

Itájtōl toTēko
ipan mela'tájtōl

Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtōl toTēko ipan
mela'tájtōl New Testament

**Itájtɔl toTɛko ipan mela'tájtɔl
Nahuatl, Isthmus-Mecayapan: Itájtɔl toTɛko ipan
mela'tájtɔl New Testament**

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nahuatl, Isthmus-Mecayapan

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8d5b6a33-8846-5c0f-ae8f-62c94f894f7b

Contents

San Mateo	1
San Marcos	75
San Lucas	120
San Juan	194
Hechos	250
Romanos	320
1 Corintios	350
2 Corintios	378
Gálatas	397
Efesios	408
Filipenses	418
Colosenses	425
1 Tesalonicenses	432
2 Tesalonicenses	439
1 Timoteo	443
2 Timoteo	451
Tito	457
Filemón	461
Hebreos	463
Santiago	486
1 Pedro	493
2 Pedro	502
1 Juan	507
2 Juan	515
3 Juan	517
Judas	519
El Apocalipsis	522

Itájtɔl Jesucristo yej kijkuiloj San Mateo

Iyikyapatajwewejmej Jesucristo

¹ Nigaj ijkulijto' itokamej yej iyikyapatajwewejmej Jesucristo,* yej tepiltzimpa katka iga David iwán David tepiltzimpa katka iga Abraham.

² Abraham mochiĵ tetaĵ iga Isaac, iwán Isaac mochiĵ tetaĵ iga Jacob, iwán Jacob mochiĵ tetaĵ iga Judá iwán iyikniwán. ³ Judá iwán isiwa' yej itoka' Tamar mochiĵkej tetaĵmej iga Fares iwán Zara. Fares mochiĵ tetaĵ iga Esrom. Esrom mochiĵ tetaĵ iga Aram. ⁴ Aram mochiĵ tetaĵ iga Aminadab, iwán Aminadab mochiĵ tetaĵ iga Naasón, iwán Naasón mochiĵ tetaĵ iga Salmón. ⁵ Salmón mochiĵ tetaĵ iga Booz, teye' itoka' Rahab. Booz mochiĵ tetaĵ iga Obed, teye' itoka' Rut. Obed mochiĵ tetaĵ iga Isaí. ⁶ Isaí mochiĵ tetaĵ iga rey David, David kipiá' se ipiltzın yej itoka' Salomón yej kita' iwán inón siwa' yej isiwa'pa katka Urías.

⁷ Salomón mochiĵ tetaĵ iga Roboam, iwán Roboam mochiĵ tetaĵ iga Abías, iwán Abías mochiĵ tetaĵ iga Asa. ⁸ Asa mochiĵ tetaĵ iga Josafat, iwán Josafat mochiĵ tetaĵ iga Joram, iwán Joram mochiĵ tetaĵ iga Uzías. ⁹ Uzías mochiĵ tetaĵ iga Jotam, iwán Jotam mochiĵ tetaĵ iga Acáz, iwán Acáz mochiĵ tetaĵ iga Ezequías. ¹⁰ Ezequías mochiĵ tetaĵ iga Manasés, iwán Manasés mochiĵ tetaĵ iga Amón, iwán Amón mochiĵ tetaĵ iga Josías. ¹¹ Jeconías iwán iyikniwán itajmej itoka' Josías. Inımeĵ ipilowán onokoj kuá' rey de país Babilonia kipresoĵwıj israelıtajmej iga kiwigakeĵ Babilonia.

¹² Kuá' kıskeĵa Babilonia, Jeconías kipiá' ipiltzın yej itoka' Salatiel. Iwán Salatiel kipiá' ipiltzın yej itoka' Zorobabel. ¹³ Zorobabel mochiĵ tetaĵ iga Abiud, iwán Abiud mochiĵ tetaĵ iga Eliaquim, iwán Eliaquim mochiĵ tetaĵ iga Azor. ¹⁴ Azor mochiĵ tetaĵ iga Sadoc, iwán Sadoc mochiĵ tetaĵ iga Aquim, iwán Aquim mochiĵ tetaĵ iga Eliud. ¹⁵ Eliud mochiĵ tetaĵ iga Eleazar, iwán Eleazar mochiĵ tetaĵ iga Matán, iwán Matán mochiĵ tetaĵ iga Jacob. ¹⁶ Jacob mochiĵ tetaĵ iga José, yej iwewej María. Inınya María yej iye' Jesús, inınya Jesús yej tiktokawıáĵ Cristo.

¹⁷ Ijkón panoj catorce tetaĵwewetkej yej ipilówampa ipilowán Abraham este iga onókoya David. Panoĵ nı catorce tetaĵwewetkej yej ipilówampa ipilowán David este

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Cristo".

kuḗ' israelítajmej kiwigakej preso Babilonia, iwán panoj se'o' máj catorce tetajwewetkej este kuḗ' onókoya Cristo.

Ken iga onoko Jesucristo

18 Ijkin iga onoko Jesucristo: María yej iyē' Jesús onóyaya iga yawi monamiktiti iwán José. E' kuḗ' aya monamiktiáj, María xoloyowi' iga ipoder iyEspíritoj Dios. 19 Iwán José yej mochiwas iwéj María, poxsan katka ye'nemiá, iwán ayo' kinekiá mamonamikti iwán María; e' malej ijkón, José akinekiá mamomati iga María óno'ya iwán se' taga'; yéj kejlantoya iga ichtákan mamokajtewakan. 20 Mieḡ inón kejlantoya, kochi' iwán kiteḡmi' iga se iyángel[†] Dios walaḡ iwán ijkín kijlij:

—José, tej yej ipiltzín ipilówampa David, amo ximajmawi iga timonamiktiá iwán María, iga inón xolo' yej kitalaxwi-jto', inónwa' kimá' iyEspíritoj Dios. 21 Yéj yawi kitati se ichoochín, iwán tiktokawij JESÚS,[‡] iga yéj yawi kimānawiti igenteḡ iga ayo' makichijtokaḡ yej ayekti.

22 Inón sucederoḡ iga mamochiwa kensan ikya kijtoj toTeko ipan se profeta[§] kuḗ' kijtoj ijkín:

23 Se takotzín yej aya kichijchimi taga', xoloyowis iwán kitas ichoochín, motokawij Emanuel,

yej kijtojneki: Dios ono' towaḡ.*

24 Kuḗ' José isa' iga temiktoya, kichij kensan kijlij iyángel Dios iwán kíkui'ya María iga isiwa'. 25 E' José aya kitechowaya María este iga onoko ikoneḡ'. Iwán inón koneḡ' kitokawijkej JESÚS.

2

Reyemagojmej yawij kitatij Jesús

1 Jesús onoko Belén, se altepe' yej ono' ipan estado de Judea. Íkuḗ' mandarojtoya rey Herodes.* Entonces asikeḡ Jerusalén sekin tajtaga' yej walkej ikisáyampa tonatí'. Inomeḡ tajtaga' momachtijkej ken iga ojonokeḡ sítalimeḡ, iwán kijliáj Reyemagojmej. 2 Iwán tatajtantinemiáj:

—¿Kān ono' irrey judiyojmej yej nacérojo'? Nejemen nikitakeḡ isítalin ne-iga ikisáyampa tonatí' iwán niwalkej nikweyimatiltíkoḡ.

3 Kuḗ' inín kimati' rey Herodes ay'ya kojasiá te kichíwaya, iwán inewi gente de Jerusalén akojasiajo' no te kichíwayaj.

[†] 1:20 1:20 Xikita glosario “Ángel”. [‡] 1:21 1:21 Jesús kijtojneki “yej kimānawía”. Jesús kimānawiti inomeḡ yej moconfiarowaj ipan yéj iga ayá' kíknochiwas ken kajasi iga kichijkej yej ayekti. [§] 1:22 1:22 Xikita glosario “Profeta”. * 1:23 1:23 Is 7:14 * 2:1 2:1 Xikita glosario “Herodes”.

⁴ Iwán Herodes kinotza' inochi ijefejmej sacerdotejmej iwán inochi yej tamachtiáj ipan iley Dios. Iwán kitajtankej kan yawi naceroti Cristo. ⁵ Yejemén kijtojkej:

—Yawi naceroti ipan altepe' yej itoka' Belén yej ono' ipan estado de Judea. El profeta kijkuiloj ijkín:

⁶ Tej, Belén, yej tono' ipan estado de Judá, malej iga ti-altepetzín, e' ayéj yej máj ti-alimpa, no tivalerowa kensan inomej wejweyi altepe' yej ono' ipan estado de Judá;

iga ipan tej yawi kiasati se yej mandarowa, yej yawi kicuidaroti nogentej de Israel.†

⁷ Iwán el rey Herodes kichtakanotza' yej kitakej sitalin; íkuá'ya kimatiltijkej keman nokta nesiko in inón sitalin.

⁸ Iwán Herodes kititan Belén inomej tajtaga', kijlijkej ijkín: —Xakan Belén, xiktemotij inón choolintzín este kan xikasikan. Kuá' ankasíkeja, xine-ijlikij sej iga nej no manía manikweyimatiltiti.

⁹ Kuá' tami' kikakikej yej kijtoj Herodes, Rejejmagojmej yájkija. Iwán inón sitalin yej kitakej ikisáyampa tonati', tapanotiyaya iwán moketzato kan nokta ono' choolintzín. ¹⁰ Kuá' kitakej inón sitalin poxsan yolpakikej.

¹¹ Iwán kalakkej kalijti', iwán kitakej choolintzín iwán María yej teye'. Motankuaketzkej iwán kiweyimatiltijkej choolintzín. Iwán yejemén kikixtijkej regalojmej iga kimakakej choolintzín, oro, incienso iwán mirra yej ken balsamo. ¹² Iwán Dios kitemiktij inomej iga ayo' nokta mayakan kan ono' Herodes; inón iga yejemén yájkij sej ichamej, e' ipan se'ya ojtí.

José, María iwán Jesús cholowaj iga yawij ipan país yej itoka' Egipto

¹³ Kuá' rejejmagojmej yájkija, se iyángel Dios kitemiktiko José, iwán kijlij:

—Ximoketza, xikuiga Egipto choolintzín iwán iye'. Ómpao' xonokan este kuá' sej nimitznotzas. Porque Herodes yawi kitemoti choolintzín iga makimikti.

¹⁴ Iwán José moketza' tayowakan, kiwiga' Egipto choolintzín iwán iye'. ¹⁵ Ompiga onoyaj este que migui' Herodes. Inín mochij iga mamochiwa yej Dios kijtoj ipan se profeta, ijkín ijkulijto': "Este Egipto ninkotza' noPiltzín."‡

Herodes tatekimaka iga mamomijmikti choolilín

¹⁶ Kuá' Herodes kimati' iga kikajkayajkej inomej rejejmagojmej, poxsan kuejkuesiwi'. Iwán tatekimá' iga makimijmiktij nochi choolilín yej aya kipiáj ome años, yej

chãntitokej Belén iwán ipan altepemej yej najna'san onokej. Herodes kijtoj ome años, iga anka achón an kiwigaya Jesús, ke'san kijtojkej reyejmagojmej. ¹⁷ Iwán ompa mochij yej kijuiloj el profeta Jeremías. Ijkin ijuilijto':

¹⁸ Mokagui' iga wa'tzajtzi' ipan altepe' yej itoka' Ramá.

Chokaló' iwán poxsan moknomatilo'.

Rakelwa' in yej choga' iga ipilowan,

iwán awel moyoltalij, iga ipilowan kimijmiktilijkeja. §

¹⁹ Kuá' mi'ya Herodes, se iyángel Dios kitemiktij José ompa Egipto, kijlij:

²⁰ —Ximoketza, xikuiga choollintzin iwán iye' iwán xaj sej Israel kan amonoyaj iga mikíkeja inomej yej kimiktijnekiáj choollintzin.

²¹ Iwán José moketza' iwán kiwiga' choollintzin iwán iye' ipan país de Israel. ²² E' kuá' José kimati' iga mandarówaya sej Arquelao yej ipiltzimpa Herodes ipan tajli de Judea, José majmawi' iga yawi ompiga. E' Dios sej kitemiktij, kijlij iga mayawi ipan estado de Galilea, iwán ompiga yajkij. ²³ Kuá' asikej ipan estado de Galilea, mochãntitój ipan altepe' yej itoka' Nazaret. Inín mochij iga mamochiwa ken kijtojkej profetajmej iga Jesús chãntitos Nazaret.

3

Juan yej tabautizarowa kipowa itájtól Dios

¹ Inón vej Juan yej tabautizarowa* asi' ipan desierto† yej ono' ipan estado de Judea iga kipowa ye'noticiaj, ² iwán kijtowa:

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti iga ayo' wejkatis iga Dios yawi reinaroti ipan tejemej.

³ De ininya Juan yej el profeta Isaías tajtoj, kuá' kijtoj: Mokaki a'pa tzajtzi ipan desierto, kijtowa:

“Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti, ijkón ankitapowaj ojtí iga toTeko.” ‡

⁴ Juan kakijtinemiá itzótzol yej chijtoya iga itzojmiyo camello§, iwán tajko-ilpitinemiá iga kuetax, iwán kikuaya chapolin iwán kuayojnekti. ⁵ Iwán kiskej de Jerusalén, de Judea iwán inochi yej chãntitoyaj najna'san weya' Jordán iga kikakikoj Juan. ⁶ Iwán kuá' la gente motenxítónkeja iga kichijkej yej ayekti, íkuá'ya Juan kibautizarowaya inomej ipan weya' Jordán.

§ 2:18 2:18 Jer 31:15 * 3:1 3:1 Xikita glosario “Bautizar”. † 3:1 3:1 Xikita glosario “Desierto”. ‡ 3:3 3:3 Isa 40:3 § 3:4 3:4 Xikita glosario “Camello”.

⁷ E' kuá' Juan kita' iga nemi yayaj mia' fariseojmej* iwán saduceojmej† iga nõ mamobautizarokan, kijlijkej:

—¡Amejemen ken nokta ipilowan kowamej! ¿A'yéj mitzijlijkej iga anyawij anmomanawitij kuá' Dios yawi tacastigaroti? ⁸ Xiye'nemikan iga manesi iga ankikajtéjkeja iga ankichiwaj yej ayekti. ⁹ Amo ximoweyimatikan iga ankijtowaj: “Nejemen no-ikyapatajwewejmej Abraham”; ¡Nimitzijliáj iga inimej temej Dios wel kichíwa ipilowan Abraham! ¹⁰ Háchajwa' óno'ya iga yawi motzojtzontekiti kuawimej este ipan inelwayomej. Inochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwán moakiá tiko.‡ ¹¹ Nej nimitzbautizarowaj iga a'ti, iga manesi iga anmoyolpatákeja. E' yej wí-o', yawij mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo iwán iga ti'ti. Yéj kipiá máj poder que nej, iwán nej ni alín ayá' neajasi iga manikuiguili iga'. ¹² Yéj kikitkijto' yej iga kichijchíwa trigo iga kitasolkixtiá. Iwán trigo kanas kan moana; e' itasolyo kitatij ipan ti'ti yej ayí' sewis.§

Mobautizaroj Jesús

¹³ Iwán Jesús kisa' Galilea, iwán asito kan Juan tabautizarojtoya ipan weya' Jordán, iga nõ mamobautizaro. ¹⁴ E' Juan akinekiá makibautizaro, kijlij:

—¿Te iga tiwí' iga nej manimitzbautizaro? Nejwa' in yej nikneki iga tej xinebautizaro.

¹⁵ E' Jesús kijlij Juan:

—Inán tej amo te xikijto; iga ijkón kajasi iga matikchíwakan inochi ken Dios kineki.

Iwán Juan motemá' iga kibautizaroj Jesús. ¹⁶ Kuá' Jesús tami' mobautizaroj, kisa' ipan a'ti. Iwán tapowi' cielo, iwán kita' iyEspíritoj Dios temoj, ken tikita se jojtoko, iwán moketzako iyakapan. ¹⁷ Iwán mokagui' ipan cielo se tájtol yej kijtoj:

—Inín nokta in noPiltzín yej nikpoxchokiliá, iwán yéj neyolchikajto'.

4

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichíwa yej ayekti

¹ Iwán iyEspíritoj Dios kiwíga' Jesús ipan desierto kan ayá' chantitolo', iga ompiga Tzitzimi' makita siga ayá' kichíwaltij yej ayekti.

* **3:7** 3:7 Xikita glosario “Fariseo”. † **3:7** 3:7 Xikita glosario “Saduceo”.

‡ **3:10** 3:10 Inín kijtojneki iga Dios yawi kicastigaroti yej ayompa nemij.

§ **3:12** 3:12 Kijtojneki iga yej ye'nemij, Dios yawi kimānawiti e' yej ayá' ye'nemi ken tikita itasolyo trigo yej tatas.

² Jesús ayá' takuaj cuarenta días iwán cuarenta yówal, iwán mayana'. ³ Iwán Tzitzimi' kitechoj Jesús. Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichíwa yej ayekti, kijlij:

—Siga teja nokta iPiltzín Dios, xikijli inímej temej iga mamochiwakan pan.

⁴ E' Jesús kijlij Tzitzimi':

—Ijkín ijkuilijto' itájtól Dios: “Ayá' gasan tákual wel ono taga', nō wel ono iga kichíwa ken kijtowa itájtól Dios.”

⁵ Iwán Tzitzimi' kiwíga' Jesús ipan weyi-áltepe' Jerusalén, kitejkawiltij este iyixko, kan máj ajko ipan inón weyitiopan,* ⁶ iwán kijtoj Tzitzimi':

—Siga teja nokta ipiltzín Dios, este nigaj ximopatánalti talpan; iga itájtól Dios ijkín ijkuilijto':

Dios kititanis iyangelejmej iga mamitzpaléwikan, iga mamitzmajkuiiakān

iga amo ximokxiwíteki ipan te'ti.†

⁷ Jesús kijtoj:

—Nō ijkuilijto' itájtól Dios: “Amo xiktajtanili moTēko Dios iga makichíwa tejté iga san manesi iga wel kichíwa.”

⁸ Se' vej Tzitzimi' kiwíga' Jesús ipan se tepe' yej pox ajko, iwán kinextilij inochi paísemej yej ono' ipan inín tajli iwán inochi yej kipiáj; ⁹ iwán kijtoj Tzitzimi':

—Nej nimitzmas inewi inín siga timotankuaketza iga xineweyimatilti.

¹⁰ Iwán Jesús kijlij:

—Tzitzimi', xicholo notenōj, iga ijkín ijkuilijto' itájtól Dios: “Xikweyimatilti moTēko Dios iwán xikchíwa kensan yéj kineki.”

¹¹ Iwán Tzitzimi' kikájteja Jesús. Iwán wálkej angelejmej iga kipaléwíkoj in Jesús.

Jesús pēwa iga tamachtía

¹² Kuá' Jesús kimati' iga Juan kiprešojwijkej, yajki ipan estado de Galilea. ¹³ E' ayá' kawí' Nazaret kan íchan katka, sino que yajki mochāntito ipan áltepe' yej itokā' Capernaum. Inón áltepe' onoya ipan aṭen iwán ipan itāl Zabulón iwán Neftalí. ¹⁴ Ijkín kichij Jesús iga mamochíwa yej el profeta Isaías ijkín kijkuiloj:‡

¹⁵ Itāl Zabulón iwán Neftalí,

ipan inón ojti yej yawi lámā, iyikāmpa weya' Jordán, ipan Galilea kan chāntitokej yej ayéj judiyojmej.

¹⁶ Inōmej gente yej ken onoyaj kan takomichkan iga ayá' kixmatiáj Dios, ken tikita kitāwijkej se weyi tāwilyo' iga asi' itájtól Dios.

* 4:5 4:5 Xikita glosario “Weyitiopan”. † 4:6 4:6 Sal 91:11,12 ‡ 4:14 4:14 Isa 9:1-2

Inomej majmatoyaj iga mamikikan,
e' inán kitawíjkeja weyi tawilyo'.

¹⁷ Iwán íkuá'ya Jesús pewa' kipowa itájtol Dios, kijtoj:

—Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti iga ayo' wejkaawas iga yawi reinaroti§ Dios.

Jesús kinotza' nawí atarrayerojmej

¹⁸ Jesús nejnentiaya ipan aten laguna yej itoka' Galilea. Ompa kita' Simón yej no itoka' Pedro, iwán Andrés yej iyiknimpa. Yejemen atarrayerojmej. Iwán ompa atarrayaroytoyaj ipan inón a'ti. ¹⁹ Iwán Jesús kijlij inomej:

—Xinotokakan, iwán nikchivas iga ankinechkoskej yej manotokakan ken inán topoj ankikitzkiáj.

²⁰ Iwán imanín kikajtejkej iyatarrayajmej iwán kitokákeja Jesús.

²¹ Iwán achi máj nejnenkej, kitakej omen tajtaga', Jacobo iwán Juan yej ipilowampa Zebedeo. Ompa onoyaj ipan ákal iwán itaj. Ompa kitamanijtoyaj iyatarrayajmej. Iwán Jesús kinotza' in inomej. ²² Iwán íkuá'san ompa kikajtejkej itaj iwán ákal. Iwán kitokákeja Jesús.

Jesús kimachtía mia' gente

²³ Jesús panoy noyan ipan estado de Galilea, tamachtijtine-mía ipan tiopamej yej ojonoyaj ipan altepemej. Kipowaya ye'noticiaj ken iga Dios yawi reinaroti. Iwán kachitiltij nochi yej sese'pa iga wetitoyaj. ²⁴ Iwán noyan momati' ipan estado de Siria, iga Jesús taachitiltijtine-mi', iwán no kiwiguilijkej yej kipiayaj de sese'pa kokolis, yej kua-jkualoj, yej tatapoliwij, yej kipiayaj malespíritoj iwán yej ikxitakuawayaxtoyaj. Iwán nochi inimej kachitiltij Jesús.

²⁵ Mia' de Galilea kitokakej Jesús, yej chantitoyaj ipan ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis, iwán de Jerusalén iwán inewi no de Judea, iwán inomej yej chantitokej iyikampa weya' Jordán.

5

Jesús tamachtía ipan tepe'

¹ Kuá' Jesús kita' inewi gente yej kitokatinemiáj, tejkaj ipan se tepe' iwán ompa motalij. Iwán idiscipoloymej* kiyawalojkej. ² Iwán Jesús pewa' kimachtij idiscipoloymej, ijkín kijtoj:

³ —Pakij yej kimachiliáj ipan iyalmajmej iga yejémensan awel te kichiwaj iwán ijkonya iga kitemowaj Dios, iga yejémnya kipiaskkej Dios iga itekomej.

§ 4:17 4:17 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”. * 5:1 5:1 Xikita glosario “Discípulo”.

4 'Pakij yej chokaj, Dios yawi kiyolchikawati inomej.

5 'Pakij yej moalimpamatij, iga yejemen mochiwaskej itatki inon tajli yej Dios kijtoj iga kimakaskej.

6 'Pakij yej kipoxyolmakatokej iga kichiwasnekij yej yekti, inomej si, Dios kipalewjj.

7 'Pakij yej ta-ikneliáj, iga Dios yawi no kiknelitij inomej.

8 'Pakij yej ipan iyalmajmej kejlantokej yej yekti, yejemen si kitaskej Dios.

9 'Pakij yej kinekij iga maonolo tamelá, iga Dios kijlij iga yéj ipilowan.

10 'Pakij yej kiknochiwaj iga san kichiwaj yej Dios kineki, iga yejemenya kipiaskej Dios iga iTekomej.

11 'Xipaktokan kuá' mitzijijliáj kuajkuantas iwán kuá' mitziknochiwaj iwán kuá' mitzpantiáj iga ankichiwaj yej ayekti, iga san nej annetokaj.

12 'Xipaktokan iga ipan cielo yawij mitzmakatij yej pox yekti; iga ijkón no kiknochiijkej profetajmej yej ikya onoyaj.

Yej kitokaj Jesús ken ista' iwán ken yej tawiáj

13 'Amejemen ipan inin tajli ken tikita an-istamej. E' siga ista' ayo' istaweli', ¿téjaso' iga moneki? Ayo' yekti iga nité, sino que motajkáliya iwán motatáksaya.

14 'Amejemen no ken antawilmej ipan inin tajli. Se weyi-altepe' yej ono' iyixko tepe' awel miyana. 15 Niga motatiá se cándil iga mamotali itampa tejté, majwa' motaliá ajko iga makitawi yej onokej kalijti'. 16 Ijkonsan no amejemen xikchiwakan yej yekti iyixtaj la gente, iwán kuá' mitzitaskej iga ankichijtokej yej yekti, kiweyimatiłtiskej toTaj Dios yej ono' ajko.

Jesús tamachtia ipan la ley

17 'Amo ankijtoskej iga niwalaj iga nikpoloko iley Moisés o kan tamachtijkej profetajmej. Nej ayá' inon nikchiwako, majwa' nikchiwako ken iga nokta kajasi iga mamochiwa ken tatekimakaj. 18 Iwán no nimitznojma-ijliáj, miej iga onos cielo iwán tajli, nisé punto nisé letra awel mopolowa ipan iley Moisés, este que nochi mamochiwa yej mochivas. 19 Inon iga yej kiyokakajtewa iga kichiwa ken tatekimaka se iley Dios, malej iga inon ley nésiki' ayá' máj te te-ijliá, wan ijkón matamachti, inon mo-itas ken yej ayéj te iteki kan reinarowa Dios. E' yej makichiwa ken ijkuilijto' la ley iwán ijkonsan no kinextiliá sekin iga makichiwakan, inon máj kiye'itaskej kan reinarowa Dios. 20 Iwán no nimitzijliáj, siga ayá' máj anye'nemij que fariseojmej iwán ken yej tamachtia ipan la ley, nikeman ayá' ankalakiskej kan Dios reinarowa.

Jesús tamachtiá iga amo mamokuejkuesolo

²¹ 'Ankikakíkeja ken kijlijkej amo-ikyapatajwan iga: "Amo xitamikti, siga agaj tamiktiá, makimiktikan." Ijkón kijtoj iley Moisés. ²² E' inán nimitzijiá igasan se mamokuejkueso iwán iyiknín, Dios yawi kijuzgaroti. Iwán yej kijliá iyiknín: "Tixeto", inón kikitkiskej yej máj mandarowaj. Iwán yej kijliá iyiknín: "Tipáchtol", yati kan ono' tiwelon yej ayí' sewi.

²³ 'Siga tia tikmakati iyofrendaj Dios ipan altar† iwán tikejlanéwa iga mitzkuesowilijto' moknín, ²⁴ ómpao' xikajtéwa moofrendaj itenoj altar iwán xaj achto ximoyoltali iwán moknín. Íkuá'ya sí welja tiktaliti moofrendaj.

²⁵ 'Siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzwigaj iyixtaj juez, ipan ójtisan ximotajolti iga ximoyoltali iwán. Porque siga mitzwigaj iyixtaj juez, juez kitekimakas policiyajmej iga mitzakiskej kuákalko. ²⁶ Nimitzijiá iga atikisas ompa este que xixixtáwa inewi ke' mitztajtaniáj.

Jesús tamachtiá iga yej namiktito' amo mayawi wan se'

²⁷ 'Moisés este ikayay kijtoj: "Yej namiktito' amo mayawi wan se'." ²⁸ E' nej nimitzijiá siga se taga' kitachiliá se siwa' iwán ipan iyalmaj kinekiskiyaya magui' mamásiya iwán, ininwa' taxíma'ya nokta, malej iga kejlan ipansan iyalmaj.

²⁹ 'Siga se moyix mitzchiwaltia yej ayekti, xixixti iwán xiktajkali wejka; máj yekti xikpolo se moyix que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yej ayí' sewis. ³⁰ Siga moye'ma' mitzchiwaltia yej ayekti, xiktzonteki iwán xiktajkali wejka; máj yekti xikpolo se moma' que inochi mocuerpoj makakikan pan tiwelon yej ayí' sewis.

Jesús tamachtiá iga amo mamokawakan yej namiktitokej

³¹ 'Moisés nō este ikayay kijtoj: "Siga se taga' kikawa isiwa', makimaka se ama' kan makijto iga mokájkeja." ³² E' nej nimitzijiá yej kiyokakawa isiwa' malej iga isiwa' ayá' nemi yawi wan se', inón taga' kichíwa iga isiwa' mamasi wan se'; iwán inón se' taga' yej iwán monamiktij nō taxíma.

Jesús tamachtiá iga amo matajurádolo

³³ 'Nō ankimatij iga amo-ikyapatajwan kijlijkej: "Amo xikelkawa iga tikchíwa yej iyixtaj toTeko tikijtoj nokta iga tikchíwas." ³⁴ E' nej nimitzijiá iga amo xiktalikan agaj o tejté iga testigo kuá' ankijtowaj iga ankichíwaskej tejté. Niga cielo iga ompa mandarowa Dios; ³⁵ niga tajli iga ompa kitaliá iyikxi Dios; niga Jerusalén iga inonwa' iciudad el Rey yej kipoxweyimatij. ³⁶ Niga motzontekon, iga tej awel

† 5:23 5:23 Xikita glosario "Altar".

tikch_iwa iga se motzónkal mamoch_iwa ista' o pisti'. ³⁷ Máj ye_kti iga xikijto "kena" ku_a' tikmati iga tia tikch_iwati, iwán xikijto "ayá'" ku_a' tikmati iga ayá' tia tikch_iwati. Yej ayá' ijkón kich_iwa, kich_iwa yej ay_ekti.

Jesús tamachtiá iga amo mamajasikan iga mo-ijiyaj

³⁸ 'Moisés este ik_yay kijtoj:‡ "Siga agaj mitzixkopewa, no xikixkopewa, iwán siga agaj mitztankopewa, no xik-tankopewa." ³⁹ E' nej nimitzijliáj iga amo ijkonsan no xikch_iwili yej mitzch_iwiliáj yej ay_ekti; majwa' siga agaj mitz_xaygatatzina, xikmaka se' moxaya' iga mamitzmaga. ⁴⁰ Iwán siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzkuiliáj mokuach, xikmaka no makiwiga mochamarraj. ⁴¹ Iwán siga agaj mitztekimaka iga xikuiguili tejté yej et_i' se kilómetro, tej xikuiga ome kilómetro. ⁴² Siga agaj mitztajtaniliáj tejté, xikmaka. Agaj yej kineki mitzta_kewiliáj tejté, amo xikijli iga ayá'.

Kén iga matikchokilikan yej te-ijiyaj

⁴³ 'Moisés este ik_yay kijtoj: "Xikchokili mokn_in iwán xikijiya yej mitzijiya." ⁴⁴ E' nej nimitzijliáj xikchokilikan yej mitzijiyaj, xiky_e'ijlikan yej mitzmalijliáj, xikch_iwilikan yej ye_kti yej ayá' mitzye'itaj, xiktajtanilikan Dios iga maye'onokan inomej yej mitzpantiáj iwán mitziknoch_iwaj. ⁴⁵ Ijkón amejemen amoch_iwaskej ipilówampa amoTaj Dios yej ono' ipan cielo; iga yéj kich_iwa iga matawi tonat_i' kan ono' yej kich_iwa yej ye_kti iwán yej kich_iwa yej ay_ekti, iwán kititani no tiawa' iga yej ye'nemij iwán iga yej ayompa nemij. ⁴⁶ E' siga amejemen ankichokiliáj yejsan no mitzchokiliáj, ¿té anmotaniliáj iga ijkón ankich_iwaj? Este yej kicobrarowaj impuesto§ iga Roma ijkón no kich_iwaj. ⁴⁷ Iwán siga ankisaludarowaj yejsan amokn_in, ijkón ayá' nemi ankich_iwaj tejté yej sekin no akich_iwaj. Ijkón no kich_iwaj yej ayá' kixmatij Dios. ⁴⁸ Xipoxye'nemikan, ijkón kensan amoTaj Dios yej ono' ipan cielo nochipa kich_iwa yej ye_kti.

6

Jesús tanextiliá iga matikch_iwakan yej ye_kti iyixtaj Dios

¹ Jesús no kijtoj:

—Ku_a' ankich_iwaj tejté yej ye_kti, amo xikch_iwakan iga san mamitzitakan. Siga ijkón ankich_iwaj, amoTaj Dios yej ono' ipan cielo ayá' mitz_makaskej nité. ² Ku_a' tikpalewiá agaj yej amotapialíá, amo xikpojtinemi ken kich_iwaj inomej

‡ 5:38 5:38 Ex 21:24 § 5:46 5:46 Xikita glosario "Impuestos".

vej mopajpantiáj iga ye'nemij iga kipojtinemij tiopan-ijti' iwán kajkan panolo iga makiweyimatiltikan. Nimitzijliáj iga inomej inonsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kiye'ita. ³ E' tej kuá' agaj tikpalewiá vej amotapialia, amo xikmatilti ni agaj. ⁴ Majwa' xikchiwa ichtákan. Iwán Dios vej mitzitzto' iga ichtákan nemi tikchiwa yawi mitzmakati vej pox yekti.

Jesús tamachtiá ken iga matitajtokan wan Dios

⁵ 'Kuá' antajtowaj wan Dios, amo xikchiwakán ken inomej yejsan mopajpantiáj iga ye'nemij, inomej kiye'matij iga ejkati-oradowaj tiopan-ijti' iwán ipan calle kansan makitakán. Nimitznojma-ijliáj iga inimej inonsan motaniliáj, iwán Dios ayá' kikakij. ⁶ E' tej kuá' titajtowa wan Dios, xikalaki kalijti', iwán ximokaltzakua iwán xitajto wan Dios vej ompa ono' mowan. Iwán Dios vej mitzitzto' kan ichtákan nemi ti-oradowa, yawi mitzmakati vej tiktajtani.

⁷ 'Kuá' titajtowa iwán Dios, amo xikojpa-ijto tajtolmej vej ayá' mitzpalewiá kansan mawejkawa iga titatapojo' iwán Dios, ken kichiwaj vej ayá' kixmatij Dios. Yejemen an kijtowaj iga ijkón kichiwaj, majya kikakiskej Dios. ⁸ Amo xikchiwakán ken yejemen; iga amoTaj Dios kimátiya te mitzpolowaj malej iga aya ankitajtaniliáj. ⁹ Amejemen ijkín xitajtokan iwán Dios:

NoTaj vej tono' ipan cielo,
nochi makiweyimatilti motoka'.

¹⁰ Xirreinaraqiya.

Mamochiwa ken tej tikneki ipan tajli, ijkón ken mochijto' ipan cielo.

¹¹ Notakualmej vej nochipa moneki, xinemakakan aman.

¹² Xinełkawilikán vej nikchijkej vej ayekti, ijkón ken nejemen no nikelkawiliáj vej nechiwilijkej vej ayekti.

¹³ Xinepalewikán iga amo manikchiwasnekikan vej ayekti; amo xinesemakakan kuá' Tzitzimi' nechiwaltijnekij vej ayekti.

Iga tej nokta vej tirreinrowa, iwán tej vej nochi wel tikchiwa iwán inon moweyipoder nochipa nokta onos. Ijkónyawa'.

¹⁴ 'Siga ankelkawiliáj vej agaj mitzchiwiliáj vej ayekti, amoTaj vej ono' ipan cielo no mitzelkawiliskej vej ankichiwaj vej ayekti. ¹⁵ E' siga ayá' ankelkawiliáj vej mitzchiwiliáj vej ayekti, amoTaj ayá' no mitzelkawiliskej vej ayekti ankichiwaj.

Jesús tamachtiá ken iga mamayunarolo

¹⁶ 'Kuá' anmayunarowaj, amo manesi iga anmoknomatij ken inomej vej san mopajpantiáj iga ye'nemij. Yejemej

kinekij makitakaan iga mayunarojtokej. E' nimitznojma-ijliáj iga yej inón kichiwaj, kipiája yej motanilijkej. ¹⁷ E' tej kuá' timayunarowa, ximotziytzikui iwán ximixami, ¹⁸ iga amo manesi iga timayunarojto'. Petz moTaj Dios yej ichtákan mowan ono', yejsan kimatis yej nemi tikchiwa. Iwán iyixtaj tokniwan mitzmakas yej kajasi iga mamitmaka.

Yej mitzyoltilana

¹⁹ 'Amo xiknejnechkokan yej pox valerowa nigaj ipan tajli kan wel kitolowa wechi iwán wel ankinempoloskej, iwán kan wel kalakij yej tachteki. ²⁰ Máj yekti xiknejnechkokan ipan cielo komati yej pox valerowa.* Ompa ateyi wechi yej tanempolowa, iwán niga no yej tachteki ay'ya kalakiskej. ²¹ Porque kan ono' yej mitzyoltilana ompa nochipa tikejantos.

Yej mitztawia

²² 'Moyix ken tikita se candil yej mitztawia; siga moyix yekti, mitztawijos. ²³ E' siga moyix ayekti, tonos ken kuá' takomichkan. Siga inón candil yej tikpia ayá' tawia, poxsan titakomititos.

Dios iwán tomín

²⁴ 'Ayagaj wel kipiá ome ipatrón, iga sésanwa' in yej kiye'itas, iwán se' kijiya, o se kitokas iwán se' kikajtewas. Inón iga awel ankitokaj Dios siga mitzyoltilanaj tomín.

Amo xitayokoyakan

²⁵ 'Nimitzijliáj: Amo xitayokoyakan iga te anyawij ankikuatij iwán te anyawij ankonitij iga wel xonokan, niga amotzótzol yej anakiskej. ¿Ix aya'taj máj valerowa amovidaj que tákual, iwán amocuerpoj máj que tzótzol? ²⁶ Ximixkujtikán ipan totomej yej patantinemij; yejemen ayá' tokaj niga tapixkaj iwán ayá' no kenaj yej mopixka. E' malej ijkón, Dios yej amóTajpa kitamaka no inomej totomej. ¿Amejemen máj anvalerowaj que totomej! ²⁷ ¿Iwán a' de amejemen iga san matayokoya wel weyas se' alín?

²⁸ 'Iwán, ¿te iga no amejemen antayokoyaj iga amotzótzol? Ta' xikitakan ken iga weyáj xochimej ipan akawalyoj, ayá' tekipanowaj niga tajtzomaj. ²⁹ E' nimitzijliáj niga el rey Salomón malej iga moye'taajakiaya; ayá' kaxilij ken inomej xochimej yej mojmónsajtikej. ³⁰ Iwán siga Dios ijkón kimónsajchiwa kuaxiwiyoj yej aman ono' ipan akawalyoj iwán mosta tatas ipan ti'ti, ¿kén iga ayá' mitztotzolyotiskej, amejemen yej alín anmoconfiarowaj ipan Dios? ³¹ Inón iga amo xitayokoyakan iwán amo

* 6:20 6:20 Inín mochjwa kuá' se kichjwa ken Dios kineki.

xikijtoƙan: “¿Te niawij nikuatij? o ¿te niawij nikonitij? iwán ¿kan niawij nikasitij notzotzolmej yej nikajakiskej?”
 32 Yej ayá' kixmatij Dios tayokoyaj iga nochi inín; e' amejemen ankipiáj se amoTaj yej ono' ipan cielo yej kimati te mitzpolowaj amochan. 33 E' ximotemakakan iga Dios marreinaro ipan amejemen, iwán xikchiwakan ken yéj kineki, iwán ijkón nochi inimej yej mitzpolowaj, anyawij ankipiatij. 34 Amo xitayokoyakan iga yej mostapa mochibas, yej mostapa, mostapaya sej ankitaskej. Ono' komati yej teyolmiktia ipan sejsé día.

7

Amo xikijto iga se' ayompa nemi

1 'Amo xitajuzgarokan, iga Dios amo no mamitzjuzgarokan. 2 Iga Dios yawi mitzjuzgarotij ijkón kensan sekin ankijuzgarowaj. Achón ke' agaj ankimakaskej, achonsan no Dios mitzmakaskej. 3 ¿Te iga tikixtachilia moknin iga kipiá tasoltzin ipan iyix iwán ayá' tikita iga tej tikpiá tapan ipan moyix? 4 Siga ayá' tikita iga tikpiá weyi tapan ipan moyix, ¿kén timixewiá iga tikijliá moknin: “Noknin, achi manimitzkixtili tasoltzin yej tikpiá ipan moyix”? 5 ¡Tej yej timopajpantiáj iga tiye'nemi!, xikixti achto inón tapan yej ono' ipan moyix iwán ijkón wel tikye'itas iga tikixtiliá tásol ipan iyix moknin.

6 'Yej itatki Dios amo xikmakakan pelomej, amo santá' mitztatzayanaskkej. Yej pox patiyoj amo xikmakakan koyamemej iga amo makitataksakan.

Xiktajtanikan, xiktemokan iwán xikaltzotzonakan

7 'Xiktajtanikan, iwán Dios mitzmakaskej; xiktemokan iwán ankasiskej; xikaltzotzonakan iwán mitzkaltapowiliskej. 8 Iga yej kitajtani, kimakaj; iwán yej kitemowa, kasi; iwán yej kaltzotzona, kikaltapowiliáj.

9 '¿Ix wel se de amejemen kimakas ipiltzin se te'ti kuá' kitajtaniliá tákual? 10 ¿O ix kimakas kowa' kuá' kitajtaniliá se topoj? 11 Siga amejemej yej ankichiwaj yej ayekti, wel ankimakaj yej yekti amopilowan, ¡amoTaj yej ono' ajko ipan cielo, máj kimakas yej yekti a'san iga kitajtanilij!

12 'Ijkón ken amejemen ankinekij mamitzchiwilikan sekin, ijkón no amejemen xikchiwilikan; ijkón kijtowa iley Moisés iwán yej kijkuilojkej profetajmej.

Kalten yej tzolti'

* 7:3 7:3 Kijtojneki: Ayompa tikchiwa siga tikpopowa moknin iga kichij alín yej ayekti kuá' tej tikchij máj komati yej ayekti.

¹³ 'Xikalakikān ipan kalten yej tzol'ti'. Iga kalten iwān ojti yej tawīga kān mopojpololo, kojkojakti', iwān mia' yej ompa yawij. ¹⁴ E' kalten iwān ojti yej tawīga kān ono' Dios, poxsan tzol'ti', iwān ayá' mia' yej ompa yawij.

Kuawi' mo-ixmati ipan itakilka

¹⁵ 'Amo mamitzkajkawākān yej kijtowaj iga Diōski' kitajtolmakaj. Inimej nésiki' até wel mitzchīwiliáj, e' máj ipan iyālmajmej ken tikita tēkuānimej. ¹⁶ Amejemen wel ankixmatij ken iga nemi agaj ipansan yej kichīwaj; puej ayá' moteki uva† ipan witztakó', niga nō moteki itakilka amakuawi' ipan istā'witz. ¹⁷ Nochi ye'kuawi' ye'taki, iwān yej ayéj ye'kuawi', ayejyēkti itakilka. ¹⁸ Yej ye'kuawi' awel mochīwa itakilka yej ayá' yejyēkti, niga yej ayéj ye'kuawi' awel mochīwa itakilka yej yēkti. ¹⁹ Nochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwān motatiá. ²⁰ Inōn iga amejemen ankixmatiskej inomej san ken iga kichīwaj.

Ayá' nochi kalakiskej kān reinarowa Dios

²¹ 'Ayá' nochi yej ne-ijliáj "noTēko, noTēko" yawij kalakitij kān reinarowa Dios, sino que inómejsan yej kichīwaj ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo. ²² Kuā' asis inōn día, mia' yawij ne-ijlītij: "NoTēko, noTēko, nejemen nikpowakej motájtōl, iwān ipan motōkā' nikixtijkej mālespīritojmej, iwān ipan motōkā' nikchijkej mia' yej ayī' mo-ita." ²³ E' nej nikijliskej: "Ayī' nimitzixmatikej; xicholōkān notēnoj, amejemen yej ankichīwaj yej ayēkti."

Omen tajtaga' yej kalchīwaj

²⁴ 'Yej kikaki notájtōl iwān kichīwa yej nikijtowa, ken tikita sē taga' yej poxsan tajlānto' yej kichij íkal ipan sē weyite'ti. ²⁵ Wāljaj tiawā', wejweyakej ā'timej iwān wāljaj ejeka' yej pox tajpalej ipan inōn kajli; e' ayá' kiwetziltij iga tōkto' ipan te'ti. ²⁶ E' yej kikaki notájtōl iwān ayá' kichīwa yej nikijtowa, inōn ken tikita yej ayá' ye'tajlānto', yej kichij íkal ipan xajli. ²⁷ Wāljaj tiawā', wejweyakej ā'timej, iwān wāljaj ejeka' ipan inōn kajli, iwān wetzi'. ¡Mela'xixitini' nokta!

²⁸ Kuā' Jesús tami' tajtoj, yej takaktoyaj san tajtachixtikajkej kén iga Jesús tamachtiāya; ²⁹ iga ijkōn ken tamachtiāya, nešiá iga kimati tē nemi kijtowa, ayéj ken yej tamachtiáj ipan iley Moisés.

8

Jesús kachitialiá yej palantiá ikajlō'

† 7:16 7:16 Xikita glosario "Uva".

¹ Kuḗ Jesús temoj ipan tepe', poxsan kitokatiajkij. ² Iwán kiná'techoj se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra,* motankuaketza' iyixtaj Jesús, iwán kijtoj:

—NoTeḗko, siga tikneki, wel xinepajti.

³ Iwán Jesús kichijchin in inón yej wetitoya, kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

Kuḗ inón kijtoj, achitiá' yej kipiaya lepra. ⁴ Iwán kijlij:

—Ta' xikaki, amo agaj xikijli; xaj kan ono' sacerdote iga mamitzita, iwán xiktali moofrendaj ken tatekimaka iley Moisés, iga nochi makimati iga tipájt'i'ya.

Jesús kachitialiá itekipanowani se capitán de Roma

⁵ Kuḗ Jesús asi' ipan altepe' Capernaum, se capitán de Roma yajki kitechoḗ Jesús iwán kiteki'tajtanilij, ⁶ kijlij:

—NoTeḗko, notekipanowani wetzto' nochan pan itapech iga poxsan kuajkualoto' isempan iwán este awel molina.

⁷ Jesús kijlij:

—Nej niḗti nikachitialiḗti.

⁸ Inón capitán kijtoj:

—NoTeḗko, akajasi xikalaki nochan, san xikijto iga maachitiá notekipanowani, iwán achitiás. ⁹ Nej no ono' yej netekimaka iwán no niktekimaka soldadojmej. Kuḗ niktḗtani se mayawi kanaj, yawi; iwán kuḗ se' nikijliá iga mawiki, wí'; iwán kuḗ nikijliá notekipanowani iga makichíwa tejté, kichíwa.

¹⁰ Kuḗ Jesús inón kikagui', madmiradoj iwán kijlij yej kitokatinemiáj:

—Nimitzijliáj iga anikasi' nisé israelita yej mamopoxconfiaro ipan nej ken inin taga'. ¹¹ Nej nimitzijliáj iga poxsan witzeloy kan ikisáyampa tonati' iwán ikalakiyampa', iwán motaliskej iga takuáskej wan Abraham, Isaac iwán Jacob ipan cielo kan reinarowa Dios; ¹² e' yej onóyaja† iga mayakan katka kan reinarowa Dios, kakiskej kan takomichkan, ompa chokaskej este tanguetzekaskej.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón capitán:

—Xaja mochan, iwán mamochíwa ijkón ken ticredoj.

Iwán ikuḗ'san in inón tekipanowani achitiá'.

Jesús kachitialiá imonan Pedro

¹⁴ Jesús yajki chan Pedro, wan kasito imonan Pedro wetzto' ipan tapech iga kawanto'. ¹⁵ Jesús kimakitkij, iwán ikuḗ'san sewi' ikajlo'; iwán mokétza'ya iga kitamá' Jesús.

Jesús kachitialiá mia' yej wetitokej

* 8:2 8:2 Xikita glosario "Lepra". † 8:12 8:12 Judiyojmej

16 Kuā' tayowáti'ya, kiwiguilijkej Jesús mia' yej kip-
iayaj maļespīritojmej; iwán Jesús iga san kitekimá'
maļespīritojmej, kikijkixtij, iwán nō kachitialtij nochi yej
wetitoyaj. 17 Inín mochi iga mamochiwa ken kijtoj el
profeta Isaías: “Yéj tēpajtij, iwán yéj tēachitialtij.”‡

Yej kinekiáj makitokakan Jesús

18 Kuā' Jesús kita' iga poxsan kipolojtokej, kitekimá'
idiscipolojmej iga maapanókanya ipan laguna. 19 Iwán se
yej tamachtiá§ ipan iley Moisés kitechoko Jesús, iwán kijlij:

—Tamachtiani, nej nikneki manimitztokatinemi kansan
tia.

20 E' Jesús kijlij:

—Koyomej kipiáj ixapoyomej kan kochij, iwán totomej
kipiáj ixekemej; e' nej yej iPiltzın Taga'* anikiá kan achi
manimokuajtetonti.

21 Iwán se' idiscipoloj, kijlij:

—NoTēko, maniao' achto maniktokati notaj.

22 Jesús kijlij:

—Xinētoka, xikawili yej ken miktokej iga makitokakan yej
miktokej.

Jesús kipacholtiá ejeka' yej tajpalej

23 Iwán Jesús tejkaj ipan weyi ákal, senyajki iwán
idiscipolojmej. 24 Tajko laguna pewa' se ejeka' yej pox
tajpalej este atēmiaya ákal. E' Jesús kochtoya. 25 Iwán
idiscipolojmej kixitijkej Jesús, kijlijkej:

—¡NoTēko, xinēmanawikan! ¡Nēmiya ti-awetzij!

26 Jesús kijtoj:

—¿Te iga poxsan anmajmawij? ¡Amejemen alıntzın
annoconfiarowaj nopan!

Iwán Jesús moketza', kajajwa' ejeka' iwán a'ti, iwán
santakampolihtikawi'. 27 Tajtaga' san tajtachixtikajkej, iwán
kijtojkej:

—¿Ix a'taj yéj nokta an in inín taga' yej este ejeka' iwán
a'ti kitajtolkakij?

Tajtaga' de Gadara yej kipiáj maļespīritojmej

28 Kuā' Jesús asi' iyikampa laguna ipan estado de
Gadara, omen tajtaga' kiskej posantoj, iwán kitechojkej
Jesús. Iyomextın kipiayaj mal espīritoj, wan poxsan
tatatalochtiayaj, iwán ipan inón ojtı ayágajo' wel panowaya.
29 Iwán tzajtzikej:

‡ 8:17 8:17 Isa 53:4 § 8:19 8:19 Xikita glosario “Yej tamachtiá ipan iley
Moisés”. * 8:20 8:20 Xikita glosario “IPiltzın Taga”.

—¿Té tikneki nowamej, tej Jesús yej iPiltzın Dios? ¿Ix tiwajaj aneyoka-iknochiwakoj malej iga aya asi hora?

³⁰ Iwán ayá' wejka iga ompa, takuajtinemiáj mia' koyamej. ³¹ Iwán maļespiritojmej kiteki'tajtanilijkej Jesús ijkın:

—Siga annekixtiájyawa', xinētitanikan ipan koyamej.

³² Iwán Jesús kijtoj:

—Ómpayawa', xikalakitij.

Iwán inomej maļespiritojmej kiskej ipan tajtaġa' iwán kalakitoj ipan koyamej; iwán nochi inomej koyamej mobarrancarojkej iwán wejwetzitoy ipan a'ti iwán ompa amikikej.

³³ Yej kicuidarojtinemiáj koyamej moġacholojkej. Kuá' asikeja ipan altepe', kipojkej nochi yej mochij ipan inomej tajtaġa' yej kipiayaj maļespiritojmej. ³⁴ Iwán nochi yej ħantitokej ipan inón altepe' yajkiġ kan ono' Jesús. Iwán kuá' iténoja onokej, kiteki'ijlijkej iga makısaya ipan italmey.

9

Jesús kachitialiá se taġa' yej awel nejnemi

¹ Iwán Jesús tejkaj ipan se weyi ákał iga apanoj iwán asi' kan iyaltepe'. ² Ompa kiwiguilijkej se taġa' yej awel nejnemi nokta, wetztiaya ipan itapech. Kuá' Jesús kita' ken iga yejemen moconfiarowayaj ipan yéj, kijlij yej wetitoya:

—Amo ximajmawi nopıj; nochi yej tikchij yej ayekti nimitzēlkawiliaya.

³ Iwán sekin yej tamachtıáj ipan iley Moisés, kuá' inın kikakikej, kijtojkej ipan iyalmajmej: “Inın taġa' iga ijkón kijtowa, kimalıliá Dios.” ⁴ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, kijtoj:

—¿Te iga ankejlamikij yej ayekti ipan amoalmajmej? ⁵ ¿Kéntaj máj wel manikijto: “Nochi yej tikchij yej ayekti nimitzperdonarowılıja”, o manikijli: “Ximoketza iwán xaja”? ⁶ Inán sí, nia nimitznextilıtij iga nej yej iPiltzın Taġa' ipan inın tajli wel nikperdonarowılıá yej se kichıwa yej ayekti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

—Ximoketza, xikui motapech iwán xaja moġan.

⁷ Iwán moketza' iwán yájkiya ichan. ⁸ Kuá' la gente inón kitakej, majmawikej iwán kiweyimatıltijkej Dios iga kimá' inón poder tajtaġa'.

Jesús kinotza Mateo iga makitoka

⁹ Jesús kisa' ompa kan onoya, iwán kita' se taga' yej itoká' Mateo, ewatoya kan kicobrarojtoya impuestos* iga Roma, iwán kijlij:

—Xinetoka.

Iwán Mateo moketza' iwán kitoga' Jesús.

¹⁰ Jesús takuajtoya kalijti', iwán asi' mia' yej kicobrarowayaj impuestos iga gobierno iwán sekin yej ayá' ye'nemij, iwán kixnankej mesa iwán idiscipolojmej Jesús. ¹¹ E' kua' fariseojmej kitakej iga Jesús nemi sentakuaj iwán inomej, kitajtankej idiscipolojmej:

—¿Te iga amomaestroj sentakua wan yej kicobrarowayaj impuestos iga Roma iwán yej kichiwaj yej ayektí?

¹² Jesús kikagui' yej kijtojtokej iwán kijtoj:

—Yej yektitokej, ayá' kajasi iga mamochitiltikan, e' yej wetitokej, kena, kajasi. ¹³ Xakan iwán ximomachtikan yej kijtojneki ken ijkuilijto' itájtól Dios: “Nej nikneki xita-iknelikan; ayéj iga xinemiktilikan yolkamej.” Pues nej ayá' niwalaj niknotzako yej kijtowaj iga ye'nemij. Majwa' niwalaj niknotzako yej kichiwaj yej ayektí iga mamoyolpatakan.

Jesús kijtajtanij ken iga mayunarolo

¹⁴ Yej kitokatinemiáj Juan yej tabautizarowa yajkij kan ono' Jesús, iwán kitajtankej:

—¿Te iga nejemen iwán fariseojmej nipoxmayunarowaj iwán modiscipolojmej ayá' mayunarowaj?

¹⁵ Jesús kijtoj:

—¿Ix wel moknotmatitoskej te-ikniwan kan monamiktilo miej ompa ono' iwamej chokotzın yej monamiktiá? E' asiti día kuá' chokotzın kiwigaskej. Íkuá'ya sí mayunaroskej.

¹⁶ 'Iwán ayagaj kitamaniá se tzotzolsósol iga tzotzoltájkol yej mokowago'; iga yej mokowago' akuis, iwán máj weyi kitzayanas tzotzolsósol. ¹⁷ Awel nq moakiá vino yej kichíjkejo' ipan ikyapakuetaxtekon† iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetaxtekon iwán nempoliwis vino iwán kuetaxtekon. Inón iga, yekti mamooki vino yej kichíjkejo' ipan kuetaxtekon yej móchijo'. Ijkón apoliwis vino niga kuetaxtekon.

Jesús ki-ojpa-ixitij isiwapiltzın Jairo wan kachitiltij se siwa'

¹⁸ Mij Jesús tatapojtóyao', asi' se yej kimandarowa judiyojmej, motankuaketza' itenoj, iwán kijlij:

* 9:9 9:9 Xikita glosario “Impuestos”. † 9:17 9:17 Xikita glosario “Kuetaxtekon”.

—Nosiwapiltzın nokto' migui', e' siga tia nochan, iwán tiktalıj moma' ipan nosiwapiltzın, ojpa-isas sej.

¹⁹ Jesús moketza' iwán yajki iwán idiscipolojmej iwán inón tağa'. ²⁰ Iwán se siwa' yej wetitoya doce años iga kistoya ken imés yej awel pachiwiá, kitechoj Jesús itepotztáj bapa iwán kichijchimilij itempan isotantzótzol; ²¹ yéj kijtoj ipan iyalmaj: “Iga san nia nikchijchimiłiti itzótzol, nia ni-achitiati.” ²² E' Jesús tachá' itepotztaj, kita' inón siwa', iwán kijlij:

—Xipaki, nopıj, ti-achitia'ya iga timoconfiaroj ipan nej.

Iwán ikuá'san inón siwa' achitiá'.

²³ Kuá' Jesús asi' chan inón jefe yej itoқа' Jairo, kita' iga tapıztolo' iga yáwija kitokatiy yej mikto', iwán pox tzajztıtoło' iga chokayaj. ²⁴ Jesús kijtoj:

—Xikısakan nigaj; takotzın ayá' mikto', yejwa' kocho'.

Iwán kiwejwetzkilijkej Jesús. ²⁵ E' Jesús kikijkıxtij yej onoyaj kalijti', iwán kala', kimakıtzkij takotzın iwán kılalewij iga moketza'. ²⁶ Iwán noyan ipan inón tajlı momati' yej Jesús kichij.

Jesús kitachaltıá ome pachamej

²⁷ Kuá' Jesús kisa' ompa, ome pachamej kitokakej, kitza-jtzılıjtıayaj:

—¡Achi xine-iknelıkan tej yej iPiltzın‡ David!

²⁸ Iwán kuá' Jesús kala' kalijti', pachamej kitechojkej, iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix anıkıredowaj iga wel nimitztachaltıskej?

Pachamej kijtojkej:

—Kena, noTeko.

²⁹ Iwán Jesús kijıxchijchin in inomej pachamej, iwán kijtoj:

—Mamochıwa ijkón ken amejemen anmoconfiarojkej.

³⁰ Iwán tachákeja. Iwán Jesús kitekimá' nokta inomej:

—Amo agaj xikıjlıkan.

³¹ E' yejemen kıskejsan ompa, kipojtinenkej noyan yej Jesús kichij.

Jesús kitajtołtıá yej nonoj

³² Kuá' kıstıáyaja, sekin asikej yej kiwajlıguılıjkej Jesús se nonoj yej kipiaya malespırıtıoj. ³³ E' kuá' Jesús kikıxtıja inón malespırıtıoj, welja tajtoj in nonoj. Yej ompa onoyaj san tajtachıxtıkajkej, kijtojkej:

—¡Ayı' mo-ıta' ipan Israel ken inın!

³⁴ E' fariseojmej kıjtowayaj:

‡ 9:27 9:27 Judıyojmej kımıtıkej iga el Mesías katka rey David ipiltzın ipılówampa, inón iga kılııayaj iga ipiltzın.

—Ijefej maļespīritojmej kimá' inḡn taḡa' iga wel kikḡxtiá maļespīritojmej.

Jesús kikḡliá la gente

³⁵ Jesús nentinemiá noḡan ipan weyi altepemej iwán ipan altepētztzin, tamachtijtinemiá ipan tiopamej ipan sejsé altepe'. Kipowaya ye'noticiaj kén iga reinarowa Dios, iwán kachitialtiaya inochi yej wētitokej iwán yej kualoťokej. ³⁶ Kuá' Jesús kita' yej ompa chapantokej, kikḡlij iga kita' tayokoxťokej iwán siatokej iwán papayintokej, ken tikita borregoťmej[§] yej atekoyojkej. ³⁷ Iwán Jesús kijlij idiscipoloťmej:

—Nimitzijliáj, mela'wa' iga ono' mia' yej wel moconfiarowaj ipan nej, e' ayá' mia' yej kipowaj ye'noticiaj. Yej aya kikakij, inómeťwa' ken se weyi mijli yej némiya tayoksi. ³⁸ Inón iga xiktajtaniłikan yej iTeťko mijli iga makitḡtani tekipanowaņimej iga makitekítijya yej ono' pan mijli.*

10

Jesús kitapeťpena doce iyapostoleťmej

¹ Iwán Jesús kinotza' doce idiscipoloťmej iwán kimá' poder iga wel makikḡťkan maļespīritojmej iwán iga wel makachitialťkan yej de sese'pa iga wētitokej iwán nochi yej kuajkualoťokej.

² Inḡn itokamej yej Jesús kitapeťpen iga itatḡtanimej yej no kijliáj apostoleťmej:* yej achto itoká' Simón, yej no itoká' Pedro, iwán Andrés yej yéťpasan iyikḡn; Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebedeo; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, iwán Mateo yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma; Jacobo yej ipiltzimpa Alfeo; Lebeo yej no itoká' Tadeo; ⁴ Simón yej ipartidoť nacionalista;† iwán Judas Iscariote, yej máť despuéť kinamá' Jesús.

Jesús kitekimaka apostoleťmej iga makipowatij itáťtol Dios

⁵ Kuá' Jesús kitḡtan inimej doce apostoleťmej, ijkḡn kijlijkej: —Amo xakan kan chantitokej yej ayéť judiyojmej, niga xakan ipan altepemej yej onokej ipan estado de Samaria;‡ ⁶ majwa' xakan xikitatij judiyojmej yej popolijtinemij ken borregoťtztzin. ⁷ Xikijlijtinemikan iga inán sí na'ya ono' iga Dios yawi reinarotḡi ipan teťemej.

§ 9:36 9:36 Xikita glosario “Borrego”. * 9:38 9:38 Kijťojneki iga makitajtaniłikan Dios iga yéť makitḡtani tokḡimej yej wel kipowaj ye'noticiaj nochi inimej gente. † 10:2 10:2 Xikita glosario “Apóstol”. ‡ 10:4 10:4 Xikita Lc 6:15. † 10:5 10:5 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

⁸ Xikachitiltiŋkan yej weŋitokej, xikoŋpa-ixitiŋkan yej mik-tokej, xikpaŋtiŋkan yej palantokej ikajlomej iga kipiáj lepra, xikixtiŋkan malespiritojmej. Amejemen ayá' ankikojkej iga inin wel ankichiwaj, amejemen no amo mamitzixtawakan iga inin ankichiwaj.

⁹ 'Amo no xikuigakan ni alin tomin, ¹⁰ niga xikuigakan amomorraŋ ipan oŋti; niga se' amotzótzol, niga se' gakti, niga baston; iga yej tekipanowa kajasi iga makitamakan.

¹¹ 'Kua' amasiskej ipan se altepe' o altepetzin, xiktemokan ompa agaj yej mitzye' itaj iwán ompao' xikawikan ichan este que matami amotekipanol wan ankisaskej ipan inon altepe'.

¹² Kua' ankalakiskej ichan, xikijlikan iga maonokan tamela.

¹³ Siga yej ompa chantitokej kajasi iga ijkon xikijlikan, ijkon mochiwas; e' siga ayá' kajasi, amo xiktajtanelikan Dios iga tamela maonokan. ¹⁴ E' siga ayá' mitzomemawiaj niga mitzkakisnekij, xikisakan ipan inon kajli o ipan inon altepe' iwán xiktzejtelokan amokxi iga maxini talpinol.

¹⁵ Nimitzijliáj iga kua' Dios tajuzgaroj, yej chantitokej ipan inon altepe' maj kicastigaroskej que yej chantitokej altepemej Sodoma iwán Gomorra. §

Kiknochiwaskej yej kitokaj Cristo

¹⁶ 'Ta' xikakikan, nej nimitztitanij ken tikita amborregojmej itzalan koyomej.* E' xonokan listo ken tikita ankowamej, iwán ximochiwakan ken anjojtokomej iga amo agaj xikchiwilikan yej ayekti. ¹⁷ Amo xikelkawakan iga la gente mitzwigaskej kan ono' tekiwajmej, iwán mitzmagaskej ipan tiopamej. ¹⁸ Iwán iga notechko mitzwigaskej iná' gobernadormej iwán reyejmej; ijkon iga wel antajtoskej de nej iyixtaj yejemej iwán yej ayéj judiyojmej. ¹⁹ E' kua' mitzwigaskej iná' yej mandarowaj, amo xitayokoyakan iga ayá' ankimatij te anyawij ankijtotij; iga kua' antajtoskej, Dios mitztajtalmakaskej. ²⁰ Iga ayéj amejemen yej antajtoskej, sino que iyEspiritoj amoTaj Dios in yej yawi tajtoti ipan amejemen.

²¹ 'Se toknin yawi kitelwiti iyiknin iga makimiktikan, iwán tetaj kitelwij ipiltzin iga makimiktikan, iwán tepilowan kitelwiskej itajmej iga makimiktikan. ²² Nochi yawij mitzijiyatij iga nej annetokaj; e' yej manetoka este que mamiki, yawi momanawiti. ²³ Kua' mitztalochtiskej ipan se altepe', xakan ipan se' altepe'; nimitznojma-ijliáj iga nej yej

§ 10:15 10:15 Yej ichan Sodoma iwán Gomorra pox ayekti kichijkej. Gn 19

* 10:16 10:16 Koyomej, español: lobos. Inin kijtojneki iga yej kitokaj Cristo, ken borregojmej iwán yej kijiya Cristo, ken koyomej.

iPiltz̄in Taga' nia niw̄itzeti kuā' aya ampanowaj noȳan ipan altepemej kan ichamej israelitajmej.

²⁴ 'Yej nemi momachtiá ayá' máj tamati ken yej tamachtiá, iwán nisé tekipanowani ayá' máj tayakanto' que ipatrón. ²⁵ Sę discípulo makisentali iyalmaj iga mochiwas kensan imaestroj, iwán tekipanowani kensan iteko. Siga nej yej ni-mandarowa ne-ijliáj iga niTzitzimi',[†] ¿ix ayá' no mitzijliskej iga amejemen no antzitzimimej yej annetokaj?

Jesús kijtowa iga Dios mamomajmawili

²⁶ 'Inón iga amo agaj xikmajmawilikan. Ateyi nité yej ichtákan maono yej ayá' momatis, wan ateyi nité yej iyanto' yej ayá' monextij. ²⁷ Yej nimitzijliáj kan tamichkan, amejemen xikpowakan noȳan kan onolo'; yej nimitzichtaka-ijliáj, xitzajtzikan iga xikijtokan iga nochi makikaki. ²⁸ Amo xikmajmawilikan yej wel mitzmiktiáj, iga awel kimiktiáj toalmaj; majwa' xikmajmawilikan yej wel temela'polowa iwán wel kititani toalmaj kan tawewelkato'.

²⁹ '¿Ix ayá' monamaka ome tototzitzin iga sę tomintzin? E' malej ijkón, nisé toto' ayá' miki sin que amoTaj Dios amo makimati. ³⁰ Pues este amotzónkal Dios kimati ke' ankipiáj. ³¹ Amo ximajmawikan, amejemen máj anvalerowaj que mia' tototzitzin.

Yej mixewiáj iga kijtowaj iga kitokaj Jesús

³² 'Inewi yej kinojma-ijtowa iyixtaj la gente iga netoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo, nia nikijtoti iga netoka. ³³ E' yej iyixtaj la gente kijtowa iga ayá' netoka, nej no iyixtaj noTaj yej ono' ipan cielo nia nikijtoti iga ayá' netoka.

Jesús kijtowa iga ayá' wálaj iga tamelá maonolo

³⁴ 'Amo ankijoskej iga nej niwálaj ipan inún tajli iga tamelá maonolo; ayá' niwálaj iga tamelá maonolo, sino iga mamokuejkuesojtolo. ³⁵ Niwálaj iga taga' makikuesowili itaj, iwán siwapiltzin makikuesowili iye', iwán siwamon makikuesowili imonan; ³⁶ ijkón iga sejsé mokuejkuesoj iwansan iyiknimejpa.

³⁷ 'Yej makichokili itaj o iye' máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; yej makichokili iyokichpiltzin o siwapiltzin máj que nej, inón ayá' kajasi iga manetoka; ³⁸ yej kinekis manetoka, e' ayá' kikechpanowa icruz,[‡] ayá' kajasi iga mamochiwa nodiscipuloj. ³⁹ Yej kineki san mamomanawi, yawi poliwiiti, e' yej mamiki iga netoka, nochipa onos nowan.

[†] **10:25** 10:25 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás.

[‡] **10:38** 10:38 "Kikechpanowa icruz": anka kijtojneki motemaka iga wel makiknochjwakan, este mamiki iga kitoka Cristo.

Yej yawi temajmakati Dios

⁴⁰ 'Yej mitzomemawíaj, néjyawa' in yej neomemawíaj; iwán yej neomemawíá nō ki-omemawíaj yej neṭitan. ⁴¹ Yej ki-omemawíá se profeta yej kititani Dios, yawij kimakatij yej yeṭti kensan kimakaj se profeta, yej ki-omemawíá se toknīn yej te-ijiknīn, yawij kimakatij yej yeṭti kensan kimakaj se toknīn yej te-ijiknīn. ⁴² Iwán si agaj kimaka yej nej neṭoka yej amoweyimati, malej alīn seseka' ipan wájkal, nimitzijliáj iga inón sí Dios kimakas yej yeṭti.

11*Juan kititani omēn idiscipolójmej*

¹ Kuá' Jesús tami' kinonotza' inón doce idiscipolójmej, kisa' ompa iga yajki tamachtito iwán kipowato ye'noticiaj ipan altepemej yej onokej ipan tajli de Galilea.

² Juan presojititoya wan kimati' yej Cristo nemi kichīwa. Iwán Juan kititan omēn idiscipolójmej iga makitatij Jesús, ³ iga ijkīn makitajtanikan:

—¿Ix teja in Cristo yej yawi wītzeti, o nikcháskejo' sewo'?

⁴ Jesús kijtoj:

—Xakan xikijlītij Juan nochi yej nigaj nemi ankitaj iwán yej nemi ankikakij. ⁵ Xikpowilīkan iga pachamej tachaja, koṁomej nejnémija, yej palantiayaj ikajlōmej iga kipiáj lepra, achitiákeja, yej ayá' takakiáj, inán takákija, yej miktoyaj, ojpa-isákeja, yej ayá' motapialiáj, mopowiliá ye'noticiaj ken iga Dios tasalvarowa. ⁶ Paktos yej ayá' kikajtewa iga moconfiarowa ipan nej.

⁷ Kuá' yájkija itatitanimej Juan, Jesús pe'ya tatapowa' de Juan, kijlij la gente:

—¿Té ankitatoyaj ipan desierto? ¿Ix se ojta' yej koqlina ejeka'? ⁸ Siga ayá', ¿tétaj ankitatoyaj? ¿Ix se taga' yej ye'taajakijto'? Amejemen ankimatij iga yej moye'taajakiáj, onokej ichan reyejmej. ⁹ Iwán, ¿té nokta ankitatoyaj? ¿Ix se profeta? Kena, yéj majya sej que se profeta. ¹⁰ De inonya Juan tajtowa kan ijkīn ijkuilijto':

Nikititani notatitan iga mo-ixtaj matayakana, iga ken kuá' mamitzojtápoya.*

¹¹ Jesús nō kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga desde ikyay este inán ateyi ni agaj yej máj tayakanto' que Juan yej tabautizarowa, e' yej momachiliá iga até iteki de inochi yej motemakaj iga Dios marreinaro ipan yejemen, inón yej máj tayakanto' que Juan.

* 11:10 11:10 Malaquías 3:1

¹² 'Desde kuá' wáľaj Juan yej tabautizárowa este inán, ono' mia' yej kijiyaŷ iyojwi Dios, wán ono' yej kichiwásnekij iga mapoliwi.† ¹³ Desde ikyay iwán este inán iga wáľaj Juan, nochi profetajmej iwán iley Moisés, kijtojkej iga wí' reinaróki Dios. ¹⁴ Siga aneçredowaj, Juanwa' in profeta Elías yej wíziaya.‡ ¹⁵ Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

¹⁶ 'Amejemen yej inampa amonokej aneşij ken tikita kókone' yej mawiltiáj ipan tajkoaltepe' iwán kitzajtziľiáj iyikniwán: ¹⁷ "Nejemen nimitztapítzilijkej iga aka iwán ayá' anmijtojkej, nejemen nimitziknoçakukilijkej iwán ayá' anchokakej." ¹⁸ Kuá' wálka Juan yej mayunárowaya iwán ayí' táwana', amejemen ankijtojkej iga kipiá malespíritoj. ¹⁹ Niwáľaj nej iPiltzín Taġa' yej nitakua iwán ni-ati, ankij-towaj iga nipoxtakua iwán nitáwana, nimotókaki' iwán yej ayá' ye'nemij iwán yej kicobrárowaj impuestos iga Roma. Kuá' tikitaj iga ye'nemij yej momela'confiarowaj ipan Dios, neşi iga Dios nochi kimati te kichíwa.

Yej ayá' kipatasnekij ken iga nemij

²⁰ Iwán Jesús pe' kajajwa' yej çantitokej ipan altepemej kan máj kichij milágrojmej yej ayí'pa mo-ita, iga yej ompa çantitoyaj ayá' nemi kikajteWAYAJ iga kichíwayaj yej ayékti, kijtoj:

²¹ —¡Lástima yej anchantitokej altepe' Corazín! ¡An-lástimajmej yej anchantitokej altepe' Betsaida! Siga ipan altepe' Tiro iwán Sidón mochijka milágrojmej yej ankitakej, yejemej íkyasan kikajtejkaj iga kichíwayaj yej ayékti iwán monexñiayaj iga kakiayaj itzotzolmej yej moakiá kuá' mikilo iga moknoçmatij iwán monejnexwiayaj.§ ²² E' nimitziľiáj iga kuá' Dios tajuzgaróġ, máj mitzcastigaroskej que yej çantitokej altepemej Tiro iwán Sidón. ²³ Amejemen yej amochán altepe' Capernaum, çankijtowaj an anyatij ipan cielo? Májwa' yawij mitzakitij kan onokej yej miktokej. E' siga katka yej ichamej altepe' Sodoma* kitayaj milágrojmej yej amejemen ankitakej, inón altepe' onóyasan este inán. ²⁴ E' nimitziľiáj iga kuá' Dios tajuzgaróġ, amejemen máj mitzcastigaroskej que inomej de Sodoma.

Xiwitzekán notenoj iwán ximosewikan

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

† **11:12** 11:12 Ijkin wel no motraduçirowa: Desde kuá' wáľaj Juan yej tabautizárowa este inán, ono' mia' yej poxsan kalakisnekij ipan iyojwi Dios, wán este motojtopewaj iga makalakikan. ‡ **11:14** 11:14 Malaquías 4:5

§ **11:21** 11:21 Monejnexwiayaj iga manesi iga momachliayaj iga ayékti kichijkej. * **11:23** 11:23 Yej ichamej Sodoma poxsan kichíwayaj yej ayékti iwán Dios kipolójkej; Gn 18, 19

—NoTaj yej tikchij cielo iwán tajli, nimitzweyimatĩtia iga tiknextilij yej ayá' moweyimatij inón yej ayá' tiknextilij yej tamatij ²⁶ iga tej ijkón tikne'.

²⁷ Jesús nq kijtoj:

—NoTaj nēma'ya inochi yej ono'. Ayagaj nēmela'ixmati nej yej iPiltzĩn Dios, iséltisan tēTaj Dios nēmela'ixmati. Iwán ayagaj nq kimela'ixmati tēTaj; noséltisan nej yej iPiltzĩn, iwán inomej yej nej nikneki iga makixmatikan. ²⁸ Xiwiṭzekan notēnoj, amonochĩn amejemen yej ansiatokej iga antekipanowaj iwán an-etĩ'miktokej, iwán nej nikchĩwas iga ximosewikan. ²⁹ Xicredokan yej nimitzĩliáj, iwán ximixkuĩtikan ipan nej, nej ayá' luē nikuejkuesiwi, niga ayá' nimoweyimati ipan noalmaj; iwán anyolajkatiaskēj. ³⁰ Iga yej nej nimitztekimakaj, wel ankichĩwaskej, iwán yej nimitzĩliáj iga xikchĩwakān, ayéj ken yej awel mochĩwa.

12

Idiscipolomej Jesús kitekij trigo ipan día kuā' mosewilo

¹ Sē día kuā' mosewilo, Jesús iwán idiscipolomej nemi panotiyay mĩljiti'. Idiscipolomej mayanakej, iwán pē' iga kitektiajkij trigo iga kikuajkej. ² Kuā' fariseojmej inón kitakej, kijlijkej Jesús:

—Ta' xikita, modiscipolomej nemi tekipanowaj; inón ayēkti iga mamochĩwa ipan día kuā' mosewilo.

³ E' Jesús, kijtoj:

—¿Ix ayā'taj ankileerōkej yej kichij David* iwán yej iwán senemiáj kuā' mayanakej? ⁴ Kala' tiopan-ijti' iwán kikuaj inōmpa pan yej kikuajpa sacerdote, inōmpa awel kikua David niga yej iwán nemiáj; wel kikuayaj petz sacerdotējmej. ⁵ ¿Ix nq ayĩ' ankileerowaj iley Moisés iga sacerdotējmej ipan weyitiopan† wel tekipanowaj ipan día kuā' mosewilo?, iwán ijkón ayá' kichĩwaj yej ayēkti. ⁶ ¡Anyasí nimitzĩliáj iga nej majya sej que weyitiopan! ⁷ Mataj amejemen aya ankimatij tē kijtojneki kan ijkĩn ikuilijto': "Nej nikneki xita-iknelikan, anikneki iga xinēmiktilikan yolcamej."‡ Maga katka ankimatiáj, ayá' ankipantiayaj nodiscipolomej yej nemi kichĩwaj yej yēkti. ⁸ Puej nej yej iPiltzĩn Taga' wel nitatekimaka tē wel mamochĩwa ipan día kuā' mosewilo.

Sē taga' yej matakuawayaxto'

* **12:3** 12:3 1 Sam 21:1-6 † **12:5** 12:5 Xikita glosario "Weyitiopan". ‡ **12:7** 12:7 Oseas 6:6. Xikita glosario "Sacrificio".

⁹ Iwán Jesús kisa' ompa iwán kala' tiopan. ¹⁰ Ompa onoya se taga' yej matakuaawayaxto'. Iwán fariseojmej kitemowiliayaj ken makimawetziltikan Jesús, kitajtankej:

—¿Ixtaj wel moachitialiá yej wetito' ipan día kuá' mosewilo?

¹¹ Jesús kijtoj:

—¿A'yéj de amejemen, siga kipiá se borrego iwán mawetzi xapoko ipan día kuá' mosewilo, ix ayá' yaj kixixtiti? ¹² ¡Iwán nej nimitzijliáj iga máj valerowa se taga' que se borrego! Inón iga wel mochí yej yekti ipan día kuá' mosewilo.

¹³ Iwán Jesús kijlij inón taga':

—Xikmelawa momá'.

Iwán kuá' kimélaja imá', yektia'ya kensan se' imá'. ¹⁴ Kuá' fariseojmej kiskej kan ono' Jesús, monechkojkej iga kejlankej kén iga yawij kimiktij Jesús.

Dios kitapejpen Jesús

¹⁵ Kuá' Jesús kimati' inón, kisa' ompa, iwán pox mia' kitokakej wan kachitiltij inochi yej wetitokej. ¹⁶ Iwán yej kachitialiaya, kitekimá' iga amo makijtōkan a'yéj in yéj.

¹⁷ Inín mochij iga mamochiwa ken kijtoj profeta Isaías, kuá' kijtoj:

¹⁸ Ininya yej tekipanowa iga nej, yej niktapejpen, yej nikpoxneki, iwán neyolchikajto'.

Ípan nia niktaliti noEspíritoj,

iwán yéj yawi kipowati ken iga nō wel nikmanawiáj yej ayéj judiyojmej.

¹⁹ Ayá' tatēnkuepili niga tzajtzis, ayagaj kikakis itájtōl ipan callejmej.

²⁰ Kiknehá yej ayá' tajpalej,

kipalēwiá yej mosemakasneki, ken agaj yej kitimaka se cándil yej sewisneki,

ijkón kichiwās te kuá' noyan ipan tajli mamochiwa yej yekti.

²¹ Iwán nochi gente de mia' paismej moconfiaroskej ipan yéj iga kimānawiskej. §

Kipantiáj Jesús iga kipiá ipoder Tzitzimi'

²² Iwán Jesús kiwiguilijkej se taga' yej pacha iwán awel tajtowa iga kipiaya mālespíritoj. Jesús kachitiltij inón taga'; welja tachá' iwán welja tajtoj. ²³ Nochi gente san tajtachixtikajkej iwán kijtojkej:

—¿Ix an ininya in iPiltzin* rey David?

²⁴ E' kuá' fariseojmej kikakikej inón, kijtojkej:

—Inín taga' kikixtiá maļespíritojmej ipan ipoder Tzitzimi', yej ijeféjmejpa inochi maļespíritojmej.

²⁵ Jesús kimatiá te keļlantoyaj, iwán kijtoj:

—Siga se país mochiwa ome grupo iga mosepankuejquesowaj, inón país poliwiya; iwán siga se altepe' o siga se familia mosepankuejquesowaj, awel wejkaŵa iga onos. ²⁶ Ijkónsan no Tzitzimi', siga igánajsan kikixtiá maļespíritojmej, yej yéjpasan itatki, inón kijtojneki iga ayá' wejkaŵas iga tamis ipoder. ²⁷ Iwán siga annepantiáj iga nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder Tzitzimi', in yej mitztokaj, ¿ix iga ipoder Tzitzimi' kikixtiáj maļespíritoj? Yejémejsan monextiáj iga ayéj ijkón ken anne-ijliáj. ²⁸ Nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder iyEspíritoj Dios, iwán inín kijtojneki iga ási'ya tiempo iga Dios marreinaŵo ipan amejemen.

²⁹ '¿Kén wel se kalaki chan se taga' yej tajpalej iga makikuļli yej itatki, siga ayá' achto kilpiá? Ijkón wel kikuļlij yej itatki.

³⁰ 'Yej ayá' kiye'ita yej nikchiwa, inonwa' ne-ijiya; yej ayá' nepalewiá; inonwa' tapojpolowa.

³¹ 'Inón iga nimitzijliáj, Dios wel kelkaŵiliá nochi yej agaj kichiwa yej ayekti iwán yej kijtowa yej ayekti; e' siga maļtajtowaj iga iyEspíritoj Dios, inón Dios ayo' kelkaŵilij.

³² Siga agaj maļtajtowa iga nej yej iPiltzin Taga', inón Dios kelkaŵilij; e' yej mamaļtajto iga iyEspíritoj Dios, inón nikeman ay'ya kelkaŵiliskej niga ipan inín vida, niga ipan se' vida.

Se kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka

³³ 'Siga ye'kuawi', ye'taki; siga ayéj ye'kuawi', ayekti no itakilka. Se kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka.

³⁴ ¡Amejemen ken ipilowan kowamej! ¿Kén anyawij anki-jtotij yej ye'tajtól siga amejemen ankichijtokej yej ayekti? Puej yej ankijtowaj, ijkón ono' ipan amoalmaj. ³⁵ Yej ye'nemi, ye'tajtowa, iga ipan iyalmaj ono' yej yekti, e' taga' yej aye'nemi kijtowa tájtól yej ajayekti iga ipan iyalmaj ijkón keļlanto'. ³⁶ E' nej nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, nochi yawij motenxitomatij te iga ayompa tajtojkej. ³⁷ Iga inón yej tikijtoj, yawij mitzjuzgarotij, ómpaya nešis siga tikchij yej yekti o yej ayekti.

Kinekij makitakan yej ayi'pa mo-ita

³⁸ Sekin fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley, kijlijkej Jesús:

—Tamachtiáni, niknekij manikitakan iga xikchiwa yej ayi'pa mo-ita yej Diossan wel kichiwa.

³⁹ Jesús kijtoj:

—Amejemen yej ankichijtokej yej ayękti iwán ayá' anki-credowaj Dios, annętajtaniliáj iga manimitznęxtılıkan yej ayi'pa mo-ita. E' ayá' nimitznęxtılıskej se'pa yej ayi'pa mo-ita, petz yej Dios kichiwilij Jonás. ⁴⁰ Ijkón ken Jonás onoya eyi día iwán eyi yówal iyijtiko topojuwéj, ijkonsan nọ nej yej iPiltzın Taga' nonos taltampa eyi día iwán eyi yówal. ⁴¹ Kuá' Dios tajuzgaroj, yej ichamej weyi-altepe' Nínive, moketzaskej iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoskej iga ankichijkej yej ayękti; iga yej chantitokej Nínive, kuá' Jonás kipowa' itájtıl Dios, kikajtejkej iga kichıwayaj yej ayękti; iwán nej majya sej que Jonás. ⁴² Kuá' Dios tajuzgaroj, moketzas nọ la reina yej mandaroj ipan tajlı de Sabá iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoj iga ayompa ankichijkej. Inón reina wejka nejnen iga makikakiki yej kimati rey Salomón;† iwán nej majya sej que Salomón.

Mokuepa maļespıritoj kan onoya

⁴³ Jesús nọ kijtoj:

—Kuá' se maļespıritoj kısa ipan se taga', nentinemi ipan wá'tal iga kitemojtinemi kan makalaki; iwán siga ayá' kasi, kijtowa: ⁴⁴ “Nia sej nimokuepati nochan, kan nikısa.” Kuá' mokuepa, kasi inón taga' ken se kajlı yej isęlti ono', este tajtachpantolo' iwán tayejye'talıjtolo'. ⁴⁵ Iwán yawi kikuiti se' siete maļespıritoj yej majya sej que yéj, iwán inochın mochantiáj ipan inón taga', iwán inón taga' mochiwas majya sej ayękti que ocho. Ijkonsan nọ mochiwas iwán inımej gente yej ayá' ye'nemij.

Iye' wan iyokichikniwan Jesús

⁴⁶ Jesús kitatapowıjtóyao' la gente, kuá' asi' iye' iwán iyikniwan. Awel kalakikej este kalijti' iga matajtokan wan yéj. ⁴⁷ E' agaj kimatıltij Jesús, kijlij:

—Moye' iwán mookichikniwan onokej fuera iwán kinekij matajtokan mowan.

⁴⁸ E' Jesús kijlij inón yej kimatıltij:

—¿A'yéj noye' iwán a'yéj nookichikniwan?

⁴⁹ Iwán Jesús kimajpilwij idiscipolojmej, iwán kijtoj:

—Nıgaj ono' noye' iwán nookichikniwan. ⁵⁰ Yej kichıwa ken kineki noTaj yej ono' ipan cielo, inonwa' in nookichikni, nosiwa-ikni iwán noye'.

13

Ken iga mıxkuıtilo ipan yej toka

¹ Inón día Jesús kısa' kalijti' iwán motalıj ipan lagunajten.

² Iga póxsanya monechkolo', Jesús tejkaj ipan se weyi ákal

† 12:42 12:42 1 R 10:1-13

iwán ompa motajij, iwán nochi tokñimej kawikej ipan aten.
³ Iwán pewa' sese'pa iga tamachtij kan wel mamixkuñtilo,
 kijtoj:

—Se taga' yajki tokato, kipapatanáltijpa trigo. ⁴ 'Kan nemi toktiá, ono' yej wetzitoj ipan ojti, iwán walkej totomej iwán kikuajkej. ⁵ Ono' yej wetzito tetzalan, kan ono' ajalín tajli. Iwán inón iyol trigo ixwa' nimanín iga tajli ayá' pox tilakti'. ⁶ E' kuá' tonatikisa', pilíni', iwán wagui' iga ayá' monelwatij. ⁷ Ono' yej wetzito ipan witzyoj, witzyoj wejweyakej iwán kijiyoimiktij tato' iwán ayá' tagui'. ⁸ E' ono' yej wetzito ipan yé'tal, iwán poxsan mochij; sekin ipan sejsé imiawayo kitajlij cien iyol ipan se iyol yej kitoga', iwán sekin kitajlij sesenta iyol, iwán sekin treinta. ⁹ Yej annakasyojkej, ¡xineye'kakikan!

Tejas in kan mamixkuñtilo

¹⁰ Iwán discipolojmej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—¿Te iga ipan mixkuñtilis tikmachiá la gente?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Amejemen Dios mitzmatiltiáj yej aya agaj kimati ken yéj reinarowa, e' yejemej awel kimatij. ¹² Yej kipiá, yawij máj kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej akipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuñlij. ¹³ Inón iga sekin nikpowiliapa kan mamixkuñtikán; iga yejemej tacháj, e' ken tikita yej pachamej, kikakij, e' ayá' kimatij te iteki, ken tikita yej ayá' takakij. ¹⁴ Ipan yejemej mochíwa yej kijtoj el profeta Isaías, kijtoj:

Amejemen ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej te kijtojneki; ankitaskej, e' ken kuá' nité ayá' ankitakej.

¹⁵ Iga inimej poxsan moyoltakuawilijkej,

ayá' ye'takakij,

kitzajtzaktokkej iyixmej;

iga amo matachakan iga iyixmej,

niga matakakikan iga inakasmej,

niga makentenderokan iga iyalmajmej,

niga mawitzekán notenoj iga manikachitaltikán.*

¹⁶ 'E' amejemen xipakikan iga anne-itztokej iwán ankikakij notájtól. ¹⁷ Nimitzijiáj iga mia' profetajmej iwán reyejmej kitasnekiáj inín yej ankitztokej iwán ayá' kitakej; kinekiáj makikakikan inín yej amejemen nemi ankikakij, iwán ayá' kikakikej.

Jesús kijtowa te kijtojneki inón kan mixkuñtilo ipan yej tqka

* 13:15 13:15 Is 6:9,10

18 'Inán xikakikān, nia nimitzijlītij tē kijtojneki inón kån mīxkujtilo ipan inón yej tōka. 19 Yej kikakij ye'notīciaj yej tanēxtiliá ken iga reinārowa Dios iwán ayá' kimatij tē kijtojneki, inómejwa' ken tikita inón íyol trigo yej wetzi' ipan ojti, iwán wī' Tzitzimi' iwán kēlkawaltīá notájtōl yej achā onoya ipan iyalmajmej. 20 Iwán inón íyol trigo yej wetzito tetzalan, inón kijtojneki yej kikakij itájtōl Dios iwán poxsan pakij kuā' kicredójkejo'. 21 E' como ayá' wel monelwatiáj wejkatan, ayá' wejkatis iga moconfiarojtoskej nopan iga kuā' kipiás sē prueba o kiknočhiwaj iga kicredowaj itájtōl Dios, ayá' kiyowaiáj, iwán kikajtēwaja iga moconfiarowaj nopan. 22 Iwán inón trigo yej wetzi' ipan witzyoj, inón kijtojneki inómej yej kikakij itájtōl Dios, e' poxsan kipiásnekij kuajkuantas yej ono' ipan inín tajli, iwán mokajkayawaj ipan tomīn. Nochi inón, kichīwa iga itájtōl Dios makēlkawa iwán inón toknīn awel kichīwa yej yēkti 23 E' inón íyol trigo yej wetzito kån ye'tajli, inón kijtojneki yej kikakij itájtōl Dios iwán kentenderowaj. Inómej kichīwaj yej yēkti ken tikita inón íyol trigo yej kimá' cien, sesenta iwán ken yej kimá' treinta íyol ipan sē imiawayo.

Mīxkujtilo ipan chakalsaka' iwán íyol trigo

24 Jesús kipowa' se' kån mīxkujtilo:

—Kån reinārowa Dios ken tikita sē taga' yej kitoga' ye'semillaj ipan ímīl. 25 E' kuā' kojkočhtólo'ya, wālj sē yej kijiya itēko mījli, iwán itzalan trigo kichtakatōkako chakalsaka' iwán yájkīya. 26 E' kuā' weya'ya trigo iwán miawatapanikej, íkuā'ya neši' in inón chakalsaka'. 27 Iwán tekīpanowānimej yajkij kitatoj itēko mījli, kijlijkej: “Patrón, esi inón semilla yej tiktoga' momīlpan ye'semillaj, ¿ix kēntaj ān iga ixwa' chakalsaka'?” 28 Itēko mījli kijtoj: “Anka agaj yej ne-ijiya kichtakatōkako.” Inómej monsojmej kijtojkej: “¿Ix tikneki manīākān manikwiwitatij?” 29 Itēko mījli kijtoj: “Amo, siga anyawij ankiwīwitatij chakalsaka', wel nō ankiwīwītaj trigo. 30 Xikajtēwakān, kama sen-onokān este kuā' motekis trigo; íkuā' niktītanis tekīpanowānimej yej makiwīwītakān achto chakalsaka' iwán makinechkoqān iga makitatīkān, iwán kinechkoškej trigo kån moēna.”

Mīxkujtilo ipan mostazajyoloj

31 Jesús kinēxtīlij se' kån mamīxkujtilo:

—Kån reinārowa Dios, ken tikita sē íyol mostaza yej sē taga' kitoga' ipan ítal. 32 Malej iga íyol mostaza máj alīmpa de inochi yej ono'; e' kuā' weyá mochīwa majya sej que

nochi yej tɔkto' kən tatojtɔkalo, mochiwa weyi kuawéj iwán ipan imajmá' moxeketiáj tɔtɔmej.

Mixkuñtilo ipan levadura

³³ Jesús tamachtij se' kən mamixkuñtilo:

—Kən reinarowa Dios, ken tikita levadura† yej se siwa' kaxakualowa iwán komati harina, iwán moposawa inewi tixti.

Te iga Jesús tamachtía kən wel mamixkuñtilo

³⁴ Jesús nochipa tamachtij kən wel mamixkuñtilo, ayá' tamachtij siga ayá' tajtowa kən mixkuñtilo. ³⁵ Inón mochi iga mamochiwa ken kijtoj se profeta:

Nia nitajtɔti kən wel mamixkuñtilo.

Nia nikijtɔti yej aya i' momatiá este que Dios kichij tajli.‡

Jesús kijtowa te kijtojneki in chakalsaka'

³⁶ Jesús kikañtej la gente yej ompa onoyaj iwán yáñkiya kaliñti', ompa idiscipulojmej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—Ta xine-ijliñkan te kijtojneki on chakalsaka' yej ixwa' miñijti'.

³⁷ Jesús kijtoj:

—Yej kitoka ye'semillaj inonwa' nej yej iPiltzín Taga'. ³⁸ Iwán miñli kijtojneki noyan ipan tajli. Ye'semillaj kijtojneki nochi yej kichiwaj ken kineki Dios, chakalsaka' kijtojneki yej kichiwaj ken kineki Tzitzimi'. ³⁹ Yej ta-ijiya, yej kitoga' chakalsaka', inonwa' Tzitzimi'. Kuá' motekis trigo, kijtojneki kuá' tamis inín tajli, iwán tekipanowanimej yej kitekiskej, inón kijtojneki angelejmej. ⁴⁰ Ijkón ken chakalsaka' monejnechkowa iga motatiá, ijkonsan no mochiwas kuá' Dios tajuzgaroj. ⁴¹ Nej yej iPiltzín Taga' niktitanis noangelejmej iga makikijkixtikan ipan norreinoj yej tachiwaltiaj yej ayekti iwán yej kichiwaj yej ayekti. ⁴² Iwán kakiskej ipan tiwelon, ompa chokatoskej este tajtanguetzekaskej. ⁴³ Iwán inomej yej kichijkej ken kineki Dios, tawiskej ken tikita tonati' kən reinarowa Dios. Yej annakasyojkej, xikyé'kakikan!

Taliyanto' yej pox patiyoj

⁴⁴ 'Kən reinarowa Dios ken tikita tejé yej pox patiyoj yej iyanto' ipan agaj ital. Se taga' kasi' yej pox patiyoj iwán ompasan sej kiyán; iwán pox paktiajki ichan iga kinamakato nochi yej kipiá iwán kikowa' inón tajli.

Mixkuñtilo ipan se perla yej pox patiyoj

45 'Nō kən reinarowa Dios ken tikita se tanamakani yej kitemojtinemi perlaš yej pox mojmōnsajti'. 46 Kuā' kasi se yej pox patrijoj, yawi ichan iga kinamakati inochi yej kipiá iga kikowa inon perla.

Mixkuñtilo ipan redej

47 'Kən reinarowa Dios ken tikita se redej yej motaliá ipan lámār, iwán ipan kuakawi de sese'pa topoj. 48 Kuā' tēmi'ya redej, kikiñtiaja ipan ataten, iwán ómpaya motaliáj iga kitapejpenaj in topoj. Yej yekti kakijtiawij chikiwiko, e' yej ayéj ye'topoj kitajkalij. 49 Ijkón mochiwas kuā' tamis inin tajli; witeskej angelejmej iga kiyokatikij yej ayá' ye'nemij iwán yej ye'nemij, 50 iwán yej ayékti kichiway, kakiskej ipan tiwelon, ompa chokaskej este tajtanguetzekaskej.

Tamachtilis yej yankuigo' iwán yej ikyápaya

51 Iwán Jesús kitajtan idiscipolomej:

—¿Ix ankimatij te nemi nikijtowa?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, nikmatij.

52 Iwán Jesús kijtoj:

—Kuā' se yej tamachtia ipan la ley momachtia ken iga reinarowa Dios, nesi ken se iteko kajli yej kimati te kejento' kaliyti', iwán ompa kikiñkixtia yej kaxitijo' iwán yej ikyay kipiá'.

Jesús asi Nazaret kən moskaltij

53 Kuā' Jesús tami' tamachtij ipan inomej kən mixkuñtilo, yájkija, 54 iwán asito ipan iyaltepe'. Ompa pe' tamachtij tiopan, wən yej ompa takaktoyaj, madmiradojkej, kijtowayaj:

—¿Ix kən an momachtij in inin taga' iga pox tajtolmati? ¿Kén iga wel kichiwa milagro yej ayi'pa mo-ita? 55 Esi ininwa' ipiltzin carpintero; iye' itoka' María iwán iyikñimej itokamej Jacobo, José, Simón iwán Judas. 56 Isiwa-ikniwan nigaj nō ichamej. ¿Kén kichiwa iga kipoxmati iwán iga wel kichiwa milagro?

57 Inon iga ayá' kitajtolkuikej. E' Jesús kijtoj:

—Se profeta noyan kiyey'itaj, e' ayéj ijkón ipan iyaltepe' niga kən onokej iyikniwan.

58 Inon iga Jesús ipan iyaltepe' ayá' kichij mia' milagro, iga ayá' moconfiarowayaj ipan yéj.

§ 13:45 13:45 Perla pox valerowa, ken tikita tetzin ke'pa ajayo' wən iga perla wel mochiwa qoska'.

14

Miki Juan yej tabautizawowa

¹ Gobernador Herodes* yej mandawowa Galilea, kik-agui' yej kichijtinemi Jesús, ² iwán kijlij itekipanowanimej:

—Inonwa' Juan yej tabautizawowa, yéj nokta ojpa-isa' sej kan miktoya. Inon iga wel kichíwa milagro yej ayí' mo-ita.

³⁻⁴ Íkyaya Juan kijlij Herodes:

—Aye'kti iga tikui' iga mosiwa' Herodías, yej isiwa' katka moknín Felipe.

Kua' inon kika', Herodes tatekimá' iga makilpikan Juan iga makipresojuwan.

⁵ Herodes kimiktijnekiá Juan, e' kimajmawiliaya la gente, iga momatiá iga Juan katka profeta. ⁶ E' kua' iyilwi Herodes iga icumpleaños, isiwapiltzin Herodías mijtotij iyixtaj yej ompa onoyaj, iwán Herodes kipoxye'ita', ⁷ kinojma-ijlij nokta iga yawi kimakati tesan kitajtanis inon takotzin. ⁸ Iwán inon takotzin, kitajtan kensan iye' kijlij, ijkín kijlij Herodes:

—Nikneki xinemaka ipan se plato itzontekon Juan yej tabautizawowa.

⁹ Herodes moknomati' iga inon kika'; e' como kįtoja iwán kikakikej yej ompa takuajtoyaj iga yawi kimakati tesan kitajtanis inon takotzin, inon iga tatekimá' iga makimakakan yej kitajtan. ¹⁰ Iwán Herodes tatitan iga makikechtekitij Juan kan presojtito'. ¹¹ Iwán kiwajligakej itzontekon Juan ipan se platojwéj, iwán kimajkuiltįkeja inon takotzin iwán kimakato iye'.

¹² Iwán idiscipulojmej Juan asikej kan mikto' Juan iwán kitokátoja, iwán yajki kimatiltįtoj Jesús.

Jesús kitamaka este cinco mil tajtaga'

¹³ Kua' Jesús kimati' iga kimiktįkeja Juan, kįsa' ompa, tejkaj ipan se akal iga yajki kan ayagaj ono'. E' momati'san, iwán kįsalo' ipan altepemej, iwán kitokatiajkij, ikxinejnen-tįkįjpa. ¹⁴ Kua' Jesús témoja ipan akal, kita' iga poxsan mialo', iwán kįknelij nochi inomej iwán kachitiltįj nochi yej wetitoyaj. ¹⁵ Iwán kua' némiya tayowati, idiscipulojmej kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—Tiota'ya, nigaj ayá' chantitolo'. Xikijli inimej gente iga mayakan ipan altepetzitzin, iwán ompiga makikowakan te kikuaskej.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—Amo mayajyakan; amejemen xiktamakakan.

* 14:1 14:1 Xikita glosario "Herodes".

17 Discipolomej kijtojkej:

—Anikpiáj te māj, petz se mañoj pañ iwán ome topoj.

18 Iwán Jesús kijtoj:

—Nijpa xinewajliguilikan.

19 Jesús tatekimá' iga mamotałilo ipan sakatzitzin. Kikui' inón se mañoj pañ iwán inón ome topoj, ajkotachá' iga kimá' gracias Dios iwán kitatajkoloj pañ, iwán kimajmá' idiscipolomej iga makimajmakakan la gente. 20 Takuajkej inochimej este ijixwikej, iwán kuá' discipolomej kinechkojkej tákual yej ay' kikuajkej, temi' doce chikiwi'. 21 Yej takuajkej ken cinco mil tajtaga' iyókawa' in siwatkej iwán kókone'.

Jesús nejnemi iyixko a'ti

22 Kuá' támi'ya takuajkej, Jesús kitekimá' idiscipolomej iga matejkawíkanya ipan ákal iga maapanokan achto yejemen, miej Jesús tanawatijtikáwigo'. 23 Kuá' yájkija, Jesús tejkaj ipan tepe' iselti iga tajtoto wan Dios. Ompa onoya iselti te kuá' tayowati', 24 iwán ákal yayay tajko laguna. Iwán maréjal paréj mowitekiá ipan ákal iga kixnantiáyapa ejeka'. 25 Kuá' tanestíwi'ya, Jesús yajki kan nemi yawij idiscipolomej ipan ákal, Jesús nejnentiaya iyixko a'ti. 26 Iwán kuá' discipolomej kitakej iga nejnentiwi' ipan a'ti, poxsan momajtijkej, iwán moqatzajtzikej:

—¡Ta' xikitakan, se animaj!

27 E' Jesús nimanín kijtoj:

—¡Tamelá xonokan! ¡Nej niJesús, amo ximajmawikan!

28 Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeško siga melá' iga tej, xikijto iga manejnentiapa iyixko a'ti este kan tej tono'.

29 Jesús kijtoj:

—Xinejnémiwa'.

Iwán Pedro temoj ipan ákal, iwán anejnentiaya iyixko a'ti iga yaya kan ono' Jesús. 30 E' kuá' kimachilij ejeka' yej pox tajpalej, momajtij iwán pewa' iga misawia iwán tzajtzi':

—¡NoTeško xinemanawi!

31 Iwán nimanín Jesús kimałilan Pedro, iwán kijlij:

—¡Mataj tej neman timoconfiarowa nopan! ¿Te iga ayá' timomela'confiaroj ipan nej?

32 Kuá' iyomextimej tejkájkeja ipan ákal, pachiwi' in ejeka'. 33 Iwán yej onoyaj ipan ákal motankuaketzkej iyixtaj Jesús iwán kijtojkej:

—Mataj melá', tej iPiltzin Dios.

Jesús kachitaltiá yej kokolisyojkej yej ichamej Genesaret

³⁴ Apanojkej iwán asikej ipan tajli de Genesaret. ³⁵ Kuá' yej ompa chãntitokej kixmatikej iga Jesús, kipojkej noyan ipan inón tajli, wãn kiwijwigakej itenoy Jesús nochi yej wetitokej. ³⁶ Iwán yej wetitokej kitejteki'ijlikej Jesús iga mamotemaka iga makichijchimidikan malej itempan itzótzol, iwán nochi yej kichijchimidilikej, achitiakej.

15

Katiapa in tetzakuilá iga awel tiknã'techowaj Dios

¹ Kitechojkej Jesús sekin fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés, inomej walkej Jerusalén iwán kitajtankej:

² —¿Te iga modiscipolomej ayá' kichiwaj ken to-ikyapatajwewetkej tanextiliayaj iga mamochiwa? ¡Ayá' momapakaj kuá' yáwija takuãtij!

³ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Te iga ayá' ankichiwaj ken tatekimaka Dios? Majwa' ankichiwaj ken amejemempa antamachtiáj. ⁴ Dios ijkín tatekimá': "Xikchiwa ken mitztekimaka motaj iwán moye' iwán xikpaléwikãn", iwán "Yej makimalijli itaj o iye', kajasi iga mamikiya." ⁵ E' amejemen ankijtowaj iga se taga' wel ijkín kijliá itaj o iye': "Awel nimitzpalewiáj, iga nochi yej nikpiá nikma'ya toDios." ⁶ Yej ijkón kijtowa iwán akineki makipalewi itaj o iye', ay' makichiwa. Ijkón amejemen nemi ankikajtewaj yej Dios mitztekimakakej, majwa' ankitokaj ken antekitamachtiáj. ⁷ ¡Amejemen san anmopajpantiáj iga anye'nemij! Ómpaya ken kijtoj el profeta Isaías, iga amejemen nokta ijkín kijtoj:

⁸ Iga amotémejsan anneweyimatiltiáj, e' máj ipan amoalmajmej ni alín nokta ayá' anneejlãmikij.

⁹ Ígasan anneweyimatiltiáj, iga antanextiliáj ken taga' tatekimaka iwán tanextiliá.

¹⁰ Iwán Jesús kinqtza' la gente, iwán kijlij:

—Xikakikan iwán xikentenderokãn: ¹¹ Nité yej agaj kikua o koniá kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, e' yej ayekti kijtowa, inón kena, wel kichiwa iga Dios amo makiye'ita.

¹² Iwán discipolomej kitechojkej Jesús, iwán kijlijkej:

—¿Ix tikmati iga fariseojmej kikualomatikej kuá' kikakikej yej tikijtoj?

¹³ E' Jesús kijtoj:

—NoTaj yej ono' ipan cielo kichiwãs wãn fariseojmej ken kichiwa se milchiwani: tato' yej ayá' kitoga', yawi kiwiwitati este inelwayo. ¹⁴ Kãma kuesiwikan; yejemejwa' ken tikita pachamej yej kojkuiltiáj ipacha-iknimej. Siga se pacha kojkuiltiá se' pacha, yawij senwetzitij ipan se xapo'.

15 Iwán Pedro kijlij Jesús:

—Nejemen niknekij xine-ijlikan te kijtojneki inón yey tikijtoj.

16 Jesús kijtoj:

—¿In amejémentaj no ayá' ankimatij te kijtojneki yey nej nikijtoj? 17 ¿Ix aya'taj ankimatij iga kuá' tejté tikuj yawi tojtiko iwán kisa? 18 E' yey ankijtowaj yey ajayékti, inón kisa pan amoalmaj, inónyawa' in yey kichíwa iga Dios amitzye'itaj. 19 Iga se ipan iyalmaj kejlámiki iga kichíwasneki yey ajayékti, iga tamiktiáj, iga yey monámiktija yawi wan se', iga masij agaj kuá' áyapa monámiktiáj, iga tachtekij, iga takajkayawaj, iwán iga tapopowaj. 20 Inimej yey kichíwiliá iga Dios ayo' makiye'ita agaj, e' kuá' se takua ayá'pa moye'mapaka, inón ayá' kichíwas iga Dios ayo' kiye'itas.

Se siwá' de Canaán yey moconfiaroj ipan Jesús

21 Jesús kisa' ompa iwán yajki ipan ital altepemej Tiro iwán Sidón. 22 Se siwá' de Canaán yey chantitoya ipan inón tajli, tzajtziwajaj kan ono' Jesús:

—¡NoTeko, tej yey iPiltzin David, achi xine-ikneli! No-taochin kipiá malespíritoj iwán poxsan kinkochíwa.

23 E' Jesús akinotza' inón siwá'. Iwán idiscipolomej kiná'techotoj Jesús, kijtojkej:

—¡Xikijli inón siwá' iga mayáwiya; ay'ya matzajtziwíki totepotztaj!

24 Jesús kijlij inón siwá':

—Dios netítan iga nikpalewíko petz israelítajmej yey pojpolijtinemij ken tikita borregojmej.

25 E' inón siwá' motankuaketza' iyixtaj Jesús iwán kijlij:

—¡NoTeko, achi xinepalewi!

26 Iwán Jesús kijlij:

—Awel agaj kikuiliá itákual ipilowan iga makimaka pelomej.*

27 E' inón siwá' kijtoj:

—Jekej, ijkón nokta noTeko, e' pelomej kikuaj takualtatájkol yey kipejpenaj yey xini itampa mesa kan takuaj itekomej.

28 Iwán Jesús kijlij inón siwá':

—¡Nej nikita iga tej pox timoconfiarowa nopan! Mamochíwa ken tej tikneki.

Iwán íkuá'san achitiá' itaochin inón siwá'.

Jesús kachitaltij mia' yey wetitokej

* 15:26 15:26 Judiyojmej ayá' kiye'itayaj yey ayéj judiyojmej, sekin kijliayaj iga pelomej.

²⁹ Jesús kisa' ompa iwán panoj ipan aṭen laguna yej itoḱa' Galilea, iwán tejkaj ipan se tepe' iwán ompa motalij. ³⁰ Mia' asi' kan yéj ewatoya, kiwiguilijkej yej koḱomej, pachamej, ṇonojmej, yej maṭakuawayaxtokej iwán mia' máj yej weṭitokej. Kikawatoj itenoj Jesús iwán yéj nochi kachitaltij. ³¹ Inón iga poxsan madmiradoḷo' iga kitakej yej ṇonojtitoyaj welya tajtojkej, yej maṭakuawayaxtoyaj, yeḱtiakej imamej, yej koḱotitoyaj welya nejnenkej, iwán yej pachatitoyaj welya ṇo tachakej. Iwán pe' iga poxsan kiweyimatiṭtijkej iDiḱs israelitajmej.

Jesús kitamaka este cuatro mil tajtaga'

³² Iwán Jesús kinḱtza' idiscipolojmej, iwán kijlijkej:

—Nej choḱa noalmaj iga inimej gente kipiaya eyi días iga nigaj onokej nowan, iwán ayá' kipiáj te kikuaj, iwán anikneki maniktijtitanikanya, awel mamayantiakan, amo tapoliwiskej ipan oṭti.

³³ Idiscipolojmej kijtojkej:

—E' ¿kányawa' an nikuitij tákual iga nochi yejemej, nigaj ayagaj chantito'?

³⁴ Jesús tatajtan:

—¿Késkitaj pan ankipiáj in amejemen?

Kijtojkej idiscipolojmej:

—Siete pan iwán alin topoṭtitzin.

³⁵ Iwán Jesús tatekimá' iga nochi gente mamotajtalikan talpan. ³⁶ Iwán Jesús kikui' inón siete pan iwán inón topoṭmej, iwán kimá' gracias Dios. Kitatajkoloj iwán kima-jmá' idiscipolojmej iga yejemen makimajmakakan inochi gente. ³⁷ Iwán nochi takuajkej este ijixwikej. Iwán kinechkojkej takualtatájkol yej ayo' kikuajkej este temi' siete chikiwi'. ³⁸ Takuajkej cuatro mil tajtaga', iyókapa siwatkej iwán koḱone'. ³⁹ Iwán Jesús kijlij inomej gente iga mayakanya, kalakito ipan ákal iga yákiya itenoj altepe' de Magdala.

16

Kitasnekij yej ayi'pa mo-ita

¹ Fariseojmej iwán saduceojmej yajkij kitatoj Jesús, iwán iga wel makimaḱwetziṭikan, kitajtaniṭtoṭoj iga makinextilikan tejté yej ayi'pa mo-ita yej Diḱssan wel kichíwa. ² E' Jesús kijtoj:

—Kua' kalaktiaya ṭonaṭi' iwán ankitaj este chílti' cielo, amejemen ankijtowaj: “An sí moṭta yawi ṭonaṭi.” ³ Iwán yowalti' ankijtowaj: “Inán sí atayekan iga este chílti' cielo iwán tamixtaj.” Amejemen ankimatij te kijtojneki kua'

ankitaj ken motalıá cielo, e' awel ankentenderowaj yej nejpa nemi nikchıwa yej Dios nemi mitznęxtılıáj. ⁴ Amejemen ayá' anye'nemij niga ankiçredowaj Dios, ankinekij xikitakan yej ayı'pa mo-ita; e' ayá' nimitznęxtılıskej yej ayı'pa mo-ita, petz yej Dios kichıwiliJ Jonás.*

Iwán Jesús yákiya.

Ken iga tanęxtılıáj fariseojmej

⁵ Kuá' idiscipolojmej apanojkej, kelkajkej iga makiwıgakan pan. ⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Ta' xikakıkan; amo xikchıwakan ken kitekichıwaj fariseojmej iwán saduceojmej, iga yejemej nésiki' ye'nemij, sięmpa ayá'.

⁷ Discipolojmej mojliayaj:

—Anka ijkón te-ijliá iga atikuajligakej pan.

⁸ E' Jesús kimati' te kijtojtokej idiscipolojmej, iwán kijli-
jkej:

—¿Te iga ankijtowaj iga ayá' ankipiáj pan? ¡Mataj amejemen ayá' amomela'confiarowaj ipan nej! ⁹ ¿Ix ay'ya ankejlámikij kuá' tiktamakakej cinco mil tajtaga' gasan cinco pan? ¿Ix ay'ya ankejlámikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹⁰ ¿Ix ay'ya no ankejlámikij iga siete pan tiktamakakej cuatro mil tajtaga'? ¿Ix ay'ya ankejlámikij ke' chikiwi' ankitemijkej iga tákual yej ay' kikuajkej? ¹¹ ¿Te iga ayá' ankentenderojkej iga nej ayá' nemi nitajtowa de pan kuá' nimitzijlijkej iga amo xikuıkan ilevadurajmej fariseojmej iwán saduceojmej?

¹² Discipolojmej kimatikej iga Jesús ayá' nemi kijtowa levadura yejpa motaliliá pan, sino que kijtoj iga amo maciçredokan ken tamachtıáj fariseojmej iwán saduceojmej.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesúsya nokta in el Cristo

¹³ Kuá' Jesús asito ipan ital altepe' yej itoka' Cesarea Filipo, kitajtan idiscipolojmej:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej yej iPiltzın Taga'?

¹⁴ Discipolojmej kijtojkej:

—Sekin kijtowaj iga tej tiJuan yej tabautizarowaya; sekin sej kijtowaj iga tej ikyapapofetaj Elías, iwán sekin sej kijtowaj iga tej ikyapapofetaj Jeremías o agaj profeta.

¹⁵ Jesús tatajtan:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

¹⁶ Simón yej no itoka' Pedro kijtoj:

—Tej tiCristoj, yej iPiltzın Dios yej isato'.

¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

* 16:4 16:4 Jonás onoya eyi día iyijtiko weyitopoj; ijkón Jesús toktoya eyi día.

—Xipaki tej Simón yej ipiltzın Jonás† iga ayéj taga' mitzmatıltij, noTaj yej ono' ipan cielo mitzmatıltij. ¹⁸ Iwán nej, nimitzijiá iga tej motoka' Pedro, iwán ken mochiwa kajli ipan te'ti,‡ ijkón ipan inın te'ti nikchiwas iga mia' moconfiaroskej pan nej iwán Tzitzimi' ayá' kitanılj. ¹⁹ Nia nimitzmakati notájtól yej ken tikita llave iga wel makalakilo ipan cielo kan reinarowa Dios; yej ipan inın tajli tej tikijtoj iga awel mochiwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj no iga awel. Iwán yej tej tikijtoj iga wel mochiwa ipan inın tajli, Dios yej ono' ipan cielo no kijtoj iga wel.

²⁰ Jesús kijlij idiscipolojmej iga amo agaj makijlikan iga yéj Cristo.

Jesús kijtówaya iga yawi mikiti

²¹ Íkuá'ya Jesús pe' kijlij idiscipolojmej:

—Nej yej iPiltzın Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés. Yawij nemiktıtij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

²² Pedro kiwiga' Jesús kan iyokamej, pe' kijlij iga amo makijto ijkón:

—¡Amo Dios makineki! ¡Ayı' ijkón mamitzchiwilikan!

²³ E' Jesús kitachılij Pedro iwán kijlij:

—¡Tzitzimi', xicholo notenoj!, tej tinetzakuiliá. Tej ayá' tikejlamiki ken Dios kejlamiki, sino que tikejlamiki ken tajtaga'.

²⁴ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichiwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi malej iga maki-knochiwakan poxsan este makimiktikan. ²⁵ Yej ayá' kinekis mamiki, yawi mikiti; e' yej mikis iga nej netoka, nochipa onos nowan. ²⁶ ¿Itejas in taga' iga makipiá inochi yej ono' ipan inın tajli, siga yawi mela'poliwiti iyalmaj? Ayagaj wel kikowa iga amo makipolo iyalmaj. ²⁷ Iga nej yej iPiltzın Taga' niwi' iwán iweyipoder toTaj iwán no iyangelejmej, íkuá'ya sí yawi kipagaroti sejsé kensan iga kichij. ²⁸ Nej nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este que mane-itakan maniwiki nej yej iPiltzın Taga' iga manirreinaroqi.

17

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawia

† **16:17** 16:17 Inın Jonás yej itaj Simón Pedro ayéj inón Jonás yej onoya iyijtko weyitopoj. ‡ **16:18** 16:18 Pedro kijtojneki te'ti.

¹ Kuá' pánoja seis días, Jesús kiwiga' Pedro, Jacobo iwán Juan yej iyiknimpá Jacobo, iwán yejemensan yajkij ipan se tepe' yej wejkapan. ² Ompa iyixtaj inomej idiscipolomej, Jesús se'pay nesí'. Tawij ixaya' kenya tonatí', itzótzol mochi este ichkátí'san, este ta-ixsewiaya. ³ Iwán ikuá'ya kitakej iga nesikoj ikyapapofetajmej Elías iwán Moisés, tatapojtokej iwán Jesús. ⁴ Iwán Pedro kijlij Jesús:

—NoTeko, iyekti iga nigaj nonokej! Siga tikneki, manikchiwakán eyi ranchojtitzin, se iga tej, se iga Moisés iwán se' iga Elías.

⁵ Mij tajtojtoya Pedro wálaj se mixti yej tawía iwán kitzakuakoj. Iwán ipan inón mixti moká' se tájtól yej kijtoj: —Ininwa' nokta in noPiltzin yej nikpoxchokiliá, iwán yéj neyolchikajto'. Yéj xikakikan.

⁶ Kuá' inón kikakikej discipolomej, motzojtzontokkej este talpan, iwán poxsan majmawikej. ⁷ Iwán Jesús kitechoj idiscipolomej iwán kitalij ima' ipan yejemej, iwán kijlijkej: —Ximoketzakan, amo ximajmawikan.

⁸ Iwán kuá' tachakej, ayo' máj agaj kitakej, iséltisan Jesús.

⁹ Kuá' némiya temowaj ipan tepe', ijkín kitekimá' idiscipolomej:

—Amo agaj xikijlikan yej ankitakej, ankipowaskej este iga nej yej iPiltzin Taga' mani-ojpa-isa sej.

¹⁰ Iwán discipolomej kitajtankej Jesús:

—¿Te ígataj yej tamachtíaj ipan iley Moisés kijtowaj iga achto wí' ikyapapofetaj Elías?

¹¹ Jesús kijtoj:

—Kena, melá' iga Elías wí' achto, iga yéj nochi kiye'talij.*

¹² E' nej nimitzijliáj iga Elías wálkaya, iwán yejemej ayá' kixmatikej, majwa' kichiwilijkej ken yejemej kinekikej. Ijkonsan no nej yej iPiltzin Taga' yawij ne-iknochiwatij.

¹³ Iwán idiscipolomej kimatikej iga Jesús nemi tajtowa de Juan yej tabautizarowaya.

Jesús kachitialtiá se choochin yej tatapoliwi

¹⁴ Kuá' asitoj kan onolo', se taga' kitechoj Jesús iwán motankuaketza' iyixtaj, kijlij:

¹⁵ —NoTeko, achi xikikneli nopiltzin yej tatapoliwi, poxsan kinkochijto' inín kokolis; wewetzi tiko iwán ipan á'ti. ¹⁶ Nikuiguiljkaya modiscipolomej, e' yejemen awel kachitaltijkej.

¹⁷ Jesús kijtoj:

—¡Mataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan iwán ayá' anye'nemij! ¿Este kémano' máj nia nonoti

* 17:11 17:11 Mateo 3:3

iwán amejemen? ¿Este kēman nia nimitziyowijtotij? Xinewajliguilikan in chokotzin.

¹⁸ Iwán Jesús kajajwa' inón maļespíritoj, iwán kikixtij ipan inón chokotzin, iwán íkuā'ya achitiá'.

¹⁹ Kuā' iyokámeja onokej discipolomej iwán Jesús, discipolomej tatajtankej:

—¿Te iga an nokta nejemen awel nikixtilijkej in inón maļespíritoj?

²⁰ Jesús kijtoj:

—Iga amejemen ayá' anmomela'confiarowaj nopan. Siga katka anmoconfiarowaj malej alín ke'pa íyol mostaza, wel ankijliayaj inín tepe': "Xicholo ompa iwán xaj nepa"; iwán inón tepe' choloj. Nochi wel ankichíwayaj siga anmomela'confiarowaj. ²¹ Inímpawa' nokta maļespíritoj ayá' kisa siga ayá' achto xi-oradókan iwán ximayunárokan.

Jesús sej kijtowa iga yawi mikiti

²² Mij Jesús iwán idiscipolomej senemiáj ipan estado de Galilea, Jesús kijtoj:

—Nej yej iPiltzin Taga' yawij nekítzkítij, ²³ iwán yawij nemiktítij, e' ipan eyi día iga nimikis, nia sej ni-ojpa-isati.

Kuā' inón kikakikej discipolomej pox moknoṁmatikej.

Tomín yej momaka iga weyitiopan

²⁴ Kuā' Jesús iwán idiscipolomej asitoj altepe' Capernaum, yej kicobrārowaj impuesto† iga weyitiopan yajkij kitatoj Pedro, kitajtankej:

—In yej mitzmachtíáj, ¿ix ayá'taj kimaka tomín iga weyitiopan?

²⁵ Pedro kijtoj:

—Kena, kixtāwa.

Kuā' Pedro kala' kalijti', Jesús tatajtan:

—¿Kén tikijtowa in tej, Simón? In reyejmej de inín tajli, ¿ix kicobrārowa yej yejpa igentej o yej wéjkapa ichamej?

²⁶ Pedro kijtoj:

—Yej wejka ichamej.

Jesús kijtoj:

—Ánkawa' yej yejpa igentej ayá' kicobrārowaj. ²⁷ E' iga amo agaj matikuejkuesokan, xaj xitapiloti ne laguna, iwán yej áchtopa tikpiloj, ipan iten tia tikasiliti se tomín yej kimakas iga xikixtāwa no-impuestoj iwán yej de tej, iwán xaj xikixtāwati.

18

¿A'yéj yej máj tayakanto'?

† 17:24 17:24 Xikita glosario "Impuestos".

1 Íkuā' discipolójmej kitechojkej Jesús iwán kitajtankej:

—¿A'yéj máj tayakānto' kán Dios reinārowa?

2 Iwán Jesús kinōtza' se choochin iwán kiketza' tajkoyan kán onokej idiscipolójmej, 3 iwán kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj siga ayá' ankipataskej ken annemij iwán ayá' anmochiwaj ken inin choochin, awel reinārowa Dios ipan amejemen. 4 Yej máj tayakānto' kán reinārowa Dios, yej moalimpamati iwán mochiwa ken inin choochin. 5 Siga agaj komemawia se ken inin choochin iga netoka, ken kuā' nejya yej nemi neomemawia.

Amo agaj xikchiwalti yej ayēkti

6 'Si agaj makichiwalti yej ayēkti se de inimej yej netokaj, yej ayá' moweyimatij, máj yēkti katka makipipiloltikan se weyite'ti ipan ikech iwán makimotakan lámārko iga ompa maamiki. 7 ¡Ipan inin tajli pox ono' yej kiyoltilana se iga makichiwa yej ayēkti! Inon nochipa onos, e' poxsan kinkochiwaskej yej matachiwalti yej ayēkti.

8 'Inon iga, siga moma' o mokxi mitzchiwaltia yej ayēkti, xikteki iwán xiktajkali wejka, máj yēkti xikalaki kán ono' Dios timatájkol o tikxitájkol, e' ayá' mitzmotaskej ipan tiwelon yej ayí' sewis iwán ome moma' iwán ome mokxi. 9 Siga moyix mitzchiwaltia yej ayēkti, xixixti iwán xiktajkali wejka, máj yēkti xikalaki kán ono' Dios iga se moyix que xikpia ome iwán mamitzmotakan ipan tiwelon yej ayí' sewis.

Mixkuñtilo ipan se borrego yej polijto'

10 'Amo xikalimpamatikan inimej yej netokaj. Nimitz-ijliáj iga iyangelejmej yej kicuidarowaj, nochipa onokej iyixtaj noTaj ipan cielo. 11 Nej yej iPiltzin Taga' niwalaj nikmanawiko yej pojpoliwika.

12 '¿Kén ankitaj? Siga se taga' makipia cien borrego, iwán se makipolo, ¿ix ayá' ómpao' kikajtewas inon noventa y nueve iwán yaj kitemoti yej poliwi'? 13 Iwán siga casis, poxsan pakis. Máj pakis que iga inomej noventa y nueve yej ayá' polijtoyaj. 14 Ijkonsan no amoTaj yej ono' ipan cielo, akineki mapoliwi nisé de inimej yej netokaj.

Kén iga se makiperdonaro se toknin yej kichiwilij yej ayēkti

15 'Siga moknin mitzchiwiliá tejté yej ayēkti, xitajto wan yéj kán amómensan iwán xikijli iga ayompa yej mitzchiwilij. Siga mitztajtolkulij, tiktánija moknin iga wel sej anmoye'itaj. 16 E' siga ayá' mitztajtolkuliá, xiknotza se o ome toknin iga no makimatikan yej yawi mojtoti. Itajtöl Dios kijtowa iga kuā' agaj kitelwíaj, maonokan ome

o máj yej kitztoskej.* 17 Siga yejemej nō ayá' kitajtōlkuij, xikmatūltiya inochi toknimej yej neṭokaj, siga yejemej nō ayá' kitajtōlkuij, xikitakān ken se yej nāmōl yej ayá' kixmati Dios, o ken se yej kicobrārowa impuesto.†

18 'Nej nimitzijiá, yej ipan inín tajli ankijtoskej iga awel mochiwa, Dios yej ono' ipan cielo kijtoj nō iga awel. Iwán yej ankijtoskej iga wel mochiwa ipan inín tajli, Dios yej ono' ipan cielo nō kijtoj iga wel.

19 'Nō nimitzijiá, siga ome de amejemen ipan inín tajli ankisentajtanij tejté kuá' an-oradowaj, noTaj yej ono ipan cielo yawij mitzmakati. 20 Iga kán omen o eyi tokniwan monechkowaj iga neweyimatiltiá, nej ompa nono' tatajkojan.

21 Iwán Pedro kitajtanito Jesús:

—NoTēko, ¿ke' vej wel manikperdonarowili noknīn yej nechiwiliá yej ayēkti? ¿Ix este siete vej?

22 Jesús kijtoj:

—Nej ayá' nimitzijiá iga siete vej, sino que este setenta veces siete.

Se yej ayá' taperdonarowa yej kichiwilijkej yej ayēkti

23 'Inón iga kán reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kicobrārowa itekipanowānimej yej kideberowaj. 24 Kuá' nemi tacobrārowa, kiwajliguilijkej se itekipanowāni yej deberowaya poxsan komati tomīn. 25 E' inón tekipanowāni ayá' kipiaya tomīn iga makikuepa ke' deberowa, el rey tatekimá' iga makinamakakān iga esclavo‡ iwán isiwa' iwán ipilowan iwán inochi yej kipiaya iga wel makikuepa ke' deberowaya. 26 Iwán inón tekipanowāni motankuāketza' iyixtaj el rey, iwán kijlij: “NoTēko acho' xinechá, iwán nochi motomīn nia nimitzkuepeliti.” 27 Iwán el rey kichōkilij inón tekipanowāni, iwán kijlij iga makelkāwaya inón yej kideberowa iwán ay'ya kipresojuw. 28 E' kisa'san inón tekipanowāni, masi' iwán se' itekipanowāni-iknīn yej kideberowaya alín. Kikechpatzka' iwán némiya kimiktiaya, kijlij: “¡Xinemákayakej yej tinedeberowa!” 29 Iwán inón itekipanowāni-iknīn, motankuāketza' iyixtaj iwán kijlij: “Acho' xinechá, iwán nochi motomīn nia nimitzkuepeliti.” 30 E' yéj ayá' kiknelij, majwa' kipresojuw iga makikuepa inochi ke' deberowa. 31 Kuá' sekin tekipanowānimej kitakej inón, kualō' iyalmajmej, iwán nochi yajkij kipowilitoj el rey. 32 Iwán el rey kinōtza' inón yej tapresojuw, iwán kijlij:

* 18:16 18:16 Dt. 17:6; 19:15 † 18:17 18:17 Judiyojmej kijiayaj yej kicobrārowaj impuesto iga Roma. Xikita glosario “Impuestos”. ‡ 18:25 18:25 Xikita glosario “Esclavo”.

“i Titekipanowani yej pox tikchiwa yej ayekti! Nej nimitzelkawilij nochi yej tinedeberowaya, iga tineteki'tajtanilij. ³³ Tej no katka xikchokili moknjin yej mitzdeberowa, ken nej nimitziknelij.” ³⁴ Iwan el rey poxsan kuejkuesiwi', iwan tatekimá' iga makicastigarokan este que makikuepa nochi ke' deberowa.

³⁵ Iwan Jesús kijtoj:

—Ijkonan no noTaj yej ono' ipan cielo yawi kichiwati iwan amejemen, siga ayá' ankelkawiliáj iga nochi amoalmaj yej mitzchiwiliáj amoknjin.

19

Jesús tamachtía iga yej namiktito' amo mamokawakan

¹ Kuá' Jesús tami' tajtoj, kisa' Galilea, iwan asi' ipan estado de Judea yej ono' iyikampa weya' Jordán. ² Pox komati gente kitoga', iwan ompa Jesús kachitaltij yej wetitokej.

³ Iwan sekin fariseojmej kitechojkej Jesús kansan makimawetziltikan, kitajtankej:

—¿Ix wel se taga' kikajtewa isiwa' iga san tejte-iga?

⁴ Jesús kijtoj:

—¿Ix ayí' ankileerowaj kan ikuilijto' itájtol Dios, kijtowa iga kuá' pewa' nochi yej ono', Dios “kichij taga' iwan siwa'”?* ⁵ Iwan kijtoj: “Inon iga se taga', kuá' monamiktía, kikajtewas itaj iwan iye' iga mosekantiskeja iwan isiwa', iwan iyomextimej mochiwaskej ken sesan.”† ⁶ Iwan ay'ya onoskej ken omemej, sino que sesan. Inon iga amo agaj makiyokati yej Dios kisetilij.

⁷ Fariseojmej kitajtankej Jesús:

—¿Te igataj Moisés kijtoj iga se taga' wel kika'wa isiwa' siga kichiwiliá se ama' kan kijtowa iga momela'kájkeja?

⁸ Jesús kijtoj:

—Moisés kijtoj iga wel xikawakan amosiwa' iga anyoltakuaktikej, e' desde kuá' mochij tajli, Dios ayí' kine' ijkón. ⁹ Nej nikijtowa iga yej kiyokakawa isiwa', ayejpa iga isiwa' nemi yawi wan se', inon taga' yej takajtewa, siga monamiktía iwan se' siwa', inonwa' nemi taxima iwan yej monamiktij. Iwan taga' yej mamonamikti iwan se' siwa' yej mokajtej, no taxima. Yej taxima kajasi iga mamocastigaro.

¹⁰ Idiscipolomej Jesús kijtojkej:

—Siga ijkonwa' kichiwa se taga' iwan isiwa', máj yekti katka iga amowa' mamonamiktilo.

¹¹ Jesús kijtoj:

* 19:4 19:4 Gn 1:27 † 19:5 19:5 Gn 2:24

—Inín ayá' nochi wel kentenderowa, petz inomej yejsan Dios kinextiliá. ¹² Ono' sese'pa iga taga' amonamiktiá: sekin itekímeja iga amonamiktiáj, e' onokej sekin tajtaga' yej kiyokakaparowaj iga amo masiwayowikan. E' onokej sekin yej ayá' monamiktiáj iga máj wel makipowakan itájtɔl Dios. Yej kineki ijkón kichíwa, makichíwa.

Jesús ki-omemawíáj kókone'

¹³ Kiwiguilijkej sekin kókone' Jesús iga makitalili imamej iwán makitajtanili Dios iga maye'onokan; e' discipolomej, pe'ya kajajwakej yej nemi kajaxitiáj kókone'. ¹⁴ E' Jesús, kijtoj:

—Xikawakan in kókone', kama manetechokan, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochíwa ken inimej kókone', kajasi iga Dios marreinaŕo ipan yéj.

¹⁵ Iwán Jesús kitálijij imamej kókone', iwán kisa' ompa.

Se taga' yej kipoxpiá tomín tɔtapowa' iwán Jesús

¹⁶ Se taga' yajki kitato Jesús, iwán kitajtan:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchíwas yej yekti iga wel nochipa manono iwán Dios?

¹⁷ Jesús kijtoj:

—¿Te iga tinetajtaniliá katiá yej yekti iga mamochíwa? Sésanwa' in yej kichíwa yej yekti, inonwa' Dios. E' siga tonosneki nochipa wán Dios, xikchíwa ken tatekimaka Dios.

¹⁸ Iwán chokotzín kijtoj:

—¿Katiapa yej Dios tetekimaka?

Jesús kijlij:

—Amo xitamikti; yej namiktito' amo mayawi wán se', amo xitachteki wán amo xikijto yej ayéj ijkón; ¹⁹ xikyé'ita motaj iwán moye'; iwán xikchókili moknín kensan tej timochókiliá.

²⁰ Chokotzín kijtoj:

—Inochi inón nikchíjto'ya este kuá' aya niyolej; ¿te-o' máj nepolowa?

²¹ Jesús kijtoj:

—Siga tikneki xiye'ono iyixtaj Dios, xiknamaka nochi yej tikpiá, iwán xikmajmaka yej ayá' motapialiáj. Ijkón tia tikpiati yej pox valerowa ipan cielo; wán xiwíki iwán xinɛtoka.

²² E' kuá' chokotzín kikagui' yej kijlij Jesús, mo-
knomatitiájkiya iga poxsan motapialiáya.

²³ Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—Nej nimitzijliáj iga se yej moconfiarowa ipan itomín awel motemaka iga Dios marreinaŕo ipan yéj.

24 Nimitzojpa-ijliáj iga máj wel panowa se camello‡ ipan ixapoyo akoxaj, que se yej motapialia mamomaka iga Dios marreinao ipan yéj.

25 Kuá' inón kikakikej idiscipolomej este madmiradojkej, iwán motajtankej:

—¿A'taj wel momanawij?

26 Jesús kitachij idiscipolomej, iwán kijtoj:

—Tajtaga' inín awel kichiwaj, e' Dios kena, wel kichiwa.

27 Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko, nejemen nikajtéjkeja nochi yej nikpiayaj, iwán nimitztokakej. ¿Té nimotañiliskej?

28 Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga inón vej kuá' Dios kichiwás iga tajli maye'ono, kuá' nej yej iPiltzin Taga' nimotajlij kan nirreinaowa, amejemen yej annetokakej, anyawij no anmotajlitij ipan doce wejweyi asiento kan anmandaroskej iga sejsé de amejemen ankijuzgaroskej sejsé de inón doce tribu§ yej walkej ipan ipilowan Israel. 29 Nochi yej iga san netokaj kikajtejkej ikalmej, iyokichiknimej, isiwa-iknimej, itajmej, iyemej, ipilowan, o italmej, Dios yawi kimakati cien veces máj de lo que kikajtejkej, iwán yawij onotij nochipa iwán Dios. 30 E' mia' yej inán tayakantokej, yawij kawitij tatepotztaj, iwán yej inán onokej tatepotztaj, yawij tayakantotij.

20

Yej tekipanowaj ipan uvajyoj

1 Jesús kijtoj:

—Kan reinarowa Dios, ken tikita se taga' yej kipiá weyi uvajyoj,* inín taga' kisa' isájpasan iga kitemoto imonsojmej iga mayakan makitekitij uva. 2 Kuá' kasi'ya monsojmej, motajtolitijkej ke' yawij kitanitij inón día, iwán kititanya imilpan iga matekipanotij. 3 Iwán iteko mijli kisa' sej ken las nueve de la mañana, iwán kita' sekin yej onokej tajkoaltepe', até kichijtokej. 4 Iwán kijlijkej: “Xakan no xiktekitij uva nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá.” Iwán yejemen yajkij tekipanotoj.

5 'Iteko mijli kisa' sej ken tajkodía, iwán kisa' sej ken las tres tiotakpan, ijkonsan sej kichij ken achto. 6 Iwán ken las cinco tiotakpan sej yajki tajkoaltepe', iwán kasi' sekin yej ayá' te kichijtokej, kijlijkej: “¿Te iga nij amonokej semilwi' wan até ankichijtokej?” 7 Kijtojkej: “Iga ayagaj

‡ 19:24 19:24 Xikita glosario “Camello”. § 19:28 19:28 Xikita glosario “Tribu”.

* 20:1 20:1 Xikita dibujo pan Marcos 12:1.

neṭemowaj iga manitekipanokan.” Iwán kijtoj iteko mijli: “Xakan nō xitekipanotij nomilpan, iwán nimitzixtawaskej ke' nokta motaniá.”⁸ Kuá' tayówaya, iteko mijli kijlij yej kinentiá tekipanowanimej: “Xiknotzakanya in yej tekipanojkej, iwán xixixtawákanya. Xixixtawakan achto yej último pejkej iga tekipanowaj, iwán xitamiti ipan yej achto pejkej.”⁹ Iwán asikej yej kalakkej iga tekipanowaj las cinco tiotakpan, iwán sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día.¹⁰ Kuá' asikej yej achto kalakkej iga tekipanowaj, kijtojkej anka máj komati kitaniskej; e' sejsé kimakakej ke' nokta motaniá se día.¹¹ E' kuá' an kixtájkeja, tekipanowanimej pewa' mokuesojkej wan yej iteko mijli,¹² kijtojkej: “Inimej yej tióta'ya kalakkej, tekipanojkej sesan hora, wan tikixtaj achonsan nō ke' nejemej anne-ixtajkej yej nikijyowijkej tekipanōl wan nitonataakej semilwi'.”¹³ Iteko mijli kijlij se de yejemej: “Ej, ayá' nemi nimitzchiwiliá yej ayekti. ¿Ix ayá'taj tikajkej iga tia tiktaniti ke' motaniá se día?”¹⁴ Xikui motomín, iwán xaja. Nej nikneki manixtawá inín yej últimoja kala', ke'san tej nimitzixtaj.¹⁵ ¿Ix ayá'taj nej nikmati te nikchiwa wan notomín? ¿O tine-ixita iga nite-ijiknín?”¹⁶ Inón iga yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij, iwán yej inán tayakantokej yawij kawitij tatepotztaj; iga mia' yej kinotzaskej, e' ayá' inochín yawij kitapejpenatij.

Jesús kijtowa sej iga yawij kimiktítij

¹⁷ Kuá' Jesús némiya yawi Jerusalén, kiwiga' doce idiscipolomej kan iyokamej iwán kijlijkej:

¹⁸ —Inán ankitaj iga nemi tiawij Jerusalén, ompiga ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés yawij nekizkitij nej yej iPiltzín Taga', iwán yawij kijtōtij iga manemiktikan¹⁹ iwán neṭitaniskej iyixtaj yej ayéj judiyojmej iga manepinajtikan, manemagakān iwán manemiktikan ipan cruz, e' ipan eyi día ni-ojpa-isas sej.

Yej kitajtan iye' Jacobo iwán Juan

²⁰ Isiwa' Zebedeo iwán ipilowan, yej itoka' Jacobo iwán Juan, kitechōtoj Jesús. Teye' iyixtaj Jesús motankuaketza' iga kitajtanilij tejté.²¹ Iwán Jesús kitajtan:

—¿Te tikneki?

Teye' kijtoj:

—Xikijto iga kan tirreinaroj se de inimej nopilowan mamotāli moye'kampā iwán se' mamotāli moopochkampā.

²² E' Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankimatij tē ankitajtani. ¿Ix anki-jyowiskej ken nej nikijyowij kuá' neçastigaroskej? ¿Ix wel ampanoskej kan nej nipanoj?

Yejemej kijtojkej:

—Kena, wel.

²³ Jesús kijtoj:

—Kena, ankiyowiskej ken nej nia nikijyowiti kuá' ne-iknoçhiwaskej, iwán ampanoskej kan nej nipanoj, e' iga agaj mamotali noyē'kampa o noopochkampa, inón ayéj nej nikmati, yawij kimakatij yejsan noTaj kitapejpen iga yawij motaliti.

²⁴ Kuá' inomej se' diez discipolomej inón kikakikej, kikuesowilijkej Jacobo iwán Juan. ²⁵ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej iwán kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga yej mandarowaj ipan paismej poxsan kitajtaksa igentej, iwán yej gobernarrowaj yolqisaj pan yej até iteki, kansan manesi iga mandarowaj. ²⁶ E' iwán amejemen ayéj ijkón. Majwa' yej kineki matayakanto ipan amejemen, inón achto makipalewi toknimej. ²⁷ Siga agaj de amejemen kineki matayakanto, mamochiwa esclavo iga nochi tokniwan. ²⁸ Ijkón nej yej iPiltzın Taga' ayá' niwalaj iga manepalewikan, sino que iga manitapalewi, iwán iga manimiki iga mia' manikxitoma yej ken ilpitokej iga ayēkti kichijtokej.

Jesús kitachaltía ome pachamej

²⁹ Kuá' yejemej nemi kisayaj weyi-altepe' Jericó, Jesús poxsan kitokatiayaj. ³⁰ Ompa onoyaj omen pachamej ejewatoyaj ojtenoj; kuá' kikakikej iga ómpaya nemi panowa Jesús, tzajtzikej:

—¡NoTēko, tej iPiltzın David, áchikej xine-iknelikan!

³¹ Yej ompa chapantiayaj kajajwakej pachamej iga ayo' máj matzajtzitokan, e' pachamej majya tzajtzikej:

—¡NoTēko, tej yej iPiltzın David, áchikej xine-iknelikan!

³² Iwán Jesús moketza', kinotza' pachamej iwán tatajtan:

—¿Tē ankinekij manimitzchiwilikan?

³³ Pachamej kijtojkej:

—NoTēko, niknekij manitachakan.

³⁴ Iwán Jesús kinkelij inomej pachamej, iwán kijxchijchin, iwán íkuá'san in pachamej welja tachakej, iwán kitokákeja Jesús.

21

Jesús asi weyi-altepe' Jerusalén

¹ Kuā' asitiáwija Jerusalén, iwán asikej altepe' Betfagé, itenoj tepe' yej itōka' Olivos, Jesús kititan ome idiscipolojmej, ² iwán kijlikej:

—Xakan ipan inepa altepetzin yej ono' to-ixtaj. Ompa anyawij ankasitij se burra ilpito', no ompa ono' se burrojtzin. Xikxitomakan, iwán xinewajliguilikan. ³ Siga agaj tejté mitzijliáj, xikijlikan: “ToTeko kineki, iwán nimanin sej mitzkawilikij.”

⁴ Inón mochij iga mamochiwa ken kijtoj se profeta, kuā' ijkín kijkuiloj:

⁵ Xikijlikan yej chantitokej Jerusalén:

“Xikitakan, amorrey wj' iga amejemej, ayá' moweyimati, tejkatiwí' ipan se burro, yej aya j' moxilajtiá.”*

⁶ Iwán discipolojmej yajkij, iwán kichijkej kensan Jesús kitekimakakej. ⁷ Kiwajligakej burra iwán ipiltzin; iwán discipolojmej kipechtijkej burrojtzin iga itzotzolmej, iwán Jesús tejkaj. ⁸ Pox onoya mia' gente; yejemej kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojti. Sekin sej kitekikej imajma' soya' iga kitalijtiajkij ipan ojti.† ⁹ Yej tapanotiyay iwán yej yayaj tatzimпан tzajtzitayaj, ijkín tzajtzikej:

—¡Mamoweyimatilti iPiltzin rey David! ¡Mamoweyimatilti yej kititani toTeko Dios! ¡Mamoweyimatilti Dios yej ono' ipan cielo!

¹⁰ Kuā' Jesús ási'ya Jerusalén, nochi gente akojasiáj te nemi mochíwa, iwán mia' tatajtaniáj:

—¿A'yéj an in inin?

¹¹ La gente kijtowaya:

—Ininwa' profeta Jesús, yej moskaltij Nazaret ipan tajli de Galilea.

Jesús kikijkixtiá yej tanamakaj weyitiopan

¹² Kuā' Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiopan, kikijkixtij inomej yej tanamakatojay iwán yej takojtoyaj. Kitzijtzinkuepa' mesajmej kan kipatatoyaj namoltomín iga tiopantomín.‡ Iwán no kiyajyagatopewilikkej kan motaliayaj yej kinamakatojay jojtoko. ¹³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ijkín ijkuilijto' itájtōl toTeko: “Nókal yawi motokawiti kajli kan oradólo”;§ e' amejemen ankikueptokej kan miyanaj yej tachtekij.

* **21:5** 21:5 Zac 9:9 † **21:8** 21:8 Ijkón kichíwayaj iga kilwichiwiliáj se yej gobernawowa kuā' nemi asi ipan se altepe' iga manesi iga kiye'itakej. ‡ **21:12** 21:12 Tiopantomín se'pa tomín iga kikowaya yej ki-ofrecerowiliayaj

Dios weyitiopan. Awel mokowaya iga namoltomín. § **21:13** 21:13 Is. 56:7

¹⁴ Ompa weyitiopan kitechoj Jesús sekin pachamej iwán koḡomej, iwán kachitialtij. ¹⁵ E' kuejkuesiwikey ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley kuá' kitakej iga Jesús taachitialtij, iwán iga kikakikej kōkone' tzaizitokej iga kijtojtoyaj: “¡Mamoweyimatilti iPiltzın Rey David!”

¹⁶ Iwán kijlijkej Jesús:

—¿Ix tikaki yej inimej kijtojtokej?

Jesús kijtoj:

—Kena, nikaki. E' amejemen, ¿ix ayí' ankileerowaj itájtōl Dios kan kijtowa?:

Tikchij iga kōkone' iwán xolomej yej chíchijo',

mamitztakujkilikan.*

¹⁷ Iwán Jesús kisa' Jerusalén, iwán yajki altepe' Betania iwán ompiga kochi'.

Jesús kimałijliá higuerajkuawi' yej ayá' takto'

¹⁸ Iwán yowalti' kuá' nemi sej yawi Jerusalén, Jesús mayana'. ¹⁹ Kita' se higuerajkuawi'† yej ojtenoj onoya, iwán kitechoj iga makita siga takto', e' ayá' taktoya, kipiaya petz iyiswáyosan. Iwán ijkın kijlij inón kuawi':

—¡Nikeman nokta amo xitaki!

Iwán imaninsan wāgui' in inón kuawi'. ²⁰ Kuá' inón kitekej idiscipolomej moyolmajtijkej, iwán kitajtankej Jesús:

—¿Ix ken iga imaninsan wāgui' in higuerajkuawi'?

²¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nimitzjiliáj siga amejemen anmomela'confiarowaj pan Dios ayejsan ijkın wel ankichıwaskej ken nikchıwiliij inın higuerajkuawi', amejemen nō wel ankiłiskej inın tepe': “Xicholo ompa kan tono', iwán xaj lámārko”, iwán ijkón mochıwas. ²² Nochi yej ankitajtaniliskej Dios kuá' nemi an-oradowaj, siga ankimela'credoskej, mitzmakaskej.

Ken iga mandarowa Jesús

²³ Iwán Jesús kala' weyitiopan, iwán miej tamachtijtoya ompa, kitechojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kitajtankej:

—¿Té moteki in tej iga tikchıwa ijkın? ¿A' mitztekimá' iga wel xikchıwa inın?

²⁴ Jesús kijtoj:

—Nej nō manimitztajtanikan, siga anne-ijliskej, nia nimitzjilitij a'yéj netekimaka iga nikchıwa ijkın. ²⁵ ¿A'yéj kitıtan Juan iga matabautizarōki? ¿Ix Dios kitıtan o tajtaga'?

E' pe'ya mosepantatapowijkej, mojlilkej:

—Siga tikijtowaj iga Dios kitıtan, yawi te-ijliti: “¿Te ígataj ayá' ankitajtolkakikej?” ²⁶ Siga tikijtowaj tajtaga'

* **21:16** 21:16 Sal 8:2 † **21:19** 21:19 Xikita glosario “Higo”.

kititan, tikmajmawiliáj la gente, nochi kimati iga Juan Dios kitajtǫlmakaya.

²⁷ Iwán ijkín kijlijkej Jesús:

—Ayá' nikmatij.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nǫ ayá' nimitzijliáj a'yéj nețekimaka iga manikchıwa ijkín.

Kan mamixkuıtılo ipan ǫme tepılowan

²⁸ Jesús tatajtan:

—¿Amejemen ken ankitaj inın? Se taga' kipiaya ǫme ipılowan; iwán kijlij se de yejemej: “Nopıj, xaj xitekipanǫti ipan uvajyoj.”[‡] ²⁹ Tepiltzın kijtoj: “ıAyá' nikneki!” E' máj máj moyǫlpata', yájkisan tekıpanǫto. ³⁰ Iwán tetaj kitato se' ipiltzın, ijkǫnsan nǫ kijlij; wan inǫn tepiltzın kijtoj: “Kena notaj, niati.” E' ayá' yajki. ³¹ ¿Katiapa de inımej kichij ken kitekimá' itaj?

Yejemen kijtojkej:

—Yej achto kitekimá'.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitzijliáj iga inomej yej kicobrrowaj impuesto iga Roma iwán siwatkej yej najnamǫlnemij, achto kalakiskej kan reınarowa Dios que amejemen. ³² Wálkaya Juan yej tabautızarowa kinextılıko la gente ken iga maye'nemikan, iwán amejemen ayá' ankitajtǫlkakikej; e' yej kicobrrowaj impuestos§ iwán siwatkej yej najnamǫlnemij, kena ki-crędojkej. E' amejemen malej ankitakej inın, e' ayá' anmoyǫlpatakej.

Kan mamixkuıtılo de inomej yej ayá' ye'tekıpanowaj

³³ 'Xıkakıkan inın se' yej nia nikıjtǫti: İteko mıjlı kitoga' uva iwán kıkolaltıj; iwán kichij se pozo kan mopatzka uva, iwán kichij se torre iga wel matachalo noyan kan ono' uvajyoj.

'Iwán iteko uvajyoj kıtakewaltıj* sekin tekıpanowanimej iwán yajki wejka. ³⁴ Kuá' asi' itıempoj iga motekiya uva, kıtitan sekin imonsojmej iga makıtajtaniłıtıj yej kıtakewaltıjkej uvajyoj ke' kıtawaskej iteko. ³⁵ E' yej kıtakewaltıjkej uvajyoj, kıkıtzkijkej iwán kımagakej itatıtan iteko uvajyoj, se' itatıtan kımıktıjkej iwán se' kıtewıjkej. ³⁶ İteko uvajyoj, kıtitan majya mia' imonsojmej; e' yej kıtakejtokej uvajyoj, ijkǫnsan kichıwılıjkej ken yej achto tatıtanimej.

‡ 21:28 21:28 Xıkita dibujo pan Marcos 12:1. § 21:32 21:32 Xıkita glosario

“Impuestos”. * 21:33 21:33 Ikuayo uva pox wejkaıwa, wel taıı 20 años o máj, ijkǫn iga wel kıtakewaltıj uvajyoj.

³⁷ 'Inón kita' itēko mijli, kitītan ipiltzīn, kijtoj: "Yawij kirrespetarōtij nopiltzīn." ³⁸ E' kuā' kitakej tepiltzīn, tekipanowanimej mojlilkej: "Inīnyawa' in yej yawi mochiwati itēko inīn tajli yej itajpa kikajtewas, matikmiktikanya nokta iga makawi ital iga tejemej." ³⁹ Kikitzkijkej iwān kikixtijkej ipan uvajjoj, iwān kimiktijkej.

⁴⁰ Iwān Jesús tatajtān:

—Kuā' mawiki itēko uvajjoj, ¿te an kichiwilij yej kitakejtoyaj uvajjoj?

⁴¹ Yejemen kijtojkej:

—Inomej yej kitakejtoyaj uvajjoj yawij kimiktitij niga kikneliskej. Iwān se' tekipanowanimej kitakewaltij, iwān inomej kuā' asis itiempoj iga moteki uva, kimakasej yej kitocarowa itēko uvajjoj.

⁴² Iwān Jesús kijtoj:

—In amejemen, ¿ix ayi' ankileerowaj kan ijkīn ijkuilijto'?

Quijtowa:

Te'ti yej kitajkalkej yej kalchijawaj,

inón te'ti inān yej achto motalij.

Inīn kichij toTēko

iwān pox monšaj tikitaj.†

⁴³ Amejemen ankijtowaj iga amonoskej kan Dios reinarowa, e' nimitzijliáj iga ayá' ankalakiskej, se'wa' in yej yawi kalakiti, yej kichīwa ken Dios kineki. ⁴⁴ Yej mawetzi ipan inīn te'ti yej kitajkalkej yej kalchijawaj, yawi mopoipostekiti; iwān siga te'ti agaj mawetzi iyakapan, yawi mochiwati pínolsan.

⁴⁵ Kuā' ijefejmej sacerdotejmej iwān fariseojmej kikakikej yej Jesús kijtojtoya, imanīn kimatikej iga inonwa' iga yejemen nemi tajtowa. ⁴⁶ Íkuā'san kinekiáj makikitzkikan Jesús iga makiprešojwikan, e' kimajmawiliayaj la gente iga kijtowayaj iga Dios kitajtōlmakaya Jesús.

22

Wel mixkuñtilo kan monamiktilo

¹ Jesús pewa' sej tatatapowij kan wel mamixkuñtilo, kijtoj:

² —Kan reinarowa Dios, ken tikita se rey yej kilwichiwiliáj ipiltzīn iga monamiktia. ³ Kitītan imonsojmej mata-ijitatij, e' te-ikniwan akinekikej. ⁴ Sej kitītan sekin imonsojmej, kilijkej: "Xikijlikan te-ikniwan iga tákual óno'ya. Nikmiktija notorojmej iwān se'pa noyolkamej yej tojtomakti', óno'ya nochi yej monekis; mawitzékanya nigaj kan monamiktilo."

⁵ E' te-ikniwan ayá' nokta kinekikej. Se de yejemej yajki

† 21:42 21:42 Sal 118:22-23

imilpan, se' yajki tanamakato, ⁶ iwán sekin te-ikniwán kikitkijkej imonsojmej el rey iwán kimagakej poxsan; este kimiktijkej. ⁷ Iwán el rey poxsan kuesiwi', iwán kititan isoldadojmej iga makimijmiktitij inomej yej tamiktijkej iwán iga makitatikan iyaltepe'. ⁸ Iwán inón rey kijlij imonsojmej: "Nochi óno'ya yej monekis iga monamiktilo, inomej te-ikniwán ayá' kajasiáj iga mawitzekan. ⁹ Xakan ipan callejmej yej onokej tajkoaltepe' iwán xikijlikan a'san nesi', matakuaqij iga aman monamiktiá nopiltzin." ¹⁰ Monsojmej yajkij ipan callejmej iwán kijlijkej yej ye'nemij wán yej ayá' ye'nemij iga matakuaqij kan monamiktilo, ijkón temi' mesajmej kan motaliayaj te-ikniwán.

¹¹ 'Kua' el rey kitato yej kixnantókeja mesa, kita' se taga' yej ayá' kakijto' itzótzol yej moakiá kua' monamiktilo. ¹² Iwán el rey kijlij: "Ej, ¿kén nokta tikala' nigaj aya'pa tikakijto' motzótzol yej moakiá kua' monamiktilo?" E' taga' ayá' tajtoj. ¹³ Inón rey, kitekimá' yej ompa tapalewiayaj: "Xikijikxi-ilpikan iwán xikmajma-ilpikan, iwán xikixtikán iwán xikpatanaltikan kan takomichkan, ompa yawi chokati este tajtanguetzekas."

¹⁴ 'Dios mia' kinotza, e' ayá' nochi kitapejpena.

Motajtani ix mo-ixtawa impuesto

¹⁵ Iwán fariseojmej yajkij iwán motajtoitijkej iga makitentemokan ken iga makimawetziltikan Jesús. ¹⁶ Iwán kititankej sekin yej de yejemempa iwán sekin yej kitokaj rey Herodes* iga ijkín makijlij Jesús:

—Tamachtiani, nejemen nikmatij iga yej tikijtowa ijkonya nokta, iwán titanextiliá iga makichiwakan ken Dios kineki, iwán ayá' tikchiwiliá caso yej kijtowa la gente iga tej ayá' titajtowa iga san mamitzye'itakan. ¹⁷ Ta' xine-ijlikan: ¿Ix yekti iga manixtawakan impuesto iga rey César† o ayá'?

¹⁸ E' Jesús kimati' iga kitajtankej iga san kitentemowaj, iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen yej antakajkawawaj iga ankitokaj Dios, ¿te iga annentemowaj? ¹⁹ Xinenextilikan se tomín yej iga mo-ixtawa impuesto.

Iwán kiwiguilijkej in tomín. ²⁰ Kua' Jesús kita' tomín, tatajtan:

—¿A'yéj ixaya' iwán itoka' yej nigaj ijkuilijto'?

²¹ Yejemen kijtojkej:

—Rey César.

Jesús kijtoj:

* **22:16** 22:16 Inimej judiyojmej achi ken monamakakej iga kipalewiayaj rey Herodes yej de los romanos yej tiltikmej yej kitaksayaj judiyojmej. † **22:17** 22:17 Xikita glosario "César".

—Puej xikmakakan rey César yej yejpa itatki, iwán xikmakakan Dios yej yéjpa itatki.

²² Kuá' inón kikakikej, san tajtachixtikajkej; iwán yájkija, ómpaya kikajtejkej Jesús.

Tatajtaniy siga monamiktulo kuá' ojpa-isalo

²³ Íkuá'san sekin saduceojmej yajkij kitatoj Jesús. Saduceojmej kijtowaj iga yej mikij ayo' ojpa-isaj; inón iga ijkín kitajtankej Jesús:

²⁴ —Tamachtiani, Moisés kijtoj siga se taga' yej siwayoj miki iwán ayá' kikajteawas nisé ipiltzín, iyiknín taga' yej mi' mamonamikti iwán isiwa' yej mi' iga ken kuá' makipiakan ipilowan yej mi'. ²⁵ Nij ijkón mochij wan nejemen: onoyaj siete tajtaga' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoko achto monamiktij, iwán migui'. E' iga ayá' kikajtej nisé ipiltzín, siwa' monamiktij iwán iwéjpol. ²⁶ Ijkonan no mochij iwán se', iwán ijkón nochi mochij, este que masi' siete iwéj. ²⁷ Iwán migui' no siwa'. ²⁸ In kuá' ojpa-isaskej yej miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochibas iwéj in inón siwa'? iga namiktitoya iwán inochimej.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayompa antajlamikij, ayá' ankimatij ken tamachtia itajtól Dios, niga ayá' ankixmatij ken Dios wel kichíwa. ³⁰ Kuá' yej miktokej ojpa-isaskej, ay'a monamiktiskej, niga ipilowan ayo' kinamiktiskej, iga mochibaskej ken tikita iyangelejmej Dios yej onokej ipan cielo, yej no ayá' monamiktiaj. ³¹ E' iga ojpa-isaskej yej miktokej, ¿ayá' ankileerojkej yej Dios mitzijlijkej? Ijkín kijtoj: ³² “Nej iDios Abraham, Isaac iwán Jacob.”[‡] Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej.

³³ Kuá' la gente inón kikakikej, poxsan madmiradojkej iga ijkón tamachtia Jesús.

Mandamiento yej máj matikobedecerokan

³⁴ Kuá' fariseojmej kimatikej iga saduceojmej awel kitenkuepiliaj Jesús, monechkojkej iga kisen-itatoj Jesús; ³⁵ iwán se yej tamachtia ipan iley Moisés kine' makimawetzilti Jesús; ijkín kitajtan:

³⁶ —Tamachtiani, ¿katiapa mandamiento ipan iley Dios yej más achto mamochíwa?

³⁷ Jesús kijlij:

—“Xikchokili moTeko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán yéj nochipa xikejlanto.”[§]
³⁸ Ininyawa' in yej achto mandamiento yej máj mamochíwa.

39 Iwán el segundo áchisan kensan inín, kijtowa: “Xik-chokili moknín kensan tej timochokiliá.”* 40 Ipan inín ome mandamiento taksa inochi ley iwán ken iga tamachtíaj profetajmej.

In Cristo, ¿a'yéj ipiltzín?

41 Mij fariseojmej nechkatóyajo' iná', 42 Jesús tatajtan: —¿Amejemen, te ankijtowaj iga Cristo? ¿A'yéj ipiltzín? Kijtojkej:

—Ipiltzín David.†

43 Jesús kijtoj:

—¿Te ígataj an David iga kitajtolmá' IyEspíritoj Dios, kijlij Cristo “noTeko”? David ijkín kijtoj:

44 ToTeko kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noyemá' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

45 ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzín David, esi David no kijliá iga iTeko?

46 Iwán ayagaj wel kitenkuepili, iwán desde íkuá' ayo' máj agaj mixewij iga makitajtani Jesús.

23

Jesús kijtowa iga ayompa kichiwaj fariseojmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley

1 Jesús kijlij la gente iwán idiscipolójmej:

2 —Yej tamachtíaj ipan la ley iwán fariseojmej momachiliáj iga yejémensan yej wel tanextiliáj iley Moisés.

3 Inón iga nimitzijliáj, xikchíwakan nochi yej mitzijliáj, e' amo xikchíwakan yej yejemen kichijtokej, iga yejemen kijtowaj iga mamochíwa tejté, e' yejemej ayá' kichíwaj.

4 Yejemen tatekimakaj iga mamochíwa yej ayagaj wel kichíwa, iwán tateki'chíwaltiáj, e' yejémejsan akichíwaj ni alín. 5 Inochi kichíwaj kansan makitakan. Kitáliáj pan iyixkuá' iwán ipan imamej itájtól Dios yej ijkulijto' ipan amatzín yej ono' ipan cajajtzitzín iga san manesi, iwán kakiáj itzotzolmej yej kipiá weweya' ibibilonka.*

6 Kan takualo, yejemen motalijnekij ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej, iwán ijkonsan no kinekij makichíwakan ipan tiopamej. 7 Yejemen kinekij inochi gente makisaludarokan tajkoaltepe', iwán makijlikan “tamachtiani”.

8 'E' amejemen amo ximotemakakan iga mamitzi-likan “tamachtiani”, iga amejemen amonochín anmojliáj

* 22:39 22:39 Lv. 19:18 † 22:42 22:42 Inín David yej pox ikay mi' yej katka rey de Israel. * 23:5 23:5 Español: Filacterias y flecos.

“noknĭn”, iwĭn ankipiáj seŝan Tamachtĭani, petz nejsan yej niCristo. ⁹ Iwĭn ipan inĭn tajli amo agaj xikijlikan notaj,[†] iga ankipiáj seŝan amoTaj yej ono' ipan cielo. ¹⁰ Iwĭn amo nŋ ximotemakakan iga mamitzijlikan iga antamachtĭanimej iga noselti yej niCristoj yej nitamachtĭani yej nimitzmachtĭáj kén iga xinemikan. ¹¹ Yej kipalewiá sekin de amejemen inŋn yej máj tayakanto'. ¹² Yej igánajsan moweyimati yawij kalimpamatitij, e' yej moalimpamati, inŋn yawij kiweyimatiĭtĭtij.

¹³ '¡Lástima amejemen yej antamachtĭáj ipan la ley iwĭn anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankitzakuiliáj sekin iga amo makalakikan ipan iyojwi Dios. Niga amejemen ayá' ankalakij wĭn ankitzakuiliáj iga amo makalakikan yej kalakisnekij ipan iyojwi Dios.

¹⁴ '¡Lástima amejemen yej antamachtĭáj ipan la ley iwĭn anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, ankikuiliáj ikalmej yej wewejmikikej iwĭn iga amo manesi yej ankichijtokej, pox anwejkawaj iga an-oradowaj. Inŋn iga amejemen máj yawij mitziknochĭwatij.

¹⁵ '¡Lástima amejemen yej antamachtĭáj ipan la ley iwĭn anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen poxsan wejka annejnemij ipan tajli iwĭn ipan lámar iga ankitemojtinemij yej wel ankiyolyamanaj iga makichĭwakan nŋ ken amejemen ankichĭwaj, e' kuá' ankiyolyamankeja inŋn toknĭn majya kajasi iga mayawi kan tawewelkato', majya sej que amejemen.

¹⁶ '¡Lástima amejemen, momati iga antaye'ojkuĭltiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij! Ankijtowaj: “Siga agaj kijtowa iga kichĭwas tejté iwĭn kikui iga testigo weyitiŋpan, até kichij siga ayá' kichĭwas; e' siga kikui iga testigo i-ŋrojyo weyitiŋpan, inŋn sí ayekti siga akichĭwa.” ¹⁷ ¡Anxetoktikej iwĭn ken ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ix oro o weyitiŋpan yej kichĭwa iga mamoye'ita oro iga ono' tiŋpan-ijti'? ¹⁸ Iwĭn nŋ ankijtowaj amejemen: “Si agaj kijtowa iga kichĭwas tejté iwĭn kikui iga testigo altar yej ono' weyitiŋpan, até kichij siga ayá' kichĭwas; e' siga kikui iga testigo ofrenda yej ono' iyixko altar, inŋn sí ayekti siga akichĭwa.” ¹⁹ ¡Anxetoktikej iwĭn ampachamej! ¿Katiapa máj yekti: ofrenda o altar? Yej máj yektiwa' altar iga kichĭwa iga mavalero ofrenda iyixtaj Dios. ²⁰ Yej kitajlij iga testigo altar, ayéj testigo petz altar, nŋ yej ono' iyixko. ²¹ Yej kitajlij testigo weyitiŋpan, ayéj testigo petz weyitiŋpan, nŋ Dios, iga ompa ichan. ²² Yej kikui testigo cielo iga kijtowa

[†] 23:9 23:9 Ayéj iga awel mojlíá ijkĭn se imela'taj, sino que amo makijli se' ijkŋn.

iga kichiwás tejté, nō nemi kitaliá Dios de testigo iga ompa ewato' kan reinarowa.

²³ ¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen ankimakaj Dios amodiezmoj nochi yej ankipiáj este yej máj alimpa íyol wan iyiswayo yej yawi ipan especia,[‡] e' ayá' ankichiwaj yej máj yekti yej kijtowa iley Moisés, iga xiye'nemikan, xita-iknelikan iwán iga ximoconfiarokan ipan Dios. Inonwa' in xikchiwakan, e' amo xikajtewakān iga ankitaliáj amodiezmoj. ²⁴ ¡Amejemen momati iga antaye'ojkuiltiáj ipan iyojwi Dios, e' ayá' ankixmatij. Amejemen kuá' ankoniáj tejté, ankikixtiliáj se asastzin, e' ayá' ankitaj iga ankimela'tolowaj se camello!§

²⁵ ¡Lástima amejemen yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, nésiki' anye'nemij siempa ayá', kenkuá' ankipajpakaj plato iwán posillo fuerájbapa, e' amejemen ipan amoalmajmej ankejlantokej iga antachtekiwán anmopoxtapialijnekij. ²⁶ Amejemen anfariseojmej yej ken ampachamej: achto xikpakakan iyijtiko vaso iwán plato,* ijkón nō ejtos fuerájbapa.

²⁷ ¡Anlástimajmej yej antamachtiáj ipan iley Moisés iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij!, amejemen ken tikita se animajxapo yej este ijista'san iyixkopa, este ye'nesi, e' ta-ijti' tento' iwán animajomimej iwán kuajkuan-tas yej palanto'. ²⁸ Ijkón in amejemen; mitzítajki' pox anye'nemij; e' san anmopajpantiáj iga anye'nemij iwán poxsan ankichiwaj yej ayekti.

²⁹ ¡Anlástimajmej yej antamachtiáj ipan la ley iwán amejemen anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anye'nemij! Amejemen yej ankichiwiliáj ikalyotzitzin kan toktokej profetajmej, iwán poxsan ankimonsajtiliáj ikalyotzitzin kan motokaj yej ye'nemij. ³⁰ Iwán ankijtowaj: “Siga katka tonóyaja kuá' to-ikyapatajwan kimiktijkej profetajmej, tejemen ayá' tikpalewiayaj kuá' kimiktijkej profetajmej.”

³¹ Iga ijkón ankijtowaj, anmokuítiáj iga amejemen ipilowan yej kimiktijkej profetajmej. ³² Inán, ixiktamikan yej amo-ikyapatajwan kitzintijkej!

³³ ¡Ankowamej! ¡Kowamej amokniwan! ¿Kénya an-momanawiskej kan ta-iknochiwás tiwelon? ³⁴ Inón iga nia nimitztitanilitij profetajmej, yej kimatij ken iga wel maye'nemilo, iwán yej mitzmachtiáj ipan iley Moisés. E' amejemen anyawij ankimiktij iwán sekin ankiclaroskej

‡ 23:23 23:23 En español kijtowa: menta, aniz iwán comino. § 23:24 23:24

Xikita glosario “Camello”. * 23:26 23:26 Anka kijtojneki iga maejto iyalmaj.

ipan cruz iwán ono' yej ipan tiopamej anyawij ankimagatij, ipan sejsé altepe' anyawij ankitaloçhtitij. ³⁵ Inón iga yawij mitzcastigarotij iga nochi yej ikya amotajwewetkej kimiktijkej inomej tajtaga' yej ye'nemiáj, desde Abel yej ye'nemiá, iwán este Zacarías yej ipiltzimpa Berequías, yej amejemen ankimiktijkej iyixtaj weyitiopan, itenoj altar. ³⁶ Nej nimitzijliáj iga yawij mitzcastigarotij amonochin iga inin yej ankichijkej.

Choka Jesús iga Jerusalén

³⁷ Jesús kijtoj:

—¡Amejemen, amejemen yej anchantitokej Jerusalén, yej ankimiktiáj profetajmej iwán ankitejtemiktiáj tatitanimej yej Dios mitztitaniliáj! ¡Mia' vej nikne' manimitzneckokan ken pio-ilamaj kinechkowa ipilowantzitzin iyastakapaltampa, e' ayá' ankinekikej! ³⁸ Ta' xikitakan, inán amoweyitiopan† yawi kawiti iselti; ³⁹ iwán nimitzijliáj iga ayá' máj anyawij anne-itatij este kuá' antajtoskej de nej ijkín: “Matikweyimatiltikan yej wi', yej toTeko Dios kititani.”

24

Jesús kijtowa iga weyitiopan yawi moxitiñati

¹ Jesús kisa' weyitiopan iwán némiya yaya, ikuá' idiscipolojmej kitechojkej iwán pewa' iga kitajtachilijkej ken iga chijto' weyitiopan. ² E' Jesús kijtoj:

—¿Ankitaj inimej kalwewetkej? Nigaj ayá' yawi kawiti nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixitiñatij.

Yej mo-itas kuá' na' iga Dios tajuzgaroki

³ Iwán yajkij ipan tepe' yej itoka' Olivos. Kuá' Jesús ómpaya ewato', idiscipolojmej kichtakatajtankej ijkín:

—¿Kémanya nokta yawi mochiwati on yej tikijtoj? ¿Té mo-itas kuá' tíwi'ya, iwán iga poliwiłojya nokta?

⁴ Iwán Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej, ⁵ iga mia' yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijkín kijoskej: “Nejya el Cristo”; iwán mia' yawij kikajkayawatij. ⁶ Kuá' ankikakiskej iga nijnijiga némiya momijmiktilo, iwán ankikakiskej iga se' tajli nq némiya momijmiktilo, amo ximomajtikan, inón nochi nokta yawi mochiwati, e' aya yej iga poliwiło. ⁷ Se país momijmiktij iwán sewo', iwán se nación momijmiktij iwán se'; iwán poxsan apistajiás,

† **23:38** 23:38 Jesús kijtoj “amókal”, yej nij kijtojneki “amoweyitiopan”. Jer 22:5

poxsan nŋ onos kokolis iwán onos talŋlín nijnijiga. ⁸ Nochi inín aya yéj iga poliwiŋlo, péwao' iga moknoĉhíwalŋlo.

⁹ 'Amejemen yawij mitzkĩtzkĩtij iga mitzmagaskej iwán mitzmiktĩskej. Nochi mitzizijyaskej iga annetokaj. ¹⁰ Íkuā' mia' yawij kikajtewatij iga netokaj, iwán yawij mo-ijiyatij. Onos yej kimiktĩjnekskej yej netokaj wān sekin kinexĩtskej kaŋ onokej yej miyantokej. ¹¹ Yawij wĩtzetij mia' yej takajkayawaj, kijtŋskej iga yejemej profetajmej, siempa ayéj, iwán mia' yawij kikajkayawatij. ¹² Poxsan moĉhíwas yej ayekti, iwán mia' kikajtewaskej iga te-ijiknĩmej. ¹³ E' yej moconfiarojto' nochipa ipan nej, inŋn momānawij. ¹⁴ Inín ye'notĩciaj yej kijtowa ken iga reinarowa Dios, yawi mopowati noyan ipan inín tajli, iga nochi gente makimati. Íkuā'ya sí yáwiya tamiti nochi kuā' Dios tajuzgarŋki.

¹⁵ 'El profeta Daniel kijkuiloj* iga moĉhíwas yej pox ayekti weyitiopan-ijti'; kuā' ankitaskej iga inŋn óno'ya kaŋ moweyimatĩltiá Dios —yej kileerowa, makentendero—, ¹⁶ yej onoskej ipan estado de Judea mayákanya ipan tepeyoj. ¹⁷ Yej onos iyixko kajli ipan ipetayo, amo matemo iga makikixti tejté kalijti'; ¹⁸ iwán yej nemis mĩlijti', ayo' mayawi ichān iga makikuiti itzŋtzol. ¹⁹ ¡Lástima siwatkej inŋn día iga yej tatalaxwijtokej iwán yej tachĩchitijtokej! ²⁰ Xiktajtānilikān Dios iga kuā' ancholŋskej amo kuā' tasektaj, niga ipan día kuā' mosewilo.† ²¹ Poxsan nokta moknoĉhíwalŋloj, ayí' ijkŋn mo-ita' este kuā' péwa' moĉhij inín tajli. Niga moĉhíwaso' sej ijkŋn. ²² Siga toTeko ayá' kixeloj inŋmej días, ayagaj momānawij; e' kixeloj iga kichŋkiliá inŋmej yej yéj kitapejpen.

²³ 'Siga agaj mitzijlĩskej: "Ta' xikitakān nigaj ono' Cristo", o "Xikitakān nepa ono'", amejemen amo xiktajtŋlkakikān. ²⁴ Iga yawij wĩtzetij iwán mopajpantĩskej iga nej, siempa ayéj, kijtŋskej "Nejya niCristo", iwán kijtŋskej iga yejemen profetajmej iga Dios kitajtŋlmakaj, siempa takajkayawaj. Yawij kichĩwatij milagrojmej yej ayí'pa mo-ita iga mataka-jkayawakān, este wel anka kikajkayawaskej yej Dios kitapejpen. ²⁵ Nej inín nochi nimitzmatĩltijkeja malej aya moĉhíwa. ²⁶ Inŋn iga, siga mitzijliáj: "Ta' xikitakān, nepa ono' ipan desierto", amo xākān; o si agaj mitzijlĩskej "Nekĩ' ono' kalijti'", amo xiktajtŋlkakikān. ²⁷ Ijkŋn ken ankitaj

* **24:15** 24:15 Dn 9:27; 11:31; 12:11 † **24:20** 24:20 Ipan itālmej israelitajmej kuā' pox tasektaj, wel wetzi hielŋlo o pox tiawataj, inŋn iga pox moknoĉhíwayaj siga wejka macholŋkān. Nŋ iley Moisés tatekimakaya iga awel manejnemilo máj de se kilŋmetro ipan día kuā' mosewilo. Inŋn iga, awel poxsan cholowayaj siga iyenemijŋojmej maasikān kuā' tasektaj, o ipan día kuā' mosewilo.

kuá' tapetani iwán tawiá este ikisayan tonati' iwán este ikalakiyan, ijkón kuá' nia niwitzeti nej yej iPiltzin Taga'.
²⁸ Kan ono' yej míkto'ya, ompa monechkowaj moximej.

Ken yawi witzeti iPiltzin Taga'

²⁹ Jesús kijtoj:

—Kuá' pánojya inomej días iga moknochiwaloj, yawi takomitiati iga ay'ya tawij tonati', niga ay'ya tametztonas; sitalimej yej onokej ipan cielo wejwetziskej. Nochi yej onokej ipan cielo mojolinaskej. ³⁰ Iwán mo-itas ipan cielo iga ninésikiya nej yej iPiltzin Taga', iwán nochi gente yawij chokatij iga majmawiskej, iwán ne-itaskej nej yej iPiltzin Taga' iga niwi' ipan mixti, nitawijtiwi' iga noweyipoder. ³¹ Iwán niktekimakas noangelejmej iga recio matapitzakan iga trompeta iga makinechkokan yej niktapejpen, yej nijni-jiga onokej noyan ipan tajli.

³² 'Ximixkujikan ipan higuerajkuawi': Kuá' ankitaj némiya kisa iseliska iwán némiya iswayowij, ankimatij iga wi'ya tonalis. ³³ Ijkonsan no, kuá' ankitaskej iga némiya mochiwa nochi yej nimitzijlikej, xikmatikan iga aké' poliwi iga nej niwi'ya sej. ³⁴ Nimitzijliáj iga nochi inín yawi mochiwati kuá' aya mikij yej inán onokej. ³⁵ Cielo iwán tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

³⁶ 'E' ayagaj nokta kimati te día o te hora, ayagaj kimati, niga angelejmej yej onokej ipan cielo, niga nej yej iPiltzin Dios, iséltisan noTaj Dios, kimati.

³⁷ 'Ijkonsan ken mochij kuá' onoya Noé, † ijkonsan no kuá' niwi' nej yej iPiltzin Taga'. ³⁸ Kuá' aya apoliwilo iga tiawa', nemi takualowaya iwán nemi atilowaya iwán nemi monamiktiayaj iwán sekin nemi kinamiktiayaj isiwapilowan, ijkón kichijtoyaj este iga Noé kala' ipan weyi akal. ³⁹ Iwán ayagaj kimatiá, este que walaj tiawa' yej pox recio iwán nochi amikikej. Ijkonsan no kuá' niwi' nej yej iPiltzin Taga'. ⁴⁰ Inón vej ome taga' onoskej mlijiti'; se kiwigaskej iwán se' kikajtewaskej. ⁴¹ Ome siwatkej tapayantoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtewaskej.

⁴² 'Inón iga xisatokan iga ayá' ankimatij te keman nia niwitzeti nej yej amoTeko. ⁴³ E' xikmatikan inín, siga iteko kajli kimatiá te hora wi' tayowakan yej tachteki, ayá' kochá iwán ayá' motemakas iga makikaltapokan iga makitachtekan. ⁴⁴ Inón iga amejemen xisatokan iga xinechixtokan; nej yej iPiltzin Taga' niwi' kuá' ayá' anki-matitokej.

Tekipanowani yej ayá' kichiwa ken kijtowa iteko

⁴⁵ Kijtoj Jesús:

—Nimitzijliáj iga ye'tekipanowani nochipa kichíwa ken kijtowa iteko, iwán kimati yej mamochíwa; inompa tekipanowani iteko kitapejpena iga makita nochi ikalijti', wan este matatamaka kuá' nokta takualo. ⁴⁶ Pakto' inón tekipanowani iga kuá' wí' iteko kasiki kichijto' ken kitekimakakej. ⁴⁷ Nimitzijliáj iga inón tekipanowani yawij kitalitij iga makimandaro inochi yej itátkipa iteko. ⁴⁸ E' siga inón tekipanowani kichíwas yej ayékti, iwán makijto ipan iyalmaj: "Noteko wejkwáwaso' iga asis", ⁴⁹ iwán pewas iga kiknochíwas sekin tekipanowanimej, iwán pewas iga takua, iwán sentawana iwán sekin, ⁵⁰ iteko yawi wítzeti kuá' inón tekipanowani ayá' kichixto'. ⁵¹ Iwán poxsan yawi kicastigarotij; kensan inomej yej mopajpantiáj iga ye'nemij. Yawi chokati iwán este tangueguetzekas.

25

Kan mamixkuñtilo ipan diez takomej

¹ Jesús kijtoj:

—Kan reinarowa Dios ken tikita diez takomej yej kikuikej icandilmej de aceite iwán yajkij kan monamiktilo iga kixnamikitoj chokotzin. ² Cinco de yejemej moxeto'tilijkej, iwán se' cinco ye'tajlantokej. ³ Yej xetoktikej kikuikej icandilmej, e' ayá' kiwigakej aceite iga sej makatalilikan. ⁴ Yej ye'tajlantokej, kinentiayaj máj aceite ipan ibotellajmej, iyoka yej kinentiayaj ipan icandilmej. ⁵ Chokotzin poxsan wejka, iwán takomej inochimej kochisnekikej iwán kochikej. ⁶ Wan tajkoyówal tzajtziló: "¡Wí'ya chokotzin, xikixnamikítija!" ⁷ Nochi inomej takomej mopejpentiket- zkej kan kochtoyaj, iwán pewakej iga katalilíáj icandilmej. ⁸ Iwán inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej, kijli- jkej inomej yej ye'tajlantokej: "Achi xinemakakan amo- ceitej, iga némiya sewi nocandilmej." ⁹ E' takomej yej ye'tajlantokej, kijtojkej: "Ayá', akimakas iga tonochimej. Máj yékti xakan xikowatij kan monamaka iga no xikpiakan amoaceitej." ¹⁰ Mij inomej cinco takomej yej moxeto'tilijkej nemi yayaj kikowatij aceite, asi' chokotzin. Takomej yej kipiáyaja aceite kalakkej iwán chokotzin kan monamiktilo iwán tzakui' kalten. ¹¹ Iwán asikoj takomej yej takowatoyaj, kijtojkej: "¡Juu, juu, achi xinekaltapowilikan!" ¹² E' chokotzin kijtoj: "Nimitznojma-ijliáj iga ayá' nokta nimitzimatij."

¹³ Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Xisatokan, iga ayá' ankimatij kēman niwejasiki, nej yej iPiltzin Taga'.

Mixkuĩtilo ipan eyi tekipanowānimej

14 'Kaṇ reinārowa Dios ken tikita se ṭaga' yej motapialia yej yātiya wejka ipan se' país, kinotza' itekipanowānimej iga kikajtewilij tom̄in iga makitekipanōkaṇ.

15 'Se de yejemej kimá' cinco tawaxān tom̄in,* se' kimá' ome tawaxān tom̄in, iwān se' kimá' sešan, ijkōn nochi kimajmá' ke'san wel kitekipanōltiá. Iwān yājkiya wejka ipan se' tajli. 16 Iwān inōn tekipanowāni yej kimakakej cinco tawaxān tom̄in, kitekipanoj iwān kitānilij se' cinco. 17 Ijkōnsan nō yej kimakakej ome tawaxān tom̄in, kitānilij se' ome. 18 E' yej kimakakej sešan, yajki kiyānato itom̄in iteko, kichkua' tajli iwān kitoga' inōn tom̄in yej kimakakaj.

19 'Kua' pox wejka, iteko inomej tekipanowānimej walaṇ sej, ikuā'ya kichij cuenta iwān yejemeṇ. 20 Achto asiko yej kimakakej cinco tawaxān tom̄in, iwān kimá' se' máj cinco yej yéjpaya kitānilij, kijtoj: "Noteko, tinemaga' cinco tawaxān tom̄in, inān nigaj ono' se' cinco yej nejya niktānilij." 21 Iteko kijtoj: "Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowāni iga tikchij ken nimitzijlij; como tikpiw̄ij yej al̄in nimitzmakaka, inān nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempākikaṇ." 22 Máj máj asiko inōn tekipanowāni yej kimakakaj ome tawaxān tom̄in, iwān kijtoj: "Noteko, tinemakaka ome tawaxān tom̄in, inān nikuajli' nawi, niktānilij se' ome." 23 Iteko kijtoj: "Ómpaya ken tikchij, tej sí tiye'tekipanowāni iga tikchij ken nimitzijlij; iga tikpiw̄ij yej al̄in nimitzmakaka, inān nia nimitzmakati iga xitekipano ipan yej máj komati. Xikalákiya iga matisempākikaṇ."

24 E' kuā' asi' inōn tekipanowāni yej kimakakaj sešan tawaxān tom̄in, kijlij ipatrōn: "Noteko, nej nikmatiá iga tipoxyoltakuakti' iwān titapixka kaṇ ayá' titoga'." 25 Inōn iga nimitzimakasi', iwān niktoga' motom̄in, e' nigaj ono' yej motatki." 26 Iteko kijlij: "Ayéj tiye'tekipanowāni, atikyolmaka iga titekipanowa, tikmatiaya iga nej nitapixka kaṇ ayá' nitoga'; 27 maséj tikawato in notom̄in ipan banco, ijkōn kuā' nimokuepaya tinemakaya notom̄in waṇ se' al̄in yej kitānij." 28 Iwān kijlij yej ompa onoyaj: "Xikuilikaṇ inōn tawaxāntom̄in yej kipiaya, iwān xikmakakaṇ inōn yej kipiá diez. 29 Iga yej kipiá, máj yawij kimakatij, este popóxsanya sej yawi kipiati; e' yej ayá' kipiá, este yej al̄in kipiá yawij kikuilij. 30 Iwān in̄in ṭaga' yej atekipanōjneki, xikixtikāṇ iga maono kaṇ takōmi iga ompa machokato este magueuetzeka itan."

* 25:15 25:15 Tawaxān tom̄in o bolsa de dinero: Griego "talento" yej valerowa ke' se kitāniá ipan veinte años.

Kua' yawij kijuzgarotij nochi gente

31 'Kua' nej yej iPiltzın Taga' niwı' ken se rey, neyawalojtiwitzej noangelejmej, iwán nimotalij ipan weyi asiętoj kan nirreınaroj. 32 Iwán nochi gente yej ono' ipan inın tajli yawij monechkotij no-ıxtaj, iwán nej nia nıkyojoykatıtij, ken tikita yej kıcuidarowa yolkamej kıyojyokatiá borreğojmej iwán chıvojmej.† 33 Iwán borreğojmej yawij kawıtij noye'kampa, iwán chıvojmej yawij kawıtij noopochkampa. 34 Wán nej yej Rey nia nikıljıti yej kawıtij noye'kampa: "Xiwıkıkanya yej mitzpalewıjkej noTaj ıga xiye'onokan; xikalakıkan kan Dios reınarowa. İjkón kine' Dios desde ıga mochi inın tajli. 35 Nimayana' iwán amejemen anętamakakej; kua' ni-atanekiá, aneamakakej; kua' ninemiá kan ayéj nochan, anękochtıjkej amochan. 36 Kua' anıkpıaya notzótzol, anętzotzolyotıjkej; kua' niwetıtıya, aneomemawıjkej; kua' nonoya preso, anępaxalowılıtoj." 37 Iwán yej kichıwaj ken Dios kineki, kıjtoskej: "NoTeko, ¿keman nimitzıtakej ıga timayantinemiá iwán nimitztamakakej? ¿O keman nimitzıtakej ıga tatanektinemiá iwán nimitzamakakej? 38 ¿Keman nimitzıtakej ıga tinemiá kan ayéj mochan iwán nimitzkochtıjkej nochamej? ¿O keman mitzpoloj motzótzol iwán nimitztotzolyotıjkej? 39 ¿O keman nimitzıtakej tiwetıtıya, o tonoya ipan cárcel iwán nimitzpxalowılıtoj?" 40 El Rey kıjtoj: "Nej nimitzıjlıáj, kua' tejté ankichıwılıjkej yej yekti inımej nokniwan yej moalımpamatıj, inonwa' nej anęchıwılıjkej."

41 'Iwán el Rey kılıj yej onokej iyopochkampa: "Xıcholokan no-ıxtaj amejemen yej amonokeja ıga anyawıj ampoliwitıj; xakan ipan tiwelon yej ayı' sewı yej ono' ıga Tzıtımi' iwán ıga iyangelejmej. 42 Nimayana', iwán ayá' anętamakakej, ni-atanegui' iwán ayá' aneamakakej. 43 Ninemiá kan ayéj nochan, iwán ayá' anękochtıjkej amochan. Anıkpıaya notzótzol, amejemen ayá' anętzotzolyotıjkej; kua' niwetıtıya iwán nonoya preso, ayá' anępaxalowılıtoj." 44 Iwán yejemej kıjtoskej: "NoTeko, ¿keman nimitzıtakej timayantinemi, o ti-atanektinemi, o tiwejkachanej, atıkpıaya motzótzol, o tiwetıtıya, o tonoya ipan cárcel, iwán ayá' nimitzpalewıjkej?" 45 Iwán inon Rey kıjtoj: "Nimitzıjlıáj ıga kua' ayá' ankichıwılıjkej yej yekti inımej nokniwan yej moalımpamatıj, nej no ayá' anęchıwılıjkej." 46 Inımej yatıj kan ayı' tamis ıga kıknochıwaskej, e' yej kichıwaj ken Dios kineki, yawij onotıj nochipa wán Dios, ayı' mikiskej.

† 25:32 25:32 Xıkita glosario "Chivo".

26

Kitemowaj kén iga makikitzkikan Jesús

¹ Kuá' Jesús tami' nochi kijtoj inín, kijlij idiscipolomej:

² —Amejemen ankimátija iga mošta se día ásisya iyilwiyo la Pascua;* nej yej iPiltzín Taga' yawij nekitzkitij iwán yawij nemiktítij ipan cruz.

³ Iwán ijefejmej sacerdotejmej, wan yej tamachtiáj ipan la ley iwán wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej, monejnechkojkej chan Caifás, yej ijefej ijefejmejpa sacerdotejmej. ⁴ Ompa motatapowijkej iga makikitzkikan Jesús, e' matakajkayawákampa iga makimiktikan.

⁵ Kijtowayaj:

—Ayá' tikchíwaskej kuá' nento' ilwi', iga amo makuesi-wilo.

Se siwá' kitoyawa yej ajwiya' ipan itzontekon Jesús

⁶ Kuá' Jesús onoya altepe' Betania chan Simón yej kipiaya lepra, ⁷ se siwá' yajki kan ono' Jesús, kiwajli' se iboteyajtzin yej kipiaya aceite yej poxsan ajwiya' iwán pox valerowa, iwán kitoyawilij ipan itzontekon Jesús kan kixnantoya mesa. ⁸ Kuá' discipolomej inón kitakej, kuesiwiwej, mojli-kej:

—¿Te iga in inín aceite kiyokatoyajkej? ⁹ Inín wel katka mamonamaka iga komati tomín, iwán inón tomín tikmajmakayaj yej ayá' motapialiáj.

¹⁰ Jesús kikagui' yej kijtojkej discipolomej, kijtoj:

—¿Te iga nemi ankikuejkuesowaj inín siwá'? Inón yej nechíwilij poxsan nikye'ita. ¹¹ Yej ayá' motapialiáj, nochipa onoskej amowan, e' nej ayá' nochipa nij annepiaskej. ¹² Iga inín siwá' kitoyaj inín yej ajwiya' noyakapan, tanextiliá iga ijkín nechíwiliskej kuá' netokaskej. ¹³ Nimitzijliáj iga nóyansan kan mopowas ipan inewi inín tajli, kén iga Dios tamánawiá, yawi nō mopowati yej kichij inín siwá', iwán ijkón moejlamikis yej kichij.

Judas motajtoltiáj wan sacerdotejmej

¹⁴ Se de inomej doce idiscipoloy yej itoká' Judas Iscariote, yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej, ¹⁵ iwán kijlij:

—Siga nimitzpalewiáj iga xikitzkikan Jesús, ¿ké' tomín annemakaskej?

Iwán yejemej kipagarojkej treinta tomín de plata. ¹⁶ Iwán íkuá'ya Judas kitemoj keman wel makikitzkikan Jesús.

Cenarowa Jesús iwán idiscipolomej

* 26:2 26:2 Xikita glosario "Pascua".

17 Inón día kuá' pewa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura, discipolojmej kitechojkej Jesús, kitajtankej:

—¿Kān tikneki manimitzchīwilītij tákual iga tikilwichīwilīskej la Pascua?

18 Jesús kijtoj:

—Xakan Jerusalén, ichan inón taga' yej ankixmatij iwán xikijlikan: “ToTamachtiani kijtowa ijkín: Nej alinsan poliwi iga yáwija nemiktītij, mochan nikpanoltijneki iyilwiyo la Pascua iwán nodiscipolojmej.”

19 Discipolojmej kichijkej ken kijtoj Jesús, iwán kichijkej tákual iga kilwichīwiliáj la Pascua.

20 Kuá' tayowátī'ya, Jesús kixnan mesa iwán doce idiscipolojmej. 21 Mie j takuajtoyaj, kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga se de amejemen yawi nenextiti iga manekitzkikan.

22 Discipolojmej poxsan moknomatikej; iwán sejsé pe' kitajtankej Jesús;

—¿NoTeko, ix nej?

23 Iwán Jesús kijtoj:

—Se de amejemen yej iwán nemi nisentakua ipansan inín plato, yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan.

24 Nimitzijliáj iga nej yej iPiltzin Taga' yawij nemiktītij ken ijkuilijto', e' lástima inón taga' yej yawi nenextiti iga manekitzkikan. ¡Máj yekti katka iga inón taga' amo maki-onoltikan!

25 Iwán Judas, yej yawi tanextiti, kijtoj:

—Tamachtiani, ¿ix nejya an?

Jesús kijlij:

—Kena, tejya nokta.

26 Mie j takuajtoyaj, Jesús kikui' pan, kimá' gracias Dios, iwán kuá' kitatajkóloja, kimajmá' idiscipolojmej, kijtoj:

—Xikuakan inín pan, ininwa' nocuerpoj.

27 Iwán kikui' se vaso yej kipiá vino, kimá' gracias Dios iwán sejsé sejsé kimakatiajkij idiscipolojmej, kijlijkej:

—Xikonikan amonochin, 28 iga ininwa' noesyoye j kijtjneki iga nikchiwa se'ya pacto, iga nia niktowawati noesyoye iga mia' mamoperdonaro yej kichijkej yej ayekti. 29 E' nimitzijliáj iga ayo' máj nikonij inimbapa uva iyayo este kuá' tiksen-oniskej nuevo vino kan Dios reinarowa.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoti iga ayá' kixmati

30 Kuá' tamí' kitakuikilijkej Dios, yajkij ipan se tepe' yej itoka' Olivos. 31 Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen amonochin inín yówal ankikajtewaskej iga annoconfiarowaj ipan nej; iga ijkín ijkuilijto': “Nikmiktij

iteko borregoymej iwán borregoymej papayiniskej.”† 32 E' kuá' ni-ojpa-isas sej, kuá' anyaskej Galilea, nej achto niati.

33 Iwán Pedro kijtoj:

—Malej iga inochin mamitzsenkokajtewakan, e' nej ayá'.

34 Jesús kijlij:

—Nej nimitzijliá iga inin yówal kuá' aya takujka kayo, tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.

35 Pedro kijtoj:

—Malej iga matisenmikikan, nej ayá' nikitoj iga ayá' nimitzixmati.

Iwán nochi idiscipolomej ijkonsan no kijtojkej.

Jesús oradowa Getsemaní

36 Iwán Jesús asito iwán idiscipolomej kan kijliáj Getsemaní. Ompa kijlij idiscipolomej:

—Nijo' ximotalikan, nej maniao' nepa, manitajtoti wan Dios.

37 Jesús kikuitewa' Pedro iwán iyomexti ipilowan Zebedeo. Jesús pewa' iga poxsan moknomati' iwán moyolmiktij.

38 Iwán kijtoj:

—Poxsan nimoknomati este ken nimikisnékiya. Nijo' xikawikan, xisatokan nowan.

39 Jesús yajki achi máj wejkatzin, iwán kitenewij Dios este motzontoga' talpan, ijkín kijtoj:

—NoTaj, siga wel mochíwas, xinemanawi iga amo manemiktikan; e' amo mamochíwa ken nej nikneki, mamochíwa ken tej tikneki.

40 Jesús yajki sej kan ono' idiscipolomej iwán kasitoy kojkochokej; iwán kijlij Pedro:

—¿Ix ni alín awel an-isatoj nowan malej se hora?

41 Xijisatokan iwán xi-oradowakan iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'. Ipan amoalmajmej ankiyolmakatokej iga ankichiwaj yej yekti, e' amogánajsan awel ankichiwaj.

42 Jesús sej oradowo, iwán ijkín kitajtanilij Dios:

—NoTaj, siga ay' wel tejte-o' mochíwa iga amo manemiktikan, mamochíwa ken tej tikneki.

43 Kuá' mokuropa' sej Jesús, kasikoj idiscipolomej kojkochokej iga poxsan kochisnekiáj. 44 Iwán kikajtej sej idiscipolomej iga yajki sej oradowo, inón vejwa' eyi veja iga yawi oradowo, iwán ijkonsan sej kijtoj. 45 Iwán yajki sej kan ono' idiscipolomej, iwán kijlijkej:

—¿Ix ankojkochokejo'? ¿Nemi anmosewiáj? Wítzeja yej kitekichijtokej yej ayekti iga yawij nekitzkítij, nej yej iPiltzin Taga'. 46 Ximoketzákanya, tiákanya; wí'ya yej nenextiá.

Kikitzkiáj Jesús

⁴⁷ Jesús t̄atapojt̄oyao' iwán idiscipolójmej, kuą' asiko Judas, se de inomej doce idiscipolój Jesús. Asiko iwán mia' yej kitokatiw̄itzíaj. Kiwajligayaj espada[‡] iwán kuawi', inimej kit̄itan sacerdot̄ejmej iwán yej kimandarowaj judiyójmej. ⁴⁸ Ijk̄ín kijtoj Judas kuą' aya kinextiá katiá in Jesús:

—Yej ankitaskej nikipit̄toz, inonya nokta xik̄itzk̄ikan.

⁴⁹ Iwán Judas kitechoj Jesús, iwán kijlij:

—¿Kén tikmati, noTamachtiani?

Iwán k̄ipit̄toz. ⁵⁰ Jesús kijlij:

—Ej, in tej ¿té tikuiko?

Iwán kisempolójkeja in Jesús iga kik̄itzk̄ijkej, iwán kiwigákeja preso.

⁵¹ E' se yej nemiá iwán Jesús, kik̄ixtij iyepadaj, iwán kinagastegui' se yej imónsojpa ijefej sacerdot̄ejmej. ⁵² Iwán Jesús kijtoj:

—Xik̄ena moepadaj ipan ikajlo', iga nochi yej tamiktiáj iga espada, yawij n̄o kimikt̄it̄ij iga espada. ⁵³ ¿Ix atikmati iga nej wel katka nikt̄ajtaniliá noTaj más de setenta y dos mil angelejmej iga manemanawikan? ⁵⁴ E' siga ijk̄ón, ¿k̄éntaj moch̄iwas ken ijkuilijto'? Inón iga yekti mamoch̄iwa kensan k̄jtowa it̄ajt̄ol Dios.

⁵⁵ Iwán Jesús kijlij inomej gente:

—¿Ix anw̄alkej annek̄uikoj ken kuą' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej espada iwán kuawi'? Nej nochipa nimot̄aliaya amowan iga nitamachtijtoya weyitiq̄pan, iwán ayí' annek̄itzk̄ijkej. ⁵⁶ Nochi in̄in nemi panowa iga mamoch̄iwa ken kijkuilójkej prof̄etajmej ipan it̄ajt̄ol Dios.

Iwán nochi discipolójmej kik̄ajtejkej is̄el̄ti Jesús, iwán chojcholojkej.

Jesús kijuzgarowaj chan Caifás

⁵⁷ Iwán kiwigakej Jesús iyix̄taj Caifás yej ijefej sacerdot̄ejmej. Ompa n̄o onoyaj yej tamachtíaj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyójmej. ⁵⁸ E' Pedro kiwejkatokat̄iajki Jesús este que asi' ipan ip̄at̄ioj ijefej sacerdot̄ejmej, ompa kala' iwán mot̄alij wan policiyajmej[§] iga makita té kich̄iwil̄iskej Jesús.

⁵⁹ Iwán ijefejmej sacerdot̄ejmej iwán nochi yej kimandarowaj judiyójmej, kitemowiliayaj Jesús tejt̄e yej aȳekti kich̄ij kansan makipant̄ikan iga wel makimikt̄ikan.

[‡] 26:47 26:47 Xikita glosario "Espada".

[§] 26:58 26:58 Xikita glosario

"Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiq̄pan".

⁶⁰ E' akasilijkej nité yej ayekti, malej iga mia' kiyokapantiayaj Jesús. Iwán walkej omen yej tayokapantiáj, ⁶¹ kijtojkej:

—Inín taga' kijtoj: “Nej wel nikxixitina iweyitiopan Dios, iwán eyi día newiguiliá iga sej manikojpachiwa.”

⁶² Iwán ijefej sacerdotejmej, moketza', iwán kijlij Jesús:

—¿Aya'taj titajtowa achi? ¿Ix ayá' tikaki iga nemi mitztelwiáj?

⁶³ E' Jesús atajtoj. Iwán ijefej sacerdotejmej, kijtoj:

—Nej nimitztajtani ipan itoka' Dios yej isato' iga xinenojma-ijlikan siga tejya nokta Cristo yej iPiltzín Dios.

⁶⁴ Jesús kijtoj:

—Ijkón ken tej tikitoj. Iwán nimitzijliáj iga anyawij anne-itatij iga nej yej iPiltzín Taga' ni-ewatos iladoj iye'má' Dios yej nochi wel kichiwa, iwán anne-itaskej kuá' nemi niwí' ipan mixti cielokóbapa.

⁶⁵ Íkuá'ya ijefej sacerdotejmej, kitzatzayan itzótzol iga kuejkuesiwi', iwán kijtoj:

—Inín taga' kimalijlij Dios. Ay'ya tiknekij máj agaj tejté makijto icontraj Jesús, némiya tikakij iga kimalijliá Dios.

⁶⁶ ¿Kén ankijtowaj amejemen?

Yejemej kijtojkej:

—¡Kichij yej ayekti, kajasi iga mamomikti!

⁶⁷ Íkuá'ya kixaygachijchakej iwán kimagakej. Sekin kixaygatatzínakej Jesús. ⁶⁸ Kijliayaj:

—Tej Cristo, ¡siga tiprofetaj, ta' xikijto a'yéj mitzmaga'!

Pedro kijtowa iga ayá' kixmati Jesús

⁶⁹ Miej Pedro ewatoya fuera ipan patio, se isirvientaj Caifás kitechoj iwán kijlij:

—¡Tej no tinemiá iwán Jesús yej de Galilea!

⁷⁰ E' Pedro iyixtaj nochi yej ompa onoyaj kijtoj iga ayá' kixmati Jesús, kijtoj:

—Ayá' nikmati de te nemi titajtowa.

⁷¹ Pedro kistiaya ipan ipuertajyo patio iwán se' sirvienta kita', kijlij yej ompa onoyaj:

—Inín taga' no nemiá iwán Jesús yej de Nazaret.

⁷² Iwán Pedro sej kijtoj iga akixmati, este kitokawij Dios iga ijkón nokta, kijtoj:

—Ayá' nikixmati in inón taga'.

⁷³ E' aya wejkatí', yej ompa onoyaj kitechojkej Pedro iwán kijlijkej:

—Mataj tejwa' no de yejémempa iga tikakij ipan sanmotájtól.

⁷⁴ Pedro kijtojtewa':

—Ayá' níxmati in inón Taga'. ¡Dios mane-iknoçhíwa siga nemi nimitzkajkawaj!

Iwán íkuá'ya takuiktíkisa' se kayo. ⁷⁵ Iwán Pedro kejlan yej kijtoj Jesús: “Kua' aya takuika kayo, tia tikijtoj eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” Iwán Pedro kisa' ompa iwán poxsan choga' este kualo' iyalmaj.

27

Jesús kiwigaj iyixtaj Pilato

¹ Kua' tanési'ya, nochi ijefejmej sacerdofejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, motajtojtijkej ken iga yawij kimiktij Jesús. ² Iwán kilpitiajkij iga kikawatoj iyixtaj Pilato yej gobernador romano.*

Ken iga migui' Judas

³ Kua' Judas kinéxtija Jesús iga makikitzkikan, iwán Jesús yáwija kimiktij, Judas kimachilij iga pox ayekti kichij iwán kikuepilitoj sej in inón treinta tomín de plata ijefej sacerdofejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej. ⁴ Kijtoj Judas:

—Nej nikchij yej ayekti iga níknamá' Jesús yej ayá' nemi kichíwa yej ayekti iga makimiktikan.

Yejemej kijtojkej:

—Inón nejemen ayo' níknatij, inonwa' tej tikmati.

⁵ Iwán Judas kitajtájkal in inón tomín weyitiopan-ijti', kistewa' iwán yajki mopipiloto.

⁶ Ijefejmej sacerdofejmej, kipejpejpenkej inón tomín, iwán kijtojkej:

—Inín tomín awel matikakikan kan tiknechkowaj ofrendajmej, iga inín ipati' iyesyo Jesús iga yawi mikiti.

⁷ Iwán motajtojtijkej iga inón tomín, makikuikan iga mamokowa tajli yej itoka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', kan motokaskej yej wejkachanejkej. ⁸ Inón tajli este inán itoka' Estajli iga mokowa' iga tomín yej iga kimiktijkej Jesús.

⁹ Ijkón mochij ken kijtoj el profeta Jeremías, kuá' kijtoj: “Kikuikkej inón treinta tomín de plata, achón ipati' kitálijlilikej israelitajmej, ¹⁰ iwán iga inón tomín mokowa' tajli yej itoka', Ítal yej Tekipanowa iga Soki', ijkón ken netekimá' toTeko.”†

Jesús iyixtaj Pilato

¹¹ Jesús kiwigakej iyixtaj el gobernador, iwán kitajtan:

—¿Ix teja in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonya ken tej tikijtowa.

* **27:2** 27:2 Xikita glosario “Romano”. † **27:10** 27:10 Zac 11:12-13

¹² Kuá' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej kitelwiayaj Jesús, Jesús até kijtoj. ¹³ Iwán Pilato kijlij Jesús:

—¿Ix atikaki nochi yej nemi mitztelwiáj?

¹⁴ E' Jesús ayá' kijtoj nité nokta iwán in gobernador poxsan madmiradoj.

Jesús óno'ya nokta iga yawi mikiti

¹⁵ Ipan iyilwiyo la Pascua el gobernador kitekimajkawaya se preso, san katiá kijtoskej la gente. ¹⁶ Ompa onoya se preso yej inochi kixmatiá iga kichíwa yej ayékti, itóka' Barrabás.

¹⁷ Kuá' la gente nechkatokej, Pilato kijlij la gente:

—¿A'yéj ankinekij manikmajkawa? ¿Ix Barrabás o Jesús yej kijliáj el Cristo?

¹⁸ Iga Pilato kimatiá iga kikitzkijkej Jesús iga kixitayaj.

¹⁹ Mie' Pilato ewatoya ipan iweyi-asientoj kan mandarowa, isiwá' kitatitanilij iga kijlij: “Amo te xikchíwili inín taga', yéj ayá' nemi kichíwa yej ayékti. Nej yowan niktemi' poxsan yej ajayékti iga yéj.”

²⁰ E' ijefejmej sacerdotejmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kijlijkej la gente iga makijtōkan iga makimajkawakan Barrabás iwán Jesús makimiktikan.

²¹ Gobernador sej tatajtan:

—¿A'yéj de inín omen ankinekij manikmajkawa?

Yejemej kijtojkej:

—Xikmajkawa Barrabás.

²² Pilato kitajtan la gente:

—¿Te ankinekij manikchíwili Jesús yej kitōkawíáj el Cristo?

Inochimej kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

²³ Pilato kijtoj:

—¿Ix te kichij yej ayékti?

E' majya tzajtzikej iga kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

²⁴ Kuá' Pilato kita' iga ayo' te wel kichíwa iga la gente majya tzajtzikej, tatekimá' iga makikuilitij a'ti iga mamomapaka[‡] iyixtaj la gente, kijtoj:

—Ayéj notechko iga mamiki inín taga', yéj ayá' kichij yej ayékti, ompa amejemen xikitakan.

²⁵ Iwán nochi gente kijtoj:

—Nejemenyawa' iwán nopilowan manimokuitikan iga mamiki.

[‡] 27:24 27:24 Iga ijkín momapá', yej kitakej kimatikej iga kijtojneki iga Pilato akiye'ita yej mochij, ayéj itechko iga mamiki Jesús.

26 Iwán Pilato kimajkaj Barrabás, iwán tatekimá' iga makimagakan Jesús iwán kimá' la gente iga makimiktikan ipan cruz.

27 Iwán isoldadojmej Pilato kiwigakej Jesús al palacio, iwán kipoloj komati soldadojmej. 28 Iwán kipejpetzojkej Jesús iwán kajakiltijkej tzótzol yej este chílti'san. 29 Iwán kitálibijkej ipan itzontekon se corona^S de witztzi yej kiyawalchijkej, iwán kikítzkiltijkej nõ se kuawi' ipan iye'ma'. Iwán motankuaketzayaj iyixtaj iga kajawilmatikej; kijliayaj:

—¡Xiye'ono iRrey judiyojmej!

30 Nõ kichijchayaj, iwán iga kuawi' kikuajkuawitekkej. 31 Kuá' támi'ya kajawilmatikej, kikixtilijkej sej inõn tzótzol yej chílti' iwán kajakiltijkej sej yej itzótzolpa nokta. Iwán kiwigákeja iga kimiktijtoj ipan cruz.

Jesús kiclavarowaj ipan cruz

32 Kuá' kistiáyaja ipan palacio, kasikej se taga' yej ichan altepe' Cirene yej itoka' Simón; yéjya kitekimakakej iga makiwiguili Jesús icruz.

33 Kuá' asikej kan kitokawiáy Gólgota, yej kijtojneki Kan ono' Kuaomi', 34 ompa kimakakej Jesús iga makoni vino yej nenelijto' iwán yej pox chichí' iga amo mapoxkualo; e' kuá' Jesús, kimachilij, akine' konij.

35 Kuá' kiclavarójkejya ipan cruz, soldadojmej kikuikej itzótzol Jesús iga kirrifarojkej iga makimatikan aja'yéj kikuis. Ijkõn kichijkej iga mamochiwa ken kijtoj se profeta: “Kirrifarojkej notzótzol iga makimatikan aja'yéj kikuis.” 36 Iwán ómpaya motajtálkej iga kitztoyaj Jesús. 37 Iwán ikuapan kijkuilojkej yej kijtowa te iga kimiktijkej ipan cruz. Ijkin ijkuilijtoya: “INÍN JESÚS YEJ IRREY JUDIYOJMEJ.”

38 Iwán na' kan kiclavarójkej Jesús pan cruz, nõ kiclavarójkej ome yej tachteki, ipan sejsé icruz, se iládoj iye'ma', se' iyopochkampa. 39 Iwán yej panowayaj itenõj Jesús, kipinajtiayaj, este kikuatzejtzelowiliayaj 40 iga kijliayaj:

—Tej tikijtoj iga tikxitinas weyitiopan, iwán ipan eyi día wel sej tikojpachiwa, mogañaj ximomawí. Siga tej iPiltzin Dios, xitemo ipan cruz.

41 Ijkonan nõ ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley iwán fariseojmej iwán yej kimandarowaj judiyojmej, kipinajtiayaj Jesús, iwán mojliayaj:

42 —Sekin kimanawij, igánajsan awel momanawíá, siga yéj iRrey Israel, matemo ipan cruz iga maticredokan ipan

yéj. ⁴³ Yéj moconfiãroj ipan Dios; inãn Dios makimañawi, siga melá' iga kineki, porque yéj kijtoj: “Nej iPiltzĩn Dios.”

⁴⁴ Ijkonosan nõ yej tachtekkej, yej nõ kiclavãrojkej ipan sejsé cruz, kipinajtijkej Jesús.

Miki Jesús

⁴⁵ Kuã' asi' tajkodía, nõyan ipan tajli takomitiá', ijkõn takomtitoya este las tres tiotakpan. ⁴⁶ Iwãn íkuã'ya Jesús tzajtzi' iga inochi itájpál, kijtoj:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —yej kijtojneki: TinoDios, tinoDios, ¿te iga tinekájteja?

⁴⁷ Sekin yej ompa onoyaj kikakikej iwãn kijtojkej:

—Ta' xikakikãn, nemi kinõtza ikyapa profeta Elías.

⁴⁸ Iwãn se de yejemej motaloj iga kikuito tejté yej ken ichka', iwãn kapachoj iga xoko'vinoj, kitãlij ipan se weya'ojta' iga kitechõltijkej iga makichichĩna. ⁴⁹ E' sekin kijtojkej:

—Xikajtewa, matikitakãn siga wj' in Elías iga kimañawiki.

⁵⁰ Jesús sej tzájtzi'pa iga tajtoj, iwãn mígui'ya. ⁵¹ Íkuã'ya tzótzol* yej iga tajkotzaktoya weyitiopan, tajkotzayani', pewa' ajko iwãn tzayantiwãlaj este tani. Mojolĩn tajli iwãn este xaxamani' temej. ⁵² Iwãn animajxapomej tajtapowikej; iwãn mia' yej miktokej, yej kicredojkej Dios, oojpa-isakej. ⁵³ Inimej kijkiskej animajxapoko kuã' Jesús ojpa-isa'ya, iwãn yajkij ipan weyi-ãltepe' Jerusalén, iwãn ompa mia' kitakej.

⁵⁴ Ijfej soldãdojmej iwãn yej iwãn kicuidãrojttoj Jesús, kuã' kitakej molĩn tajli iwãn nochi yej mochij, poxsan majmawikej iwãn kijtojkej:

—Mataj melá' inĩn taga' iPiltzĩn Dios.

⁵⁵ Ompa onoyaj mia' siwatkej yej wéjkasan tajtachixtoj yej kipalëwijnemiáj Jesús iwãn kitokakej desde Galilea.

⁵⁶ Nõ ompa onoya María Magdalena, María yej iyë'pa Jacobo iwãn José, iwãn iyë' yej ipilówãmpa Zebedeo.

Motõka Jesús

⁵⁷ Kuã' némiya tayowati, wãlaj se taga' yej motapialía yej itõka' José, yej ichãn ãltepe' Arimatea, yéj nõ idiscípuloj katka Jesús. ⁵⁸ Inĩn taga' yajki kitato Pilato iwãn kitajtanilij icuërpoj Jesús iga makitõka; iwãn Pilato tatekimá' iga makimakakãn. ⁵⁹ José kikui' icuërpoj Jesús, kikikimiloj iga se sãbana yej ejto'. ⁶⁰ Iwãn kitõkato ipan se animajtexapo'† yej kichiwilijkejo' José. Kuã' kitentzákua'ya animajxapo'

* **27:51** 27:51 Xikita glosario “Cortina”. † **27:60** 27:60 Sekin judiyojmej kichijkej ken cuarto ipan te'ti iga kitõkaj yej mi'. Kitzakkej iten xapo' iga weyiyawalte'ti yej wel momimilowa.

iga se weyiyawalte'ti, yájkíya. ⁶¹ Ompa onoya María Magdalena iwán se' María, ejewatoyaj itənoj animajxapo'.

Kicuidarowaj Jesús kan motoga'

⁶² Ipan se'ya día, día kuá' mosewilo, ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej monechkojkej iga yajkij kitatoj Pilato, ⁶³ kijlitoj:

—Tekiwaj, nejemen nikejlamikij iga inón yej takajkayawa, kuá' aya miki, kijtoj iga kuá' kipiaya eyi días iga mikto', yawi sej ojpa-isati. ⁶⁴ Inón iga xitatekimaka iga makicuidarotij kan motoga' eyi día, amo santá' yaskej idiscipolojmej iwán kikixtiskej icuerpoj iwán kijtoskej: “Ojpa-ísa'ya kan miktoya.” Ijkon majya sej takajkayawaskej que achto.

⁶⁵ Pilato kijtoj:

—Nigaj ono' soldadojmej iga matakuidarotij. Xakan iwán xikitakan iga maye'tzakto animajxapo'.

⁶⁶ Iwán yajkij iwán kiye'tzakkej animajxapo', kitəlilijkej se sello inón te'ti yej kitentzakto' animajxapo', iwán ompa kikajtejkej soldadojmej iga matakuidarokan.

28

Ojpa-isa' Jesús kan miktoya

¹ Kuá' pánoja día iga mosewilo, kuá' tanestíwí'ya sej ipan domingo, María Magdalena iwán se' María, yajkij kitatoj kan motoga' Jesús. ² Iwán poxsan molin tajli iga wəłaj ipan cielo se iyángel Dios este kan tokto' Jesús. Iwán kena' weyite'ti yej iga tentzaktoya animajtexapo', iwán motəlilij ipan inón weyite'ti. ³ Inón ángel petaniá ken tikita kuá' tapetani, iwán itzótzol este ichkati'. ⁴ Kuá' soldadojmej inón kitakej kuekuechkakej iga majmawikej iwán wetzikej, kajkej ken tikita yej miktokej.

⁵ El ángel kijlij siwatkej:

—Amo ximajmawikan. Nej nikmati iga ankitemowaj Jesús, yej kimiktijkej ipan cruz. ⁶ Ayá' nigaj ono', yejwa' ojpa-ísa'ya, kensan kijtoj. Inan xikitakij kan kitalkaj. ⁷ Iwán xakanya semi, xikmatiltikan idiscipolojmej: “Yéj miktoyay, e' ojpa-ísa'ya sej, iwán yéj yawi asiti achto Galilea que amejemen, iwán ompígaya ankitaskej.” Inón yej niwəłaj nimitzmatiltikoj.

⁸ Iwán siwatkej kiskej animajtexapoko, malej majmawikej, e' yejemej paktiayaj iga kijlitoj idiscipolojmej nochi yej kitakej. ⁹ Iwán Jesús mixnextij iyixtajmej siwatkej iwán kisaludarojkej. Yejemen kitechojkej Jesús, iwán kiweyimatiltijkej este kijikxinapalojkej. ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Amo ximajmawikan. Xakan xikijlijtij noknimej iga mayakan Galilea, iwán ompígaya ne-itaskej.

Yej kijtojkej soldadojmej

¹¹ Mieĵ inimej siwatkej nemi yawij, sekin soldadojmej yej tacuidarojtoyaj, yajkij ipan altepe', iwán kipowilijkej ijefejmej sacerdojmej nochi yej mochij. ¹² Inimej ijefej sacerdojmej yajkij tajtoj wan yej kimandarowaj judiy-ojmej iga motajoltijkej iwán kimakakej komati tomĵn soldadojmej, ¹³ kijlijkej ijkĵn:

—Amejemen xikijtoĵan iga tayowakan, mieĵ ankochtoyaj, walkej idiscipoloymej Jesús iwán kichtekkej icuerpoj. ¹⁴ Siga el gobernador makimati nochi inĵn, nejemen niawij nikyolyamanatij, iwán até mitzchĵwilĵskej.

¹⁵ Iwán soldadojmej kikuikkej inón tomĵn, iwán kichijkej ken kijlijkej. Iwán ijkón kipowaj judiyoymej este inán.

Jesús kijtowa te makichĵwakan iyapostolejmej

¹⁶ Ijkón iga inón once apostolejmej* yajkij Galilea, ipan tepe' kan Jesús kijtoj iga mayakan. ¹⁷ Kuá' kitakej Jesús, kiweyimatiĵtijkej; malej iga sekin ayá' kitawelcredowayaj. ¹⁸ Jesús kitechoj idiscipoloymej, iwán kijtoj:

—Inán Dios kichij iga wel manirreinaro ipan cielo iwán nigaj ipan tajli. ¹⁹ Xakan noyan kajĵan onolo' ipan nochi paĵsmej iwán xiknextilĵkan inomej gente iga manetokakan; xikbautizaroĵan ipan itoĵa' toTaj, ipan itoĵa' tePiltzĵn iwán ipan itoĵa' el Espíritu Santo, ²⁰ iwán xiknextilĵkanya iga makichĵwakan nochi yej nimitzĵlijkej. Iwán xikmatikan iga nej nono' amowan nochipa, este kuá' tamis inĵn tajli. Ijkónyawa'.

* **28:16** 28:16 Xikita glosario "Apóstol".

Itájtɔl Jesucristo yej kijkuiloj San Marcos

Juan yej tabautizawowa kipowa itájtɔl Dios

¹ Ijkín pewa ye'notíciáj de Jesucristo,* yej Diospa iPiltzín.

² Ikyá profeta Isaías ijkín kijkuiloj ken Dios kijlij:

Ta' xikaki, niktítanis se notátitan miej tej aya nimitztítani, iga tayakanas iga mata-ijliti iga mamopreparadojtokan iga tiwí'.

³ Mokaki itájtɔl inón tatítan, tajtowa recio ipan desierto.†
Kijtowa:

"Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti, ijkón anki-tapowaj ojti iga toTeko."

⁴ Ijkón Juan tabautizawawa‡ ipan desierto iwán kijlij iga nochi makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti, iwán mamobautizarokan; ijkón Dios makiperdonarowilikan yej kichijkej yej ayekti. ⁵ Nochi yej chantitokej ipan estado de Judea, iwán yej chantitokej Jerusalén, yayaj kikakitij Juan itájtɔl. Iwán kuá' la gente motenxítónkeja iga kichijkej yej ayekti, íkuá'ya Juan kibautizawawa inomej ipan weya' Jordán.

⁶ Juan kakijtinemiá itzótzol yej chijtoya iga itzojmiyo camello,§ iwán tajko-ilpitinemiá iga kuetax, iwán kikuaya chapolin iwán kuayojnekti. ⁷ Iwán Juan ijkín tataťapowiaya: —Netokatiwí' se yej máj tayakanto' que nej, yej ni alín aneajasi iga manixitomili iga'. ⁸ Iwán nej inán nimitzbautizarojkej iga a'ti, e' yéj yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Mobautizawowa Jesús

⁹ Inomej día, Jesús kisa' ipan iyaltepe' kan íchan katka; inón altepe' yej itoka' Nazaret, yej ono' ipan ital Galilea. Iwán Juan kibautizaroj Jesús ipan weya' Jordán. ¹⁰ Iwán kuá' kistiaya ipan a'ti, Jesús kita' iga tapowi' cielo, iwán temoj ipan yéj iyEspíritoj Dios ken se jojtoko. ¹¹ Iwán mokagui' itájtɔl Dios; kijtoj:

—Tej nokta tinoPiltzín yej nimitzpoxchokiliá. Tej tineyqlchikajto'.

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichíwa yej ayekti

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Cristo". † 1:3 1:3 Xikita glosario "Desierto". ‡ 1:4 1:4 Xikita glosario "Bautizar". § 1:6 1:6 Xikita glosario "Camello".

¹² Kuá' Jesús mobautizároja, iyEspíritoj Dios kiwiga' ipan desierto kan ayá' chantitolo'. ¹³ Ompiga Jesús onoya cuarenta días iwán animálmej; iwán wálawaj Tzitzimi' iga katka makichiwalti yej ayékti; iwán wálawej angelejmej* iga kipaləwíkoj Jesús.

Jesús kipowa ye'noticiaj

¹⁴ Kuá' el gobernador kipresójiwija Juan, Jesús yajki ipan estado de Galilea, kipowato ye'noticiaj kén iga Dios temañawíá. ¹⁵ Ijkín kijtowa ya Jesús:

—An sí así'ya yej mochixtoya, iwán inán ayo' wejkatis iga yawi reinaroti Dios. Ay'ya máj xikchíwakan yej ayékti, iwán xicredókanya ye'noticiaj.

Jesús kinotza nawí yej topoymaj

¹⁶ Jesús nejnentiaya ipan atən laguna yej itoqa' Galilea. Ompa kita' Simón iwán Andrés yej iyíknimpa. Yejemen atarrayerojmej. Iwán ompa atarrayaroytoyaj ipan inón a'ti. ¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xinotokakan, iwán nikchíwas iga ankinechkoskej yej manotokakan, ken inán topo j ankikitzkiáj.

¹⁸ Iwán íkuá'san kikajtejkej iyatarrayajmej, iwán kitokákeja Jesús.

¹⁹ Iwán Jesús achi máj nejnén, kita' ompa onokej Jacobo iwán Juan yej ipilówampa Zebedeo. Onoyaj ipan ákal, kitamanijtoyaj iyatarrayajmej. ²⁰ Iwán Jesús kinotza' inomej. Iwán yejemej kikajtejkej Zebedeo yej itájmejpa iwán imonsojmej ipan ákal. Kitokákeja Jesús.

Jesús wel kikixtiá malespíritoj

²¹ Asitoj ipan se altepe' yej itoqa' Capernaum. Iwán kuá' así' día kuá' mosewilo, Jesús kala' tiopan iwán pəwa' tamachtij. ²² E' madmiradojkej kén iga tajtowa, porque Jesús kuá' tamachtíaya nesía iga kimati te nemi kijtowa, ayéj ken yej tamachtíaj ipan iley Moisés. ²³ Tiopan-ijti' onoya se taga' yej kipiaya malespíritoj, iwán tzajtzitəwa'; kijtoj:

²⁴ —¿Té annehíwilíkoj Jesús de Nazaret? ¿Ix tiwálawaj iga anepolokoj? Nej nimitzixmati, iwán nikmati iga tej nokta yej Dios mitztapejpen.

²⁵ Iwán Jesús kajajwa' inón malespíritoj, kijlij:

—¡Ayo' xitzajtzito! ¡Xikajtəwa inín taga'!

²⁶ Iwán inón malespíritoj kikuekuechkaltij inón taga', iwán tzajtzitikísa'. ²⁷ Iwán nochi majmawikej poxsan, iwán mosepantajtankej:

* 1:13 1:13 Xikita glosario "Ángel".

—¿Tétaj in? ¿Té yejtaj in inín yej nemo' tenextiliá? ¡Ininya sí taga' wel kitekimaka malespíritojmej iwán kicredowaj!

²⁸ Iwán nimanín noyan momati' ipan estado de Galilea yej Jesús kichij.

Jesús kachitialiá imonān Simón Pedro

²⁹ Kuā' Jesús kisa' tiopan, yajki iwán Jacobo iwán Juan; asitoj ichan Simón kan ichan nō Andrés. ³⁰ E' imonān Simón wetztoya iga kawanto', iwán kijlijkej Jesús iga wetito'. ³¹ Iwán Jesús kitechoj, iwán kimakítzkijpa iga kiketza', iwán íkuā'san imonān Pedro sewi' ikajlo' iwán pewa tatamá'. Kitamá' Jesús iwán yej iwán nemiáj.

Jesús taajachitialiá

³² Kuā' kála'ya tonatj', iwán némiya takōmiti kiwajwaligulijkej Jesús nochi yej sese'pa iga wetitoyaj iwán yej kipiayaj malespíritojmej. ³³ Iwán nochi de inón altepe' monechkojkej kaltēnoj. ³⁴ Jesús kachitij mia' yej sese'pa iga wetitoyaj iwán yej kipiayaj malespíritojmej, nochi kikixtilijkej. Akimakaltij iga matajtōkan malespíritojmej iga kimatiáj a'yéj in Jesús.

Jesús kipowa ye'noticiaj Galilea

³⁵ Kuā' tanestíwi'ya, e' takōmi-o', Jesús moketza', iwán yajki iselti oradoto kan atelo. ³⁶ Simón iwán yej iwán nemiáj yajki kitemotoj. ³⁷ Kuā' kasíkeja, kijlijkej:

—Nochi nemi mitztēmowaj.

³⁸ E' Jesús kijtoj:

—Matiakay ipan se' altepemej yej najna'san onokej iga manikpowa ye'noticiaj nō ompí, iga inón nokta niwalaj.

³⁹ Iwán Jesús nemiá noyan Galilea ipan tiopamej yej ojonoyaj ipan altepemej, kipojtinemiá itájtōl toTēko iwán kikixtjtinemi' malespíritojmej.

Jesús kachitialiá se taga' yej nemi palani inakayo

⁴⁰ Se taga' yej nemi palani ikajlo' iga kipiaya lepra[†] kitechoto Jesús, iwán motankuāketza' iná'. Kijlij:

—Siga tikneki wel xinēpajti.

⁴¹ Jesús kiknelij, kichijchin iga ima', iwán kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

⁴² Kuā' kijtoj ijkón, pájti'ya yej wetitoya. ⁴³ Jesús kijlij iga mayáwiya, iwán ijkín kinōnotza':

⁴⁴ —Ta' xikaki, amo xikijli agaj kén iga ti-achitiá', tej xaj kan ono' sacerdote iga mamizita iwán xiktali

[†] 1:40 1:40 Xikita glosario "Lepra".

moofrendaj iga tipájtí'ya, kensan iley Moisés tatekimaka iga mamochiwa ijkón. Iga nochi makimati iga tipájtí'ya.

⁴⁵ E' inón taga' yajki, pewa' kipowa' nochi yej mochi, inón iga Jesús ayo' monexiaya ipan altepe', nemiá kansan ayagaj onoya, e' yayaj kitatij mia' yej de sejsé' altepemej.

2

Jesús kachitialiá se yej awel nejnemi

¹ Panoj achi días, Jesús yajki sej Capernaum. Kuá' nóyanya momati' iga yéj óno'ya kalijti' ² monejnechkolo' este ayo' kitotolowayaj kalijti' niga kaltenoj; iwán Jesús kipojtoya itájtol Dios. ³ Iwán asitoj nawí tajtaga' yej kiwigakej se taga' yej awel nejnemi nokta. ⁴ E' kuá' kitakej iga awel kalakij kan ono' Jesús iga poxsan onolo' kalijti', tajtaga' kixitinkej alín ipetayo kajli kan kimatiáj iga ono' Jesús, iwán ompa kipipilojtemowijkej ipan itapech in inón yej awel nejnemi. ⁵ E' kuá' Jesús kita' kén iga moconfiarowayaj ipan yéj, kijlij yej wetitoya:

—Nopíj, nochi yej tikchij yej ayékti, nimitzelkawiliaya.

⁶ E' ompa ewatoyaj sekin yej tamachtiáj* ipan iley Moisés; iwán kijtojkej ipan iyalmajmej: ⁷ “¿Te iga ijkón tajtowa inín taga'? Nemi kimajiliá Dios, iga ayagaj wel taekawiliá yej se kichiwa yej ayékti, petz Dios san.” ⁸ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—¿Te iga ijkón ankeklamikij ipan amoalmajmej? ⁹ ¿Kén máj wel manikijli inín yej awel nejnemi? ¿Ix manikijli: “Nochi yej tikchij yej ayékti nimitzelkawiliá”, o manikijli: “Ximoketza, xikui motapech, iwán xaja”? ¹⁰ An sí, nia nimitznexitij iga nej yej iPiltzín Taga',† ipan inín tajli wel nikelkawiliá yej se kichiwa yej ayékti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

¹¹ —Tej nimitzijliá, ximoketza, xikui motapech, iwán xaja mochan.

¹² Iwán inón yej awel nejnemi íkuá'ya moketza', kikui' itapech, iwán kistewa' iyixtaj nochi yej ompa onoyaj. Iwán inomej san tajtachixtikajkej, iwán ijkín kijtojkej iga kiweyimatiiltijkej Dios:

—¡Ayí' ijkín tikitaj!

Jesús kinotza Leví

¹³ Iwán Jesús yajki sej ipan lagunajten. Iwán kuá' nochi kitatoj, Jesús kimachtij. ¹⁴ Kuá' Jesús panotiaya, kita'

* **2:6** 2:6 Xikita glosario “Yej tamachtiá ipan iley Moisés”. † **2:10** 2:10 Xikita glosario “IPiltzín Taga’”.

kan ewatoya Leví, yej ipíltzimpa Alfeo iga kicobrarojtoya impuesto iga Roma, iwán kijlij:

—Xinētoka.

Iwán Leví moketza' iwán kitoga' Jesús.

¹⁵ Jesús iwán idiscipolojme[‡] takuajkej çan Leví iwán mia' yej kicobrarrowayaj impuesto iga gobierno iwán sekin yej ayompa nemij nō sentakuajkej iwán; iga mia' yej kitokatinemiáj. ¹⁶ Kuá' yej tamachtiáj ipan iley Moisés iwán fariseojme[§] kitakej iga nemi sentakua iwán inōmej, kijlijkej discipolojmej:

—¿Te iga amomaestroj sentakua wan yej kicobrarrowayaj impuestos* iga Roma iwán yej kichiwaj yej ayēkti?

¹⁷ Kuá' Jesús inōn kikagui', kijtoj:

—Yej yēktitokej ayá' kinekij yej taachitialiá, yej wētitokej, kena kinekij. Nej ayá' niwā^laj niktemōko yej ye'nemij. Niktemōko yej kichiwaj yej ayēkti.

Kitajtani^j Jesús kén iga mayunaro^lo

¹⁸ Yej kitokatinemiáj Juan iwán fariseojme^j mayunarojtoyaj, iwán sekin kitajtanitoj Jesús, kijlijkej:

—In yej kitokaj Juan iwán fariseojme^j, ¿te iga mayunarowaj, iwán modiscipolojme^j ayá' mayunarowaj?

¹⁹ Jesús kijtoj:

—¿Ix wel amo matakua^{kan} te-ikniwan kan monamiktilo kuá' chokotzin yej monamiktiá ono' iwamej? Siga ompa ono' chokotzin, awel mamayunaro^{kan}. ²⁰ E' yawi asítisan kuá' kiwigaskej chokotzin, íkuá' kena, mayunaro^{skej}.

²¹ 'Iwán ayagaj kitamaniá se tzotzolsósol iga tzotzoltájkol yej mokówago'; iga yej mokówago' akuis, iwán máj weyi kitzayanas tzotzolsósol. ²² Ipan ikyapaketaxtekon[†] awel nō moakiá vino yej kichíjkejo', iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetaxtekon iwán nempoliwis vino iwán kuetaxtekon. Inōn iga, yēkti iga ipan kuetaxtekon yej móchijo' mamooki vino yej kichíjkejo'.

Discipolojme^j kitekij trigo ipan día kuá' mosewilo

²³ Se día kuá' mosewilo, Jesús panotiaya mlijti', iwán idiscipolojme^j pe' iga kitejtektiajkij trigo. ²⁴ Fariseojme^j kijtojkej:

—Ta' xikita, ¿te iga modiscipolojme^j kichiwaj tekipánol yej ayēkti mamochiwa ipan día kuá' mosewilo?

²⁵ E' Jesús kijtoj:

[‡] 2:15 2:15 Xikita glosario “Discípulo”. § 2:16 2:16 Xikita glosario “Fariseo”.

* 2:16 2:16 Xikita glosario “Impuestos”. † 2:22 2:22 Xikita glosario “Kuetaxtekon”.

—¿Ix ayí' ankileęrojkej yej ikya kichij David iwán yej iwán nemiáj kuá' cholojtinemiáj, iwán mayanakej? ²⁶ David kala' tiopan, íkuá' Abiatar katka kimandarowaya sacerđotejmej. Iwán David, kikuaj pamej yej itátkipa Dios, yej wel kikuaya petz sacerđotejmej, iwán kimá' nọ yej iwán nemiáj.

²⁷ Iwán Jesús nọ kijtoj:

—Dios achto kichij ęaga', después kitekimá' iga mamosewi se día; inón kijtojneki iga ęaga' máj importante que día kuá' mosewilo. ²⁸ Nej yej iPiltzın ęaga' wel nitatekimaka te wel mamochıwa ipan día kuá' mosewilo.

3

ęaga' yej maťakuayaxto'

¹ Jesús yajki sej ipan itiopamej israelıtajmej, iwán ompa onoya se ęaga' yej maťakuawayaxto'. ² Iwán kipiixtoyaj Jesús iga makitakın siga kachitaltıj ipan día kuá' mosewilo, kınsan wel makitelwıkan. ³ Jesús kijlij yej maťakuawayaxto':

—Ximoketza iwán xiwıki tatajkoyın.

⁴ Jesús kitajtan yej ompa onoyaj:

—¿Kén te wel moťıwa ipan día kuá' mosewilo; yej yeťti, o yej ayťti? ¿Mamoachitalti agaj o mamomikti?

E' yejemej atajtojkej. ⁵ Jesús kitachılij inomej; kikue-sowılıjpa, iwán moyolmiktıj iga inomej yoltakuaktikej. Jesús kijlij inón yej maťakuawayaxto':

—Xikmelawa moma'.

Iwán inón ęaga' kimelaj imá', iwán yeťtia'ya. ⁶ Iwán inomej fariseojmej kiskej; yajki motajtołtıtoj iwán sekin yej kitokaj rey Herodes,* iga makimiktıkan Jesús.

Poxsan monechqolo lagunajten

⁷ Iwán Jesús yajki ipan lagunajten iwán idiscipolorejmej, iwán kitoga' komati gente de Galilea. ⁸ Kuá' kimatikej iga Jesús kichıwaya kuajkuantas yej ayı'pa mo-ita, kiskej gente de Judea, de Jerusalén, de Idumea, yej ichamej iyıkan weya' Jordán, de Tiro iwán Sidón, iwán yej najna'san ichamej iga yajki kitatoj Jesús. ⁹ Inón iga Jesús kijlij idiscipolorejmej iga makitemowılıkan se ákal iga ompa matejkawi, iga amo makipiťitzkọkan. ¹⁰ Iga kachitaltıj komati iwán mia' yej wetitoyaj, este mopılowayaj iga kichijchimisnekiáj Jesús. ¹¹ Kuá' yej kipiayaj małespiritorejmej kitayaj Jesús, motankuaketzayaj iyıxtaj, iwán tzajtıáj:

—ıTej iPiltzın Dios!

* 3:6 3:6 Inımej judiyojmej achi ken monamakakej iga kılalewiayaj rey Herodes yej de los romanos yej ıtıtikmej yej kitaksayaj judiyojmej. Xikita nọ glosario "Herodes".

¹² E' Jesús kitekimá' iga amo nokta makijtoḱan a'yéj in yéj.

Jesús kitapejpena doce itatitanimej yej nḱ kijliáj apostolejmej

¹³ Iwán Jesús tejkaj ipan se tepe' iwán ompa kinotza' yej yéjsan kitapejpen; iwán yajkij ḱan ono' Jesús. ¹⁴ Iwán kitapejpen doce de yejemej iga iwán manemikḱan iwán iga makipowakḱan itájtḱl Dios. ¹⁵ Iwán kijlijkej iga wel mataa-chitialtikḱan iwán iga wel makikixtikḱan maḱespiritojmej. ¹⁶ Ijḱín itḱamej inón doce yej kitapejpen Jesús: Simón, yej nḱ kitḱawaj Pedro; ¹⁷ Jacobo iwán iyiknḱn yej itḱa' Juan, yej ipilówampa Zebedeo, Jesús kijliaya Boanerges, yej kijtojneki "tajtaga' yej nimanín kuejkuesiwij."† ¹⁸ Kitapejpenkej Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo yej ipiltzḱn Alfeo, Tadeo iwán Simón yej ipartidoj nacionalista.‡ ¹⁹ Iwán Judas Iscariote, yej máj máj kinamá' Jesús.

Sekin kijtowaj iga Jesús kipiá ipoder Tzitzimi'

Iwán Jesús kala' iwán idiscipolójmej ipan se kajli. ²⁰ Iwán sej poxsan monechḱoḱo', este Jesús iwán idiscipolójmej ayo' wel takuayaj. ²¹ Kuá' kimatikej yej Jesús ipariētejmej, walkej ḱan ono' iga makiwigakḱan, porque kijtowayaj iga ayo' ye'tajlanto'.

²² Nḱ yej tamachtiáj ipan la ley yej walkej Jerusalén, kijtojkej:

—Inín taga' nemi wḱn Tzitzimi'S yej ijéfejpa maḱespiritójmej, iwán iga ipoder Tzitzimi' kikixtiá maḱespiritójmej.

²³ Iwán Jesús kinotza' la gente, iwán kipowilijkej se ḱan mamixḱujtilo, kijtoj:

—¿Kén wel Tzitzimi' makikixti Tzitzimi'? ²⁴ Siga se país mochiwa ome grupo iga mosenkuejkuesowaj, inón país awel wejḱawas. ²⁵ Iwán siga se familia mosepankuejkuesowaj, awel wejḱawas iga masetitokḱan. ²⁶ Siga Tzitzimi' igánajsan kikixtiá maḱespiritójmej, yej yéjpasan itatki, awel wejḱawas, iwán ompa tamis ipoder.

²⁷ 'Ayagaj wel kalaki ḱan se taga' yej tajpalej iga makikuḱli yej itatki, siga ayá' achto kilpiá; ijḱón sí wel kitakuḱijkuḱlij.

† **3:17** 3:17 Ipan Griego kijtowa iga "ipilowan teyo'", anka iga Jacobo iwán Juan pox kuejkuesiwikej ken kichijkej kuá' onoyaj Samaria; Lc 9:54. ‡ **3:18**

3:18 Xikita Lc 6:15 § **3:22** 3:22 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás.

²⁸ 'Nimitznojma-ijliáj, iga Dios nochi wel kɛlkawiliá yej kichiwaj yej ayɛkti, iwán nochi yej makijtokan yej ayɛkti. ²⁹ E' yej mamaltajto iga iyEspíritoj Dios, ayo' wel nikɛman moelkawilij, nochipa Dios kejlamikilijtos.

³⁰ Ijkon kijtoj Jesús iga kijlijtoyaj iga kipiaya malespíritoj.

Kitakij Jesús iye' iwán iyokichikniwan

³¹ Mieɟ ómpao' onoya Jesús, asi' iye' iwán iyokichikniwan, e' kajkej fuera, iwán tatitankej iga makinotzatij Jesús. ³² Yej eɟewatoyaj iwán kiyawalojtoyaj Jesús, kijtojkej:

—Moye' iwán mookichikniwan onokej fuera iga mitztemowaj.

³³ Jesús kijtoj:

—¿A'yéj noye' iwán nookichikniwan?

³⁴ Kitachilij yej kiyawalojtokej, iwán kijtoj:

—Inímejwa' in noye' iwán nokniwan. ³⁵ Yej kichywa ken Dios kineki, inonwa' in nookichikni, nosiwa-ikni iwán noye'.

4

Ken iga miɟkuɟtilo ipan yej toka

¹ Jesús pɛwa' sej tamachtij ipan lagunajten, iwán mon-echkoj komati gente kan yéj onoya. Póxsanya katka komatimej, este Jesús tejkaj ipan se weyi ákal yej onoya ipan laguna, iwán ompa motalij iga tamachtij. Nochi gente onoya ipan aten. ² Iwán pɛwa' tamachtij ipan mia' kan wel mamixkuɟtilo; iwán kuá' tamachtijtoya, kijtowaya:

³ —Xikakikan inin: Se taga' yajki tokato. ⁴ Kuá' nemi kipapatánaltia íyol trigo,* ono' yej wetzitoy ipan ojti, iwán walkej totomej iwán kikuajkej. ⁵ Ono' yej wetzitoy tetzalan, kan ono' ajalín tajli. Iwán inón íyol trigo ixwa' nimanín iga tajli ayá' pox tilakti'. ⁶ E' kuá' tonatikisa', pilini', iwán waguí' iga ayá' monelwatij. ⁷ Ono' yej wetzito ipan witzyoj; witzyoj wejweyakej iwán kijiyoimiktij tato' iwán ayá' taguí'. ⁸ E' ono' yej wetzito kan yé'tal. Ixwakej iwán wejweyakej, iwán pox mochij. Ipan sejsé imiawayo kitalilij treinta, iwán sekin kitalilij sesenta, iwán sekin kitalilij cien.

⁹ Jesús kijtoj:

—Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

Jesús kijtowa tejas in kan mamixkuɟtilo

¹⁰ Kuá' Jesús káwi'ya iselti, yej onoyaj itenoy iwán los doce discipoloymej kitajtankej te kijtojneki on kan mamixkuɟtilo. ¹¹ Jesús kijtoj:

* 4:4 4:4 Iga motoka trigo sekin kipapatánaltiajpa. Xikita dibujo Mt 13:9.

—Amejemen Dios mitzmatĩltiáj yej aya agaj kimati ken iga yéj reinarowa;† e' yej aya kicredowaj, yej nikmachtiáj, nochi nikpowiliajpa kan mamixkuĩtikan. ¹² Ijkón malej iga matachakan, ken tikita ayá' tacháj. Malej iga matakakikan e' amo makentenderokan nité, iga amo mamoyolpatakan iwán iga amo makelkawilikan yej kichijkej yej ayekti.

Jesús kijtowa te kijtojneki inón yej toka

¹³ Kijtoj nq:

—¿Ix ayá' an kentenderowaj in inín kan mixkuĩtilo? ¿Kéntaj anyawij an kentenderotij sékino' máj kan mamixkuĩtilo? ¹⁴ Yej toka, inón ken yej kipowa itájtol Dios. ¹⁵ Sekin ken tikita iyol trigo yej wetzi' ipan ojti: kikakij itájtol Dios, e' kuá' kikakíkeja, wĩ' Tzitzimi' iga kelkawaltikij tájtol yej ken kuá' toktoya ipan iyalmajmej. ¹⁶ Sekin ken iyol trigo yej wetzi' ipan teyoj, kikakij itájtol Dios iwán kiye'itaj. ¹⁷ E' ken kuá' ayá' nelwayojkej iwán ayá' wejkawaj. E' kuá' panowa yej kiyolmiktiáj o kijiya iga netokaj, mosemákaja. ¹⁸ Iwán sekin ken tikita iyol trigo yej xini' ipan witzyoj; kikakij itájtol Dios, ¹⁹ e' kiyoltilana nochi yej ono' ipan inín tajli, kineki makipoxpiá tomín iwán ijkón iga mopoipolowa, iwán kuajkuantas kineki makipiá; nochi inín kelkawaltia itájtol Dios iwán ayá' kichíwa yej yekti. ²⁰ E' ono' sekin yej kikakij itájtol Dios iwán kiye'itaj iwán kichíwaj yej yekti. Sekin ken iyol trigo yej kimá' este treinta iwán sekin ken yej kimá' sesenta iwán sekin ken yej kimá' este cien itakilka.

Jesús kijtowa ken iga mamixkuĩtilo ipan ti'ti

²¹ Nq kijtoj:

—¿Ix motaliá ti'ti itampa cajon o itampa tapech? Awel, ti'ti motaliá ajko iga matawi. ²² Puej inewi yej iyanto' yawi monextiti. Iwán nochi yej mo-ichtaka-ijtoj, yawi momatiti. ²³ Yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

²⁴ Iwán nq kijtoj:

—Xikye'kakikan yej nimitzijliáj, siga ankiyolmakaj, an kentenderoskej. Achón ke' agaj ankimakaskej, achonsan nq Dios mitzmakaskej. ²⁵ Yej kipiá, yawij máj kimakatij; e' yej akipiá, este yej alín kipiá, yawij kikuĩlitij.

Jesús tajtowa de se semilla yej ixwa iga mamixkuĩtilo

²⁶ Jesús kijtoj nq:

—Ken iga reinarowa Dios, ken tikita se taga' yej toka. ²⁷ Kochi iwán tanesi moketza; áwil se'ya día, yej kitoga' ixwa iwán weyá iwán yej akimati kén iga ixwa'. ²⁸ Tajli

† 4:11 4:11 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

kixwaltiá; achto pochini iwán máj máj kisa imiawayo iwán chikawayay íyol. ²⁹ Kuá' chika'ya itakilka, kitékija iwán mosasakay.

Jesús kipowa mostaza íyol

³⁰ Kijtoj nõ Jesús:

—Nia nimitzpowilitij se' kan mamixkuñtilo iga xikmatikan kén iga Dios reinarowa. ³¹ Ken tikita íyol mostaza yej motoka iwán mochiwa weyikuawi', malej iga máj alimpa de nochi semilla yej ono' ipan tajli. ³² E' kuá' motóga'ya, weyá máj sej que nochi tató'mej, majmayowi poxsan, este totomej wel moxeketiáj ompa iga tasejkan.

Jesús tanextiliaya kan wel mamixkuñtilo

³³ Jesús tamachtiaya mia' kan mamixkuñtilo, este ke' yejemej wel kentenderowayaj. ³⁴ Siga ayá' kipowaya kan mamixkuñtilo, ayá' tamachtiaya; idiscipolomej kan iyokamej kijliayaj te kijtojneki inón kan mamixkuñtilo.

Jesús kipacholtiá ejeka' iwán maréjal

³⁵ Inónsan día kuá' tayowáti'ya, Jesús kijlij idiscipolomej: —Mati-apanokan.

³⁶ Iwán Jesús kikajtej la gente iwán yajkij iwán idiscipolomej ipan inónsan weyi ákal kan tamachtijtoya, iwán kitokatiakij sékino' máj ákalmej. ³⁷ E' tzinti' se ejeka' yej pox tajpalej, iwán poxsan mopapalakachowaya a'ti este kajkalakiá ipan ákal iwán némiya atemiá. ³⁸ E' Jesús kochtiaya itzinkopa ákal, mokuajtetonitijtiaya iga kuajteton. Kixitijkej iwán kijlijkej:

—¡Tamachtiani! ¿In tej, atikita iga némiya ti-awetzij?

³⁹ Jesús moketza', kajajwa' ejeka' iwán kijlij a'ti:

—¡Xipachiwi! ¡Xónosan!

Iwán inón ejeka' pachiwi', iwán santakampolijtikawi'.

⁴⁰ Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—¿Te iga poxsan anmajmawij? ¿Ix áyataj anmoconfiarowaj ipan nej?

⁴¹ Iwán yejemen poxsan majmatikajkej, iwán yejemen san mosesepantajtaniáj:

—¿A'taj yéj an nokta in inín taga' yej este ejeka' iwán a'ti kitajtolkakij?

5

Jesús kachitialtiá se taga' yej kipiá malespíritoj

¹ Asikej iykampa laguna, kan itoka' Gadara. ² Kuá' Jesús temoj ipan ákal; kixnan se taga' yej kipiaya malespíritoj, iwán inón taga' kisa' posantoj. ³ Inón taga' kochá kan

motokalo iwán ayagaj wel kilpiaya malej iga cadena. ⁴ Mia' vej kilpijakaj iga cadena ipan iyikxi iwán ipan imajma', e' yéj kikokotonaya, ayagaj nokta wel kidominarowaya. ⁵ Nochipa nentinemiá; semilwi' iwán senyówal, tzajtztinemiá ipan tepejoj iwán kan motokalo, igánajsan momagatinemiá iga te'ti. ⁶ E' kuá' kiwejka-ita' Jesús, motaloj iwán motankuaketzato iyixtaj. ⁷ Tzajtztéwa'pa iga kijlij:

—¿Té tikneki nowan, tej Jesús yej iPiltzin Dios yej ono' pox ajko? Nimitztajtaniá iga amo xine-iknochiwa.

⁸ Ijkón kijtoj iga Jesús ijkín kijlijtoya:

—¡Malespíritoj, xikisa ipan inín taga'!

⁹ Jesús kitajtan:

—¿Té motoka'?

Iwán kijtoj:

—Notoka' Mia', iga nipoxkomatimej.

¹⁰ Iwán kiteki'tajtanilij Jesús iga amo makititani wejka in inomej malespíritojmej. ¹¹ Ompiga onoya mia' koyamemej, takuajtinemiáj ipan tepe'. ¹² Malespíritojmej ijkín kiteki'tajtanilijkej Jesús:

—Xinetitanikan iga manikalakikan ipan koyamemej.

¹³ Jesús kijlij iga mayakan ompiga; iwán inomej malespíritojmej kijekistejkej ipan taga', iwán kalakitoj ipan anka dos mil koyamemej, iwán inomej momajmapetzkojoj ipan barranko iwán wetzitoj lagunajiti'. Iwán ompa amikikej.

¹⁴ Yej kicuidarojtinemiáj koyamemej mokacholoykej iwán yajkij kipowatoj ipan altepe' iwán ipan ranchojmej iwán yajkij la gente kitatoj te sucederój.

¹⁵ Kuá' asikej kan ono' Jesús, kitakej inón taga' yej kipiaya malespíritojmej, ye'tajlánto'ya iwán este ewato'; iwán majmawikej. ¹⁶ Iwán inomej yej kitakej, kipojkej de inón taga' yej kipiaya malespíritoj, iwán de koyamemej. ¹⁷ Iwán la gente kiteki'ijlijkej Jesús iga makísaya ipan italmej.

¹⁸ Kuá' Jesús nemi tejkawi ipan ákal, inón taga' yej kipiaya malespíritoj, kiteki'ijlij iga mayáwiya íwan. ¹⁹ E' Jesús ayá' kine', kijlij:

—Xaj mochan kan onokej mokniwan. Xikpowilikan inewi yej toTeko kichij iwán tej, iwán iga mitziknelij.

²⁰ Iwán inón taga' kipowa' nochi san ken iga kichij Jesús iwán yéj. Kipojtinemi' noyan ipan ital diez altepe' yej kijiáj Decápolis iwán nochi kiyekakikej.

Jesús kojpa-ixitiá Jairo itaochin, iwán sewo' siwa' kachitaltiá

²¹ Kuá' Jesús iwán idiscipolójmeĵ apanoĵkej ipan ákał, pox kipolójkej Jesús; iwán yéĵ ka' ipan aĵen. ²² Iwán asiko se taga' yeĵ mandarowa ipan se itioĵpan israelitajmeĵ. Inón taga' itoĵka' Jairo; kuá' yeĵ kita' Jesús, motankuáĵetza' iyikxiteĵnoj. ²³ Iwán poxsan kitajtaniĵ iwán kijliĵ:

—Notaochin némiya miki. Achi xaj xiktaliliti moma' iga maachitiá iwán amo mamiki.

²⁴ Iwán Jesús yajki iwán. Komati gente kipolójtiaya, este mopipitzkoĵtiayaj. ²⁵ Iwán ompa yaya nō se siwá' yeĵ weĵitoya, iga doce años kistoya esti ken imés yeĵ awel pachiwíá. ²⁶ Iwán mia' médico, awel kipalewĵijkeĵ, majwa' kiknoĵhwayaj inón siwá', iwán motatámija, e' ayá' achitiá', majwa' nemi weĵtiaya. ²⁷ Kuá' kikagui' iga ompa nemi Jesús, inón siwá' kitechoĵtiaĵki itepotztájba paĵan polijtiálo; iwán kichijchimilij isotantzótzol. ²⁸ Ipan iyalmaj kĵtowaya: "Masa an nikchijchimilij itzótzol ni-achitiás." ²⁹ Iwán íkuá'san pachiwí' iga kitztoya ken imés; iwán kimachĵlija iga mela'achitia'ya nokta. ³⁰ Iwán Jesús kimati' iga ipoder agaj kachitialtij. Tachá' itepotztajpa paĵan polijtiálo, iwán tataĵtan:

—¿A'yéĵ neĵhijchimilij notzótzol?

³¹ Idiscipolójmeĵ kĵtoĵkej:

—Tikita iga mitzpĵipitzkoĵtiawĵ, iwán titataĵtani: "¿A'yéĵ neĵhijchin?"

³² E' Jesús tātachá' noyan iga makita a'yéĵ in yeĵ kichijchin. ³³ Inón siwá' kuekueĵkatoya iga majmatoya iga kichijchimilij itzótzol. Yajki iyixtaj Jesús motankuáĵetzato, iwán kinoĵma-ijliĵ te kichij. ³⁴ Jesús kijliĵ:

—Nopĵ, iga timoconfiaroĵ ipan nej, ti-achitia'ya. Inán xaja tamelá, ti-achitia'ya.

³⁵ Mieĵ tātapoĵtáyao' Jesús, asikeĵ sekin yeĵ wałkej ichan Jairo, inón yeĵ mandarowa ipan se tiĵpan. Kĵtoĵkej:

—¡Mosiwapiltzin mi'ya! Ayo' máĵ xikueĵkueso toTamachtiani.

³⁶ E' Jesús akitajtolĵkui' yeĵ tajtoĵkej, iwán kijliĵ Jairo:

—Amo ximajmawi. Ximoconfiaro ipan nej.

³⁷ Iwán Jesús ayo' kine' iga makitoka nochi, Pédro-san, Jacobo iwán Juan yeĵ iyiknĵn Jacobo. ³⁸ Kuá' asikeĵa chan Jairo, Jesús kita' iga popolĵitolo', pox choĵkatolo' iwán wa'tzajtzitolo'. ³⁹ Kala' Jesús iwán kĵtoĵ:

—¿Te iga poxsan an-oyojtokeĵ iwán anwa'tzajtzitokeĵ? Inĵn takotzin ayá' mikto', yeĵwa' kochto'.

⁴⁰ Iwán Jesús kiweĵwetzkilijkej, e' Jesús kikĵkĵxtij inochin. Kájkeĵsan Jesús iwán yeĵ iwán senemiáj, takotzin itaj iwán iyé' paĵan mejmelajto' takotzin. ⁴¹ Iwán Jesús kimáĵkĵtzkĵij

takotzın yej mikto' iwán tajtoj ipan itájtł, yej hebréojpa, kijtoj:

—Talita, cumi —yej kijtojneki: Takotzın, nimitzijliá iga ximoketza.

⁴² Íkuá'san in inón takotzın yej kipiaya doce años, moketza', iwán néjnenya. Iwán poxsan moyolmajtilo'. ⁴³ E' Jesús tatekimá' iga amo mamopowa yej mochi. No tatekimá' iga mamotamákaya takotzın.

6

Jesús nemi Nazaret kan moskaltij

¹ Jesús kisa' ompa iga mokuropa' ipan itał, iwán kitokakej idiscipolojmej. ² Kuá' asi' día kuá' mosewilo, Jesús pewa' tamachtij tiopan. Yej kikakiáj kén iga tamachtijtoya, san tajtachixtikawíáj. Kijtowayaj:

—Inın taga', ¿kan momachtij iga pox tajtolmati? ¿A' ijkón kinextilij? ¿Pox wel kichíwa milagro yej ayi'pa mo-ita! ³ ¿Ix ayejtaj el carpintero, inón yej ipiltzın María? Itzoyowan itoka' Jacobo, José, Judas iwán Simón. Iwán isiwa-ikniwan nigaj no ichamej.

Iwán ayá' kitajtolkuikej. ⁴ Jesús kijtoj:

—Se profeta nochi kitajtolkuiliáj; e' ipan iyaltepe' iwán ichan ayá' kitajtolkuij niga iyikniwan.

⁵ Jesús ompa awel kichij ni se milagro; sékinsan kachitaltij, kitálilijpa imá'. ⁶ Madmiradowaya iga inomej ayá' kicredowayaj. Iwán Jesús tamachtijtinemi' ipan altepemej yej najna'san.

Jesús kititani idiscipolojmej iga makipowatij itájtł

⁷ Iwán Jesús kinotza' inomej doce idiscipolojmej. Iwán pe' kitijtitan iga mayakan ojomen. Iwán kimá' poder iga wel makixtikakan malespíritojmej. ⁸ Iwán kijlijkej iga amo makiwigakan nité ipan ojtí kan yaskej, petz bastón. Kijlijkej iga amo makiwigakan mórral, niga tákual, niga tomın. ⁹ Iwán makajakijtiakan igakmej, iwán sejsesan ikuachmej, ayá' este ojome. ¹⁰ Iwán kijlijkej no:

—San kan amasitij, ipan se kajli kan wel amonoskej, ómpao' xikawikan este matami amotekipánł iwán ankisaskej ipan inón altepe'. ¹¹ Iwán siga kanaj ayá' mitzomemawíáj niga mitzkakisnekij, xikisakan ompa, xiktzejzelokan amokxitalpínł iga makimatikan iga ayá' kichijkej yej yękti. Nimitzijliáj iga inomej, kuá' Dios tajuzgaroj, yejemej máj kinkochiwaskej que yej de Sodoma iwán de Gomorra iga ayá' mitzomemawijkej.*

* 6:11 6:11 Gn 19:4-25

¹² Jesús idiscipolomej kiskej iga kipojtinenkej iga la gente mamoyolpata. ¹³ Iwán yejemen komati kikixtijkej malespíritojmej, iwán kikuapatzojkej iga aceite mia' yej wetitoyaj, iwán achitiakej.

Noyan momati te kichiwa Jesús

¹⁴ Noyanya momatiá yej kichij Jesús, no kimati' el rey Herodes, iwán kijtoj:

—Juan yej tabautizarowaya ojpa-isa' sej kan miktoya, inon iga wel kichiwa milagro yej ayi' mo-ita.

¹⁵ Sekin kijtowayaj:

—Ininwa' lejuntaj Elías.

Iwán sekin kijtowayaj:

—Ininwa' profeta kensan yej ikyapamej profetajmej.

¹⁶ Kuá' Herodes kikagui' inin, kijtoj:

—Ininwa' Juan yej nitatekimá' iga makikechtekikan, iwán inán ojpa-isa' kan miktoya.

Herodes kimiktiá Juan yej tabautizarowa

¹⁷ Gobernador Herodes kisiwakuilij iyiknin yej itoka' Felipe. Isiwá' itoka' Herodías. Herodes tatekimá' iga Juan makilpikan iga cadena iwán makipresojuwikan, iga ¹⁸ Juan ijkín kijixko-ijlij Herodes:

—Ayekti iga tiksiwakuilij moknin.

¹⁹ Herodías kijiyaya Juan iwán kinekiá makimikti, e' ayá' welitiaya, ²⁰ iga Herodes kimatiá iga Juan ayá' nemi kichiwa yej ayekti, yéj ye'nemiá, iwán kimajmawiliaya, inon iga ayá' kinekiá iga isiwá' makimikti Juan. Herodes kiye'kakiá ken iga tatapowaya Juan, malej iga ayá' kentenderowaya inewi. ²¹ E' Herodías kási'san ken iga yawi kimiktiti Juan. Kuá' asi' icumpleaños Herodes, ilwichij, kitamá' yejsan jefejmej iwán comandantejmej iwán yej mandarowaj Galilea. ²² Kuá' nento' ilwi', isiwapiltzin Herodías mijtötij. Iwán Herodes iwán yej iwán sentakuajtoyaj kipoxye'itakej ken iga mijtötij, iwán Herodes kijlij takotzin:

—Xinetajtanili santé tikneki, iwán nimitzmakas.

²³ Herodes kinojma-ijtoj iga kimakas san te kitajtaniij, malej iga makitajtani iga makimandaro tajko país. ²⁴ Kuá' takotzin kisa' ompa, kijlij iye':

—¿Té niktajtaniij?

Iye' kijlij:

—¡Xiktajtani itzontekon Juan yej tabautizarowa!

²⁵ Takotzin kala' nimanin kan onoya Herodes, iwán kijlij:

—Nikneki xinemaka sémisán ipan se plato itzontekon Juan yej tabautizarowa.

26 Iwán Herodes poxsan moknoḡmati', e' como kįtoja iga nochi kichiwás san te motajtaniłij, iwán kikakikej yej ompa takuajtoyaj, inón iga kichij yej kitajtaniłijkej. 27 Imanįsan el gobernador kitekimá' se isoldadoj iga makiwajliguili itzontekon Juan. 28 Inón soldado yajki kikechtekito Juan kan onoya preso. Iwán kiwiga' itzontekon ipan se platojwěj, kimajkułtij takotzin iwán yěj kimakato iye'.

29 Kuą' kimatikej idiscipolojmej Juan, yajki kikuitoj kan mikto', iwán yajki kitokatoj.

Jesús kitamaka este cinco mil tajtaga'

30 Iwán apostolejmej† monechkojkej iwán Jesús, iwán kipowilijkej inewi yej kichijkej iwán ken iga tamachtijkej.

31 Jesús kijlij iyapostolejmej:

—Xinotokakan, matiakān matimosewıtij kan ayagaj ono'.

Iga mia' yej asiáj iwán yayaj, iwán wıziáj máj, este Jesús iwán idiscipolojmej ayo' kasiáj lugar iga takuayaj.

32 Jesús iwán iyapostolejmej tejkajkej ipan ákal iga yajki kan ayagaj ono'. 33 E' mia' kita' kuą' yajki. Kįxmatikej iga Jesús, iwán yej ichajchan ipan altepemej, ompiga motalojkej kan yawi Jesús, iwán achto yejemej asikej. 34 Kuą' Jesús kįsa' ipan ákal, kita' iga poxsan mialo', iwán kiknelij. Kita' iga yejemen ken borregoјtzitzin‡ yej atekoyojkej; iwán pewa' iga kuajkuantas kimachtijkej.Š

35 Kuą' tióta'ya, idiscipolojmej kijlıtoј Jesús:

—Tióta'ya iwán nigaj ayagaj chantito'. 36 Xikijli tokņimej iga mayakan ipan altepetzitzin iga makikowatij te kikuaј.

37 E' Jesús kijtoj:

—Amejemen xiktamakakan. Yejemen kijtojkej:

—ıMaleј iga manikpiakan ke' se kitaniá ocho meses, awelsan nikowaskej pan iga nochi!*

38 Jesús kijtoj:

—¿Keski pan ankipiáj? Xakan xikitatij. Kuą' kimatikej, kijtojkej:

—Ono' se mano pan iwán ome michin.

39 Iwán kitekimakakej iga mamotalikan ipan sakatzitzin;

40 iwán motajtalkej de cien iwán de cincuenta. 41 Jesús kikui' inón se mano pan iwán inón ome topoj, ajkotachá' iga kimá' gracias Dios. Iwán kitataјkoloј pan, iwán kimajmá' idiscipolojmej iga makirrepartirokan. No kirrepartiroј michin. 42 Takuajkej inochimej este ijixwikeј. 43 Iwán

† 6:30 6:30 Xikita glosario "Apóstol". ‡ 6:34 6:34 Xikita glosario "Borrego".

Š 6:34 6:34 1 R 22:17; Zac 10:2 * 6:37 6:37 2 R 4:42-44

discipolomej kitemijkej doce chikiwi' pañ iwán michin yej ay' mokuaj. ⁴⁴ Yej takuajkej, cinco mil tajtaga'.

Jesús nejnemi a-ixko

⁴⁵ Kuá' támi'ya takuajkej, Jesús kitekimá' idiscipolomej iga matejkawíkanya ipan ákal iga maapanokan achto yejemen iga mayakan se altepe' yej itoka' Betsaida. Jesús tanawatijtikáwigo'. ⁴⁶ Kuá' tanawátija, Jesús oradóto ipan tepe'. ⁴⁷ Kuá' tayowáti'ya, ákal kan nemi yayaj discipolomej, yayay tajko laguna. Iwán Jesús onóyao' kan kawí'. ⁴⁸ Kita' iga idiscipolomej ayo' wel arremiarowaj, iga kixnantiáyajpa ejeka'. Iwán kuá' tanestíwi'ya, Jesús kitechoj idiscipolomej, nejnentiaya iyixko a'ti; mochij iga némiya panotiaya. ⁴⁹ Kuá' discipolomej kitakej iga agaj nejnentiá iyixko a'ti, kijtojkej anka ánimaj, iwán tzajtzikej. ⁵⁰ Inochin kitakej iwán momajtijkej. E' Jesús imanin kinotzkej:

—¡Tamelá xonokan! ¡Nej Jesús, amo ximajmawikan!

⁵¹ Iwán Jesús tejkaj no ipan ákal kan onokej iwán pachiwi' ejeka'; discipolomej san tajtachixtikajkej; poxsan madmirádojkej. ⁵² Yejemen ayá' kiye'entenderowayaj inón yej yalwapa kichij Jesús iga tatamá', iga pox kuatakaktikej.

Jesús kachitialiá yej wetitokej ipan altepe' Genesaret

⁵³ Apanojkej iwán asikej ipan tajli de Genesaret; ompa kilpijkej ákal ipan aten. ⁵⁴ Kuá' kiskej ipan ákal, la gente imanin kixmatikej Jesús. ⁵⁵ Iwán temotatálojkej iga kikuitoj yej wetitokej ipan altepemej yej najna'san, kiwajwaligakej ipan tapech iga kikawilítoj Jesús. ⁵⁶ Iwán noyan kansan yaya, ipan weyi altepemej, o siga altepetzitzin o ipan rancho, ompa kitaliayaj yej wetitokej kan panowa Jesús. Iwán kiteki'tajtaniliayaj iga achi makichijchimiłikan itempan itzótzol. Iwán nochi yej kichijchimiłijkej achitiakej.

7

Jesús kikulparowa inomej gente iga kikajtwaj se lado imandamientoj Dios

¹ Fariseojmej iwán sekin yej tamachtíaj ipan iley Moisés yej walkej Jerusalén, kitechojkej Jesús. ² Yejemej kitakej idiscipolomej Jesús iga ayá' momapakakej, iga takuajkej iwán imasokiyomej. Ayá' momapakakej ken tatekimaka ileymej. Inón iga kimalitakej. ³ (Iga fariseojmej iwán nochi judiyojmej kitekichiwaj ken itajwewejmej kitekichiwaj iga ayá' takuaj siga ayá' achto momapakaj mia' vej. ⁴ Iwán siga yajkaj tajkoaltepe', siga aya momapakaj, ayá' takuaj.

Iwán ono' mia' yej yejemen kitekichiwaj, ken iga tapajpakalo iwán ken iga mopaka tapech.) ⁵ Fariseojmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés, tatajtankej:

—¿Te iga modiscipolojmej ayá' kichiwaj ken tanextilijkej totajwewetkej?, takuaj iwán imasokiyomej.

⁶ Jesús kijtoj:

—Amejemen yej anmopajpantiáj iga anye'nemij, ómpaya ken kijtoj el profeta Isaías de amejemen, ijkuilijto':

Iga amotémejsan anneweyimatiltíaj, e' máj ipan amoalmajmej ni alín nokta ayá' anneejlamikij.

⁷ Ígasan anneweyimatiltíaj,

iga antanextiliáj ken taga' tatekimaka iwán tanextiliá.*

⁸ Ankikajtejkej ken tatekimaka Dios, iga ankichiwaj ken tatekimaka taga': ken iga tapajpakalo iwán ankichiwaj miajmiá' yej áchisan ijikón.

⁹ Nō kijliayaj:

—Amejemen ankikajtewaj ken tatekimaka Dios iga ankichiwaj ken amejémempa antamachtíaj. ¹⁰ Moisés kijtoj:

“Xik-respetaro motaj iwán moye'”, iwán “Yej makimaldeciro itaj iwán iye', inón mamomíktiya.”† ¹¹ E' amejemen ankijtowaj iga se taga' wel kijliá itaj o iye':

“Nopáj, nomáj, inán awel nimitzpalewij, iga yej nikpiá, inón iga toDios nikmakas noofrendaj.” ¹² Siga

ijkón, ankijtówajwa' iga ayo' nokta makipalewi itaj iwán iye'.

¹³ Iga ijkón ankichiwaj áyo'wa' ankitajtolkuij Dios iga máj ankitokaj ken yej ikya mochíwaya iga ijkón amosesepannextiliáj.

Mia' yej ankichijtokej yej ijkómpasan.

Jesús kijtowa te iteki yej temopa ipan toalmaj

¹⁴ Jesús sej kinotza' la gente, iwán kijtoj:

—Amonochin xikakikan iwán xikentenderokan yej nia nikijtoti: ¹⁵ Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita. E' yej se kichíwa yej ayekti, inón sí Dios ayá' kiye'ita. ¹⁶ Amejemen yej annakasyojkej, xineye'kakikan.

¹⁷ Kuá' Jesús kikajtej la gente iwán kála'ya kalijti', idiscipolojmej kitajtankej té kijtojneki in inón kan mixkujtilo. ¹⁸ Jesús kijtoj:

—¿In amejemen aya'taj nō ankentenderowaj? Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, ¹⁹ iga inón ayá' asi este ipan iyalmaj, sino que iyijtíkosan iwán kikixtiá sej.

Inón kijtoj iga nochi tákual wel mokua iwán ayá' kitza-kuilíá iga makiná'techo Dios. ²⁰ Iwán Jesús kijtoj:

—¿In amejemen aya'taj nō ankentenderowaj? Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, ¹⁹ iga inón ayá' asi este ipan iyalmaj, sino que iyijtíkosan iwán kikixtiá sej.

Inón kijtoj iga nochi tákual wel mokua iwán ayá' kitza-kuilíá iga makiná'techo Dios. ²⁰ Iwán Jesús kijtoj:

—¿In amejemen aya'taj nō ankentenderowaj? Nité yej agaj kikua kichiwiliá iga Dios ayo' makiye'ita, ¹⁹ iga inón ayá' asi este ipan iyalmaj, sino que iyijtíkosan iwán kikixtiá sej.

* 7:7 7:7 Is 29:13 † 7:10 7:10 Ex 20:12; 21:17

—Yej agaj kichíwa yej ayękti, inón sí Dios ayá' kiye'ita. ²¹ Iga yej kichijto' yej ayękti, ijkón kejlanto' ipan iyalmaj; ono' yej namiktito' yej yawi wın se', sekin masij áyapa monamiktiáj, sekin tamiktiá, ²² ono' yej tachteki, ono' yej kineki makipiá yej ayéj itatki, ono' yej ayá' ye'nemi, ono' yej takajkayawa, yej pox taelewiá malej iga namiktito'ya, ono' yej ta-ixita iga kipiásneki tejté, yej tapopowa, yej moweyimati, iwán yej xejxeto'nemij. ²³ Nochi inimej yej ayękti yej se kichíwa, inón kısa ipan iyalmaj iwán inón kichíwas iga Dios ayo' kiye'itas.

Se siwa' yej sentaman, moconfiarowa ipan Jesús

²⁴ Jesús yajki ipan ital Tiro iwán Sidón. Kala' kalijti' iwán yéj ayá' kinekiá iga mamomati, e' awel miyan. ²⁵ Imanın kimati' se siwa' yej kipiaya se itaochin yej kipiaya malespıritoj. Inón siwa' kitato Jesús iwán motankuaketza' iyikxitenoj. ²⁶ Inón siwa' sentaman iga griego itájtıl iwán irrazaj sirofenicia. Kitajtanilij Jesús iga achi makikixtiliti inón malespıritoj itaolın. ²⁷ E' Jesús kijlij:

—Nej achto manikpalewi nogentej, siga tej achto nimitz-palewiá, ken tikita nikuılıá tákual kıkone' iwán nikmaka pelomej.

²⁸ Siwa' kijtoj:

—Jekej, ijkón nokta noTęko, e' pelomej yej onokej itampa mesa, kipejpenaj takualtatájkol yej kıkone' kixiniáj kan nemi takuaj.

²⁹ Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj; welya xaj, malespıritoj kısa'ya ipan motaolın.

³⁰ Kuá' inón siwa' asito ichan, kasito itaolın wetzto' ipan tapech, iwán ayo' kipiá malespıritoj.

Jesús kachitialtiá se yej nagastzakto' iwán yej neman wel tajtowa

³¹ Jesús sej kısa' Tiro iwán panotewa' Sidón, iwán ipan sekin no altepemej yej ono' ital diez altepe' yej kijliáj Decápolis, este asi' ipan laguna de Galilea. ³² Ompa kiwajliguilijkej se taga' yej nagastzakto' iwán yej ayá' pox wel kısa itájtıl kuá' tajtowa, iwán kitajtanilijkej Jesús iga makitali imá' ipan inón taga' iga maachitiá. ³³ Jesús kiwiga' inón taga' kan iyokamej, iwán kakilij imájpil ipan inakas. Kichijchalwij imájpil iwán kichijchimilij ilęguaj. ³⁴ Iwán Jesús ajkotachá', este mijneltij, iwán kijtoj:

—ıEfata! —yej kijtojneki: ıXitapówiya!

³⁵ İkuá'san nagastapowi' in inón yej nagastzaktoya, iwán kiye'talilij ilęguaj iwán welya ye'tajtoj. ³⁶ Jesús kijlijkej

inomej iga amo agaj makijlikan. Entre más kijlijkej iga amo makijtoĉkan, majwa' kipowatoj. ³⁷ Iwán la gente poxsan madmiradowayaj, iwán kijtowayaj:

—Ininya sí kichíwa nochi yej yeĉti, este yej nagastzako' kinagastapowa, iwán yej awel tajtowa, wel kitajtoĉtiá.

8

Jesús kitamaka este cuatro mil tokniwan

¹ Íkuá' poxsan monejnechĉolo', iwán akiplayaj te kikuaj. Iwán Jesús kinotza' idiscipolojmej, kijtoj:

² —Chōka noalmaj iga inimej gente, iga kipiaya eyi días iga nigaj onokej nowan, iwán ayá' kipiáj te kikuaj. ³ Siga niktijtitanij ichajĉan, ijkón mayantiáskej, wel tapoliwij ipan ojti iga sekin walkej wejka.

⁴ Idiscipolojmej kijtojkej:

—¿Kén mamotamaka inimej gente nigaj kan ayagaj ĉantito'?

⁵ Jesús tatajtán:

—¿Késkitaj pan ankipiáj?

Yejemēn kijtojkej:

—Siétejsan.

⁶ Iwán Jesús kijlij la gente iga mamotajtalikan talpan, iwán Jesús kikui' inón siete pan iga kimá' gracias Dios. Iwán kitatajĉkoloj iwán kimajmá' idiscipolojmej iga yejemej makimajmakakan la gente. ⁷ Kipiayaj no alín topojtzitín, iwán Jesús kimá' gracias Dios iwán no tatekimá' iga makimajmakakan la gente. ⁸ Nochi takuajkej este ijixwikej. Discipolojmej kite mijkej siete chikiwi' iga takualtatáĉkol yej ayo' kikuajkej. ⁹ Iga nóchiya takuajkej ken cuatro mil. Iwán Jesús kijlij la gente iga mayákanya. ¹⁰ Iwán Jesús tejkáĉkeja ipan ákal iwán idiscipolojmej iga yajkij se' altepe' yej kijiáj Dalmanuta.

Fariseojmej kitajtaniliáj Jesús iga makichíwa yej ayi'pa mo-ita

¹¹ Fariseojmej walkej kan ono' Jesús iwán pe' kikuejĉkuesinotzkej, kitajtanilitoj iga makinextilikan tejté yej ayi'pa mo-ita yej Diōsan wel kichíwa. ¹² Jesús achi máj mijneltij, iwán kijtoj:

—¿Te iga inimej gente kinekij makitakan yej ayi'pa mo-ita?, nimitzijliáj iga ayá' kitaskej.

¹³ La gente kawikej; Jesús iwán idiscipolojmej yajkij tejkawitoj ipan ákal iga yajkij asentápal.

Amo mamitzkajkaywakān fariseojmej

14 Kuá' yajkij ayá' kiwigayaj tē kikuaskej iga kēlkajkej, petz sētziñsan pañ kiwigayaj ipan ákal. 15 Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Ta' xikakikan; amo xikchiwakan ken kitekichiwaj fariseojmej iwán yej kitokaj Herodes, iga yejemej nēsiki' ye'nemij, siempa ayá'.

16 Iwán discipolojmej mojliayaj:

—Anka ijkón te-ijliá iga atikuajligakej pañ.

17 Jesús kimati' tē mojlijtoyaj iwán kijtoj:

—¿Te iga nemi anmo-ijliáj iga ayá' ankipiáj pañ? ¿Kē ayá' ankimatij iga nej, iga se pañ wel nikchí komati? ¿Ix poxsan anyoltakuaktikej? 18 ¿Ankipiáj amoyix iwán ayá' antacháj? ¿Annakasyojkej iwán ayá' antakakij? ¿Ayo' ankejlámikij? 19 Kuá' nik-repartiroj cinco pañ entre cinco mil tokniwan, ¿ké' chikiwi' temi' yej tatájkol yej káwigo'?

Iwán yejemeñ kijtojkej:

—¡Doce!

20 Jesús sej kijtoj:

—Kuá' iga siete pañ nikmajmakakej cuatro mil tajtaga', ¿késki chikiwi' ankinejnechkojkej iga inón yej ayá' kikua-jkej?

Iwán yejemeñ kijtojkej:

—¡Siete!

21 Jesús kijtoj:

—¿Amejemeñ aya ankentenderowaj?

Jesús kitachaltía se pacha de Betsaida

22 Máj máj asikej ipan se altepe' yej itoka' Betsaida; iwán Jesús kiwajliguilijkej se pacha, kiteki'tajtanilijkej iga makichijchimi. 23 Iwán Jesús kimawilan in pacha iga kixixtij ipan altepe'; iwán kitālilij ichíjchal ipan iyix, iwán kitālilij imamej, iwán kitajtan siga tejtēya kita. 24 Yej pacha katka, kijtoj:

—Kena nitachá, nikita tajtaga' ken tikita kuawimej, e' nikita iga nejnemij.

25 Iwán Jesús sej kitālilij imamej ipan iyix, iwán taga' tachixtikisa', iwán achitiá'. Welja ye'tacha' este wejka.

26 Iwán Jesús kitítanya ichañ, kijlij:

—Amo xaj tajkoaltepe', amo xikijto iga nimitztachaltij.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesús sí yéjya Cristo

27 Jesús iwán idiscipolojmej yajkij ipan ital altepe' yej itoka' Cesarea Filipino, ipan ojti, Jesús kitajtan idiscipolojmej:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej?

28 Yejemeñ kijtojkej:

—Sekin kijtowaj iga tej tiJuan yej tabautizarowaya. Sekin kijtowaj iga tej Elías, iwán sekin kijtowaj iga tej agaj profeta.

²⁹ Jesús kijtoj:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

Pedro kijtoj:

—Tej tiCristoj.

³⁰ E' Jesús kitekimá' iga amo makijlikan ni agaj iga yéj in Cristo.

Jesús kipowa kén iga mikis

³¹ Iwán Jesús pe' kijlij idiscipolomej iga poxsan yawij kiknochiwatij, kijtoj:

—Nej yej iPiltzin Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés. Yawij nemiktij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

³² Ijkón iga kinojma-ijlijkej. Iwán Pedro kiwiga' Jesús kan iyokamej, pe' kajáywa'pa iga kijlij iga amo makijto ijkón.

³³ E' Jesús mokuropa' iga kitachilij idiscipolomej, iwán kajajwa' Pedro, kijlij:

—i'Tzitzimi', xicholo notenoj! Iga tej ayá' tikejlamiki ken Dios kejlami, sino que tikejlamiki ken tajtaga'.

³⁴ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej iwán la gente, kijtoj:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichiwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi, malej iga makiknochiwakan poxsan este makimiktikan. ³⁵ Iga yej ayá' motemakas iga makimiktikan, yawi mikiti; e' nochi yej makimiktikan iga nej netoka iwán iga kipowa ye'noticiaj, inón sí momanawij. ³⁶ ¿Té motanilij taga' siga makipiá nochi yej ono' ipan inin tajli, iwán makipolo iyalmaj? ³⁷ ¿Ke' wel kixtawas iga makikowa iyalmaj? ³⁸ Siga ipan inin tajli kan mopoxchiwa yej ayekti agaj mapinawa iga notájtól iwán iga ne-ixmati, nej no yej iPiltzin Taga', nia nikijtoti iga ayéj nodiscipoloj. Inón nikijtoj kuá' niwí' sej ipan itawilyo noTaj Dios, kuá' niwí' iwán iyangelejmej.

9

¹ Jesús no kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este makitakan kén iga Dios reinarowa iga ipoder.

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawiá ixaya

² Kuá' pánoja seis días, Jesús yajki ipan se tepe' yej wejkan, kiwiga' petz Pedro, Jacobo, iwán Juan; iwán ompa iyixtajmej yejemej, Jesús se'pay nesi'. ³ Itzótzol este

xoṭa', mokuepa' este ichkati'; ayagaj ijkón wel kikajtewa malej iga makiye'paka. ⁴ Iwán discipolomej kitakej iga nešikoj ikyapaprofetajmej Elías iwán Moisés; kitakej iga taṭapojtokej iwán Jesús. ⁵ Pedro kijlij Jesús:

—Tamachtiani, iyektiá iga nigaj nonokej! Manikchiwakan eyi ranchojtitzin, se iga tej, se' iga Moisés iwán se' iga Elías.

⁶ Kijtoj ijkón iga ayo' kimatiá te kijtowa iga discipolomej poxsan majmatoyaj. ⁷ Íkuá'san temoj mixti ipan yejemen, iwán kitzakuakej, iwán ipan inón mixti kikakikej se tájtól yej wálay ipan cielo, kijtoj:

—Ininwa' nokta in noPiltzin yej nikpoxchokiliá. Yéj xikakikan.

⁸ Kuá' discipolomej tachixtikiskej, ayo' onoyaj in sekin, iséltisan Jesús onoya iwamej.

⁹ Kuá' némiya temotiayaj ipan inón tepe', Jesús kijlij idiscipolomej iga amo makipowilikan agaj inón yej kitakej, kémano', este kuá' kimiktiskeja iwán ojpa-isas sej, yéj yej iPiltzin Taga'. ¹⁰ Inón iga yejemej ayagaj kipowilijkej, malej iga motajantoyaj iga te an kijtowa Jesús iga ojpa-isas sej. ¹¹ Iwán kitajtankej Jesús:

—¿Te iga yej tamachtiaj ipan iley Moisés kijtowaj iga achto wí' ikyapaprofetaj Elías?

¹² Jesús kijtoj:

—Kena, melá' iga Elías wí' achto, iga yéj nochi kiye'talij. ¿Kén kijtowa kan ijkuilijto' itájtól Dios iga nej yej iPiltzin Taga'? Kijtowa iga poxsan yawij ne-iknochiwatij, iwán nepinajtiskej.* ¹³ E' nej nimitzijliáj iga Elías wálkaya, iwán la gente kichiwilijkej san ken kinekikej, ijkón kensan ijkuilijto' iga te yawij kichiwilijitij yéj.

Jesús kachitialiá se chokotzin yej kipiá malespíritoj

¹⁴ Iwán mokuepkej kan onokej sekin discipolomej, kitakej iga mia' gente onoyaj, iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés motenkitzkijkej iwán discipolomej. ¹⁵ Iwán kuá' kitakej Jesús, pox pakikej, iwán nochi motajtalojkej iga kixnankej Jesús. ¹⁶ Iwán Jesús tatajtan:

—¿Te iga nemi anmotenkitzkiaj?

¹⁷ Se yej ompa onoya kijtoj:

—Tamachtiani, nigaj nimitzwajliguilij nopiltzin, kipiá malespíritoj yej kinonjtilijto'. ¹⁸ Inin malespíritoj kansan neši' kikitzkia, kiwetziltiá este talpan. Iwán ompa chichalposoni, iwán kiguiguitzikaltia itan. Iwán nopiltzin

* 9:12 9:12 Is 53:3

san kuetantikawi. Niktajtaniljkaja modiscipolojmej iga makixtilikan, e' awelitiakej.

¹⁹ Jesús kijtoj:

—iMataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan! ¿Este kémano' máj nia nonoti iwán amejemen? ¿Este kēman nia nimitzijowijtotij? Ta' xinewajliguilikan in chokotzin.

²⁰ Iwán kiwajliguilijkej, iwán kuá' inón maļespíritoj kita' Jesús, íkuá' sej kikitzkij, iwán wetzi' este talpan, momimimiloj, iwán chijchalposoni'. ²¹ Jesús kitajtan itaj chokotzin:

—¿Késkiya años kipiá iga ijkín ono'?

Itaj kijtoj:

—Este iga séligo'. ²² Mia' vej inín maļespíritoj kimōta nopiltzin tiko iwán atampa iga makimikti. Anwa' nimitztajtaniko, ix ayá' wel tikixtiliaya inín maļespíritoj. Xinepalewikan, achi xine-iknelikan.

²³ Jesús kijlij:

—Siga timoconfiarowa iga niwel, wel. Iga yej moconfiarowa ipan nej, nochi wel kichíwa.

²⁴ Iwán itaj inón chokotzin kijtoj recio:

—iNimoconfiarowa; xinepalewi iga manimomela'confiaro!

²⁵ Kuá' Jesús kita' iga nemi monechkōlo, kajajwa' inón maļespíritoj, kijlij:

—Ti-espíritu yej titanōnojtiliá, iwán yej titanagastzakuá, nej nimitztekimaka iga xikísaya, xikáwaya in inín chokotzin, iwán ayo' sej xikalaki ipan yéj.

²⁶ Iwán maļespíritoj tzajtzi' recio, kitzetzejtzeloz sej, iwán kisa', este kitapololtijtikawi' chokotzin. Iwán mia' yej ompa onoyaj kijtowayaj iga mi'ya. ²⁷ E' Jesús kimakitzkij, iwán kikétza'ya in inón chokotzin; ejkatika'ya.

²⁸ Iwán Jesús yajki kalakito kalijti'. Idiscipolojmej kitajtankej Jesús kan iseltimej; kijtojkej:

—Nejemen, ¿te iga awel nikixtijkej inón maļespíritoj?

²⁹ Jesús kijtoj:

—Es que inimpa maļespíritoj awel tikixtiáj siga ayá' ti-oradowaj, iwán siga ayá' timayunarowaj.

Jesús sej kipowa iga yawi mikiti

³⁰ Kuá' ompa kiskej, panotejkej Galilea. Iwán Jesús ayá' kinekiá iga mamomati. ³¹ Kijliaya idiscipolojmej:

—Nej yej iPiltzin Taga' yawij nekitzkij iwán nemiktiskej, e' ipan eyi día iga nimikis, nia sej ni-ojpa-isati.

³² E' yejemen ayá' kentenderowayaj yej Jesús kijtowaya. Kitajtanisnekiáj, e' aweliti', iga kimajmawiliayaj iga kitajtaniáj.

Jesús kipowa iga a'yéj in yej máj tayakanto'

³³ Kuá' asikej altepe' Capernaum, iwán onóyaja kaliyti', Jesús kitajtan idiscipolojmej:

—¿Té in yej anmo-ijlijtiwĩziáj ipan ojti?

³⁴ E' discipolojmej atajtojkej, iga ipan ojti mojljtiwĩziáj iga a'yéj an in yej máj tayakantos de yejemen. ³⁵ Iwán Jesús motalij, iwán kinotza' inomej doce idiscipolojmej; kijtoj:

—Si agaj de amejemen kineki máj matayakanto, mamomachili ken yej ono' este tatepotztaj iwán makipalēwi nochi tokñimej.

³⁶ Kimatilan se choochin iwán kiketza' tajkoyan. Kinawaj, iwán kijlij idiscipolojmej:

³⁷ —Siga agaj ki-omemawia se ken inin choochin iga netoka, ken kuá' nejya yej nemi neomemawia. Iwán inon yej ne-omemawia, no ki-omemawia yej netitan.

Yej ayá' temalita inon tepalewia

³⁸ Iwán idiscipoloj yej itoka' Juan, kijlij Jesús:

—Tamachtiani, nikitakej se yej ipan motoka' kikixtia malespíritoj, e' como ayá' nemi iwán tejemen, nikawaltijkej.

³⁹ E' Jesús kijtoj:

—Amo xikawaltikan, iga yej kichwa milagro ipan notoka', awel nemalijlia. ⁴⁰ Yej ayá' temalita inon tepalewia.

⁴¹ A'san nesi' yej mitzmakaj malej se wájkal a'ti ipan notoka' igasan annetokaj, nimitzijliáj iga inon sí Dios kimakas yej yekti.

Amo te mamitzzakuili iga tiktoka Cristo

⁴² Jesús no kijtoj:

—Si agaj makichiwalti yej ayekti se de inimej yej netokaj, yej ayá' moweyimatij, máj yekti katka makipiloltikan se weyite'ti ipan ikech iwán makimotakan lámako. ⁴³ Siga itechko moma' tikchwa yej ayekti, ximomatajkolo; máj yekti xikalaki kan ono' Dios iwán se moma', e' amo xaj iwán ome moma' kan wewelkato' ti'ti yej awel sewi, ⁴⁴ kan okuilimej ayí' mikij iwán ti'ti ayí' sewi. ⁴⁵ Siga itechko mokxi tikchwa yej ayekti, ximokxitajkolo, máj yekti xikalaki kan ono' Dios tikxitepon, e' amo xaj iwán ome mokxi kan wewelkato' ti'ti yej ayí' sewi, ⁴⁶ kan okuilimej ayí' mikij iwán ti'ti ayí' sewi. ⁴⁷ Iwán siga moyix mitzchiwaltia yej ayekti, xikixti, máj yekti xikalaki kan ono' Dios iga se moyix, e' amo xikalaki iwán ome moyix kan tawewelkato', ⁴⁸ kan okuilimej ayí' mikij iwán ti'ti ayí' sewi.

⁴⁹ 'Ijkón ken ti'ti kitatiá tásol, iwán ista' kichíwa iga naka' amo mapaláni, ijkón nõ yej netokaj panowaj ipan prueba iga maye'nemikan iyixtaj Dios. ⁵⁰ Ista' pox yekti, e' siga ay'ya istaweli', ¿tejas iga moneki? Amejemen xitamopakán ken ista' iwán xonokán tamelá iwán sekin.

10

Jesús tamachtiá iga inomej yej mokawaj

¹ Jesús kisa' Capernaum, iwán yajki ipan estado de Judea iwán iyikan weya' Jordán ikisáyampa tonatí'. Ompa sej monejnechkolo', iwán pewa' sej tamachtij ken nochipa kitekichíwa. ² Iwán sekin fariseojmej kitechojkej Jesús kansan makimawetziltikan ipan itájtól. Kitajtankej siga se taga' wel kikajtewa isiwa'. ³ Jesús kijtoj:

—¿Kén mitztekimakakej Moisés?

⁴ Yejemen kijtojkej:

—Moisés kijtoj iga se taga' wel kikawa isiwa', siga kichiwiliá se ama' kan kijtowa iga momela'kájkeja.

⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Moisés mitzkajtewilijkej inón ley iga poxsan anyoltakuaktikej. ⁶ E' kuá' pewa', Dios kichij inewi yej ono', kichij taga' iwán siwa'. ⁷ “Inón iga se taga', kuá' monamiktiá, kikajtewas itaj iwán iye' iga mosekantískeja iwán isiwa', ⁸ iwán iyomextimej mochíwaskej ken sesan.” Ayo' omen, sino que sesan. ⁹ Inón iga amo agaj makiyokati yej Dios kisetilij.

¹⁰ Kuá' Jesús iwán idiscipolójmej onókeja kalijti', kitajtankej sej Jesús de inón. ¹¹ Jesús kijtoj:

—Yej kiyokakawa isiwa', iwán monamiktiá iwán se', iga ijkón kichíwa, kichiwiliá yej ayekti yej áchtopa isiwa'. ¹² Ijkónsan nõ siwa', siga kiyokakawa iwéj, iwán monamiktiá iwán se', iga ijkón kichíwa, kichiwiliá yej ayekti yej áchtopa iwéj.

Jesús kinawaj kókone'

¹³ Iwán Jesús kiwijwiguiliayaj kókone' iga makitajtanili Dios iga maye'onokán. E' discipolójmej pewakej iga kaja-jwakej inomej yej nemi asij iwán ikókone'. ¹⁴ Kuá' Jesús kita' iga ijkón nemi kichíwaj idiscipolójmej, kuesiwi', kijtoj:

—Xikawakan in kókone', kama manetechokán, amo xikojtzakuilikan; iga yej mochíwa ken inimej kókone', kajasi iga Dios marreinaro ipan yéj. ¹⁵ Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' motemakas iga Dios makimandaró ken se yej aya yolej, awel kalakis kan reinarowa Dios.

16 Iwán kinawajkej, iwán kitajtálijpa ima' iga kitenewij Dios iga yejemej.

Sę rico tajtowa iwán Jesús

17 Kuá' Jesús némiya ojkui, motalojtiwajaj sę taga', iwán motankuaketztikisa' itenoj, iwán kitajtan:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchīwas iga nochipa manono iwán Dios?

18 Jesús kijlij:

—¿Te iga tine-ijliá iga niye'nemi? Sésanwa' in yej kichīwa yej yekti, inonwa' Dios. 19 Tej tikmátiya ken Dios tatekimaka: “Yej namiktito' amo mayawi wan se'; amo xitamikti; amo xitachteki; amo xitakajkayawa; amo xikijto yej ayéj ijkón, xikye'ita motaj iwán moye'.” *

20 Taga' kijtoj:

—Tamachtiani, inewi inin nikchijto' este kuá' aya niyolej.

21 Iwán Jesús kitachilij iwán kiye'ita', iwán kijlij:

—Sesan mitzpolowa iga xikchī: xiknamaka inewi yej tikpiá, iwán xikmajmaka yej ayá' motapialiáj. Ijkón tikpiás yej pox yekti ipan cielo; iwán xinētoka, malej iga este mamitzmiktikān.

22 Kuá' taga' kikagui' inón, moknōmati', iwán ijkón moknōmatitiajki iga pox kipiaya tomīn.

23 Iwán Jesús tātachá' nij neí, iwán kijlij idiscipolomej:

—¡Pox difícil iga yej motapialiáj mamotemakakan iga Dios marreinao ipan yejemen!

24 Iwán discipolomej poxsan madmiradojkej iga ijkón kijtoj Jesús. E' Jesús sej kijtoj:

—Nopilowan, inimitzijliáj iga sę yej moconfiarowa ipan itomīn, poxsan difícil iga motemaka iga Dios marreinao ipan yej! 25 Máj wel mapano sę camello† ipan ixapoyo akoxaj, que sę yej motapialiá mamotemaka iga Dios marreinao ipan yéj.

26 Kuá' discipolomej kikakikej inin, poxsan madmiradojkej, iwán motajtaniáj:

—¿A'taj wel momanawij?

27 Jesús kitachilij idiscipolomej, iwán kijtoj:

—Tajtaga' awel kichīwaj, e' Dios wel kichīwa; iga Dios ateyi yej ken awel makichīwa.

28 Iwán Pedro kijlij:

—NoTēko, nejemen nikajtejkej inewi yej nikpiayaj, iwán némiya nimitztokaj.

29 Iwán Jesús kijtoj:

* 10:19 10:19 Ex 20:12-16; Dt 5:16-20 † 10:25 10:25 Xikita glosario “Camello”.

—Nimitzijliáj, siga agaj kikajtewa íkal, o iyikniwān, o itaj, o iye', o isiwa', o ipilowān, o ítal, igasan netokaj iwān iga kipowaj itájtōl Dios, ³⁰ nimitzijliáj iga ipan inín tajli yawij kipiatiy cien vej máj, kajlimej, iyikniwān, iyemej, ipilowān iwān italmej, malej iga kijiyaj; iwān ipan se' tajli yej wí-o' nochipa onoskej. ³¹ E' mia' yej inán tayakantokej, yawij kawitij tatepotztaj, iwān yej inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij.

Jesús sej kijtowa kén iga yawi mikiti

³² Jesús iwān idiscipolojmej nemi yayaj Jerusalén; Jesús tapanōtiaya. Discipolojmej poxsan madmiradojkej; iwān sekin kimōkātōkatiayaj. Iwān Jesús kinōtza', iyoka inōmej discipolojmej, iwān kijlijkej yej yawij kichiwilītij kuā' asis Jerusalén. ³³ Kijtoj:

—Ken ankitaj amejemen, nemi tiawij Jerusalén. Ompa nej yej iPiltzīn Taga', yawij nekītzkītij ijēfejmej sacerdotejmej iwān yej tamachtiáj ipan iley Moisés, yawij kijtōtij iga manemiktīkan iwān neṭitaniskej ipan imamej yej ayéj togēntejpa. ³⁴ Yawij neṭinajtītij, neṃagaskej, neṃhijchaskej, iwān neṃiktīskej; e' ipan eyi día iga nimikis, nia ni-ojpa-isati sej.

Jacobo iwān Juan kitajtaniliáj Jesús iga masenmandarōkan

³⁵ Jacobo iwān Juan, yej ipilowān Zebedeo, kitechojkej Jesús, iwān kijlijkej:

—Tamachtiāni, niknekij iga achi xinechīwilīkan yej nimitztajtaniliáj.

³⁶ Yéj kijtoj:

—¿Tē ankinekij manikchī?

³⁷ Kijtojkej:

—Xikchī iga nejemen, kuā' tiaya tirreināroti, manimotālīkan ompa kan tej timotālīj, se moye'kampa, sewo' moopochkampa.

³⁸ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankimatij tē nemi ankitajtanij. ¿Ix ankijyōwiskej ken nej nikijyōwīj kuā' ne-iknochīwaskej? ¿Ix wel ampanōskej kan nej nipanoj?

³⁹ Yejemen kijtojkej:

—Kena, wel.

Jesús kijtoj:

—Kena ankijyōwiskej inewi sufrimiento ken nej nia nikijyōwīti kuā' ne-iknochīwaskej, iwān ampanōskej kan nej nipanoj. ⁴⁰ E' iga ximotālīkan noye'kampa o noopochkampa, inōn nej ayá' nikmati, iga notaj Dios kimati a'yéj kimakas.

41 Kuá' inomej se' diez discipolomej kimatikej inón, kikuesowilijkej Jacobo iwán Juan. 42 E' Jesús tanotza', kijtoj: —Amejemen ankimatij iga yej mandarowaj ipan inín tajli, poxsan kitajtaksa igentej iwán yej gobernarowaj, yolkisaj pan yej até iteki, kansan manesi iga mandarowaj. 43 E' amejemen ayéj ijkón. Majwa' yej kineki matayakanto ipan amejemen, inón achto makipalewi toknimej. 44 Iwán agaj yej kineki matayakanto, mamochiwa esclavo iga nochi tokniwan. 45 Iga nej yej iPiltzin Taga' ayá' niwalaj iga manepalewikán, sino iga manitapalewi iwán iga manimiki iga mia' manikxitoma yej ken ilpitokej iga ayékti kichijtokej.

Jesús kachitialtiá Bartimeo yej pacha

46 Iwán asikej Jericó. Kuá' Jesús kistiaya ompa iwán idiscipolomej iwán poxsan mia' gente, se pacha ewatoya ipan ojten, kitajtantoya tomín. Itoka' Bartimeo, yej ipiltzimpa Timeo. 47 Kuá' kikagui' iga nemi kitechojtía Jesús de Nazaret, pacha tzajtzi':

—¡Jesús, iPiltzin David, achi xine-ikneli!

48 Sekin kajajwakej iga ayo' matzajtzito, e' yéj majya tzajtzi':

—¡Jesús, iPiltzin David, áchikej xine-ikneli!

49 Jesús moketza' iwán kijtoj:

—Xiknotzatij.

Iwán kinotzatoj inón pacha, kijlijkej:

—Ximoconfiaro iwán ximoketza, iga nemi mitznotza.

50 Iwán inón pacha kitájkal itejkuix, este witóni'pa iga moketza', iwán kitecho to Jesús. 51 Jesús kitajtan:

—¿Té tikneki manimitzchiwili?

Pacha kijtoj:

—Tamachtiani, ¡nikneki manitachá!

52 Jesús kijtoj:

—Iga timoconfiaroj, titacha'ya, welja tia.

Iwán íkuá'san inón pacha welja tachá', iwán kitokatiájkiya Jesús.

11

Jesús asi Jerusalén

1 Kuá' Jesús iwán idiscipolomej asitiáyaja Jerusalén, itenoj altepemej yej itoka' Betfagé iwán Betania, yej onokej iyixtaj tepe' yej itoka' Olivos, Jesús kititan ome idiscipolomej, 2 kijtoj:

—Xakan altepetzin yej nijígasan ono', kuá' amasiskej, ankasiskej se burro ilpito', yej aya agaj kitejkawiliá. Xikxitomakan iwán xikuajligakan. 3 Iwán siga agaj mitztajtanj te

íga ankixitomaj, xikijlįkån: “ToTęko kineki, iwån nimanın sej mitzkawilįki.”

⁴ Yajkij, iwån kasikej inõn burro ilpito' puertajtęnoj ipan ojti, iwån kixitonkej.

⁵ Iwån yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Tę nemi ankichįwaj? ¿Te iga nemi ankixitomaj in burro?

⁶ Iwån yejemen kijtojkej kensan Jesús kijtoj; iwån kijlijkej iga wel makiwigakån. ⁷ Iwån inõn burro, kiwiguilįkej Jesús, kipechtįkej burro iga yejemej itzotzolmej, iwån Jesús tejka. ⁸ Iwån mia' kipatawilįtiajkij itzotzolmej ipan ojti, iwån sekin kitejtekkej imajma' soya' iwån kitalįkej ipan ojti.

⁹ Iwån inomej yej tayankantiayaj iwån yej wıtziąj tatzįmpañ, pe' tzejtzikej:

—įMamoweyimatįlti Dios! įMamoweyimatįlti yej kitįtani toTęko Dios! ¹⁰ įMamoweyimatįlti yej wį' mandaroki ken mandaroj rey David! įMamoweyimatįlti Dios yej ono' ipan cielo!

¹¹ Jesús asi' Jerusalén iwån kala' weyitiõpan.* Iwån kuą' nóchiya kita' yej ompa ono', iga némiya tayowati, yajkij Betania iwån doce idiscipolojmej.

Jesús kitemowa itakilka higueraįkuawi' iga makikua

¹² Kuą' tanęsi'ya sej, kįskej Betania; Jesús mayana'. ¹³ Iwån węjkasan kita' se higueraįkuawi'† yej iswayoj, iwån yajki kitato siga kipiá itakilka, e' kita' iga ayá' takto', akasi' nitę, petz iyiswáyosan puej aya itięmpoj iga maono yej yoksi'. ¹⁴ Jesús kinõtza' inõn higueraįkuawi', kijlij:

—Ayo' agaj mitzkuaįj motakilka.

Iwån idiscipolojmej kikakikej Jesús.

Jesús tatątajkali ipan weyitiõpan

¹⁵ Asikej Jerusalén. Iwån kuą' Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiõpan, kikijįxtij yej ompa tanamakatokej, iwån yej takojtokej. Iwån kitziįtziņkuepa' meşajmej kån mokambiarowa tomın iwån kån motalıá yej kinamakaj joįtokomej. ¹⁶ Iwån Jesús kijtoj iga awel panowa agaj ipan ipatiojyo weyitiõpan siga kiwiga tejtę. ¹⁷ Iwån Jesús kijtoj:

—Kån įkuilįto' itąjtol Dios, įkįn kįtowa: “Nókal yawi motokawįti kajli kån oradowaj de inochi paįsmej”, e' amejemen ankikueptokej kån miyanaj yej tachtekij.

¹⁸ Iwån įęfejmej sacerdotęmej iwån yej tamachtiąj ipan la ley, kimatikej tę kichij Jesús, iwån kitemowayaj ken iga makimiktįkån iga kimajmawiliayaj, puej nochi kiye'itayaj

* **11:11** 11:11 Xikita glosario “Weyitiõpan”. † **11:13** 11:13 Xikita glosario “Higo”.

ken iga tamachtiá. ¹⁹ E' kuá' némiya takomiti, Jesús kisa' Jerusalén.

Discipolójmej kitaj iga wa'ya higuerajkuawi'

²⁰ Iwán yowalti' kuá' panotiyaj, kitakej iga higuerajkuawi' wa'ya este inelwayo. ²¹ Iwán Pedro kejlan, iwán kijlij Jesús:

—Tamachtiani, ta' xikita in higuerajkuawi' yej yalwa tikajajwa', an sí wa'ya.

²² Jesús kijtoj:

—Ximoconfiarokan ipan Dios. ²³ Nimitznojma-ijliáj, iga a'san makijli inepa tepe': "Xicholo ompa kan tonó', iwán xaj lámarko", siga momela'confiarowa iga inewi iyalmaj, iwán siga kicredowa iga inón yej kijtoj yawi mochiwati, ijkón mochibas. ²⁴ Inón iga nimitzijliáj iga inewi yej ankitajtaniliskej Dios kuá' nemi an-oradowaj, iwán siga an-kicredowaj iga mitzmakaskej, ijkón mochibas. ²⁵ Iwán kuá' nemi ankitenewiáj Dios, siga agaj tikuesowilijó', xikelkawili yej mitzchwilij, ijkón no amoTaj yej ono' ajko ipan cielo mitzelkawiliskej yej ankichijkej yej ayekti. ²⁶ Siga amejemen ayá' ankelkawiliáj yej agaj mitzchwilij yej ayekti, amoTaj yej ono' ipan cielo ayá' no mitzelkawiliskej yej ankichijwaj yej ayekti.

Kimatisnekij kén iga Jesús mandarowa

²⁷ Iwán sej mokuepkej Jerusalén. Jesús nemiá weyitiopan, kitechotoj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej, ²⁸ kitajtankej Jesús:

—¿Té moteki in tej iga tikchíwa inín? ¿A' mitztekimá' iga wel xikchíwa inín?

²⁹ Jesús kijtoj:

—Nia no nimitztajtanitij, iwán xine-ijlikan iwán nimitzijliskej a'yéj netekimá' iga nikchíwa inín. ³⁰ ¿A'yéj kititan Juan iga matabautizaro? ¿Ix Dios kititan, o tajtaga'? Xine-ijlikan.

³¹ Iwán yejemensan motatapowiyaj, mojliayaj:

—Siga tikijtoskej iga Dios kititan Juan, Jesús yawi kijtoti: "¿Te igataj ayá' ankitajtolkakikej?" ³² Iwán awel tikijtoskej iga kititan taga'.

Ijkón kijtojkej ga kimajmawiliáj la gente, iga nochi kimatiá iga Juan Dios kitajtolmakaya. ³³ Iwán kijlijkej Jesús:

—Anikmatij.

Iwán Jesús kijtoj:

—Nej no ayá' nimitzijliáj a'yéj netekimaka iga manikchíwa ijkín.

12

Jesús kipowa iga monsojmej yej małojmej

¹ Iwán Jesús pewa' tatařapowij kan mamixkuñtilo, kijtoj:

—Se řaga' kitoga' uvajjoj. Kikolařtij, iwán kichij se pozo kan mopařzka uva. Kichij se torre iga wel matachalo noyan kan ono' uvajjoj.

'Iwán kitakewaltij* sekin tekipanowanimej iwán ya-
jki wejka.† ² Kuą' némiya yoksi uva, iteko kititan se
monsoj, kijlij: “Xaj xiktajtanilñti yej nemi tekipanowaj iga
manemakakanya uva ke' nej netořarowa.” ³ E' yejemen
kikřtzkijkej iwán kimagakej iwán akimakakej nité. ⁴ Iteko
uvajjoj kititan se' monsoj; e' inón no kitewijkej, kikua-
jkuatřzayankej iwán kuajkuantas kijlijkej. ⁵ Kititan sewo',
inón sí este kimiktijkej. Máj máj kititan sekin, inomej no
kimagakej iwán sekin kimiktijkej.

⁶ 'E' kipiaya se ipiltřin yej poxsan kichokiliaya iwán
kititan inón, kijtoj: “Inñn sí nopiltřin kiye'itaskej.” ⁷ E'
tekipanowanimej, yejémensan kijtojkej: “Inñnyawa' in yej
yawí mochiwati iteko inñn řajli, yej řtajpa kikajřewas,
matikmiktřkanya nokta iga makawi řtal iga řejemej.” ⁸ Iwán
kikřtzkijkej, kimiktijkej iwán kikřxtijkej ipan uvajjoj.

⁹ Iwán Jesús tatařtan:

—¿Té an kichiwias iteko mijli? Wi' iwán kimiktij
inomej tekipanowanimej, iwán inón uvajjoj kimakas se'
tekipanowanimej.

¹⁰ '¿Ix ayi' ankitaj kan ijkñn ikuilijto'? Kijtowa:

Yej nemi kalchřwaj kitajkalkej se te'ti yej kijtojkej iga ayękti,
e' inonya yej mochiwako máj ye'te'ti.

¹¹ Ijkñn kichij tořeko, iwán poxsan timadmiradowaj iga
tikitaj.

¹² Iwán kinekiáj makipřesořwřkan Jesús iga kimatikej iga
yejemej nemi kikajkaktiáj. E' kimajmawilijkej yej ompa
chapantoyaj, kikajřejkej iwán yájkija.

*Fariseojmej kitajtanij Jesús řiga yeřti mamoxxtawa im-
puesto*

¹³ E' despuęj kititanilijkej sej sékino' más fariseojmej iwán
sekin yej kitokaj rey Herodes,‡ kansan Jesús makijto řejté iga
wel makitelwřkan. ¹⁴ Kuą' inomej asitoj, kijtojkej:

—Tamachřani, nikmatij iga řej řmpaya ken tikijtowa,
iwán řej ayá' tikchřwiliá caso ken mitřijliáj, řej nochi

* **12:1** 12:1 Ikuayo uva poř wejkařa, wel řaki 20 años o máj, ijkñn iga wel
kitakewaltij uvajjoj. Xikita glosario “Uva”. † **12:1** 12:1 Is 5:1-2 ‡ **12:13**
12:13 Inñmej judiyojmej achi ken monamakakej iga kipalewřayaj rey Herodes
yej de los romanos yej řřtikmej yej kitaksayaj judiyojmej.

ijkõnsan tikjuzgarowa; melá' iga titamachtiá yey Diospa iyojwi. ¿Ix yekti manikixtawakan impuesto iga rey César§ o ayá'? ¿Ix nikmakaskej o anikmakaskej?

¹⁵ E' Jesús kimati' iga kimawetziltijnekiáj, kijtoj:

—¿Te iga anneprobawaj? Xinewajliguilikan se tomin, iga manikita.

¹⁶ Kiwajliguilijkej, iwán kuá' kita', Jesús tatajtan:

—¿Inín a'yéj ixaya' iwán a'yéj itoka' yey nigaj ijkuilijto'?

Yejemej kijtojkej:

—Rey César.

¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikmakakan rey César yey yéjpa itatki, iwán xikmakakan Dios yey yéjpa itatki.

Iwán fariseojmej san tajtachixtikajkej iga yey kijtoj.

Saduceojmej kijtowaj iga yey mikto'ya ayo' wel ojpa-isa

¹⁸ Iwán sekin saduceojmej* yajkij kitatoj Jesús. Yejemej kijtowaj iga yey mikij ayo' ojpa-isaj, iwán ijkín kitajtankej:

¹⁹ —Tamachtiani, Moisés ne-ijkuilowilijtikajkej inín ley; siga se taga' miki, iwán kikawa isiwa', e' ayá' kikajtewa nisé ipiltzin, iyiknín inón yey migui', kikuis inón viuda iga ken kuá' makipiá ipilowan yey migui'. ²⁰ Onoyaj siete tajtaga' yey sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yey tekoko achto monamiktij, e' migui' kuá' aya pilwaj. ²¹ Iwán imámil inón yey migui' monamiktij iwán yey katka isiwa' yey mi', iwán nõ migui', iwán ayá' nõ kikajtej ipilowan. Iwán ijkõnsan nõ mochij iwán se' imámil. ²² Ijkõn inomej siete, nochi monamiktij kaj iwán inõnsan siwa', iwán ayagaj kikajtej ipiltzin. Iwán máj máj migui' nõ siwa'. ²³ In kuá' ojpa-iskaskej yey miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochibas iwéj in inón siwa'?, iga namiktitoya iwán inochimej.

²⁴ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayompa antajlamikij iga ayá' ankixmatij itajtõl Dios, niga yey wel kichíwa. ²⁵ Kuá' yey miktokej ojpa-iskaskej, ay'ya monamiktiskej, niga ipilowan ayo' kinamiktiskej, iga mochibaskej ken tikita iyangelejmej Dios yey onokej ipan cielo yey nõ ayá' monamiktiáj. ²⁶ E' iga ojpa-iskaskej yey miktokej, ¿ix ayí' nokta ankileerowaj kan kén iga Dios tajtoj ipan se witztako' yey wewelontoya? E' Dios kijlij Moisés: “Nej niDios, yey iDiospa nõ Abraham, Isaac iwán Jacob.”† ²⁷ Dios ayéj iDios yey miktokej, sino que iDios yey isatokej; amejemen ayompa antajlamikij.

§ 12:14 12:14 Xikita glosario “César”. * 12:18 12:18 Xikita glosario “Saduceo”. † 12:26 12:26 Kuá' ijkín kijtoj Dios, ikayay mikikej inimej tajtaga'. Ex 3:6

Jesús kijtowa katiapa mandamiento yej amo nokta mamoełkawa

²⁸ Ompa asito nō sę yej tamachtiá ipan iley Moisés; yéj takaktoya kuą' Jesús tătapojtoya iwán kimatiá iga ompay ken kijlij yej íwán tătapojtoya. Kitajtan:

—De inewi mandamiento yej ono', ¿katiapa an yej achto?

²⁹ Jesús kijtoj:

—Yej máj achto mandamiento ijkín kijtowa: “Ta' xikaki, gente de Israel, toTęko Dios, yęjsan iselti toTęko.

³⁰ Xikchokili moTęko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán iga inewi motájpal iwán yéj nochipa xikejlantó.”[‡] Injnwa' in yej máj achto mandamiento.

³¹ Iwán ono' sewo' áchisan ijkompa, kijtowa: “Xikchokili moknjin kensan tej timochokiliá.” Ateyi se' mandamiento yej máj valerowa ken inimej.

³² Iwán inón yej tamachtiá ipan la ley kijlij:

—Ompay ken tikijtoj Tamachtiani iga ono' sesan Dios, iwán ateyi se' ken yéj. ³³ Iwán iga matiknekikan toDios iga inewi toalmaj, iga inewi toespíritoj iwán iga inewi totájpal, iwán yéj nochipa matikejlantokan iwán matikchokilikan toknjin kensan tejemej timochokiliáj. Iga ijkón mochiwa máj valerowa que nochi ofrenda yej motatiá iga momaka Dios.

³⁴ Kuą' Jesús kita' iga ómpaya ken kijtoj, kijlij:

—Alinsan poliwi iga Dios marreinaro ipan tej.

Iwán ayo' agaj máj mixewij iga kitajtajtan.

In Cristo, ¿a'yéj ipiltzin?

³⁵ Jesús tamachtijtoya tiopan; kijtojtoya:

—¿Te iga yej tamachtiáj ipan la ley kijtowaj iga Cristo ipiltzin David? ³⁶ Porque David kijtoj kuą' kitajtolmá' iyEspíritoj Dios, kijtoj ijkín:

ToTęko kijlij noTęko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁷ ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzin David, esi David nō kijliá iga iTęko?

Iwán yej polijtoyaj kiyę'kaktoyaj.

Jesús tanonotza iga ayompa nemij yej tamachtiáj ipan la ley

³⁸ Jesús ijkín tamachtiaya:

—Amo mamitzkajkawakan yej tamachtiáj ipan iley Moisés, puej kiyę'matij iga makinentikan sotantzótzol, iwán kinekij makisaludarokan tajkoaltepe'. ³⁹ Yejemen motalijnekij tiopan-ijti' ipan ye'asientoj kan motaliáj yej máj

tayakantokej, iwán ijkonsan nō kinekij makichiwakan kan takualo, ⁴⁰ iwán kikujiá iikalmej yej wewejmikikej, iwán mopajpantiáj iga wejkawaj iga oradowaj. Yejemen máj yawij kicastigarotij.

Kitaliá iyofrendaj se yej wewejmí' yej amotapialiá

⁴¹ Se yej Jesús ewatoya tiopan, kitztoya kén iga kakiyay iyofrendajmej ipan cajon, iwán mia' yej motapialiáj kakiyay komati tomín. ⁴² Iwán walaj se yej ayá' motapialiá iwán ipan cajon kakij ome tomín de cobre yej ayá' pox valerowa. ⁴³ Iwán Jesús kinotza' idiscipolomej, kijlijkej:

—Nimitznojma-ijliáj iga inín siwa' yej wewejmí', yej ayá' motapialiá, kakij máj que nochi yej nemi kakiáj tomín ipan cajomej; ⁴⁴ puej nochi kitlijkej yej kisobradowaj; e' yéj, malej ayá' motapialiá, kimá' inewi yej kipiaya iga takuaya.

13

Jesús kijtowa iga yawi moxixitinati weyitiopan

¹ Kuá' Jesús kisa' weyitiopan, se idiscipolój kijlij:

—¡Tamachtiani, ta' xikita kejke'pa te'ti, iwán kejke'pa kalwewetkej!

² E' Jesús kijtoj:

—¿Ankitaj inimej kalwewetkej? Nigaj ayá' yawi kawiti nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixitinatij.

Jesús kijtowa yej yawi mochiwati kuá' aya poliwiło

³ Jesús iwán idiscipolomej yajkij ipan tepe' yej itoka' Olivos, yej ono' iyixtaj weyitiopan. Iwán kuá' Jesús ewato' ompiga, Pedro, Jacobo, Juan iwán Andrés, ijkín kichtakatajtankej:

⁴ —Niknekij xine-ijlikan kéman mochiwas in inón. ¿Té mo-itas kuá' ayo' wejka iga nochi inín mochiwas?

⁵ Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej, ⁶ iga mia' yawij witzetij iwán mopajpantiskej iga nej, siempa ayéj. Ijkín kijtoskej: “Nejya el Cristo”; iwán mia' yawij kikajkayawatij.

⁷ 'E' kuá' amejemen ankikakiskej momijmiktilo nijnijiga, amo ximajmawikan, ijkón nokta yawi mochiwati; e' aya yej iga poliwiłoj. ⁸ Iga se país momijmiktij iwán sewo', iwán se nación momijmiktij iwán se'; onos talolín nijnijiga, iwán poxsan apistajtiás iwán nijnijiga mokuejkuesolój; Nochi inín aya yéj iga poliwiłoj, péwao' iga moknochiwalo.

⁹ 'E' ximocuidarokan amejemensan iga mitzwigaskej kan onokej yej mandarowaj iwán tiopan mitzmagaskej, iwán iga annetokaj mitzwigaskej iyixtaj yej mandarowaj iwán reyeymej; ijkón iga wel antajtoskej de nej iyixtajmej. ¹⁰ E'

kuḗ' aya poliwiło, mopowas noyḗn ipan tajli kén iga Dios tamḗnawiá. ¹¹ E' kuḗ' mitzwigaskěj iyixtaj yěj mandarowaj, amo xitayokoyakan iga tē ankijoskej, niga xikejlanokan. Ankijoskej yěj íkuḗ' Dios mitzijliskej iga xikijtokan; iga ayěj amejemen yěj antajtoskej, sino que iyEspíritoj Dios. ¹² Se toknḗn yawi kitelwiti iyiknḗn iga makimiktikan, iwán tetaj kitelwij ipiltzḗn iga makimiktikan, iwán tepilowan kitelwiskej itajmej iga makimiktikan. ¹³ Nochi yawij mitzi-jijatij iga nej annetokaj; e' yěj moconfiarojto' nochipa ipan nej, inón momḗnawij.

¹⁴ 'El profeta Daniel kijkuiloj* iga mochiwas yěj pox ayękti weyitiopan-ijti'; kuḗ' amejemen ankitaskej iga ono' yěj akajasi iga maono weyitiopan-ijti', —yěj kileerowa makentendero—, yěj onoskej ipan estado de Judea, mayákanya ipan tepęyoj. ¹⁵ Yěj onos iyixko kajli ipan ipetayo, ayo' matemo, niga makalaki iga makikijixti yěj kipiá kaliyti'; ¹⁶ iwán yěj nemi imilpan, ayo' mayawi ichan iga makikuiti itzótzol. ¹⁷ ¡Lástima siwatkej inón día iga yěj tatalaxwij-tokej iwán yěj tachichitijtokej! ¹⁸ Xiktajtanilikan Dios iga kuḗ' ancholoskej amo kuḗ' sektaj;† ¹⁹ porque inomej días poxsan moknochiwaloj, este ayí' ijkón mo-ita' desde iga kichij Dios inḗn tajli, iwán ayí' ijkón mochiwas. ²⁰ Siga toTęko ayá' kixeloj inomej días, ayagaj momḗnawij; e' kixeloj iga kichokiliá inomej yěj yějpa kitapejpen.

²¹ 'Iwán siga agaj mitzijliskej: "Ta' xikitakan nigaj ono' Cristo", o "Ta' xikitakan nepa ono'", amejemen amo xiktajtolkakikan. ²² Iga yawij witzetij iwán mopantiskej iga nej, sięmpa ayěj, kijtoskej "Nejya niCristo", iwán kijtoskej iga yejemen profetajmej iga Dios kitajtolmakaj, sięmpa takajkawaj. Yawij kichiwatij milagrojmej yěj ayí'pa mo-ita iga matakajkawakan, este wel anka kikajkawawaskej yěj Dios kitapejpen. ²³ E' xikyę'kakikan, iga áchtoya nochi nimitzmatiltijkej.

Kén iga yawi sej witzeti Jesús yěj iPiltzḗn Taga'

²⁴ Jesús kijtoj:

—Kuḗ' pánojya inomej días iga moknochiwaloj, yawi takomitati iga ay' tawij tonati', niga ay'ya tamętztonas; ²⁵ sitalimej yěj onokej ipan cielo wejwetziskej, nochi yěj ono' ipan cielo mojolinaskej. ²⁶ Íkuḗ'ya ne-itaskej nej yěj iPiltzḗn Taga' yěj niwi' ipan mixti, nitawijtiwi' iga noweyipoder. ²⁷ Iwán niktekimakas noangelejmej iga recio matapitzakan iga trompeta iga makinejnechkokan yěj niktapejpen yěj nijnijiga onokej noyḗn ipan tajli.

* 13:14 13:14 Dn 9:27; 11:31; 12:11 † 13:18 13:18 Mt 24:20

28 'Ximixkujtikān ipan higuerajkuawi': Kuā' ankitaj némiya kīsa iseliska iwān némiya iswayowi, ankimatij iga wī'ya tōnalis. 29 Ijkonan nō kuā' ankitaskej iga némiya mochiwa nochi yej nimitzijlijkej, xikmatikān iga ay'ya ke' poliwi iga nej níwī'ya sej. 30 Nimitzijliáj iga nochi inín mochiwas kuā' aya mikij yej inán onokej. 31 Cielo iwān tajli poliwisej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

32 'E' ayagaj nokta kimati tē día o tē hora, ayagaj kimati, niga angelejmej yej onokej ipan cielo, niga nej yej iPiltzīn Dios, iséltisan noTaj Dios kimati.

33 'Inón iga amejemen xisatokān, xitachixtokān iwān xiktenewijtokān Dios iga ayá' ankimatij kéman mochiwas. 34 Nej ken sē taga' yej yajki wejka, kuā' aya kīsa ichān, kitekimá' itekipanowanimej, sejsé kimá' itekipánol iwān kitītan iga sē matachixto ipan kalten. 35 Amejemen xisatokān iga ayá' ankimatij kéman wī' iteko kajli, tayowakān, o tajkoyówal, o kuā' takujka kayo, o yowalti'; 36 amo santá' niwejkīsaki iwān nimitzasikij ankojkochtokej. 37 Yej nimitzijliáj amejemen, nochi nikijliáj: xisatokān.

14

Sacerdotejmej ijefejmej kitēmowaj kén iga makikitzkīkān Jesús

1 Poliwasan dos días iga mo-ilwichiwiliá la Pascua,* iwān iga mokua pan yej ayá' kipiá levadura.† Ijefejmej sacerdotejmej iwān yej tamachtíaj ipan iley Moisés kitēmowiliayaj kén iga makikitzkīkān Jesús malej iga matakajkayawákampa iwān makimiktīkān. 2 Kijtowayaj:

—Ayá' tikchīwaskej kuā' nento' ilwi', iga amo makuesiwilo.

Sē siwā' kitoyāwa yej ajwiya' ipan itzontekon Jesús

3 Mij Jesús onoya ipan altepetzīn yej itōka' Betania, onoya ichān Simón yej kipiaka lepra. Mij kixnantoya mesa, asi' sē siwā' yej kinentiāya sē boteyajtzīn yej chijto' iga te'ti yej itōka' alabastro. Ípan kiwiga' aceite yej ajwiya' yej kijliáj nardo yej pox patiyoj; iwān inón siwā' kikechposte' boteyajtzīn, iwān kitoyawilij ipan itzontekon Jesús. 4 E' sekin yej ompa kitajtachilijtoyaj, kuesiwikej iwān kijtojkej:

—¿Te iga kiyokatoyajkej inín aceite yej pox ajwiya'? 5 Masejtaj monamá' iga ke' sē kitāniá trescientos días iga mamomajmaka yej ayá' motapialiáj.

Iwān kajawakej inón siwā'.

* 14:1 14:1 Xikita glosario "Pascua". † 14:1 14:1 Xikita glosario "Levadura".

⁶ E' Jesús kijtoj:

—Xikawakan. ¿Te iga ankikuejkuesowaj? Yéj nečiwilij yej yekti. ⁷ Yej ayá' motapialiáj, nochipa onoskej amowan, iwán kuá' ankinekiskej wel ankipalewíáj; e' nej ayá' nochipa nij annepiaskej. ⁸ Inín siwá' kichij yej wel kichí, machtówija iga nečalilij yej ajwiya' ipan notzontekon, iga ijkón nečiwiliskej kuá' yawij nečokatij. ⁹ Nimitzijliáj iga kansan ipan inewi inín tajli mopowas kén iga Dios tamawaníá, yawi nō mopowati yej kichij inín siwá', iwán ijkón moejlamikis yej kichij.

Judas kinamaka Jesús

¹⁰ Judas Iscariote, se de inomej doce idiscípolojpa Jesús, yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej iga kijlito iga yéj yawi kipalewiti iga makikitzkikan Jesús. ¹¹ Kuá' yejemen kikakikej inón, poxsan pakikej iwán kijlikej Judas iga yawij kimakatij tomín. Iwán íkuá'ya Judas pewa' iga kitejoj kéman wel makikitzkikan Jesús.

La Santa Cena

¹² Ipan día kuá' pewa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura, momiktiá se borregojtzin iga mokua, discipolojmej kitajtankej Jesús:

—¿Kān tikneki manimitzchiwilitij tákual iga tikilwichiwiliskej la Pascua?

¹³ Iwán Jesús kititan omen idiscipolojmej, kijlij:

—Xakan Jerusalén, iwán ompa ankitechoskej se taga' kiwiga a'ti ipan akomi'. Inón xiktokakan, ¹⁴ iwán kan yéj kalakis, xikijlikan iteko inón kajli: “Kijtowa in Tamachtiani: ¿Ipan katiapa cuarto nicenaroj ipan iyilwi la Pascua iwán nodiscipolojmej?” ¹⁵ Iteko kajli yawi mitznextilitij se weyi cuarto pan segundo piso kan óno'ya nochi yej ankinekiskej, ompa xikchiwakan yej tikuaskej.

¹⁶ Discipolojmej yajkij iwán asikej altepe', iwán kasikej nochi kensan kijtoj Jesús; iwán ompay kichijkej tákual iga kilwichiwiliáj la Pascua.

¹⁷ Kuá' tayowáti'ya, Jesús iwán doce idiscipolojmej, yajkij ompa. ¹⁸ Kuá' kixnantókeja mesa iga takuaj, Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga se de amejemempa yej nemi nigaj iwán nisentakua, yawi nenextiti iga manekitzkikan.

¹⁹ Iwán yejemej moknomatikej, mosepantajtaniáj:

—¿Ix nejya an?

Se' nō kijtoj:

—¿Ix nejya an?

²⁰ Jesús kijtoj:

—Se de amejemen yej andocejmej, yej iwán nemi nisentakua ipansan inín plato, inonwa' in yej yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan. ²¹ Nimitzipliáj iga nej yej iPiltzin Taga' yawij nemiktij ken ijkuilijto'; e' jlástimaj inón taga' yej yawi ne-ichtakanextiti iga manemiktikan! Máj yekti katka iga inón taga' amo maki-onoltikan.

²² Mij nemi takuaj, Jesús kikui' se pan, kimá' gracias Dios iwán kitatajkoloj iga kimajmá' idiscipolomej. Kijtoj:

—Xikuikan inín pan iwán xikuakan, ininwa' nocuerpoj.

²³ Iwán Jesús kikui' vaso yej kipiá vino, kimá' gracias Dios, iwán kimajmá' idiscipolomej, iwán inochin konijkej.

²⁴ Jesús kijtoj:

—Inín kijtojneki noesyoy iga nikchiwa se'ya pacto, iwán toyawis iga mia' maye'ono iyixtaj Dios. ²⁵ Nimitzipliáj iga ayo' máj nikonij uva iyayo, nikonij sej nuevo vino este kuá' nonos kan reinarowa Dios.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoji iga akixmati

²⁶ Kuá' tami' kitakuikilijkej Dios, yajkij ipan se tepe' yej itoka' Olivos. ²⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen amonochin ankikajtewaskej iga anmoconfiarowaj ipan nej inín yówal iga ijkín ijkuilijto': "Nikmiktij iteko borregojmej, iwán borregojmej papayiniskej." ²⁸ E' kuá' ni-ojpa-isas sej, kuá' anyaskej Galilea, nej achto niati.

²⁹ Pedro kijtoj:

—Malej iga inochin mamitzsenkokajtewakan, e' nej ayá'.

³⁰ E' Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá iga inín yówal, kuá' aya takuika kayoy ome vej, tej eyi vejya tikijtoj iga ayá' tine-ixmati.

³¹ E' Pedro sej kijlij Jesús:

—Malej iga matisenmikikan, nej ayá' nikitoy iga ayá' nimitzixmati.

Iwán inochin ijkón kijtojkej.

Jesús oradowa ipan se kuayojtzin yej itoka' Getsemani

³² Iwán asikej kan kijliáj Getsemaní, iwán kijlij idiscipolomej:

—Nijo' ximotalikan, nej maniao' manitajtoti wan Dios.

³³ Kiwigákejsan petz Pedro, Jacobo iwán Juan kan oradoto. Iwán Jesús pewa' iga poxsan moknomati' iwán moyolmiktij. ³⁴ Iwán kijtoj:

—Poxsan nimoknomati' este ken nimikisnékiya. Nijo' xikawikan wan xisatokan.

³⁵ Iwán Jesús yajki achi máj wejka, iwán motankuaketza' talpan iga kitajtanilij Dios siga wel amo makiknochiwakan ken yawij kichiwilijij ikuá'. ³⁶ Ijkín kitenewij Dios:

—NoTaj, noPapaj tej nochi wel tikch̄iwa; xinēmanawi kuā' yawij ne-iknoch̄iwatij, e' amo mamoch̄iwa ken nej nikneki, mamoch̄iwa ken tej tikneki.

³⁷ Iwān Jesús yajki sej kan ono' idiscipolomej, kasitoj kojkochokej; iwān Jesús kijlij Pedro:

—Simón, ¿ixtaj tikochto'? ¿Ix awel achi xisato malej se hora? ³⁸ Xisatókanya, iwān xi-oradókan iga amo mamitztanilikān Tzitzimi'. Nikmati iga amoalmaj kineki xikch̄iwakan ken nej nikneki, e' amogánajsan awel an-kich̄iwaj.

³⁹ Yajki sej orádo to iwān kijtoj inómejsan tájtōl ken achto. ⁴⁰ Kuā' sej yajki kan onokej idiscipolomej, sej kasitoj kojkochokej iga poxsan kochisnekiáj, inón iga aweljo' te kijtojkej. ⁴¹ Kuā' eyi vejya iga orádo toyay, kijtoj:

—¿Ix ankojkochochéjo'? ¿Nemi anmosewiáj? Wítzeja yej kipoxch̄iwaj yej ayekti iga yawij nek̄itzk̄itij nej yej iPiltz̄in Taga'. ⁴² Ximoketzakan, matiákanya; w̄i'ya yej nenextiá.

Kiwigaj preso Jesús

⁴³ Jesús t̄atapojt̄oyao' kuā' asiko Judas, se de inón doce yej idiscipoloppa katka. Judas w̄alaj iwān mia' gente yej kiwajligakej espada iwān kuawi'. Inomej kit̄itankej ij̄efejmej sacerdotejmej iwān yej tamachtiaj̄ ipan la ley iwān yej kimandarowaj judiyojmej. ⁴⁴ Ijk̄in kijtoj Judas kuā' aya kinextiá katiá in Jesús:

—Yej ankitaskej nikipitzoj, inonya nokta xik̄itzk̄ikan iwān xikye' ilpitiakan.

⁴⁵ Kuā' asi' it̄enoj Jesús, kijlij:

—Tamachtiani, Tamachtiani.

Iwān kipitzoj. ⁴⁶ Iwān kik̄itzk̄ijkej Jesús, iwān kiwigakej.

⁴⁷ E' se de inomej yej onoya iwān Jesús, kik̄ixtij iyespadaj,‡ iwān kinagasté' itekipanowani ij̄efej sacerdotejmej. ⁴⁸ Iwān Jesús kijtoj:

—¿Ix anw̄alkej annek̄uikoj ken kuā' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej espada iwān kuawi'? ⁴⁹ Nej nochipa nonoya amowan iga nitamachtijtoya weyitiopan, iwān ayi' annek̄itzk̄ijkej. E' in̄in nemi moch̄iwa kensan ijkuilijto' ipan itájtōl Dios.

⁵⁰ Iwān nochi discipolomej kikajtejkej iselti Jesús, iwān chojcholojkej.

Chokotz̄in yej choloj

⁵¹ E' se chokotz̄in kitokatiaya Jesús, tejkuixtiaya iga se tzótzol, iwān kik̄itzk̄ijkej; ⁵² e' yéj ompa kikajtej itzótzol iwān choloj ipetzkan.

‡ 14:47 14:47 Xikita glosario "Espada".

Jesús iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

⁵³ Iwán kiwigakej Jesús iyixtaj ijefej sacerdotejmej, iwán ompa monechkojkej sacerdotejmej yej tayakantokej, yej kimandarowaj judiyojmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley. ⁵⁴ E' Pedro kiwejkatokatiajki Jesús, este ipan ipatioj ijefej sacerdotejmej, iwán Pedro motalıj wán policiyajmej; § moskojtoyaj titənoj.

⁵⁵ Ijefejmej sacerdotejmej iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej, kitəmowəyaj tejté yej manəsi iga Jesús kichij yej ayəkti iga wel makimiktikan; e' ayá' kasiliayaj. ⁵⁶ Iwán mia' yej kipantiayaj Jesús, e' ayá' sesan itajtölmej. ⁵⁷ Iwán sekin tajtojkej iga kipantijkej Jesús, kijtojkej:

⁵⁸ —Nejemen nikakikej iga Jesús kijtoj ijkın: “Nej nia nikxixitınati inın weyitiopan yej tamachıwal, iwán ipan eyi días nia sej nikchıwati se' yej ayéj tamachıwalpa.”

⁵⁹ E' malej ijkón kipantiayaj, ayá' sansé kijtowəyaj.

⁶⁰ Iwán ijefej sacerdotejmej moketza' iyixtaj sekin, iwán kitajtan Jesús:

—¿Aya'taj titajtowa achi? ¿Ix ayá' tikaki iga nemi mitztəlwiáj?

⁶¹ E' Jesús atajtoj. Ijefej sacerdotejmej sej kitajtan:

—¿Ix tejsya in tiCristoj yej iPiltzın Dios yej kiweyimatiłtiaj?

⁶² Jesús kijtoj:

—Nejsya nokta. Anyawij anne-itatij nej yej iPiltzın Taga' newatos ilədoj iye'mə' Dios yej nochi wel kichıwa, iwán anne-itaskej nemi niwı' ipan mixti cələjkóbapa.

⁶³ Iwán ijefej sacerdotejmej, kitzatzayan itzótzol iga kuejkuesiwi' iwán kijtoj:

—Ayo' tiknekij agaj máj mate-ijli de yéj. ⁶⁴ Amejemen ankikakikej iga kimalıljij Dios; ¿kén ankıjtowaj amejemen?

Iwán inochın kijtojkej iga mamomıktiya.

⁶⁵ Sekin pəwakej iga kichijchakej, iwán kixtzakkej iwán kimagakej, kijliayaj:

—ıSiga tiprofətaj, ta' xikijto ə'yéj mitzmaga'!

Iwán policiyajmej kixəygatatzınkej Jesús.

Pedro kijtowa iga akıxmati Jesús

⁶⁶ Pedro onoya tani ipan patio, iwán íkuə' ompa asi' se isirvientaj ijefej sacerdotejmej; ⁶⁷ iwán kuə' kita' iga Pedro nemi moskowa titənoj, kitachılijtiká', iwán kijlij:

—Tej nə tinemiá iwán Jesús de Nazaret.

⁶⁸ E' Pedro kijtoj iga ayá', kijtoj:

—Anikıxmati, niga nikmati de tə nemi titajtowa.

Iwán Pedro kisa' juerájbapa kan kalakilo, iwán íkuá' takuiga' se kayo. ⁶⁹ Iwán inón sirvienta sej kitachilijtikisa' Pedro, iwán kijlij yej ompa ojonokej:

—Inín taga' de yejémempa.

⁷⁰ E' Pedro sej kijtoj iga akixmati Jesús. Ayá' wejkatí', yej ompa onoyaj sej kijlijkej Pedro:

—Mataj tejwa' tinemiá nō iwán yejemej; tej de Galilea iga nikakij titajtowa kensan yejemen.

⁷¹ Iwán Pedro kijtoj iga kitzto' Dios iwán makiknochiwa siga takajkayawa, iwán kijtoj:

—Ayá' nikixmati inón taga' yej nemi anne-ijliáj.

⁷² Iwán íkuá' takuiga' sej in kayo. Iwán Pedro kejlan yej kijtoj Jesús: “Kuá' kayo aya takujka ome vej, tej tia tikijtoti eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” Iwán kuá' Pedro inón kejlan, pe' iga choğa'.

15

Kiwigaj Jesús iyixtaj Pilato

¹ Kuá' tanesi', ijefejmej sacerdotejmej monechkojkej iwán wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej, iwán yej tamachtiáj ipan la ley iwán nochi yej kimandarowaj judiyojmej. Iwán Jesús kilpitiajkij iga kikawatoj iyixtaj pilato.

² Pilato kitajtan:

—¿Ix tejya in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonya ken tej tikijtowa.

³ Iwán ijefejmej sacerdotejmej kitejtélwiayaj Jesús. ⁴ Iwán Pilato sej kitajtan Jesús:

—¿In tej atikijtowa nité? Ta' xikaki nochi yej mitzijliáj iga mitztélwiáj.

⁵ E' Jesús nité akijtoj; inón iga Pilato poxsan madmiradoj.

Mojtowa iga mamiki Jesús

⁶ Ipan iyilwi la Pascua, Pilato nochipa kimajkawaya se preso yej la gente kitapejpenaya. ⁷ Onoya se preso yej itōkã' Barrabás; sen-onoyaj iwán sekin yej nō tamiktijkej kuá' yajkij icontraj igobiernoj. ⁸ Iwán mia' walkej, iwán pe' kijlijkej Pilato iga makimajkawa se ken kitekichíwa. ⁹ Pilato kijtoj:

—¿Ix ankinekij manikmajkawa iRrey judiyojmej?

¹⁰ Inín kijtoj iga kimatiá iga ijefejmej sacerdotejmej kixitayaj Jesús, inón iga kiwigakej iyixtaj. ¹¹ E' ijefejmej sacerdotejmej kitejtekimakakej la gente iga makitajtanikan iga makimajkawakan Barrabás. ¹² Iwán Pilato sej tatajtan:

—¿Té ankinekij manikchīwili yej ankijliáj iRrey judiyojmej?

¹³ Yejemen tzajtzikejpa iga kijtojkej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

¹⁴ E' Pilato kijtoj:

—¿Tétaj kichij yej ayękti?

E' yejemen majya tzajtzikej:

—¡Xikmikti ipan cruz!

¹⁵ E' Pilato kinekiá makiye'itakaan, inón iga kimajkaj Barrabás iwán kitekimá' soldadojmej iga makimagakan Jesús iwán iga makimiktij ipan cruz.

¹⁶ Iwán soldadojmej kiwigakej Jesús ipan ipatij palacio, iwán kinejnechkojkej nochi soldadojmej. ¹⁷ Iwán kakiltijkej se sotantzótzol yej axokoti', iwán se corona* de witztij yej kikitikej iga kiyawalchijkej. ¹⁸ Iwán pewakej iga kitzajtzilijkej:

—¡Xiye'ono iRrey judiyojmej!

¹⁹ Iwán kikuajkuawitekkej iga kuawi', kichijchakej, iwán motankuaketzakej iná', iga ken kiweyimatiltiyaj. ²⁰ Kuá' kajawilmatikeja, kikixtilijkej inón tzótzol yej axokoti', iwán sej kakiltijkej sej yej itzótzolpa nokta, iwán kikixtijkej iga kimiktij ipan cruz.

Kiclavarowaj Jesús ipan cruz

²¹ Iwán se taga' yej ichan altepe' Cirene, yej itoka' Simón, yej itajpa Alejandro iwán Rufo, ompa panotiyaya iga yajka imilpan, iwán yéj kitekimakakej iga makiwiguili Jesús icruz.

²² Iwán kiwigakej Jesús kan kijliáj Gólgota, yej kijtojneki Kan ono' Kuaomi'. ²³ Iwán kimakakej vino yej nenelijto' iwán remedio yej itoka' mirra, e' Jesús akonij. ²⁴ Kuá' kiclavarójkeja ipan cruz, soldadojmej kikuikkej itzótzol Jesús iga kirrifarojkej iga makimatikan te kiwigas sejsé de yejemej.†

²⁵ Yowalti' las nueve kuá' kiclavarojkej Jesús ipan cruz.‡

²⁶ Iwán kitalkkej ikuapan kan kikuilojkej te iga kimiktijkej, ijkín ikuilijtoya: “IRREY JUDIYOJMEJ.” ²⁷ Iwán na' kan kiclavarojkej Jesús pan cruz, no kiclavarojkej ome yej tachtekij, ipan sejsé icruz, se iladoj iyemá' iwán se' iyopochkampa. ²⁸ Ijkón iga mochij yej ikuilijto' ipan itájtól Dios: “Kitakej ken se yej kichij yej ayękti.”§

²⁹ Iwán yej panowayaj itenoy Jesús, kipinajtiayaj, este kikuatzejzelowiliayaj iga kijliayaj:

* **15:17** 15:17 Xikita glosario “Corona”. † **15:24** 15:24 Sal 22:18 ‡ **15:25** 15:25 Sal 22:16 § **15:28** 15:28 Is 53:12

—Ayki', tej tikijtoj iga tikxitinas weyitiopan, iwán ipan eyi día wel sej tikojpachiwa,* 30 mogañaj ximomānawi, iwán xitemo ipan cruz.

31 Ijkonsan nō ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj pan la ley, kipinajtiayaj, iwán mojliayaj:

—Sekin kimānawij, e' yéj imatika awel momānawia.†

32 Siga Cristo yej iRrey israelitajmej tikitaskaj iga temoj ipan cruz, ijkón sí ticredoskej.

Iwán yej na' pilojtoyaj ipan sejsé icruz, nō małtajtowayaj iga Jesús.

Miki Jesús ipan cruz

33 Kuá' asi' tajkodía, noyan ipan tajli takomitiá', ijkón takomititoya este las tres tiotakpan. 34 Iwán ikuá'ya Jesús tzajtzi' iga inochi itájpāl, kijtoj:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —yej kijtojneki: TinoDios, tinoDios, ¿te iga tinekájteja?‡

35 Sekin yej ompa onoyaj, kikakikej, iwán kijtojkej:

—Ta' xikakikan, nemi kinotza ikyapa profeta Elías.

36 Iwán se de yejémempa motaloj, kapachoto tejté yej ken ichka' pan xokō'vinoj. Kilpij ipan ojta', iwán kitecholtij Jesús, iga makichichina. Kijtoj:

—Xikajtewakan, matikitakan siga wı' Elías kitemowiki.§

37 Iwán Jesús tzájtzi'pa iga tajtoj, iwán mígui'ya. 38 Iwán tzótzol* yej iga tajkotchaktoya weyitiopan, tajkotchayani, pewa' ajko iwán tzayantiwalaj este tani. 39 Ijefej soldadojmej yej onoya iyixtaj Jesús, kuá' kita' kén iga tzajtzi' iwán migui', kijtoj:

—Mataj melá' inın taga' iPiltzin Dios.

40 Ompa nō onoyaj sekin siwatkej, tachixtoyaj wejka; onoyaj María Magdalena, iwán se' María yej iyémejpa José iwán Jacobo yej tetzoyo', iwán ompa nō onoya se' siwa' itōka' Salomé. 41 Inımej siwatkej kitokatinemiáj Jesús, iwán kipalewijkej kuá' nemiá Galilea. Ompa onoyaj nō mia' siwatkej yej senyajki Jerusalem iwán Jesús.

Motōka Jesús texapoko

42 Inón día kichiwaj yej monekis iga moštapa día kuá' mosewilo. Kuá' némiya tayowati, 43 se taga' yej itōka' José yej ichan altepe' Arimatea yej onoya ipan inón grupo yej tayakantokej yej kimandarowayaj judiyojmej, yajki kitato Pilato iwán ayá' majmawi' iga kitajtan icuerpoj Jesús iga

* 15:29 15:29 Sal 109:25 † 15:31 15:31 Sal 22:7-8 ‡ 15:34 15:34 Sal 22:1

§ 15:36 15:36 Sal 69:21 * 15:38 15:38 Inón weyitiopan yej onoya Jerusalem kipiaya kan petz sacerdote kalakiá, ompa tajkotchaktoya iga se cortina. Ex 26:31-33. Xikita glosario "Cortina".

makitoka. Yéj nō kichixtoya kēman wj' reinarōki Dios. ⁴⁴ Pilato madmiradoj kuā' kika' iga nimanín mi' Jesús, iwán kinotza' ijefej soldadojmej iga kitajtan iga ix an ijkonya. ⁴⁵ Kuā' inón capitán kimatiltij iga mi'ya Jesús, Pilato kijlij José iga wel kitokas Jesús. ⁴⁶ Iwán José kikowato se sámana, iwán yajki kitemowito icuerpoj Jesús ipan cruz iwán kikikimiloj iga inón tzótzol. Iwán kitoga' ipan se texapo' yej ichkuatoyay. Iwán kitentzakua' iga se weyiyawalte'ti.† ⁴⁷ María Magdalena iwán se' María yej iye'pa José, kitakej kan kitokkej Jesús.

16

Ojpa-isa Jesús

¹ Kuā' pánoja día iga mosewilo, María Magdalena, Salomé, iwán María yej iye'pa Jacobo, kikojkej yej ajwiya' iga kitāliliáj icuerpoj Jesús. ² Iwán isájpasan domingo asitoj kan tokto' Jesús, kisa'ya tonati'. ³ Iwán mojliayaj:

—¿A'yéj an teenilij te'ti yej iga tentzako' inón animajtexapo'?

⁴ E' kuā' tachakej, kitakej iga inón weyite'ti ayo' kitentzaktōya animajtexapo'. ⁵ Kuā' kalakkej animajtexapoko, kitakej se chokotzín ewato' a la derecha, kakijto' se weya'tzótzol yej ista'; iwán momajtijkej. ⁶ E' yéj kijtoj:

—Amo ximajmawikan; amejemen ankitemokoj Jesús de Nazaret, yej kimiktijkej ipan cruz. Yéj ojpa-isa'ya; ayo' teyi nigaj. Ta'ki' xikitakan kan kitekakaj.* ⁷ Xákanya inán, iwán kikijlikan idiscipolojmej iwán Pedro: “Jesús yawi asiti achto Galilea que amejemen, iwán ompígaya ankitaskej, ijkón ken mitzijlijkej.”

⁸ Inomej siwatkej cholotikiskej animajtexapoko; kuekuechkatiajkij iga momajtijkej. Iwán ayagaj te kijlijkej iga majmawiáj.

Jesús kixnextiliá María Magdalena

⁹ Kuā' ojpa-isa'ya Jesús, isájpasan domingo, kixnextilij achto María Magdalena, yej kikixtilij ikya siete malespíritoj. ¹⁰ Yéj yajki kimatiltito yej kitokatinemiáj Jesús; kasitoj monomatitoyaj iwán chokatoyaj. ¹¹ Kuā' yejemej kimatikej iga Jesús ojpa-isa' iwán iga María kíta'ya, yejemen akicredojkej.

Jesús kixnextiliá omen idiscipolojmej

¹² Después Jesús kixnextilij omen yej nemi yayaj ipan ojtí wéjkaya iga altepe'; e' sé'paya iga nešiá. ¹³ Yejemej nō yajkij

iga kimatiltitoj sekin, e' yejemej no ayá' kicredowilijkej ken iga kijtojkej.

Jesús kitekimaka idiscipolojmej kén iga makichiwakan

¹⁴ Máj máj Jesús kixnextilij once idiscipolojmej kan nemi takuaj. Iwán Jesús kajajwa' inomej iga ayá' kicredowayaj iga yoltakuaktíkejo' iga ayá' kicredowilijkej inomej yej kitatej iga Jesús ojpa-isa'ya. ¹⁵ Iwán Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Xakan noyan ipan tajli iwán xikpowilikan nochi gente ye'noticiaj kén iga Dios tamawaníá. ¹⁶ Yej kicredoj iwán mobautizaroj, Dios kimanawij; e' yej akicredoj, Dios kinochiwas. ¹⁷ Iwán inomej yej kicredoskej kichiwaskej yej ayi'pa mo-ita. Ipan notoka' kikixtiskej malespírotojmej, iwán yawij tajtotij ipan nuevo tajtolmej. ¹⁸ Kikitzkiskej kowamej iga imamej, iwán siga koniskej tejté yej temiktiá, até kichiwiliskej. Kitajlskej imamej ipan yej wetitokej, iwán achitiaskej.

Jesús tejkawi ipan cielo

¹⁹ Kuá' tami' tajtoj wan idiscipolojmej, toTeko Jesús tejkaj ipan cielo, yajki motajito iladoj iye'ma' Dios.† ²⁰ Iwán discipolojmej kiskej iga kipowatoj noyan kén iga Dios tamawaníá. ToTeko Jesús kipalewiaya idiscipolojmej iga kuá' kipowayaj ye'noticiaj, kichiwaya yej ayi'pa mo-ita iga manesi iga mela'ciertoj yej kijtowayaj. Ijkónyawa'.

† 16:19 16:19 Sal 110:1

Itájtol Jesucristo yej kijekuiloj San Lucas

Lucas kijekuillowiliá Teófilo yej kichij Jesús

¹ Mia'ya kinekiáj makiye'ijkuiłokan yej Jesús kichij miej onoya nowamej. ² Ijkón kensan nematiltijkej yej kinojma-itakej yej kichij Jesús iwán kipowakej inón ye'noticiaj. ³ Nej niLucas no nitatajantinemi' iga manikmela'mati este kan pewa' yej kichij Jesús. Iwán tej Teófilo yej mitzpoxye'itaj, yekti iga no manimitzijekuillowili nochi kensan nikmati ⁴ iga xikmela'mati iga ijkonya nokta in inón yej mitznextilijkej.

Sę ángel kijtowa iga yawi onoti xolo' yej itoka' Juan

⁵ Kuá' Herodes* onoya iga rey ipan estado de Judea, onoya se sacerdote yej itoka' Zacarías yej igrúpojpa katka Abías. Isiwá' Zacarías itoka' Elisabet, irrázajpa no Aarón yej sacerdote. ⁶ Iwán iyomextimej ye'nemiáj iyixtaj Dios, nochipa kichijwayaj ken kijtowa iley toTęko, iwán ayagaj wel kijtowa iga kichijtoyaj yej ayękti. ⁷ E' ayá' kipiayaj nisę ipiltzın iga Elisabet ayá' wel pilowaya. Iwán póxsanya katka yolejkej inón vej.

⁸ Sę día igrúpoj Zacarías kitocaroj iga kichijwa itekiyo sacerdote iyixtaj Dios. ⁹ Iwán ken iga kitekichijwayaj sacerdotejmej, kichijkej rifa iga makimatikan a'yėj yawi kitatiti incienso. Iwán kitocaroj Zacarías iga makitati incienso ipan íkal toTęko. ¹⁰ Kuá' nemi kitatiaya incienso, nochi gente oradojtoya fuera. ¹¹ Iwán Zacarías kixnextiliko se ángel† yej kititan toTęko. Kuá' kita' este ejkato' na' altar‡ kan motatiá incienso. Ejkato' lado derecho inón altar. ¹² Kuá' Zacarías kita' el ángel, ayo' kimati' te kichijwaya iwán poxsan momajtij. ¹³ E' el ángel kijlij:

—Zacarías, amo ximajmawi, Dios kika'ya yej nemi tik-tajtaniliá, iwán mosiwá' Elisabet yawi kipiati se ipiltzın yej tia tiktokawiti Juan. ¹⁴ Tia tipakiti poxsan, iwán mia' no yawij pakitij kuá' naceroj ¹⁵ iga mopiltzın poxsan yawi kiye'itati Dios. Ayá' yawi koniti okti, nitę yej tatawantiá. Iwán kipiás nokta el Espiritu Santo este kuá' kitalaxwíjtoso' iye'. ¹⁶ Iwán yawi kiyolyamanati mia' gente de Israel iga makitoka Dios yej iTękomej. ¹⁷ Iwán mopiltzın tayakantiáj

* **1:5** 1:5 Xikita glosario "Herodes". † **1:11** 1:11 Xikita glosario "Ángel".

‡ **1:11** 1:11 Xikita glosario "Altar".

iyixtaj toTəko iwán kipiás espíritu yej kipiaya el profeta^S Elías iga wel makichíwa ken kichij yéj. Kichíwas iga tetajmej mamoye'itakān iwán ipilowan, iwán iga yej ayá' tacredowaj wel matakredokān. Ijkón kichíwas iga la gente wel maki-omemāwi toTəko.

¹⁸ Iwán Zacarías kitajtan el ángel:

—¿Kén nikmatis siga mochíwas ken nemi tikijtowa? Nej niwéweja iwán nosiwa' nō ilámaja.

¹⁹ El ángel kijtoj:

—Nej niGabriel yej nono' iyixtaj Dios; yéj neṭitan iga manitajtoqi mowan iga manimitzmatilti inín ye'notíciaj. ²⁰ E' inán, iga aticredoj yej nimitzijlij, tia tinonojtitoti, iwán titajtoj sej este kuā' mochíwasya yej nimitzijlij.

²¹ Mieḡ la gente fuera kichixtoyaj Zacarías, mosepantajtantoyaj iga te iga áyasan kisa weyitiopan-ijti'.* ²² Kuā' Zacarías kīsako, ay'ya wel tajtowaḡa, santamamanotzaya. Ijkón iga la gente kimatikej iga tejté kixnextilij weyitiopan-ijti'. Iwán nonojtiá'.

²³ Iwán kuā' Zacarías kimaxítija iga tekipanowaya weyitiopan, yájkija ichān. ²⁴ Iwán xoloyowi' Elisabet yej isiwa'pa Zacarías. Iwán Elisabet cinco mej ayá' kisa' ichān, ijkín kijtowaḡa ipan iyalmaj: ²⁵ “NoTəko neṭalij ijkín iga ay'ya máj manepinajtikan.”

Se ángel kijtowa iga yawi onoti xolo' yej itoka' Jesús

²⁶ Kuā' kiwígaya seis meses iga xoloyowi' Elisabet, Dios kititan el ángel Gabriel ipan se altepe' yej itoka' Nazaret ipan estado de Galilea. ²⁷ Iwán yajki chān se takotzín yej itoka' María yej aya kixmatiá taga'. E' onoyay comprometida iga yawi monamiktiti iwán se taga' yej itoka' José yej irrázajpa rey David. ²⁸ Iwán el ángel kala' este kan onoya María, iwán ijkín kijlij:

—¡Xiyolpaki iga tej mitztapejpen Dios iwán iga toTəko ono' mowan! Dios mamitzyolchikawa máj que inewi siwatkej.

²⁹ Kuā' María kita' el ángel, este moyolmajtij iga kika' yej kijtoj. Iwán motajtan iga té an kijtojneki inón yej kijtoj. ³⁰ El ángel kijlij:

—María, amo ximajmawi, Dios mitzye'ita iwán mitztapejpen. ³¹ Inán tia tixoloyowiti iwán tia tikpiati se mopiltzín iwán tiktokawij JESÚS. ³² Yéj yawij kipoxweyimatiltitij iwán kitokawiskej nō iga iPiltzín Dios yej ono' pox ajko. Iwán toTəko Dios kichíwas iga maono iga rey ken David yej

^S 1:17 1:17 Xikita glosario “Profeta”.

* 1:21 1:21 Xikita glosario “Weyitiopan”.

iyikyapatajwewej ³³ iga makigobernalo nochipa la gente de Israel. Iwán atamis iga gubernaroj.

³⁴ Iwán María kijlij el ángel:

—¿Kén nia nixqloyowiti esi nej aya nono wán tağa'?

³⁵ El ángel kijlij:

—IyEspíritoj Dios wí' ipan tej iwán Dios yej ono' ajko iga ipoder yawi mitztzakuati. Inón iga moxolo' yej yawi naceroti, inón wí' de Dios iwán kijliskej iga Diospa iPiltzín. ³⁶ Ta' manimitzijlo', Elisabet yej mopariéntajpa, xqloyówi'ya no malej iga ilámaja. Yej kijliayaj iga ayí' pilowaya inán kipiá seis meses iga xqloyowi'. ³⁷ Iga Dios ateyi yej ken awel makichíwa.

³⁸ Iwán María kijtoj:

—Nej manikchíwa ken kineki toTeko, iwán Dios makichíwa ipan nej ken tikijtoj.

Iwán kuá' tami' tajtoj María, yájkíya el ángel.

María kipaxalowiliá Elisabet

³⁹ Ayá' wejkatí', María nimanín yajki kipaxalowilíto Elisabet yej chantitoya ipan se altepe' yej ono' ipan tepeyoj, ipan estado de Judea ⁴⁰ Iwán kala' chan Zacarías, kinotza' Elisabet. ⁴¹ Iwán kuá' Elisabet kíká' iga kinotzkej, este italaxijti' wiwitoga' ixolo', iwán íkuá' iyEspíritoj Dios kitajtolmá' Elisabet, ⁴² iwán kijtoj recio:

—Dios mitzye'ítaya máj que inochi siwatkej. Iwán no kiye'íta'ya moxolo'. ⁴³ ¿Té noteki in nej iga manepaxalowilíki yej íye'pa noTeko? ⁴⁴ Kuá' níká' iga tinenotza', este wiwitoga' notalaxijtiko noxolo' iga pagui'. ⁴⁵ Tej tipakto' iga ticredoj toTeko iga yawi mochíwati yej mitzijlij.

⁴⁶ Iwán kijtoj María:

Noalmaj kiweyimati'ltiá toTeko.

⁴⁷ Iwán noespíritoj paki iyixtaj Dios yej nemanawij.

⁴⁸ Iga Dios netapejpen iga iyesclavaj, yej ayá' nimotapialiá.

Iwán este aman iwán nochipa kijtoskej iga Dios neye'íta,

⁴⁹ iga Dios yej nochi wel kichíwa, kichij ipan nej yej poxsan yekti.

¡Mamoweyimati itoká'!

⁵⁰ Dios nochipa kikneliá yej kimajmawiliá.

⁵¹ Iga kichij yej ayagaj wel kichíwa;

kitanilij yej mopoxweyimati'j.

⁵² Kikixtij reyejmej kan mandarowayaj,

iwán kichij iga makiweyimati'ltikan yej ayá' moweyimati'j.

⁵³ Yej nemi apismikiáj, Dios kimá' yej yekti,

iwán yej motapialiayaj ayá' kimá' nité.

⁵⁴ Dios kípalewíj la gente de Israel yej kicredowaj,

iwán ayá' kelkaj iga kiknelij.

⁵⁵ Iga Dios ijkón kijlij to-ikyapatajwan, iga nochipa kipaləwij Abraham iwán nochi ipilowan ipilowampa.

⁵⁶ Iwán María kawí' çan Elisabet ken eyi mej iwán yajki sej ichan.

Nacerowa Juan yej tabautizarowa

⁵⁷ Kuá' asi' hora iga Elisabet taonoltiá, kita' se ichoochin.

⁵⁸ Kuá' kimatikej ivecinojmej iwán iparięentejmej iga toTeko poxsan kiknelij Elisabet, yajkiy kiyolchikawatoj. ⁵⁹ Iwán kuá' xolotzin kipiaya ocho día, kiwigakej iga kicircuncidarotoj† ken kitekichiwaj israelitajmej. Iwán kinekiáj iga makitokawikan Zacarías ken itajpa itoka'.

⁶⁰ E' iye' kijtoj: —¡Ayéj ijkón! Yéj yawi motokawiti Juan.

⁶¹ Kijtojkej:

—¿Te iga? Esi ateyi nisé amokniwan yej ijkón itoka'.

⁶² Iwán Zacarías san kimamanotzakej iga kitajtankej kén kitokawij ichoochin. ⁶³ Itaj kitajtan tejté kan matajkuilo, iwán kijkuiloj: “Itoka' Juan.” Iwán inewi san tajtachixtikajkej. ⁶⁴ Iwán Zacarías ikuá'ya tajtoj sej iwán pəwa' kiweyimatiłtij Dios. ⁶⁵ Nochi yej najna'san ichamej momajtijkej, iwán noyan ipan estado de Judea, yej çantitokej ipan tepemej kipowayaj yej mochij. ⁶⁶ Iwán nochi yej kikakiáj inón tatapowalis, mosepantajtaniáj:

—¿Té an itekiyo kipiás in inin choochin?

Iga nešiá iga Dios onoya iwán choochin.

Itaku' Zacarías

⁶⁷ Iwán ipan Zacarías, yej itajpa choochin, asi' iyEspíritoj Dios iwán kijtoj tájtól yej Diospa kimá':

⁶⁸ Mamoweyimatilti toTeko, yej iDiospa Israel, iga wəłaj kimənanawiko igentej.

⁶⁹ Teřitanilij se yej tesalvarowa yej kipoxpiá poder yej ipiltzin yej ipilowampa David yej kichij ken Dios kineki.

⁷⁰ Ijkón kensan Dios ikya kijtoj ipan iprořetajmej yey yə'nemikej,

⁷¹ iga yéj yawi temənanawiti de inomej yey temiktijnekij iwán de inochi yey te-ijiyaj.

⁷² Iga manəsi iga kikneliá to-ikyapatajwan, iwán ayá' kelkəwa iga kichij pacto iwamej.

⁷³ Inin yey Dios kinojma-ijlij to-ikyapatajwéj Abraham iga yawi kichiwati:

⁷⁴ yawi temənanawiti ipan toenemigojmej, iwán ay'ya timajmawiskej iga tiktokaj Dios,

† 1:59 1:59 Xikita glosario “Circuncisión”.

⁷⁵ iwán nochipa tiye'nemiskej iwán tiye'onoskej iyixtaj.

⁷⁶ Iwán tej nopiltzín, mitztokawiskej iprofetaj Dios yej ono' pox ajko,

iga tej titayakanas iyixtaj toTeko iga tikye'talijtiáj iyojwi,

⁷⁷ iga xikmatilti igentej toTeko ken iga kelkawiliskej yej kichiwaj yej ayekti

iwán ijkón kimānawiskej.

⁷⁸ Iga toDios poxsan te-ikneliá, inón iga este ajko kan ono', tetitaniliá se yej ken kuá' tetawiki ipan toalmaj.

⁷⁹ Iwán iga makitawi yej onokej kan takomichkan, inomej yej majmatokej iga mikiskej.

Iwán teojmaka ipan ojtí yej tenextiliá iga wel matonokan tamelá.

⁸⁰ Iwán choollintzín nemi weyaya iwán máj kixmatitiaya Dios. Iwán onoya ipan desierto[‡] kan ayagaj ono', este que iyixtaj la gente de Israel monextij te itekiyo in yéj.

2

Jesús nacerowa Belén

¹ Kuá' gobernawaya rey César* Augusto, tatekimá' iga noyan mamochiwa censo. ² Inín achto censo kichijkej kuá' Cirenio mandarowaya Siria. ³ Iwán inewi gente yajki ipan iyaltepemej kajkan nacerojkej iga kijuilotoj itokamej.

⁴ Inón iga José kisa' Nazaret, altepe' yej ono' ipan estado de Galilea. Iwán yajki ipan estado de Judea ipan altepe' yej itoka' Belén kan naceroj rey David, iga José irrazajpa David. ⁵ Yajki mo-ijuiloto iwán María este Belén. María onoyay iga yawi monamiktiti iwán José. María xoloyoja, e' ayéj iga iwanya onoya. ⁶ Iwán kuá' onokeja Belén, asi' hora iga María taonoltiá. ⁷ Iwán ompa kita' iyokichkopompiltzín, iwán kikijkimiloj iga tzótzol iwán kitega' ipan kuacajon kan motamaka kawayojmej, iga ay'ya onoya kan kochij yej paxalowaj.

Angelejmej kipowaj iga naceroja Jesús

⁸ Ayá' wejka iga Belén onoyaj sekin yej kicuidaroytoyaj borregojmej.† Iwán inomej senyówal onoyaj ipan sakayoj. ⁹ Kémpasan kixnextilikoj se iyángel toTeko. Iwán iweyipoder toTeko tawij kan onoyaj yejemen iwán pox majmawikej. ¹⁰ E' el ángel kijtoj:

—Amo ximajmawikan. Nimitzmatiltikoj ye'noticiaj, iwán inewi yej kikakiskej, yolpakiskej: ¹¹ iga aman naceroco ipan iyaltepe' David se yej mitzmanawikoj, toTeko, el

‡ **1:80** 1:80 Xikita glosario “Desierto”.

* **2:1** 2:1 Xikita glosario “César”.

† **2:8** 2:8 Xikita glosario “Borrego”.

Cristo‡ yej itatitan Dios. ¹² Iga xikmatikan iga ayá' nemi nimitzkajkayawaj, anyawij ankasitij se xolotzin kijekimilijto' iga tzótzol iwán wetzto' ipan se kuacajon kan motamaka kawajojmej.

¹³ Iwán kempasan mijixnextikoj iná' el ángel máj komati angelejmej yej walkej ipan cielo iwán inochin kiweyimatiltiyaj Dios iwán kijtowajaj:

¹⁴ ¡Mamoweyimatilti Dios ipan cielo yej ono' máj ajko, iwán ipan inin tajli maonokan tamelá nochi yej Dios kiye'ita!

¹⁵ Iwán kuá' yájkija sej angelejmej ipan cielo, pastormej pewakej iga moseseapan-ijliáj:

—Tiákanwa' Belén, matikitatij yej sucederoj, yej tematiltij toTeko.

¹⁶ Iwán nimanin yajkij, kasitoj María iwán José, iwán wetzto' xolotzin ipan kuacajon. ¹⁷ Kuá' pastormej kitákeja choointzin, kimatiltijkej José iwán María yej el ángel kijlijkej de inon choointzin. ¹⁸ Iwán nochi yej kikakikej yej kipowajaj pastormej, san tajtachixtikawíáj. ¹⁹ E' María kana' ipan iyalmaj nochi yej kijlijkej, iwán nochipa keklamikiá. ²⁰ Iwán pastormej yajkij sej kan onoyaj, kiweyimatiltijtajkij Dios iwán kitakuikilijtajkij iga inon yej kikakikej iwán kitakej, iga nochi mochi kensan el ángel kijtoj.

Choolintzin Jesús kiwigaj weyitiopan

²¹ Kuá' choointzin kipia'ya ocho día, yajkij kicircuncidarotoj iwán kitálijkej itoka' JESÚS, inonsan toka' yej el ángel kijlij María kuá' aya xoloyowíá.

²² Iwán kuá' asi' día iga mopurificarowaj yejemen, ken kijtowa iley Moisés, choointzin kiwigakej Jerusalén iga makipresentarokan iyixtaj toTeko. ²³ Ijkon kichijkej iga ipan iley toTeko, ijin ikuilijto': "Inewi koponchoochin yej nacerowa, mochiwaskej itatki toTeko."§ ²⁴ Iwán yajkij kimakatoj iyofrendaj Dios ken kijtowa iley toTeko: ome solin o ome jojtokotzitzin.

²⁵ Inon vej, Jerusalén onoya se taga' itoka' Simeón, pox ye'nemiá iwán kiweyimatiltiya Dios. Yéj kichixtoya yej kimanawiki israelitajmej. IyEspíritoj Dios onoya iwán Simeón, ²⁶ iwán kimatiltij iga aya mikis este que makita Cristo yej Dios kitapejpen iwán kititanis. ²⁷ Kuá' itaj iwán iye' choointzin Jesús kiwigakej weyitiopan iga machiwakan ken la ley tatekimaka, iyEspíritoj Dios kitekimá'

‡ 2:11 2:11 Xikita glosario "Cristo". § 2:23 2:23 Ex 13:1

Simeón iga mayawi nō weyitiopan. ²⁸ Íkuā' Simeón kinawaj choolintzín iwán ijkín kijtoj iga kiweyimatiltij Dios:

²⁹ NoTēko, inán welja nimikis tamelá,
iga nikíta'ya yej tine-ijlij.

³⁰ Niknojma-íta'ya yej tasalvarowa,

³¹ yej tiktitan iga nochi gente.

³² Yéj ken kitawij ipan iyalmajmej nochi gente yej ayéj de Israel.

Iwán yawij kiweyimatiltitij Israel iga nij naceroj yej tasalvarowa.

³³ José iwán iye' Jesús yoltrikpakej kuā' Simeón tajtowaya de choolintzín. ³⁴ Iwán Simeón kitajtanilij Dios iga maye'onokan, iwán kijlij María yej iye'pa Jesús:

—Dios kitapejpen inín choochín iga ípan, mia' de Israel mopoipoloskej iwán mia' mosalvaroskej. Iwán inín poxsan yawij kijiyatij, ³⁵ ijkón nešis yej la gente kejlantokej ipan iyalmajmej. E' tej tia timopoxyolmiktiti, tikmachilij ken tikita se espada yawi mitzyolsoloti.

³⁶ Ompa nō onoya se siwa' yej Dios kitajtolmakaya, yej itoka' Ana, yej ipiltzimpa katka Fanuel, yej irrázajpa Aser. Inón vej pox ilámaja. Yéj monamiktijka kuā' takótzino', e' siete añosan sen-onoyaj, iwán mi' iwéj. ³⁷ Iwán Ana kiwigayay ochenta y cuatro año. Ayá' kīsaya ipan weyitiopan iga kiweyimatiltiaya toTēko semilwi' iwán senyówal iga mayunarowaya iwán oradowaya. ³⁸ Kuā' tami' tajtoj Simeón, íkuā' asi' Ana iwán pewa' iga kimaka gracias Dios iwán kipowa' de xolo' iyixtaj la gente de Jerusalén yej kichixtoyaj se yej makimanawikan.

Mokuepaj sej Nazaret

³⁹ Kuā' kichijkeja inewi yej kijtowa iley toTēko, mokuepkej sej ipan estado de Galilea, ipan iyaltepemej yej itoka' Nazaret. ⁴⁰ Iwán choolintzín nemi moskaltiaya iwán asitiaya itájpāl iwán pox tamatitiaya, iwán Dios kipoxye'itaya iwán kipałewiaya.

Jesús kawī ipan weyitiopan

⁴¹ Itaj iwán iye' Jesús yayaj cada año Jerusalén iga mo-ilwichiwiliá la Pascua.* ⁴² Kuā' kipia'ya doce años Jesús, yajkij sej Jerusalén iga yejemej kitekichīwayaj iyilwi la Pascua. ⁴³ Kuā' támi'ya ilwi', inón día yáwija ichamej. E' Jesús kawī' Jerusalén, itaj iwán iye' niga kitakej kan kawī'. ⁴⁴ Yejemej kijtojkej anka Jesús yaya tatzałan kan poliłtiālo. Kuā' nejnénkeja semilwi', íkuāo' kitepojkej kan

* 2:41 2:41 Xikita glosario "Pascua".

yayaj iyikniwan iwán yej kixmatiáj; ⁴⁵ e' ayá' kasikej. Iwán mokuepakej sej Jerusalén iga kitemotoj ompiga.

⁴⁶ Este ipan eyi día kasitoj weyitiopan, ewato' kan onoyaj yej tamachtiáj ipan la ley. Iwán Jesús kikaktoya yej tamachtiáj ipan la ley iwán kitajtantoya. ⁴⁷ Iwán nochi yej kikaktoyaj san tajtachixtikawíaj iga kitayaj iga poxsan kuayamani' iwán iga kuá' kitajtaniáj, kimatiá kén kijtowaya. ⁴⁸ Kuá' itaj iwán iye' kitakej, san tajtachixtikajkej. Iwán iye' kijtoj:

—Nopiltzin, ¿te iga inín annehiwilijkej? Motaj iwán nej nimitztemojtinemiáj este ken nichókaja.

⁴⁹ Jesús kijtoj:

—¿Te iga annetemojtinemiáj? ¿Ix ayá' ankimatij iga manono kan íkal noTaj?

⁵⁰ E' yejemej ayá' kimatikej te kijtojneki yej kijtoj.

⁵¹ Iwán Jesús senyájkíya iwamej altepe' Nazaret. Iwán Jesús kipoxcredowaya itaj iwán iye'. Iwán iye' Jesús nochipa kejlantoya nochi inín ipan iyalmaj. ⁵² Iwán Jesús majya nemi weyaya iwán majya tamatitiaya. Iwán Dios iwán la gente kiye' itayaj Jesús.

3

Juan yej tabautizarowa ono' ipan desierto kan ayá' onolo'

¹ Kuá' kipia'ya quince año iga rey Tiberio César mandarojtoya ipan mia' país, Poncio Pilato mandarojtoya ipan estado de Judea, Herodes mandarojtoya ipan estado de Galilea, Felipe yej iyiknin Herodes mandarojtoya ipan estadojmej de Iturea iwán Trakonites, iwán Lisaniás mandarojtoya ipan estado de Abilinia. ² Anás iwán Caifás kimandarowayaj sacerdotejmej. Inón tiempo ipan desierto Dios kitajtolmá' Juan yej ipiltzin Zacarías. ³ Iwán Juan panoj noyan ipan aten Jordán, kijlijtinemi' la gente iga yejemen makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti iwán mamobautizarokan* iga Dios makiperdonarowilikan yej kichijkej yej ayekti. ⁴ Inín mochij ken kijkuiloj el profeta Isaías:

Mokaki a'pa tajtowa recio ipan desierto, kijtowa:

“Xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayekti,

ijkón ankitapowaj ojti iga toTeko.

⁵ Inewi axapowewetkej motalakilij,

iwán inewi tepeyoj iwán inewi tepetzitzin no moxitiñas iga makanivelarokan,

mamalich-ojtimej yawij melawayatij,

ojtimej kan axapoti', tayeqantiás;

* 3:3 3:3 Xikita glosario “Bautizar”.

6 nochi gente kitas iga Dios tamañawiá.”

7 Kuá' la gente yayaj itennoj Juan iga mamobautizarokan, yéj ijkín kijliaya:

—¡Amejemen ken nokta ipilowan kowamej! ¿A'yéj mitzijlijkej iga anyawij anmomanawitij kuá' Dios yawi tacastigaroti? 8 Xiye'nemikan iga manesi iga ankikajtéjkeja iga ankichiwaj yej ayékti. Iwán amo xikijtokan: “Nejemen no-ikyapatajwewejmej Abraham.” Nimitzijliáj iga inimej temej Dios wel kichíwa ipilowan Abraham. 9 Háchajwa' óno'ya iga yawi motzojtzontekiti kuawimej este ipan inelwayomej. Inochi kuawi' yej ayá' ye'taki, motzonteki iwán moakiá tiko.†

10 Iwán la gente tatajtankej:

—¿Tétaj nikchíwaskej?

11 Juan kijtoj:

—Yej kipiá ome ikuach, makimaka yej ayá' kipiá nisé. Iwán yej kipiá tákual makimaka yej akipiá.

12 Wálkej nō iga mamobautizarokan sekin yej kicobrarowayaj impuestos‡ iga Roma iwán kitajtankej Juan:

—Tamachtiani, in nejemej, ¿té nikchíwaskej?

13 Juan kijtoj:

—Xitacobradokan achonsan ke' mitztekimakaj yej mitzmandarowaj.

14 Iwán soldadojmej nō tatajtankej:

—In nejemen, ¿té nikchíwaskej?

Juan kijtoj:

—Amo agaj xikmajmajtikān, niga xiknamolpantikan kansan xikuilikan itomīn Iwán xitawelonókanya, achón ke'ya iga ankitaniáj.

15 Nochi gente kitajtachilijtoyaj Juan, iwán motajtaniáj ipan iyalmajmej: “¿Ix el Cristo in Juan?” 16 E' Juan kijtoj:

—Nej, nimitzbautizarowaj iga a'ti, e' se' yej wí', yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo iwán ti'ti. Yéj máj tayakanto' que nej, este akajasi iga nej manixxitomili imekayo iga'. 17 Yéj kikitzkijto' yej iga kichijchíwa trigo iga kitasolkixtiá. Iwán trigo kanas kan moana; e' itasolyo kitatij ipan ti'ti yej ayí' sewis.

18 Ijkón, iwán iga sekin máj tanonotalis, Juan kipowiliaya ye'noticiaj la gente. 19 Iwán Juan kajajwa' el gobernador Herodes iga kikuí' iga isiwa' ikuñada yej itoká' Herodías, yej isiwa'pa katka Felipe, iwán iga inochi yej ayékti kichíwaya Herodes. 20 E' Herodes kichijo' máj yej ayékti iga kipresojwij Juan.

† 3:9 3:9 Inín kijtojneki iga Dios yawi kicastigaroti yej ayompa nemij. ‡ 3:12 3:12 Xikita glosario “Impuestos”.

Juan kibautizawrowa Jesús

²¹ KuꞤ' Juan tabautizawrowa, kibautizawrowa nꞤ Jesús. IwꞤn kuꞤ' Jesús orawrowa, cielo tapowi', ²² iwꞤn iyEspiritoj Dios temoj ipan yéj, ken se jojtoko iwꞤn mokagui' se tájtꞤl ipan cielo, kijtoj:

—Tej nokta tinopiltzꞤn yej nimitzpoxchokiliá, tej tineyꞤlchikajto'.

IyikyapatajwꞤn Jesús

²³ Jesús kipiaya ken treinta años kuꞤ' pꞤwa' itekipánꞤl yej Dios kimá'. Momatiá iga Jesús itaj itꞤka' José. Elí mochiꞤj tꞤtaj iga José, ²⁴ iwꞤn Matat mochiꞤj tꞤtaj iga Elí, iwꞤn Leví mochiꞤj tꞤtaj iga Matat, iwꞤn Melqui mochiꞤj tꞤtaj iga Leví, iwꞤn Jana mochiꞤj tꞤtaj iga Melqui, iwꞤn José mochiꞤj tꞤtaj iga Jana, ²⁵ iwꞤn Matatías mochiꞤj tꞤtaj iga José, iwꞤn Amós mochiꞤj tꞤtaj iga Matatías, iwꞤn Nahúm mochiꞤj tꞤtaj iga Amós, iwꞤn Esli mochiꞤj tꞤtaj iga Nahúm, iwꞤn Nagai mochiꞤj tꞤtaj iga Esli, ²⁶ iwꞤn Maat mochiꞤj tꞤtaj iga Nagai, iwꞤn Matatías mochiꞤj tꞤtaj iga Maat, iwꞤn Semei mochiꞤj tꞤtaj iga Matatías, iwꞤn Josek mochiꞤj tꞤtaj iga Semei, iwꞤn Judá mochiꞤj tꞤtaj iga Josek, ²⁷ iwꞤn Joanán mochiꞤj tꞤtaj iga Judá, iwꞤn Resa mochiꞤj tꞤtaj iga Joanán, iwꞤn Zorobabel mochiꞤj tꞤtaj iga Resa, iwꞤn Salatiel mochiꞤj tꞤtaj iga Zorobabel, iwꞤn Neri mochiꞤj tꞤtaj iga Salatiel, ²⁸ iwꞤn Melqui mochiꞤj tꞤtaj iga Neri, iwꞤn Adi mochiꞤj tꞤtaj iga Melqui, iwꞤn Cosam mochiꞤj tꞤtaj iga Adi, iwꞤn Elmodam mochiꞤj tꞤtaj iga Cosam, iwꞤn Er mochiꞤj tꞤtaj iga Elmodam, ²⁹ iwꞤn Josué mochiꞤj tꞤtaj iga Er, iwꞤn Eliezer mochiꞤj tꞤtaj iga Jesús, iwꞤn Jorim mochiꞤj tꞤtaj iga Eliezer, iwꞤn Matat mochiꞤj tꞤtaj iga Jorim, ³⁰ iwꞤn Leví mochiꞤj tꞤtaj iga Matat, iwꞤn Simeón mochiꞤj tꞤtaj iga Leví, iwꞤn Judá mochiꞤj tꞤtaj iga Simeón, iwꞤn José mochiꞤj tꞤtaj iga Judá, iwꞤn Jonam mochiꞤj tꞤtaj iga José, iwꞤn Eliaquim mochiꞤj tꞤtaj iga Jonam, ³¹ iwꞤn Melea mochiꞤj tꞤtaj iga Eliaquim, iwꞤn Mainán mochiꞤj tꞤtaj iga Melea, iwꞤn Matata mochiꞤj tꞤtaj iga Mainán, iwꞤn Natán mochiꞤj tꞤtaj iga Matata, ³² iwꞤn David mochiꞤj tꞤtaj iga Natán, iwꞤn Isai mochiꞤj tꞤtaj iga David, iwꞤn Obed mochiꞤj tꞤtaj iga Isai, iwꞤn Booz mochiꞤj tꞤtaj iga Obed, iwꞤn Salmón mochiꞤj tꞤtaj iga Booz, iwꞤn Naasón mochiꞤj tꞤtaj iga Salmón, ³³ iwꞤn Aminadab mochiꞤj tꞤtaj iga Naasón, iwꞤn Aram mochiꞤj tꞤtaj iga Aminadab, iwꞤn Esrom mochiꞤj tꞤtaj iga Aram, iwꞤn Fares mochiꞤj tꞤtaj iga Esrom, iwꞤn Judá mochiꞤj tꞤtaj iga Fares, ³⁴ iwꞤn Jacob mochiꞤj tꞤtaj iga Judá, iwꞤn Isaac mochiꞤj tꞤtaj iga Jacob, iwꞤn Abraham mochiꞤj tꞤtaj iga Isaac, iwꞤn Taré mochiꞤj tꞤtaj iga Abraham, iwꞤn Nacor mochiꞤj tꞤtaj

iga Taré, ³⁵ iwán Serug mochiĵ tĕtaj iga Nacor, iwán Ragau mochiĵ tĕtaj iga Serug, iwán Peleg mochiĵ tĕtaj iga Ragau, iwán Heber mochiĵ tĕtaj iga Peleg, iwán Sala mochiĵ tĕtaj iga Heber, ³⁶ iwán Cainán mochiĵ tĕtaj iga Sala, iwán Arfaxad mochiĵ tĕtaj iga Cainán, iwán Sem mochiĵ tĕtaj iga Arfaxad, iwán Noé mochiĵ tĕtaj iga Sem, y Lamec mochiĵ tĕtaj iga Noé, ³⁷ iwán Matusalén mochiĵ tĕtaj iga Lamec, iwán Enoc mochiĵ tĕtaj iga Matusalén, iwán Jared mochiĵ tĕtaj iga Enoc, iwán Mahalaleel mochiĵ tĕtaj iga Jared, iwán Cainán mochiĵ tĕtaj iga Mahalaleel, ³⁸ iwán Enós mochiĵ tĕtaj iga Cainán, iwán Set mochiĵ tĕtaj iga Enós, iwán Adán mochiĵ tĕtaj iga Set, iwán Dios mochiĵ tĕtaj iga Adán.

4

Tzitzimi' kineki iga Jesús makichĵwa yeĵ ayĕkti

¹ Kuá' Jesús kĵsa' ipan weya' Jordán, kipiaya nokta iyEspíritoĵ Dios, iwán iyEspíritoĵ Dios kiwĵga' Jesús ipan desierto kan ayá' chantitoló'. ² Ompa onoya cuarenta días, ayá' takuaj inomeĵ días iwán mayana'. Iwán Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichĵwa yeĵ ayĕkti, ³ kijlij:

—Siga teĵya nokta iPiltzĵn Dios, xikijli inĵn te'ti iga mamochĵwa pan.

⁴ Jesús kijtoj:

—Ijkĵn iĵkuilĵto' itájtól Dios: “Ayá' gasan tákual wel ono taga', nō wel ono iga kichĵwa ken kĵtowa itájtól Dios.”

⁵ Iwán Tzitzimi' kiwĵga' Jesús ipan se tepe' yeĵ pox ajko iwán kinĕxtilĵ nimanĵnsan inochi paĵsmej yeĵ ono' ipan inĵn tajli. ⁶ Tzitzimi' kijlij Jesús:

—Neĵ nimitztalĵ iga xikmandaro inochi inĵn monĵsaj paĵsmej yeĵ neĵ nemakakeĵ iwán wel nikmaka a'san neĵ nikneki. ⁷ Siga timotankuaketza iga tineweyimatĵltiá, inochi nimitzmas.

⁸ Jesús kijlij:

—Tzitzimi', xicholo notĕnoj, iga iĵkĵn iĵkuilĵto' itájtól Dios: “Xikweyimatiĵti moTĕko Dios iwán xikchĵwa kensan yeĵ kineki.”

⁹ Iwán Tzitzimi' kiwĵga' Jesús ipan weyi-altepe' Jerusalén, kiteĵkawĵltĵ este iyĵko, kan máĵ ajko ipan inōn weyitiopan, iwán kijtoj Tzitzimi':

—Siga teĵya nokta iPiltzĵn Dios, este nigaj ximopatānalti talpan; ¹⁰ iga itájtól Dios iĵkĵn iĵkuilĵto':

Dios kiĵitanis iyangelejmej iga mamitzpalewĵkan.

¹¹ Mitzmajkuiĵaskej, iga amo ximokxiwĵteki ipan te'ti.

¹² Jesús kijlij:

—Kijtowa nō itájtōl Dios: “Amo xiktajtānili moTēko Dios iga makichīwa tejté iga san manesi iga wel kichīwa.”

¹³ Tzitzimi' kikajtejka Jesús kuá' kita' iga awel kichīwaltij yej ayeḱti.

Jesús pēwa iga tamachtiá

¹⁴ Jesús yajki sej Galilea, iwán iyEspíritoj Dios kipalewīj iga nochi wel makichīwa. Ipan inón tajli noyan momatiá yej yéjpa kichīwa. ¹⁵ Jesús tamachtiaya ipan itiopamej israelitajmej, iwán nochi kiweyimatiŕtiayaj.

Jesús asi Nazaret

¹⁶ Jesús yajki Nazaret, kan moskaltij. Ipan día kuá' mosewilo, kala' tiopan ken iga nochipa kichīwaya. Iwán moketza' iga kileeroj itájtōl Dios. ¹⁷ Kimakakej se ama' yej kijuiloj el profeta Isaías, iwán kuá' kitapoj, kasi' kan ijkín ijuilijto':

¹⁸ IyEspíritoj toTēko nepalewía, Dios netapejpen iga manikuiguili ye'noticiaj yej ayá' motapi-aliáj.

Netitan iga manikachitalti yej moyolmiktijtokej, iwán iga manikijtoḱi ken iga maxitomikan yej ken ilpitokej, iwán iga maniktachalti yej pachamej.

Netitan iga manikmanawiki yej kiknoḱhīwaj.

¹⁹ Netitan iga manikpowa iga toTēko inán tamānawikoya.

²⁰ Iwán Jesús kikikimiloj in inón ama' iwán kimá' yej mandarowa, iwán Jesús motalij. E' yej ompa onoyaj tiopan, kitachilijtikajkej Jesús. ²¹ Yéj kijtoj:

—Aman amo-ixtaj mocumpliroy inín yej nigaj ijuilijto'.

²² Nochi ye'tajtoj iga Jesús, iwán madmiradojkej iga pox monsj yej kijtojtoya. Motajtaniáj:

—¿In inín ayejtaj ipiltzín José?

²³ Jesús kijtoj:

—Amelá' anne-ijlijnekij yej mojtowa: “Médico, ximoachitalti momatika”; iwán anne-ijliskej: “Yej nikakikej yej tikchij Capernaum, xikchīwa nō nigaj ipan mótal.”

²⁴ Iwán kijtoj sej Jesús:

—Nimitzijliáj iga nisé profeta ayá' kitajtolkuij ipan iyaltepe'. ²⁵ Nimitzijliáj iga onoyaj komati viudajmej ipan Israel kuá' onoya el profeta Elías, kuá' ayá' wetzi' tiawa' tres año y medio iwán noyan apistajtitoya; ²⁶ e', Dios ayá' kititan Elías ḱan nisé yej wewejmí' de Israel, kititan iga mayawi ḱan se yej wewejmí' de Sarepta yej ono' itenoj altepe' Sidón. ²⁷ Inón vej kuá' onoya Eliseo, onoyaj nō komati de Israel yej palantiaya inakayomej iga kipiayaj lepra.* E' nisé

* 4:27 4:27 Xikita glosario “Lepra”.

de Israel ayá' kipajtilij, sętzin kipajtilij yej itoqa' Naamán yej ichan ipan país de Siria.

²⁸ Kuá' inón kikakikej, inochi yej onoyaj tiopan, pox kuejkuesiwiwej. ²⁹ Mocketzkej kan ejewatoyaj, kikixtijkej Jesús ipan altepe'; inón altepe' onoya iyixko tepe', iwán Jesús kiwigakej este kan máj ajko ipan tepe', iga ompa makibarrancarokan. ³⁰ E' Jesús panoj tatzalan, iwán yájkia.

Sę taga' yej kipiaya maļespíritoj

³¹ Jesús yajki ipan sę altepe' yej itoqa' Capernaum, estado de Galilea, iwán ipan día kuá' mosewilo, tamachtiaya. ³² Iwán yejemen madmiradowayaj ken iga tamachtiaya, porque kuá' tajtowa ya neśiá iga kimati te nemi kijtowa.

³³ Tiopan onoya sę taga' yej kipiaya maļespíritoj, iwán tzajtzi' iga kijtoj:

³⁴ —Xinekajtewakan; ęté tikpiá iwán nejemen, Jesús de Nazaret? ęIx tiwalaj iga annepolokoj? Nej nimitzixmati a'yéj tej, tejwa' yej atikhįwa yej ayękti iwán mitztįtan Dios.

³⁵ Iwán Jesús kajajwa' inón maļespíritoj, kijlij:

—įAyo' xitzajtzito! įXikajtewa inın taga'!

Iwán inón maļespíritoj kiwetzįltij este ipan tajli in inón taga', iyįxtaj inomej gente, iwán kįsa' ipan inón taga', iwán até kichįwilij. ³⁶ Nochi momajtįkej iwán mosesep-an-įjliayaj:

—Ayį' tikakij yej įjkın matajto; inın taga' pox wel tateki-maka; įmaļespíritojmej kicredowaj iwán kįsaj!

³⁷ Iwán nochi yej kichįwaya Jesús, noyan momatiá ipan inón tajli.

Jesús kachitįltiá imonan Pedro

³⁸ Jesús kįsa' tiopan iwán yajki chan Simón. Kasito imonan Simón poxsan kawanto', iwán kijlijkej Jesús iga makachitįlti. ³⁹ Jesús motolok kan wetztoya imonan Simón iwán kajajwa' kawan iwán séwi'ya ikajlo'. Iwán įkuá'san mocketza' in imonan Pedro, iwán kįchįja tákual iga tatamá'.

Jesús taachitįltiá

⁴⁰ Kuá' kála'ya tonatį', nochi yej kipiayaj ichamej yej sęse'pa iga wetitoyaj, kiwigakej kan onoya Jesús; iwán kitįlij imá' ipan sejsé de yejemen iwán kachitįltįjkej. ⁴¹ Mia' kipiayaj maļespíritoj, iwán kuá' kįsayaj, tzajtziáj, kijtowa yaj:

—Tej įPiltzın Dios.

E' Jesús kajajwaya maļespíritojmej, ayá' kimakaltįya iga matajtokan, porque kimatiáj iga Jesús el Cristo yej Dios kitįtan.

Jesús kipowa itájtł Dios ipan estado de Galilea

⁴² Kuá' tanęsi', Jesús kįsa' ipan altepe' iwán yajki kan ayagaj ono'. E' la gente kitęmojkej iwán asikej este kan onoya. Kinekiáj iga makáwi-o' iwán aya mayawi, ⁴³ e' Jesús kijlij la gente:

—Es que nia nę nikpowati ye'notįciaj ipan se' altepemej iga ken reinarowa Dios,† iga inón nokta neťitankej.

⁴⁴ Ijkón Jesús kipojtinemiá itájtł Dios ipan tiopamej yej ono' Galilea.

5*Topojmajkej ken ayi'pa mo-ita*

¹ Se día Jesús onoya Genesaret ipan lagunajten, iwán walkej komati gente este kipipitzkowayaj Jesús iga kikakisnekiáj itájtł Dios. ² Iwán Jesús kita' ęme ákal yej onoyaj ipan aten, iwán yej tamatawiáj temojkej iga kipajpakaj irredejmej. ³ Iwán Jesús tejkaj ipan se de inęmej ákal yej itátkipa Simón. Iwán Jesús kijlij Simón iga achi máj makiwejkatili ákal iga ataten. Iwán Jesús motalıj ipan ákal iga kimachtij yej ompa chapantokej. ⁴ Kuá' támi'ya tamachtij, Jesús kijlij Simón:

—Xikuęga moákal kan majya wejkatan iwán ompa xitopojmakán iga amoatarrayaj.

⁵ Simón kijtoj:

—Tamachtiani, senyówal nitopojmajkej iwán nisę anikįtzkijkej. Ya que tej nemi tinętekimaka, nia sej nitopojmati.

⁶ Kuá' inón kichijkej, kikįtzkijkej komati topoj, iwán este tzajtzeyani' irredejmej. ⁷ Iwán kimąnotzkej yej onoyaj ipan se' ákal iga mayakan makipalewįtij. Iwán yajkij, iwán kitęmijkej iyomexti ákal, iwán este ken awetziaja. ⁸ Kuá' inın kita' Simón Pedro, motankuąketza' itęnoj Jesús iwán kijlij:

—NoTęko, amo xinętecho iga nej ayá' niye'nemi.

⁹ Ijkón kijtoj Pedro iga pox majmatoya; ijķonsan nę nochį yej iwán nemiáj iga pox komati yej kikįtzkijkej. ¹⁰ Nę momajtij Jacobo iwán Juan yej ipilowan Zebedeo, yej tekipanowayaj iwán Simón. E' Jesús kijlij Simón:

—Amo ximajmawi, inán tipęwas iga tiknechkowa yej manętokakan, ken inán topoj tikįtzkiá.

¹¹ Iwán kuá' kikįxtįjkeja iyakalmej ipan ataten, ómpaya kikajtejkej inewi iwán kitokákeja Jesús.

Jesús kachitialtiá se taga' yej nemi palani ikajlo'

† 4:43 4:43 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

¹² Sę día onoya Jesús ipan sę ąltepe', wálaw sę taga' yej nemi palani ikajlō' iga kipiaya lepra. Iwán kuą' kita' Jesús, motankuąketza' iwán motzontoga' este ipan tajli iwán ijkın kichokistajtanilij:

—Notęko, siga tej tikneki, wel xinepajti.

¹³ Jesús kichijchin iga imą' iwán kijlij:

—Kena, nikneki xipajti.

Iwán ikuą'san pajti' kan palantiaya. ¹⁴ Jesús kijlij inon yej achitiá' iga amo agaj makijli ą' kipajtij, iwán kijlij:

—Xaj kan ono' sacerdote iga mamitzita, iwán xikmaka moofrendaj Dios, ken Moisés tatekimá', iga Dios mitzpjájtija iwán iga mamomati iga tipájtija ya.

¹⁵ Noyan momatitiaya iga taachitialiaya Jesús, iwán komati gente monechkowayaj iga makikakikan yej kijtowa iwán iga makachitilikan. ¹⁶ E' Jesús kikajtęwaya la gente iga isęlti yaya tajtoti iwán Dios kan ayagaj ono'.

Jesús kachitialiá sę yej awel nejnemi

¹⁷ Sę día tamachtijtoya Jesús, iwán ompa ęwatoyaj fariseojmej* iwán yej tamachtiaj† ipan iley Moisés, yej wáлкеj de inochi ątepemej yej ono' ipan estado de Galilea, de Judea iwán de Jerusalén; iwán ipoder Dios monęxtiaya kuą' Jesús taachitialiaya. ¹⁸ Iwán asikej sekin tajtaga' yej kiwajliguilijkej ipan tapech sę taga' yej awel nejnemi nokta. Kinekiáj makakikan kalijti' iga makitekakan iyixtaj Jesús. ¹⁹ E' awel kalakkej iga pox onolo'. Tejkajkej iyixko kajli iwán kixitinkej ipetayo, iwán ompa kipipilojtitemowijkej ipan itapech in inon yej awel nejnemi iga kitáлкеj tajkoyan, itęnoj Jesús. ²⁰ Kuą' Jesús kita' ken iga moconfiarowayaj ipan yęj, kijlij yej wętitoya:

—Nochi yej tikchij yej ayękti, nimitzęłkawiliaya.

²¹ Iwán fariseojmej iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés, kijtojkej ipan iyalmajmej: “¡Inın taga' nemi kimalıjliá Dios! Ayagaj wel taelkawiliá yej sę kichıwa yej ayękti, petz Dios san.”

²² E' Jesús kimatiá tę kejlantoyaj, iwán kijtoj:

—Amejemen, ęte iga ijkon ankejlamikij ipan amoalmajmej? ²³ ęKatiá máj wel manikijli: “Nochi yej tikchij yej ayękti nimitzęłkawilija”, o manikijli: “Ximoketza iwán xaja”? ²⁴ An sí, nia nimitznęxtilitij iga nej yej iPiltzin Taga',‡ ipan inın tajli wel nikelkawiliá yej sę kichıwa yej ayękti.

Iwán Jesús kijlij yej awel nejnemi:

* 5:17 5:17 Xikita glosario “Fariseo”. † 5:17 5:17 Xikita glosario “Yej tamachtia ipan iley Moisés”. ‡ 5:24 5:24 Xikita glosario “IPiltzin Taga”.

—Tej nimitzijliá, ximoketza, xikui motapech iwán xaja mochan.

²⁵ Iwán in inón yej awel nejnemiá; íkuá'san moketza' iyixtajmej, kikui' itapech kan wetztoya iwán yáikiya ichan, iwán kiweyimatiłtijiya Dios. ²⁶ Iwán nochi tajtachixtikajkej iwán kiweyimatiłtijkej Dios. Iwán majmatitajtojkej:

—Inán sí, tikitakej yej ayi'pa mo-ita.

Jesús kinotza Leví yej itoqa' nō Mateo

²⁷ Kuá' kisa' Jesús, kita' se yej kicobrarojtoya impuestos iga Roma. Inón taga' itoqa' Leví, ewatoya ompa kan kicobrarojtoya impuestos. Jesús kijlij:

—Xinotoka.

²⁸ Iwán Leví moketza', kikajtej inewi itekipánol, iwán kitoga' Jesús.

²⁹ Iwán Leví ichan, kichij weyi-ilwi' iga Jesús. Ompa onoyaj mia' yej nō yej kicobrarojtoya impuestos iga gobierno iwán sékino' máj yej kixnantoyaj mesa iwán yejemen. ³⁰ E' fariseojmej iwán yej tamachtíaj ipan iley Moisés, pewakej iga kipopowaj idiscipolojmej[§] Jesús, kijlijkej:

—¿Te iga ansentakuaaj iwán ansen-atił iwán yej kicobrarojtoya impuestos iga Roma iwán yej kichiwaj yej ayekti?

³¹ Jesús kijtoj:

—Yej yektitokej ayá' kinekij yej maki-achitiltikan, sino que yej wetitokej. ³² Nej ayá' niwalaj niknotzako yej kijtowaj iga ye'nemij. Majwa' niwalaj niknotzako yej kichiwaj yej ayekti iga mamoyolpatakan.

Kitajtanił Jesús kén iga yej mayunarowaj

³³ Kijlijkej Jesús:

—¿Te iga yej kitokaj Juan iwán yej kitokaj fariseojmej pox mayunarowaj iwán pox oradowaj, e' modiscipolojmej nochipa atił iwán takuaaj?

³⁴ Jesús kijtoj:

—Awel mayunaroskej te-ikniwan kan monamiktilo kuá' ompa ono' iwamej chokotzin yej monamiktiá. ³⁵ Ásissan día iga kiwigaskej in chokotzin; íkuá' kena, mayunaroskej.

³⁶ Iwán kipowa' nō inín iga mamixkuñtilo:

—Ayagaj kiteki tájkol inuewojwípil iga makitamani iwipilsósol. Siga kichí ijkón, kisosoloj inuewojwípil. Iwán ayá' ye'nesis wipilsósol iga tamanijos iga tájkol yej nuévojo'. ³⁷ Ipan ikyapakuetaxtekon* awel nō moakiá

§ 5:30 5:30 Xikita glosario "Discípulo".

* 5:37 5:37 Xikita glosario "Kuetaxtekon".

vino yej kichíjkejo' iga vino yej kichíjkejo' moposawa iwán kipoxonas kuetahtekon iwán nempoliwis vino iwán kuetahtekon. ³⁸ Inón iga, yehti iga ipan kuetahtekon yej móchijo' mamooki vino yej kichíjkejo'. Ijkón apoliwis vino niga kuetahtekon. ³⁹ Iwán ni agaj yej koniá ikyapavinoj kinekis makoni yej kichíjkejo', iga kijtowa: "Mataj ikyapavinoj máj xochajya'."

6

Idiscipolomej Jesús kito'piyohtilantawij trigo ipan día kuá' mosewilo

¹ Se día kuá' mosewilo, Jesús panotiaya mlijti', iwán idiscipolomej pe' iga kitektiajkij trigo iwán koxtiayaj iga imamej iwán kikuajtiayaj. ² Sekin fariseojmej kijttojkej:

—¿Te iga ankichiwaj tekípánol yej ayekti mamochiwa ipan día kuá' mosewilo?

³ Jesús kijlij:

—¿Ix ayí' ankileerojkej yej kichij David iwán yej senemiáj kuá' mayanakej? ⁴ Kala' tiopan, kikui' panmej yej itátkipa Dios. David kikuaj inõmpa pan iwán kimá' nõ yej iwán nemiáj, malej iga ayá' wel kikuaya námol, petz sacerdotejmej wel kikuayaj.

⁵ Iwán kijtoj Jesús:

—Nej yej iPiltzjin Taga' wel nitatekimaka te wel mamochiwa ipan día kuá' mosewilo.

Taga' yej matakuawayaxto'

⁶ Ipan sewo' día kuá' mosewilo, Jesús kala' tiopan iwán pewa' iga tamachtij. Iwán ompa onoya se taga' yej takuawayaxto' iye'ma'. ⁷ Iwán inõmej yej tamachtiaj ipan iley Moisés iwán fariseojmej kipipiayaj Jesús iga makitakan siga kachitiantij ipan día kuá' mosewilo. Iga ijkón wel makasikan ken iga makitelwikan. ⁸ E' Jesús kimatiá te kejlantoyaj, iwán kijlij taga' yej matakuawayaxto':

—Ximoketza iwán xiwiki tatajkoyan.

Iwán taga' moketza'. ⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nia nimitztajtanjij: ¿Té an wel mochiwa ipan día kuá' mosewilo; yej yehti o yej ayekti? ¿Mamoachitianti agaj o mamomikti?

¹⁰ Iwán Jesús kitachilij inochi yej ompa onoyaj iwán kijlij inón taga':

—Xikmelawa moma'.

Ijkón kichij in taga' iwán yektia'ya ima'. ¹¹ Yej ompa onoyaj poxsan kuejkuesiwikej, iwán pewakej iga motatapowijkej te wel kichiwiliayaj Jesús.

Jesús kitapejpena doce yej makipowakān itájtōl

¹² Ayá' wejkatí', Jesús yajki tajtoto iwán Dios ipan se tepe' iwán senyówal orádojtoya. ¹³ Kuá' tanési'ya, kinōtza' idiscipolomej iwán kitapejpen doce de yejemen, inōmej kitōkawij apostolejmej.* ¹⁴ Inín itōkamej: Simón yej nō kitōkawij Pedro; Andrés yej iyiknīn Simón, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolomé, ¹⁵ Mateo, Tomás, Jacobo yej ipiltzīn Alfeo; Simón yej ipartīdoj nacionalista,† ¹⁶ Judas, yej iyīknīmpa Jacobo iwán Judas Iscariote yej máj despuéj kinēxtij iga makikītzkīkān Jesús.

Jesús tamachtiá

¹⁷ Jesús temoj iwamej ipan tepe', iwán kawitoj ipan planada. Iwán ompa onoyaj idiscipolomej iwán nō komati yej walkej ipan estado de Judea, iwán yej ichamej altepe' Jerusalén iwán nō yej ichamej lamartenoj nā' altepemej Tiro iwán Sidón. Asikej ompa iga kikakitōj itájtōl Jesús iwán iga maachitiakān yej wētitokej. ¹⁸ Iwán yej kipiayaj maļespīritojmej nō kachitīaltiāya. ¹⁹ Iwán nochi kinekiáj makichijchimikān Jesús, iga ipan yéj kīsaya poder iwán inochi kachitīaltiāya.

Yej Dios máj kiye'ita

²⁰ Iwán Jesús kitachīlij idiscipolomej iwán kijlij:

—Xipaktokān yej ayá' anmotapialíaj, iga ankipiáj Dios iga amoTēko.

²¹ 'Xipaktokān amejemen yej inán anmayānaj iga an-ixwiskej.

'Xipaktokān yej inán anchōkaj, iga anwetzkaskej.

²² 'Xipaktokān kuá' mitzījiyāj, iwán kuá' mitzkīxtiáj ipan amoaltepe' iga akinekij xonokān iwamej, iwán kuá' kua-
jkuantas mitzījliáj iwán kuá' mitzpinajtiáj iga annetokaj nej yej iPiltzīn Taga'. ²³ Xipakikān este xiwiwitonikān inón día, iga ipan cielo yawij mitzmakatij yej pox yekti, iga ijkōnsan nō iyikyapatajmej inimej gente kipoxiknochijkej profetajmej.

²⁴ 'E' anlastimajmej yej ankipoxpiáj tomīn, iga nij ampakīkeja.

²⁵ 'Anlastimajmej yej inán an-ixwitokej, porque anyawij anmayānatij.

'Anlastimajmej yej inán anwetzkaj, iga anyawij anchōkatij iwán anmoknoomatiskej.

* **6:13** 6:13 Xikita glosario "Apóstol". † **6:15** 6:15 Kijliayaj nacionalista iga anka Simón, kuá' aya kitokaya Jesús, senemiáj wān judiyojmej yej kikīxtijnekiáj romānojmej yej kidominārojtoyaj país de Israel.

26 'Anlastimajmej kuá' inewi tajtaga' ye'tajtoskej iga amejemen, iga ijkonsan nõ iyikyapatajmej yejemen ye'tajtojkej iga yej ayéj mela'profetajmej.

Xikchokilikan yej ayá' mitzye'itaj

27 'E' amejemen yej annekaktokej nimitzijiáj: Xikchokilikan yej ayá' mitzye'itaj, xikchiwilikan yej yekti yej mitzijiay. 28 Xikye'ijlikan yej mitzmalijliáj. Xiktenewikan Dios iga inomej yej mitzpantiáj. 29 Siga agaj mitzxaygatatzina, xikmaka se' moxaya' iga mamitzmaga, iwán siga agaj mitzkuiliá mochamarraj, xikmaka nõ mokuach iga makiwiga. 30 Siga agaj mitztajtaniliá tejté, xikmaka, iwán yej mitzkuiliá yej motátkipa, amo xiktajtanili iga mamitzkuepili. 31 Xikchiwilikan sekin ijkón ken amejemen ankinekij mamitzchiwilikan.

32 'Siga ankichokiliáj yejsan nõ mitzchokiliáj, ¿té anmotaniliskej? Este yej kichiwaj yej ayekti, ijkón nõ kichiwaj. 33 Siga ankichiwiliáj yej yekti yejsan mitzchiwiliáj yej yekti, ¿té anmotaniliskej? Ijkón nõ kichiwaj yej ayá' ye'nemij. 34 Iwán siga ankitakewaltiáj tomín inomej yejsan wel mitzkuepiliáj, ¿té anmotaniliskej? Yej kichiwaj yej ayekti nõ kitakewaltiáj yejsan wel kikuepiliskej se' achón. 35 'E' amejemen xikchokilikan yej mitzijiay iwán xikchiwakan yej yekti, iwán siga antatakewaltiáj tejté, amo xikchakan iga mamitzkuepilikan. Ijkón anmotaniliskej yej pox yekti, iwán amejemen anmochiwaskej ipilowan Dios yej ajko ono', iga yéj nõ kikneliá yej ayá' taagradecerowaj iwán yej kichiwaj yej ayekti. 36 Amejemen xita-iknelikan kensan nõ amoTaj Dios ta-ikneliá.

Amo xitajuzgarokan

37 'Amo xitajuzgarokan iwán Dios ayá' nõ mitzjuzgaroskej. Amo xikijlikan ni agaj iga ayompa nemi, iwán Dios nõ ayá' mitzijliskej iga ayompa annemij. Xikelkawakan yej mitzchiwiliáj yej ayekti, iwán Dios nõ ijkón mitzchiwiliskej. 38 Yej ankipiáj xikmakakan sekin, iwán Dios nõ mitzmasaskej. Yawi mitzmakatij ipan amomórral este temis, este tejtekalititos, iwán este áyo'ya kitoloj amomórral. Achón ke' agaj ankimakaskej, achonsan nõ Dios mitzmasaskej.

39 Jesús ijkín kijtoj iga mamixkuilito:

—¿Ix wel se pacha kimawilantiá se' pacha iga mako-
jkuiliti? ¿Ix ayá' an wetziskej iyomextimej ipan se xapo'?
40 Yej nemi momachtiá ayá' máj tamati ken yej tamachtiá,
kuá' kitámijya iga momachtij, kaxílijya yej tamachtiá.

41 '¿Te iga tikixtachiliá moknĭn iga kipiá tasoltzĭn ipan iyix iwán ayá' tikita iga tej tikpiá tapan ipan moyix? 42 Siga ayá' tikita iga tikpiá weyi tapan ipan moyix, ¿kén timixewiá iga tikijliá moknĭn: "Noknĭn, achi manimitzkixtili tasoltzĭn yej tikpiá ipan moyix"? ¡Tej yej timopajpantiá iga tiye'nemi!, xikixti achto inón tapan yej ono' ipan moyix iwán ijkón wel tikye'itas iga tikixtiliá tásol ipan iyix moknĭn.

Kuawi' mo-ixmati ipan itakilka

43 'Nisé kuawi' yej mokuáliá itakilka wel kipiá itakilka yej ayá' mokua. Iwán kuawi' yej ayá' mokuáliá itakilka, awel no kipiá itakilka yej mamokua. 44 Sejsé kuawi' mo-ixmati ipansan itakilka: ayá' moteki itakilka amakuawi' ipan witzkuawi', niga moteki uva‡ ipan chawawitz. 45 Taga' yej ye'nemi, ye'tajtowa, iga ipan iyalmaj kejlanto' yejsan yękti. Iwán taga' yej ayá' ye'nemi, kuajkuantas kijtowa iga ipan iyalmaj ono' yej ajayękti, iga yej ono' ipan iyalmaj inón kijtowa.

Kajli yej ye'taksato'

46 '¿Te iga anne-ijliáj "NoTęko, noTęko", iwán ayá' an-kichĭwaj yej nimitzijliáj? 47 Nia nimitzijlitij ken neſi inón yej wĭ' notęnoj, yej kikaki notájtol iwán kichĭwa yej nikijtowa. 48 Inón ken tikita se taga' yej kichĭj íkal de material. Achto talichkua' wejkatan iga kajli mataksato ipan weyite'ti. Kuá' weyá' a'ti iwán walaĭ arresomoj yej pox tajpalej ipan kajli, niga wel kolĭn, iga inón kajli toĭkto' ipan te'ti. 49 E' yej neĭajtolkaki iwán ayá' kichĭwa yej nikijtowa, inón ken tikita se taga' yej kichĭj íkal ipan petz tajli iwán ayá' kipiá kan taksato'. Iwán kuá' weyá' a'ti, walaĭ arresomoj yej pox tajpalej ipan inón kajli iwán inón kajli wetzi' iwán mela'xixitĭni'.

7

Se taga' yej mopoxconfiarowa ipan Jesús

1 Kuá' Jesús tami' tatatapowĭj, yajki altepe' Capernaum. 2 Ompa chantitoya se capitán yej kimandarowaya soldadojmej de Roma, kipiaya se itekipanowani yej kipoxchokiliaya, e' wetitoya. Alĭnsan poliwiá iga mikiá. 3 Kuá' inón capitán kikagui' yej Jesús kichĭjto', kitĭtan wewetkej yej kimandarowaj judiyojmej iga makijlitij Jesús iga makachitalti itekipanowani inón capitán. 4 Yejemen yajkij kitatoj Jesús, iwán ijkĭn kitejteki'ijlijkej:

‡ 6:44 6:44 Xikita glosario "Uva".

—Inón capitán kajasi iga xikpalēwi, ⁵ iga kiye'ita tokniwan yej nō israelitajmej, iwán yéj nechiwilijkej notiopamej.

⁶ Jesús yajki iwamej. E' kuá' asitiáyaja chan inón capitán, inón capitán kititan iyamigojmej iga ijkín makijlij:

—NoTēko, akajasi xikalaki nochān, ayá' neajasi iga xasi nokalijti'. ⁷ Inón iga ayá' nimixewij iga nimitztemoto nomatika. E' xikjtosan iga mayektia notekipanowani iwán yektiás. ⁸ Nej nō ono' yej netekimaka iwán nō niktekimaka soldadojmej. Kuá' niktitani se mayawi kanaj, yawi; iwán kuá' se' nikijliá iga mawiki, wi'; iwán kuá' nikijliá notekipanowani iga makichiwa tejté, kichiwa.

⁹ Kuá' inón kika' Jesús, madmiradoj, iwán kitachilij yej kitokatinemiáj, kijlijkej:

—Nimitzijliáj iga anikasi' nisé israelita yej mamopoxconfiāro ipan nej ken inín taġa'.

¹⁰ Kuá' tatitanimej yajki ichān capitán, kasitoj tekipanowani, achitia'ya.

Jesús kikelniá se yej wewejmí'

¹¹ Jesús iwán idiscipolojmej iwán komati gente nemi yayaj ipan se altepe' yej itoġa' Naín. ¹² Kuá' asitiáyaja ipan altepe', kita' iga nemi yawij kitokati se yej mi', yej iselpiltzin se yej wewejmí'. Mia' kipolojtiaj yej de ompamej. ¹³ Kuá' toTēko kita', choġa' iyalmaj iga inón viuda, iwán kijlij:

—Amo xichōka.

¹⁴ Iwán kitechoj tapechtzin kan mejmelajtiaya animaj iwán kichijchin. Iwán mokejketzkej yej nemi kiwigayaj. Jesús kijlij animaj:

—Chokotzin, nimitzijliá: ximoketza!

¹⁵ Iwán motalij in yej miktoyay iwán péwa'ya tajtoj. Iwán Jesús kima'ya iye'. ¹⁶ Iwán nochi yej ompa onoyaj momajtijkej iwán ijkín kiweyimatiltiaj Dios:

—Te-ixnamikiko se profeta yej kipoxpiá poder.

Iwán kijtowayaj nō:

—Dios walaġ kipalēwiko igentej.

¹⁷ Iwán yej kichij Jesús, noyan Judea momati' iwán este ipan altepemej yej najna'san onokej.

Itatitanimej Juan yej tabautizarowa

¹⁸ Juan kimati' yej kichij Jesús iga kipowilijkej idiscipolojmej. Iwán Juan kinotza' ome idiscipoloj, ¹⁹ iwán kititan iga makitajtanitij Jesús: “¿Ix teġja in Cristo yej yawi witzeti, o nikcháskejo' sewo'?” ²⁰ Kuá' idiscipolojmej Juan kitechojkej Jesús, kijlijkej:

—Juan yej tabautizarowa neṭitankej iga manimitzta-tanikij; “¿Ix téyaki' in Cristo yej yawi w̄tzeti, o nikcháskejo' sewo'?”

²¹ Iwán íkuá' Jesús kachitaltij mia' yej sese'pa iga weṭitoyaj, iwán yej kipiayaj maḷespíritoj, iwán nō kitachaltij mia' pachamej. ²² Iwán Jesús kijtoj:

—Xakan xikijlitij Juan inochi yej ankitakej iwán yej ankikakikej: pachamej tachaja, koxomej nejnémija, yej palantiayaj inakayomej iga kipiayaj lepra, achitiákeja, yej ayá' takakiáj, inán takákija, yej miktoyaj, ojpa-isákeja. Iwán yej ayá' motapialiáj, mopowiliaya ye'notíciay ken iga Dios tasalvarowa. ²³ Paktos yej ayá' kikajtewa iga moconfiarowa ipan nej.

Jesús kitajtajtani la gente te itekiyo in Juan

²⁴ Kuá' yájkija itatitanimej Juan, Jesús pe' tataṭapowij de Juan; kijtoj:

—¿Té ankitatoyaj ipan desierto? ¿Ix se ojta' yej koḷlina ejeka'? ²⁵ Iwán siga ayá', ¿tétaj ankitatoyaj? ¿Ix se taga' yej ye'taajakijto'? Amejemen ankimatij iga yej moye'taajakiáj iwán nemij ken kinekij, chantitokej chan reyejmej. ²⁶ Iwán, ¿té nokta ankitatoyaj? ¿Ix se profeta? Kena, yéj majya sej que se profeta. ²⁷ De Juan tajtoj kan ijkín ijkulijto': Niktitan notatitan iga mo-ixtaj matayakana, iga ken kuá' mamitzojtápoya.

²⁸ Nimitznojma-ijliáj iga ateyi nisé profeta yej máj tayakanto' que Juan yej tabautizarowa, e' yej momachiliá iga até iteki de inochi yej motemakaj iga Dios marreinao ipan yejemen, inón yej máj tayakanto' que Juan.

²⁹ Nochi yej kikakikej itájtōl Juan este yej kicobrarowayaj impuestos iga Roma, nō mobautizarojkej iwán ijkón kichijkej ken Dios tatekimaka. ³⁰ E' fariseojmej iwán yej tamachtiáj ipan la ley, ayá' mobautizarojkej iná' Juan, iwán ayá' kinekikej yej Dios kinekiá makichīwa iga yejemen. ³¹ Iwán toTēko kijtoj:

—Amejemen yej inampa amonokej anešij ken tikita ³² kōkone' yej māwiltiáj ipan tajkoaltepe' iwán kitzajtziáij iyikniwān: “Nejemen nimitztaṭizilijkej iga aka iwán ayá' anmijtotijkej; nejemen nimitziknotakujkilijkej iwán ayá' anchokakej.” ³³ Ijkón inimej gente; wālj Juan yej tabautizarowa yej akikuaya paṇ niga koniaya vino iwán amejemen ankijtowaj iga kipiaya maḷespíritoj. ³⁴ Iwán niwālj nej yej iPiltzīn Taga' yej nitakua iwán nikoniá vino, iwán ankijtowaj iga nīpoxtakua iwán nitawana, nimotókaki' iwán yej ayá' ye'nemij iwán inomej yej kicobrarowaj

impuestos iga Roma. ³⁵ Kuá' tikita ken iga ye'nemij yej momela'confiarowaj ipan Dios, neši iga Dios nochi kimati te kichjwa.

Jesús paxqlowa chan se fariseo yej itoka' Simón

³⁶ Se fariseo kijlij Jesús iga matakuati ichan, iwán kala' kaliiti'. Iwán kuá' kixnánto'ya mesa,* ³⁷ asito se siwa' yej ayá' ye'nemi. Inón siwa' de ompa, iwán kimati' iga Jesús yajki takuato chan inón fariseo. Kiwiga' se iboteyajtzin yej chijto' de te'ti yej itoka' alabastro. Ípan kiwiga' aceite yej pox ajwiya'. ³⁸ Iwán itepotztajpa Jesús, choga' iyikxiteñoj, iwán inón siwa', iga iyixa' kixxipatzoj. Iwán kiwakiltij iga itzónkal, iwán kixxipipitzoj iwán kitajtalilij aceite yej pox ajwiya'. ³⁹ Kuá' fariseo yej nemi kitamaka Jesús, kita' yej nemi kichjwa inón siwa', kijtoj ipan iyalmaj: "Siga inín taga' katka mela'profetaj, kimatiá katiábapa inín siwa' yej nemi kichijchimi; ayá' ye'nemi." ⁴⁰ Iwán Jesús kijlij fariseo:

—Simón, nimitzijlijneki achi tejté.

Fariseo kijtoj:

—Tamachtiani, xine-ijli.

⁴¹ Jesús kijtoj:

—Onoya ome taga' yej kideberowayaj yej tatakewa tomín. Se deberowaya ke' se kitaniá quinientos días iwán se' ke' kitaniá cincuenta días. ⁴² Iwán nisé de yejemej awel kikuepa' inón tomín, iwán inón yej tatakewa tomín, kijlij yej deberowaj iga ay'ya makikuepakan inón tomín. Inán xine-ijli, ¿katiapa de yejemej máj kichokilij?

⁴³ Simón kijtoj:

—Anka yej máj komati tomín kelkawilij iga kideberowaya.

Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj Simón.

⁴⁴ Iwán Jesús kitachilij siwa', iwán kijlij Simón:

—Ta' xikita inín siwa'. Nikala' mochan iwán ayá' tine-ikxipaga'. E' inín siwa' ne-ikxipaga' iga iyixa' iwán ne-ijikxiwakiltij iga itzónkal. ⁴⁵ Tej ayá' tinepipitzoj; e' inín siwa', desde que nikala', ayá' nemi kikajtewa iga kipipit-zowa nokxi. ⁴⁶ Ayá' tinejalilij aceite ipan notzontekon; e' yéj netalilij aceite yej ajwiya' ipan nokxi. ⁴⁷ Inón iga nimitzijliá, nepoxchokilij iga nikelkawilija yej poxsan ayekti kichij. E'

* **7:36** 7:36 Inón vej, kuá' takuayaj tokñimej, nochipa ken achi monagastekáyajpa iyopochkampamej, motetoniayaj iga isqtkolmej miéj nemi takuaj iga iye'mamej. Mesajmej poxsan chajchapati'. Inón iga siwa' wel kiná'techoj itepotztajpa Jesús. Xikita dibujo pan página 555.

vej nikelkawiliá alín vej kichíwa vej ayękti, inón ayá' poxsan neçhokilij.

⁴⁸ Iwán Jesús kijlij inón siwá':

—Inochi vej tikchij vej ayękti nimitzelkawilija.

⁴⁹ Iwán vej iwamej ompa takuajtoyaj, motajtankej:

—¿A'yéj in vej wel nō kelkawiliá vej se kichíwa vej ayękti?

⁵⁰ Jesús kijlij inón siwá':

—Iga timoconfiaroj ipan Dios, mitzmańawija. Xiyolpaktiaya.

8

Siwatkej vej kipałewiáj Jesús

¹ Iwán Jesús yajki ipan nochi wejweyi altepemej iwán ipan altepetzitzin iga kipojtinemiá ye'noticiaj ken iga Dios reinarowa. Nemiá iwán doce idiscipolojmej. ² Nemiáj nō sekin siwatkej vej Jesús kachitaltij vej kipiayaj małespíritoj iwán vej wetitoyaj. Se de yejemen María, vej itoka' nō Magdalena vej iyakapan kisa' siete małespíritoj. ³ Nō Juana vej isiwá' Chuza, Chuza kipałewiaya Herodes kan mandarowa. Iwán se' itoka' Susana iwán sékino' máj vej kipałewiayaj Jesús iga kimakakej vej itatkimejpa.

Kén iga miçkuñtilo ipan vej toka

⁴ Mia' kiskej ipan i-altepemej iga kitatoj Jesús. Iwán poxsan monechkoło'. Iwán Jesús kipowa' inin iga mamixkuñtilo:

⁵ —Se taga' yajki tokato, kipałatanáltijpa* iyol trigo. Ono' vej wetzito ipan ojtí iwán kitataksayaj vej ompa panowayaj. Walkej tołomej iwán kikuajkej. ⁶ Ono' vej wetzito tetzalan kan ono' ajalín tajli; kuá' íxwa'ya, talwağui'. ⁷ Ono' vej wetzito ipan witzyoj. Kuá' witzyoj sen-ixwakej iwán tato', witzyoj ta-ijiyomiktij. ⁸ E' ono' vej wetzito ipan ye'tal. Kuá' weyakej, pox mochi; iwán ipan sejsé imiawayo kitalilij este cien iyol.

Kuá' tami' kijtoj inón, Jesús recio tajtoj:

—Vej annakasyojkej, xineye'kakikan.

Jesús kijtowa tejas in kan mamixkuñtilo

⁹ Idiscipolojmej Jesús kitajtankej:

—¿Té kijtojneki in inin kan miçkuñtilo?

¹⁰ Kijtoj Jesús:

—Amejemen Dios mitzmatiltiáj ken iga yéj reinarowa, inón vej ayagaj kimati. E' sekin nikpowiliapa kan mamixkuñtikān, ijkón malej iga tachaskej, ken kuá' ayá'

* 8:5 8:5 Iga motoka trigo sekin kipałatanaltiajpa.

tacháj, iwán malej iga matakakikan ayá' kimatiskej te kijtjneki.

Jesús kijtowa te kijtjneki inón yej toka

¹¹ 'Ijkín kijtjneki inón kan mixkuñtilo: Íyol trigo kijtjneki itájtol Dios. ¹² Iwán yej wetzi' ipan ojti, inón kijtjneki yej kikakikeja itájtol Dios iwán wj' Tzitzimi' iga kelkawaltiáj inón yej kikakikej iga amo makicredokan iwán amo mamomanawikan. ¹³ Yej wetzi' ipan teyoj, inón kijtjneki yej este yojoylpakij kuá' kikakij itájtol Dios; e' ayéj iga kimela'credowaj, ken tikita tato' yej ayá' nelwayoj. Inomej ayá' nochípaya kicredojtoskej, iga kuá' kitantiarowaj, kikajtewaj iyojwi Dios. ¹⁴ Inón íyol trigo yej wetzi' ipan witzyoj, kijtjneki yej kikakij itájtol Dios, e' mopoypolowaj iga kiyoltilanaj yej kejlantokej, kipoxpiasnekij tomín iwán kichiwaj kensan iyalmaj kineki, akichiwaj yej yekti. ¹⁵ E' yej wetzi' ipan ye'tajli, inón kijtjneki yej kicredowaj itájtol Dios iga inochi iyalmaj, iwán ayí' mosemakaj ipan iyojwi Dios iwán kichiwaj yej yekti.

Ayekti iga mamoiyana itájtol Dios

¹⁶ 'Ayagaj kixotaltia icándil iwán makikontepacho, niga kitaliá tapechtampa. Majwa' kitaliá ajko iga matawi, iga matachakan yej kalakij. ¹⁷ Ateyi nité yej iyanto' yej amo mamonexti. Ateyi yej ichtákan yej keman amo mamomela'mati.

¹⁸ 'Ta' xikyekakikan; yej kipiá, yawij máj kimakatij, e' yej ayá' kipiá este yej kijtowa iga kipiá yawij kikuñlijij.

Iye' Jesús iwán iyokichikniwan

¹⁹ Iyokichikniwan Jesús iwán iye' yajkij kitatoj Jesús, e' awel asikej itenoj iga poxsan kipolojtoyaj. ²⁰ Iwán kijlijkej Jesús:

—Moye' iwán mookichikniwan onokej fuera iwán mitzi-tasnekij.

²¹ Jesús kijtoj:

—Yej kikakij itájtol Dios iwán kichiwaj ken kijtowa, inomejwa' in noye' iwán nookichikniwan.

Jesús kipacholtia ejeka' iwán maréjal

²² Se día Jesús tejkaj ipan weyi ákal iwán idiscipolojmej, iwán Jesús kijtoj:

—Mati-apanokan.

Iwán yajkij. ²³ Kuá' nemi apanowayaj, Jesús mokochkuñlij. Iwán ipan laguna kitzintijkej se ejeka' yej pox tajpalej, iwán ákal pewa' iga atemi' iwán este ken awetziaja. ²⁴ Iwán kixitijkej Jesús, kijlijkej:

—¡Tamachtiani! ¡Tamachtiani! ¡Némiya ti-awetzij!

Iwán moketza' Jesús, kajajwa' ejeka' iwán a'ti, iwán pachiwikej, iwán santakampolijtikawi'. ²⁵ Iwán Jesús kijlij idiscipolojmej:

—¿Te iga ayá' anmoconfiarojkej ipan nej?

E' yejemen majmatikawikej iwán san tajtachixtikajkej, iwán mosepantajtankej:

—¿A'yéj an in inín taga' yej este ejeka' iwán a'ti wel kitekimaka iwán kitajtolkakij?

Se taga' de Gadara yej kipiaya malespíritoj

²⁶ Iwán kuá' apanójkeja, asikej Gadara yej ono' iyikan laguna, iyixtaj Galilea. ²⁷ Iwán kuá' témoja Jesús, kixnamikito se taga' de ompa yej icyaya kipiaya malespíritoj, iwán nochípaya nemiá ipetzkan iwán ay'ya katka chanej, kochá posantoj. ²⁸ Kuá' inón taga' kita' Jesús, motankuaketza' iyixtaj, iwán tzajtzi', kijtoj:

—¿Té tikneki nowan, tej Jesús yej iPiltzin Dios yej ono' pox ajko? Nimitztajtaniliá iga amo xine-iknochiwa.

²⁹ Ijkón kijtoj iga Jesús kitekimakatoya malespíritoj iga makisa ipan inón taga'. Máj achto malespíritoj mia' vej kikitziaya, malej iga kijixi-ilpiayaj iwán kimajma-ilpiayaj iga amo macholo; e' yéj sankikokotonaya inón cadena. Iwán malespíritoj kiwigaya ipan desierto kan ayagaj chantito'. ³⁰ Jesús kitajtan:

—¿Té motoka'?

Iwán kijlij:

—Notoka' Mia'.

Kijtoj ijkón iga mia' malespíritojmej onoyaj ipan inón taga'. ³¹ Kitajtanilijkej Jesús iga amo makititanikan xapoko yej ayá' kipiá kan tanto'. ³² Ipan tepe' takuajtinemiáj mia' koyamemej, iwán malespíritojmej kiteki'tajtanilijkej Jesús iga makalakikan ipan koyamemej; iwán Jesús ompa kititan inomej malespíritojmej. ³³ Kuá' kiskeja ipan inón taga', kalákkeja ipan koyamemej, iwán inochi momajmapetzkojoj ipan barranko, wetzitoy ipan laguna iwán ompa amikikej.

³⁴ Kuá' inón kitakej yej kicuidarojtinemiáj koyamemej, mokacholoykej iwán yajkij kipowatoj ipan altepe' iwán ipan altepetzitzin. ³⁵ La gente yajkij kitatoj yej mochij. Iwán yajkij kan ono' Jesús; kasitoy inón taga' yej kipiaya malespíritoj este ewato' itenoy Jesús; taajakijto'ya iwán ye'tajlánto'ya. Iwán majmawikej. ³⁶ Iwán yej kitakej, kipojkej inewi san kén kitakej iga yektiá' inón taga' yej kipiaya malespíritoj. ³⁷ Nochi gente de Gadara iwán yej najna'san ichamej kiteki'ijlijkej Jesús iga makisaya ompa iga poxsan majmawiáj. Iwán Jesús kala' ipan akal iwán

yayay. ³⁸ Iwán inón tağa' yej ípan kisa' maļespiritomej, kiteki'tajtanilij iga mayáwiya iwán. E' Jesús kitekimá' iga makawi, kijlij:

³⁹ —Xaj močan, iwán xikpowa nochi yej Dios mitzchwilij.

Inón tağa' yajki, iwán kipowa' noyan ipan inón altepe' yej Jesús kichij ipan yéj.

Jesús kachitialtiá omen yej moconfiarowaj ipan yéj

⁴⁰ Kuá' Jesús asito sej Galilea, nochi kichixtoya iwán pakikej iga ki-omemawijkej. ⁴¹ Iwán asi' se tağa' yej itoka' Jairo yej mandarowa tiopan. Inón tağa' motankuaketzato iyikxitenoj Jesús, iwán iga inewi iyalmaj kitajtanilij iga mayawi ichan ⁴² iga kipiaya iseltaochin ken de doce años yej mikisnekiaya. Kan nemi yaya Jesús, este kipipitzkowayaj iga mia' yej kitokaj.

⁴³ Iwán nemi yaya no ompa se siwa' yej wetitoya, doce años kistoya ken imés yej awel pachiwía. Kitámija inewi itomın iga yajka iwán međicojmej iwán ayagaj wel kachitaltij. ⁴⁴ Inón siwa' kitechoj Jesús itepotztájbapa iwán kichijchimilij itempan itzótzol, iwán íkuá' pachiwí' iga kistoya ken imés.

⁴⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—¿A'yéj nechijchin?

Nochi kijtojkej iga ayéj yejemen. Pedro iwán yej iwán nemiáj, kijtojkej:

—Tamachtiani, nemi mitzpipitzkowaj iwán mitzyayagatopewaj nijnijiga, iwán tikijtowa-o': "¿A'yéj nechijchin?"

⁴⁶ E' Jesús kijtoj sej:

—Agaj nechijchin, nikmachilij iga ipan nej kisa' poder.

⁴⁷ Kuá' siwa' kita' iga awel miyana, kuekuechkatiajki, motankuaketzato iyikxitenoj Jesús. Kinojma-ijtoj iyixtaj la gente te iga kichijchin iwán kén iga yektiá' íkuá'san. ⁴⁸ Jesús kijlij:

—Nopíj, iga timoconfiaroj ipan nej, ti-achitia'ya. Xaja tamelá.

⁴⁹ Mieđ tatapojtóyao' Jesús, a'pa asi' yej walaј ichan Jairo, inón yej mandarowa tiopan, kijlij:

—Mosiwapiltzin mi'ya, ay'ya máj xikuejkuesojto toTamachtiani.

⁵⁰ E' Jesús kika' iwán kijtoj:

—Amo ximajmawi, ximoconfiaro ipan nej iwán mopiltzin yektiás.

⁵¹ Kuá' asi' Jesús chan Jairo, ayá' kine' a'san neši' makalaki, petz Pedro, Santiago, Juan, itaj takotzin iwán iye'.

⁵² Nochi mokno^{matitoyaj} iwán cho^{katoyaj} iga inón takotzín. E' Jesús kijtoj:

—Amo xichokatokan, takotzín ayá' mikto', yejwa' kochto'.

⁵³ Iwán Jesús kiwejwetzkilijkej, iga kimatiáj iga mikto'ya in inón takotzín. ⁵⁴ E' Jesús kikitzkilij ima' iwán recio kinotza':

—¡Takotzín, ximoketza!

⁵⁵ Iwán sej ojpa-isa' iwán nimanín moketza'. Iwán Jesús tatekimá' iga mamotamakátiya in takotzín. ⁵⁶ Itaj iwán iye' san tajtachixtikajkej; e' Jesús tatekimá' iga amo agaj makimati yej mochij.

9

Jesús kititan idiscipolojmej iga makipowakan kén iga reinarowa Dios

¹ Jesús kinechkoj doce idiscipolojmej iwán kimá' poder iga wel makikixtikán ma^{lespiritojmej}, iwán no iga makachit^{ialtikán} yej we^{titokej}. ² Kititankej iga makijtokán kén iga reinarowa Dios, iwán iga mataachit^{ialtikán}. ³ Iwán kijlijkej:

—Amo xikuigakan nité ipan ojti. Niga bastón, niga mórral, niga tákual, niga tomín, iwán amo xikuigakan ome amokuach. ⁴ Kan amasitij agaj ichan, ompasan xikawikan este que matami amotekipánol iwán ankisaskej ipan inón altepe'. ⁵ Iwán kan ayá' mitzomemawiskej, xikisakan ipan inón altepe', xiktzejtzelokan amokxitalpínol iga makimatikan iga ayá' kichijkej yej ye^{kti}.

⁶ Iwán kiskej, yajkij ipan inewi altepetzitzín, kipojtinenkej ye'noticiaj kén iga Dios tasalvarowa iwán kachit^{ialtiji}-nenkej yej we^{titokej}.

Herodes kikaki yej kichiwa Jesús

⁷ Rey Herodes kiká' yej kichijtinemi Jesús; iwán ay'ya kimatiá te kichijwaya iga sekin kijtowayaj:

—Anka ojpa-isa' sej Juan kan miktoya.

⁸ Sekin kijtowayaj:

—O mixnextiko el profeta Elías.

Iwán sekin kijtowayaj:

—Anka ojpa-isa' sej agaj ikyapaprofetaj.

⁹ E' Herodes kijtoj:

—Esi nej nitatekimá' iga makikechtekikan Juan, ¿a'yejtaj an in inín yej nikaki kipowaj kuajkuantas iga yéj?

Inón iga Herodes kitanekia Jesús.

Kua' tatamá' Jesús, takuaj cinco mil

¹⁰ Kua' mokuepkej iyapostolejmej Jesús, kipowilijkej inewi yej kichijkej. Iwán Jesús kinechkoj idiscipolojmej

iwán kiwiga' kan ayagaj ono', na'san se altepe' itoka' Betsaida. ¹¹ E' kuá' la gente kimati', kitokakej no, iwán Jesús ki-omemawij in inomej, iwán kitatapowijkej kén iga reinarowa Dios iwán kachitaltij yej wetitokej.

¹² Kuá' tiota'ya, kitechotoj Jesús doce iyapostolejmej, iwán kijlijkej:

—Xikijli la gente mayákanya mamosewitij, iwán makitemotij tákual ipan altepe' iwán ipan altepetzitzin yej najná' onokej, iga nigaj ateyi nité.

¹³ Jesús kijtoj:

—Amejemen xiktamakakan.

Yejemen kijtojkej:

—E', nikpiajsan se mano pan iwán ome topoj, ¿ix nikowatij tákual iga nochi inimej?

¹⁴ Onoyaj ken cinco mil tajtaga'. E' Jesús kijlij idiscopolojmej:

—Xikijlikan iga mamotalikan de cincuenta.

¹⁵ Ijkón kichijkej, iwán nochi motajtalkej. ¹⁶ Iwán Jesús kikuí' se mano pan iwán ome topoj iwán ajkotachá' iwán kimá' gracias Dios iga tákual, iwán kipoposte'. Iwán kimajmakakej discipolojmej iga makimajmakakan la gente. ¹⁷ Takuajkej inochimej este ijixwikej, iwán discipolojmej kitemíjkejo' doce chikiwi' de tákual yej ay' kikuajkej.

Pedro kinojma-ijtowa iga Jesús el Cristo

¹⁸ Se día Jesús iyoka oradojtoya. Ompa no onoyaj idiscopolojmej, iwán Jesús tatajtan:

—In sekin, ¿té kijtowaj de nej?

¹⁹ Yejemen kijtojkej:

—Sekin kijtowaj tej tiJuan yej tabautizarowaya; sekin kijtowaj iga tej Elías; iwán sekin kijtowaj iga tej anka tiikyapapofetaj yej ojpa-isa' sej.

²⁰ Iwán kitajtankej sej:

—In amejemen, ¿té ankijtowaj de nej?

Iwán Pedro kijlij:

—Tej tiCristoj yej itatitan Dios.

Jesús kipowa iga yawi mikiti

²¹ E' Jesús kitekimá' idiscopolojmej iga amo makijlikan agaj iga yéj Cristo. ²² Iwán kijlijkej:

—Nej yej iPiltzin Taga', yawij ne-iknochiwatij poxsan iwán yawij ne-ijiyatij wewetkej yej mandarowaj iwán ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés. Yawij nemiktij iwán ipan eyi día nia ni-ojpa-isati sej.

²³ Iwán Jesús kijlij nochi gente:

—Siga agaj kineki manetoka, ay'ya makichīwa yej yéj kineki, iwán manejnemi ipan noojwi nochipa malej iga makiknochiwakan poxsan este makimiktikan. ²⁴ Yej ayá' kinekis mamiki, yawi mikiti; e' yej mikis iga nej netoka, nochipa onos nowan. ²⁵ ¿Itejas in taga' siga makipiá inochi yej ono' ipan inin tajli, siga imatika mamopolo o mamiki? ²⁶ Siga agaj pinawa iga netoka iwán iga kipowa notajtól, ijkón nō nej yej iPiltzin Taga', nipinawas iga yéj kuá' niwi' nigobnarōki iwán iweyipoder noTaj, iwán angelejmej yej xojxotatiwitzej. ²⁷ Nimitznojma-ijliáj iga sekin yej nij onokej ayá' mikiskej este que makitakan kén iga reinarowa Dios.

Kén iga Jesús se'pay nesi iga tawiá

²⁸ Kipiá' ken ocho días iga kipojtoya inón, Jesús tejkaj ipan se tepe' oradoto. Kiwiga' Pedro, Juan iwán Jacobo. ²⁹ Kuá' oradojtoya, moxaygapata' iwán itzótzol mokuropa' este ichkati' iwán mela'tawij. ³⁰ Iwán nesikoj omen tajtaga' iga tatapowakoj iwán Jesús, ikyapapofetajmej Moisés iwán Elías. ³¹ Íkuá' kiyawalojtoyaj weyi tawilkan yej ipoderpa Dios. Iwán kipojtoyaj kén iga yawi kiknochiwatij Jesús iwán kén iga yawi mikiti en Jerusalén. ³² Malej iga Pedro iwán yej iwán nemiáj pox kochisnekiáj, e' yejemen akochkej iwán kitakej itawilyo Jesús iwán inomej omen tajtaga' yej onoyaj iwán Jesús. ³³ Kuá' némiya yayaj inomej tajtaga' iga kikajtéwaja Jesús, Pedro kijlij Jesús:

—Tamachtiani, ipox yekti iga nonokej nigaj! Manikchiwakan eyi ranchojtitzin, se iga tej, se iga Moisés iwán se iga Elías.

E' Pedro akimatiá te kijtowaya. ³⁴ Kuá' inino' kijtojtoya, wálaj se mixti kitzakuakoj. Iwán majmawikej discipolomej kuá' mixtzakuikej. ³⁵ Iwán wálaj se tájtól ipan mixti, kijtoj:

—Ininwa' nokta in noPiltzin yej nikpoxchokiliá; yéj xikakikan.

³⁶ Kuá' tami' mokagui' tájtól ipan mixti, Jesús iséltiya onoya. E' yejemen ayá' te kijtojkej iwán ayagaj kipowilijkej yej kitakej.

Jesús kachitialiá se chokotzin yej kipiá malespíritoj

³⁷ Ipan se' día kuá' temotiwitziayaj ipan tepe', komati gente mixnankej iwamej. ³⁸ Iwán se taga' de yejemen tajtoj recio:

—Tamachtiani, nimitztajtaniliá iga achi xikita inin noselpiltzin. ³⁹ Se malespíritoj kiyokakitzkiá iwán kitzajtziltiá iwán kikuejkuekuechkaltiá iwán chijchalposontíá. Kipoxiknochiwa iwán ayá' kikajtéwasneki. ⁴⁰ Nikijljikaja

modiscipolomej iga makikixtilikan inin espíritu, e' ayá' welitiakej.

⁴¹ Jesús kijtoj:

—¡Mataj amejemen ayá' anmomela'confiarojtokej nopan iwán ayá' anye'nemij! ¿Este kémano' máj nia nonoti iwán amejemen, iwán nia nimitzizyowijtotij? Xikuajliga nijiga mopiltzín.

⁴² Kuá' chokotzín kina'techojtiaya Jesús, malesspíritoj kitájkal este ipan tajli iga kikuejkuekuechkaltij recio. E' Jesús kajajwa' inón malesspíritoj iwán kachitaltij inón chokotzín. Iwán kimá' sej itaj. ⁴³ Iwán inewi gente san tajtachixtikajkej iga kitakej iweyi poder Dios.

Jesús kijtowa sej iga yawi mikiti

Miej inewi moyolmajtijtoyaj iga yej Jesús kichij, kijlij idiscipolomej:

⁴⁴ —Xikye'kakikan inin, iwán amo xikelkawakan; nej yej iPiltzín Taga' yawij nekawatij ipan ima' yej ne-ijiyaj.

⁴⁵ E' yejemen ayá' kentenderowayaj yej kijliayaj, iga ken kuá' ixtzaktoyaj iga aya makentenderokan, iwán majmawiáj iga kitajtaniáj Jesús iga té kijtojneki inomej tajtolmej.

¿A'yéj máj tayakanto'?

⁴⁶ Iwán idiscipolomej pəwakej iga mosejsepan-ijliáj iga a'yéj an de yejemen máj tayakanto'. ⁴⁷ E' Jesús kimati' te kejlantoyaj, kikui' se choochin iwán kiketza' itənoj, ⁴⁸ iwán kijlijkej:

—Yej ki-omemawía inin choochin iga netoka, nej neomemawía; iwán yej neomemawía nej, ki-omemawía no yej netitan. Iga yej moalimpamati ken inin choochin, inón yej máj importante.

Yej ayá' temalita, inón tepalewía

⁴⁹ Juan kijlij Jesús:

—Tamachtiani, nikitakej se taga' yej kitənewiáyapa motoka' iga kikixtiaya malesspíritoj iwán niktekimakakej iga amo makichíwa, iga ayá' senemi towan.

⁵⁰ Jesús kijtoj;

—Amo xikawaltikan, iga yej ayá' temalita inón tepalewía.

Jesús kajajwa Jacobo iwán Juan

⁵¹ Kuá' asitiaya iga Jesús tejkawisya sej ipan cielo, kisentalij iyalmaj iga yawi Jerusalén. ⁵² Jesús kititan sekin iga mayakan ipan se altepe' de Samaria* iga kitəmoťokan kawiskej. ⁵³ E' samaritanomej ayá' kinekikej iga

* 9:52 9:52 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

ompa makawí Jesús iga kimatikej iga nemi yayaj Jerusalén.
⁵⁴ Kuá' kitakej inón, Santiago iwán Juan yej idiscipolójmejpa Jesús, kijlijkej:

—NoTeko, ¿ix tikneki maniktajtanilikán Dios iga matemo ti'ti iga makipolokán yejemen, ken kichij el profeta Elías?

⁵⁵ Iwán Jesús kitachilij iwán kajajwa' in inomej:

—Amejemen ayá' ankixmatij iyEspíritoj Dios yej mitznentiáj. ⁵⁶ Nej yej iPiltzín Taga' ayá' niwáaj nitapoloko, niwáaj nitamanawiko iga amo mapoliwilo.

Iwán yájkija ipan se' altepe'.

Yej kitokasnekij Jesús

⁵⁷ Kuá' nemi yayaj ipan ojti, se taga' kijlij Jesús:

—NoTeko, nej nikneki manimitztokatinemi kansan tia.

⁵⁸ Jesús kijtoj:

—Koyomej kipiáj ixapoyomej kan kochij, iwán totomej kipiáj ixekemej, e' nej yej iPiltzín Taga', anikpiá kan achi manimokuajtetonti.

⁵⁹ Jesús kijlij se':

—Xinotoka.

E' yéj kijtoj:

—NoTeko, maniao' achto maniktokati notaj.

⁶⁰ Jesús kijtoj:

—Xikawili yej ken miktokej iga makitokakan yej miktokej. Tej xaj, iwán xikpowa kén iga reinarowa Dios.

⁶¹ Se' kijlij:

—NoTeko, nikneki manimitztoka, e' achto maniknawatiti yej onokej nochan.

⁶² Jesús kijtoj:

—Yej nemi aradowa iwán tatchixtia itepotztajpa, ayá' kajasi iga matekipano iga Dios.

10

Jesús kititani setenta idiscipolomej

¹ Iwán toTeko kitapejpen se' setenta iwán kititan ojomen iga mayakan ipan nochi altepemej iwán noyan kan yéj yawi panoti. ² Kijlijkej:

—Mela'wa' iga ono' mia' yej wel moconfiarowaj ipan nej, e' ayá' mia' yej kipowaj ye'noticiaj. Yej aya kikakij, inómejwa' ken se weyi mijli yej némiya tayoksi. Inón iga xiktajtanilikán yej iTeko mijli iga makititani tekipanowanimej iga makitekítijya yej ono' pan mijli.*

³ Amejemen xakan; nimitztitanij ken tikita amborregojmej

* **10:2** 10:2 Kijtojneki iga makitajtanilikán Dios iga yéj makititani toknimej yej wel kipowaj ye'noticiaj nochi inimej gente.

itzalan koyomej.† 4 Amo xikuigakan amomorrał, niga kan ankenaj amotomimej, niga se' amogakmej; iwán amo ximokeketziakan iga xitapojtokan iwán agaj yej íwán anmasij ipan ojti. 5 Kuá' ankalakiskej ipan se kajli, achto ijkín xikijtokan: "Xonokan tamelá." 6 Siga ompa ono' se yej kineki maono tamelá, ipan yéj mochiwas inón yej ankijtowaj, e' siga ayá' kineki maono tamelá, ayá' mochiwas ken ankijtowaj. 7 Xikawikan ipan inonsan kajli, xikuakan iwán xikonikan yej mitzmakaj; pues yej tekipanowa kajasi iga makixtawakan. Amo xikalaktinemikan ipan sesé kajli.

8 'Kuá' amasiskej ipan se altepe' iwán mitzomemawíaj, xikuakan yej mitzmakaskej; 9 xikachitiltikan yej wetitokej yej ompa onokej, iwán xikijlikan: "Ayo' wejkatis iga reinaroj Dios ipan amejemen." 10 E' siga amasij ipan se altepe' iwán ayá' mitzomemawíaj, xakan ipan callejmej, iwán xikijtokan: 11 "Este talpo' yej ono' ipan amoaltepe' saliwi' ipan nokximej, niktzejtzelojkej iga manesi iga ayá' anneye'itakej. E' xikmatikan iga ayo' wejkatis iga reinaroj Dios." 12 Nimitzijliáj iga kuá' Dios tajuzgaroj, yej chantitokej ipan inón altepe' máj kicastigaroskej que yej ichamej katka altepe' Sodoma.

Yej ayá' moyolpataj

13 '¡Lástima yej anchantitokej altepe' Corazín! ¡Lástima yej anchantitokej altepe' Betsaida! Siga ipan altepe' Tiro iwán Sidón mochijka milagrojmej yej amejemen ankitakej, desde ikya kikajtejkaj iga kichiwaj yej ayekti, iwán monextiayaj iga kajakiayaj itzotzolmej yej moakiá kuá' mikilo, iga moknomatij iwán motalíjkaja ipan nexti. 14 E' kuá' Dios tajuzgaroj, amejemen máj yawij mitzcastigarotij que yej chantitokej altepemej Tiro iwán Sidón. 15 Iwán amejemen yej amochan altepe' Capernaum, ¿ankijtowaj an anyatij ipan cielo? ¡Yáwijwa' mitzakitij kan onokej yej miktokej!‡

16 Jesús kijlij sej idiscipolomej:

—Yej amejemen mitzkakij, nekakij nej; iwán yej ayá' mitztajtolkuij, nej ayá' netajtolkuij, iwán yej ayá' netajtolkuij, ayá' kitajtolkuij yej netitan.

Mokuepaj sej yej Jesús kititankej

17 Iwán inomej setenta yej yajkaj, yolpaktiwalkej, kijtojkej: —AnnoTeko, este tzitzimimej kichiwaj ken niktekimakaj ipan motoka'.

18 Jesús kijtoj:

† 10:3 10:3 Koyomej, español: lobos. Inín kijtojneki iga yej kitokaj Cristo, ken borregojmej iwán yej kijiya Cristo, ken koyomej. ‡ 10:15 10:15 El infierno.

—Kena, nej nikita' iga Tzitzimi' nemi wetzi ipan cielo ken se teyo'. ¹⁹ Nej nimitzmakakej poder iga wel xitaksakan ipan kowamej iwán ipan kolomej, iwán iga wel xiktanilikán nochi amoenemigojmej, iga amo mamitzchiwilikan nité. ²⁰ E' amo xiyolpakikan iga malespíritojmej mitzcredowaj, xiyolpakikan iga amotokamej ijkuilijto'ya ipan cielo.

Petz tePiltzín kimati q'yéj iTaj

²¹ Íkuá' Jesús yolpagui' iga iyEspíritoj Dios kiyolchikaj, iwán kijtoj:

—NoTaj yej tikchij cielo iwán tajli, nimitzweyimatiltiá iga tiknextilij yej ayá' moweyimatij inón yej ayá' tiknextilij yej tamatij, iga tej ijkón tikne'.

²² 'NoTaj nema'ya inochi yej ono'. Ayagaj nemela'ixmati nej yej iPiltzín Dios, iséltisan teTaj Dios nemela'ixmati. Iwán ayagaj nō kimela'ixmati teTaj; noséltisan nej yej iPiltzín, iwán inomej yej nej nikneki iga makixmatikan.

²³ Iwán kitachilij idiscipulojmej, kijlij:

—Pakiskej yej makitakan yej ankitztokej; ²⁴ iga nimitzijliáj iga mia' profetajmej iwán reyejmej kitasnekiáj inín yej ankitztokej, iwán ayá' kitakej; kinekiáj makikakikan inín yej amejemen nemi ankikakij, iwán ayá' kikakikej.

Sę samaritano yej te-ijknin

²⁵ Iwán se yej tamachtia ipan iley Moisés, moketza' iga tajtoj iga san kinekiá makita te kijtoj Jesús iwán kitajtan:

—Tamachtiani, ¿té nikchivas iga wel manono nochipa iwán Dios?

²⁶ Jesús kijtoj:

—¿Té ijkuilijto' ipan la ley? ¿Kén tikentenderowa?

²⁷ Iwán yej tamachtia ipan la ley, kijtoj:

—“Xikchokili moTęko Dios iga inewi moalmaj, iwán iga inochi moespíritoj iwán iga inewi motájpál iwán yéj nochipa xikejłanto, iwán xikchokili moknín kensan tej timochokiliá.”

²⁸ Jesús kijtoj:

—Ómpaya ken tikijtoj. Siga inón tikchivas, nochipa tonos iwán Dios.

²⁹ E' inón yej tamachtia ipan la ley moweyimatiá iyixtaj yej ompa onoyaj, iwán kitajtan Jesús:

—¿A'yejtaj in noknín?

³⁰ Jesús kijtoj:

—Sę taga' kisa' Jerusalén iga yawi Jericó. Iwán ipan ojti kitachtekijkej, este itzótzol kikuilijkej, kimagakej, iwán este kitapololtijkej iwán ompa kikajtejkej. ³¹ E' kempasan ipan inón ojti panotiaya se sacerdote; e' san kitachilij iwán

san kipatiliĵ. ³² Se levita^S yej tekipanowa ipan weyitiĵpan no ompa asi', kitachiliĵ iwán no san kipatiliĵ. ³³ E' se taga' yej chantito' Samaria* nemi yaya ipan inonsan ojti, kuá' kita', kikenĵij. ³⁴ Iwán kiná'teĵoj iwán kipajtiliĵ kan kimagakeĵ. Kitáililiĵ aceite iwán vino, iwán kilpiliĵ iga tzótzol. Kiteĵkawiltiĵ ipan iburroj iwán kiwiga' ipan se kajli iwán ompa kicuidarĵotoya. ³⁵ Ipan se'ya día kuá' yáwiya, kikiĵtitiĵ tomin yej valerowa ke' se kitaniá ome día iwán kimá' iteko kajli, iwán kijiĵ: "Xinecuidarowili inin taga', iwán siga máj tigastarĵoj, nimitzkuepiliĵ kuá' nimokuepas."

³⁶ Jesús kijiĵoj:

—De inimeĵ eyi taga', ĵa' mochij iyiknin inon taga' yej kitachtekiĵkeĵ?

³⁷ Yej tamachtiá ipan la ley kijiĵoj:

—Yej kikenĵij.

Iwán Jesús kijiĵoj:

—Xaj iwán ijkonsan no xikchiĵ tej.

Jesús ono' chan Marta iwán María

³⁸ Jesús ojku'i seĵ iwán asi' ipan se altepetzin ompa kan se siwa' yej itoka' Marta ki-omemawij ichan. ³⁹ Marta kipiaya se isiwa-iknin yej itoka' María, iwán motaliĵ iyikx-itenoĵ Jesús iga makikaki yej yéj kijiĵotoya. ⁴⁰ E' Marta, kiyoltilantoya iga kichíwa mia' itekipánol, kiná'teĵoj Jesús iwán kijiĵoj:

—NoTeĵo, ĵix ayá' tikita iga nosiwa-iknin neŵsenkokawiliá notekipánol? Xikiĵli iga manepalewi.

⁴¹ Jesús kijiĵoj:

—Marta, Marta, mitzyoltilanto' iwán poxsan mitzyolmikiá kuajkuantas. ⁴² E' seŵsan yej máj yeĵti. María kitapeĵpen yej yeĵti iwán ayagaj yawi kikaŵaltiti.

11

Jesús kinextiliá idiscipoloĵmeĵ ken iga mataĵtoĵkan wan Dios

¹ Se día Jesús oraĵojtoya ipan se lugar iwán kuá' tami' oraĵoj se idiscipoloĵ kitajtan:

—NoTeĵo, xineĵextiliĵkan ken iga mani-oraĵoĵkan, ijkón ken Juan kinextiliĵ no idiscipoloĵmeĵ.

² Jesús kijiĵoj:

—Kuá' antajtowaj wan Dios, xikiĵtoĵkan:

NoTaj yej tonon' ipan cielo,

nochi makiweyimatilti motoka'.

^S 10:32 10:32 Xikita glosario "Levita". * 10:33 10:33 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

Xirreinaꝛókiya.

Mamochiwa ken tej tikneki ipan tajli, ijkón ken mochijto' ipan cielo.

³ Notakualmej yej nochipa niknekij, xinemakakan aman.

⁴ Xineelkawiliқан yej nikchijkej yej ayekti, ijkón ken nejemej nõ nikelkawiliáj yej nechiwilijkej yej ayekti.

Xinepalewikan iga amo manikchiwasnekikan yej ayekti; amo xinesemakakan kuá' Tzitzimi' nechiwaltijnekij yej ayekti.

⁵ Iwán nõ kijlijkej:

—Siga se de amejemen makipiá se amigo iwán tajkoyówal makijliti: “Amigo, achi manimitztajtani eyi mopan ⁶ iga se noamigoj ásigo', walaј wejka iwán anikpiá te nikualtiá.”

⁷ Iwán yej ono' kalijti', makijto: “Amo xinekuejkuesoki, nikaltzákto'ya, niwejwetztokeja iwán nopilowantzizjn. Awel nimoketza, awel nimitzmaka nité.” ⁸ Nimitzijliáj iga ayá' yawi moketzati iga san iyamigoj, sino que iga nemi kiteki'tajtaniliá iwán yawi kimakati inewi yej kipolowa.

⁹ Inón iga nimitzijliáj: Xiktajtaniқан, iwán Dios yawi mitzmakatiј, xiktemokan iwán ankasiskeј, xikaltzotzonakan iwán mitzkaltapowiliškeј. ¹⁰ Iga yej kitajtani, kimakaj; iwán yej kitemowa, kasi; iwán yej kaltzotzona, kikaltapowiliáj.

¹¹ '¿Ix wel se de amejemen antetajmej kimakas ipiltzjn se te'ti kuá' kitajtaniлиá tákual? ¿O kuá' kitajtaniлиá topoj, kimakas se kowa'?' ¹² ¿O kuá' kitajtaniлиá pioteksis, ix kimakas se koło'?' ¹³ Siga amejemej yej ankichiwaj yej ayekti, wel ankimakaj yej yekti amopilowan, jamoTaj yej ono' ajko ipan cielo, majya sej kimakas iyEspírito Santo a'san kitajtanilij!

Kipantiáj Jesús iga kipiá ipoder Tzitzimi'

¹⁴ Jesús kikixtijtoya maļespíritoj ipan se taga' iga inón maļespíritoj kinonoјtilijtoya. Kuá' kisa' maļespíritoj, nõnoj welja tajtoj. Kuá' inón kitakeј yej ompa onoyaj, san tajtachixtikajkej. ¹⁵ E' sekin kijtojkej:

—Tzitzimi'* yej ijéfejpa maļespíritojmej, kimá' poder inın taga' iga kikixtiá maļespíritojmej.

¹⁶ Sekin iga makimawetziltikan Jesús, kitajtaniliayaj iga makichywa tejté yej manesi iga wi' ipan cielo. ¹⁷ E' Jesús kimatitoyay te keјlantoyaj in inomeј, iwán kijlijkej:

—Siga se país mochiwa ome grupo iga mosepankuejkuesowaj, inón país poliwiya. Iwán siga se familia mosepankuejkuesowaj, akawis ni agaj. ¹⁸ Ijkón nõ Tzitzimi' siga iséltisan mokixtiá, ¿kén yawi kipiati ipoder?

* **11:15** 11:15 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtoјneki Satanás.

Inġn nikijtowa iga amejemen ankijtowaj iga nej nikixtiá maļespíritoj ipan ipoder Tzitzimi'.[†] 19 E' siga annepantiáj iga nej nikixtiá maļespíritoj ipan ipoder Tzitzimi', in yej mitztokaj, ħix iga ipoder Tzitzimi' kikixtiáj maļespíritoj? Yejejejsan monextiáj iga ayéj ijkón ken anne-ijliáj. 20 Nej nikixtiá maļespíritoj iga ipoder Dios, inón kijtojneki iga ási'ya tiempo iga Dios marreinao ipan amejemen.

21 'Kua' se taġa' yej pox tajpalej kipiá yej iga momanawiá, ayagaj wel kitachtekiá ichan. 22 E' siga wi' se' yej máj tajpalej iwán kitaniliá, kikuļliá inewi yej iga momanawiá yej ipan moconfiarowaya iwán kichtekiliáj inewi yej kipiá.

23 'Yej ayá' kiye'ita yej nikchġwa, inonwa' ne-ijjiya; yej ayá' nepalewiá; inonwa' tapojpolowa.

Mokuepa sej maļespíritoj ipan taġa'

24 Jesús no kijtoj:

—Kua' se maļespíritoj kġsa ipan se taġa', nentinemi ipan wá'tal iga kitemojtinemi kan makalaki; iwán siga ayá' kasi, kijtowa: "Nia sej nimokuepati nochan, kan nikġsa'." 25 Kua' mokuepa kasi inón taġa' ken se kajli yej tajtachpantolo' iwán tayeje'talijtolo'. 26 Iwán yawi kikuiti se' siete maļ espíritu yej májya sej que yéj, iwán inochġn mochantiáj ipan inón taġa', iwán inón taġa' kichġwas májya sej yej ayékti que ahto.

Mela'yolpakilis

27 Měj tatapojtójao' Jesús, se siwa' tajtojté' recio, kijtoj:

—iMayolpakto inón siwa' yej mitzonoltij iwán mitziskaltij!

28 Jesús kijtoj:

—iMáj mayolpakikan yej kikakij itájtol Dios iwán yej kichġwaj ken kijtowa!

Jesús tatapowa de Jonás

29 Máj ajasitayaj kan onoya Jesús iwán pewa' iga kijtoj:

—Inimej gente pox maļojmej iga kinekij manikchġwa yej ayi'pa mo-ita, e' ayá' nia niknġxtilġtij nité, petz yej Dios kichġwilij Jonás.[‡] 30 Ijkón ken yej chantitoyaj Nínive kitakej ipoder Dios ipan Jonás, ijkón no yej ámampa onokej kitaskej ipoder Dios ipan nej yej iPiltzġn Taġa'. 31 Kua' Dios tajuzgaroj, moketzas no la reina yej mandaroj ipan tajli de Sabá iga mitzuzgaroskej, iwán kijtoj iga ayompa ankichġjkej. Inón reina wejka nejnen iga makikaki yej kimati rey Salomón;§ iwán nej májya sej que Salomón. 32 Kua' Dios

[†] 11:18 11:18 Ipan griego nij kijtowa Beelzebú yej kijtojneki Satanás. [‡] 11:29

11:29 Mt 12:40 § 11:31 11:31 1 R 10:1-13

tajuzgaroj, yej ichamej weyi-altepe' Nínive, moketzaskej iga mitzjuzgaroskej, iwán kijtoskej iga ankichijkej yej ayękti; iga yej chantitokej Nínive, kuą' Jonás kipowa' itájtłł Dios, kikajtejkej iga kichiwaj yej ayękti; iwán nej majya sej que Jonás.

Lámpara yej topan ono'

³³ 'Ayagaj kixotaltia icándil iwán makiyana, niga kitalia itampa cajon, sino que kitalia ajko iga yej kalakiskej matachakan. ³⁴ Moyix ken tikita se cándil yej mitztawia; siga moyix yekti, mitztawijos. E' siga ayękti, tonos ken kuą' takomichkan. ³⁵ Ximocuidaro iga inon ti'ti yej tikpia amo masewi. ³⁶ E' siga monoyan mitztawijo' inon ti'ti, ayá' tonos ken takomichkan, noyan titachás, ken kuą' se cándil mitztawijos.

Jesús kajajwa fariseojmej iwán yej tamachtiaj ipan la ley

³⁷ Kuą' tami' tajtoj Jesús, se fariseo kijlij iga matakuați ichan. Jesús yajki, kala' ichan iwán kixnanya mesa. ³⁸ Iwán fariseo ayá' kiyę'ita' iga Jesús ayá' achto momapá' ken kitekichiwaj kuą' takuaj. ³⁹ E' toTęko kijlij:

—Amejemen fariseojmej kenkuą' ankipajpakaj plato iwán posillo fuerájbapa, e' amejemen ipan amoalmajmej ankejlantokej iga antachtej iwán ankichiwanekej yej ayękti. ⁴⁰ ¡Ampachtolmej! ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kichij fuerájbapa kichij no yej ta-ijtikpa? ⁴¹ Nimitzijliáj iga achi xikmakakan ken tejtę yej ankipiaj, inomej yej ayá' motapialiaj iwán ijkon anyę'onoskej iyixtaj Dios.

⁴² '¡Anlastimajmej fariseojmej!, iga ankapartarowiliáj Dios diez por ciento de hierba buena, de chichi'kuaxiwi' iwán de inewi kuaxiwimej yej mókuapa. E' ayá' ankichiwaj ken Dios kineki iwán ayá' ankinkej Dios. Ininwa' in yej yekti iga xikchiwakan iwán amo xikelkawakan iga sikyokatikan yej itátkipa Dios.

⁴³ '¡Anlastimajmej fariseojmej!, iga kan takualo anmotalijnekej ipan ye'asientos kan motaliaj yej maj tayakantokej yej onokej topan, iwán ankinkej iga nochi mamitzsaludarokan tajkoaltepe'.

⁴⁴ '¡Anlastimajmej yej antamachtiaj ipan la ley iwán anfariseojmej, anmopajpantiáj iga anyę'nemij!, ken tikita an-animajxapomej yej anęsi, yej kipapatilia la gente iwán akitaj.

⁴⁵ Iwán se yej tamachtiaj ipan la ley, kijtoj:

—Tamachtiani, iga inon tikijtoj, annepopowaj no nememen.

⁴⁶ E' Jesús kijtoj:

—¡Anl̄astimajmej, yej antamachtiáj ipan la ley!, iga ankitekimakaj amogentej makichiwakan yej ayagaj wel kichywa. E' amejemen niga achi ankipalewiáj.

47 '¡Anl̄astimajmej!, yej ankichiwiliáj ikalyotzitzin kan toktokej profetajmej yej kimijmiktijkej amotajwan. 48 Iga ijkón ankichiwaj, ankiye'itaj yej kichijkej amotajwan. Yejemen kimijmiktijkej iwán amejemen ankichiwiliáj ikalmej kan toktokej.

49 'Inón iga Dios yej nochi kimati kijtoj: "Nia nimitzitanilitij profetajmej iwán notatitanimej, sekin de yejemej anyawij ankimiktij iwán sekin anyawij ankitalochtij." 50 E' Dios yawi kikulparoti la gente de inampa de inón i-esyomej inewi profetajmej yej kimijmiktijkej este iga kuá' pewa' inín tajli. 51 Pewa' este iga kimiktijkej Abel iwán este iga kimiktijkej Zacarías, yej kimiktijkej iyixtaj weyitiopan, itenoj altar. Inán nimitzijliáj iga Dios yawi kicastigaroti la gente yej inán onokej iga mikikej profetajmej.

52 '¡Anl̄astimajmej yej antamachtiáj ipan la ley!, iga ankitzakuaj itájtól Dios, amejemen ayá' ankixmatij Dios iwán ankitzakuiliáj yej kixmatisnekij.

53 Kuá' Jesús tami' kijtoj inín, yej tamachtiáj ipan la ley iwán fariseojmej pewa' iga kuejkuesiwikej iwán kitajtajankej poxsan Jesús; 54 kimela'temowiliayaj kansan makijto se tájtól iga wel makimawetziltikan.

12

Jesús tanonotza

1 Iwán monechkojkej miles de gente este mototopewayaj. Iwán Jesús achto pewa' kijlij idiscipolomej:

—Ta' xikakikan: amo xikchiwakān ken kitekichiwaj fariseojmej, iga yejemej nésiki' ye'nemij, siempa ayá'. 2 Ateyi nisé yej mochīwa ichtákasān yej ayá' mamomati, iwán ateyi nisé yej iyānto' yej amo mamomati. 3 Nimitzijliáj iga inewi yej ankijtowaj kan takomichkan, yawi mokakiti kan tachalpan iwán siga amo-ichtakatāpowiáj ankaltzaktókejpa, yawi motzajtzipowati kan noyan mokaki.

Jesús kijtowa iga Dios mamomajmawili

4 'Nokniwan, nimitzijliáj iga amo xikmajmawilikan yej tamiktiáj, e' máj máj awel te kichiwaj. 5 E' nia nimitzijlitij a'yéj xikmajmawilikan; xikmajmawilikan Dios yej wel mitzmiktiáj iwán wel mitzmotaj kan tawewelkato', inonwa' in yej xikmajmawilikan.

⁶ 'Ankimatij iga monamaka cinco tōtōtitzin iga ome tomintzitzin, e' Dios ayá' kēlkawa nisé de inón. ⁷ Dios kimati kē' amotzonkalmej ankipiáj ipan amotzontekon. Amo ximajmawikan, amejemej máj anvalerowaj que mia' tōtōtitzin.

Amo xipinawa iga tikijtowa iga tiktoka Jesús

⁸ 'Nimitzijliáj iga inewi yej kinojma-ijtowa iyixtaj la gente iga netoka, nej yej iPiltzin Taga', nō nia nikijtōti iyixtaj iyangelejmej Dios iga netoka. ⁹ E' yej makijto iyixtaj la gente iga ayá' netoka, nō nia nikijtōti iyixtaj iyangelejmej Dios iga ayá' netoka.

¹⁰ 'Siga agaj makijto yej ayēkti iga iPiltzin Taga', Dios weljo' kēlkawilij yej kijtoj, e' yej mamaltajto iga iyEspiritoj Dios, inón Dios ayo' kēlkawilij.

¹¹ 'Kua' mitzwigaskej tiopan o iyixtaj juezmej o iyixtaj yej mandarowaj; amo xitayokoyakan iga ayá' ankimatij tē anyawij ankijtōtij. ¹² IyEspiritoj Dios yawi mitznextilitij tē anyawij ankijtōtij.

Amo ximoconfiāro ipan tomīn

¹³ Sē toknīn itzalan gente kijlij Jesús:

—Tamachtiani, xikijli noknīn iga manēmaka achi yej nekawilijkej notajmej.

¹⁴ E' Jesús kijlij:

—Ej, ¿a'yéj netalij iga juez iga manimitzmajmakakan yej amotatki?

¹⁵ Kijtoj nō:

—Ximocuidarokan, amo xikpoxpiasnekikan tejté yej awel ankipiáj. Sē taga' awel ye'ono iga san makipiá komati yej pox patiyoj.

¹⁶ Iwán kipowilijkej sē kan wel mixkujtilo:

—Onoya sē taga' yej poxsan motapialiaya iwán pox mochīwaya yej kitokaya pan imil, iwán pox mochīwaya yej kitokaya. ¹⁷ Inón taga' ijkīn kijtowaya ipan iyalmaj: “¿Té inán nia nikchīwati? Ayá' nikpiá kan nikana yej nikixtij ipan nómil.” ¹⁸ Iwán kijtoj: “Nikmātiya tē nia nikchīwati, nia nikxixitīnati kan nikana nokosechaj iga manikchīwa yej máj wejweyi, iwán ompa nia nikānati inewi nokosechaj, iwán inewi yej nikpiá. ¹⁹ Iwán nia nikijliti noalmaj: Noalmaj, paréj timotaenilijto' iga mia' año; ximosewi, xitakua, xi-ati, xipaki.” ²⁰ E' Dios kijlij: “Taga' yej ken atitajlanto', inīnsan yówal tia timikiti, iwán yej tikanto', ¿a'yéj tikawilij?” ²¹ Ijkón mochīwa sē yej kinejnechkowa itomīn iga yéjsan; e' iyixtaj Dios ayá' kipiá nité.

Dios ki-qmemawia ipilowan

²² Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Nimitzijliáj iga amo xikyokoyakan té anyawij ankikuatij iga wel xonokan, niga xikyokoyakan amotzotzolmej yej anyawij ankakítij. ²³ Tejemej máj tivalerowaj que tákual iwán tocuerpoj máj sej que tzótzol. ²⁴ Ta' xikitakan totomej ayá' mılchıwaj iwán niga tapıxkaj iwán akıpiáj kajlı kan kanaj yej kipıxkaj, iwán Dios kitamakaj. ¡Puej amejemen máj anvalerowaj que totomej! ²⁵ ¿Iwán a' de amejemej iga san matayokoya iga chapati', wel weyás se' alın? ²⁶ Siga awel ankıchıwaj inın yej alın, ¿te iga anmoyolmıktıáj ipan sewo'?

²⁷ 'Ta' xikitakan ken iga weyáj xochimej, ayá' tekıpanowaj iwán niga tajtzomaj. E' nimitzijliáj niga el rey Salomón malej iga moye'taajakiaya; ayá' kaxılıj ken inomej xochimej yej mojmınsajtıkej. ²⁸ Iwán siga Dios ıjkón kimınsajchıwa kuaxıwiyoj yej aman ono' ipan akawalyoj iwán mosta tatas ipan ti'ti, ¿kén iga ayá' mıttzotzolyotıskej, amejemen yej alın anmoconfıarowaj ipan Dios? ²⁹ Amejemen amo xıtayokoyakan iga ayo' te ankıkuaskej o té anyawij ankonıtij. ³⁰ Yej ayá' kımıatıj ıyojwi Dios, tayokoyaj iga nochi inın, e' amoTaj yej ono' ajko kımátiya te mıtzpolowaj amochan. ³¹ E' xımotemakakan iga Dios marreınaro ipan amejemen, iwán nochi inımej yej mıtzpolowaj anyawij ankıpatıj.

Amo xıkpoxneki tomın

³² Jesús kıjtoj:

—Amo xımajmawıkan, amejemen yej ken amborreğojmej yej ayá' ankomatımej, e' toTaj kıneki iga iwán xısenmandarokan. ³³ Xıknamakakan yej ankıpiáj iwán xıkmakakan yej akıpiáj. ıjkón ken ankenaj amotomın ipan yej ayı' tamıs, iwán ipan cielo ken ankıpiáj amotomın yej ayı'pa tami, kan ayagaj tachteki, iwán kan wechi ayá' taxıxıtına. ³⁴ Kan ono' yej mıtzıyolılana ompa nochipa tıkejlantos.

Matıkchıxtokan toTeko iga wı'ya

Jesús kıjtoj:

³⁵ —Xınechıxtokan iga niwı', xıtaajakıjtókanya iwán maxotátoya amomechımej. ³⁶ Xonokan ken inón tekıpanowanımej yej kıchıxtokej itekomej iga maası, iga yajki kan monamıktılo, iga kuá' asıs, kıkaltapowılıskej kuá' kaltzotzonas. ³⁷ Paktıkej tekıpanowanımej iga kuá' asıs iteko makasıkıj ısatokej; nımitznojma-ıjlıáj iga iteko yawı kımıntıtıj ipan mesa iwán yejsan ımıtıka kıtalıj tákual. ³⁸ Paktıkej yejemej siga kasıtıj ısatokej, malej iga asıs tajkoyówal o kuá' ısájpasan. ³⁹ Iwán inın xıkmatıkan,

siga se iteko kajli kimatiá katka kēman yawi asiti yej tachteki, ayá' mokochkuilij iwán ayá' motemakas iga makikaltapokan iga makitachtekikan. ⁴⁰ Inón iga amejemen xisatokan iga xinechixtokan; nej yej iPiltzin Taga' niwí' kuá' ayá' ankimatitokej.

Omen tekipanowani, se yej pox tacredowa iwán se yej ayá'

⁴¹ Pedro kitajtan:

—NoTeko, ¿ix tikpowa' inín iga manimixkujikan nejémejsan o iga inochi?

⁴² Kijtoj toTeko:

—¿A'yéj onos ken inón ye'tekipanowani yej nochipa kichíwa ken kijliá iteko, yej kitaliá iga makimandaro sekin itekipanowanimej ipan ichan iga matatamaka kuá' takualo? ⁴³ Pakto' inón tekipanowani iga kuá' asis iteko makasiki kichijto' ken kitekimakakej. ⁴⁴ Nimitzijliáj iga inón tekipanowani yawij kitalitij iga makimandaro inochi yej itátkipa iteko. ⁴⁵ E' siga inón tekipanowani makijto ipan iyalmaj: “Noteko wejkáwaso' iga asis”, iwán pewas iga kinkochiwas sekin tekipanowanimej, tajtaga' iwán siwatkej. Iwán pewas iga takua iwán ati este tawana. ⁴⁶ Yawi asiti iteko inón tekipanowani kuá' ayá' kichixto', iwán kuá' ayá' kimatito', iwán yawi kicastigaroti, kititanis kansan yawij yej ayá' tacredowaj.

⁴⁷ Tekipanowani yej kimajmati te kineki iteko iwán ayá' keklamikis iga makichíwa, yawij kimagatij poxsan. ⁴⁸ E' yej ayá' kimatito' iga kichíwa yej kajasi iga makicastigarokan, inón ayá' poxsan yawij kimagatij. Siga agaj Dios kimaka komati, nō kitajtanilij komati; siga agaj Dios poxsan kipialía confianza, poxsan maye'nemi.

Itechko Jesús iga moyoyokatilo

⁴⁹ Nej niwáaj niktikuultiko ti'ti ipan inín tajli, iwán nejwa' niknekiá iga mawewelóntoya! ⁵⁰ Nia nipanoti ken ipan se bautismo iga yawij nepoxiknochiwatij, ipoxsan nimoyolmiktijto' malej ga aya asi inón día iga mamochíwa! ⁵¹ ¿Ankijtowaj an niwáaj iga xonokan tamelá ipan inín tajli? Nimitzijliáj iga ayá'; niwáaj iga ximoyoyokatikan. ⁵² Desde inán, cinco ipan se kajli yawij yoyokatitotij, eyi kijiyaskej yej omemej, iwán omen kijiyaskej eyi. ⁵³ Tetaj yawi kijiyati ipiltzin iwán tepiltzin yawi kijiyati itaj; teye' yawi kijiyati isiwapiltzin, isiwapiltzin yawi kijiyati iye'; mónanti yawi kijiyati isiwamon iwán siwamon yawi kijiyati imonan.

Ayá' kitaj yej Dios nemi kichíwa

⁵⁴ Jesús kijlij nō la gente:

—Kuá' ankítaj moketza mixti ikalakiyan tonatí', ankij-towaj iga yawi wítzeti tiawa', iwán ijkón mochíwa. ⁵⁵ Iwán kuá' tejkawi ejeka', ankijtowaj iga yawi tadotonitiati, iwán ijkón mochíwa. ⁵⁶ Amejemen antakajkawaj iga ankitokaj Dios! Amejemej ankimatij yej kijtojneki mixti iwán yej mochíwas ipan tajli, ¿iwán te iga awel an kentenderowaj yej nejpa nemi nikchíwa yej Dios nemi mitznextiliáj?

Ximoyolalikán iwán yej anmo-ijiyaj

⁵⁷ '¿Te iga ayá' amogánajsan anmo-ijliáj iga ankichijtokej yej ayekti? ⁵⁸ Siga agaj mitzdemandarowa iwán mitzwiga kan mandarolo, ximoyolalikansan ipan ojtí. Porque siga mitzwiga iyixtaj juez, juez kitekimakas policiyajmej iga mitzakiskej kuákalko. ⁵⁹ Nimitzijliá iga atikísis ompa este que xixixtawá inewi ké' mitztajtaniliáj.

13

Ximoyolpatakán o anyawij ampoliwitij

¹ Íkuá'san wálkej sekin iwán kitatapowijkej Jesús iga Pilato kimijmiktij sekin tajtaga' de Galilea kuá' onoyaj tiopan, iwán inomej iyesyomej kisenetilij iwán iyesyoyo lkamej yej kimakayaj iga iyofrendaj Dios. ² Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ankijtowaj amejemen iga ijkón kichiwilijkej inomej de Galilea iga máj kichijkej yej ayekti que sekin galileos? ³ Nimitzijliáj iga ayá'; siga ayá' anmoyolpataj, amonochin anyawij ampoliwitij no. ⁴ ¿O amejemen ankijtowaj iga inomej dieciocho yej mikikej kuá' torre de Siloé wetzi' iwán kitepachojkej, máj kichijkej yej ayekti que sekin yej chantitokej Jerusalén? ⁵ Nimitzijliáj iga ayá'; siga ayá' anmoyolpataj, amonochin anyawij ampoliwitij no.

Higuerajkuawi' yej ayá' takí

⁶ Jesús kijtoj inin iga mamixkujtilo:

—Se taga' kipiaya se higuerajkuawi'* yej ixwatoya ipan ital, iwán yajki kitato siga ayá' takto'; e' ayá' kasilij nité. ⁷ Kijlij yej kicuidarowa tajli: “Kipiaya eyi xiwi' iga niktekitemoliki itakilka inin higuerajkuawi' iwán ayí' nikasiliá. Xiktzontékiya; ¿te iga yawi talpolojtoti, ayéj iga takí?” ⁸ Inon yej kicuidarowaya tajli kijtoj: “Patrón, achó' xikajtewa inin xiwi'; manikaxanili-o' tajli iwán nia niktaliliti abono. ⁹ Ijkón sí, anka takisya; e' siga ayá' takis, xiktzontekiy.”

Jesús kachitialtiá se siwá' ipan día kuá' mosewilo

* 13:6 13:6 Xikita glosario “Higo”.

¹⁰ Jesús tamachtijtoya tiopan ipan se día kuá' mosewilo
¹¹ iwán ompa onoya se siwá' yej kipiaya dieciocho año iga weṭito'. Se maḷespíritoj kitepo'wíjkolojtoya iwán ni alín awel kimelawaya itepo'. ¹² Kuá' Jesús kita', kinotza' iwán kijlij:

—Ti-achitia'ya.

¹³ Iwán kitalilij imamej ipan inón siwá' iwán íkuá'san tepo'melawaya' iwán pewa' kiweyimatiltij Dios. ¹⁴ E' yej mandarowa tiopan kuejkuesiwi' iga Jesús taachitiltij ipan día kuá' mosewilo, kijlij yej ompa onoyaj:

—Ono' seis día iga tekipanolo. Ipan inomej día xiwiṭzekan, ximoachitiltikij, ayéj ipan día kuá' mosewilo.

¹⁵ Iwán toṭeko kijtoj:

—Amejemen antakajkayawaj iga ankitokaj Dios, ¿ix ayá' ankixitomaj amotoroj o amoburroj ipan día kuá' mosewilo iga anyawij ankamakati? ¹⁶ Iwán inín siwá' ipiltzin ipilówampa Abraham. Iwán Tzitzimi' kenkuá' kilpitoya iga kokolis dieciocho año, ¿ix ayá' katka mamoxitoma malej iga ipan día kuá' mosewilo?

¹⁷ Kuá' Jesús tami' inín kijtoj, nochi yej ta-ijiyayaj mopinajtijkej. E' nochi paḷkiáj kuá' kitayaj iga Jesús kichíwaya yej ayi'pa mo-ita.

Íyol mostaza

¹⁸ Jesús kijtoj:

—¿Kén wel nimitzijliskej iga reinarowa Dios?, ¿iwán té wel nikmachotij? ¹⁹ Nikmachotía iwán se íyol mostaza yej kitoka se taga' ipan ítal, ixwa iwán weyá este que mochíwa weyikuawi', iwán toṭomej moxeketiáj ipan imajma'.

Levadura yej kipoṣawayaltía itixyo pan

²⁰ Kijtoj no Jesús:

—¿Iga te iwán wel nikmachotía ken iga Dios reinarowa? ²¹ Nikmachotía iwán levadura† yej se siwá' kaḷakualowa iwán komati harina, iwán moposawa inewi tixti.

Se kajli yej tzolti' ikaltenyo

²² Kuá' Jesús nemi yaya Jerusalén, panotiaya ipan altepemej iwán ipan altepetzitzin iga tamachtijtiaya. ²³ Iwán a'pa kijtoj:

—Noṭeko, ¿ix ayá' ke' yej momanawiáj?

Jesús kijtoj:

²⁴ —Xiteki'kalakikan ipan kalten yej tzolti', nimitzijliáj iga mia' kalakisnekiskej iwán ayá' welitiaskej. ²⁵ Kuá'

† **13:21** 13:21 Xikita glosario “Levadura”.

iteko kajli mokétzasya iwán kitzákuasya kalten, amejemey yey amonokej fuera ankaltzotzonaskej iwán ankijskej: “Noków, noków, achi xinekaltaṣokan.” E' yéj mitzijskej: “Ayá' nimitzijsmatij.” ²⁶ Iwán ankijskej: “Tisentakuajkej iwán tisen-atikej, iwán annemachtijkej ipan nocallejmej.” ²⁷ E' yéj mitzijskej: “Nimitzijsmatij. Xicholokan notenoj, amonochin yey ankichiwaj yey ayékti.” ²⁸ Ankitaskej Abraham, Isaac, Jacob iwán inewi profetajmej yey onokej kan reinarowa Dios, miéj amejemen amonoskej fuera, anyawij anchokatij iwán antanguetzekaskej. ²⁹ Witzeloj del nórtrejpa iwán del sur iwán kan ikisáyampa tonati' iwán ikalakíyampa iga mamotalikan iga matakuaṣkan kan reinarowa Dios. ³⁰ Yey inán onokej tatepotztaj yawij tayakantotij, iwán yey inán tayakantokej yawij kawitij tatepotztaj.

Jesús choka iga Jerusalén

³¹ Íkuá'san asikej sekin fariseojmej iwán kijlijkej:

—Xikísaya nigaj iwán xaja iga Herodes mitzmiktijneki.

³² E' yéj kijtoj:

—Xakan iwán xikijlikan inón koyo'‡ yey takajkayawa: “Iga aman iwán moṣta nia nikijkixtiti malespíritojmej iwán nia nitaachitiltiti iwán moṣta se día niktamij notekipánol.”

³³ E' kipiá iga aman, moṣta iwán moṣta se día nia ninejmiti, iga awel mamiki se profeta siga ayá' ono' Jerusalén.

³⁴ 'iAmejemen, amejemen, yey anchantitokej Jerusalén, yey ankimiktiáj profetajmej iwán ankitejtemiktiáj tatitanimej yey Dios mitztitaniliáj! ¡Mia' vej nikne' manimitznechkokan ken pio-ilamaj kinechkowa ipilowantzitzin iyastakapaltampa, e' ayá' ankinekikej!

³⁵ Ta' xikitakan, inán amoweyitiopan§ yawi kawiti iselti; iwán nimitzijsmatij iga ayá' máj anyawij anne-itatij este kuá' antajtskej de nej ijkín: “Matikweyimatiltikan yey wí', yey toTeṣko Dios kititani.”

14

Jesús kachitiltiá se taga' yey pojposawa

¹ Se día kuá' mosewilo, Jesús yajki takuaṣto chan se ijefej fariseojmej, iwán sekin fariseojmej kipipixtoyaj. ² Ompa no onoya iyixtaj Jesús se taga' yey pojposawa. ³ Iwán Jesús kitajtan yey tamachtíáj ipan la ley iwán fariseojmej:

—¿Ix wel taachitiltilo ipan día kuá' mosewilo, o ayá'?

‡ **13:32** 13:32 Español: zorro. § **13:35** 13:35 Jesús kijtoj “amókal”, yey nij kijtojneki “amoweyitiopan”. Jer 22:5

⁴ E' yejemej até kijtojkej. Jesús kikĩtzkij yej wētitoya iwán kachitĩaltij, iwán kijlij iga mayáwiya ichan. ⁵ Iwán kijlij sej fariseojmej:

—¿A'yéj de amejemen, siga iburroj o itorojwéj mawetzi xapoko, ix ayá' ikuá'san kikixtĩj malej iga día kuá' mosewilo?

⁶ Iwán ayá' nokta wel kitenkuepiliyaj.

Te-ikniwan kan monamiktilo

⁷ Kuá' Jesús kitaya iga yejemej kitapejpenayaj iga mamotajikan kan motaliáj yej máj tayakantokej, ijkĩn kinonotzkej:

⁸ —Kuá' agaj mitzinwitarowa kan monamiktilo, amo ximotali kan motaliáj yej paréj tayakantokej, iga wel asi se' yej máj tayakanto' que tej, ⁹ iwán yej mitzinwitaroj wel mitzijliá: “Achi ximoketza iga mamotali inĩn toknĩn.” Iwán tia timopĩnajtiti iga tia timotaliti kan motaliá námol. ¹⁰ Kuá' mitzinwitarowaj, ximotali kan motaliá námol; iga kuá' mawiki yej mitzinwitaroj, mamitzijli: “Amigo, ximotali kan motaliá yej máj tayakanto'.” Ijkón mitzye'itaskej poxsan yej kixnantoskej mesa. ¹¹ Porque yej igánajsan moweyimati, inón yawij kalimpamatitij, iwán yej moalimpamati, yawij kiweyimatitij.

¹² Jesús kijlij no inón yej ta-inwitarowa:

—Kuá' tikchiwa ilwi' o se cena, amo xikinwitaro yej iwán timoye'ita, niga mokniwan, niga moparijentejmej, niga movecinojmej yej motapialiáj; iga yejemej wel mitzinwitaroskej iwán ijkón mitzmaquepaskej. ¹³ Kuá' titatamakasneki, xiknotza iga mawitzekan yej ayá' motapialiáj, matepomej, koxomej iwán pachamej. ¹⁴ Iwán tipoxpaktos iga yejemej awel mitzmaquepaskej; e' tej yawij mitzmaquepatij kuá' yej ye'nemij ojpa-isaskej kan miktokej.

Se taga' kichíwa weyi-ilwi'

¹⁵ Kuá' kiká' inĩn, se yej kixnantoya mesa kijlij Jesús:

—Pakto' yej takua ipan ilwi' yej kichiwiliáj inomej yej motemakaj iga Dios marreinao ipan yejemen.

¹⁶ Iwán Jesús kijlij:

—Se vej se taga' kichij komati tákual, iwán tatĩtan iga makinotzatij mia' gente. ¹⁷ Iwán kuá' takuáloya, kitĩtan imonsoj iga ijkĩn makijlitija: “Xiwikíkanya, iga óno'ya nochi.” ¹⁸ E' inochi pewakej iga ijkĩn kijtojkej; yej achto kijtoj: “Achi xinēdisculpaō, nikówago' se tajli iwán kipiá iga nia nikitati.” ¹⁹ Se' kijtoj: “Nikówago' cinco yunta iwán nia nikitati ken tekipanowaj. Nimitztajtaniliá iga amo ximoyolmikti iga awel ompa nonos.” ²⁰ Iwán se'

kijtoj: “Nimonamíktijo' inón iga awel niati.” ²¹ Iwán inón monsoj yajki kipowilito iteko inewi kensan kijlijkej. Iwán tetaj kuejkuesiwi', iwán kijlij imonsoj: “Xaj tajkoaltepe' iwán ipan ojtimej, iwán xikijli iga mawitzekan yej ayá' motapialiáj, matepomej, koxomej iwán pachamej.” ²² Máj máj monsoj kijtoj: “Noteko níkchija ken tine-ijlij, iwán kitolówa-o' máj kan motalilo.” ²³ Tetaj kijlij imonsoj: “Xaj ipan callejmej, ipan ojtimej iwán xikteki'yolyamanakan sekin iga makalakikan iga matemí nókal. ²⁴ Nimitzijliáj iga nisé de inomej yej achto níkjilíjkaj, yawij takuátiij.”

Makisentali iyalmaj iga se kitoka Cristo

²⁵ Mia' gente kitokaya Jesús, iwán yéj mokuepa' iga kijtoj:

²⁶ —Siga agaj wí' iga netoka, iwán ayá' nechokiliá máj que itaj, máj que iye', máj que isiwa', máj que ipilowan, iwán máj que iyiknimej, iwán manetoka, malej iga este makimiktikan iga nej, inón awel mochiwa nodiscipoloj. ²⁷ Yej kinekis manetoka, e' ayá' kikechpanowa icruz,* awel mochiwas nodiscipoloj. ²⁸ Siga se de amejemen kichwasneki se torre, ¿ix ayá' achto kitas ke' tomin kiwigas iga makita ken kiyekawiltij? ²⁹ Siga san makipewalti iwán awel makiyekawilti, nochi yej kitas yawi kipinajtiti. ³⁰ Iwán kijtoskej: “Inín taga' san kipewaltij iwán awel kiyekawiltij.” ³¹ Kuá' se rey yawi momijmiktiti iwán se' rey, ¿ix ayá' achto kitas siga wel kitaniliá siga kimatito' iga isoldadojmej ono' diez mil, iwán yej iwán yawij momijmiktitij onokej veinte mil? ³² Siga momachiliá iga yawi kipoloti, kuá' se' rey maónoo' wejka, kitatitanilij iga amo mamomijmiktikan. ³³ Ijkón nokta, a'san nesi' de amejemen yej ayá' makikajtewa inewi yej kipiá, awel mochiwa nodiscipoloj.

Kuá' iga ista' kikajtewa ikoko'ka

³⁴ Jesús nq kijtoj:

—Ista' pox yekti; e' siga ay'ya istaweli', ¿kénó' tawelíaltij? ³⁵ Ayo' yekti iga nité, motajkáliya. Yej kipiá inakasmej, makikakikan. †

15

Borregojtzin yej poliwiwa

¹ Nochi yej kicobrarowayaj impuestos* iga Roma iwán yej najnamolnemiáj yayaj iná' Jesús iga kikakitij. ² Fariseojmej iwán yej tamachtíáj ipan la ley, ijkín kipopowayaj Jesús:

* **14:27** 14:27 “Kikechpanowa icruz”: anka kijtojneki motemaka iga wel makiknóchiwakan, este mamiki iga kitoka Cristo. † **14:35** 14:35 Yej kitoka Cristo, e' ayá' de mela', ken ista' yej ayá' kokó'. * **15:1** 15:1 Xikita glosario “Impuestos”.

—Inín kōmemawíá yej ayá' ye'nemij, iwán este iwán sentakuaj.

³ Iwán Jesús kipowa' se kan mamixkuñtilo, kijtoj:

⁴ —Siga se de amejemen makipiá cien borrego iwán se makipolo, ¿ix ayá' ómpao' kikajtewas inón noventa y nueve ipan sakayoj, iwán yaj kitemoñi yej poliwi' este kan casis? ⁵ Iwán kuá' kásisya, pakis iwán kikechpánojya iga kiwigas. ⁶ Iwán kuá' ásisya ichan, kinechkoj iyamigojmej iwán ivecinojmej, kijtoj: “Matipakikan, iga inán nikási'ya noborrego yej nikpologka.” ⁷ Pues nej nimitzijliáj iga máj pakiloj ipan cielo kuá' se yej kichiwaya yej ayekti moyolpata, que iga inomej noventa y nueve yej ye'nemij iga moyolpatákeja.

Tomín yej poliwiki

⁸ 'Siga se siwa' makipiá diez tomín iwán se makipolo, ¿ix ayá' kixotaltij ti'ti iwán tachpanas kalijti', iyolpan kitemoj este kan casis? ⁹ Iwán kuá' kásisya, kinechkoj iyamigajmej iwán ivecinajmej, kijliskej: “Matisempakikan iga nikási'ya notomín yej nikpologka.” ¹⁰ Ijkonan no pakij iyangelejmej Dios kuá' se yej kichiwaya yej ayekti moyolpata.

Tepiltzín yej kitoloj itomín iga ayompa nemi'

¹¹ Iwán kijtoj no Jesús:

—Se taga' kipiaya ome ipilowan, ¹² iwán yej tetzojo' kijlij itaj: “Notaj, xinemákaya yej mochiwas notatki.” Iwán itaj kimá' ke' kitocarowaj sejsé. ¹³ Iwán ayá' wejkatí', yej tetzojo' kinamá' inewi yej kimakakaj, iwán yajki wejka ipan se'ya estado. Iwán ompiga kitoloto itomín iga ayá' ye'nemiá. ¹⁴ E' kuá' motatámija, íkuá'san no pox apistajtiá' ipan inón estado iwán pewa' iga mayana. ¹⁵ Iwán yajki chan se taga' yej de ompa iga kitajtanilito tekipanol, iwán kititan rancho iga makicuidaroti koyamemej. ¹⁶ Iwán kinekiá magui' makikuaya algarroba† yej itakualpa koyamemej, e' ayagaj kimakaya. ¹⁷ Iwán ijkín kijtoj ipan iyalmaj: “¡Notaj kipiá mia' itekipanowanimej iwán ompa ichan kipiáj komati takual, e' nej nigaj nemi nimayanmiki! ¹⁸ Nej niati sej chan notaj, iwán kuá' nasiti nikijlij: Notaj, nikchij yej ayekti iyixtaj Dios iwán no nimitzchiwilij yej ayekti. ¹⁹ Ayo' kajasi iga xine-ita ken mopiltzín; e' achó' xineomemawi malej

† **15:16** 15:16 Algarroba ken kuaxinékuil, se kuawi' yej momati Palestina. Inimej algarroba kikuayaj koyamemej wan tokñimej yej amotapialiayaj. Judiyojmej ni alín akiye'itayaj koyamemej, inón iga inín patrón nesi iga ayéj judío. Iga se makicuidaro koyamemej poxsan ayéj ye'tekipanol iga se judío, wan máj ayekti iga makikua itakual koyamemej.

kenya se motekipanowani." 20 Maj maj ojku' iga yajki chan itaj.

'Iwan ku' asitiayay, tetaj wejkasan kita' ipiltzin iwan kiklelij. Iwan motalojtiajki, kixnamikito, kikechnapaloj iwan este kipipitzoj. 21 Iwan tepiltzin kijlij itaj: "Notaj, nikchij yej ayekti iyixtaj Dios iwan no nimitzchiwilij yej ayekti, iwan ayo' kajasi iga xine-ita ken mopiltzin." 22 E' itaj ijkın kitekimá' itekipanowanimej: "Xikuajliguilikan yej maj ye'tzotzol iwan xiktaajakiltikan; iwan xiktalilikan se anillo ipan imajpil iwan xikakiltikan iga'. 23 Iwan xikuitij torojtzin yej maj tomakti', iwan xikmiktikanya iga matitakuakan iga tiawij tikilwichiwilitij. 24 Iga inin nopiltzin, ken ku' miktoyay, iwan inan sej isa'. Poliwickaya, iwan inan sej walah." Iwan pewakej iga kilwichiwilijkej.

25 'E' inon sewo' tepiltzin yej maj tekoko, ayá' onoya, nemiá ipan kuayoj. Iwan ku' asitiwiziaya ichan, kikagui' iga nento' ilwi' iwan nemi mijtotilo. 26 Ku' inon kikagui', kinotza' se chokotzin, kijlij: "¿Tetaj mochíwa?" 27 Iwan kijlij: "Asi' sej moknin yej yájkaya. Iwan motaj tatekimá' iga mamomikti se torojtzin yej maj tomakti', iga ye'asi' sej ipiltzin." 28 Iwan poxsan kuesiwi' iyiknin yej maj tekoko, iwan ayo' kinekiá makalaki kalijti'. Maj maj kisa' itaj, iwan kijlito iga makalaki. 29 Tepiltzin yej tekoko kijtoj: "Nej ikay nimitzpalawijto', iwan nochipa nikchiwa ken tine-ijliá. Iwan ayí' tinemaka nise chivojtzin[‡] iga mani-ilwichiwakan iwan noamigojwan. 30 E' inan asi' inin mopiltzin yej nemitoyay iwan siwatkej, yej kitoloj inewi yej tikmakaka, iwan inan tikmiktilij se torojtzin yej maj tomakti'." 31 Itaj kijtoj: "Ta' xinekaki nopiltzin, tej nochipa tono' notennoj, iwan inewi yej nej nikpiá, tej motatki. 32 E' inan yekti iga mati-ilwichiwakan iwan matipakikan iga moknin ken ku' mikikay, iwan sej isa'. Poliwickaya, iwan inan sej walah."

16

Se taga' yej takajkayawa

¹ Jesús no kipowilij idiscipolojmej:

—Onoya se taga' yej poxsan motapialiaya, kipiaya no se iyencargadoj, iwan inon iyencargadoj yajkij kitelwitoj ina' ipatron iga nemi kimalgastarowiliá itomin. ² Iwan ipatron kinotza', kijlij: "¿Té iteki in yej ne-ijliáj iga tej? Xinematilti de inochi motekipanol yej tikchij iga ay'ya maj tonos iga tino-encargadoj." ³ Iwan inon encargado kijtoj ipan

[‡] 15:29 15:29 Xikita glosario "Chivo".

iyalmaj: “¿Té nikchīwas?, nopatrón némiya neķixtiá iga nej iyencargadoj ipan itekipánol. Ayá' wel niktekipanowa tajli, iwán nipiná iga maniktajtantinemi tom̄in. ⁴ Nikmátiya te nia nikchīwati, iga manikpiá a'yéj maneomemawikan ipan ichamej kuá' ay'ya nikpiás tekipánol.” ⁵ Iwán kinotza' sejsé sejsé yej kideberowayaj ipatrón. Yej áchtosan kitajtan, kijlij: “¿Ké' tikdeberowa nopatrón?” ⁶ Iwán yéj kijtoj: “Nikdeberowa cuatro mil litros de aceite.” Inón yej encargado kijlij: “Xikui morreciboj iwán nimanín xikijkuilo iga dos mil litros tikdeberowa.” ⁷ Iwán kitajtan sewo': “In tej, ¿ké' tikdeberowa?” Iwán kijlij: “Cien koya'kóxtal de harina.” Iwán el encargado kijlij: “Xikui morreciboj iwán nimanín xikijkuilo iga ochéntajsan tikdeberowa.” ⁸ Malej iga el encargado takajkayaj, ipatrón kiye'ita' ken kichij iga kimati kén iga wel mopalewiá.

Wan kijtoj sej Jesús:

—Yej ayá' kixmatij toTeko, máj kimatij ken iga mopalewiá que yej kixmatij toTeko. ⁹ Nej nimitznonotzaj iga amotom̄in yej de in̄in tajli, xikuikan iga xikpalewikan toknimej, iga ijkón kuá' anmikiskej, támisya tom̄in iga amejemen, iwán onos yej mitzomemawiskej ipan cielo.

¹⁰ 'Yej ye'nemi kuá' kipiá al̄in, no ye'nemis kuá' kipiás komati; yej takajkayawa kuá' kipiá al̄in, no takajkayawas kuá' kipiás komati. ¹¹ Siga ayá' ankichiwaj yej yeķti wan tom̄in yej ono' ipan in̄in tajli, ayagaj wel mitzmakaskej yej máj valerowa ipan cielo ¹² Siga ipan yej ayéj amotatki ayá' ankichiwaj yej yeķti, ayagaj wel mitzmakaj tejté iga amotatki.

¹³ 'Ayagaj wel kipiá ome ipatrón, iga sésanwa' in yej kiye'itas, iwán se' kijiya, o se kitokas iwán se' kikajtewas. Inón iga awal ankitokaj Dios siga mitzyoltilanaj tom̄in.

¹⁴ Fariseojmej yej poxsan kiplasnekij tom̄in kikaktoyaj inewi in̄imej tájtol, iwán kipinajtiayaj Jesús. ¹⁵ Iwán Jesús kijlij fariseojmej:

—Amejemenya nokta yej ankijtowaj iyixtaj toknimej iga anye'nemij, e' Dios kixmati amoalmajmej; yej tajtaga' kipoxye'itaj, Dios ayá' kiye'ita.

Iley Moisés iwán kén iga reinarowa Dios

¹⁶ 'Este kuá' onóyao' Juan yej tabautizarowa, inón vej onóyao' iley Moisés iwán yej tanextilijkej profetajmej. Inán mopowa ye'noticiaj kén iga reinarowa Dios, iwán mia' kalakisnekij.

¹⁷ 'Máj fácil iga cielo iwán tajli mapoliwi, que iga amo mamocumpliuro inochi iley Moisés.

Jesús tamachtiá iga amo mamokawalo

¹⁸ 'Nochi taga' yej kiyokakawa isiwa' iwán monamiktiá wán se' siwa', kichíwa yej ayękti; iwán yej monamiktiá iwán siwa' yej kikajto' iwewej, nọ kichíwa yej ayękti.

Lázaro iwán se taga' yej poxsan motapialiaya

¹⁹ 'Onoya se taga' yej poxsan motapialiaya, kakiaya yejsan ye'tzótzol yej mọnsajti' iwán nochipa kichíwaya weyi-ilwi'.
²⁰ Onoya nọ se taga' yej ayá' motapialiaya, itoká' Lázaro, yej palantoya ikajlo' inoyan, iwán motaliaya talpan ipan ikalten inón yej motapialiaya. ²¹ Iwán kinekiá makikua ipotzkilka tákual yej xixxini ipan imesaj inón yej motapialiaya; iwán pelomej kiná'techowayaj iga kipajpalowilitij ikajlo' kan palanto'. ²² E' se día migui' yej ayá' motapialiaya, iwán angelejmej kiwigakej ipan cielo itennoj Abraham. Iwán yej motapialiaya nọ migui' iwán kitokkej. ²³ Inón yej motapialiaya kinkochijtoyaj ipan ti'ti yej ayí' sewis, wéjkesan kita' Abraham, iwán Lázaro itennoj. ²⁴ Iwán tzajtzi': "Notaj Abraham, xine-ikneli, xiktítani Lázaro iga makapacho imajpiltuntaj ipan a'ti, iwán mawiki makiseseliki nolenguaj iga nemi ne-iknochíwa poxsan inin tiwelon." ²⁵ E' Abraham kijtoj: "Nopiltzin, xikejlamiki iga tej kuá' tísatoya, timotapialiaya, Lázaro poxsan mo-iknochij. Inán yéj yolpaktó' nigaj, iwán tej inán timoknochíwa. ²⁶ Iwán awel nokta se yawi ompígapa, iga ono' se axapowewej yej teyokatiá iga amo matimona'techokan, inón iga yej kineki mayawi ompí, ayá' wel, niga yej de ompí awel wítzej nijiga." ²⁷ Iwán yej motapialiaya kijtoj: "Nimitzijliá, notaj Abraham iga xiktítani Lázaro chan notaj, ²⁸ iga nikpiá cinco nokniwan, iga makitapowitij iga amo mawítzekan nigaj kan moknochíwalo." ²⁹ E' Abraham kijlij: "Ompiga ono' yej kijkuiloj Moisés iwán profetajmej, inón makikakikan!" ³⁰ Yej motapialiaya kijtoj: "Kena notaj Abraham, e' siga agaj de inimej yej miktókeja mayawi, kipataskej kén iga nemij." ³¹ E' Abraham kijlij: "Siga ayá' kicredowaj yej Moisés iwán profetajmej kijkuilojkej, ayá' nọ kitajtolkuiskej se yej mikto' malej iga maojpa-isa."

17*Xikperdonaro mokin*

¹ Jesús kijlij idiscipulojmej:

—Nochipa onos yej kiyoltilana se iga makichíwa yej ayękti; e' ipoxsan kinkochíwaskej yej matachíwalti yej ayękti! ² Máj yękti katka makimotakan lámako wán se weyite'ti makilpilikan ipan ikech, que iga yéj

itechko se de inimej yej netokaj makichiwalti yej ayekti.
³ Ximocuidarokan.

'Siga mokin mitzchiwiliá yej ayekti, xiknonotza; siga moyolpata, xikelkawili yej mitzchiwilij. ⁴ Malej iga mitzchiwiliá yej ayekti siete vej ipan se dia, iwán siete vej mamitziqliki: "Ay' inán nikchivas ijkón." Xikelkawili yej mitzchiwilij.

Yej wel mochiwa iga moconfiarolo ipan Dios

⁵ Itatitanimej kijlijkej toTeko:

—Xinepalewikán iga máj manimoconfiarokan pan tej.

⁶ Iwán toTeko kijtoj:

—Siga anmoconfiarowaj malej alín ke' se iyol ajonjolín, wel ankipliayaj kuawewej: "Xiwiwita nigaj iwán xixwati ipan lámar", iwán inón kuawi' mitztajtolkuiskej.

Kén makichwa se esclavo

⁷ 'Siga se de amejemen kipiá se esclavo* iwán kuá' ásigo' iga yajka milpan, iga támi'ya aradojtoya o kicuidarojtoya ganadojmej, ¿ix tikilij: "Ximopanolti iwán ximotali iga xitakua"? ⁸ Ayá', majwa' tikiljá: "Xiktali momándil wan xinechiwili iga manitakua iwán manati. Iwán tej sej titakuaj iwán tatis." ⁹ Anka ayá' tikilij: "Gracias", iga moesclawoj kichij ken tiktekimá'. ¹⁰ Ijkón no amejemen, kuá' ankitamiskej iga ankichiwaj inewi yej Dios mitztekimakaj, xikijtokan: "Ni-esclawojmej yej awel máj te nikchiwaj, iga nikchijkej yejsan netekimakakej."

Jesús kipajtiá diez tajtaga' yej palanto' inakayomej

¹¹ Kuá' Jesús nemi yawi Jerusalén, panotiajki kan mixnanto' italmej Samaria iwán Galilea. ¹² Kuá'san asi' ipan se altepetzín, mixnan iwán diez tajtaga' yej palantokej ikajlomej iga kipiayaj lepra, e' mokejketzkej wéjkan de kan onoya Jesús ¹³ iwán tzajtzikej:

—Jesús, Tamachtiani, achi xine-iknelikan!

¹⁴ Kuá' Jesús kita', kijlijkej:

—Xakan iná' sacerdotejmej.

Miej nemi yayaj, achitiakej. ¹⁵ Iwán se de yejemen, kuá' mo-ita' iga achitia'ya, mokuropa', este tzajtzi'pa iga kiweyimatiłtijiwalaj Dios. ¹⁶ Motankuaketza' iyixtaj Jesús, motzontoga' este ipan tajli, iga kimá' gracias. Inín taga' katka de Samaria.† ¹⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix ayá'taj diejmej yej pajtikej? ¿Kan onokej inomej sewo' nueve? ¹⁸ ¿Ix ininsan iselti yej ayéj israelita mokuropa' iga kiweyimatiłtiko Dios?

* **17:7** 17:7 Xikita glosario "Esclavo". † **17:16** 17:16 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

19 Iwán kijlij taga':

—Ximoketza iwán xaja; tiyęktia'ya iga timoconfiaroj ipan Dios.

Kén an iga reinaroj Dios

20 Fariseojmej kitajtankej Jesús iga kéman pęwas iga reinaroj Dios. Iwán yéj kijtoj:

—Kua' pęwas iga reinarowa Dios, ayéj ken tejté yej mo-ítapa. 21 Ayá' yawi mo-ijtoti: “Nigaj ono'”, o “Ompa ono'”; iga Dios reinarówaya ipan amoalmajmej.

22 Iwán Jesús kijlij idiscipolomej:

—Wı' o' kua' ankinekiskej xonokan wan nej yej iPiltzın Taga', e' ayá' anne-itaskej. 23 Sekin mitzijliskej: “Nigaj ono'”, o “Ompa ono'.” E' amo xakan iwán niga xiktokakan. 24 Iga ijkón ken kua' mo-ita iga tapetani iwán kitawia noyan cielo, ijkón kua' nia niwitzeti, nej yej iPiltzın Taga'. 25 E' achto yawij ne-iknochiwatij poxsan, iwán yej inán onokej ayá' netajtolkuiskej. 26 Ken mochij kua' onoya Noé, ijkonsan no mochıwas inón día kua' nimokuepas nej yej iPiltzın Taga'. 27 Nemi takualowaya iwán nemi atilowaya, monamiktiayaj iwán kinamiktiayaj isiwapilowan, este ipan inón día kua' Noé kala' ipan weyi akal. Iwán walaj pox recio tiawa' iwán inochın amikikej. 28 Ijkonsan no mochij kua' onoyao' Lot: nemi takualowaya iwán nemi atilowaya, takowayaj iwán tanamakayaj, tokayaj iwán mokaltiayaj; 29 e' kua' Lot kisa' ipan altepe' Sodoma, wetzi' ti'ti iwán azufre yej walaj ipan cielo, iwán kimiktij nochi. 30 Ijkón yawi mochıwati kua' nej yej iPiltzın Taga' niwi'.

31 'Íkua', siga agaj onos iyıxko kajli ipan ipetayo, ay'ya matemo iga matakıjıxti; siga agaj onos imılpan, ay'ya mamokuepa ichan. 32 Xikejlamikıkansan yej isıwa'pa Lot. 33 Yej ayá' kinekis mamiki iga netoka, yawi mopoıpoloti; e' yej mikis iga netoka, nochipa onos nowan.

34 'Nimitzijliáj iga ipan inón yówal kua' niwi', omen senkochtoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtęwaskej. 35 Omen siwatkej tapayantoskej; se kiwigaskej, iwán se' kikajtęwaskej. 36 Ome taga' sen-onoskej mılpan; se kiwigaskej, iwán se' kikajtęwaskej.

37 Kua' kikakikej inın, kitajtankej:

—¿NoTęko in inón kan mochıwas?

Iwán Jesús kijtoj:

—Kan onos yej mikto', ompa monechkoskej moximej.

18

Kan mamıxkuıtilo de se yej wewejmı' iwán se Juez

¹ Jesús kipowilij idiscipolomej kan mamixkuítikan, kinextilijkej iga nochipa makitenewikan Dios iwán amo mamosemakakan. ² Kijtoj:

—Ipan se altepe' onoya se juez yej ayá' kimajmawiliaya Dios niga kitajtolkuiá agaj. ³ Ipan inonsan altepe' onoya no se siwa' yej mi' iwéj, tekiyaya kitati el juez iwán kijliaya: “Xinepalewi iga maniktanili yej ne-ijiya.” ⁴ Áwil wéjkaja iwán el juez ayá' nemi kichiwa nité, e' máj, máj, kijtoj: “Malej iga ayá' nikmajmawiliá Dios niga niktajtolkuiá agaj, ⁵ e' inin yej wewejmí', nekuejkuesojtinemi, nia nikmanawiti iga ayo' mawiwiki, amo santá' nemela'kuejkuesoj.”

⁶ Iwán toTeke kijtoj:

—Inón yej kijtoj juez yej ayá' ye'nemi. ⁷ ¿In Dios ix ayá' kimānawij no yej kitapejpen, yej tanotztokej nochipa?, in Dios, ¿ix wejkawas iga kimānawij? ⁸ Nimitzijliáj iga ayá' wejkawas iga kimānawiskej. E' kuá' nej yej iPiltzin Taga' niwí', ¿ix nikasiki-o' ipan inin tajli yej moconfiarowaj ipan nej?

Kan mamixkuítulo de fariseo iwán yej kicobrarrowa impuestos iga Roma

⁹ Jesús kipowa' inin se' kan mixkuítulo iga inomej yej momachiliáj iga ye'nemij, malej iga ta-ijiyaj:

¹⁰ —Ome taga' yajkij tiopan oradoj, se fariseo katka iwán sewo' inón yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma. ¹¹ Fariseo ejkati-oradoj, kijliá Dios: “Tej tinoTaj, nimitzmaka gracias iga nej ayéj ken sekin, tachteki, ayá' ye'nemij, iwán yawij iwán siwatkej. Nej ayéj ken inin yej kicobrarrowa impuestos iga Roma. ¹² Nej nimayunarowa ome vej ipan semana iwán nimitzmaka diez ipan cada cien inewi yej niktaniá.” ¹³ Yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma kawí' este ken nepa iwán ayá' mixewiaya iga ajkotachaya, majwa' moelwitekiá iwán kijtowaya: “¡Dios, xine-ikneli iga nej nikchijto' yej ayekti!”

¹⁴ Kijtoj no Jesús:

—Nimitzijliáj iga kuá' inin taga' tami' oradoj, yajki ichan iwán Dios kiye'íta'ya, e' inón fariseo Dios ayá' kiye'íta'. Yej moweyimati, yawij kalimpamatitij, e' yej moalimpamati, yawij kiweyimatitij.

Jesús kiye'ijliá kōkonetzitzin

¹⁵ Kiwigayaj no kōkonetzitzin iná' Jesús, iga makitajtanili Dios iga maye'onokan; e' kuá' discipolomej kitakej, pewakej iga kajajwakej yej kiwigayaj kōkone'. ¹⁶ Iwán Jesús kinotzkej iwán kijtoj:

—Xikawakan in kokone', kama manetechokan, amo xiko-jtzakuilikan; iga yej mochiwawa ken inimej kokone', kajasi iga Dios marreinaro ipan yéj. ¹⁷ Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' motemakas iga Dios makimandaró ken se yej aya yolej, awel kalakis kan reinarowa Dios.

Se taga' yej motapialíá tajtowa iwán Jesús

¹⁸ Se yej mandarowa kitajtan Jesús:

—Tamachtiani yej tiye'nemi, ¿té nikchiwas iga manono nochipa iwán Dios?

¹⁹ Jesús kijtoj:

—¿Te iga tine-ijliá iga niye'nemi? Sésanwa' in yej kichiwa yej yékti, inonwa' Dios. ²⁰ Tikmátiya yej Dios tatekimaka iga mamochiwa: “Yej namiktito' amo mayawi wan se', amo xitamikti, amo xitachteki, amo xitakajkayawa, xikye'ita motaj iwán moye'.”

²¹ Taga' kijlij:

—Inon nochipa nikchijto' desde ga aya niyolej.

²² Kuá' inon kika' Jesús, kijtoj:

—Mitzpolowao' sesan: xiknamaka inewi yej tikpiá iwán xikmaka yej ayá' motapialíáj, iwán ijkón tikpiás yej Dios máj kiye'ita; iwán xiwiki iga xinetoka.

²³ E' kuá' taga' kika' inin, moknomati' iga poxsan kipiaya tomín. ²⁴ Kuá' kita' iga moknomati', kijtoj Jesús:

—iPox difícil iga yej motapialíáj mamotemakakan iga Dios marreinaro ipan yejemen! ²⁵ Máj wel panowa se camello* ipan ixapoyo akoxaj que se yej motapialíá mamotemaka iga Dios marreinaro ipan yéj.

²⁶ Yej kikakikej, tatajtankej:

—Iwán, ¿a'taj wel momanawij?

²⁷ Jesús kijtoj:

—Yej awel kichiwa tajtaga', Dios wel kichiwa.

²⁸ Pedro kijlij:

—NoTeko, nejemej nikajtejkej inewi yej notatkímejpa iga nimitztokákeja.

²⁹ Yéj kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj siga agaj iga san kineki iga Dios marreinaro ipan yéj, kikajtewa íkal, o kikajtewa isiwa', o iyikniwan, o itaj iwán iye' o ipilowan, ³⁰ inon yawi kipiati yej yékti ipan inin tajli, iwán ipan se' vida nochipa onos iwán Dios.

Jesús ki-ojpa-ijtowa iga yawi mikiti

³¹ Jesús kinotza' iyokamej doce idiscipolomej iwán kijlijkej:

* **18:25** 18:25 Xikita glosario “Camello”.

—Nimitzijliáj iga matiákan Jerusalén, iwán yáwiya mochiwati inewi yej kijekuilojkej profetajmej iga nej yej iPiltzín Tağa'. ³² Puej yawij neṭitanitij itenojmej yej ayéj de Israel, iwán yawij neṭinajṭitij, iwán kuajkuantas yej ayekti ne-ijliskej, iwán neṭhijchaskej. ³³ Nemasaskej iwán yawij nemiktṭitij; e' ipan eyi día nia ni-ojpa-isati kan nimiktos.

³⁴ Yejemen ayá' kentenderojkej yej kijtoj, iwán aya wel kimatiáj te kijtojneki itájtɔl, iwán ayá' kentenderowayaj.

Jesús kachitialiá se pacha ipan altepe' Jericó

³⁵ Kuá' Jesús asitiájkiya altepetenoj Jericó, se pacha ewatoya ojtenoj kitajtantoya tomín. ³⁶ Kuá' kíká' iga poxsan nemi panolo, tatajtan té mochiwa. ³⁷ Kijlijkej iga Jesús de Nazaret nemi panowa ompa. ³⁸ Iwán tzajtzi', kijtoj:

—¡Jesús, iPiltzín David, achi xine-ikneḷi!

³⁹ Iwán yej tayakantiayaj, kajajwayaj yej pacha iga ay'ya matzajtzito, e' yéj tzajtzi' máj:

—¡IPiltzín David, áchikej xine-ikneḷi!

⁴⁰ Jesús moketza' iwán taṭitan iga makiwajliguilikan. Kuá' iná'ya onoya, Jesús kitajtan:

⁴¹ —¿Té tikneki manimitzchiwili?

Pacha kijtoj:

—NoTeko, nikneki manitachá.

⁴² Jesús kijlij:

—¡Xitachaya! Iga timoconfiaroj ipan nej, ti-achitiá'.

⁴³ Íkuá'san tachá' in pacha iwán kitóga'ya Jesús, iwán kiweyimatiṭitijtiajki Dios. Nochi kita' inín iwán no kiweyimatiṭitijkej Dios.

19

Jesús wan Zaqueo

¹ Jesús kala' ipan altepe' Jericó iwán panotiaya ompa. ² Chantitoya ompa se rıcojtaga' itoka' Zaqueo. Zaqueo ijefejmej katka yej kicobrarrowaya impuestos iga Roma. ³ Yéj kinekiá makixmati Jesús, e' ayá' kixasiá iga pox onolo' iwán Zaqueo chapati' katka. ⁴ Iwán motalojtiajki iga tayakan, tejkawito ipan amakuawi' iga makita, iga Jesús ompa yawi panoti. ⁵ Kuá' Jesús asi' ompa, ajkotachá', iwán kijlij:

—Zaqueo, xitemo nimanín iga aman nia nikawiti mochan.

⁶ Zaqueo temoj imanín iwán pagui' iga komemawij Jesús. ⁷ Kuá' kitakej inín, nochi pewakej iga kipopowaj Jesús iga yajki kawito chan se yej ayompa nemi. ⁸ Iwán Zaqueo moketza', kijlij toTeko:

—Ta' xikita noTęko, nia nikmakati la mitad notomın jej amotapialiaáj; iwán siga agaj nikichtekilij tejté, nia nikuepilıti cuatro vej máj.

⁹ Jesús kijlij:

—Aman Dios mitzmanawij tej wan mofamiliaj iga timonfiaroj pan yéj, kensan Abraham moconfiaroj. ¹⁰ Nej jej iPiltzın Taga', niwalaj niktemoko iwán nikmanawıko jej polijtokej.

Kan mamıkuıtilo ken kichijkej wan tomın

¹¹ Kuá' kikakikej inın, Jesús kipowa' no se kan mıxkuıtilo, iga na'ya onoya ipan altepe' Jerusalén iwán la gente kijtojkej iga ayá' wejkatıs, wı'ya reinaroki Dios. ¹² Kijlijkej:

—Onoya se taga' jej ye'nemi iwán yajki wejka ipan se'ya paıs iga makitalıkan iga rey iwán sej mokuepas. ¹³ Kuá' aya yawı, kinotza' diez itekipanowanimej iwán kimá' komati tomın sejsé de yejemen, kijlijkej: “Xiktekipanokan inın tomın este que manimokuepa.” ¹⁴ E' ipaisanojmej kijiyayaj iwán kitıtankej jej makijlıtij: “Ayá' niknekij iga inın taga' manemandarokan.” ¹⁵ E' taga' kitalıjkej iga rey, iwán mokuepa' ipan ipaıs. Kuá' asi', tatıtan iga makinotzatıj tekipanowanimej jej kimakakej tomın, iga makimati ke' kitankej sejsé de yejemej. ¹⁶ Jej achto asi', kijlij: “Notęko, motomın piwi' diez vej máj.” ¹⁷ El rey kijtoj: “Yeıktia; tej tiye'tekipanowani; iga tikchij jej yeıkti ipan inon alın, nia nimitztalıti iga xikmandaro diez altepe'.” ¹⁸ Iwán asi' se' iwán kijlij: “Notęko, motomın piwi' cinco vej máj.” ¹⁹ Inon no kijlij: “Tej tia tikmandaroti cinco altepe'.” ²⁰ E' se' asi' iwán kijtoj: “Notęko, nigaj ono' motomın. Niktztotzolkimiltojtoya; ²¹ puej nimitzmajmawilij iga tiyoltakuakti', iga tikui jej aya'pa tiktekipanoj iwán titapixka kan ayá' titoga'.” ²² Iwán kijlij el rey: “Tej ayéj tiye'tekipanowani, iga yejsan kijtoj moten, nia nimitzjuzgaroti. Siga tikmatia iga nej niyoltakuakti', nikui jej aya'pa niktekipanoj iwán nitapixka kan ayá' nitoga', ²³ ¿te igataj ayá' tikawato notomın ipan banco, iga kuá' nimokuepas nochan, makıtani se' alın?” ²⁴ Iwán rey kijlij jej ompa onoyaj: “Xikuılıkan inon tomın iwán xikmakakan jej kipiwiłtij diez vej máj.” ²⁵ Yejemej kijlijkej: “Annotęko, je' yéj kipiáy diez vej máj!” ²⁶ Yéj kijtoj: “Pues nimitzijliáj iga jej kipiá, yawij máj kimakatıj; e' jej ayá' kipiá, este jej alın kipiá, yawij kikuılıtij. ²⁷ Iwán jej ne-ıjıyaj, jej ayá' kinekiáj iga manikgobernarokan, kikuajligakan nigaj iwán xikmiktıkan no-ıxtaj.”

Jesús kalaki Jerusalén

28 Kuḗ' Jesús tami' kijtoj inín, ójkui'ya iga yajki Jerusalén.
 29 Kuḗ' asitiáyaja ḗtepe' Betfagé iwán Betania, iná' tepe' yej itoḗa' Olivos, kiṭitan ḡme idiscipolojmej, 30 kijtoj:

—Xaḗan ipan ḗtepetzín yej máj nijígasan ono', iwán kuḗ' an-asiskej, anyawij ankasitij se burro ilpito', yej aya agaj kitejkawiliá. Xikxitomakan iwán xikuajligakan. 31 Siga agaj mitztajtaniy te iga ankixitomaj, xikijlikan iga toTeḗo kineki.

32 Idiscipolojmej yajkiy iwán kasitoj kenya nokta kijtoj Jesús. 33 Kuḗ' nemi kixitomaj in burro, itekomej kitajtankej:

—¿Te iga ankixitomaj?

34 Yejemēn kijlijkej:

—Iga toTeḗo kineki.

35 Iwán kiwigakej kan ono' Jesús iwán kipechtijkej burro iga yejemej itzotzolmej iwán ompa kitejkawiltijkej Jesús.

36 Ken iga Jesús nemi yaya, la gente kipatawilijtiajkij itzotzolmej ipan ojti. 37 Iwán kuḗ' asikej kan pewayaya iga temowaj ipan tepe' yej itoḗa' Olivos, inewi idiscipolojmej pewakej iga koyowilijkej iga pakij iwán kiweyimatiltijkej Dios iga nochi yej kichij yej ayi'pa mo-ita. 38 Kijtowayaj:

—¡Mamoweyimatilti Rey yej kiṭitani toTeḗo Dios! ¡Matikweyimatiltikan Dios iwán matiye'onokan iyixtaj!

39 Iwán sekin fariseojmej yej onoyaj tatzalan, kijlijkej Jesús:

—Tamachtiani, xikijli modiscipolojmej iga ay'ya matzajtzitokan.

40 E' Jesús kijtoj:

—Nimitzijliáj siga inimej ay' tajtowaj, temej tzajtziskej.

41 Kuḗ' Jesús asitiájkiya Jerusalén, iwán kita' inón ḗtepe', choḡa', 42 kijtoj:

—¡Siga ankimatiáj iga aman wel anye'onoskej iyixtaj Dios, anye'onoyaja! E' inán inón iyanto', awel ankitaj.

43 Wi' día kuḗ' yej mitzijiya nayan mitzyawaloskej, nijniji mitztzakuiliskej 44 iwán mitzxitiniliskej amokalmey. Mitzmi-jmiktiskej iwán ayá' kawis nisé te'ti yej manekpanijto; iga ayá' ankiye'itakej kuḗ' Dios walaḡ mitzmanawikoj.

Jesús kikixtiá tanamakanimej ipan weyitiopan

45 Iwán Jesús kala' ipan ipatiojyo weyitiopan iwán pewa' kikijkixtij yej ompa tanamakatojaj iwán yej ompa takojtoyaj, 46 iwán kijtoj:

—Ipan itájtol toTeḗo ijkulijto': "Nókal yawi motokawiti kajli kan oradólo"; e' amejemen ankikueptokej kan miyanaj yej tachtekij.

47 Iwán nochipa Jesús tamachtiaya ipan weyitiopan. E' ijefejmej sacerdotejmej, iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés iwán yej mandarowaj kitemowayaj kén iga

makimiktikān Jesús. ⁴⁸ E' ayá' kasiáj ken kichīwayaj, iga inochīn kikakisnekiáj yej Jesús kijtojtoya.

20

¿Ix Dios yej kitītan Jesús?

¹ Se día kuā' Jesús tamachtijtoya ipan weyitiopan wan kipojtoya ye'noticiaj, asikoj ijefejmej sacerdotejmej, yej tamachtíaj ipan la ley iwán yej kimandarowaj judiyojmej.

² Iwán kijlijkej:

—Xine-ijlikān té moteki in tej iga tikchīwa ijkīn. ¿A' mitztekimá' iga wel xikchīwa inīn?

³ Iwán Jesús kijtoj:

—Nej nō nia nimitztajtanitij. Xine-ijlikān: ⁴ ¿a'yéj kitītan Juan iga matabautizaro?, ¿ix Dios kitītan, o tajtaga'?

⁵ Iwán pewakej iga mosepantajtanij:

—Siga tikijliáj iga Dios kitītan, yawi kijtoṭi. “¿Te ígataj ayá' ankijtojlkakikej?” ⁶ Iwán awel tikijtowaj iga kitītan tajtaga' iga toknimej wel tetemiktiáj, iga nochí kimatij iga Juan Dios kitajtolmakaya.

⁷ Iwán kijtojkej iga ayá' kimatij a'yéj kitītan Juan iga matabautizaroki. ⁸ Iwán Jesús tajtoj sej:

—Nej nō ayá' nimitzijiáj a'yéj netekimaka iga manikchīwa ijkīn.

Kān mīxkuītilo de tekipanowanimej yej kichīwaj yej ayekti

⁹ Iwán Jesús pewa' kipowa' inīn kān mamīxkuītilo:

—Se taga' kitó' uvajjoj,* iwán kitakewaltij† tekipanowanimej iga makitekipanokān, iwán inón taga' kīsa', wejkwato. ¹⁰ Kuā' tágui'ya uva, kitītan se imonsoj iga tekipanowanimej makimakakān yej yéjpa kikuis. E' yejemej kimagakej iwán kitītankej ijkan. ¹¹ Iwán iteko mījli kitītan se' imonsoj, e' inón nō kijlijkej kuajkuantas, kimagakej iwán nō kitītankej ijkan. ¹² Iwán kitītan sewo', e' tekipanowanimej nō kimagakej in inón tatītan iwán nō kikīxtijkej.

¹³ Iwán iteko uvajjoj kijtoj: “¿Té nikchīwas? Nia niktītaniti nopiltzīn yej nikpoxchokiliá; anka yéj kir-respetaroskej.” ¹⁴ E' kuā' tekipanowanimej kitakej, mosepan-ijlijkej: “Inīnyawa' in yej yawi mochīwati iteko inīn tajli yej ítajpa kikajtewas, matikmiktikānya nokta iga makāwi ítal iga tejemej.” ¹⁵ Kikīxtijkej ipan uvajjoj iwán kimiktijkej.

Iwán Jesús tatajtān:

* **20:9** 20:9 Xikita dibujo p. X [Mc 12:1]. † **20:9** 20:9 Ikuayo uva pox wejkwawa, wel tāki 20 años o māj, ijkōn iga wel kitakewaltij uvajjoj.

—Amejemen, ¿kén ankitaj? Iteko uvajjoj, ¿té an kichiwilij in inomej? ¹⁶ Puej yați iwán yawi kimiktiti inomej tekipanowanimej iwán sékinwa' in kimakas uvajjoj.

Kua' kikakikej inín, kijtojkej:

—¡Amo Dios monekiltij!

¹⁷ E' Jesús kitachilij inomej iwán kijtoj:

—¿Té kijtojneki in yej ikuilijto' ijkín?:

Te'ti yej ayá' kikuikej yej kalchijawj, inón inán yej máj moneki.

¹⁸ A'san wetzis ipan inón te'ti, popostekis; iwán siga te'ti wetzi ipan agaj, mochiwas ken pínol.

Kimawetziltijnekij Jesús

¹⁹ Kua' kimatikej iga inín tájtol yejemej nemi kikajkaktiáj, ijfejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiaj ipan iley Moisés kinekiáj makikitzkikan Jesús iga makipresojwikān. E' ayá' kichijkej nité iga kimajmawiliayaj la gente.

²⁰ Kititankej yej makipiakan Jesús yej nésiajki' ye'nemij iga san makimawetziltikan Jesús, yejemej kinekiáj iga Jesús makijto tejté kansan wel makiwigakan iná' gobernador.

²¹ Tatajtankej yej tapipiáj:

—Tamachtiani, nikmatij iga yej tej tikijtowa iwán yej tej titanextiliá mela'ciertoj iwán tej ayá' titayokajuzgarowa. Tej sí titanextiliá iga se manemi ken Dios te-ijliá. ²² Xine-ijlikān: ¿Ix yekti iga matikixtawakan to-impuestoj rey César‡ de Roma, o ayá'?

²³ Jesús kimati' iga inomej kimawetziltijnekiáj iwán kijtoj:

—¿Te iga anneprobawaj? ²⁴ Xineñextilikān se tomjn. ¿A'yéj ixaya' iwán a'yéj itoka' yej nigaj ikuilijto'?

Kijtojkej:

—Rey César.

²⁵ Jesús kijtoj:

—Puej xikmakakan rey César yej yéjpa itatki iwán xikmakakan Dios yej itatki Dios.

²⁶ Awel kimawetziltijkej iga yej kijtoj iyixtaj la gente, e' poxsan kiye'itakej yej kijtoj iwán até kijtojkej.

Kua' ojpa-isaloj

²⁷ Iwán sekin yej kijliáj saduceojmej,§ yajkij kitatoj Jesús. Inomej saduceojmej tamachtiaj iga ayá' ojpa-isaj yej miktokej, inón iga kitajtankej ijkín:

²⁸ —Tamachtiani, ikuilijto' ipan iley Moisés ijkín: siga se taga' yej namiktito' miki, iwán ayá' kikajtewa nisé ipiltzjn wan isiwā', iyiknjn yej mi' mamonamikti iwán viuda iga

‡ 20:22 20:22 Xikita glosario “César”.
“Saduceo”.

§ 20:27 20:27 Xikita glosario

ken makipiá ipilowañ inón yej mi'. ²⁹ Onoyaj siete tajtaga' yej sesan itajmej iwán sesan iyemej. Yej tekoko achto monamiktij, e' migui' kuá' aya pilwaj. ³⁰ Iwán imámil monamiktij no iwán inonsan siwá', iwán no migui' kuá' aya pilwaj. ³¹ Iwán iyojpmámil no monamiktij iwán. Iwán inewi los siete ijkonsan no kichijkej iwán mikikej, nisé de yejemej akipiá' ipiltzín. ³² Iwán máj máj siwá' no migui'. ³³ In kuá' ojpa-isaskej yej miktokej, ¿katiapa an de inón siete mochiwas iwéj in inón siwá', iga namiktitoya iwán inochimej?

³⁴ Jesús kijtoj:

—Ipan inín tajli tajtaga' iwán siwatkej monamiktiáj. ³⁵ E' yej kajasiskej iga maasikan ipan se' vida iga ojpa-isaskej, ay'ya monamiktiskej, niga kinamiktiskej ipilowañ. ³⁶ Ay'ya wel mikiskej puej yawij mochiwatij ken angelejmej, iwán yawij mochiwatij ipilowañ Dios iga ojpa-isákeja. ³⁷ E' iga yej miktokej ojpa-isaskej, Moisés tenextiliá kan ijkulijto' de inón witztako' yej wewelontoya, ompa ijkín kinotza' toTeko: "IDios Abraham, iwán iDios Isaac iwán iDios Jacob."* ³⁸ Dios ayéj iDios yej miktokej, sino que iDios yej isatokej. Iga Dios, nochi isatokej.

³⁹ Iwán sekin yej tamachtíaj ipan iley Moisés kijlijkej:

—Ómpaya ken tikijtoj, Tamachtiani.

⁴⁰ Iwán ay'ya máj mixewijkej iga kitajtankej.

¿A'yéj itajwéwejpa Cristo yej kitapejpen Dios?

⁴¹ Jesús tatajtan:

—¿Te iga kijtowaj iga el Cristo ipiltzín David? ⁴² Puej Davidsan kijtoj ipan libro de los Salmos, kijtoj:

ToTeko Dios kijlij noTeko:

"Ximotali iladoj noye'má' kan nimandarowa,

⁴³ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj."

⁴⁴ ¿Kén wel Cristo yej itatitan Dios ma-ipiltzín David, esi David no kijliá iga iTeko?

Jesús kajajwa yej tamachtíaj ipan iley Moisés

⁴⁵ Nochi kikaktoya, iwán Jesús kijlij idiscipolojmej:

⁴⁶ —Amo mamitzkajkawakan yej tamachtíaj ipan iley Moisés, puej kiye'matij iga makinentikan sotantzótzol, iwán kinekij makisaludarokan tajkoaltepe'. Yejemen motalijnekij tiopan-ijti' pan ye'asientoj kan motaliáj yej máj tayakantokej, iwán ijkonsan no kinekij makichiwakan kan takualo. ⁴⁷ Iwán kichtekiliáj ikalmej viudajmej iwán iga

* **20:37** 20:37 Kuá' ijkín kijtoj Dios, ikay mikikej inimej tajtaga'.

amo manęsi iga ayompa nemij, pox wejkaŵaj iga orađowaj. Yejemej Dios máj yawij kicastigarotij.

21

Iyofrendaj se yej wewejmí' yej ayá' motapialiá

¹ Jesús kitachilijtoya yej motapialiáŵ kuá' nemi kakiayaj iyofrendajmej ipan se cajon kan moana tomın. ² Iwán kita' nō se yej wewejmí' yej ayá' motapialiá, nemi kakiá ome tomın de cobre yej ayá' pox valerowa. ³ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga inın viuda yej ayá' motapialiá, kakij máj que nochi; ⁴ puej nochi kitalıjkej yej kisobrarowaj; e' yéj, malej ayá' motapialiá, kimá' inewi yej kipiaya iga takuaya.

Jesús kijtowa iga weyitiopan xixitinis

⁵ Sekin tatapojtoyaj de weyitiopan iga pox monşaj temej yej iga chijto'. Iwán nō kijtojtoyaj de yej kimajmakakej iga mamonşajtachá weyitiopan. Iwán Jesús kijtoj:

⁶ —Inán ankitztokej, e' wı' se día kuá' akawis nisé te'ti yej manenekpanijto. Nochi yawij moxixitınatij.

Yej mo-itas kuá' aya poliwiło

⁷ Iwán kitajtankej:

—Tamachtiani, ¿in inın, kéman mochiwas? ¿Té an mo-itas kuá' ay'ya wejkatıs iga yawi mochiwati?

⁸ Jesús kijtoj:

—Amo agaj mitzkajkayawaskej; iga mia' yawij wıtzetij iwán mopajpantıskej iga nej, siempa ayéj. Ijkın kijtoskej: “Nejya el Cristo”, iwán “Na'ya iga poliwiło.” E' amejemen amo xitokakan. ⁹ Kuá' ankikakiskej iga kanaj némiya momijmiktilo, iwán ipan se país mokuejkuesolo, amo ximajmawikan, puej inın wı' achto, e' aya yéj iga poliwiło.

¹⁰ Iwán kijtoj sej:

—Mokuejkuesoskej se naciın iwán se', iwán se país momijmiktıskej iwán se'. ¹¹ Pox molınas tajlı, iwán pox apıstajtıás, onos noyan kokolis, iwán pox majmawiloj iga mo-itas ipan cielo yej ayı'pa mo-ita.

¹² 'E' kuá' aya mochiwa inın, mitzkıtzkıskej iwán mitziknochiwaskej. Mitzwıgaskej ipan tiopamej iga mamıtzjuzgarokan, mitzakıskej kuákalko, mitzwıgaskej itenoj reyejmej iwán iyıxtaj gobernadormej iga annetokaj.

¹³ İkuá'ya wel antajtoskej de nej. ¹⁴ Xiksentalıkan amoalmajmej iga amo xikejłantokan te ankijoskej iga ximotajtowılıkan. ¹⁵ Porque nej nimitztajtolmakaskej iga xikmatıkan te ankijoskej iwán nisé yej mitzijiyaj wel mitztęnkuepilıskej. ¹⁶ E' amejemej amótajsan, amokniwan

iwán yej iwán anmoye'itaj mitznęxtiskej iga annętokaj. Iwán sekin de amejemen mitzmiktiskej. ¹⁷ Iwán nochi mitzijiyaskej iga annętokaj. ¹⁸ E' nisę amotzónkal yej ono' ipan amotzontekon yawi poliwiiti. ¹⁹ Nochipa ximoconfiarojtokan ipan toTęko iwán yęj mitzmanawiskej.

²⁰ 'Kua' ankitaskej Jerusalén kiyawalójtó'ya soldadojmej, xikmatikan iga yáwija kixixitınatij. ²¹ Iwán yej onokej ipan estado de Judea, mayákanya ipan tepeyoj; yej onokej ipan altepe' Jerusalén, makısakan, iwán yej onokej imilpamej, amo mamokuepakın pan altepe'. ²² Iga inomej días Dios kicastigaroj yej ayompa nemij, iga yawi mochiwati inewi kensan ijkuilijto' ipan itájtól Dios. ²³ ¡Pox moknomatiskęj siwatkej yej ikua' xoloyojkej o yej nemi tachichitiáj! Iga Dios poxsan yawij kicastigarotij yej chantitokej Israel iga kikuesowiliáj. ²⁴ Sekin kimiktiskej iga espada iwán sekin yawij kiwigatij preso ipan sekin paısmej; yej ayęj de Israel yawij kitataksatij yej chantitokej Jerusalén. Inın kichıwaskej este kua' kijtoj Dios.

Kua' wi' Jesús yej iPiltzın Taga'

²⁵ Jesús nọ kijtoj:

—Nęsis yej ayı'pa mo-ita ipan el sol, ipan metzti* iwán ipan sıtalimej; iwán ipan tajlı la gente ay'ya yawij kimatitij tę yawij kichıwatij iwán momajtiskej iga pox tikuınto' lámır iwán maręjal. ²⁶ La gente tapoliwiskej iga majmawiskęj iga kejlantoskej tę nokta yawi mochiwati ipan inın tajlı; iwán este sıtalimej mojolınaskej. ²⁷ Iwán ne-itaskej nej yej iPiltzın Taga' iga niwi' ipan mixti, nitawijitiwi' iga noweyipoder. ²⁸ Kua' pęwas mochiwa inın yej nimitzi-ıljıkejo', máj ximanimarokın, iwán xajkotachakan iga na'ya wi' yej mitzmanawiskej.

²⁹ Kipowilijkej nọ sę kan mixkuıtilo:

—Ta' xikitakan higuęrajkuawi'† o se' namolkuawi'.

³⁰ Kua' ankitaj iga selkayokısay, ankimatij iga wi'ya tonalis.

³¹ Ijkonsan nọ, kua' ankitaskej iga mochiwas inın yej nimitziıljıkejo', xikmatikan iga na'ya wi' reinaroki Dios.

³² 'Nimitznojma-ıljıáj iga yawi mochiwati nochi inın, kua' aya mikij yej inın onokej. ³³ Inın cielo iwán tajlı poliwiskej, e' yej nikijtoj, nochi yawi mochiwati.

³⁴ 'Xiye'tajlantokın; amo xikyolmakakan iga ankichıwaj yej mitzyoltilınaj yej ayękti, amo xıtawanakan iwán amo mamitzyolmiktikan yej ankipiasnekij, iga kua' tajuzgarolj amo mitzwejasikij ³⁵ ken sę yej wetzi ipan trampa. Yej chantitokej ipan inın tajlı, inewi kiwejasikij. ³⁶ Amejemen

* 21:25 21:25 Metzti: luna. † 21:29 21:29 Xikita glosario "Higo".

xikchijtokan yej yekti iwán xiktenewijtokan Dios nochipa iga wel mamitzmanawikan ipan nochi yej yawi mochiwati, iwán iga wel xonokan no-ixtaj, nej yej iPiltzin Taga'.

³⁷ Jesús nochipa tamachtiaya weyitiopan, iwán tayowakan kawia ipan tepe' yej itoka' Olivos. ³⁸ Iwán nochi yayaj weyitiopan isajpa iga kikakitij.

22

Kikitzkijnekij Jesús

¹ Ay' wejka iga mochíwa ilwi' kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura yej kijliáj nō iyilwiyo la Pascua,* ² ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés kitemowayaj ken iga wel makimiktikan Jesús, e' awel kichíwayaj iga kimajmawiliayaj la gente.

³ Iwán Tzitzimi' kala' ipan Judas yej nō kijliayaj Iscariote, se de idiscipolojpa Jesús. ⁴ Yéj yajki kitato ijefejmej sacerdotejmej iwán ijefejmej policiyajmej† yej mandarowaj weyitiopan, iga kijlito iga yéj yawi kipalewiti iga makikitzkikan Jesús. ⁵ Yejemej pakikej iwán kijlijkej Judas iga yawij kimakatij tomin; ⁶ Judas motemá' iga kichíwas, iwán kitemowaya kén iga makikitzkikan Jesús kuá' ayagaj ono'.

La Santa Cena

⁷ Asi' día kuá' pewa' iyilwiyo la Pascua, kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura iwán kimiktiáj borregoitzin iga mokua. ⁸ Jesús kititan Pedro iwán Juan, kijlijkej:

—Xakan xikchíwatij tákual iga tisentakuaskej ipan iyilwi la Pascua.

⁹ Yejemej kitajtankej:

—¿Kan tikneki manikchíwakan?

¹⁰ Jesús kijtoj:

—Kuá' ankalakiskej Jerusalén, anyawij ankasitij se taga' kiwiga a'ti ipan se akomi'. Xitkokakan este kan kalakis kalijti'. ¹¹ Iwán xikijlikan iteko kajli: “Tamachtiáni mitztajtani: ¿Ipan katiapa cuarto nicenaroj ipan iyilwi la Pascua iwán nodiscipolojmej?” ¹² Yéj yawi mitznextilitij se weyi cuarto pan segundo piso kan ono'ya nochi yej ankinekiskej; ompa xikchíwakan tákual.

¹³ Yejemen yajkij iwán kasikej nochi ken Jesús kijlijkej, iwán kichijkej tákual iga kilwichiwiliáj la Pascua.

¹⁴ Kuá' asi' hora, Jesús iwán iyapostolejmej kixnankej mesa. ¹⁵ Jesús kijtoj:

* **22:1** 22:1 Xikita glosario “Pascua”. † **22:4** 22:4 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”.

—¡Poxsan niknektoya matisentakuąkan ipan la Pascua mięj aya nimiki! ¹⁶ Iga nimitzijliáj iga ayo' máj nikchıwas, este que mamochıwa kan reinąrowa Dios.

¹⁷ Iwán kikui' vaso yej kipiaya vino iwán kimá' gracias Dios, iwán kijtoj:

—Xikuikan inın vaso iwán ajachi xikonıkan; ¹⁸ nimitzijliáj iga ayo' nia nikonıti vino este que mawıki marreinąroki Dios.

¹⁹ Iwán kikui' pań iwán kimá' gracias Dios, kitątajkoloj iwán kimajmakakej sejsé de yejemej, kijlijkej:

—Inınwa' nocuerpoj yej nikmaka iga nimikis iga amejemen. Xiktekikuąkan inın iga amo xine-ęlkawakan.

²⁰ Ijkonsan no kichij iwán vaso yej kipiá vino, kuą' támi'ya cenąrojkej, kijtoj:

—Inın yej nemi ankoniáj, kijtojneki noesy yej yawi toyawiti iga amejemej iga nikchıwa nuevo pacto iga wel anye'onoskej iyıxtaj Dios.

²¹ 'E' inán yej yawi ne-ichtakanęxtıti, nigaj íwan nemi nisentakua. ²² Nimitzijliáj iga nej yej iPiltzin Taga' yawij nemiktıtij ken ikyay mo-ijkuiloj, e' ¡Dios poxsan kinkochıwas yej yawi ne-ichtakanęxtıti iga manemiktıkan!

²³ Iwán pewakej iga mosepantajtaniј iga a'yéj an in yej kichtakanęxtıti Jesús.

A'yéj an máj tayakąnto'

²⁴ Iwán idiscipolojmej mosejsepan-ijlijkej iga katiapa de yejemej máj tayakąnto'. ²⁵ E' Jesús kijtoj:

—Ipan inın tajli, reyejmej yej mandąrowaj poxsan kitajtaksa igentej, e' yejemęnsan mojliáj iga kipalewiáj igentej. ²⁶ E' amejemen amo xikchıwakąn ijkón, majwa' yej tayakąnto', mamochıwa ken yej máj chokótzino'; iwán yej mandąrowa, inón achto makipalewi toknımej. ²⁷ Puej, ęa'yéj máj tayakąnto', yej ewato' iga takua o yej taservirowa iga kitalıá tákual? ęIx aya'taj máj tayakąnto' yej kıxnąnto' mesa? Puej nej nigaj nono' iwán amejemej ken se yej taservirowa.

²⁸ 'Amejemen nochipa amonoyaj nowan kuą' poxsan nej tejté neyolmiktıjtoya. ²⁹ Inón iga nej nimitzmakaj iga xitagobernąrokan ken noTaj nemá' iga manitagobernąro. ³⁰ Iwán amejemen antakuaskej iwán an-ątiskej ipan nomęsaj kan nitagobernąroj iwán nia nimitzmakatij iga xikjuzgarokąn inomej doce tribu‡ yej walkej ipan ipilowan Israel.

Jesús kijtowa iga Pedro yawi kijtoti iga ayá' kıxmati

‡ 22:30 22:30 Xikita glosario "Tribu".

³¹ Kijtoj sej toTęko:

—Simón, Simón, ta' xikita, Tzitzimi' kineki mamitztzejtzelokan ken kitzejtzelowaj trigo iga makisa itasolyo. ³² E' niktenewija Dios iga tej, iga amo xikajtewa iga timoconfiarowa ipan nej. Kuą' timomela'confiároja, xikpalewi mokniwan iga nochipa mamocnfiarojtokan ipan nej.

³³ Simón kijlij:

—NoTęko, nej niksentálija noalmaj iga manía mowan ipan cárcel, iwán este manimiki iwán tej.

³⁴ Jesús kijtoj:

—Pedro, nimitzijliá iga amansan nokta, kuą' áyapa takuika kayo, eyi vej tikijtoj iga ayá' tine-ixmati.

Ay'ya wejka iga kikitzkiáj Jesús

³⁵ Jesús kitajtan idiscipolomej:

—Kuą' nimitztitankaj iwán ayá' ankiwigakaj tomin, niga amomórral iwán niga amogakmej, ¿ix mitzpolojkej tejté?

Yejemęn kijtojkej:

—Nité.

³⁶ Iwán kijlijkej sej:

—Inán sí, yej kipiá imórral makiwiga, iwán yej kipiá kan kakiá itomin, no makiwiga; iwán yej ayá' kipiá iyespadaj, § makinamaka ikuach iga makikowa. ³⁷ Iga nimitzijliáj iga yáwisan mochiwati ipan nej yej ijkuilijto': "Kijtowaj iga motoka iwán yej ayompa nemij." Puej yej ijkuilijto' iga nej, inewi mochiwias.

³⁸ Yejemej kijtojkej:

—NoTęko, nigaj ono' ome espada.

Iwán yéj kijtoj:

—Ómpasan yej ankichijtokej.

Jesús kitęnewiá Dios

³⁹ Iwán Jesús yajki ken iga nochipa yaya ipan tepę' yej itoką' Olivos, iwán idiscipolomej kitokakej. ⁴⁰ Kuą' ási'ya ompa, kijlijkej:

—Xi-oradókan iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'.

⁴¹ Iwán Jesús yajki achi máj wejka, kę' kan se kaxitiá iga kabętarowa te'ti, motankuąketza' iwán tajtoj wan Dios.

⁴² Kijtoj:

—Notaj, siga tikneki, xinęmanawi iga amo mane-iknochiwakan; e' amo mamochiwa ken nej nikneki, mamochiwa ken tej tikneki.

⁴³ Kuą' kijtoj inon, kixnextiliko se ángel yej walaj pan cielo iga kiyolchikawako. ⁴⁴ Jesús máj kitęnewij Dios iga

pox tayokoxtoya, iwán iyitón chichipikaya ipan tajli kenya esti.

⁴⁵ Kuá' moketza' iga tami' orádoj, yajki kan onoyaj idiscipulojmej, iwán kasitoj kojkochokej iga pox mo-
knomatij. ⁴⁶ Iwán kijlijkej:

—¿Te iga ankojkochokej? Ximoketzakan iwán xi-orádojan, iga amo mamitztanilikan Tzitzimi'.

Kikitzkiáj Jesús

⁴⁷ Tajtojtóyao' Jesús, kuá' asiko mia' gente yej kiwajli' Judas, se de inón doce idiscipulojmej. Judas tayakantiaya iwán kiná'tejoj iga kipipitzoto Jesús. ⁴⁸ Jesús kijlij:

—Judas, ¿ix tinepipitzówapa iga tineñextiá iga manekitzkikan, nej yej iPiltzin Taga'?

⁴⁹ Yej onoyaj iwán Jesús, kitztoyaj yej nemi mochíwa, kitajtankej:

—NoTeko, imaniktzojtzontekikanya iga espada!

⁵⁰ Iwán se de yejemej kinagastzonte' se itekipanowani yej ijéfejpa sacerdotejmej, kitekilij inakas yej iládojpa iye'má'.

⁵¹ Jesús kijtoj:

—Xikajtewakan; ómpaya matami.

Iwán kinagaschijchin inón taga', iwán kiyektialtij. ⁵² Iwán Jesús kijlij ijéfejmej sacerdotejmej, policiyajmej yej de weyitiópampa iwán yej kimandarowaj judiyojmej yej walkej iga kikuikoj:

—¿Ix anwalkej anekuikoj ken kuá' se yej tachte'? ¿Ix inón iga ankiwajligakej espada iwán kuawi'? ⁵³ Nochipa nonoya amowan weyitiopan, iwán ayá' anekitzkijkej, e' ási'ya hora iga amejemej, iga inán Tzitzimi' mandarowa.

Pedro kijtowa iga akixmati Jesús

⁵⁴ Kikitzkijkej Jesús iwán kiwigakej chan ijéfej sacerdotejmej; iwán Pedro kiwejkatokatiaya. ⁵⁵ Iwán titalijkej tajkopatioj, iwán kiyawalojkej inón ti'ti; Pedro no ompa motalij iwamej. ⁵⁶ Iwán se sirvienta kuá' kita' este ewato' iná' ti'ti, kitachilijtiká' iwán kijtoj:

—Ininwa' no nemiá iwán Jesús.

⁵⁷ E' Pedro kijtoj iga ayá', kijtoj:

—Nej ayá' nikixmati.

⁵⁸ Ayá' wejkati', se' kita' iwán kijlij:

—Tej no de yejémempa.

Pedro kijtoj:

—Ayá' ej, ayéj nej.

⁵⁹ Kipiá' ken se hora, se' kijlij:

—Mataj inin no onoya iwán yéj. Kéntaj nesi iga de Galilea.

⁶⁰ Pedro kijtoj:

—Ej, anikmati de te titajtowa.

Kua' nokta tajtojtoya Pedro, takuiga' se kayo. ⁶¹ ToTeko mokuepa' iwán kitachilij Pedro. Iwán Pedro kejlan yej toTeko kijlij: “Kua' aya takuika kayo, tia tikijto eyi vej iga ayá' tine-ixmati.” ⁶² Iwán Pedro kisa' ompa iwán pox choga' este kualo' iyalmaj.

Kipinajtiáj Jesús

⁶³ Tajtaga' yej kicuidaroytoyaj Jesús, kipinajtiayaj iwán kimagayaj. ⁶⁴ Kixtzakuayaj iga tzótzol iwán kixaygatatzinayaj, iwán kitajtaniáj:

—¡Siga tiprofetaj, ta' xikijto a'yéj mitzmaga'!

⁶⁵ Iwán kuajkuantas kijlijkej yej ayekti.

Jesús ono' iyixtaj yej mandarowaj judiyojmej

⁶⁶ Kua' tanési'ya, monechkojkej yej kimandarowaj judiyojmej, ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtiáj ipan iley Moisés iwán kiwigakej Jesús iyixtajmej. Iwán ompa kitajtankej:

⁶⁷ —Ta' xine-ijlikan, ¿ix tejsya in Cristo?

Jesús kijtoj:

—Siga nimitzijliáj iga kena, ayá' annetajtolkuiskej.

⁶⁸ Iwán siga nimitztajtaniskej, ayá' annectestároskej, niga annemajkawaskej. ⁶⁹ E' nej yej iPiltzin Taga' amansan nia nimotaliti iladoj iye'ma' Dios yej nochi wel kichjwa.

⁷⁰ Iwán nochi kitajtankej:

—¿Ix tejtaj in iPiltzin Dios?

Jesús kijtoj:

—Nejsya nokta, ken amejemen ankijtojkej.

⁷¹ Iwán yejemej kijtojkej:

—Ay' tiknekij agaj máj mate-ijli de yéj; tomatika nokta tikakikej yej kijtoj.

23

Jesús kiwigaj kan mandarowa Pilato

¹ Nochi moketzkej, iwán Jesús kiwigakej kan mandarowa Pilato. ² Iwán iyixtaj pewakej iga kitelwiáj Jesús:

—Inin taga' nikasitoj kan kikajkayajtinemi noknimej, kijtowa iga amoki' manixtawakan impuesto iga rey César, iwán kijtowa iga yéjwa' in Cristo, se rey.

³ Pilato kitajtan:

—¿Ix tejsya in iRrey judiyojmej?

Jesús kijtoj:

—Ijkonja ken tej tikijtowa.

⁴ Iwán Pilato kijlij ijefejmej sacerdotejmej iwán la gente:

—Inin taga' ayá' nikasiliá siga kichij yej ayekti.

⁵ E' yejemej majsan kijtojkej:

—Ijkón ken tamachtijtinemi, kikajkayajtinemi nochi ipan estado de Judea. Pewa' ipan estado de Galilea iwán asi' este nigaj.

Jesús ono' iyixtaj Herodes

⁶ Kuá' Pilato kικά' inín, tatajtan siga inón taga' de Galilea. ⁷ Iwán kuá' Pilato kimati' iga Jesús de Galilea, estado kan mandarowa Herodes,* kititan Jesús iná' Herodes. Inomej día Herodes nō nemiá Jerusalén. ⁸ Kuá' Herodes kita' Jesús, poxsan yolpagui' iga kipox-itasnekiá, puej kipoxkakiá kan kipowaj de Jesús, iwán kichaya iga makichíwa iyixtaj tejté yej ayi'pa mo-ita. ⁹ Kitajtajtan mia' vej, e' Jesús ayá' kijtoj nité. ¹⁰ Ompa nō onoyaj ijefejmej sacerdotejmej iwán yej tamachtíaj ipan la ley, poxsan kitelwijtoyaj. ¹¹ Herodes iwán isoldadojmej kajawilkuikej Jesús, iwán iga kipinajtijkej, kajakiltijkej tzótzol yej patiyoj ken yej kakiá se rey. Iwán Herodes kititan sej kan ono' Pilato. ¹² Iwán íkuá'ya Pilato iwán Herodes moye'itákeja iga mo-ijiyayaj.

Mojtowa iga mamiki Jesús

¹³ Pilato kinechkoj ijefejmej sacerdotejmej iwán la gente iwán yej mandarowaj. ¹⁴ Iwán kijlijkej:

—Amejemej annewajliguilijkej inín taga' iwán anne-ijliáj iga takajkayajtinemi: e' nej niktájtanya amo-ixtaj iwán ayá' nemi nikasiliá yej kichij yej ayękti ken amejemej ankijtowaj. ¹⁵ Niga Herodes akasilij, puej tetitanilij sej. Ankitaj iga ayá' kichij nité yej kajasi iga mamomikti. ¹⁶ Niasan nikiknochiwati iwán nia sej nikmajkawati.

¹⁷ Kuá' iyilwi la Pascua, Pilato nochipa kimajkawaya se preso yej kitapejpenaya la gente. ¹⁸ E' inochi gente tzajtzikej:

—¡Inón xikmikti! ¡Xikmajkawawa Barrabás!

¹⁹ Inón Barrabás kakijkaj ipan cárcel iga kichij revolución ipan altepe' icontraj gobernador iwán iga tamiktij. ²⁰ Pilato kimajkawasnekiá Jesús iwán sej kitajtan la gente, ²¹ e' yejemen tzajtzikej máj recio:

—¡Xikmikti ipan cruz! ¡Xikmikti ipan cruz!

²² Ipan eyi vej iga tatajtan Pilato, kijtoj:

—Puej, ¿tétaj kichij yej ayękti? Nej ayá' nikasiliá nité yej kajasi iga mamiki. Nia nicastigaroti iwán nia nikmajkawati.

²³ E' la gente iwán ijefejmej sacerdotejmej tzajtzikej máj recio iga makimiktikan ipan cruz, este que kitajtolkuikej. ²⁴ Iwán Pilato tatekimá' iga mamochíwa ken kitajtanilijtoyaj. ²⁵ Iwán kimajkaj inón taga' yej yejemen kitapejpenkej

* 23:7 23:7 Xikita glosario "Herodes".

vej onoya ipan cárcel iga kichij revolución iwán iga tamiktij. Iwán Pilato kentregárojsan Jesús iga la gente makichiwilikān ken kinekiáj.

Jesús kiclavarowaj ipan cruz

²⁶ Kuá' kiwigakej Jesús iga kiclavarótija ipan cruz, nemi witziaaya ipan mīlojti se taga' vej itōka' Simón, vej ichān altepe' Cirene, iwán yéj kimakakej cruz iga makisalojtía itepotztaj Jesús.

²⁷ Kitokatiayaj Jesús mia' gente iwán siwatkej vej chokatiayaj iga Jesús, iwán tzajtziáj iga moknoṁatiáj. ²⁸ E' Jesús kitachilijkej iwán kijlijkej:

—Siwatkej vej anchantitokej Jerusalén, amo xichokakan iga nej; xichokakanwa' iga amejemen iwán iga amopilowan. ²⁹ Porque wí' día kuá' mojtōj: “Pakto' vej ayá' pilowa, siwatkej vej ayí' taonoltij, chichiwalmey vej ayí' tachichitij.” ³⁰ Iwán la gente de inón tiempo pewas iga kijlij tepemey: “Xinētepachokān”, iwán tepetzitzin: “Xine-iyānakan.” ³¹ Siga inín nechiwiliáj nej, vej anikchij vej ayēkti, ¿ix ayá' majya kinkochiwaskej vej kichijtokej vej ayēkti?

³² Kiwigayaj nō oṁen vej kichijkej vej ayēkti iga makisenmiktikan iwán Jesús. ³³ Kuá' asíkeja ompa kān kijiáj Kuaomi', ompa kiclavarojkej Jesús ipan cruz. Nō kiclavarojkej ipan sej se icruz oṁen vej kichijkej vej ayēkti, se ilādoj iye'ma' iwán se' iyopochkampa. ³⁴ Jesús kijtoj:

—NoTaj, xikelkawilikān vej nemi kichiwaj, iga ayá' kimatij te kichijtokej.

Iwán soldadojmej kirrifarojkej itzótzol Jesús iga makitakan aja'yéj kikuis. ³⁵ La gente ompa tachixtoyaj. Iwán este vej mandarowaj kipinajtiayaj Jesús, kijliayaj:

—Sekin kimānawij; mamōmanawi igānajsan, siga melá' iga yeja in Cristo vej Dios kitapejpen.

³⁶ Soldadojmej nō kipinajtiayaj Jesús. Kitechojkej iwán kimakakej iga makoni xoko'vinoj. ³⁷ Kijlijkej:

—Siga tej in iRrey judiyojmej, mogānaj ximōmanawi.

³⁸ Iwán onoya se tajkuilol ikuapan ipan tájtōl griego, latín iwán hebreo, kijtōwaya: “ININWA' IN IRREY JUDIYOJMEJ.”

³⁹ Se vej kichij vej ayēkti, vej nō pipilojtoya ipan cruz, kimālijlij Jesús:

—¡Siga tej in el Cristo, ximōmanawi iwán xinēmanawikan nō nejemej!

⁴⁰ E' sewo' kajajwa' in inón, kijlij:

—¿Ni alín ayá' tikmajmawiliá Dios? Tikmatito' iga nemi nō mitzcastigarowaj. ⁴¹ Tejemej kajasi iga nemi

tecastigarowaj, iga nemi tikixtawaj yej tikchijkej yej ayękti; e' inın taęa' ayá' kichij yej ayękti.

⁴² Iwán kijtoj sej:

—Jesús, xineejlamiki kuą' tiaę kan titagobernaroj.

⁴³ Jesús kijtoj:

—Nimitzijliá iga ámansan tonos nowan kan paréj tayękan ipan cielo.

Miki Jesús

⁴⁴ Tajkodía takomiti' noyan ipan tajli este las tres tiotakpan. ⁴⁵ Ay'ya tonaya iwán tastalyo' ay'ya neşiá. Tzótzol† yej iga tajkotchaktoya weyitiopan de Jerusalén tzayaní' itajkoyan. ⁴⁶ Jesús tzajtzi' recio iwán kijtoj:

—¡Notaj, ipan moma' niktaliá noespíritoj!

Kuą' kijtoj inın, migui'.

⁴⁷ Kuą' ijefej soldadojmej kita' yej nemi mochiwa, kiwey-imałiltij Dios, kijtoj:

—Mataj melá' inın taęa' ayá' kichij yej ayękti.

⁴⁸ Nochi yej ompa onoyaj, iwán kitakej yej mochi, pox moknoamatitajkij. ⁴⁹ Inewi iyamigojwan Jesús, iwán siwatkej yej kitokatinemiáj este ipan estado de Galilea, wéjkasan kitachilijtoyaj.

Kitokaj Jesús

⁵⁰ Onoya se taęa' pox te-ijiknın iwán ye'nemiá, itoka' José. Yéj ichan altepe' Arimatea, ipan el estado de Judea, inón taęa' no senmandarowaya iwán ijefejmej judiyojmej. ⁵¹ E' yéj ayá' kinekiá makichíwa ken kichijkej nochi jefejmej kuą' kijtojkej iga mamiki Jesús. Inın José kichaya iga marreınaro Dios. ⁵² Yajki kitato Pilato iga kitajtanilıto icuerpoj Jesús iga makitoka. ⁵³ Kuą' kitemówija ipan cruz, kikikimiloj iga sábana iwán kakij ipan se animajtexapo' kan aya agaj motoka. ⁵⁴ Inın mochi kuą' mopreparadolo iga mostapa mosewilo iwán inón hora pęwasnekiáy.

⁵⁵ Iwán siwatkej yej kitokatinemiáj Jesús este ipan estado de Galilea, yajkij kitatoj kan motó' iwán kitakej kén nokta kitalijkej icuerpoj Jesús. ⁵⁶ Kuą' mokuépkeja ichamej kichijkej yej ajwiya' iwán pomada; siwatkej mosejkej ipan día kuą' mosewilo ken iga kitekimakaj iley Moisés.

24

Ojpa-isa Jesús kan miktoya

† **23:45** 23:45 Xikita glosario "Cortina".

¹ Isájpasan domingo, siwatkej yajkij sej posantoj. Kiwigakej yej ajwiya' yej yejémejsan kichijkej iwán senyajakij iwán sékino' máj siwatkej. ² Kuá' asikeja ompa, weyite'ti yej kitentzaktoya animajtexapo', kimimilójkeja. ³ Iwán kalakkej, e' ayo' kasikej icuerpoj in toTęko Jesús. ⁴ Momajtjikawikej iwán ay'ya kimatiáj tę kichıwayaj, kuá' kitakej omen tajtaga' ejejkatokej itenojmej, este pepetani itzotzolmej. ⁵ Siwatkej poxsan momajtijkej iwán motzontolojkej; e' inomej tajtaga' kijtojkej:

—¿Te iga ankitemowaj yej isato' kan ono' yej miktokej?
⁶ Ay'ya nigaj ono', yejwa' ojpa-ısa'ya. Xikejlamikıkansan yej mitzijlijeke kuá' onoyao' ipan estado de Galilea. ⁷ Kijtoj iga iPiltzin Taga' wetziasan ipan imamej yej kichıwayaj yej ayękti iwán kimiktıskej ipan cruz, iwán ipan eyi día ojpa-ısas sej.

⁸ Iwán siwatkej kejlankkej yej kijtoj Jesús. ⁹ Kuá' mokuépkeja iga onoyaj kan animajtexapo', kipowilijkej inewi yej sucederoj inon once apostolejmej iwán yej iwamej onoyaj. ¹⁰ Inın itokamej yej kipowilijkej apostolejmej: María Magdalena, Juana, María yej iyę'pa Jacobo, iwán sekin máj siwatkej. ¹¹ E' apostolejmej kijtojkej anka lokajtiákeja, iwán ayá' kitajtolkuikkej.

¹² E' Pedro moketza' iwán motalojtiajki iga yajki posantoj. Iwán kuá' tachato texapoko, ayá' kita' nitę, petz iyókaya onoya istą'tzotzolmej yej iga kimilijtoya Jesús iwán yajki sej ichan, yolmajmatiajki iga yej kita'.

Jesús mixnextiá ipan Emaús ojti

¹³ Ipansan inon día omen discipolorejmej nemi yayaj se altepe' yej itoká' Emaús. Kipiaya ken once kilómetros este Jerusalén. ¹⁴ Kipojtıayaj inewi yej mochij. ¹⁵ Kuá' nokta tatapojtıayaj, Jesús kınatechoj inon omen, iwán némiya senyayaj. ¹⁶ E' yejemej ken tejtę kixtzaktoyaj iga amo makıxmatikan a'yęj in inon taga'. ¹⁷ Jesús tatajtan:

—¿Tę ankipojtıawij, iwán te iga anmoknoomatij?

¹⁸ Iwán se de yejemej yej itoká' Cleofas kijtoj:

—Nochi kimati yej mochij Jerusalén inımej días. ¿Ix tejsan yej ompa tonoya yej atikmati?

¹⁹ Yęj tatajtan:

—¿Tę sucederoj?

Yejemęn kijlijkej:

—Yej kichıwilijkej Jesús yej ichan Nazaret, se profeta katka yej kichij yej pox yękti iga ipoder iwán iga itajtol, ijkón Dios kipoxyę'ita' iwán la gente no kiye-ita'. ²⁰ Ijęfejmej sacerdotějmej iwán yej mandarowaj ken-tregarojkej iga mamiki ipan cruz. ²¹ Nejemej nikchıxtoyaj

iga yéj kimānawiaya el país de Israel. Anwa' kipiáy eyi día iga panoj inewi inón. ²² E' sekin siwatkej yeguín nemajmajtijkej iga yajkaj posantoj kuá' tanestíwi'o' ²³ iwán ayá' kasikej icuerpoj Jesús. Iwán walkej nepowilikoj iga kixnextilijkej omen angelejmej iwán kijlijkej iga Jesús isato'. ²⁴ Sekin nokniwan yajkij nō posantoj, iwán yajkij kasitoj animajtexapo' kenya nokta siwatkej kijtojkej, e' ayá' kitakej Jesús.

²⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Amejemen pox ankuatokuaktikej iwán ayá' wel anki-tajtolkuij profetajmej. ²⁶ E' Dios kine' iga Cristo maki-kochiwakān antes iga mayawi ipan cielo.

²⁷ Iwán pewa' iga kinejnextilijkej itájtōl Dios kān tajtowa de Cristo, pewa' pan ilibroj Moisés iwán kinextilijtiajkij pan inewi ilibrojmej profetajmej.

²⁸ Kuá' asitiájkija ipan altepe' kān yayaj, Jesús kichij ken kuá' yaya máj wejka. ²⁹ E' yejemej kijlijkej:

—Xikāwi iwán nejemej, iga tiōta'ya, némiya takomitiá.

Iwán Jesús kala' kalijti' iga kāwi' iwamej. ³⁰ Kuá' kixnantókeja mesa, kikui' pan iwán kuá' tami' oradoj, kipoposte' iwán kimajmakakej. ³¹ Iwán íkuá'ya ixtapowikej iwán kixmatikeja iga Jesús: e' yéj sanpolijtewa'. ³² Iwán mosepan-ijlijkej:

—Inón iga este yekti tikmachiliayaj ipan toalmaj kuá' tetatapowiaya ipan ojtí iga tenextilijtiwitziaza itájtōl Dios.

³³ Iwán íkuá'san sej ojkuikej iga yajkij Jerusalén iwán kasitoj nechkatokej once apostolejmej iwán icompañerojwan.

³⁴ Iwán kijtojkej yej nechkatoyaj:

—Mataj kena ojpa-isa' sej toTēko, porque kixnextilija Simón.

³⁵ Iwán inomej omen nō kipowakej yej kisucederojkej ipan ojtí. Iwán kijlijkej iga kixmatikej Jesús este kuá' kimajmakákeja pan.

Jesús kixnextiliáj idisciplojmej

³⁶ Mij inón kipojtoyaj, Jesús mixnextiko tatajkoyān iwán kisaludarojkej ijkín:

—Tamelá xonokān.

³⁷ Yejemej poxsan momajtijkej, kijtojkej iga kitztoyaj animaj. ³⁸ E' Jesús kijtoj:

—¿Te iga anmajmatokej?, iwán ¿te iga ijkón ankejlamikij?

³⁹ Ta' xikitakān nomamej iwán nokximej. Nej nokta. Ta'ki' xinechijchimikān iwán xine-itakān: animaj ayá' nakayoj iwán ayá' omiyoj, e' nej ni-omiyoj iwán ninakayoj iwán anne-itztokej.

⁴⁰ Kuá' kijtoj inón, kinextij imamej iwán iyikximej. ⁴¹ E' yejemej iga paktoyaj iwán iga moyolmajtijtoyaj, ayá' ki-credowayaj. Iwán Jesús kijtoj:

—¿Ix ankipiáj achi tákual?

⁴² Kimakakej tájkol ta-ixkaltopoj iwán tájkol pánal.

⁴³ Iwán yéj kikui', iwán kikuaj kan kitztokej. ⁴⁴ Iwán kijtoj:

—Ininya nokta yej nimitzpowliljkej kuá' nonóyao' amowan: iga mamochiwa ipan nej inewi yej ijkuilijto' ipan iley Moisés iwán ipan ilibrojmej profetajmej iwán ipan libro de los salmos.

⁴⁵ Iwán kichij iga makentenderokan itájtol Dios. ⁴⁶ Iwán kijtoj:

—Ijkuilijto' iga Cristo mikiasan iwán ojpa-isaya sej ipan eyi día. ⁴⁷ Iwán inin ye'noticiaj mopowas ipan notoka' desde Jerusalén iwán ipan nochi paismej. Mopowas iga mamoyolpatakān iga Dios wel makelkawili yej kichiwaj yej ayekti. ⁴⁸ Amejemen ankitakej inimej yej mochij. ⁴⁹ Iwán nia nimitztitanilitij yej noTaj kijtoj iga mitzmakaskej. E' amejemen xikawikan nigaj, ipan altepe' Jerusalén este que xikpiakan poder yej wi' ipan cielo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁵⁰ Iwán Jesús kiwiga' idiscipolojmej na' altepe' Betania iwán kajajko' ima' iwán kitenewij Dios iga maye'onokan.

⁵¹ Kuá' kitajtanilija Dios iga maye'onokan, majkejtiajki iga yajki ipan cielo. ⁵² Iwán yejemej kiweyimatiltijkej Jesús iwán paktiájkija iga yajkij Jerusalén. ⁵³ Iwán nochipa onoyaj weyitiopan iga kiweyimatiltiyaj Dios. Ijkonyawa'.

Itájtɔl Jesucristo yej kijkuiloj San Juan

Dios mochij taga'

¹ Kuá' pewa' nochi, onóyaya in Tájtɔl;* iwán inón Tájtɔl onoya iwán Dios iwán yéj in Dios. ² Puej kuá' pewa', yéj onoya iwán Dios. ³ Ipan yéj, Dios kichij nochi yej ono'; ateyi nité yej ono' yej inón Tájtɔl ayá' kichij. ⁴ Yéj kichij iga nochi yej isato' maonokan, wan kitawiyaya pan iyalmajmej nochi gente. ⁵ Inín tawilyo'† tawia kan takomi iwán takomitilyo' awel kisewia'.

⁶ Onoya se taga' itoka' Juan, yej Dios kititan, ⁷ wala j ki-nojma-ijtoke itekiyo inón tawilyo', iga nochi makicredokan ipan tawilyo'. ⁸ Juan ayéj inón tawilyo', kititankejsan iga ye'tajtoke de tawilyo'. ⁹ Inón mela'tawilyo' yej kitawia nochi gente, itoka' Jesucristo, némi-o' asiá ipan inín tajli.

¹⁰ Inón Tájtɔl onoya ipan tajli; iwán malej iga Dios kichij ipan Jesucristo nochi yej ono', yej chantitokej ipan tajli akixmatikej. ¹¹ Jesús wala j ipan ital, e' judiyojmej yej igentejpa akomemawijkej. ¹² E' yej komemawijkej iwán moconfiarojkej ipan yéj, yéj kichij iga inimej mamochiwakan ipilowan Dios. ¹³ Ayéj ken ipilowan namoltetajmej yej nacerowaj iga ijkón kineki taga', sino que inimej ipilowan nokta Dios.

¹⁴ Iwán inón Tájtɔl mochij taga', iwán chantitoya iwán nejemen, poxsan te-ijiknín iwán ayí' takajkayawa. Iwán nikitakej iweyipoder, inonwa' iweyipoder iselpiltzín toTaj. ¹⁵ Juan tajtoj de yéj, iwán kijtoj:

—De inín nitajtoj kuá' nikijtoj iga yej wí' despuéj de nej, achto que nej, iga onóyaya kuá' nej aya nono'.

¹⁶ Dios temaka yej yékti, ayéj se vej, mia' vej, iga tepoxchokilia'. ¹⁷ Dios kimá' iley Moisés iga yéj matenextili, e' ipan Jesucristo tenextilij kén iga techokilia' iwán ayá' tekajkayawa. ¹⁸ Aya i' nokta agaj kita Dios; iselpiltzín, yej mela'setito' iwán toTaj, yéj tenextilij kén in Dios.

Juan yej tabautizarowa tajtowa de Jesucristo

* **1:1** 1:1 Ken tenextilia' ipan versículo 14, Tájtɔl kijtojneki Jesucristo. Iga itájtɔl yej agaj kijtowa, se' wel kimati yej nemi keklamiki. Ijkón kuá' mojtowa iga Jesucristo in Tájtɔl, kijtojneki iga yéj nokta tenextilia' ken Dios keklamiki. † **1:5** 1:5 Tawilyo' nq kijtojneki Jesucristo.

19 Judiyojmej yej ichamej Jerusalén kititankej sacerdoteymej iwán levitajmej‡ iga mayakan kan ono' Juan iwán kitajtankej:

—¿A'yéj in tej?

20 Iwán Juan kinojma-ijtoj:

—Nej ayéj niCristoj. §

21 Iwán sej kitajtankej:

—¿A'taj yej in tej? ¿Ix tiprofetaj* Elías?

Juan kijtoj:

—Ayéj.

Iwán kitajtankej:

—¿Ixtaj tej in inón profeta yej momatiá iga asiá?

Kijtoj:

—Ayéj.

22 Iwán kijlijkej:

—¿A'taj yéj nokta in tej? Niknekij manikmatiltikan yej netitankej. ¿Té wel anne-ijliáj de tej?

23 Juan kijtoj:

—Nej inón yej ijkín kijtowa ipan desierto:† “Xiktapow-ilkān toTēko sē weyi-ojti yej melakti” —ijkón ken kijtoj el profeta Isaías.

24 Yej tajtotoyaj iwán Juan, kititankej fariseojmej,‡ 25 iwán tatajtankej:

—Sigataj ayéj tiCristoj, niga ti-Elías, niga tiprofetaj ¿Te ígataj titabautizarowa? §

26 Juan kijtoj:

—Nej nitabautizarowa iga a'ti; e' iwán amejemen ono' sē yej ayá' ankixmatij 27 iwán netokatiwí', malej iga yéj tayakanto' máj que nej. Nej aneajasi ni alín iga manikx-itomili imekayo iga'.

28 Inochi inín mochij pan altepe' Betania, iyikampa weya' Jordán ikisáyampa tonati', kan Juan tabautizarojtoya.

Tē itekiyo Jesús

29 Ipanya se' día, Juan kita' Jesús iga kiná'techojtiwí', iwán kijtoj:

—Ta' xikitakan, ininwa' in yej Dios iCorderoj* yej wel kiperdonarowa yej ayékti yej kichij la gente. 30 De yéj nitajtoj kuá' nikijtoj: “Notepotztaj wí' sē yej achto que nej, iga onóyaya achto que nej.” 31 Nej nō ayá' nikixmatiá; e'

‡ 1:19 1:19 Xikita glosario “Levita”. § 1:20 1:20 Xikita glosario “Cristo”.

* 1:21 1:21 Xikita glosario “Profeta”. † 1:23 1:23 Xikita glosario “Desierto”.

‡ 1:24 1:24 Xikita glosario “Fariseo”. § 1:25 1:25 Xikita glosario “Bautizar”.

* 1:29 1:29 Cordero ken tikita borregojtzin. Xikita glosario “Borrego” wan “Cordero”.

nej nitabautizarojtiwajaj iga a'ti, iga nokta la gente de Israel makixmati.

³² Juan no kijtoj:

—Nej nikita' iyEspíritoj Dios temoj ipan cielo ken se jojtoko, iwán saliwito ipan yéj. ³³ Nej aya nikmatia' a'yéj; e' yej nejtitan iga manitabautizaroki iga a'ti, ne-ijlij: “Yej tikitas ipan yéj temowa iyEspíritoj Dios iwán moketza iyakapan, inónyawa' in yej tabautizarowa iga iyEspíritoj Dios.” ³⁴ Nej niknojma-íta'ya, iwán nej nikijtowa iga yéj nokta iPiltzin Dios.

Yej áchtopa idiscipolomej Jesús

³⁵ Ipanya se' día, Juan onoya ompasan sej iwán ome yej kitokatinemiáj. ³⁶ Kuá' kita' nemi panowa Jesús, Juan kijtoj:

—¡Ta' xikitakan, inépawa' in Dios iCorderoj!

³⁷ Iyomextin yej kitokatinemiáj Juan, kikakikej iga ijkón kijtoj, iwán kitokakej Jesús. ³⁸ Iwán Jesús tachá' tatepotztaj, iwán kita' iga kitokatiawij, iwán kijlijkej:

—¿Té ankitemowaj?

Yejemen kijtojkej:

—Tamachtiani, ¿kan inán tichantito'?

³⁹ Jesús kijtoj:

—Xiwitzekán xikitakij.

Iwán yajkij iwán kitakej kan onoya. Inón hora las cuatro tiotakpan iwán ompa tayowatiakej.

⁴⁰ Andrés yej iyiknin Simón Pedro, se de inón omen yej kikakikej Juan iwán kitokakej Jesús. ⁴¹ Andrés, lo que kichij, achto yajki kitemoto iyiknin yej itoka' Simón iwán kijlij:

—Nikasikeja in Mesías —yej kijtojneki Cristo.

⁴² Iwán Andrés kiwiga' Simón kan onoya Jesús, iwán kuá' Jesús kita' kijlij:

—Tej tiSimón, ipiltzin Jonás, e' inán tia timotokawiti Cefas —yej kijtojneki Pedro.

Jesús kinotza Felipe wan Natanael

⁴³ Ipanya se' día, Jesús kiyolmá' iga yawi ipan ital Galilea, iwán kasi' Felipe iwán kijlij:

—Xinetoka.

⁴⁴ Inín Felipe ichan katka altepe' Betsaida, kansan no chantitoyaj Andrés iwán Pedro. ⁴⁵ Felipe yajki kitemoto Natanael, iwán kijlij:

—Nikasikeja inón taga' yej Moisés ikyay kijkuiloj ipan libro de la ley, de Yéj no kijkuilojkej profetajmej. Inonwa' nokta Jesús yej ipiltzin José yej ichan altepe' Nazaret.

⁴⁶ Kijtoj Natanael:

—¿Ix wel kisa tejté yej yekti ipan altepe' Nazaret?

Felipe kijtoj:

—Ta'ki' xikitaki.

⁴⁷ Kuā' Jesús kita' iga kinā'techojtiaya Natanael, kijtoj:

—Nigaj wī' se yej mela'israelītaj, yej ayī' takajkayawa.

⁴⁸ Iwān Natanael tatajtan:

—¿Kén iga tine-ixmati?

Iwān Jesús kijlij:

—Nej achto nimitzita' kuā' Felipe aya mitznōtza, kuā' tonoya itampa higuerajkuawi'.[†]

⁴⁹ Natanael kijtoj:

—Tamachtiani, tej iPiltzīn Dios, tej tiRrey ipan Israel.

⁵⁰ Jesús kijtoj:

—¿Ix tinecredowa iga san nimitzijlij iga nimitzita' itampa higuerajkuawi'? Tia-o' máj tikitati yej ayī'pa mo-ita que yej inān nimitzijlij.

⁵¹ Nō kijtoj Jesús:

—Nimitznojma-ijliáj, iga amejemen anyawij ankitatij iga cielo tapojto', iwān iyangelejmej Dios tejkawiskej iwān temoskej ipan nej yej iPiltzīn Taga'.[‡]

2

Monamiktilo Caná de Galilea

¹ Kuā' panoj eyi día, monamiktilo' ipan altepe' Caná, ipan ital Galilea. Iye' Jesús ompa onoya. ² Jesús iwān idiscipolojmej* nō motalkej kan monamiktilo. ³ Tami' vino, iwān iye' Jesús kijtoj:

—Ay'ya kipiáj vino.

⁴ Jesús kijtoj:

—Nomáw, inón tejemej ayá' tikmatij. Aya kajasi iga manimonexti a'yéj nej.

⁵ Iwān María kijlij yej kikixtijtoyaj vino:

—Xikchiwakan nochi kensan Jesús mitzijliáj.

⁶ Ompa onoya seis akomi' de te'ti, kan judiyojmej kakiáj a'ti iga moewiltiayaj iga ijkón kitekichīwayaj. Ipan sejsé akomi' kitolowaya ken cien litros a'ti. ⁷ Jesús kijlij yej kikixtijtoyaj vino:

—Xiktemikan iga a'ti inimej akomimej.

Iwān kakilijkej a'ti este yejye'temi', ⁸ iwān Jesús kijtoj:

—Inān xikixtikān alín, iwān xikuiguilikan yej men-cargarowa inin ilwi'.

Ijkón kichijkej. ⁹ Iwān yej kitalkej iga makita te moneki ipan inón ilwi', kimachīlij a'ti yej mochij vino, niga kimati' kan wālj; petz yej kikixtijtoyaj vino kimatiáj iga yejemen

[†] 1:48 1:48 Xikita glosario “Higo”. [‡] 1:51 1:51 Xikita glosario “IPiltzīn Taga”.

* 2:2 2:2 Xikita glosario “Discípulo”.

kajakijkej a'ti. Iwán yej mencargarowa ipan inón ilwi', kinotza' chokotzin yej monamiktía, ¹⁰ iwán kijlij:

—Nóyansan kan monamiktulo, achto mooniá vino yej máj yekti, iwán kuá' te-ikniwán konijkeja poxsan, mooniaya sej namolvinoj. E' tej tikena' vino yej máj yekti, este inán-o' nemi mooniá.

¹¹ Inín yej Jesús kichij Caná ipan estado de Galilea, áchto-o' kichij milagro kan kinextij iweyipoder; iwán idiscipolomej kicredojkej ipan yéj.

¹² Kuá' móchija inón, yajki ipan altepe' yej itoka' Capernaum, yajki iwán iye', iyikniwán iwán idiscipolomej; iwán ayá' pox mia' día ompa onoyaj.

Jesús kikijixtiá yej tanamakaj tiopan

¹³ Kuá' na'ya iyilwi la Pascua† yej kitekichiwaj judiyojmej, Jesús yajki ipan weyi-altepe' Jerusalén. ¹⁴ Iwán pan ipatiojyo weyitiopan‡ kasito yej kinamakaj torojmej, borreojmej iwán jojtokomej, iwán yej ewatoyaj iga kipatoyaj namoltomín iga tiopantomín.§ ¹⁵ Kuá' inón kita', Jesús kikui' tájkol reata iga tamajmaga' iwán kikixtij nochi ipan ipatiojyo tiopan, iwanya iborreojmej iwán itorojmej. Iwán yej kikambiawayaj tomín kitatajkalilijkej talpan in tomín iwán kitzijtzinkuepilijkej imesajmej. ¹⁶ Yej kinamakaj jojtokomej kijlij:

—¡Inochi inín xikijixtikán nigaj! ¡Amo xikchiwakan iga íkal noTaj mamokuepa ken kajli kan monamaka kuajkuan-tas!

¹⁷ Iwán idiscipolomej keylankej yej ijkuilijto' pan itájtól Dios kan kijtowa: “Poxsan nikneki íkal noDios, inón iga poxsan nikuesiwi.” *

¹⁸ Iwán judiyojmej tatajtankej:

—¿Te wel annenextiliáj iga manesi iga wel tikchiwa inín yej tikchij?

¹⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikxitinakan inín tiopan, iwán eyi día newiguilij iga sej nikojpachiwás.

²⁰ Iwán judiyojmej kijtojkej:

—Cuarenta y seis años tekipanolo' iga mochij inín tiopan; ¿ix eyi día mitzwiguilij iga sej tikojpachiwás?

²¹ E' inón tiopan yej Jesús kijtojtoya, kijtojneki icuerpoj.

²² Inón iga, kuá' Jesús ojpa-isa' kan miktoya, idiscipolomej

† 2:13 2:13 Xikita glosario “Pascua”. ‡ 2:14 2:14 Xikita glosario “Weyitiopan”.

§ 2:14 2:14 Tiopantomín se'pa tomín iga kikowaya yej ki-ofrecerowiliayaj Dios.

Awel mokowaya iga namoltomín. * 2:17 2:17 Sal 69:9

kejl̄ankej in̄in yej kijtoj, iw̄an kicreḏojkej itájt̄ol Dios yej ijk̄uiliĵto' iw̄an tajt̄olmej yej Jesús kijtoj.

Jesús k̄ixmati nochi

²³ Kūa' Jesús onoya Jerusalén, k̄an mo-ilwichiwiłiá la Pascua, mia' kicreḏojkej ipan yéj iga kitayaj kichijch̄iwaya milagro. ²⁴ E' Jesús ayá' moconfiarowaya ipan yejemej, iga Jesús k̄ixmatiáj nochi inomej. ²⁵ Malej iga ayagaj kijlij kén kejl̄amiki la gente, yéj kimatiaya ken kejl̄amiki nochi gente.

3

Jesús iw̄an Nicodemo

¹ Onoya se taga' it̄oĵa' Nicodemo, yéj fariseo* katka, se de iĵefejmej judiyojmej. ² Nicodemo yajki tayowakan kipax̄alowil̄ito Jesús, iw̄an kijlij:

—Tamachtiani, nikmatij iga Dios mitzt̄itan iga xinemachtikan, iga ayagaj wel kich̄iwa milagro ken yej tej tikch̄iwa siga Dios ayá' ono' iw̄an.

³ Iw̄an Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá nokta, yej ayá' ojpanacerowa, awel kita k̄an rein̄arowa† Dios.

⁴ Nicodemo tatajtan:

—¿Kén wel maoppanacero se taga' yej wéweja? ¿Ix wel sej ojpakalaki iyijtiko iye' iga maoppanacero?

⁵ Iw̄an Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliá, yej ayá' nacerowa iga a'ti iw̄an iga Esp̄iritu, awel kalaki k̄an rein̄arowa Dios. ⁶ Taga' w̄an siw̄a' kitaj ipilow̄an; e' petz iyEsp̄iritoj Dios wel kich̄iwa iga ximoch̄iwa ipiltz̄in Dios. ⁷ Amo ximadmirado iga nimitzijliá: “Mitzpolowaj iga amonoch̄in xi-ojpanacerok̄an sej.” ⁸ Ejeka' n̄oyansan panowa, tikaki iga n̄awati, e' ayá' tikmati k̄an w̄i' niga k̄an yawi. Ij̄k̄onsan n̄o inochi yej nacerowaj iga iyEsp̄iritoj Dios.

⁹ Nicodemo sej ki-ojpatajtan:

—¿In on, ken an iga moch̄iwa?

¹⁰ Jesús kijtoj:

—¿Tej yej tikmachiá israelitajmej, iw̄an ayá' tikmati in in̄in? ¹¹ Nej nimitznojma-ijliá iga nejemej nikijtowaj yejsan nikmatij, iw̄an niknojma-ijtowaj yej nikitákeja, e' amejemen ayá' ankreḏowaj yej nejemej nimitzijliáj. ¹² Siga ayá' ankreḏowaj kūa' nej nimitzijliáj de yej ono' ipan in̄in tajli, ¿kén anyawij ankreḏotij siga nimitzt̄atap̄owiáj de yej ono' ipan cielo?

* **3:1** 3:1 Xikita glosario “Fariseo”. † **3:3** 3:3 Xikita glosario “Kén iga Dios rein̄arowa”.

¹³ 'Aya agaj tejkawi ipan cielo, sino que yej temoj ipan cielo; ken tikiytowaj nej yej iPiltzın Tağa'. ¹⁴ Ijkón ken Moisés kuą' ipan desierto kajko' pan kuawi' se kowa' yej chijto' iga tepos,‡ ijkón nej yej iPiltzın Tağa' yawij neajkokuitij, ¹⁵ iga inochi yej mamofnarokan ipan nej, amo mapoliwikan, majwa' nochipa maonokan wan Dios.

Ken iga Dios kipoxchokiliá la gente

¹⁶ Dios poxsan kichokilij inochimej yej onokej ipan inın tajli, este kimá' iselpiltzın, iga inochi yej makicredo ipan yéj amo mapoliwi, majwa' nochipa maono wan Dios. ¹⁷ Dios ayá' kitıtan iPiltzın ipan inın tajli iga makijto iga makicastigaro la gente, majwa' iga makimanawi.

¹⁸ Yej kicredowa ipan iPiltzın Dios, ayo' kicastigaroskej iga kichij yej ayekti; e' yej ayá' kicredowa, Dios kijtoja iga yawi kicastigaroti iga kichij yej ayekti iga ayá' kicredowa ipan iselpiltzın Dios. ¹⁹ Yej ayá' kicredowaj, ono' iga yawij mikıtij, iga kuą' walaј yej tatawıko ipan inın tajli, maj kinekkej maonokan kan takomichkan iga kichıwayaj yej ayekti. ²⁰ Inochi yej kichıwaj yej ayekti kijiјaj yej yekti, iwán ayá' kıná'techowaj tawılyo' iga amo mamofita yej kichijtokej. ²¹ E' yej kichijtokej ken kijtowa itajtol Dios, kıná'techowaj tawılyo' iga manesi iga kichijtokej ken kineki Dios.

Juan yej tabautizarowa tajtowa sej de Jesús

²² Kuą' tami' kijtoj inın, Jesús yajki iwán idiscipoloymej ipan ital Judea, kan kawı' iwamej iga tabautizarojtoya. ²³ Juan no tabautizarojtoya ipan altepe' yej itoka' Enón, iná' altepe' Salim, iga ompa onoya weya'; iwán la gente yayaj iwán mobautizarowayaj. ²⁴ Inın mochij kuą' Juan aya kipresoјwiáj.

²⁵ E' sekin yej kitokatinemiáj Juan pewakej iga motenkıtzkijkej iwán sekin judiyoјmej, iga san kén iga moewıtilo iga maye'onolo iyıxtaj Dios. ²⁶ Iwán yajkiј kijlıtoj Juan:

—Tamachtıanı, yej onoya mowan asentápal weya' Jordán, ikısayampa tonatı', de inón yej annetatapowıjkej de yéj, inın nemi tabautizarowa iwán nochi gente kitoka.

²⁷ Juan kijtoj:

—Ayagaj wel kipiá nité siga Dios ayá' kimaka. ²⁸ Amejemen nokta anekakikej iga niknojma-ıtoj iga nej ayéj niCristoj, nejwa' se yej kitıtankej achto que yéj. ²⁹ Kan monamiktilo, chokótzınwa' in yej kipiá takotzın; iwán yej chokotzın iyamıgoј yej ompa no ono', san takaki, poxsan

pāki iga kikakto' nemi t̄atapowa chokotz̄in. Ij̄k̄onsan n̄o nej in̄an n̄ipoxyol̄pāki. ³⁰ In̄an yéj sej yawij kiweyimat̄il̄t̄it̄ij, iw̄an nej yawij neal̄impamat̄it̄ij.

Yej w̄i' ajko

³¹ 'Ipiltz̄in Dios yej w̄i' ajko in̄on yej nochi kimandārowa. Yej ono' ipan tajli in̄on de nigaj, iw̄an kijtowa de yej ono' ipan tajli. E' yej w̄i' ipan cielo in̄on kimandārowa nochi, ³² iw̄an kijtowa yejsan kita' iw̄an yej kikagui'; e' ayagaj kic̄ēdowa yej yéj kijtowa. ³³ E' siga agaj kic̄ēdowa, kinextiá iga yej Dios kijtowa ij̄k̄onya nokta; ³⁴ pues yej Dios kit̄itan, kijtowa tájt̄ol yej Dios kijtowa, iga Dios nokta kimaka iyEsp̄irit̄oj. ³⁵ TeTaj kich̄okiliá iPiltz̄in, iw̄an kimá' iga wel makimandāro inochi yej ono'. ³⁶ Yej kic̄ēdowa ipan tePiltz̄in, nochipa yawi onoti w̄an Dios; e' yej ayá' kineki kic̄ēdowa ipan tePiltz̄in, ayá' yawi onoti w̄an Dios, sino que Dios yawi kicastigar̄ot̄i poxsan.

4

Jesús tajtowa w̄an s̄e siw̄a' de Samaria

¹ Fariseojmej kimatikej iga Jesús máj komati gente kitokatinemiá̄j iw̄an tabautizārowaya máj sej que Juan ² (malej iga ayejwa' in Jesús yej tabautizārowaya, sino que idisc̄ipol̄ojmej). ³ Kuá' Jesús kimati' yej mojtowaya, k̄isa' Judea w̄an yajki sej Galilea.

⁴ In̄on ojti k̄an nemi yaya, panowaya ipan it̄al Samaria. ⁵ In̄on iga asi' ipan s̄e al̄tepe' yej it̄oka' Sicar yej ono' ipan it̄al Samaria, na'san it̄al José yej pox ik̄yay kimá' itaj yej it̄oka' Jacob. ⁶ Ompa onoya pozo yej Jacob kichij. Jesús siawi' iga nejnen, mot̄al̄ij pōsoj̄tenoj ken tajkodía. ⁷ W̄alaj s̄e siw̄a' de Samaria ātakuiko, iw̄an Jesús kijlij:

—Achi xin̄emaka ā'ti manikoni.

⁸ Íkuá' idisc̄ipol̄ojmej yájkija ipan al̄tepe' kikowatoj te kikuaj.

⁹ Siw̄a' de Samaria kijtoj:

—¿Te iga tin̄etajtaniliá ā'ti iga xikoni, tej tijudiyoj, iw̄an nej nisiw̄a'* de Samaria?

(Iga judiyojmej iw̄an samarit̄anojmej† ayá' moye'itayaj.)

¹⁰ Jesús kijtoj:

—Siga tikmatiá katka yej Dios tamaka iw̄an ā'yéj nej yej nemi nimitztajtaniliá ā'ti, tej tin̄etajtaniliaya, iw̄an nimitzmakaya ā'ti yej isato'.

¹¹ Siw̄a' kijtoj:

* 4:9 4:9 Judiyojmej akiye'itaya iga taga' matajto w̄an siw̄a' pan calle. † 4:9 4:9 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

—Esi atikpiá ga te tikixtiá a'ti, iwán pozo poxsan wejkatan. ¿Kān tia tikasiti a'ti yej isato' iga xinēmaka?¹² Notajwewejmej Jacob nekawilijkej inín pozo, yéj nō nigaj kikixtiaya a'ti iga koniaya iwán ipilowan iwán iyolkamej. In tej, ¿ix majya sej que yéj?

¹³ Jesús kijtoj:

—Nochi yej koniáj inimpa a'ti, sejo' atanekiskej; ¹⁴ e' yej makoni a'ti yej nej nia nikmakati, ayí'o' atanekis. Iga inón a'ti yej nikmakas, kistos ipan yéj ken se atzontekon yej kichíwa iga wel maono nochipa wān Dios.

¹⁵ Siwá' kijtoj:

—Áchiwa' xinēmaka in inōmpa a'ti, iga ay'ya mani-ataneki iwán ay' manikikixtiki nigaj.

¹⁶ Jesús kijtoj:

—Xaj xiknōtzati mowewej iwán xiwiki sej.

¹⁷ Siwá' kijtoj:

—Ayá' niwewejyoy.

Jesús kijlij:

—Ómpaya ken tikijtoj iga ayá' tiwewejyoy; ¹⁸ iga tikasíkaya cinco mowewej, iwán yej inán tikpiá ayéj mowewej. Ómpaya nokta ken tikijtoj.

¹⁹ Kuá' inín kikagui' siwá', kijtoj:

—Nej nikita iga tej tipofetaj. ²⁰ Notajwewetkej, samaritānojmej, kiweyimatiltijkej Dios nigaj ipan inín tepe'; e' amejemen anjudiyoymej ankijtowaj iga Jerusalēsan petz ómpasan wel moweyimatiltiá Dios.

²¹ Jesús kijtoj:

—Tej xinēcredo, yawi asiti hora iga amejemen anyawij ankiweyimatiltitij toTaj, ay'ya anwitzeskej ipan inín tepe' niga anyáskejo' Jerusalén. ²² Amejemen ansamaritānojmej ayá' ankimatij a'yéj ankiweyimatiltiáj; e' nejemen nikmatij a'yéj nemi nikweyimatiltiáj, puej Dios kitapejpen judiyoymej iga pan nejemej makisa yej tasalvarowa. ²³ E' asis hora, iwán inanya nokta kuá' yej kimela'weyimatiltiáj toTaj, yawij kichiwatij ijkón ken kineki iyEspíritoj Dios. Iga toTaj ijkón kineki makichiwakan yej kiweyimatiltiáj. ²⁴ Dioswa' Espíritu, iwán yej kiweyimatiltiáj makichiwakan ken kajasi, ijkón ken kineki Dios iyEspíritoj.

²⁵ Siwá' kijtoj:

—Nej nikmati iga yawi witzeti in Mesías —yej kitojneki Cristo—; iwán kuá' yéj mawiki, nochi nenojma-ijliskej yej ayá' nikmatij.

²⁶ Jesús kijtoj:

—Inōnwa' nej, yej nemi tatapowa mowan.

27 Iwán íkuā' asikej idiscipolomej, iwán san taj-tachixtikajkej iga kitakej Jesús tatapojto' iwán siwā'. E' ayagaj mīxewij iga makitajtani tē kinekiá inón siwā', o tē kipojtoyaj. 28 Siwā' kikajtej iyākōn iwán yajki altepe', iwán kijlij la gente:

29 —Xikitatij se taga' yej ñenojma-ijlij inochi yej nikchij. ¿Ix ayéj an ininya in Mesías?

30 Iwán kiskej ipan altepe' iga yajkij kan onoya Jesús.

31 Mie' discipolomej kitejteki'ijlijtoyaj Jesús:

—Tamachtiani, achi xitakua.

32 E' yéj kijtoj:

—Nej nikpiá tákual yej amejemen ayá' ankixmatij.

33 Iwán idiscipolomej pewakej iga mošesepantajtani:

—¿Ix ayá' an kiwajliguilijkej tejté yej kikuaj?

34 E' Jesús kijtoj:

—Iga manikchiwa ken kineki yej ñetitan, iwán manik-tamili itekipánol; inónwa' in notákual. 35 Amejemen ankijtowaj: “Políwi-o' cuatro meses iga la cosecha”; e' nej nimitzijliáj: Xikitakan mijlimej, chika'ya yej motojtoga' iwán welja moteki. 36 Yej kinechkowa yej kikixtiá pan mijli,‡ Dios yawi kimakati yej yekti. Iwán yej kicredowaj, nochipa onoskej wan Dios iga yej kipowa itájtōl Dios iwán yej kinechkowa yej kikixtiá pan mijli, masempakikan. 37 Iga melá' nokta ken yej mojtowa: “Sewa' in yej kitōka, iwán se' in yej kinechkowa yej kikixtiá pan mijli.” 38 Nej nimitztitankej amejemen iga xikosecharokan kan ayá' antekipanojkej; séwo'wa' in yej tekipanojkej, e' amejemenwa' in yej ankitekij yej yejemen kitōkkej.

39 Mia' yej chantitokej ipan inón altepe' de Samaria kicredojkej Jesús iga ijkín kijtoj siwā': “Ne-ijlij inochi yej nikchij.” 40 Iwán kuā' asikej yej walkej Samaria, kitejteki'ijlijkej Jesús iga makáwi-o' iwán yejemen. Yéj kawī' ompa ome días, 41 iwán mia' máj kicredojkej iga kikakikej yej yéj kijtowaya. 42 Iwán kijlijkej siwā':

—Inán nicredowaj, ayejsan iga inón yej tej anne-ijlijkej, sino que iga nejemen ño nikakikej iwán nikmatij iga yéj nokta in Cristo yej kisalvarowa nochi gente yej ono' ipan inin tajli.

Jesús kachitialtiá gobierno itekipanowani ipiltzin

43 Kuā' pánoja inón ome días, Jesús kisa' Samaria iwán yajki ipan ital Galilea. 44 Porque Jesús kijtoj iga nisé profeta ayá' kiye'itaj ipan iyaltepe'. 45 Kuā' asi' Galilea, yej ompa chantitoyaj ki-omemawijkej Jesús, iga la gente ño yajkaj

‡ 4:36 4:36 Inin kijtojneki, yej kipowaj ye'noticiaj iga makicredokan ipan Jesús.

Jerusalén iga kilwichiwil̄toyaj la Pascua iwán kitakej inochi yej íkuḁ' kichij Jesús.

⁴⁶ Jesús yajki sej ḁltepe' yej itōkḁ' Caná yej ono' estado de Galilea, kan kichij vino iga ḁ'ti. Iwán ompa onoya se ṭaga' yej itekipanowani el rey. Inón ṭaga' ichan ḁltepe' Capernaum wan wētitoya ipiltzin. ⁴⁷ Kuḁ' inón tekipanowani kimati' iga Jesús kisa'ya Judea iwán asi'ya Galilea, yajki kitato iwán kitejteki'ijlij iga mayawi ichan iga maki-achitianti ipiltzin, yej mikisnekiaya. ⁴⁸ Jesús kijtoj:

—Amejemen ayá' ankičredowaj, siga ayá' ankitaj tejté yej ayi'pa mo-ita.

⁴⁹ E' inón tekipanowani kijtoj:

—NoTeko, nimanín xaj, miej aya miki nopiltzin.

⁵⁰ Jesús kijtoj:

—Xaj močan; mopiltzin isato'.

Inón ṭaga' kicredoj yej Jesús kijlij, iwán yajki. ⁵¹ Mie� asitiaya ichan, itekipanowanimej kixnamikitoj iwán kijli-
jkej:

—¡Mopiltzin isato'!

⁵² Yéj kitajtan itekipanowanimej te hora pewa' iga yéktiya kimachilij ipiltzin, iwán kijlijkej:

—Yalwa a la una de la tarde pojpoliwi' iga kawantoya.

⁵³ Tetaj kejlān iga inón hora nokta kuḁ' Jesús kijlij: “Mopiltzin isato'”; iwán yéj iwán inochi ifamiliāj kicredojkej ipan Jesús.

⁵⁴ Iga ininya ome vej Jesús kichij milagro kuḁ' yajki Galilea iga kisa' Judea.

5

Jesús kachitiantiá se yej takuḁwayaxto' yej ichan Betesda

¹ Máj máj judiyojmej nemi ilwichiwayaj ken kitekimakaj itájtōl Dios, iwán Jesús yajki sej Jerusalén kan nento' ilwi'.

² Ipan inón ḁltepe', itenoj puerta yej itōkḁ' borregojmej* onoya se ayawalwéj, ipan hebreo† itōkḁ' Betesda, kipiá cinco itasejkanyo. ³ Ompa wejwetztoyaj komati yej wētitokej,

pachamej, koḁomej iwán sekin yej awel moḁinayaj yej kichixtoyaj mamolīna ḁ'ti. ⁴ Iga kuḁ'san iyáŋgel‡ Dios temowaya ipan ḁ'ti iwán kipepeyawaltiaya; iwán yej achto kalakiá ipan ḁ'ti, kuḁ' pachiwiá iga pepeyawaya, achitiaya

san katiapa kokolis makipiá. ⁵ Ompa onoya se ṭaga' yej wētitoya treinta y ocho años. ⁶ Kuḁ' Jesús kita' iga ompa wetzto', kimati' iga ikyay ompa ono', kitajtan:

* **5:2** 5:2 Weyi-ḁltepe' Jerusalén tzaktoya iga tekólal wan kipiaya mia' kan kalakilo, sejsé de inimej kipiaya itōkḁ'. † **5:2** 5:2 Xikita glosario “Hebreo”.

‡ **5:4** 5:4 Xikita glosario “Ángel”.

—¿Ix tikneki xi-achitiá?

⁷ Yej weṭito' kijtoj:

—NoṬeko, ayagaj ne-akiá aṭampa kuá' pepeyaṭawaya a'ti. Kuá' nikneki manikalaki, sewo' achto kalaki.

⁸ Jesús kijlij:

—Ximoketza, xikui motapech iwán xaja.

⁹ Íkuá'san in inón taḡa' achitiá', kikui' itapech iwán pewa' nejnen. E' como inón día mosewilo, ¹⁰ judiyojmej kijlijkej yej achitiá':

—Inón día mosewilo; ayekti iga xikuḡga motapech.

¹¹ Inón taḡa' kijtoj:

—Yej neachitialtij, ne-ijlij: “Xikui motapech iwán xaja.”

¹² Yejemen kitajtankej:

—¿A'yéj in inón yej mitzijlij: “Xikui motapech iwán xaja”?

¹³ E' inón taḡa' ayá' kimatiá a'yéj kachitialtij, iga Jesús kajkaḡala' tatzatzalan, inón iga akixmati'. ¹⁴ Iwán Jesús kasi' weyitiopan in inón yej kachitialtij, iwán kijlij:

—Ta' xineḡkaki, inán ti-achitia'ya, ay'ya xikchiwa yej ayekti, iga amo majya sej tiweṭiás.

¹⁵ Iwán inón taḡa' yajki, iwán kijlij judiyojmej iga Jesuswa' in yej ki-achitialtij. ¹⁶ Inón iga judiyojmej kitemowayaj Jesús iwán kimiktijnekiáj, iga taachitialiṭaya ipan día kuá' mosewilo. ¹⁷ E' Jesús kijtoj:

—NoTaj nochipa tekipanowa, iwán nej nḡ nitekipanowa.

¹⁸ Inón iga judiyojmej majya kimiktijnekiáj Jesús, ayejsan iga ayá' kichiwaya ken tatekimaka la ley iga amo matekipano ipan día kuá' mosewilo, nḡ kijtowaya iga iTaj Dios, ijkón kijtojneki iga yéj nḡ Dios.

Ken iga reinḡrowa iPiltzın Dios

¹⁹ Iwán Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga nej yej iPiltzın Dios noselti awel nikchiwa nité; nikchiwasan petz yejsan nikita iga kichiwawa noTaj. Inochi yej kichiwawa noTaj, nḡ nikchiwa nej yej nitéPiltzın. ²⁰ NoTaj nepoxchokiliá iwán nenextiliá inochi yej kichiwawa; iwán yáwi-o' máj nenextilíti mia' yej ayagaj wel kichiwawa, iga inón ankitaskej, te anmoyolmajtiskej.

²¹ Iga ijkón ken noTaj kixitiá yej miktokej iwán kimaka vida, nḡ nej yej tePiltzın yej nej niknekis, nikmakas vida.

²² TeTaj ayá' tajuzḡarowa, nej yej iPiltzınyaya nemá' iga wel manitajuzḡaro, ²³ iga inochi gente maneweyimatilti nej yej tePiltzın kensan noTaj nḡ kiweyimatiltiáj. Yej ayá' kiweyimatiltiáj tePiltzın, ayá' nḡ kiweyimatiltiá noTaj yej neṭitan.

²⁴ 'Nimitznojma-ijliáj: Yej kikaki yej nikijtowa iwán ki-creḡdowa ipan yej neṭitan, nochipa yawi onoti wán Dios; ayo'

mojtōj iga makicastigarōkan iga kichij yej ayēkti, mikíkaya wān ojpa-ísa'ya sej. ²⁵ Nimitznojma-ijliáj, iga yawi asiti la hora, iwán ámansan nokta, kuá' yej miktokejŠ yawij kikakitij notájtōl nej yej iPiltzīn Dios; iwán yej kicredoskej yawij isatij. ²⁶ Iga noTaj Dios wel tamaka vida, nō nemá' nej yej iPiltzīn iga manitamaka vida. ²⁷ Iwán nemá' poder iga wel manitajuzgaro, iga nej iPiltzīn Taga'. ²⁸ Amo ximoyolmajtikān iga inīn nikijtowa, iga yawi asiti kuá' nochī yej miktokej yawij kikakitij notájtōl ²⁹ iwán kijkisaskej kajkān tōktokej. Yej kichijkej yej yēkti, yawij ojpa-isatij iwán nochípaya onoskej wān Dios; e' yej kichijkej yej ayēkti, yawij ojpa-isatij iga yawij kicastigarōtij.

Monextiá iga Jesús mandarowa

³⁰ 'Nej awel nikchīwa nité yej nejsan nikneki. Ni-tajuzgarowa ijkōn ken nețekimaka noTaj, iwán yej nej nikchīwa ijkōnya nokta, iga ayá' nemi nikchīwa ken nej nikneki, sino que nemi nikchīwa ijkōn ken kinēki toTaj yej nețitan. ³¹ Siga nejsan katka manikijto iga ómpaya ken nikchijto', wel mojtowa iga nemi nitakajkayāwa. ³² E' ono' sewo' yej ye'tatapowa iga nej, iwán nej nikmati iga inōn yej nemi ye'tajtowa iga nej, ayá' takajkayāwa. ³³ Amejemen ankititankej yej makitajtanitij Juan, iwán yej yéj kijtoj, melá' nokta. ³⁴ E' nej ayá' nikneki iga agaj maye'tajto de nej, inīn nikijtowa iga xicredōkan yej kijtoj Juan wān ximosalvarōkan. ³⁵ Juan kuá' tamachtij, itájtōl ken tikita katka se ti'ti yej wewelontoya iwán tawiāya, iwán amejemen ankinēkikej xipākikān iga inōn ti'ti yej ayá' wejkej mitztawijtoyaj. ³⁶ E' nej nikpiá kan niktaksaltiá notájtōl, máj yēkti que yej kijtoj Juan. Yej nej nikchīwa, inōn yej toTaj ne-ijlij iga manikchīwa, iwán inōn yej nikchīwa, kinextiá iga kena, toTaj nețitan. ³⁷ Iwán toTaj yej nețitan, nō ye'tajtowa iga nej, iwán amejemen ayí' ankikakij itájtōl, niga ayí' ankitaj, ³⁸ niga ankipiáj itájtōl ipan amoalmajmej iga ayá' ankidredowaj ipan nej yej nețitan toTaj. ³⁹ Amejemen anmoye'machtiáj itájtōl Dios, iga amejemen ankijtowaj iga wel ompa ankasij yej mitznextiliáj kén wel xonokān nochipa wān Dios; ompa kan ijkuilijto' tajtowa de nej, ⁴⁰ e' amejemen ayá' ankinēkij xinētechōkan iga xonokān nochipa wān Dios.

⁴¹ 'Nej ayá' nikneki agaj maye'tajto de nej. ⁴² Iwán nej nimitzixmatij, iwán nikmati iga ayá' ankinēkij Dios. ⁴³ Nej nețitan noTaj, iwán amejemen ayá' annețajtōlkuij; iwán siga se' mayokawiki yej ayagaj kititan, inōn sí ankitajtōlkuiliskej.

44 ¿Kén wel annecredoskej, siga amejemensan ankinkej iga toknimej mamitzweyimatiltikan, iwán ayí' annemij ken kajasi iga Dios mamitzye'itakan? 45 Amo ankijoskej iga nej nimitztelwiskej iyixtaj noTaj; yejwa' mitztelwiáj Moisés, yej amejemen ípan anmoconfiarojtokej. 46 Siga katka amejemen xicredokan yej Moisés kijtoj, nej no katka annecredowaj, iga yej kijkuiloj Moisés tajtowa de nej. 47 E' siga ayá' anxicredowaj yej yéj kijkuiloj, ¿kén anyawij anxicredotij yej nimitzijliáj?

6

Jesús kitamaka cinco mil tajtaga'

1 Kuá' Jesús tami' tajtoj, yajki iyikampa lago de Galilea, yej no itoka' lago de Tiberias. 2 Mia' kitokatinemiáj iga kitakej kichij milagro kuá' kachitaltijtiniemi' yej wetitokej. 3 Iwán Jesús tejkaj ipan tepe' iwán ompa motalij iwán idiscipolojmej. 4 Na'ya katka iga la Pascua,* yej iyilwi judiyojmej. 5 Kuá' Jesús kita' iga pox komati yej nemi asij, kijlij Felipe:

—¿Kan tiqskaj tikowatij tákual iga inochi inimej gente?

6 Inón kijtoj iga makikaki te kijtoj Felipe, iga Jesús kimatiá te yawi kichiwati. 7 Felipe kijtoj:

—Ke' se kitaniá ocho meses ni alín ayá' kimaka iga matikowakan tákual iga matikmajmakakan ajachi inimej gente.

8 Iwán Andrés yej iyiknín Simón Pedro, yej no idiscipoloj Jesús, kijtoj:

9 —Nigaj ono' se choochin, kipiá cinco pan de cebada iwán ome topoj; e' inín ni alín ayá' kimaka iga poxsan timiakejmej.

10 Iwán Jesús kijtoj:

—Xikijlikan inochi mamotalikan.

Ompa onoya sakatzitzin, iwán motajtaliykej ken cinco mil tajtaga'. 11 Iwán Jesús kikui' inomej pan, kuá' támi'ya kimá' gracias Dios, kimajmá' idiscipolojmej iga yejemej makimajmakakan yej ejewatoyaj. Ijkonan no kichij iwán topoj, kimajmakakej este ke' kinekikej. 12 Kuá' ixwíkeja, Jesús kijlij idiscipolojmej:

—Inochi xiknechkokan yej ay' kikuajkej, iga amo mapet-zpoliwi nité.

13 Yejemen nochi kikuikej, iwán kitemijkej doce chiki-wimej itatajkolka yej ay'ya mokuaaj de inón cinco pan de cebada. 14 Kuá' la gente kita' iga Jesús kichij milagro, kijtojkej:

* 6:4 6:4 Xikita glosario "Pascua".

—Kena, inín profeta yej momatiá iga yawi wıtzeti ipan inín tajli.

¹⁵ E' como Jesús kimati' iga kinekiáj makiteki'wigakan iga makitalıkan de rey, kısa' ompa, iwán yajki iyıxko tepe', iga kinekiá maono iselti.

Jesús nejnemi iyıxko a'ti

¹⁶ Kuá' tayowáti'ya, idiscipolojmej Jesús yajki laguna, ¹⁷ tejkajkej ipan se ákal iwán pewayej apanowaj iga maasikan Capernaum. Inón hora mela'takomıchkanya nokta, iwán Jesús aya asiá. ¹⁸ Iwán ikua' pewa' ejeka' yej pox tajpalej iwán mopapalakachowaya a'ti. ¹⁹ Kuá' nejnénkeja ipan ákal ken cinco o seis kilómetros, kitakej Jesús iga nejnentiwi' iyıxko a'ti iga kina'techojtiwi' ákal, iwán majmawikej. ²⁰ Jesús kijtoj:

—ıNej niJesús, amo ximajmawikan!

²¹ Iwán yejemen taomemawıjkej iga kitejkawıltıjkej Jesús ipan ákal, iwán nimanınsan asikej ompıga kan nemi yayaj.

La gente kitemowa Jesús

²² Ipanya se' día, yej kawıkej iyıkampa a'ti, kimatikej iga Jesús idiscipolojmej yajki ipan inón setzın ákal yej ompa onoya, iwán Jesús ayá' yaya iwamej. ²³ Mieş se' ákalmej asikej yej kıskej ipan altepe' Tiberias, asikej na'san kan takuajkej kuá' toTeko kimá' gracias Dios iga tákual. ²⁴ Inón iga kuá' la gente kitakej iga ompa ateyi Jesús, nıga idiscipolojmej, tejtejkajkej ipan ákalmej iwán yajki Capernaum iga kitemotoj.

Jesús kenkuá' pan yej tamaka vida

²⁵ Kuá' yejemen asikej iyıkampa laguna, kasikej Jesús iwán kitajtankej:

—Tamachtıanı, ¿keman tiwalaj nijıga?

²⁶ Jesús kijtoj:

—Nej nikıjtowa iga amejemen anetemojtinemıj iga san antakuajkej este amıxwıkej, ayéj iga anıkıredoıkej yej anıtakej iga nikchıwa milagro. ²⁷ Amo xitekipanoıkan iga san tákual yej tami, sino que iga tákual yej kichıwa iga xonokan nochıpa wan Dios. Inompawa' in tákual yej nıa nımitzmakatıj, nej yej iPiltzın Taga', iga Dios yej tóTajpa kılıj iga ijkón makichıwa.

²⁸ Kitajtankej:

—¿Te nikchıwaskej iga manıkchıwakan ken Dios kineki?

²⁹ Jesús kijtoj:

—Dios kineki iga xıredoıkan ipan inón yej yéj kıtıtan.

³⁰ Iwán kitajtankej:

—¿Te milagro wel annenextiliáj iga manikitakan iga manimitzcredokan? ¿Te wel tikchiwa? ³¹ Ikya notajwewejmej kikuajkej maná† ipan desierto, ken kijtowa kan ijkuilijto: “Dios kimá' inomej iga makikuakan pan yej walaaj ipan cielo.”

³² Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj: Ayéj Moisés yej tamajmaka pan yej wi' ipan cielo, sino que noTaj yej tamajmaka in mela'pan yej wi' ipan cielo. ³³ Iga inón pan yej Dios tamaka, inón yej temoj ipan cielo, iwán kimaka vida nochi gente.

³⁴ Iwán yejemen kijtojkej:

—NoTeko, nochipa xinemakakan inompa pan.

³⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Nejwa' in inón pan yej tamaka vida. Yej netoka ayí' yawi mayanati; iwán yej necredowa, ayí' yawi atanekiti. ³⁶ E' ken nimitzijliájkeja, ayá' annecredowaj, malej iga anne-itákeja. ³⁷ Nochi yej toTaj nemaka, netokaj; iwán yej netokaj, aniksenkokajtewaskej. ³⁸ Iga nej ayá' niwalaaj ipan cielo iga san manikchiwaki kensan nikneki, sino que iga manikchiwa ken kineki yej netitan. ³⁹ Iwán ijkín kineki toTaj yej netitan; iga amo manikpolo nisé yej yéj netitanilij, sino que manikojpa-ixiti keman kuá' yéj wi' tajuzgaroki. ⁴⁰ Yej netitan kineki iga inochi yej kitachiliá iPiltzín Dios, iwán kicredowa ipan yéj, nikeman ay'ya mikis, iwán nej nia nikojpa-ixititi kuá' Dios wi' tajuzgaroki.

⁴¹ Inón iga judiyojmej pewakej kipopowakej Jesús, iga sanki' kijtoj: “Nej nipan yej temoj ipan cielo.” ⁴² Iwán kijtojkej:

—¿In inín ayejtaj Jesús yej ipiltzín José? Tejemén tikixmatij itaj iwán iye'. ¿Iwán inán kijtowa igaki' temoj ipan cielo?

⁴³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ay'ya xinepopojtokan. ⁴⁴ Ayagaj wel netoka siga ayá' kiwajliga toTaj yej netitan; iwán nej nia nikojpa-ixititi kuá' Dios wi' tajuzgaroki. ⁴⁵ Ipan amamej kan kijuilijkej profetajmej, kijtowa: “Dios yawi kimachtiti inochi.” Nochi yej kikaki toTaj, momachtia ipan, iwán netoka.

⁴⁶ 'Ayéj iga ágaja kita' toTaj; nikita'san nej yej niwalaaj de Dios. ⁴⁷ Nej nimitzijliáj, yej necredowa, nochipa yawi onoti wan Dios. ⁴⁸ Nejwa' in pan yej nitamaka vida. ⁴⁹ Amo-ikyapatajwan kikuajkej maná ipan desierto, iwán malej ijkón, mikikejsan; ⁵⁰ e' nej nitajtowa de inón pan yej temowa ipan cielo; yej kikuá inón pan, ayá' mikis. ⁵¹ Nejwa'

† 6:31 6:31 Dios kimá' maná israelitajmej iga makikuakan, kuá' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16

in inón pañ yej isato'; yej temoj ipan cielo. Yej kikua inín pañ, yawi onoti nochipa wañ Dios. Inín pañ yej nia nikmakati, ininwa' nonakayo. Nia nikmakati iga makipiá vida nochi gente.

⁵² Judiyojmej pəwəkej iga moşəsepan-ijliáj:

—¿Kén matemaka inakayo iga matikuąkan?

⁵³ Jesús kijtoj:

—Nej nimitzijliáj, siga ayá' ankikuaj nonakayo nej yej iPiltzın Taga' iwán ayá' ankoniáj noesyó, awel amisatoskej iyixtaj Dios. ⁵⁴ Yej kikua nonakayo iwán koniá noesyó, nochipa yawi onoti wañ Dios; iwán nia nikojpə-ixititi kuá' Dios wı' tajuzgaróki. ⁵⁵ Iga nonakayo mela'tákual nokta, iwán noesyó melá' nokta yej mooniá. ⁵⁶ Yej kikua nonakayo iwán koniá noesyó, setito' nowań, iwán nej nişetito' iwán. ⁵⁷ ToTaj yej neşitan isato', iwán nej nisato' iga yéj; ijkonsan nọ yej kikua nonakayo, onos iga nej. ⁵⁸ Nej ayéj ken inón pañ yej kijliáj maná yej kikuajkej amo-ikyapatajwań, malej iga kikuajkej, e' mikikejsan. Nej pañ yej temoj ipan cielo. Yej kikua ininbapa pañ, yawi onoti nochipa wañ Dios.

⁵⁹ Jesús ijkón tamachtij tiopan ipan altepe' Capernaum.

Tájtól yej kichıwa iga nochipa matonokan wañ Dios

⁶⁰ Kuá' kikakikej kén iga Jesús tamachtía, mia' yej kitokatinemiáj Jesús kijtojkej:

—Inín yej kijtowa ayagaj kojasi; ¿A' wel kitajtólkuilij?

⁶¹ Jesús kimati' iga yej kitokatinemiáj kipopojtoyaj, tatajtan:

—¿Ix mitzkuesowaj iga ijkón nitamachtij? ⁶² ¿Te ankijtowayaj siga xine-itakan nej yej iPiltzın Taga', nemi nitejkawi kan achto nonoya? ⁶³ Espiritojwa' in yej kichıwa iga matonokan; iselti tonakayo akichıwa nité, iwán tajtólmej yej nimitzijlijkej walaj ipan Espiritu iwán tamaka vida. ⁶⁴ E' ónogo' sekin de amejemen yej ayá' kicredowaj.

E' Jesús kimatiáy aja'yéj yej ayá' kicredowayaj, iwán a'yéj yawi kinextiti iga makikitzkikan. ⁶⁵ Iwán kijtoj:

—Inón iga nimitzijlijkeja iga ayagaj wel wı' kan nono', siga toTaj ayá' kiwajliga.

⁶⁶ Iwán íkuá'ya, mia' yej kitokatinemiáj Jesús kikajtejkej, iwán ay'ya nemiáj iwán Jesús. ⁶⁷ Jesús kitajtan doce idiscipolomej:

—¿Amejemen nọ anyajnékija?

⁶⁸ Simón Pedro kijtoj:

—NoTeke, ¿a'ya se' maniktokakan? Motájtól nenextiliáj kén iga wel manonokan nochipa wañ Dios. ⁶⁹ Nejemən nicredójkeja, iwán nikmatij iga tej tiCristoj yej iPiltzın Dios yej isato'.

⁷⁰ Jesús kijtoj:

—¿Ix ayá'taj andocejmej nimitztapejpenkej? Iwán sę de amejemen tzitzimi'.

⁷¹ Kuá' inín kijtoj, Jesús nemi tajtowa de Judas Iscariote, ipiltzın Simón, iga Judas yawi kinęxtiti iga makikıtzkıkın, malej iga yéj sę de inón doce idiscıpoloj Jesús.

7

Iyikniwan Jesús akicredowayaj

¹ Kuá' nochi inín panoj, Jesús nemiá ipan ital Galilea; ayá' kinekiá maono ipan ital Judea, iga ompa judiyojmej kimiktıjnekiáj Jesús. ² E' como asitiayay iyilwi ranchojtztızın*, sę ilwi' yej kichıwayaj judiyojmej, ³ iyikniwan kijlijkej:

—Amo xikawi nigaj; xaj Judea iga yej mitztokaj yej ompiga onokej, nō makitakın yej tikchıwa yej ayı'pa mo-ita. ⁴ Siga agaj kineki makıxmatıkın, ayá' kichıwa tejté ichtákasan, e' siga tikneki mamıtızmatıkın, yej tikchıwa, xikchıwa kın nochi mamıtızita.

⁵ Niga iyikniwan ayá' kicredowayaj. ⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Aya asi nohoraj, e' iga amejemen malej iga námol hora, nochi yękti. ⁷ Yej ayá' necredojtokej, amejemen awel mitzijiyaj, e' nej, kena ne-ijiyaj, iga niknextiliáj iga kichıtokej yej ayękti. ⁸ Amejemen xakın ilwitaj; nej ayá' nia iga aya asi nohoraj.

⁹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús kawi' Galilea.

Jesús yawi ipan iyilwi ranchojtztızın

¹⁰ E' kuá' yájkija iyikniwan, Jesús yajki nō ilwitaj, malej iga ayagaj kita', ken kuá' ichtakayajki. ¹¹ Judiyojmej kitemowayaj Jesús ilwitaj, iwán kıjtowayaj:

—¿Ix kın an ono' in inón taga'?

¹² Iwán poxsan mia' tıtapowayaj de Jesús. Sekin kıjtowayaj: “Inın taga' pox kichıwa yej yękti”, e' sekin kıjtowayaj: “Inın ayá' kichıwa yej yękti; takajkayawa.”

¹³ E' la gente ichtákasan tajtowayaj de Jesús iga kimajmawiliayaj judiyojmej yej mandarowayaj.

¹⁴ Kuá' nawiya día iga nentoya ilwi',† Jesús kala' tiopan-ijti' iwán pe' iga tamachtıá. ¹⁵ Judiyojmej madmiradowayaj, iwán kıjtowayaj:

—¿Kén kichıwa in inın taga' iga pox wel tamachtıá? Ayá' momachtıj.

¹⁶ Jesús kijtoj:

* **7:2** 7:2 Xikita glosario “Tabernaculos o iyilwi ranchojtztızın”. † **7:14** 7:14 Lev 23:33-36

—Ken nimitzmachtiáj ayéj nejsan nikijtowa, iga ijkón kijtowa yej neṭitan. ¹⁷ Siga agaj kineki makichīwa ken kineki Dios, yawi kixmatiti siga yej nitamachtiá wj' de Dios o nejsan nikijtowa. ¹⁸ Siga nogánajsan niknekiá manimoweyimati, nejsan nimotajtowiliaya. E' nikneki mamoweyimatilti yej neṭitan. Inón iga yej nikijtowa, ijkonya nokta iwán ayá' nitakajkayawa.

¹⁹ '¿Ix ayejtaj Moisés mitzmakakej la ley? Iwán nisé de amejemen ayá' kichīwa ken ijkuilijto'. ¿Te iga annemiktijneki?

²⁰ La gente kijtojkej:

—¡Tinemi wán Tzitzimi! ¿A'yéj mitzmiktijneki?

²¹ Jesús kijtoj:

—Igasan nikchij yej yeṭti ipan día kuá' mosewilo, ayá' ankiye'itakej. ²² E' Moisés mitznextilijkej iga ximocircuncidarokan,‡ (malej iga ayéj achto Moisés yej tatekimá' iga mamocircuncidarolo, yajkij amo-ikyapatajwán), inón iga amejemen ankcircuncidarowaj se choochin malej iga ipan día kuá' mosewilo. ²³ Iwán inán amejemen iga san ankichiwaj ken kijtowa iley Moisés, ankcircuncidarowaj se choochin ipan día kuá' mosewilo, ¿te ígataj mitzkuesowaj iga nitaachitiltij ipan día kuá' mosewilo? ²⁴ Amo xitajuzgarokan san ken ankitaj, kuá' agaj ankijuzgarowaj, xitaye'juzgarokan.

Jesús kijtowa kan walaj

²⁵ Sekin yej chantitoyaj Jerusalén, pewakej tatajtankej:

—¿Ix ayéj inín in yej kitemojtinemij iga makimiktikan? ²⁶ Ta' xikitakan, ne tatajtojto' kan onolo', iwán ayagaj kijliá nité, in yej mandarowaj, ¿ix an kimela'kređojkeja iga inín taga' in Cristo? ²⁷ E' tejemen tikmatij de kan wj'; iwán kuá' mawiki Cristo, ayagaj yawi kimatiti de kan wj'.

²⁸ Kuá' Jesús kikagui' inín, tamachtijtoya tiopan-ijti', iwán tajtoj recio:

—¡Wantaj ankijtowaj iga anne-ixmatij wán ankimatij kan niwalaj! E' ayá' niyokawalaj, sino que neṭitan se yej ayí' takajkayawa, yej amejemen ayá' ankixmatij. ²⁹ Nej sí nikixmati iga ipan yéj nikisa', iwán yéj neṭitan.

³⁰ Iwán kinekiáj makikitzkikan, e' ayagaj kimatalilij iga Dios aya kine'. ³¹ Mia' yej kicređojkej ipan yéj, iwán kijtojkej:

—Kuá' mawiki Cristo, ¿ix majya yawi kichiwati milagro que inín taga' kichīwa?

‡ 7:22 7:22 Xikita glosario "Circuncisión".

Fariseojmej kitekimaka policiyajmej iga makipreŝojwikan Jesús

³² Fariseojmej kikakikej yej la gente kipojtoyaj de Jesús; iwán fariseojmej iwán ijeŝejmej sacerdotejmej kititankej policiyajmej[§] yej tacuidarowaj weyitiopan iga makikitzkikan Jesús. ³³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ayá' niwejkawas iga amowan nia nonoti, iwán niati sejkán ono' yej neŝitan. ³⁴ Amejemen aneŝemoskej, e' ayá' anneasiskej, iga awel anyaskej kán nej nonos.

³⁵ Judiyojmej pewayej iga moseŝepantajtanij:

—In inín, ¿kán an yaŝi iga ay'ya wel tikasiskej? ¿Ix an yaŝi kimachŝiti judiyojmej yej chantitokej ipan ital griegojmej, inomej yej papayintinemij iwán kimachŝij no griegojmej?

³⁶ ¿Ix te an kijtojneki in inón yej kijtoj: “Aneŝemoskej, e' ayá' anneasiskej, iga awel anyaskej kán nia nonoti”?

Weyamej yej kipiá q'ti yej isato'

³⁷ Kuá' ási'ya día iga tami ilwi', inón día nokta yej máj weyi-ilwi'; inón día, Jesús moketza' iwán tajtoj recio:

—Siga agaj ataneki, mawiki kán nono' iwán maati.

³⁸ Xicredokan notájtól iwán ipan amoalmajmej kistos ken weyamej yej kichiwaj iga xonokan nochipa wan Dios. Ijkón kijtowa kán ijkulijto' itájtól Dios.

³⁹ Iga inón kijtoj Jesús, kijtoj iga yej kicredoj itájtól, kipiás iyEspíritoj Dios; íkuá' aya wŝziá iyEspíritoj Dios, iga Jesús aya kiweyimatiŝiyaj ipan cielo iga aya ojpa-isa.

Moyojyokatilo

⁴⁰ Sekin yej ompa onoyaj kuá' kikakikej inín, kijtojkej:

—Inín taĝa' profeta nokta yej tikchixtoyaj.

⁴¹ Sekin kijtowayaj:

—Ininya in Cristo.

E' sekin kijtojkej:

—¿Ix wel Cristo ma de Galilea? ⁴² Kán ijkulijto' kijtowa iga Cristo yawi kisati ipan ipilowampa ipilowan rey David iwán naceroj Belén, ipansan inón altepe' kán ichan David.

⁴³ Inón iga moyojyokatilo' iga itechko Jesús. ⁴⁴ Sekin kinekiáj makipreŝojwikan Jesús, e' ayagaj miŝewij.

Tekiwajmej akicredowaj Jesús

⁴⁵ Policiyajmej yajkij kán onokej fariseojmej iwán ijeŝejmej sacerdotejmej, iwán kitajtankej:

—¿Te iga ayá' ankiwajligakej?

⁴⁶ Policiyajmej kijtojkej:

—¡Ayí' nikakij agaj matajto ken inín taĝa'!

47 Iwán fariseojmej kijtojkej:

—¿Amejemen noya mitzkajkayajkej? 48 ¿Ix ágaja de tojefejejeje o de tejémejeje fariseojmej kicrédoja ipan yéj? 49 E' inímej yej kitokaj Jesús akixmatij iley Moisés, inón iga Dios yawi kicastigaroti.

50 Nicodemo yej se vej yajka tayowa kitatoya Jesús, yej no katka fariseo, kijtoj:

51 —Toley tatekimaka iga awel tikijtowaj iga mamiki se taga' siga ayá' achto tikakij wan tikmatij te kikometeroj.

52 Iwán kijlijkej:

—¿In tej no ticalileo? Ximomachti kan ijkuilijto', iwán tikitas iga nisé profeta ayá' wala de Galilea.

Siwa' yej najnamolnemi

53 Iwán sejsé de yejemej yájkija ichamej.

8

1 E' Jesús yajki ipan tepe' yej itoka' Olivos. 2 Ipan se' día, yowalti' yajki tiopan. Iwán nochi gente kitechoj, iwán Jesús motalij iwán pewa' tamachtij. 3 Iwán yej tamachtiaj ipan la ley iwán fariseojmej, kiwajliguilijkej Jesús se siwa' yej kimawetziltijkej wan se taga' yej ayá' iwán namiktito' iwán kitalkkej itajkoyan la gente, 4 iwán kijlijkej Jesús:

—Tamachtiani, inín siwa' nikmawetziltijkej iwán se taga' yej ayá' iwán namiktito'. 5 Iley Moisés tetekimaka iga ijkimpa siwa' matiktemiktikan. ¿In tej, ken tikijtowa?

6 Inón kijlijkej kansan makimawetziltikan, iga ijkón wel makitelwikan. Iwán Jesús mokototzoj iwán pewa' tajkuiloj ipan tajli iga imájpil. 7 E' como kitajtantóyajsan, moketza' iwán kijtoj:

—Agaj de amejemej yej momachilia iga ayí' kichij yej ayekti, inón achto makipatanaltili te'ti inín siwa'.

8 Iwán sej mokototzoj iwán majo' tajkuiloj ipan tajli. 9 E' yejemej kuá' inín kikakikej, momachilijkej iga aye'nemij, iwán sejsé sejsé kistiajki. Achto kiskej yej wewétkeja. Iwán kuá' nóchiya kiskej, Jesús káwi'san iwán siwa' iga ompay kikajtejkej. 10 Iwán Jesús moketza' iwán como kita' iga petz siwa'san onoya, kijlij:

—Siwa', ¿kan onokej in yej mitzmiktijnekiáj? ¿Ix ayagaj kijtoj iga ximiki?

11 Siwa' kijtoj:

—Ayagaj, noTeko.

Jesús kijtoj:

—Nej no ayá' nikijtowa iga ximiki; inán xaja iwán ayo' xikhijwa yej ayekti.

Jesús yej tetawia pan toalmaj

¹² Jesús tajtoj sej iwán la gente, iwán kijtoj:

—Nej yej niktawia nochi gente pan iyalmajmej; yej netoka ayí' nemis kan takomichkan, majwa' kipiás yej kitawia ipan iyalmaj iwán kipiás nokta vida.

¹³ Fariseojmej kijtojkej:

—Tejsan timotajtowiliá, iwán iga mogánajsan timotajtowiliá, avalerowa.

¹⁴ Jesús kijtoj:

—Malej iga nejsan nimotajtowiliá, e' kena valerowa, iga nikmati kan niwalaj iwán nikmati kan nia, e' amejemen ayá' ankimatij kan niwalaj niga kan nia. ¹⁵ Amejemej antajuzgarowaj ken kiyé'ita taga'. Nej ayagaj nikjuzgarowa, ¹⁶ e' siga nitajuzgarowa, nikchiwa ken kajasi iga ayá' nikchiwa noselti, sino que iwán noTaj yej netitan, iwán nitajuzgarowa. ¹⁷ Ipan amoley ijkuilijto', iga kua' ome kitakej te mochij iwán sansé kijtowaj yej kitakej, inón yej kijtowaj, ijkonya. ¹⁸ Nej nimotajtowiliá, iwán noTaj yej netitan mochíwa se' yej netajtowiliá.

¹⁹ Iwán kitajtankej:

—¿Kan ono' moTaj?

Jesús kijtoj:

—Amejemej ayá' ane-ixmatij, iwán ayá' no ankixmatij noTaj, siga ane-ixmatiáj, no ankixmatiáj noTaj.

²⁰ Inín tajtolmej kijtoj Jesús kua' nemi tamachtiá weyitiopan, itenoy cajontzin kan moakiá tomín iga ofrenda. E' ni agaj ayá' kikitzkij, iga Dios aya kine'.

Kan nej niáj amejemen awel anyawij

²¹ Jesús kijlij sej judiyojmej:

—Nej niati, iwán amejemej annetemoskej, e' anyawij anmikitij iga ankichijtokej yej ayekti wan ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj. Kan nej nia, amejemej awel anyawij.

²² Iwán judiyojmej kijtojkej:

—¿Ix anka kejlámiki iga momiktij, anka inón iga kijtowa iga awel tiaskej kan yéj yawi?

²³ Jesús kijtoj:

—Amejemen nigaj amochan ipan inín tajli, nej nochan ajko. Amejemej de inín tajli, iwán nej ayéj de inín tajli. ²⁴ Inón iga nimitzijlijkej iga amejemej anyawij anmikitij iga ankichijtokej yej ayekti wan ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj. Siga amejemej ayá' ankirédoskej iga nej

niCristoj,* anmikiskej wān ayá' mitzperdonarowiliskej yej ankichiwaj yej ayekti.

²⁵ Iwān kitajtankej Jesús:

—¿A'taj yej in tej?

Jesús kijtoj:

—Inonsan ken nimitzijlijkej achto. ²⁶ Ónogo' komati yej wel nimitzijliáj yej ayompa ankichiwaj. E' yej neṭitan ayá' takajkayawa iwān nikijliá la gente kensan nikagui' kijtowa yej neṭitan.

²⁷ E' yejemej ayá' kimatikej iga nemi tajtowa de Dios yej iTaj. ²⁸ Inón iga Jesús kijtoj:

—Kua' amejemej anyawij aneajkokuitij ipan cruz, nej yej iPiltzīn Taġa', íkua' ankimatiskej a'yéj nej. Ayá' nikchīwa yej nej nikneki, nikijtowa kensan noTaj neṅextilij. ²⁹ Iga yej neṭitan ono' nowān; noTaj ayá' neṣemaka, iga nochipa nikchīwa yej yejpa kiyē'ita.

³⁰ Kua' Jesús kijtoj inimej tájtōl, mia' kicreḍoj ipan yéj.

Ipilowān Dios iwān yej kichijtokej yej ayekti

³¹ Jesús kijlij judiyojmej yej kicreḍojkej ipan yéj:

—Siga amejemej amoconfiarojtoskej ipan notájtōl, anmochīwaskej annomela'discipolojmej. ³² Iwān ankixmatiskej yej melá' nokta, iwān ken kua' ayo' nitē mitzilpitoskej.

³³ Yejemej kijtojkej:

—Nejemej ipilowān ipilówampa Abraham iwān ayí' nimochīwaskej agaj iyescłavoj;† ¿te iga tej tikijtowa iga neṅexitomaskej?

³⁴ Jesús kijlij judiyojmej:

—Nimitzijliáj iga inochi yej kichīwa yej ayekti, ilpito' iga inón yej kichīwa yej ayekti. ³⁵ Sē esclavo ayá' nochipa onos ipan sē kajli. E' sē tepiltzīn, kena, kajasi maono nochipa pan sē kajli. ³⁶ Inón iga, siga nej yej iPiltzīn Dios nimitzxitomaj, amejemen anmela'xitontoskej. ³⁷ Nikmati iga amejemej ipilówampa Abraham. E' annemiktijnekij iga ayá' ankichiwaj ken nikijtowa. ³⁸ Nej nikijtowa yej neṅextilij noTaj, iwān amejemej ankichiwaj yej amotaj mitznextilijkej.

³⁹ Yejemej kijtojkej:

—Notájmejwa' Abraham.

Iwān Jesús kijtoj:

* **8:24** 8:24 Español: Soy yo; judiyojmej kimatiáj iga Dios nō motokawij: “Yo Soy”. Ex 3:14; 6:2. Jesús kua' kijtowa “Yo Soy”, monextiá iga yéj el Cristo yej Dios kitān. † **8:33** 8:33 Xikita glosario “Esclavo”.

—Siga katka amejemej ipilowaṅ Abraham, ankichiwajay ken yéj kichij. ⁴⁰ E' inán amejemen annemiktijnekij iga san nimitzijlijkej yej melá', yej Dios nenextilij. ¡Abraham ayí' ijkón kichij! ⁴¹ Amejemej ankichiwaj ken kichywa amotaj.

Iwán yejemej kijtojkej:

—Nejemej ayéj nipejpemej. Nikpiáj sesan notajmej, inonwa' Dios.

⁴² Jesús kijtoj:

—Siga melá' iga Dios amotaj, amejemej annenekiáj, iga nej neṭitan Dios. Ayá' niyokawajaj, sino que Dios neṭitan. ⁴³ ¿Te iga ayá' ankentenderowaj yej nikijtowa? Iga ayá' nokta ankikakisnekij notájtɔl. ⁴⁴ Amejemej amotaj tzitzimi', iwán ankichiwastnekij ken amotaj kineki. Tzitzimi' nochipa tamiktiá iwán takajkayawa. Ayí' kijtowa yej melá' nokta, waṅ kuá' takajkayawa momela'nexitiá ken iga yéj nokta. Yéjwa' takajkayawa nokta iwán kichywa iga matakajkayawalo. ⁴⁵ E' nej nimitzijliáj yej melá' iwán amejemej ayá' annexredowaj. ⁴⁶ ¿A'yéj de amejemej wel nenextiliá iga nikchij yej ayekti? Iwán siga nej nikijtowa yej melá', ¿te iga ayá' annexredowaj? ⁴⁷ Yej itatki Dios, kikaki itájtɔl Dios. E' iga amejemej ayéj de Dios, inón iga ayá' ankikakij notájtɔl.

Cristo onoyay kuá' aya onoya Abraham

⁴⁸ Iwán judiyojmej kijtojkej:

—Ómpaya ken nikijtowaj iga tej tisamaritanoj‡ iwán tikpiá iyespíritoj tzitzimi'.

⁴⁹ Jesús kijtoj:

—Ayá' nikpiá nisé malespíritoj. Nej nikweyimatiá noTaj iwán amejemen annealimpamatij. ⁵⁰ Nej ayá' niktemowa iga maneweyimatiltikan, e' ono' se yej kineki iga maneweyimatiltikan, iwán yéj tajuzgarowa. ⁵¹ Nimitznojma-ijliáj siga agaj kichywa ken nej nikijtowa, nikeman ayá' mikis.

⁵² Iwán judiyojmej kijtojkej:

—An sí nikmatij iga tikpiá malespíritoj. Abraham iwán nochi profetajmej mikikej iwán tej tikiytowa: “Siga agaj kichywa ken nej nikijtowa, nikeman ayá' mikis.” ⁵³ ¿In tej, ix majya sej que to-ikyapatajwewej Abraham? Porque yéj migui', iwán profetajmej no mikikej, ¿a'taj yéj timomachiliá in tej?

⁵⁴ Jesús kijtoj:

—Siga nejsan nimoweyimatiltiá, ijkón ayá' movalerowa. E' noTaj yej neweyimatiltiá, inonsan yej ankijtowaj iga

‡ 8:48 8:48 Xikita glosario “Samaria, Samaritanos”.

amoDios. ⁵⁵ E' amejemej ayá' ankixmatij. Nej sí nikixmati; iwán siga nikijtoj iga ayá' nikixmati, nō tewān nitakajkayawas ken amejemej. E' nej sí nikixmati iwán nikchjwa ken yéj kijtowa. ⁵⁶ Abraham, yej amo-ikyapatajmej, pagui' iga kitasnekiá iga niwĩtziá; iwán kita', iwán poxsan yolpagui'.

⁵⁷ Judiyojmej kijlijkej Jesús:

—Aya tikpiá niga cincuenta años, ¿iwán tikijtowa iga tikita'ya Abraham?

⁵⁸ Jesús kijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj iga kuá' aya teyá Abraham, nej nonoyay.

⁵⁹ Iwán kikuikej te'ti iga kitemiktiayaj Jesús; e' Jesús mijān, iwán kisa' ipan weyitiopan; panoj tatzalan iwán yajki.

9

Jesús kachitialtiá se pacha

¹ Kan panōtiaya Jesús, kita' se taga' yej itékiya iga pacha.

² Iwán idiscipolojmej kitajtankej:

—Tamachtiani, ¿te iga an itékiya ga pacha inin taga'? ¿Ix iga itaj o iye' kichijkej yej ayēkti, o iga yéj nokta kichij yej ayēkti?

³ Jesús kijtoj:

—Ayéj iga yéj kichij yej ayēkti, niga itaj niga iye' kichijkej yej ayēkti, sino que iga ipan yéj mamonēxti yej Dios wel kichjwa. ⁴ Mij nono' amowan nia nikchjwati itekipánōl yej nejtitan, iga kuá' yawi tayowatiati, ayágajo' wel tekipanoj. ⁵ Mij nono' ipan inin tajli nej kenkuá' niktawíá la gente pan iyalmajmej.

⁶ Kuá' Jesús tami' inin kijtoj, chijcha' talpan wan kichij alin soki' iga ichjchal, iwán inon soki' kitālilij ipan iyix yej pacha. ⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xaj ximo-ixpakati ipan ayawalwéj yej itōka' Siloé —Siloé kijtojneki “yej kitjitankej”.

Pacha yajki iwán mo-ixpaga', iwán kuá' mokuēpa', welja tachaya. ⁸ Iwán yej najna'san ichamej iwán yej kixmatiajya iga pacha, kijtojkej:

—¿Ix ayéj inin yej motāliaya iga kitajtaniá tomjn?

⁹ Sekin kijtojkej:

—Kena, yéjya.

Sekin sej kijtojkej:

—Ayéj yéj, e' ijkompasan ken yéj.

E' yej katka pacha kijtoj:

—Nejya yej katka nipacha.

10 Iwán kitajtankej:

—¿Te mitzchiwilijkej iga wel xitachá?

11 Yéj kijtoj:

—Inón taga' yej itoqa' Jesús, kichij alín soki' iwán neṭalilij ipan noyix iwán ne-ijlij: “Xaj ipan ayáwal yej itoqa' Siloé iwán ximo-ixpaka.” Nej niajki iwán kuá' nimo-ixpaga', welja nitachá'.

12 Iwán kitajtankej:

—¿Kān ono' inón taga'?

Iwán yéj kijtoj:

—Anikmati.

Fariseojmej kitajtaniy pacha yej achitiá'

13 Iwán yej katka pacha kiwigakej iyixtaj fariseojmej. 14 E' kuá' Jesús kichij soki' iga kachitaltij pacha, inón día katka kuá' mosewilo, 15 inón iga fariseojmej sej kitajtankej yej katka pacha kén iga ixtapowi'. Yej katka pacha kijtoj:

—Neṭalilij soki' ipan noyix, iwán nimo-ixpaga' inán welja nitachá.

16 Sekin fariseojmej kijtojkej:

—Inón taga' yej kichij ijkón, ayéj Dios kititan, iga tekipanowa malej iga día kuá' mosewilo.

E' sekin kijtojkej:

—¿Kén wel kichiwias milagro se taga' yej ayompa nemi?

Iwán ayá' sansé kijtowayaj, 17 iwán sej ki-ojpatajtankej inón yej katka pacha:

—Tej, ¿te tikijtowa de inón yej mitzixtapoj?

Iwán yéj kijtoj:

—Nej nikijtowa iga yéj profeta.*

18 E' judiyojmej ayá' kicredowayaj iga inón taga' pacha katka, iwán inán welja tachá, este que kinotzkej itaj iwán iye'. 19 Iwán kitajtankej:

—¿Ix inín in amopiltzín yej ankijtowaj itékiya iga pacha? ¿Kén iga inán welja tachá?

20 Itaj iwán iye' pacha kijtojkej:

—Nikmatij iga inín nopiltzín, itékiya iga pacha. 21 E' ayá' nikmatij ken kichij iga inán welja tachá, niga no nikmatij a'yéj kixtapoj. Yéj xiktajtaniқан, yéjwa' yóleja, wel imatika mitzijliáj ken kichij iga inán ay'ya pacha.

22 Itaj iwán iye' ijkín kijtojkej iga kimajmawiliayaj judiyojmej, iga judiyojmej motajtołtjkaja iga kikixtiayaj ipan tiopan yej kijtowaya iga Jesús el Mesías. 23 Inón iga itaj iwán iye' kijtojkej: “Yéj xiktajtaniқан, yéjwa' yóleja.”

24 Iwán judiyojmej sej kinotzkej yej katka pacha, iwán kijlijkej:

* 9:17 9:17 Xikita glosario “Profeta”.

—Xinenojma-ijlikan iyixtaj Dios; nejemej nikmatij iga inon taga' kichijto' yej ayekti.

²⁵ Yej katka pacha kijtoj:

—Nej anikmati siga kichijto' yej ayekti o ayá', yej sí nikmati iga nej katka nipacha iwán inán welja nitachá.

²⁶ Sej kitajtankej:

—¿Te mitzchijwilij? ¿Kén iga mitzixtapoj?

²⁷ Yéj kijtoj:

—Nimitzijlijkejakej, e' amejemej ayá' annecredowaj, ¿te iga ankinekij iga sej manikojpaj-ijto? ¿Ixtaj no ankinekij xiktokakan?

²⁸ Judiyojmej kajajwakej yej katka pacha, iwán kijlijkej:

—Tej sí tiktoka nokta in inon taga'. E' nejemej niktokaj Moisés. ²⁹ Nejemej nikmatij iga Dios tajtoj iwán Moisés, e' inon taga' anikmatij kan wəłaj.

³⁰ Taga' yej katka pacha kijtoj:

—¡Nej inin sí anikojasi! Amejemej ayá' ankimatij kan wəłaj iwán nej ne-ixtapoj. ³¹ Tikmatij iga Dios ayá' kikaki yej kichijwa yej ayekti, kikákisan yej kiweyimatiltiáj iwán kichijwaj ken kineki Dios. ³² Nikeman ayí' mokaki iga se yej itekiya iga pacha, agaj wel makixtapo. ³³ Siga katka inin taga' ayá' wəłaj de Dios, awel nité kichijwaya.

³⁴ Iwán judiyojmej kijtojkej:

—Tej yej motekiya iga tikchijto'ya yej ayekti, ¿tikneki xinemachtikan?

Iwán kikixtijkej ipan tiopan.

Yej tacháj mochijwaj ken pachamej

³⁵ Jesús kimati' iga kikixtijkej ipan tiopan inon yej pacha katka, iwán kuə' Jesús kasi', kitajtan:

—¿In tej, ix ticredowa ipan iPiltzin Dios?

³⁶ Yej pacha katka kijtoj:

—Nokoko, xine-ijli a'yéj on iga nej manicredo ipan yéj.

³⁷ Jesús kijtoj:

—Tikita'ya, nej yej nemi nitatapowa mowan.

³⁸ Iwán inon taga', motankuaketza' itenoj Jesús, iwán kijtoj:

—Nicrodowa, noTeko.

³⁹ Jesús kijtoj:

—Nej niwəłaj ipan inin tajli iga maniknexti katiapa yej yekti iwán katiapa yej ayekti. Nej niwəłaj iga yej pachamej matachakan, iwán yej iga tacháj, mamochiwakan ken pachamej.

⁴⁰ Iwán sekin fariseojmej yej onoyaj itenoj Jesús, kuə' inin kikakikej, kitajtankej:

—¿In nejemej, no nipachamej?

⁴¹ Jesús kijtoj:

—Siga amejemej katka ampachamej, Dios ayá' mitzitayaj iga ankichijkej yej ayękti. E' iga ankijtowaj iga antacháj, Dios mitzitaj iga ankichijtokej yej ayękti.

10

Kan mixkuĩtilo pan borregoymej

¹ Jesús sej kijlij fariseojmej:

—Nimitznojma-ijliáj iga yej ayá' kalaki ipan ipuertajyo kólal kan onokej borregoymej, majwa' kalaki se' lado, inonwa' yej tachteki, iwán tamaga iga kikui yej ayéj itatki. ² E' yej kalaki ipan puerta, inonwa' in pastor yej kicuidarowa borregoymej. ³ Yej tacuidarowa pan puerta, kitapowiliá puerta iga makalaki pastor, iwán borregoymej kitajtolkakij. Pastor kinotza ipan itokamej, iwán kikikixtiá kólalko. ⁴ Iwán kuá' kikijkixtija inochi borregoymej, in pastor tapanowa, iwán borregoymej kitokaj iga kitajtolkakij. ⁵ E' ayá' kitokaj se' yej akixmatij, majwa' senchollowaj, iga ayá' kitajtolkakij yej námol.

⁶ Jesús kinęxtilij kan mamixkuĩtikān, e' yejemej akimatikej te kijtojneki.

Jesús yej kiyę'cuidarowa borregoymej

⁷ Inón iga Jesús sej kijlij fariseojmej:

—Nimitznojma-ijliáj iga nej ken nipuertaj kan kalaki borregoymej. ⁸ Inochi yej walkej achto que nej, inómejwa' yej tachteki iwán tamagaj iga kikuij yej ayéj itatkimej; e' borregoymej ayá' kitajtolkakikej. ⁹ Nej nipuertaj, yej ipan nej kalaki, momanawiá, ken tikita inón borrego yej kisa iwán kalaki iwán kasi saka'.

¹⁰ 'Yej tachteki wı' iga san tachtekiki, tamiktiá iwán tapolowa, e' nej niwalaj iga xiye'onokān nochipa, wan amo mamitzpolokān nitę. ¹¹ Nej yej nikye'cuidarowa borregoymej. Pastor yej kiyę'cuidarowa borregoymej este motemaka iga mamiki. ¹² E' yej tekipanowa iga san tataniá, kuá' kita wı' se weyi koyo',* ompa kikajtęwa borregoymej, iwán cholowa, iga ayéj pastor iwán iga ayéj itatki borregoymej. Iwán weyi koyo' kitatalochtiá borregoymej, iwán sempapayinij. ¹³ Inón taga' cholowa iga yęj kinékisan tomın, ayéj borregoymej.

¹⁴ 'Nej yej nikye'cuidarowa borregoymej, inón iga nikixmati noborregoymej iwán noborregoymej nę ne-ixmatij. ¹⁵ Ijkón ken noTaj ne-ixmati nej nę nikixmati noTaj; iwán nej nimotemaka iga manimiki

* **10:12** 10:12 Español: lobo. Lobo ken weyi koyo'.

iga noborregoymej. ¹⁶ Nikpiá nō se' noborregoymej, yej ayá' ono' ipan in̄n kólal, iwán nia nō nikuajligati ipan in̄n kólal. Ijkón yejemej nō n̄tajtolkakiskej, iwán onos sesan kólal iga borregoymej iwán sesan pastor.

¹⁷ 'Inón iga noTaj neçhokiliá, iga nimotemaka iga nimiki iga noborregoymej iwán sej ni-ojpa-isas. ¹⁸ Ayagaj wel nemiktiá, sino que nej nimoyokatemaka iga nimiki. Nej wel nimotemaka iga manemiktikan iwán wel sej ni-ojpa-isa. Ijkón n̄tekimá' noTaj.

¹⁹ Kuá' judiyojmej kikakikej inón tajtolmej, sej moyo-
jyokatijkej. ²⁰ Mia' kijtowayaj:

—¿Te iga ankichiwiliáj caso, yejwa' kipiá maļespíritoj iwán lokojtito'?

²¹ E' sekin kijtowayaj:

—Ayagaj yej kipiá maļespíritoj wel ijkón tajtowa. ¿Ix wel se maļespíritoj kixtapowa pachamej?

Judiyojmej ta-ijiyaj

²² Inón vej sektaj, iwán Jerusalén nemi kilwichiwiliayaj weyitiopan. ²³ Jesús onoya weyitiopan, iladoj kalten yej itoqa' Salomón, ²⁴ iwán judiyojmej kiyawalojkej Jesús, iwán tatajtankej:

—¿Este kēman nīkmela'matiskej a'yéj in tej? Siga tej tiCrīstoj xinēnojma-ijlīkan nokta.

²⁵ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlīkeja iwán ayá' annēçredoijkej. Yej anki-taj nikchīwa iga ijkón nokta n̄tekimaka noTaj, inón kimela'nēxtiá a'yéj in nej. ²⁶ E' amejemej ayá' anki-çredowaj iga ayéj anoborregoymej, ijkón ken nimitzijlīkeja. ²⁷ Noborregoymej n̄tajtolkakij, iwán nej nō nikixmatij iwán n̄tokaj. ²⁸ Nej nikchīwa iga nochipa maonokan iwán noTaj, iwán ayagaj nekūlij. ²⁹ Nochi noborregoymej nemá' noTaj, yéj máj kipiá poder que nochi, iwán ayagaj wel kikuiliá yej kipiá ipan imá'. ³⁰ Nej iwán noTaj sesan.

³¹ Iwán judiyojmej sej kikuikej te'ti iga kipatanaltiliáj Jesús. ³² Iwán Jesús kijtoj:

—Nīkchija mia' yej yekti amo-ixtaj iga ipoder noTaj; ¿iga katiapa de inón yej nikchij annetemitijnekij?

³³ Judiyojmej kijtojkej:

—Ayá' niawij nimitztewitij iga tikchij yej yekti, sino que iga timaltajtoj iga Dios; tej titaga' iwán tikijtowa iga tiDios.

³⁴ Jesús kijlij judiyojmej:

—Ipan amoley ijkuilijto' yej Dios kijtoj: “Amejemen andiosmej.” † ³⁵ Tikmatij iga yej kijtowa itájtol Dios ijkonya

nokta, iwán Dios kitokawij diosmej inomej yej kikakikej itájtól. ³⁶ Siga Dios netapejpen iwán netitan ipan inín tajli, ¿kén ankijoskej iga nimaltajtoj iga nikijtoj iga nej iPiltzín Dios? ³⁷ Siga ayá' nikchiwa yej kichiwa noTaj, amo xincredokan. ³⁸ E' siga nikchiwa yej kichiwa noTaj, malej ayá' anncredowaj nej, e' xicredokan yej nikchiwa, iga xikmela'matikan nokta iga noTaj ono' nowan iwán nej nono' iwán noTaj.

³⁹ Sej kiwigasnekiáj preso, e' Jesús choloj.

⁴⁰ Iwán Jesús yajki ipan weya' Jordán ikisáyampa tonati', iwán ompa kawí', kan Juan tekitabautizarowaya. ⁴¹ Mia' gente yajkij kitatoj, iwán kjtowayaj:

—Melá' iga Juan ayá' kichij nisé milagro, e' nochi ken kijtoj Jesús, ómpaya nokta.

⁴² Mia' kicredoj Jesús ompa kan onoyaj.

11

Miki Lázaró

¹ Onoya se taga' yej wetitoya yej itoka' Lázaró. Isiwa-iknimej itoka' María iwán Marta, Lázaró iwán isiwa-iknimej ichamej Betania. ² Inín María yej isiwa-iknín Lázaró yej wetitoya, ininya María yej kitoyawilij aceite yej ajwiya' ipan iyikxi toTeke iwán kiwakiltij iga itzónkal.

³ Inomej ome siwatkej tatitankej iga ijkín makijlitij Jesús:

—NoTeke, moamigoj yej tikpoxchokiliá, wetito'.

⁴ Kuá' Jesús inón kikagui', kijtoj:

—Inín kokolis ayá' kimiktij, inonwa' iga mamoweyimatilti Dios kuá' monextiá yej yéj wel kichiwa iwán iga no mamonexti iga nej iPiltzín Dios.

⁵ Malej iga Jesús kipoxchokiliaya Marta, María iwán Lázaró, ⁶ kuá' kijlijkej iga Lázaró wetito', Jesús káwigo' ome día ompa kan onoya. ⁷ Iwán kijlij idiscipolomej:

—Tiakan sej Judea.

⁸ Idiscipolomej kijlijkej:

—Tamachtiani, ikín judiyomej mitztemiktijnekiáj, ¿inán sej tiajneki ompiga?

⁹ Jesús kijtoj:

—¿Ix aya'taj ankimatij iga día kipiá doce hora? Siga se nejnemi ipan día, ayá' mokxiwiteki iga tawilpan. ¹⁰ E' siga se nejnemi tayowakan, mokxiwiteki iga ayá' tawilpan.

¹¹ Iwán Jesús kijtoj:

—Toamigoj Lázaró kóchi'ya, e' nia nikixititi.

¹² Discipolomej kijtojkej:

—NoTeke, siga kóchi'ya, inón kitojneki iga yawi achitiati.

13 E' Jesús inín kijtoj iga Lázaro mígui'ya, iwán idiscipolomej kejlantoyaj anka kochtoya. 14 Iwán Jesús kinojma-ijtoj:

—Lázaro mígui'ya. 15 Nipaki iga ayá' ompa nonoya, iga ijkón máj yekti iga amejemej xinecredokan. E' tiakan matikitatij.

16 Iwán Tomás yej kijliáj Kuatej, kijlij sekin yej no discipolomej:

—Tiakan no iga matimikikan wan Jesús.

Jesús wel ki-ojpa-ixitiá yej mikto'

17 Kuá' asi' ompiga, Jesús kimati' iga Lázaro kiwigaya nawi día iga kitokakej. 18 Betania onoya itennoj Jerusalén, mo-itztoyaj ken eyi kilómetro; 19 iwán mia' judiyomej yajkij kipaxalowiltoj Marta iwán María iga kiyolchikawatoj, iga mígui' iyiknín. 20 Kuá' Marta kimati' iga Jesús nemi asi, yajki komemawito, e' María kawi' kalijti'. 21 Iwán Marta kijli Jesús:

—NoTeško, siga nigaj katka tonoya, noknín ayá' mikiá. 22 E' malej ijkón, nej nikmati iga Dios yawi mitzmakati nochi yej tej tiktajtanilij.

23 Jesús kijtoj:

—Moknín yawi ojpa-isati.

24 Marta kijtoj:

—Kena, nej nikmati iga yawi ojpa-isati kuá' yej miktókeja ojpa-isaskej ipan último día.

25 Iwán Jesús kijtoj:

—Nejwa' in yej nitaojpa-ixitiá iwán yej nitamaka vida. Yej kicredowa ipan nej, malej iga mamiki, ojpa-isas, 26 iwán nochi yej isatokej iwán kicredowaj ipan nej, ayá' mikiskej nikeman. ¿Ix ticredowa yej nikijtowa?

27 Marta kijtoj:

—Kena noTeško, nej nicredowa iga tej el Cristo yej iPiltzín Dios, yej witzia ipan inín tajli.

Jesús choka itennoj kan motoga' Lázaro

28 Kuá' tami' inín kijtoj, Marta yajki kinotzato María yej iyiknimpa iwán ki-ichtaka-ijlij:

—In Tamachtiani nígaja ono' iwán mitznotza.

29 Kuá' María inón kikagui', nimanín moketza' iwán yajki kan ono' Jesús. 30 Jesús aya asiá ipan inón altepe', onoya ompa kan Marta kixnamikito. 31 Kuá' kitakej María moketza' iwán kistewa', judiyomej yej onoyaj chan María iga kiyolchikawaj, kitokakej, yejemej kijtojkej anka yawi kan motoga' Lázaro iga chokati.

³² Kuá' María asi' kãn ono' Jesús, motankuãketza' itënoj iwãn kijlij:

—NoTëko, siga nigaj tonoya, noknïn ayá' mikiá.

³³ Kuá' Jesús kita' iga chõkato' María iwãn judiyojmej yej iwãn wãlkej, Jesús poxsan moknomati' este kualo' iyãlmaj.

³⁴ Iwãn Jesús tatajtan:

—¿Kãn ankitõkakej in Lázaro?

Yejemej kijtojkej:

—NoTëko, xiwĩki xikitaki.

³⁵ Iwãn Jesús chõga'. ³⁶ Judiyojmej kijtojkej:

—Ta' xikitakãn ken iga kipoxchõkiliaya Lázaro.

³⁷ E' sekin de yejemej kijtojkej:

—In inïn yej kitachaltij yej pacha, ¿ix awel katka tejté kichij iga Lázaro amo mamiki?

Ojpa-isa Lázaro

³⁸ Jesús sej chõga' iyãlmaj, kitechoj ãnimajxapo', inõn xapo' tëntzaktoya iga së weyite'ti. ³⁹ Jesús kijtoj:

—Xikãnakãn inõn te'ti.

E' Marta yej iyiknïn yej migui', kijlij Jesús:

—NoTëko, anka machaya ãn in noknïn, iga kiwigaya nãwi día iga migui'.

⁴⁰ E' Jesús kijtoj:

—¿Ix ayá' nimitzijlij, siga ticredowa tia tikitati iweyipoder Dios?

⁴¹ Iwãn kenakej te'ti kãn kitãlkaj yej mikto'. Iwãn Jesús ajkotachá' ipan cielo iwãn kijtoj:

—NoTaj, nimitzmaka gracias iga tinekagui'. ⁴² Nej nikmati iga nochipa tinekaki, e' nikijtoj inïn iga inimej gente yej nij onokej makicredõkãn iga tej tineñitan.

⁴³ Kuá' tami' inïn kijtoj, tzãjtzi'pa iga kijtoj:

—¡Lázaro, xikãsa ompa!

⁴⁴ Lázaro yej miktoyay, kãsa', majma-ilpitoya iwãn ijikxi-ilpitoya iga tzótzol iwãn xaygatzaktoya iga tzótzol. Jesús kijtoj:

—Xikxixitomakãn iwãn mayáwiya.

Motajtõltiáj iga kipresojwiáj Jesús

⁴⁵ Iwãn mia' judiyojmej yej senyajkij iwãn María kuá' kitakej yej kichij Jesús, kicredojkej ipan yéj. ⁴⁶ E' sekin de yejemej yajkij kitatoj fariseojmej, iwãn kipowilijkej yej kichij Jesús. ⁴⁷ Iwãn fariseojmej iwãn ijefejmej sacerdotejmej monechkojkej wãn yej kimandarowaj judiyojmej iga motãtapowijkej iwãn kijtojkej:

—¿Të tikchĩwaskej? Inïn taga' nemi kichĩwa mia' milagro.

⁴⁸ Siga ijõnsan tikajtewaj, nochi gente yawi kicredõti ipan

yéj, iwán yej mandarowaj Roma wítzej iga kixixitínakij toweyitiopan iwán topaís.

⁴⁹ E' sę de yejemej yej itoqa' Caifás yej inón año onoya iga ijefej sacerdotejmej, kijtoj:

—Amejemej ayá' ankimatij nité, ⁵⁰ niga ankimatij iga máj yękti mamiki sę taga' iga nochi gente, e' amo mapoliwi nochi tokniwan.

⁵¹ E' Caifás ayejsan iga yéj kiyoka-ijtoj; iga yéj katka ijefej sacerdotejmej inón año, kijtoj ijkón iga Dios kitajtólma' iga Jesús yawi mikiti iga inewi judiyojmej. ⁵² Ayejsan iga judiyojmej, sino que yawi mikiti iga makinechko nochi ipilowan Dios yej papayintokej noyan pan tajli. ⁵³ Inón iga este íkuá', yej kimandarowaj judiyojmej motajtoltijkej iga makimiktikan Jesús.

⁵⁴ Inón iga Jesús ay'ya monęxtiaya iyixtaj judiyojmej, sino que kisa' ipan inón ital Judea iwán yajki itenoy desierto ipan sę altepe' yej itoqa' Efraín. Iwán ompa kaw'i iwán idiscipolomej.

⁵⁵ Ay'ya wejka iga judiyojmej kichiwaj ilwi' yej kijliáj Pascua,* iwán mia' gente de mia' altepemej yajkij Jerusalén iga kichiwaj yej moneki† iga wel makiweyimatiltikan Dios, inín kichiwayaj kuá' aya pewa iyilwi la Pascua. ⁵⁶ Kitęmojtinemiáj Jesús, iwán kuá' onoyaj tiopan, mosesepantajtaniáj:

—¿Kén ankijtowaj? ¿Ix wí' an ilwitaj, o ayá'?

⁵⁷ Fariseojmej iwán ijefejmej sacerdotejmej tatekimakakej iga si agaj kimati kan ono' Jesús, makijto, iga makikitzkikan.

12

Sę siwa' kixixipatzowa Jesús

¹ Poliwiao' seis día iga mochiwa ilwi' yej kijliáj la Pascua. Jesús yajki Betania kan chantitoya Lázaro, inón yej ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ² Ompa kichijkej tákual iga komemawijkej Jesús; Marta kitajtaliaya tákual, iwán Lázaro sę de inomej yej takuajtoyaj iwán Jesús ipan mesa. ³ Iwán María kiwajli' ken medio litro aceite yej ajwiya' yej chijto' de sę xochi' yej itoqa' nardo, yej poxsan patiyoj iwán kitoyawilij Jesús ipan iyikxi, iwán kiwakiltij iga itzónkal. Iwán noyan kaliyti' taajwiyyaya. ⁴ Iwán Judas Iscariote, yej ipiltzin Simón, sę de idiscipolaj Jesús yej yawi kinęxtiti Jesús iga makikitzkikan, kijtoj:

* 11:55 11:55 Xikita glosario "Pascua".

† 11:55 11:55 Małtiyaj wan kitajtaniłijkej perdón. Lev 15

⁵ —¿Te iga ayá' monamá' inín yej ajwiya' iga mamopalewi yej amotapialiáj? Inín ipatiyo ke' se kitaniá ipan trescientos días.

⁶ E' Judas kijtoj inín, ayéj iga kineki mamopalewi yej amotapialiáj, sino que iga tachteki, como yéj kinechkowaya tomín, kichtekiá yej ompa kenaya. ⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikajtewa, iga yéj nemi machtowiá iga neťajtaliliá yej neťaliliskej kuá' neťokaskej. ⁸ Yej amotapialiáj, nochipa onos amowan, e' nej ayá' nochipa nij annepiaskej.

Motajtoltiáj iga makimiktikan Lázaro

⁹ Mia' judiyojmej kimatikej iga Jesús ono' Betania, iwán yajkij ompiga, ayejsan iga kitatoj Jesús, no kitatoj Lázaro yej Jesús ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹⁰ Iwán ijefejmej sacerdotejmej motajtoltijkej iga no yawij kimiktij Lázaro, ¹¹ iga itechko yéj, mia' judiyojmej kikajtejkej iga kitokaj sacerdotejmej iga kitókaja Jesús.

Jesús asi weyi-áltepe' Jerusalén

¹² Mia' gente yajki Jerusalén iga kilwichiwiliáj la Pascua; ipan se'ya día kimatikej iga Jesús yawi asiti ipan inón áltepe'. ¹³ Iwán kimajmatekkej soya' iwán yajkij kixnamikitoj Jesús, tzajztiajkij:

—¡Mamoweyimatilti Dios! ¡Mamoweyimatilti yej kititani toTeke Dios! ¡Maye'tajtolo iga iRrey Israel!

¹⁴ Jesús kasi' se burro iwán tejkaj ipan, ken kijtowa kan ijkuilijto' itájtol Dios:

¹⁵ Amo ximajmawikan yej anchantitokej ipan áltepe' Jerusalén;

xikitakan iga wi' moRrey,
tejkatiwi' ipan se burro.

¹⁶ Kuá' inón kichij Jesús idiscipoloymej ayá' kenderowayaj, e' máj máj kuá' Jesús yákiya ipan cielo, kejlankej iga nochi inón ijkuilijtoya de yéj, inón iga ijkón mochij.

¹⁷ La gente yej onoyaj kuá' Jesús kinotza' Lázaro xapoko iwán kitakej kén iga ki-ojpa-ixitij, kipowayaj yej kitakej.

¹⁸ Inón iga la gente kixnamikitoj Jesús, iga kimatikej iga kichij inón milagro. ¹⁹ Iwán fariseojmej mosepan-ijlijkej:

—Ankitákeja, awel te tikchijawaj. Ta' xikitakan, nochi gente kitoka Jesús.

Sekin griegojmej kitemowaj Jesús

²⁰ Yajkij no sekin griegojmej iwán inomej gente yej yajkij Jerusalén ilwitaj iga kiweyimatiltitoj Dios. ²¹ Inimej griegojmej kitechojkej Felipe, yej de Betsaida, estado de Galilea, iwán kitajtankej:

—Ej, niknekij manikitakan Jesús.

²² Felipe yajki kijlito Andrés iwán iyomextimej yajki kijlitoj Jesús. ²³ Iwán Jesús kijtoj:

—Ási'ya hora iga iPiltzın Taga' yawij kiweyimatiltitij. ²⁴ Nimitzijliáj siga se íyol trigo ayá' wetzi ipan tajli iwán miki, seguırówasan iga ono sesan; e' siga miki yawi piwiti komati íyol. ²⁵ Yej igánajsan mochokiliá, yawi poliwiti, e' yej ipan inın tajli motemaka iga makisufriro iga nej netoka, nochipa yawi onoti wán Dios. ²⁶ Siga agaj kineki matekipano iga nej, manetoka; iwán kan nej nonos, ompa no onos yej tekipanowa iga nej. Siga agaj tekipanowa iga nej, noTaj yawi kiye'itati.

Jesús kijtowa iga yawi mikiti

²⁷ 'Inán pox nitayokoxto'; ¿te nia nikijto? ¿Ix manikijto: "NoTaj, xinemanawi ipan inın yej yawij nechiwilitij inán"? E' iga inón nokta niwalaj. ²⁸ NoTaj, xikchiwa iga makiweyimatiltikan motoka'.

Iwán moká' se tájtol ipan cielo yej kijtoj:

—Níkchija iga mamoweyimatilti, iwán sej nia nikweyimatiltiti.

²⁹ Yej ompa takaktoyaj, kijtowayaj iga tatikuini, iwán sekin kijtowayaj:

—Se ángel kinotza'.

³⁰ Iwán Jesús kijtoj:

—Ayéj iga nej mokagui' inın tájtol, sino que iga amejemej.

³¹ Amanya nokta, Dios yawi kijuzgaroti nochi yej onokej ipan inın tajli, iwán aman yawi kikixtitij tzitzimi' yej mandarowa ipan inın tajli. ³² Iwán kuá' neajkokuiskej ipan cruz, nochi yawi necredoti.

³³ Iga inın yej Jesús kijtoj, kijtoj kén iga yawi mikiti. ³⁴ Iwán la gente kijtoj:

—Kan ijkuilijto' la ley kijtowa iga Cristo nochipa onos. ¿Te ígataj tikijtowa iga iPiltzın Taga' yawij kajkokuitij ipan se cruz? ¿A'yéj in inón iPiltzın Taga'?

³⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Yej tawiá ónoso' iwán amejemej, e' ayá' wejkawas iga onos amowan. Xinemikan miej ankipiajo' inón yej tawiá, iga amo mamitztechokan yówal; iga yej nejnemi takomichkan akimati kan yawi. ³⁶ Xicredokan ipan yej mitztawiáj, miej ónogo' amowan, ijkón annemiskej kan taxotalpan.

Kuá' tami' inón kijtoj, Jesús yajki kan awel kasikej.

Judiyojmej akicredowaj ipan Jesús

³⁷ Malej iga Jesús kichija mia' milagro iyixtaj yejemej, ayá' kicređojkej ipan yéj ³⁸ iga mamochiwa ken kijkuiloj el profeta Isaías:

NoTeko, ¿a'yéj kicređoj notájtol?

¿A'yéj kinextilij toTeko ipoder? *

³⁹ Inón iga awel kicređowayaj iga ijkín nō kijkuiloj Isaías:

⁴⁰ Dios kipajpachatilij iwán kiyoltakuawilij,

iga amo matachakan iga iyixmej,

niga makentenderokan iga iyalmajmej,

niga mawitzekan notenōj iga manikachitiltikan.†

⁴¹ Isaías kijtoj inón iga kita' iweyipoder Jesús, iwán taj-towaya de yéj.

⁴² E' malej ijkón, mia' judiyojmej kicređojkej Jesús, este yej máj tayakantokej, e' ayá' momela'nex̄tiayaj iga kimajmawiliayaj fariseojmej iga amo makikix̄tikān tiopan.

⁴³ Akicređojkej ipan Jesús iga máj kinekiáj iga la gente makiye'itakan, que Dios makiye'ita.

Itájtol Jesús yawi kijuzgaroti la gente

⁴⁴ Jesús tajtoj recio:

—Yej kicređowa ipan nej, ayá' ipansan nej kicređowa, nō ipan noTaj yej neṭitan. ⁴⁵ Yej nej ne-ita, nō kita yej neṭitan. ⁴⁶ Nej yej nitawíá, niwalaj ipan inín tajli iga yej neṭređowa amo maono kan takomichkan. ⁴⁷ E' siga agaj kikaki notájtol iwán ayá' kichiwa ken nikijtowa; ayéj nej yej nikjuzgarowa iga nej ayá' niwalaj iga nitajuzgaroko, sino que iga nitasalvaroko. ⁴⁸ Yej aneye'ita iwán ayá' neṭajtolkui, óno'ya a' kijuzgarowa: notájtol yej nikijtoj, inón yawi kijuzgaroti ipan último día. ⁴⁹ Iga yej nikijtowa, ayá' nejsan niktēnchiwa; noTaj yej neṭitan neṭekimaka iwán neṭextiliá te manikijto. ⁵⁰ Nikmati iga inón yej tatekimaka noTaj, kichiwa iga yej kicređowaj nochipa maonokan wan yéj. Yej nikijtowa, nikijtowa ken noTaj neṭekimaka.

13

Jesús kix̄xipaka idiscipolomej

¹ Kuá' mostápaya iyilwiyo la Pascua, Jesús kimatiáy iga ási'ya hora iga yawi kikajtewati inín tajli iga yáwiya kan ono' toTaj. Yéj nochipa kichokilij yej kitokatinemiáj, yej onoyaj ipan inín tajli, iwán iga mikis nesis iga kipoxchokiliá inimej yej yéj itatki.

² Nemi cenarowayaj. Ompa nō onoya Judas Iscariote yej ipiltzimpa Simón. Tzitzimi' áchtoya kijlij Judas ipan iyalmaj iga makinexti Jesús iga makikitzkikan. ³ Jesús

* 12:38 12:38 Is. 53:1 † 12:40 12:40 Is. 6:10

kimatiáy iga toTaj kima'ya nochi poder, kimatiá iga yéj kitítan iwán yawi sej kan ono' Dios. ⁴ Mocketza' kan nemi cenarowa, kikixtij isotantzótzol iwán motajko-ilpij iga toalla. ⁵ Iwán kakij a'ti ipan se xikal iwán pewa' kixxipaka idiscipolojmej, iwán kijixxiwatztiajki iga tzótzol yej iga tajko-ilpitoya.

⁶ Kuá' asi' itenoj Simón Pedro, Pedro kijtoj:

—NoTeko, ¿ix kajasi iga tej xine-ikxipaka?

⁷ Jesús kijtoj:

—Inán ayá' tikentenderowa yej nemi nikchiwa, e' kēman tikentenderoj.

⁸ Pedro kijlij:

—Ayí' nimomakas iga xine-ikxipaka.

Jesús kijtoj:

—Siga ayá' nimitzixxipaka, awelwa' timochiwa tin-discipoloj.

⁹ Simón Pedro kijtoj:

—NoTeko, ámosanwa' xine-ikxipaka; no xinemapaka iwán no xinekuapaka.

¹⁰ E' Jesús kijtoj:

—Yej máltijo' kinékisan mamó-ikxipaka iga inoyan ejto'. Iwán amejemen an-ejtokej, malej iga ayá' amonochin.

¹¹ Kijtoj iga ayá' inochin ejtokej, iga kimatiá a'yéj yawi kinextiti iga makikitzkikan.

¹² Kuá' tami' ta-ijikxipaga', Jesús sej kakij isotantzótzol, iwán sej kixnan mesa iwán kijtoj:

—¿Ix an kentenderowaj yej nimitzchiwilijkej?

¹³ Amejemen anne-ijliáj iga nej amoMaestroj iwán iga amoTeko, iwán ómpaya iga ijkón anne-ijliáj. ¹⁴ Siga nej amoMaestroj iwán amoTeko, nimitzixxipakakej,

ijkonsan no amejemen ximosepan-ikxipakakan. ¹⁵ Nej nimitznextilijkej ken xikchiwakan, iga ijkonsan no

xikchiwakan ken nimitzchiwilijkej. ¹⁶ Nimitznojma-ijliáj iga nisé tekipanowani awel mochiwa majya sej que ipatrón,

iwán nisé yej kitítankej ayá' majya sej que yej tatitan. ¹⁷ Siga an kentenderowaj inin yej nimitzijlijkej iwán ankichiwaj,

anyolpaktoskej.

¹⁸ 'Inin ayá' nemi nimitzijliáj amonochin, iga nikye'ixmati aja'yéj niktapejpen. E' yawi mochiwati yej kijtowa kan ijkulijto': "Yej takua nowan, ne-ijiyay."

¹⁹ Áchtoya inin nimitzijliáj iga kuá' mochiwas, amejemen xikmatikan a'yéj nej. ²⁰ Nimitznojma-ijliáj iga yej ki-omemawia yej nej niktitani, nej neomemawia, iwán yej neomemawia,

ki-omemawia yej neñitan.

Judas yawi kinextiti Jesús iga makikitzkikan

²¹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús poxsan moyolmiktij, iwán kinojma-ijtoj:

—Nimitznojma-ijliáj, iga se de amejemen yawi nenextiti iga manekitzkikan.

²² Iwán discipolomej mosesepantachilijkej iga ayá' kimatiáj de a'yéj nemi tajtowa. ²³ Se de idiscipolomej, yej Jesús kipoxchokiliaya, takuajtoyaj itenoj; ²⁴ iwán Simón Pedro kimanozta' iga kitajtan de a'yéj nemi tajtowa. ²⁵ Iwán inón discipulo máj kiná'tejoj Jesús, iwán kitajtan:

—NoTeko, ¿a'yéj?

²⁶ Jesús kijtoj:

—Nia nitapaloiti iga tájkol pan, iwán yej nikmakas, inonya nokta.

Iwán tapalomej iga tájkol pan iwán kimá' Judas Iscariote, yej ipiltzin Simón. ²⁷ Kuá' Judas kikui' pan, Tzitzimi' kala' ipan iyalmaj. Iwán Jesús kijtoj:

—Yej tia tikchiwati, xikchíwaya sémiya.

²⁸ E' ni agaj yej kixnantoyaj mesa akimati' te iga ijkón kijlij. ²⁹ Judas kinentiaya kuetaxbolsaj kan kenaya tomín, sekin kijtojkej anka Jesús nemi kijliáj iga makikowa tejté yej moneki ipan ilwi' o makimaka tejté yej ayá' motapialiáj.

³⁰ Kuá' Judas kíkui'ya in pan, kisa'. Íkuá'wa' takómiya.

Yej Jesús tatekimaka

³¹ Kuá' Judas kisa'ya, Jesús kijtoj:

—Inán monextiá iweyipoder iPiltzin Taga', iwán iweyipoder Dios monextiá ipan yéj. ³² Siga iPiltzimpa Taga' kinextiá iweyipoder Dios, Dios kinextij iweyipoder iPiltzin, iwán inánwa' yáwiya kinextiti. ³³ Nopilowantzitzin, ayo' máj nonos amowan. Amejemen annetemoskej; e' inonsan yej nikijlij judiyomej, inonsan no nimitzijliáj amejemen: Ayá' wel anyaskej kan nej nia. ³⁴ Nimitzmakaj inán nuevo mandamiento: ximosepanchokilikan. Ijkón ken nej nimitzchokiliáj, amejemen no ximosepanchokilikan. ³⁵ Siga anmosepanchokiliáj, nochi kimatis iga amejemen annodiscipolomej.

Pedro kijtoj iga akixmati Jesús

³⁶ Simón Pedro kitajtan Jesús:

—NoTeko, ¿kan tia?

Jesús kijtoj:

—Kan nej nia; inán awel tinetokas, e' keman tinetokas.

³⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—NoTeko, ¿te iga inán awel nimitztokas? Nej niksentálija noalmaj iga manimiki iga tej.

³⁸ Jesús kijtoj:

—¿Ix melá' iga tiksentálijá moalmaj iga timikis iga nej? Nimitznojma-ijliá iga kuá' áyapa takuika kayo, tia tikijtoji eyi vej iga ayá' tine-ixmati.

14

Jesús kijtowa iga yéj ojti yej yawi kan ono' toTaj

¹ Kijtoj Jesús:

—Amo xitayokoxtokan, ximoconfiarokan ipan Dios iwán ipan nej no. ² Ipan íkal noTaj pox ono' kan wel mochantilo, siga ayéj ijkón, nimitzijliayaj katka. Niáo'wa' nikchiwati kan ximochantikan. ³ Kuá' niájya iwán nimitzchiwiliskeja kan amonoskej, niwí' sej iga nimitzkuikij, iga kan nonos nej, ompa no xonokan amejemen. ⁴ Amejemen ankimatij kan nia, iwán ankixmatij ojti.

⁵ Tomás kijtoj:

—NoTeko ayá' nikmatij kan tia; ¿kén nikmatiskej in inón ojti?

⁶ Jesús kijtoj:

—Nejwa' in inón ojti, nej yej anitakajkayawa, wan nitamaka vida. Ayagaj wel asi kan ono' toTaj Dios siga ayá' moconfiarowa ipan nej. ⁷ Siga katka xine-ixmatikan, no ankixmatíaj noTaj; iwán inán ankixmátija, iwán ankitákeja.

⁸ Felipe kijtoj:

—NoTeko, xinexetilikanwa' in toTaj, iwán ayo' máj nimitztajtantoskej.

⁹ Jesús kijtoj:

—Felipe, ikayay ninemi iwán amejemen, ¿iwán áyataj tine-ixmati? Yej ne-íta'ya, kita' no toTaj; ¿te ígataj tine-ijliá iga manimitznexetilikan toTaj? ¹⁰ ¿Ayá' ticredowa iga nej nisetito' wan toTaj iwán toTaj setito' wan nej? Yej nimitzijliáj, ayá' nejsan niktenchiwa, toTaj yej iwán nisetito', netajtolmaka. Nochi yej nikchiwa, yéjwa' in yej kichijto'. ¹¹ Xincredokan iga nej nisetito' wan toTaj, iwán toTaj setito' wan nej; siga ayá' ancredowaj, xicredokan ipan yej ankitaj nikchiwa. ¹² Nimitznojma-ijliáj, yej ncredowa, yawi no kichiwati yej nej nikchiwa; iwán yawi kichiwati majya sej que nej nikchij, iga nej nia kan ono' toTaj. ¹³ Iwán nochi yej ankitajtaniliskej toTaj iga anmoconfiarowaj nopan, nej nimitzmakaskej, iga ipoder toTaj mamonexti ipan nej yej iPiltzin. ¹⁴ Nej nikchivas nochi tesan amejemen annetajtaniliskej iga anmoconfiarowaj nopan.

Jesús kijtowa iga kititanis el Espíritu Santo

15 Jesús nŋ kijtoj:

—Siga amejemen annehokiliáj, xikchiwakan ken nimitztekimakaj. 16 Iwán nia niktajtaniłiti toTaj iga mamitztitanilikan se' yej mamitzpalewikan, iwán mamitzyolchikawakan iga nochipa maono amowan: 17 inin iyEspíritoj Dios yej ijkonya nokta ken tanextiliá. Yej akixmatij Dios awel kiplaskej iyEspíritoj, iga ayá' kitaj iwán akixmatij; e' amejemen ankixmatij iga yéj ono' iwán amejemen iwán nochipa onos ipan amejemen. 18 Ayá' nimitzsenkokajtewaskej; niwi' sej iga nonos iwán amejemen. 19 Alín poliwi iga la gente ay'ya máj ne-itas, e' amejemen anne-itaskej; iwán iga nej nisato', amejemen nŋ an-isatoskej. 20 Íkuá' amejemen ankimatiskej iga nej nisetito' wan noTaj, iwán nej nisetito' iwán amejemen, iwán amejemen ansetitokej wan nej. 21 Yej kimati iwán kichywa ken nitatekimaka, neši iga nechokiliá nokta, iwán noTaj kichokilij inŋn yej nechokiliá iwán nej nŋ nikchokiliá, iwán nimonextij iyixtaj kén nokta in nej.

22 Judas (ayéj yej kitokawiáj Iscariote) kijtoj:

—NoTeko, ¿te iga tia timonextiti no-ixtajmej iwán ayéj iyixtajmej la gente yej amitzixmatij?

23 Jesús kijtoj:

—Yej nechokiliá, netajtolkaki; iwán noTaj yawi kichokiliti, iwán noTaj iwán nej niwitzej iga nisen-onokij wan yéj. 24 Yej ayá' nechokiliá, ayá' netajtolkui; yej inán nemi nimitzijliáj ayéj nejsan nikyoka-ijtowa, sino que noTaj yej netitan netajtolmaka.

25 'Nemi nimitzijliáj nochi inin miej nóno' amowan; 26 e' iyEspíritoj Dios yej mitzyolchikawaj, yej toTaj mitztitaniliskej iga makikui notekipánŋl, yawi mitznextilitij nochi, iwán mitzejlantiskej inewi yej nimitzijlijkej.

27 'Nej niaya, e' nikchivas iga xonokan tamelá. Ijkŋn iga amonoskej tamelá, ayéj ken onokej inŋmej yej ayá' kixmatij Dios. Amo ximoyolmiktikan niga ximajmawikan. 28 Annekakíkeja iga nimitzijlijkej iga niaya, iwán niwi' sej iga nonoki iwán amejemen. Siga melá' iga annenekij, ampakiáj iga ankimatij iga nia kan ono' toTaj iga yéj majya sej que nej. 29 Inin áchtoya nimitzijliáj iga kuá' mochiwas, ximoconfiarokan pan nej.

30 'Ay'ya máj nitajtoj iwán amejemen; iga wi'ya Tzitzimi' yej mandarowa ipan inin tajli. Malej iga nej ni alín awel te nechiwiliá, 31 ijkŋn nokta yawi mochiwati, iga la gente yej ayá' kixmatij Dios, makimatikan iga nikpoxneki toTaj iwán nikchywa ken iga yéj netekimá'. Ximoketzakan, matiákanya.

15

Imekayo uva iwán imajma'

¹ Kijtoj Jesús:

—Nejwa' kenkuá' imela'mekayo uva,* iwán noTaj kenkuá' yej kicuidarowa inón imekayo. ² Nomajma' yej ayá' takilyowij, kimajmachijchijawaj; e' yej kita iga taki, kitejtekiá imajmatzitzin kajkán kineki iga máj mataki. ³ Amejemen kenkuá' imajma' uva yej kitejtekiáikeja imajmatzitzin iwán anye'onókeja iga inón yej nimitzmachtijkej. ⁴ Ijkón xisetitokan iwán nej, ken nej nisetito' iwán amejemen. Ken ima' uva awel taki iséltisan siga ayá' salijto' ipan imekayo; ijkonsan no amejemen, awel ankichijawaj nité yej yékti, siga ayá' ansetitokej wan nej.

⁵ 'Nejwa' in uvajmeka', iwán amejemen imajma'. Yej setito' wan nej, nej nisetito' iwán yéj iwán poxsan taki. Siga ayá' amonokej nowan, awel ankichijawaj nité. ⁶ Yej ayá' setito' iwán nej, yawij kitajkalitij, iwán wakis ken tikita imajma' kuawi' yej monejnechkowa iwán kitatiáj.

⁷ 'Siga amejemej ansetitokej iwán nej, iwán ankichijawaj kensan nimitznexsilijkej, xiktajtanikan yej ankinekij iwán noTaj mitzmasukkej. ⁸ NoTaj poxsan kiweyimatiltiáj kuá' amejemen ankichijawaj yej yékti, iwán ijkón nesí iga annemela'tokaj. ⁹ Nej nimitzpozchokiliáj ken noTaj nepozchokiliá; nochipa xikchijawan ken nimitzijliáj iga nimitzpozchokiliáj. ¹⁰ Siga ankichijawaj ken nimitzijlijkej, nochipa nimitzchokiliskej, ijkón ken noTaj nechokiliá iga nikchijawa yej yéj netekimaka.

¹¹ 'Nimitzijliáj nochi inin iga xipaktokan ken nej, ijkón anmela'paktoskej. ¹² Ininwa' in nimitztekimakaj iga xikchijawan: ximosepanchokilikan ken nej nimitzchokiliáj. ¹³ Ayagaj máj wel kinextij iga kichokiliá iyamigojmej sino que yejsan momaka iga mamiki iga yejemej. ¹⁴ Amejemen anmochijwaskej anoamigojmej siga ankichijawaj yej nimitztekimakaj. ¹⁵ Ay'ya nimitzijliskej iga annosiervoymej, iga siervo ayá' kimati yej kichijawa ipatrón. Nimitzijliáj iga anoamigojmej, iga nimitznexsilijkej nochi yej noTaj ne-ijlij. ¹⁶ Ayéj amejemen yej annetapejpenkej; sino que nej yej nimitztapejpenkej iga nimitzijliáj iga xakan iwán xikchijawan yej yékti ken tikita se uvajmeka' yej poz taki iwán itakilka ayá' nimanin palanis. Ijkón toTaj mitzmasukkej nochi yej ankitajtaniliskej iga anmoconfiarowaj pan nej. ¹⁷ Inin yej nimitztekimakaj iga xikchijawan: iga ximosepanchokilikan sewo' iwán se'.

* 15:1 15:1 Xikita glosario "Uva".

Yej ayá' kixmatij Dios kijiyaj Jesús iwán yej kitokaj

¹⁸ 'Siga yej ayá' kixmatij Dios mitzijiyaj, xikmatikan iga nej achto ne-ijiyakej. ¹⁹ Siga amejemen aya katka ankixmatiáj Dios, yej ayá' kixmatij Dios mitzchokiliayaj, ken kichokiliáj yej de yejemempasan. E' nej nimitztapejpenkej kan amonoyaj itzalan yej ayá' kixmatij Dios, inon iga yejemej mitzijiyaj iga ay'ya ankichiwaj ken yejemej. ²⁰ Xikejlamikikan inin yej nimitzijlijkej: "Nisé tekipanowaní máj mandarowa que ipatrón." Siga nej ne-ijiyakej, amejemen no yawij mitzijiyatij; siga inomej kichijkej ken niknextilijkej, no kichiwaskej ken ankinextiliskej. ²¹ Nochi inin yawij mitzchwilítij iga annetokaj, iga ayá' kixmatij yej netitan.

²² 'Siga ayá' niwitzia iga nikpowiliayaj notajtól, ayá' kimatiáj siga kichijtokej yej ayekti, e' inán awel kijtowaj iga ayá' kichijtokej yej ayekti. ²³ Yej nej ne-ijiya, no kijiya noTaj. ²⁴ Ayá' nesia siga kichijtokej yej ayekti siga nej ayá' nikchijka iyixtajmej milagrojmej yej ayagaj wel kichíwa, e' kitákeja yej nikchij; e' malej ijkón, ne-ijiyaj iwán no kijiya noTaj. ²⁵ E' inin mochij iga mamochíwa ken ijuilijto' ipan iley yejemej: "Ne-ijiyakej malej ayá' nemi nikchíwa yej ayekti."

²⁶ 'Nia niktajtaniłiti toTaj iga mamitztitanili iyEspíritoj. Inon iyEspíritoj mitzpalewiaj iwán mitzyolchikawaj iga mitznextiliaj yej mela'ciertoj de nej, ²⁷ iwán amejemen no ankipowaskej de nej, iga este kuá' pewa' iga nij ninemi, ansenemikej nowan.

16

¹ Jesús kijlij idisciploljmej:

—Inin nimitzijliáj iga amo xikajtewakan iga ximoconfiarokan ipan nej. ² Yawij mitzkixtítij ipan amotiopamej, iwán kuá' agaj de yejemej mitzmiktiskej, yejemej keljantoskej iga ijkón kichiwaj, nemi kichiwaj ken Dios kineki. ³ Inin kichiwaskej iga aya kixmatij toTaj niga nej. ⁴ Nimitzijliáj inin, iga kuá' ijkón mochíwas, xikejlamikikan iga nej nimitzijlijkeja.

Yej kichíwa el Espíritu Santo

'Inin animitzijlijkej achto iga nonoya amowan. ⁵ E' inán nia iga manono iwán yej netitan; iwán nisé de amejemen ayá' netajtani kan nia. ⁶ Majwa', amoknotikej iga yej nimitzijlijkej. ⁷ E' ayá' nimitzkajkawaj: yekti iga mania, iga siga ayá' nia, el Espíritu Santo yej mitzyolchikawaj ayá' wí' iga maonoki amowan; e' siga nia, nia nimitztitanilítij. ⁸ Kuá' yéj wí', yawi kinextilíti la gente iga kichijtokej yej ayekti iwán kinextiliskej iga ono' se ojti kan ye'nemilo iwán

iga Dios yawi tajuzgaroti. ⁹ Kichijtokej yej ayekti iga ayá' moconfiarowaj nopan; ¹⁰ kimatiskej katiapa in ye'ojti iga nej nia kan ono' toTaj, iwán amejemen ay'ya anne-itaskej. ¹¹ Kimatiskej iga Dios yawi tajuzgaroti, iga yej mandarowa noyan ipan inin tajli óno'ya iga yawij kicastigarotij.

¹² 'Majo' nimitzijlijnekij, e' amejemen inán aya wel anken-tenderowaj. ¹³ Kuá' wí' iyEspíritoj Dios, yéj mitzmachtiskej nochi yej mela'ciertoj, iwán ayá' tajtoj kensan yéj kineki, yawi kijtoti inewi yejsan kikakis, iwán yawi mitzmatiltitij nochi yej mochiwas. ¹⁴ Yéj yawi neweyimatiltiti, iga kikuis yej nej notájtól, iwán mitznextiliskej amejemen. ¹⁵ Inewi yej kipiá toTaj, notatki nō; inón iga nikijtoj iga el Espíritu kikuis notájtól iwán mitznextiliskej amejemen.

Yej moknomatij, pakiskej

¹⁶ 'Alín poliwi iga ay'ya ane-itaskej, e' panoj se' alín tiempo anyawij sej anne-itatij iga nia kan ono' toTaj.

¹⁷ Iwán sekin idisciplolomej mosepantajtankej se' iwán se':

—¿Ix te an te-ijlijneki iga te-ijliá? “Alín poliwi iga ay'ya ane-itaskej, e' panoj se' alín tiempo anyawij sej anne-itatij”, iwán te iteki on, “Nia kan ono' toTaj.” ¹⁸ ¿Te an kijtojneki in inón “alín tiempo”? Ayá' tikmatij de te nemi tajtowa.

¹⁹ Jesús kimati' iga kitajtanisnekiáj, iwán kijlijkej:

—Nej nimitzijlijkej iga poliwi alín iga ayo' anne-itaskej iwán panoj se' alín tiempo sej anne-itaskej. ¿Ix inin in yej anmotajtantokej amejemen? ²⁰ Nimitznojma-ijliáj iga anyawij anchokatij iwán anmoknomatiskej, e' yej akixmatij Dios yawij pakitij. E' malej iga anmoknomatitoskej, anyawij ampakitij. ²¹ Kuá' se siwá' yawi taonoltiti, pilkualoto', iga ási'ya hora; e' kuá' nacéroja xolo' kelkáwaya iga pilkualo', iga pákto'ya iga kíta'ya ixolo'. ²² Ijkón nō amejemen amoknomatij inán; e' nej nimokuepas iga nimitzitakij sej, iwán anyolpakiskej, iwán ayagaj wel mitzkawaltiskej iga ampakij.

²³ 'Ipan inón día ay'ya anetajtaniskej nité. Nimitznojma-ijliáj iga toTaj yawi mitzmakatij inewi yej xiktajtanilikán iga anmoconfiarowaj ipan nej. ²⁴ Este inán ayá' nemi ankitajtaniij nité ipan notoka'; xiktajtanikan, iwán mitzmaskej iga ximela'pakikan.

Jesús kitaniliá nochi yej ono' ipan inin tajli

²⁵ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlijkej nochi inin kan ximixkujtičan, e' yawi asiti hora iga ay'ya nimitzmachtiskej kan ximixkujtičan, iga nimitzmela'tatapowiskej de toTaj. ²⁶ Inón día amejemen

ankitajtaniliskej ipan notoka', iwán ayá' nikijtowa iga nia niktajtaniliti toTaj iga amejemen, ²⁷ iga toTaj mitzpozchokiliáj. Mitzchokiliáj iga amejemen annechokiliáj, iwán ankičredojkej iga nej niwáľaj de Dios. ²⁸ Nikiśa' iyixtaj toTaj iga niwáľaj ipan inin tajli, e' inán nikajtewa inin tajli iga nia sej kan ono' toTaj.

²⁹ Iwán idiscipolójmej kijtojkej:

—Inán sí nemi anne-ijliáj yej wel nikentenderowaj, ayejo' kan manimixkujtikān. ³⁰ Inán niktaj iga nochi tikmati, iwán ay' kineki iga agaj mamitzajtani, inón iga nicredowaj iga tiwáľaj kan ono' Dios.

³¹ Jesús kijtoj:

—¿Inán ankičredówaja? ³² Pues ásiya la hora, iwán inanya nokta kuá' amejemen ampapayiniskej iwán nijnijiga anyaskej, iwán annesenkokajtewaskej. E' ayá' noselti nonos, toTaj ono' nowān. ³³ Nimitzijliáj inin iga xonokān tamelā iga anšetitókeja nowān. Ipan inin tajli amejemen yawij mitziknočiwatij; e' xiksentalikan amoalmaj ipan nej, nej niktānlija nochi yej ono' ipan inin tajli.

17

Jesús oradowa iga idiscipolójmej

¹ Kuá' tami' inin kijtoj, Jesús tachá' cięlojkbapa iwán kijtoj:

—NoTaj, ási'ya hora. Xikweyimatilti moPiltzīn, iga nej yej moPiltzīn nō manimitzweyimatilti. ² Puej tej tikchij iga moPiltzīn makipiá poder ipan inewi gente, puej tej tikmá' iga wel makijto iga nochi yej tej tikmá' nochipa maonokān wān tej. ³ Iga se maono nochipa mowān, kineki mamitzixmati, tej yej moseltisan timela'Dios, iwán nej Jesucristo yej tej tiktitan.

⁴ 'Nej nimitzweyimatiltija nij ipan inin tajli, iwán niktāmija yej tinētitan manikchiwaki. ⁵ NoTaj, inán xinemaka inón poder yej nikpiaya kuá' nonoya mowān kuá' aya teyá tajli.

⁶ 'Inimej yej tiktapejpen ipan inin tajli iwán tinemá' iga manetokakān, nikmatiltijkeja a'yéj tej. Tejpa katka motatki, iwán tej tinemá', iwán kichijkej ken kijtowa motájtōľ. ⁷ Inán kimatij iga inewi yej nikpiá, tej tinemá'. ⁸ Puej nikpowilij motájtōľ yej tej tinemá', iwán yejemen kiye'kuikej. Kicredójkeja iga tej nokta tinētitan.

⁹ 'Nimitztajtaniľá iga yejemen; ayá' nimitztajtaniľá iga yej ayá' mitzixmatij, sino que iga inomej yej tinemá' iga tej motatki. ¹⁰ Inewi yej notatki, tej nō motatki,

iwán yej motatki, notatki nq; nēweyimatĩltiáj iga yejemen moconfiarowaj ipan nej.

11 'Nej ay'ya máj nonos ipan inín tajli; e' yejemej kena, káwijo' ipan inín tajli, iwán nej nia iga manono mowañ. NoTaj yej mitzajasi iga mamitzweyimatĩltikan, iga mopoder xikomemawí yej tinemá', iga maonokan sesan iyalmajmej kensan tej iwán nej. 12 Kuá' nonoya iwamej ipan inín tajli, nicuidarowaya iga mopoder inomej yej tej tinemá', iwán nikomemawíayaj. Iwán nisé de yejemen apoliwi', petz inón yej walañ iga yawi mela'poliwiti, iga mamochiwa ken kijtowa kan ijkuilijto' motájtqł.

13 'Inán nia kan tej tonó'; iwán nikijtowa inín miej nóno' ipan tajli, iga yejemej nq mapakikan ken nej nipakto'. 14 Nej nikpowilijkeja motájtqł, e' yej amitzixmatij kijiyaj yej mitzixmatij, iga yejemej ayo' kichiwaj ken yej ayá' mitzcredowaj, kensan nej nq ayá' nikchiwa ken yej ayá' mitzcredowaj. 15 Ayá' nimitztajtaniliá iga xikixti ipan inín tajli, sino que xikmanawikan iga Tzitzimi' amo makiná'techo yejemej. 16 Ijkón ken nej ayá' nikchiwa ken yej amitzcredowaj, yejemen nq ayá' kichiwaj ken yej amitzcredowaj. 17 Motájtqł mela'ciertoj; xikchiwa iga kuá' kikakij, makisentalikan iyalmajmej iga makichiwakan ken tej tikneki. 18 Ken nej tineñitan kan onokej yej ayá' mitzixmatij, ijkón nq niktitanij yejemen kan onokej yej ayá' mitzixmatij. 19 Niksentaliá noalmaj iga manikchiwa ken tej tikneki. Nikchiwa iga yejemen, iga yejemej nq makisentalikan iyalmajmej iga makichiwakan ken kijtowa motájtqł yej mela'ciertoj.

20 'Ayá' nimitztajtaniliá iga yejémejsan, nq iga yej necredóskejo' kuá' kikakiskej motájtqł yej kipowaskej. 21 Nimitztajtaniliá iga yejemej maonokan sesan iyalmajmej kensan tej tinoTaj, tisetitokej. Iwán makipiakan sesan iyalmajmej ipan tejemej, iga yej aya mitzixmatij maticredokan iga tej tineñitan. 22 Nikmakakej inonsan poder yej tej tinemá', iga maonokan ken sesan, ijkón ken tej iwán nej tisetitokej. 23 Nej nono' ipan yejemen, iwán tej tonó' ipan nej, iga yejemej mamela'setiakan, iwán ijkón yej ayá' mitzixmatij, makimatikan iga tej tineñitan, iwán tikpoxchokiliáj yejemej kensan nej tinechokiliá.

24 'NoTaj, inimej yej netokaj, tej tinemá', nikneki maonokan kan nej nonos, iga makitakan inón weyipoder yej tinemá'; iga tinechokilij desde kuá' aya mochiwa inín tajli. 25 NoTaj, yej nochipa tikchiwa yej yekti, yej amitzcredowaj, ayá' mitzixmatij; e' nej nimitzixmati, iwán inimej yej netokaj kimatij iga tej tineñitan.

²⁶ Niknextilijkeja a'yéj tej, iwán ijkón nia nikchijtoti, iga ken tej tinechokiliá, ijkónsan nq yejemen makichokilikán sekin iwán masetitokan wan nej.

18

Kikitzkiáj Jesús

¹ Kuá' tami' inín kijtoj, Jesús kisa' iwán idiscipolójmej iga yajkij iyikampa atzin yej itoka' Cedrón. Ompa onoya se huerto kan Jesús kala' iwán idiscipolójmej. ² Iwán Judas yej yawi kinextiti Jesús iga makikitzkikan, nq kixmatia inón huerto iga mia' vej Jesús ompa monechkoj iwán idiscipolójmej. ³ Iwán Judas asiko iwán komati soldadojmej iwán sekin policiyajmej* yej tacuidarowaj weyitiopan yej kititankej ijefejmej sacerdotejmej iwán fariseojmej, kinentiayaj iyepadajmej,† iwán mechomej iwán candilmej. ⁴ E' Jesús kimatiaya te yawij kichiwilitij, iwán tatajtan:

—¿A'yéj ankitemowaj?

⁵ Yejemen kijtojkej:

—Jesús de Nazaret.

Jesús kijtoj:

—Nejya nokta.

Judas yej nemi kinextia Jesús iga makikitzkikan, ompa nq onoya iwán yejemej. ⁶ Kuá' Jesús kijtoj: “Nejya nokta”, tzincholójkej iwán wejwetzikej este ipan tajli. ⁷ Jesús sej tatajtan:

—¿A'yéj ankitemowaj?

Yejemen kijtojkej:

—Jesús de Nazaret.

⁸ Jesús kijtoj:

—Nimitzijlijkeja iga nej nokta. Siga nej annetemowaj xikajtewákanya inimej iga mayakan.

⁹ Inín mochij iga mamochiwa yej Jesús kijlij iTaj: “Yej tinemá', nisé ayá' nikpoloj.” ¹⁰ Iwán Simón Pedro kipiaya se espada, kikixtij, iwán kitekilij inakas yej iládojpa iyemá' se yej itoka' Malco, yej itekipanowanij ijefej sacerdotejmej. ¹¹ E' Jesús kijlij Pedro:

—Xikaki sej moepadaj pan ikajlo'. Siga toTaj kinekis iga mane-iknochiwakan, ¿ix ayá'taj mane-iknochiwakan?

Jesús ono' iyixtaj ijefej sacerdotejmej.

¹² Iwán soldadojmej iwán icomandantejmej iwán judiyojmej ipoliciyajmej, kikitzkijkej Jesús iwán kilpijkej. ¹³ Kiwigakej ichan Anás yej imontaj Caifás, yej inón año

* **18:3** 18:3 Xikita glosario “Policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan”. † **18:3** 18:3 Xikita glosario “Espada”.

onoya iga ijefej sacerdotejmej. ¹⁴ Inín Caifás inonsan yej kijlij judiyojmej iga máj yekti mamiki sesan taga' iga inochi gente.

Pedro kijtowa iga akixmati Jesús

¹⁵ Simón Pedro iwán se' discípulo kitokatiayaj Jesús. Inón se' discípulo kixmatia ijefej sacerdotejmej, inón iga kala' iwán Jesús ipan ipatioj ijefej sacerdotejmej. ¹⁶ E' Pedro kawí' kaltənoj. Inón iga inón sewo' discípulo yej kixmati ijefej sacerdotejmej kisa' iwán tajtoj iwán takotzin yej tacuidaroytoya pan kalten, iwán ijkón iga wel kala' Pedro. ¹⁷ Takotzin kitajtan Pedro:

—¿Ayéj tej se idiscípuloj Jesús?

Pedro kijtoj:

—Ayéj, ayéj nej.

¹⁸ Puej sektaj katka, tekipanowənimej iwán policijamej yej tacuidarowaj weyitiopan, titəlkej, iwán ompa moskojtoyaj. Pedro nq ompa ejkatoya iwəmej iga moskojtoya.

Ijefej sacerdotejmej kitajtani Jesús

¹⁹ Ijefej sacerdotejmej pəwa' kitajtani Jesús iga de te tamachtiaya iwán aja'yéj idiscípulojmej. ²⁰ Jesús kijtoj:

—Nej nitajtoj iyixtaj nochi gente; nochipa nitamachtij tiopamej iwán ipan weyitiopan yej ono' Jerusalén kan monechkowaj nochi judiyojmej, iwán até nikichtaka-ijtoj. ²¹ ¿Te iga nej tinəjtani? Xiktajtani yej nekakikej, iwán yejemen makijtokan te nikijtoj. Yejemen kimatij te nikijtoj.

²² Kuə' Jesús kijtoj inín, se policia yej kicuidarowa weyitiopan, yej ompa onoya, kixaygatatzin, iwán kijlij:

—¿Ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdotejmej?

²³ Jesús kijtoj:

—Siga ayempa nitajtoj, xikijto te nikijtoj yej ayəkti; e' siga ompay ken nikijtoj, ¿te iga nemi tinəmaga?

²⁴ Iwán Anás kititan Jesús, ilpitiajki kan mandarowa Caifás, yej ijefejpa sacerdotejmej.

Pedro sej kijtowa iga ayá' kixmati Jesús

²⁵ Mie' Pedro ómpasan ejkatoya iga moskojtoya titənoj, kitajtankej:

—¿In tej ayéj se idiscípuloj Jesús?

Pedro kijtoj iga ayá' kixmati Jesús, kijtoj:

—Ayá', ayéj nej.

²⁶ Iwán kitajtan itekipanowəni ijefejpa sacerdotejmej ipariəntej inón taga' yej kinagastajkolojka Pedro:

—¿Ix animitzita' iga iwán tonoya ipan huerto?

²⁷ Pedro kijtoj sej iga akixmati, iwán íkuə'ya takuiga' kayo.

Jesús ono' iyixtaj Pilato.

²⁸ Iwán kikixtijkej Jesús ichan Caifás iga kiwigakej ipan palacio kan ono' gobernador yej itoka' Pilato. Íkuá' tanestiwitziayay, judiyojmej ayá' kalakikej ipan palacio igaki' wel kimopaj[‡] iga ompa onokej yej ayéj judiyojmej, iwán ijkón awel cenarowayaj pan iyilwi la Pascua. ²⁹ Inón iga Pilato kisa' iga tajtoj iwamej; iwán kijtoj:

—¿In inín taga' te kichij yej ayekti?

³⁰ Yejemej kijtojkej:

—Siga inín katka ayá' kichij yej ayekti, ayá' katka nimitzwajliguiliayaj.

³¹ Pilato kijtoj:

—Xikuigakan amejemen iwán xikchiwilikan ijkón ken tatekimaka amoleymej.

Judiyojmej kijtojkej:

—E' nejemej nijudiyojmej nemandarowajsan[§] nō iwán awel nitatekimakaj iga agaj mamiki.

³² Ijkón mochij yej Jesús kijtoj iga ken iga yawi mikiti.

³³ Pilato sej kala' ipan palacio, kinotza' Jesús iwán kitajtan:

—¿Ix teyja in irrey judiyojmej?

³⁴ Jesús kijtoj:

—¿Ix pan tejsan ijkón tinetajtani o agaj mitztatapowij de nej?

³⁵ Pilato kijtoj:

—Tikmati iga ayéj nijudiyoj. Yej mogentejpa iwán ijefejmej sacerdotejmej mitzkawakoj nij no-ixtaj. ¿Tetaj tikchij yej ayekti?

³⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Kan nirreinarowa ayéj ipan inín tajli. Siga ijkón katka, yej netokaj wel nemanawiayaj iga amo manekitzkikan judiyojmej. E' norreinoj ayá' ono' nigaj.

³⁷ Iwán Pilato kijtoj:

—¿In tejtaj se rey?

Jesús kijtoj:

—Nej nirrey, ken tej tikjowa. Nej inón iga ninaceroj iwán niwalaj ipan inín tajli iga nikijtoko yej melá' nokta. Nochi yej kixmatij iwán kijtowaj yej mela'ciertoj, netajtolkakij.

³⁸ Pilato kijtoj:

—¿Te iteki in yej mela'ciertoj?

Mojtowa iga miki Jesús

[‡] **18:28** 18:28 Se judío yej onoya wan agaj yej ayéj judío awel kikuaya inón cena yej kijliá la Pascua iga kijtojkej iga yej ayéj judío, Dios akiye'ita, wan ken kimopa iga sen-onokej iwán. Inón iga akalakiáj ipan palacio iga Pilato ayéj katka judío.

[§] **18:31** 18:31 Romanojmej mandarowayaj ipan itaj judiyojmej.

Kua' tami' kitajtajtan, Pilato sej kisa' iga tajtoto iwán judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nej ayá' nikasiliá siga inín taga' kichij yej ayękti.
 39 E' amejemen nochipa ankitekimajkawaj se preso kua' iyilwiyo la Pascua, inán, ix ankinekij manikmajkawa irrey judiyojmej?

40 Iwán sej nochi tzajtzikej:

—Inón amo xikmajkawa! ¡Xikmajkawa Barrabás!
 E' Barrabás se yej tachteki.

19

1 Iwán Pilato tatekimá' iga makimagakan Jesús.
 2 Soldadojmej kitalilijkej ipan itzontekon Jesús se corona* de witzti yej kiyawalchijkej iwán kakiltijkej se tzótzol yej este ken tata'chapoti'. 3 Iwán kiná'tejojkej iga kijltoj:

—¡Nimitzweyimatiltiáj tej irrey judiyojmej!

Iwán kixaygatatzinkej.

4 Pilato kisa' sej, iwán kijtoj:

—Ta' xikitakan, nikixtij iga xikmatikan iga ayá' nikasiliá siga kichij yej ayękti.

5 Iwán kisa' Jesús iwán icoronaj yej chijto' iga witzti ipan itzontekon iwán kakijtiaya tzótzol yej chilti' yej este achapoti'. Pilato kijtoj:

—¡Nija ono' in inín taga'!

6 Kua' kitakej ijefejmej sacerdotejmej iwán policiyajmej, pewakej iga tzajtzikej:

—¡Xikmikti ipan cruz! ¡Xikmikti ipan cruz!

Pilato kijtoj:

—Puej xikuğákanya iwán xikmiktikan ipan cruz amejemen, nej ayá' nikasiliá siga kichij yej ayękti.

7 E' judiyojmej kijtojkej:

—Nejemen nikpiáj se ley, inón ley kijtowa iga yawi mikiti, iga igánajsan mojliaya iga yéj iPiltzin Dios.

8 Kua' inín kika' Pilato, majya majmawi'. 9 Kala' sej al palacio iwán kitajtan Jesús:

—¿Kántaj in tej mochan?

E' Jesús até kijtoj.

10 Iwán Pilato kijtoj:

—¿Iwán ayá'taj tinenotza? ¿Ix ayá' tikmati iga nej wel nitatekimaka iga mamitzmiktikan ipan cruz iwán wel no nimitzmajkawa?

11 Jesús kijtoj:

* 19:2 19:2 Xikita glosario "Corona".

—Awel tikchiwa nité ipan nej siga Dios ayá' kineki; inón iga yej nij nekawakoj mo-ixtaj, máj kichijkej yej ayékti que tej.

¹² Desde íkuá' Pilato kiteṁowaya ken iga makimajkawa Jesús; e' judiyojmej tzajtzikej:

—¡Siga tikmajkawa, tej ayéj iyamigoj el rey César!† ¡Nochi yej mochiwa rey, mochiwasneki iyenemigoj el rey César!

¹³ Kuá' Pilato inín kíká', tatekimá' iga makikixtikān Jesús, iwán Pilato motālij ipan iweyi-asientoj kān mandarowa, ompa kān ipan hebreo itōkā' Gabata, yej kijtojneki piso de te'ti. ¹⁴ Inón mochiw kuá' kipolowaya se día iga mochiwa iyilwi la Pascua, ken tajkodía. Iwán Pilato kijlij judiyojmej:

—¡Nigaj ono' amorrey!

¹⁵ E' yejemen tzajtzikej:

—¡Mamiki! ¡Mamiki! ¡Xiclaváropa ipan cruz!

Pilato tatajtan:

—¿Ix nikmikiá ipan cruz amorrey?

E' ijefej sacerdotejmej kijtoj:

—Nejemen ayá' nikpiáj se' rey, petz iséltisan rey César.

¹⁶ Iwán pilato kentregaroj Jesús iga makimiktikān ipan cruz, iwán yejemej kiwigakej.

Jesús iclavárowaj ipan cruz

¹⁷ Iwán Jesús kisa', kiwigaya icruz iga yajki kān itōkā' Kuaomi', ipan hebreo kijliáj Gólgota. ¹⁸ Ompa iclavárojkej Jesús ipan cruz. Nō iclavárojkej itenōj ome tajtaga' ipan sejsé icruz, se de cada lado, Jesús onoya tatajkoyān.

¹⁹ Pilato tatitan iga makitālitij se tajkuílōl ipan icruz, yej kijtowaya: “JESÚS DE NAZARET, IRREY JUDIYOJMEJ.” ²⁰ Kān iclavárojkej Jesús ipan cruz, na'san weyi-áltepe' Jerusalén, inón iga mia' judiyojmej kitajtōltijkej inón tajkuílōl yej ijkuilijtoya ipan hebreo, ipan griego iwán ipan latín. ²¹ Inón iga ijefejmej sacerdotejmej kijlijkej Pilato:

—Amo xikijkuilo “iRrey judiyojmej”; máj yēkti xikijkuilo “Inín mojliá iga iRrey judiyojmej.”

²² E' Pilato kijtoj:

—Yej nikijkuíloja, ijkonya makāwi.

²³ Kuá' iclavárojkeja Jesús ipan cruz, nawí soldádojmej morrepartírowilijkej itzotzolmej Jesús. Ijkon nō kichíwayaj wān isotāntzótzol, e' como inón tzótzol ayá' sasālijtoya, sesan iga ijkititoya desde ajko wān este tani, ²⁴ soldádojmej mosepan-ijlijkej:

† 19:12 19:12 Xikita glosario “César”.

—Amo matiktzatzayanakan; matik-rifarokan iga matikitakan a'yéj kikuis.

Ijkón mochij ken ijkuilijto' itájtł Dios kan kijtowa: “Motatajkolowilijkej notzótzol iwán kirrifarøjkej nosotantzótzol.”‡ Ijkón kichijkej soldadojmej.

²⁵ Iye' Jesús iwán isiwa-iknün iye' onoyaj itenoj cruz kan Jesús onoya, nō onoyaj María yej isiwa' Cleofas iwán María Magdalena. ²⁶ Kuā' Jesús kita' iye' iwán iná' ono' idiscípuloj yej máj kichokiliaya, kijlij iye':

—Nomáj, inepa xikita ken mopiltzın.

²⁷ Iwán kijlij inón idiscípuloj:

—Xikneki noye' ken moye'.

Iwán desde íkuā', ichan inón discípulo ki-omemawij María.

Miki Jesús

²⁸ Kuā' nochi panoj inın, Jesús kimati' iga nóchiya mochij, iwán iga mamochiwa ken ijkuilijto', kijtoj:

—Nataneki.

²⁹ Ompa onoya se jarro yej tentoya iga xokovınoj, iwán kapachøjkej tejté yej ken ichka' ipan xokovınoj, iwán kilpijkej ipan se ima' kuawi' yej itokā' hisopo§ iwán kitenwiltijkej iga makichichına. ³⁰ Kuā' Jesús konij xokovınoj, kijtoj:

—Móchija nochi.

Iwán motzompiloj, íkuā'ya migui'.

Se soldado kisolowa Jesús isekatan iga ilanzej

³¹ Kipolowaya se día iga mochıwa iyilwi la Pascua, iwán judiyøjmej ayá' kinekiáj iga animajmej makawikan ipan icruzmej ipan día sábado, iga inón día kipoxweyimatiáj. Inón iga kijlijkej Pilato iga matatekimaka iga makipojpostek-ilikan iyiximej yej onokej ipan icruzmej iga máj nimanın mamikikan iwán makitemowikanya. ³² Iwán soldadojmej yajkij, iwán kipopostekilijkej iyiximej yej achto taga', iwán se' taga' yej onoya nō ipan icruz iná' Jesús. ³³ E' kuā' kiná'tejojkej Jesús, kitakej iga mıkto'ya, inón iga ayá' kijixipostekikej.

³⁴ E' se soldado kisoloj isekatenoj iga ilanzej, iwán kisa' esti iwán a'ti. ³⁵ Inın kipowa yej kita', iwán ijkonya ken kijtowa, yéj kimati iga ijkonya nokta yej kijtowa iga amemen nō xicredokan. ³⁶ Inın mochij iga mamochiwa ken ijkuilijto': “Ayá' kipopostekilijkej nisé iyomiyo.” ³⁷ Iwán se' kan ijkuilijto' itájtł Dios kijtowa: “Kitaskej yej kisoløjkej.”

‡ 19:24 19:24 Sal 22:18 § 19:29 19:29 Xikita glosario “Hisopo”.

Kitokaj Jesús

³⁸ Kuə' nochi inın mochi, José yey ichan altepe' Arimatea, kitajtanilij Pilato iga wel makiwiga icueroj Jesús iga makitoka. José no kitokaya Jesús, malej iga ichtakasan iga kimajmawiliaya judiyojmej. Pilato kijlij iga wel kiwiga' icueroj Jesús, iwán José yajki kikuito. ³⁹ Asi' no Nicodemo yey se yówal yajka tajtoya iwán Jesús, kiwajli' ken treinta kilos yey ajwiya', nelijto' iga mirra iwán áloes.* ⁴⁰ Ijkón iga José iwán Nicodemo kikuikkej icueroj Jesús, iwán kikikimilojkej iga venda yey kakalijto' iga yey ajwiya', ken iga kitekichıwayaj judiyojmej iga kitokaj animajmej. ⁴¹ Ompa kan kimiktijkej Jesús ipan cruz onoya se huerto, iwán ipan huerto onoya se animajtexapo'† yey kichıjkejo', kan aya agaj kitokaj. ⁴² Ompa kakijkej icueroj Jesús, iga inón animajtexapo' na'san onoya, iwán pewasnekiáy inón día kuə' mosewiáj judiyojmej.

20

Ojpa-isa Jesús

¹ Ipan domingo, María Magdalena yajki isájpasan posantoj, kuə' takómi-o'; iwán kita' iga ay'ya teyá weyite'ti yey kitentzaktoya animajtexapo'.* ² Iwán motalojtiajki kan ono' Simón Pedro iwán se' discípulo, inón yey Jesús kipoxchokiliaya, iwán kijlijkej:

—¡Kichtékkeja toTeko ompa kan onoya ipan animajtexapo', iwán inán atikmatij kan kiwigakej!

³ Pedro iwán sewo' discípulo yajki kan ono' animajtexapo'. ⁴ Iyomextimej mosentalojtiajkij; e' sewo' motaloj máj nimanın que Pedro iwán máj achto asi' kan ono' animajtexapo'. ⁵ Iwán motoloj iga kitachilij, iwán kita' iga ompa ono' tzotzolmej yey iga kikimilijtoya Jesús, e' inón discípulo ayá' kala' este ta-ijti'. ⁶ Iwán Simón Pedro asi' no iwán kala' ipan animajtexapo'. Yéj no kita' iga ompa ono' tzotzolmej, ⁷ iwán tzótzol yey iga kikuakimilojkej Jesús, ay'ya onoya sekan iwán se' tzotzolmej, iyokay kimilijtoya. ⁸ Iwán kala' ipan animajtexapo' se' discípulo yey achto asi' iwán kita' no yey mochi iwán kicredo. ⁹ Puej aya kentenderowayaj yey kitojwa itajtól Dios iga Jesús ojpa-isas kan miktos. ¹⁰ Iwán inomej discipolomej yajki sej ichamej.

Jesús kixnextiliá María Magdalena

* **19:39** 19:39 Mirra iwán áloes kikuikkej iga kembalsamarowaj animaj.

† **19:41** 19:41 Xikita dibujo pan página 266. * **20:1** 20:1 Xikita dibujo p.

¹¹ E' María chokatikaw'i fuera itenoj animajtexapo' iwán motoloj iga tachá' xapo-ijti'. ¹² Iwán kita' omən angelejmej yej este ijichkati' itzotzolmej, ejewatokej kan kitalkaj icuerpoj Jesús; se ewato' kan katka ikuapan iwán se' iyixxitan. ¹³ Angelejmej tatajtankej:

—In tej, ¿te iga tichokato'?

Yéj kijtoj:

—Iga kiwigakej noTeko, iwán anikmati kan kikawatoj.

¹⁴ Tami' kijtoj inín, kuá' tachá' itepotztajpa, ompa kita' Jesús, e' ayá' kimatiá siga Jesús. ¹⁵ Jesús kitajtan:

—In tej, ¿te iga tichokato'? ¿A'yéj tiktemowa?

Yéj kijtoj anka yej kicuidarowaya huerto, iwán kijlij:

—Nokój, siga tej tikuiga' animaj, xine-ijli kan tikawato iga maniá manikuiti.

¹⁶ Iwán Jesús kijlij:

—¡María!

Yéj mokuépa' iwán kijlij ipan hebreo:

—¡Raboni! —yej kijtojneki Tamachtiani.

¹⁷ Jesús kijtoj:

—Xinemajkawa iga aya nitejkawi kan ono' noTaj. E' xaj iwán xikijli nokniwan iga nia kan ono' noTaj iwán amoTaj no amejemen, noDios iwán amejemen no amoDios.

¹⁸ Iwán María Magdalena yajki kimatiltito discipolojmej iwán kijtoj:

—Nikita' toTeko.

Iwán kijlijkej nochi yej toTeko kijtoj.

Jesús kixnextiliá idiscipolojmej

¹⁹ Inonsan domingo, kuá' tayoway, discipolojmej nechkatoyaj iwán kaltzaktoyaj iga kimajmawiliayaj judiyojmej. Jesús kala' iwán moketza' itajkoyan discipolojmej, iwán kijtoj ijkín:

—¡Tamelá xonokan!

²⁰ Tami' kijtoj inín, kinextilijkej kan kisolojkej, ipan imamej iwán isekatenoj. Iwán yejemen pakikej kuá' kitakej toTeko. ²¹ Iwán Jesús kijtoj sej:

—Tamelá xonokan. Ijkón ken toTaj netitan, nej no nimitztitanij amejemen.

²² Iwán Jesús kipitza' yejemen, iwán kijtoj:

—Manimitzmakakanya iyEspíritoj Dios. ²³ Yej amejemen ankipardonarowiliskej agaj yej kichij yej ayekti, Dios no kiperdonaroj; yej ayá' ankipardonarowiliskej, inón Dios no ayá' kiperdonaroj.

Tomás kita toTeko iga ojpa-isa'ya

²⁴ E' Tomás se de inomej doce idiscipolorej, yej kijliayaj Kuatej, ayá' ompa onoya kuá' asi' Jesús. ²⁵ Iwán sekin discipolorejmej kijlijkej:

—Nikitákeja toTęko.

E' Tomás kijtoj:

—Siga ayá' nikitaliá imamej kan panoy clavojmej, iwán ayá' nikakiá nomájpil kan kisoloj clavojmej, iwán siga anikakiá nomá' kan kisolojkej isekatan, ayá' nicredowa.

²⁶ Kuá' panoy ocho días, discipolorejmej sej nechkatoyaj kaliyti', iwán íkuá' Tomás ompa no onoya. Malej iga tzajzaktoya kalten, e' Jesús kala', moketza' tajkoyan kan onokej yejemen iwán ijkín kijtoj:

—Tamelá xonokan.

²⁷ Iwán kijlij Tomás:

—Xikaki nigaj momájpil, iwán xikita nomamej; iwán xikuajliga momá' iwán xikaki nosekatan. Amo xiyoltakuakti', sino que xicredo ipan nej.

²⁸ Iwán Tomás kijtoj:

—¡TinoTęko iwán tinoDios!

²⁹ Jesús kijtoj:

—Tomás, inán ticredowa iga tine-ita'. ¡Pakij yej necredowaj malej iga ayá' ne-itaj!

Tejas in inın libro

³⁰ Jesús kichijo' mia' milagro iyixtaj idiscipolorejmej, e' ayá' ijkuilijto' ipan inın ama'. ³¹ E' inın mo-ijkuijoj iga xicredokan iga Jesús in Cristo, iPiltzın Dios, iga anxicredowaj ipan yéj, wel nochipa xonokan wan Dios.

21

Jesús kixnextiliá siete idiscipolorejmej

¹ Kuá' tami' inın, Jesús kixnextilij sej idiscipolorejmej ipan lagunajten. Inón laguna itoká' Tiberias. Ijkín kichij: ² Sekan onoyaj Simón Pedro, Tomás yej kijliayaj Kuatej, Natanael yej de Caná del estado de Galilea, ipilowan Zebedeo iwán sewo' máj omen discipolorejmej. ³ Simón Pedro kijtoj:

—Nia nitopojmati.

Yejemej kijtojkej:

—Nejemej no niawij mowan.

Tejkajkej ipan se ákal, iwán yajkij; e' inón yówal ayá' kikitzkijkej nisé. ⁴ Kuá' tanęstiwıtzıayay, Jesús nesiko ipan aten, e' idiscipolorejmej ayá' kimatiáj siga yéj. ⁵ Iwán Jesús kijtoj:

—Nokniwan, ¿ix achá ankikitzkijkej topoj?

Yejemen kijtojkej:

—Ni se.

⁶ Iwán Jesús kijtoj:

—Xikmoṭakaṇ amorreṭej ilaḍoj moye'kampa amoákaḷ iwán ankikitzkiskej.

Ijkón kichijkej, iwán ay'ya wel kikixtiayaj reḍej iga komati topoḷ kipiaya.

⁷ Iwán inón discípulo yej Jesús kipoxchokiliaya, kijlij Pedro:

—iInonwa' toṭeko!

Kua' kika' Simón Pedro iga toṭeko, motaajakij, iga ayá' kakijtoya itzótzol, iwán momoṭa' atampa. ⁸ Sekin discipolojmej asikej ipan playa iwán ákaḷ, kitilantiajkij reḍej yej kipiaya komati topoḷmej, puej onoyaj ken cien metros iga aten. ⁹ Kua' temójkeja ipan ákaḷ kasitoj Jesús kipiá paṇ iwán nemi kixka se michin paṇ tékol. ¹⁰ Jesús kijtoj:

—Xikuajligakaṇ achi topoḷ yej ankikitzkíjkejo'.

¹¹ Simón Pedro tejkaḷ ipan ákaḷ iwán kiwawatatzoj este ipan playa inón reḍej yej kiwajligaya ciento cincuenta y tres wejweyi topoḷ; malej iga komati, e' reḍej ayá' tzayani'

¹² Iwán Jesús kijtoj:

—Xitakuákija.

Iwán nisé de idiscipolojmej amixewiaya iga kitaj-taniáj a'yéj in yéj, iga kimatiáj iga toṭeko. ¹³ Iwán Jesús tana'tejoj, kiku' paṇ iwán kimajmakakej yejemen; ijkonsan no kichij iwán topoḷ.

¹⁴ Iga inín eyi veja iga Jesús kixnextilij idiscipolojmej kua' ojpa-isa'.

Jesús tajtowa iwán Simón Pedro

¹⁵ Kua' tami' takuajkej, Jesús kitajtan Simón Pedro:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá máj que inimej? Pedro kijtoj:

—Kena noṭeko, tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Iwán Jesús kijtoj:

—Xinecuidarowiliwa' noborregoḷtitzín.*

¹⁶ Sej kitajtan, iga inín ome vejya:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá?

Pedro kijtoj:

—Kena noṭeko, tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Jesús kijtoj:

—Xicuidaro noborregoḷmej.

¹⁷ Iga inín eyi veja kitajtan:

—Simón, ipiltzín Jonás, ¿ix tinechokiliá?

* **21:15** 21:15 Kua' Jesús kijtoj "naborregoḷtitzín", kijtojneki nochi yej ipan kicreḍowaj iwán kitokaj.

Pedro moknoṃmati' iga eyi veja kitajtaniḡ iga si kichokiliá; iwán kijlij:

—Noṭeko, tej nochi tikmati; tej tikmati iga nimitzchokiliá.

Jesús kijtoj:

—Xicuidaro noborreḡojtzitzin. ¹⁸ Nimitznojma-ijliá iga kuá' tichokótzino', timotaajakiaya iga tiaya kan tej tikneki; e' kuá' tiwéweja, tikmelawas moma' iwán se' mitztaajakiltij iwán mitzwigas kan ayá' tikneki.

¹⁹ Iga inin kijtoj, Jesús nemi kijtowa kén iga Pedro yawi mikiti iwán ijkón kiweyimatiltij Dios. Iwán Jesús kijtoj:

—¡Xinotoka!

Discípulo yej Jesús kipoxchokiliá

²⁰ Kuá' Pedro tachá' itepotztajpa, kita' iga kitokatiwajaj inón yej Jesús kipoxchokiliaya, inonsan yej ewatoya itenoj kuá' cenarojtoyaj iwán kitajtan: “Noṭeko, ¿a'yéj in yej yawi mitznex̄titi iga mamitzk̄itzk̄ikan?” ²¹ Kuá' Pedro kita', kitajtan Jesús:

—Noṭeko, in inin ¿te yawi kipasaroṭi?

²² Jesús kijtoj:

—Siga nikneki ma-isato este kuá' nej niwí', inón tej atikmati. Tej xinotoka.

²³ Iwán mopowa' iga inón discípulo ayá' mikis. E' Jesús ayá' kijtoj iga ayá' mikis, sino que kijtoj: “Siga nikneki ma-isato este kuá' nej niwí', inón tej atikmati.”

²⁴ Nejsan in inón discípulo yej nikipowa nochi inin yej nikita', iwán nikijkuiloj. Iwán nikmati iga ayá' nitakajkayawa.

²⁵ Ónogo' máj yej Jesús kichij; siga mamó-ijkuilo katka sejsé sejsé, anka ipan inewi tajli akitoloj amamej yej mo-ijkuiloj. Ijkónyawa'.

Ken kichijkej iyapostolejmej Jesús Hechos

Jesús kijtowa iga wi' el Espíritu Santo

¹ Teófilo yej nimitzpoxye'ita, ipan yej achto nolibro, nimitzijkuilowilij nochi ken iga Jesús kichij wān tamachtij este iga pewa' itekipánol, ² iwán este iga tejkaj ipan cielo. Kuā' aya yawi ipan cielo kitapejpen iyapostolejmej* wān iga el Espíritu Santo kitekimakakej te makichiwakan. ³ Kuā' Jesús ojpa-isa' kan miktoya, yéj imatika mixnextij iyixtaj yejemej, iwán cuarenta día kixnextilijtoya iga makitakan iga melá' iga isato'. Kitatapowiyay kén iga reinarowa† Dios.

⁴ Mieĵ Jesús sen-onoyaj iwán iyapostolejmej kijlij iga aya makisakan Jerusalén, kijtoj:

—Xikchakan este iga maasi yej toTaj kijtoj iga yawi mitzmakatij, ijkón kensan nimitzijlijkej. ⁵ Melá' iga Juan tabautizaroj‡ iga a'ti, e' amejemen ayo' ke' poliwi iga Dios yawi mitzbautizarotij iga el Espíritu Santo.

Jesús tejkawi ipan cielo

⁶ Yej ompa nechkatoyaj iwán Jesús, kitajtankej:

—NoTeĵo, ¿ix ámanya tikchivas iga sej iselti mamomandaro topaís Israel?

⁷ Iwán Jesús kijtoj:

—Inonwa' ayá' kajasi iga amejemen xikmatikan kēman mochivas, petz toTaj kimati kēman yawi kichiwati. Inón yéjsan wel kichywa. ⁸ E' kuā' el Espíritu Santo onos ipan amejemen, ankipiáskeja poder, iwán ankisaskej iga antatapowaskej de nej. Anyatij Jerusalén iwán noyan ipan estado de Judea, iwán este Samaria,§ iwán este kan máj wejwejka ipan nochi tajli.

⁹ Kuā' tami' kijtoj inón, mieĵ kitajtachilijtoyaj, Jesús pe' tejkaj iga yajki ipan cielo; iwán se mixti kitzakuako iwán ayo' máj kitakej. ¹⁰ Iwán mieĵ ajajkotachixtoyaj iga Jesús nemi tejkawi, íkuā'ya nesikoj itenojmej omen tajtaga' yej este ijista' itzotzolmej, ¹¹ iwán kijlijkej:

—Tajtaga' de Galilea, ¿te iga antajtachixtokej ipan cielo? Ininsan Jesús yej amo-ixtaj tejkaj ipan cielo, yawi sej witzeti kensan inán ankitakej yajki.

Apostolejmej kitapejpenaj Matías iga ipatka Judas

* **1:2** 1:2 Xikita glosario "Apóstol". † **1:3** 1:3 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa". ‡ **1:5** 1:5 Xikita glosario "Bautizar". § **1:8** 1:8 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

¹² Iwán kjskej ipan tepe' yej itōkã' Olivojyoj iga yajkij Jerusalén. Ayá' pox wejka nejnenkej, ken sę kilómetro, ke'san la ley tatekimakaya iga wel manejnemilo ipan día kuã' mosewilo. ¹³ Kuã' asikej Jerusalén, tejkajkej ipan segundo piso ipan kajli kan kawíaj. Ompa onoyaj Pedro, Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo yej Alfeo ipiltzín, Simón yej ipartidoj nacionalista, iwán Judas yej iyiknín Jacobo. ¹⁴ Nochi yejemej nochipa monechkowayaj iga oradowayaj iwán iyikniwán Jesús iwán María yej iye'pa Jesús iwán sekin siwatkej.

¹⁵ Inomej días Pedro moketza' tajkoyan kan nechkatokej ken ciento veinte yej kitokaj toTęko, wan kijtoj:

¹⁶ —Nokniwán, sányasan mochiwaya yej ijkuilijto' yej el Espíritu Santo áchtoya kitajtolmá' David, iga tajtoj de Judas yej kojkuiltij inomej yej kikitzkijkej Jesús. ¹⁷ Judas tejémempa katka, iwán tisentekipanojtoyaj íwan. ¹⁸ Yéj kikowa' sę tajli iga inón tomín yej kimakakej iga kichij yej ayękti, iwán ompa tzontoktiajki, este talaxpoxoni', kjsa' nochi ikuitáxkol. ¹⁹ Kuã' yej chantitokej Jerusalén kimatikej, kitokawijkej inón tajli Acéldama, yej ipan itajtolmej yejemen kijtojneki Tajli yej Esyoj. ²⁰ Iga ipan Salmos kijtowa ijkín:

Íkal makawi isęlti,
ayo' agaj mamochanti ompa.

Iwán kijtowa nō:

Se' makikui yej yejpa katka itekipánol.

²¹ 'Nigaj iwán tejemej onokej tajtaga' yej nemiáj nochipa iwán tejemej kuã' toTęko Jesús onoya towán, ²² este iga Juan kibautizaroj iwán este iga tejkaj ipan cielo. Yękti iga sę de yejemej mamosętili wan tejemej iga nō makipowa iga ojpa-isa' toTęko Jesús.

²³ Iwán kitapejpenkej omen de yejemej: Matías wan José yej nō kipiaya se' ome itōkã': Barsabás iwán Justo. ²⁴ Ijkín kitęnewijkej Dios:

—NoTęko, tej yej tikixmati nochi noalmajmej, xinęnextilikan de inimej omen katiapa tiktapejpena ²⁵ iga matekipano ken apóstol, yej katka itekipánol Judas yej kipoloj iga kichij yej ayękti iwán yajki kan kajasi.

²⁶ Iwán kichijkej rifa iwán kitanij Matías. Iwán desde íkuã' mosętilija iwán inomej once apostolejmej.

2

¹ Kuḗ' asi' iga mochīwa ilwi' yej kijliáj Pentecostés,* nochi yej kitokaj Jesús, sékansan onoyaj. ² Kuḗ' kikakikej wejtikuḗniko yej wḗlaj ipan cielo ken se ejeka' yej pox tajpalej. Iwán nḗwatitoya nḗyan kalijti' kan ejewatoyaj. ³ Iwán nesiko ken tilenguaj, xojxotato ipan sejsé sejsé de yejemej. ⁴ Iwán el Espíritu Santo asi' ipan yejemen, iwán pe' tajtojkej ipan sese'pa tájtḗl kensan el Espíritu Santo kitajtḗlḗyayaj.

⁵ Inḗmej días Jerusalén onoyaj judiyojmej yej kitekiwey-imatḗlḗyayaj Dios, yej nḗyan wḗlkej ipan paḗsmej. ⁶ Kuḗ' kikakikej tatikuḗnto', monechkḗlo' iwán ayo' kimatiáj te kichīwayaj, iga kikaktokej nemi tajtowaj ipan sejsé itajtḗlmej yejemej. ⁷ Madmiradojkej, iwán este moyḗlmajtijkej, iwán mojliayaj:

—In inḗmej, ¿ayejtaj de Galilea in yej nemi tajtowaj? ⁸ ¿Kéntaj welij tikakij nemi tajtowaj ipan sejsépa totájtḗl? ⁹ Nigaj onokej yej wḗlkej Partia, Media, Elam, Mesopotamia, Judea, Capadocia, Ponto iwán tajli yej itḗka' Asia, ¹⁰ Frigia iwán Panfilia, Egipto, wḗn altepemej África yej ono' iyikḗn Cirene. Nḗ yej wḗlkej Roma yej nigaj chḗntitokej; sekin de yejemej mela'judiyojmej, sekin yej kicredojkej ken kicredowaj judiyojmej. ¹¹ Onokej nḗ yej wḗlkej Creta iwán Arabia; e' tonochin tikakij ipan totajtḗlmej tepowiliáj yej Dios kichīwa yej pox yekti.

¹² Inochin moyḗlmajtijtoyaj este ay'ya kimatiáj te kichīwayaj, iwán motajtaniáj:

—¿Nochi inḗn, té ḗn kijtojneki?

¹³ E' sekin kipinajtiayaj iwán kijtowayaj:

—Inḗmejwa' tawamej.

Pedro kitatapowía la gente

¹⁴ Iwán Pedro moketza' iwán inḗmej once apostolejmej; kijtoj recio:

—Judiyojmej iwán nochi yej anchḗntitokej Jerusalén; xikmatikan iwán xikyē'kakikan inḗn yej nia nimitzijlḗtij.

¹⁵ Inḗmej ayá' tawamej ken amejemen ankijtowaj, ¿ix ayá' ankitaj iga yowáltigo'? Las nuevejo'. ¹⁶ Inḗnwa' nemi mochīwa yej el profeta† Joel íkyaya kijtoj ijkín:

¹⁷ Kijtoj Dios; kuḗ' ayo' wejka iga nitajuzgarōki,

nia nikmakati noEspíritoj nochi gente,

amookichpilowan iwán amosiwḗpilowan nia
niktajtḗlmakatij,

iwán chokomej kitaskej yej nej Dios niknḗxtiliskej,

iwán yej wḗwetkej temikiskej.

* **2:1** 2:1 Xikita glosario "Pentecostés". † **2:16** 2:16 Xikita glosario "Profeta".

18 Inomej días nikmakas noEspíritoj tajtaga' wən siwatkej
 yej ɲetokaj,

iwán yawij tajtotij de nej.

19 Nia niknɛxtiti nopoder ajko ipan cielo,

iwán tani ipan tajli onos yej tanɛxtiliá:

esti, ti'ti iwán mixti de pɔkti.

20 El sol ay'ya ɬawij,

iwán metzti[‡] mochiwas ken tikita esti,

inón mochiwas kuá' aya asi inón día kuá' poxsan majmaw-
 iloj iga wi' toTɛko.

21 E' nochi yej kitɛnɛwiá itoká' toTɛko, momanawiskej.

22 'Noknimej yej nɔ an-israelitajmej, xikakikan yej nia

nimitzijlitij: Dios kiye'ita' Jesús yej ichan Nazaret. Iwán

amo-ixtaj Jesús kichij mia' milagro, iwán yej pox yɛkti

iga Dios kipalɛwij. Inın amejemen ankimatija. 23 Dios

kejlantoya desde ikya iga Jesús makiknochiwakan wən

mawetzi pan imamej yej kijiyaj. Amejemen ankikitzkijkej

iwán ankikawatoj ipan imamej tajtaga' yej poxsan ayompa

nemij, wən kimiktijkej Jesús ipan cruz. 24 E' Dios sej kixitij,

ijkón iga kikixtij kan miktoya, porque Jesús wel ojpa-isa'

kan miktoya. 25 El rey David tajtoj ijkın de Jesús:

Nochipa toTɛko ono' no-ixtaj;

iga yéj ono' noná', nité anɛkuekuechkaltia.

26 Inón iga nipoxyolchikajto' iwán nitakuika iga nipakto',

malej iga sɛ día nimikis, niye'ono' iga nimoconfiarowa ipan

Dios.

27 Ayá' tinɛkajtɛwas kan ono' yej miktokej;

ayá' nɔ tiknekis iga nej yej nochipa nimitzweyimatiltia,

mapalani nonakayo.

28 Tinɛnextilij ojtimej yej nɛwiga kan wel niye'onos,

iwán poxsan niyolpakis iga tononowən.

29 Pedro nɔ kijtoj:

—Nokniwən, nochi kimati iga to-ikyapatajwewej David

miguí' iwán motoga', iwán este inán tikmatij kan tokto'. 30 E'

David yajki profeta, iwán kimatitoyay iga Dios kinojma-ijlij

iga ipan sɛ de ipilowən ipilówampa yawi kɛsati Cristo[§]

yej yawi mochiwati rey. 31 Inón iga David, este ikayay

kenkuá' kitztoyay, kijtoj iga Cristo yawi ojpa-isati iwán

ayá' kawis kan onokej yej miktokej iwán ayá' palanis

inakayo. 32 Pues Dios ki-ojpa-ixitij ininya Jesús, iwán inón

nonochimej nikmela'itakej. 33 Jesús yajki ipan cielo iga Dios

kiwiga' iwán motalij iladoj iye'ma', iwán toTaj Dios kimá'

iyEspírito Santo kensan kijtoj. Inın yej inán amejemen nemi

‡ 2:20 2:20 Metzti: luna. § 2:30 2:30 Xikita glosario "Cristo".

ankitaj iwán ankikakij wí' de yéj. ³⁴ E' ayéj David yej tejka
ipan cielo; puej yéjsan kijtoj ijkín:

ToTeko kijlij noTeko:

“Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa,

³⁵ este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.”

³⁶ 'Amonochimej an-israelitajmej, xikmatikan iga
inón Jesús yej ankimiktijkej ipan cruz, Dios kitajlij iga
mamochiwa toTeko iwán iga mamochiwa Cristo.

³⁷ Kuá' inón kikakikej, pox moknoomatikej iwán kitajtankej
Pedro iwán sekin apostolejmej:

—Nokniwan, ¿te wel manikchiwakan?

³⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Xikajtewakanya iga ankichiwaj yej ayekti
wan xikna'techokan Dios iwán ximobautizarokan
sejsé de amejemen ipan itoka' Jesucristo, iga
mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayekti;
iwán Dios mitzmasukkej iyEspíritu Santo. ³⁹ ToTeko
Dios mitzijliáj, iga inín mitzmasukkej amejemen iwán
amopilowan, iwán inomej yej wejka onokej; sanké' toTeko
kinotzas.

⁴⁰ Ayejsan ijkón tanotza' Pedro, majo' no tanotza'
ijkín:

—Ximomanawikan iga Dios amo mamitziknochiwakan
ken kinkochiwaskej inomej yej kimiktijkej Jesús.

⁴¹ Yej kitajtolkuilij Pedro, mobautizarojkej; yej ikuá'
kicredoijkej Jesús, asi' este ken tres mil. ⁴² Iwán inochin
kichiwayaj kensan apostolejmej kinextiliayaj, iwán sesan
iyalmajmej kipiayaj, sekan kichiwayaj la Santa Cena* wan
sen-oradowajaj.

Ken iga nemij yej achto kitokaj Jesús

⁴³ Iwán inochin madmiradojkej iga kitayaj iga Dios
kinextiaya ipoder ipan apostolejmej kuá' kichiwayaj mia'
milagro. ⁴⁴ Iwán inochin yej kicredoijkej toTeko sesan
iyalmajmej kipiayaj iwán nochi yej itatkimej kitempiayaj.

⁴⁵ Iwán kinamakayaj nochi yej itatkimejpa, iwán it-
ominyo mopartirowiliayaj ke'san iga se kipolowa. ⁴⁶ Iwán
nochipa monechkowayaj weyitiopan,† iwán sentakuayaj
ichamej sekin, inochin paktoyaj iwán ayagaj moweyimatiá.

⁴⁷ Kiweyimatiltiayaj Dios iwán nochi gente kiyé'itaya yej
kichijskej; iwán toTeko cada día kichiwaya iga makoma-
tiakan yej momanawijkej iga moconfiarojkej ipan Jesús.

* **2:42** 2:42 Xikita glosario “Santa Cena”. † **2:46** 2:46 Xikita glosario
“Weyitiopan”.

3

Kachitialiá se yej awel nejnemi

¹ Pedro iwán Juan nemi senyayaj weyitiopan tiqta' las tres, iga inón hora nokta kitenewiayaj Dios. ² Ompa tiopan onoya se taga' yej itékiya nokta iga awel nejnemi, nochipa katka kikawatij tiopan, ipan kalten yej itoqa' Mõnsajti' iga kitajtaniliaya tomìn yej ompa kalakiáj. ³ Kuá' inón yej awel nejnemi kita' Pedro iwán Juan iga nemi kalakij tiopan, kitajtanilijkej tomìn. ⁴ Entonces Pedro iwán Juan kitachilijkej inón yej awel nejnemi, iwán Pedro kijlij:

—Xinetchilikan.

⁵ Yej awel nejnemi tachixtikisa', yéj kijtoj anka yawij kimakatij tejté. ⁶ E' Pedro kijtoj:

—Anikpiá plata niga oro, e' yej nikpiá nia nimitzmakati: Jesucristo yej de Nazaret nochi wel kichiwa iwán yéj neñitan, inón iga nimitzijliá, ximoketza wan xinejnemi.

⁷ Pedro, kikitkilij iye'ma' iwán kiketza', iwán ikuá'san tojtomi' inochi iyixxi. ⁸ Iwán inón yej awel nejnejmi witóni'pa iga moketza', iwán pe'ya nejnen, senkalákkeja tiopan iwán Pedro wan Juan, wíwitoninemiá iwán kiweyimatiltijtinemiá Dios. ⁹ Nochi kitakej iga nejnemiaya iwán kiweyimatiltiaya Dios. ¹⁰ Kixmatiáj iga inonya taga' yej motaliaya ipan tiopan ikaltenyo yej itoqa' Mõnsajti' iga kitajtaniá tomìn, iwán poxsan madmiradojkej wan moyolmajtijkej iga inón kitakej.

Pedro kitatapowiá la gente ipan tiopan icorredoryo

¹¹ Inón yej awel nejnejmiá, ayo' kinekiá makikajtewa Pedro iwán Juan, iwán nochi gente madmiradojkej iwán yajkij weyitiópampa kan ikaltenyo yej itoqa' Salomón kan yejemen onoyaj. ¹² Inón kita' Pedro, kijtoj:

—Nokñimej yej nõ an-israelitajmej, ¿te iga anmoyolmajtiáj? ¿Te iga nejemen annetachiliáj kenkuá' nejemej nikachitiltijkej inín taga'? ¿Ix nikachitiltijkej iga nejemej niwelitij o iga niye'nemij iyixtaj Dios? ¹³ Ayéj ijkón, majwa' inõnsan iDios to-ikyapatajwan Abraham, Isaac iwán Jacob kichij inín iga kipoxye'ita Jesús yej iPiltzín. Inón Jesús yej amejemen ankijiyakej iwán ankikawatoj ipan imá' Pilato yej gobernador. Kuá' Pilato kinekiá makimajkawa, amejemen ayá' ankinekikej. ¹⁴ Amejemej katka xiktajtowilikan iga makimajkawakan Jesús yej ayá' kichij yej ayekti, majwa' ankijtojkej iga makimajkawakan se' taga' yej tamiktij. ¹⁵ Ijkón iga ankimiktijkej inón yej temaka vida. E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, inón nejemej niknojma-itakej. ¹⁶ Iga nimoconfiarowaj iga Jesús

wel nochi kichīwa, achitiá' inín taga' yej inán ankitaj iwán ankixmatij. Igasan nimoconfiarowaj ipan Jesús inón nokta iga mela'achitiá' in inín taga' yej ono' amo-ixtaj.

¹⁷ 'Nokniwán, nikmati iga kuá' amejemen iwán yej mitzmandarowaj ankimiktijkej Jesús, ayá' ankimatiáj te nemi ankichīwayaj. ¹⁸ E' ijkón Dios kichij iga mamochīwa ken ikya kijtojkej profetajmej iga Cristo yawij kinknochiwatij. ¹⁹ Inón iga xikajtewákanya iga ankichīwaj yej ayēkti wán xiknā'techokan Dios, iga mamitzperdonarowilikan yej ankichijkej yej ayēkti. Iwán toTēko kichīwas iga xiye'onokan. ²⁰ Iwán Dios nō mitztitaniliskej Jesús yej el Cristo yej íkyaya kitapejpen iga mitztitaniliyayaj. ²¹ Malej iga inán Jesucristo káwiso' ipan cielo este que Dios makiyejye'tali nochi, ken kijtoj ipan iprofetajmej yej ye'nemikej yej ikyay onoyaj. ²² Ijkón Moisés kijlij to-ikyapatajwán: "ToTēko Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejémempa, ijkón ken nej netitan. Xikchīwakan nochi yej yéj mitzijliskej, ²³ iga nochi yej ayá' kitajtolkuis inón profeta, ay'ya wel onos kanonoskej ipilowán Dios."

²⁴ 'Iwán nochi profetajmej desde Samuel iwán yej despueja tajtojkej, nō kijtojkej yej inán nemi mochīwa. ²⁵ Yej Dios kijlij profetajmej iga kichīwas, inón iga amejemen xiye'onokan. Dios kichij se pacto iwán to-ikyapatajwewetkej, kuá' ijkín kijlij Abraham: "Nej nikchīwas iga pan mopilowán ipilówampa, nochi gente yej onokej ipan inín tajli maye'onokan." ²⁶ Kuá' Dios ki-ojpa-ixitij iPiltzín, amejemej achto mitztitanilijkej iga mamitzyolchikawakan iwán iga xikajtewakan iga ankichīwaj yej ayēkti.

4

Pedro iwán Juan onokej iyixtaj yej mandarowaj

¹ Mie' Pedro iwán Juan tatapojtójajo' iwán la gente, asikej sacerdotejmej iwán saduceojmej* iwán ijefej policiyajmej† yej kicuidarowaj weyitiopan. ² Kuesitoyaj iga Pedro iwán Juan tanextilijtoyaj iga kena, ojpa-isaskej yej miktokej iwán inón monextij kuá' ojpa-isa' Jesús. ³ Kikitzkijkej Pedro iwán Juan e' iga tiōta'ya katka kiwigakej ipan cárcel, iwán senyówal ompa onoyaj, kikixtijkej este iga tanesi'. ⁴ E' mia' yej kikakikej yej kipojtoya Pedro, kicredojkej; iwán yej kitokaj Jesús masi' ken cinco mil, petz tajtága'san iyoka siwatkej.

* 4:1 4:1 Xikita glosario "Saduceo". † 4:1 4:1 Xikita glosario "Policijajmej yej tacuidarowaj weyitiopan".

⁵ Ipan se'ya día, monechkojkej Jerusalén ijefejmej judiy-ojmej, totajwewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtiáj ipan la ley. ⁶ Ompa nõ onoya Anás yej kimandarowa sacerdotejmej, Caifás, Juan, Alejandro, iwán inewi iyikniwán sacerdotejmej yej mandarowaj. ⁷ Iwán kikuitoj Pedro iwán Juan, iwán kitalkkej tajkoyan, iwán ijkín kitajtankej:

—¿A' mitzijlijkej iga wel antamachtiáj ijkín? ¿A'yéj mitzmakakej poder iga wel antaachitialiáj?

⁸ Iwán el Espíritu Santo kitajtolmá' Pedro, kijtoj:

—Amejemen yej anmandarowaj, iwán notajwewetkej de Israel: ⁹ ya que amejemen annetajtanij te iga nikchwilijkej yej yekti inín taga' yej wetitoya iwán ankinekij xikmatikan kén iga achitiá', ¹⁰ niknojma-ijtowa amo-ixtaj iga makimati nochí israelitajmej, iga inín taga' yej to-ixtaj ono', achitiá' iga ipoder Jesucristo de Nazaret, inón Jesús yej amejemej ankimiktijkej ipan cruz iwán Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ¹¹ Amejemej yej ken ankalchijwaj, inín Jesús ken se te'ti yej ankitajkalkej, e' inín te'ti kitakej iga majya sej yekti iwán kikuikkej iga ípan pewa' iga mochij kajli. ¹² Petz Jesús wel temanawiá; iga Dios tetitanilij Jesús iwán ateyi se' ipan inín tajli, yej ípan wel timomanawiáj.

¹³ Kuá' yej mandarowaj kitakej iga Pedro iwán Juan pox tajtolmatij, madmiradojkej iga kimatiáj iga Pedro wan Juan, namolmej yej ayá' pox momachtijkej; wan kicredojkej iga nemiáj wan Jesús. ¹⁴ Ompa ejkatoya iwán yejemen inón taga' yej achitiá', inón iga awel te kijliayaj.

¹⁵ Entonces kitekimakakej Pedro iwán Juan iga makisakan kan monechkowaj yej mandarowaj iga kinekiáj yejémensan makawikan iga matatapowakan. ¹⁶ Kijtowayaj:

—¿Te yej tiawij tikchwilijitij inimej tajtaga'? Nochi de Jerusalén kimatij iga kichijkej inín milagro, inón awel tikijtowaj iga ayá'. ¹⁷ E' iga ayo' máj mapíwi inín tájtöl ipan altepe', matikmajmajtikkan iga ayo' agaj makipowilikkan de Jesús.

¹⁸ Iwán kinotzkej, kitekimakakej iga ayo' nokta matajtokan niga matamachtikan de Jesús. ¹⁹ Pedro iwán Juan kijtojkej:

—Amejemen, ¿kén ankitaj?, ¿ix máj yekti iyixtaj Dios manimitztajtolkuilikkan amejemen o maniktajtolkuilikkan Dios? ²⁰ Puej nejemej awel nikajtewaj iga nikijtowaj yej nikitakej iwán nikakikej.

²¹ Iwán yej mandarowaj kimajmajtijkej Pedro wan Juan iwán kimajkajkej. Akasikej kén iga wel makiknochiwakan iga nochí gente kiweyimatiltiaya Dios iga inón taga' yej

achitiá'. ²² Inón taga' yej ipan yéj mochij milagro iga achitiá', kipiayaj máj de cuarenta años.

Yej kitokaj Jesús kitajtaniliáj Dios iga makipalewikan

²³ Kua' Pedro iwán Juan kimajkájkeja, yajkij kan onokej yej kicredowaj Jesucristo, iwán kipowilijkej inewi yej kijtojkej ijefejmej sacerdotejmej iwán wewetkej yej mandarowaj. ²⁴ Kua' inón kikakikej, inochin kisentenewijkej Dios, kijtojkej:

—NoTeko, tej tiDios yej tikchij cielo, tajli, lámaj iwán inewi yej ono'. ²⁵ Tej iga moEspíritu Santo tiktajtqlmá' David yej mitzoka, kijtoj:

¿Te iga kuejkuesiwilo ipan paismej, iwán la gente kejlamikij iga kichiwaj yej ayekti yej niga kipalewiáj?

²⁶ Reyejmej yej onokej ipan inin tajli inochin monechkojkej, yej mandarowaj ipan altepemej mosenechkojkej, yajkij icontraj toTeko wan icontraj Cristo yej kititan.

²⁷ 'Melá' iga nigaj ipan inin altepe' mosenechkojkej Herodes[‡] iwán Poncio Pilato iwán la gente de Israel iwán yej ayéj de Israel, motalkej icontraj moPiltzin Jesús yej tej tiktapejpen iga marreinaro. ²⁸ Iga inón, yejemej kichijkej nochi yej tej tikejlantoya iga ijkón yawi mochiwati. ²⁹ NoTeko xikita iga nemiktijnekij iwán xinepalewikan iga amo manimajmawikan iga manikpowakan motájtql. ³⁰ Iwán iga mopoder maachitiakan yej wetitokej iwán mamochiwa weyi milagrojmej ipan itoka' moPiltzin Jesús yej ayí' kichij yej ayekti.

³¹ Kua' tami' oradojkej, ompa kan nechkatoyaj takuekuechka'; iwán inochimej kipiayaj nokta el Espíritu Santo, iwán ay'ya majmawikej iga kipowaj itájtql Dios.

Nochi yej kipiayaj isentatkimej

³² Nochi yej kicredojkej toTeko sesan iyalmajmej kipiayaj. Ayagaj motatkinekiá tejté yej kipiaya, majwa' inewi yej kipiayaj, kijtawayaj iga nochi isentatkimej. ³³ Iwán apostolejmej kipowilijkej nochi gente iga toTeko Jesús ojpa-isa', iwán kicredojkej. Dios poxsan kipalewiayaj inochimej. ³⁴ Ateyá ni agaj de yejemen yej amakipiá tejté, iga inochimej yej kipiayaj italmej o ikalmej kinamakayaj, iwán itominyo kiwigayaj ³⁵ iwán kimakayaj apostolejmej, iwán yejemej kimajmakayaj nochi tokniwan sanké' kipolowayaj. ³⁶ Ijkón kichij se levita[§] yej itoka' José, yej naceroj ipan tajkótal* yej itoka' Chipre. Apostolejmej kitalilijkej José se' itoka',

‡ 4:27 4:27 Xikita glosario "Herodes". § 4:36 4:36 Xikita glosario "Levita".

* 4:36 4:36 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

kitokawijkej Bernabé, yej kijtojneki Yej Tayolchikawa; ³⁷ inín taga' kipiaya se ital iwán kinamá', iwán itominyo kikawilito apostolejmej.

5

Ananías iwán Safira kichiwaj yej ayekti

¹ E' se taga' yej itoka' Ananías iwán Safira yej isiwa', kinamakakej italmej. ² Inín taga' kikui' achi inón tomín, iwán achi kikawilitoj apostolejmej ken tikita achonya nokta iga kinamakakej. Iwán isiwa' nochi kimatiá. ³ Iwán Pedro kijtoj:

—Ananías, ¿te iga kala' Tzitzimi' ipan moalmaj iwán tikne' xikajkayawa el Espíritu Santo iga tikui' achi itominyo inón tajli yej tiknamá'? ⁴ ¿Ix ayéj motatki katka in tajli? Iwán siga tiknamá', ¿ix ayéj motatki no in tomín? ¿Te iga ijkón tikchij? Ayéj nejemej anekajkayajkej, Dioswa' in tikne' xikajkayawa.

⁵ Kuá' inón kika' Ananías, mikiwetzi'ya. Iwán nochi yej kimatikej, poxsan majmawikej. ⁶ Iwán asikej sekin chokomej, kikimilojkej iga tzótzol iwán yajkij kitokatoj.

⁷ Panoj ken eyi horas, kalakito isiwa' Ananías, yéj aya kimatiá iga mígui'ya iwéj. ⁸ Pedro kitajtan:

—Ta' xine-ijli, ¿ix achón iga ankinamakakej in amótal ke' ankijtowaj?

Iwán siwa' kijtoj:

—Kena, achón.

⁹ Iwán Pedro kijlij:

—¿Te iga anmotajtojtijkej iga ankinekikej xikajkawakan iyEspíritoj toTeko? Ta' xikita, ne wítzej yej kitokatoyaj mowéj; inán tej no yawij mitzwígatij.

¹⁰ Iwán íkuá'san mikiwetzi' iyikxitenoj Pedro. Kuá' kalakkej chokomej kasitoj siwa' míkto'ya, iwán kikixtijkej iwán kitokkej itenoj iwéj. ¹¹ Iwán inochimej yej kicredojtoyaj Jesucristo iwán nochi yej kimatikej yej mochij, poxsan majmawikej.

Dios kichíwa mia' milagro

¹² Iga Dios kipaléwíj apostolejmej, kichiwajaj mia' milagrojmej iyixtaj la gente. Inochín yej kicredowajaj toTeko monechkowajaj weyitiopan, itenoj puerta yej itoka' Salomón. ¹³ Ni agaj yej ayá' kicredowaya Jesucristo mixewiaya iga masen-onokan iwamej, e' la gente poxsan kiye'itayaj inomej tokñimej. ¹⁴ Yej kicredowajaj toTeko, majya miakiayaj, tajtaga' iwán siwatkej. ¹⁵ Este kikixtiayaj ipan calle yej wetitokej, kitekayaj ipan tapech iwán ipan

peta', iga kuá' panoj Pedro, malej itónal maasi ipan sekin de yejemej. ¹⁶ Iwán mia' nō yej najna'san iyáltepemej, yayaj Jerusalén, kiwigayaj iyenfermojmej iwán yej kiknochijtoyaj malesspíritojmej iwán nochi achitiakej.

Pedro wan Juan kiwigaj preso

¹⁷ Iwán ijefej sacerdotejmej iwán nochi saduceojmej yej iwán onoyaj, kixitayaj apostolejmej. ¹⁸ Iwán kikitzkijkej apostolejmej iwán kipresojujkej. ¹⁹ E' se iyángel* toTēko yajki tayowakan kitapowilitoj cárcel, iwán kikixtijkej, kijlijkej:

²⁰ —Xakan, ximoketzatij weyitiopan iwán xiktatapowitij la gente ken iga wel manejnemikan ipan iyojwi Dios.

²¹ Iga inón kikakikej, ipan se'ya día isájpasan kalakkej weyitiopan iwán pēwakej tamachtijkej.

E' ijefej sacerdotejmej iwán yej iwán ompa onoyaj, kinechkojkej nochi yej kimandarowaj israelitajmej, iwán tatekimakakej iga mamokuiti apostolejmej kanki' onokej cárcelijti'. ²² Kititankej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan. E' kuá' asitoj ipan cárcel, akasikejo', iwán mokuepkej iga tamatiltitōj. ²³ Kijtojkej:

—Nikasitoj cárcel ye'tzakto' iwán ipan kalten ejejkatokej policiyajmej. E' kuá' niktapojkej, ompa ayagaj onoya.

²⁴ Kuá' inón kikakikej ijefej sacerdotejmej iwán ijefej policiyajmej yej tacuidarowaj weyitiopan iwán inomej sacerdotejmej yej nō mandarowaj, mojliayaj: atikmatij kēman tamatis inín. ²⁵ Íkuá' asito se taga' iwán kijtoj:

—Tajtaga' yej ankakijkaj ipan cárcel onókeja weyitiopan, némiya tamachtiaj.

²⁶ Ijefej policiyajmej iwán policiyajmej yej takuidarowaj, yajki kikuitoj tamelá iga kimajmawiliayaj la gente iga wel kitemiktiáj. ²⁷ Kuá' kaxititōj, kiwigakej iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej, iwán ijefej sacerdotejmej kijlij apostolejmej:

²⁸ —Nejemen nimitzijlįkeja iga ayo' nokta xitamachtikan yej kichij Jesús. ¿Iwán te ankichijkej? Amejemen antamachtijtinénkeja noyan Jerusalén iwán ankinekij xinepantikan iga nejemej nismiktijkej inón taga'.

²⁹ Iwán Pedro iwán sekin apostolejmej kijtojkej:

—Máj yekti manikchiwakan ken kijtowa Dios, que manikchiwakan ken kijtowaj tajtaga'. ³⁰ IDios to-ikyapatajwan, ki-ojpa-ixitij Jesús; inón yej ankiavarojkej ipan se cruz iga ankimiktijkej. ³¹ Dios kiwiga' ajko iwán kitalij iladoj iye'ma', kitalij iga

* 5:19 5:19 Xikita glosario "Ángel".

mamandaro iwán matasalvaro. Ijkón israelitajmej wel makikajtewakan iga ayompa nemij iga Dios makiperdonaro yejemej. ³² Inón nejemej niknojma-itakej iwán nimitzpowiliáj, iwán nõ mitznęxtiliáj el Espiritu Santo. Inón Espiritu, Dios kimaka yejsan kichıwa ken yéj kijtowa.

³³ Kuá' inón kikakikej, kuejkuesiwikej iwán kinekiáj makimiktıkan. ³⁴ Iwán ompa kan nechkatoyaj yej mandarowaj onoya se fariseo† yej itoká' Gamaliel yej tamachtiá ipan iley Moisés, inón taga' poxsan kiye'itayaj. Moketza' iwán kijtoj iga achi alın makısakan apostolejmej. ³⁵ Iwán Gamaliel kijlij yej mandarowaj:

—Nokniwan de Israel, cuidáj tejté ankichıwiliáj inımej tajtaga'. ³⁶ Xikejlamikıkan ken ikya kichij Teudas, yéj kiyolmakatoya iga mamandaro. Iwán kitokakej ken cuatrocientos tajtaga'; e' yéj kimiktıjkejsan, iwán nochi yej kitokayaj papayınikej iwán ompa nochi tami'. ³⁷ Máj despuéj, kuá' nemi mocensarolo, Judas yej de Galilea poxsan mia' kinechkoj yej kitokayaj; e' yéj nõ kimiktıjkej, iwán yej kitokayaj inochimej papayınikej. ³⁸ Inón iga nimitzıjliáj iga xikajtewakan kama manemıkan inımej tajtaga', amo te xikchıwilıkan. Porque siga nemi kichıwaj kensan yejemen kinekij, yáwisan tamiti. ³⁹ E' siga kichıwaj yej Dios kineki iga mamochıwa, amejemen awel te ankichıwilıskej. Achi xitamajmawilıkan, amo santá' ankikuejkuesojtoskej Dios.

⁴⁰ Iwán nochi kitajtolkuılij inón taga'. Iwán kinotzkej apostolejmej, kimagakej iwán kitekimakakej iga ayo' máj matatapowakan ipan itoká' Jesús; iwán kimajkajkej. ⁴¹ Iwán apostolejmej kıskeja iyıxtaj yej mandarowaj, poxsan paktıajkij iga Dios kita' iga wel kijyowıáj kuá' kıknochıjkej iga moconfıarojkej ipan Jesús. ⁴² Iwán nochipa tamachtiayaj iwán kipowayaj itajtol Jesucristo. Yayaj ipan weyitiopan, iwán nõ tamachtıjtinemiáj ipan kajlimej.

6

Kitapejpenaj siete diaconojmej

¹ Iwán inón vej yej kitokaj Jesucristo nemi máj miakiayaj. Iwán yej tajtowaj hebreo* nochipa tamajmakayaj tákual. Iwán yej tajtowaj griego motelwıjkej wan yej tajtowaj hebreo. Kijtojkej iga kuá' momajmakayaj tákual, ayá' kiye'atenderowaj siwatkej yej tajtowaj griego yej mikıkeja iwewejmej. ² Iwán inomej doce apostolejmej kinechkojkej nochi yej kitokaj Jesús iwán kijtojkej:

† 5:34 5:34 Xikita glosario "Fariseo". * 6:1 6:1 Xikita glosario "Hebreo".

—Akajasi iga manikajtewakan iga nikpowaj itájtɔl Dios iga san tákual manikmajmakakan tokniwan. ³ Inón iga nokniwan, xiktapejpenakan siete tajtaga' yej ankitaj ye'nemij, iwán yej kimatij tɛ kichiwaj, iwán yej kipiáj nokta el Espíritu Santo iga yejemen makichiwakan inín tekipánɔl. ⁴ Nejemen niktenewijoskej Dios, iwán nitamachtijoskej ipan itájtɔl.

⁵ Iwán nochi kiye'itakej yej kijtojkej apostolejmej. Iwán kitapejpenkej Esteban, sɛ taga' yej poxsan moconfiarowaya ipan Dios, iwán kipiaya nokta el Espíritu Santo. Nɔ kitapejpenkej Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas iwán Nicolás de Antioquía yej ayéj judío, yéj íkyaya kicredoj ken iga tanextiliayaj judiyojmej. ⁶ Iwán kiwigakej itenoj apostolejmej, yejemej kitálijkej imamej ipan itzontekomej inomej siete toknimej iwán ki-oradowilijkej.

⁷ Iwán itájtɔl Dios mia'ya nemi kicredowaya, iwán yej kitokaj Jesús poxsan miakiakej ompa Jerusalén. Este nɔ mia' sacerdotejmej yej judiyojmej kicredojkej Jesús.

Kipresowiáj Esteban

⁸ Dios kimá' poder Esteban iga makichíwa milagrojmej iga la gente makicredokan Jesús. ⁹ E' sekin judiyojmej yej asij tiopan yej itoká' "Esclavojmej yej itekomej kimajkájkeja", iwán sekin yej de Cirene, de Alejandría, de Cilicia, de Asia, pewakej iga motenkítzkiáj iwán Esteban. ¹⁰ E' awel kitánilijkej iga el Espíritu Santo kipaléwij Esteban iga kimá' tájtɔl yej ómpaya nokta ken kijtoj. ¹¹ Iwán inomej kixtawakej sekin iga makijtokan iga Esteban maltajtowa iga iley Moisés, iwán maltajtowa iga Dios. ¹² Ijkón kichijkej iga makuejkuesiwikan la gente iwán nochi wewetkej yej mandarowaj iwán yej tamachtíáj ipan la ley iwán ki-onkawijkej Esteban; kikítzkijkej iwán kiwigakej iyixtaj kan monechkowaj yej kimandarowaj nochi judiyojmej. ¹³ Iwán nɔ kitemojkej yej tapantiáj, kijtojkej:

—Inín taga' atami iga maltajtowa iga inín toweyitiopan kan moweyimati Dios, iwán tajtowa icontraj iley Moisés. ¹⁴ Nikakikej kijtojto' iga Jesús de Nazaret yawi kixitínati inín weyitiopan iwán yawi kipatati ken tiktekichiwaj ken Moisés tenextilij iga matikchiwakan.

¹⁵ Yej mandarowaj iwán nochi yej ompa ewatoyaj, kuá' kitachilijkej Esteban, kitakej iga ixaya' kenya sɛ ángel.

7

Esteban motajtowiliá

¹ Ijefej sacerdotejmej ijkín kitajtan Esteban:

—¿Ix melá' iga ijkón?

² Iwán yéj kijtoj:

—Nokniwán iwán annotajwewetkej, xinekakikan yej nia nimitzijliti. Inón toDios yej nochi wel kichíwa, kixnextilij to-ikyapatajwewej Abraham kuá' onoya ipan tajli yej itoka' Mesopotamia, kuá' aya yawi mochantiti altepe' Harán. ³ Iwán Dios kijlij: “Xikajtewa mótal iwán mokniwán iwán xaj ipan inón tajli yej nej nia nimitznexliti.” ⁴ Iwán Abraham kisa' pan país yej itoka' Caldea iwán yajki mochantito altepe' Harán. Kuá' Abraham mi'ya' itaj, Dios sej kixixtij ompa iwán kiwajli' kan inán amejemen anchantitokej. ⁵ E' ayá' kimá' ital yej ma-itátkipay; ni alín nokta ayá' kimá' kan wel matakxa. E' Dios kijlij iga yawi kimakati yej mochiwas itatki, iwán kuá' mikisya, kawis iga ipilowan ipilowampa, malej íkuá' Abraham aya kipiaya ipilowan. ⁶ Iwán Dios kijlij iga yej ipilowan ipilowampa yatij mochantitij ipan se' tajli yej ayéj itatkimej. Ompa yawij onotij iga esclavojmej iwán kinkochitoskej cuatrocientos años. ⁷ Iwán Dios no kijlij: “Nej nia nicastigaroti yej mitzesclavojtiliskej. Iwán mopilowan ipilowampa yawij kixatij ompa, iwán witzej neweyimatiltikij nigaj.” ⁸ Dios motajtoltij iwán Abraham, kimá' inón costumbre yej mojliá circuncisión* iga manesi iga motajtoltij iwán. Inón iga kuá' Isaac kipiaya ocho días iga nacerroj, Abraham kicircuncidarroj, iwán ijkonsan no kichij Isaac iwán ipiltzin yej itoka' Jacob. Iwán ijkonsan no kichij Jacob iwán ipilowan, inomej doce ipilowan yej mochiwej iga tetajmej ipan nación de Israel.

⁹ Inomej ipilowan Jacob yej yajkij to-ikyapatajwan kijiwakej itzoyomej yej itoka' José, iwán kinamakakej, iwán inomej yej takojkej kiwigakej Egipto. E' Dios onoya iwán José ¹⁰ wan kimanawij kuá' kinkochiwayaj. Dios kinexlilij ken wel makichíwa iga wel makiye'ita Faraón el rey de Egipto. Inón iga Faraón kitalij José iga mamochiwa gobernador ipan Egipto iwán no mandarowaya chan Faraón.

¹¹ Iwán poxsan apistajtiá' iwán tayokoyayaj noyan ipan ital Egipto iwán Canaán, wan totajwan akasiajo' te kikuayaj. ¹² Kuá' Jacob kimati' iga Egipto ono' trigo, kititan ipilowan yej to-ikyapatajwan matakowatij. Ijkón iga achto vej yajkij Egipto. ¹³ Entonces kuá' se' vej yajkij yejemen, José motenxítonya iyixtaj iyikniwan, wan íkuá'ya el rey Faraón kimati' katiapa itaj wan iyikniwej José. ¹⁴ Iwán José tatitan makikuitij Jacob yej itajpa iwán inochi iyikniwan; iga inochimej masi' setenta y cinco. ¹⁵ Ijkón iga Jacob yajki mochantito Egipto iwán ompa migui', iwán ompa mikikej

* 7:8 7:8 Xikita glosario “Circuncisión”.

nə ipilowaŋ yej to-ikyapatajwaŋ. ¹⁶ Iwán iyomiyomej Jacob kiwigakej ipan tajli yej itoƙa' Siquem, iwán kitokakej ipan animajtexapo' yej Abraham kikowilij ipilowaŋ Hamor.

¹⁷ 'Kua' ayo' wejka iga mochiwas yej Dios kijlij Abraham iga yawi kichiwati nokta, judiyojmej poxsan piwikej Egipto. ¹⁸ Ompa Egipto pe' mandaroj se' rey yej akixmatia José. ¹⁹ Inin rey kikajkayaj totajwaŋ iwán kinkochijkej, kitekimakakej iga makisenkokajtewakan seli' chooilin iga mamimikikan.† ²⁰ Ikuá' naceroj Moisés. Yéj kua' séligo', Dios poxsan kiye'ita'. Itaj iwán iye' kiskaltijkej eyi mes ompa ichamej. ²¹ Kua' tatekimakakej iga kikajtéjkeja iselti iga mamiki, isiwapiltzin el rey de Egipto kasi' iwán kiskaltij ken ipiltzin. ²² Inón iga Moisés momachtij ken momachtiaj egipciojmej. Yéj mandarowaya poxsan iwán nochi ken tatekimakaya mochiwaya.

²³ 'Kua' kipiaya cuarenta años, Moisés yajki kipaxalowilito iyikniwaŋ, inomej yej de Israel. ²⁴ Ompa kita' se egipcio kimagatoya se yej iyikniwejpa. Iwán kimanawito iwán kimiktij inón egipcio yej tamagatoya. ²⁵ Yéj kijtoj anka iyikniwaŋ kimatiskej iga Dios kititan iga makimanawikan, e' yejemen ayá' kimatikej. ²⁶ Iwán ipan se'ya día, Moisés kasito omen israelita nemi momagaj, iwán kitakawaltiyaj, kijlijkej: "¿Te iga anmomagaj? Esi de amejemmpasan." ²⁷ Kua' kika' inón yej tamagatoya, este kiyagatopej Moisés, kijlij: "Tej ayagaj mitztalij iga tijefej o tijuez iga xinetakawaltikan. ²⁸ ¿Ix tikneki nə xinemikti ken yalwa tikmiktij inón egipcio?" ²⁹ Kua' Moisés inón kika', choloy iwán yajki mochantito ipan tajli yej itoƙa' Madián. Ompa onoya ken yej wejkachanej iwán kipiá' omen ipilowaŋ.

³⁰ 'Kua' pánoja cuarenta años, Moisés onoya ipan desierto‡ iná' tepe' yej itoƙa' Sinaí. Ompa kixnextilij se ángel ipan se witztako' yej wewelontoya. ³¹ Moisés momajtij iga inón yej kitztoya, iwán kua' kitechoj iga makiye'ita, kika' itájtol toTeƙo, kijlij: ³² "Nej yej iDiospa amo-ikyapatajwewetkej, Abraham, Isaac, iwán Jacob." Iwán Moisés kuekuechkatoya iga majmawia, iwán ayo' mixewiaya iga kitachiliaya. ³³ Iwán toTeƙo kijlij: "Xikixti moga' yej tikakijto', porque nij kan titaksato', nej nono'. ³⁴ Nikitzto' ken iga kinkochiwaj nogentej yej onokej Egipto, nikaki iga este tejtenaj. Inón iga niwalaj iga nikmanawikoj. Inán xiwiki iga nia sej nimitztitaniti Egipto."

† 7:19 7:19 Ex 1:22 ‡ 7:30 7:30 Xikita glosario "Desierto".

³⁵ 'Malej iga yejemen kimajlijkej Moisés, kuá' kijlijkej: "¿A'yéj mitztalij iga tijefej o tijuez?" E' Dios kititan ken jefe iga makimanawiti igentej. Kititan iyángel makixnextiliti Moisés ipan witztako'. ³⁶ Moiséswa' in yej kikixtij Egipto to-ikyapatajwan. Yéj kichij milagro ompiga Egipto iwán ipan inón Chilti' lámár iwán ipan desierto kan nemiáj cuarenta años. ³⁷ Inonsan Moisés kijlij israelitajmej: "Dios yawi mitztitanilitij se profeta yej de amejemmpasan, ken nej netitan. Xikakikan yej yéj mitzijliáj." ³⁸ Inín Moisés yej onoya iwán la gente ompiga ipan desierto, iwán el ángel yej kinotza' ipan tepe' Sinaí. Iwán onoya wan to-ikyapatajwan, Moisés yej kimakakej itájtól yej tamaka vida iga tejemej sej matemakakan.

³⁹ 'E' inomej totajwan ayá' kinekikej makichiwakan ken kijtowa, majwa' kinekiáj sej mamokuepakan Egipto. ⁴⁰ Iwán kijlijkej Aarón: "Niknekij xinechiwilikan diosmej iga mateojkuilitijikan tejemej. Porque atikmatij te kichij inón Moisés yej tekixtij Egipto." ⁴¹ Iwán kichijkej ken se torojtzin iga idiosmej iga makiweyimatiłtikan, iwán kikuikej mia' yolkamej iga kimiktijkej tepostorojtzin iwán yejemen pakikej iga kichijkej inón. ⁴² Iwán Dios kikajtej yejemen, kismakakeja iga makiweyimatiłtikan sitalimej. Ijkin ijkuilijto' ipan ilibroj profetajmej: Amejemen de Israel, ¿ix amejemen ankimiktijkej yolkamej iga annemakakej ofrenda

kuá' amonoyaj ipan desierto cuarenta años?

⁴³ ¡Ayá! Majwa' ankinentiayaj ikuetaxtiopan dios Moloc, iwán ankinentiayaj sitalin yej kijliáj dios Renfán. Inomej imágenes yej amejemensan ankichijkej iga xikweyimatiłtikan.

Inón iga niawij nimitzkixtij kan amonokej; nimitzwigaskej este iyikampa país de Babilonia.

⁴⁴ 'Ipan desierto to-ikyapatajwan kipiayaj se kuetaxiopan§ kan kanayaj inón ome patachte'ti kan ijkuilijtoya la ley. Inón kuetaxiopan kichij Moisés kensan Dios kinextilij iga makichywa. ⁴⁵ To-ikyapatajwan kimakakej inón kuetaxiopan ipilowan iwán kaxitijkej este nigaj. Senwalkej iwán Josué iga kitalkuiliłkoj se' gente yej nigaj chantitoyaj. Inomej gente Dios kikixtij iga kimakakej ital totajwan. Ijkonya iga kawiko inón kuetaxiopan este iga mandaroj el rey David. ⁴⁶ Dios poxsan kiyé'ita' el rey David iwán yéj kine' makichiwili se íkal Dios yej iDiospa Jacob, kan wel maono. ⁴⁷ E' rey Salomón in yej kichij Dios íkal. ⁴⁸ Malej iga

Dios yej kipoxpiá poder, ayá' mochantiá ipan tiopamej yej kimachiwajpa tajtaga'. Ken kijtoj se profeta:

⁴⁹ Ipan cielo nimotaliá iga nimandarowa, iwán ipan tajli nimokxitetoniá.

¿Katiábapa nókal nechwiliskej?

¿Kan wel nimosewuj?, kijtowa toTeġo.

⁵⁰ ¿Ixtaj ayéj nej nikchij iga noma' nochi yej ono'?

⁵¹ Esteban kijojo' no:

—E' amejemen nochipa anyoltakuaktikej, amonakas iwán amoalmaj ken yej ayá' kixmatij Dios. Nochipa ankichiwaj yej ayá' kineki el Espíritu Santo. Amejemen kensan amo-ikyapatajwan. ⁵² Amo-ikyapatajwan kinkochijkej nochi profetajmej, este kimijmiktijkej yej kijtojkej iga yawi witzeti Cristo, yej ye'nemi. Iwán kuá' walaġ, amejemensan sej an kentregarojkej iwán ankimiktijkej. ⁵³ Malej iga angelejmej mitzmakakej iley Dios, e' amejemen ayá' ankichijkej ken kijtowa.

Miki Esteban

⁵⁴ Kuá' kikakikej yej kijtojtoya Esteban, poxsan kuejkue-siwikieste kigueguetzekaltijkej itamej iga kijiyaj Esteban.

⁵⁵ E' yéj kimela'piaya el Espíritu Santo, ajkotachá' ipan cielo iwán kita' kan Dios tawijto', wan kita' ompa ejkato' Jesús iladoj iye'ma' Dios. ⁵⁶ Iwán kijtoj:

—¡Ta' xikitakan! Nikitzto' tapojto' cielo, iwán ompa ono' Jesús* iladoj iye'ma' Dios.

⁵⁷ E' yejemej monajmagastzakkej iga imamej, tzajtzikej iwán kisémpoljkej Esteban. ⁵⁸ Kiwawatatzojtikixtijkej ipan altepe' iga kitemiktijtoj. Iwán inomej yej nemi tatemiktiáj kikawatoyaj isotantzotzolmej† iyikxitenoj se taga' yej itoka' Saulo iga makicuidarowilikan. ⁵⁹ Mieġ nemi kitemiktiáj, Esteban kitenewij Dios, kijtoj:

—NoTeġo Jesús, xikomemawí noespíritoj.

⁶⁰ Iwán motankuaketza', iwán tajtoj recio, kijtoj:

—NoTeġo, amo xikwelkuġli yej ayekti yej nemi nechiwiliáj.

Kuá' tami' inon kijtoj, mígui'ya.

8

Saulo kitemowa iga kinkochiwa yej kicredowaj Jesús

¹ Saulo kiye'ita' iga kimiktijkej Esteban.

* 7:56 7:56 Esteban kijtoj "iPiltzin Taga'", toka' yej Jesús kijtoj kuá' motokawij. Lc 5:24 † 7:58 7:58 Anka iga sektaj kinentiayaj sotantzotzol, wan kikixtijkej iga máġ wel matatemiktikan. Ayéj iga onoyaj ipetzkaġej.

Inonsan día pɛwakej iga paréj kitɛmojkej iga kinknoçhiwayej kicređojtokej Jesús yej ichamej Jerusalén. Nochi papayinikej, ono' yej yajki ipan ital Judea iwán Samaria. Apostoléjmejsan kajkej Jerusalén. ² Sekin tajtaga' yej kicređojtokej Dios, kitokkej Esteban, iwán poxsan çokakej. ³ Iwán Saulo kinknoçhiwaya yej kicređojtokej Jesús, kalakiá ipan sejsé kajli iga kiwawatatzotikixtiaya tajtaga' iwán siwatkej iwán kiwigayaj preso.

Mopowa ye'noticiaj Samaria

⁴ E' yej cholojkej Jerusalén, noyan san kan yajkij kipowayaj itajtɔl Dios yej tasalvarowa, ⁵ Se de yejemen yej itoka' Felipe, yajki se altepe' yej ono' ipan ital Samaria,* iwán ompa pɛwa' kipowa' itajtɔl Cristo. ⁶ Ompa mon-echkolowaya iwán nochi kikakiáj yej kijtowaya Felipe, iwán nɔ kitayaj iga kichwaya milagro. ⁷ Mia' yej kipiaya małespíritoj achitiakej, iwán małespíritojmej kuá' kısıyay ipan inomej este tzajtzikısıyay. Iwán nɔ achitiakej yej takuawayaxtoyaj iwán yej koxomej. ⁸ Inón iga poxsan pahtoyaj ipan inón altepe'.

⁹ E' onoya nɔ se taga' yej itoka' Simón yej motamatiliá iwán kikajkayajtoya la gente de Samaria, kinekiá iga makita la gente iga yéj ayéj námɔl. ¹⁰ Kitajtɔlkakiá yej máj aya yolej este yej máj yoleja, kijtowayaj:

—Inın Simón kinentiá nokta iweyipoder Dios.

¹¹ Kitajtɔlkuiliayaj iga inón itamatilis, ikyaya kikajkayajtokej. ¹² E' kuá' kicređojkej inón ye'noticiaj yej Felipe kipowa' ken iga reinarowa Dios, iwán iga mamosalvarokan ipan itoka' Jesucristo, mobautizarojkej tajtaga' iwán siwatkej. ¹³ Kicređoj nɔ inón Simón, iwán mobautizaroj, iwán kitokatinemiáy Felipe, madmiradojtoya iga kitaya iga kichwaya milagros.

¹⁴ Kuá' apostolejmej yej onoyaj Jerusalén kimatikej iga yej ichamej Samaria kicređojkeja itajtɔl Dios, kititankej mayakan ompiga Pedro iwán Juan. ¹⁵ Asitoj ompiga, orađojkej iga inomej yej kicređojkej Jesús iga makipiakan el Espíritu Santo. ¹⁶ Porque aya wıziá iyEspíritoj Dios niga ipan se de yejémempa, onóyajsan bautizado ipan itoka' toTɛko Jesús. ¹⁷ Iwán Pedro iwán Juan kitalkkej imamej ipan inomej, iwán inomej kipiákeja iyEspíritoj Dios.

¹⁸ Kuá' Simón kita' iga walał iyEspíritoj Dios iga apostolejmej kitalıjkejsan imamej ipan inomej, Simón kinekiá makixtawawa apostolejmej; ¹⁹ kijtoj:

* 8:5 Xikita glosario "Samaria, Samaritanos".

—Xinemakakan nō inōn poder iga a'san ipan maniktalili noma' makipiá nō iyEspíritoj Dios.

²⁰ Iwán Pedro kijlij:

—Ximiki wan motomín iga tikowasneki imakoka Dios.

²¹ Tej ayá' mitzajasi iga xikpiá; iyixtaj Dios tej tikchijto' yej ayekti. ²² Xikajtéwaya iga tikchiwa yej ayekti, iwán xiktajtanili Dios siga wel mitzelkawilij inōn yej tikejlan ipan moalmaj. ²³ Nimitzita iga ipan moalmaj titapox-ixita, iwán tikchijto' yej ayekti, inōn kenkuá' mitzilpito'.

²⁴ Iwán kijtoj Simón:

—Amejemen xiktenewikan Dios iga nej iga amo mamochiwa inōn yej anne-ijlijkej.

²⁵ Kuá' apostolejmej tami' tatapowakej ipan itájtōl Dios, mokuepkej Jerusalén. Ipan ojti kipojtiwalkej ye'noticiaj ipan mia' alpetetzitzin yej onokej ipan ital Samaria.

Felipe iwán se taga' de Etiopía

²⁶ Después se iyángel toTēko kijlij Felipe:

—Ximoketza, iwán xaj taníbapa ipan ojti yej kisa Jerusalén iwán yawi altepe' Gaza.

Inōn ojti panowa ipan desierto. ²⁷ Ijkōn Felipe moketza' wan yajki ompiga; iwán ipan ojti masi' iwán se taga' yej ichan ipan tajli Etiopía. Inōn taga' poxsan tayakantoya, yéj kenilijtoya itomín la reina de Etiopía yej itoká' Candace. Inōn taga' yajka Jerusalén iga kiweyimatiłtitoya Dios. ²⁸ Inōn taga' némiya yaya ichan; ewatiaya ipan ikuacarretaj, kileerojtiaya inōn libro yej kijkuiloj el profeta Isaías. ²⁹ IyEspíritoj Dios kijlij Felipe:

—Xiktecho inōn kuacarretaj iwán xisenyawu itenoj.

³⁰ Kuá' Felipe kitechoj, kiká' iga kileerojtiaya inōn libro yej kijkuiloj Isaías, iwán kitajtan:

—¿Ix tikmati te kijtojneki in yej tikleerojtiá?

³¹ Iwán kijtoj inōn taga':

—¿Kén nia nikmatiti si ayagaj ne-ijliá te kijtojneki?

Iwán kijlij Felipe iga matejkawi iga mamotali itenoj.

³² Kan kileerojtiaya ijkín ijkuilijto':

Kiwigakej kimiktitoj ken se borrego;†

iwán ken borregoztzin kuá' kitejtekiłiáj itzojmiyo, atzajtzi, ijkonсан yéj nō atajtoj.

³³ Kalimpamatikej, ayá' kitajtolkuilij yej kijuzgarowa.

¿Iwán a' tajtowa iga ipilowan?,

iga kimiktijkej ipan inin tajli.

³⁴ Iwán inōn taga' de Etiopía kitajtan Felipe:

† 8:32 8:32 Xikita glosario "Borrego".

—Achi xine-ijli de a'yéj tajtowa inín profeta. ¿Ix iga yéjsan o iga sewo'?

³⁵ Iwán Felipe pewa' tajtoj de inón yej kileerojtiaaya inón taga' de Etiopía, iwán kipowilij ye'noticiaj de Jesús. ³⁶ Kan nemi yawij, asitoj kan ono' a'ti. Kijtoj inón taga':

—Nij ono' a'ti; ¿ix awel tinebautizaroj?

³⁷ Felipe kijtoj:

—Siga tikmela'credowa iga inewi moalmaj, wel.

Iwán kijtoj:

—Nicrodowa iga Jesucristo iPiltzın Dios.

³⁸ Iwán kiketaltij ikuacarretaj; iwán iyomextimej yajki a-ijti'. Iwán ómpaya Felipe kibautizaroj inón taga'. ³⁹ Kuá' kiskeja a-ijti', iyEspíritoj toTeko kiwiga' Felipe. Inón taga' ayo' máj kita' Felipe; e' taga' kikui' iyojwi este paktiajki. ⁴⁰ Felipe asito sej este ipan altepe' yej itoka' Azoto, iwán panotiajki ipan sejsé altepe' iga kipojtinemi' ye'noticiaj de Jesús este que asi' altepe' Cesarea.

9

Saulo pewa iga kitoka Jesús

¹ Saulo kijtojtóyasan iga yawi kimiktiti yej kitokaj Jesús. Inón iga yajki kitato ijefej sacerdotejmej,* ² kitajtanito amamej kan makijto iga yejemej kitekimakaj iga mayawi Damasco iga makitemoti ipan itiopamej judiyojmej yejsan kitokaj iyojwi Jesucristo. San a' casis, kiwigas preso este Jerusalén, tajtaga' o siwatkej. ³ E' kuá' nemi yaya ipan ojti iga asitiayay Damasco, walaj ipan cielo se ti'ti yej kiwejtawiko. ⁴ Saulo wetzi' este talpan, kika' a'pa ijkın kijlij:

—Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochiwa?

⁵ Saulo kijtoj:

—¿A'yejtaj in tej?

Iwán kijlij:

—Nej niJesús. Nejwa' in yej nemi tine-iknochiwa. Iga ijkón tikchiwa, tejsan momatika nemi timo-iknochiwa, ken kuá' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmajtia'.

⁶ Iwán Saulo este kuekuechka' iga majmawi, kijlij:

—NoTeko, ¿tetaj tikneki manikchiwa?

ToTeko kijlij:

—Ximokétzaya, xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij te tia tikchiwati.

⁷ Inomej tajtaga' yej nemi yayaj iwán Saulo pox momajtjikajkej iga kikakikej a'pa tajtoj, e' akitakej ni agaj.

⁸ Iwán Saulo moketza' kan wetztoya, kuá' mixtapoj, ayo' wel

* 9:1 Inín ijefej sacerdotejmej, ichan Jerusalén.

tachaya. Iwán kimawilantiajkij. Ijkón kaxititoj Damasco.
 9 Ompa onoya eyi día, awel tachaya, atakuaj niga konij nité.

10 Ompa Damasco onoya se yej itoka' Ananías yej kitoka Jesucristo, wan toTeko kixnextilij, kijlij:

—¡Ananías!

Iwán yéj kijlij:

—Nigaj nono' noTeko.

11 Iwán toTeko kijlij:

—Xi-ójkuiya, xaj ipan calle yej itoka' Melakti'. Ompa chan Judas, xiktemoti se de Tarso yej itoka' Saulo, yéj inán nemi netenewiá. 12 Nikixnextilija iga kalakito se taga' yej itoka' Ananías iwán kitálij imá' iga sej matachá.

13 Kuá' inón kika' Ananías, kitenkuepilij:

—NoTeko, e' inón taga', mia' toknimej ne-ijlijkej kén iga yéj poxsan kiknochij inomej yej Jerusalén mitztokaj. 14 Iwán inán wálaj nō este nigaj. Este kiwajli' se ama' kan ijefej sacerdotejmej kitekimá' iga wel makiwigakan preso yej mitzweyimatiltiáj.

15 E' toTeko, kijlij:

—Xaja, iga yéj niktapejpen iga makipowa notájtōl. Makipowiliti yej ayéj de Israel iwán irreyejmej, iwán nō yej de Israel. 16 Nej nia niknextiliti iga yéj yawij poxsan kiknochiwatij iga netoka.

17 Iwán Ananías yajki ipan inón kajli kan onoya Saulo. Kuá' kala', kitálij imá', iwán kijlij:

—Saulo, tinoknin, toTeko Jesús yej mitzixnextilij ipan ojti kan nemi tiwitzíá, netitan iga wel sej xitachá, nō iga xikpiaya el Espíritu Santo.

18 Íkuá'san kojkopé' ipan iyixmej tejté ken topoj iyajwayo; ijkón iga welya sej tachá'. Iwán yajki mobautizaroto;

19 tami' inón, takuaj wan kikui' sej itájpāl.

Saulo kipowa itájtōl toTeko ipan Damasco

Iwán achō' ompa kawī' wan tokniwan yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Damasco. 20 Íkuá'san pewa' iga kipowa itájtōl Jesucristo ipan itiopamej judiyojmej, kijtojtinemiá iga Jesús, Dios nokta iPiltzīn. 21 Iwán nochi yej kikaktoyaj admiradowayaj, kijtowayaj:

—¿Ix ayejtaj inin taga' yej Jerusalén kitemojtinemiá iga makiknochiwa yej kitenewiáj itoka' Jesús? ¿Ix ayéj yejsan nō yej wálaj nigaj iga makijilpitiwiga katka itenoj ijefejmej sacerdotejmej?

22 E' Saulo máj kiyōlmakaya iga kipowa toTeko itájtōl ipan altepe' Damasco. Kinojma-ijtowaya iga makimatikan iga

Jesúsya nokta in el Cristo yej Dios kitapejpen; judiyojmej este akojasiáj ken iga makitenkuepilikan.

Saulo kicholowiliá judiyojmej

²³ Kuá' pánoja mia' día, judiyojmej motajtoltijkej iga makimiktikan Saulo; ²⁴ e' yéj kimati' iga kimiktijnekiáj. Kichixtoyaj kajkan kisaló ipan altepe' semilwi' iwán senyówal iga makimiktikan; ²⁵ e' yej kitokaj Saulo, tayowakan kakijkej ipan se panchikiwéj, iwán kipipilojtitemowijkej ipan muro yej iga kolaltitoya altepe', ijkón iga cholój.

Saulo asi Jerusalén

²⁶ Kuá' Saulo asito Jerusalén, kinekiá mamosenechkokan iwán yej nō kitokaj Jesús; e' inochimej kimajmawiliayaj iga akicredowayaj siga yéj nō kitókaya Jesús. ²⁷ E' Bernabé kiwiga' kan ono' apostolejmej. Iwán kipowa' kén iga ipan ojti toTēko kixnextilij Saulo, iga toTēko kinotza', iwán kén iga kuá' onoya Damasco, Saulo amajmawi' iga kipowa' itájtōl Jesús. ²⁸ Ijkón Saulo kawí' Jerusalén, yayaj iwamej kansan kinekiá. ²⁹ Amajmawiá iga kipowaya itájtōl toTēko, este motenkitzkiaya iwán judiyojmej yej tajtowayaj griego. E' yejemen kinekiáj makimiktikan. ³⁰ Kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga kimiktijnekiáj Saulo, kiwigakej Cesarea iwán kititankej iga mayawi Tarso.

³¹ Iwán tokniwan yej kicredojtoyaj Jesús yej onoyaj noyan Judea, Galilea iwán Samaria, tamelá onoyaj iga ay'ya kinkochiwayaj, majya kisentaliayaj iyalmajmej ipan Dios. Ye'nemiáj ken tatekimaka toTēko iwán nemi miakiayaj iga el Espíritu Santo kipalewiayaj.

Eneas yektiá

³² Kuá' Pedro kipaxalowilijtinemiá yej kitokaj Jesús, yajki nō kitato yej chantitokej altepe' Lida. ³³ Ompa kasito se taga' yej itōka' Eneas yej wetztoya ipan itapech ocho años, awel moketzaya iga takuawayaxtoya. ³⁴ Iwán Pedro kijlij:

—Eneas, Jesucristo mitzachitiáltija. Ximoketza iwán xi'yetáliya kan tiwetztoya.

Eneas nimanín moketza'. ³⁵ Iwán nochí kitakej yej chantitokej altepe' Lida wan ipan tajli de Sarón, iwán kitokákeja toTēko Jesús yej el Mesías.

Dorcas ojpa-isa

³⁶ Ipan altepe' Jope onoya se siwa' yej kitoka Jesucristo, itōka' Tabita. Ipan griego kijtojneki Dorcas.† Yéj nochipa kichijtoya yej yekti; kipalewiaya yej ayá' motapialiayaj.

† 9:36 9:36 Ipan mela'tájtōl Dorcas kijtojneki Masatzin.

³⁷ Iwán inomej días wetiá' wán migui'. Kuá' káltíjkeja, kiwigakej ajko ipan se' piso. ³⁸ Iwán Jope ayá' wejka iga Lida; kuá' yej kitokaj Jesús kimatikej iga Pedro ono' Lida, kitítankej omen iga ijkín makijlítij:

—¿Ix wel sémisan tiaj Jope nowamej?

³⁹ Iwán Pedro motemá', yajki iwamej. Kuá' asikej Jope, kiwigakej kan ono' animaj, iwán nochi yej wewejmikikej chojchokatókejpa iga kiyawalojkej Pedro, kinextilijkej wipilmej iwán kuachtimej yej Dorcas kichij kuá' aya miki. ⁴⁰ Iwán Pedro kikijkixtij nochi yej ompa onoyaj iwán motankuáketza' iga kitenewij Dios; iwán kitachilij animaj, kijtoj:

—Tabita, ximoketza.

Iwán kitapoj iyix, kita' iga ompa ono' Pedro, motalij. ⁴¹ Iwán Pedro kimakitzkij iga kiketza'. Iwán kinotzkej yej kitokaj Jesús, wán yej wewejmikikej, iga makitakan iga Tabita isa' sej. ⁴² Inón momati' noyan ipan altepe' Jope, iwán mia' kicredojkej ipan toTeko Jesucristo. ⁴³ Iwán Pedro wejka achi kawí' ipan inón altepe' chan se yej itoka' Simón, yej kichíwa kuajkuantas iga kuetax.

10

Pedro iwán Cornelio

¹ Ipan altepe' Cesarea onoya se taga' yej itoka' Cornelio yej ikapítan cien soldado romanojmej, inomejwa' kijliayaj Italiano. ² Inón taga' wán nochi yej ono' ichan kicredowayaj wán kimajmawiliayaj Dios. Nq kipalewiaya mia' judiyojmej yej amotapialiayaj iwán nochipa kitenewiaya Dios. ³ Se tiqta' ken las tres, kixnextiliko se iyángel Dios, kinojma-ita' kalakiko kan yéj ono', kijlij:

—¡Cornelio!

⁴ Iwán yéj kitachilijtikisa' el ángel wán kimokatajtan:

—¿Anka tejté iga?

El ángel kijtoj:

—Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzita kuá' tikpalewiá yej ayá' motapialiáj. ⁵ Inán xiktítani sekin tajtaga' iga mayakan Jope, iga makinotzatij Simón, yej itoka' nq Pedro, ⁶ ono' chan sewo' Simón yej tekipanowa iga kuetax, yej chantito' lamartenoj. Yéj yawi mitzijliti yej tia tikchíwati.

⁷ Kuá' yákiya el ángel yej tajtojtoya íwán, Cornelio kinotza' omen itekipanowanimej iwán se soldado yej kiyé'itaya, yej nq kicredowa Dios. ⁸ Iwán kuá' támi'ya kipowilij nochi kén iga kita', kitítan iga mayakan altepe' Jope.

⁹ Ipan se'ya día miej nemi yawij ipan ojti iwán asitiáyaja Jope, Pedro tejkaj iyxko kajli* ken tajkodía iga kiteñewiá Dios. ¹⁰ Iwán poxsan mayanaya, kinekiá magui' matákuaya. Kuá' nemi kichiwiliáj itákual, Dios kinextilij Pedro tēpa iteki en visión. ¹¹ Kimela'ita' iga cielo tapowi', pilojtíwítziá te tani se ken tikita weyimántiál, ijilpitiwítziá ipan nawi inakas. ¹² Ipan inón weyimántiál onoya sēse'pa yolqamej; yej kipiáj nawi iyiximej, yej moelwawatazowaj iwán yej patani.†

¹³ Iwán kikagui' se tájtōl yej kijlij:

—Pedro, ximoketza, xikmikti iwán xikua.

¹⁴ E' Pedro kijtoj:

—NoTēko, awel, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtōl iga amokua.

¹⁵ Iwán inón yej kinōtza', sej kijlij:

—Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo xikijli iga ayēkti.

¹⁶ Ijkón mochij eyi vej, iwán inón weyimántiál sej tejkaj ipan cielo. ¹⁷ Kuá' Pedro tayōkoxtoya iga akimatiá te kijtojneki inón yej Dios kinextilij, asitoj tajtaga' yej Cornelio kititan. Tatajtantiwálkej kan ichan Simón, este asikej ipan ikalten. ¹⁸ Tanōtzkej, tatajtankej:

—¿Ix nigaj ono' se yej itōkā' Simón yej nō itōkā' Pedro?

¹⁹ Kuá' Pedro kejlántogo' inón yej kita', el Espíritu Santo kijlij:

—Ta' xikaki; eyi tajtaga' mitztemowaj. ²⁰ Ximokéztaya, iwán xitemo. Amo te xikejlamiki, xaj iwamej iga inomej nej niktitan.

²¹ Iwán Pedro temoj, kitechoj inomej tajtaga' yej Cornelio kititan. Kijlij:

—Nejwa' in yej annetemowaj; ¿te iga anwálkej?

²² Iwán yejemen kijtojkej:

—Niwalkej iga nejtitankej el capitán Cornelio. Yéj poxsan ye'nemi iwán kiweyimatiá Dios. Nochi judiyojmej kipoxye'itaj Cornelio iwán kipoxnekij. Se iyángel Dios kitekimá' iga mamitznotzaki iga xajki' íchan, iga makikaki yej tej tia tikijliti.

²³ Iwán Pedro kijlij iga makalakikan kalijti', iwán ompa kawikej iga kochkej.

Kuá' tanési'ya, Pedro yajki iwán yejemen; yajkij nō sekin yej kitokaj Jesús yej ompa ichamej Jope.

²⁴ Ipan se' día asitoj Cesarea kan Cornelio kichixtóyaja iwán sekin iyikniwampa wan iyamigojmej yej iwán moye'itaj, yej yéj kijlij iga ompa maonokan. ²⁵ Kuá' Pedro

* **10:9** 10:9 Ikalmej judiyojmej itechoj kikuiáj iga mejekawiyaj kuá' pox tadotōni wan iga oradowayaj. † **10:12** 10:12 Iley Dios kijtowa iga judiyojmej awel kikuaj sekin injmpa yolqamej. Lev 11

asito, Cornelio kixnámikito, iwán motankuáketza' iyixtaj iga katka makiweyimatilti. ²⁶ E' Pedro kiketza', kijlij:

—Ximoketza. Nej nō nitaga' kensan tej.

²⁷ Iwán t̄atapojtiajkij te kalijti', ompa kasitoj mia' yej nechkatokej. ²⁸ Iwán Pedro kijtoj:

—Amejemen ankimátija iga nej yej nijudiyoj, noley nenextiliá iga awel manimonechko iwán yej ayéj judío, niga manikalaki íchān; e' Dios nenextilij iga amo manikijli ni agaj iga akajasi iga makina'techo Dios. ²⁹ Inón iga kuá' nenotzatoj, niwālj; ayá' nikijtoj iga ayá' nia. Inán nikmatisneki te iga annenotzakej.

³⁰ Cornelio kijtoj:

—Kipiá nāwi días, ken las tres tiqtakpan, nigaj nochan nimayunarojtoya iwán niktēnewijtoya Dios ken tikte-kichijwaj,‡ iwán ne-ixnextiliko se taga', nikita' iga kinentiá itzótzol yej este pepetani. ³¹ Iwán nenotza', ne-ijlij: “Cornelio, Dios mitzkaki kuá' tiktenewiá iwán mitzitzto' iga tikpalewiá yej amotapialiáj. ³² Inán xiktītani yej mayakan Jope iga makikuitij Simón yej itōka' nō Pedro. Ono' chān sewo' Simón yej kicurtirowa kuetax, yej chantito' lamartenoj. Kuá' ásisya, mitztatapowij.” ³³ Inón iga imanin nimitztatitanilij, iwán yektia iga tiwālj. Inán nigaj nonokej nonochin iyixtaj Dios wān niknekij manikakikan nochi yej Dios mitztekimá' iga xine-ijlikan.

Pedro kipowa itájtōl Jesús chān Cornelio

³⁴ Iwán Pedro pewa' tajtoj:

—Inán sí nikmela'mati iga Dios ayá' sesan kiye'ita, ³⁵ kiye'ita yej kimajmawiliáj iwán kichijwa yej yekti, judío o a'san neši yej ono' ipan tajli. ³⁶ Dios kinotza' ipilowan ipilowampa Israel, kipowilijkej iga wel onoj tamelá iyixtaj siga moconfiarowaj pan Jesús yej Mesías, yej tonochin toTēko. ³⁷ Amejemen ankimatij yej mochij noyan ipan ital judiyojmej, pewa' Galilea kuá' Juan kipowa' itájtōl Dios iwán tabautizaroj. ³⁸ Ankimatij nō ken iga Dios kimá' Jesús de Nazaret iyEspíritu Santo iga wel makichijtinemi yej yekti iwán makachitaltijtinemi nochi yej tzitzimi' kiknochijtoya. Jesús kichijwaya inón iga Dios onoya iwán.

³⁹ 'Nejemej sí nikitakej inochi yej kichijtinemi' Jesús ipan estado de Judea wān ipan altepe' Jerusalén. Ompa kimiktijkej, kiclavarojkejpa ipan kuacruz. ⁴⁰ Inin Jesús, Dios ki-ojpa-ixitij ipan tercer día, iwán kichij iga mane-ixnextilikan nejemej. ⁴¹ Ayá' inochin kixnextilijkej, ne-ixnextilijkej nejemensan yej ikyay netapejpenkej iga

‡ **10:30** 10:30 Judiyojmej teki-oradowayaj a las nueve yowalti' wān a las tres tiqtakpan.

manikpowakan iga isato' Jesús. Nejemen nisentakujkej iwán nisen-atikej iwán yéj, kuá' ojpa-ísa'ya kan miktoya. ⁴² Iwán nejtánkej iga manikpowakan, manikijlij nochi iga Dios kitálij Jesús iga makijuzgaro yej isatokej iwán yej miktokej. ⁴³ Iwán te ikay profetajmej tajtowaj iga Jesús, kijtowaj iga nochi yej kisentálij iyalmaj ipan Jesús, kiperdonarowa yej kichijkej yej ayékti.

Dios kimaka iyEspíritoj yej ayéj judiyojmej

⁴⁴ Tapatóyao' Pedro, kuá' wálah el Espíritu Santo ipan inochin yej takaktoyaj. ⁴⁵ Iwán judiyojmej yej kitokaj Jesús yej wáлкеj wán Pedro, san tajtachixtikajkej iga Dios no kimá' iyEspíritu Santo yej ayéj judiyojmej, ⁴⁶ iga kikakiáj iga tajtojtokej ipan sesé'paya tájtól iwán kiweyimatiltijtoyaj Dios. ⁴⁷ Iwán Pedro kijtoj:

—¿Ix wel agaj kijtowa iga amo mamobautizarokan ipan a'ti inimej yej Dios kimajma'ya no iyEspíritu Santo kensan tejemen temajmá'?

⁴⁸ Iwán tatekimá' iga mamobautizarokan ipan itoká' Jesucristo. Kuá' tami' mobautizarojkej, kijlijkej Pedro iga makáwi-o' achó' días máj iwán yejemen.

11

Pedro tajtowa iwán yej kitokaj Jesús yej chantitokej Jerusalén

¹ Apostolejmej iwán yej kitokaj Jesús yej onoyaj Judea, kimatikej iga no kicredójkeja itájtól Dios yej ayéj judiyojmej. ² Kuá' Pedro asi' Jerusalén, judiyojmej yej tatekimakaj iga mamocircuncidarokan* yej ayéj judiyojmej, pe'ta-ijixko-ijlijkej, ³ kijtojkej:

—Tejémejpa tijudiyojmej, ¿te iga tikpaxalowilíto inomej yej ayéj judiyojmej, iwán este titakuaj iwamej?

⁴ Iwán Pedro kipowa' inochi yej mochij este kan pewa', kijtoj:

⁵ —Nej nonoya Jope, iwán kuá' niktēnewijtoya Dios, yéj ne-ixnextilij tejté. Nikita' ken se weyimántial, temotiwálah ipan cielo, ijilpitiwálah ipan nawí inajnakastan, temoj este kan nej nonoya. ⁶ Niktachilijtikáwi' iga manikita' te kipiaya, ompa nikita' yolkamej yej kipiá nawí iyikxi, yej tekuaj, yej moelwawatatzowaj iwán yej patanij. ⁷ Iwán niká' se tájtól ne-ijlij: “Ximoketza Pedro, xikmikti iwán xikua.” ⁸ E' nej nikijlij: “Awel noTéko, iga nej ayí' nikua yej kijtowa motájtól iga amokua.” ⁹ Iwán sej niká' inón tájtól yej wálah ipan cielo, ne-ijlij: “Yej Dios kijtowa iga wel mokua, tej amo

* 11:2 11:2 Xikita glosario “Circuncisión”.

xikijli iga ayękti.”¹⁰ Ijkón nikita' eyi vej, iwán nochi sej tejkej ipan cielo.¹¹ Íkuą'san asikej kalijti' kan nonoya eyi tajtaga' yej wálkej Cesarea iga nețemokoj.¹² IyEspíritoj Dios ne-ijlij iga manía, e' amo manimajmawi. Nọ yajkaj inımej seis yej kitokaj Jesús, iwán nikalakkej çan se taga'¹³ yéj nepowilijkej ken iga ichan kita' se iyángel Dios ejkatoya iwán kijlij: “Agaj xiktıtani ipan altepe' Jope iga makinotzatij Simón yej nọ itoką' Pedro; ¹⁴ yéj yawi mitzijliti ken iga wel ximomańawi, tej iwán inochi mofamıliaj.”¹⁵ Kuą' pe' niktatapowijkej, el Espíritu Santo wálaj iyakapamej, kensan tejemej nọ kuą' achto asi' ipan tejemej.¹⁶ Íkuą'ya nıkejlan yej kijtoj toTęko: “Juan tabautızarowa iga a'ti, e' amejemen mitzbautızaroskej iga el Espíritu Santo.”¹⁷ Siga Dios kimakakej yejemej yej tejemej nọ temakakej yej ticredojkej toTęko Jesucristo, çte noteki in nej iga amo manikçıwa ken kineki Dios?

¹⁸ Iwán kuą' yej de Jerusalén yej kitokaj Jesús kikakikej inón, ate-o' kijtojkej, iwán kiweyimatiłtijkej Dios, kijtojkej:

—ıMataj nọ yej ayéj judiyojmej Dios kine' iga nọ makıka-
jtęwakan iga kichıwaj yej ayękti iga nọ maonokan nochıpa
ıteńoj!

Yej ichamej altepe' Antioquía yej kitokaj Jesús

¹⁹ Kuą' kimiktıjkeja Esteban, pewakej kıknoçhıkej yej kitokaj Jesús, sekin cholojkej iwán yajkiy Fenicia, Chipre iwán Antioquía.† Ompa kipowilijkej itajtıl Dios yejsan judiyojmej, e' yej ayéj judiyojmej ayá' kipowilijkej.²⁰ E' sekin yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Chipre iwán Cirene asikej pan altepe' Antioquía iwán nọ kitatapowijkej yej ayéj judiyojmej, kipowilijkej ye'notıciaj de Jesús yej toTęko.²¹ İpoder toTęko onoya wan yejemej. Iwán mia' kicredojkej toTęko iwán kıkajtejkej ken ikya kicredojtoyaj.

²² Kuą' tokńıwan de Jerusalén yej kicredojtokej toTęko, kimatıkej nochi inın yej moçhıj, kiłtankej Bernabé iga mayawi Antioquía.²³ Kuą' ompıga asıto, kita' kén iga Dios kiye'ıta' inomej, iwán poxsan yolpagui'. Kınonotzkej iga makicredokan toTęko iga nochi iyalmajmej iwán ma-kichıwakan ken yéj kineki.²⁴ Bernabé poxsan te-ıjıknın, kipiaya el Espíritu Santo, iwán poxsan moconfiaroytoya ipan Dios. Iwán mia'ya gente kicredojkej toTęko iga yéj kitatapowıj.

²⁵ Iwán Bernabé yajki Tarso iga kitemoto Saulo; iwán kuą' kasi' kiwıga' Antioquía.²⁶ Ompa moneçkojttoyaj se año iwán tokńıwan iwán kimachtıjkej mia' gente; ompa

† 11:19 11:19 Fenicia ken estado, Chipre tajkótıl iwán Antioquía altepe'. Xikita
mapa pág. X

Antioquía achto vej kitokawijkej cristiānojmej yej kitokaj Jesucristo.

²⁷ Inón tiempo sekin profetajmej‡ kiskej Jerusalén iga yajkij Antioquía. ²⁸ Se de yejemej yej itōka' Agabo moketztikisa' kan nechkatoyaj yej kitokaj Jesús, iwán kijtoj ken iga Dios iyEspíritoj kitajtōlmá' iga yawi apistajtiati noyan. Inín mochij kuá' gobernarojtoya rey Claudio. § ²⁹ Entonces yej kitokaj Jesús yej ichamej Antioquía kijtojkej iga yawij kititanilitij tom̄in iga kipalewiáj yej kitokaj Jesús yej chantitokej Judea, ke'ya iga se wel kimaka. ³⁰ Iwán ijkón kichijkej, iwán inón tom̄in kikawatoj Bernabé iwán Saulo, kimakakej iyanciānojmej* inomej yej kicredowaj Jesucristo yej onokej Judea.

12

Miki Jacobo iwán kipresojwiáj Pedro

¹ Inón vej el rey Herodes* pewa' iga kikitzkij sekin yej kitokaj Jesucristo iga kiknochiwaj. ² Iwán iga espada kimiktijkej Jacobo yej Juan iyikn̄in. ³ Iwán kuá' el rey kita' iga nochi judiyojmej kiye'itakej iga kimiktijkej Jacobo, tatekimá' iga nō mamokitzki Pedro. Inón mochij kuá' nentoya ilwi' yej kijliáj Pascua† kuá' mokua pan yej ayá' kipiá levadura.‡ ⁴ Kuá' kikitzkíjkeja Pedro, Herodes kipresojwij, ompa kicuidaroytoyaj nawi grupo soldadojmej, ipan cada grupo onoya nawi soldadojmej. Herodes kejlantoya iga kiwigaya iyixtaj la gente kuá' pánojya iyilwiyo la Pascua. ⁵ Iwán Pedro onoya preso, e' paréj kicuidaroytoyaj. E' tokniwan yej kitokaj Jesucristo ayá' siawiáj iga kitenewijtoyaj Dios iga makipalewi Pedro.

Dios kikixtiá Pedro ipan cárcel

⁶ Inonsan yówal antes iga Herodes makiwiga Pedro iyixtaj la gente, Pedro kochtoya itajkoyan ome soldado, majma-ilpitoya iga ome cadena, iwán sekin soldadojmej kicuidaroytoyaj ikaltenyo cárcel. ⁷ Iwán wejkisako se iyángel toTēko, este tawilpanya onoyaj çarcelijti'. Iwán inón ángel kichijchin Pedro ipan iyájkol iga kixitij iwán kijlij:

—Niman̄in ximokéztaya.

Iwán inomej cadena yej iga ma-ilpitoya, xixxitomi'. ⁸ Iwán el ángel kijlij:

‡ **11:27** 11:27 Xikita glosario "Profeta". § **11:28** 11:28 Claudio katka itōka' rey o emperador, wan kijliáj César iga kigobernaroj nochi ital Roma. Xikita glosario "César". * **11:30** 11:30 Xikita glosario "Anciano". * **12:1** 12:1 Xikita glosario "Herodes". † **12:3** 12:3 Xikita glosario "Pascua". ‡ **12:3** 12:3 Xikita glosario "Levadura".

—Ximotajko-İlpiya iga mocintorõn iwân xikajákiya moga'.

Kuá' Pedro kichija ijkõn, el ángel kijlij:

—Xikaki mosotantzótzol iwân xinõtoka.

⁹ Pedro kisa' iwân kitokatiya el ángel, e' ayá' kitawel-credowaya yej el ángel nemi kichiwa. Yéj kijtowaya anka kitemiktoya.

¹⁰ E' kuá' kita' kipatiliijkeja yej áchtopa guardia, kuá' kita' se'ya kipatiliijkej, iwân kuá' asíkeja kan kalten de tepos yej ono' callejtenoj, inõn kalten yokatapowi', kiskej, iwân kuá' kipatiliijkej se calle, el ángel ómpaya kikajtej Pedro.

¹¹ İkuá'ya Pedro kimati', iwân kijtoj:

—Inân sí niknojmamati' iga toTêko kititan iyângel iga manemanawi ipan imâ' Herodes iwân de inochi yej judiyojmej kinekiáj manechiwilikan.

¹² Mij inõn kejlantoya, Pedro yajki çan María, yej iye' Juan yej itõka' nõ Marcos, ompa nechkatoyaj mia' yej kitenewijtoyaj Dios. ¹³ Kuá' Pedro kaltzotzon ipan puerta yej ono' ojtënoj, se takotzin yej itõka' Rode yajki kitato a'yéj tanõtztoya. ¹⁴ Kuá' kitajtolkagui' iga Pedro, ayá' kikaltapoj, sino que iga yolpagui', motalojtiajki kalijti' iga tamatiltito iga Pedro óno'ya ipan kalten. ¹⁵ Iwân kijlijkej:

—Tej anka ay'ya titajlanto'.

E' yéj kijtowaya iga kena. Iwân yejemen kijtojkej:

—Anka ayéj yéj; anka iyângel.

¹⁶ E' Pedro tanõtztóyasan ipan kalten. Iwân kuá' kikaltapowilijkeja iwân kitakej, momajtijkej. ¹⁷ E' Pedro tamanozta' iga ayo' matajtojtokan, iwân pe' kipowa' kén iga toTêko kikixtij ipan cárcel; iwân kijtoj:

—Inın xikmatiltikan nõ Jacobo§ iwân yej kitokaj Jesús.

Después kisa' ompa; yajki se' lado.

¹⁸ Kuá' tanesi', soldadojmej ay'ya nokta kojasiáj te kichwayaj iga ayá' kimatiáj kan yajki Pedro. ¹⁹ Herodes tatekimá' iga makitemotij, e' como ayá' kasikej, kuá' támi'ya kitajtankej in soldadojmej, tatekimá' iga makimijmiktikan soldadojmej igaki' itechkomej choloj Pedro. Iwân Herodes kisa' Judea iwân yajki mochantito Cesarea.

Miki Herodes

²⁰ Herodes kikuesowilijtoya la gente yej çantitoyaj altepemej Tiro iwân Sidón, e' inõmej gente kikowayaj te kikuaj ipan ipaís el rey Herodes. Inõn iga sekin de yejemej yajkij kitatoj se taga' yej itõka' Blasto yej kipiaya itekipánol kan mandarowa Herodes, iwân yéj kitajtowilijkej

§ 12:17 12:17 Ayéj in apóstol Jacobo yej mi'ya (v 2), inın iyiknın Jesús. Mt 13:55; Jn 7:3-5; Hch 1:14

iga maonokan tamelá. ²¹ Se día Herodes kitatitanilij inomej, iwán inón día Herodes kakij ye'tzótzol iga manesi iga rey; iwán motalij ipan iweyi asiento kan mandarowa iwán tajtoj iyixtaj la gente. ²² La gente pe' tzajtzikej iga kijtojkej:

—Inín yej nemi tajtowa, se nokta dios, ayéj namoltaga'!

²³ Iwán ikuá'san walaj se iyángel toTeko, kichij iga Herodes mamenfermaro iga ayá' kiweyimatiltij Dios. Iwán máj máj okuilyowi' iwán migui'.

²⁴ E' itájtól toTeko majya momatiá, iwán nóyanya momati-tiaya.

²⁵ Kuá' Bernabé iwán Saulo tami' itekipanolmej, yajkij Jerusalén, senyajkij iwán Juan yej itoka' nō Marcos.

13

Bernabé wan Saulo yawij wejka iga kipowatij itájtól Dios

¹ Ipan altepe' Antioquia kan monechkowayaj yej kitokaj Jesucristo onoya profetajmej* iwán yej tamachtiaayaj. Onoya Bernabé iwán Simón (yej kijliayaj Písti'taga'), iwán Lucio de Cirene, Manaén (yej moskaltijkej sekan iwán Herodes el gobernador de Galilea) iwán Saulo. ² Se día, kuá' inomej monechkojttoyaj iga kiweyimatiltiáj toTeko, iwán mayunarojttoyaj, kijtoj el Espíritu Santo:

—Xinetapejpenilikan Bernabé iwán Saulo, iga makhijwatij tekipánól yej iga niknotzakej.

³ Iwán kuá' támi'ya oradojkej, iwán mayunarojkej, kitálijkej imamej ipan itzontekomej, iwán kinawatijkej Bernabé iwán Saulo.

Apostolejmej kipowaj itájtól Cristo ipan tajkótál Chipre

⁴ Iwán iyEspíritoj Dios kititankej Bernabé iwán Saulo iga mayakan altepe' Seleucia iwán ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga yajkij tajkótál† Chipre. ⁵ Kuá' asikej Salamina kan moketza ákalmej, pewakej iga kipowaj itájtól Dios ipan itiopamej judiyojmej. Juan ompa nō nemiá iga kipałewijtinemiá inomej. ⁶ Nejnenkej noyan ipan inón tajkótál este asikej ipan altepe' Pafos. Ompa kasikej se judío yej itoka' Barjesús. Motamatiliá iwán takajkayajtinemiá, kijtowaya iga Dios kitajtolmakaya. ⁷ Inón yej motamatiliá moye-itaya iwán el gobernador Sergio Paulo. Inón gobernador poxsan kuayamani', wan kinotzkej Bernabé iwán Saulo, iga kinekiá makikaki itájtól Dios. ⁸ Yej motamatiliá, ipan tájtól griego nō itoka' Elimas. Elimas ayá' kiye'ita' inomej iwán akine' iga el gobernador makicredo itájtól

* **13:1** 13:1 Xikita glosario "Profeta". † **13:4** 13:4 Xikita glosario "Tajkótál o Isla".

Dios. ⁹ Iwán Saulo yej nọ itọkà' Pablo, poxsan kipiaya nokta iyEspíritoj Dios, kitachilijitika' ¹⁰ iwán kijlij:

—[Tejya yej poxsan titakajkayajto' iwán tikchijto' yej ayękti, tej motaj Tzitzimi' yej kijiya nochi yej yekti! ¿Te iga tiktzakuiiá iga sekin amo makicredọkan Dios? ¹¹ Inán yawi mitzcastigaroti toTęko; tia tipachatiati. Wejkawas iga atikitas tọnatı'.

Iwán ikuą'san pachatiá'; mela'takompachijtikawi'. Kitęmojtinemi' a'yęj wel makimawilantiá. ¹² Kuą' el gobernador kita' inón yej mochij, kicredoj iga madmiradoj kén iga kipowakej itájtọl toTęko.

Pedro wan Bernabé onokej Antioquía yej ono' ipan estado de Pisidia

¹³ Iwán Pablo iwán yej senemiáj tejkajkej ipan weyi ákal ompa Pafos, yajkij asitoj ipan altepe' yej itọkà' Perge, yej ono' ipan estado de Panfilia. E' Juan kikajtej yejemej, mokuepa' Jerusalén. ¹⁴ Pablo iwán sekin kiskej Perge, iwán asitoj ipan altepe' Antioquía, yej ono' ipan estado de Pisidia. Kuą' asi' día kuą' mosewilo, yajkij ipan itiopamej judiyojmej, kalakkej iwán motalkej. ¹⁵ Kuą' moleéroja iley Moisés iwán yej kijuilojkej profetajmej, yej mandarowaj tiopan kinotzkej Pablo iwán sekin, kijlijkej:

—Noknijmej siga tejtę anne-ijlijnekij yej nigaj nonokej iga annenonotzaj, xine-ijlikan inán.

¹⁶ Iwán Pablo moketza' iwán tamanoztza' iga amo agaj matatapojo, iwán kijtoj:

—Xinekakikan, amejemen tajtaga' de Israel iwán yej ankimajmawiliáj Dios: ¹⁷ IDios israelitajmej kitapejpen to-ikyapatajwan, iwán kichij iga mapiwikan poxsan ipilowan kuą' chantitoyaj ipan tajli yej itọkà' Egipto. Iwán imatika kikixtijkej ompiga. ¹⁸ Dios kijyowij cuarenta años ken kichijtinemiáj ipan desierto, ¹⁹ iwán kipoloj siete naciones yej onoyaj ipan ital Canaán, iwán inón tajli kimá' to-ikyapatajwan. ²⁰ Iwán máj máj, cuatrocientos cincuenta años mandarojtiwalkej juezmej este iga profeta Samuel onoko. ²¹ Iwán la gente kinekikej iga makipiakan se rey iga makimandarokan. Iwán Dios kitalij Saúl iga mamandaro cuarenta años, yej ipiltzimpa Cis. Inón Cis irrazaj Benjamín. ²² Después Dios kikixtij Saúl, iwán kitalij David iga rey. Dios ye'tajtoj iga David, kijtoj: “Nikasi' David, yej ipiltzimpa Isaí, se taga' yej nikpoxye'ita iwán yęj yawi kichiwati ken nej nikneki.” ²³ Jesús yajki se de ipilowan ipilowampa David. Jesús yej Dios kitapejpen iga makimanawi israelitajmej kensan kijtoj. ²⁴ Kuą' aya wi' Jesús, Juan kipowiliaya itájtọl Dios nochi israelitajmej.

Kijliayaj iga makikajtewákanya iga kichiwaj yej ayekti iwán mamobautizarokan. ²⁵ Kuá' Juan ay'ya wejka iga mikis, kijtoj: "Nej ayéj inón yej amejemen ankejlantokej; yéj wí'o'. Nej ayá' neajasi iga manikxitomili imekayo iga'."

²⁶ 'Nokniwan yej ipilowampa Abraham, iwán amonochin yej ankimajmawiliáj Dios: iga amejemena nokta mitztitanilijkej inín tájtól yej mitzmanawiaj. ²⁷ Iga yej chantitoyaj Jerusalén iwán yej ompa mandarowayaj ayá' kimatikej a'yéj in Jesús. Niga kentenderowayaj itajtólmej profetajmej, yej moleerowa nochipa pan día kuá' mosewilo; ijkón kuá' kimiktijkej Jesús kichijkej ken kijkuilojkej profetajmej. ²⁸ Malej akasilijkej te íga makimiktikan, e' kiteki'tajtanilijkej Pilato iga matatekimaka iga makimiktikan Jesús. ²⁹ Kuá' kichijkeja nochi kensan ijkulijto' itájtól Dios kan tajtowa de yéj, kitemowijkej ipan cruz, iwán kitokatoja. ³⁰ E' Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ³¹ Iwán mia' días Jesús kixnextilij yej íwan senemiáj Galilea iwán Jerusalén. Inán yejemej yej kitatapowiáj la gente ken iga kitakej.

³² 'Inán nejemej nemi nimitzpowiliáj ye'noticiaj de inón yej Dios kijlij to-ikyapatajwan. ³³ Tejemej ipilowampa yejemej, Dios kichija yej kijtoj iga ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya, ijkón ijkulijto' ipan salmos dos: "Tej tinopiltzin; aman nej nikchij iga wel xono." ³⁴ Dios kijtoj iga yawi ki-ojpa-ixititi kan mikto' iga amo mapalani, ijkón kijtowa kan ijkulijto' pan itájtól Dios: "Nia nimitzmakatij yej yekti ken nikijlij David." ³⁵ Inón iga no ipan se' salmo, kijtowa ijkín: "Tej Dios, ayá' tiksemakas iga mapalani inakayo motekipanowani yej tikpoxneki." ³⁶ Melá' iga David ki-mandaroy la gente de inón tiempo, ken kitekimá' Dios iwán máj máj migui', kitokatoj kan toktokej itajwan, iwán palani' inakayo. ³⁷ E' inakayo inón yej Dios kixitij kan miktoya, ayá' palani'. ³⁸ Nokniwan, inín yej nimitzmatiltiaj: Jesús wel mitzperdonarowiliáj yej ankichijkej yej ayekti. ³⁹ Iley Moisés awel tepalewia kuá' tikchiwaj yej ayekti, e' Dios teperdonarowiliá yej tikchijkej yej ayekti iga ticredowaj ipan Jesús. ⁴⁰ Xikchiwakan iga amo mawiki ipan amejemen yej kijkuilojkej profetajmej, kan kijtojkej ijkín:

⁴¹ Ta' xikitakan amejemen yej ankajawilmatic itájtól Dios, ximomajtikan, iwán xipoliwikanya; iga nej yej niDios, nikchijwa ipan inimej días, yej ayí' ankitaj, este ayá' ankiaredoskej, malej iga agaj mitzpowiliskej.

⁴² Kuá' Pablo iwán yej íwan nemiáj kiskej ipan itiopamej judiyojmej, la gente kitajtanilijkej iga ipan se'ya día kuá'

mosewilo makitapowikan de inompasan. ⁴³ Kuá' moyawilo'ya tiopan, mia' judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej e' kicredojkej ken tamachtíaj judiyojmej, kitokatiajkij Pablo iwán Bernabé. Iwán yejemej kinonotzkej iga amo makikajtewakan iyojwi Dios yej teneki.

⁴⁴ Ipan se'ya semana, ipan día kuá' mosewilo, monechkoj nochi gente de inón altepe' iga kikakitoj itájtól Dios. ⁴⁵ E' kuá' judiyojmej kitakej komati gente nechkatokej, kixitakej iwán pewakej kipopowakej Pablo iwán kajajwakej. ⁴⁶ Iwán Pablo iwán Bernabé ayá' majmawikej iga tajtojkej; kijtojkej:

—Yekti katka achto amejemen manimitzpowilikán itájtól Dios, amejemen yej anjudiyojmej; e' ayá' ankikakisnékijo' iwán ayá' ankinekij xonokan kan nochipa onoloj wan Dios. Inán niawij niktatapowitij yej ayéj judiyojmej. ⁴⁷ Iga ijkón netekimakakej toTeko, kijtoj:

Tej nimitztapejpen iga xiktawi nochi yej ayéj judiyojmej, iga xikpowilitij nochi yej ono' ipan inín tajli iga mamomanawikan.

⁴⁸ Kuá' kikakikej yej ayéj judiyojmej pakikej, pewakej kijtojkej iga itájtól toTeko pox yekti. Iwán kicredojkej inochin yej ijkonya onóyaya iga yejemen yej yawij onotij nochipa wan Dios. ⁴⁹ Iwán ijkón iga itájtól Dios mopowa' noyan ipan inón tajli. ⁵⁰ E' judiyojmej tajtojkej iwán sekin siwatkej yej kiyé'itaj iwánki' kimajmawiliáj Dios. Judiyojmej no tajtojkej iwán tajtaga' yej tayakantokej yej ompa ichamej, kitejtekimakakej iga makitalochtikán Pablo iwán Bernabé este que makisakan ompa. ⁵¹ Iwán Pablo iwán Bernabé kitzejtzelojkej iyikxitalpinolmej iga makitakan iga ayompa kichijkej judiyojmej, iwán yajkij asitoj Iconio. ⁵² E' yej kitokaj Jesús, pox paktoyaj iwán kipiayaj el Espíritu Santo.

14

Pablo iwán Bernabé onokej altepe' Iconio

¹ Ipan altepe' Iconio, Pablo iwán Bernabé senyajkij ipan itiopan judiyojmej iwán tatapowakej de Jesús, iwán pox mia' kicredojkej. Kicredojkej no sekin yej ayéj judiyojmej.

² E' judiyojmej yej ayá' kicredojkej Jesús kijilijkej yej ayéj judiyojmej iga amo makiye'itakan yej kitokaj Jesús.

³ Inón iga Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj, amajmawikej iga tatapojkej, iga yejemen moconfiarojtoyaj ipan toTeko. Iwán toTeko kipalewiayaj iga manesi iga teneki Dios, iwán kimá' poder iga kichíwayaj mia' milagro.

⁴ E' la gente yej chantitokej altepe' Iconio, voyyokatitoyaj; sekin kitajtowiliayaj judiyojmej iwán sekin apostolejmej.

⁵ Iwán judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej motajtoltijkej

iwán yej mandarowaj, motajtoltijkej iga makajawakan iwán makitemiktikan apostolejmej. ⁶ E' kimatikej Pablo iwán Bernabé; cholojkej, yajkij altepemej Listra iwán Derbe, yej ono' ipan ital Licaonia. Nentinemikej ipan altepetzitzin yej ompasan najná' ono', ⁷ ompa no kipojtinenkej itajtól Jesucristo.

Kitewiáj Pablo ipan altepe' Listra

⁸ Ompa Listra kasitoj se taga' ewato', koxo. Awel nejnemi iga itékiya. ⁹ Kuá' Pablo nemi tatapowa, inón taga' takaktoya. Pablo kitachilij iwán kita' iga inón taga' moconfiaroj iga wel maachitiá. ¹⁰ Iwán kitzajtzilijpa iga kijlij:

—Ximoye'ketza.

Iwán taga' moketza', este tzikuini' iwán péwa'ya iga nejnen. ¹¹ Kuá' kitakej yej kichij Pablo, pe' tzajtzikej; tajtojkej ipan itajtól yej de Licaonia, kijtojkej:

—¡Mataj temójkeja in diqsmej ken tajtaga'! ¡Nija onokej iwán tejemen!

¹² Iwán Bernabé kitokawijkej dios Júpiter, iwán Pablo kitokawijkej dios Mercurio,* iga yéjwa' in yej tajtowaya. ¹³ Iwán isacerdotej Júpiter yej kipiaya itiopan ipansan taten altepe', kiwiguilijkej torojmej iwán koskamej de xochi'. Iwán sacerdote iwán la gente kinekiáj makiwey-imatiltikan, makimijmiktilikampa torojmej. ¹⁴ Kuá' inón kimatikej apostolejmej Bernabé iwán Pablo, kitzatzayankej itzotzolmej, yajkij kan nechkatokej la gente, este tajkoyan, iwán tzajtzikej:

¹⁵ —¡Ayombrej amejemen! ¿Te iga ijkón nemi an-kichijwaj? Esi nejemen no nitajtagamej kensan amejemen, inón iga niwalkej nimitzijlikoj iga xikajtewakan iga an-kichijwaj yej ajayekti iwán xitokákanya inón Dios yej isato', yej kichij cielo, tajli iwán lámár iwán nochi yej ono' ipan inín tajli. ¹⁶ Ikya Dios kisemá' nochi gente iga manemikan ken yejemej kinekij, ¹⁷ malej iga nochipa tenextiliayaj a'yéj in yéj iga techiwiliayaj yej yekti. Dios tewetziltiliá kiawa' iga mamochiwa yej tiktokaj. Temaka komati yej matikuakan iga matipakikan.

¹⁸ E' malej apostolejmej ijkón kijtojkej, alín poliwiá iga awel kikawaltiyaj iga makimiktikan torojmej iga makiwey-imatiltikan.

¹⁹ Iwán asikej sekin judiyojmej de Antioquía iwán de Iconio, inomej kiyolyamankej la gente yej ompa ichamej

* **14:12** 14:12 Júpiter iwán Mercurio katka idiqsmej romanojmej. Griegojmej kitokawijkej inómejsan diqsmej Zeus wan Hermes.

iga makitemiktikan, iwán kitewijkej Pablo. Yejemej kijtojkej anka kimiktijkeja iwán kiwawatatzojkej, kikixtijkej ipan altepe'. ²⁰ Kuá' yej kitokaj Jesucristo kiyawalojkej Pablo, yéj moketza' iwán yajki sej ipan altepe'. Kuá' tanesi', Pablo iwán Bernabé yájkija altepe' Derbe.

²¹ Kuá' kipójkeja itájtɔl Jesús ipan altepe' Derbe, ompa mia' kicredojkej. Iwán yajkij sej altepemej Listra, Iconio iwán Antioquía. ²² Ompa kanimarojtinenej tokniwan yej kitokaj Jesús, kijlijtinenkej iga nochipa mamocnfiarokan pan toTeko; kijlijkej iga poxsan kinkochiwaskej iga wel makalakikan kan reinarowa Dios. ²³ Iwán no kitálkej ancianojmej† yej mamandarokan sejsé kan mon-echkowaj yej kitokaj Jesucristo. Kuá' támi'ya oradojkej iwán mayunarojkej, kikajtéjkeja ipan ima' toTeko yej ipan kicredojkej.

Pablo wan Bernabé yawij sej Antioquía yej ono' ipan itál Siria

²⁴ No panojkej pan estado de Pisidia iwán asikej ipan estado de Panfilia. ²⁵ Kipojkej itájtɔl Jesucristo ipan altepe' Perge, iwán yájkija altepe' Atalia. ²⁶ Ompa tejkajkej ipan weyi ákal iga mokuepkej sej altepe' Antioquía. Ipan inón altepe', toknimej yej kitokaj Jesucristo kititankej Pablo wan Bernabé iga mayakan wejka iga makipowatij itájtɔl Dios, iwán kitajtanilijkej Dios iga makicuidarokan. Inón vej tami' kichijkej inón tekipánɔl, inón iga mokuepkej sej.

²⁷ Kuá' Pablo wan Bernabé asikej Antioquía, kinechkojkej yej kitokaj Jesucristo iwán kipowilijkej nochí ken Dios kichij iwán yejemen, iwán kén iga Dios kichij iga yej ayéj judiyojmej no makicredokan. ²⁸ Iwán Pablo iwán Bernabé wejkajkej iga ompa onoyaj iwán tokniwan yej kitokaj Jesucristo.

15

Monechkolo Jerusalén

¹ Inón tiempo asikej Antioquía sekin tajtaga' yej walkej ipan tajli de Judea. Ijkin kijlijkej yej kitokaj Jesucristo:

—Awel anmomanawiskej siga ayá' anmocircuncidaroskej* ijkon ken tatekimaka iley Moisés.

² Pablo iwán Bernabé motenkitzkijkej iwán inomej yej walkej Judea. Después Pablo iwán Bernabé iwán sekin

† **14:23** 14:23 Xikita glosario "Anciano".

* **15:1** 15:1 Xikita glosario "Circuncisión".

tokniwan kitapejpenkej iga mayakan Jerusalén iga matajtotij iwán apostolejmej iwán yej iyancianojmej† inomej yej kicredowaj Jesucristo ipan inón altepe'.

³ Tokniwan yej kitokaj Jesús yej chantitokej Antioquia, kititankej; wan kuá' panojkej ipan italmej Fenicia iwán Samaria kipojkej ken iga yej ayéj judiyojmej kikajtejkej ken ikya kichijwayaj iga kitokakeja Dios. Iwán kuá' inón kikakiáj tokniwan yej kitokaj Jesús, poxsan pakikej.

⁴ Kuá' Pablo iwán Bernabé asikej Jerusalén ki-omemawijkej yej kitokaj Jesús, apostolejmej iwán ancianojmej. Pablo iwán Bernabé kipojkej nochi yej Dios kichij iwán yejemen. ⁵ E' sekin fariseojmej yej nō kicredojtokej Jesús, moketzkej iwán kijtojkej:

—Nō mamocircuncidarokan yej kicredowaj Jesús yej ayéj judiyojmej iwán mamotekimaka iga makichiwakan ken kijtowa iley Moisés.

⁶ Iwán monechkojkej apostolejmej iwán ancianojmej iga tajtojkej de inón. ⁷ Kuá' wéjkaja iga tatapowakej, Pedro moketza', iwán kijtoj:

—Nokniwan, amejemen ankimátija ken iga Dios ikya netapejpen iga manikpowili yej ayéj judiyojmej ye'noticiaj yej tasalvarowa iga nō makicredokan Dios. ⁸ Iwán Dios, yej kixmati nochi iyalmaj, tanextilij iga nō kinekij inomej gente iwán kimakakej iyEspíritoj kensan tejemen nō temakakej. ⁹ Dios ayá' tejémensan teye'ita, nō yejemen kiyé'itaj. Iga yejemen moconfiarojkej ipan Jesús, kajkej ken tikita yej ayá' kichijkej yej ayekti. ¹⁰ Inán, ¿te iga ayá' ankitawelcredowaj yej Dios kichij, iwán ankitekimakaj toknimej yej kitokaj Jesús iga makichiwakan yej niga tejemej awel tikchijawaj, niga to-ikyapatajwan awel kichijkej? ¹¹ Majwa' tejemej ticredowaj iga toTeko Jesús temanawij iga tepoxnegui', ayéj iga tikixtawaj; ijkonsan nō yejemen momanawiáj iga kicredowaj.

¹² Iwán ayagaj tajtoj. Tajtakatikajkej kuá' pe' tatapowakej Bernabé iwán Pablo. Kipojkej kén iga Dios kipalawijkej iga makichiwakan milagrojmej ipan inomej yej ayéj judiyojmej iga mamixkuijikan iwán makicredokan. ¹³ Kuá' tami' tatapowakej Bernabé iwán Pablo, Jacobo kijtoj:

—Nokniwan, ta' xinekakikan: ¹⁴ Simón Pedro tepowilij kén iga Dios achto vej ki-omemawij inomej yej ayéj judiyojmej iga nō mamochiwakan itatki. ¹⁵ Inín nemi mochijwa ijkón ken kijkuilojkej profetajmej. Ijkín kijtowa kan ijkuilijto':

¹⁶ Nej amoteko Dios,

† 15:2 15:2 Xikita glosario "Anciano".

iwán niwí' sej.

Nikchíwas iga marreinaꝛoj sej
se ipiltzin yej ipilówampa David.

¹⁷ Iga nochi manętemoꝛan,
iga yej ayéj judiyojmej makitenewi notoꝛa'.

¹⁸ Ijkoꝛn kijtowa toTeꝛo, yej desde ikyaꝛy kijtoj iga mochiwas.

¹⁹ Jacobo no kijtoj:

—Inoꝛn iga nej nikijtowa iga yej ayéj judiyojmej amo
matiktekimakakan iga makichiwakan yej akipalewiáj; yeje-
mej kikajtękeja yej ikya kichíwaya iga kitóꝛaja Dios.

²⁰ Majwa' matikijkuilowilikan iga amo makikuakan naka'
yej momiktiliaꝛa idolojmej, iwán amo agaj mamasi iwán
yej ayá' iwán namiktito', iwán amo makikuakan inakayo
yolꝛamej yej mokechmekánajpa, iwán amo no makikuakan
esti. ²¹ Porque desde ikya ono' ipan sejsé altepe' yej
tanętiliá ken ijkuilijto' ipan iley Moisés, cada día kuá'
mosewilo moleꝛerowa ipan itioꝛamej judiyojmej.

Kititaniliáj se ama' yej ayéj judiyojmej

²² Apóstolejmej iwán ancianojmej iwán nochi yej ki-
tokaj Jesucristo kijtojkej iga mamotapejpena sekin de
yejemęmpasan iga masenyakan Antioꝛuía iwán Pablo iwán
Bernabé. Iwán kitapejpenkej Judas, yej itoꝛa' no Barsabás,
no kitapejpenkej Silas. Yejemęn achi máj tayakantokej ipan
yej kitokaj Jesús. ²³ Iwán yejemęn kiwigakej ama', ijkín
kijtowa:

“Nejemej apóstolejmej, ancianojmej iwán amokniwan
yej no kitokaj Jesús, nimitztitaniliáj saludos amejemęn
anokniwan yej ayéj anjudiyojmej, yej anchantitokej Antio-
ꝛuía iwán yej anchantitokej ipan italmeꝛ Siria iwán Cilicia.

²⁴ Nikmatikej iga yájkajki' ompiga sekin de nijpamej, e'
ayéj nejemej niktitankej. Yajkiꝛ mitzyolꝛpatatoꝛj iga mitzijlitoꝛj
iga ximocircuncidaꝛoꝛkan wan xikchijtoꝛkan ken kijtowa
iley Moisés. ²⁵ Nejemęn niꝛatapowakej, iwán nikye'itakej
iga niktapejpenkej sekin yej kitokaj Jesús yej yawij mitz-
itatij, senyawij iwán tokniꝛmej yej nikpoxnekij, Bernabé
iwán Pablo. ²⁶ Inimeꝛ tajtaꝛa' kisentalꝛkej iyalmajmej
malej kanaj kimijtijnékija iga kitokaj toTeꝛo Jesucristo.

²⁷ Inoꝛn iga nimitztitaniliáj Judas iwán Silas. Yejemeꝛ
imaꝛtikameꝛ yawij mitzꝛatapowitij de inin yej nimitzijlijkej.

²⁸ Iyespíꝛitoꝛj Dios nenętilijkej iwán nejemeꝛ nikye'itaj
iga amo mamitztekimakakan iga xikchíwakan nochi yej
tatekimaka iley Moisés, xikchíwákansan inin yej niawij
nimitzijlitij: ²⁹ Ayo' xikuakan naka' yej momiktiliaꝛpa
idolojmej, iwán amo no xikuakan esti, niga inakayo no
ánimal yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamasi iwán

vej ayá' iwán namiktito'. Siga ankichiwaj ken nimitzijliáj, anye'nemiskej. Xiye'onokan."

³⁰ Iwán inomej vej kitapejpenkej yajkij Antioquía, ompa kinechkojkej toknimej vej kitokaj Jesucristo iwán kimakakej ama'. ³¹ Kuá' vej kitokaj Jesús kileerojkej inón ama', poxsan yolpakikej iga kiyolchikajkej. ³² Wán como Judas iwán Silas nō profetajmej, kanimarōjkej iwán kiyolchikajkej vej kitokaj Jesús kuá' kitatapowijkej. ³³ Kuá' inomej vej walkej Jerusalén wejkájkeja iga onokej Antioquía, vej kitokaj Jesús kinawatijkej iga maye'yakan sej kan onokej vej kititankej. ³⁴ E' Silas kijtoj iga makáwi-o' ompa. ³⁵ Nō Pablo iwán Bernabé kawikej Antioquía. Yejemen wán komati toknimej tamachtijkej itájtōl toTēko.

Pablo yawi sej wejka iga kipowati itájtōl Jesucristo

³⁶ Kuá' achá wejkati' iga ompa onokej, Pablo kijlij Bernabé:

—Matiakan matikpaxalowilitij vej kitokaj Jesús noyan ipan altepemej kajkan tikpojkej itájtōl toTēko iga matikitan kan onokej.

³⁷ Iwán Bernabé kinekiá iga mayawi nō Juan, vej itōká' nō Marcos; ³⁸ e' Pablo ayá' kine' iga mayawi Marcos iwamej, iga Marcos ikya takajtej ipan tajli de Panfilia, ay'ya tapalewij iga kipowaj itájtōl Dios. ³⁹ Iwán awel motajtōlkuilijkej iwán mokakajtejkej. Bernabé yájkisan iwán Marcos. Tejkajkej ipan weyi ákal iga yajkij tajkótāl‡ Chipre, ⁴⁰ e' Pablo kitapejpen Silas. Iwán vej kitokaj Jesús kitajtanilijkej toTēko iga maye'yakan iwán makipalewikan. ⁴¹ Iwán panojkej ipan tajli de Siria iwán Cilicia iga kanimarōjtinenkej kajkan monechkowaj tokniwán vej kitokaj Jesucristo.

16

Timoteo yawi wán Pablo wán Silas

¹ Pablo iwán Silas asikej ipan altepemej vej itōká' Derbe iwán Listra, ompa kasikej se vej itōká' Timoteo vej nō kitoka Jesús, ipiltzin se siwá' judía vej nō kitoka Jesús, e' itaj irrázajpa griego. ² Iwán tokniwán de Listra iwán de Iconio ye'tajtowayaj de Timoteo. ³ Pablo kine' iga Timoteo mayawi iwán, e' achto kicircuncidarōj iga makiye'itakan judiyojmej vej de ompígapa, iga nochi kimatiáj iga itaj Timoteo irrázajpa griego. ⁴ Iwán kajan panotiyaj ipan altepemej, kijliayaj iga makichiwakan tokniwán kensan kijtojkej apostolejmej iwán ancianojmej*

‡ 15:39 15:39 Xikita glosario "Tajkótāl o Isla"

* 16:4 16:4 Xikita glosario "Anciano".

vej onokej Jerusalén. ⁵ Iwán tokniwan vej kitokaj Jesús kimela'sentaliķej iyalmajmej ipan yěj, iwán cada día máj komatiayaj.

Dios kinextiliá Pablo iga mayawi ipan estado vej itoķa' Macedonia

⁶ IyEspíritoj Dios akimakaltij iga mamopowa itájtłl Dios ipan el estado de Asia. Inón iga panoķej ipan estado de Frigia iwán estado de Galacia. ⁷ Iwán asikej kan tanto' estado de Misia. Kejlankej iga mayakan estado de Bitinia, e' iyEspíritoj Jesús akimakaltij iga mayakan ompiga. ⁸ Iwán sanpanoķej Misia iwán asikej altepe' vej itoķa' Troas kan moketza akaľmej. ⁹ Ompa tayowakan Pablo kita' se visión. Kita' iga ejkato' se taga' del estado de Macedonia, kijlij: "Xaj Macedonia iga xinepalewtij." ¹⁰ Kuā' Pablo kita' inón visión, nimanın nimajabiaroķej,† iga nikmatikej iga Dios nemi neņotzaj iga ompiga manikpowatij itájtłl Jesucristo.

Pablo iwán Silas onokej Filipos

¹¹ Ompa Troas niteķakej ipan weyi akaľ iga niaķkij ipan tajkótal‡ vej itoķa' Samotracia. Iwán ipan se'ya día nasikej altepe' Neápolis. ¹² De ompa niaķkij Filipos, inón weyi-altepe' vej ono' ipan estado de Macedonia, ompa ayá' nipoxweķakej. ¹³ Se día kuā' mosewilo, nikiskej ipan weyi-altepe' iwán niaķkij ipan ațen kan nochipa oradolo. Nimotajtalkej, iwán nikpowilijkej itájtłl Jesucristo siwatkej vej ompa monechkoķej. ¹⁴ Iwán ompa onoya se siwa' vej walaľ altepe' Tiatira vej itoķa' Lidia, vej kinamakaya axokotzótzol vej este xolakti'. Inón siwa' no kiweyimatiltiaya Dios. Takaktoya, iwán toTeko kichij iga inón siwa' makitajtolkui Pablo. ¹⁵ Iwán mobautizaroj iwán inochi ifamıliaj. Después kine' maniakan ichan; nețeki'ijlijkej:

—Siga ankitaj iga nicredoja toTeko Jesús, xakan nochan iwán ompa xikawikan.

Iwán nețeki'ijlijkej iga ompa manikawikan.

¹⁶ Iwán se día kuā' nemi niayaj kan ni-oradotij, nimasikej iwán se takotzin vej kipiaya espíritu vej tanextiliaya vej mochıwaso'. Kipiaya itekomej vej kikojtoyaj. Iga takotzin taadivınarowaya itekomej kitaniayaj komati tomın. ¹⁷ Inón takotzin nețokatiayaj kan nemi niayaj iwán Pablo; kijtoj-tiaya recio:

—Inımej tajtaga' vej kiservirowaj mela'Dios vej ono' pox ajko, vejemen mitziľiáj katiapa ojti xitokakan iga ximosalvarokan.

† **16:10** 16:10 Lucas, vej kijkuiloj inın libro de Hechos, senemiá iwamej inın vej. ‡ **16:11** 16:11 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

18 Ijkón kichijtoya mia' días este que Pablo kuejkuesiwi', iwán kijlij inón espíritu yej onoya ipan inón takotzín:

—Nimitztekimaka ipan itōka' Jesucristo iga xikisa ipan inín takotzín.

Iwán ikuā'san kisa' inón espíritu.

19 Kuā' itekomej inón takotzín kitakej iga ay'ya wel kitataniliskej, kikitzkijkej Pablo iwán Silas, iwán kiwigakej tajkoaltepe', kan ono' yej mandarowaj. 20 Kuā' asikeja iyixtaj juezmej, kijtojkej:

—Inimej judiyojmej nemi kikuejkuesowaj togentej.

21 Iwán tanextiliáj iga mamochiwa ken yejemej kichiawaj, inón tejemen awel tikchiawaj iga tejemej tirromanojmej. §

22 Iwán la gente ki-onkawijkej Pablo iwán Silas. Iwán yej mandarowaj tatekimakakej iga makixtilikan itzotzolmej iwán makimagakan iga kuatako'. 23 Kuā' póxsanya kimagakej, kakijkej ipan cárcel. Iwán yej kicuidarowa presoymej kijlijkej iga makiye'cuidarokan iga amo choloskej. 24 Kuā' inón kika' yej kicuidarowa presoymej, yajki kakitoj kan máj ta-ijti' ipan cárcel, kijikxi-ilpijkej iga cadena ipan kuawi' yej pox eti'.

25 E' tajkoyówal, Pablo iwán Silas oradojtoyaj iwán kitakuikilijtoyaj Dios, iwán sekin presoymej yej ompa onoyaj takatoyaj, 26 iwán paréj wejmolinako tajli. Iwán mojolinkej itaketzalyomej cárcel. Iwán ikuā' tapowikej nochi kaltemej, iwán xixitomikej nochi cadena yej iga ijilpitoyaj presoymej.

27 Kuā' isatewa' yej kicuidarowa presoymej, kita' iga tapójt'ya cárcel, iwán kikixtij iyepadaj,* momiktiáyaya, iga yéj kijtoj anka cholójkeja presoymej.† 28 E' Pablo kitzajtzilij:

—Amo ximomikti, nigaj nonokej nonochin.

29 Iwán yej kicuidarowaya presoymej kitajtan ti'ti, iwán motalojtikalakito kan onokej Pablo iwán Silas, kuekuechka-tajki, motankuaketzato itenojmej. 30 Iwán kikixtij Pablo iwán Silas, iwán yej kicuidarowa cárcel tatajtan:

—¿Té nikchivas iga manimosalvaro iga Dios amo mane-iknochiwa?

31 Yejemej kijtojkej:

—Xicredo toTeko Jesucristo iwán timosalvaroj, tej, mosiwa' wan mopilowan.

32 Iwán kipowilijkej itájtōl Dios inón yej kicuidarowa presoymej iwán inochin no yej onokej ompa ichan. 33 Iwán inonsan yówal inón yéj kicuidarowa presoymej kipaakilij

§ 16:21 16:21 Xikita glosario "Roma". * 16:27 16:27 Xikita glosario "Espada".

† 16:27 16:27 Inón tiempo, se yej kicuidaroj presoymej kimiktijkej siga kikajtej iga macholokan presoymej.

ikajlo' Pablo iwán Silas kan kimagakej. Después mobautizaroj iwán nochi yej ono' ichan. ³⁴ Iwán kiwiga' ichan kitamakatoj. Inón yej kicuidarowa presojmej iwán inochi yej ono' ichan pakikej iga kicredójkeja Dios.

³⁵ Kuá' tanési'ya, yej mandarowaj kititankej policiyajmej iga kijlitoj yej kicuidarowa presojmej iga makimajkawakan Pablo iwán Silas. ³⁶ Iwán yej kicuidarowa presojmej kijlij Pablo:

—Yej mandarowaj netekimakakej iga manimitzma-kawakan. Iwán welja anye'yawij.

³⁷ E' Pablo kijlij policiyajmej:

—Nejemen niciudadanojmej romano.‡ Iwán iyixtaj la gente neyokamagakej iwán neakijkej ipan cárcel kuá' aya mojtowa siga ayompa nikchijkej. ¿Iwán inán kineki manemajkawakan ichtákan? ¡Ijkón awel! Mawitzekan yejemej iga manekixtikan.

³⁸ Iwán policiyajmej inón yajkij kijlitoj yej mandarowaj. Kuá' yej mandarowaj kimatikej iga Pablo iwán Silas nō ciudadanojmej romano, majmawikej. ³⁹ Iwán yej mandarowaj yajkij kitatoj Pablo iwán Silas iga kijlitoj iga amo makiwelkuilikan iga kipresojwijkej. Kijlijkej iga makisákanya ipan inón altepe'. ⁴⁰ Kuá' kiskej ipan cárcel, yajkij chan Lidia. Ompa tatapojkej iwán tokniwan iga kanimarojkej, iwán yájkija.

17

Mokuejkuesolo altepe' Tesalónica

¹ Pablo iwán Silas panojkej ipan altepemej yej itoka' Anfípolis iwán Apolonia. Iwán asikej Tesalónica. Ompa onoya se itiopan judiyojmej. ² Pablo, ken iga nochipa kichiwaya, yajki tiopan iga tatapowatoj iwán inomej gente. Eyi semanas ijkón kichijtoya cada día kuá' mosewilo. ³ Kuá' tatapowaya, itájtōl kitaksaltiaya kan ikuilijto' itájtōl Dios, kan kijtowa iga Cristo yawi kinkochiwatij iwán yawi mikiti iwán yawi sej ojpa-isati. Pablo kijlijkej:

—Inısan Jesús yej nemi nimitzijliáj, yéjyawa' in Cristo.

⁴ Iwán sekin judiyojmej kicredojkej iwán senemikej iwán Pablo iwán Silas. Nō kicredojkej mia' griegojmej yej kiweyimatiłtiáj Dios. Iwán nō kicredojkej mia' siwatkej yej tayakantokej ipan inón altepe'. ⁵ E' judiyojmej yej akicredowayaj ipan Jesús ta-ixitakej, iwán kitemojkej tajtaga' yej ayá' ye'nemij yej akipiáj te kichiwaj, kinechkojkej mia'

‡ **16:37** 16:37 Ciudadano romano se yej naceroj Roma, o yej kipiá' ama' kan nesi iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimanawiaya icudadanojmej.

gente de inón altepe' iga kiyokachijkej iga ooyowaj iwán iga takuejkuesowaj. Iwán yajkij chan Jasón iga makikixtikān Pablo iwán Silas iga makiwigakan iyixtaj la gente. ⁶ E' como ayá' kasikej ompa, kiwawatatzojtiajkij Jasón iwán sekin tokñimej iyixtaj yej mandarowaj ipan inón altepe'; ijkín tzajtzikej:

—Pablo wan Silas tayojoylxelojtinemij noyan ipan inín tajli, inán este nígaja nō asikej, ⁷ iwán Jasón ki-omemawij ichan. Nochi yejemej ayá' kichiwaj ken tatekimaka torrey César, * iga kijtowaj iga ono' se' rey yej itōka' Jesús.

⁸ Kuā' inín kikagui' la gente iwán yej mandarowaj este yolchichiyakej. ⁹ E' Jasón iwán sekin kixtajkej iga wel makimajkawákano' iwán kimajkajkej.

Pablo iwán Silas asij altepe' Berea

¹⁰ Iwán tayowakan yej kitokaj Jesús nimanín kikixtijkej Pablo iwán Silas iga mayakan Berea. Kuā' asitoj ompiga yajkij itiopan judiyojmej. ¹¹ Inimej judiyojmej poxsan te-ijknimej ayéj ken de Tesalónica, iga yolpakikej iga kicredojkej yej kipowa' Pablo, iwán nochipa momachtiayaj ipan itájtōl Dios iga makimatikan siga ijkonya ken kinextilijkej. ¹² Ijkón iga mia' judiyojmej kicredojkej, iwán nō mia' tajtaga' iwán siwatkej yej tayakantokej yej irrázajpa griego. ¹³ E' kuā' judiyojmej de Tesalónica kimatikej iga Pablo nō nemi kipowa itájtōl Dios ipan altepe' yej itōka' Berea, yajkij ompiga iga kijichtakawitoj la gente iga amo makiye'itakan Pablo. ¹⁴ E' tokniwan kititankej Pablo iga mayawi lamartenoj, miej Silas iwán Timoteo kawikejo' Berea. ¹⁵ Yej kojmakatoj Pablo kīkawatoj este ipan altepe' Atenas. Iwán ompay mokupekkej; Pablo kijlij yej kojmakatoj iga makijlikān Silas iwán Timoteo iga sémiya ompigaya makasitij.

Pablo ono altepe' Atenas

¹⁶ Miej Pablo kichixtoya Silas iwán Timoteo ipan altepe' Atenas, tatatzkay iyalmaj iga ompa kita' poxsan idolojmej. ¹⁷ Inón iga kitatapowiayaj judiyojmej ipan itiopan, iwán ompa nō kitatapowiayaj sekin yej kiweyimatiáj Dios. Iwán nochipa kitatapowiaya gente yej monechkowayaj plaza. ¹⁸ Iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj epicúreos, † iwán sekin yej momachtiayaj yej kijliayaj estoicos, ‡ pewa' tatapowakej iwán Pablo. Kijtowayaj:

* **17:7** 17:7 Xikita glosario “César”. † **17:18** 17:18 Epicúreos kitokakej se taga' yej kimachtij iga wel se nochipa paki. ‡ **17:18** 17:18 Estoicos kitokakej se taga' yej kimachtij iga se amo makichíwasan ken kineki iyalmaj, sino maye'nemi.

—¿Ix te an te-ijlijneki in inin taga' yej pox tajtowa?

Iwán sekin kijtowayaj:

—Ñesi ken tepowiliá de sé'paya diosmej.

Ijkón kijtojkej iga Pablo kitatapowiyaj itájtol Jesús iwán kijtowaya nõ iga ojpa-isalo. ¹⁹ Iwán kiwigakej kan kitokawiyáj Areópago, kan nochipa monechkowayaj sekin yej tamachtayaj, iwán kitajtankej Pablo:

—¿Ix wel nikmatischej te iteki yej nemo' annenextiliáj?

²⁰ Iga nemi annepowiliáj yej ayi'pa nokta nikakij, iwán niknekij manikmatikan té nokta kijtojneki.

²¹ Iga nochi yej ichan Atenas iwán tilitikmej yej ompa chantitoyaj poxsan kiyolmakayaj iga makikakikan yej ayapa i' mokaki.

²² Iwán Pablo moketza' iyixtaj yej monechkojkej iwán kijtoj:

—Amejemen de Atenas, nej nikita iga poxsan anki-credojtokej ipan diosmej. ²³ Kuá' nej nipanoj iwán nitachá' kan amejemen anmonechkowaj iga ankiweyimatiltiáj amodiosmej, nikasi' nõ se altar[§] kan ijkulijto' inin tájtol: “DIOS YEJ AYÁ' MO-IXMATI”. Pues de inón Dios yej amejemen ankiweyimatiltiáj malej iga ayá' ankixmatij, inónyawa' nokta nemi nimitzpowiliáj.

²⁴ 'Dios yej kichij inin tajli iwán nochi yej ono' ípan, yéj itatki cielo iwán tajli. Ayá' mochantiá ipan tiopamej yej tajtaga' kichiwaj. ²⁵ Yéj akipolowa nité iga matikpalewikān. Iga yejwa' in yej kichīwa iga matonokan iwán wel matimijneltikān iwán yéj temaka nochi yej tejemej tikpiáj.

²⁶ 'Ipan se taga' Dios kichij iga mapiwilo noyan ipan inin tajli. Iwán yéj kijtoj keman se naciōn yawi onoti iwán kan yawij mochantitij. ²⁷ Dios ijkón kichij iga makitemokan malej ken tamamatemojtinemijpa iga makasikan, malej iga Dios ayá' wejka ono' ipan sejsé de tejemej. ²⁸ Iga Dios tonokej, tinejnemij, iwán tonoskej. Achi ijkón kijtoja se yej de amejemempa yej wel kichīwa monsajtájtol, kijtoj: “Tejemen nõ ipilowan Dios.” ²⁹ Siga tejemen ipilowan Dios, awel tikuiskej iga toDiosmej tejté yej chijto' de oro o de plata o de te'ti, yej kichīwa taga' kensan yéj keklamiki. ³⁰ Desde ikayay Dios ayá' kiknochij la gente ken iga kajasiá iga yejemej aya kimatiáj itájtol. E' inān tatekimaka iga nochi gente noyan kan onolo', makikajtewakān iga kichijtokej yej ayekti. ³¹ Iga Dios kitapejpen se día kuá' yawi kijuzgaroti inochi gente kensan iga kichijkej. Dios kitapéjpenya se taga' yej yawi tajuzgaroti, inón monextij kuá' ki-ojpa-ixitij kan miktoya.

§ 17:23 17:23 Xikita glosario “Altar”.

³² Kuḗ' kikakikej iga ojpa-isaj yej miktokej, sekin kajawilmatikej iwán sekin kijtowayaj:

—Anka se' día niawij nimitzkakitij de inġnsan sej.

³³ Iwán Pablo kġsa' kaṇ nechkatoyaj. ³⁴ E' sekin kitokakej Pablo iwán kicređojkej itájtłł Jesús. Sę de yejemej itōka' Dionisio, yéj de inomej yej mandarowaj yej monechkojkej ipan sę tepe' yej kijliáj Areópago, iwán sę siwa' yej itōka' Dámaris, iwán sekin máj nō kicređojkej.

18

Pablo ono' altepe' Corinto

¹ Kuḗ' nochi inġn panoj, Pablo kġsa' Atenas, iwán yajki Corinto. ² Ompa kasi' sę taga' judío yej itōka' Aquila, yej naceroj ipan itał Ponto. Aya kipiaya días iga asikej, walkej de Italia iwán isiwa' yej itōka' Priscila. Kġsej Italia iga rey Claudio César tatekimá' iga makġsakaṇ Roma nochi judiyojmej. Iwán Pablo yajki kipaxalowilġtoj. ³ Iwán como inómpanan tekġpánłł kipiaya ken yejemen iga kichġwayaj kajli de kuetax, inōn iga ompa kaġwi' iwán yejemej iga sentekġpanowaj. ⁴ Iwán cada día kuḗ' mosewilo, Pablo yaya itġpan judiyojmej. Ompa kipowaya itájtłł toTęko iga kinekiá makġyolyamana judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

⁵ Kuḗ' Silas iwán Timoteo asikej iga walkej ipan estado de Macedonia, Pablo kikajtej se' tekġpánłł iga kipet-zpowáyan itájtłł Dios; kijliaya judiyojmej iga Jesús nokta in el Cristo yej yejemej kichġxtoyaj. ⁶ E' yejemej motalkej a contra iwán kuajkuantas kijlijkej Pablo. Iwán Pablo kitzejtzeloj itzótłł iga makġmatġkaṇ iga ayompa kichġkej iwán kijtoj:

—Siga ampoliwiskej iyġxtaj Dios, amejemen amotechko; nej ayo' nikmati. Amansan nia nikpowilġti ye'notġciaj yej ayéj judiyojmej.

⁷ Pablo kġsa' tiġpan iwán yajki chaṇ sę taga' yej itōka' Ticio Justo, yej ichaṇ tiġpantenoj, yéj nō kiweyimatiġtiaya Dios. ⁸ Iwán Crispo, yej mandarowa tiġpan, iwán inochi yej ono' ichaṇ kicređojkej toTęko. Iwán nō mia' de Corinto, kuḗ' kikakikej itájtłł Dios, kicređojkej waṇ mobautizarojkej. ⁹ Iwán sę yówal toTęko iġkġn kijlij Pablo ipan visiōn:

—Amo ximajmawi; xa xġpowa notájtłł iwán amo xitensewi. ¹⁰ Iga nej nono' mowaṇ, iwán ayagaj wel tejtę mitzchġwilġ yej ayękti, ipan inġn weyi-altepe' ono' mia' yej yawij necređotġj.

¹¹ Iwán Pablo ompa kaġwi' Corinto sę xiwi' iwán tajko iga kipowilġtoya la gente itájtłł Dios.

¹² E' kuə' Galión gobernarowaya ipan estado de Acaya, judiyojmej ki-onkawijkej Pablo. Kiwigakej kan tajuzgarolo, ¹³ iwán kijlijkej el gobernador:

—Inín taga' kiyolyamana la gente iga se'pa makiweyi-matiltikan Dios, ayo' ken kijtowa toley.

¹⁴ Pablo tajtawayay kuə' Galión kijlij judiyojmej:

—Siga kichij tejté yej pox ayekti, ijkón sí nimitzta-jtolkuiliayaj amejemen yej anjudiyojmej; ¹⁵ e' como iga san tajtolmej iwán tokamej iwán de amoleymej, ómpaya amejemen xikitakan, nej inón awel nikjuzgarowa.

¹⁶ Iwán kikixtijkej ompa kan tajuzgarolo. ¹⁷ Wan nochi griegojmej kikitzkijkej Sóstenes yej mandarowa tiopan iwán kimagakej ómpasan iyixtaj gobernador. E' Galión mochij kenkuə' ayá' kitzto'.

Pablo mokupepa sej altepe' Antioquía

¹⁸ Pablo káwigo' mia' días ompa Corinto. Después monawatijkej iwán yej kitokaj Jesús iwán tejkaj ipan weyi ákal iwán yajki ital Siria, senyajki iwán Priscila iwán Aquila. Ompa altepe' Cencrea mokuatetexoj Pablo. Ijkón kichij yej kijtoj iyixtaj Dios iga tejté kichiyaya.* ¹⁹ Kuə' asikej altepe' Éfeso, ómpaya kawikej Priscila iwán Aquila. Pablo yajki tiopan iwán tatapowa' iwán judiyojmej yej ompa monechkowayaj. ²⁰ Yejemen kijlijkej iga makáwi-o' ompa, e' yéj ayo' kine'. ²¹ Sino que monawatij iwamej, kijtoj:

—Nia Jerusalén, iga ompa manetecho ilwi'; e' siga Dios kineki niwi' sej nimitzitikij.

Después tejkaj ipan weyi ákal, yajki, kisa' Éfeso. ²² Kuə' asi' altepe' Cesarea, Pablo yajki Jerusalén kisaludarotoj tokniwan yej kitokaj Jesús, iwán yákiya altepe' Antioquía. ²³ Kuə' achá wejkaj iga ompa ono', yajki kipaxalowiljto tokniwan yej onokej ital Galacia iwán yej onokej ital Frigia, iwán ipan sejsé altepe' kipalewijkej iga máj mamocn-fiarokan yej kitokaj Jesucristo.

Apolos kipowa itajtól Dios altepe' Éfeso

²⁴ Inón tiempo asi' ompa Éfeso se judío yej itoka' Apolos. Yéj íchan katka ipan altepe' yej itoka' Alejandría. Poxsan wel predicarowaya iwán poxsan kimatiá itajtól Dios. ²⁵ Yéj machtitoya ipan toTeko iyojwi iwán kipoxyolmakaya iga taye'nextiliá itajtól Dios kan tajtowa de Jesús, malej iga kimatiasan ken iga tabautizaroj Juan. ²⁶ Apolos pewa' iga tajtoj tiopan-ijti' ken kuə' nochi kimati; e' kuə' kikakikej

* **18:18** 18:18 Anka Pablo kijlij iyixtaj Dios iga mawejkawa iga akoniaya vino niga motzonkixtiaya, e' atikmatij te iga.

Priscila iwán Aquila kén iga tamachtijtoya, kinotzkej, iwán kiwigakej kan iseltimej iga kinextilijkej yej aya kimatiá de iyojwi Dios. ²⁷ Kuá' Apolos kine' mayawi ipan estado de Acaya, tokniwan de Éfeso yej kitokaj Jesús kichiwilijkej se ama' iga tokniwan de ompiga maki-omemawikan Apolos. Kuá' Apolos asi' Acaya pe' tamachtij. Ijkón poxsan kipalewijkej tokniwan yej Dios kichokilij iga makicredokan. ²⁸ Porque Apolos motenkitzkij wan judiyojmej yej akicredojkej ipan Jesús, iwán awel kitenkuepiliayaj. Iwán iyixtaj la gente Apolos kinextiliayaj iga itájtól Dios kijtowa iga Jesús in el Cristo yej yejemej kichixtoyaj.

19

Pablo ono' Éfeso

¹ Mie' Apolos onoya Corinto, Pablo panoj ipan tepeyoj iwán asi' altepe' Éfeso, ompa kasi' mia' yej kitokaj Jesús.

² Iwán Pablo tatajtan:

—¿Ix Dios mitzmakakej iyEspíritu Santo kuá' anki-credojkej ipan Jesús?

Yejemej kijtojkej:

—Nejemən ayí' nikakiáj siga ono' el Espíritu Santo.

³ Pablo kitajtan tokniwan:

—¿Kéntaj anmobautizarojkej?

Yejemən kijtojkej:

—Kensan tabautizaroj Juan el Bautista.

⁴ Pablo kijtoj:

—Kena, Juan kibautizaroj yejsan kikajtejkej iga kichiwaj yej ayekti, e' kijliayaj iga makicredokan ipan itoka' yej wi'o' tatepotztaj, ken tikijtowaj ipan Jesús yej el Cristo.

⁵ Kuá' inón kikakikej, mobautizarojkej ipan itoka' toTeko Jesús; ⁶ iwán kuá' Pablo kitajlij imá' ipan sejsé de inomej, iyEspíritoj Dios wəlay ipan yejemej, iwán sesé'paya iga tajtojkej ay'yéj ipan itajtólmej, iwán kijtojkej kensan Dios kitajtólmakakej. ⁷ Iga inochimej, ken doce tajtaga'.

⁸ Pablo yayajtoya tres meses itiopan judiyojmej, ompa kipowaya itájtól Dios iwán ayá' majmawiá. Iwán kuá' tajtowaya, kiyolyamanaya la gente iga kinextiliayaj ken iga reinarowa Dios. ⁹ E' sekin moyoltakuawilijkej iwán ayá' kicredojkej, majwa' iyixtaj la gente kijtojkej iga kijiayaj itájtól Jesucristo. Pablo kikajtej yej maltajtowaj, iwán kiwiga' yej kitokaj Jesús kan tamachtia se yej itoka' Tiranno, iwán ompa kitatapowiayaj cada día. ¹⁰ Iwán ijkón kichijtoya dos años, ijkón yej chantitoyaj ipan tajli de Asia kikakikej itájtól toTeko Jesús, yej judiyojmej iwán yej ayéj. ¹¹ Iwán

Dios kipaləwıj Pablo iga kichij milagrojmej. ¹² Malej se panyıtoj o se tzótzol yej Pablo kichijchimiá, kitalıayaj ipan yej wətıtokej iwán achitiayaj, iwán məlespıritojmej kısıayaj.

¹³ E' sekin judıyojmej yej nejnenka' yej kikıxtılıáj la gente məlespıritojmej, nɔ kiyejyekojkaj iga kitenewıáj itɔka' toTəko Jesús iga makikıxtıkan məlespıritojmej, kıjtowayaj:

—İpan itɔka' Jesús yej Pablo kipowa, nimitztekımakaj iga xıkısakan.

¹⁴ İjkón kichıwayaj siete ipilówampa Esceva, se judıo yej ijéfejpa sacerdotejmej. ¹⁵ E' kuá' kichıkej, məlespıritoj kıjtoj:

—Jesús nikıxmati, iwán nɔ nikmati a'yéj in Pablo; e', ɤa'yéj in amejemen?

¹⁶ E' inón taga' yej kipiaya mal espırito mopatanaltıj iyakapamej, iwán como yéj máj tajpalej, nochi kitanılıj, iwán paréj kımagakej iwán cholojtkıskeja ipejpetzkamej iwán espatıtıájkiya. ¹⁷ Nochi kimatıkej yej çantıtokej Éfeso, judıyojmej iwán yej ayéj judıyojmej iwán pox momajtıkej. İjkón iga itɔka' toTəko Jesús majya kiweyimatiłtıkej.

¹⁸ İwán mia' yej kicredowayaj Jesús, wıtzıayaj iga motenxitomayaj iga kichıkej yej ayékti. ¹⁹ İwán mia' yej motamatılıáj kiwigakej ilıbrojmej, kitatıtoj iyıxtajmej la gente. De inomej libro ipatiyo masi' ken cincuenta mil tomın de plata. ²⁰ İjkón iga itájtoł toTəko noyan momatıtıaya iwán neşıá iga kipiá poder.

²¹ Kuá' pánoja nochi inın, Pablo kejlın iga yawi estado de Macedonia iwán Acaya iwán yawi este Jerusalén. Kuá' pánoja noyan ipan altepemej kejlın nɔ iga yawi Roma.

²² İwán kitıtan Macedonia omən yej kipaləwıáj, Timoteo iwán Erasto, e' Pablo aço' kawi' Asia.

Mokuejkuesolo altepe' Éfeso

²³ İnón tiempo Éfeso monechkɔlo' iwán mokuesojkej iga mopowa' yej aya i' mopowaya de iyojwi Jesucristo.

²⁴ Mokuesojkej itechko se taga' yej itɔka' Demetrio, yej kitekipanowaya plata. İnın taga' kichıwaya kaltıtzın de plata kensan tachaya itıopan se diosa yej itɔka' Diana, iwán poxsan tataniayaj yej tekıpanowayaj iwán Demetrio.

²⁵ İwán inomej kinechkıoj, iwán sekin yej nɔ kipiáj inómpasan tekıpánɔł. Demetrio kılıjkej:

—Nokniwan, amejemen ankimatıj iga ipan inın tekıpánɔł titataniáj. ²⁶ E' amejemen ankıtaj iwán ankıkakıj iga Pablo kıjtojtınemi iga diosmej yej kichıwajpa taga' ayéj diosmej; iwán mia'ya gente kicredoltıkej, ayejsan nigaj Éfeso sino que casi noyan ipan inın tajlı de Asia. ²⁷ İnón poxsan ayékti,

wel tikpolowaj totekipánol, iwán itiopan kan ono' weyi dios Diana ay'ya agaj kiweyimatis. Inán nochi yej chantitokej ipan tajli de Asia iwán inewi de inín tajli kiweyimatiłtiáj, e' siga ijkón ken kijtowa Pablo, nochi kelkawaskej Diana.

²⁸ Kuá' inón kikakikej yej ompa nechkatoyaj, kuesiwikej poxsan, iwán tzajtzikejpa iga kijtojkej:

—¡Mamoweyimatılti Diana yej idiosmej efesiojmej!

²⁹ Iwán nochi ipan weyi-áltepe' ayo' kimatiáj te kichıwayaj. Kikıtzkıtoj Gayo iwán Aristarco omen tajtaga' de Macedonia yej senemiáj iwán Pablo. Iwán kiwawatatzoj-tiajkij este ipan wékal kan motekinechkolo. ³⁰ Pablo kinekiá makalaki ompa iga matajto iwán la gente, e' tokniwan yej kitokaj Jesús ayá' kikalaktijkej. ³¹ Nö sekin yej mandarowaj Asia yej iyamıgojmej Pablo, tatıtankej iga amo mayawi kan chapantolo'. ³² Ompa kan nechkatolo', sekin tzajtziáj iga kijtowayaj tejté iwán sekin tzajtziáj iga se'pa kijtowayaj iga kuejkuesitoyaj, iwán mia' ayá' kimatiáj te iga ompa nechkatoyaj. ³³ E' sekin yej ompa chapantoyaj kimatiłtijkej Alejandro te nemi mochıwa, iwán yej judiyojmej kitopejkej iga kitálkej tatajkoyan. Iwán Alejandro kajko' ima' iga ayo' matzajtzitolo iga makitajtowilıkan judiyojmej iyıxtaj la gente. ³⁴ E' kuá' kimatikej iga Alejandro nö judío, nochi tzajtzitoyaj ken dos horas. Kijtojtoyaj:

—¡Mamoweyimatılti Diana idios efesiojmej!

³⁵ Iwán tajkuilowanı yej ompa ichan, kuá' kiyoltalıja yej tzajtzitoyaj, kijtoj:

—Nokniwan de Éfeso, amejemen ankimatij iga noyan momati iga inın áltepe' kicuidarowa itiopan weyi diosa Diana iwán imagen yej wıalay ipan cielo. ³⁶ Ayagaj wel kijtowa iga ayá'. Inón iga ay'ya xi-oyojtokan, amo xikchıwakan nité siga aya ankimatij te nemi mochıwa. ³⁷ Iga inımej tajtaga' yej ankiwajligakej, até nemi kijtowaj yej ayekti, niga nemi malıtajtowaj de tejemen todios Diana. ³⁸ Siga Demetrio iwán yej iwán tekipanowaj, kitelwijneki agaj, inonya iga ono' juézmej iwán kan tajuzgarolo iwán wel motajtowiliáj itennojmej yejemej iga makimakakan yej kinekij. ³⁹ E' siga se'pa yej ankitajtani, mamochıwa kuá' monechkowaj yej mandarowaj ipan inın áltepe'. ⁴⁰ Porque iga ijkın tikchıwaj, wel tepantiáj iga tikuejkuesowaj la gente iga inón yej mochıj aman. Iwán awel timotajtowilıskej siga tetajtaniskej te iga nemi mokuejkuesolo.

⁴¹ Kuá' tami' inın kijtoj, mojmoyawılo'ya.

20

Pablo yawi Macedonia iwán Grecia

¹ Kuą' pachíwi'ya iga mokuejkuesoło', Pablo kinotza' yej kitokaj Jesucristo iga kinonotzkej. Iwán kinajnapaloj tokniwan iga monawatijkej, iwán yájkija estado de Macedonia. ² Kipaxalowilijtoj altepemej yej onokej Macedonia iga kitatapowijtinemi' yej kitokaj Jesús iga amo makikajtewakan iyojwi Dios, iwán asito ipan país de Grecia. ³ Ompa onoya tres meses, ay'ya ke' poliwiá iga majkiltiaya pan weyi ákal iga yawi Siria, kuą' kimati' iga sekin judiyojmej kinekiáj makikitzkikan. Inón iga ayo' yajki Siria, ikxinejnen iga yajki sej Macedonia. ⁴ Iwán senyajki inimej tajtaga': Sópater yej ichan Berea, iwán Aristarco iwán Segundo yej ichamej Tesalónica, Gayo yej ichan Derbe, iwán Timoteo iwán yajki no Tíquico iwán Trófimo yej chantitokej ipan ital Asia. ⁵ Inimej tokniwan tayakankej iga yajki nechatoj ipan altepe' Troas. ⁶ Nejemej, kuą' pánoja iyilwi kuą' mokua pan yej akipiá levadura, nimajkiltijkej Filipos ipan weyi ákal. Iwán este ipan cinco días nikasitoj ipan altepe' Troas tokniwan yej ompí nechatoj. Ompa nikajkej siete días.

Pablo kipaxalowiliá altepe' Troas iga monawatiá

⁷ Ipan achto día de la semana nimonechkojkej wan tokniwan yej kitokaj Jesús iga sekan nikujkej la Santa Cena.* Pablo kimachtijtoya tokniwan. E' como kimatiá iga yawi kisasi mostapa, inón iga tatapojtoya este tajkoyówal. ⁸ Ompa ajko ipan se' piso kan ninechkatoyaj, paréj taxojxotatoya. ⁹ Iwán se chokotzin itoka' Eutico ewatoya ipan ventana este ipan tercer piso. E' como Pablo pox wejkaj iga tatapojtoya, chokotzin pox kochisnekiá iwán mokochkuilij iwán wetzi'. Iwán kuą' kiketzejtoj, míkto'ya. ¹⁰ Iwán Pablo temoj, kiná'tejoj wan kinapaloj. Iwán kijtoj:

—Amo ximajmawikan; isato'.

¹¹ Iwán Pablo tejkaj sej ajko iwán kikui' pan wan kitatajkoj, iwán kimajmá' tokniwan, iwán tamachtijtoya este ijkón taneši', iwán yájkija. ¹² E' inón chokotzin yej wetzi', kiwigakej ichan isatiajki, iwán nochi pakikej.

Pablo kisa Troas iga yawi altepe' Mileto

¹³ Nejemej nitapanojkej iwán niajkij ipan weyi ákal este ipan altepe' yej itoka' Asón iga ompa nikuitewaskej Pablo, iga yéj kine' matalnejmipa, áchtoya ijkón nimojlijkej. ¹⁴ Iwán ompígaya Asón, nimasikej wan Pablo, ómpaya tejkaj ipan weyi ákal iwán niajkij este ipan altepe' Mitilene. ¹⁵ Ompa nikiskej, iwán ipan se'ya día nipanojkej itenoj

* 20:7 20:7 Xikita glosario "Santa Cena".

tajkótal† yej itoqa' Quío. Iwán ipan se' día nasikej ipan altepe' yej itoqa' Samos, ompa kan moketza akalmej. No nimoketzkej altepe' Trogilio, iwán ipan se'ya día nasitoj altepe' Mileto. ¹⁶ Ijkón nikchijkej iga Pablo ayá' kine' mawejkawa poxsan ipan tajli yej itoqa' Asia, ayá' kine' mayawi Éfeso iga kinekiá magui' maásiya Jerusalén iga maono ompa siga wel kuá' mochīwas ilwi' yej kijliáj Pentecostés.‡

Pablo monawatiá wan yej ichamej Éfeso

¹⁷ Kuá' asikej Mileto, Pablo tatitan iga mawitzekan yej tayakantokej yej kitokaj Jesucristo yej chantitokej Éfeso. ¹⁸ Kuá' asikej, Pablo kijtoj:

—Amejemen ankimatij ken iga ninemi' este kuá' achto nasi' Asia. ¹⁹ Nochipa nonoya amowan iwán nikchij ken netekimaka toTeko, iwán ayá' nimoweyimati. Ne-iknochijkej wan este nemiktijnekiáj sekin judiyojmej. ²⁰ E' ayá' nikajtej iga nimitznexiliáj nochi yej mitzpalewiáj. Nimitzmachtijkej tajkoaltepe' kan anmiakejmej anntakaktoyaj iwán no amochajchamej. ²¹ Niknextiliaya judiyojmej iwán no yej ayéj judiyojmej iga makikajtewakanya iga kichīwaj yej ayékti wan makiná'techokan Dios iwán makicredokan toTeko Jesucristo. ²² Inán netekimaka el Espíritu Santo iga manía Jerusalén, e' nej ayá' nikmati te yawij nechīwilītij ompiga. ²³ Nikmátisan iga el Espíritu Santo ne-ijliá iga ipan nochi altepemej kansan niati yawij nepresojwitij iwán yawij ne-iknochīwatij. ²⁴ E' nej nité ayá' neyolmikiá malej iga manimiki; san nikneki manikyé'tami notekipánol yej toTeko Jesús nemá'. Inón tekipánol iga manikpowa ye'noticiaj yej tenexiliá iga Dios tepoxchokiliá, iwán nipaki iga inón nikchīwa.

²⁵ 'Iwán inán nikmati iga nisé de amejemen yej nimitzpowilijkej ken reinarowa Dios, nikeman ayo' anne-itaskej. ²⁶ Inón iga nikneki manimitzijlikan iga ayéj nej notechko siga agaj ayá' kicredoj. ²⁷ Nej nochi nimitzijlijkej ken Dios kineki iga xikmatikan, nité ayá' iyantikawi'. ²⁸ Inón iga xikitakan ken iga xiye'nemikan. Ijkonsan no xikitakan iga maye'nemikan tokniwan yej kitokaj Jesucristo. Porque amejemen el Espíritu Santo mitztalkej iga xikitakan tokniwan yej toTeko Jesucristo kikowa' iga iyesyó. ²⁹ Pues nej nikmati iga kuá' nimitzkajtewáskeja, witzeskej sekin yej kinekiskej mamitzpojpolokan amejemen yej ankitokaj toTeko.

† 20:15 20:15 Xikita glosario "Tajkótal o Isla". ‡ 20:16 20:16 Xikita glosario "Pentecostés".

Ayompa mitzmachtiskej iga xikisakan pan ye'ojti, ken tikita mitzkuajnekij ken lojojmej⁸ kikuaaj borregoymej. ³⁰ Iwan onoskej de amejemensan yej yawij mitzmachtitij, e' takajkawawaskejpa kansan makitokakan tokniwan yej kitokaja Cristo. ³¹ Inon iga ximocuidarokan iwan xikejlamikikan iga eyi años, semilwi' iwan senyowal este nichokaya iga nimitznontztoyaj sejsé de amejemen.

³² 'Inan nokniwan nimitztaliáj ipan imá' Dios iga mamitzomemawikan iga yéj poxsan mitzchokiliáj. Amo xikelkawakan itájtól yej tepalewiá iwan te-ijliá iga Dios poxsan techokiliá iwan mitzmasukkej yej yékti kuá' tonoskej sekan wan nochi toknimej yej yéj kitapejpen. ³³ Ayí' nikne' manikuili agaj itomın niga itzótzol. ³⁴ Majwa', amejemen ankimatij iga nej nitekipanoj iga wel manikpiá yej nepolowa iwan iga yej iwan nisenemiáj. ³⁵ Ijkon nochipa nimitznextilijkej iga se matekipano. Ijkon wel tikpalewiáj yej akipiáj nité, amo matikelkawakan itájtól toTeko Jesús, kan kijtoj: "Máj paqi yej tamaka, que yej kimakaj."

³⁶ Kuá' tami' inon kijtoj, Pablo motankuaketza', iwan sen-oradojkej iwamej. ³⁷ Nochi chokakej, kikechnapalojkej, iwan kipipitzojkej Pablo. ³⁸ Iwan poxsan moknomatikej iga Pablo kijtoj iga ayo' máj kitaskej. Iwan kojmakatoj este kan tejkaj ipan weyi ákal.

21

Pablo yawi Jerusalén

¹ Kuá' nikajtéjkeja tokniwan yej kitokaj Jesucristo, nitejkajkej ipan weyi ákal iwan niajkij ipan altepe' yej itoka' Cos. Ipan se'ya día niajkij ipan se'ya altepe' yej itoka' Rodas. Iwan después nasitoj ipan altepe' yej itoka' Pátara. ² Ompa Pátara nikasikej se weyi ákal yej yawi Fenicia, iwan ipan nitejkajkej iwan niájkija. ³ Kuá' nemi nipanowaj nikitakej tajkótal* yej itoka' Chipre, inon tajkótal kawi' noopochkampamej, iwan niajki este Siria. Iwan nitemojkej altepe' Tiro porque inon weyi ákal kan niayaj ompa kitate-mowijkej. ⁴ Ompa nikasitoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwan nikajkej iwamej siete días. Iwan el Espíritu Santo kitajlantijkej inomej tokniwan iga makijlikan Pablo iga amo mayawi Jerusalén. ⁵ E' kuá' pánoja siete días, nikiskej ompa. Iwan nochi tokniwan iwan isiwamej iwan ipilowan, neojmakatoj este playa. Ompa nimotankuaketzkej iga ni-oradojkej. ⁶ Iwan nimonawatijkej este nimonapalojkej

⁸ 20:29 Lobo ken weyi koyó'. * 21:3 21:3 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

iwán nitejkájkeja ipan weyi ákal; iwán tokniwan yájkija ichamej.

⁷ Nikiskej Tiro iwán nasitoj ipan altepe' yej itoka' Tolemaida, ompa tamati' iga ninemiáj ipan weyi ákal. Ompa niksalarotoj tokniwan yej kitokaj Jesucristo, iwán se día ompa nikawikej iwamej. ⁸ Ipan se'ya día, Pablo iwán yej íwan nonoyaj nikiskej wan nasikej altepe' Cesarea. Ompa niajkij chan Felipe yej kipowa ye'noticiaj de Jesucristo, yejwa' se de inomej siete diaconojmej yej kitapejpenkej apostolejmej; iwán nikajkej ichan. ⁹ Felipe kipiaya nawi itakomej yej Dios kitajtölmakayaj. ¹⁰ Iwán kuá' mia'ya días ompa nonokej, asito se profeta yej walaj Judea, itoka' Agabo, ¹¹ walaj nepaxalowilíkoj. Iwán kikui' icintoron Pablo, mokxi-ilpij iwán moma-ilpij iwán kijtoj:

—IyEspíritoj Dios kijtowa iga Jerusalén judiyojmej ijkín yawij kilpitij yej itatki inín cintoron, iwán yawij kentregarotij ipan ima' yej ayéj judiyojmej.

¹² Kuá' inón nikakikej nejemej iwán inomej yej ompa ichamej Cesarea, nikilijkej Pablo iga ayo' mayawi Jerusalén. ¹³ E' Pablo kijtoj:

—¿Te iga anchokaj?, ijkón annehokismakaj. Nej niksentalija nokta noalmaj ayejsan iga mane-ilpikan sino que no niksemaka noalmaj iga manemiktikan ompiga Jerusalén iga niktoka toTeko Jesús.

¹⁴ Iwán como awel nikyolyamankej, ijkón nikajtejkej iwán nikilijkej:

—Mamochiwa ken kineki toTeko.

¹⁵ Kuá' nochi panoj inín, nimajabiarojkej wan niajkij Jerusalén. ¹⁶ Senyajki nowamej sekin tokniwan de Cesarea yej kitokaj Jesús. Yaya no se taga' yej naceroj tajkotal Chipre yej itoka' Mnasón. Mnasón ikayay kicredojto' Jesús iwán ompa nikajkej ichan.

Pablo kipaxalowiliá Jacobo

¹⁷ Kuá' nasikej Jerusalén, yej kitokaj Jesucristo neomemawijkej iwán poxsan pakikej. ¹⁸ Ipan se'ya día niajkij wan Pablo iga nikpaxalowilítoj Jacobo, ompa no nechkatoyaj nochi ancianojmej.† ¹⁹ Pablo tasaludaroj iwán kipowa' nochi ken iga Dios kichij iga kicredojkej no kesiá yej ayéj judiyojmej kuá' yéj kipowa' itajtöl Dios. ²⁰ Kuá' kikakikej inón, kiweyimaitijkej Dios, iwán kilijkej Pablo:

—Ta' xikitawa' noknin, nigaj ono' miles yej judiyojmej yej kicredójkeja ipan Jesús, iwán yejemej kijtówajo' iga mamochiwa ken tatekimaka iley Moisés. ²¹ Inomej

† **21:18** 21:18 Xikita glosario "Anciano".

kimatiltijkej iga tej tikmachtijtinemi nochi tokniwan yej ayéj judiyojmej, tejki' tikijtowa iga ayo' mamochiwa ken tatekimaka Moisés, iwán tiatekimaka iga ayo' makicircuncidarokan ipilowan, niga ayo' makichiwakan ken tejemej tiktekichiwaj. ²² ¿Tej, té tikijtowa? Porque la gente yawij monechkotij kuá' kimatiskej iga nigaj tono'. ²³ Máj yékti ijkín xikchiwa ken nimitzijliáj: Onokej nigaj iwán nejemej nawí tokniwan yej yawij kichiwatij ken motajtołtijek wán Dios. ²⁴ Xikuigakan inimej nawí tokniwan, iwán xikchiwa ken kijtowa la ley iga ximochipawakan.‡ Iwán tej xixixtawa iga yejemej mamokuatagalokan. Ijkón yawij kitatij iga ayéj cierto yej mitzpantiáj; kiskaskej iga tej tikchiwa ken kijtowa iley Moisés. ²⁵ E' iga inomej yej ayéj judiyojmej, yej nō kicredočekj ipan Jesús, nejemej nikijkuilowilíjkeja iga ininsan makichiwakan: Amo makikuakan naka' yej momiktiliapa idoločekj, iwán amo nō makikuakan esti, niga inakayo yolka' yej mokechmekánapa, iwán amo agaj mamoteka iwán yej ayá' iwán namiktito'.

Pablo kikitziáj ipan weyitiopan iga kipresołwiáj

²⁶ Iwán Pablo yajki iwán inomej nawí tajtaga', iwán ipan se' día kichijekj ken kijtowa iley Moisés iga mamochipawakan§ iyixtaj Dios iwán kala' weyitiopan-ijti'. Después yajki kijtoťo kēman yawi tamiti iga inōn kichijoskej, iga sejsé de yejemej yawi kimakati iyofrendaj.

²⁷ E' kuá' asiaya siete día, sekin judiyojmej yej walkej ipan tajli de Asia kitakej iga Pablo ono' weyitiopan iwán kiyokachijekj iga makuejkuesiwikan nochi gente, iwán ki-onkawijekj Pablo ²⁸ iwán tzajtzikej:

—¡Nokniwan de Israel, xinēpalewikan! Porque inin taga' tamachtijtinemi noyan iga ayá' tiye'nemij tejemen tijudiyojmej, iga ayékti iley Moisés iwán ay' kiyē'ita toweyitiopan. Iwán ayejsan iga inōn, sino que inán nō kakij weyitiopan-ijti' sekin griegočekj.* Iga ijkón kichiwaj yej ayékti kan moweyimatiltiá Dios.

²⁹ Ijkón kijtowayaj iga kitakej senemiáj iwán se yej itoka' Trófimo yej ichan Éfeso, yejemej kijtojkekj anka senkalakkekj ipan weyitiopan.

³⁰ Iwán la gente kuejkuesiwikej, motalojkekj iga kikitziájto Pablo. Kiwawatatzojtikixtijkekj weyitiopan-ijti', iwán nimanin kitzajtzakkekj kaltemej. ³¹ Kimiktiáyaja Pablo kuá'

‡ **21:24** 21:24 Atikmatij te kichijekj, anka kichijekj ken iga tanextiliá ipan Números 6:1-21. § **21:26** 21:26 Xikita v 24. * **21:28** 21:28 Inimej taga' kijliáj griegočekj iga walkej de se' país yej itoka' grecia iwán judiyojmej ayá' kiyē'itakej. Nō kijliayaj griego a'san neši yej tilti'. Yej ayéj judío awel kalakis tiopan, siga makalaki, kimiktijekj.

kimatiltijkej comandante yej kimandarowa soldadojmej iga nochi gente de Jerusalén kuejkuesitokej. ³² Iwán comandante kinechkoj isoldadojmej iwán soldadojmej yej máj tayakantokej. Iwán motalojtiajkij kan monechkolo'. Kuá' kitakej iga némiya asij soldadojmej, ayo' máj kimagakej Pablo. ³³ Iwán comandante yej kimandarowa soldadojmej kikitjkij Pablo iwán tatekimá' iga mamoi-ilpi iga ome cadena. Iwán tatajtan a'yéj in, iwán te kichij. ³⁴ E' la gente tzajztitoyaj, iwán ayá' sansé kijtowayaj, sekin kijtowayaj se', iwán sekin se'pa kijtowayaj. Iwán akojasiá te kijojoyaj la gente iga oyojoyaj. Iwán tatekimá' iga makiwigakan Pablo iwékal soldadojmej kan chantitokej. ³⁵ Kuá' asitoj kan iyescalerajoyo wékal, soldadojmej kajkoktiajkij Pablo iga amo te makichiwilikan iga poxsan kuesitoyaj. ³⁶ Porque itepotztajmej nochi tzajztitwiztiaj. Kijtowayaj:

—¡Mamákiya!

Pablo motajtowiliá iyixtaj la gente

³⁷ Kuá' némiya kakiáj Pablo ipan iwékal soldadojmej, kijlij comandante:

—¿Ix wel nitajtoj mowan?

Iwán comandante kijtoj:

—¡Mataj wel no titajtowa griego! ³⁸ Mataj tej ayéj inon egipcio yej ikya kipewaltijka guerra iwán kiwiga' ipan desierto cuatro mil yej tamiktiáj.

³⁹ Pablo kijtoj:

—Nej nijudiyoj. Nej ninaceroj Tarso, se altepe' yej ayéj námol yej ono' ipan ital Cilicia. E' nimitztajtaniliá iga achi manitajto iwán la gente.

⁴⁰ Iwán comandante kijlij iga wel. Entonces Pablo moketza' ompa kan onoya ipan iyescalerajoyo wékal. Iwán kajko' ima' iga la gente ay'ya matzajztitokan. Iwán ni agaj ayo' tajtoj iwán Pablo tajtoj ipan hebreo, kijtoj:

22

1 —Nokniwan iwán tetajwan, xikakikan ken iga nia nimotajtowiliti amo-ixtaj.

² Kuá' kikakikej iga nemi tajtowa ipan hebreo, ay'ya nokta semi te kijojoykej, san takaktikajkej. Iwán Pablo kijtoj:

³ —Nejwa' nijudiyoj. Ninaceroj altepe' Tarso yej ono' ipan ital Cilicia, e' nimoskaltij nigaj Jerusalén iwán nemachtij Gamaliel. Ijkón nimomachtij ken iga motoka la ley yej Dios tamá', kimá' to-ikyapatajwan. Nochipa nikyolmaka iga manikchiwa ken kineki toDios, ijkón kensan inan amejemen ankichiwaj. ⁴ Ikya nej niktemojtinemiáj iga nikmiktiajay yej kitokaj iyojwi Jesús iwán nikpresojwiayaj tajtaga'

iwán siwatkej. ⁵ Ijefej sacerdotejmej iwán wewetkej yej tayakantokej ipan topaís kimela'matij iga inín nikchíwaya. Yejemej nemakakej ama' iga manikuiguili yej mandarowaj Damasco. Niajki ompiga iga niktemoto yej kitokaj Jesús iga manikuajligakan Jerusalén iga manikiknochíwakan.

Pablo kipowa ken iga moyolpata'

⁶ 'E' kuá' nemi nia ipan ojti iwán nasitiayay Damasco, ken tajkodía newejtawiko se ti'ti yej walaj ipan cielo. ⁷ Iwán niwetzi' este talpan. Iwán nikagui' a'pa ijkín ne-ijlij: "Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochíwa?" ⁸ Iwán nej niktajtan: "¿A'yéj in tej, noTeko?" Iwán ne-ijlij: "Nej niJesús de Nazaret yej nemi tine-iknochíwa." ⁹ Yej iwán nisenayayaj kitakej inón ti'ti iwán majmawikej; e' ayá' kikakikej itajtól yej nenotza'. ¹⁰ Iwán niktajtan: "¿NoTeko, te nikchíwas?" Iwán toTeko ne-ijlij: "Ximoketza, iwán xaj Damasco. Ompiga yawij mitzijlitij nochi te tia tikchíwati." ¹¹ E' como inón ti'ti nepachatilij, yej iwán ninemiáj newilantiajkij este Damasco.

¹² 'Ompa onoya se taga' yej itoka' Ananías, yéj nochipa kichíwa ken kijtowa iley Moisés, nochi judiyojmej yej ompa ichamej Damasco ye'tajtowayaj iga inón Ananías. ¹³ Ananías walaj ne-itako. Kuá' asi' ne-ijlij: "Noknín Saulo, sejya xitachá." Iwán íkuá'san sej nitachá', iwán níkita'ya Ananías. ¹⁴ Iwán ne-ijlij: "IDios to-ikyapatajwan mitztapejpen ikay iga xikmati te kichíwasneki iwán tej, iwán iga xikxmati Jesús yej ayí' kichíwa yej ayékti iwán iga xikaki imatika tajtowa. ¹⁵ Porque tej tia titajtoti de yéj iyixtaj nochi gente iwán tikpowas yej tikita' iwán yej tiká'." ¹⁶ Ne-ijlij: "¿Teo' máj tikchá? Ximoketza iwán ximobautizaro, xiktajtanili toTeko Jesús iga mamitzelkawili yej tikchij yej ayékti."

Pablo kipowa ken iga kititankej kan onokej yej ayéj judiyojmej

¹⁷ 'Kuá' niájkiya Jerusalén, niajki weyitiopan iga ni-oráoto, iwán nikita' se visión. ¹⁸ Nikita' toTeko iwán ne-ijlij: "Xikísaya nimanín Jerusalén, porque ayá' mitztajtolkuiskej kuá' titajtoj de nej." ¹⁹ Nej nikijlij: "NoTeko, yejemej kimatij iga nej niaya ipan nochi itiopamej iga nikpresojwiayaj iwán nikmagayaj yej mitzcredojtokej. ²⁰ Iwán kuá' kimiktijkej Esteban yej kipowaya motájtól, ompa nonoya iwán no nikijtowaya iga makimiktikan. Iwán inomej yej tamiktijkej, nej nicuidarowilijtoyaj itzotzolmej." ²¹ E' toTeko ne-ijlij: "Xaja, porque nia nimitztitaniti wejka iga xiktatapowitij yej ayéj judiyojmej."

Kikitzkiáj Pablo

²² Ompa tamati' iga santakaktoyaj la gente, pe' tzajtzikey iga kijtojkej:

—¡Mamíkiya! ¡Inín tağa' akajasi iga maono!

²³ Majsan tzajtziáj, kitzejzelowayaj itzotzolmej iwán kipatanaltiayaj talpínol.* ²⁴ Comandante tatekimá' iga Pablo makakikān ipan iwékal soldadojmej, iwán tatekimá' iga makimagakān iga wel makijto te iga nokta ijkōn kitzajtziáj. ²⁵ E' kuā' kilpitókeja in Pablo iga yáwija kimagatij, kijlij capitán yej kimandarowa sekin soldadojmej:

—¿Ix yekti iga anneyokamagaj kuā' aya ankimatij siga ayompa nikchij? Nej niciudadano romano. †

²⁶ Kuā' inōn kikagui' capitán, yajki kitato comandante, iwán kijlij:

—¿Tetaj nemi tikchiwa? Matajki' ininwa' tağa' se ciudadano romano.

²⁷ Entonces inōn comandante yej máj mandarowa yajki kitajtanito Pablo, kijlij:

—¿Ix melá' iga tej ciudadano romano?

Pablo kijtoj:

—Kena.

²⁸ Entonces inōn comandante kijtoj:

—Nej newiguilij komati tomīn iga manimochiwa ciudadano romano.

Pablo kijtoj:

—E' nej ijkōn nokta ninaceroj iga notaj nō ciudadano.

²⁹ Iga inōn kijtoj, yej kimagayaj Pablo kikajtjkeja iwán este inōn comandante momajtij iga kimati' iga Pablo cuidadano romano iwán iga kilpitoyaj iga cadena.

Pablo iyixtaj yej kimandarowaj judiyojmej

³⁰ Ipan se'ya día, comandante kinekiá makimati te iga judiyojmej kitelwijkej Pablo, iwán kixiton kān ilpitoya iga cadena, iwán kinechkoj yej kimandarowa sacerdotejmej iwán nochi judiyojmej yej mandarowaj. Entonces kikixtij Pablo kān ilpitoya, iwán kiwigakej kān nechkatokej.

23

¹ Pablo kitachilij yej kimandarowaj judiyojmej, iwán kijtoj:

—Nokniwān, nej nikmati ipan noalmaj iga este inān, niye'nemi iyixtaj Dios.

* **22:23** 22:23 Ijkīn kichijkej iga manēsi iga akiye'itayaj yej kijtoj Pablo.

† **22:25** 22:25 Ciudadano romano se yej naceroj Roma o yej kipiá' ama' kān neši iga kiperteneceroj Roma. La ley de Roma kimañawīaya icidadanojmej.

² Entonces Ananías yej kimandarowa sacerdoteymej tatekimá' iga yej onoyaj iná' Pablo makitentatzinakan. ³ E' Pablo kijtoj:

—Dios yawi mitzmagati tej. Ígasan timoweyimati iga tiye'nemi, sien ayá'. Siga tej ompa tewato' iga tita-juzgarowa kensan kijtowa la ley, ¿te iga titatekimaka iga manemagakan?, ayá' ijkón kijtowa la ley.

⁴ Yej ompa onoyaj kijtojkej:

—¿Iwán ijkón tiktenkuepiliá ijefej sacerdoteymej yej kiservirowa Dios?

⁵ Iwán Pablo kijtoj:

—Nokniwán, nej anikmatia' siga inín in yej kimandarowa sacerdoteymej. Pues ijkín kijtowa kan ijkuilijto': "Amo xikmalijli yej kimandarowa mogentej."

⁶ Entonces Pablo kita' iga ompa onoyaj saduceojmej* iwán sekin fariseojmej.† Iwán tajtoj recio:

—Nokniwán, nej nq nifariseo, iwán notajwán nq fariseojmej. Nemi annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej.

⁷ Kuá' inón kijtoj Pablo, fariseojmej iwán saduceojmej pe' iga mokuękuejkuesojkej iwán moyojyokatijkej. ⁸ Porque yej saduceojpa kijtowaj iga ay'ya ojpa-isaskej yej mikikej. Kijtowaj iga ateyi angelejmej niga espiritojmej; e' yej fariseo kena kicredowaj inimej. ⁹ Iwán nochi tzajtzikej iga tajtajtojkej; iwán sekin fariseojmej yej tamachtiá ipan iley Moisés moketzkej iwán kijtojkej:

—Inín taga' ayá' nemi kichíwa yej ayekti. ¿Qué tal si se espíritu o se ángel kimá' iga ijkón matajto? Amo tiaskej icontraj Dios.

¹⁰ E' como némiya máj kuejkuesiwilo, comandante majmawi' iga wel kitataj kotzayanaj Pablo. Iwán kitekimá' isoldadojmej iga makiwigakan sej Pablo ipan iwékal soldadojmej.

¹¹ Iwán inonsan yówal Pablo kixnextilij toTeko iwán kijlij:

—Pablo, amo ximajmawi. Kensan titajtoj Jerusalén iga nej, ijkonsan nq tia titajtoji Roma.

Kejlamikij iga kimiktiá j Pablo

¹² Kuá' tanési'ya, sekin judiojmej motajtojtijkej iga yawij kimiktij Pablo. Iwán kijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta yawij takuati j niga koniskej nité este que makimiktikan Pablo. ¹³ Máj de cuarenta tajtaga' yej ijkón kijtojkej. ¹⁴ Yajkij kitatoj ijefejmej sacerdoteymej iwán yej kimandarowaj judiojmej, kijlijtoj:

* 23:6 23:6 Xikita glosario "Saduceo". † 23:6 23:6 Xikita glosario "Fariseo".

—Nejemej nimotajtołtįkeja iwán nikijtojkej iyixtaj Dios iga ayá' nokta niawij nitakuątįj siga aya nikmiktįáj Pablo. ¹⁵ Inán amejemen iwán nochi yej anmandarowaj, xikijlikan comandante iga mošta mamitzwajliguilikan Pablo, ximopajpantikan iga ankimatisnekij máj yej kichij; iwán nejemej nikchixtoskeja iga niawij nikmiktįtįj ipan san-ojti.

¹⁶ E' ipiltzın isiwa-iknįn Pablo, kimati' iga kimiktįjnėkija Pablo. Yajki kimatįłtito este kan pęsojtito'. ¹⁷ Entonces Pablo kinotza' sę capitán yej kimandarowa soldadojmej iwán kijlij:

—Xikuiga inın chokotzın kan ono' comandante, porque yěj yawi kijłiti tępa iteki.

¹⁸ Entonces in capitán kiwiga' inón chokotzın kan ono' comandante iwán kijlij:

—Pablo, yej ono' preso, ne-ijlij iga manimitzwajliguili inın chokotzın, porque tępa mitzijlijneki.

¹⁹ Inón comandante kiwilantįajki inón chokotzın iga kiwiga' kan iyokamej, iwán kitajtan:

—¿Tę tine-ijlijneki?

²⁰ Inón chokotzın kijtoj:

—Judiyojmej motajtołtįkeje iga yawij mitztatįtanilįtįj iga mošta xikuiga Pablo iná' yej kimandarowaj judiyojmej, kansanki' makimatįłtikąn tę nokta kichij. ²¹ E' amo xiktajtłkułi. Porque máj de cuarenta tajtađa' yej yejėmęmpa kojchaskej. Kijtojkeja iyixtaj Dios iga atakuaskej niga konįskej nitę este que makimiktįkan Pablo, iwán inán kichixtokej iga makimatikan tę tia tikįjtoți tej.

²² Iwán comandante kijtoj iga welja yawi chokotzın; e' kijlij iga amo agaj makįli nitę yej kijtojtoyaj.

Pablo kitįtanij iyixtaj el gobernador Félix

²³ Entonces inón comandante kinotza' ome yej no kimandarowa soldadojmej iga makitekimaka mamalįstarokąn doscientos soldadojmej yej nejnentiąskeje iwán setenta soldado yej mayąkan ipan kawayoj, iwán doscientos yej makiwigąkan ilanzajmej‡ iga mayąkan altepe' Cesarea tayowąkan las nueve. ²⁴ Iwán kijlijkej no iga makixilajtįkan sę kawayoj kan Pablo tejkatįáj. Iwán tatekimá' iga makitąkan iga Pablo maye'asiti itenoj gobernador Félix. ²⁵ Iwán inón comandante kitįtan wan yejemej sę ama':

²⁶ “Annogobernadormeje Félix yej nimitzpoxye'itaj, mitzsaludarowa Claudio Lisias. ²⁷ Inın tađa' kikįtzkįjkej judiyojmej iga kimiktįąyaja. Iwán kuą' nikmati' iga

‡ 23:23 23:23 Xikita glosario “Lanza”.

no ciudadano romano, niajki iwán nosoldadojmej iwán nikmanawij. ²⁸ Iwán nikuiga' itenoj yej kimandarowaj judiyojmej iga manikmati te iga kikitzkijkej. ²⁹ Iwán nikmati' iga kikitzkijkej iga san itechko ileymej, e' akajasi iga mamomikti niga mayawi kuákalko. ³⁰ E' kuá' nikmati' iga judiyojmej motajtołtíjkeja iga yawij kimiktítij, inán ompiga nimitztítaniliá. Iwán nikijlij yej tatelwiáj iga makijtoğan motenoj te kikuesowaj. Xiye'ono."

³¹ Iwán soldadojmej kichijkej kensan kitekimakakej iwán tayowakan kiwigakej Pablo, este ipan se altepe' yej itoқа' Antípatris. ³² Ipan se'ya día inomej soldadojmej yej ikxinejnentiajkij ómpaya mokuepkej, yájkija sej iwékal soldadojmej, iwán yej nemiáj ipan kawayoj yajkij iwán Pablo. ³³ Kuá' asíkeja Cesarea, ama' kimakakej el gobernador, iwán ompa no kikawatoj Pablo. ³⁴ Kuá' el gobernador tami' kileeroj inón ama', tatajtan kan ichan Pablo. Kuá' kimati' iga Pablo ichan estado de Cilicia, ³⁵ kijlij: —Nimitzkakis kuá' wítzeskej yej mitztelwijkej.

Iwán tatekimá' iga makakítijo' kuákalko ipan ipalacioj Herodes.

24

Pablo motajtowiliá iyixtaj Félix

¹ Kuá' pánoja cinco días, Ananías, yej kimandarowa sacerdotejmej yajki Cesarea iwán sekin ancianojmej* iwán se yej tatajtowiliá yej itoқа' Tértulo. Inimej yajkij itenoj el gobernador iga kitelwitoj Pablo. ² Kuá' ómpaya kiwajligakej Pablo, Tértulo pewa' iga tatelwiá. Ijkin kijlij Félix:

—Señor gobernador, nimitzmakaj gracias, porque iga tej inán nonokej tamelá. Iwán iga tikmati ken iga titamandarowa, noyan ye'onolo'. ³ Nochi inin yej tikchiwa poxsan nikye'itaj iwán poxsan nimitzagraderowaj tej weyi tekiwaj Félix. ⁴ E' aniknekij máj manimitzatrasarokan, nimitztajtaniliáj achi xinekakikan. ⁵ Pues nikasikej inin taga' tayojoyokatijnemi noyan ipan inin tajli iwán kichjwa iga mamoyojoyokatikan judiyojmej, iwán yéjwa' in yej ken tzontekon de inomej yej kitokaj Jesús de Nazaret, yej motokawiáj nazarenos. ⁶ No kichjinekiá yej pox ayekti iyijtiko noweyitiopamej de nejemen, inón iga nikitzkijkej iwán niknekiáj manikjuzgarokan ken kijtowa inón ley yej Moisés nemakakej. ⁷ E' comandante Lisias kala' iwán neteki'tilanilijkej iga nekuilijkej, ⁸ kijtoj iga yej kitelwiáj Pablo mawitzekan motenoj. Inán tej momatika wel tiktajtani iga xikmati te iga nikelwiáj.

* 24:1 24:1 Xikita glosario "Anciano".

⁹ Iwán judiyojmej yej ompa onoyaj kijtowayaj iga ijkón nokta. ¹⁰ Iwán el gobernador kimanotza' Pablo iga matajto, iwán Pablo kijtoj:

—Kena, nipaki iga manimotajtowili mo-ixtaj, nej nikmati iga tej desde ikyay tonon' iga juez ipan inin país. ¹¹ Tej momatika wel titatajtani iga kipiao' doce día iga nasi' Jerusalén iga nikweyimatitiko noDios. ¹² Iwán ayagaj neasito nimokuesojto' iwán agaj, niga nikuejkuesojtoya la gente, niga ipan weyitiopan, niga ipan itiopamej, niga kanaj ipan altepe'. ¹³ Inimej gente awel mitznextiliáj kan neasitoj nemi nikchiwa inón yej nepantiáj. ¹⁴ E' kena, nikijtowa iga niktoka iyojwi Jesucristo, inón yej yejemej kijtowaj iga ayompa tamachtía. Nikservirowa iDios notajwan iwán nicredowa nochi yej ijkuilijto' ipan la ley iwán yej kijkuilojkej profetajmej. ¹⁵ Iwán nikchixto', kensan inimej yej nepantiáj kichixtokej, iga kaman Dios yawi ki-ojpa-ixititij yej miktokej, yej kichijkej yej yekti iwán no yej kichijkej yej ayekti. ¹⁶ Inón iga nikneki nochipa maniyolchipaktito iyixtaj Dios iwán iyixtaj la gente.

¹⁷ 'Mia' xiwi' ninentinemi' wejwejka, inán niwalaj ipan nopaís nikualji' tomín iga nikmakaj yej amotapialiáj iwán nikmakako ofrenda noDios. ¹⁸ Inón nikchijtoya kuá' sekin judiyojmej yej ichamej ipan estado de Asia neasitoj weyitiopan-ijti', nemi nimochipawa† ken kijtowa iley Moisés, e' ayá' nimiakejmej niga ni-oooyojtoyaj. ¹⁹ Inomej judiyojmej katka nigaj maonokan iga manetelwikan motennoj siga kitekej iga nemi nikchiwa yej ayekti. ²⁰ Siga ayéj ijkón, inimej makijtokan siga neasilijkej tejté yej ayekti kuá' nonoya itennoj yej kimandarowa judiyojmej. ²¹ O anka netelwiáj iga nikijtoj recio iyixtaj yejemej: “Aman annejuzgarowaj iga nicredowa iga ojpa-isaskej yej miktokej.”

²² Kuá' inón kiká' Félix, iga kipoxmati de iyojwi Jesucristo, kijtoj:

—Ijkonon' makawi este que maasi in comandante Lisias iga yawi-o' nepowiliti ken kita' yej ankichijkej.

²³ Iwán Félix kitekimá' capitán iga Pablo ompa makipiakán, e' achi makichijwa ken kinekis wan kuá' asij yej kipaxalowiliáj wel mapanokan iga makiyolchikawakan.

Pablo tajtowa iyixtaj Félix iwán Drusila

²⁴ Kuá' pánoja achi mia' días, Félix iwán Drusila yej isiwa'pa yej no judío, walkej kan ono' Pablo. Entonces Félix tatitan iga makinotzatij Pablo iwán kikakikej yej kijtoj iga kén se wel mamocofiaro ipan Jesucristo.

† 24:18 24:18 Hch 21:24

²⁵ Tatapowa' ken iga se taga' maye'nemi, iwán ken iga se wel mamoyoltakuawili iga amo makichwa yej ayekti, iwán ken iga Dios yawi tajuzgaroti keman. Kuá' inón kika' Félix, momajtij. Kijtoj:

—Inán xaja. Kuá' até nikchijos nimitztatitanilij sej iga xiwiki.

²⁶ Félix kinekiá iga Pablo makimaka tomín iga wel makimajkawa. Inón iga kinotza' mia' vej iga matatapowa iwán. ²⁷ Kuá' pánoja ome años kisa'ya Félix iga gobernador iwán kawí' Porcio Festo. E' Félix kinekiá makiye'itan judiyojmej, inón iga kikajtej preso Pablo.

25

Pablo iyixtaj Festo

¹ Festo asi' altepe' Cesarea iga móchija gobernador. Iwán kuá' pánoja eyi días kisa' Cesarea iga yájkija Jerusalén.

² Ompa yej ijefejmej sacerdotejmej iwán judiyojmej yej máj tayakantokej yajkij kan onoya Festo iga kitelwitoj Pablo.

³ Kijlijkej iga achi matatekimaka iga Pablo makiwigakan Jerusalén. Inomej kejlantoyaj iga Pablo makimiktikan ipan ójtisan.

⁴ E' Festo kijtoj iga Pablo presojtito' Cesarea. Iwán kijtoj iga awejkawas imatika yaj ompiga. ⁵ Ijkín kijtoj:

—Mayakan nowan yej mitzmandarowaj, iwán siga inón taga' kichij tejté yej ayekti, ompígaya makitelwikán.

⁶ Festo onoya Jerusalén ken ocho o diez días iwán mokuepa' Cesarea. Ipan se'ya día yajki motalito kan tajuzgarowa iwán tatekimá' iga mamokuiti Pablo.

⁷ Kuá' asi' Pablo, kiyawalojkej inomej judiyojmej yej walkej Jerusalén. Kijtojkej iga kichij kuajkuantas yej ayekti kansan makimawetziltikan, e' awel nokta kinextijkej iga kichij tejté.

⁸ Pablo ijkín motajtowilij:

—Nej ayá' nemi nikchwa nité yej ayekti, niga icontraj ileymej judiyojmej, niga icontraj weyitiopan, niga icontraj rey César yej kigobernarowa Roma.

⁹ E' Festo kinekiá makiye'itakan judiyojmej. Entonces kitajtan Pablo:

—¿Ix tiajneki Jerusalén iga ompiga manikita ix ijkonya ken nemi mitzpantiáj?

¹⁰ Pablo kijtoj:

—Nija nono' kan rey César mitztalij iga xitajuzgaro, kajasi iga nigaj manejujzgarokan. Tej tikmati iga judiyojmej ayá' nemi nikchiwiliá yej ayekti. ¹¹ Siga nikchij yej ayekti yej kajasi iga manemiktikan, puej manemiktikan; e' siga nemi nepantiajsan, ijkón ayagaj wel maneyokawiga ipan imamej judiyojmej. Niktajtani iga manejujzgaro imatika rey César.

¹² Festo tajtoj iwán yej tanonotzaj iga makimati te kichiwás, wan kijlij Pablo:

—Tiktajtan iga mamitzjuzgaro rey César, pues nia nimitztitaniti ompiga kan ono' yéj.

Pablo iyixtaj rey Agripa

¹³ Kuá' panoj sekin días, rey Agripa* iwán Berenice yej isiwa' yajkij Cesarea iga kipaxalowilijtoj Festo. ¹⁴ Como ompa onoyaj mia' días, Festo kipowilij Agripa te iga Pablo ono' preso, kijlij:

—Nigaj ono' se taga' yej Félix kikajtej preso. ¹⁵ Kuá' nonoya Jerusalén ne-itatoj yej kimandarowaj sacerdotejmej iwán ancianojmej† yej kimandarowaj judiyojmej. Netajtaniliyayaj iga manikijto iga kajasi iga mamomikti Pablo. ¹⁶ Nej nikijlij iga yej mandarowa Roma ay' tatekimaka iga mamomikti agaj siga yej kitelwiáj aya motajtowiliá iyixtaj yej tatelwiáj. ¹⁷ Inón iga kuá' inomej walkej nigaj, ay'ya máj te nikijtoj sino que kuá' tanesi' niajki kan nitajuzgarowa, iwán nitatekimá' iga makiwajligakan inón taga'. ¹⁸ E' kuá' ómpaya onokej yej tatelwiáj, ayá' kijtojkej nité ken nej nikejlantoya. ¹⁹ Sino que kitelwiayaj iga kén iga yéj kicredowa Dios, iwán iga se yej itoka' Jesús yej migui'. Iwán Pablo kijtowa iga inín Jesús isato'. ²⁰ E' como nej ay'ya nikmatia' te nikchiwaya, niktajtan Pablo siga kinekiá iga mayawi Jerusalén iga ompiga makijuzgarokan iga inón yej kitelwiáj. ²¹ E' yéj kitajtan iga makijuzgaro el rey César, iwán nitatekimá' iga mapresojtito este kuá' niktitanis iyixtaj César.

²² Iwán Agripa kijtoj:

—Nej nō nikakisneki ken iga tatapowa inón taga'.

Iwán Festo kijtoj:

—Mošta tikakis.

²³ Ipan se'ya día asitoj Agripa iwán Berenice iwán sekin yej mandarowaj ipan weyi-altepe' nō kitokatiaayaj yej kimandarowaj soldadojmej. Kilwichiwilijtiajkij este ijkón kalakkej kan mandarolo. Iwán Festo tatekimá' iga makiwajligakan Pablo. ²⁴ Festo kijtoj:

—Rey Agripa, iwán amejemen yej nij amonokej, nija ono' in inín taga'. Mia' judiyojmej yej de Jerusalén iwán nō yej de nigaj Cesarea kitelwijkej iwán este tzajtzikej iga netajtanilijkej iga mamomikti. ²⁵ E' nej anikasilij tejté yej ayektij yej kajasi iga mamomikti, e' como yéj kitajtan iga makijuzgaro rey César Augusto, inón iga nia niktitanilijti yéj. ²⁶ E' como anikasi te nikijkuilowiliá rey

* **25:13** 25:13 Xikita glosario "Herodes". † **25:15** 25:15 Xikita glosario "Anciano".

César iga anikasiliá nité yej ayékti kichij inín taga', inón iga nimitzwajliguiliijkej amejemen. Nimitzwajliguiliá tej nokta Rey Agripa. Tej xikita siga kichij tejté yej ayékti, ijkón welja tejté nikijkuilowilij. ²⁷ Porque akajasi iga maniktítani se preso siga anikmati te nokta kichij.

26

Pablo motajtowiliá itenoj el rey Agripa

¹ Iwán Agripa kijlij Pablo:

—Wel ximotajtowili.

Iwán Pablo kajko' ima', iwán pe' tajtoj, kijtoj:

² —Nipaki iga nono' motenoj rey Agripa, iga wel manimotajtowili de inochi yej nepantiáj judiyojmej. ³ Porque tej tikmati nochi ken nochipa kichiwaj judiyojmej iwán no tikixmati ileymej. Inón iga nimitztajtaniliá acho' xinekaki.

Pablo kipowa ken iga nemiá kuá' aya kicredowa Jesucristo

⁴ 'Nochi judiyojmej ne-ixmatij este kuá' aya niyolej. Kimatij ken iga ninemi' ipan nótal wan ipan Jerusalén. ⁵ Iwán kimatij iwán wel kinojma-ijtowaj siga kinekij, iga nejwa' nokta nifariseoj este iga nichokótzino'. Inómejpa fariseojmej yej máj kichiwaj ken nemachtiáj noleymej nejemej nijudiyojmej. ⁶ Inán nigaj nono' iga nejuzgarowaj iga san nikchixto yej Dios kijlij no-ikyapatajwan iga yawi ki-ojpa-ixititi yej miktokej. ⁷ Nonochimej de Israel, nikchixtokej iga yawi mochiwati inón yej kijtoj Dios. Inón iga judiyojmej kiweyimatiltiáj Dios iwán kichiwaj ken yéj kineki, semilwi' iwán senyówal. Inán gobernador Agripa, sekin judiyojmej nej netelwijkej iga nikchixto' no ipan inón yej kijtoj Dios. ⁸ ¿Ix amejemen ayá' ankicredowaj iga Dios wel ki-ojpa-ixitía yej miktokej?

Pablo kipowa ken kinkochiwaya yej kitokaj Jesucristo

⁹ 'Nej no ikya nikijtowaya iga manikchiwa nochi yej wel iga manikinkochiwakan yej moconfiarowaj ipan Jesús de Nazaret. ¹⁰ Iwán ijkón nikchij Jerusalén. Ijefejmej sacerdotejmej kiye'itakej wan kijtojkej iga manikpresojwikan yej kitokaj Jesucristo; iwán kuá' kimiktiayaj no nikijtowayaj iga mamomikti. ¹¹ Iwán mia' vej nej nikinkochiwayaj kansan makikajtwakan iga moconfiarowaj ipan Jesucristo. Inón nikchiwaya noyan ipan tiopamej iwán poxsan niki-jiyayaj iwán niktemowayaj este ipan altepemej yej onokej ipan se'ya país.

Pablo sej kipowa ken iga kicredoj Jesucristo

¹² 'Iga inón nokta nej niayaj weyi-altepe' Damasco. Niknentiáyaya ama' kan neṭekimakakej ijefejmej sacerdotejmej ken manikchiwa. ¹³ E' ipan ojti, tej tinorrey, ken tajkodía, nikita' ipan cielo kisa' se ti'ti yej tawia majya sej que tonati', neṭawij nej iwán yej iwán nisenyayaj. ¹⁴ Iwán nisenwetzikej nonochin este talpan, iwán nikagui' se tájtól, nenotza' ipan hebreo; ne-ijlij: "Saulo, Saulo, ¿te iga tine-iknochiwa? Tejsan momatika nemi timo-iknochiwa, ken kuá' se toro kitiliksa ipuntaj kuawi' yej iga momajmaitiá." ¹⁵ Iwán nej nikijlij: "¿A'yéj in tej, noTeko?" Iwán toTeko kijtoj: "Nej niJesús yej tej nemi tine-iknochiwa. ¹⁶ Inán ximoketza. Nimitzixnextilij iga xikchiwa ken nimitzijliá iwán iga xiknojma-ijto yej inán tikita' iwán yej niao' nimitznextiliti. ¹⁷ Kan inán nimitztitani xaj, nia nimitzmanawiti ipan imamej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej. ¹⁸ Nimitztitani kan onokej yejemej iga ken kuá' xixitapokan iga ayo' manemikan kan takomichkan sino que manemikan ipan tawilpan, iwán ayo' makimandarokan Tzitzimi', sino que makitokakan Dios; iwán iga mamofiarokan ipan nej iwán ijkón nikperdonawiliáj yej kichiwaj yej ayékti. Ijkón onoskej ken itatki Dios."

Pablo kichíwa ken kita'

¹⁹ 'Inón iga rey Agripa, nej nikchij ken ne-ijlij inón yej nikita' yej walaj ipan cielo. ²⁰ Iwán pewa' iga nikpowa' itájtól Dios ipan altepe' Damasco. Después niajki Jerusalén iwán noyan ipan ital Judea. Iwán niktatapowijkej no yej ayéj judiyojmej. Nej nikijlijkej iga makikajtewakán iga kichiwaj yej ayékti, iwán makicredokán Dios, iwán makichiwákanya yej yékti iga manesi iga kipatákeja ividajmej. ²¹ Inón iga judiyojmej nekitzkijkej ipan weyitiopan, iwán kinekiáj manemiktikan. ²² E' Dios nepalewij, iwán este inansan niktatapowiaj la gente, yej motapialiaj iwán yej ayá' motapialiaj. Nikpowa kensan kijtojkej profetajmej iwán Moisés iga yawi mochiwati. ²³ Yejemen kijtojkej iga Cristo kinkochiwayaj iwán kimiktiayaj iwán yéj yej achto ojpa-isas, iwán yawi kipowati itájtól yej ken kuá' tetawia iga wel mamosalwarokan judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej.

Pablo kiyolyamanasneki el rey Agripa iga makitoka Cristo

²⁴ Kuá' inón kijtoj Pablo iga motajtowilij, Festo kijtoj recio: —¡Tej, Pablo, anka ay'ya titajlanto'! Iga póxsanya timomachtij, inón iga ay'ya titajlanto'.

²⁵ E' Pablo kijtoj:

—Ayéj iga ay'ya nitajlanto', rey Festo; majwa' nemi nikijtowa yej ayá' nemi niktenchiwa wan yej mela'ciertoj. ²⁶ Nigaj ono' rey Agripa, yéj kimati nochi de inimej, inón iga animajmawi iga nikijtowa iyixtaj iga nikmati iga yéj nō kimati nochi, porque inín ayá' mo-ichtakachij. ²⁷ In tej rey Agripa, ¿ix ticredowa yej kijtojkej profetajmej? Nej nikmati iga ticredowa.

²⁸ Agripa kijtoj:

—Alín poliwiá iga tineyolyamana iga nō maniktoka Cristo.

²⁹ Pablo kijtoj:

—Dios makijto iga alín o komati, amo tejsan, sino que inochi nō yej nigaj nekaktokej mamochiwakan ken nej, e' amo ma-ilpitokan iga cadena.

³⁰ Kuá' tami' inón kijtoj Pablo, el rey iwán el gobernador iwán Berenice, mokejketztejkej iwán nochi yej ompa ewatoyaj ³¹ iwán yajkij iyokamej iga motatapowitoj, mosepan-ijlijkej:

—Inín taga' ayá' kichij nité yej ayékti yej kajasi iga mamomikti niga mamopresoji.

³² Iwán Agripa kijlij Festo:

—Inín taga' wel katka momajkawaya siga ayá' kijtojka iga makijuzgáro rey César.

27

Pablo yawi weyi-áltepe' Roma

¹ Kuá' motajtolitjkeja iga nejtániskeja Italia, Pablo iwán sekin presoymej kititankej iwán se capitán yej itōka' Julio yej kimandarowaj sekin isoldadoymej rey César. ² Nitejkajkej ipan weyi ákal kan moketzaj ákalmej, inón áltepe' itōka' Adramitio. Inón weyi ákal némiya kisaya iga yawi aten Asia. Tejkaj nowamej se yej itōka' Aristarco yej ichan Tesalónica, yej ono' ipan estado de Macedonia. ³ Ipan se'ya día nasikej se áltepe' yej itōka' Sidón kan moketza weyi ákalmej ompa inón capitán yej itōka' Julio, kiye'ita' Pablo, kimá' permiso iga makipaxalowiliti iyamigoymej, iga yejemej maki-omemawikan. ⁴ Después nikiskej Sidón, iwán nipanojkej na' tajkótal* Chipre iga ompígapa ayá' nikixtajmakaj ejeka' yej paréj tajpalej. ⁵ Nipanojkej ipan lámā, itenoj áltepeymej yej itōka' Cilicia iwán Panfilia. Iwán nasitoj ipan áltepe' yej itōka' Mira yej ono' ipan ítal Licia.

⁶ Iwán yej kimandarowa soldadoymej kasi' se weyi ákal de Alejandría yej yawi Italia. Iwán ipan inón netejkawilitijkej. ⁷ Mia' días noyolpamej niajkij. Wan nasikej Gnido e' ijkonya

* 27:4 27:4 Xikita glosario "Tajkótāl o Isla".

ĭ'pasan niajkij iga poxsan ejekataj. E' como nikixnamikiajpa ejeka' inón iga nipanojkej iyixtaj altepe' Salmón, nikyawalojkej tajkótal yej itoka' Creta. ⁸ Iwán ijkón ĭ'san niajkij, nikweya'kuikej aten este que nasikej ipan se altepe' yej itoka' Buenos Puertos, yej ono' itenoj altepe' yej itoka' Lasea.

⁹ E' como nikpolojkej mia' tiempo iga ĭ'san niwalkej ay'ya wel máj niawij ipan weyi ákal iga asitiwi' invierno kuá' poxsan ejekataj. Inón iga Pablo tanonotza', ¹⁰ ijkín kijtoj:

—Nokniwan, nikita siga majsan tiawij, wel motzinkuepa weyi ákal. Poliwis weyi ákal iwán yej kiwiga, iwán wel no tejemej ti-amikij.

¹¹ E' capitán yej kimandarowa soldadojmej akitajtolkuilij Pablo, máj kitajtolkuilij yej iteko weyi ákal iwán capitán yej kinentiaya ákal. ¹² Iwán ompa Buenos Puertos kan moketza ákalmej, kitakej iga awel onoskej kuá' pox ejekataj. Iwán nochi kijtojkej iga anka máj yekti iga makisakan ompa iwán mayakan altepe' Fenice kan moketza weyi ákalmej. Fenice ono' ipan tajkótal Creta wan kipiá ome kan wel kisas ákalmej, se al noroeste iwán se al suroeste iwán ompa wel kipanoltiskej kuá' ejekataj wan sektaj.

Ejeka' yej pox tajpalej ipan lámar

¹³ Iwán nemi pewayas se tonalejekatzin, inón iga kijtojkej welja sej ojkuiáj. Ojkuikej, yajkij aten yej ono' Creta. ¹⁴ E' aya wejka yawij kuá' tzinti' se ejeka' yej poxsan tajpalej yej itoka' Nordeste wan kitopej ákal. ¹⁵ Iwán como inón weyi ákal kixnamiktiáyapa ejeka', ay'ya wel máj niajkij, niákijsan ken iga ejeka' kitopejtia weyi ákal. ¹⁶ Nipanojkej iyikan se tajkotaltzin yej itoka' Clauda. Ompa weyi ákal ayá' poxsan kiwitekiá ejeka'. Weyi ákal kitilantiwitzia ya se akaltzin kan se wel momanawiá iwán yoli' nikakijkej akaltzin akalijti' iga amo maawetzi akaltzin. ¹⁷ Kuá' nikakijkeja in inón akaltzin, kitajko-ilpijkej inón weyi ákal iga maréjal amo makitapanana. Iwán kitemowilijkej tzotzolmej yej ajko pajpatajtiayaj ipan weyi ákal iga amo poxsan makitopewa ejeka' iga majmawikeja iwán iga amo kuakawiti weyi ákal ipan xalyoj yej itoka' Sirte. Iwán yajkij san ken inón weyi ákal kitopejtiajki ejeka'. ¹⁸ Ipan se'ya día, nentóyasan ejeka' yej tajpalej iwán pewa' iga kipajpatanaltijkej ipan lámar yej kiwigaya weyi ákal. ¹⁹ Ipan eyi días, nejemej nikijkixtilijkej inejkiyomej weyi ákal iwán nikpatanaltijkej ipan lámar. ²⁰ Mia' día tamixtzaktoya anikitáyajo' tonati' niga sitalimej, iwán ayo' nikmatiáj siga nimomanawia yaj iga póxsanya nentoya ejeka' iwán tiawa'.

²¹ Kuá' kiwigaya mia' días iga ayo' nitakuayaj, Pablo moketza' tajkoyan kan onolo', kijtoj:

—Nokniwān, maséj anneçređojkej ken nimitzijlijkej iga amo matikisakan Creta iga san timoknoçhiwakoç iwān timotapolowilikoj. ²² Inān nimitzijliáj iga amo ximajmawikan, ayagaj yawi mikiti, weyi ákal, kena yawi xixitiniti. ²³ Pues yowan ne-ixnextilikoya se iyāngel Dios, inōn Dios yej noTeke yej niktoka. ²⁴ Iwān el ángel ne-ijlij: “Amo ximajmawi Pablo, iga tiati itenoj el rey César, iwān iga tej Dios yawij kimanawitij no inomej yej mowan amonokej ipan weyi ákal.” Ijkōn ne-ijlij el ángel. ²⁵ Inōn iga nimitzijliáj xipakikan, nej nimoconfiarowa ipan Dios iga yawi moçiwati ijkōn ken ne-ijlij. ²⁶ E' ejeka' yawi tetajkalitij ipan se tajkotal.

²⁷ Nikuigáyaja catorce días iga nemi niawij. Nonoyaj ipan lámār yej itoqa' Adriático, nijnijiga newigayaj ejeka'. Tajkoyówal yej tekipanowaj ipan weyi ákal kitakej iga na'ya kiwiga tałten. ²⁸ Kimotakej ipan lámār yej iga wel makimedirokan iwejkatanka; kipiaya treinta y seis metros. Achi máj nejnenkej sej kimedirojkej. Ompa sí kipiáyan veintisiete metro. ²⁹ Iga majmawiáj iga wel motawitekij ipan te'ti, kimajkawilijkej nawi anclas† itzinkóbapa weyi ákal iga ayo' manejnemi. Iwān ijkōn majmatoyaj, kichakej este que matanesi. ³⁰ Marinerojmej‡ kinekiáj macholokan. Inōn iga pewa' iga kitemowiáj akaltzin kan momanawilo, kichichijtoyaj ken kuā' yawij kimajkawitij ancla ikuapan weyi ákal. ³¹ E' Pablo kijlij capitán yej itoqa' Julio iwān isoldadojmej:

—Siga marinerojmej ayá' kawiskej ipan weyi ákal, amemen awel anmomanawiskej.

³² Iwān soldadojmej kitekilijkej reatajmej yej iga ilpitoya akaltzin iga mawétziya ipan a'ti.

³³ Isajpa kuā' tanestiwi'o', Pablo tanonotza' iga nochi matakuaqan, kijtoj:

—Kiwigaya catorce días iga anemi ankoçhij niga ankikuaj nité. ³⁴ Inōn iga nimitzijliáj iga xitakuakan, iga ijkōn wel anmomanawiskej. Nimitzijliáj iga nisé amotzonkal yawi poliwiti.

³⁵ Kuā' inōn kijtoj, Pablo kikui' se pan iwān kimá' gracias Dios iyixtaj yej ompa onokej, kiposte' iwān pe' iga takuaj. ³⁶ Iwān nochi moyolkuikej iwān takuajkej no. ³⁷ Iga nochi yej nonoyaj ipan weyi ákal doscientos setenta y seis. ³⁸ Kuā' ixwíkeja, kimojmotakej trigo lamarijti' iga maajkatia weyi ákal.

† 27:29 27:29 Ancla se tepos yej chijto' ken akawalon yej tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwān kimotaj atampa iga kiketzeltia ákal. ‡ 27:30 27:30 Marinerojmej: ijkōn kijliáj tajtaga' yej kinentiayaj ákal.

Awetzi weyi ákal

³⁹ Kuá' tanəsi', marinerojmej ayá' ta-ixtalijkej. Kitakej iga ono' playa kan xomoltito' lám̄ar. Iwán kijtojkej siga ompa wel kinejma'wigayaj weyi ákal. ⁴⁰ Kitekilijkej ancla irreatajyo iga welya mayawi weyi ákal, anclajmej ómpaya kawikej, iwán kikaxanilijkej remojmej yej iga kitenkuepaltiajpa weyi ákal. Kitejkawiltijkej weyi ákal itzotzolyo yej yawi ikuapan. Ijkón iga niktechojtiajkij playa. ⁴¹ Nasitoj kan máj tajpalej iga mosekantia' ome corriente iwán weyi ákal kuakawito itzontekon ipan xalyoj yej ono' atampa. Niga weljo' molin. Iwán yej itzinkóbapa, pe' xixitini' iga tajpalej maréjal. ⁴² Soldadojmej kimiktijnekiáj p̄sojmej iga amo agaj maapatanticholo. ⁴³ E' yej kimandarowa soldadojmej akine' iga makimiktikan Pablo. Inón iga tatekimá' iga amo makimiktikan p̄sojmej, majwa' tatekimá' iga yej wel apatani, yejemen achto mamomotakan a-ijti' iga wel maasikanya ipan tajli. ⁴⁴ Iwán sekin, majkiltijkej ipan tablajmej o ipan itatajkolka weyi ákal. Ijkón nochi asikej ipan taten.

28*Pablo ipan tajkót̄al Malta*

¹ Kuá' nonochimej nimomanawijkeja, nikmatikej iga inón tajkót̄al* itok̄a' Malta. ² Yej ompa ichamej poxsan neomemawijkej nejemen. Kitálkej ti'ti, iwán ne-ijlijkej iga manimoskokan nonochimej, iga tiawataj iwán sektaj. ³ Iwán Pablo kipejpen kuajkuáwil yej waktó', iwán nemi kakiaya tiko. Ompa kistewa' se kowa' ipan kuajkuáwil iga kimachilij iga nemi totóniá, iwán kimatankuaj Pablo. ⁴ Iwán yej ompa ichamej, kuá' kitakej iga kowa' pipilojtiká' ipan imá' Pablo, mojlijkej yejemensan:

—Anka inin taga' tamiktij, malej momanawij ipan lám̄ar, e' anka todios yej tajuzgarowa akineki iga ma-isátoo'.

⁵ E' Pablo kitzejtzeloj imá', iwán kowa' wetzi' tiko wan até kichiwilij. ⁶ Inomej gente kejlantoyaj iga yawi posawayati imá' o miktiwetzis. Kichakej, e' kuá' kitakej iga até nemi kichiwiliá, kipatakej ken iga kejlamikiáj wan kijtojkej iga Pablo se dios.

⁷ Ompa kan inón sucederoj, na'san onoya ital se taga' yej itok̄a' Publio. Yej yej kimandarowaya inón tajkót̄al. Neomemawijkej nejemen, iwán niye'onoyaj ichan eyi días. ⁸ Iwán itaj Publio wetztoya iga kawantoya, iwán kimakatoya k̄s̄alis. Pablo yajki kitato, iwán kuá' tami' ki-oradoj, kitálilij

* 28:1 28:1 Xikita glosario "Tajkót̄al o Isla".

ima' iwán kachitiltij. ⁹ Iga inón kichij, wálkej nõ sekin yej ichamej inón tajkótal yej wētitokej, asikej kan ono' Pablo iwán achitiakej.

Pablo asi altepe' Roma

¹⁰ - ¹¹ Nonoyaj eyi mej ipan inón tajkótal. Iwán pox neye'itakej, iwán kuá' niáwija nimajkiltitij, nemajmakakej nochi yej niknekiskej ipan ojti. Nikuikkej weyi ákal yej nõ ompa onoya kuá' sektaj. Inón weyi ákal wálaj altepe' Alejandría wán motokawij Cástor iwán Pólux. ¹² Iwán nasitoj kan moketza akalmej, itoka' Siracusa, ompa nikawikej eyi día. ¹³ Iwán niajkij taten taten este que nasikej kan moketzaj akalmej, ompa itoka' Regio. Ipan se'ya día, nentoya tonalejeka', iwán ipan se'ya día nasitoja ipan altepe' Puteoli. ¹⁴ Ompa nimasikej iwán sekin yej kitokaj Jesucristo. Yejemen ne-ijlijkej iga manikawikan iwamej se semana. Iwán despuéj niájkija Roma. ¹⁵ Yej kitokaj Jesucristo yej ichamej Roma ne-ixnamikikoj ipan ojti, iga kimatitoyaja iga niawij nasitij. Ne-ixnamikitoj iwamej kan kijliáj Foro de Apio iwán Tres Tabernas. Kuá' Pablo kita' tokniwan, pagui' iwán kimá' gracias Dios. ¹⁶ Kuá' nasikeja Roma, el capitán kentregaroj presoymej ijefej yej tacuidarowaj. E' Pablo kiyokatijkej, kitalkej sesan soldado yej makitzto.

Pablo kipowiliá itájtol Jesús yej ichamej Roma

¹⁷ Kuá' kiwigaya eyi día iga nasikej, Pablo kinechkoj judiyojmej yej ompa ichamej Roma yej máj tayakantokej iwán kijlijkej:

—Nokniwan, malej iga nej ayá' nikchwilij yej ayekti judiyojmej, niga nikmalijlij ken tamachtiayaj to-ikyapatajwan, e' nekizkijkej Jerusalén iwán nekajtejkej ipan imamej romanojmej. ¹⁸ Iwán kuá' netajtajtankej, kinekiáj manemajkawakan iga ayá' neasilijkej tejté yej kajasi iga manemiktikan. ¹⁹ E' judiyojmej akinekikej manemajkawakan, inón iga niktajtan, manejuzgaro el rey César, malej iga nej anikpiá nité yej nikijtowa icontraj nogentej. ²⁰ Inón iga nimitznotzkej. Niknekiá manimitzitakan iwán manimitztatapowikan iga tikmatij iga tejemej yej ti-israelitajmej tikchixtokej iga timomanawiskej kuá' wí' toTeko, inón nikpowa, iwán inón iga ne-ilpitokej iga cadena.

²¹ Iwán kijlijkej:

—Nejemej ayá' nemi nemakaj nisé ama' yej mawiki de Judea yej matajto iga tej, iwán nisé tokniwan judiyojmej anemi wí' ne-ijlikij iga tikchij yej ayekti. ²² Niknekij

manikakikān tē tikijtowa tej iga nikmatij iga nōyānsan māltajtojaw de inīn nuevo grupo yej nemi tikchjwa.

²³ Ijkōn iga kitālkej sē día iga yawij monechkōtij. Iwān poxsan asilo' kān Pablo onoya, iwān desde yowalti' iwān este tiōta' tajtojtoya ken iga Dios reinārowa. Kinekiá makiyōlyamanākān ipan iley Moisés iwān yej kijkuilojkej profetajmej iga makicredōkān Jesús. ²⁴ Iwān sekin kita-jtōlkuikej Pablo iwān sekin ayá'. ²⁵ Iwān como ayá' sēsan iyālmajmej kipiayaj, pēwakej iga kijkiskej. Iwān Pablo kijtoj:

—Ómpaya ken el Espíritu Santo kijlij to-ikyapatajwān ipan profeta Isaías, kijtoj:

²⁶ Xaj xikijlītij inōmej gente:

Ankikakiskej, e' ayá' ankimatiskej tē kijtojneki.

Ankitaskej, e' ayá' ankixmatiskej.

²⁷ Iga inīmej poxsan moyōltakuāwilijkej,

ayá' ye'takakij,

ijjxtzaktokēj;

iga amo matachakān iga iyixmej,

niga matakakikān iga inakasmēj,

niga ipan iyālmajmej wel makentenderōkān,

niga mawjtzekān notēnoj iga manikachitālīkān.

²⁸ Inān sí, xikmatikān iga yawi mopowilīti itājtol Dios iga mamosalvarōkān yej ayéj judiyojmej. Yejemēn kena yawij kikakitij.

²⁹ Kuā' Pablo tami' kijtoj inōn, judiyojmej poxsan mosep-ankuesojtiajkij.

³⁰ Pablo kawi' ome años ipan inōn kajli yej kitākejtoya iwān yéj ki-ōmemāwiāya nochi yej yawi kitatij. ³¹ Iwān ayagaj tē kijliāya iga kipowaya ken iga reinārowa Dios iwān tanēxtiliāya itājtol toTēko Jesucristo.

Ama' yej kijuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Roma Romanos

Pablo kijuilowiliá tokniwan yej kitokaj Cristo yej ichamej Roma

¹ Nej niPablo, nikchiwa ken netekimaka Jesucristo.* Dios nenotza' iwán netapejpen iga manimochiwa iyapóstol† iga manikpowa ye'noticiaj yej tasalvarowa.

² Dios ipan profetajmej‡ ikuy tamatiltij iga asis inin ye'noticiaj, ijkón ijuilijto' ipan itájtól Dios, ³ ompa pan ye'noticiaj tajtowa de toTeko Jesucristo yej Dios iPiltzín, yej naceroko pan ipilówampa ipilowan el rey David. ⁴ Iwán Dios kijtoj iga Jesucristo yéj iPiltzín iwán kimá' poder, ken iyEspíritoj Dios tanextilij iga ki-ojpa-ixitij kan miktoya. ⁵ Jesucristo netapejpen iga manimochiwa iyapóstol iga mania' ipan nochi paismej iga makicredokan, iwán makichiwakan nochi ken Dios kineki. ⁶ Iwán amejemenwa' in sekin de inomej yej Dios kinotza' iga ximochiwakan itatki Jesucristo.

⁷ Nimitzijkuilowiliáj amonochin amejemen yej anchantitokej ipan weyi-altepe' Roma. Amejemen yej Dios mitznekij, iwán mitztapejpenkej iga ximochiwakan itatki. Dios yej toTaj wan toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iwán makichywa iga xonokan tamelá.

Pablo paxalajneki Roma

⁸ Acho nikhama gracias Dios ipan itoka' Jesucristo iga nochi amejemen, iga noyan mojtowa iga annoconfiarojtokej ipan Cristo. ⁹ Dios kita iga ayí' nikajtewa iga niktajtaniliá iga mamitzpalewikan amejemen. Nikyolmaka iga nitekipanowa iga Dios iga nikpojtó' ye'noticiaj de iPiltzín. ¹⁰ Nochipa niktajtaniliá Dios siga yéj kineki, wel mania' mamitzpaxalowilitij. ¹¹ Iga pox nimitzitasnekij iga wel mamitzpalewikan pan Dios itájtól, iga máj ximoconfiarokan pan Dios; ¹² ken tikijtowaj, matimosepan-palewikan iga majya sej matimoconfiarokan ipan toTeko.

¹³ Nokniwan, xikmatikan iga mia' vej nikne' manimitzitatij, e' este inán awelsan nia. Niajneki pan amoaltepe' Roma iga manikpowa itájtól Dios iga makicredokan mia', kensan nikhij kajkan nikpowilij sekin yej ayéj judiyojmej.

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Cristo". † 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol". ‡ 1:2 1:2 Xikita glosario "Profeta".

¹⁴ Nikmachĩliá ken nikdeberowa Dios, inón iga manikuiguili Dios itájtł nochi gente, yej grięęojmej iwán yej ayéj, yej tejté iteki o ayá'. ¹⁵ Inán pox nikyolmakato' iga manikpowati ye'noticiaj iga nochi yej anchantitokej Roma.

Itájtł Dios tasalvarowa

¹⁶ Ayá' nipinawa iga nikpowa ye'noticiaj, iga inón tájtł ipoder Dios iga kisalvarowa nochi yej yéj kicredowa; achto judiyojmej iwán nō yej ayéj. ¹⁷ Ipan inín ye'noticiaj tenextiliá iga san ticredowaj iwán timoconfiarowaj ipan Cristo, teye'ita Dios. Kan ijkuilijto' ijkín kijtowa: "Yej kichıwa ken kineki Dios, Dios kiyé'ita iwán yawi onoti nochipa wan yéj."

Tonochimej ayompa tikchijtokej

¹⁸ Inón iga Dios kinextiá desde ipan cielo iga kikuesowilijto' inomej yej kichijtokej yej ayękti, iga ijkón kichıwaj, kitzakuiliáj iga sekin makıxmatikan Dios. ¹⁹ Yejemej kimatij yej wel momati de Dios, iga Dios imatika kinextilijkeja; ²⁰ puej Dios awel tikitaj, e' wel tikıxmatij pan yej kichij. Este kuá'san Dios kichij inín tajli, ompa monojma-ita' iga yéj nokta Dios iwán nochi wel kichıwa; inón iga yejemej awel motajtowiliskej. ²¹ Puej malej iga kimatiayaj iga ono' Dios, e' ayá' kiweyimatiltijkej ken Dios, niga kimakakej gracias. Majwa' kejlamikij yej ajayękti, iwán yolpoliwikej ken se yej ayá' ye'tajlamiki. ²² Kijtowaj iga nochi kimatij, e' xetoktikej. ²³ Kikajtejkej yej mela'Dios, yej nochi wel kichıwa, wan ayi'pa miki, iga kiweyimatiltiáj idolojmej yej tamachıwal. Ono' ídolo yej tacháj ken taga', e' taga' mikisan, ono' ídolo yej tacháj ken toto', ono' ídolo yej tacháj ken yej moelwawatatzowaj iwán ono' ídolo yej tacháj ken yolkamej yej nawi iyikxi.

²⁴ Inón iga Dios kisenkokajtej inomej iga makichıwakan yej pox ayękti, yej kejlamikij iga makichıwakan. Iwán yejémęnsan mosepanchıwilijkej yej poxsan ajayękti yej este tipinawaj iga tikitaj. ²⁵ Inomej ayá' kikuikej iyojwi Dios, majwa' mokajkayajkej ipan yej ayéj ye'ohti iga kiweyimatiltijkej yej Diospa kichij, en lugar iga makiweyimatiltikan Dios, yej nochi kichij, yej kajasi iga mamoweyimatilti nochipa. Ijkónyawa'.

²⁶ Inón iga Dios kisenkokajtej inomej iga makichıwakan ken kineki iyalmajmej, iga siwatkej ayo' motekayaj iwán taga', iga motekáyaja iwán yej siwa' nō iga kichıwaj yej ayękti. ²⁷ Iwán ijkonsan nō tajtaga' kikajtejkej iga motekaj iwán siwa', iga motekaj iwán itaga-ikniwan iga kichıwaj

vej ayękti. Poxsan moęlewijkej se' iwán se', iwán Dios kicastigaroj inomej iga mosepanchıwiliáj vej ayękti.

²⁸ Iwán yejemen ay'ya kinekikej nitę wán Dios. Dios kisenkokajtej inomej iga makichıwakan kensan kineki iyalmajmej iga makichıwakan vej ayękti. ²⁹ Nochipa kichıwaj nochi vej ayękti, masij wán vej ayá' iwán namiktitokej, motękaj iwán itaga-iknın, kipoxnekij tomın, namolnemij, ta-ıxıtaj, tamiktiáj, mokuesowaj, takajkayawaj iwán kejlámikij iga kichıwaj vej ayękti. ³⁰ Tapopowaj, tapan-tiáj, kijiyaj Dios, taajajwaj, moweyimatij, mokichmatij, pox welitij iga kichıwaj vej ayękti, akichıwaj ken kitekimakaj itajmej. ³¹ Xetoktikej, kijtowaj tejtę iwán akichıwaj, ayęj te-ijiknımej, poxsamej iwán ayá' ta-ikneliáj. ³² Yejemej kimatij vej Dios tatekimaka iga mamochıwa, kimatij iga vej kichıwaj vej ayękti, kajasi iga mamikıkan, e' malej ijkón, majsan kichıwaj, wán este kiye'ıtaj kuá' kitaj agaj kichıwa vej ayękti.

2

Dios tajuzgarowa ken kajasi

¹ Kuá' tikijliá se' iga kichij vej ayękti, mogánajsan timotikomota iga tej nọ tikchijto' ijkón ken se' nemi tikjuzgarowa. Inón iga ay'ya wel timotajtowilij, a'san nesı in tej. ² E' tikmatij iga Dios kichıwa ken kajasi kuá' kijuzgarowa inomej vej ijkón kichıwaj. ³ Tej vej tikijliá sekin iga kichıwaj vej ayękti iwán tej nọ tikchıwa ijkón, tej an tikijtowa anka wel timıyanas iyıxtaj Dios kuá' tajuzgaroj ⁴ ¿Anka tikijıya vej Dios mitzmaka iga Dios pox tachokiliá wán ayá' nimanın kuesiwi? ¿Ix atikmati iga pox ta-icneliá iga mitznęxtiliá iga xikajtewa iga tikchıwa vej ayękti? ⁵ E' tej timoyoltakuawiliá, iwán ayá' tikneki tikajtewa iga tikchıwa vej ayękti. Inón iga nemi tikuesowa Dios iwán mogánajsan nemi timochıwiliá iga mamitzjuzgarokan kuá' keman Dios wı' iga tacastigaroki ken kajasi. ⁶ Iwán yawi kixtawati sejsę kensan kichij. ⁷ Ono' vej nochipa kitemowaj iga kichıwaj vej yękti iga Dios makiye'ıta. Dios yawi kitalıti inomej iga iyıxtaj maye'onokan nochipa iwán nochipa onoskej wán yęj. ⁸ E' Dios kuesiwi iwán yawi kicastigaroti vej ayompa kichijtokej iwán iga ayá' kinekij makichıwakan ken Dios kineki, majwa' kichıwaj vej ayękti. ⁹ Yawij kıknochıwatij iwán yawij moyolmiktıtij nochi vej kichıwaj vej ayękti; achto judiyojmej iwán nọ vej ayęj. ¹⁰ Dios yawi kitalıti iga iyıxtaj maye'onokan, iwán mapaktokan wán maonokan tamelá nochi vej kichıwaj vej yękti; achto judiyojmej iwán nọ vej ayęj.

¹¹ Iga Dios ayá' sesan kiye'ita. ¹² Inochi yej kichiwaj yej ayękti, yej ayá' kixmatikej iley Moisés ijkón mikiskej; iwán yej kixmatikej iley Moisés iwán kichiwaskkej yej ayękti; iga inón ley yawij kijuzgarotij. ¹³ Iga Dios awel kiye'itas inomej yej iga san kikakij iley Moisés, yéj kiye'ita yej kichiwaj ken kijtowa inón ley. ¹⁴ Kuá' inomej gente yej ayéj judiyojmej, kichiwaj ken kijtowa la ley, malej iga ayá' kixmatij inón ley. Yejémęnsan iseltimej kichiwaj ken la ley tatekimaka; ¹⁵ iga ken nemij kinęxtiáj iga ijkuiljto' sę ley ipan iyalmajmej, iwán momachiliáj siga kichijkej yej yekti o ayękti. ¹⁶ Inín mochıwas inón día kuá' Dios kimakas iga Jesucristo makijuzgaro inewi yej kichtakachijkej nochi tokniwan, kensan kijtowa ye'noticiaj yej nej nikpowa.

Judiyojmej iwán iley Moisés

¹⁷ Tej yej timokichmati iga tjudiyoj, iwán tikchıwa ken kijtowa iley Moisés, iwán timoweyimati iga tiye'ono' iwán Dios. ¹⁸ Tej yej tikijtowa iga tikmati katiá yej Diospa kineki iga mamochıwa, iwán la ley mitznęxtiliá iga wel tikye'tapejpena katiapa yej yekti. ¹⁹ Timomachiliá iga wel tikye'ojkuiljiá yej ayá' ye'nemij iwán ken tiktawıá yej onokej ken kan takomichkan. ²⁰ Tikijtowa iga wel tikmachiá yej ayá' kixmatij itájtıl Dios, iwán yej némi-o' pęwa kixmati iyojwi Dios, iga san tikpiá la ley iwán timomachiliá iga tej yej wel titamachiá nokta. ²¹ Tej yej tikmachiá se', ¿ix ayá' achto tej ximomachi? Tej titamachiá iga amo matachekilo, ¿in tej, te iga titachteki? ²² Tej tikijtowa iga ayękti iga yej namiktito' mayawi wan se', ¿in tej, te iga ijkón tikchıwa? Siga tej tikijiya idolojmej, ¿te iga titachteki ipan itiopamej idolojmej? ²³ Timoweyimati iga tikpiá la ley, e' tikajawilmati Dios iga ayá' tikchıwa ken tatekimaka la ley. ²⁴ Yej igawa' ijkın kijtowa kan ijkuiljto': "Amotechko amejemen iga yej ayéj judiyojmej kipopowaj Dios."

²⁵ Melá'wa' siga timocircuncidarowa,* mitzpalewiá achi, e' siga tikchıjto'san ken tatekimaka iley Moisés; e' siga ayá' tikchıwa nochi, ken tikita ayá' timocircuncidaroj. ²⁶ Iwán siga yej ayá' ono' circuncidado makichıwa ken tatekimaka la ley, inón mo-itas ken tikita yej mocircuncidaroj, malej iga ayá' ono' circuncidado. ²⁷ Iwán yej ayá' ono' circuncidado, iga ayá' tekto' ikajlo', iwán makichıwa ken tatekimaka la ley, yéj yawi mitzjuzgaroti iga ayá' tikchıwa ken kijtowaj la ley, malej iga tikpiá la ley iwán tono' circuncidado. ²⁸ Sę ayéj judıo iga san ijkón neši, malej sę mamocircuncidaro, iga mamoteki ipan ikajlo'. ²⁹ Majwa' yej mela'judiyoj kicredowa

* 2:25 2:25 Xikita glosario "Circuncisión".

Dios este ipan iyalmaj, wān yej ono' circuncidado ayejsan ipan ikajlō' sino que nō este ipan iyalmaj, iwān inōn awel kichjwa la ley, sino que iyEspíritoj Dios. Yej ijkón ono', Dios kiye'ita malej iga tajtaga' ayá' kiye'itaj.

3

¹ ¿Tē motāniliá siga sē majudiyoj?, ¿o tē motāniliá siga sē maono circuncidado? * ² Poxsan, iwān ono' mia' yej wel nimitznēxtiliá iga ijkón nokta; achto nimitzjiliáj iga Dios kiye'ita' judiyojmej iwān kimá' iley. ³ ¿Tē kichij siga sekin de yejemej kikajtewaj iga moconfiarowaj ipan Dios? ¿Ix iga inōnsan Dios kikajtewas iga kichjwas yej kijtoj? ⁴ ¡Ayéj ijkón! Majwa' Dios kichjwa nochi kensan kijtoj, malej iga nochi tajtaga' matakajkawakan; iga kan ijkulijto' itajtōl Dios kijtowa:

Pan motajtōl nešis iga ompay ken tikijtowa, iwān tiktanilij yej mitztelwiskej.

⁵ Kuā' tikchjwaj yej ayēkti, tiknēxtiáj iga Dios kajasi makuesiwi iwān matecastigarō. ¿Ix wel iga inōn tikijtowaj iga Dios kichjwa yej ayēkti kuā' tecastigarowa? (Nemi nitajtowa ken sē taga' tajlamiki.) ⁶ ¡Ayéj ijkón! Siga Dios katka kichjwaya yej ayēkti, ¿kén wel kijuzgarōj nochi yej onokej ipan inin tajli?

⁷ Ono' sekin nō yej ayá' ye'tajlamikij yej kijtowaj: “Kuā' nej nitakajkawawa, máj neši iga kajasi iga Dios mamowey-imatilti iga yéj ayí' takajkawawa. Wel an nikijtowa, ¿te iga Dios mane-ítao' ken sē yej ayēkti kichjwa?” ⁸ Siga ijkón, ¿te iga ayá' tikijtoškej iga matikchjwakan yej ayēkti iga mawiki yej yēkti? Ken nejemej sekin nepantiáj iga ijkón nitamachtiáj. Inomej yej ijkón nepantiáj, kajasi iga Dios makicastigarō.

Ateyi nisé yej maye'nemi

⁹ ¿Kéntaj? ¿Ix tejemen judiyojmej yej máj tiye'nemij que yejemej? ¡Ayéj ijkón! Nimitznēxtilijkeja iga kensan judiyojmej kensan yej ayéj, nō kichijtokej yej ayēkti. ¹⁰ Kan ijkulijto' itajtōl Dios kijtowa:

Ateyi nisé yej ye'nemi, nisé nokta;

¹¹ Ateyi ni agaj yej kimatisneki yej yēkti, niga yej kitēmowa Dios iga makitoka iyowji.

¹² Inewi kjskej ipan ye'oiti, iwān inochi momela'pojpolojkej. Ateyi yej kichjwa yej yēkti, ateyi nisé nokta.

¹³ Itoskamej ken tikita animajxapo' yej tentapojto'; iga ompa kjsaj ken iga takajkawawaj.

* 3:1 3:1 Xikita glosario “Circuncisión”.

Itajtɔlmej yej kɨsaj ipan itɛmej kualo ken tikita kowá' iyayo.
 14 San kijtojtokej yej ajayɛkti iwán san tayɔlmiktijtokej.
 15 Nimanɨnsan kuesiwij este wel tamiktiáj;
 16 san kan iga yawij, tapolowaj iwán tayɔlmiktiáj,
 17 iwán ayá' kɨxmatij ojti yej tɛnɛxtiliá iga matonokan
 tamelá.
 18 Ni alɨn ayá' kimajmawiliáj Dios.

19 Nochi inɨn ijkulijto' ipan itájtɔl Dios. Tikmatij iga yej kipiáj iley Dios makichɨwakan ken kijtowa. E', como ayá' kichɨwaj, ayagaj wel kijtowa iga ye'nemi, iga ipan inɨn ley nɛsi iga tonochɨn ayompa tinemij wán kajasi iga Dios matecastigaro. 20 Ayagaj wel ye'ono iyɨxtaj Dios iga san kichɨwa ken kijtowa la ley, iga la ley tɛnɛxtiliajsan iga tonochɨn tikchɨwaj yej ayɛkti.

Sɛ wel momanawiá iga san moconfiarowa ipan Jesucristo

21 E' inán Dios tɛnɛxtiliá ken iga wel tiye'onoj iyɨxtaj yéj, ayéj iga tikchɨwaj ken kijtowa la ley; inɨn wel timomachtiáj kan ijkulijto' pan la ley iwán kan kɨjkuilojkej profɛtajmej.
 22 Yej moconfiarowa ipan Jesucristo, Dios nochi kiye'ita, a'san nɛsi yej kicɛdowaj ipan yéj. 23 Tonochɨn tikchijkej yej ayɛkti iwán inón iga timoyokatijtokej wán Dios. 24 E' Dios kiyokachij iga matiye'onokan iyɨxtaj iga san tɛchokiliá. Te-iknelij iwán tɛmanawij iga Jesucristo migui' iga tejemej.
 25 Dios kitɨtan iPiltzɨn iga mikiko; kitoyaj iyesyó iga totechko iga wel mateperdonarowili yej tikchijkej yej ayɛkti. Inón tɛperdonarowiliá iga san ticɛdowaj ipan Cristo. Ijkón Dios kichij yej yɛkti iga kiperdonarój yej ikyay la gente kichijkej yej ayɛkti. 26 Inán iga Cristo migui' tɛnɛxtiliá iga nochi yej ayɛkti kichijkej la gente, kiperdonarowilijkeja. Iwán momela'mati iga ijkonya nokta ken Dios tajuzgarowa, iga ayo' kejlanto' yej ayɛkti yej kichijkej yej inán moconfiarowaj ipan Jesucristo.

27 ¿Kántaj kawɨ iga pox timokichmatij iyɨxtaj Dios? Tami'ya. ¿Te iga an? Ayéj iga tikchijkej ken kijtowa la ley, majwa' iga ticɛdójkejsan. 28 Ijkón tikawij; sɛ wel ye'ono iyɨxtaj Dios iga kicɛdowa Jesucristo, ayéj iga kichɨwa ken kijtowa la ley.

29 ¿In Dios, ix iDiossan judiyojmej? ¿Ix ayéj iDios nɔ yej ayéj judiyojmej? Kena, yejemen nɔ. 30 Iga Dios sɛsan ono' iwán kichɨwas iga nochi maye'onokan iyɨxtaj yéj iga san moconfiarowaj ipan, atɛ kichij siga judiyojmej o ayéj. 31 Iga timoconfiarowaj ipan Cristo, ¿ix ay'ya tɛ iteki la ley? ¡Ayéj ijkón! Majwa' tiknɛxtiáj tɛ nokta iteki la ley.

4

Matimixkuĩtikān pan yej kichij Abraham

¹ ¿Inān tē tikijtoſkej, tē motānilij to-ikyapatajwewej Abraham? ² Siga Dios kiyē'ita' Abraham iga san yej kichij, kajasi iga mamoweyimati, e' Abraham ayí' moweyimati' iyixtaj Dios. ³ Puej ¿tē kijtowa kān ijkuilijto' itájtoł Dios? "Dios kiyē'ita' Abraham ken sē yej akichij yej ayēkti iga moconfiāroj ipan Dios." ⁴ E' siga sē tekipanowa, itomīn ayá' san kipetzmakaj, majwa' kajasi iga makimakakān iga tatānija. ⁵ E' siga agaj yej niga tē kichīwa iga mayē'nemi iwān kicredowa ipan Dios iga yéj wel kiyē'itas, Dios kiyē'ita iga san kicredowa ipan yéj. ⁶ Ijkonſan nō kijtowa David iga mapāki yej Dios kiyē'ita, malej iga ayá' kichij nité iga makiyē'ita. ⁷ David kijtoj:

Yolpaktókeja yej Dios kiperdonarowílija yej kichijkej yej ayēkti iwān kelkawílija yej ayompa kichijkej.

⁸ Yolpaktó' taga' yej toTēko ay'ya kejlāmikiliá inōn yej ayēkti kichij.

⁹ ¿Ix yolpaktókej inómejsan yej onokej circuncidado, o nō yolpaktókej yej ayá' onokej circuncidado? Tikitákeja iga Dios kiyē'ita' Abraham ken sē yej akichij yej ayēkti iga moconfiārojsan ipan Dios. ¹⁰ E' ¿kēman ijkon' kita'? ¿Ix kuā' Abraham onoyay circuncidado, o kuā' aya? Áchtosan, kuā' aya mocircuncidarowa. ¹¹ Iwān Abraham mocircuncidarōj iga manēsi iga Dios ki-omemáwija ken sē yej ye'nemi, iga san moconfiāroj ipan Dios. Ijkon' iga Abraham mochij ken tētajwéj de inochi yej moconfiārowaj ipan Dios, malej iga ayá' onokej circuncidado; ijkon' Dios kita nochi inōmej ken kuā' ayá' kichijkej yej ayēkti. ¹² Abraham nō tētajwewej de inōmej yej onokej circuncidado, e' yej nō moconfiārowaj kensan totajwewej Abraham moconfiāroj kuā' aya onoya circuncidado.

Dios kichīwa yej kijtoj iga sē moconfiārówasan ípan

¹³ Pues Dios kijlij Abraham iwān ipilówampa ipilowān iga yejemen yawij kimakatij nochī tajli iga mamochīwa itatkimej. E' inīn mochij ayéj iga Abraham kichijtoya ken kijtowa la ley, sino que iga moconfiāroj ipan Dios, iwān Dios kita' Abraham kenkuā' ayá' kichij nité yej ayēkti. ¹⁴ Siga katka yejsan kichīwaj ken kijtowa la ley kimakaskej yej Dios kijtoj, bāłdejsan iga timoconfiārowaj ipan Dios. Iwān ay'ya waleroj yej Dios kijtoj iga tēmakas. ¹⁵ Iga atikchīwaj ken kijtowa la ley, kajasi iga matecastigarōkan; e' kān ateyi la ley, ayagaj itechko iga akichīwa ken tatekimaka la ley.

¹⁶ Inón iga yej Dios kijlij Abraham iga kimakaskej nochi ipilowan ipilowampa, san kipetzmakaskej iga Abraham moconfiaroj ipan yéj. Ijkón nochi ipilowan ipilowampa Abraham kimatij iga kimakaskej yej Dios kijtoj; ayéj iga yejsan kichiwaj ken kijtowa la ley, sino que nō iga nochi yej kicredowaj ken kicredoj Abraham. Yéj mochij tetaj iga nochi tejemej. ¹⁷ Itájtōl Dios tajtowa de Abraham: “Tej nimitztalij iga itetajwewej mia' naciomej.” Inín itájtōl, Dios kimá' Abraham iga Abraham kicredoj ipan Dios yej wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej, iwán iga itájtōl kichíwa yej aya teyi.

¹⁸ Malej iga nešiá iga isiwa' akitaya ipiltzín, Abraham kicredoj iga mochiwas nochi yej Dios kijlij. Ijkón iga mochij “tetaj iga mia' paismej”, ijkón ken Dios kijlij: “Poxsan piwis ipilowan mopilowan.” ¹⁹ Abraham ayá' kikajtej iga moconfiaroj ipan Dios, malej iga kipiayay ken cien años, iwán yéj kimatiá iga yéj iwán Sara ayo' wejka iga mikiaja wan poxsan yolejkej iga makipiakan ipilowan. ²⁰ Yéj ayá' kijtoj iga akicredowa yej Dios kijlij, majwa' moconfiaroj poxsan ipan itájtōl Dios iwán kiweyimatiiltij, ²¹ kimela'mati iga Dios wel kichíwa inewi yej kijlij. ²² Inón iga Dios kita' Abraham ken se yej ye'nemi iyixtaj iga moconfiaroj ipan yéj.

²³ Iwán ayejsan iga Abraham inín mo-ijkuiloj iga Dios kita' ken se yej ye'nemi iyixtaj; ²⁴ sino iga tejemen nō. Puej Dios nō te-ita ken yej tiye'nemij iyixtaj iga timoconfiarowaj ipan yéj, yej ki-ojpa-ixitij Jesús toTēko. ²⁵ Dios kine' iga makimiktikan Jesús iga yej tikchijkej yej ayēkti, iwán ki-ojpa-ixitij iga matiye'onokan iyixtaj yéj.

5

Wel tiye'onokej iyixtaj Dios

¹ Inán welja teye'ita Dios iga timoconfiarowaj ipan yéj, tonókeja tamelá wan yéj iga yej kichij toTēko Jesucristo iga tejemen. ² Inán iga timoconfiarojkej ipan Cristo, tikmatij iga Dios te-ikneliá iga welya tiye'onoj iyixtaj. Iwán tipakij iga tikmatij iga wí' día kuá' tikitaskkej yej yēkti yej Dios temakas. ³ Iwán ayejsan iga inón tipaktokej, sino que nō tipakij kuá' te-iknochiwaj, iga tikmatij iga kuá' te-iknochiwaj ompa timomachtíaj ken iga wel matikijyowikan kuá' te-iknochiwaj. ⁴ Iwán iga tikijyowiáj kuá' te-iknochiwaj, Dios teye'ita, iwán siga teye'ita Dios, wel tikmatij iga keman tonoskej íwan. ⁵ Iwán iga tikmatij iga keman tonoskej íwan, ayá' tipinawaj iga tikmatij iga temá' iyEspíritoj yej tenextiliá ken iga yéj tepoxchokiliá.

⁶ Kuā' awel timomañawiajaj toganaj, ikuā'wa' in Cristo migui' iga tejemen yej tikchiwaj yej ayękti. ⁷ Ayı' agaj kiyolmaka iga mamiki iga se', niga wel miki iga se yej ye'nemi; anka wel ono se yej wel mamiki iga se yej mela'ye'nemi nokta. ⁸ E', Dios tenęxtiliá iga tepoxchokiliá iga Cristo migui' iga tejemen, malej iga tikchijtokej yej ayękti. ⁹ Inán Dios teye'ita iga Cristo kitoyaj iyesyoy kuā' migui' iga tejemen; majya sej Cristo wel temañawij kuā' Dios kuesiwis wān kicastigaroj yej ayompa nemij. ¹⁰ Siga kuā' tejemej aya teye'itaya Dios, Cristo kichij iga teye'itaya iga mi' iga tejemej, kuantı máj iga inán teye'itaya, nō tēsalvarowa iga Cristo ojpa-isa' sej. ¹¹ Ayejsan iga inón, sino que nō tipaktokej ipan Dios iga ticredowaj pan toTęko Jesucristo, iwān iga Cristo kichij iga matonokān tamelá wān Dios.

Adán iwān Cristo

¹² Ijkón inán, iga itechko se taga' yej akichij ken Dios kine', ómpaya pēwa' iga mochıwa yej ayękti ipan inın tajlı, inón iga mikilo, iwān inán nochi miki iga nochi kichıwaj yej ayękti. ¹³ Áchtosan kuā' aya onoya ley, mochijtoyay yej ayękti ipan inın tajlı; e' kuā' ateyi ley, ayagaj wel kitelwiá iga kichijto' yej ayękti. ¹⁴ Desde iga onoya Adán este iga Dios kimá' ley in Moisés, mikikej nochi gente. Mikikej malej iga ayá' kiyokachijkej yej Dios kijtoj iga amo mamochıwa; Adán, kena, kiyokachij yej Dios kijtoj iga amo mamochıwa.

Wel mojtowa iga Adán achi ijkómpasan ken Cristo. ¹⁵ E' yej kichij Adán awel tikijtowaj iga ijkómpasan iwān inón yej Dios tepetzmakokawij. Iga itechko Adán mia' mikikej, e' majya sej Jesucristo isęlti kichij iga Dios mateye'ita iwān temakokawij iga tēsalvarowa. ¹⁶ Inón yej Adán kichij yej ayękti, awel tikijtowa iga ijkómpasan ken imakoka Dios yej temaka iga tēsalvarowa. Iga se yej Adán kichij yej ayękti, mojtowa iga kajasi iga nochi mamocastigaroy; e' imakoka Dios kichıwa iga wel teye'ita, malej iga tikchijkej mia' yej ayękti. ¹⁷ Puej siga itechko sesan taga' yej kichij yej ayękti, nochi gente miki; iga yej kichij se' taga' yej itokā' Jesucristo, majya sej wel tepalewiá iga ayı' timikiskej iga Dios te-ikneliá.

¹⁸ Ijkón ken itechko Adán iga kichij yej ayękti, nochi gente mikij, ijkónsan nō iga Cristo yej kichij yej pox yekti, kichij iga Dios makiye'ita nochi gente wān maonokān iwān nochipa. ¹⁹ Ken tikijtowaj igan se taga' ayá' tacredoj iga kichij yej ayękti, nochi kimopa'; ijkónsan nō iga se taga' yej itokā' Jesús tacredoj, kichij iga Dios makiye'ita pox miakejmej.

20 Dios kimá' iley Moisés iga matikmatikān iga tikchīwaj yej ayēkti. E' malej iga pox neši iga mochīwa yej ayēkti, majya sej Dios kinextij iga te-ikneliá. 21 Ijkón iga nochi tejemen tikchīwaj yej ayēkti, iwán inón iga nochi timikij; e' inán iga Dios pox te-ikneliá iwán teye'ita iga timoconfiarowaj pan toTēko Jesucristo, nochipa tonoskej wān yéj.

6

Tisenmikikeja iwán Cristo, ijkōnsan nō iwān tisen-ojpa-isaskej

1 ¿Te tikijtoskej? ¿Ix tikteki'chijoskej yej ayēkti iga Dios majo' mateperdonaro? 2 ¡Ayá! Tejemen ken kuá' timikikeja iga tikajtéjkeja iga tiktekichiwaj yej ayēkti; ¿kén weljo' matikchijtokānsan yej ayēkti? 3 ¿Ix ayá' ankimatij iga yej timobautizarojkej* iga ticredojkej ipan Cristo Jesús, nō ken kuá' tisenmikikeja iwān? 4 Iga kuá' timobautizarojkej, íkuá' timosentokkej iwān. Ijkón ken toTaj ki-ojpa-ixitij Cristo iga iweyi poder, ijkón inán teojpa-ixitij iga matiye'nemikanya pan iyojwi.

5 Siga kuá' timobautizarojkej, tisenmikikeja iwán Cristo, ijkōnsan nō iwān tisen-ojpa-isaskej. 6 Tikmatij iga to-ikyapanemilis moclavaroj wān Cristo ipan cruz, iga inón yej teyoltilanaya iga matikchiwakan yej ayēkti mamikiya iga ayo' máj matikchijtokān yej ayēkti. 7 Yej mi'ya, ayo' kichīwa yej ayēkti. 8 Siga tisenmikikeja iwán Cristo, tikmatij nō iga tonoskej iwān. 9 Tikmatij iga kuá' Cristo ojpa-ísa'ya kan miktoya, ayo' sej mikis nikēman. 10 Cristo migui' sesan vej iga makiperdonaro nochi yej mochīwa yej ayēkti; e' inán iga sej isato', kichijto' ken Dios kineki. 11 Ijkōnsan nō amejemen ximomachilikān kenkuá' anmiktókeja iga ayo' wel ankichiwaj yej ayēkti, e' xisatokān iga xikchiwakan ken kineki Dios, iga ansetitokej wān Cristo Jesús yej toTēko.

12 Amocuērpōj kēman mikis, e' inán mitzteki-makasnekij iga xikchiwakan yej ayēkti, inón iga amo ximoyolyamanakan iga xikchiwakan yej ayēkti ken mitzyoltilanaj amocuērpōj. 13 Ni alín amocuērpōj amo makichīwa yej ayēkti. Majwa' xikchiwakan yej Dios kineki iga manēsi iga anmikikeja wān an-ojpa-ísákeja sej. Ximomakakan iga nochi amocuērpōj makichīwa yej yēkti ken Dios kineki. 14 Ijkón ay'ya wel mitztekimakaj amocuērpōj iga xikchiwakan yej ayēkti iga ayo' mitztekimakatokej la ley, sino que inán amonokej iga Dios mitzikneliáj.

* 6:3 6:3 Xikita glosario "Bautizar".

Matimixkuĩtikān ipan toknimej yej təkoyojkej, yej kijliáj esclavo†

¹⁵ ¿Kén tikijtoskej? ¿Ix tiawij tikchĩwatij yej ayękti iga ay'ya tētekimaka la ley, iwān iga san Dios te-ikneliá? ¿Ayéj ijkón! ¹⁶ Amejemen ankimatij siga ankitemowaj iga agaj mamochiwa amoteko, amonoskej ken iyescłavojmej iwān ankichĩwaskej ken yéj mitztekimakaj; siga mitztekimakaj iga xikchĩwakan yej ayękti, anmikiskej. E' siga ankichĩwaskej iga Dios maono iga amoTeko, ankichĩwaj ken yéj kiyę'ita. ¹⁷ Nikmaka gracias Dios, malej iga ikyay ankitekichijtoyaj yej ayękti, e' inān ankimela'credójkeja iga inochi amoalmaj kensan mitzmachtijkej. ¹⁸ Inān ken kuā' anxitomikeja iga ay'ya ankichijtokej yej ayękti, inān ankichĩwaja ken mitztekimakaj amoTeko Dios. ¹⁹ (Nimitzijkuilowiliáj ijkín iga ximixkuĩtikān ipan toknimej yej esclavojmej iga amejemen máj wel xikentenderokān nochi.) Ijkón ken ikya ankiyolmakakej iga ankichijkej kuajkuantas yej ayękti iga amocuerpomej, ijkón inān ximomakakan iga xiye'nemikan, iwān xonokān petz san iga Dios.

²⁰ Kuā' amejemen an-ilpitoyajo' iga nochipa ankichijtoyaj yej ayękti, ayá' katka ankichĩwayaj ken kineki Dios; ²¹ e' ¿tę anmotānilijkej ipan yej ikya ankichijkej, yej inān mitzpinajtiáj? Nitę. Yej nemij ipan inón ojti, yawij mikitij. ²² E' inān ayo' an-ilpitokej iga ayo' ankitekichijtokej yej ayękti, majwa' ankichĩwaja ken kineki Dios. Inīn sí, mitzpalęwiáj iga inān annemiskej ken kineki Dios, wān después nochipay amonoskej iwān Dios. ²³ Yej kichĩwa yej ayękti, motāniliá iga mamiki, e' yej tēmakokatiá Dios, inón iga nochipa matonokān iwān iga tisetitókeja wān Cristo Jesús yej toTeko.

7

Mixkuĩtilo ipan yej nāmiktitokej

¹ Nokniwān yej ankixmatij la ley, ankimatija iga la ley kimandarowa se mięj iga isátogo'. ² Wel timixkuĩtiáj ipan se siwā' yej nāmiktito'; la ley kijtowa iga awel yawi wān se' taga' mięj ónogo' iwęwej, e' siga miki iwęwej, la ley kixitoma iga wel mamonāmikti wān se'. ³ Siga se siwā' kitoka se' taga' mięj isátogo' iwęwej, kijliskej iga najnāmōlnemi; e' siga miki iwęwej, siwā' xitomi de la ley, iwān wel monāmiktiá iwān se' taga' iwān ayá' mojtowa iga najnāmōlnemi.

⁴ Ijkōnsan nō amejemen nokniwān, ken ansenmikikeja wān Cristo, ay' mitzjuzgarowaj la ley. Inān amejemen

† 6:14 6:14 Xikita glosario "Esclavo".

itatki se'ya, inonwa' toTeko yej ojpa-isa' kan miktoya, inon iga matikchijtokanya ken Dios kineki. ⁵ Mieĵ tikchijtoyaj yej ayompa kensan kinekiá toalmaj, la ley tetajlantiko iga máĵ tikelewijkej yej ayekti iga matikchiwakan iga tocuerpoj, iwán ijkón tewiga' kan matimikikan. ⁶ E' inán iga tisenmikikej wan Cristo, ay'ya teĵuzgarowa la ley. Inán timoyolpatákeja iwán tikchijwaj ken kineki iyEspiritoj Dios, iga ay'ya tonokej ipan imá' inón ley yej ikyay ijkulijto'.

Ipan nej chantito' yej ayekti

⁷ ¿Tetaj tikijtoskej inán? ¿Ix ayekti in la ley? ¡Ayá! Ayéj ijkón. E' nej ayá' katka nikixmatiá yej ayekti siga ayéj iga la ley. Nej ayá' nikmatiá siga ayekti iga manikpiasneki yej ayéj notatki siga la ley ayá' ijkín kijtowaya: “Amo xikpiasneki yej ayéj motatki.” ⁸ E' el pecado momatij de la ley, iwán itechko yej tatekimaka la ley, pan nej kixitij iga manikyolmaka iga manikchijwa nochi yej ajayekti. Siga ateyi la ley, el pecado ken mikto' iga até wel kichijwa. ⁹ Ikyá nej aya nikixmatiá la ley wan nitawelonoya; e' kuá' nikixmati' la ley, ken kixitij iga manikchijwa yej ayekti, iwán nimigui' iga neyokatij wan Dios. ¹⁰ Iwán nikasi' iga inonsan ley yej katka manemaka vida, majwa' nemiktij iga neyokatij wan Dios. ¹¹ Iga el pecado momatij de yej tatekimaka la ley, nekajkayaj iwán iga inonsan yej tatekimaka, nemiktij iga neyokatij wan Dios.

¹² Inán tikijtowaj iga la ley nokta walaj de Dios, iwán nochi yej tatekimaka pox yekti, Dios kiye'ita wan tanextiliá ken iga se maye'nemi. ¹³ La ley yekti, e' inantaj, ¿ix iga itechko la ley iga nimigui'? ¡Ayéj ijkón! Nej notechko iga nimigui' iga nikchij yej ayekti kuá' la ley nenextilij yej yekti; iwán ijkón iga ipan la ley neſi iga yej ayekti nikchijwa, poxsay sej ayekti neſi.

¹⁴ Tikmatij iga la ley wĵ' de Dios; e' nej ninakayoj wan nochipa neyoltilana iga nikchijwa yej ayekti. ¹⁵ Nej anikojasi yej nikchijwa, iga ayá' nikchijwa yej nikneki, majwa' nikchijwa yej nikijiya. ¹⁶ Malej iga ayá' nikchijwa yej yekti yej nikchijwasneki, kena, nikmati iga pox yekti la ley. ¹⁷ Ijkón ayo' nej yej nikchijwa, sino que yej ayekti yej chantito' pan noalmaj neyoltilana. ¹⁸ Iwán nej nikmati iga ayá' chantito' yej yekti pan noalmaj, iga nochipa neyoltilana iga manikchijwa yej ayekti; puej nej nikchijwasneki yej yekti, e' awel nikchijwa. ¹⁹ Anikchijwa yej yekti ken nikneki, majwa' nikchijto'san yej anikneki. ²⁰ Iwán siga nikchijwa yej ayá' nikneki, ayo' nej yej nikchijwa, sino que yej ayekti yej chantito' pan noalmaj.

²¹ Ijkón inán nikmati; malej iga nej niknekto' manikchijwa yej yekti, nej nikchijto'san yej ayekti. ²² Ipan noalmaj

nikye'ita iley Dios; ²³ e' nikita iga chantito' ipan nej ken tejté yej nețekimakato' yej akineki manikchiwa ken nikelamiki; inonwa' yej ayekti yej chantito' pan nej yej nepreŝojwijto'.

²⁴ ¡Nimoknomati ken nono!' ¿A' nemanawij de inin nocuerpoj yej ken mikto'ya? ²⁵ ¡Gracias nikhaka Dios iga toTeko Jesucristo nemanawij!

Ijkón inán, nikneki iga manikchiwa yej kijtowa iley Dios, e' ipan nocuerpoj ono' se' ken tejté yej nețekimakato' iwán nechiwaltiá yej ayekti.

8

IyEspíritoj Dios teojmaka

¹ Inón iga, Dios ayí' kicastigaroj yej setitokej wan Cristo Jesús, yej ayo' nemij ken yejemej kinekij, sino que nemij ken kineki iyEspíritoj Dios. ² Iga tisetitokej wan Cristo Jesús, iyEspíritoj Dios temaka vida iga ay'ya tikchiwaj yej ayekti; teŝalvaroj iwán ay'ya tețekimaka inón ley yej kijtowa iga timikiskej iga tikchiwaj yej ayekti. ³ Iga Dios kichij iga tejemej yej iley pa Moisés awel kichiwaya. Inón ley awel tepalewiá iga tikchiwaj yej tatekimaka, iga nochipa toalmaj kineki matikchiwakan yej ayekti. Dios kițitan iPiltzın yej mochij taga' yej neŝiá kensan tejemej, yej ayekti tikchiwaj,* iga mamiki iga totechko. Dios ipan icuerpoj iPiltzın kipoloj nochi yej ayekti tikchiwaj. ⁴ Inón kichij iga tejemej wel matikchiwakan ken kijtowa la ley, puej ayo' tikchijtokej ken tiknekij tejemej sino que ken kineki iyEspíritoj Dios.

⁵ Puej yej kichijtokej yej kiyoltilantokej yej ayekti, kejlantokej iga kichiwaj ken yej yejemejpa kinekij; e' yej kichijtokej ken kineki iyEspíritoj Dios, kejlantokej iga kichiwaj ken kineki Dios. ⁶ Siga matikchijtokan ken teyoltilana yej ayekti, inón temiktiá, e' siga matikchijtokan ken kineki el Espíritu Santo, nochipa tonoskej wan Dios iwán tonoskej tamelá. ⁷ Iga yej keklamíkisan yej ayekti, inómejwa' kijiyaj Dios; iga akichiwaj ken kineki iley Dios, niga welitij kichiwaj. ⁸ Inón iga, yej kichijtokej yej kiyoltilanaj yej ayekti, Dios awel kiyé'ita.

⁹ E' amejemen ay'ya ankichijtokej ken mitzyoltilanaj yej ayekti, sino ken kineki iyEspíritoj Dios, iyEspíritoj Dios ono' ipan amejemen. Yej ayá' kipiá iyEspíritoj Cristo, inón ayéj de Cristo. ¹⁰ Malej iga amocuerpoj mikis iga ankichiwaj yej ayekti, e' siga Cristo chantito' pan amejemej, amoespíritoj isato' iga anye'onokej iyixtaj Dios. ¹¹ Iwán siga chantito' pan amejemej iyEspíritoj Dios, inón yej ki-ojpa-ixitij Jesús

* **8:3** 8:3 Ayéj iga Jesús kichij yej ayekti; Heb 4:15 kijtowa iga Jesús ayí' kichij yej ayekti.

kañ miktoya; inonsan nõ Dios yej ki-ojpa-ixitij, nõ mitzojpa-ixitiskej iga iyEspíritoj yej chañtito' pan amejemej.

¹² Ijkõn nokniwan, inån Dios kineki iga matikchiwakan ayéj ken toalmaj kineki iga matikchiwakan yej ayékti. ¹³ Siga amejemen ankichijtokej ken amoalmaj kineki iga xikchiwakan yej ayékti, anyawij anmikitij iga anyokatitoskej de Dios; e' siga iyEspíritoj Dios mitzkawaltiaj iga ayo' xikchiwakan yej ayékti, nochipa amonoskej wan Dios.

¹⁴ Ipilowan Dios momakaj iga kitokaj ken kinextilia iyEspíritoj Dios. ¹⁵ Puej iyEspíritoj Dios yej mitzmakakej, ayéj se espíritu yej mitzesclavojtiliaj iga sej ximajmawikan, sino que Espíritu yej kichiwa iga ximochiwakan ipilowan Dios. Iwån inin Espíritu kichiwa iga matikijlikan Dios: ¡Nopáj! ¹⁶ Ininsan Espíritu mosetilia iwån toespíritoj iwån kijtowa iga tejemen ipilowanya Dios. ¹⁷ Iwån iga tejemen ipilowan Dios, kajasi iga nõ matemakakan yej itatki Dios, yej kijtoj iga temakas, iwån tosentatki mochibas wan Cristo, siga inån iwån tiksensufrirowaj, wel nõ tonoskej ipan cielo kan ono' yéj.

¹⁸ Puej nikmati iga inån tejemej yej tiksufrirowaj, ni alin ayá' kaxilia iwån inon, kuá' keman tisen-onoskej wan Jesús. ¹⁹ Inochi yej ono', yej kichij Dios kichixtokej iga magui' maasiya inon día kuá' Dios kichibas iga manesi aja'yéj ipilowan. ²⁰ Iga inochi yej ono', yej kichij Dios yéj kijtoj iga amo maye'onokan,† ayéj iga kinekij, sino iga Dios ijkõn kijtoj; e' weljo' sej keman moye'talij ²¹ iga nochi yej kichij Dios ay' yawij mikitij niga palaniskej, wan paktoskej nõ kensan ipilowan Dios. ²² Tikmatij iga inån nochi yej Dios kichij tenatokej iwån kimachiliaj ken se siwa' yej pilkualoto' iga taonoltia. ²³ Iwån ayejsan nochi yej Dios kichij yej kualotokej, sino que tejemen nõ, e' tikpiaja iyEspíritoj Dios yej achto temá'. Iwån tikmatij iga inon kijtojneki iga temakaso' maj. Tikmachiliaj iga poxsan tikualotokej, iwån tikchixtokej iga keman tetchibas ipilowan Dios, ikuá' timomachiliskej ijkanya iga tikpiaskej sé'paya tocuerpoj. ²⁴ Iga tikchixtokej Dios tikmatij iga timomanawijkejya; e' siga se kichixto' yej kitzto'pa, inon ayo' kichixto'. Yej se kitzto'ya, ¿téjaso' iga makichixto? ²⁵ E' siga tikchixtokej yej aya tikitaj, mela'wa' iga atisiawij iga tikchixtokej.

²⁶ Ijkõnsan nõ iyEspíritoj Dios tepalewia kuá' timosemakasnekija. Iga kuá' titajtowaj wan Dios ayá' tikmatij te tiktajtaniliaj, e' iyEspíritoj Dios tetajtowilia iyixtaj Dios, te ken ténapa iga kijtowa yej tejemej atikojasij kén tikijtowaj. ²⁷ Iwån Dios yej kixmati te tikejlantokej, kimati te nemi

† 8:20 8:20 Gn 3:17

kijtowa iyEspíritoj Dios; iga iyEspíritoj Dios kitajtowiliá yej kicředowaj Dios, ijkón iga Dios kineki iga maye'onokan.

Nochipa tiktaniáj iga Cristo tepalewiá

²⁸ Tikmatij iga Dios tekipanowa iga nochi maye'kisa inomej yej kichokiliáj, inomej yej Dios kitapejpen iga mamochiwa ken yéj nochipa kejlanto'. ²⁹ Iga yeje-mej yej Dios ikyay kixmati', áchtoya nō kitapejpen iga mamochiwakan kensan Jesucristo yej iPiltzín Dios, iga Jesucristo mamochiwa tekoko pan nochi tokniwan. ³⁰ Iwán yej desde áchtoya Dios kitapejpen, kinotza' nō, iwán yej kinotza', nō ki-omemawij, iwán yej ki-omemawij, nō kitajlij iga maono itenōj yéj.

³¹ Inán, ¿te tikijoskej de inín? Siga Dios de tejémempa, ¿a'yéj yej wel techiwilij yej ayékti? ³² Dios kine' iga mamiki iPiltzín iga nochi tejemej; ¿kén iga ayá' yawi nō temakati nochi yej yéj kipiá? ³³ ¿A'yéj wel kitelwij yej Dios kitapejpen? Ayagaj, iga Dioswa' in yej kijtowa a'yéj ye'nemi; ³⁴ ¿A'yéj wel tečastigarōj? Ni agaj, iga Crístojwa' in yej migui' iga tejemen, ayejsan iga inōn, sino que ojpa-isa' iwán ono' iladoj iye'ma' Dios iga tetajtowilijto'. ³⁵ ¿A'yéj wel kikawaltij iga Cristo matečokili? Ayagaj, niga nité wel kikawaltij iga Cristo matečokili. ¿Ix wel kuá' tečastigarowaj, o kuá' tejté teyolmiktijto', iwán kuá' tetemojtinemij iga matečastigarokan, o kuá' apistaj, o kuá' ayo' tikpiáj totzótzol, o kuá' temiktijnekij? ³⁶ Ken kijtowa kan ijkulijto':

Iga san nimitztokaj, nochipa nemiktijnekij.
Ne-itaj ken borregojmej[‡] yej yawij kimiktijij.

³⁷ E' ipan nochi inín, nochipa tiye'kisaj iga tepalewiá Cristo yej tečokiliá. ³⁸ Inán nikmela'mati iga ateyi nité yej wel kikawaltij iga Dios matečokili. Niga matemiktikan, niga kuá' tísatokej, niga angelejmej,§ niga Tzitzimi' iyangelejmej, niga yej ono' inán, niga yej wí'o', ³⁹ niga yej ajko ono', niga yej ono' taltampa. Nité yej Dios kichij, awel kikawaltia iga Dios mateneki ken yéj tenextilij ipan Cristo Jesús yej toTeko.

9

Ken iga Dios kitapejpen la gente de Israel

¹ Nej niktoka Cristo, iwán iyEspíritoj Dios nenextilia pan noalmaj iwán ne-ijliá iga ayá' nemi nitakajkayawa; nemi nimitzijliáj nokta iga ² poxsan nimoknomati, iwán nochipa kualoto' noalmaj. ³ Niknekiá katka manikpalewikan

‡ 8:36 8:36 Xikita glosario "Borrego". § 8:38 8:38 Xikita glosario "Ángel".

nokniwān israelitajmej yej de nejemempasan. Este katka Dios ayo' maneyē'ita iwān manikajtewa iyojwi Cristo, e' siga katka inōn kipalēwiayaj yejemej iga makinā'techokān Dios. ⁴ Yejemej israelitajmej, iwān Dios kitapejpen iga mamochiwakan ipilowan. Dios kinextilij ipoder iga onoya iwamej kuā' kichij pacto iwān yejemej. Dios kimá' iley Moisés. Dios kinextilij ken iga makiweyimatiltikan kuā' monechkowaj tiopan, iwān kijlij yej yawi kimakatij. ⁵ Yejemej ipilowan ipilowampa to-ikyapatajwewetkej, ipan inomej wāljaj Cristo, iwān yéj Dios yej kimandarowa nochi, nochipa mamoweyimatilti. Ijkónyawa'.

⁶ Ayéj iga Dios ayá' kichij ken kijlij israelitajmej; iga ayéj nochi gente yej israelitajmej imela'pilowan Dios, iga ayá' nochi moconfiarowaj ipan Dios ken iyikyapatajwewejmej Israel* yej nō itōkā' Jacob. ⁷ Niga nochi ipilowan Abraham ayéj nochi imela'pilowan; sino que Dios ijkón kijlij: "Petz mopiltzin Isaac yawi kipiwi'ti mopilowan."† ⁸ Inīn te-ijlijneki iga ijkón ken Isaac nacerōj iga Abraham moconfiarōj ipan yej kijtoj Dios; tejemej nō ipilowan Dios ayéj iga tejemej ipilowan Abraham, majwa' iga timoconfiarowaj ipan yej kijtoj Dios. ⁹ Dios kijlij Abraham yej yawi mochiwati: "Se xiwi' sej niwī', iwān ikuā' Sara kítasya se ipiltzin."‡

Dios wel kichiwa ken kiyē'ita

¹⁰ Amo xikelkawakan yej mochij wān kuatejmej yej ipilowan Rebeca wān Isaac yej to-ikyapatajwewej; ¹¹⁻¹³ kuā' aya katka onoyaj kuatejmej, niga kichijkaja yej yekti niga yej ayekti, e' Dios kijlij Rebeca: "Yej tēkoko yawi kichiwati ken kineki tētzojō'." Inōn nō senyawī wān se' kan ijkuilijto', kijtowa: "Nikne' Jacob, e' Esau nikijiya'." Ijkón neši iga Dios wel kitapejpena ken kineki, ayéj iga agaj kichiwa tejté, sino que iga Dios kiyokanotza'.§

¹⁴ Inān ζté tikijoskej? In Dios, ζix kichiwa yej ayekti? ¡Ayéj ijkón! ¹⁵ Iga Dios kijlij Moisés: "Nia nikchokilīti yej nej nikneki manikikneli, iwān nikiknelij yej nej nia nikiknelīti."* ¹⁶ Inōn iga ayejsan iga agaj makineki, niga mamoteki'topewa iga makalaki, tájma'wa' Dios yej yéj kikneliá. ¹⁷ Iga kan ijkuilijto' kijliá Faraón: "Nimitztalij iga rey iga nimitznextilij nopoder iwān iga ipan inīn tajli noyan mane-ixmatikan." ¹⁸ Inōn iga Dios kikneliá a'ya iga yej kiknelijneki, iwān kiyoltakuawiliá, a'ya iga yéj kiyoltakuawilijneki.

* **9:6** 9:6 Israel; taga' yej nō itōkā' Jacob. † **9:7** 9:7 Gn 21:12 ‡ **9:9** 9:9 Gn 18:10 § **9:11-13** 9:11 Gn 25:23; Mal 1:2,3 * **9:15** 9:15 Ex 33:19

19 Iwán tej tine-ijlij: “Siga ijkón, ¿te iga Dios kijtowa iga itechko taga? ¿A'yéj wel kijtowa iga amo mamochiwa ken Dios kineki?” 20 ¡E' tej taga! ¿Te moteki in tej iga ximokueso iwán Dios? ¿Ix wel an se kómi' makijli yej kichij: “¿Te iga ijkín tinechij?”† 21 Pues yej kichiwa kómi' wel kichiwa ken yej kineki, iwán ipan inónsan kónsoki' wel nò kichiwa yej námol awel kikui, iwán se' yej a'san nesi wel kikui.

22 ¿Iwán te tikijtoskej?, Dios kine' matanextili ken tacastigarowa iwán iga nochi makitakan ipoder, inón iga Dios ayá' kikuesowilij yej kajasiá iga makicastigarokan yej onóyaja ga poliwisej. 23 Ijkón kichij iga kinextij iweyipoder ipan tejemen yej te-iknelij, yej desde áchtosan tetapejpen iga matonokan kan yej ono'. 24 Dios tenotza', akita siga tjudiyojmej o ayéj. 25 Ken ijkuilijto' ipan ama' yej kijuiloj Oseas:

Yej ayéj katka nopilowan, nia nikijliti iga nopilowan.

Yej aniknekiá, niknekis.‡

26 Iwán ompa kan mitzijlijkej: “Amejemen ayéj nopilowan”, ompa yawij mitzijlij ipilowan Dios yej isato'.§

27 E' iga israelitajmej, Isaías kijtoj ijkín: “Malej iga israelitajmej pox miakej ken tikita xajli yej ono' lamartenoj, petz alín kawiskej yej yawij mosalvarotij. 28 Ayá' wej katis toTeko yawi kijuzgaroti nochi yej onokej ipan inín tajli.”*

29 Ken Isaías ikya kijtoj:

Siga toTeko yej nochi wel kichiwa, ayá' katka kikajtewayaya alín toknimej iga tejemej matonokan, tipoliwíkaja ken yej chantitoyaj altepe' Sodoma† iwán Gomorra.‡

Judiyojmej akentenderojkej

30 ¿Te tikijtoskej? Iga yej ayéj israelitajmej yej ayá' kitemowayaj iga maye'onokan iyixtaj Dios, yejémejwa' in yej máj ye'onokej iyixtaj Dios iga moconfiarowaj. 31 E' israelitajmej yej kitokayaj la ley, yej katka maye'onókanya iyixtaj Dios, awel kichijkej ken kijtowa inón ley. 32 ¿Te iga? Iga ayá' kitemojkej iga maye'onokan iyixtaj Dios iga san moconfiarowaj ipan Cristo, majwa' kinekiá iga Dios makiye'ita yej kichijwayaj. Inón iga ken mokxiwitekikej ipan te'ti, iwán inónwa' te'ti kijtojneki Cristo.§ 33 Ken kijtowa kan ijkuilijto':

† 9:20 9:20 Is 29:16 ‡ 9:25 9:25 Os 2:23 § 9:26 9:26 Os 1:10 * 9:28 9:28 Is 10:22, 23 † 9:29 9:29 Dios kitatij yej chantitoyaj altepemej Sodoma iwán Gomorra iga kichijkej yej ayekti. Gn 19. ‡ 9:29 9:29 Is 1:9 § 9:32 9:32 Is 18:14

Nej niktaliá ipan altepe' Sion* se te'ti kan mokxiwitekilo, se te'ti yej tawetziltiá.

Yej moconfiarowa ipan inón te'ti ayá' mopinajtij.†

10

1 Nokniwan, noalmaj kineki iga israelitajmej mamosalvarokan, iwán kuá' niktewewiá Dios, inón niktajtaniá.

2 Niyé'tajtowa iga yejemej, poxsan kiweyimatiá Dios, e' ayá' kimatij ken iga makiye'chíwakan. 3 Iga ayá' kimatij ga Diosan yej kichíwa iga se maye'ono iyixtaj yéj, majwa' yejémensan kitemowayaj imatikamej iga maye'onokan iyixtaj Dios, e' ayá' kichíwaj ken yéj kijtowa. 4 Iga wáaj Cristo, kitamiko iley Moisés, inán nochi yej moconfiarowaj pan Cristo ye'onoskej iyixtaj Dios.

5 Iga se maye'ono iyixtaj Dios iga kichíwa ken kijtowa la ley, Moisés ijkín kijkuiloj: "Yej kichíwa ken kijtowa la ley, iga inón mosalvaroj."* 6 E' yej kisentaliá iyalmaj pan Dios iga maye'ono iyixtaj, ayí' tatajtani: "¿A'yéj tejkawis ipan cielo? —inín kijtojneki iga matiktemowikan Cristo, 7 niga ayí' tatajtani: ¿A'yéj temoj kan onokej iyalmajmej yej miktokej?" —inín kijtojneki iga matikojpa-ixitikan sej Cristo ken kuá' miko'o'. 8 ¿Wan tetaj kijtojneki? "Itájtól Dios moná'san ono', iga ono' ipan moten iwán ipan moalmaj." Ininwa' in itájtól yej ipan matimoconfiarokan, yej nejemej nikpowaj.† 9 Siga tikijtowa iga Jesús toTeko, iwán ipan moalmaj ticredowa iga Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya, mitzsalvaroj. 10 Puej iga toalmaj ticredowaj, iwán ijkón iga tiye'onoj iyixtaj Dios, e' iga toten tiknojma-ijtowaj iga Jesús toTeko iwán ijkón iga Dios tesalvarowa.

11 Kan ijkulijto' itájtól Dios kijtowa: "Nochi yej kisentaliá iyalmaj pan yéj, ayá' mopinajtij."‡ 12 Dios kiye'ita judiyojmej; puej tonochin tikpiáj sesan toTeko, iwán a'san nesi kipalewiá yej kitajtaniá. 13 Iga ijkín kijtowa itájtól Dios kan ijkulijto': "Nochi yej kitenewiá itoka' toTeko yawi mosalvaroti."§ 14 E' ¿kén yawij kitenewitij toTeko Jesucristo siga ayá' nemi kicredowaj ipan yéj? ¿Iwán kén kicredoskej ipan yéj siga aya nemi kikakij de yéj? ¿Iwán kén yawij kikakitij siga ayagaj nemi kitatapowiáj de yéj? 15 ¿Kén yaskej kipowatij ye'noticiaj siga ayagaj kititani? Ken kijtowa kan ijkulijto' itájtól Dios: "¡Pox monasaj kuá' asij yej kipowaj ken iga matonokan tamelá, yej tematitikoj ye'noticiaj!"*

* 9:33 9:33 Sion se' itoka' Jerusalén. † 9:33 9:33 Is 28:16 * 10:5 10:5 Lv 18:5 † 10:8 10:8 Dt 30:12-14 ‡ 10:11 10:11 Sal 34:22 § 10:13 10:13 Jl 2:32 * 10:15 10:15 Is 52:7

16 E' ayá' nochi kicređojkej ye'noticiaj. Ken kijtowa profeta Isaías: “NoTęko, ¿ix agaj netajtolkuilijkej yej nikpojkej?”† 17 Ijkón yej moconfiarowaj ipan Cristo, achto kikakij itájtł. Iga makikakikan, kineki agaj makipowa inón ye'noticiaj.

18 E' nimitztajtani: ¿Ix an kikakikej in itájtł Dios? ¡Kena, kikakikej! Kan ikyay ijkuilijto' kijtowa:

Itájtł yejemen mokagui' noyan ipan tajli, iwán itájtł ási'ya este ipan itajtamiyan inin tajli.‡

19 E' sej nitatajtani: In israelitajmej, ¿ix an aya kimatij? Moisés áchtoya kijtoj:

Nia nikchíwati iga xiyolkuesiwi iga se país yej ayéj niga país;

nikchíwas iga ximokuejkuesokan wan se país yej pox yoltakuakti'.§

20 Isaías sej mixewiá iga kijtowa:

Yej ayá' netemowayaj, neasikej;

iwán nikixnextilijkej yej ayá' netemowayaj.*

21 Iwán kuá' tajtowa de israelitajmej, Isaías kijtowa: “Semilwi' nimapatajtoya iga niknotztoyaj yej pox yoltakuaktikej iwán akinekij manętokakan.”†

11

Dios ayá' kisenkokajtej israelitajmej

1 Inán nitatajtani: ¿Ix an Dios kitepo'má' israelitajmej? ¡Ayéj ijkón! Nej no ni-israelitaj yej ipilówampa Abraham ipilowan, iwán itríbuja Benjamín. 2 Dios ayá' nemi kitepo'maka yej yéj kitapejpen, inón yej pox ikyay kixmati.

¿Ix ayá' ankimatij kan ijkuilijto' ipan itájtł Dios yej kichij Elías, kén iga yéj kuá' kitęnewij Dios kitęlwij israelitajmej? Kijtoj: 3 “NoTęko, kimijmiktijkeja moprofetajmej, inewi moaltar kixixitinkej, iwán nejsan nikawí' nosęlti, e' nej no nemiktijnékija.”* 4 E' Dios kijlij: “Nikpiao' siete mil tajtaga' yej netokaj, yej ayá' motankuąketzaj iyıxtaj ídolo yej kijliáj dios Baal.”† 5 Puej ijkonsan no inán, achó' kawikej sekin israelitajmej yej Dios kiknęlij iwán kitapejpen. 6 Iwán siga san kitapejpen iga yéj ijkón kiknęlij, ayejwa' iga se kichij yej yękti; porque siga se makichíwapa yej yękti, ayejwa' iga ta-iknęliá Dios.

7 Inán, ¿kén tikijoskej? Israelitajmej ayá' kasikej yej kitęmowayaj, e' yej Dios kitapejpen, kena kasikej. Sekin moyoltakuawilijkej. 8 Ken kijtowa kan ijkuilijto' itájtł Dios:

† 10:16 10:16 Is 53:1 ‡ 10:18 10:18 Sal 19:4 § 10:19 10:19 Dt 32:21

* 10:20 10:20 Is 65:1 † 10:21 10:21 Is 65:2 * 11:3 11:3 1 R 19:14 † 11:4 11:4 1 R 19:18

“Dios kikuatapolq̄ltij inomej; kimá' iyixmej, e' kixtzakua' iga amo matachakan iwán kimá' inakasmey, e' ayá' takakij, iwán este inán ijkón onokej.” † 9 David nō kijtowa:

Kua' nemi ilwichiwaj, mama wetzikan ken totō' yej kawī ipan kuakaxax

iga makikitzkikan iga makicastigarokan. §

¹⁰ Iyixmej, mapajpachatiakan, iga amo matachakan, matepotzwijkoliwikán iwán ijkón makawikan.*

Kén iga mosalvarowaj yej ayéj judiyojmej

¹¹ Nimitztajtani inán: ¿Ix an mela'wetzikej in israelitajmej wán ayí' moketzaskej? ¡Ayá'!, e' kua' israelitajmej ayá' kichijkej ken kijtowa Dios, iga inón mosalvarojkej yej ayéj israelitajmej, iga inán mamixkujtikán israelitajmej iga makicredokan nō. ¹² Iwán siga pan yej ayompa kichijkej judiyojmej, moye'chijkej nochi tokniwán yej onokej ipan inín tajli, iwán siga kan wetzikej judiyojmej, moye'chijkej yej ayéj judiyojmej, majya sej moye'chivaskej siga judiyojmej inochimej sej makitokakan Dios!

¹³ E' nimitzijlijnekij tejté amejemen yej ayéj anjudiyojmej. Nej iyapóstol Dios iwán yéj neñitan iga itájtól manikpowili yej ayéj judiyojmej, pox nikye'ita iwán nikyolmaka iga nikchiwa yej netekimakakej. ¹⁴ Nikneki iga tokniwán yej de nejémpasan judiyojmej makichivasnekikan yej amejemen ankichiwaj iga ankixmatij Cristo, iwán ijkón wel mamosalvarokan. ¹⁵ Puej siga kua' judiyojmej moyokatijtoyaj wán Dios, ompa pewa' iga yej ayéj judiyojmej wel moyoltaliáj wán Dios, ¿ix ayá'taj majya sej kua' yejemej mamokuepakán? Iga ijkón kichivaskej, ken ojpa-isaskej sej kan miktoyaj.

¹⁶ Puej siga agaj kimaka iga ofrenda Dios yej áchtopa pan yej mochiwa iga itixyo trigo, inón kijtojneki iga nochi tixti nō Dios kiyé'ita. Iwán siga agaj kimaka iga ofrenda Dios inelwayo se kuawi', nō nochi imajma' inón kuawi' Dios kiyé'ita.

¹⁷ Sekin judiyojmej yej ken imela'majma' olivojkuawi', † kimajmatzontekkej iga Dios ay' kiyé'ita'. Iwán tej ken se imajma' olivojkuawi' yej momati ipan kuayoj yej ípan mitzinjertarojkej. Ijkón iga tej tixwato' ipansan inón inelwayo iwán wel tono' iga san inón iyayo. ¹⁸ E' amo ximomachili iga tej majya sej que imela'majma' olivo, yej kitojneki judiyojmej. Siga timomachiliá iga tej majya

‡ 11:8 11:8 Is 29:10 § 11:9 11:9 Sal 69:22 * 11:10 11:10 Sal 69:23 † 11:17 11:17 Xikita glosario “Olivo”.

sej, xikejlamiki iga ayéj mopan ixwato' inelwayo, sino tej tixwato' pan inelwayo mela'olivoj.

¹⁹ Anka tikijtoj: "Kena, e' imajma' kitzojtzontekkej iga nej mane-injertarokan ipan olivojkuawi'." ²⁰ Ijkón; e' kitzojtzontekkej iga ayá' moconfiarojkej ipan Dios, iwán tej ompa tonó' iga san timoconfiaroj ipan Dios. Inón iga amo ximoweyimati, sino que achi xikmajmawili Dios. ²¹ Siga Dios ayá' kiknelij imela'majma' olivo, welsan nq tej ijkón mitzchwilij. ²² Ta' xikita kén iga Dios pox ta-ikneliá, e' nq kikuesowa yej ayá' kichíwa ken yéj kijtowa. Ijkón kichij wán inomej yej wetzikej, e' tej pox mitziknelij. Dios mitzikneliao' miej timoconfiarowa ipan yéj; e' siga ayá', tej nq yawij mitzontekitij. ²³ E' siga judiyojmej sej kicredowaj, yejemej sej ki-injertaroskej pan olivojkuawi'; iga Dios kipiá poder iga sej makichíwa. ²⁴ Siga tej yej ayéj tijudiyoj, mitzontekkej ipan kuayojolivoj, iwán mitzinjertarokkej ipan ye'olivojkuawi', malej iga tej ayéj de inómbapa kuawi', majya sej judiyojmej, yej imela'majma' olivojkuawi', yawij ki-injertarotij kan achto onoyaj!

Kén iga yawij mosalvarotij judiyojmej

²⁵ Puej nokniwan, nikneki xikmatikan yej aya momatiá, yej Dios kichíwasneki, iga amo ximomachilikan iga poxsan antamatij: israelitajmej ayá' momela'yoltakuawilijkej inochimej, e' ijkón onoskej este que mamasi yej ayéj judiyojmej, yej yawij kicredotij ipan Cristo. ²⁶ Kuá' inón mochíwas, íkuá' nochí israelitajmej mosalvaroskej, puej kan ijkulijto' kijtowa:

Yej tasalvarowa yawi witzeti de Sion,‡

iwán yej ayekti kichijkej israelitajmej, yawij kiperdonarotij.§

²⁷ Iwán inín nikchíwas wán yejemen,

kuá' nikperdonarowilij yej kichijkej yej ayekti.

²⁸ Iga judiyojmej akicredojkej ye'noticiaj, kijiwakej Dios, ijkón inán mitzotapowilijkej amejemen yej ayéj anjudiyojmej iga wel xicredokan ye'noticiaj. E' Dios kinéki-o' in judiyojmej iga Dios kitapejpen iyikyapatajmej. ²⁹ Puej yej Dios temaka, ayo' sej tekuiliá, niga yej kinotza', ayá' ompay kisenkokajtewa. ³⁰ Amejemen ikya ayá' ankichijkej ken kinéki Dios, e' iga judiyojmej ayá' kichijkej ken Dios kinéki, inón iga inán amejemen Dios mitzikneliáj. ³¹ Ijkónsan nq yejemen inán ayá' kichíwaj ken Dios kinéki, e' iga san Dios makinextili iga wel kikneliáj yejemen, kensan nq amejemen

‡ 11:26 11:26 Sion se' itoká' Jerusalén.

§ 11:26 11:26 Is 59:20,21

mitziknelijkej. ³² Dios kikajtej nochi iga makichiwakan yej ayekti, iga inan Dios nochi wel makikneli.

³³ ¡Poxsan weyi itamatilis Dios iwán Yéj pox kojasi yej kichíwa! Ayá' wel tikojasij ken yéj kejlámiki, niga wel tikentenderowaj yej yéj kichíwa. ³⁴ Puej, ¿a'yéj kimati yej toTeko kejlámiki? ¿O a'yéj kimachtij? ³⁵ ¿Ix ono' an agaj yej achto kimá' tejté toTeko iga yéj inan kenkuá' kixtawa yej kimakakej? ³⁶ Nochi itatki Dios, iga yéj nochi kichij iga yéjsan. ¡Nochipa mamoweyimatilti Dios! Ijkónyawa'.

12

Xiksentałikan amoqlmaj ipan Dios

¹ Nokniwan, Dios te-ikneliá, inon iga nimitztajtaniliáj iga amejemen nochipa xiye'nemikan ipan iyojwi. Iga ijkón ankichiwaj, ken tikita ankimakaj Dios se ofrenda yej isato'. Inon Dios kiye'ita, ijkón nokta kajasi iga matikye'weyimatiltikan. ² Ayo' xikchiwakan ken kichijtokej toknimej yej ayá' kixmatij Dios, majwa' ximomakakan iga Dios mamitzyolpatakan iga se'ya ken antajlamikij, ijkón ankimatiskej yej Dios kineki iga xikchiwakan, yej pox yekti, yej kiye'ita Dios.

³ Nikmati iga Dios poxsan ne-iknelij iga netalıj iga iyapostol, inon iga nimitzijliáj iga sejsé de amejemen, amo agaj mamomachili iga majya sej que se'. Majwa' sejsé de amejemen ximomachilikan kén amonokej, ke'san Dios mitzchiwaltiaj iga ximoconfiarokan ipan yéj. ⁴ Ijkón ken tejemej ayá' tikpiaj petz tokxi wan toma', sino que tikpiajo' maj sekin miembros iwán nochi inomej ayá' sesan itekipanolmej kipiáj, ⁵ ijkonsan no tejemen, malej iga timiakejmej, e' pan Cristo sesan timochiwaj, iwán tonochin tisetitokej ipansan se.

⁶ Dios temá' sese'pa yej wel tikchiwaj, kensan yéj kiye'ita temá'. Siga Dios tetajtolmaka iga matikijtokan itajtol, matikchiwakan san ke' iga timoconfiarowaj pan yéj. ⁷ Siga Dios temá' iga wel matikchiwakan tejté iga agaj, matikye'chiwakan. Siga Dios temá' iga wel titamachtiaj, inon nokta matikchijtokan. ⁸ Siga Dios temá' iga wel titayolchikawaj, inon matikchijtokan. Siga Dios temá' iga wel matitamakokawikan tejté, matikyolmakakan iga tikchiwaj. Yej ono' iga ken tzontekon pan tejté kan Dios kitalıj, makiye'chíwa itekipánol; yej kipalewiá yej amotapialiáj, mapaki iga kichíwa.

Kén makichíwa yej kitoka Cristo

* 11:34 11:34 Is 40:13,14

9 Ximomela'sepanchokilikān wān amokni mej. Xikijiyakān yej ayekti iwān xikchiwakān yej yekti. 10 Ximosepanchokilikān wān amokni ken sesan amotaj; xikita mokni majya sej que tej.

11 Amo ximosemakakān, xikyolmakakān yej ankichiwaj, te xiyolpaktokān iga xikchiwakān yej Dios kineki.

12 Mij ankichixtokej toTeko, xipaktokān. Kuā' tejté mitzyolmiktiáj, xikijyowikān iwān amo xikajtewakān iga ankitenewiáj toTeko.

13 Xikpalewikān tokniwān yej kitokaj Dios yej amotapialiáj. Xikomemawikān wejkachanej yej akipiáj kan kochij.

14 Xiktajtanilikān Dios iga maye'onokān yej mitzi-knochiwaj iwān ayá' xikmalijlikān.

15 Xipakikān wān yej paktokaj, iwān xisenchokakān wān yej nemi chokaj.

16 Xonokān ken sesan amoalmaj wān amokniwān. Amo ximoweyimatikān, ximomachilikān kensan inomej yej ayá' motapialiáj. Amo pansan amejemen ximomachilikān iga poxsan antamatij.

17 Siga agaj mitzchiwiliáj yej ayekti, amo nō ijkōn xikchiwilikān. Nochipa xiktemokān yej yekti iga xikchiwilikān nochi tokniwān.

18 Xikchiwakān este kan māj anwelitij iga xonokān tamelá iwān nochi.

19 Nokniwān yej nimitzpochochokiliáj, amo ximomaṭikān kuā' agaj mitzchiwiliáj yej ayekti, xikajtewilikān iga Dios makicastigaro yej mitzchiwilijkej yej ayekti; iga ijkīn kijtowa kan ijkuilijto': "Nejwa' in yej nitacastigarowa; nej nia nimomaṭiti wān inōn yej kichij yej ayekti, kijtowa toTeko."*

20 Iwān nō kijtowa: "Siga yej mitzijiya mayana, xiktamaka, siga ataneki, xikamaka; iga inōn tikchivas, este xajxaygatatawiás iga pinawas."†

21 Amo ximoyolyamana iga xikchiwa yej ayekti, majwa' xiktanili yej ayekti iga xikchiwa yej yekti.

13

1 Nochi tokni makchiwa ken tatekimaka tekiwajmej. Iga ateyi nisé tekiwaj yej ayá' kitālij Dios, iwān yej inān mandarowa, Dios kitālij.

2 Inōn iga yej ayá' kichiwa ken tatekimaka tekiwajmej, ayá' nemi kichiwa ken Dios tatekimaka. Yej akichiwa ken tatekimaka tekiwajmej, inōn yawij kicastigarotij.

3 Tekiwajmej ayá' onokej iga makimajmajtikān yej kichiwaj yej yekti, yejemen onokej iga yej kichiwaj yej ayekti. Siga ayá' tikneki xikmajmawilijto tekiwajmej, xitawelono, iwān tekiwajmej mitzye'itaskej.

* 12:19 12:19 Dt 32:35 † 12:20 12:20 Pr 25:21, 22

⁴ Tekiwajmej nemi kichiwaj ken Dios kineki iga xitawelono. E' siga ayá' tiye'nemi, ijkón sí ximajmawi; tekiwaj ayá' báldejsan mandarowa, wel nõ tacastigarowa. Tekiwaj kichijto' ken Dios kineki iga kicastigarowa yej kichíwa yej ayękti. ⁵ Inón iga matiktajtolkuikan tekiwajmej, ayejsan iga amo matecastigaro, sino que tikmatitokej ipan toalmaj iga matiye'nemikan nokta. ⁶ Inón iga amejemen ankixtawaj yej kijliáj impuestos,* iga Dios ompa kitalıj tekiwajmej iga makichiwakan itekipanolmej ken kajasi.

⁷ Nochi yej mo-ixtawa, xixixtawakan, san katiapa impuesto yej ono', xik-respetarokan nochi yej kajasi.

Matimosepanchokilikan

⁸ Amo agaj xikdeberokan ni alın, majwa' ximosepanchokilikan; iga yej kichokiliá iyiknın, kichija ken tatekimaka la ley. ⁹ Ijkin tatekimaka Dios: "Siga tinamiktito', amo xaj wan se'; amo xitamikti, amo xitachteki, amo xitanamolpanti, amo xikpiasneki yej se' itatki"; e' siga "tikchokiliá moknın kensan tej timochokiliá", nemi tikchíwa nochi ken tatekimaka la ley. ¹⁰ Yej kichokiliá iyiknın awel kichiwiliá yej ayękti; inón iga, siga tiknekij toknın, pan inón tikchíwaj ken kijtowa nochi la ley.

¹¹ Xikchíwakan nochi inın iga ankimatij na'ya wı' toTęko. Akajasi iga matikochtokan, majwa' matisatokan iga majya na' ono' iga temanawiki Dios que kuá' iga achto ticredoijkej itajtól. ¹² Ken tikita pox tayówaya, iwán ayo' wejkáj iga tanesis; inón iga matikajtewakan iga tikchíwaj yej ayękti, yej kichíwa yej ayękti ken kuá' ono' kan takomichkan. Matikchíwákanya yej yękti ken kichíwa yej nemi kan tawılpan iwán nochi kita. ¹³ Matiye'nemikanya ken se nejnemi kuá' tanęsto'. Amo matitawanakan niga matiakan ilwitaj kan tawanalo, niga mati-ajapanemikan iwán amo matikchíwakan nité yej ajayękti, amo matitakuejkuesokan, niga matita-ixitakan. ¹⁴ Iga ijkón ankichíwaj, toTęko Jesucristo mitzpalewiáj iga anye'nemij, iwán amo xikejlamikikan iga ankichíwaj yej ayękti ken mitzyoltilanaj amoalmaj.

14

Amo xikpopowa moknın

¹ Siga se aya momela'confiarowa ipan* Cristo, xikomemawikan iwán amo ximotenkitzkikan iwán

* **13:6** 13:6 Xikita glosario "Impuestos". * **14:1** 14:1 Español: "débil en la fe", kijtojneki iga anka némi-o' pęwa iga moconfiarowaj ipan Jesucristo yej achto katka judiyojmej iwán awel kikuayaj nochi tákual iga ijkón kijtowa iley Moisés.

igasan ayá' kichíwa yej amejemēn ankiye'itaj. ² Sekin kijtowaj iga wel kikuaj nochi tákual, e' sekin yej aya momela'confiarowaj ipan Dios, kikuaj petz verdura. ³ Yej kikua nochi, amo makipinajti yej akikua nochi, iwán yej akikua nochi, amo makijto iga ayompa kichijto' yej kikua nochi, iga Dios ijkón kiye'ita inón toknīn. ⁴ In tej, ¿te moteki iga tikijtowa iga ayompa kichijto' yej se' itekipanowanī? Siga kichij yej yekti o ayēkti, inonwa' kimati itēko. Iwán toTēko Dios kena kiye'itas inón toknīn, iga Diossan yej wel kichíwa iga matiye'onokān iyixtaj.

⁵ Ono' sekin yej máj kiye'itaj se día† que se' día, iwán sekin kimatij iga nochi día kensan nochi día. Sejsé makimela'matito iga ijkonya ken kejlanto'. ⁶ Yej máj kiye'ita se día que se', inonwa' iga kiweyimatiltiá toTēko; iwán yej ayá' máj kiye'ita nisé día, nō kiweyimatiltiá toTēko. Wān yej nochi kikua yej mókuapa, kuā' kikua, kiweyimatiltiá toTēko iga kimaka gracias Dios; wān yej kikuasan petz verdura, akikua naka' iga kiweyimatiltiá toTēko iwán kimaka gracias Dios.

⁷ Ayagaj de tejemej ono' iga yéjsan mamoweyimati, niga agaj mateweyimatilti kuā' timikíkeja. ⁸ Puej siga tisatokej, matonokān iga matikweyimatiltikān toTēko, iwán siga timikij, mamoweyimatilti toTēko. Inón iga siga tisatokej o timiktoskej, tejemej itatki toTēko. ⁹ Inón iga Cristo migui' iwán sej ojpa-isa', iga mochij iTēko yej miktokej iwán yej isatokej.

¹⁰ In tej, ¿te iga tikijtowa iga ayompa kichijto' moknīn? ¿O te iga tikpinajtiá? Tonochīn tiawij tonotij iyixtaj Cristo kuā' yéj yawi tejuzgarōti. ¹¹ Kān ijkuilijto' itájtōl Dios kijtowa ijkīn:

Niknojma-ijtowa nokta iga inīn mochíwas, kijtowa toTēko,
 iga no-ixtaj yawij motankuāketzati nochi,
 iwán nochi kitenēwij notōkā' iga yawij kiweyimatiltitij.‡

¹² Inón iga sejsé de tejemej tiawij tikijtotij iyixtaj Dios yej tikchijkej.

Amo xikwetzilti moknīn ipan iyojwi Dios

¹³ Inón iga ayo' matikijtokān iga toknīn ayompa kichijto'. Majwa' xiksentalikān amoalmajmej iga amo xikchíwakān nité yej makixipolo moknīn niga makixixti ipan iyojwi toTēko. ¹⁴ Nej nikmati iga toTēko Jesús nenēxtilij iga ateyi tákual yej ayá' nokta mokua; e' siga agaj kejlāmiki iga iley Moisés te-ijliao' iga se tákual ayēkti iga mokua, amo

† **14:5** 14:5 Judiyojmej motekisewiayaj el sábado wān kipiayaj sekin máj día iga kilwichiwiliayaj Dios, e' ayá' nochi yej kitokayaj Jesús ijkón kichíwayaj.

‡ **14:11** 14:11 Is 45:23

makikua. ¹⁵ Iwán siga yej tej tikua, iga inón tikyolmiktiá moknĭn, ayękti tikchĭwa iga ompa neŝi ayo' tikneki moknĭn. Cristo migui' iga inón moknĭn, iwán amo xikchĭwa iga san yej tikua, mapoliwi moknĭn. ¹⁶ Amo xikchĭwakān iga mamaltajtolo iga inón yej amejemen ankiye'itaj iga ankichĭwaj. ¹⁷ Iga inán Dios reinarowaŝ pan tejemen, ayéj máj importante tákual niga yej mooniá, majwa' matiye'nemikān, matonokān tamelá iwán matipaktokān. Inón kichĭwa iyEspíritoj Dios pan tejemen. ¹⁸ Yej ijkón kichĭwa iga kitoka Cristo, Dios kiye'ita iwán toknimej nō.

¹⁹ Inón iga matiktemokān yej kichĭwa iga matonokān tamelá, iga ijkón wel timosepampalewiáj iga máj matimofiarokān ipan Cristo. ²⁰ Amo matikawaltĭkān yej Dios nemi kichĭwa ipan se' toknĭn, iga san yej tikuj. Nochi tákual yeĭkti, e' siga tikua tákual wān se' mitzita yej kimati iga ayękti mamokua, iga inón tikchĭwa, toknĭn tikchĭwaltiá yej ayękti. ²¹ Yeĭkti iga amo mamokua naka', niga mamooni vino, nité amo xikchĭwa yej moknĭn makichĭwalti yej ayękti. Amo matikchĭwakān nité yej makixipolo toknĭn ipan iyojwi toTęko. ²² Ken iga timofiarojto', tej ijkón xikchĭjto iyixtaj Dios. ĭMapakto inón taĝa' yej kimatito' iga yej nemi kichĭwa ijkonya nokta! ²³ E' siga agaj kikua tejté iwán ayá' kimela'mati iga yeĭkti mamokua, yéj itechko siga kichĭwa yej ayękti iga kikua, iga ayá' sesan iyalmaj iga kikua. Iwán nochi yej se kichĭwa kuá' kimatito' iga amo makichĭwa, inón ayękti nokta.

15

Xikchĭwakān ken kiye'ita amoknĭn

¹ Tejemej yej timofiarowaja ipan toTęko, matikpalewĭkān tokniwān yej aya momela'confiarowaj ipan toTęko. Amo matikchĭwakān yejsan tejemej tiknekij. ² Sejsé de tejemej matikchĭwilĭkān yej toknĭn kiye'ita iga maye'ono, iwán matikpalewĭkān iga mamofiaro máj pan Dios. ³ Niga Cristo ayá' kichĭj yej yéj kine'; majwa' moĭchĭj ken kān ijkuilĭjto' Dios itájtōl: "Yej mitzmālijlĭjkej, inán nej nō nemālijlĭjkej."* ⁴ Puej nochi yej ikuyay ijkuilĭjto' itájtōl Dios, mo-ijkuiloj iga matimomachtĭkān iwán tepalewiá iga amo matimosemakakān. Inón tájtōl teyolchikāwa wān tenextiliá iga kēman Dios temakas yej kijtoj. ⁵ Dioswa' in yej tepalewiá iga amo matimosemakakān iwán teyolchikāwa, yéjwa' in yej niktajtāniliá iga mamitzpalewĭkān iga xikpiakān sesan amoalmaj, ijkón ken kineki Cristo Jesús, ⁶ iga amonochĭn

xisentakujkakan iga xikweyimatiltikan Dios yej iTaj toTeKo Jesucristo.

Mopowiliá ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej

⁷ Inón iga ximosepan-omemawikan, ijkón kensan Cristo nõ teomemawij, iga ijkón Dios makiweyimatiltikan. ⁸ Puej nimitzijliáj iga Cristo wala iga makipalewi judiyojmej iga mamochiwa ken Dios ikya kijlij iyikyapatajwan, iga ijkón Dios kinextij iga kichiwa yej kijtoj. ⁹ Cristo wala nõ iga yej ayéj judiyojmej makiweyimatiltikan Dios iga kikneliáj, ken kijtowa kan ijkuilijto' itájtõl Dios:

Inón iga nia nikpowati motájtõl ipan paismej, iwán nimitztakujkilij iga nimitzweyimatiltij.†

¹⁰ Ono' se' kan ijkuilijto', kijtowa:

Xisempakikan amejemen yej ayéj anjudiyojmej, xipakikan iwán inomej yej itatki Dios.‡

¹¹ Ono' se' kan ijkuilijto', kijtowa:

Nochi paismej, xiktakujkilikan toTeKo, iwán nochi xikweyimatiltikan Dios.§

¹² Isaías nõ kijkuiloj:

Kisas ipan ipilowan ipilowampa Isaí,*

se yej yawi kigobernarõti yej ayéj judiyojmej;

yej ayéj judiyojmej moconfiarõskej ipansan yéj.†

¹³ Niktajtaniliá Dios yej tepalewiá iga wel timoconfiarowaj ipan yéj iga nochi ye'kisas, mamitzyõlchikawakan iwán makichiwa iga xonokan tamelá iga pan yéj ankisentalijkej amoalmaj. Inón iga wel máj anmoconfiarowaj ipan yéj iga nochi ye'kisas iga mitzpalawiáj iyEspíritõj Dios.

¹⁴ Nokniwan nej nikmati iga amejemen poxsan ante-ijiknimej iwán ankimátija itájtõl Dios iwán welya anmosepanõõtazaj. ¹⁵ E' ipan inín ama' nimixewij sej iga nimitzijkuilowilijkej inimej tajtõlmej iga amo xikelkawakan.

Inín nikchiwa iga Dios ne-iknelij iwán nemá' inín tekipánõl

¹⁶ iga nej itekipanowani Jesucristo. Nikuiguiliá itájtõl Dios yej ayéj judiyojmej iga inón notekipánõl. Ijkón yej ayéj judiyojmej Dios makikui iga ofrenda yej makiye'ita. El Espíritu Santo mitztapejpenkej iga xonokan ken ofrenda iga Dios.

¹⁷ Iga nej Cristo Jesús netapejpen iwán niyõlpaki iga nikchiwa itekipánõl Dios. ¹⁸ Yej nikijtowa, petz yej Cristo kichij iga nepalewij iga manikchiwa, iwán manikpowa itájtõl iga ijkón yej ayéj judiyojmej makichiwakan ken

† 15:9 15:9 Sal 18:49 ‡ 15:10 15:10 Dt 32:43 § 15:11 15:11 Sal 117:1

* 15:12 15:12 Cristo de la familia de David yej ipiltzin Jesé yej nõ itõka' Isaí. Mt 1:6, 1 Sam 16:10-13 † 15:12 15:12 Is 11:1,10

kineki Dios. Yej ayéj judiyojmej kicredojkej yej nikijtoj wān yej nikchij. ¹⁹ Yejemen kicredojkej iga kitakej milagro wān yej ayi'pa mo-ita yej mochij iga ipoder iyEspíritoj Dios. Noyān nikpówa'ya itájtōl Cristo yej tamanawíá, nipewa' Jerusalén iwān niajka este ipan itāl Ilírico. ²⁰ Ijkón nochipa nikne' manikpowa itájtōl Dios yej tamanawíá kān aya i' kikakij itōkā' Cristo, iga amo manitekipano kān se'ya kipewaltij tekipānōl. ²¹ Majwa', mochij ken kijtowa kān ijkuilijto' Dios itájtōl:

Yawij kitatij inomej yej ayi' kimatikej de yéj,
iwān kentenderoskej yej ayi' kikakikej de yéj.‡

Pablo yajneki Roma

²² Inón iga nokta ayá' nemi nia nimitzpaxalowilítij, malej iga mia' vej niajnekiá. ²³ E' inán iga niktámija notekipānōl nigaj kān ninemi, ay' tē netzakuliá, iwān íkyaya niknektō' iga manono amowan. ²⁴ Kuā' niaj España, niaj nimitzpaxalowilítij. Nikneki iga ompa manipano iga matisenyolpakikan, malej iga nimaninsan, iwān kuā' ni-ójkuisya, nikijtowa iga achi xinepalewikan. ²⁵ Inán nia Jerusalén, nikuiga tomīn iga tokniwān yej amotapialíaj yej ompa onokej. ²⁶ Iga yej chantitokej estado de Macedonia iwān Acaya kejlānkej iga kinechkojkej achi tomīn iga kititanilíaj tokniwān yej amotapialíaj yej onokej Jerusalén. ²⁷ Kiyē'itakej iga kichiwaj inín, iwān yejemej nokta kimatantokej in judiyojmej; iga judiyojmej yej kicredowaj Jesús kimakokatijkej nō itájtōl Dios yej ayéj judiyojmej, inán yejemej nō makipalewikan iga tomīn judiyojmej. ²⁸ Inón iga, kuā' tamis nikchīwas inín, iwān nikmakáskeja tomīn, niajya España, e' ompa nipanoj iga nimitzpaxalowiliskej. ²⁹ Nikmati iga kuā' niaj ompiga Roma, ayo' tepoloskej nité iga Cristo tesenyolchikawas.

³⁰ Nokniwān, iga timoconfiarowaj ipan toTēko Jesucristo, iwān iga iyEspíritoj Dios kichīwa iga matimochokilikān, nimitztajtanilíaj iga achi xinepalewikan iga xiktajtanilikān Dios iga nej. ³¹ Xiktajtanilikān Dios iga manemanawi ipan inomej yej akicredowaj Dios yej onokej Judea. Xiktajtanilikān nō iga inín tomīn yej nikuiguiliá tokniwān yej onokej Jerusalén wel manewelkuilikān. ³² Iwān siga Dios ijkón kineki, nia nipakti-asiti wān amejemen iga nimitzitaskej, iwān ompay timoyolchikawaskej. ³³ Dios yej kichīwa iga matonokān tamelá, maono wān amejemen. Ijkōnyawa'.

16

Pablo tanq̄nq̄tza

¹ Nimitzmat̄iltiáꝓ iga xikyē'itak̄an la hermana Febe. Yéꝓ kitalk̄ej* iga makipalewi yeꝓ kicredowaj Dios yeꝓ chantitokeꝓ alteꝓe' Cencrea. ² Xikyē'omemawik̄an ken kajasi iga mamochiwili yeꝓ tiksentak̄aj toDios, iwán xikpalewik̄an siga tejté kipolowa, iga yéꝓ mia'ya kipalewij, iwán nej nõ nepalewij.

³ Xikijlik̄an la hermana Priscila w̄an el hermano Aquila† iga nikejlamikij; iwameꝓ nisentekipanoꝓkej iga nikpoꝓkej itáꝓt̄ol Cristo Jesús. ⁴ Yeꝓemeꝓ ayá' majmawikeꝓ iga mamikik̄an kuá' nemawijkeꝓ. Inõn iga nikmakaj gracias, ayeꝓsan nej, nochi tokniw̄an kajk̄an monechk̄olo yeꝓ ayéꝓ judiyoymeꝓ, yeꝓ kitokaj Dios. ⁵ Ijkõsan nõ xikijlik̄an tokniw̄an yeꝓ monechkowaj çan Priscila iwán Aquila iga nikejlamikij. Nõ xikijlik̄an noamigoꝓ Epeneto iga nikejlamiki, yéꝓ achto yeꝓ kicredoj Cristo ipan estado de Acaya. ⁶ Xikijlik̄an nõ María iga nikejlamiki iga yéꝓ poꝓsan tekipanoꝓ iga amejemen. ⁷ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Andrónico iwán Junias, yeꝓemen nõ judiyoymeꝓ kensan nej, iwameꝓ nonoyaj çarcelijti'. Poꝓsan kiye'itakeꝓ apostoleꝓmeꝓ, iwán yeꝓemeꝓ máꝓ achto kicredojkeꝓ Cristo que nej.

⁸ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Amplias, yéꝓ noamigoꝓ yeꝓ nõ kitoka toT̄eko. ⁹ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Urbano, yeꝓ iwán nisentekipanoꝓkej iga nikpoꝓkej itáꝓt̄ol Cristo Jesús, iwán Estaquis yeꝓ nikpoꝓchokiliá. ¹⁰ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Apeles, yeꝓ monéxtija iga kisentalijto'ya iyalmaj pan Cristo. Iwán xikijlik̄an nõ nikejlamiki tokniw̄an yeꝓ onokeꝓ íçan Aristóbulo. ¹¹ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Herodiõn yeꝓ nõ judío kensan nej, iwán yeꝓ onokeꝓ íçan Narciso, yeꝓ kitokaj toT̄eko. ¹² Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Trifena iwán Trifosa, yeꝓ tekipanowaj iga kipowaj itáꝓt̄ol toT̄eko, iwán la hermana Pérsida, yeꝓ poꝓsan tekipanoꝓ ipan iyoywi toT̄eko. ¹³ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Rufo yeꝓ toT̄eko kitapeꝓpen iwán xikijlik̄an nõ nikejlamiki iye', iye' Rufo ken tikita noye' nõ. ¹⁴ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes iwán tokniw̄an yeꝓ onokeꝓ iwameꝓ. ¹⁵ Xikijlik̄an nõ nikejlamiki Filólogo iwán Julia, Nereo w̄an isiwa-ikn̄in, iwán Olimp̄as iwán nochi tokniw̄an yeꝓ kitokaj toT̄eko yeꝓ onokeꝓ iwameꝓ.

¹⁶ Ximopipitzok̄an iga ximosaludarok̄an ken Dios kiye'ita. Nochi tokniw̄an yeꝓ kitokaj Cristo, nõ mitzejlamikij.

* 16:1 16:1 Español: diaconisa, xikita glosario "Diácono w̄an diaconisa".

† 16:3 16:3 Hch 18:2

¹⁷ Nokniwān, nimitztajtaniáij iga amo xikwelkuilikañ itajtólmej yej tayojoykatiáij iwān tapojpolowaj, iga tamachtiáij ayéj ijkón ken mitzmachtijkej. Amo ximotokakān iwāmej, ¹⁸ iga inōmej ayá' kichiwaj ken kineki toTēko Jesucristo, majwa' kichiwaj ken kinekij yejemej, iwān kiyolyamañaj tokniwān yej aya kojasiy iyojwi Dios, iga tajtólmej yej te tzojtzopéli'san este teyē'asi, e' takajkayawaj. ¹⁹ Nochi kimati iga ankichijkej ken mitztekimakakej. Inón iga nipaki iwān nikneki iga xikye'tapejpenakān iga ankichiwaj yej yekti, e' xikajtewakān yej ayekti. ²⁰ Iwān Dios yej kichywa iga matonokān tamelá ay' ke' poliwi, yawi kitāniliti Tzitzimi' iwān kitalij amokxitan. ToTēko Jesucristo mamitzyolchikawakān.

²¹ Mitzejlamikij nō Timoteo yej iwān nisentekipanowa, iwān nō Lucio, Jasón wān Sosípater, yej judiyojmej nō kensan nej.

²² Nej notokā' Tercio, yej nemi nikijkuilowa itajtólmej Pablo pan inín ama', nō nimitzejlamikij ipan itokā' toTēko.

²³ Mitzejlamikij nō Gayo. Nej Pablo nono' íchān Gayo, iwān nij íchān motekinechkowaj nochi tokniwān yej nij kitokaj Cristo. Nō mitzejlamikij Erasto yej kena tomīn iga tekiwajmej de inín altepe', iwān mitzejlamikij nō toknīn Cuarto.

²⁴ ToTēko Jesucristo mamitzyolchikawakān amonochīn. Ijkónyawa'.

Pablo kiweyimati toDios

²⁵ Inān matikweyimatiltikañ Dios yej kichywa iga máj ximoconfiarokān ipan yéj. Dios mitzpalēwiáij iga ankicredojkej kuā' nimitzpowilijkej itájtól Jesucristo yej tamānawíá. Inín ijkōnsan ken Dios kinextij yej kichiwāsnekiá yej aya momatiá, inón iyantoya este pox ikay este iga aya ono' inín tajli, ²⁶ e' inān momátiya. Dios yej nochipa ono', tatekimá' iga profetajmej makijkuilokān itájtól Dios iga mamomátiya ipan nochi paismej iga makicredokān iwān makichiwakān ken yéj kineki.

²⁷ ¡Dios ateyi se' ken yéj, iwān yéj nochi kimati te kichywa; mamoweyimatilti nochipa iga yej kichywa Jesucristo! Ijkónyawa'.

Áchtopa ama' yej kijuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Corinto Corintios

Pablo kijuilowiliá yej chantitokej altepe' Corinto

1 Nej niPablo, nenotza' Dios iga kine' manimochiwa iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj se yej yéj nokta kititan. Nej iwán toknin Sóstenes, ² nimitzijkuilowiliáj inín ama' amejemen yej ankitokaj Dios yej amochan altepe' Corinto, yej itátkipa Dios iga ansetitokej iwán Cristo Jesús. Dios mitznótzakej iga xiye'nemikan, kensan yej noyan kitenewiáj itoká' toTeko Jesucristo, yej iTekomej wan toTeko no tejemej. ³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti, iwán xonokan tamelá.

Cristo teyolchikawa

⁴ Nochipa nikmaka gracias Dios iga amejemen, iga Dios mitzmakokawijkej Jesucristo. ⁵ Iga ansetitokej iwán Jesucristo, Dios mitzmakakej nochi yej poxsan yekti, mitzpalewijkej iga ankipowaj itájtól wan ankiye'entenderowaj. ⁶ Inón iga yej mopowa de Jesucristo momela'néxtij ipan amejemen. ⁷ Inón iga, miej ankichixtokej iga mawiki toTeko Jesucristo, ayá' mitzpoloskej nité yej Dios temaka. ⁸ Yéj yawi mitzpalewijtotij iga xonokan ipan iyojwi este que yéj mawiki, iga kuá' wí' toTeko Jesucristo amo agaj mamitzijlikan iga ayá' anye'nemij. ⁹ Dios nochipa kichíwa yej kijtowa, iwán yejwa' in yej mitznótzkej iga xonokan iwán toTeko Jesucristo yej iPiltzin Dios.

¿Ix yokatito' in Cristo?

¹⁰ Nokniwan, nimitzijliáj ipan itoká' toTeko Jesucristo iga xikpiakan sesan amotájtól, amo xiyojyokatitokan. Majwa' xonokan tamelá iwán sesan xikejlantokan ken sesan amoalmajmej. ¹¹ Nokniwan, inín nimitzijliáj iga iyikniwan Cloé ne-ijlijkej iga anmokeuejkuesojtokej. ¹² Inón nikijtojneki iga sejsé de amejemen sese'pa ankijtowaj; sekin kijtowaj: "Nej niktoka Pablo"; sekin kijtowaj: "Nej niktoka Apolos"; sekin kijtowaj: "Nej niktoka Pedro"; iwán sekin: "Nej niktoka Cristo." ¹³ ¿Ix yojyokatito' in Cristo? ¿Ix kimiktijkej Pablo ipan cruz iga amejemen? ¿O ix anmobautizarojkej† ipan itoká' Pablo? ¹⁴ Nikmaka gracias Dios iga nisé de

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † 1:13 1:13 Xikita glosario "Bautizar".

amejemen ayá' nikbautizaroj, nikbautizárojsan Crispo iwán Gayo; ¹⁵ ijkón ayagaj wel kijtowa iga mobautizaroj ipan notoka'. ¹⁶ Kena, no nikbautizaroj ifamíliaj Estéfanas, e' ayá' nikeljamiki si agaj máj nikbautizaroj. ¹⁷ Iga Cristo ayá' nejtitan iga manitabautizaro, sino que iga manikpowa itájtól iga mamosalvarolo, e' ayá' nikpowa iga manesi iga poxsan wel nitajtowa, siga nikpowa iga nej maneye'itakan, iwán ayéj Cristo makiye'itakan, ijkón, báldejsan migui' Cristo ipan cruz.

Cristo nochi wel kichíwa

¹⁸ Jej poliwisekej akosajij te kijtojneki kuá' mopowa iga Cristo migui' ipan cruz, kijtowaj iga xeto'tájtól; e' iga tejemej yej tiawij timomanawitij, kijtojneki iga Dios nochi wel kichíwa. ¹⁹ Ken kijtowa kan ikuilijto' ipan itájtól Dios:‡

Nia nikchíwati iga amo mamochíwa yej kejlantokej yej kijtowaj iga tamatij, ayá' niktajtolkuilij yej machtitokej.

²⁰ Ono' yej kijtowaj iga tamatij, ono' yej kimatij iga wel tamachtiáj iwán ono' yej kijtowaj iga nochi kimatij ipan inín tajli, e' Dios kijtowa iga inimej tamatilismej, xeto'tajlamikilis. ²¹ Dios, yej kimati te kichíwa, kichij iga yej onokej ipan inín tajli amo makixmatikan iga itamatilismej; majwa' kine' Dios iga makimanawi yej moconfiarowa ipan iga inón ye'noticiaj yej mopowa, malej iga yej ayá' kicredowaj inón ye'noticiaj, nesi ken xeto'tájtól.

²² Judiyojmej kinekij makitakan milagro, iwán griegojmej kitemowaj tamatilis; ²³ e' nejemej nikpowaj itájtól Jesucristo yej migui' ipan cruz. Inimej tajtolmej ayá' kiyé'itaj judiyojmej, iwán yej ayéj judiyojmej kitaj ken xeto'nemilis; ²⁴ e' iga yej Dios kinotza', judiyojmej iwán griegojmej, kimatij iga ipan Cristo monextiá iga Dios nochi kimati iwán nochi wel kichíwa. ²⁵ Malej iga itájtól Dios wel nesi ken xeto'nemilis, e' majya sej tamati que nochi; iwán yej ipan Dios nesi ayá' kipiá poder, inón yej majya sej wel kichíwa que inochi yej kichíwa taga'.

²⁶ Nokniwan, xikmatikan iga Dios mitznotzkej, malej iga ayá' mia' de amejemen yej antamatiáj ken momachtilo ipan inín tajli, iwán ayá' mia' yej anmandarowaj, niga mia' de amejemen ayéj ipilowampa yej motapialiáj. ²⁷ E' Dios kitapejpen yej iyixtaj la gente nesi iga xetokti' iga makipinajti yej tamatij; Dios kitapejpen yej iyixtaj la gente ayéj te iteki iga makipinajti yej kipiáj poder. ²⁸ Dios kitapejpen yej ipan inín tajli ayá' te itekimej iwán kipinajtiáj, ken tikiytowaj yej nité nokta itekimej, iga inimej makalimpamatikan yej

tayakantokej. ²⁹ Ijkón ayagaj mokichmatis iyixtaj Dios. ³⁰ E' Dios mitzsetilijkej wán Cristo Jesús, iga ipan Cristo wel matikmatikan yej yekti; iwán iga matiye'onokan iyixtaj Dios, tiyokatitokeja iga timochiwaskew itátkipa Dios iwán ayo' te-ilpito' yej ayekti. ³¹ Ijkin ijkuilijto': "Siga agaj moweyimatisneki, mamoweyimati iga yej kichij toTeko."

2

Mopowa iga Cristo migui' ipan cruz

¹ Nokniwan, kuá' nimitzitatoyaj iga nimitzpowilijtoj itájtól Dios, ayá' nitajtoj ken se yej pox ye'tajtowa iga manesi iga nipoxtamati. ² Kuá' nonoya iwán amejemen, ayá' nikne' manimitzmatiltikan de se', petz de Jesucristo, inón Jesucristo yej migui' ipan cruz. ³ Kuá' nasi' amotenoj, nikmachilij iga ayá' nitajpalej iwán nikuekuechkatoya iga nimajmawi. ⁴ Iwán kuá' nimitztatapowijkej iga nimitzpowilijkej itájtól Dios, ayá' nikne' manimitztyolyamanakan iga tajtolmej ken tajtowaj yej tajtolmatij. Majwa' iyEspíritoj Dios mitztyolyamankej iga ipoder. ⁵ Iga amo ximoconfiarokan ipan yej kimati tajtaga', majwa' ipan yej Dios wel kichíwa.

Dios monextiá iga iyEspíritoj

⁶ E' kuá' nitatapowaj iwán yej kimela'tókaja iyojwi Dios, nitajtowa ken se yej pox tajtolmati, e' ayéj iga itamatilis námól taga' iwán yej gobernarrowaj ipan inín tajli, iga inomej tamatilismej yawij poliwitij. ⁷ Majwa' nitajtowaj de inón tamatilis yej Dios kiyantoya este ikayay kuá' aya kichíwa inín tajli, iwán tenextilij iga wel nochipa matisen-onokan iwán kan tawijto' iweyipoder. ⁸ Nisé yej mandarowaj ipan inín tajli kimatiá inín; siga katka kimatiáj, ayá' kimiktijkaj ipan cruz toTeko yej nochi temakato' vida. ⁹ E', ken kijtowa itájtól Dios:

Iga yej kitokaj iyojwi, Dios kimakas yej ayí' agaj kita iwán yej ayí' mokaki,

ni agaj akejlantoya.

¹⁰ Inón Dios tenextilij iga iyEspíritoj, iga iyEspíritoj Dios kita inewi, este nō kixmati inewi yej Dios kimati.

¹¹ Iga tajtaga', ¿ayéj wel kimati yej ono' ipan iyalmaj se' taga'? Petz iyespíritoj san inón taga' kimati. Ijkonsan nō, petz iyEspíritoj Dios kimati yej kejlanto' Dios. ¹² Iwán tejemen ayá' temakakej espíritu yej ono' ipan inín tajli, majwa' Espíritu yej wí' ipan Dios iga matikmatikan yej Dios témá' iga tepoxchokiliá. ¹³ Nejemej nitajtowaj de inín iga tájtól yej iyEspíritoj Dios nenextilijkej, ayéj tajtolmej yej

k̄isa ipansan nejemej. Ijk̄on iyEsp̄iritoj Dios nepalewiáj iga nikhmachiáj yej kipiáj iyEsp̄iritoj Dios.

¹⁴ Yej ayá' kipiá iyEsp̄iritoj Dios, ayá' kineki yej wj' ipan iyEsp̄iritoj Dios, iga yéj kita ken x̄eto'nemilis. Iwán n̄o awel kentenderowa, wel kentenderówasan yej kipiá iyEsp̄iritoj Dios. ¹⁵ E' yej kipiá iyEsp̄iritoj Dios wel kijuzgarowa inewi yej mochiwa ipan in̄n tajli iwán yéj ayagaj wel kijliá: "Tej ayompa tikhijto'." ¹⁶ Pues ipan itájt̄ol Dios kijtowa: "¿A'yéj kimati t̄e kejlanto' toT̄eko? ¿A'yéj wel kimachiá Dios?" Cristo tepalewiá iga matitajlamikikan ken yéj.

3

Yej sentekipanowaj iga Dios

¹ Nokniwán, awel nimitztatapowijkej ken yej kimela'tókaja iyojwi Cristo, sino ken annam̄olmej, iga kenkuá' aya anyolejkej ipan in̄on ojti. ² Nimitzmachtijkej ken iga máj wel xikentenderokan, ken tikita ank̄okonem̄ej yej anch̄ichijo' iga amejem̄en kenkuá' aya wel antakuayaj. Iwán este in̄an ijk̄on amonokej, ³ iga ankichiwajo' ken kineki amoalmaj. M̄iej anmokeujkuesówajo', anmo-ixitaj, anmoyojoyokatiáj, nemi ankichiwaj ken yej ayá' kixmatij Dios, iga ankichiwaj ken kich̄iwa nam̄oltaga'. ⁴ Iga kuá' s̄e kijtowa: "Nej niktoka Pablo", iwán se' kijtowa: "Nej niktoka Apolos", iga ijk̄on nemi ankichiwaj ken kich̄iwa nam̄oltokn̄in.

⁵ Puej, ¿a'yejtaj in Pablo? ¿A'yéj in Apolos? Nejem̄en petz itekipanowanimej Dios yej nimitzpowilijkej itájt̄ol toT̄eko yej ankrēdojkej. Sejsé de nejemej nichijkej notekipan̄olmej ken toT̄eko ne-ijlijkej. ⁶ Nej niktoga' iwán Apolos kaapachoj, e' Dioswa' in yej kiweyaltij. ⁷ In̄on iga, niga yej kit̄oka niga yej kaapachowa ayéj t̄e iteki; e' Dioswa' in yej kich̄iwa nochi, pues yéj kiweyaltiá t̄at̄o'. ⁸ Yej tokaj iwán yej taapachowaj in̄omej petz tekipanowanimej, iwán Dios kixtawas sejsé de yejem̄en san k̄e' kichijkej. ⁹ Nejemej nisentekipanowaj iga Dios, iwán amejem̄en ken tikita in̄on tajli yej Dios nemi kitekipanowa.

Wel n̄o nikijtowa iga amejem̄en kenkuá' kajli yej Dios nemi kich̄iwa. ¹⁰ Nej ken ni-albáñil yej kine' Dios iga manikt̄ali basejmej, iwán se' nemi kalch̄iwa ipan in̄on basejmej. E' sejsé makita ken iga kich̄iwas iga amo ayompa k̄isas. ¹¹ Ayagaj wel kit̄aliá se' base kan ch̄ijto'ya, in̄onwa' Jesucristo nokta; ¹² Iyixko in̄on base, s̄e wel kich̄iwa kajli de oro, plata o de te'ti yej mojm̄onsajti', de kuawi', de saka'

o de ojta'.* ¹³ Itekipánol de sejsé nešiti kuá' tajuzgaroj Dios; iga inón día wj' wan ti'ti, iwán ti'ti yawi kinextiti katiábapa tekípánol yej kichij sejsé. ¹⁴ Siga agaj kichij se kajli yej ayá' tatas, yawij kixtawatij. ¹⁵ E' siga inón kajli yej kichij tatas, yawi kipoloŧi nochi yej kichijka, malej iga yejsan momanawij kenkuá' se cholojtikisa ipan tiwelon.

¹⁶ ¿Ix ayá' ankimatij iga amejemen íkal Dios, iwán iyEspíritoj Dios chantito' ipan amejemen? ¹⁷ Siga agaj kixitina íkal Dios, Dios no kipoloj yej taxitina, iga itiopan Dios yéj itatki, iwán inonwa' kajli amejemen.

¹⁸ Amo agaj mamokajkayawa. Siga agaj de amejemen momachiliá iga tamati ipan námol tamatilis de inín tajli, mamomachili ken yej ayá' kimati nité, iga wel makimati yej Dios tanextiliá. ¹⁹ Pues yej toknimej de inín tajli kijtowaj iga pox tamatij, inón Dios kita ken xeto'nemilis. Itájtol Dios kijtowa: "Dios kimawetziltiá yej tamatij kuá' kinekij matakajkayawakan." ²⁰ No kijtowa: "ToTeko kimati iga ayá' valerowa ni alín yej kejlantokej yej tamatij." ²¹ Inón iga amo agaj mamoweyimati iga kitoka yej tanextiliá taga'. Nochi yej ono', amejemen amotatki. ²² Pablo, Apolos, Pedro, inín tajli, la vida, la muerte, yej ono' inán iwán yej wj'o', nochi amejemen amotatki. ²³ Iwán amejemen itátkipa Cristo iwán Cristo itatki Dios.

4

Itekipánol apóstolejmej

¹ Amejemen xine-itakan nejemej ken yej petz nikpalewiáŧi Cristo, yej netekimakakej iga manitanextilikán yej iyantoya, yej Dios kejlantoya iga kichiwás. ² Iwán yej kitekimakakej iga makichywa tejté, manesi iga inón nokta kichywa. ³ Nej ayá' poxsan nikchiwiliá caso kén iga annejuzgarowaj o kén iga nejuzgarowaj yej mandarowaj pan inín tajli. Niga nej, ayá' nimojuzgarowa. ⁴ Malej iga noalmaj akimati siga nikchij yej ayékti, e' inón ayá' kijtojneki iga niye'óno'ya iyixtaj Dios. ToTékowa' in yej yawi nejuzgaroti. ⁵ Inón iga amo agaj xikjuzgarokán, miej aya asi hora; xikchakan este que mawiki toTeko. Yéj yawi kinextiti yej iyantoya kan takomichkan. ToTeko kinextij yej sejsé kejlanto' ipan iyalmaj. Iwán Dios kixtawas sejsé kensan iga kichij.

⁶ Nokniwan, inín nimitzijliáj iga xiye'onokán, nimitznextiliáj de nej iwán Apolos iga ompa ximixkuitikan iga xikchiwakan ken ikuilijto' itájtol Dios. Amo xikijtokán iga

* **3:12** 3:12 Inimej yej iga mochywa kajli ken oro, plata o te'ti yej mojmonsajti', kuawi', saka' o ojta' kijtojneki ken iga kichywa se iyixtaj Dios, siga valerowa o ayá'.

nej o Apolos majya sej que se'. ⁷ ¿A'yéj kichjwa iga tej majya sej que sekin? Nochi yej tikpiá, ¿ix ayéj Dios mitzmá'? Siga Dios mitzmá' nochi yej tikpiá, ¿te iga timokichmati, iga yej tikpiá kenkuá' mogañaj tikasi'?

⁸ Neşi amejemen anmotapialiaja, ankipiaja nochi yej ankinekij. Amomachjiliaja ken anreymej, iwán nejemej ayo' anne-itasnekij. ¡Yekti katka iga melá' nokta xonokan iga anreymej iga achi nõ manisenreinarokan wan amejemen!

⁹ Pues nej nikita iga nejemej yej ni-apostolemej, Dios netalkej ken yej ayá' valerowa. Nonokej ken inomej tajtaga' yej onokeja iga yawij kimiktij iwán kitayawalotiaj iga makita la gente iwán angelejmej.* ¹⁰ Nejemej ne-itaj ken nixeto'mej iga niktokaj Cristo, miej amejemen ankijtowaj iga poxsan ankimatij de Cristo. Nejemej ne-itaj san nikueketanij, e' amejemen pox antajpalejkej. Nejemej pox nepinajtiáj, e' amejemen mitzweymatij.

¹¹ Este inán nimayantokej, natanekij, anikpiáj notzotzolmej; nemagaj iwán ayá' nikpiáj nokalmej, ¹² iwán nisiawij iga nitekipanowaj iga nitataniáj. Ne-ijjliáj kuajkuantas, e' nejemej nikye'ijliáj. Nemiktijnekij iwán nejemej nikijyowiáj. ¹³ Kuá' agaj maltajtowa iga nejemej, nejemej niktawelnontzaj. Este inán ne-itaj ken inon tásol yej ayá' moneki, ken tejté yej nochi kitajkali.

¹⁴ Inín nimitzijkuilowiliáj ayéj iga nimitzpinajtiáj, sino que iga nimitznontzaj iga ken annopilowan yej pox nimitzchokiliáj. ¹⁵ Pues malej iga xikpiakan diez mil yej mitzmachtiaj ipan itajtól Cristo, e' ayá' mia' amotaj ankipiáj, iga nej achto nimitznextilijkej ye'noticiaj yej tamanawiá, nej ken amotaj iga annoconfiarojkej ipan Cristo Jesús. ¹⁶ Inon iga nimitztajtaniliáj iga ximjxkujikan ipan yej nej nikchjwa.

¹⁷ Inon iga nimitztitaniliáj Timoteo yej nikpoxchokiliá ken nopiltzin, yej akikajtewa iga moconfiarowa ipan toTeko. Yéj yawi mitzejlantij kén iga nej ninejnemi ipan iyojwi toTeko, ijkón ken nitanextilia noyan kan monechkowaj tokniwan. ¹⁸ Sekin de amejemen anmoweyimatij, ankijtowaj an ay'ya niaj nimitzitatij; ¹⁹ e', siga toTeko kineki, ayá' wejkatis niaj nimitzitatij. Íkuá', nia nikitati te wel kichjwaj yej moweyimatij, amo ígasan matajtokan. ²⁰ Kuá' Dios reinarowa ipan agaj iwidaj, neşi ipan yej kichjwa, ayéj petz tájtolsan. ²¹ ¿Te ankinekij amejemen? ¿Ix manimitzajwatij o manimitzye'itatij iga nimitzchokiliáj?

5

* 4:9 4:9 Xikita glosario "Ángel".

Se yej kitoka Cristo kich̄wa yej ayekti

¹ Momati iga se de amejemen moteka iwansan itakpaye'. Inon si pox ayekti, niga yej ayá' kicredojtokej Dios kich̄waj ijkón. ² Iwán amejemen majwa' anmochikmatij. ¡Majwa' katka ximoknoomatitokan! Taga' yej ijkón kichijto' mamokixti kan anmonechkowaj. ³ Malej iga ayá' ompa nono' amowan, e' nimitzejlantokej kenkuá' ompa nono'. Iwán nikjuzgaroja inon yej kichij yej ayekti, kenkuá' ompa nono'. ⁴ Amejemen ximonechkokan ipan itoka' toTeko Jesucristo, xikejlantokan iga kenkuá' no ompa nonos iwán amejemej, iwán toTeko Jesucristo mitznextiliskej te wel ankich̄waj. ⁵ Iwán inon taga' yej moteka iwán itakpaye', xikajtewakan ipan ima' Tzitzimi' iga makicastigaro icuerpoj iga wel mamosalvaro iyalmaj kuá' wi' toTeko Jesucristo.

⁶ Amejemen amo ximoweyimatikan iga yej mochi. ¿Ix ayá' ankimatij yej mojtowa: "Alín levadura* kiposawaltia nochi tixti kuá' mochiwa pan"? ⁷ Xikixtikán inon taga' yej ken tikita ikyapa levadura iga amo mitzmopaskej. Ijkón anmochiwaskej ken pan yej mokua ipan iyilwi la Pascua,† yej mochiwa iga tixti yej akipiá levadura, ijkonwa' nokta in amejemen. Iga Cristo kimiktijkej iga totechko, iga yéj mochi ken Cordero‡ yej kimiktijkej ipan iyilwi la Pascua. ⁸ Inon iga, kuá' tikch̄waj ilwi' yej kijliáj la Pascua, amo matikuakan pan yej kipiá levadura. Iga inon nikijtojneki iga amo matinamolnemikan. Majwa' matikchijtokampa yej yekti wan matikijtokan yej mela'ciertoj, ijkón timochiwaskej ken pan yej akipiá ikyapa levadura yej kijtojneki yej tikch̄waj yej ayekti.

⁹ Ipan se' ama' yej nimitzijkuilowilijkej, nimitzijlijkej iga amo ximotokakan iwán yej motekaj wan yej ayá' iwán namiktito'. ¹⁰ Ayá' nikijtojneki iga ximoyokatikan wan nochi inomej yej ipan inin tajli kichijtokej yej ayekti, ken yej kipoxpiasnekij tomin, yej tachtekij, yej kiweyimatiltiaj idolojmej; pues iga ximoyojoyokatikan iwamej, amejemen katka xikisakan ipan inin tajli. ¹¹ Nimitzijlijkejwa' iga amo ximotokakan iwán inomej yej kijtowaj iga kitokaj Cristo iwán kich̄wajo' yej ayekti, kipoxpiasnekij tomin, kiweyimatiltiaj idolojmej, tapopowaj, tawanajo', o tachtekij. Iwán inomej niga xitakuakan iwamej. ¹² Iga awel nikijliáj iga kichijtokej yej ayekti yej akitokaj Cristo. Amejemen xikjuzgarokan yejsan no kitokaj Cristo. ¹³ Porque yej akitokaj Cristo, Dios yawi kijuzgaroti inomej. Xikixtikán

* 5:6 5:6 Xikita glosario "Levadura". † 5:7 5:7 Xikita glosario "Pascua".

‡ 5:7 5:7 Cordero ken tikita borregohtzin. Xikita glosario "Borrego" wan "Cordero".

inón tağa' yej kichijto' yej ayękti iga amo xisen-onokan iwán.

6

Amo matiqañ iyixtaj juez yej akicredowa Dios

¹ Kuą' agaj de amejemen kitelwijneki agaj, ¿te iga motelwıtij iná' yej mandarowaj yej ayá' kixmatij Dios, kuą'pa wel mayawi iwán tokniwan yej kitokaj Dios? ² ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kitokaj Dios yawij kijuzgarotij nochi yej onokej ipan inın tajli? Siga amejemen anyawij anki-juzgarotij yej onokej ipan inın tajli, ¿ix awel amejemen anki-juzgarowaj kuą' achi mokuejkuesolo? ³ ¿Ix ayá' ankimatij iga tejemej nō tiawij tikjuzgarotij angelejmej? ¿Te iga yej nij mochiwa awel ankijuzgarowaj? ⁴ Kuą' amokuejkuesowaj, ¿te iga anmotelwıtij iná' yej ayá' kixmati Dios? ⁵ Nikijtowa inın iga xipinawakan. ¿Ix ateyi nisé de amejemen yej wel makijuzgaro kuą' mokuejkuesowaj sekin yej kitokaj Cristo? ⁶ ¿Ix yekti iga se toknin tatelwiá iná' yej tajuzgarowaj yej ayá' kicredojto' Dios?

⁷ E' ayękti nokta iga amejemen ximokuejkuesokan, iga ijkón ankichıwaj anmopojpolowaj. ¿Te iga ayá' matiki-ıyowıkan kuą' tejté techiwiliáj yej ayękti? ¿Te iga ayá' ximomakakan iga mamitzachtekiñ? ⁸ E' amejemen, majwa' ankichıwaj yej ayękti, iwán ankitachtekiáj amokniwan.

⁹ ¿Ix ayá' ankimatij iga yej ayá' ye'nemij ayá' kalakiskej kan reinarowa* Dios? Amo mamitzakajkayawakan; akalakiskej yej motekaj iwán yej ayá' iwán namiktito', akalakiskej yej kiweyimatiltiáj idolojmej, niga yej namiktitokej wan motekajo' wan se', niga tajtağa' yej mosiwatiliáj, niga tajtağa' yej motekaj wansan itaga-iknin yej mosiwatiliá, ¹⁰ niga yej tachtekiñ, niga yej kipoxpiasnekij tomın, niga yej tawanaj, niga yej tamalijliáj, niga yej taxixıkowaj, inımej ayá' kalakiskej kan reinarowa Dios. ¹¹ Ijkón katka ankichıwayaj sekin de amejemen; e' inán Dios mitzperdonarókeja, mitztapejpenkej iga ximochıwakan ipilowan, iwán anye'onókeja iyixtaj Dios iga yej kichij toTęko Jesucristo iwán iyEspırıtıj Dios.

Matinemikañ ken kineki Dios

¹² Mojtowa: "Se wel kichıwa yej kineki." Inón sí kena, e' ayá' nochi teye'chıwa. Kena, se wel kichıwa ken kineki, e' nej animomaka iga tejté yej ayękti mane-ilpito. ¹³ Ómpaya ken ankijtowaj, iga tákual iga tojti iwán tojti iga tákual; e' Dios yawi kipoloti iyomexti. E' ayá' tikpiáj tocuerpoj iga se

* 6:9 6:9 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

mamotēka wān yej ayá' íwān nāmiktito'; tocuerpoj tikpiá' iga matikchīwakān ken kineki toTēko, iga tocuerpoj itatki toTēko. ¹⁴ Ijkōn ken Dios ki-ojpa-ixitij toTēko, tejemej nō yawi teojpa-ixititi iga ipoder.

¹⁵ ¿Ix ayá' ankimatij iga sejsé de amejemen imiembroj icuerpoj Cristo? ¿Awel tikuij tájkol de inōn icuerpoj Cristo iga matiksetilīkān iwān icuerpoj siwá' yej motēka wān sesé? ¿Amo ijkōn matikchīwakān! ¹⁶ ¿Ix amejemen ayá' ankimatij iga kuá' se taga' mosekantiliá iwān se siwá' yej motēka wān sesé, inomej omen mochīwaj sesan cuerpo? Pues itájtōl Dios kijtowa: "Iyomextimej mochīwaskej ken sesan cuerpo."† ¹⁷ E' kuá' agaj moná'techowa iwān toTēko, sesan mochīwa iwān toTēko ipan iyalmaj.

¹⁸ Amo nokta nikēman ximosentēkakān wān yej ayá' íwān annāmiktitokej. Tejté se' yej mochīwa yej ayēkti yej se kichīwa, ayá' igānaj kichīwaltiá icuerpoj yej ayēkti, e' yej motēka iwān yej ayá' íwān nāmiktito', inōn sí igānaj kichīwaltiá icuerpoj yej ayēkti. ¹⁹ ¿Ix ayá' ankimatij iga amejemen amocuerpoj itiōpan iyEspíritoj Dios; inōnsan Espíritu yej Dios mitzmakakej iwān yej ono' ipan amejemen? Amejemen ayéj amotatki in amocuerpoj, ²⁰ iga pox patiyoj iga Dios mitzkojkej. Inōn iga matikweyimatiltīkān Dios iga tocuerpoj iwān iga toespíritoj, iga iyomexti itatki Dios.

7

Nonótzal iga yej monāmiktiáj

¹ Inān nia nimitzijlītij de inōn yej amejemen annētajtankej kuá' anne-ijkuilowilijkej. Yēkti katka iga taga' amo mamonāmikti; ² e' iga amo agaj mamotēka wān yej ayá' íwān nāmiktitokej, sejsé taga' makipiá se isiwá', iwān sejsé siwá' makipiá se iwewej. ³ Taga' mamotēka iwān isiwá' ken kitajtani iyalmaj, ijkōnsan nō siwá' mamotēka iwān iwéj ken kitajtani iyalmaj. ⁴ Siwá' icuerpoj ayejsan yéj itatki, nō itatki iwewej. Ijkōnsan nō taga' icuerpoj ay' yej yéjsan itatki, sino que nō itatki isiwá'. ⁵ Amo ximo-iyānilīkān amocuerpoj, petz kuá' amomextīn ankijtoskej iga ayá' amosentēkaskej se tiempo iga an-orādojtoskej. Iwān sej ximosentēkakān iga amo santá' ayá' ankijyowiskej iwān wel mitztaniliáj Tzitzimi' iga xikchīwakān yej ayēkti.

⁶ Inīn nimitzijlīáj yej wel xikchīwakān, ayéj iga nimitzteki-makaj. ⁷ Nej niknekiá iga nochi xonokān ken nej iga ayá' nināmiktito'; e' Dios kichij iga ayá' sansé iga tiwālkej, sekin monāmiktiáj iwān sekin sej ayá'.

† 6:16 6:16 Gn 2:24

⁸ Inín nikijliáj yej aya monamiktiáj iwán nọ iga yej wewejmikikej, yekti katka yejemej amo mamonamiktikan, ijkón ken nej. ⁹ E' siga awel kiyowíaj iga iselti onokej, mamonamiktikan, iga máj yekti mamonamiktikan iga amo makichiwakan yej ayekti iga inón san keejlantokej.

¹⁰ E' yej namiktítókeja, nitatekimaka iga siwá' amo makikajtewa iwéj. Inín ayéj nej nokta nitatekimaka, sino que toTeko. ¹¹ E' siga siwá' kikajtewa iwéj, yéj ayo' mamonamikti, o sej makitoka iwéj. Iwán ijkonsan nọ taga' amo makikajtewa isiwá'.

¹² Iwán iga sekin nọ nikijliáj, inón sí nej nikijtowa, ayéj toTeko, siga se toknín yej kicredowa toTeko, e' isiwá' ayá' kicredowa toTeko iwán kineki manamiktítoo' iwán, toknín amo makikajtewa isiwá'. ¹³ Siga se siwá' iwéj ayá' kicredojto' toTeko, iwán yéj kineki manamiktítoo' iwán, yéj amo makikajtewa iwéj. ¹⁴ Pues taga' yej ayá' kicredojto' Dios, Dios kiyé'íta'ya iga namiktito' iwán siwá' yej kitoka Dios; iwán siwá' yej ayá' kicredojto' Dios, Dios kiyé'íta'ya iga namiktito' iwán iwéj yej kitoka Dios. Siga ayéj ijkón, amopilowan mochíwaskej ken ipilowan inomej yej ayá' kicredojtokej Dios, e' inán Dios kiyé'ítaja amopilowan. ¹⁵ E' siga taga' o siwá' yej ayá' kicredojtokej Dios, kinekij mamokawakan, ijkón makichiwakan. Iga ijkón taga' o siwá' yej kikajtekej, káwiya iselti, iga Dios tenotza' iga matonokan tamelá. ¹⁶ Porque tej siwá', ¿kén tikmatis siga wel tikmanawij mowéj?, o tej taga', ¿kén tikmatis siga wel tikmanawij mosiwá'?

¹⁷ Sejsé de amejemen maono ken Dios kimá', ijkón kensan Dios kinotza'. Ijkón nitatekimaka noyan kajkan monechkowaj yej kitokaj Dios. ¹⁸ Siga Dios kinotza agaj yej ono' circuncidado,* inón ijkón maono circuncidado; iwán siga Dios kinotza agaj yej ayá' ono' circuncidado, amo mamocircuncidaro. ¹⁹ Até kichij siga ono' circuncidado o ayá'. Inán yej máj moneki, matikchiwakan ken Dios tetekimaka. ²⁰ Sejsé de amejemen maono kensan onoyaj kuá' Dios mitznotzkej. ²¹ Siga ti-esclavoj† kuá' Dios mitznotza' amo xitayokoya; e' siga wel timaxitomi, inón máj yekti. ²² Yej katka esclavo kuá' kicredoj itájtol toTeko, inán xitómi'ya iwán kichíwaya ken kitekimaka toTeko; iwán ijkonsan nọ siga se taga' ayéj katka esclavo kuá' Dios kinotza', inán móchija kenkuá' iyesclavoj Cristo, iga kichíwa yej Cristo kineki. ²³ Dios mitzkowa' kuá' Cristo mi' ipan cruz, inón iga amo matimomakakan iga taga' matechíwa iyesclavoj.

* **7:18** 7:18 Xikita glosario "Circuncisión". † **7:21** 7:21 Xikita glosario "Esclavo".

²⁴ Inón iga nokniwān, sejsé de amejemen xonokān iyixtaj Dios kensan amonoyaj kuā' Dios mitznōtzkej.

²⁵ E' iga inōmej yej aya monāmiktíaj, ayá' tē ne-ijlij toTēko; e' wel nikijtowa tejté, ken sē yej ípan wel anmoconfiarowaj iga toTēko ne-iknelij. ²⁶ Nej nikijtowa iga taga' makāwi ken iga ono', iga inán nemi tipanowaj ipan kuajkuajtas yej ayēkti. ²⁷ Siga tināmiktito' wān mosiwā', amo xika-jtewa; siga ayá' tikpiá mosiwā', amo xiktēmo. ²⁸ E' siga timonāmiktíaj, ayá' tikchiwa yej ayēkti; siga sē takotzīn monāmiktíaj, ayá' nō kichiwa yej ayēkti. E' yej monāmiktíaj panoskej ipan kuajkuantast yej kiyōlmiktiskej, iwān nej ayá' niknekiá ximoyōlmiktikan.

²⁹ Nokniwān, ininwa' in yej nimitzijlijnekij: Ay' ke' poliwi iga wī' toTēko. Inón iga inán yej namiktitokej maonokān ken tikita yej ayá' siwayojkej. ³⁰ Yej chōkatokej manemikan ken tikita ayá' chōkatokej. Yej nemi ilwimatij mamomachilikān ken kuā' ayá' paktōkej, iwān yej takowaj maonokān ken tikita ayéj itatkimej yej kikojkej. ³¹ Yej motapialiáj ipan inin tajli, maonokān ken kuā' akipiáj nitē iga ayá' inón kiyōltilānto', iga yej tikitztokej ipan inin tajli ayo' ke' poliwi iga tāmisyā.

³² Nej nikneki amo xitayōkoxtokān. Kuā' sē taga' aya namiktito', kejlāmiki iga kichiwa ken kineki toTēko iwān kineki iga maye'ono iyixtaj; ³³ e' kuā' namiktito'ya, tayōkoya iga kejlāmiki yej ono' ipan inin tajli iwān iga makichiwa iga mapakto isiwā'. ³⁴ Siwā' yej namiktito' se'pa iga tajlāmiki, iwān yej aya wēwejyoj se'pa nō iga tajlāmiki. Yej aya wēwejyoj kejlāmiki iga kichiwa ken kineki toTēko, iga nochi ividaj yokatito' iga matekipano iga Dios, e' yej wēwejyoj kejlāmiki yej ono' ipan inin tajli iwān iga makichiwa iga mapakto iwéj.

³⁵ Nimitzijliáj inin iga xiye'onokān, ayá' nimitztekimakaj iga amo ximonāmiktikan, sino que iga xiye'nemikan iwān nochipa xikchijtokān ken kineki toTēko.

³⁶ E' siga agaj kita iga ayēkti iga isiwāpiltzīn yej takotzino' némiya chantakotzintíaj, makināmikti siga inón máj kiyē'ita, makichiwa ken kiyē'ita; wel kināmiktíaj, iga inón ayá' kichiwa yej ayēkti. ³⁷ E' se', ayágajpa kitekimaka, igánajsan kichiwāsneki ken yéj kineki, ipan iyālmaj kejlānto' nokta iga isiwāpiltzīn ayá' yawi monāmiktiti, ijkón yēkti kichiwa. ³⁸ Inón iga yej kināmiktíaj isiwāpiltzīn, kichiwa yej yēkti; e' yej ayá' kināmiktíaj, inón máj kichiwa yej yēkti.

³⁹ Siwā' yej namiktito', ipan la ley kenkuā' ilpito' miej iwéj ónogo'; e' siga iwēwej miki, inón siwā' wel monāmiktíaj iwān san ā' kinekis, yej makicređojto Dios. ⁴⁰ E' inón máj

ye'onos siga ayo' monamiktiá. Ijkón nej nikijtowa, iwán nej nikijtowa iga nõ nikpiá iyEspíritu Dios.

8

Tákual yej mochiwa iga idolojmej

¹ Inán nia nimitzijlitij iga tákual yej mochiwa iga yolqamej yej kimiktíliaj idolojmej; melá' iga inín nochi tikmatij, e' kuá' se kimati tejté, wel iga inón moweyimati. E' iga matikchokilikan toknimej, máj timopalewiáj ipan iyojwi toTeko. ² Siga agaj momachiliá iga kimati tejté, inón nité aya kimela'mati. ³ E' siga agaj kichokiliá Dios, Dios kixmati yéj.

⁴ E', iga tákual yej kichijkej iga yolqamej yej kimiktijkejpa idolojmej, tikmatij iga ídolo ayá' isato', iwán ono' sesan Dios, ateyi se'. ⁵ Sekin kijtowaj iga ono' yej kijliáj diosmej ipan cielo iwán ipan tajli. Malej iga maono mia' yej kijliajpa idiosmej iwán itekomej, ⁶ iga tejemej ateyi se', ono' sesan Dios, yej tóTajpa, yej kichij nochi yej ono', iwán tejemej tonokej iga yéj. Ono' sesan toTeko yej itoka' Jesucristo, iga yéj ono' nochi, este tejemej nõ techij.

⁷ E' ayá' nochi kimatij inín. Sekin yej inán kitokaj Dios, kitekiweyimatiltiyaj idolojmej, kikuajo' tákual yej mochiwa iga inakayo yolqamej yej kimiktíliaj idolojmej, iga akimatij katiapa yekti iwán katiapa yej ayekti iwán momachiliáj iga ayompa kichiwaj kuá' kikuaj. ⁸ Iga san yej tikuj, ayá' kichiwa iga wel tikna'techowaj Dios. Ayá' máj tiye'onoskej iga tikuj, niga ayo' tiye'onoskej siga ayá' tikuj.

⁹ Inán iga amejemen ankimatij iga wel ankikuaj nochi, xiye'nemikan iga amo ankichiwaltiskej yej ayekti amokniwan yej aya táwel kentenderowaj inimpa, iga aya motawelconfiarowaj ipan Dios. ¹⁰ Ta' xikaki, siga tej yej tikmátia inimpa, timotaliá iga tikua tákual yej chijto' iga inakayo yolqamej yej kimiktijkej idolojmej, iwán mitzita se toknín yej aya motawelconfiarowa ipan Dios, inón toknín wel nõ mixewiá iga kikua tákual yej kimiktijkej idolojmej, malej iga keklamiki iga ayompa kichiwa iga kikua. ¹¹ Iwán iga inón tikchiwa tej yej tikmátia, tikpojpolowa moknín yej aya kimati inimbapa; iwán Cristo nõ mi' iga yéj. ¹² Iwán iga ankipojpolowaj tokniwan yej aya motawelconfiarowaj ipan Dios, ijkón nemi ankichiwaj yej ayekti iyixtaj Cristo. ¹³ Inón iga, siga notechko noknín kichiwa yej ayekti iga san yej nikua, máj yekti amo manikua naka', iga amo agaj manikpojpolo.

9

Yej kajasi iga makimakakan se yej tekipanowa iga Dios

¹ Nej wel nikchiwa ken nikneki. Nej iyapóstol Jesucristo iwán kajasi iga nō mane-itakan ken se apóstol iga nikita' Jesús yej toTeko. Ipan amejemen nesi yej nikchij iga anñetajtolkuikej kuá' nimitzpowilijkej itájtōl toTeko. ² Anka sekin ayá' ne-itaj ken iyapóstol Dios, e' amejemen kajasi iga ijkón xine-itakan; iga amejemen ankitokaj iyojwi toTeko, ompa nesi notekipánōl iga nej iyapóstol Dios.

³ Ijkín nikijliá inomej yej nepopowaj: ⁴ Nej kajasi iga manemakakan tákual iwán yej nikoniá, ⁵ iwán nej kajasi iga manikpiá nosiwa' yej kicređojto' Dios iga mayawi nowan kan nipaxaloti, ijkón ken kichiwaj sekin iyapostolejmej Dios, iwán iyikñimej toTeko, iwán Pedro. ⁶ ¿Ix amejemen ankitowaj iga Bernabé iwán nej, nejémensan nokta yej awel nikajtewaj námōl tekipánōl iga manikpowakan petz itájtōl Dios? ⁷ ¿A'yéj ono' iga soldado iwán iga itomín kikowa itákual? ¿A'yéj kitōka uva iwán ayá' kikua itakilka? ¿A'yéj kicuidarowa borregojmej iwán ayá' koniá chichiwalá' yej kikixtiliá borregojmej? ⁸ Iwán amo ankijtōskej iga inín nejsan nemi nikijtowa, iga iley Moisés nō ijkón kijtowa. ⁹ Ijkín ijkuilijto' ipan iley Moisés: "Amo xikten-bosaliti toro iga amo matakua kuá' nemi tekipanowa iga kitataksa trigo kuá' nemi koya." Dios inín kijtoj ayéj iga petz kejlanto' torojmej, ¹⁰ sino que kijtoj iga matimixkuítikan. Inín ley mo-ijkuiloj iga matiye'onokan; ijkón ken yej ki-aradowa tajli iwán yej kitataksa trigo iga koya, kimatij iga motaniliskej tejté kuá' támisya itekipánōl. ¹¹ Iwán siga nejemen niktōkkej itájtōl toTeko ipan amoalmajmej, ¿ix awel achi xinemakakan yej nepolowaj, iga ken kuá' achi manitapixkakan? ¹² Siga sekin ankimakaj yej mitztajtaniá, nejemen máj kajasi iga xinemakakan.

E' nejemen malej iga kajasi manimitztajtaniłikan, e' ayí' nimitztajtaniłijkej nité. Majwa' nikijyowiáj kuá' ateyi yej moneki, iga amo nité makitzakuili iga mopowa itájtōl Cristo. ¹³ Amejemen ankimátija iga yej tekipanowa weyitiopan,* ompa takuaj. Ken tikijtowaj, yej kimiktiáj yolkañej ipan altar† iga kimakaj Dios iga ofrenda, kikuañ inakayo inomej yolkañej. ¹⁴ Ijkonsan nō, toTeko kijtoj iga yej kipowaj itájtōl Jesucristo, ipan inón tekipánōl matakuañ. ¹⁵ E' nej ayí' niktajtan tejté iga nikpowa itájtōl Dios, nimitzijkuilowiliáj inín ayéj iga xine-ixtawakan. ¡Máj yekti manimiki que agaj manekawalti ken nikchijto'!

* **9:13** 9:13 Xikita glosario "Weyitiopan". † **9:13** 9:13 Xikita glosario "Altar".

¹⁶ E' nej ayéj iga nimoweyimati iga nikpowa ye'noticiaj yej tamañawiá, iga inón nokta netítankej. ¡Lástima iga nej siga ayá' nikpowa ye'noticiaj! ¹⁷ Inón iga, siga nikchiwa iga nikyolmaka, nia nimotanili'ti tejté; e' siga nikpowa iga san netekimakaj, málejsan nokta Dios nemá' inín notekipánol. ¹⁸ ¿Te nimotaniliá? Pues nimotaniliá iga nipa'ki kuá' nikpowa itájtol Dios iwán ayá' nicobrarrowa nité, malej kajasi manitakua ipan inón tekipánol.

¹⁹ Malej iga nej ayagaj katka iyescławoj, e' nimochij ken kuá' iyescławoj inochi iga manikpalewi máj tokniwan iga makitokakan Cristo. ²⁰ Kuá' nono' iwán judiyojmej nimochiwa ken nō nijudiyoj, iga wel manikyolyamaña yejemej; ken tikiytowaj, yej kichijtokej ken tatekimaka iley Moisés, nej nō nikchiwa ken yej kichijwa ken tatekimaka la ley iga manikyolyamanakan yejemej, malej iga la ley ayá' nemandarowa. ²¹ Iwán iga manikpalewi yej ayá' kixmatij ken tatekimaka iley Moisés, nō nimochiwa ken yejemej, malej iga iley Dios nemandarowa, puej nej nemandarowa iley Cristo. ²² Kuá' nono' iwán yej aya táwel moconfiarowaj ipan Dios, nimochiwa nō ken yejemej, iga wel nō manikpalewikān iga mamosalvarokān. Ken tikiytowaj, nej nimochiwa ken sejsé de inomej, iga wel manikmanawi sekin. ²³ Nochi inín nikchiwa iga mamoi-xmati itájtol Dios yej tasalvarowa, iga wel nō manikita yej ye'kti ken kijtowa inín ye'noticiaj.

²⁴ Amejemen ankimatij iga kan motalolo nochi motalowaj, e' sésanwa' in yej kitaniá. Ijkōn nō amejemen, ximotalokān iga nō xiktanikan yej Dios temaka. ²⁵ Nochi yej momachtiáj iga motaloskej, kikajtewaj nochi yej wel kichijwiliáj yej ayekti. Iwán yejemej kichijwaj inón iga san makitanikan se corona‡ yej chijto' iga iyiswayomej laurel, yej nimanín palani; e' tejemen tiawij tiktanitij yej ayí' nokta tamis. ²⁶ Iwán nej ayá' san nimonamoltalowa; ayá' nitamaga ken inón yej san tanajnamolmaga. ²⁷ Majwa', nikiknochiwa nocuerpoj iwán niktekimaka iga makichijwa ken nej nikneki, iga amo santá' nikawis mal iyixtaj Dios, kuá'pa nej nikmachtij sekin ken iga mamoonfiaro ipan toTeko.

10

Tanōnotzalo iga amo matikweyimatiltikan idolo

¹ Nokniwan, nikneki xikmatikan iga to-ikyapatajwan yayaj inochin itampa se mixti, iwán inochin kipatilijkej Tata'lamar. ² Iwán iga inochin senemiáj itampa mixti, iwán

‡ 9:25 9:25 Xikita glosario "Corona".

iga sempanojkej ipan lám̄ar, ken kuá' mosenbautizarojkej iga makisentokakan Moisés. ³ Iwán inoch̄in kikuayaj tákual yej Dios kimakayaj, ⁴ iwán inoch̄in koniayaj a'ti yej Dios kimakayaj. Iga inoch̄in koniayaj a'ti yej k̄isaya ipan inón weyite'ti yej yaya iwamej. Iwán inonwa' weyite'ti, Cristo. ⁵ E' mia' israelitajmej akichijkej ken Dios kineki, iwán inón iga mikikej ipan desierto.

⁶ Inochi inón mochij iga matimixkuítikan, iga amo matikch̄iwakan yej ayekti ken yejemen kichijkej. ⁷ Inón iga amejemen amo xikweyimatikan idolojmej, ken sekin de yejemen kichijkej. Kijtowa kan ijkuilijto' itájt̄ol Dios: "Yejemen motalkej iga takuaj iwán atij, iwán mijtotijkej."*

⁸ Amo matimotekakan wan yej ayá' iwán tinamiktitokej ken sekin de yejemen kichijkej iwán veintitrés mil mikikej ipansan se día. ⁹ Amo matikyokach̄iwakan yej ayekti kansan matikitakan ke' te-ijyowiá toTeko, ken sekin de yejemen kichijkej, iwán mikikej iga kowa' kitajtankuajkej. ¹⁰ Niga xikpopowakan Dios, ken sekin de yejemen kipopojkej, iwán ipan cielo walaḡ se ángel yej tamiktiá iwán inoch̄in kimijmiktijkej.

¹¹ Nochi in̄in yej mochij iwán to-ikyapatajwan iwán mo-ijkuiloj, iga ompa matimixkuítikan tejemej yej in̄an tonokej kuá' ayo' wejka w̄i' toTeko. ¹² Inón iga yej momach̄iliá iga ye'nemi, mamocuidaro iga amo mawetzi. ¹³ Amejemej ampanowaj ipan inómpasan prueba ken sekin kimach̄iliáj. Iwán wel annoconfiarowaj ipan Dios, yéj ayá' kineki iga xikpiakan prueba yej ayá' wel ankijyowiáj. Majwa' Dios mitzpalewiskej iga wel xik̄isakan ipan prueba.

¹⁴ Inón iga nokniwan, ni al̄in amo xikejlamikikan iga xikweyimatiltikan idolojmej. ¹⁵ Nimitzijliáj in̄in iga ankimatij te nemi nimitzijliáj, iwán amejemen wel ankitaj siga yej nikijtowa ómpaya o ayá'. ¹⁶ Kuá' tikoniáj vino ipan vaso iwán tikmakaj gracias Dios iga Cristo kitoyaj iyesyó iga tejemen, tisen-onokej wan Cristo. Iwán kuá' tiksenkuaj pan yej tiktatajkolowaj, timoch̄iwaj sesan ipan icuerpoj Cristo.† ¹⁷ Malej iga timiakejmej, tonoch̄in tikuj inonsan pan, inón iga timoch̄iwaj ken sesan cuerpo.

¹⁸ Ta' ximixkuítikan ipan país de Israel: yej kikuaj inakayo yol̄kamej yej kimiktiáj ipan altar iga iyofrendaj Dios, kenkuá' kisenkuaj wan Dios. ¹⁹ In̄in nikijtowa, ayéj iga ídolo kipiá poder niga inakayo yol̄ka' yej kimiktiliáj idolojmej moch̄iwa majya sej que nám̄ol naka'. ²⁰ Nimitzijliajwa' iga kuá' yej ayá' k̄ixmatij Dios kimiktiliáj yol̄ka' se ídolo,

* 10:7 10:7 Ex 32:19 † 10:16 10:16 Xikita glosario "Santa Cena".

inonwa' kimiktiliáj maļespīritojmej, ayéj Dios; iwán nej ayá' nikneki iga amejemen xitokakan maļespīritojmej. ²¹ Siga antakuaj iwán amatij kan kilwichiwiliáj maļespīritojmej, akajasi iga no xitakuakan iwán xatikan kan keļlamikij iga mi' toTeko Jesucristo iga tejemen.‡ ²² ¿Ix tiknekij matikuejkuesokan toTeko iga se' tikweyimatiltiáj? ¿Ix tejemen máj titajpalejkej que yéj?

Xikchiwakan inewi iga mamoweyimati Dios

²³ Ijkonja ken mojtowa, iga se wel kichiwa yej kineki, e' ayá' nochi teye'chiwa. Kena, se wel kichiwa yej kineki, e' ayá' nochi tepalewiá iga tiktokaj toTeko. ²⁴ Matikpalewikan sekin, amo tejemensan matimopalewikan.

²⁵ Amejemen xikuakan de inochi yej monamaka kan monamaka naka', niga xitatajtanikan iga amo xikeejlantokan siga yekti o ayekti iga mokua. ²⁶ Iga nochi tajli iwán nochi yej ono' ipan, itatki toTeko.

²⁷ Siga agaj yej ayá' kicredojo to Dios mitzijliá iga xitakuati iwán, iwán amejemen anyajnekij, xikuakan nochi yej mitzmakaskej, niga xitatajtanikan iga amo xikeejlantokan siga yekti o ayekti. ²⁸ E' siga agaj mitzijliáj: "Inin animál kimiktijkej idolojmej", inon amo xikuakan, iga amo xikyolmiktikan yej kijtoj, iga yéj kimatito' iga ayekti. ²⁹ Nemi nitajtowa ken kejlanto' se', ayéj ken tej tikejlanto'.

E' agaj wel tatajtani: "¿Te iga se' mane-ijli iga ayompa nikchiwa kuá' nej nikye'ita?" ³⁰ Siga nikmaka gracias Dios iga yej nikua, ¿te iga nepopowaj iga nikua? ³¹ Puej siga antakuaj o amatij o ankichiwaj tejté iteki, xikchiwakan nochi iga mamoweyimatilti Dios. ³² Amo xikchiwakan tejté iga agaj mamopojpolo: niga judiyojmej, niga yej ayéj judiyojmej, niga yej kitokaj Dios. ³³ Nej nochi yej nikchiwa, nikchiwa iga nochi makiye'ita, ayéj iga nej manimoye'chiwa, sino que iga mia' mamomanawikan.

11

¹ Amejemen ximixkuiktikan ipan nej, ken nej no nimixkuitiá ipan Cristo.

Ken iga mochiwa kuá' monechkolo tiopan

² Nokniwan, pox yekti ankichiwaj iga nochipa aneeļlamikij iwán iga nemi ankichiwaj inochi kensan nim-itznextilijkej. ³ E' nikneki xikmatikan iga Cristo tzontekon iga nochi taga', iwán taga' tzontekon iga siwa', iwán Dios tzontekon iga Cristo. ⁴ Siga kan moweyimatiltiá Dios, se taga' mokuatzakua kuá' nemi tajtowa iwán Dios o kuá'

‡ **10:21** 10:21 Xikita glosario "Santa Cena".

kipowa yej Dios kitajtɔlmaka, inɔn kalɔmpamati Cristo. ⁵ E' siga se siwa' ayá' mokuatzakua kuá' tatapowa iwán Dios o kuá' nemi kipowa yej Dios kitajtɔlmaka, inɔn kalɔmpamati itzontekon; inɔn ken tikita motzonkixtij. ⁶ Siga se siwa' ayá' mokuatzakua, máj yéktiwa' mamotzonkixti. E' siga pɔnawa iga motzonkixtiá, puej mamokuatzákuawa'. ⁷ Taga' amo mamokuatzakua, iga Dios kichij taga' kensan yéj, iga makiweyimati Dios. E' siwa' mochij iga makiweyimati taga'. ⁸ Kuá' Dios kichij taga', ayá' kikixtij ipan siwa', sino que siwa' kisa' ipan taga'. ⁹ Siwa' mochij iga taga', ayéj taga' mochij iga siwa'. ¹⁰ Inɔn iga siwa' mamokuatzakua iga manesi iga ipan yéj mandarowa taga', iwán iga anjelejmej makiye'itakán. ¹¹ E' iga tejemej yej tiktokaj Cristo, awel ono taga' siga ateyi siwa', siga ateyi siwa', ateyi taga'. ¹² Porque ijkón ken achto siwa' kisa' ipan se taga', ijkónsan nochi taga' nacerowa ipan siwa', e' Dios in yej kichij nochi.

¹³ Amejemen xikijtokán siga yékti siwa' makitenewi Dios ikuapetzkan. ¹⁴ Tejemensan timomachiliáj iga se taga' ayá' kajasi makiwejweyalti itzónkal, ¹⁵ e' siwa' kajasi iga makiwejweyalti itzónkal, iga inɔn itzónkal kipiá nokta iga makuatzakto. ¹⁶ Siga agaj akiye'ita yej nij nikijtoj, makimati que ni nejemej, niga yej kitokaj iyojwi Dios akixmatij se'pa ken niktekichiwaj.

Ayompa kichiwaj kuá' monechkowaj

¹⁷ E' iga inɔn nimitzijkuilowiliáj, awel nimitzye'ijliáj iga nikmati kuá' anmonechkowaj, ayá' anmoye'chiwaj. ¹⁸ Ne-ijliáj iga kuá' anmonechkowaj tiopan iga ankiweyimatiltiáj Dios, anmoyojoyokatiáj; iwán anka melá' iga ijkón ankichijtokej. ¹⁹ Pues anka yékti iga ximoyojoyokatikan iga manesi katiapa yej kimela'credojto' Dios. ²⁰ Kuá' anmonechkowaj iga ankichiwaj Santa Cena,* ayá' ankichiwaj ken kineki toTeko. ²¹ Porque kuá' antakuaj, sejsepa machtowiá iga kikua itákual; miej sekin mayantikawij, iwán sekin este tajtawanaj. ²² ¿Ix ayá' anchanejkej iga ompa xitakuakan iwán xatikan? Iwán ijkón ankalɔmpamatij yej kitokaj iyojwi Dios, iwán ankichiwaj iga mopinajtiáj yej akipiáj nité. ¿Te nimitzijliskej? ¿Ix manimitzye'ijlikán? Iga ijkón ankichiwaj, ¡awel nimitzye'ijliáj!

Ken iga mamochiwa la Santa Cena yej teejlantiá iga migui' toTeko

²³ Inɔn yej nemi nimitznextiliáj, toTeko nenextilij: inɔn yówal kuá' Jesús aya kikitzkiáj, kikui' pan iwán kimá' gracias Dios. ²⁴ Kuá' támi'ya kimá' gracias Dios, kitatajkoloj,

* **11:20** 11:20 Xikita glosario "Santa Cena".

iwán kijtoj: “Xikuąkan inín; inínwa' nocuerpoj yej motątajkolowa iga amejemen. Xiktekikuąkan inín iga amo xine-ekawakan.”²⁵ Kuą' tami' takuajkej, kikui' vaso yej kipiá vino, iwán kijtoj: “Inín vaso kijtojneki iga nikchiwa iga noesyto nuevo pacto wan Dios. Nochipa kuą' ankoniskej, nochipa xinejlanokan.”²⁶ Inón iga nochipa kuą' ankikuaskej inimpa pan, iwán xikonikan inimpa vino, antanextilijoskej iga migui' toTeko, este que yéj mawiki.

²⁷ Inón iga yej kikua pan o koniá vino yej teejlantiá iga mi' toTeko, e' aya'pa kimajmawiliá Dios, kichiwa yej ayekti iga kalimpamati icuerpoj iwán iyesyto Jesús.²⁸ Inón iga sejsé mamomachili siga ayá' kichijto' yej ayekti, miej aya kikua pan iwán aya koniá vino.²⁹ Dios yawi kicastigaroti agaj yej kikua pan wan koniá vino, siga akimajmawiliá Dios iga inonwa' pan kijtojneki icuerpoj toTeko.³⁰ Inón iga mia' de amejemen anwetitokej iwán ankuetantokej, iwán no sekin mikikeja.³¹ E' siga achto matimomachilikan ken iga tinemij, toTeko ayá' wel tecastigaroj.³² E' siga toTeko kita iga ayompa tinemij, tecastigarowa, iga matimokajkawakan ken tikchijtokej, iga kaman amo matecastigarokan iwán inomej yej ayá' kixmatij Dios.

³³ Inón iga nokniwan, kuą' anmonechkowaj iga ankichiwaj la santa cena, ximochakano'.³⁴ Siga agaj mayana, matakua ichan, iga Dios amo mamitzcastigarokan iga ayompa ankichiwaj kuą' anmonechkowaj. Kuą' nasis, niao' nimitzijlitij kén anyawij ankichiwatij yej aya ankimatij.

12

IyEspíritoj Dios tepalewiá sejsé de tejemej

¹ Nokniwan nikneki xikmatikan yej aya ankimatij yej iyEspíritoj Dios temaka, yej sejsé de tejemej wel tikchiwaj.

² Amejemen ankimatij iga kuą' aya ankicredojtoyaj Dios, mitzchiwaltiyaj iga xikweyimatilikan idolojmej yej niga wel tajtowaj.³ Inón iga inán xikmatikan iga yej kimalijliá Jesús, ayá' nemi kitajtolmaka iyEspíritoj Dios. Iwán ayagaj wel kijtowa: “Jesús noTeko” siga ayá' nemi tajtowa iga iyEspíritoj Dios.

⁴ Ono' sese'pa yej se wel kichiwa iga tekipanowa iga Dios, e' inonsan iyEspíritoj Dios yej tamaka.⁵ Ono' sese'pa iga titekipanowaj iga Dios, e' inonsan toTeko yej tiktokaj.⁶ Ono' sese'pa yej wel tikchiwaj, e' inonsan Dios yej tekipanowa ipan nochi tejemej.⁷ Sejsé de tejemen Dios temachililtiá iyEspíritoj, iga matikpalewikan nochi yej kicredowaj.⁸ IyEspíritoj Dios kichiwa iga sekin wel makimatikan te makijtokan yej melá' nokta, iwán sekin

iga inõnsan Espíritu wel kipalewiá iga se' makentendero yej Dios tanextiliá. ⁹ Sekin iga iyEspíritoj Dios wel moconfiarowaj poxsan ipan Cristo, sekin sej iga inõnsan Espíritu kichíwa iga wel mataachitiltikan. ¹⁰ Sekin sej wel kichíwaj milagrojmej, iwán sekin wel kijtowaj yej Diospa kimakaj iga makijtokan. Sekin sej wel kimatij katiapa yej iyEspíritoj Dios iwán katiapa yej namoespíritoj. Ipan sekin sej Dios kichíwa iga wel matajtokan ipan sese'pa tájtol, iwán sekin sej wel kichíwa iga wel makijtokan yej kijtojkej ipan sese'pa tájtol. ¹¹ E' nochi inín kichíwasan iyEspíritoj Dios yej tamajmaka sese'pa yej wel se kichíwa, kensan yéj kineki.

Tonochin tonokej ipan sesan cuerpo

¹² Ijkón ken tocuerpoj sesan iwán kipiá mia' miembro, e' nochi inõmej miembro malej iga mia', mochíwa sesan ipan se cuerpo, ijkõnsan nõ Cristo. ¹³ Nochi tejemej, judiyojmej o yej ayéj, esclavojmej o yej ayéj, kuá' timobautizarojkej timochijkej ken sesan cuerpo ipan sesan Espíritu, iwán tonochin Dios temá' inõnsan Espíritu.

¹⁴ Se cuerpo ayá' sesan miembro kipiá, sino que kipiá mia'. ¹⁵ Siga ikxi katka makijto: "Nej ayéj nimayi', inón iga nej ayéj de inón cuerpo", iwán nochi tikmatij iga inón ayá' kikajtéwasya iga salijtos ipan inón cuerpo. ¹⁶ Iwán siga nakas makijto: "Nej ayéj nijxti inón iga nej ayéj de inón cuerpo", malej ijkón ayá' kikajtéwasya iga salijtos ipan inón cuerpo. ¹⁷ Siga noyan ipan tocuerpoj maono petz ixti, ¿kén titakakiskej? Siga tonoyan maono nakas, ¿kén tita-ijnekuiskej? ¹⁸ E' Dios kitálij sese'pa miembro ken yéj kine' iga mamochíwa se cuerpo. ¹⁹ Awel maono cuerpo siga akipiá mia' miembro. ²⁰ Malej iga tikpiáj mia' tomiembroj, e' sesanwa' in tocuerpoj.

²¹ Ixti awel kijliá mayi': "Ayá' nikneki xinepalewi iga nochi wel nikchíwa noselti"; niga nõ tzontekon awel kijliá ikximej: "Ayá' nikneki xinepalewi iga nochi wel nikchíwa noselti." ²² Majwa' inõmej imiembroj tocuerpoj yej máj ayá' tajpalej, máj moneki. ²³ Iwán tomiembroj yej ayá' máj kajasi iga mamõ-ita, inón yej máj motzakua iga tzótzol. Iwán tomiembroj yej ayá' tiknekij manesi, inón yej máj moye'tzakua. ²⁴ Tomiembroj yej máj tiknextiáj, inón yej ayá' máj tiktzakuj. Ijkón Dios kichij iga tomiembroj yej ayá' máj moye'ita, inón yej máj moneki, ²⁵ iga amo mayoyokatito ipan tocuerpoj, sino que sejsé tomiembroj mamosepan-itakan wan se'. ²⁶ Siga kanaj ipan tocuerpoj kualo, tonoyan tikmachiliáj iga kualo; wan siga kanaj ipan tocuerpoj yekti kimachiliáj, yekti tikmachiliáj tonoyan.

²⁷ Pues amejemen icuerpoj Cristo, iwán amejemen sejsé mochíwa se imiembroj icuerpoj Cristo. ²⁸ Ijkón Dios kimajmá' itekipanqlmej sejsé tokniwan yej kitokaj Cristo: achto apostolejmej; ono' yej kitajtolmaka Dios; de ompa kitoka yej tamachtíaj; de ompa yej kichíwaj milagro, de ompa yej taachitialtiáj, yej tapalewiáj, yej tanextiliáj te mamochíwa iwán yej tajtowaj ipan se'pa tájtól. ²⁹ ¿Ix inochin apostolejmej? ¿Ix inochin kijtowaj tájtól yej Diospa kimakaj? ¿Ix inochin tamachtíaj? ¿Ix inochin kichíwaj milagro? ³⁰ ¿Ix inochin wel kachitialtiáj yej wetitokej? ¿Ix inochin wel tajtowaj ipan se'pa tájtól? ¿Ix inochin wel kijtowaj te kijtojneki yej mo-ijtoj ipan se'pa tájtól? Ayá'. ³¹ E' amejemen xiktajtanilikan Dios iga mamitzwelitalikan iga xikchíwakan tejté yej pox yekti. E' nej nia nimitznextilitij se ojtí yej majya sej yekti.

13

Matiknekikan toknimej

¹ Siga nej katka manitajto ipan mia' tájtól ken tajtowaj tajtaga' iwán ken tajtowaj angelejmej, e' ayá' nikneki noknín, nimochíwa ken wewe' yej san petznawati o campana yej san petztzilíni. ² Siga nikijtowa tájtól yej Dios nemaka iga manikijto iwán manikmati yej Diossan kimati, iwán manikmati nochi yej taga' tamachtíá, wan pox nimoconfiarowa ipan Dios este wel nikená tepeyoj kan onokej, e' ayá' nikneki noknimej, nej ayéj te noteki. ³ Siga nitamajmaka nochi yej nikpiá, iwán siga nimomaka iga manetatikan, e' ayá' nikneki noknín, iga inón nikchíwa ni alín ayá' nepalewiá.

⁴ Yej kichokiliá iyiknín, ayá' nimanín kuesiwi; pox te-ijiknín, ayá' ta-ixita iwán ayá' moweyimati. ⁵ Ayá' kuajkuantas kijtowa iwán ayá' kineki tejté inochi iga san yéj; ayá' kuesiwi niga ayá' inonya keejlanto' kuá' tejté kichíwiliáj. ⁶ Ayá' paki kuá' mochíwa yej ayekti, petz kipakiliasan yej mela'ciertoj. ⁷ Yej te-ijiknín, ayá' mosemaka iga moconfiarowa ipan Dios, nochi kimati iga Dios kipalewij, iwán siga kikuejkuesowaj, ayá' kuesiwi.

⁸ Yej te-ijiknín ayí' tami iga kichokiliá iyiknín. Yawi asiti kuá' Dios ayo' agaj kimakas tájtól iga makijto, niga tajtoloj ipan se'pa tájtól, nochi yej momati moelkawas. ⁹ Inán aya nochi tikmatij, iwán aya nochi tikpowaj yej Dios tetajtolmaka; ¹⁰ e' kuá' nochi tikmatischej, inón yej inán aya nochi tikmatij, yawi tamiti.

¹¹ Kuá' aya niyolej, nitajtowaya iwán nitajlamikiá ken yej aya yolej; e' kuá' niyolasi', nikajtej nochi yej nikchíwaya

kuá' aya niyolej. ¹² Ijkonsan nõ inán tejemen ayá' tiktawelixmatij Dios; ken tikita itónal yej ayá' tawelnesi ipan teska'; e' íkuá' tikmela'ixmatiskej. Inán kákánajsan tikmatij, íkuá' sí nia nikmela'ixmatiti in Dios, ijkón ken yéj nokta ne-ixmati. ¹³ Inán ono' eyi yej matikchiwakan; matimoconfiarokan ipan toTeko, matikchixtokan iga toTeko kichiwás ken kijtoj iwán matikchokilikan toknín, inimej ayí' tami, e' de inón eyi, yej máj importante, matikchokilikan toknín.

14

Yej tajtowa sé'bapa tájtól yej ayá' moentenderowa

¹ Nochipa ximochokilikan, iwán xiktajtanilikan iyEspíritoj Dios iga mamitzmakakan sejsé de amejemen yej wel ankichiwaj, e' máj yékti katka iga xikijtokan yej Dios mitztajtólmakaj. ² Puej yej tajtowa ipan sé'bapa tájtól, tajtowa wán Dios, ayéj wán toknimej, iwán ayagaj kentenderowa. Yej yéj kijtowa, kijtowa yej iyEspíritoj Dios kijliá, e' inón ayagaj kimati. ³ E' yej kipowa yej Dios kitajtólmaka, inón kipowiliá sekin iga máj mamocnfiarokan ipan Dios, kinonotzaj iwán kiyolchikawaj. ⁴ Yej tajtowa ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, iséltisan mopalewiá iga máj mamocnfiaro ipan Dios, e' yej kipowa yej Dios kitajtólmaka, inón sí kipalewiá nochi yej kitokaj Dios.

⁵ Nej niknekiá iga amonochin xitajtokan ipan se'pa tájtól yej ayá' an kentenderowaj; e' yej máj nikneki iga wel xikijtokan yej Dios mitztajtólmakaj; máj yékti iga inín xikchiwakan que iga xitajtokan ipan se'pa tájtól, inín nõ yékti katka, e' siga agaj makijto te kijtojneki yej ankijtowaj. Ijkón yej kitokaj Cristo, máj mamocnfiarokan ipan. ⁶ Siga kuá' nimitzpaxalowiliáj nimitznótzaj ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa, ni alín ayá' nimitzpalewiáj. Wel nimitzpalewiáj siga manimitzijlikan tejté yej Dios nenextilij, o manimitznextilikan tejté yej aya ankimatij, o manimitzijlikan tejté yej Dios netajtólmaka o manimitzmachtikan, inón sí mitzpalewiáj.

⁷ Matimixkuítikan ipan tejté yej iga tocarolo, ken aka o arpa;* siga monanamolpítza o siga monanamoltzotzona ayá' moye'kaki inawatilka. ⁸ Iwán kan momijmiktilo, siga tapítzal ayá' ye'nawati, soldadojmej ayá' moketzaj iga yawij tamijmiktij. ⁹ Ijkonsan nõ mochiwa wán amejemen, siga antajtowaj ipan tájtól yej ayá' moentenderowa, ¿kén yawi momatiti te nemi ankijtowaj? ¡Ijkón kenkuá' san

* 14:7 14:7 Xikita glosario "Arpa".

antabojbobolotzaj! ¹⁰ Ono' mia' ken iga tajtolo ipan inⁿ tajli, iwán nochi yej tajtowaj kimatij te nemi kijtowaj. ¹¹ E' siga anikaki te nemi kijtowa ipan itájtól kuá' nemi nenotza, iga ijkón iyixtaj inón toknⁿ nimochiwa ken wejkachanej wán iga nej nō inón toknⁿ mochiwa ken wejkachanej. ¹² Inón iga siga amejemen pox ankiyolmakaj iga xikpiakan yej iyEspíritoj Dios temaka, yej sejsé de amejemen wel ankichiwaj, xikpiasnekikan yej wel kipałewiáj yej kitokaj Dios.

¹³ Inón iga yej tajtowa ipan tájtól yej akixmati, makitajtanili Dios iga makipałewi iga wel makijto te kijtojneki inón tájtól. ¹⁴ E' siga niktēnewiá Dios ipan tájtól yej anikixmati, melá' iga nemi niktēnewiá Dios ipansan noespíritoj, e' ayá' nikentenderowa te nemi nikijtowa. ¹⁵ ¿Tetaj nikchⁿwas? Manitajto wán Dios iga noespíritoj, e' nō manikmati te nemi nikijtowa. Manitakuika nō iga noespíritoj, e' nō manikmati te nemi nikuika. ¹⁶ E' siga tikweyimatiltijto' Dios ipansan moespíritoj, toknⁿ† yej takakto' awel kijtowa "ijkónyawa" kan nemi titajtowa wán Dios iga tikmaka gracias ipan se'pa tájtól, iga ayá' kentenderowa. ¹⁷ Anka ómpaya ken tej nemi tikweyimatiltiá Dios iga tikmaka gracias, e' se' ayá' tikpałewiá iga máj mamocnfiaro ipan Dios. ¹⁸ Nikmaka gracias Dios iga wel nitajtowa ipan se'pa tájtól máj sej que amejemen; ¹⁹ e' kan monechkowaj tokniwán anka yekti manikjtosan cinco tájtól yej wel mamocntendero que manikijto diez mil tajtolmej ipan tájtól yej ayá' moentenderowa.

²⁰ Nokniwán, ximochiwakan ken ankōkonemey iga yeje-mej aya kichiwaj yej ayekti, e' amo xitajlamikikan ken yej aya yolej. Xiye'tajlantokan ken yej yoleja yej kimatiya te kichⁿwa. ²¹ Kijtowa kan ijkuilijto' la ley: "Nia ni-knotzati nogentej de Israel ipan se'pa tajtolmej, nikchⁿwas iga mitznōtzaskej yej de se' país, e' malej ijkón ayá' nētajtolkuiskej, kijtowa toTēko." ²² Yej tajtowa ipan se'pa tajtolmej yej ayá' moentenderowa, inón kichⁿwa iga mamadmirađokan yej ayá' kicređowaj Dios, ayéj iga yej kicređojtókeja. ²³ Siga nochi yej kitokaj Dios monechkowaj sékansan, iwán nochi tajtowaj ipan se'pa tájtól yej ayá' moentenderowa iwán kalakij sekin yej ayá' mitzixmatij o ayá' kicređojtokej Dios, ¿ix ayá' an kijoskej iga anlōkojtiákeja? ²⁴ E' siga se yej aya kicređojto' Dios kalakiti kuá' nemi ankijtowaj yej Dios mitztajtolmakaj, iga inón kikakis, yawi mokujtiti iga kichijto' yej ayekti. ²⁵ Ijkón yej iyanto' ipan iyalmaj yawi kinextiti, iwán yawi

† 14:16 14:16 Anka inⁿ toknⁿ, se yej akentenderowa se'pa tájtól yej Diospa kimaka.

motankuaketzati iga kiweyimatiłtj Dios, iwán yawi kijtōti iga Dios, kena ono' iwán amejemēn.

Xikchiwakān nochi ken kajasi

²⁶ Iwán inán xikakikān yej nimitzijliáj: Kuā' an-monechkowaj, sekin wel antakuikaj, sekin wel anta-machtiáj, o ankijtowaj yej Dios íkuā' mitznēxtiliáj, o xitajtoķan ipan se'pa tájtōl yej ayá' moentenderowa, o xiki-jtoķan te kijtōjneki yej sekin kijtōjkej ipan sé'bapa tájtōl; e' nochi inón xikchiwakān iga máj ximoconfiarōķan ipan Dios. ²⁷ Kuā' antajtowaj ipan se'pa tájtōl yej ayá' moentenderowa, matájtosan ome o eyi, e' sejsēpa matajto; iwán se de amejemēn makijto te kijtōjneki inón yej kijtōjkej. ²⁸ Siga ateyi yej wel kijtowa te kijtōjneki inómbapa tájtōl, inomej amo matajtoķan ipan se'pa tájtōl ķan annechkatokej, sino que sejsē matatapowa iwán Dios ipansan iyalmaj. ²⁹ Siga ono' yej kijtowa tájtōl yej Diospa nemi kimaka, matajtoķan este ome o eyi, e' kuā' se de inomej nemi tajtowa, sekin sanmatakakikān iga makitakān siga melá' iga Diospa itájtōl o ayéj. ³⁰ Siga se yej ewato', Dios kimaka itájtōl iga makijto, inón yej achto tajtojtoĵya, ómpasan matamati iga tajtowa. ³¹ Ijkón amonochin amejemēn yej mitztajtołmakaj Dios, wel ankijtowaj itájtōl sejsē sejsē iga amonochin ximomachtikān, iwán amonochin ximanimarōķan. ³² Inomej yej Dios kimakaj tájtōl iga makijtoķan, yejemej kimatij te hora yawij tajtotij, ³³ iga Dios ayá' kiye'ita kuā' nijnijiga oyowalo, sino que yéj kichīwa iga matonokān tamelá.

Matikchiwakān ken kichīwaj noĵan ipan tiopamej ķan monechkowaj yej kitokaj Dios, ³⁴ siwatkej amo matapojtoķan kuā' nechkatolo' tiopan-ijti', ayēkti iga ijkón makichīwakān, sino que makichīwakān ken tatekimaka iley Dios. ³⁵ Siga kinekij makimatikān tejté, makitajtanikān iwewejmej ichamej, iga ayá' kajasi iga siwā' matajto kuā' nechkatolo' tiopan-ijti'.

³⁶ Xikmatikān, iga ayéj amejemēn yej achto ankixmatikej itájtōl Dios, niga ayéj amejēmēnsan yej mitzpowilijkej. ³⁷ Siga agaj momachiliá iga Dios kitajtołmaka, o momachiliá iga tajtowa iga iyEspiritoj Dios kipalewiá, makimati iga yej nemi nimitzijkuilowiliáj, inonwa' nețekimaka toTēko. ³⁸ E' siga ayá' kiye'ita yej nemi nikijkuilowa, amejemēn nō amo xiktajtołkakikān.

³⁹ Inón iga nokniwān xikyolmakakān iga xikijtoķan tájtōl yej Dios mitzmakaj, iwán amo xikijtoķan iga amo matajtōlo ipan se'pa tájtōl yej ayá' moentenderowa. ⁴⁰ E' nochi xikye'chīwakān ken Dios kiye'ita.

15

Ojpa-isa Cristo kan miktoya

¹ Inán nokniwan, nikneki xikejlamikikan itájtɔl Dios yej tasalvarowa yej nimitzpowilijkej; inín ye'noticiaj yej anki-credojkej iwán inán anki-credojtókejsan. ² Nɔ iga inín itájtɔl Dios anmosalvarowaj, siga anki-credojtókejsan ijkón kensan nimitzpowilijkej. Siga ay'ya, báldejsan anki-credojkaj.

³ Achto nimitznextilijkej ye'noticiaj yej nenextilijkejsan nɔ. Nimitzpowilijkej iga Cristo migui' iga totechko, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' itájtɔl Dios. ⁴ Iwán kitokakej, iwán sej ojpa-isa' kuá' asi' eyi días, ijkón kijtowa kan ijkuilijto' itájtɔl Dios; ⁵ iwán achto kixnextilij Pedro, iwán despuéj mixnextij iyixtaj doce apostolejmej. ⁶ Despuéj kixnextilij máj de quinientos tokniwan ikuá'san, iwán mia' de yejemej onókejo', e' sekin mikikeja. ⁷ Después kixnextilij Jacobo, iwán despuéj nɔ kixnextilij nochi iyapostolejmej.

⁸ Iwán nej yej últimoja ne-ixnextilij, nej ken kuá' se xolo' yej nacerɔj kuá' aya iyonolis. ⁹ Nej nikmachilíá yej máj ni-alimpa de inochi apóstol, iwán aneajasi iga mane-ijlikan apóstol, iga nej nicastigarowayaj yej kicredojtokej Dios. ¹⁰ Inán ken iga nono', nono' iga Dios ne-iknelij, iwán ayá' báldejsan iga ne-iknelij, majwa' nitekipanoj máj que sekin apostolejmej; malej iga ayéj nej, sino que ipoder Dios yej nepalewíá. ¹¹ Ijkón, até kichij siga nej o sekin apostolejmej yej kipojkej itájtɔl Dios; nonochimej nikpojkej itájtɔl Dios yej amejemen anki-credojkej.

Ojpa-isaskej yej miktokej

¹² E' siga nimitzpowilijkej iga Cristo ojpa-isa' kan miktoya, ¿te iga sekin de amejemen kijtowaj iga ayá' ojpa-isaskej yej miktokej? ¹³ Siga ayá' ojpa-isaj yej mikij, Cristo nɔ ayá' ojpa-isa' kan miktoya. ¹⁴ Iwán siga Cristo ayá' ojpa-isa' kan miktoya, báldejsanwa' iga nikpowaj itájtɔl, iwán báldejsan nɔ iga anmoconfiarowaj ipan yéj. ¹⁵ Siga ijkón, nitakajkayáwajwa' ipan yej Dios kichij, iga nikijtojkej iga Dios ki-ojpa-ixitij Cristo kan miktoya. Siga ayá' ojpa-isaj yej miktokej, ayejwa' cierto iga Dios ki-ojpa-ixitij Cristo. ¹⁶ Siga yej mikij ay'ya sej ojpa-isaj, niga Cristo nɔ ayá' ojpa-isa'. ¹⁷ Iwán siga Cristo ayá' ojpa-isa', báldejsan iga anmoconfiarojtokej ipan yéj, iwán áyasanwa' mitzperdonarowiliáj yej ankichijkej yej ayékti. ¹⁸ Siga ijkón, yej mikikeja iwán nɔ kicredojkej Cristo, mela'poliwikejawa'. ¹⁹ Siga timoconfiarowaj ipan Cristo iga matepalewikan petz ipan inín vida, tejemej máj kajasi iga matelastimajmatikan que inochi gente iga ticredojkej yej ayompa.

20 E' Cristo kena ojpa-isa' kan miktoya, yéj yej achto ojpa-isa' kan miktoló'. 21 Ijkón ken ipan se taga', yej itoka' Adán, pewa' iga mikilo ipan inín tajli, nò ipan se taga' pewa' iga ojpa-isalo. 22 Ijkón ken Adán itechko inochi gente mikij, ijkón nò inán nochi yej kitokaj Cristo ojpa-isaskej. 23 E' sejsepa iga ojpa-isatiáj: Cristo yej achto ojpa-isa', iwán kuá' Cristo mawiki, ojpa-isaskej yej yéj itatki. 24 Iwán tamis nochi yej ono' kuá' Cristo kitanílija nochi iyenemigojmej yej espiritojmej yej kipoxpiáj poder. Kuá' Cristo inóchiya kimandarowa, inón poder yej Cristo kipiá yawi kipanoltiliti Dios yej toTaj. 25 Iwán Cristo yawi mandarojtoti, este que makitanili inochi iyenemigojwan, iwán inochi makitaksato; 26 iwán yej últimoja iyenemigoj, yej Cristo yawi kitaniliti, inonwa' mikilis. 27 Dios kitalij Cristo iga makitaksato nochi iyenemigojmej. E' kan ijkulijto' itájtól Dios kijtowa iga Cristo kitaksatos nochi, mamomati iga kuá' kijtowa "nochi", ayá' kijtowa iga Cristo nò kitaksato' Dios, iga Dioswa' in yej nochi kigobernarowa. 28 Iwán kuá' Cristo nóchiya kitaksato' iyenemigojmej, entonces imatika Cristo yej tēpiltzín, momakas iga makimandaro Dios, yej kitalij iga Cristo makitaksato nochi iyenemigojmej. Ijkón Dios nóchiya kimandarój.

29 Achi manitajto de sé'paya, sekin mobautizarowaj ipan itoka' yej miktokej, ¿te iga ijkón kichiwaj? Siga yej miktokej ayá' ojpa-isaj ¿téjastaj mobautizarowaj ipan itoka' yej miktokej?

30 Iwán siga ayá' ojpa-isalo, ¿te iga nochipa nikijyowiáj yej wel nemiktiáj? 31 Nochipa nemiktijnekij, inón sí melá' nokniwan, kensan melá' nò iga nipaki iga ankiçredojokej toTeko Jesucristo. 32 Ken tikijtowaj nej nimokítzkija iwán tekuanimej ipan altepe' Éfeso; ¿té nimotanilij iga ijkón nikchij? Siga cierto katka iga yej mikij ay'ya ojpa-isaj, ómpayawa' yej kijtowaj, "Matitakuakan, iwán matatikan, porque kēman tiáwjijsan timikitij."

33 Amo ximokajkawakan. Ken mojtowa: "Siga timotokaj wan yej ayá' ye'nemij, tenextiliáj yej ayēkti iwán tikajtewaj iga tikchijtokej yej yekti." 34 Amejemen xiye'tajlamikikan iga wel xiye'nemikan iwán amo xikchiwakan yej ayēkti. Nej nikmati iga sekin de amejemen ayá' ankixmatij Dios, inín nikijtowa iga xipinawakan.

Ken iga ojpa-isaskej yej miktokej

35 Anka agaj an tatajtanis: "¿Ix kén an ojpa-isaskej yej miktokej? ¿Ix kémpa an icuērpójmej kipiaskēj?" 36 ¡Xēto'tajlamikilis! Kuá' motoka tejté iyól, inón palani

nochi inakayo, íxwasan íyix. ³⁷ Yej motoka ayéj yej ixwát'o'ya iga maojpa-ixwa, sino que íyol, wel de trigo o de se'pa íyol. ³⁸ Iwán ipan inón íyol, Dios kichíwa ken yéj kinéki, iwán sejsé yawi nesiti kensan ikuayo. ³⁹ Ayá' nochi cuerpo ijkómpasan; icuerpoj gente se'pa tachá, iwán animámej se'pa nō, iwán de totomej se'pa nō, iwán de topojmej se'pa nō. ⁴⁰ Ijkonsan nō ono' cuerpojmej yej ono' ipan cielo wān yej ono' ipan tajli; e' cuerpojmej yej onokej ipan cielo se'pa iga ye'nesij, ayéj ken yej onokej ipan tajli. ⁴¹ Tonatí' se'pa ga tawíá, la luna nō se'pa ga tawíá, sítalimej sese'pa nō iga tawíá; iwán sejsé sítalin sese'pa iga tawíá. ⁴² Ijkonsan nō kuá' ojpa-isaskej yej miktokej. Motoka tejté yej palāni, iwán ojpa-isas yej ay'ya miki. ⁴³ Motoka cuerpo yej ayá' moye'ita, iwán kuá' ojpa-isa, pox mōnsaj. Motoka yej kuetanti', iwán ojpa-isa yej tajpalej. ⁴⁴ Motoka se' cuerpo yej nakayoj, e' iga ojpa-isas, se'pay; onos ken kajasi iga maono ipan cielo. Ijkón ken ono' cuerpo yej nakayoj, nō ono' cuerpo yej kajasi iga maono ipan cielo.

⁴⁵ Ijkín kijtowa kán ijkuilijto' itájtōl Dios: "Yej áchtopa taga', itoká' Adán, kimakakej vida"; ono' se' Adán yej nō itoká' Cristo, yej tamaka vida iga nochipa matonokān wān Dios. ⁴⁶ E' ayá' wālj achto cuerpo yej kajasi iga maono ipan cielo, achto tikpiáj cuerpo yej nakayoj; iwán despuéj yej tikpiaskej ipan cielo. ⁴⁷ Yej achto taga', chijto' de talpínol; iwán se' taga', yej toTéko, wālj ipan cielo. ⁴⁸ Tonochimej yej tonokej ipan tajli tikpiáj tocuerpoj ken kipiá' Adán, yej chijto' iga tajli. Nochi yej ono' ipan cielo kipiáj cuerpo ken kipiá' Cristo, yej wālj ipan cielo. ⁴⁹ Ijkón ken tonokej ken inón achto taga' yej chijto' iga tajli, ijkón nō tonoskej ken inón yej wālj ipan cielo.

⁵⁰ Nimitzijlijnekij nokniwān, iga yej nakayoj iwán omiyoj awel kalakij kán reinārowa Dios; iga yej palāni awel yawi ipan cielo kán onokej yej nochipa onoskej. ⁵¹ E' nikneki xikmatikān yej ayagaj kimatiá: Ayá' tonochimej timikiskej, e' nochi tiawij timochiwatij sé'paya, ⁵² nimanīnsan, ken kuá' timichpaj, mopatas ken tonokej. Inín mochīwas kuá' mokakis yej último tapítzas. Nāwatis tapítzal iwán yej miktokej yawij ojpa-isatij iwán ayo' mikiskej; iwán tejemej timochīwaskej sé'paya. ⁵³ Pues tonakayo yej palāni, mopatas iga yej ayí' palānis, iwán tocuerpoj yej miki, mopatas iga yej ayí' mikis. ⁵⁴ Iwán kuá' tonakayo mopatas iga yej ayí' palāni, iwán kuá' tocuerpoj yej miki mopatas iga ay'ya mikis, entonces íkuá'ya mochīwas ken kijtowa kán ijkuilijto': "Ay'ya agaj mikis iga Dios kitanilij yej temiktiá. ⁵⁵ Mikilis ayá' tetānilíá. Mikilis até wel tēchīwiliá." ⁵⁶ Yej

ayompa kichijtokej kajasi iga mamikikān. Kuā' atikchīwaj ken tatekimaka la ley, tikmatij iga ayompa tinemij. ⁵⁷ E' poxsan tikmakaj gracias Dios iga yej kichij toTēko Jesucristo, ijkōn mikilis ay'ya tētānilij iga Cristo mi' iga tejemen.

⁵⁸ Inōn iga nokniwān, nochipa ximoconfiarojtokān, xitekipanojtokān nochipa ipan itekipānōl toTēko, iga amejemen ankimatij iga inōn tekipānōl yej ankichīwaj ayéj báldejsan.

16

Ken iga mamonechko tomīn iga makipalewīkān tokniwān

¹ Iwān kuā' ankinechkoskej tomīn iga toknimej yej kitokaj toTēko, xikchīwakān kensan nikijlijekej makichīwakān tokniwān yej kitokaj Dios yej onokej ipan provincia de Galacia. ² Cada domingo, sejsé de amejemen makāna alīn tomīn según ken iga se kitāniá, iwān makēto iga ijkōn kuā' nasis ayá' íkuā'o' monechkojtos tomīn. ³ Xiktapejpenakān sekin iga mayākān Jerusalén, makiwigakān inōn tomīn yej ankimakaskej tokniwān yej onokej Jerusalén. Kuā' nasis, nikmakas sejsé iyāmamej yejemej iga ijkōn toknimej de Jerusalén makimatikān iga amejemen amotatītanimej. ⁴ Siga kajasis iga maniá, anka niāj nō iwāmej.

Pablo kipaxālowilijneki sekin altepemej

⁵ Kuā' nipaxālojtinemis, nipanoj ipan estado de Macedonia, iwān nāsīsyā amoaltepe' Corinto. ⁶ Anka achi nikāwis iwān amejemen, o anka ompiga nikpanōltij nochi mej kuā' tasektaj, iwān wel annepalewīskej iga anneojmakaskej. ⁷ Ayá' nikneki san manimitzitzetwakān kuā' nipanoj, sino que nikneki maniwejkāwa iwān amejemen siga toTēko kineki. ⁸ E' nia nikāwiti nigaj Éfeso, este mapano iyilwiyo Pentecostés.* ⁹ Iga nigaj ken kuā' nekaltapowilijkeja iga mia' wel kicredowa itājtol toTēko kuā' nikpowiliáj, malej ono' mia' yej ne-ijiyaj.

¹⁰ Siga asis ompiga Timoteo, xikitakān iga mayōlpakto iwān amejemen, amo tē makiyōlmikti iga yéj nō tekipanowa iga kipowa itājtol toTēko ken nej nikchīwa. ¹¹ Inōn iga ni agaj amo makalīmpamati, majwa' xikpalewīkān iga mayē'wīki iga mane-itaki, iga nigaj nikchixtokej iwān sekin tokniwān.

¹² Toknīn Apolos nikteki'ijlij iga mamitzpaxālowilītij iwān tokniwān, e' inān aya kineki mayawi;† yátiki' kuā' welitis.

Pablo tasaludarowa

* **16:8** 16:8 Xikita glosario "Pentecostés". † **16:12** 16:12 O: e' inān Dios akineki mayawi; yátiki' kuā' welitis.

¹³ Xisatokaŋ, iwán ximoconfiarojtokaŋ ipan Cristo. Xiye'nejnemikaŋ ipan iyojwi Dios iwán amo ximosemakakaŋ. ¹⁴ Nochi yej ankichiwaj, xikchiwakaŋ iga anki-
chokiliáj amokniwaŋ.

¹⁵ Inán nokniwaŋ, amejemen ankimatij iga Estéfanas ifamiliáj, yejemej achto yej kicređojkej ye'noticiaj ipan estado de Acaya, iwán kipalewiáj tokniwaŋ yej moconfiarowaj ipan toTeko. ¹⁶ Ijkonsan no nimitztajtaniáj iga xiktajtolkakikaŋ Estéfanas iwán nochi tokniwaŋ yej tekipanowaj iga toTeko. ¹⁷ Nipaki iga walkej Estéfanas, Fortunato waŋ Acaico, yejemej nepalewijkej kaŋ amejemen awel ankichijkej iga ayá' nigaj amonokej. ¹⁸ Yejemej neyolchikajkej, kensan amejemen no mitzyolchikajkej, inón iga yejemej kajasi iga xikye'itakaŋ.

¹⁹ Tokniwaŋ yej kitokaj toTeko yej onokej ipan provincia de Asia mitztitaniliáj saludos. Aquila iwán Priscila iwán inochi yej ichaŋ monechkowaj no mitztitaniliáj saludos ipan itoka' toTeko. ²⁰ No inochi tokniwaŋ yej de nijpa mitztitaniliáj saludos. Ximopipitzokaŋ iga ximosaludarokaŋ ken Dios kiyé'ita.

²¹ Nej, Pablo, nimitztitaniliáj inín saludo yej nomatika nikijkuilowa.‡

²² Siga agaj ayá' kichokiliá toTeko Jesucristo, inón Dios yawi kicastigaroti. ¡Mawiki toTeko!

²³ ToTeko Jesucristo mamitzyolchikawakaŋ.

²⁴ Amonochin amejemen nimitzchokiliáj iga tiseťitokej waŋ Cristo Jesús. Ijkónyawa'.

‡ **16:21** 16:21 Neši iga Pablo kijkuiloj inímejsan tájtól imatika, anka se tajkuilowaŋi kijkuiloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojtiakji.

Ómeya ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Corinto Corintios

Pablo kijekuillowiliá yej chantitokej altepe' Corinto

¹ Nej niPablo, Dios kine' iga manimochiwa iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj se yej yéj nokta kititan. Nej iwán Timoteo nimitzijekuillowiliáj inín ama' iga amejemen yej amonokej Corinto iwán estado de Acaya yej anki-crędojtokej Dios. ² Dios yej tóTajpa iwán toTęko Jesucristo mamitzyolchikajtokan iwán makichiwa iga xonokan tamelá.

Dios teyolchikawa

³ Matikweyimatiltikan Dios yej iTaj toTęko Jesucristo, iga yéj yej teTaj nokta yej te-ikneliá iwán nochipa teyolchikajto'. ⁴ Dios teyolchikawa kuá' timoknoomatij iga tejemen wel no matikyolchikawakan yej no moknoomatij, tikyolchikawaj no yejemen, ijkón kensan Dios teyolchikawa. ⁵ Siga poxsan tiksufrirowaj ijkón ken Cristo kisufriroj, ijkonsan no Cristo poxsan teyolchikawa. ⁶ Niksufrirowaj iga amejemen xiyolchikajtokan iwán iga ximosalvarokan. Siga Dios neyolchikawaj, inón iga amejemen xiyolchikajtokan iwán wel xikijyowikan kuá' mitziknochiwaskej ken nejemej ne-iknochiwaj. ⁷ Nimoconfiarowaj ipan amejemen, iwán nikmatij siga amejemen no ankisufrirowaj, no Dios mitzyolchikawaj.

⁸ Nokniwan, niknekij manimitzmatiltikan iga onoya yej neyolmiktijtoyaj kuá' nonoyaj ipan provincia de Asia. Nipanojkej ipan se weyi prueba yej este ay'ya wel nikijyowiyaj, iwán nikijtojkej anka niáwija nimikitij. ⁹ Nimomachiliáyaj iga yáwija nemiktij. E' inín yej nikmachilijkej, nenextilikej iga amo manimoconfiarokan ipan nejemej, sino que manimoconfiarokan ipan Dios yej ki-ojpa-ixitiá yej miktokej. ¹⁰ Dios nemanawijkej iwán nemi nemanawijáj kan nemiktijnekij, iwán nimoconfiarowaj iga nochipa nemanawiskej ¹¹ siga amejemen ankitajtaniáliáj Dios iga manepalewikan. Siga mia' oradowaj iga nejemej, mia' no yawij kimakatij gracias Dios iga kichiwa yej motajtaniáliá.

Te iga Pablo ayá' yajki Corinto

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

¹² Nipakij iga nikmatij ipan noalmajmej ayá' nikchijkej yej ayękti iyixtaj la gente, iwán nochipa nikchijkej yej yekti amo-ixtaj, iwán inín ayéj nosętimej nikchijkej, sino que Dios nepalewijkej iwán ayí' nimitzkajkayajkej. Wel nikchijwaj ijkín ayéj iga niktokakej ken kiyę'ita tajtaga', sino ken Dios ne-iknelijkej. ¹³ Ipan amamej yej nimitzijkuilowilijkej ayá' nikijkuilojkej tejté yej awel ankileęrowaj iwán awel ankentenderowaj, majwa' niknekij iga xikmela'entenderokan ¹⁴ ijkón ken ankentenderójkeja kakanaj. Ijkón kuá' mawiki toTęko Jesús, amejemen ampaktoskej iga nejemen, kensan no nejemen nipaktoskej iga amejemen.

¹⁵ Iga nikmatij iga ijkón anneye'itaj, nej nikeljantoya iga achto amejemen niayaj nimitzitatij, iwán ijkón nimitzpaxalowiliayaj ome vej, iga ome vej xipakikan. ¹⁶ Nikejlantoya nimitzpaxalowiliayaj kuá' némi-o' nia estado de Macedonia, iwán sej kuá' némiya sej niwi'. Ijkón amejemen wel annepalewiayaj iga mania Judea. ¹⁷ ¿Amejemen an ankijtowaj anka ayá' achto nikye'ejlan yej nia nikchijwati? ¿O ix ankijtowaj iga nej ken inomej yej akixmatij Dios, yej kijtowaj, "kena", malej iga ipan iyalmaj kijtojtó' iga "ayá'"? ¹⁸ Ayéj ijkón. Dios kimati iga kuá' nejemej nikijtowaj, "kena", inón nikchijwaskej. ¹⁹ Porque Cristo Jesús, yej iPiltzin Dios, yej nejemej, Silvano, Timoteo wan nej nimitzpawilijkej itajtól, ayí' kijtoj "kena" kuá' kijtojneki iga "ayá'", iwán nochipa kichijwa yej kijtowa. ²⁰ Nochi yej Dios kijtoj iga kichijwas, Cristo kichijwa. Inón iga, kuá' tikweyimatiłtiáj Dios ipan itoka' Jesucristo, tikijtowaj, "Inkónyawa"†. ²¹ Dios kichij iga amejemen iwán nejemej matimoconfiarojtokan ipan Cristo. Iwán yéj tetapejpen ²² iwán temaręaroj iga manesi iga tejemen imela'tátkiya iwán kitalij iyEspíritoj ipan toalmaj, yej kijtojneki iga Dios yáwi-o' temakati máj.

²³ E' si aya nia Corinto ken nikeljantoya, inón nikchij iga nimitzikneliáj, Dios manemikti siga nimitzkajkayawaj. ²⁴ Ayéj iga manimitztekimakakan katiapa yej xicređokan, iga amejemen ankicređojtókeja ipan Cristo. Niáwijsan nimitzyolchikawatij iga amo ximoknoomatikan.

2

¹ Inón iga nikijtoj iga aya manimitzpaxalowilijij iga anikneki ximoknoomatikan. ² Porque siga nimitziknomatiłtiáj, ¿a'ya yéj yawi kichijwati iga maniyolpakto? Ayagaj máj, petz amejémęnsan. ³ Inón iga

† 1:20 1:20 "Amén" kijtojneki "ijkónyawa".

nimitzijkuilowilijkej inón se' ama' ken iga nikchij, porque ayá' niknekiá manía iga san xine-iknoṁatiltikan amejemen, majwa' amejemen xineyolchikawakan. Nej nikmatiaya siga nej manipaki, amonochin nō ampakiskej. ⁴ Kuá' nimitzijkuilowijkej inón ama', poxsan nimoyolmiktijtoya este nichokaya. Iwán nimitzijkuilowilijkej ayéj iga ximoknoṁatikan, sino que iga xikitakan iga poxsan nimitzchokiliáj.

Kiperdonarowaj yej kichij yej ayékti

⁵ E' siga agaj ne-iknoṁatiltij, ayejsan nej nechijwilij, amejemen nō amonochin, e' ayá' poxsan; nikijtowa "ayá' poxsan" iga anikneki manikpoxjuzgaro. ⁶ E' achonsan ke' ankiknochijkej inón toknín ken anmotajoltijkej kuá' anmonechkojkej, ayo' máj xikiknochiwakan. ⁷ Inán xikperdonarokan iwán xikyolchikawakan, amo santá' poxsan moknoṁatis iwán menfermaroj iga poxsan moyolmiktía. ⁸ Inón iga nimitztajaniliáj iga xikojpanextilikan iga anki-chokiliáj inón toknín. ⁹ Nimitzijkuilowilijkej iga manikita siga inochi ankichijwaj ken nimitztekimakakej. ¹⁰ Siga amejemen agaj ankiperdonarowiliáj tejté, nej nō nikperdonarowiliá. Iwán nikperdonarowiliá, siga kichij nokta tejté yej kinekiá mamoperdonaro, inón nikchij iga nimitzikneliáj amejemen iyixtaj Cristo, ¹¹ ijkón Tzitzimi' ayá' yawi tetaniliti, iga tikmatij yej yéj nochipa kichiwaskineki.

Pablo moyolmiktijtoya kuá' onoya Troas

¹² Kuá' nasi' ipan weyi-áltepe' Troas iga manikpowa ye'noticiaj iga Cristo tasalvarowa, toTéko kichij iga wel ompa manitekipano, ¹³ e' nimoyolmiktijtoya iga ayá' nikasi' toknín Tito. Inón iga niknawatijtewa' tokniwan iwán niajki estado de Macedonia.

Wan Cristo ti-onkisaj ipan nochi

¹⁴ E' gracias a Dios iga nochipa wel tiye'kisaj iga Cristo tepalewiá. Dios tepalewiá iga tikpowaj itájtōl iga sekin makixmatikan Cristo, inón ken tikita tejté yej noyan ajwiyaya. ¹⁵ Iga tejemen ken tikita iyajwiyaxka incienso yej Cristo kimaka Dios, iwán kijnekuij yej momanawiskej wan yej mopoypolowaj. ¹⁶ Iga yej mopoypolowaj, inín iyajwiyaxka, machá ken yej mikto', e' iga yej momanawiáj, inón iyajwiyaxka incienso kichíwa iga se nochipa maono wan Dios. Ayagaj nokta wel kichíwa inimpa tekipánōl. ¹⁷ Nejemen ayá' niknamakatinemij itájtōl Dios, ken kichíwaj sekin; majwa' niknojma-ijtowaj iyixtaj Dios iga nejemen itatitanimej Dios iga nisētitokej iwán Cristo.

3

Ken iga Dios teye'ita

¹ Kuá' inín nikijtowaj, ¿ix ankikakij iga nemi nimowey-imatij noseltímejsan? Ono' yej kineki ama' yej makijto iga se ye'nemi iga maki-omemawikan, ¿ix ankinekij manimitznextilikan ama' kan netajtowiliáj o amejemen manimitztajtanilikan ken sekin kichiwaj? ² Amejemenwa' in annocartajmej, amejemen an-ijkuilijtokej ipan noalmajmej iwán nochi wel kita wan kileerowa. ³ Amejemenwa' ken icartaj Cristo yej nejemen nikijkuiloykej, ayéj iga tinta, sino que iga iyEspíritoj Dios yej isato'; ayá' mo-ijkuiloy ipan patachte'ti, sino que ipan iyalmajmej toknimej.

⁴ Wel nikijtowaj iga melá' nokta nochi inín, iga Cristo nepalewiáj iga nimoconfiarowaj ipan Dios. ⁵ Ayéj iga nimokichmatij iga nomatikamej wel nikchiwaj tejté, sino que inochi yej nikchiwaj, Dios nepalewiáj. ⁶ Yéj kichij iga wel manitamachtikan ipan nuevo pacto, e' ayéj iga matikchiwakan tejté yej tatekimaka kan ijkuilijto', majwa' matikchiwakan ken tenextiliá iyEspíritoj Dios. La ley yej ijkuilijto' kijtowa: Siga tikchiwaj yej ayékti, inonsan nokta ley kijtowa iga matimikikan; e' iyEspíritoj Dios temaka vida.

⁷ Siga inín ley yej ijkuilijtoya ipan patachte'ti, wálaj iwán poder iwán este pepetaniá, este israelitajmej ni alín awel kixaygatachiliayaj Moisés iga poxsan petaniá este ta-ixsewiaya,* malej iga inón yej pepetaniá sewiasan. E' inón ley yej temiktiá kuá' tikchiwaj yej ayékti, wálaj iwán weyi poder, ⁸ ¡majya sej kipiá poder in ye'noticiaj yej tewajliguiliá iyEspíritoj Dios! ⁹ Siga kipiá' poder iga wálaj inón ley yej tecastigarowa kuá' tikchiwaj yej ayékti, ¡majya sej kipiá poder inón yej kichywa iga tiye'onókeja iyixtaj Dios! ¹⁰ Iwán inón poder yej xotaya ipan ixaya' Moisés ken kuá' ay'ya valerowa ken inón yej inán poxsan kipiá poder, inón yej nuevo pacto. ¹¹ Siga wálaj iwán weyi poder inón ley yej tamiasan, majya sej kipiá poder inón pacto yej tesalvarowa iwán nochipa onos.

¹² Iwán iga tikmatij iga mela'ciertoj nochi inín, ayá' timajmawij iga tikpowaj itájtól toTéko. ¹³ Iwán ayá' timoxaygatzakuaj iga se tzótzol ken kichiwaya Moisés iga israelitajmej amo makitakan kén iga sewiá inón yej xotatoya, yej ayá' wel nochipa xotatos. ¹⁴ E' yejemej ayá' kentenderowayaj. Este inansan kuá' kileerowaj inón ikyapa pacto áyan kentenderowaj, iga kenkuá' kixtzaktokej inón tzótzol. Inón yej kixtzaktokej aya kopewi, inón kopewi siga

* 3:7 3:7 Ex 34:29

timoconfiarowaj ipan Cristo. ¹⁵ Este inansan kuꝥ' kileerowaj iley Moisés, ayá'san kentenderowaj, ken kuꝥ' inón tzótzol kixtzaktokej. ¹⁶ E' kuꝥ' se kicredówaya toTeko, inón tzótzol kopéwya.† ¹⁷ Porque toTékowa' in Espíritu, iwán kan momati iyEspíritoj toTeko, ay'ya majmawilo. ¹⁸ Inón iga nochí tejemej yej ticredojtokej Cristo, ay'ya ti-ixtzaktokej iga tzótzol iwán nesi ipoder Dios ipan toxaya', toxaya' ken tikita se espejo. Iwán iyEspíritoj toTeko kipatatiá tovidajmej este que timochiwaj kensan Yéj.

4

¹ Dios ne-iknelijkej iwán kine' iga manikpowakan itájtol, inón iga ayá' nimosemakaj. ² Nejemej ayá' nikchiwaj yej mochiwa ichtákan, yej wel nepinajtiáj; iwán ayagaj nikajkayawasnekij. Niga nitanextiliáj sé'paya itájtol Dios. Majwa' iyixtaj Dios nikijtowaj yej cierto iwán yej ne-ixmatij kimatij iga ayá' nitakajkayawaj. ³ E' siga ye'noticiaj yej tasalvarowa yej nikpowaj, ayá' moentenderowa, inón akentenderowaj yejsan yawij poliwitij. ⁴ Iga Tzitzimi', yej mandarojto' ipan inín tajli, ken kuꝥ' kixtzaktokej yej akicredowaj itájtol Dios. Iwán ijkón akitaj ken tetawia in ye'noticiaj yej tajtowa de Cristo; Cristo in yej kinextiá ken nokta in Dios. ⁵ Kuꝥ' nikpowaj itájtol Cristo, ayá' nitajtowaj de nejemej, sino que nikpowaj iga Cristo nokta toTeko. Jesús techokiliá wan yéj netitankej iga manimitzpalewikan. ⁶ Kuꝥ' Dios pewa' kichij inín tajli, kijtoj: "Maxota ti'ti kan takomichkan."* Yéjsan no kitalij yej xota ipan toalmaj, iga ijkón matikixmatikan ipoder Dios yej xota ipan ixaya' Jesucristo.

Matinemikan ken yej moconfiarowaj ipan toTeko

⁷ Inín tájtol yej Dios temá' ken tejté yej pox valerowa, e' tejemen ken tikita námol akomi', iga manesi iga inón poder wj' ipan Dios, ayéj ipan tejemej. ⁸ Inón iga malej iga ono' yej teyolmikiá, e' inón panówasan; iwán siga timoyolmiktijtokej, e' malej ijkón ay' timosemakaj. ⁹ Malej ono' yej temiktijnekij, Dios ayá' tesenkokajtewa. Malej ono' yej tewetziltiáj este talpan, e' ayá' tepolowaj. ¹⁰ Kansan tiáskej, nóyansan temiktijnekij ken Jesús kichiwilijkej, iga no manesi iga ipan tejemej ono' Jesús. ¹¹ Tejemen mej aya timikij nochipa temiktijnekiskej iga ticredojtokej toTeko Jesucristo, iwán ijkón nesi iga Jesucristo ono' ipan tejemej. ¹² Ijkón malej ono' yej nemiktijnekij iga nikpowaj itájtol

† 3:16 3:16 Ex 34:34 * 4:6 4:6 Gn 1:3

Dios, inón amejemen mitzpaləwíaj iga xonokan nochipa wan toTəko.

¹³ Kan ijkuilijto' itájtɔl Dios kijtowa: “Nicrodoj itájtɔl Dios, inón iga nitajtoj.” Ijkonsan nɔ nejemej, nicredowaj wan nikpowaj ye'noticiaj. ¹⁴ Porque tikmatij iga Dios yej ki-ojpa-ixitij toTəko Jesús kan miktoya, inón Dios nɔ teojpa-ixitiskej ken kichij wan Jesús iwán yawi təwigati itenoj. ¹⁵ Inochi yej nejemen niksufrirojkej, mochiwa iga amejemen xiye'onokan. Porque miej máj komati de amejemen anki credowaj Cristo, máj nɔ miakiá yej kimakaj gracias Dios, iwán máj nɔ kiweyimatiłtiáj Dios.

¹⁶ Inón iga ayí' nimosemakaj, malej iga nocuerpojmej nemi wəwejtía, e' noalmajmej cada día nemi máj nuəvojtiá. ¹⁷ Yej inán tiksufrirowaj pánojsan; e' iga tiksufrirowaj alín, inón ayá' tiketj'matij kuə' tikmatij iga tonoskej sɛ día ipan cielo, iwán nikəman ay'ya timikiskej. ¹⁸ Inón iga ayá' tiktachiliáj yej mo-ita, sino que yej awel mo-ita, iga yej mo-ita panówasan, e' yej awel mo-ita, inón nochipa onos.

5

¹ Tikmatij iga tocuerpoj ken sɛ kajli kan inán tonokej ipan inín tajli iwán yáwisan xitini, e' Dios tɛpialía sɛ kajli yej ayí' xitinis, iwán inón kajli ayéj tamachíwal. ² Inón iga miej nigaj tonokej ipan inimpa tókal, titenaj; e' tejəmenwa' magui' matiákanya ipan inón kajli yej Dios tɛpialía ipan cielo. ³ Ijkón kuə' tikpiaskej sé'paya tocuerpoj, toespíritoj ayéj iga akipiás icuerpoj, majwa' toespíritoj ken taajakijos iga amo matonokan topetzkan. ⁴ Miej tonokej ipan inín kajli yej tocuerpoj, titenaj iwán tisiawij, e' ayéj iga tiknekij matimikikan iga tikajtəwaj inín tocuerpoj. Tiknékijwa' matikpiakan inonpa tocuerpoj yej nochipa onos. ⁵ Dios inón nokta kichiwəs iga makipata tocuerpoj, iwán tema'ya iyEspíritoj, ompa tənəxtiliá iga melá' iga kichiwəs iga nochipa tonoskej.

⁶ Inón iga timoconfiarojtokej nochipa. Tikmatij iga miej matonokan nigaj ipan inín tocuerpoj, wejka tonokej iga toTəko. ⁷ Iwán malej awel tikitaj, e' timoconfiarowaj ipan yéj. ⁸ Amo matimoknəmatikan, malej iga tiknekij matikajtəwákanya katka iga nij tonokej ipan inín tocuerpoj, iga matimochantitija kan ono' toTəko. ⁹ Inón iga nochipa matiktemokan iga tikchiwaj yej toTəko kiye'ita, siga nij tichantitokej o siga tichantitokej kan ono' toTəko. ¹⁰ Porque tonochin tiawij tonotij iyixtaj Cristo kan tajuzgarowa, iga sejsé de tejemen matemakakan yej timotənilijkej, kensan iga tikchijkej ipan inín vida, yej yəkti o yej ayəkti.

Wel tiye'onoj iyixtaj Dios

¹¹ Inón iga nejemen nikmajmawiliáj wən nikweyimatij toTeko, iwán itájtɔl nikpowiliáj la gente iga nɔ ma-kicredokan Dios. Dios nemela'ixmatij nejemen, iwán nikneki iga amejemen nɔ xine-ixmatikan. ¹² Inın ayéj iga nejémensan nemi nimoweyimatij, sino que niknekij xiyolpakikan iga nejemej. Ijkón xikmatikan tɛ ankijliskej inomej yej moweyimatij iga momachiliáj iga sekin kiye'itaj, malej iga ipan iyalmajmej ateyi yej Dios kiye'ita. ¹³ Siga nesı iga nilokojmej, inón iga nitekipanowaj iga Dios. Iwán siga niye'tajlamikij, inón iga amejemen manimitzpalewikan. ¹⁴ Iga Cristo neçokilij, nikchiwaj ken yéjsan tatekimaka, puej nikmela'matij iga Cristo migui' iga tonochın, inón iga ken tonochın timikikej.* ¹⁵ Iwán Cristo migui' iga tonochın, inón iga yej tonokej ay'ya matonokan iga tejemey, sino que matonókansan iga Cristo, yej migui' iwán ojpa-isa' iga tejemen. ¹⁶ Inón iga nejemej desde inán, ay'ya nikjuzgarowaj ni agaj petz iga ken nesı. Malej iga ikya ijkón nikjuzgarojkej in Cristo, inán ay'ya ijkón nikeljamikij de yéj. ¹⁷ Yej setito' iwán Cristo, ken se'ya toknın mochiwa. Yej ikya kichijtoya, támi'ya; ta' xikita, inán pewa sé'paya vida.

¹⁸ Inochi inın kichiwa Dios iwán teye'ıtaya iga migui' Cristo, iwán yéj tenɔtza' tejemen iga itájtɔl matikpowilikan nochi yej aya kimatij, iga nɔ wel maye'onokan iyixtaj Dios. ¹⁹ Inınwa' in yej Dios ne-ijlikej iga manikpowakan; Dios nemi kichiwa ipan Cristo iga maye'onolo iyixtaj, iwán kiperdonarowiliskej inochi yej ayekti kichijkej. ²⁰ Nejemen itatitanimej Cristo iwán imatika Dios mitznɔtjaz ipan nejemen. Ipan itoká' Cristo nimitzijliáj xicredókanya iga Dios wel mamitzye'itakan. ²¹ Cristo ayı' kichij nité yej ayekti; e' iga san totechko, Dios kitalij ipan inochi yej tejemej tikchijkej yej ayekti. Ijkón iga tisetitokej wən Cristo wel tonoj iyixtaj Dios ken kuá' ayá' tikchijkej yej ayekti.

6

¹ Nejemen nisentekipanowaj wən Dios, nimitzijliáj iga inán ankimatij iga Dios mitzikneliáj, amo báldejsan xikmatikan. ² Porque Dios kijtowa:

Kuá' asi' hora iga manimitzikneli, nimitzkagui';

kuá' nokta tiknektoya iga manimitzmanawi, nimitzpalewij.* Inán Dios kineki mamitzomemawikan; aman wel mitzmanawiáj.

³ Nejemej aniknekij agaj makipopowa notekipanolmej. Inón iga ayá' nikchiwaj nité yej agaj makixixti ipan

* 5:14 5:14 Ro 6:2-11 * 6:2 6:2 Is 49:8

iyojwi toTęko. ⁴ Majwa' nimomela'nęxtiáj iga nejemen itekipanowanimej Dios, nikijyowíáj kuą' ne-iknochiwaj, kuą' ayá' nikpiáj nitę, iwán kuą' ono' tejtę yej neyolmiktiaj. ⁵ Nęmagakej iwán nępresojwijkej. Ne-iknochiwej kuą' nęsęsempolojkej. Poxsan nitekipanowaj, a veces senyówal ayá' nikochij iwán a veces ayá' nitakuaj. ⁶ Malej iga nipanowaj ipan nochi inin, niye'nemij. Nikixmatij itájtłł Dios iwán nikijyowíáj nochi yej neyolmiktiaj. Nite-ijiknimej, iga ipan nejemej ono' iyEspíritoj Dios wan nikmela'chokiliáj nokta toknimej. ⁷ Dios nepalewíáj iga nikpowaj ye'noticiaj. Kuą' nimotęnkıtziáj wan agaj, iga nikmanawíáj ye'noticiaj, nikijtowaj yej mela'ciertoj. ⁸ Ono' kan neye'itaj, kanaj nepopowaj, kanaj ye'tajtolo iga nejemej, kanaj ayá' ye'tajtolo iga nejemej, kanaj ne-ijliáj iga nitakajkayawaj, malej iga nejemej nikijtowaj petz yej cierto. ⁹ Malej ne-ixmatij, e' ne-itaj ken ayá' ne-ixmatij. Kanaj nęmiktijnekij, e' malej ijkón, nonókejo'. Ne-iknochiwaj, e' ayá' nęmela'miktiaja. ¹⁰ Nęsiki' nimoknoomatij, e' nochipa niyolpaktokkej. Malej animotapialíáj, e' mia'ya ye'onokej iyixtaj toTęko iga nejemej nikpowilijkej de Cristo. Nęsiki' ayá' nikpiáj nitę, sięmpa nikpiáj nochi.

¹¹ Nokniwan yej anchantitokkej Corinto, nimitzno-
jma-ijliwej yej cierto; nochi yej nikpiayaj ipan noalmajmej,
ankimátija. ¹² Nejemej ayá' nikajtęwaj iga nimitzchokiliáj,
e' nęsi amejemen ayá' ijkonsan nę iga anęechokiliáj.
¹³ Nimitzteki'tajtaniliáj ken tikita nej amotaj, iga
xinęchokilikan kensan nejemen nimitzchokiliáj.

Tejemen ken kuą' itiopan Dios

¹⁴ Amo ximosetilikan iwán yej ayá' kicędojtokej Cristo.
¿Ix wel sen-onos sę yej kichíwa yej yekti wan sę yej kichijto'
yej ayękti? ¿o ix wel sen-onos tawilyo' wan takomitilyo'?
¹⁵ ¿Ix Cristo wel moyę'ita wan Tzitzimi'? Niga yej kicędojto'
Dios awel kipiá sęsan iyalmaj wan yej ayá' kicędojto' Dios.
¹⁶ Iwán kan itiopan Dios awel nę ono idolojmej, porque
tejemen ken kuą' itiopan Dios yej isato' iwán yęj kijtoj:
Nia nichantitoti iwán yejemen wan nia ninemiti iwán
yejemen;

nej nimochiwas iDios

iwán yejemen yawi mochiwatij notatki.

¹⁷ Inón iga ijkín kijtowa toTęko:

Xikisakan kan amonokej itzalan yejemej, ximoyokatikan;
amo xikchijchimikan yej ayękti.

Iwán nej nia nimitzomemawitij.

¹⁸ Iwán nej nimochiwas amotaj,

iwán amejemen anmochiwaskej nopilowan.

Kijtowa toTęko yej nochi wel kichjwa.

7

¹ Nokņiwan, inin yej Dios kijtowa iga kichjwa iga tejemej. Inon iga matikajtęwakan yej ayękti ken yej welpa tępopa iga tikchjwaj iwán tikejłamikij. Matikchjwakan iga maj matiyę'nemikan ken kineki Dios iga tikmajmawiliáj.

Pablo kiye'ita ken kichijkej yej chantitokej Corinto

² ĩNejemej nimitztajtaniłáj iga achi xinejłantokan! Aya-gaj nemi nikchjwiliáj yej ayękti, niga nikchjwaltiáj yej ayękti, niga ayagaj nemi nikajkayawaj. ³ Inin nikijtowa ayęj iga nemi nimitzijliáj iga ankichijtokej yej ayękti; ken nimitzijliķeja iga nejemej nimitzchokiliáj, malej iga matisen-onokan o matisenmikikan. ⁴ Poxsan nimoconfiarowa ipan amejemen iwán niyolpaki iga amejemen. Poxsan nipaki malej ne-iknochjwaj.

⁵ Desde que nasikej estado de Macedonia, ayá' nemi nimosewiáj. Majwa' niksufrirowaj iga nųyansan nikasikej yej ne-ijiyaj iwán nimajmawikej. ⁶ E' Dios yej kiyolchikawa yej mosemakasnekij, neyolchikajkej kuá' asi' Tito. ⁷ Iwán ayejsan iga asi', sino que iga nikmati' iga amejemen poxsan ankiyolchikajkej. Tito ne-ijliķej iga amejemen poxsan an-inekij xine-itakan, iwán ne-ijliķej iga anmoknoomatij iwán anneyokoyaj, iwán iga inon nikagui', poxsan niyolpagui'.

⁸ Malej iga inon ama' yej nimitzijkuilowilijkej mitzi-knoomatiltijkej, e' inán ayá' nimoyolmiktia iga nikchij. Achto kena neyolmiktij iga nikita' iga inon yej nimitzijkuilowilijkej poxsan mitziknoomatiltijkej, e' pánojsan. ⁹ Inán niyolpaki, ayęj iga anmoknoomatikej, sino que iga kuá' anmoknoomatikej, kichij iga anmoyolpatakej iga ankejłamikikej ken Dios kineki. Amejemen anmoknoomatikej ijkón ken iga kiye'ita Dios. Iwán nejemen ayá' nimitzchjwilijkej nitę yej ayękti iga ijkón nimitzijkuilowilijkej. ¹⁰ Kuá' sę moknoomati iwán kichjwa ken Dios kiye'ita, inon kichjwa iga moyolpata iwán ijkón wel mosalvarowa, iwán inon ayá' teyolmiktia. E' yej moknoomati iga tejtę yej ono' ipan inin tajli; inon sí, tępiktia. ¹¹ Yęktia iga amejemen anmoknoomatikej ken iga Dios kiye'ita, ĩiwán xikitakan inán este kan an-asikej! Inán ankiyolmákaja iga ankichjwaj yej nimitztekimakakej, iwán annętajtowilijkej. No ankuesiwikej iga yej mochij yej pox ayękti, wan anmajmawikej. Ankinekij magui' xine-itakanya, wan ankiknochijkej yej kichij yej ayękti. Ijkin ankinęxtijkej iga amejemen até nemi ankichjwaj yej ayękti. ¹² Inon iga kuá' nimitzijkuilowilijkej inon ama', ayá'san nikejłantoya ipan yej kichij yej ayękti, niga ipan yej

kichiwilijkej yej ayękti, sino que iga manęsi iyixtaj Dios iga anneyokoyaj nejemej. ¹³ Iga inon poxsan anneyolchikajkej nejemej.

E' ayejsan iga anneyolchikajkej, no nipaki iga Tito yolpako' iga amejemen ankipalewijkej iga amo mamoyolmiktijto. ¹⁴ Nej nikijlij kay Tito iga nikye'ita ken ankichiwaj, iwán Tito ijkón nokta kita' iga ankichijtokej. Kensan nochi yej nejemej nimitzijlijkej mela'ciertoj, ijkonsan no Tito kita' iga nochi yej nikijlij de amejemen, no mela'ciertoj. ¹⁵ Iwán yéj máj mitzchokiliáj kuá' kejlami iga amejemen amonochin ankichijkej yej mitztajtaniliayaj, iwán kejlami ken iga ankiye'itakej, iwán anki-omemawijkej. ¹⁶ Niyolpaki iga nochipa wel nimoconfiarowa ipan amejemen.

8

Monechkowa tomın iga yej amotapialıá

¹ Inán nokniwan, niknekij manimitzpowilikan ken iga tokniwej yej kicredowaj Dios, yej onokej estado de Macedonia kinextilijkej sekin kén iga Dios te-ikneliá. ² Malej iga yejemen pox onoya yej kiyolmiktijkej, e' yejemen poxsan paktokej; iwán malej iga amotapialıá, e' kimakaj komati tomın iga iyofrendajmej, ken tikita yej motapialıá. ³ Iwán nej ompa nonoya iwán nikita' iga kimakakej iyofrendajmej iga inochi iyalmajmej este kan máj welitij kimakakej, este inejnewiyoy. ⁴ Neętejteki'ijlijkej igaki' achi manikuigakan tomın yej monechkoj iga kinekij no makipalewikan tokniwan yej onokej Jerusalén.* ⁵ Iwán kichijkej este póxsanya de lo que nejemen ayá' nikmatitoyaj. Achto kijtojkej iga kichiwaskew ken kineki toTęko iwán no kijtojkej iga kichiwaskew ken nejemej niknekij. Ijkón kichijkej ken iga Dios kiyę'ita. ⁶ Kuá' nikitakej inın yej kichijkej tokniwej de Macedonia, nikijlijkej Tito iga manimitztajtanilikan sej iga xiktamikan iga ankinechkowaj ofrenda yej yéj pe' kinechkoj wan amejemen. ⁷ Amejemen nochi wel ankichiwaj: poxsan anmoconfiarowaj ipan Dios, anyę'tajtowaj, anmachtitokej, iwán ankiyolmakaj iga ankipalewiáj tokniwej wan annechokiliáj nejemej; ijkonsan no xikyolmakakan iga xikmakakan ofrenda.

⁸ Inın nimitzijliáj ayéj iga nimitztekimakaj; sino que iga xikitakan ken iga sekin tokniwej ofrendarowaj iwán iga manęsi iga amejemen melá' iga ante-ijikniwej. ⁹ Porque amejemen ankimátija iga toTęko Jesucristo ye'onoya ipan cielo iwán kuá' wálaj pan tajli, mochi ken yej amotapialıá

* 8:4 8:4 Ro 15:26

iga mitzchokiliáj, iwán iga yéj amotapialij, mochij iga amejemen xiye'onokan ipan cielo.

¹⁰ Inín nimitzijiááj iga amejemen ximoye'chíwakan. Yasexiwi' amejemen achto yej an-ofrendarokkej, iwán anchihijkej iga inochi amoalmaj. ¹¹ Ijkón ken ankiyolmakakej kua' ampejkej iga ankinechkowaj tomín, ijkón xiktamikan inán. Xikmakakan ke'san iga anwelitij. ¹² Porque siga agaj kiyolmakato' iga ofrendarokneki, Dios kikui inón ofrenda yej kimaka ke' iga se kipiá. Dios ayá' kitajtaniliá se yej ayá' kipiá.

¹³ Ayéj an iga agaj ankipalewiskej iga tomín, amejemen ay'ya anyawij ankipiatij nité. ¹⁴ Nikijtowa inán amejemen ankipiáj iwán wel ankimakaj achi yejemen; anka kēman se' vej wel amejemen sej ayá' ankipiaskej iwán yejemen sej wel mitzpalēwiáj, iwán siga katka ijkón anchihwaskej, ajachonsan ankipiaskej. ¹⁵ Iga ijkín kijtowa kan ijkuijto' itájtol Dios: "Yej kipejpen máj komati, nochi kitamij; yej alintzín kipejpen, kimá' iga kikuajkej."†

Pablo kijtowa iga makiye'itakān Tito

¹⁶ Nikmaka gracias Dios iga Tito nō mitzyokoyayaj kensan nō nej nimitzyokoyaj. ¹⁷ Tito kiyolmakatoya iga mamitzpaxalowilikan, inón iga motemá' kua' niktajtanilij iga mayawi, wan inán yawi mitzpaxalowilij.

¹⁸ Nimitztitaniliáj se toknín wan Tito. Inín toknín kiye'itaj inochi yej kicredowaj Cristo iga yéj tekipanowa iga kipowa itájtol Dios yej tasalvarowa. ¹⁹ Iwán tokniwan yej kicredowaj Cristo kitapejpenkej inín toknín iga íwan manisenyakan Jerusalén iga manikuigakan tomín yej kimakakej tokniwan. Inón tomín niawij nikawilij tokniwan yej onokej Jerusalén. Iga ijkón nikchíwaskej moweyimatiltiá toTēko iwán yawi nesiti iga tejemej tikyolmakaj iga titapalēwiáj iga tomín. ²⁰ Iga ayá' niknekij agaj manepopowakan iga kén nemi nikchíwaj wan inín komati tomín yej ankinechkokkej. ²¹ Niknekij manikchíwakan yej yēkti, ayejsan iyixtaj Dios, sino que nō iyixtaj nochi.

²² Nō iwán yejemej nimitztitaniliáj se' toknín yej nikixmatij iga ye'nemi iyixtaj Dios iwán poxsan kiyolmaka iga tapalēwiá. Inán máj kineki mamitzpalēwikan iga poxsan moconfiarowa ipan amejemen. ²³ Siga agaj tatajtani iga Tito, xikijlikan iga íwan nisenemi iwán nisen-tekipanowaj iga manimitzpalēwikan amejemen. Siga tatajtani iga inomej omen tokniwan, xikijlikan iga kititankej tokniwan yej kicredowaj Cristo iwán inomej nō kiweyimatiltiáj Cristo. ²⁴ Inón iga xiknextilikan iga anchokiliáj

tokniwan yej yawij asitij, iga manesi te iga nipakij iga amejemen iwán te iga nikijtowaj iga poxsan ante-ijiknimej.

9

Pablo tajkuilowa sej iga monechkowa tomín iga yej amotapialiáj

¹ Iga ankimakaskej tomín toknimej yej kicredojokeje Cristo, ayo' kajasi manimitzijkuilowilikán ² iga nikmátiya iga amejemen poxsan ankiyołmakaj iga ankipalewiáj toknimej. Nikíjlja tokniwan yej chantitokej estado de Macedonia iga amejemen yej amonokej estado de Acaya yasexiwi'ya ankiyołmakatokej iga ankititanij tomín, yejemen nō majanimarojkej iga kikakij ken ankichiwaj.

³ E' malej ijkón nimitztitaniliáj Tito wan ome toknimej iga makitakán ix ankinechkójkeja tomín. Ijkón nesis iga ompay ken nitajtojkej de amejemen iga poxsan ante-ijiknimej.

⁴ Xikejlamikikán iga kén katka nepinajtiayaj, iwán amejemen máj ampinaawayaj siga sekin toknimej de Macedonia mayakán nowán iwán manimitzasitij aya ankinechkowaj tomín. ⁵ Inón iga nikye'itakej iga mayakán yejemen achto que nej. Ijkón yejemen wel mitzpalewiáj iga xiknechkokán tomín. Iwán iga ijkín ankichiwaskkej yawi nesiti iga ankimakakej iga inochi amoalmajmej, ayá' ankitejteki'makakej.

⁶ Xikejlamikikán inín: Yej kitoka alín táyoł, alín kipixka; yej kitoka komati, komati kipixka. ⁷ Sejsé makimaka ke' iga ipan iyalmaj kimachiliá kimakasneki. Amo makimaka siga ayá' kimakasneki, niga makitekimakákampa. Dios kineki yej pákto'pa kuá' kimaka iyofrendaj. ⁸ Dios wel mitzmakokawiáj nochi yej yekti iga xikpiakán nochipa yej ankinekij, este kawí-o' máj iga wel agaj xikpalewikán. ⁹ Kijtowa kán ijkulijto', kán tajtowa iga yej tapalewiá iga tomín:

Kimá' komati yej amotapialiáj;

Iwán nochipa kichijtos yej yekti.*

¹⁰ Dios temaka semilla yej motoka iwán nō temaka nochi yej tikuj. Yéj kichiwás iga piwis yej ankipiáj iga wel xikmakakán yej amotapialiáj. ¹¹ Amejemen anmotapialiskej iga wel nochipa xitapalewikán. Iwán kichiwás iga tokniwan makimakakán gracias Dios kuá' nientregarowa inón tomín yej annetitaniliáj nejemej. ¹² Iga nikuiguiliáj inín tomín tokniwan, ayéj petz kipalewiskej iga kiplaskej yej kipolowaj, sino que kichiwás iga yejemej máj makimakakán gracias Dios. ¹³ Iwán yejemej kiweyimatiltiskej Dios, puej iga ankipalewiáj ankinextiliáj iga ankichiwaj ken kijtowa itájtól

* 9:9 9:9 Sal 112:9

Cristo. Nə yejemej yawij kiweyimatiltitij Dios iga komati ankimakakej yejemej wən iga yej ankimakakej sekin. ¹⁴ Nə yawij paktotij iga kitenəwiskej Dios iga amejemen iga poxsan mitzchokiliáj iwən iga Dios poxsan mitzikneliáj. ¹⁵ ¡Matikmakakan gracias Dios iga yej temá'. Poxsan yekti este ateyi tájtəl iga tikijkuilowaj!

10

Dios kimá' Pablo itekipánəl

¹ Nej niPablo nimitztajtaniáj iga xinekakikan. Nimitztajtaniáj ipan itoká' Cristo yej ayá' moweyimati iwən techokiliá. Malej sekin kijtowaj iga nej pox nimajmawi iga ayá' nimixewiá iga nimitzajajwaj kuá' nono' wən amejemen, e' ki' nimitzjkuilowiliáj tájtəl yej taajawatiapa kuá' wejka nono'. ² Nikmati iga ono' yej nepopowaj iga nikchíwajki' kensan kichíwaj yej akixmatij Dios. Kuá' nasís anka nikajajwaskej in inomej, e' amo xikchíwakan ijkón iga nə manimitzajawakan. ³ Melá' iga nichantitokej ipan inín tajli, e' ayá' nikchíwaj ken kichíwaj yej ayá' kixmatij Dios. ⁴ Ayá' nimomanawiáj iga tejté yej ono' ipan inín tajli, sino que Dios nemakaj yej iga wel nikxixitínaj nochi yej ajayekti, ijkón niktaniáj yej kijiay itájtəl Dios, iwən ijkón tamis iga nepopowaj nejemej. ⁵ Niktenkuepiliáj yej moweyimatij iga makipolokan. Iwən niktaniáj nochi yej akinekij iga toknimej makixmatikan Dios. Yej ayompa kejlamikij, nikyolyamanaj iga makicredokan Cristo. ⁶ Kuá' nikitaskaj iga amejemen ankichíwaja nochi ken kijtowa Cristo, niawij nicastigarotij nochi yej ayá' tacredowaj.

⁷ Amejemen ankicredowaj yejsan wel ankitaj. Si agaj momela'confiarowa iga kitoka Cristo, makimati nə iga nejemej nə niktokaj Cristo kensan yéj. ⁸ Anka achi nipanowa kuá' nipoxtajtowa iga toTəko nemá' iga manimandaro ipan amejemej. E', inón nemá' iga manimitzpaləwikan iga máj ximoconfiarokan ipan Yéj, ayéj iga manimitzpojpolokan. ⁹ Anikneki xikijtokan iga nimitzmajmajtijnekij kuá' nimitz-ijkuilowiliáj. ¹⁰ Sekin kijtowaj iga ipan notajkuilolmej nitaajajwajpa, e' kuá' nono' amo-ixtaj nəsiki' awel nitaajajwa wən ken iga nitajtowa, ayá'ki' ken yej tajtəlmati. ¹¹ Inín makimatitokan inomej toknimej iga kuá' niaj nimitzitatij, ijkonsan iga niyoltakuakti' kensan nesi ipan notajkuilolmej yej nimitztitaniliáj este wejka kan nono'.

¹² Nejemej nikəman ayá' nimomachiliskej ken inomej yej moweyimatiltiáj imatikamej. Ayá' ye'tajlamikij iga moweyimatij iseltimejsan, wən mocomparadowaj wən yejemənsan. ¹³ Nejemej ayá' nimokichmatij iga yej ayá'

nikchijkej. Siga ipan tejté niawij niyolpakitij, niyolpakiskej ipan tekipánol yej Dios nēmakakej iga manikchīwakan. Iwán iga inón tekipánol Dios kichij iga manasikan altepe', Corinto te kan amonokej. ¹⁴ Ayá' niawij nimokichmatitij poxsan, sino que ke'san iga nikchijkej. Siga ayéj katka nejemej achto nimitzpaxalowilijkej, awel manimokichmatikan, e' nejemej yej achto nimitzpowilijkej ye'noticiaj de Cristo. ¹⁵ Ayá' nō nia nimoreyimatitij iga tekipánol yej sekin kichijkej, majwa' niknekij máj manitekipanokan wan amejemen, según ken iga nemi anmoconfiarojtiawij ipan Dios. Inón yej niknekij manikchīwakan. ¹⁶ Nō niknekij manikpowakan ye'noticiaj iyikampa Corinto kan aya agaj i' yawi. Ijkón ayagaj wel ne-ijliskej iga nimokichmatitinemij iga se' itekipánol.

¹⁷ Siga agaj kineki mamoweyimati, mamoweyimati iga yej kichij toTe'ko. ¹⁸ Yej imatika moweyimati akajasi iga mamoye'ita, e' yej toTe'ko kiyē'ita, inón kajasi iga makiweyimatiltikan.

11

Pablo kijtowa iga ono' yej ayéj mela'apostolejmej

¹ Maséj achi xine-ijyowikan, malej anka neši iga nixetokti'. Ijkonya xine-ijyowijtokan. ² Dios kichij iga manimitzyokoyakan amejemen. Nikneki iga amejemen nochipa xiktokakan Cristo; amejemen ken tikita se yej takótzino' yej yawi monamiktiti, yej aya yawi wan se', wan nej ken yej nia nimitznamiktiti wan sesan yej itoka' Cristo. ³ Iwán nimajmawi iga inón kowawéj yej kikajkayaj Eva, wel nō mitzkajkawawaj, iwán ay'ya anye'tajlamikiskej iwán ankikajtewaskej iga anmomela'confiarowaj ipan Cristo. ⁴ Amejemen ankitajtolkuij nochi yej asij wan mitztatapowiaj de se' Jesús, ayéj yej nejemej nimitzpowilijkej. Iwán ankikuij se'pa espíritu ayéj iyEspíritoj Dios yej achto ankipiakej, iwán ankiye'kakij se' tájtol, ayéj inón ye'noticiaj yej ankređojkej achto. ⁵ E' nej, ni alin ayá' nimoalimpamati kuá' antajtowaj de inomej apostolejmej yej poxsan moweyimatij. ⁶ Malej ayá' pox wel nitajtowa ken yejemej, e' nikmati máj que yejemej. Inón amejemen mia' vej nimitznextilijkej.

⁷ Kuá' nimitzpowilijkej ye'noticiaj de Dios iwán ayá' nimitztajtanilijkej tomın, çix an nikchij yej ayekti iga nimoalimpamati', iga achi nitēpaltekipanoj iga manitakua, iga ijkón wel nimitzpalēwijkej? ⁸ Nikuñij itomimej se' toknimej yej kitokaj Cristo; ne-ixtawakej iwán iga inón nimitzpalēwijkej. ⁹ Kuá' nonoya wan amejemej wan niknekiá tejté, ayí' nimitztajtanilijkej iga xinepalēwikan.

Tokniwan yej walkej estado de Macedonia newajliguilijkej yej nepolowaya. Nikchij iga amo manimitzkuejkuesokan amejemen iwán ijkón nia nikchijtoti. ¹⁰ Nej nicredowa itájtɔl Cristo wan yej nikijtowa mela'ciertoj. Ijkón nikijtowa iga ayí' nikuilij itomimej yej chantitokej estado de Acaya. ¹¹ ¿Té iga ijkón nikijtowa? ¿Ix iga ayá' nimitzchokiliáj? Dios kimati iga kena nimitzchokiliáj.

¹² Nia nikchijtoti ken nemi nikchiwa iga amo wel mamoweyimatikan inomej yej ayompa tamachtiáj, ijkón yej moweyimatisnekij, makichiwakan nɔ ken nejemej. ¹³ Iga inimejwa' ayéj mela'apostolejmej, yejémejwa' tekipanowanimej yej takajkayawaj, mopajpantiáj iga iyapostolejmej Cristo. ¹⁴ Inón momátiya iga ijkón, iga Tzitzimi' wel mochiwa iga manesi kenya nokta se iyáŋgel* Dios. ¹⁵ Ijkonsan nɔ yej kipalewiáj Tzitzimi', mopajpantiáj ken yej kichiwaj yej yekti. E' kɛman kinkochiwaskej iga kichijkej yej ayekti.

Pablo kinkochiwaj iga iyapóstol toTɛko

¹⁶ Sej nimitzijliáj iga amo agaj mane-ijli iga ayá' niye'tajlamiki; iwán siga ayá' niye'tajlamiki, amejemen ijkón xineomemawikan, iga ijkón achi manikpowa yej nikchij. ¹⁷ Nia achi nimitzijlitij tejté, e' inín ayéj toTɛko ne-ijlij iga manikjito. Nikmati iga ayá' ye'nesi siga nomatikasan niye'tajtowa iga nej. ¹⁸ E' ono' mia' yej imatikámejsan ye'tajtowaj iga yejemej, ¿in nej, te íga awel nɔ ijkón nikchiwa? ¹⁹ Amejemen poxsan ankuayamanikej, e' anki-omemawíáj yej ayompa tamachtiáj. ²⁰ Este anki-iyowiáj yej mitztekimakaj ken an-esclavojmej,† mitzkuiliáj yej amotatkimej, mitzkajkayawaj, mitzpinajtiáj o este ken mitzxaygatatzinaj iga mitzijixko-ijliáj. ²¹ Nipinawa iga nikijtowa, e' nejemej ayá' nimixewijkej iga ijkón manimitzchiwilikan.

E' siga sekin mixewíáj iga moweyimatij, nej nɔ nia nikchiwati, malej inonwa' xɛto'nemilis. ²² ¿In yejemej ix hebreos? Nej nɔ. ¿Ix israelitajmej? Nej nɔ. ¿Ix yejemej ipilówampa Abraham? Nej nɔ. ²³ ¿Ix tekipanowaj iga Cristo? Nej máj nitekipanoj que yejemej, malej nemi nitajtowa ken nixɛto'. Nɛmagakej iga látigo‡ máj que yejemej, nɛpresojwijkej mia' vej, iwán nej mia' vej este nɛmiktijnekiáj. ²⁴ Cinco vej, judiyojmej yej mandarowaj nɛmagakej treinta y nueve azotes iga látigo. ²⁵ Eyi vej nɛmagakej iga kuawi' iwán se vej nɛtewijkej. Eyi vej

* **11:14** 11:14 Xikita glosario "Ángel". † **11:20** 11:20 Xikita glosario "Esclavo".

‡ **11:23** 11:23 Látigo ken tikita chilillo yej chijto' iga kuetax.

awetzi' weyi ákal kan nemi niaya, iwán alín poliwiá iga ni-amikiá, nipanoj se yówal wan se día ni-ajkitinemiá ipan tajkolámar. ²⁶ Nej poxsan nijnijiga niajka, kanaj este ken ni-amikisnekiaya, kanaj este netachtekijnekiaya, no este nemiktijnekiáj tokniwan yej judiyojmej iwán no yej ayéj. No nemiktijnekiáj ipan weyi-altepe', ipan ojti iwán ipan lámár. No nemiktijnekiáj yej mopajpantiáj iga kitokaj toTeko. ²⁷ Poxsan nitekipanoj iwán nisiawi'. Mia' yówal anikochi', nimayana' wan ni-atanegui', nisese'migui' iga ayá' máj nitzotzolyoj.

²⁸ Ayejsan iga ipan inón nipanoj, no nochipa neyolmiktiá iga anka ayá' ye'onokej nochi tokniwan yej kitokaj Cristo. ²⁹ Kuá' agaj ayá' tajpalej, nikmachiliá ken kuá' nej no anitajpalej. Iwán nipinawa wan nikuesiwi kuá' agaj kichiwaltia se' iga makichiwa yej ayékti. ³⁰ Iwán siga achi nimokichmatis, nia nimokichmatiti iga nimomachiliá iga nej awel nochi nikchiwa. ³¹ Dios yej iTaj toTeko Jesucristo yej kajasi iga mamoweyimatilti, kimati iga nej ayá' nemi nitakajkayawa. ³² Ipan altepe' Damasco onoya gobernador yej kitálij el rey yej itoka' Aretas. Kuá' ompa nonoya, inón gobernador kitálij yej matakuidaro ipan ipuertajyomej imorojyo weyi-altepe' iga manepresojwikán. ³³ E', sekin netemowijkej ipan panchikiwéj, nekixtijkej ipan iventanajyo imorojyo weyi-altepe' iwán ijkón wel nicholój, iga ken kuá' nonoyay ipan ima' gobernador.

12

Dios kinextiliá Pablo yej ayagaj kimati

¹ Até motaniliá yej igánajsan ye'tajtowa iga yéj, e' nej ijkón nia nikchiwati. Inán nia nimitzpowilitij visiomej yej nikita', iwán yej toTeko Jesucristo nematiltij. ² Nikixmati se taga' yej kitoka Cristo,* yej kiwigaya catorce años iga kiwigakej ipan tercer cielo kan pox ajko. Anikmati siga yajki wan icuerpoj o ipansan iyespíritoj; Dios kimati. ³ E' nikmati iga inón taga' yajki (anikmati siga wan icuerpoj o ipansan iyespíritoj, Dios kimati), ⁴ iwán kiwigakej kan pox tayekan, iwán ompa kika' tajtolmej yej iyanto', inomej tajtolmej nisé taga' amo makijto. ⁵ Nej wel katka nimokichmatis iga nejwa' in inón taga', e' awel noganaj nimokichmati, san nikijtowa iga nej ken se námol taga' yej ayá' wel nochi kichiwa. ⁶ Malej siga niknekiá manimokichmati, inón ayéj xeto'nemilis iga nemi nikijtowa yej cierto. E' ay'ya máj niye'tajtoj de nej,

* **12:2** 12:2-5 Kuá' Pablo kijtowa "se taga' yej kitoka Cristo", neši ken de yejsan nemi tajtowa.

iga amo agaj makijto máj de lo que kitaj iga nikchíwa wān kikakij iga nikijtowa.

⁷ Inomej visiomej yej Dios neñextilij este poxsay sej iga nimadmiradoj. Iwān iga amo manimoweyimati, inān nikualo, ken tikita itatitan Tzitzimi' nesolowa iga witzti iga ne-iknochiwa. ⁸ Eyi vej niktajtanielij Dios iga makichíwa iga mapachiwi kān nikualoto', ⁹ e' ne-ijlij: "Iga nimitzikenliá, ayá' mitzpolowa nité; kuá' ay'ya titajpalej, nopoder monextiá ipan tej." Inón iga nimokichmati kuá' ayá' nitajpalej, ijkón ipoder Cristo monextiá ipan nej. ¹⁰ Niyolpaki kuá' nikuękuetānto', kuá' kuajkuantas ne-ijliáj yej ajayękti, kuá' kuajkuantas nepolowa, kuá' nemiktijnekij, kuá' ono' yej neyolmiktíá; nochi inín niksufrirowa iga niktoka Cristo. Niyolpaki kuá' nikuękuetānto' iga nikmachiliá iga máj nitajpalej.

Pablo moyolmiktíá iga yej kitokaj Cristo yej ichamej Corinto

¹¹ Nimochij ken yej xętokti' iga nimokichmati, e' amejemen ken kuá' anętekimakakej iga ijkón manikchíwa. Amejemenwa' katka in xiye'tajtokān iga nej, iga nej achonsan nivalerowa ken inomej apostolejmej yej moweyimatij; malej nejki' ayéj tę noteki. ¹² Kuá' nonoya amowañ, nimitzneñtilijkej iga nej nimela'apóstol iga ankitakej yej nikchij, milagrojmej wān nochi yej mochij iga ipoder Dios wān ayí' nimosemá' niga nikuesiwi'. ¹³ Yej nikchij iga sekin iglesias, nō nikchij iga amejemen. Poliwiasan iga manimitztajtaniļikan iga achi xinepalewikan iga tomīn. ¡Siga inón iga nimitzyolmiktijkej, achi xineperdonarokān!

¹⁴ Inān nóchiya nikpiá iga niáj nimitzpaxalowilítij, iga inín másisya eyi vej iga nia, iwān inān ayá' nō nimitztajtaniļiskej iga xinepalewikan iga tomīn. Nej ayá' niktemowa yej amejemen ankipiáj, sino que amejemen nokta, iga tętajwa' in kinechkowa tomīn iga ipilowañ, ayéj tepilowañ iga tętaj. ¹⁵ Iwān nipaki iga manigastaro yej nikpiá, iwān este nej nemi nitami iga amejemen xiye'onokān. ¿Ix iga máj nimitzchokiliáj, amejemen máj alín annechokiliáj?

¹⁶ Amejemen ankimatij iga ayá' nikneki ximoyolmiktikan iga xinemakakan tomīn. Malej ono' sekin yej kijtowaj iga nikyokachij iga nimitzmawetziltijkej ipan trampa. ¹⁷ E' nej ayá' nimitzkajkayajkej kuá' nimitztitanilijkej toknimej. ¹⁸ Tito niktajtanielij iga mamitzpaxalowilítij wān se' toknīn. ¿Ix mitzkajkayajkej Tito iga mamitzkixtilikan tomīn? Amejemen ankimatij iga Tito wān nej sansé iga ninejnemij iwān iga nitajlamikij.

19 Anka amejemen ankijtowaj iga nejemej nemi nimo-tajtowiliáj anmo-ixtaj, ayéj ijkón, majwa' nemi nitajtowaj iyixtaj Dios ken yej itátkipa Cristo. Nokñimej, nochi yej nikchijkej, nikchijkej iga manimitzpaləwikan iga máj ximo-confiarokan ipan Cristo. 20 Nimoyolmiktía iga kuə' niáj nimitzitatij, anka ayá' nimitzasitij ken nej niknekiá, anka amejemen ayá' nō anne-itaskej ken amejemen ankinekij. Nima-jmawi iga nimitzasitij anka anmokuejkuesojtoskej, o anka anmo-ixitztoskej, ankuejkuesitoskej, anmoyojoykatijtoskej, anmo-ijistakawijtoskej, anmopopojtoskej, anmoweyimatisoskej wən ayá' tamelá amonoskej. 21 Nō nimoyolmiktía iga kuə' sej nimitzpałowilitij, anka noDios kichiwaw iga manipinawa iwán nichokas iga mia' de amejemej ayá'san ankikajtewaj yej ikayay ankichijtiwalkej yej ayəkti, majsan anmotəkaj wən yej ayá' íwən annamiktitokej. Ankichiwaw iyixtaj tokniwən yej ayəkti este ay' ampinawaj.

13

Pablo tanqotza

1 Iga niáj sej nimitzitatij, masis eyi vejya iga nimitz-pałowiliáj. Xikejlamikikan ken kijtowa itajtōl toTəko: Iga agaj mamotəlwi, kineki ompa maono ome o eyi yej makijtokan iga kitakej yej ayompa mochi. 2 Iga sej nimitz-pałowilitoyaj nimitznōotzkej iga ayá' nia nimitziknelitij amejemen wən sekin siga ayá' ankikajtewaj iga ankichiwaw yej ayəkti. Malej wejka inán nono', sej nimitznōotzaj ken kuə' nono' amotənoj. 3 Amejemen ankinekij xikitakan siga kuə' nej nitajtowa, melá' iga Cristo nətajtōlmaka. Cristo ayéj iga awel mitzchiwiliáj tejté iga mamitzcastigarokan, sino que ipan amejemen monextiá iga kipiá poder. 4 Melá' iga kuə' kiclavarojkej Cristo ipan cruz, ayá' katka tajpalej, e' inán isato' iga ipoder Dios. Ijkonsan nō ken onoya Cristo, nejemej ayá' nitajpalejkej, e' iga nisətitokej wən Cristo, nisatoskej iga ipoder Dios iga manimitzpaləwikan amejemen.

5 Amejemenan ximomachilikan siga anmoconfiarojtokej ipan toTəko. ¿Ix ayá' ankimatij iga ipan amejemen ono' Jesucristo? Siga ayá' anmomela'confiarojtokej ipan Cristo, ijkón sí anmopopolójkeja. 6 Nejemej nikij-towaj iga ankimela'matij iga nejemej ayá' nemi nimomapolowaj. 7 Iwán niktajtaniliáj Dios iga amejemen iga amo xikchiwakan nité yej ayəkti. Ayéj iga nejemej manimonextikan iga niye'nemij, sino que iga amejemen xikchiwakan yej yəkti, malej iga manəsi iga nejemej aniwelitiakej. 8 Nejemej awel nikchiwaw tejté yej kitzakuiliá

iga mamokaki itájtł toTęko, welsan nikchıwaj tejté iga mapiwi itájtł toTęko yej mela'ciertoj. ⁹ Inón iga, si amejemen máj antajpalejkej, nejemej nipakij iga ayá' nitajpalejkej. Iwán ni-oradowaj iga máj xiye'nemikan ipan iyojwi Cristo. ¹⁰ Nimitzijkuilowiliáj inın ama' kuá' aya nia nimitzitatij iga weljo' ximoyolpatakan, ijkón kuá' nasis ayá' nimitzajawaskej. Dios nemá' iga manimandaro iga manimitzpalęwikan ayéj iga manimitzpolokan.

Pablo monawatiá

¹¹ Inonsan nimitzijliáj nokniwan iga nimonawatiá iwán amejemen. Nimitztajtaniliáj iga xipaktokan, xikchıwakan iga máj xiye'nemikan, sesan amoalmajmej wan sekin, iwán xonokan tamelá, iwán Dios yej tepoxchokiliá onos wan amejemen. ¹² Ximopipitzokan iga ximosaludarokan ken Dios kiyé'ita. ¹³ Nochi tokniwan yej kitokaj Cristo mitzejlamikij.

¹⁴ ToTęko Jesucristo mamitziknelikan, Dios mamitzchokilikan iwán iyEspíritoj maono wan amejemen. Ijkónyawa'.

Ama' yej San Pablo kijkuiloj iga yej kitokaj Jesucristo yej chantitoyaj Galacia Gálatas

Pablo tasaludarowa

¹ Nej, niPablo, yej itatitan Jesucristo. Neṭapejpen Jesucristo iwán Dios yej toTaj yej ki-ojpa-ixitij Jesús kan miktoya. Ayá' neṭapejpen niga neṭitan taga' iga inín tekípánol. ² Nej iwán nochi tokniwan yej kitokaj Jesucristo yej nij iwan nonokej, nimitzijkuilowiliáj inín ama' amejemen yej ankitokaj Jesucristo yej amonokej ipan estado de Galacia. ³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iga xonokan tamelá. ⁴ Jesucristo kichij ken kine' Dios yej toTaj wan motemá' iga mi' iga totechko, iga matemawani iga ay'ya matikchiwakan yej ayekti ken kitekichiwaj yej onokej inán ipan inín tajli. ⁵ ¡Nochipa mamoweyimatilti Dios! Ijkónyawa'.

Ateyi se' ye'noticiaj yej tamawaniá

⁶ Anikojasi te iga amejemen nimaninsan ankikajtéjkeja Dios yej mitznotzkej iga Cristo mitzikneliáj, iwán nemi ankitokaj sé'paya tamachtilis yejki' tamawaniá. ⁷ Ayéj iga ono' se' ye'noticiaj yej tamawaniá. Nimitzijliáj inín iga ono' sekin yej mitzkuejkuesowaj iwán kipatasnekij ye'noticiaj de Cristo yej temawaniá. ⁸ E' siga agaj mitzpowiliáj sé'paya ye'noticiaj ayéj ken yej nimitzpowilijkej, inón Dios makiknochiwa nochipa, até kichij siga manimitzpowilikan nejemen o se ángel* yej wj' ipan cielo. ⁹ Ken nikijtoja sej, inán sej nikijtowa: A'san neši mitzpowiliáj sé'paya ye'noticiaj, ayéj ken nimitzpowilijkej, inón Dios kiknochiwas kan tawewelkato'.

¹⁰ Kuá' nikijtowa inín, ¿ix iga maneyey'itakan o iga maneyey'ita Dios? Ayá' nikneki maneyey'itakan. Siga niknéki-o' maneyey'ita la gente, nej ayo' katka nikchiwaya ken neṭekimaka Cristo.

Cristo kitapejpen Pablo iga itatitan

¹¹ Xikmatikan nokniwan iga ye'noticiaj yej tamawaniá yej nikpowa, ayéj tájtol yej kejlánkejpa tajtaga'; ¹² iga nej ayá' nemachtij se taga', niga agaj nenextilij, majwa' Jesucristo imatika nenextilij.

* 1:8 1:8 Xikita glosario "Ángel".

¹³ Amejemēn ankimátija ken iga ninemiá kuā' nikchiwaya ken tanēxtiliáj judiyojmej. Amejemēn ankimatij ken iga poxsan nikuejkuesitinemiá kuā' niktemowaya yej kitokaj Dios iga manikpolokan. ¹⁴ Wān nej máj nikchij nochi ken tanēxtiliáj judiyojmej que sekin yej íkuā'san nimoskaltijkej. Nej nokta yej máj nikchijtoya ken tamachtiayaj no-ikyapatajwewetkej. ¹⁵ E' Dios nētapejpen este kuā' nētalaxwíjtogo' noyē' iwán nēnotza' iga nēpoxiknelij. Iwán kuā' yéj ijkón kine', ¹⁶ nej nēnextilij iPiltzīn iga manikpowa itájtōl yej tamanawia, manikpowili yej ayéj judiyojmej. Wān kuā' inín mochij, ayá' niájkiya niktajtano agaj, ¹⁷ niga niajki Jerusalén iga manikitatij yej achto Cristo kititan kuā' aya nēnotza. Majwa' niajki ipan ital Arabia, iwán niajki sej altepe' Damasco.

¹⁸ Ayá' niajki Jerusalén este que panoj eyi año; iwán ompa nikixmati' Pedro, iwán quince días nisen-onoyaj iwán. ¹⁹ E' ayá' nikita' sekin iyapostolejmej† Jesús, petz Jacobo yej iyiknīn toTēko Jesús. ²⁰ Inín yej nemi nimitz-ijkuilowiliáj, nimitznojma-ijliáj iyixtaj Dios iga ayá' nemi nimitzkajkayawaj.

²¹ Máj máj niajki ipan ital estado de Siria iwán estado de Cilicia. ²² Iwán tokniwān yej kitokaj Cristo yej onokej ipan ital Judea aya ne-ixmatiáj, ²³ san kikakiáj iga kijtowaj: "Yej ikya tētemowaya iga te-iknochiwa, inán kipojtinemi ye'noticiaj yej ikya kinekiá mapoliwi." ²⁴ Iwán kiweyimatiltiayaj Dios iga neyolpata'.

2

Sekin itatitanimej Cristo komemawiaj Pablo

¹ Kuā' panoj catorce año, sej niajki Jerusalén iwán Bernabé iwán nikujga' nō Tito. ² Niajki iga Dios nēnextilij iga mania ompiga. Ompa Jerusalén, nimonechkojkej wān sekin yej momati iga kimachtiayaj yej kitokaj Jesús. Nimonechkojkej noyokámejsan, wān nikijlikej nokta ken iga nikpowa ye'noticiaj yej tamanawia yej nikpowilia yej ayéj judiyojmej wān yejemej nētajtolkuikej. Ijkón nikchij iga amo agaj makijto iga báldejsan tekipánōl yej nikchij wān yej nikchijto'. ³ E' yejemej ayá' kitekimakakej iga mamocircuncidaro* Tito malej iga ayéj judío. Tito nō nemiá nowān. ⁴ De inín nitajtojkej iga sekin yej mopajpantiáj iga kitokaj Cristo, ichtakakalakkej kan nonoyaj, wān kinekiáj iga Tito mamocircuncidaro. Inimej kalakkej iga tapipiáj, iga makitakan ken iga Cristo Jesús tēmanawia iga ay'ya

† 1:19 1:19 Xikita glosario "Apóstol". * 2:3 2:3 Xikita glosario "Circuncisión".

te-ilpitokej iley Moisés. Yejemen kinekiáj sej matechiwakan ken esclavojmej† iga matikchiwakan nochi yej kijtowa la ley. ⁵ E' ni alín ayá' niktajtolkuilijkej iga niknekikej iga mela'ye'noticiaj yej mitzmanawiáj nochipa maono wan amejemen.

⁶ Wan yej kixmatij iga tayakantokej, ayá' ne-ijlijkej iga manikpata ken iga nikpowa ye'noticiaj. Malej iga ayá' nikmatisneki te iteki in yejemej, iga Dios ayá' sesan máj kiye'ita. ⁷ Majwa' yejemej até ne-ijlijkej iga kitakej Dios nemá' notekipánol iga manikpowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej, kensan Dios kitekimá' Pedro iga makipowili judiyojmej. ⁸ Iga inonsan Dios yej kititan Pedro iga makipowili ye'noticiaj yej judiyojmej, nej no netitan iga manikpowili yej ayéj judiyojmej.

⁹ Jacobo, Pedro iwán Juan yej máj tayakantokej, kitakej iga Dios nemá' inin tekipánol, inón iga nemakitzkijkej nej iwán Bernabé. Inin kichijkej iga manesi iga neye'itakej, iga manesi iga no kiye'itaj iga maniakán manitekipanotij kan onokej yej ayéj judiyojmej, miej yejemej yawij tekipanotij wan judiyojmej. ¹⁰ Netajtanilijkejsan iga manikpalewikan yej amotapialiaj, inón nokta yej nochipa nikchijtiwaj'.

Pablo kajajwa Pedro

¹¹ E' kua' Pedro asi' ipan weyi-altepe' Antioquia, nikijxko-ijlij iga ayompa kichijtoya. ¹² Acho Pedro takuaya iwán yej ayéj judiyojmej, e' kua' asikej sekin yej kititan Jacobo, Pedro moyokatij wan ayo' takuaya iwamej, iga kimajmawiliaya inomej judiyojmej. ¹³ Iwán sekin judiyojmej yej kitokaj Cristo kichijkej ken kichij Pedro malej iga kimatij iga ayompa. Este Bernabé no kichij ken yejemej iga atakuaya wan yej ayéj judiyojmej. ¹⁴ Kua' nikita' iga yejemej ayá' nemi kichiwaj ken tatekimaka mela'ye'noticiaj yej tamánawiá, nikijlij Pedro iyixtaj nochi: “Ken tej ti-judiyoj, iwán atikchijtoya ken tatekimaka iley Moisés; ¿te iga tiknextilia yej ayéj judiyojmej iga makichiwakan yej judiyojmej kitekichiwaj?”

Welsan timomanawiáj iga timoconfiarowaj ipan Cristo

¹⁵ Tejemej totékiya iga tijudiyojmej, iwán tikijtowaj iga ayá' tikchiwaj yej ayékti ken kichiwaj yej ayéj judiyojmej. ¹⁶ Tikmatij iga ayagaj wel ye'onos iyixtaj Dios iga kichywa ken tatekimaka iley Moisés. Wel tiye'onoj iyixtaj Dios iga timoconfiarowaj ipan Jesucristo. Inón iga no tejemej timoconfiarojkej ipan Jesucristo iga matiye'onokan iyixtaj Dios iga timoconfiarowajsan, ayéj iga tikchiwaj ken tatekimaka

† 2:4 2:4 Xikita glosario “Esclavo”.

la ley. Iga ayagaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga kichíwasan ken tatekimaka la ley.

¹⁷ Inán siga tiknekij matiye'onokan iyixtaj Dios iga timonfiarowaj ipan Cristo, wan timomakaj de cuenta iga tejemej no tikchiwaj yej ayekti, inón ayá' kijtojneki iga Cristo techiwaltiaj yej ayekti. ¡Ayéj ijkón! ¹⁸ Siga nikijtowa iga la ley ayá' nepalewiá iwán sej nimoconfiarowa iga wel nikchiwa ken la ley tatekimaka, iga ijkón nikchiwa nokta yej ayekti. ¹⁹ Kuá' nikchiwasnekiá ken la ley kijtowa, nikita' iga awel nikchiwa ken Dios kiyé'ita. Wan iyixtaj la ley nimigui', iga wel manono iga Dios. ²⁰ Nej nimigui'ya pan cruz wan Cristo; inón iga ayo' nej in yej nisato', Cristo isato' nopan, iwán inán iga nono', nono' iga nimoconfiarowa ipan iPiltzin Dios yej nechokilij iwán migui' iga nej. ²¹ Dios tepoxikneliá malej iga ayá' teajasi iwán awel niktepo'maka, wan siga agaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga kichíwasan ken kijtowa la ley, báldejsanwa' migui' Cristo.

3

Dios temaka iyEspíritoj iga timoconfiarowaj ipan yéj

¹ ¡Amejemen yej anchantitokej Galacia, ni alín ayá' anye'tajlantokej! ¿A'yéj mitzkajkayajkej iga amo xikchiwakan ken kijtowa ye'noticiaj? Kuá' nimitzpowlilijkej ye'noticiaj nimitznojma-ijlijkej ken iga kimiktijkej Jesucristo ipan cruz, ankentenderojkej ken kuá' katka amonoyaj kuá' mochij. ² Ta' xine-ijlikan inín: ¿Ix Dios mitzmakakej iyEspíritoj iga ankichiwaj ken tatekimaka iley Moisés, o iga ankiçedojkej kuá' ankikakikej ye'noticiaj? ³ ¿Te iga ayá' anye'tajlantokej? Kuá' ampewakej iga ankitokaj Cristo, mitzpalawijkej iyEspíritoj Dios, ¿inán ix ankinekij amoséltisan xikchiwakan ken kineki Cristo? ⁴ ¿Ix báldejsan ankijyowijkej iga mitziknoçhijkej iga ankitokaj Cristo? Masej amo katka báldejsan. ⁵ Kuá' Dios mitzmakaj iyEspíritoj iwán kichíwa ipan amejemen yej ayi'pa mo-ita, ¿te iga kichíwa? Ayá' kichíwa iga amejemen ankichiwaj ken la ley tatekimaka, sino que iga ankiçedowaj ye'noticiaj yej ankikakikej.

⁶ Xikejlamikikan iga Abraham moconfiaroj ipan Dios, iwán iga moconfiaroj, inón iga Dios kita' ken yej ayá' kichij yej ayekti. ⁷ Inón iga amejemen xikmatikan iga yej moconfiarowaj ipan Dios, inómejwa' in ipilowan Abraham. ⁸ Wan Dios kijtowa kan ikuuiljto' itájtól iga kiyé'itas yej ayéj judiyojmej iga moconfiarowaj ipan yéj; icyay ijkín kijlij Abraham inín ye'noticiaj: "Iga tej nochí gente ipan tajli yawij ye'onotij." ⁹ Ijkón iga yej moconfiarowaj ipan

Dios, Dios kichiwás iga maye'onokan ijkón kensan Abraham ye'onoya iga moconfiaroj ipan Dios.

¹⁰ Jej moconfiarowaj iga wel kichiwaj ken tatekimaka iley Moisés, Dios kinkochiwás iga itájtól kijtowa: “Yej ayá' kichíwa nochi ken tatekimaka iley Moisés, inón Dios kinkochiwás.” ¹¹ Xikmela'matikan iga ayagaj ye'onos iyixtaj Dios iga kichíwa ken tatekimaka la ley; itájtól Dios kijtowa: “Yej moconfiarowa ipan Dios, Dios kiye'ita iwán yawi onoti nochipa wan yéj.” ¹² Jej kitoka iley Moisés, nochipa makichíwa ken tatekimaka inón ley, ayéj iga moconfiarowa ipan Dios. Iga itájtól Dios kijtowa: “Siga tikneki iga nochipa xono, xikchíwa nochi yej tatekimaka iley Moisés.”

¹³ Malej iga tejemej awel tikchíwaj nochi ken tatekimaka iley Moisés, Cristo temanawij kuá' mi' ipan cruz; kinkochijkej totechko. Ken ijkulijto' ipan itájtól Dios: “Yej miki pipilójt'pa ipan kuawi', inón toknín Dios kiye'ita iga kinkochijkej.” ¹⁴ Mi' Cristo iga Dios makichíwa iga wel maye'onokan yej ayéj judiyojmej, ijkón ken kijlij Abraham. Iwán tonochín iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús wel matikiakan iyEspíritoj Dios yej kijtoj iga temakas.

La ley iwán yej Dios kijtoj iga temakas

¹⁵ Nokniwan, nia nimitznexilitij kan ximixkujtikán ipan yej kichíwaj tokniwan: Kuá' se taga' motajtoltiá iwán agaj iwán kichíwaj se ama' kan nesi iga motajtoltiyjeja iwán kifirmarowaj, ayagaj wel kijtowa iga amo mamochíwa niga wel kitáliliá se' tájtól. ¹⁶ Puej Dios kijlij Abraham iwán ipiltzín* ipilówampa iga kimakas yej yekti. Kan ijkulijto' ayá' kijtowa iga “ipilowan ipilówampa” kenkuá' nemi kijliá mia' gente, sino que kijtowa: “ipiltzín ipilówampa”, inón kijtojneki sesan, inonwa' Cristo. ¹⁷ Ininwa' in yej nikijtojneki: Dios motajtoltij iwán Abraham iwán Dios kijtoj iga kichíwas ken motajtoltiyjej. Inón iga iley Moisés, yej wálaj kuá' pánoja cuatrocientos treinta años, awel kijtowa iga ómpaya matami ken iga motajtoltiyjej. Siga ijkón, báldejsan yej Dios kijtoj iga kichíwas. ¹⁸ Siga Dios temaka yej pox yekti iga tikchíwajsan ken tatekimaka iley Moisés, ayéj katka iga matimoconfiarokan ipan yej Dios kijtoj. E' yej Dios kimá' Abraham, kimá' iga kijlij iga kimakas, ayéj iga Abraham kitánijpa.

¹⁹ Iwán ¿téjastaj in iley Moisés? Inón kimakakej iga manesi iga mochíwa yej ayekti. Inón ley tami' este que wálaj inón “iPiltzín” yej Dios kijtoj iga wí'. Dios kimá'

* **3:16** 3:16 Ipan griego kijtowa “semilla”, yej wel kijtojneki sesan o mia'. Niga Pablo kijtowa iga kijtojneki Cristo.

inón ley angelejmej iga yejemen makimakakan Moisés, wan Moisés kimá' judiyojmej. ²⁰ E' kuá' Dios kijlij Abraham yej kimakas, Dios akitemoj agaj iga makipowili iga imatika nokta kijlij. Dios sesan wan wel kichíwa iséltisan ken kineki.

Tejas in la ley

²¹ ¿In inín ix kijtojneki iga iley Moisés ono' icontraj yej Dios kijtoj iga kichíwas? Ayéj ijkón. E' siga Dios temakaka se ley yej wel kichíwa iga matonokan, ijkón wel tiye'onoyaj iyixtaj Dios iga san tikchíwaj yej tatekimaka la ley. ²² E' ijkuilijto' ipan itájtól Dios iga nochi gente ilpito' iga kichijto' yej ayékti; ijkón iga petz yej kicredowa ipan Jesucristo wel makipiá yej Dios kijtoj iga tamakas.

²³ Kuá' aya wí' yej ípan timoconfiarowaj, kenkuá' te-ilpitoya la ley, tikchixtoyaj iga matikixmatikan yej ípan matimoconfiarokan. ²⁴ La ley ken se yej teojmá' iga tewiga' kan ono' Cristo, iga mateye'ita Dios iga timoconfiarówajsan ipan Jesucristo. ²⁵ E' inán iga ási'ya yej ípan timoconfiarowaj, ayo' teojmaka la ley.

²⁶ Iga annoconfiarowaj ipan Cristo Jesús, amejemen nochi ipilowan Dios. ²⁷ Nochi amejemen anmosetilijkej iwán Cristo iga anmobautizarojkej.† Inán annémija wan Cristo kenkuá' yéj amotzótzol. ²⁸ Até kichij siga se judío o yej ayéj, esclavo o yej ayéj, taga' o siwa'; iga ansétitokej iwán Cristo Jesús, kenkuá' sesan amonokej. ²⁹ Siga amejemen itatki Cristo, amejemen ipilowan ipilówampa Abraham, iwán amotatki nō mochíwas yej Dios kijlij Abraham iga kimakas.

4

¹ Inín yej nikijtojneki: Mie j aya yolej se tepiltzín yej kimakaskej nochi iga mochíwas itatki, nesi ken se namoltekipanowani yej ono' ichan malej iga yéj nochi itatki. ² Ono' yej kiskaltia inón tepiltzín iwán ono' yej kita nochi yej itatki, este kuá' kijtoj itaj iga kimakas yej kikuis. ³ Ijkonsan nō tejemej, kuá' aya tikixmatiáj Cristo, ken kuá' aya tiyolejkej, tikchijtoyaj ken kitekimakaj yej kitokaj yej ayéj mela'diosmej. ⁴ E' kuá' asi' tiempo yej Dios kijtoj, kititan iPiltzín, yej onoko ipan se siwa' iwán kichij ken tatekimaka iley Moisés. ⁵ Wajaj iga texitomako kan tetekimatoya la ley, iga Dios mateomemawi ken ipilowan.

⁶ Iwán inán iga amejemej ipilówanya Dios, kititan iPiltzín iyEspíritoj ipan amoalmajmej; iwán iga iyEspíritoj wel tikijliáj Dios: “¡TinoTaj, noPáj!” ⁷ Inán iga tej ipiltzín Dios,

† 3:27 3:27 Xikita glosario “Bautizar”.

inán ayo' mitztekimaka la ley. Iwán iga tej ipiltzın Dios, yawi mitzmakati yej pox yekti iga ticredowa ipan Cristo.

Pablo kinonotza yej mokuemasnekij iga kichiwaj ken tatekimaka la ley

⁸ E' kuá' amejemen aya ankixmatiáj Dios, an-ilpitoyaj iga ankitokayaj yej ayéj mela'diosmej. ⁹ Inán iga ankixmatij Dios, o matikijtokan, Dios mitzixmatij amejemen, ¿te iga sejo' anmoconfiarojnekij ipan yej ayéj mela'diosmej yej awel te kichiwaj iwán anmotemakaj iga mamitzilpitokan iga ankitokasnekij sej? ¹⁰ Ankinekij iga Dios mamitzye'itakan iga té ankichiwaj ipan sekin día, meses, fecha iwán año. ¹¹ Nimajmawi iga báldejsan nochi yej nimitzmachtijkej.

¹² Nokniwan, nimitzijliáj iga ximochiwakan ken nej, iga nej nq nimochij ken amejemen iga ayo' netekimakato' la ley. Amejemen ayá' annehiwilijkej nité yej ayékti. ¹³ Ankimátija, kuá' achto nimitzpowilijkej ye'noticiaj yej tamanawiá, nikawi' wan amejemen iga ayékti nikmachiliaya. ¹⁴ Iwán iga ayékti nikmachiliaya, amejemen wel katka ayá' anneye'itayaj, e' malej ijkón amejemen ayá' annepinajtijkej niga annesemakakej. Majwa' anneomemawijkej ken se iyángel Dios; ken kuá' nemi ankememawíáj Jesucristo nokta. ¹⁵ ¿Te iga inán ayo' ampakij? Wel nikijtowa inın iga nimitztajtowiliáj, siga wel katka este annemakayaj amoyix. ¹⁶ Iwán inán, ¿ix anne-ijiyaja iga nimitzijlijkej yej ompay nokta?

¹⁷ Yej kinekij iga xikchiwakan ken tatekimaka iley Moisés, ayéj iga mitzye'ojmakaj. Yejemej kinekij mamitzyokatikan iwán nejemej, iwán yejémejsan kixye'itakan. ¹⁸ Yekti iga xiknekikan iga xikpalewikan sekin, siga yej ankichiwiliáj nokta yej yekti, e' xikchiwakan nochipa, ayéj kuá'san nono' amowan. ¹⁹ Amejemen yej nimitznekij ken nokta annopilowan, sej nimoknochijto' iga amejemen, ken tikita se teye' kuá' kwaloto' iga taonoltiá; iwán ijkón nia nimoknochijtoti este que xikmela'tokakan Cristo. ²⁰ ¡Niknekiskiaya magui' sémiya nokta manono amowan iga manimitzt-zojtzopeli'notzakán, puej ayo' nikmati te nikchíwa wan amejemen!

Mamixkuñtilo ipan Agar wan Sara

²¹ Amejemen yej ankichíwasnekij ken tatekimaka iley Moisés, xine-ijlikán inın: ¿Ix ayí' ankikakikej ken kijtowa inón ley? ²² Kijtowa iga Abraham kipiá' ome isiwá', se yej imela'siwá' yej itoká' Sara, iwán se' yej isirvientaj Sara yej itoká' Agar. Sejsé isiwá' kita' se ipiltzın. ²³ E' ipiltzın sirvienta onoko iga taga' kine', miej ipiltzın yej ayéj

sirvienta onoko iga mochij yej kijtoj Dios. ²⁴ Inón taťapowalis kaŋ mamixkuĩtilo. Inomej ome siwaťkej kijtojneki ome pacto yej Dios kichij. Se de inón pacto mochij ipan tepe' Sinaí, iwán inón tenextiliá de Agar; nochi ipilowaŋ Agar onoj iga esclavojmej iga kipiáj iteko yej la ley. ²⁵ Agar kijtojneki inón tepe' yej itoťka' Sinaí yej ono' Arabia, inón kijtojneki Jerusalén yej inán ono' ipan taťli, iga yej ompa chaťtitokej waŋ ipilowaŋ kitekimakatokej iley Moisés. ²⁶ E' Sara kijtojneki se' Jerusalén yej ono' ajko ipan cielo, inoŋwa' ayéj esclava, iwán tejemej ipilowaŋ. ²⁷ Iga itáťťol Dios kijtowa:

Xipaťi tej siwa' yej ayá' tipilowa;

xitzaťtzi iga tipaťi, tej yej ayí' tipilkualo.

Iga siwa' yej kikaťteťkej yawi kipiati máť ipilowaŋ,

máť que inón siwa' yej weweyjoť.

²⁸ Nokniwaŋ, tejemej ken tikita Isaac yej ipiltzĩn Sara; tejemej tepilowaŋ yej Dios kijtoj iga onoskej. ²⁹ E' ijkón ken ikya ipiltzĩn Agar, yej onoko iga taťa' kine', kiknoťhij ipiltzĩn Sara, yej onoko iga kine' iyEspĩritoj Dios; ijkón no inán, yej kichĩwasnekij ken tatekimaka iley Moisés, te-iknoťhijwaj tejemej yej tonokej iga iyEspĩritoj Dios. ³⁰ E', ģťe kijtowa Dios ipan itáťťol? Kijtowa: "Xikixťi esclava iwán ipiltzĩn, iga ipiltzĩn esclava awel kikui yej itatkiijyas ipiltzĩn yej ayéj esclava." ³¹ Inón iga nokniwaŋ, tejemej ayéj ken ipilowaŋ yej esclava yej kitekimakato' iley Moisés, majwa' tejemej ipilowaŋ yej ayéj esclava iga timoconfiarowaj ipan Cristo.

5

¹ Cristo texiton iga ayo' matetekimakato la ley. Inón iga xixitontokaŋ, iwán ayo' ximotemakakaŋ iga sej mamitťteki-makatokaŋ la ley.

² Ta' xineťakikaŋ, nej niPablo, nimitzĩľiáj siga amejemen anmocircuncidaťowaj, ayá' mitťpalewiáj iga migui' Cristo.

³ Nimitzĩľiáj sej iga nochi yej mocircuncidaťowa, yawi onoti iga makichĩwa nochi ken tatekimaka iley Moisés.

⁴ Amejemen yej ankijťowaj iga anye'onokej iyixťaj Dios iga san ankichĩwaj ken tatekimaka la ley, anmoyokatijkej de Cristo iwán ankikaťteťkej Dios yej te-ikneľiá. ⁵ E' iga nejemej, iyEspĩritoj Dios nenexťiliáj iga nejemej niawij niye'onotij iyixťaj Dios iga nimoconfiarowaj ipan Cristo.

⁶ Siga tiťetitokej iwán Cristo Jesús, até kichij siga tonokej circuncidaťoj o ayá', monékisan iga matimoconfiaroťkaŋ ipan Dios, iwán siga timoconfiarowaj, tikneťiskeja tokniwaŋ.

⁷ Amejemen ómpaya ken ankichijťoyaj. ģA'yéť mitťkaťwaltijkej iga ayo' xikchĩwakaŋ ken kijtowa

mela'ye'notíciáj? ⁸ Ayéj Dios yej mitzkawaltijnekij, iga Dios nokta yej mitznótzaj. ⁹ Amo xikēlkawakan iga “alín levadura* kipoşawayaltía nochi tixti kuá' mochiwa pan.” Ijkón se yej ayompa tamachtía wel kichikokixtiá komati tokniwan. ¹⁰ Nej nimoconfiarowa ipan toTēko iga amejemen ankitokaskej ken nimitzmachtijkej, e' Dios yawi kicastigaroti yej mitzkuejkuesowaj, a'san neşis.

¹¹ Nokniwan, siga nej katka manitatekimakátoo' iga mamocircuncidarōlo, judiyojmej ayá' ne-iknochiwayaj iwán ayá' kikuejkuesowayaj kuá' kikakij iga nikpowa te iga Cristo migui' ipan cruz. ¹² E' inomej yej mitzkuejkuesojtinemij iga ximocircuncidarokan, imasejwa' nochi yejemej mamomela'tekikanya!

¹³ Nokniwan, Dios mitznótzkej iga ayo' mamitztekimakatokan la ley. Malej iga ijkón, amo xikchiwakan ayompa kensan kineki amoalmaj, majwa' ximosepampalewikan iga manesi iga anmonekij. ¹⁴ Iga nochi yej tatekimaka la ley wel mochiwa ipan inín yej ijkín kijtowa: “Xikchokili mokniñ kensan tej timochokiliá.” ¹⁵ Nimitzijliáj, siga anmotankuaj iwán anmokuaj amejemensan, anyawij anmosepantamitij.

Matinemikan ken kineki iyEspíritoj Dios

¹⁶ Inín yej nimitzijliáj: Xinemikan ken kineki iyEspíritoj Dios, iwán amo xinemikan ayompa ken kineki amoalmaj. ¹⁷ Iga nochi yej ayekti tikchiwasnekij, akiye'ita iyEspíritoj Dios, iwán iyEspíritoj Dios akiye'ita yej ayekti tikchiwasnekij. Iyomextimej ayá' moye'itaj, inón iga amejemej awel ankichiwaj yej ankinekij. ¹⁸ E' siga iyEspíritoj Dios mitzojmakaj, ayo' mitztekimakatokej la ley.

¹⁹ Néşisan yej ayompa kichiwaj ken kinekij iyalmajmej, ijkín kichiwaj: kochij wan yej ayá' iwan namiktitokej, kichiwaj yej pox ayekti, este ayo' pinawaj iga ayompa kichiwaj, ²⁰ kiweyimatij idolojmej, taachisarowaj, ta-ijiyaj, pox takuejkuesowaj, kikuilijnekij yej se' itatki, pox kuejkuesiwij, kinekij yejémejsan mamoye'chiwakan, moyojoyokatiáj iwán monechkowaj wansan yej moye'itaj, ²¹ ta-ixitaj, tamikitiáj, sentawanaj kan pox tajtakuaj iga ilwichiwaj, iwán kichiwaj sékino' yej ijkómpasan. Nimitznōtztaj amejemen kensan achto nimitzijlijkej, yej ijkón kichiwaj, ayá' wel kalakiskej kan reinarowa† Dios.

²² E' iyEspíritoj Dios kichiwa ipan toalmaj iga matimochokilikan, matipaktokan, matonokan tamelá, amo nimanin matikuesiwikan, matite-ijiknimej, matikye'chwilikan sekin, nochipa matikchiwakan ken

* 5:9 5:9 Xikita glosario “Levadura”. † 5:21 5:21 Xikita glosario “Kén iga Dios reinarowa”.

tikijtowaj iga tikch_iwaskej, ²³ matiyoltzopelikmej, iwán matimoyoltakuawilikan kuá' tikch_iwasnekij yej ayekti. Ateyi nisé ley yej tatekimaka iga amo matikch_iwakan ijk_n. ²⁴ Iwán yej tiktokaj Jesucristo, tikmiktijkej ipan cruz nochi yej ayekti yej kich_iwasneki toalmaj. ²⁵ Ya que iyEspíritoj Dios kichij iga wel matiye'onokan, matikch_iwakan nochi ken tenextiliá.

²⁶ Amo matimoweyimatikan, amo matimokuejkuesokan niga matimosepan-ixitakan.

6

Ximosepampalewikan

¹ Nokniwan, siga ankitaj agaj kichij yej ayekti, amejemen yej máj ankimatij ken kineki iyEspíritoj Dios, xikpalewikan iga sej maye'nemi. Tamelá xiknotzakán; amo ximoweyimatikan. Amo santá' tej nō tikch_iwasnekis yej ayekti. ² Ximosepampalewikan kuá' ay'ya ankojasij ken ankich_iwaj ipan tejté yej mitzyolmiktijtokej. Iga ijk_n, ankich_iwaj ken tatekimaka iley Cristo.

³ Si agaj momachiliá iga kipiá itekiyo kuá' ayéj tē iteki, inón igánajsan mokajkayawa. ⁴ Sejsé imatika mamomita ken iga nemi, iwán siga kita iga ómpaya ken kichijto', iyálmajsan makimatito iga ye'ono'. E' amo makijto iga yéj máj ye'nemi que se'. ⁵ Puej sejsé kimati tē tekípánol Dios kimá' iga makich_iwa.

⁶ Yej nemi momachtiá ipan itájtōl Dios, yej quipiá, achi makimakokati itamachtiáni.

⁷ Amo ximokajkayawakan: ayagaj wel kajawilmati Dios. Yej kichiwiliá agaj tejté, inón yawi mokuapati iyakapan. ⁸ Siga agaj kich_iwa yej ajayekti, iga inón yej kichij yawi mela'poliwiti. E' yej kich_iwa yej yekti ken kineki iyEspíritoj Dios, iyEspíritoj Dios yawi kich_iwati iga nochipa maono iyixtaj Dios. ⁹ Inón iga amo matisiawikan iga tikch_iwaj yej yekti. Siga ayá' timosemakaskej, wí' día kuá' temakaskej yej tejasí. ¹⁰ Inón iga kuá' wel, matikch_iwilikan yej yekti nochi, iwán inón máj matikch_iwilikan tokniwan yej nō moconfiarowaj ipan Cristo.

Pablo tanōtza iwán tanawatiá

¹¹ Ta' xikitakan kejkē'pa letrajwewetkej nemi nimitzi-
jkuilowiliáj nomatika. ¹² Inomej yej mitztekimakaj iga ximocircuncidarokan, kich_iwaj iga san makiye'itakan, iwán iga amo makijiyakan iga kitokaj Cristo yej mi' pan cruz. ¹³ E' niga yej onokej circuncidado ayá' kich_iwaj nochi ken tatekimaka la ley. E' mitztekimakaj iga ximocircuncidarokan

iga mamokichmatikān iga mitzchīwaltijkej iga ximotekikān.
¹⁴ E' nej iga nité yej nikchīwa ayá' nimoweyimati, petz ni-
 moweyimati iga niktoka toTēko Jesucristo yej mi' ipan cruz.
 Jesucristo mi' iga nej, ijkón nochi yej ono' ipan inín tajli ay'
 neyoltilāna ken kuā' míkto'ya iwán nej ken nō nimíkto'ya
 iga ay' nikchīwa ken mochīwa pan inín tajli. ¹⁵ Iga tisetitokej
 iwán Cristo Jesús, até kichij siga timocircuncidarowaj o
 ayá', monékisan iga Dios mateyolpata. ¹⁶ Dios makichīwa
 iga maonokān tamelá iwán makikneḷikān nochi yej kichīwa
 ken nemi nimitzijliáj, inómejwa' nokta in ipilowān Dios.

¹⁷ Inán nikēman anikneki agaj maneyolmikti; ipan noka-
 jlo' neši notákal iga ne-iknochiykej iga niktoka toTēko Jesús.

¹⁸ Nokniwān, niktajtaniliá toTēko Jesucristo iga ma-
 kichīwa yej yekti ipan amejemen. Ijkónyawa'.

Ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Éfeso Efesios

Pablo kijekuillowiliá yej kitokaj Jesús yej chantitokej altepe' Éfeso

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kititan, iga Dios ijkón kine'. Nimitzijkuillowiliáj inín ama' yej ankitokaj Dios iwán anikredowaj Jesucristo yej anchantitokej altepe' Éfeso. ² Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan iwán makichiwakan iga pan amoalmaj xonokan tamelá.

Dios teyolchikawa iga tiktokaj Cristo

³ Matikweyimatiltikan yej iDios iwán iTaj toTeko Jesucristo iga Dios tema'ya ipan toespíritoj nochi yej yékti yej ono' ipan cielo iga tisetitokej iwán Cristo. ⁴ Dios tetapejpen áchtosan, este kuá' aya mochíwaya inín tajli, iga matisetitokan iwán Cristo, iga matimochiwakan de yéjpasan iwán iga matikchijtokan iyixtaj yej yéj kineki. ⁵ Dios iga tepoxchokilij, kejlán este ikay iga tetapejpen iwán kititan Jesucristo iga matimochiwakan nokta ipilowan, ijkón Dios kiye'ita. ⁶ Dios poxsan te-iknelij iga teqmemawij iga yej kichij ipiltzin yej poxsan kineki, ijkón kajasi iga matikweyimatiltitokan. ⁷ Iga iyesyó Cristo kitoyaj kuá' migui', temawij iwán teelkawilij yej ayékti tikchijkej, inón kichij iga tepoxiknelij. ⁸ Dios iga tepoxchokiliá, tematiltij yej matikchiwakan iwán iga matikixmatikan iyojwi. ⁹ Tenextilij yej iyantoya, yej yéj kejlantoya iga tejemen, ken yéj kiye'ita' iga ipan Cristo kine' mamochíwa. ¹⁰ Dios yawi kichiwati kuá' yéj nokta kinekis iga kisetiltij nochi yej ono' ipan cielo iwán yej ono' ipan tajli iga Cristo makimandaro.

¹¹ Iwán iga tisetitokej wan Cristo inán timotapialiaja, iga Dios tema' yej yéj itatki, tetapejpentoyay iga Dios ijkón nokta kejlantoya, iga kichíwa ken yéj kiye'ita. ¹² Ijkón Dios kichij iga nejemej nijudiyojmej áchtosan maniksentalikan noalmajmej pan Cristo iwán manikweyimatiltikan. ¹³ Amejemen nō ankikakikej mela'ye'noticiaj yej tasalvarowa iwán anikredojkej Cristo. Dios mitzmakakej iyEspírito Santo iga manésiya iga amejemen itátkiya yéj, yej ikay kijtoj iga yawi mitzmakatij. ¹⁴ Iga Dios tema'

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

iyEspíritoj, tenextiliá iga yéj yawi temakati majo' yej yéj itatki. Íkuá' kisalvarowa nochi tokniwan yej yejpa itatki iwán nochi kiweymatiltiáj.

Pablo kitajtaniliá Dios iga makipalewikan yej kitokaj Jesucristo

¹⁵ Inón iga nej, kuá' nikagui' iga amejemen anmoconfiarowaj ipan toTeko Jesucristo iwán anmochoqiliáj wan yej kitokaj Dios, ¹⁶ ayá' nikajtewa iga nikmaka gracias Dios iga amejemen. Nochipa nimitzejlamikij kuá' nitajtowa wan Dios. ¹⁷ Niktajtaniliá iDios toTeko Jesucristo, toTaj yej kipoxpiá poder, iga mamitzmakakan iyEspíritoj iga xikmatikan te xikchiwakan iwán xikixmatikan máj Dios. ¹⁸ No niktajtaniliá Dios iga mamitztawikan pan amoalmajmej iga xikmatikan te iga mitznqtzkej, iwán xikmatikan no yej pox yekti yej Dios yawi kimakati inomej yej yéj itatki. ¹⁹ Nikneki xikmatikan iweyi poder yej akipiá kan tanto', inón tepalewiá kuá' tiksentalijtokej toalmaj pan Cristo. Ininsan iweyi poder yej Dios kinextij ²⁰ kuá' kojpa-ixitij Cristo iga miktoya iwán kitalij iladoj iye'ma' ipan cielo. ²¹ Ompa kitalij Cristo iga máj mamandaro que nochi espiritojmej yej kipiáj poder iwán nochi yej mandarowaj pan cielo, ipan inin tajli yej inán ono' iwán yej wj'o'. ²² Dios kitalij Cristo iga makimandaro nochi, iwán no kitalij iga maono ken tzontekon pan nochi tokniwan yej kitokaj toTeko. ²³ Yej tiktokaj Cristo, tejemej icuerpoj. Yej tiktokaj Cristo atikpolowaj nité iga yéj noyan ono wan nochi kipiá.

2

Dios teyokamanawiá

¹ Cristo mitzojpa-ixitijkej iga anmiktoyaj iyixtaj Dios iga ankichijtoyaj yej ayekti. ² Inón ankichijtoyaj ikya, kensan kichiwaj yej akixmatij Dios, san ken kineki Tzitzimi' yej mandarowa ipan ejeka', iwán yej no kichiwaltia yej ayekti inomej yej akichiwaj ken kineki Dios. ³ Ikya nochi tejemej ijkón no tinemiáj, tikchiwayaj san ken kinekiá toalmaj, iwán san ken tikejlamikiáj, inón iga teajasiá iga Dios matecastigaro kensan sekin. ⁴ E' Dios pox te-ikneliá iga pox techokiliá, ⁵ malej iga tejemen timiktoyaj iyixtaj Dios iga tikchijtoyaj yej ayekti, Dios teojpa-ixitij wan Cristo. Dios ken temakokawiá iga tiye'onoskej wan kiye'ita iga matemanawi. ⁶ Dios teojpa-ixitij wan Cristo Jesús, iwán teewatoltij itenoj kan ono' ipan cielo. ⁷ Ijkón kichij iga makinexti pan mia' xiwi' yej wj'o', iga tepoxye'ita iwán pox te-ikneliá iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús. ⁸ Dios mitzmanawijkej

iga mitzchokiliáj iga ípan anmoconfiarojkej; iwán inín ayéj iga amoganaj ankichijkej, sino que Dios mitzyokamakokawijkej. ⁹ Inín ayéj iga tejté tikchijkej iga tiktankej, iga amo agaj mamoweyimati. ¹⁰ Tejemēn Dios teojpachij iga matisenemikan wan Cristo Jesús, iga matikchiwakan yej yekti, iga ijkón yéj áchtosan kejlan ken matinemikan.

Tonokej tamelá ípan Cristo

¹¹ Inón iga amo xikelkawakan iga amejemen ayéj anjudiyojmej; judiyojmej mitzijliayaj “incircuncisos”^{*} iga yejemej nochí tajtaga' mojliáj “circuncidados” iga yejemen inón kitekichiwaj. ¹² Íkuá' amejemen aya ankixmatiáj Cristo, judiyojmej mitzitatej iga anwejkachanejkej, ayá' ankixmatiáj te motajtoltijkej Dios wan israelitajmej niga yej kijtoj iga yawi kichiwati. Amoselti amonoyaj ípan inín tajli iga ayá' ankixmatiáj Dios wan ayá' ankimatiáj siga wel anmomanawiyaj. ¹³ E' inán iga ansenemij wan Cristo Jesús, amejemen yej amonoyaj wejka iga Dios, ankiná'techójkeja iga migui' Cristo iga amejemen. ¹⁴ Cristo kichij iga matonókanya tamelá. Yéj kichij iga judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej mamochiwakan ken sesan, iga Dios kixixitinya inón yej tayojoykatijtoya iga mo-ixitayaj. ¹⁵ Kuá' mi' Cristo, ompa tami' iley Moisés wan nochí yej tatekimaka. Yej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej mochij ken sesan taga' iga kisentokaj Cristo. Ijkón kichij iga matonókanya tamelá. ¹⁶ Kuá' mi' ípan cruz, Cristo kichij iga matami iga mo-ijiyayaj yej judiyojmej iwán yej ayéj judiyojmej iwán mochijkej ken sesan taga'. Inán wel tonochimej tonoskej tamelá iyixtaj Dios.

¹⁷ Cristo wálaj iwán kipowa' ye'notíciáj ken wel matonokan tamelá iyixtaj Dios tonochimej, yej ayéj judiyojmej yej wejkatitoyaj iga Dios iwán judiyojmej yej ken na'san onoyaj wan Dios. ¹⁸ Iga Jesucristo mi' iga tejemēn, tonochin yej tijudiyojmej iwán yej ayéj, inán wel tasij itennoj toTaj iga inonsan iyEspíritoj Dios. ¹⁹ Inón iga inán amejemen ay'ya anwejkachanejkej, niga ayo' amonokej ípan tajli yej ayéj amotatki. Inán ansetiakej iwán inomej yej itatki Dios iwán nō anmochíjkeja ipilowan Dios. ²⁰ Wan amejemen inán ken se weyi kajli yej taksato' pan yej tenextilij apostolejmej wan profetajmej,[†] iwán Jesucristo nokta ken tikita achto te'ti kan tajtaksato' inón kajli. ²¹ Iga tisetitokej wan Cristo, ken yoli' yoli' tejkatiá kajli te que yekawi se tiopan yej yokachijto' iga toTeko. ²² Ijkonsan nō amejemen, iga ansetitokej wan Cristo, anmosenechkowaj

^{*} **2:11** 2:11 Xikita glosario “Circuncisión”. [†] **2:20** 2:20 Xikita glosario “Profeta”.

iga mamitzchijwakan ken se kajli kan maono iyEspíritoj Dios.

3

Dios kititani Pablo iga makipowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej

¹ Inón iga nej Pablo, nipresojtito' iga nikchija ken kineki Cristo Jesús; nitekipanowa iga xiye'onokan amejemen yej ayéj anjudiyojmej. ² Ankimátija iga Dios ne-iknelij iga nemá' inín tekipánol iga manimitzpalewikan. ³ Dios nenextilij yej iyantoya iwán nematiltij, ijkón ken nimitzi-jkuilowilijkeja achi ipan inín ama'. ⁴ Kua' ankixpowaskej inín, ankimatiskej iga nikmátija yej iyantoya, yej Cristo kichiwako. ⁵ Inón yej to-ikyapatajwan ayá' kimatikej; e' inán Dios, iga iyEspíritoj kinextilij iyapostolejmej iwán iprofetajmej. ⁶ Ininwa' in yej aya momatiá: Jesucristo no wel kimawanawia yej ayéj judiyojmej iga mamochiwakan sesan wan judiyojmej; iyomextin mochivaskej ken tikita sesan taga' iga Dios kimakas nochi yej kijlij judiyojmej iga yawi kimakatij.

⁷ Malej iga aneajasi, Dios ne-iknelij iwán netalij iga wel manitekipano iga manikpowa ye'noticiaj. ⁸ Nej yej máj até noteki que nochi yej kitapejpen Dios iga itatki; e' yéj kiye'ita iga manikpowili ye'noticiaj yej ayéj judiyojmej. Inón ye'noticiaj tematiltia yej kichij Cristo iga tejemen, yej pox valerowa iwán ayagaj wel kaxilia ipatiyo. ⁹ Dios, yej kichij nochi yej tikitaj, kine' iga maniknextili nochi gente ken yéj kichivas, yej desde ikya ayagaj kimatiá. ¹⁰ Ijkón angelejmej* yej onokej ipan cielo iwán espíritojmej yej kipiáj poder, kitaj ipan toknimej yej kitokaj Dios, iga Dios nokta kipoxmati te kichija. ¹¹ Dios kichij ijkón kensan kejlantoya pox ikayay, inón kichij iga kititan toTeko Cristo Jesús. ¹² Iga tiktokaj Cristo, inán ayá' tipinawaj iga tikna'techowaj Dios, iga timoconfiarowaj ipan yéj. ¹³ Inón iga nimitzijliáj, amo ximoknoomatikan iga nemi ne-iknochijawaj iga amejemen. Inín iga amejemen xiye'onokan.

Ken iga tepoxchokilia Cristo

¹⁴ Inón iga nimotankuaketza iyixtaj iTaj toTeko Jesucristo, ¹⁵ yej kimaka vida nochi yej ono' pan cielo iwán pan tajli. ¹⁶ Niktajtanilia toTaj yej nochi wel kichija iga mamitzmakakan amotajpal iga iyEspíritoj iga amo ximosemakakan ipan iyojwi. ¹⁷ No niktajtanilia Dios iga Cristo

* 3:10 3:10 Xikita glosario "Ángel".

maono ipan amejemej iga anmoconfiarowaj ipan yéj, iwán ijkón xikchokilikán Dios wán ximochokilikán iga inochi amoalmajmej. ¹⁸ Ijkón amejemen wán nochi yej kitokaj Dios, wel xikmela'matikan ken iga Cristo tepoxchokiliá. ¹⁹ Niktajtaniliá iga xikmatikan ken iga tēchokiliá, malej iga ayagaj wel kimati nochi ken iga Cristo tēchokiliá, ijkón anmomela'confiarojtoskej ipan Dios.

²⁰ Mamoweyimatilti Dios yej pox wel nochi kichíwa, kichíwa majya sej que yej tiktajtaniliáj. Awel niga tikojasij yej Dios wel kichíwa ipan tejemej iga tepalewíá. ²¹ ¡Tonochimej yej tiktokaj Cristo Jesús matikweyimatiltikan Dios nochipa! Ijkónyawa'.

4

IyEspíritoj Dios tepalewíá iga sesan timochíwaj

¹ Inón iga nej nipresojtito' iga niktoka toTēko, nimitztajtaniliáj iga xiye'nemikan ken kajasi manemikan yej Dios kinotza, kensan mitznotzkej amejemen.

² Ximoalmpamatikan, xite-ijiknimej; amo nimanín xikuesiwikan, ximosepanchokilikán iga anmonekij,

³ xiktemokan nochipa iga xonokan tamelá, sesan amoalmajmej ken kineki iyEspíritoj Dios. ⁴ Tejemen yej tiktokaj Cristo tonokej ken sesan cuerpo, ono' sesan Espiritu, ijkón ken Dios mitznotzkej iga ipan sansé

xikchixtokan yej mitsalvarowaj. ⁵ Ono' sesan toTēko, ipansan sesan kan timoconfiarowaj iwán pan sesan toTēko timobautizarowaj.*

⁶ Ono' se Dios yej nochi iTaj, yéj kimandarowa nochi, nochi kichíwa yej yéj kineki iwán ono' noyan.

⁷ E' sejsé de tejemej temá' iga wel matikchíwakan totekiyo' kenya iga Cristo kine'. ⁸ Inón iga itájtōl Dios kijtowa: Tejkaj ajko, kiwíga' nō presoymej, yej iyenemigoymej, iwán kimakokawij tajtaga' yej yēkti.

⁹ ¿Té kijtojneki iga "tejkaj"? Kijtojneki iga achto temoj ipan inán tajli, te iyijtiko yajka. ¹⁰ Yej temojka, yejsan sej tejkaj máj ajko iyixko cielo, inón iga yéj inán noyan ono', ipan cielo iwán pan tajli.

¹¹ Yéjsan kitālij iga sekin maonokan apostoleymej, sekin yej Dios kitajtōlmaka, sekin yej kipowiliáj itájtōl Dios yej aya kixmatij, sekin pastormej iwán nō sekin yej tamachtíáj.

¹² Ijkón yéj kichij iga nochi yej kitokaj wel matekipanokan pan itekipánōl Dios, iga wel nō makipalewikan tokniwan,

¹³ te que tonochin matimochíwakan sesan ipan Dios iwán iga matikixmatikan

* 4:5 4:5 Xikita glosario "Bautizar".

iPiltzjn. Ijkón ajachi ajachi tiye'tajlantiaskej iwán matiye'nemikan iga tonoskej kensan Cristo. ¹⁴ Ayo' matine-mikan ken kokone' yej nijnijiga kiwigaj ejeka' kua' ne-nemij. Ono' nokta yej tamachtiaj iga takajkayawaj iwán kinekij matekajkayawakan iwán matewigakan pan yej ayéj ye'ojti. Amo ijkón matechwilikan. ¹⁵ Iga timochokiliáj, matikijtokan yej mela'ciertoj, ijkón nochi tikchijtiaskkej ken Cristo tenextilia, iga yéjwa' in toztontekon. ¹⁶ Cristo ken toztontekon nochi yej tiktokaj, wan tejemen ken icuerpoj. Sejsé tikpiaj totekiyo, wan tisen-onokej, tisentekipanowaj wan nemi tikuij totájpál iga timosepanchokiliáj.

Yej kitoka Cristo, se'pay manemi

¹⁷ Inín inán nimitzijliáj iwán nimitztajtaniliáj ipan itoka' toTeko Jesús iga ay'ya máj xikchijtokan ken kichiwaj yej ayá' kixmatij Dios. Yejemen san kixeto'chiwaj ken kineki iyalmajmej. ¹⁸ Yejemen ayá' ye'tajlamikij iga onokej ken kan takomichkan, yejemen ayá' kipiáj vida yej Dios temaka tejemen iga yoltakuaktikej, inón iga ayá' niga kixmatij. ¹⁹ Yejemen ken ay'ya xaya'yojkej iga ayo' pinawaj, kimela'yolmakákeja iga kichiwaj yej pox ayejyeki iwán inonsan kiyoltilantokej. ²⁰ E' amejemen, kua' ankiçredokej Cristo, ayéj ijkón mitzmachtijkej, ²¹ siga mela'wa' ankikakikej yej mitzpowilijkej de Jesús, iwán siga mitzmachtijkej kensan Jesús tanextilia. ²² Xikajtewakanya ken ikya ankichijtoyaj; xikixtikán ipan amoalmaj yej mitzyoltilantoyaj iga ankichijtoyaj yej ayekti, inón mitzpopolojtoyaj iga anmokajkayajtoyaj. ²³ Ximomakakanya iga Dios mamitzyolpatakan wan ken iga antajlamikij, ²⁴ iwán xikchijtokanya yej yekti ken kineki Dios iwán nésisya iga melá' anye'némija.

²⁵ Inón iga ayo' xitakajkayawakan, sejsé de amejemen amo makikajkayawa iyiknin, iga tejemempasan iga pansan se cuerpo tisetitokej.

²⁶ Siga ankuesiwij, amo iga inón xikchiwakan yej ayekti iwán amo xikuesitokan semilwi'. ²⁷ Niga ximomakakan iga Tzitzimi' makalaki pan amoalmaj.

²⁸ Yej tachtekiá, ayo' matachteki, mapéwaya ga maye'tekipano iga matatani, iga wel makipalewi yej ayá' motapialia.

²⁹ Amo xikijtokan tájtól yej ajayekti. Majwa' xikijtokan yej ye'tájtól yej makipalewikán yej kitokaj toTeko. ³⁰ Amo xikchiwakan iga mamoknomati Dios iyEspíritoj. Mitzmakakej iyEspíritoj iga manésiya iga amejemen itátkiya yéj este kua' wí' Cristo iga mitzsalvarokij.

31 Amo xiyolchichixtokan iga ankuesiwij, amo xitajtaweltajtokan, amo xiktzatzajtzilikan amoknin, niga xikmalijlikan agaj, iwán xikajtewakan nochi yej ayekti. 32 Majwa' xite-ijiknimej, ximo-iknelikan, ximoperdonarowilikan yej anmochiwiliáj, ijkón ken Dios ipan Cristo Jesús mitzperdonawilijkej nochi yej ankichijkej yej ayekti.

5

Ken iga manemikan yej ipilowampa Dios

1 Amejemen ipilowan Dios yej mitzpoznekij; xiktemokan iga xikchiwakan kensan yéj kichiwa. 2 Ximosepanchokilikan, kensan Cristo techokiliá, iwán motemá' iga mi' ga tejemen. Kuá' mi' Cristo, Dios kiye'ita' ken kuá' se yolka' kimiktialiáj iwán ajwiya' kuá' tata.

3 Amejemen yej Diospay itatki, ni alín ayo' xikijtokan iga agaj moteka iwán yej ayá' iwán namiktito', niga nokta xikijtokan yej ajayekti, niga xikejlamikikan iga ankipoxpiasnekij kuajkuantas. 4 Amo xikijtokan tájtól yej tipinawaj iga tikakij, niga xeto'tajtólmej, niga tajtólmej yej poz ayekti iga mamó-ijto, iga nochi inín ayá' kajasi iga xikijtokan, majwa' xikmakakan gracias Dios. 5 Ankimátija siga agaj moteka iwán yej ayá' namiktito', o kichiwa tejté yej ayekti o kipoxpiasneki kuajkuantas, inonwa' kenkuá' kiweyimati ídolo iwán ayá' kajasi iga Cristo iwán Dios marreinaro* ipan yéj. 6 Amo agaj mamitzkajkawakan iga xeto'tajtólmej, inón iga Dios yawi kicastigarotij yej ayá' tagatakakij. 7 Amejemen amo ximotokakan iwán inomej yej kichiwaj yej ayekti.

8 Amejemen ikya amonoyaj kenkuá' kan tamichkan, e' inán amonókeja kan taxotalpan iga ankixmatij toTeko; xinejnemikanya ken yej nemij nokta kan taxotato'. 9 Iga yej kipiá iyEspíritoj Dios poz te-ijiknin, ye'nemi, iwán atakajkayawa. 10 Xikixmatikan yej kiye'ita toTeko. 11 Amo ximotokakan wan yej onokej ken kan takomichkan iga kichiwaj yej ayá' teonkixtiá, majwa' xiknextilikan iga ay-ompa kichijtokej. 12 Te tipinawaj iga tikpowaj yej yejemen kichtakachiwaj. 13 E' kuá' nóchiya momati, nité ayo' iyantos, iga inón yej kitawíá, kinextiá siga se ye'nemi o ayá'.

14 Inón iga mojtowa:

Xisa, tej yej tikochto';
xi-ojpa-isa iga timikto',
iwán Cristo yawi mitztawiti.

* 5:5 5:5 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa".

15 Inón iga ximo-itakān ken iga annemij. Amo xonokān ken yej ayá' kixmati yej yēkti, sino que ken yej kimati tē mochīwa iga nochi maye'kisa. 16 Amo xiknēmpolokān kuā' wel agaj ankichīwiliáj yej yēkti, iga inimej día pox ono' yej ayēkti kichīwaj. 17 Amo ximoxeto'tilīkān; xikmatīkān katiapa yej Dios kineki iga xikchīwakān. 18 Amo xitawānakān, iga yej tawāna mopoipolowa, majwa' ximomakakān iga iyEspíritoj Dios mamitznentīkān. 19 Kuā' anmonechkowaj, xikuīkakān yej ijkūilijto' ipan salmos, iwán takuj' yej kajasi iga mokuīkiliá Dios wān tēpalewíá iga timoconfiarowaj pan yéj. Xiktakuīkilīkān iwán xikweyimatiłtīkān toTēko iga nochi amoalmajmej. 20 Nochipa xikmakakān gracias toTaj Dios iga nochi yej temaka, ipan itokā' toTēko Jesucristo.

Ken manemikān yej kitokaj Cristo

21 Ximosepancredokān iwán ijkón nešis iga ankimajmawiliáj Dios.

22 Siwā' yej wēwejyoj makicredo iwéj, ijkón kensan kicredowa yej tatekimaka toTēko Jesucristo. 23 Iga taga' tzontekon iga isiwā', ijkón kensan Cristo tzontekon iga nochi yej kitokaj. Cristo kimanawíá yej kitokaj wān yejemen ken icuerpoj. 24 Ijkón ken yej kitokaj Dios kichīwaj ken kineki Cristo, ijkónsan nō siwā' nochipa makichīwa ken kineki iwéj.

25 Taga', xikchokili mosiwā', ijkón ken Cristo kichokilij yej kitokaj Dios iwán mi' iga nochi tejemej. 26 Cristo kichij iga tejemej matimochīwakān itátkisan; tēpajpa' iga a'ti wān iga itájtł. 27 Inón kichij iga tejemen yej tiktokaj matonokān ken isiwā' Cristo. Wān mate-ita iga tipoxye'nemij iga atikpiáj nité nokta yej yéj akiye'ita wān tonóskejsan iga yéj. 28 Ijkón nō sē taga' makichokili isiwā' kensan yéj mochokiliá. Yej kichokiliá isiwā', yéj nō mochokiliá. 29 Iga ayagaj mo-ijiya igánajsan, majwa' motamaka iwán mocuidarowa, ken Cristo kichīwa wān yej ipan kicredowaj; 30 iga tejemen yej tiktokaj Cristo, icuerpoj nokta, tejemen inakayo iwán iyomiyomej. 31 Ijkín kijtowa itájtł Dios: "Inón iga taga' kikajtewas itaj iwán iye' iga mošetilij iwán isiwā', iwán inón ome mochīwas sesan."† 32 Yej inín temachtíáj, pox valerowa iwán ay' iyānto'; nej nikijtowa iga inín tajtowa de Cristo iwán tejemej yej tiktokaj. 33 E' nō nikijtowa iga xikchokili mosiwā' kensan tej timochokiliá, iwán siwā' makiye'ita iwéj.

6

Pablo kinonotza tetajmej iwán tepilowan

¹ Tepilowan, xitagatakakikan kuá' te mitzijliáj amotaj amoye', xikchiwakan iga toTeko ankitokaj, iga inín sí yekti. ² Ono' diez mandamientos; sekin tenextiliá iga Dios kimakas tejté agaj yej ijkón kichiwa. Yej achto mandamiento yej ijkón tenextiliá, ijkín ijkulijto': "Xikye'ita motaj iwán moye', ³ ijkón tiye'onos, iwán tiwejkawas iga tonos ipan inín tajli."

⁴ Iwán amejemen tetajmej, amo xikuejkuesokan amopilowan, majwa' xiknonotzakan iwán xikojkuiltikan pan iyojwi toTeko.

⁵ Amejemen yej an-esclavojmej,* xikchiwakan yej mitztekimakaj amoteko yej ono' ipan inín tajli, xikye'itakan, xik-respetarokan iwán amo xikajkayawakan, xitekipanokan ken kuá' nemi antekipanowaj iga Cristo.

⁶ Xitekipanokan iga yejemej ayá'san kuá' mitzitztokej iga mamitzye'itakan, xikchiwakan ken kuá' Cristo itekipánol nemi ankichiway, xikyolmakakan iga xikchiwakan ken Dios kineki. ⁷ Xiyolpakikan iga antekipanowaj ken kuá' nemi antekipanowaj iga toTeko, ayéj iga agaj. ⁸ Ankimátija iga sejsé de amejemen, an-esclavojmej o ayéj, mitzmasukkej toTeko kensan ankichijkej yej yekti.

⁹ Amejemej itekomej esclavojmej, ijkonsan no xikchiwakan wan amoesclavojmej, amo xikijtokan: "Nia nimitzmagati siga atikchiwa motekipánol." Xikejlamikikan iga yejemej iTeko, yejsan no amejemempa amoTeko yej ono' ipan cielo, yej ayá' sesan kiyé'ita.

Ken xikchiwakan iga Tzitzimi' amo mamitztanilikan

¹⁰ Iwán inán nokniwan, ximomela'confiarokan ipan toTeko iga yéj nokta mitzpalewiáj iga iweyi poder. ¹¹ Ximotaajakikan iga ken armadura yej kakiáj iga momanawiáj yej yawij kan momijmiktilo; e' inimpa ayá' mo-ita, inín ipoder Dios yej mitzmasukaj iga amo mamitzkajkayawakan Tzitzimi'. ¹² Iga ayá' nemi tikchiway iga matiktanilikan agaj yej nakayoj iwán omiyoj, sino que nemi tikchiway iga matiktanilikan Tzitzimi' iwán iyangelejmej yej onokej pan cielo, yej mandarowaj ipan inín tajli kan mochijto' yej ayekti. ¹³ Inón iga xikuikanya nochi iga yej amomanawiáj, yej Dios mitzmasukaj, iga wel ximomanawikan kuá' Tzitzimi' mitzchwilijnekij yej ayekti, iwán kuá' nóchiya ankijyowijkej, anye'isatoskej ipan iyojwi Dios. ¹⁴ Xiyé'isatokan; nochipa xikijtokan yej mela'ciertoj

* 6:5 6:5 Xikita glosario "Esclavo".

iwán ijkón kenkuá' antajko-ilpitokej iga anmomanawíáj, iwán nochipa xikchíwakan yej ye'kti iwán ijkón kenkuá' anmoeltzakuj iga kuächti de tepos. ¹⁵ Ken se soldado nochipa kakijto' iga', ijkón nõ amejemen nochipa xikpowakan itájtõl Dios yej kichíwa iga maonolo tamelá.

¹⁶ Nõ ximoconfiarokan pan Dios, iga ijkón ken kuá' ankipiáj amoescudoj† iga ximomanawíkan kuá' Tzitzimi' kinakis mamitzmímakán iga mitziknochíwaj. ¹⁷ Iwán nõ xikejlantokan pan amoalmaj iga amejemej Diosya mitzmanawíkej, iníwaw' ken kuá' se kitáliá ikaskoj ipan itzontekon iga momanawíá. Xiknentíkan itájtõl Dios pan amoalmaj, inonwa' espada‡ yej iyEspíritoj Dios mitzmakaj. ¹⁸ Nochipa xiktenewíkan Dios wan xiktajtaniłikan ken iyEspíritoj mitztajtõlmakaj. Ijkonsan nochipa xikchíjtokan, wan xiktajtaniłitokan Dios iga nochi yej kicredojtokej pan yej maye'onokan. ¹⁹ Xiktajtaniłikan Dios nõ iga nej, iga manejtõlmaka iwán kuá' nitajtowa amo manimajmawí, iwán iga wel manikmati te manikijto kuá' nikpowa ye'notíciáj yej nematíltij. ²⁰ ToTeko netítan iga manikpowa ye'notíciáj, inón iga inán nipresojtito'. Achi xiktajtaniłikan Dios iga manepaléwi iga amo manimajmawí iga nikpowa ye'notíciáj ken kajasi.

Pablo tanawatiá

²¹ Tíquico, yej tókniempa yej nikpoxchokiliáj, ayá' kika-jtewa iga nepaléwiá ipan itekipánõl toTeko, yej yawi mitztatapowítij de nej iwán yej te nemi nikchíwa. ²² Inón iga nimitztítaniliáj Tíquico, iga mamitzijłikan ken nonokej iwán iga mamitzýolchikawakan.

²³ Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo makichíwa iga xiye'onokan iwán xonokan tamelá. ²⁴ Ken iga Dios kiye'ita makichíwa ipan nochi yej ayí' kikajtewaj iga kipoxnekij toTeko Jesucristo. Ijkónyawa'.

† **6:16** 6:16 Xikita glosario "Escudo". ‡ **6:17** 6:17 Xikita glosario "Espada".

Ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Filipos Filipenses

Kua' Pablo ono' carcelijti', kijkuilowiliá yej kitokaj Cristo yej ichamej Filipos

¹ Nej niPablo iwán toknīn Timoteo yej nikchīwaj ken neṭekimakaj Jesucristo, nimitzijkuilowiliáj yej amochan Filipos nochi yej ankitokaj Cristo Jesús, nochi pastormeĵ* wan diaconojmej.† ² ToTaj Dios iwán toTeko Jesucristo mamitziknelikan iwán makichīwakān iga xonokān tamelá.

Pablo kitajtaniá iga yej kitokaj iyojwi Dios

³ Nochipa kua' nimitzejlamikij nikmaka gracias noDios, ⁴ iwán poxsan nipaki kua' niktajtaniá Dios iga amejemen, ⁵ iga nikmati iga este kua' achto ankikakikej ye'noticiaj iwán este inān, annepalewiáj iga ankipowaj inōn ye'noticiaj. ⁶ Nej nikmati iga Dios inān kipewaltij iga kichīwa iye'tekipánol ipan amejemen, iga ankitokaj iyojwi, iwán Dios inōn ye'tekipánol kichijtos este maye'kisa kua' wī' Jesucristo. ⁷ Kajasi iga inōn nikijtowa de amejemen iga nimitzpozchokiliáj. Amejemen annepalewijkej ipan tekipánol yej Dios nemá' iga nikpowa ye'noticiaj yej tasalvarowa, inonsan tekipánol yej nemi nikchīwa nij kān nipresoĵtito' iga niknextiliáj yej aya kicredowaj iga mela'ciertoj inōn ye'noticiaj. ⁸ Dios kimati iga poxsan nimitzitasnekij. Nimitzchokiliáj ijkonsan ken Jesucristo mitzchokiliáj. ⁹ Kua' ni-oradowa iga amejemen, niktajtaniá Dios iga máj ximosepanchokilikan iwán wel nochi nokta xikmatikan ¹⁰ ken iga wel nochipa xiktapejpenakan yej máj yeĵkti yej ankichīwaskej. Ijkón wel anye'nemiskej, iwán ijkón kua' wī' Cristo, ayagaj wel mitzijliskej iga ayompa ankichijkej. ¹¹ Pues amejemej, iga mitzpalēwiáj Jesucristo, ankichīwaskej yej yeĵkti iga tokniwan makiweyimatiłtikan Dios.

Nej nono' iga manikchīwa ken kineki Cristo

¹² Nokniwan, nikneki xikmatikan iga yej nechīwilijkej yej ayēkti, inōn tapalewij iga máj mopowa' ye'noticiaj. ¹³ Nochi soldadojmej yej onokej ipan palacio, iwán sekin, kimatij iga nipresoĵtito' iga niktoka Cristo. ¹⁴ Iwán iga momati

* 1:1 1:1 Español "obispos". Xikita glosario "Obispo". † 1:1 1:1 Xikita glosario "Díacono wan diaconisa".

iga nipresojtito', mia' tokniwan kipowaj itajtɔl Dios iga kiyɔlmakaj, ayá' majmawij, iwán máj moconfiarowaj ipan toTeko.

¹⁵ Melá' iga sekin kipowaj ye'noticiaj de Cristo iga ta-ixitaj iwán kijtowaj iga yejemej máj kimatij que nejemej, e' sekin kipowaj ye'noticiaj iga kiyɔlmakaj iwán kinekij noyan mamomati. ¹⁶ Sekin kipowaj itajtɔl Cristo iga san manesi iga nɔ kichiwaj inɔmpa tekipánɔl, ayéj iga kimela'tokaj Cristo, kinekij maneyɔlmiktikan iga kimatij nono' preso; ¹⁷ e' sekin kipowaj ye'noticiaj iga nechokiliáj, iga kimatij niktajtowiliá itajtɔl Cristo yej tamanawia. ¹⁸ E' até kichij siga kiye'powaj o ayá', e' yekti iga tajtowaj de Cristo; iga inɔn kichiwaj, nej niyɔlpaki.

Iwán majo' nia niyɔlpakiti ¹⁹ iga nej nikmati iga ipan inochi nia niye'kisati iga amejemen an-oradowaj iga nej, iwán iga nepalewia iyEspíritoj Jesucristo. ²⁰ Nej nikneki nokta iga ayí' manikchiwa tejté yej Cristo akiye'ita, ijkón anipinawas iyixtaj. Majwa' amo manimajmawi iga nikpowa itajtɔl Cristo iwán nochipa mamonexti ipoder ipan nej, até kichij siga nimikto' o nisato'. ²¹ Siga nono', manikchiwa yej Cristo kineki, iwán siga nimiki, niktaniaya yej nemakas Cristo. ²² E' siga nisato' máj wel nitekipanowa iga toTeko, anikmati katiá niktapejpena. ²³ Iyomextin wel niktapejpena: nikneki magui' manimikiya iga manónoya iwán Cristo, iga nej inɔn máj yekti katka; ²⁴ e' iga amejemen, máj yekti iga manisato. ²⁵ E' nikmati iga majo' nisatos, nonos iwán amejemen iga nimitzpalewiskej iga máj xiyɔlmakakan iga ankitokaj toTeko, iwán xiyɔlpaktokan iga anmoconfiarowaj ipan yéj. ²⁶ Iwán wel sej nonos iwán amejemen iga xiyɔlpaktokan iga yej kichij Jesucristo iga nepalewij.

²⁷ E' nimitzijliáj iga xiye'nemikan ijkón ken tenextilia itajtɔl Cristo. Ijkón siga nimitzitatij o wejka nonos, nikneki manematiltikan iga amejemen ankitokajo' Cristo, iwán sesan amoalmajmej iwán ansentekipanojtokej iga ankipowaj ye'noticiaj yej tamanawia, ²⁸ iwán amo xikmajmawilikan yej mitzijiyaj. Ijkón nesi iga yejemej yawij poliwitij, e' kinextia iga amejemen anyawij anmosalvarotij, inɔnwa' kichiwawas Dios. ²⁹ E' iga ankitokaj Cristo, ayejsan iga ankipetzcredowaj, sino que nɔ mitziknochiwaj iga yéj ankitokaj. ³⁰ Inán wel tisentekipanowaj iga tikpowaj ye'noticiaj. Ankitakej kén iga ne-iknochiijkej wan inán ankimatij iga ne-iknochijtókejo'.

2

Matimixkuitikán ipan Cristo iga ayá' moweyimati

1 Nej nikmati iga Cristo mitzpalewiáj iga wel xikyolchikawakan sekin. IyEspíritoj Dios ono' amowan iga ante-ijiknimej iwán antachokiliáj, 2 inón iga nimitztajtaniáj amonochin iga xikchiwakan iga manipoxpakto iga xonokan ken sesan, iwán ximopoxchokilikan, sesan amoalmaj iwán sesan xikejlantokan. 3 Amo xikchiwakan tejté kansan manesi iga pox anwelitij, niga ximoweyimatikan, majwa' ximoalimpamatikan, iwán xikijtokan: "Se' toknin majya sej que nej." 4 Ni agaj makitemo yej yekti iga yéjsan, majwa' makitemo no iga sekin maye'onokan.

5 Amejemen xitajlantokan ijkonsan ken Cristo Jesús. 6 Cristo, malej iga yéj nochipa ijkonsan ken Dios, ayá' moteki'tilij iga maono ken Dios, 7 majwa' kikajtej kan mandarojtoya wan mochij ken se taga' yej tapalewiá iga wala'j ken tejemej, 8 iwán kuá' onoyay ken nochi taga', moalimpamati', iwán kichij kensan Dios kine', motemá' iga makimiktikan, este mi' ipan se cruz. 9 Inón iga Dios kitajlij iga poxsan makiweyimatiltikan, iwán kitajlij se itoka' yej ateyi se' ijkompa iga kiweyimatij. 10 Iga kuá' makikakikan itoka' Jesús, nochi mamotankuaketza, yej onokej ipan cielo, pan tajli iwán yej onokej taltampa, 11 iwán nochi makijtokan iga Jesucristo yéj nokta toTe'ko, iwán mamoweyimatilti Dios yej toTaj.

Yej kitokaj Cristo ken tikita sitalimej

12 Inón iga nokniwan, ijkón ken amejemen nochipa ankichijkej yej nimitzijlijkej kuá' nonoya amowan, inán iga ayá' nono' amowan, máj xikchiwakan yej nimitzijliáj, xikchijtokan yej yekti iga manesi iga Dios mitzsalvarójkeja wan ankimajmawiliáj. 13 Iga Dioswa' in yej mitzejlantiáj iga xikchiwakan yej yekti, iwán yéj mitzpalewiáj iga xikchiwakan ijkón ken yéj kineki.

14 Nochi yej ankichiwaj, xikye'chiwakan, e' amo xik-teki'chiwakan niga ximokuékuesojtókampa, 15 iga amo agaj wel makijto iga ankichijtokej yej ayekti. Wan amo ximoweyimatikan, iga amejemen ipilowan Dios, xiye'nemikan iyixtaj la gente yej kipoxchiwaj yej ayekti. Amejemen ken sitalimej yej ankitawiaj yej onokej kan takomichkan 16 iga ankipowiliáj itajtól Dios yej tanextilia ken iga wel nochipa maonolo wan Dios. Ijkón kuá' wí' Cristo, nej niyolpaktos iga amejemen, iga nikmatis iga ayéj balde notekipánol iga nimitzpowilijkej yé'noticiaj. 17 Malej iga katka manemiktikan

iga manimochiwa ken ofrenda yej ankimakaj Dios iga anmoconfiarowaj ipan, nej nipaki, iwán nikneki nō manipaki amowan. ¹⁸ Xipakikan nō amejemen, iga matisempakikan.

Timoteo iwán Epafrodito

¹⁹ Siga toTeko Jesús kineki, ayá' wejkatis ompiga niktitanis Timoteo iga mamitzitaj, iga manipaki iga nikmatis ken amonokej. ²⁰ Iga ateyi se' ken yéj yej makejlamiki kensan nej, yej melá' iga kitaneki iga amejemen xiye'onokan; ²¹ iga nochi kitemowaj iga yejémejsan mamoye'chiwakan iwán ayá' kiyolmakaj iga makichiwakan yej kineki Cristo Jesús. ²² E' amejemen ankimátija ken iga ye'nemi Timoteo iwán ankimatij iga nepalewaj iga nikpowaj itájtōl Dios, yéj nepalewaj ken se tepiltzín kipalewiá itaj. ²³ Inón iga nia nimitztitanilitij Timoteo, e' manikmáti-o' siga nikjas ipan cárcel, ²⁴ wan nimoconfiarowa ipan toTeko iga ayá' wejkatis niati nimitztitaj.

²⁵ Yekti iga Epafrodito annetitanilijkej iga manepalewi ipan yej nepolowa. Yéj pox tekipanoj nowan iga nikpojkej ye'noticiaj. Yekti inán manimitztitanilikan sej. ²⁶ Yéj magui' mamitzitákanya amonochin iwán yéj poxsan mitzejlantokej, iga ankimatikej iga yéj wetitoya. ²⁷ Melá'wa' nokta iga wetitoya, este mikisnekiaya; e' Dios kiknelij, ayejsan yéj, nej nō ne-iknelij iga ayo' pox manimokomatito. ²⁸ Inón iga nikneki manimitztitanilikan toknin iga xipakikan kuá' sej ankitaskej, iga ayo' máj manimokomatito. ²⁹ Xikye'omemawikan ken kajasi yej kitoka toTeko iwán xipakikan. Iwán nochipa xikye'itakan yej ijkón tekipanowa ken yéj ³⁰ iga yéj kimiktiayaj iga san kitoka Cristo. Yéj kisentalij iyalmaj iga mamiki iga san nepalewiá, kan amejemen awel annepalewiayaj amomatika.

3

Pablo ye'ono' iyixtaj Dios iga moconfiarowa ipan Cristo

¹ Inán nokniwan, xipakikan iga ansetitokej wan toTeko. Nej ayá' nisiawi iga nimitzojpa-ijkuilowiliáj yej ankimátija, iga inón wel mitzpalewiáj. ² Amo xiktajtōlkuikan yej nemij ken pelomej, wan yej ayompa kipowaj itájtōl Dios, wan kinekij mamitzircuncidarokan.* ³ Tejémejwa' in yej tonokej nokta circuncidado yej tikweyimatiltiáj Dios iga tepalewiá iyEspíritoj iwán tipakij iga tiktokaj Cristo Jesús, iwán ayá' timoconfiarowaj ipan yej tejémejpa tikchijawaj. ⁴ Malej iga nej kajasi nō iga manimoconfiaro ipan inón. Ayagaj máj kajasi ken nej iga manimoconfiaro ipan yej

* 3:2 3:2 Xikita glosario "Circuncisión".

nikchij; ⁵ iga nećircuncidařojkej kuā' kipiá ocho día iga ninaceroj, iga nej ni-israelitaj yej itrıbojpa Benjamín, nej nimela'hebreo,[†] iwán nej nō katka nifariseo[‡] iga nita-machtiaya ipan iley judiyojmej. ⁶ Poxsan nikchij ken nej nikne', iga nikmatía iga nemi nikchiwa ken tatekimaka iley Moisés, este niktēmowaya yej kitokaj Cristo iga niki-knochiwayaj. Iwán nikmatía iga niye'nemiá iga nikchijtoya ken kijtowa la ley, este ayagaj wel te ne-ijliaya. ⁷ E' nochi inın yej ikya iga nej pox valerowaya, inán nikita ken yej ay'ya valerowa ni alın iga niktókaya Cristo. ⁸ Ayejsan iga inón, nochi yej nikitaya pox yekti, inán nikita ken yej avalerowa iga máj valerowa iga nikixmátiya Cristo Jesús yej noTeko. Nochi yej nikchiwaya nikájteja iga niktóga'ya Cristo, inón inán nikitaya ken tásol. ⁹ Iwán iga niseřito'ya iwán yéj, ayéj iga niye'nemi iga nikchiwa ken tatekimaka la ley. Niye'ono' iyıxtaj Dios iga nimoconfiarowa ipan Cristo. ¹⁰ Nej nikneki máj manikixmati Cristo, nikneki manimachili inón poder yej kojpa-ixitij Cristo kan miktoya iwán nō maniksufriřo ken yéj kisufriřoj iwán nikneki nō manimiki ken yéj, ¹¹ iwán ijkōnsan nō Dios neojpa-ixitij kan nimiktos.

Pablo kiyolmaka iga kichiwa yej kipolówao'

¹² Ayá' nikijtowa iga nóchiya nikye'chij, niga nikijtowa iga póxsanya niye'nemi; e' ayá' nikajtewa iga niktoka Cristo Jesús iga kēman nēmakas yej yéj kijtoj, iga inón nokta Cristo achto neņotza'. ¹³ Nokniwan, ayá' nikijtowa iga ninémiya ken Cristo kineki; e' ay'ya nikeljamiki nochi yej pánoja, inán nikyolmaka iga nemi nikchiwa yej nepolówao' ¹⁴ iga wel manasi kan nikneki iwán maniktani yej Dios nēmakas ipan cielo iga niseřito' wan Cristo Jesús.

¹⁵ Nochi yej timomela'confiarojtokej ipan Cristo inón matikejlanřokan. Si agaj se'pa kejlamiki, Dios yawi kita-jlanřiti nō. ¹⁶ E' ijkōn ken tinejnentóyaja ipan iyojwi Dios, ómpasan matinemikan iwán matikiřokan seřsan toalmaj.

¹⁷ Nokniwan, ximixkuřitikan nopan, iwán nō ximixkuřitikan ipan inomej yej nemij kensan nimitzmachtijkej. ¹⁸ Nimitzijlijeja mia' vej, iwán inán sej nimitzijliáj este nichokato', ono' mia' yej kalimpamatij yej Cristo kichij iga mi' ipan cruz. ¹⁹ Kuā' nóchiya tamis, inimej yawij poliřitij. Iga yejemej yej kitajřani iyalmajmej mokuępa ken idiořmej, iwán moweyimatij ipan

[†] 3:5 3:5 Hebreo: Kuā' mo-ijkuloj Nuevo Testamento, mo-ijliaya hebreos judiyojmej yej kitokayaj ken ijkulijto' iley Moisés wan nochi yej kitekichwayaj judiyojmej, este nō tajřowayaj arameo yej kensan nō hebreo. [‡] 3:5 3:5 Xikita glosario "Fariseo".

vej kajasiá iga mapinawakan. Yejemej kejlantókejsan vej ono' ipan inin tajli. ²⁰ E' tejemej točan ipan cielo, iwán tikchixtokej vej wí' ipan cielo iga temanawiki; inonwa' toTeko Jesucristo ²¹ vej kichiwás iga tocuerpoj vej inán kuetani wán mikisneki, maono kensan yéj icuerpoj vej ayí' mikis. Inón kichiwás Cristo iga yéj nochi wel kichíwa.

4

Nochipa xipakikan iga ansetitokej wán toTeko

¹ Inón iga nokniwán vej nimitzpoxtasnekij, amejemen vej anneyolchikawaj iwán nipoxpaki iga anye'nemij. Xik-sentalikan amoalmaj iga ankitokaj toTeko, amejemen vej nimitzpoxtokiliáj.

² Niktajtaniliáj Evodia wán Síntique iga makipiakan sesan iyalmajmej ken kajasi iga kitokaj toTeko. ³ E' tej noknin Sícido,* vej atikajtewa iga tikchijto' inómpasan tekipánol ken nej, nimitztajtaniliá iga xikpalewi inomej siwatkej vej nepalewijkej kuá' nikpowa' itájtól toTeko vej tasalvarowa. Nepalewijkej no Clemente iwán sekin vej tekipanojkej iwán nej. Itokamej ijkulijto'ya ipan libro kan ono' itokamej vej yawij mosalvarotij.

⁴ Nochipa xipakikan iga ansetitokej wán toTeko. Sej nikojpa-ijtowa: ¡Xipakikan! ⁵ Nochi mamitzixmatikan iga pox ante-ijiknimej. ToTeko ay'ya ke' poliwi iga wí'ya.

⁶ Nité amo mamitzpolmiktikan, majwa' nochi xiktajtanilikan Dios vej mitzpolowaj iwán xikmakakan gracias kuá' antajtowaj iwán. ⁷ Ijkón Dios yawi kichiwati iga xonokan tamelá. Ayagaj wel kentenderowa ken Dios kichíwa iga matonokan tamelá, iwán kuá' toalmaj ono' tamelá, ay' te kimajmawiliá niga kejlámiki vej ayékti iga təcuidarowa Cristo Jesús.

Xikejlamikikan yejsan yékti

⁸ Nokniwán, yáwiya tamiti vej nemi nimitzijkuilowiliáj; xikejlamikikan ipansan vej mela'ciertoj, vej kajasi mamoye'ita, nochi vej ómpaya nokta ken mochiwa, nochi vej Dios kiye'ita, nochi vej kiye'asi toalmaj, nochi vej ayagaj wel kipopowa. Xikejlamikikan ipan nochi vej yékti iwán vej kajasi makiweyimatiltikan.

⁹ Xikchíwakán ijkón kensan nimitzmachtijkej. Xikchíwakán ken ankikakikej nikijtoj, iwán ankitakej iga nikchij: xikchíwakán ijkón, iwán toDios vej kichíwa iga maonolo tamelá, onos amowan.

* 4:3 4:3 Sícido: tájtól griego vej wel agaj itoká' wán kijtojneki "fiel compañero".

Yej ichamej Filipos kipalewijkej Pablo

¹⁰ ToTeko poxsan neyolchikawa iga amejemen sej aneejlamikij. Ayá' nikijtowa iga anneelkajtoyaj, e' nikmati iga ayá' wel annepalewiyaj. ¹¹ Ayá' nikijtowa iga poxsan nikneki xinepalewikan, iga nej nochipa nipakto' ke'ya iga nikpia. ¹² Wel niye'ono kuá' ayá' nimotapialia iwán wel niye'ono kuá' nimotapialia. Kensan nesi' nipakto', kuá' nixwito' o kuá' nimayanto', kuá' nikpoxpia iwán kuá' ayá' nikpia nité. ¹³ Nochi wel nikchiwa iga Crístojwa' in yej nepalewia. ¹⁴ E' amejemen ompay ken ankichijkej iga annepalewijkej kuá' nimoyolmiktijtoya iga kuajkuantas nepolowaya.

¹⁵ Amejemen yej anchantitokej Filipos no ankimatij kuá' pewa' nikpowa' ye'noticiaj yej tasalvarowa, kuá' nikisa' estado de Macedonia, nisé iglesia nepalewij, petz amejemensan iga annetitanilijkej tomín. ¹⁶ Iwán kuá' nonoyao' Tesalónica, amejemen annetitanilijkej tomín. Ayá' sesan vej annepalewijkej pan yej nepolowaya. ¹⁷ Ayéj iga nikelanto' xinemakakan tejté, niknékiwa' iga manesi iga ankichitokej yej yekti iyixtaj Dios. ¹⁸ Pues nej nikpiaya nochi, ay' te nepolowa. Inón tomín yej annetitanilijkej iwán Epafrodito ken tikita incienso yej ajwiya' yej kitatiliaj Dios, iwán Dios inón kipoxye'ita. ¹⁹ Niktajtanilia noDios iga mamitzmakakan nochi yej mitzpolowaj. Wel mitzmakaj iga ansetitokej wan Cristo Jesús, puej Dios poxsay sej motapialia. ²⁰ ¡Nochipa mamoweyimatilti toTaj Dios! Ijkónyawa'.

Tanawatia

²¹ Ipan itoka' Jesucristo xikijlikan nochi yej kitokaj iyojwi Dios ga nikeljamikij. Tokniwan yej nigaj iwamej nisen-onokej, kinekij iga xiye'onokan. ²² Nochi yej nigaj onokej yej kitokaj Dios, yej tekipanojtokej chan rey César† de Roma, no mitztitaniliaj saludos.

²³ ToTeko Jesucristo mamitzpalewikan amonochin amejemen. Ijkónyawa'.

† 4:22 4:22 Xikita glosario "César".

Ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Colosas Colosenses

Pablo kijkuilowiliá yej kitokaj Jesús yej chantitokej altepe' Colosas

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kititan, iga Dios ijkón kine'. Nej iwán toknin Timoteo ² nimitzijkuilowiliáj inin ama' amejemen noknimej yej amonokej Colosas yej Dios mitztapejpenkej, iwán ayá' ankikajtewaj iga ankitokaj iyojwi Cristo. Dios yej to-Taj mamitzyolchikawakan iwán makichíwa iga xonokan tamelá.

Pablo oradowa iga tokniwan de Colosas yej moconfiarowaj ipan Dios

³ Nochipa kuá' ni-oradowaj iga amejemen, nikmakaj gracias Dios yej itajpa toTeko Jesucristo. ⁴ Iga nematilitijkej iga amejemen anmopoxconfiarowaj ipan Cristo Jesús iwán ankichokiliáj tokniwan yej Dios kitapejpen. ⁵ Ijkón ankichíwaj iga ankimatij iga mitzpialiaja kan kēman amonoskej nochipa wan Dios ipan cielo. Inón ankimatikej kuá' mitzpowilijkej itájtól Dios yej ayá' takajkayawa, inón ye'noticiaj yej tasalvarowa. ⁶ Inin ye'noticiaj yej mitzpowilijkej ken tikita kuawi' yej nemi weyá iwán taktiaya, iga nemi momati noyan ipan tajli. Ijkonsan nō kuá' amejemen ankimatikej iga mela'ciertoj kuá' mitzpowilijkej ken iga Dios tepoxchokiliá. ⁷ Inin mitznextilijkej toknin yej tikpoxchokiliáj yej itōka' Epafra yej iwán nisentekipanowaj; yéj akikajtewa iga mitzpaléwiáj ipan iyojwi Cristo. ⁸ Yéj netatapowijkej de amejemen, ken iga el Espíritu Santo mitznextiliáj iga ximosepanchokilikān.

⁹ Inón iga nejemej, desde que nikmatikej iga anmoconfiarojkej pan Cristo, ayá' nemi nikajtewaj iga niktajtaniáj Dios iga mamitzpaléwikān iga xikmatikān ken nokta yéj kineki, iwán ken iga xiye'nemikān, iwán iga wel xikmela'matikān yej el Espíritu Santo tanextiliá. ¹⁰ Ijkón annemiskej ken kajasi iga manemikān yej kitokaj toTeko iga nochipa ankichíwaj ken yéj kineki, iwán ankichíwaskej nochí yej yékti iwán máj ankixmatitiáskej Dios. ¹¹ Niktajtaniáj toDios iga iweyipoder mamitztajpalmakān ipan amoalmajmej, ijkón wel ankijowiskej

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

nochi yej mitzyolmiktiáj iwán ayá' anmosemakaskej ipan iyojwi Dios. Iwán ampaktoskej kuá' ¹² ankimakaskej gracias toTaj Dios, iga yéj kine' iga matisen-onokan iwán ipan cielo kan yéj reinarowa wan nochi toknimej yej yéj itatki. ¹³ Dios tēmanawij ipan ipoder Tzitzimi', iwán tēwiga' iga matemandaro Dios iPiltzın yej kipoxchokiliá. ¹⁴ Yéj tēsalvaroj kuá' migui' ipan cruz iwán tēperdonarowilij yej tikchijkej yej ayēkti.

Wel tiyē'onokej iyixtaj Dios iga mi' Jesucristo

¹⁵ Ipan Cristo monēxtiá ken in Dios yej ayí' mo-ita. Cristo onoyay este kuá' aya onoya inın tajli. ¹⁶ Dios kijtoj iga iPiltzın makichıwa nochi yej ono'. Kichij yej ono' ipan cielo iwán ipan tajli, yej wel mo-ita iwán yej ayá' wel mo-ita. Kichij nochi yej mandarowaj pan tajli iwán espıritojmej yej tatekimakaj iga kipiáj poder. IPiltzın Dios kichij nochi yej ono'. Iwán yej ono', tēPiltzın kichij iga makiweyimatiłtikān. ¹⁷ Cristo onoyay kuá' aya onoya nité yej inán tikitaj. Iwán iga yéj nochi ojonókejsan. ¹⁸ Cristo ken tikita tzontekon iga tonochın yej timoconfiarowaj ipan yéj, iwán tejemen ken tikita icuerpoj. Yéj onoyay kuá' pēwa' iga mochiwa yej ono'. Yéj yej achto ojpa-isa' iga manesi iga yéj nokta yej máj tayakānto'. ¹⁹ Puej Dios kiye'ita' iga nochi ipoder maono ipan Cristo. ²⁰ Iwán iga yej kichij Jesucristo, inochi yej ono' seja wel maono tamelá wan Dios, yej ono' ipan inın tajli, iwán yej ono' ipan cielo. Inın mochiw kuá' Cristo eskısa' iga mi' ipan cruz.

²¹ Ikya amejemen wejka amonoyaj iga Dios iwán anki-jiyayaj ipan amoalmajmej iga ankichijtoyaj yej ayēkti. E' inán Dios kichija iga yéj mamitzye'itakān ²² iga mi' Cristo kuá' onoya nigaj ipan tajli. Inón kichij iga amejemen xiye'onokan iyixtaj, este anyolchipaktikej ken yej ayí' kichij yej ayēkti. ²³ Cristo inın kichıwas siga anmoconfiarojtoskej ipan, iwán amo xikajtewakān iga xikchixtokān yej kēman mitzmakaskej, inón yej kijtowa inón ye'notıciáj yej tasalvarowa, yej ankikakikej. Inınya in ye'notıciáj yej mopowa noyan, iwán nej Pablo nitekipanowa iga nikpowa inón ye'notıciáj.

Pablo tekıpanowa iga mamō-ıxmati itájtōl Jesucristo

²⁴ Inán nipaki iga ne-iknochiwaj iga amejemen, puej yej iga nej nemi ne-iknochiwaj, iga inón nemi nikmaxitiá yej icuerpoj Cristo kıknochiwaskej; icuerpoj Cristo kijtojneki nochi tokniwan yej kicredowaj Cristo. ²⁵ Dios neıalıj iga manıkpowa itájtōl, iwán yéj nemá' inın tekıpānōl iga amejemen xiye'onokan, iwán iga noyan mamomati itájtōl.

²⁶ Inón ye'noticiaj yej ikyay nokta Dios kiyantoya, inán kimatiltija yej moconfiarowaj ipan yéj. ²⁷ Dios kine' iga makinextilikān yejemej inón tájtōl yej kajasi mamoye'ita, inón yej aya kimatiáj yej ayéj judiyojmej. Inón yej aya momatiá, tajtowa de Cristo, yej inán iwān anšetitokej, iwān ankimatij iga anyawij amonotij iwān pan cielo.

²⁸ Nejemen nochi nikpowiliáj itájtōl Jesucristo, nitanōtōzaj iwān nitaye'machtíáj ken Dios neťajlantíáj iga nokta maye'nemilo iga niknekij nochi maye'onokān iyixtaj Dios iga masetitokān wān Cristo. ²⁹ Iga inón nokta nipox-tekipanowa; nochi inín nikchīwa iga Cristo neťajpalmaka.

2

¹ Nikneki xikmatikān iga nej poxsan ni-oradowa iga amejemen, iwān iga tokniwān yej chantitokej altepe' Laodicea, iwān iga inochi yej ayí' ne-ita. ² Inín nikchīwa iga xiyōlchikajtokān iwān ximosepanchōkilikān, ijkōn wel xikmela'matikān yej pox yēkti, inón yej Dios ayagaj kimatiltiája, inōnwa' Cristo. ³ Ipan yéj ono' inochi itamatilis Dios yej ken tikita tejté yej iyānto' yej pox valerowa. ⁴ Inín nimitzijliáj iga amo agaj mamitzkajkawāwakan iga tájtōl yej wel mitzyolyamanaj. ⁵ Malej iga ayá' nono' iwān amejemen, e' nochipa nimitzejlantokej, iwān nipaki iga nikmati iga anye'nemij iwān iga poxsan anmoconfiarojtokej ipan Cristo.

⁶ Inón iga, ijkōn ken ankičredojojkej Jesucristo iga amoTēko, ijkōn xinemikān ipan iyojwi. ⁷ Xisētitokān wān Cristo, ken tikita kuawi' yej ye'tōkto' ipan tajli. Ximoconfiarojtokān ipan Yéj, ijkōn ken nimitznētilijkej, iwān nochipa xikmakān gracias Dios.

Cristo kipata ken iga tinemij

⁸ Amo agaj mamitzkajkawāwakan iga ināmoltajtolmej tajtaga', inōmpa tájtōl ayá' mitzpalēwiáj. Puej yejemej tamachtíáj ken kitekichīwaj namoltajtaga', iwān ayá' nejnemij iwān Cristo. Inimej tamachtíáj ken tatekimaka Tzitzimi' yej mandarowa ipan inín tajli.

⁹ Cristo, malej iga kipiaya se icuerpoj ken tejémempa, yéjwa' nokta Dios nō. ¹⁰ Amejemen até mitzpolowaj iyixtaj Dios iga anšetitokej iwān Cristo. Iwān Cristo kimandarowa nochi espiritojmej yej kipiáj poder iwān mandarowaj. ¹¹ Iga anšetitokej iwān Cristo, amejemen amonokej circuncidado* ipan amoalmajmej; e' ayéj inōmpa circuncisión yej kichīwaj israelitajmej, sino que iga tikajtēwaja iga tikchīwaj yej ayēkti. Inín circuncisión yej kichīwa Cristo. ¹² Kuá'

* 2:11 2:11 Xikita glosario "Circuncisión".

anmobautizarojkej,† ken kuá' anmikikej iwán anmotokkej iwán Cristo. Iwán an-ojpa-isakej iwán Cristo iga anmoconfiarojkej ipan ipoder Dios yej ki-ojpa-ixitij Cristo. ¹³ Ikya amejemen ken kuá' anmiktoyaj iyixtaj Dios iga ankitekichijtoyaj yej ayękti, iwán ayá' amonoyaj circuncidado ken israelitajmej yej igęntejpa Dios. E' inán Dios mitzojpa-ixitijkej iwán Cristo iwán ipan yéj, Dios teperdonarowilij inochi yej tikchijkej yej ayękti. ¹⁴ Dios kichij iga ayo' matikixtawakan yej tideberowayaj iga ayá' tikchijkej ken ijkuilijto' ipan iley. Inón tamito kuá' Jesús kiclavarojkej ipan cruz. ¹⁵ Cristo kitanj, kitanjilij malespiritojmej yej kipiáj poder iwán mandarowaj, iwán kichij iga makalimpamatikan iyixtaj mia' gente, kuá' Cristo kitanjilij malespiritojmej ipan cruz.

Xikchiwakan ken toTęko kineki

¹⁶ Inón iga amo xiknakasmakakan yej mitzpopowaj iga yej wel ankikuaj o iga yej wel ankoniáj, iwán iga ayá' an-ilwichiwaj ken kichiwaj judiyojmej, o iga ayá' ankilwichiwiliáj kuá' seliá la luna, o yej ankichiwaj ipan día kuá' mosewilo. ¹⁷ Nochi inın tenętilijtoya yej wıziayao', inonwa' Cristo nokta. ¹⁸ Amo mamitzkixtikakan ipan iyojwi toTęko in inomej yej takajkayawaj iga kinekij manesi iga ayá' moweyimatij, e' kiweyimatiltiáj angelejmej‡ ken idiosmej. Yejemen kijtowaj iga máj kimatij iga kitaj visiomej, moweyimatij imatikámejsan, e' báldejsan, iga tajlantokej ken namolmej. ¹⁹ Yejemej ayo' kitokaj Cristo. Cristojwa' in ken tzontekon iga nochi tejemej yej ticredojskej itajtł iwán tejemejwa' in icuerpoj iwán yéj ken kuá' tetamakato'. Wan malej iga timiakejmej, yéj kichywa iga sesan toalmaj matikpiacan iwán nemi tikomatiáj ijkón ken Dios kineki.

²⁰ Amejemen ken kuá' anmikikeja iwán Cristo, iwán ay'ya mitztekimakaj espiritojmej yej mandarowaj ipan inın tajli. ¿Te igataj ankichiwaj ken yej akicredojskej Dios iga ankitajtłkuiliajo' kuá' mitzijliáj ²¹ ken inın: “amo xikui inın, amo xikua inın, amo xikchijchimi inın”? ²² Inewi inımej, tága'pa kijtowa iga mamochıwa, iwán yawi tamiti kensan tamı totákual kuá' tikuj. ²³ Inımej mandamıentojmej nésiki' melá' nokta iga yekti iga mamochıwa, iga tamachtıáj kén se makıweyimatilti Dios, iga se amo mamoweyimati iwanki' se makıknochıwa icuerpoj, e' ayá' tepalewiá iga matikajtewakan iga tikchıwaj yej ayękti ken teyoltilana toalmaj.

† 2:12 2:12 Xikita glosario “Bautizar”. ‡ 2:18 2:18 Xikita glosario “Ángel”.

3

¹ An-ojpa-isákeja iwán Cristo kan anmiktoyaj, inón iga xiktemokan iga xikchiwakan yej Cristo kiye'ita, yéj ono' ajko ipan cielo, ewato' kan mandarowa iladoj iye'ma' Dios. ² Xikejlantokan ipan inón yej ono' ajko ipan cielo, amo yej ono' ipan tajli. ³ Iga amejemen kenkuá' anmikikeja, iwán inán ansetitokej iwán Cristo yej ono' iná' Dios. ⁴ Kuá' wj' sej Cristo yej mitzmakakej vida, amejemen nō ompa amonoskej iwán, ankitztoskej iweyipoder.

Ansetitokej wan Cristo

⁵ Inón iga amejemen xikawakan iga ankichiwaj nochi yej ayékti, amo agaj mamasi iwán yej ayá' íwan namiktito', amo xikchiwakan tejté yej ayékti, iwán amo xikejlamikikan yej ayékti, iwán amo xikpoxpiasnekikan tomín, ijkón kenkuá' nemi ankiweyimatiltiáj idolo. ⁶ Yej ijkón kichiwaj, Dios poxsan kikuesowiliá iwán kicastigaroj yej ayá' kichíwa ken yéj kineki. ⁷ Amejemen nō ijkón ankichíwayaj kuá' aya ankixmatiáj itájtōl Dios. ⁸ E' inán xikajtewakan inewi inimej: amo xikuesiwikan, amo agaj xikijiyakan, amo xikchiwakan yej ayékti, niga xikmalijlikan agaj, amo xikijtokan kuajkuantas yej ajayékti. ⁹ Amo ximosepankajkawakan, porque amejemen ankikajtéjkeja ken ikya annemiáj. ¹⁰ Inán amejemen Cristo mitzpatákeja iga se'ya anmonemilimej, iwán Dios, yej achto mitzchijkej, inán mitzchijtiawij iga amonoskej ken yéj. Ijkón ajachi ajachi ankimela'ixmatitiáskej nokta in Dios. ¹¹ Até kichij iga se judío o ayéj, o yej ono' circuncidado o yej ayá', o yej wejkachanej, yej tamiktiayaj,* yej esclavo† o yej ayéj; Crístojwa' in yej tonochin toTeko, iwán ono' iwán nochi tejemej.

¹² Dios mitzpoxchokiliáj, iwán mitztapejpenkej iga ximochiwakan itatki. Inón iga nochipa xiye'nemikan iwán xita-iknelikan, xite-ijiknimej, amo ximoweyimatikan, xiyolyamanikmej iwán amo nimanín xikuesiwikan.

¹³ Siga anmokuejkuesowaj, ximosepan-ijyowikan, iwán ximosepanperdonarokan kuá' tejté anmochiwiliáj, ijkón ken Cristo mitzperdonarokej, ijkonsan nō amejemen xikchiwakan wan amoknimej. ¹⁴ E' de inochi inimej, máj yékti iga ximopoxchokilikan, ijkón nochipa amonoskej ken kuá' sesan amoalmajmej. ¹⁵ Cristo kichíwa iga xonokan tamelá kuá' ankejlantokej ken iga Cristo kineki. Inón iga nokta mitztapejpenkej iga xonokan tamelá pan icuerpoj

* **3:11** 3:11 "Yej tamiktiayaj"; español "escita" yej katka gente yej pox tamiktijkej. † **3:11** 3:11 Xikita glosario "Esclavo".

Cristo iga ansetitokej iwán. Iwán nochipa xikmakakan gracias Dios.

¹⁶ Iwán itájtól Cristo maono nochipa ipan amoalmajmej, ijkón ankimatiskej ken iga anyawij anmosepamachtitij iwán ken iga anmononotzaskej. Xikmakakan gracias Dios iga inewi amoalmajmej, xikuikilikan yej ijkuilijto' ipan salmos iwán takuj' yej nō kajasi iga mokuikiliá Dios. ¹⁷ Iwán nochi yej ankichiwaj o yej ankijtowaj, xikchiwakan iga anmoconfiarowaj ipan toTēko Jesús iwán ipan itōka' xikmakakan gracias Dios yej toTaj.

Ken iga manemikan yej kitokaj Cristo

¹⁸ Siwatkej yej anweweyjōjkeja, xikchiwakan yej mitztekimakaj amowéj, iga ijkón kineki toTēko. ¹⁹ Tajtaga', xikchōkilikan amosiwa' iwán amo xikuejkuesinotzakān. ²⁰ Tēpilowan, xicredokan amotaj iwán amoye', iga ijkón kiye'ita toTēko. ²¹ Tētajmej iwán teyemej, amo xikpox-ajawakan amopilowan, iga ijkón ankichiwiliáj, ay'ya kiyolmakaj iga kichiwaj yej ankitekimakaj. ²² Esclavojmej, xikchiwakan nochi yej mitztekimakaj amotekomej yej ankipiáj ipan inin tajli, amo kuā'san yejemej mitztachilijtokej iga san mamitzitakan iga ankichiwaj yej mitzijiáj, majwa' xikchiwakan kesiá kuā' ayá' mitzitztokej iga ankimajmawiliáj toTēko. ²³ Inewi yej ankichiwaj, xikyolmakakan kuā' ankichiwaj, ken kuā' toTēko nemi ankichiwiliáj, ayéj tajtaga'. ²⁴ Iga ankimatij iga toTēko Dios yawij mitzmakatij yej kimakaskej yej tekipanowaj iga toTēko Cristo. ²⁵ E' yej kichiwaj yej ayēkti, yawij kiknochiwatij, iga Dios sansé iga kijuzgarowa ā'san neši.

4

¹ Amejemen yej ankipiáj amoesclavojmej, xikye'itakan iwán xikchiwilikan yej yēkti amoesclavojmej. Xikejlamikikan iga amejemen nō ne-iga ipan cielo ankipiáj amoTēko Dios.

² Nochipa xitajtokan wan Dios, iwán xisatokan iga anye'tajlantokej, iwán xikmakatokan gracias Dios. ³ Nō xiktajtanilikan Dios iga nejemej, iga toTēko makichywa iga wel maono yej manikpowilikan itájtól Cristo yej aya momatiá, inón nokta iga nipresojtito'. ⁴ Iwán xiktajtanilikan Dios iga kuā' nikipowa itájtól, nochi wel mane-entenderokan.

⁵ Xiye'nemikan iyixtaj yej aya kixmatij itájtól Dios. Amo xiknempolokan amotiempoj, majwa' ⁶ xikpowakan itájtól toTēko. Xiye'tatapowakan iga mamitzkakisnekikan yej

nemi ankitatapowiáj, iwán xikmatikān tē anyawij ankijtotij kuá' agaj tejté mitztajtani.

Pablo monawatiá

⁷ Toknīn Tíquico yej nikpoxchokiliáj, ayá' kikajtewa iga nepalewiá ipan itekipánol toTēko, yéj yawi mitzmatiltitij ken nono'. ⁸ Inón nokta iga niktītani iga mayawi ompiga iga mamitziļikān ken iga nonokej, iwán mamitzanimarōkan. ⁹ Senyati iwán toknīn Onésimo yej nikpoxchokiliáj, yej de amejēmēmpasan, yej akikajtewa iga moconfiarowa ipan toTēko. Yejemej yawij mitzpowilītij yej nijiga sucederowa.

¹⁰ Aristarco, yej nō p̄resojtito' nowān, mitzejlamikij; kensan Marcos nō mitzejlamikij, yej iprimoj Bernabé. Mitziļikeja siga yaj yéj mitzpaxalowilītij, xikomemawīkan.

¹¹ Nō mitzejlamikij Jesús, yej nō itōka' Justo. De inochi judiyojmej yej kicrēdojtōkej Dios, inīmejsan in yej tekipanowaj nowān iga kipowaj ken iga reinarowa* Dios, iwán poxsan neyolchikawaj.

¹² Nō mitzejlamikij Epafras yej de amejēmēmpa, yéj nō tekipanowa iga kipowa itájtōl Cristo iwán nochipa kuá' tajtowa wān Dios, kitajtaniłiá iga amejemēn amo xikajtewakan iyojwi Dios, iwán wel xikchijtokān ken nokta Dios kineki. ¹³ Nej nikita kén iga Epafras poxsan mitzyokoyaj iwán nō kiyokoyaj yej kicrēdowaj toTēko yej onokej altepe' Laodicea iwán yej onokej altepe' Hierápolis. ¹⁴ Nō mitzejlamikij Lucas yej médico yej tikpoxchokiliáj, iwán nō mitzejlamikij Demas.

¹⁵ Xikijlikān tokniwān yej onokej altepe' Laodicea iga nej nikejlamikij. Nō nikejlamiki Ninfas, iwán tokniwān yej monechkowaj íčan iga kiweyimatiltiáj Dios. ¹⁶ Kuá' támi'ya ankileerōskej inīn ama' yej nemi nimitziķuilowiliáj, xiktītānikān altepe' Laodicea iga makileerowilīkan tokniwān yej nō kicrēdowaj itájtōl Dios iwán se' ama' yej niktītānilij yejemēn, amejemēn sej xikleerōkan. ¹⁷ Ijķin xikijlikān Arquipo: "Amo xikajtewa motekipánol yej Dios mitzmá'."

¹⁸ Nej Pablo, nomatika nimitziķuilowiliáj inīmej tájtōl:† Amo xikeļkawakan iga nej nipresojtito'. Dios mamitzyolchikawakan. Ijķonyawa'.

* **4:11** 4:11 Xikita glosario "Kén iga Dios reinarowa". † **4:18** 4:18 Neši iga Pablo kijkuiloj inīmejsan tájtōl imatika, anka se tajkuilowāni kijkuiloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojtiajki.

Áchtopa ama' yej kijekuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Tesalónica Tesalonicenses

Pablo wan yej iwan nemij, kijekuillowiliáj tokniwan yej onokej altepe' Tesalónica

¹ Nej niPablo, wan Silvano iwan Timoteo nimitzijkuillowiliáj inin ama' amejemen nokniwan yej ankitokaj Dios yej anchantitokej Tesalónica, yej ansetitokej iwan toTaj Dios iwan toTeko Jesucristo. Dios yej toTaj iwan toTeko Jesucristo mamitzyolchikawakan iwan makichiwakan iga tamelá xonokan.

Kén iga tokniwan de Tesalónica moconfiarowaj ipan toTeko

² Nochipa kuá' nejemej ni-oradowaj nimitzejlamikij, iwan nikmakaj gracias Dios iga amejemen. ³ Nikmakaj gracias toTaj Dios iga yej ankichiwaj yej yekti, ijkón anmonextiáj iga annoconfiarojtokej pan toTeko. Iwan no nikmakaj gracias Dios iga poxsan ante-ijiknimej, ankipalawijkej sekin, iwan iga ankichixtokej toTeko Jesucristo, inón mitzpalawíáj iga nochipa xikchixtokan. ⁴ Nokniwan, Dios mitzpozchokiliáj, iwan nikmatij iga yéj nokta mitztapejpenkej. ⁵ Kuá' nejemen nimitzpowilijkej ye'noticiaj yej tasalwarowa, ayejsan iga petz tájtól, sino que iga ipoder iyEspíritoj Dios yej nemakaj, inón yej nimitzpowilijkej melá' nokta. Ankimátija kén ninemikej amo-ixtaj iga amejemen nimitzpalawijkej.

⁶ Amejemen anmixkuítijkej ipan nejemej wan ipan toTeko, iga kuá' ankređojkej itájtól toTeko, iyEspíritoj Dios mitzyolchikajkej malej iga onoyaj yej mitziziyaj iwan poxsan mitziknochijkej.* ⁷ Iwan ijkonsan no ipan amejemen mixkuítijkej tokniwan yej kitokaj Dios yej ichamej estado de Macedonia iwan estado de Acaya. ⁸ Pewa' ipan amejemen iga itájtól toTeko nijnijiga momati'. Ayejsan estado de Macedonia wan Acaya mopowa', sino que nóyanya momati, iwan no noyan momati kén iga amejemen annoconfiarowaj ipan Dios, inón iga nejemej ay'ya te máj nikijtowaj. ⁹ Majwa', yejemensan nokta tajtowaj iga nimitz-paxalowiliáj iwan tatapowaj kén iga anneye'omemawijkej, iwan kén iga ankikajtéjkeja iga ankiweyimatiltiáj idolojmej iga ankitókaja Dios iwan ampewakej iga ankichiwaj ken

* 1:6 1:6 Hch 17:5-9

kineki mela'Dios yej isato'. ¹⁰ Yejemej nō kipowaj kén iga amejemen ankichixtokej iga mawiki sej ipan cielo Jesús, yej iPiltzín Dios, yej Dios ki-ojpa-ixitij kan miktoya. Yéj nokta yej tesalvaroj kuá' kicastigaroj yej kichijtokej yej ayékti.

2

Tekipánol yej Pablo kichij Tesalónica

¹ Nokniwan, amejemen nokta ankimatij iga ayéj báldejsan nimitzpaçalowilijtoj. ² Amejemen ankimátija iga achto ne-ijilijkej kuajkuantas yej ajayékti iwán ne-iknochijkej ipan altepe' Filipos, e' Dios nepaléwijkej iga ayá' nimaj-mawikej iga manimitzpowilikán ye'noticiaj yej tasalvarowa, malej iga mia' ne-ijiyaj. ³ Iga kuá' nimitzpowilijkej ye'noticiaj ayá' nimitzmachtijkej yej ayékti, niga nimitzkajkayajkej, niga ayá' nitatapojkej iga manimitzpojpolokán. ⁴ Majwa' Dios kiye'ita' yej nikchijkej iwán netalkej iga manikpowakan ye'noticiaj yej tamanawiá, ijkón iga nejemej nitatapowaj. Ayéj iga la gente maneyé'itakan, sino que maneyé'itakan Dios, yej kixmati toalmaj. ⁵ Amejemen ankimatij, ayí' nimitztzojtzopeli'notzakej iga manimitzyolyamanakan. Ayá' nikchijkej nité igasan maniktanikan tomjn, kitzto' Dios. ⁶ Ayí' nikchijkej iga maneweyimatilitikan, niga amejemen, niga agaj se'. Malej wel katka nimitztekimakayaj iga nō nimanarowaj iga netitankej Cristo. ⁷ Majwa', amejemen nimitzchokilijkej, nejemej ken se teye' yej kiskaltia iwán kicuidarowa ipilowantzizín. ⁸ Poxsan nimitzchokiliáj este ayejsan itájtōl Dios wel nimitzmakaj, sino este wel nimikij iga amejemen. Poxsan nimitziknimatij. ⁹ Nokniwan, amejemen ankimatij nokta ken iga pox nisiawikej iga nitekipanojkej iga nitatanijkej iga nitakuajkej. Nitekipanojkej semilwi' wan senyówal, iga amo ni agaj de amejemen manemakakan iga manitakuakan miej nimitzpowiliayaj itájtōl Dios.

¹⁰ Amejemen anne-itakej, iwán Dios nō ne-itakej, iga nikchijkej ken Dios kineki iwán niye'nemiáj amo-ixtaj amejemen yej ankitokaj Dios iga amo agaj makijto iga nikchiwaj yej ayékti. ¹¹ Iwán ankimatij nō kén iga sejsé de amejemen nimitznonotzkej, iwán nimitzyolchikajkej ken kichijwa se tetaj iwán ipilowan. ¹² Nimitzijlijkej iga xiye'nemikan ken kajasi iga nemij yej kitokaj Dios, yej mitznōtzkej iga xonokan itenoj kan pox tayekan, kan yéj reinarowa.

¹³ Inón iga nochipa nikmakaj gracias Dios, iga kuá' ankikakikej itájtōl Dios yej nejemej nimitzpowilijkej, ankikuikej ken nokta itájtōl Dios, ayéj ken itájtōl tajtaga'. Iga se'pay annemij, neši iga inón tájtōl tekipanowa pan

amejemen yej ankiçredowaj. ¹⁴ Nokniwan, ken mitzi-
knoçhijkej yej ómpasan no çantitokej Tesalónica, ijkonsan
no kichiwilijkej tokniwan yej kitokaj Dios yej onokej
Judea yej moconfiarowaj ipan Cristo Jesús. Sekin Judiy-
ojmej yej de yejemempasan de Judea kinknoçhijkej yej
kiçredowaj Cristo Jesús. ¹⁵ Inomej judiyojmej kimiktijkej
toTeko Jesucristo, kensan ikayay sekin judiyojmej kimiktijkej
profetajmej,* iwán inán nejemen no sekin judiyojmej
neteki'kixtijkej pan iyaltepemej. Inompa judiyojmej ayá'
kichiwaj ken kineki Dios wan kijiay nochi gente. ¹⁶ Iwán
ayá' kinekij iga nejemej maniktatapowikan yej ayéj judiy-
ojmej iga no mamomanawikan. Iwán iga ijkón kichiwaj, máj
kichiwaj yej ayékti. Inón iga inán, Dios poxsan kuesiwi'
iwamej iwán yáwiya kicastigaroti.

Pablo yajneki sej Tesalónica

¹⁷ Nokniwan, kuá' nekixtijkej kan amejemen amonokej,
wejkaj ayá' nimitzitayaj, malej ijkón nochipa nimitzpiayaj
pan noalmajmej, iwán poxsan niknekiáj manimitzitatij.
¹⁸ Niajnekiáj nejemej. Iwán nomatika nej niPablo, mia'ya
vej niknekiáj iga maniá, e' Tzitzimi' nochipa netzakuilijkej.
¹⁹ Nimokichmatij iga amejemen ankiçredowaj Cristo wan
nipoxpakij iga nikmatij iga amejemen ansen-onoskej
nowamej kuá' wi' toTeko Jesucristo. ²⁰ Niyolchikajtokej
iwán niyolpaktokej iga amejemen anye'nemij.

3

¹ Iwán como ayo' máj nikijyowijkej iga animitzitag,
nikijtojkej iga ni-omémejsan* manikawikan Atenas ² iwán
nimitztitanilijkej toknin Timoteo iga mamitzitatij, yéj
tekipanowa iga Dios iwán nepalewiáj nejemej iga nikpowaj
ye'noticiaj yej tajtowa de Cristo. Timoteo mitzpalewiáj
iga xikmela'sentalikan amoalmaj pan Jesucristo. ³ Ijkón
ayagaj makikajtewa iga kitoka Dios iga kuajkuantas yej
ayékti nemi mitzchiwiliáj. Puej amejemen ankimátija iga
ipan iyojwi toTeko, te-iknoçhijwaj. ⁴ Kuá' tisen-onoyaj,
nimitzijlijkeja iga yawij te-iknoçhijwatij, iwán ijkón mochij
ken ankimatitoyaja. ⁵ Inón iga, nej ayo' nikijyowij
iga animitzitag. Iwán niktitan Timoteo iga manikmati
ix ankisentalitokejsan amoalmaj ipan Jesucristo. Nim-
itzyokoyayaj iga Tzitzimi' wel mitzchiwaltíáj yej ayékti iwán
wel báldejsan nitekipanojkej.

⁶ E' inán Timoteo wálaja iga yajka ipan amoaltepe'
Tesalónica, iwán nematiltijkej iga ankisentalitokejsan

* 2:15 2:15 Xikita glosario "Profeta". * 3:1 3:1 "Ni-omémejsan"; anka Pablo
wan Silas. 1 Ts 1:1

amoalmaj pan Jesucristo iwán anmosepanchokiliáj. Iwán ne-ijlij iga nochipa anneejlamikij iga annechokiliáj, iwánki' poxsan anne-itasnekij, ijkón ken nejemej no nimitzitasnekij. ⁷ Inón iga nokniwan, malej iga nemi tipanowaj pan kuajkuantas yej ajayekti iwán te-iknochiwaj, pox anneyolchikawaj kuá' nikmatikej iga anmoconfiarojtókejsan pan toTeko Jesucristo. ⁸ Inán iga nikmátija iga anmoconfiarojtókejsan pan toTeko, anneyolchikawaj iga manikyolmakakan ipan notekipanolmej. ⁹ Poxsan nipaktokej iga amejemen, este anikásijo' tájtól iga nikmakaj gracias toDios iga amejemen. ¹⁰ Semilwi' iwán tayowakan niktajtanilijtokej Dios iga wel nomatikamej manimitzitatij, iga achi máj manimitzpalewikan iga ximoconfiarokan pan toTeko.

¹¹ Niktajtaniliáj Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo iga manepalewikan iga wel manimitzpaxalowilitij. ¹² Iwán niktajtaniliáj toTeko mamitzpalewikan iga cada vej máj ximosepanchokilikan, iwán ijkón xikchokilikan nochi, ijkón kensan nejemej nimitzchokiliáj amejemen. ¹³ Niktajtaniliáj toTeko Jesús iga mamitzpalewikan iga máj ximoconfiarokan iga inewi amoalmajmej, iwán iga xiye'nemikan iyixtaj Dios yej toTaj. Ijkón anye'onoskej kuá' toTeko Jesús wi' iwán onos iwán nochi yej yéj kitapejpen.

4

Kén iga Dios kineki matinemikan

¹ Nokniwan, manimitzijlikano' tejté; nejemej nimitznexutilijkeja iga xinemikan ken Dios kiye'ita, iwán amejemen ijkonya ankichijtokej, inán ipan itoka' toTeko Jesús nimitzijliáj iga máj xikchijtiakan nochipa yej nimitznexutilijkeja.

² Iwán amejemen ankimátija kén iga nimitznexutilijkej, kensan tatekimá' toTeko Jesús. ³ Dios kineki iga xikchijtokan ken yéj kineki; amo agaj mamoteka wan yej ayá' iwán namiktito'. ⁴ Sejsé makiye'piá isiwa', ken kajasi iga maye'ono, ijkón ken Dios kineki. ⁵ Amo xikchiwakan yej ayekti ken kineki amoalmaj; ken kichiwaj yej akixmatij Dios. ⁶ Amo agaj makixixjiko se' toknin, niga makikajkayawa pan nité, iga toTeko yawi kicastigaroti yej ijkón kichywa, ijkón ken nejemen nimitzijlijkeja. ⁷ Iga Dios ayá' tenotza' iga matikchijtokan yej ayekti, sino que matiye'nemikan iyixtaj yéj. ⁸ Inón iga yej kijiya yej nimitznexutilijkej, inón ayéj taga' kijiya, sino que Dios, yej temá' no iyEspíritu Santo.

9 Ayá' kajási-o' iga nimitzijkuilowiliáj iga ximosepanchokilikān iwān amokniṁej, iga Dios nokta mitznēxtilijkeja ken iga ximochokilikān. ¹⁰ Amejemēn ijkōn nochipa ankichiwaj wān nochi tokniwān yej ichamej estado de Macedonia yej kitokaj toTēko. Inān nimitzijliáj, nokniwān, iga majya sej ximochokilikān. ¹¹ Xikchiwakan iga xonokān tamelá iwān xikchijtokaṁ sejsé amotekipānōl. Xitekipanokān iga xitatanikān ken nimitzijlijkej, ¹² iga mamitzye'itakān yej akixmatij Dios, iwān iga amo mamitzpolokān nité.

Kén mochiwas kuā' wī' toTēko

¹³ Nokniwān, niknekij xikmatikān tē mochiwas wān yej mikij, iga amo ximoknoṁmatikān ken sekin yej ayá' kimatij yej Dios kichiwās. ¹⁴ Ijkōn ken ticredowaj iga Jesús migui' iwān ojpa-isa', ijkōnsan nō ticredowaj iga Dios iwān Jesús yawi ki-ojpa-ixititij inomej yej mikikej iwān kicredojkej ipan yéj.

¹⁵ Inōn iga nejemej nimitzijliáj, ken tenēxtiliá toTēko, iga tejemej yej tonóskejo' te kuā' wī' toTēko, ayá' timach-towiskej iga inomej yej mikikej. ¹⁶ Iga toTēko imatika yawi temōti ipan cielo iwān ipansan itájtōl mokakis nokta iga mandarowa, iwān tajtoj sē ángel* yej mandarowa, iwān nāwatis itapítzal Dios. Iwān yej mikikej iwān kicredojkej Cristo, yejemej achto yawij ojpa-isatij. ¹⁷ Iwān yej tiasóskejo', yawij tesenwigatij iwān yejemej kān ono' mixti iga tikixnamikitij toTēko ipan ejeka'. Iwān ijkōn nochipa tonoskej iwān toTēko. ¹⁸ Iga inimej tájtōl, ximosepanyōlchikawakan.

5

¹ Nokniwān, e' iga kēmānya nokta wī' toTēko, ayejo' iga manimitzijkuilowilikān. ² Amejemēn ankimátija nokta iga toTēko asiki kuā' ayá' tikchixtokej, ken kuā' asi yej tachteki tayowakan. ³ Kuā' la gente kijtojtoskej: "Tamelāya tonokej iwān tiye'onokej", íkuā'ya nokta poli-wiloj niga momatitos, inōn día asis ijkōn ken kuā' sē siwā' pillkualōtewa. Iwān ayagaj wel cholōj kuā' poli-wiloj. ⁴ E' amejemēn nokniwān ayo' amonokej ken kān takomichkān,* inōn iga toTēko ayá' mitzwejasikij ken kuā' asi sē yej tachteki. ⁵ Iga nochi amejemēn amonokej ipan tāwilyo' iga mitzixtapōjkeja toTēko itájtōl. Ayá' tonokej tayowakan niga kān takomichkān. ⁶ Inōn iga amo matikochikān ken sekin, sino que matisatokān iwān matiye'tajlantokān.

* **4:16** 4:16 Xikita glosario "Ángel". * **5:4** 5:4 "Takomichkān": anka kijtojneki kān Tzitzimi' reinarowa.

⁷ Yej kochij, kochij tayowakan, iwán yej tawanaj, tawanaj tayowakan. ⁸ E' tejemej ayá' tonokej ken kan takomichkan, tonokej ipan tawilyo'. Inón iga nochipa matiye'tajlantokan. Iwán matimoconfiarokan pan Dios iwán matikchokilikan tokniwan; iga tikchiwaj inín, timochiwaj ken tikita se soldado yej kakiá ikuach de tepos iga moeltzakua iga momanawia. Iwán iga tikmatitokej ipan toalmaj iga Cristo tesalvarowa, iga inón tikejlamikij, ken tikita tiktaliáj se casco yej iga se soldado mokuatzakua. ⁹ Iga Dios ayá' tetapejpen iga mate-iknochiwakan, sino iga toTeko Jesucristo matemawiw. ¹⁰ Jesucristo migui' iga tejemej iga wel matonokan wan yéj, até kichij siga kuá' wí', tisasoskej o timiktoskej. ¹¹ Inón iga ximosepan-animarokan iwán ximosepampalewikan, ijkón ken ankichijtokej.

Pablo kinonotza tokniwan

¹² Nokniwan nimitzijliáj iga xikye'itakan yej tekipanowaj iga Dios iga mitzpalewiáj, yej mitzojkuiltiáj pan iyowji toTeko wan mitznonotzaj. ¹³ Amejemen poxsan xikye'itakan yejemej iwán xikchokilikan iga inón tekipánol yej kichiwaj. Tamelá xonokan wan amoknin.

¹⁴ Nokniwan no nimitzijliáj iga xiknonotzakana yej atekipanonekij iga kinekij iga san mapankotzotajtokan, xikanimarokan yej mosemakasnékija, xikpalewikana yej aya momela'confiarowaj pan toTeko Jesús, iwán xikijyowikan kuá' mitzkuejkuesowaj.

¹⁵ Amo agaj de amejemen mamomati kuá' mitzchiwiliáj yej ayekti. Majwa' nochipa ximosepanchwilikan yej yekti, ijkón xikchiwakan wan nochi.

¹⁶ Nochipa xiyolpaktokan. ¹⁷ Nochipa xitajtokan wan Dios. ¹⁸ Xikmakakan gracias Dios iga inochi yej mitzpasarowaj, ijkón Dios kineki iga xikchiwakan amejemen yej ankređojtokej Cristo Jesús.

¹⁹ Amo xikajtewakan iyEspíritoj Dios, iga ijkón ken kuá' ankisewiáj yej wewelonto' ipan amoalmaj. ²⁰ Kuá' Dios agaj kitajtolmaka, amo xikalimpamatikan inón tájtol. ²¹ Xikakikan inewi iwán xikitakan siga ómpaya ken kijtowa, iwán xiktapejpenakan yej yekti. ²² Xikajtewakan iga ankichiwaj nochi yej ayekti.

²³ Niktajtaniliáj Dios yej kichywa iga maonolo tamelá, makichywa iga xikchijtokan yej yéj kineki. Iwán mamitzpalewikana ipan nochi amovidaj, ipan amoespíritoj, ipan amoalmaj iwán amocueroj iga kuá' wí' toTeko Jesucristo, ayagaj kijtoj iga ankichiwaj yej ayekti. ²⁴ Yej mitztapejpenkej nochipa kichywa ken kijtowa, iwán nochi inín kichiwaw.

Pablo monawatiá

²⁵ Nokniwan, xiktajtanilikan Dios iga manepalewikan.

²⁶ Ximopipitzokan iga ximosaludarakan ken Dios kiye'ita.

²⁷ Nimitztekimakaj iga inin ama' xikleerowilikan nochi tokniwan yej kitokaj Cristo, iga ijkón kineki toTeko.

²⁸ Niktajtaniliá toTeko Jesucristo iga nochipa maono iwan amejemen. Ijkónyawa'.

Ómeya ama' yej kijkuiloj San Pablo iga tokniwan yej chantitokej altepe' Tesalónica Tesalonicenses

Pablo iwán yej íwan nemij kijkuilowiliáj tokniwan yej onokej altepe' Tesalónica

¹ Nej niPablo, wan Silvano iwán Timoteo, nimitzi-
jkuilowiliáj amejemen noknimej yej ankitokaj Dios, yej
anchantitokej Tesalónica, yej ansētitokej iwán toTaj Dios
iwán toTēko Jesucristo. ² Dios yej toTaj iwán toTēko
Jesucristo mamitzyolchikawakan iwán makichiwakan iga
tamelá xonokan.

*Kua' wí' Cristo, Dios yawi kijuzgaroti yej kichijkej yej
ayekti*

³ Nokniwan, nochipa nikmakaj gracias Dios iga ame-
jemen, iga ijkón kajasi manikchiwakan, iga nemi máj anmo-
confiarowaj pan toTēko iwán sejsé de amejemen majya an-
mosepanchokiliáj. ⁴ Inón iga inán nejemej niye'tatapowaj
iyixtaj tokniwan kajkán monechkowaj yej kitokaj Cristo, kén
iga ankijyowiáj kua' mitziknochiwaj iwán yej mitzchiwiliáj
kuajkuantas yej ayekti, amejemen ayá' anmosemakaj ipan
iyojwi toTēko, majwa' anmoconfiarowaj ipan. ⁵ Ompa
nesi iga Dios ómpaya ken kichiwa kua' tajuzgarowa, iga
mitztapejpenkej iga xikalakikan kan reinarowa yéj, inón iga
inán nemi mitziknochiwaj.

⁶ Iwán kajasi iga Dios kēman makiknochiwa yej
amejemen mitziknochiwaj, ⁷ iwán amejemen yej mitzi-
knochiwaj, támisya iga mitziknochiwaskej kensan nejemej
ay' ne-iknochiwaskej. Inín mochibas kua' ipan cielo wí'
toTēko Jesús ipan tiwelon iwán iyangelejmej* yej kipiáj
poder. ⁸ ToTēko Jesús kicastigaroki yej ayá' motemakakej
iga Dios makimandarokan niga kicredowaj ken kijtowa
iye'noticiaj toTēko Jesucristo. ⁹ Inomej kicastigaroskej iga
mela'poliwiskej iwán ayí' onoskej kan ono' toTēko iga
mapakikan wan yéj, niga kitaskej iweyipoder. ¹⁰ Inín
mochibas kua' wí' toTēko. Ipan inón día yej kicredojtokej
yawij kiweyimatiltitij wan madmiradoskej. Amejemen
ompa nō amonoskej iga nō ankicredojkej itájtōl Dios yej
nimitzpowilijkej.

* 1:7 1:7 Xikita glosario "Ángel".

¹¹ Inón iga nejemen nochipa ni-oradowaj iga amejemen, niktajtaniljtokej toDios iga makita iga mitzajasij iga mitz-tapejpenkej. Iwán nọ niktajtaniliáj Dios iga ipoder mamitz-palewikan iga xikchiwakan nochi yej yekti yej ankejlantokej iga anmoconfiarowaj ipan toTeko. ¹² Ijkón itoka' toTeko Jesucristo yawi moweyimatiltiti iga amejemen anye'nemij, iwán toTeko nọ mitzweyimatiskej iga ijkón mitzikneliáj toDios iwán toTeko Jesucristo.

2

Taga' yej wi' kichiwaki yej ayekti

¹ Nokniwan, iga kuá' wi' toTeko Jesucristo, nimitzmatiltiáj iga Cristo yawij tesenechkotij iga matonokan íwan. Nimitztajtaniliáj ² iga amo imanin ximoyolyamanakan, niga ximomajtikan kuá' agaj mitzijliskej iga asi'ya toTeko, niga agaj yej mitzijliáj iga Dios iyEspiritoj kijtoj iga asi'ya toTeko, niga yej pan ama' ikuilijto' yej nesiski' nejemej nikijkuilojkej iga asisya aman toTeko, amo xiktajtolkuilikan.

³ Amo mamitzkajkawakan nikeno' máj. Iga kuá' wi' toTeko, achto sekin tokniwan yej kicredowaj Dios ay' yawij kichiwatij ken kineki Dios, íkuá' yawi mixnextiti inón taga' yej wi' kichiwaki yej ajayekti. Inón óno'ya iga yawij kitatitij.

⁴ Inón taga' kijiya Dios iwán kijiya nochi yej kajasi iga mamoweyimatilti. Iwán yéj, este motaliá itiopan-ijti' Dios wan kijtowa iga yéjya in Dios.

⁵ ¿Ix áyo'taj ankejlamikij kuá' nej nimitztatapowiyaj de inin, kuá' nonoyajo' wan amejemen? ⁶ Inán amejemen ankimatij te iga aya wi' inón taga', iga amo mamixnexti kuá' aya asi ititempoj. ⁷ Inón yej kichtakaejlantoya iga kichiwasneki yej ayekti, némiya kichywa; inán poliwisán iga inón yej ki-ojtzakto' makisa ompa iga mapano inón taga'.

⁸ Kuá' sí yajya, yawiya mixnextiti inón taga' yej kichywa pox ayekti, iwán toTeko Jesús keman kimiktij iga san itájtól iwán ijkón nokta kimela'poloj iga itawilyo kuá' wi'.

⁹ Tzitzimi' kipalewij ga maasi inón taga' yej kichiwás yej ayekti, iwán inón taga' pox kipiás poder iwán kichiwás pox kuajkuantas iwán nọ yej ayi'pa mo-ita kichiwás, kansan wel matakajkawawa. ¹⁰ Yawi kichiwati kuajkuantas yej nesis ken yekti kansan makikajkawawa yej yawij poliwitij, iga akiye'itakej iga makicredokan toTeko itájtól yej melá' nokta iga mamosalvarokan.

¹¹ Inón iga, Dios kisenkokajtewas iga mamokajkawakan ipan yej kichiwás inón taga'. ¹² Ijkón iga Dios nochi yawi kinkochiwati yej ayá' kicredojkej itájtól yej melá' nokta, iga kiye'matikej máj makichiwakan yej ayekti.

Dios mitztapejpenkej iga mamitzsalvarokan

13 E' nejemej nochipa nikmakaj gracias Dios iga amejemen, noknimej yej mitzpoxchokiliáj toTeko, iga Dios poxsan ikyay mitztapejpenkej iga mamitzsalvarokan. IyEspíritoj Dios kichíwa iga xonokansan iga yéj iwán no mitzpalewijkej iga ankicredojekej itájtol Dios. 14 Ijkón Dios mitznotzkej kuá' nimitzpowilijkej ye'notíciáj yej tasalvarowa iga wel ansen-onoskej kan reinarowa toTeko Jesucristo iwán ankitaskej iweyipoder.

15 Inón iga nokniwan ijkón xicredojtokan iwán amo xikelkawakan yej nimitzmachtijkej nomatikamej iwán yej nimitzijuilowilijkejpa. 16 Dios yej tóTajpa techokiliá wan te-ikneliá. Te-ijliá iga tiawij tonotij nochipa wan yéj, iwán tikmatij iga temakaskej yej yekti. Nejemej niktajtaniá toTeko Jesucristo iwán Dios yej tóTajpa 17 iga mamitzpalewikajtokan iwán mamitzpalewikan iga nochipa kikitokan iwán xikchíwakan yej yekti.

3

Xi-oradokan iga nejemen

1 Ininsan inán nimitztajtaniá nokniwan, achi xi-oradokan iga nejemej, iga amo mawejkawa iga noyan manikpowakan itájtol toTeko, iwán poxsan makiye'itakan, ijkón ken amejemen ankiye'itakej. 2 Xiktajtaniłikan toTeko no iga nejemej amo manechiwilikan tejté inomej tajtaga' yej kichíwaj kuajkuantas yej ayekti, tikmatij iga ayá' nochi kicredowa itájtol toTeko. 3 E' toTeko nochipa kichíwa ken kijtowa, yéj yawi mitzpalewitij iga ximoconfiarojtokansan ipan, iwán mitzmanawiskej iga amo mamitzchíwilikan yej ayekti. 4 Nejemen niksentaliáj noalmaj pan toTeko iga amejemen ankichíwaj wan ankichijoskej ken nimitztekimakakej. 5 ToTeko mamitzpalewikan iga xikchokilikan toknimej ken Dios techokiliá iwán xikijowikan kuá' mitziknochíwaj kensan Cristo kijowij kuá' kiknochijkej.

Se matekipano

6 Nokniwan, nimitztekimakaj ipan itoka' toTeko Jesucristo, iga amo ximotokakan iwán toknin yej ayá' kineki tekipanowa iwán ayá' kichijto' ijkón ken nimitznextilijkej. 7 Amejemen ankimátija ken xonokan iga xikchijtokan ken nimitznextilijkej kuá' nonoyaj amowan; nejemej nochipa nitekipanowayaj, 8 ayí' nikułilijkej agaj itakualmej siga ayá' manixtawakan. Majwa' nitekipanojkej semilwi' iwán senyówal iga amo agaj san manepetztamakatokan. 9 Malej

iga nejemēn katka kajasiá iga manimitztajtaniľkan iga xinepalewikan, e' ayá' ijkón nikchijkej, majwa' nitekipanojkej iga ximixkuĩtikān ipan nejemēn. ¹⁰ Kuā' nonoyaj iwān amejemēn, ijkīn nimitztekimakakej: Jej ayá' tekipanojneki, amo matakua. ¹¹ E' nikmatikej iga sekin de amejemēn san-onokej, ayá' tekipanowaj, majwa' taajapapojtinemij. ¹² Jej ijkón nemij, nikñoņotzaj iwān niktekimakaj ipan itokā' toTēko Jesucristo, iga makikuikan iga nochipa matekipanoķan iga wel matatanikan.

¹³ E' amejemēn, nokniwān, amo xisiawikan iga ankichiwaj yej yekti. ¹⁴ Siga agaj ayá' kiye'ita inīn yej nimitzi-
jkuilowilijkej, xikitakan a'yěj, iwān amo ximotokakan iwān iga mapinawa. ¹⁵ E' amo xikijiyakan, majwa' xikñoņotzakan ken amoknīn.

Pablo monawatiá

¹⁶ Iwān toTēko yej kichīwa iga se maono tamelá, m-
kichīwa iga nochipa xonokan tamelá kansan anyawij. ToTēko maono iwān amejemēn.

¹⁷ Nej niPablo nomatika nimitzijkuilowiliáj inimej tájtōl*
kan nimitzsaludarowaj. Ijkón nochipa nikchīwa kuā' agaj
nikijkuilowiliáj. ¹⁸ ToTēko Jesucristo mamitzyolchikawakan
amonochīn. Ijkónyawa'.

* **3:17** 3:17 Neši iga Pablo kijkuiloj inimejsan tájtōl imatika, anka se tajkuilowāni kijkuiloj ipan āma' nochi lo demás yej Pablo kijtojtiajki.

Áchtopa ama' yej San Pablo kijkuilowilij Timoteo

Pablo kijkuilowiliá Timoteo

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kititan, iga ijkón kine' Dios yej tesalvarowa iwán toTeko Jesucristo, yej ípansan wel timoconfiarowaj. ² Timoteo, tej yej ken tinomela'piltzin iga nimitznextilij iga ximoconfiaro ipan Cristo, nimitzijkuilowiliá inín ama'. Nikneki iga Dios yej toTaj iwán toTeko Cristo Jesús, mamitzyolchikawa, mamitzikneli iwán makichíwa iga xono tamelá.

Pablo kinonotza Timoteo iga sekin yej ayompa tamachtiáj

³ Ken nimitzijlijté' kuá' nikisa' iga niajki estado de Macedonia iga xikawi altepe' Éfeso, iga xikijlikan yej ayompa tamachtiáj iga ay' máj ijkón makichíwakán. ⁴ Niga nò makinagasmakakan cuento yej motenchíwapa, niga makiyoltilantokan iga makimatikan itokamej to-ikyapatajwan. Inón tachíwaltiá iga mamokuejkuesolo iwán ayá' tepalewiá iga tikchíwaj ken Dios kineki, inón welsan tikchíwaj iga timoconfiarowaj ipan.

⁵ Nimitztajtaniliá iga xitanextili iga mamomela'sepanchokilikan. Petz yejsan kimatitokej iga kichíwaj yej yekti iwán momela'confiarowaj pan Dios, wel ijkón mochokiliáj. ⁶ Sekin kikajtéjkeja nochi inín wan mopoipolójkeja ipan xeto'tajtolmej. ⁷ Kinekij matamachtikan ipan iley Dios, e' niga yejemej ayá' kimatij te kijtojneki yej kijtowaj, niga yej tanextiliáj.

⁸ Tikmatij iga la ley yekti, e' siga tikentenderowaj tejas iga mo-ijkuiloj. ⁹ Matikmatikan iga la ley ayá' ono' iga yej ye'nemij, sino iga inomej yej yoltakuaktikej iwán yej ayá' tacredowaj, iga yej pox kichíwaj yej ayekti, iga yej ayá' kitajtolkuij Dios iwán kimalijliáj, yej kimiktiá itaj iwán iye', iwán inochi yej tamiktiáj, ¹⁰ iwán iga yej mosenteka iwán yej ayá' iwán namiktito' o moteka iwansan itaga-iknin, iga yej kichteki se toknin iwán kitajtani tomín iga maki-majkawa, iga yej tayokakajkayawaj iwán iga yej kijtowaj "kitzto' Padre", malej iga kimatij iga nemi takajkayawaj. La ley nò ono' iga nochi yej ayá' kichíwaj ken tanextiliá itájtól

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

Dios. ¹¹ Inín itájtoł Dios inonya ye'notı́ciaj yej tamánawiá yej Dios nețekimá' iga manikpowa.

Pablo kimaka gracias Dios

¹² Nikmaka gracias toTęko Jesucristo iga neye'ita' iga manikchiwa itekipánol. ¹³ Malej iga nej ikya nimałtajtowaya de Cristo, iwán kuajkuantas nikijliaya yej kitokaj Cristo, nikpresojwiayaj iwán nikiknochiwayaj; e' Dios neçokilij iga aya nikmatia' te nikchiwaya iga aya nicredowaya ipan Cristo. ¹⁴ Dios poxsan ne-iknelij iwán nepalewij iga manimoconfiaro ipan Cristo Jesús wan manikneki tokniwan.

¹⁵ Inín yej nia nimitzjilitij ijkonya nokta iwán kajasi iga inochi gente makicredo: Jesucristo walał ipan inín tajli iga kimanawiko yej ayompa nemij, e' nejwa' in yej máj ayompa ninemiá. ¹⁶ E' Dios neçokilij iga ipan nej, yej máj ayompa ninemiá, monextia' iga Jesucristo ayá' nimanın kuesiwi'. Iwán ijkón iga mamıxkuıtikan ipan nej iwán no mamocnfiarokan ipan Jesucristo, ijkón wel nochipa onoskej itenoj Dios. ¹⁷ Inón iga mamoweyimatılti toDios yej nochipa mandarowa, yej nikeman ayá' miki, yej atikitaj iwán yejsan iselti Dios yej nochi nokta kimati. Ijkonyawa'.

¹⁸ Timoteo yej ken tinopiltzin, nimitztekimaka iga xikchiwa ken kijtojkej toknimej yej Dios kitajtolmá' iga tej. Siga ijkón tikchiwas, tonos ken se soldado yej ayá' mosemaka pan itekipánol. ¹⁹ Amo xikajtewa iga ximoconfiaro ipan Dios, xikchiwa yej yekti ken mitznextilia' moalmaj. Sekin iga ayá' kichijkej yej yekti ken kimatitoyaj ipan iyalmajmej, kikajtejkej iga moconfiarojkej ipan Dios. ²⁰ Ijkón kichijkej Himeneo iwán Alejandro, yej niktitan ipan ima' Tzitzimi' iga makichiwilikan ken yej kineki iga makimatikan iga ayekti iga makimalijlikan Dios.

2

Ken iga mamotęewi Dios

¹ Inín yej máj nikneki mamochiwa, nochipa mamotajtanili Dios iga tamelá maonolo, iwán mamomaka gracias Dios. ² Matiktajtanilikan Dios iga inochi reyejmej iwán inochi tekiwajmej, iga matonokan tamelá iwán wel matiye'nemikan iyıxtaj Dios iwán wel mateye'ita. ³ Pox yekti iga ijkın tiktenewiáj Dios, inón kipoxye'ita Dios yej temánawiá, ⁴ iga yej kineki iga nochi mamomanawikan iwán makimela'matikan yej melá' nokta. ⁵ Ono' sesan Dios, iwán ono' sesan yej wel tetajtowiliá itenoj Dios: inonwa' Jesucristo yej taga' ⁶ yej motemá' iga mi' iga nochi toknimej

wel mamosalvaro, inĭn momatiko kuā' nokta Dios kine'.⁷ Ijkón iga Dios netapejpen iga nikpowa' itájtól, iga inón nokta netĭtankej iga manikmachtĭkan yej ayéj judiyojmej iga nō mamoconfiarokan ipan yej melá' nokta. Ayá' nitakajkayawa, nikĭjtowa yej cierto.

⁸ Nikneki iga noyan kan motenewiá Dios, tajtaga' yej ye'nemij makajkokuikan imamej, amo makuesitokan iwán amo agaj iwán mamokuejkuesojtokan. ⁹ Iwán siwatkej iga manesi iga ye'nemij, amo makakĭkan wĭpĭl yej akajasi iga makakĭkan yej kitokaj toTeĭko. Amo mamotzĭtzĭkujĭkan kansan póxsanya iga maye'nesikan, iwán amo makitáĭĭkan yej xojxōta, ken oro niga perla,* ¹⁰ sino que siwatkej makichĭwakan yej yeĭkti iga manesi iga ye'nemij ken kineki Dios. ¹¹ Kuā' taga' tamachtĭá ipan itájtól Dios, siwá' amo matajto, wan matakredo. ¹² Ayá' nikneki iga siwá' matamachtĭ, niga makimandaro taga'. Sino que san matakakto. ¹³ Iga Dios achto kichij Adán iwán después kichij Eva. ¹⁴ Iwán ayéj Adán yej kikajkayajkej, Évajwa' in yej kikajkayajkej, iwán kichij yej ayēkti.† ¹⁵ E' siwá' momanawĭj siga kiyē'iskaltĭá ipilowan, siga moconfiarowa ipan Dios, siga te-ijĭknĭn, siga ye'nemi iyĭxtaj Dios iwán ayá' kichĭwa yej ayēkti.

3

Ken iga manemikan pastormej

¹ Siga se taga' mochiwasneki pastor,* inón kena kichĭwasneki ye'tekipánol. ² Yej óno'ya iga pastor maye'nemi iga ijkón awel kipopowaj, makipiá sesan isiwa', nochĭpa makichĭwa yej yeĭkti, maye'tajlantō, makiye'itakan, nochĭpa ichan maki-omemawĭ paxalowanimej iwán wel matamachtĭ ipan itájtól Dios. ³ Amo matawana, niga matakuejkueso, niga makineki tomĭn yej ayompa motaniá, majwa' mate-ijĭknĭn, iwán mayoltzopeli' iwán amo makipoxpiasneki tomĭn. ⁴ Wel makichĭwa iga maye'nemikan nochĭ yej onokej ichan; ipilowan matakredokan iwán matamajmawilĭkan. ⁵ Siga awel kichĭwa iga maye'nemikan isiwa' iwán ipilowan, ¿kén wel kichĭwas iga maye'nemikan yej yéjpa kicuidarowa, yej kitokaj Dios? ⁶ Awel mochiwas pastor yej kicredojo' Dios, amo santá' moweyimatis iwán yaĭti kan tawewelkato' kan yaĭti Tzitzimi'. ⁷ Nō se yej mochiwasneki pastor, maye'tajtokan iga yéj ken iga nemi. Maye'tajtokan nō iga

* **2:9** 2:9 Perla pox valerowa, ken tikita tetzĭn ke'pa ajayo' wan iga perla wel mochiwa qoska'. † **2:14** 2:14 Gn 3:1-6 * **3:1** 3:1 Pastor: xikita glosario "Obispo".

yej yej ayá' kitokaj toTęko iga amo agaj makipopowa, iwán amo mamokxipolo ipan iyojwi toTęko ken kichiwaltijneki Tzitzimi'.

Ken manemikan diaconojmej

⁸ Ijkonсан nо diaconojmej[†] makiye'itakan; amo matakajkayawan, amo matawanakan, amo makinekikan tachte'tomjn. ⁹ Makichijtowan ken kijtowa itajtql Dios, iwán makimatitowan ipan iyalmajmej iga ayo' kichijtokej yej ayękti. ¹⁰ Achto mamо-ita siga ye'nemij, ijkón wel mochjwaskej diacono siga kiyę'itaj. ¹¹ Ijkonсан nо siwatkej maye'nemikan iga makiye'itakan, amo matapopowakan, iwán amo makichjwakan yej ayękti siga ijkón kineki iyalmajmej iwán nochipa matawelnemikan. ¹² Diaconojmej makipiakan sesan isiwamej, iwán wel makichjwa iga maye'nemikan ipilowan iwán nochi yej ono' ichamej. ¹³ Iga diaconojmej yej kiyę'chjwaj itekipánql, ye'tajtoskej iga yejemej, iwán sekin máj wel kitajtqlkakiskej kuá' kipowaskej ken iga moconfiarowaj ipan Cristo Jesús.

¹⁴ Nimitzijkuilowiliá injn ama'; e' ayá' wejkatís niáj nimitzitati ¹⁵ e' siga awel nimanjn nimitzpxaxlowiljti, inán tikmátiya ken iga matiye'nemikan tejemej yej ipilowan Dios yej isato'; ken tikjtowaj, nochi yej tiktokaj Dios. Tejemen tikjtowaj iwán tikmanawiáj yej melá' nokta.

Ken mochj kuá' onokoya Jesús

¹⁶ Tikmela'matij iga injn yej aya momatiá, yej ticredowaj pox yekti:

Dios wálaw ken se taga';

IyEspíritoj Dios kinojma-ijtoj iga ayí' kichij yej ayękti,

iwán angelejmej[‡] kitakej,

iwán noyan ipan paismej mopowa',

iwán noyan ipan injn tajli kicredojkej,

iwán tejkaj sej ipan cielo.

4

Yej yawij kikajtęwatij iga moconfiarowaj ipan Dios

¹ IyEspíritoj Dios kinojma-ijtowa iga kuá' ay'ya wejka iga wí' toTęko, sekin yawij kikajtęwatij iga kitokaj Dios, iwán kitokaskej malespíritojmej yej takajkayawaj wan yej tamachtíáj ken Tzitzimi' kineki. ² Kitajtqlkuiskej yej nęsiki' kitokaj Dios, sięmpa nemi takajkayawaj, este ay'ya momachjliáj ipan iyalmajmej iga ayompa nemij. ³ Yejemen tamachtiskej iga ayęktiki' mamonamiktulo, iwán ay'yaki'

[†] 3:8 3:8 Xikita glosario "Diácono wan diaconisa". [‡] 3:16 3:16 Xikita glosario "Ángel".

mamokua sekin tákual. E' Dios kichij nochi yej wel mokua, iwán matikmakakan gracias iga inón tákual tonochin yej timoconfiarowaj ipan yéj, wan tikixmatij kén nokta tamachtiá itájtól. ⁴ Iga nochi yej Dios kichij yekti iwán awel tikijtoskej iga ayekti, sino que wel tikuj, e' achto matikmakakan gracias Dios. ⁵ Iga yej Dios kijtoj iwán iga tikmakaj gracias Dios, yéktiya iga mokua.

Pablo kinonotza Timoteo

⁶ Siga inín tiknextiliá toknimej, tiye'tekipanoy iga Jesucristo, siga timomachtiá wan tikchiwa ken kijtowa ye'tájtól, inón kenkuá' tiye'takua. ⁷ Amo xiknakasmaka xeto'tatapowalis yej tága'pa kijtowa. Majwa' xikchijto ken Dios kineki. ⁸ Yekti iga xikchiwa ejercicio, e' máj yekti iga xikchijto ken Dios kineki, inón mitzpaléwiá ipan inín tájli iwán nō kuá' tonos kan ono' Dios. ⁹ Inín sí ijkonya nokta, iwán yekti iga inochi makicredo. ¹⁰ Inón iga anisiawij iga titekipanowaj wan te-iknochiwaj iga timoconfiarowaj ipan Dios yej isato' yej kisalvarowa nochi gente, e' máj kisalvarowa yej kicredowaj ipan.

¹¹ Xitanextili inín yej nimitzijlij iwán xitatekimaka iga mamochiwa. ¹² Amo agaj mamitzalimpamati iga aya tiyolej; majwa' wel ipan tej mamixkuítikan ken iga titajtowa, ken iga tinemi, ken iga tite-ijknin, tiyolyamani', ken iga timoconfiarowa pan Dios wan iga ateyi nité yej ayekti ipan moalmaj. ¹³ Mij násiso' ompiga, xikleerowilijto itájtól Dios tokniwan, xiknonotzakan iwán xikmachtikan. ¹⁴ Amo xikelkawa iga pastormej mitztalilijkej imamej pan motzontekon kuá' Dios kitajtolmakakej, iwán kijtojkej iga Dios mitzpaléwiá iga xikchiwa motekipanól.

¹⁵ Nochipa xikchijto yej nimitzijliá, iga nochi makita iga tikchijtiá ken Dios kineki. ¹⁶ Xikita ken iga tinemi iwán ken iga titamachtiá, iwán ijkón xikchijto, siga ijkón tikchiwa, timomanawij, iwán nō momanawiskej yej mitzkakiskej.

5

Kén iga se maye'nemi iyixtaj tokniwan

¹ Se totajwéj yej kicredowa Cristo, siga ayompa kichiwa, amo xikajajwa; majwa' xiknonotza ken tikchiwaya siga tiknonotzaya motaj, iwán chokomej xikita ken mokniwan. ² Toy'elamatkej xikita ken moye', iwán takomej ken tikita mosiwa-ikniwan, amo xikejlamikili yej ayekti.

³ Xikpaléwi siwa' yej mi'ya iwéj, yej ayagaj kipaléwiá. ⁴ E' siga se yej wewejmi'ya, kipiá ipilowan o inietojmej, inimej achto yej makipaléwikán iyemej, iga ijkón kenkuá'

kikuepaj iga moskaltijkej, ijkón yekti iwán kiye'ita Dios. ⁵ E' yej mi'ya iwéj, iwán káwi'ya nokta iselti, inón kisentaliá iyalmaj ipan Dios, semilwi' wán tayowakan kitenewiá Dios. ⁶ E' yej mi'ya iwéj iwán moyolpolojto' ipan yej kuajkuantas yejsan kineki iyalmaj, inonwa' kenkuá' mikto' malej iga isato'. ⁷ Inón iga xitanonotza ipan inimej yej nimitzijlij iga amo agaj makipopowakan. ⁸ Si agaj ayá' kipalewiá yej de ifamíliajpa, inón ayá' nemi kichíwa ken kijtowa Dios, iwán mochíwa majya sej que yej ayá' kicredojo' Dios.

⁹ Xikijkuilokan ipan ama' itokamej yej mi'ya iwéj, yejsan kipiá sesenta iyañoj o máj, iwán yej sesan iwéj kipiá'.* ¹⁰ Yej momati iga kichij yej yekti, kiye'iskaltij ipilowan, komemawij ichan yej kipaxalowiliáj, kijixipaga' toknimej yej kicredojo' Dios, kiyolchikaj yej moknomatij iwán kiyolmá' iga kichij nochi yej yekti.

¹¹ E' yej mi'ya iwéj yej aya kipiá inín edad, amo xikijkuido itoká', amo santá' ipan iyalmaj kinekis sej monamikti, wán ijkón kelkawas iga kitoka Cristo, ¹² iwán ijkón kichíwa yej ayekti iga kikajtewa ken achto moconfiarowaya ipan Cristo.† ¹³ Iwán nō nentinemi ipan cada kajli, ay' kiyolmaka te kichíwa, ayéj san iga inón, sino que tapopojtinemi, iwán tatentemowa iwán kijtowa yej ayá' kajasi iga mamoi-ijto. ¹⁴ Nikneki iga yej wewejmikikej mamonamiktikan, makipiakan ipilowan, matakuidarokan ichamej, ijkón awal temalijliáj yej te-ijiya. ¹⁵ Sekin wiudajmej mopolpolójkeja iwán kitokákeja iyojwi Tzitzimi'.

¹⁶ Si agaj yej kicredojo' Dios kipiá ichan se isiwa-iknín yej mi'ya iwéj, yéj makimakato te kipolowa, amo tokniwan yej kicredojo' Dios makimakatokan, ijkón tokniwan wel kipalewiáj yej ay'ya nokta kipiá a' kipalewiá.

¹⁷ Pastorme' yej kiye'ojkuiltiáj tokniwan, kajasi iga pox makiye'itakan, mamoi-ita ijkón yej tekipanowaj iga kipowaj iwán tamachtíáj ipan itájtōl Dios. ¹⁸ Iga ijkín kijtowa itájtōl Dios: "Amo xikten-ilpi toro kuá' nemi koya trigo iga iyixxi." Ijkonsan nō: "Yej tekipanowa kajasi iga makixtawakan."

¹⁹ Amo xiktajtōlkuili yej kitelwiá se pastor siga yej tatelwiá ayá' nemi iwán ome o eyi yej nō kinojma-itakej yej mochij. ²⁰ E' siga se pastor kichijto' yej ayekti, xiknonotza iyixtaj toknimej yej kitokaj toTeko iga maye'nemi, iga ijkón sekin nō mamajmawikan iga amo makichíwakan yej ayekti. ²¹ Nimitzijliá iyixtaj Dios, iwán iyixtaj Jesucristo iwán iyixtaj iyangelejmej yej Dios kitapejpen, iga xikchíwa kensan

* **5:9** 5:9 O ayí' kixíma' iwéj. † **5:12** 5:12 O: iwán ijkón kichíwa yej ayekti iga kikajtewa ken achto kijtōj iga ay' sej monamiktíá iga kitokasan Cristo, iwán ay' kejlámikis iga wewejyowis.

nimitzijlij. Kua' titajuzgarowa amo sesan xikye'ita. ²² Kua' tiktapejpena se taga' iga matekipano iga Dios, amo xiktali moma' ipan itzontekon iga ti-oradowa siga ayá' tikmati ken iga nemi. Amo santá' ayá' ye'nemi, iwán kijoskej iga tikye'ita yej kichijto'. Nochipa xikchiwa yej yekti.

²³ Iga ayá' tiye'ijtiyoj, amo á'tisan xikonjto, no xikoni alin vino.

²⁴ Ono' sekin yej nesi iga kichijtokej yej ayekti malej iga aya agaj kijuzgarowaj, e' ono' sekin yej aya nesi siga kichijtokej yej ayekti, inon nesiti kua' Dios yawi tajuzgaroti.

²⁵ Ijkonsan no ono' sekin yej nesi iga kichiwaj yej yekti, e' ono' yej kichijto' yej yekti iwán anesi, e' inon ayá' nochipa iyantos.

6

¹ Inochi tekipanowanimej yej esclavojmej,* makirre-spetarokan itekomej, ijkón ayagaj wel kimalijliá Dios niga wel kijoskej iga ayompa titamachtiáj. ² Siga se esclavo kipiá iteko yej kicredojo' Dios, amo iga inon makalimpamati iga no kitoka Dios. Majwa' makiye'chiwili itekipánol iga inon yej nemi kichiwili no kitoka Dios iwán makichokili ken iyiknin. Inin xikpowa iwán xitamachti.

Yej kitoka iyojwi Dios mayolpakto ke'ya iga kipiá

³ Siga agaj ayompa tamachtiá, ayéj ken tanextiliá itájtól toTeko Jesucristo, niga ayá' tanextiliá iga matiye'nemikan iyixtaj Dios, ⁴ ininwa' moweyimati iwán akimati nité. Ininwa' itekiy iga mopoxkuesowa iga san kikaki tejté; iwán ompa pewa iga ta-ixita, kuejkuesiwi iwán kuajkuántasya kijtowa iwán ayá' moconfiarowa ipan agaj, ⁵ mokuejkuesowa iwán sekin, pox ayompa tajlamiki wan ayá' kixmati ken nokta tanextiliá itájtól Dios. Iwán inimej yej ayompa tamachtiáj, kejlamikij siga tamachtiáj ipan itájtól Dios wel matatanikan. Iwán inómejpa amo ximotoka. ⁶ Kena, siga se ye'nemi ipan iyojwi Dios, kenkua' kasi yej poxsan patiyoj, e' mayolpakto ke'ya iga kipiá. ⁷ Iga nité ayá' tikuajligakej ipan inin tajli, iwán nité ayá' tikuigaskej kua' timikiskej. ⁸ Siga tikpiáj totzótzol iwán tikpiáj te tikuaj, matiyolpaktókanya. ⁹ Iga yej motapialijnekij, akijyowiáj kua' Tzitzimi' kinextiliáj iga makichiwakan yej ayekti, wan wetzij ipan itrampaj. Kiyoltilanaj xeto'nemilis yej tapojpolowa, iwán ipan inon mia' mopoipolowaj. ¹⁰ Kua' se kipoxpiasneki tomín, ómpaya pewa iga kichiwá mia' yej ajayekti. Iwán ono' sekin iga kipoxpiasnekij tomín, kikajtéwaja iyojwi Dios, iwán imatikámejsan pox moknochiwaj.

* 6:1 6:1 Xikita glosario "Esclavo".

Amo mamosemaka yej kitoka Cristo

¹¹ E' tej Timoteo yej tiktoka Dios, amo ijkón xikchíwa. Xiye'nemi, xikchíwa ken Dios kineki, ximoconfiaro ipan Dios, xite-ijiknín, amo nimanín xikuesiwi iwán xiyolyamani'. ¹² Xiktanili nochi yej mitztzakuiiá iga xikchíwa ken kineki Dios. Amo xiknempolo yej Dios temaka iga nochipa tonoskej iwán. Inón iga nokta mitznótza' Dios iwán mia' mitzkakikej kuá' tikijtoj iga tiktokas Cristo. ¹³ Nimitztekimaka iyixtaj Dios yej kimaka vida nochi yej ono', iwán iyixtaj Jesucristo yej kinojma-ijtoj te itekiyo iná' Poncio Pilato, ¹⁴ iga xikchíwa nochi kensan nimitztekimaka iga ni agaj amo mamaltajto iga tej. Ijkón xikchijto este mawiki Jesucristo. ¹⁵ Jesucristo yawi wítzeti kuá' Dios kijtoj. Dios kichíwas inín, iga yéjsan yej Dios yej poxsan kipiá poder. Iwán yéj irrey inochi reymej iwán iteko nochi yej mandarowa. ¹⁶ Yéjsan yej ayí' miki iwán ono' kan taxotalpan kan ayagaj wel kalaki. Ni agaj ayí' kita' niga wel kita. Yéj nochipa mamoweyimatilti wan nochipa marreinaro. Ijkónyawa'.

¹⁷ Xikijli yej motapialiáj ipan inín tajli iga amo mamoweyimatikan, iwán amo mamocofiarokan ipan yej kipiáj iga inonwa' támisan. Majwa' mamocofiarokan ipan Dios yej isato', yej tepoxmaka yej tepolowa iga matiye'onokan. ¹⁸ Xikijlikan iga makichíwakan yej yékti, iga ijkón kichíwaskej, majya sej que iga makipiakan tomín. Iwán kuá' agaj kitajtaniliáj tejté inomej yej motapialiáj, mapakikan iga wel kipaléwiáj iyikniwan. Iwán yej itatkimej, achi makimajmakakan sekin. ¹⁹ Iga ijkón kipaléwiáj iyiknimej, Dios nq kipaléwij yejemej iwán onoskej nochipa iwán.

Pablo monawatiá wan Timoteo

²⁰ Timoteo, xikchíwa yej Dios mitztekimá'. Amo xiknakasmaka xeto'tájtól yej ayá' mitzpaléwiá, amo ximotenkítzkikan iwán inomej yej momachiliáj iga poxsan tajtólmatic, iga yejemej akimatij nité. ²¹ Sekin yej kitokaj inompa tamatilis kikajtewaj iyojwi Dios.

Dios mamitzyolchikawa. Ijkónyawa'.

Ómeya ama' yej San Pablo kijkuilowilij Timoteo

Pablo kijkuilowiliá Timoteo

¹ Nej niPablo, iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj, se yej yéj kitítan, iga ijkón kine' Dios. Yéj kújtoja iga tesalvarowa iga tisetitokej iwán Cristo Jesús. ² Timoteo yej ken tinopiltzín, nimitzpoxneki, nimitzijkuilowiliá inín ama' iwán nikneki xiye'ono. Dios yej toTaj iwán toTeko Jesucristo mamitzikneli iwán makichíwa iga xono tamelá.

Mopowa itájtól Cristo

³ Nochipa kuá' nitajtowa wán Dios pan día iwán tayowakan, niktajtaniliá iga mamitzpalewi. Nikmaka gracias Dios, yej niktoka ken kitokaya no-ikyapatajmej, iwán nikmatito' ipan noalmaj iga ayá' nikchijto' yej ayékti. ⁴ Nikejlamiki kuá' tichoga'. Poxsan nimitzitasneki iga maniyolpaki. ⁵ Nikejlamiki ken iga timomela'confiarowa ipan Dios ken achto moconfiarojkej moy'elamaj Loida iwán moye' Eunice, iwán nej nikmati iga tej ijkonsan no timoconfiarowa ipan Dios.

⁶ Inón iga nimitznónotza iga amo masejto inón yej Dios mitzmá' kuá' nimitztalilij noma', iga inón tikchíwas, ken kuá' tikyakatijtos ti'ti. ⁷ Porque Dios ayá' temá' iyEspíritoj iga matimajmawikan, sino que iga nochi wel matikchíwakan, iga wel matikchokilikán toknímej iwán wel matiktapejpenakan iga tikchíwaj yej yékti. ⁸ Amo xipinawa iga tikpowa itájtól toTeko Jesucristo, amo no xipinawa de nej iga nono' preso iga niktoka toTeko, majwa' xikijyowi kuá' mitziknochíwaskej iga tikpowa itájtól toTeko, iga Dios wel mitzpalewíj. ⁹ Dios tesalvaroj iwán tenotza' iga matiye'nemikan iyixtaj, ayéj iga tikchijkej yej yékti, sino que teyokanotza' iga matisetitokan iwán Cristo Jesús. Dios techokilij este kuá' aya kichíwaya tajli, ¹⁰ e' mela'nesi' iga tepoxchokiliá iga kitítan toTeko Jesucristo yej tesalvaroko, yéj kuá' ojpa-isa' kitanilij mikílisti, iwán iga ye'notíciáj tenextiliá iga wel matonokan nochipa wán Dios.

¹¹ Dios netalij iga manimochíwa itatítan iga manikmachi yej ayéj judiyojmej inín ye'notíciáj yej tasalvarowa. ¹² Inón iga nokta ne-iknochíwaj. E' ayá' nipinawa, iga nikmati ipan a'yéj nimoconfiarowa iwán nikmati iga yéj wel

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

neomemawijtos miej nikchjwa yej neṭekimá', este inón día kuá' wj' toTęko tajuzgaroki.

¹³ Xikchijto ijkón ken nimitznętilij, ken tanętiliá itájtł Dios. Amo xikajṭęwa iga timoconfiarowa ipan Dios iwán xite-ijiknjin iga tiseṭitokej ipan Jesucristo. ¹⁴ IyEspiritoj Dios yej ono' towan mamitzpalęwi iga xitamachti kensan kijtowa itájtł Dios.

¹⁵ Tikmátiya iga inochi toknimej de estado de Asia neṭajkajṭękeja, sekin de yejemej, Figelo iwán Hermógenes. ¹⁶ Dios makiknęli Onesiforo, isiwa' iwán ipilowan, iga yěj mia' vej neyolchikawako iwán ayá' pinawa' iga nipresojtito'. ¹⁷ Majwa' kuá' asi' nigaj Roma, neṭemowaya noyan este kan ne-asi'. ¹⁸ ToTęko makiknęli Onesiforo inón día kuá' toTęko tajuzgaroj. Tej tikmátiya iga Onesiforo poxsan tepalęwij kuá' tonoyaj alṭepe' Éfeso.

2

Sę yej kitoka Jesucristo mamochjwa ken ye'soldadoj

¹ Timoteo yej ken tinopiltzin,* xikejlamiki iga mitziknęliá Cristo Jesús iga tiseṭito' iwán, iwán mitzpalewiá iga amo ximosemaka ipan iyojwi. ² Ken tiká' kuá' nitamachtij pan itájtł Dios iyixtaj mia' tokniwan, ijkonsan nę xikmachi sekin yej tikita iga ye'nemij, yej wel nę makimachtikan sekin.

³ Inón iga xikijyowi kuá' mitziknochjwaj iga tiktoka Jesucristo, ken kichjwa se ye'soldadoj kuá' tekipanowa. ⁴ Iga se soldado kuá' tekipanojto', awal kichjwa se' tekipánol, iga kineki makichijto yejsan kitekimakaj. ⁵ Ijkonsan nę se yej motalowa, awal kitaniá siga ayá' kichjwa ken ono' pan reglamento iga motalolo. ⁶ Nę yej pox tekipanowa ipan mijli, kajasi iga yěj achto makikua yej kipixka. ⁷ Xikejlanto inın yej nimitzijlij, iwán toTęko yawi mitzpalewiti iga xikmati ṭę kijtojneki.

⁸ Ayí' xikelkawa Jesucristo yej walaṭ ipan ṭętajwewej ikyapa rey David. Jesucristo ojpa-isa' sej kan miktoya; inónyawa' in ye'noticiaj yej nikpowa noyan. ⁹ Iga nikpowa inın ye'noticiaj, ne-iknochjwaj iwán inán nilpito' iga cadena ken se yej tamiktij; e' itájtł Dios ayá' ilpito' iga cadena. ¹⁰ Inón iga nikijyowiá kuá' ne-iknochjwaj iga nikchokiliá inomej yej Dios kitapejpen. Ijkón yejemej nę mamosalvarokan iga seṭitokej ipan Cristo Jesús iga nochipa maonokan iná' Dios.

¹¹ Injwa' melá' nokta:

* **2:1** 2:1 Pablo kita Timoteo ken kuá' ipiltzin iga kinętilij ken iga mamocnfiaro ipan Cristo.

Siga timikíkeja wān Cristo, nō tiawij tisen-onotij wān yéj.

¹² Siga te-iknōchīwaj, tisenreināroskej iwān.

Siga tikiytowaj iga ayá' tikixmatij Jesús, yéj nō yawi kijtōti iyixtaj Dios iga ayá' te-ixmati.

¹³ Siga tikajtewaj iga tiktokaj Dios, yéj nochipa kichīwas yej kijtowa,

iga Dios awel motajtōlpata.

Sē tekipanowani yej kiye'chīwa itekipánōl

¹⁴ Xikejlanṭikan tokniwān yej nimitziykuilowilij. Iwān iyixtaj toTēko xikijli iga ayo' mamokuejkuesojtokān itechko tajtōlmej, inōn ayagaj kipalēwiá, majwa' kipojpolowa yej kikakij. ¹⁵ Xikchīwa iga Dios mamitzita iga tiye'tekipanowa,

yej ayagaj wel mitzpinajtiá, yej tiye'tamachtiá ipan itájtōl Dios. ¹⁶ Amo xiknakasmaka xēto'tajtōlmej yej atēpalēwiá,

iga yej ijkōn tajtowaj, poxsan kichijtiawij komati yej ayēkti.

¹⁷ Iga ijkōn tanēxtiliáj mochīwa ken sē kókol yej ayí' pajtis. Ijkōn kichijkej Himeneo iwān Fileto. ¹⁸ Yejemen

kikajtējkeja yej nokta tanēxtiliá itájtōl Dios iwān kijtowaj

iga yej miktokej ojpa-isákeja. Iwān sekin yej kicredowaj

inimej, ay'ya kojasiy kén iga mamocnfiarōkan ipan Cristo.

¹⁹ E' itájtōl Dios ayá' mopata, ken sē weyi te' yej ayá'

molīna, iwān ompa ijkín ijkulijto': "ToTēko kixmati nochi

yej yéj itatki"; wān: "Nochi yej kiweyimatiiltiá itōka' Cristo,

makikajtewa iga kichīwa yej ayēkti."

²⁰ Ipan sē weyi kajli ayá' óno'san traste de oro iwān plata,

nō ono' de kuawi' iwān de kōnsoki', e' yej máj patiyoj

mochijchimi kuá'san wītzej yej paxalowaj, iwān ono' traste

yej nochipa mochijchinto'. ²¹ Siga tejemej ayá' tikchīwaj

yej ayēkti, tonoskej ken tejté yej pox patiyoj yej toTēko wel

kitapejpena, wān wel tēkuis iga makichīwa wān tejemej ken

yéj kiye'ita.

²² Nikēman amo mamitzyołtilāna iga xikchīwa yej ayēkti,

yej ken chokomej kineki makichīwakan. Xiktoka ye'ojti,

ximoconfiāro ipan Dios, xikchōkili tokniwān, iwān xono

tamelá. Xiksenweyimatiłtikān toTēko iwān inomej yej

yōlchipaktikej. ²³ Amo xiknakasmaka xēto'tájtōl yej

atēpalēwiá, tikmátiya iga ómpaya pewa iga mokuejkuesōlo.

²⁴ Yej tekipanowa iga toTēko Dios awel mamokueso-

jtinemi, majwa' mate-ijknin, wel matamachti iwān amo

nimanin makuejkuesiwi. ²⁵ Tamelá xiknōnōtza yej ayompa

tamachtiáj, anka ijkōn, siga Dios kineki, wel moyōlpataskej

iwān kimatiskej ken nokta tanēxtiliá itájtōl Dios. ²⁶ Tzitzimi'

ken kilpitokej yejemen iga kichijtokej yej ayēkti ken yéj

kineki, e' Dios wel kipalēwiáj iga maxitomikan.

3

Kén nemiskej la gente kuá' ay'ya wejka iga wí' toTeko

¹ Nə xikmati iga kuá' ay'ya wejka wí' toTeko, poxsan mochiwas yej ayekti. ² Onoskej yej imatikámejsan monekij, onoskej yej kinekij makipoxpiakan tomin, onoskej yej moweyimatij iwán mokichmatij. Onoskej yej kimalijliskej Dios, onoskej yej akichiwaskej ken kitekimakaj itajmej, onoskej yej ayá' taagradeceroskej iwán yej akicredoskej Dios. ³ Onoskej yej ayá' ta-ikneliskej niga tachokiliskej, onoskej yej tapopowaskej, onoskej yej awel kikajtewaskej iga kichiwaj yej ayekti, onoskej yej pox ta-ijiyaskej iwán kiyiyaskej yej yekti. ⁴ Onoskej yej kikajkayawaskej iyamigojmej, onoskej yej atamajmawiliskej, onoskej yej moweyimatiskej, onoskej yej máj kichiwasnekiskej ken yejemej kinekij, ayejpa yej Dios kineki. ⁵ Onoskej yej nésiski' moconfiarowaj ipan Dios, e' ken iga nemiskej anesi siga kitokaj Dios.

Iwán inomej amo timotokas. ⁶ Inomej tajtaga' paxalojtinemij iwán kikajkayawaj siwatkej yej ayá' ye'nemij. Inomej siwatkej kiyoltilantokej iga kichiwasnekij yej ajayekti, ⁷ nochipa kikakisnekij yej se'pa iga tamachtiáj, e' ayí' kimela'matij ken tanextiliá itájtɔl Dios. ⁸ Kensan Janes iwán Jambres yej brojojmej yej yajkij icontraj Moisés,* ijkonsan nə inimej yej ayompa tamachtiáj onokej icontraj ken nokta tanextiliá itájtɔl Dios. Ipan iyalmajmej kejlantókejsan iga kichiwaj yej ayekti iwán ay'ya kajasij iga matamachtikan itájtɔl Dios. ⁹ E' awel máj takajkayajtoskej, porque nochi yawi kimatiti iga yejemej ayompa kichijtokej, ijkón ken momati' iga Janes iwán Jambres takajkayajkej.

Pablo kijliá Timoteo yej makichíwa

¹⁰ E' tej tikchiwa kensan timixkuɔtij pan nej, ken nitamachtiá, ken ninemi, yej nikchiwasneki, ken iga nimoconfiarowa ipan Cristo, ken iga ayá' nimanín nikuesiwi, ken iga nikchokiliá tokniwan iwán ken iga nochi nikijyowíá ¹¹ kuá' nepresojwiayaj iga ne-iknochiwaj. Tikmati ken iga ne-iknochijkej ipan altepemej Antioquia, Iconio iwán Listra;† e' toTeko noyan nemanawij. ¹² Nochi yej kinekij maye'nemikan ken kineki Cristo Jesús, yawij kiknochiwatij. ¹³ E' yej kichiwaj yej ayekti iwán ayompa tamachtiáj, ayá' ye'kisaskej, iga kuá' takajkayawaj, yejemen nə mokajkayawaj.

¹⁴ E' tej, xikchijto ijkón ken mitznextilijkej iwán ticredoj. Tej tikmati a'yéj mitzmachtij, ¹⁵ iwán tikixmati' itájtɔl Dios

* 3:8 3:8 Ex 7:11 † 3:11 3:11 Hch 14:19

este kuꝛ' aya tiyolej. Inón tájtól wel tenextiliá ken iga wel timosalvarowaj iga timoconfiarowaj ipan Cristo Jesús. ¹⁶ Inochi itájtól Dios, inonwa' Dios nokta kitajtolmá' yej kikuilojkej, iwán wel íga titamachtíaj, wel titanonotzaj, iwán wel tiknextiliáj sekin iga mamoyolpatakan iwán tenextiliá ken iga matiye'nemikan.‡ ¹⁷ Ijkón, siga se yej kitoka Dios momachtíá itájtól wan kichíwa ken kijtowa, wel kichíwa inochi yej Dios kineki, nochi nokta yej yekti.

4

¹ Nimitztekimaka iyixtaj Dios iwán toTeko Jesucristo yej wí' ken se rey iga kijuzgaroki yej isatokej iwán yej miktokej, ² iga xikpowa inín ye'notíciáj de Jesucristo; xikpowili yej mitzkakisnekij, e' nō xikpowili yej ayá' mitzkakisnekij. Xikyolyamaña yej ayompa nemi, xikijli iga mamoyolpata. Xitanonotza tamelá iwán xitamachtí itájtól Dios. ³ Iga yawi wítzeti kuꝛ' ay'ya kikakisnekiskej ye'tamachtilis; majwa' kiteḡoskej mia' yej tamachtíaj iga makimachtikan ken yejémejpa kikakisnekij. ⁴ Kikajḡwaskej ken nokta tanextiliá itájtól Dios iwán kinakasmakaskej namolkuentojmej. ⁵ E' tej nochipa xiye'tajlanto. Xikijyowi kuꝛ' mitziknochiwaj. Xikpojto ye'notíciáj kén iga Jesucristo tasalvarowa iwán xikye'chíwa motekipánol yej toTeko mitzmá'.

⁶ Nej ay'ya ke' poliwi iga yáwija nemiktítij; nimochiwas ken tikita se ofrenda iga Dios. ⁷ Nikḡanilij nochi yej netzakuiliaya iga manikchíwa ken kineki Dios. Tami'ya notekipánol ipan iyojwi Dios. Ayá' nikajtej iga nimoconfiaroj ipan Cristo. ⁸ Nikmati iga ipan cielo toTeko nemakas yej yekti* iga nikchij ken yéj netekimá'. Nemakas toTeko yej taye'juzgarowa inón día kuꝛ' tajuzgaroj. E' ayéj nejsan nemakas, nō kimakaskej yej kichixtokej iga magui' mawíkiya.

Pablo kijliá Timoteo yej makichíwa

⁹ Amo mawejkati iga xine-itaki, ¹⁰ iga Demas nekajtej iga máj kine' yej ono' ipan inín tajli, iwán yajki altepe' Tesalónica. Crescente yajki ipan estado de Galacia, Tito yajki ipan estado de Dalmacia. ¹¹ Iselti Lucas nigaj ono' nowan. Kuꝛ' tiwí', xikḡemo Marcos iga mawíki nō, porque wel nepalewíj ipan notekipánol. ¹² Tiquico niktitan altepe' Éfeso. ¹³ Kuꝛ' tiwí', achi ompa xinewajliguili nokapaj de tzótzol yej nikajtej altepe' Troas chan Carpo; nō

‡ 3:16 3:16 2 Ped 1:21 * 4:8 4:8 "Yej yekti"; español "corona". Xikita glosario "Corona".

xinewajliguili kimilolamamej† kan ijijkuilijto' itájtɔl Dios, e' máj nikneki kimilolkuetaxmej kan ijijkuilijto' itájtɔl Dios.

¹⁴ Alejandro, yej tekipanowa iga kichjwa kuajkuantas iga tepos, poxsan nechjwilij yej ayekti, e' kensan nechjwilij, yawi kitati iwán toTɛko. ¹⁵ Kuidáj nɔ Alejandro mitzchjwiliá tejté, iga yéj kijiya kén iga nejemen nitamachtijkej itájtɔl Dios.

¹⁶ Kuá' achto nimotajtowilij iyixtaj tekiwajmej, ayagaj netajtowilij; nochi nesenkokajtejkej. Malej ijkón, Dios makiknelikan yej nesenkokajtejkej. ¹⁷ E' toTɛko nepalewij iwán neyolchikaj, ijkón iga wel nikpowa' inín ye' notíciáj yej tasalvarowa, iga makikakikan inomej yej ayéj judiyojmej. Iwán Dios nemanawij iga amo manekua tekuani. ¹⁸ ToTɛko nemanawij ipan inochi yej ayekti, iwán newigas kan yéj ono' ipan cielo. ¡ToTɛko mamoweyimatilti nochipa! Ijkónyawa'.

Pablo monawatiá iwán kitajtaniliá toTɛko iga maye'onolo

¹⁹ Ompa xinesaludarowili Prisca, Aquila iwán Onesíforo, isiwa' iwán ipilowan. ²⁰ Erasto kawí' altepe' Corinto, iwán Trófimo menfermaroj wan nikajtej altepe' Mileto. ²¹ Nikneki xiwiki kuá' aya sektajtiá. Mitzsaludarowaj Eubulo, Pudente, Lino, Claudia iwán inochi tokniwan yej kicredojskej Cristo.

²² ToTɛko Jesucristo maono mowan, iwán Dios mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

† 4:13 4:13 Xikita glosario "Kimilolama".

Ama' yej San Pablo kijkuilowilij Tito

Pablo kijkuilowiliá Tito

¹ Nej niPablo, itekipanowani Dios iwán nej nō iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj nej se yej yéj kitítan. Neítan iga manikpowili itájtōl inōmej yej yéj kitapejpen iga mamocnfiarokan ipan yéj iwán makimela'ixmatikan iyojwi toTēko. ² Ijkón makimatikan iga kēman wel nochipa onoskej wān Dios. Dios ayá' takajkayawa, iwán este kuā' aya ono' inín tajli, kítoja iga yej moconfiarowaj ipan yéj, nochipa onoskej iwán. ³ Inán nokta, kuā' Dios yej tēsalvarowa kine', nenētilij itájtōl iwán netekimá' iga manikpowa. ⁴ Tito, yej ken tinomela'piltzīn iga nō timocnfiarowa ipan Dios, nimitzijkuilowiliá inín ama'. Nikneki iga Dios yej toTaj iwán toTēko Jesucristo yej tēsalvarowa, mamitzyōlchikawa, mamitzikneli iwán makichīwa iga xono tamelá.

Tekipánōl yej Tito makichīwa Creta

⁵ Nimitzkajtej ipan tajkótal† yej itōka' Creta iga xikchīwa yej aya mochīwaya, iwán iga xiktapejpena ipan sejsé altepe' tajtaga' iga xiktali iga mamochīwakan ancianojmej,‡ ijkón ken nimitzijlij. ⁶ Se anciano maye'nemi iga amo makipopowakan. Makipiá sesan isiwa', iwán ipilowan makicredojtokan Dios iwán nochi makimatikan iga ye'nemij wān tacredowaj. ⁷ Se pastor§ Dios kitaliá iga makitzto iga maye'onokan yej kitokaj Cristo. Inón pastor maye'nemi, amo mayoltakuakti', amo makuejkuesiwi, amo matawana, amo matakuejkueso iwán amo makineki tomīn yej ayompa motaniá. ⁸ Majwa' nochipa makomemāwi ichan yej kipaxalowiliáj, makichīwa yej yekti, makimati katiapa yej yekti iwán yej ayēkti, maye'nemi, amo makichīwa yej ayēkti, wel mamoyoltakuawili iga amo makichīwa yej ayēkti. ⁹ Nochipa makichīwa ken tanētiliá itájtōl Dios kensan nejemen nikenētilijkej. Ijkón wel makipalewi sekin iga kimachtiá inón tájtōl, iwán makiyolyamana yej kimālijliá itájtōl Dios.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † **1:5** 1:5 Xikita glosario "Tajkótal o Isla".

‡ **1:5** 1:5 Xikita glosario "Anciano". § **1:7** 1:7 Pastor: xikita glosario "Obispo".

¹⁰ Porque ono' mia' yej ayá' tacredowaj, ken sekin judiyojmej* yej ayompa tamachtíaj iwán takajkayawaj. ¹¹ Inomej xikijlikan iga ay' matamachtikan. Iga tamachtíaj kansan makitanikan tomin iwán este kipojpolowaj mia' tetajmej, teyemej wan tepilowan.

¹² Se yej chantitoya ipansan inon tajkotal Creta yej kiprofetajmatij,† ijkin kijlij yej de yejémejpasan: “Yej ichamej Creta pox takajkayawaj, malojmej, pox takuaj iwán até kichiwaj.” ¹³ Iwán ómpaya ken kijtoj; inon iga poxsan xikajawakan yej ayompa tamachtía iga maye'nemikan ipan iyojwi Dios. ¹⁴ Amo makikakisnekikan cuento yej motenchiwapa yej sekin judiyojmej tanextiliáj, niga xikchiwakan ken tatekimakaj inomej yej ayá' kichiwaj ken kijtowa itájtol Dios.

¹⁵ Se yej ayí' kejlanto' yej ajayekti, iga yéj nochi yekti; e' iga yej ayá' kicredowa Cristo iwán kuajkuantas yej ayekti kejlanto', iga yéj ateyi nité yej yekti, iga ipan itzontekon kejlanto'san yej ajayekti, este ay'ya momachiliá ipan iyalmaj iga ayompa nemi. ¹⁶ Kijtowaj iga kixmatij Dios, e' ken iga nemij nesij iga ayá' kicredojokej Dios, iga ta-ijiyaj, ayá' tacredowaj, iwán awel kichiwaj yej yekti.

2

Kén iga matamachtí Tito

¹ Tito, xitamachtí ijkonsan ken tanextiliá itájtol Dios. ² Wewetkej maye'tajlantokan, maye'nemikan iga sekin makiye'itakan iwán makimatikan katiá yej yekti wan katiá yej ayekti, mamconfiarojtokan ipan Dios, mate-ijikniwan iwán amo nimanin makuesiwikan. ³ Ijkonsan no toy'elamatkej, maye'nemikan, amo matapopojtinemikan niga matawanakan. Wel ipan yejemen mamixkuitikan sekin, ⁴ iga makinextilikan siwatkej yej aya ilamatkej ken iga makinekikan iwewejmej iwán ipilowan. ⁵ No makinextilikan iga maye'tajlantokan, maye'nemikan, mataye'cuidarokan ichamej, mate-ijikniwan, makicredokan iwewejmej, iga amo agaj mamaltajto iga itájtol Dios.

⁶ Ijkonsan no xiknonotza chokomej iwán takomej iga maye'tajlantokan iga amo makichiwakan yej ayekti. ⁷ Ipan tej nochi mamixkuitikan ipan yej tikchiwa. Kuá' tita-machtía, manesi iga yej nemi tikijtowa melá' nokta iga

* **1:10** 1:10 Anka inimej judiyojmej tamachitiayaj iga yej kitoka Cristo no mamocircuncidaro, yejemen kijliayaj “el partido de la circuncisión”. Xikita glosario “Circuncisión”. † **1:12** 1:12 Xikita glosario “Profeta”.

tikchijto' ken tikijtowa. ⁸ Xiye'tatapowa iga amo agaj makijto iga ayompa titamachtía. Ijkón siga agaj mitzpopowa, mopinajtij iwán awel temalijliskej.

⁹ Xiknoqotza yej esclavojmej* iga makichiwakan ken kitekimakaj itekomej; mate-ijiknimej iwán amo matatenkuepilikan. ¹⁰ Amo matachtekikan, majwa' maye'nemikan, iga ipan yejemej nochi makita iga yej titamachtíaj kén iga Dios tesalvarowa, poxsan yekti.

¹¹ Iga Dios tenextilij iga poxsan teneki, iwán kisalvaroko nochi gente. ¹² Dios tenextiliá iga matikajtewakan nochi yej ayekti iwán yej teyoltilana ipan inín tajli, iwán matiye'tajlantokan, matiye'nemikan wan nochipa matiktemokan Dios miej tonokej ipan inín tajli. ¹³ No tenextiliá iga matipaktokan iga tikchixtokej mamochiwa yej Dios kijtoj iga kichiwawas, iga wi' toDios yej poxsan kipiá poder, Jesucristo yej tesalvarowa. ¹⁴ Yéj motemá' iga mi' iga tejemej iga tesalvaroj iga tikchijtoyaj inochi yej ayekti, iwán teperdonarowilij yej tikchijkej yej ayekti, iga matimochiwakan itatki, iwán nochipa matikchijtokan yej yekti.

¹⁵ Ininwa' in yej xitanextili. Xikanimaro yej mosemakasneki iwán xikajajwa yej ayompa nemi, iga mitztalkej iga ximandaró. Amo xikchiwa yej ayekti iga amo agaj mamitzalimpamati.

3

Ken makichiwakan yej kitokaj Cristo

¹ Xikejlantikan toknimej iga makichiwakan ken tatekimakaj nochi tekiwajmej kajkan mandarowaj, iwán makiyolmakatokan iga makichiwakan nochi yej yekti. ² Toknimej ni agaj amo matapopowa, tamelá manemikan iwán mate-ijiknimej, amo mamoweyimatikan kuá' agaj iwán tatapowaj.

³ Tejemej no kuá' aya tiktokayaj Cristo ijkón no tikchiwayaj, ayompa titajlamikiáj, ayá' tikchiwayaj ken tetekimakayaj, iwán tiktekichijtoyaj nochi yej teyoltilana yej ayekti iwán yej kiye'matiltiá toalmaj. Tikchijtoyaj yej ayekti iwán tita-ixitayaj. Te-ijiyayaj iwán timosepan-ijiyayaj. ⁴ E' Dios yej tasalvarowa tenextilij iga te-iknelij iwán kichokiliá nochi gente. ⁵ Dios tesalvaroj, ayéj iga tikchijkej tejté yej yekti, sino que iga te-iknelij. Kuá' tesalvaroj, teewiltilij yej tikchijkej yej ayekti iga wel mati-ojpanacerokan, iwán

* 2:9 2:9 Xikita glosario "Esclavo".

iyEspíritoj Dios kichij iga wel matipewakan iga matine-
mikan ipan iyojwi. ⁶ Dios kititan Jesucristo yej iPiltzin yej
tesalvarowa iga nochipa matikpiakan iyEspíritoj. ⁷ Dios
teçhokilij wan teye'ita malej iga kajasi iga matecastigaro.
Inan tikmatij iga tiawij tonotij nochipa wan Dios.

⁸ Inin tajtol sí, melá' nokta. Nikneki poxsan xikteki-
machtikan yej kicredojokej Dios iga ijkón makichijtoka
yej yekti. Inimej tajtol sí, pox yekti iwán kipalewiá nochi.
⁹ E' amo xiknakasmaka namoltajtol yej atepalewiá, niga
tatapowalis yej tajtowa de to-ikyapatajmej. Iwán amo
ximotenkitzki iga anmokuejkuesowaj iga san iley Moisés,
inón atepalewiá ni alín.

¹⁰ Siga agaj kiyoyokatiá tokniwan yej kitokaj Dios, xi-
knonotza, se o ome vej, iwán siga ayá' kipata ken iga nemi,
xikixti iga ayo' ximonechkokan iwán. ¹¹ Ijkón tikmati iga
inón taga' kitekichijto' yej ayekti iwán igánajsan monex-
tia iga ayá' ye'nemi.

Pablo kijliá Tito te makichíwa

¹² Nia nimitztitaniliti toknin Artemas o Tíquico. Kuá'
asis, xikchíwa iga nimanin xine-itati ipan altepe' Nicópolis,
iga ompa nia nikawiti kuá' sektaj. ¹³ Xikpalewi Zenas yej
tamachtiá pan la ley iwán no xikpalewi Apolos, xikmakakan
nochi yej kinekiskej ipan ojti iga amo nité makichíwilikan
falta. ¹⁴ Toknimej yej kitokaj Cristo makimatikan no iga
makichíwakan yej yekti iwán makipalewikán toknimej yej
kichíwiliáj falta tejté, ijkón ayá' san petz tachixtokej.

Pablo monawatiá

¹⁵ Nochi yej onokej nowan mitzsaludawaj. Xik-
saludaro toknimej yej teçhokiliá, yej kitokaj Dios. Dios
mamitzyolchikawakan amonochin. Ijkónyawa'.

Ama' yej San Pablo kijkuilowilij Filemón

Pablo kijkuilowiliá Filemón

¹ Nej niPablo yej nipresojtito' iga nikpowa itájtɔl Jesucristo, nimitzijkuilowiliáj inɔn ama' iwán toknɔn Timoteo. Noknɔn Filemón yej nimitzpoxchokiliáj, nimitzijkuilowiliáj tej yej nɔ tikpowa itájtɔl Dios. ² Nɔ nikijkuilowiliáj inochi tokniwán yej monechkowaj mochan iga ankiweyimatiá Dios, wán nɔ la hermana Apia iwán toknɔn Arquipo yej nɔ tepalewiá iga tikpowaj itájtɔl toTɛko. ³ Dios yej toTaj iwán toTɛko Jesucristo mamitzmakakan yej yekti iga xonokan tamelá.

Kén iga Filemón te-ijknɔn wán moconfiarowa ipan Jesús

⁴ Nochipa kuá' nitajtowa wán Dios nimitzejlamiki wán nikmaka gracias iga tej, ⁵ iga nematiátikey iga timoconfiarowa iwán tikpoxneki toTɛko Jesús iwán iga tikchokiliáj inochi yej moconfiarowaj ipan Dios. ⁶ Niktajtaniliá Dios iga amo xikajtewa iga tikpowa itájtɔl Dios, iga máj xikyé'entendero inochi yej yekti yej tikpiáj ipan Cristo Jesús. ⁷ Nipoxpakto' iwán tineyolchikawa iga tipoxte-ijknɔn, gracias iga tej noknɔn, yolchikajtokej inochi yej kicredojokej Dios.

Pablo kitajtowiliá Onésimo

⁸ Malej anka wel katka nimitztekimakaya tɛ tikchiwas iga nej sɛ itatitan Cristo, ⁹ e' máj yekti manimitztajtanili iga san timochokiliáj. Nej Pablo, niwéweja iwán inán nipresojtito' iga nikpowa itájtɔl Cristo Jesús, ¹⁰ achi manimitztajtanili sɛ favor iga Onésimo. Onésimo nikita ken nopiltzɔn iga nigaj kan nipresojtito' niknextilij iga mamoconfiaro ipan Cristo.

¹¹ Anka ikya, Onésimo moesclavoj* katka yej ayá' mitzpaléwiaya, e' inán kena tɛservirowa, tej wel mitzpaléwij iwán nej nɔ nepaléwijto'. ¹² Inón iga inán nimitztitaniliá; xikomemawɔi ken kuá' nej nemi tineomemawíá. ¹³ Nej niknekiá iga makawɔi nigaj nowán, iga manepaléwi ken kuá' tej nemi tinepaléwiá, ken inán iga nipresojtito' iga nikpowa itájtɔl Dios. ¹⁴ E' ayá' nikneki manikchiwa nitɛ siga ayá' achto tej tikiytowa, iga inón yej nimitztajtaniliá amo manimitztekimácapa, sino que xikchiwa moganaj. ¹⁵ Anka Onésimo mitzchollowilijka sɛ tiempo, e' inán nochípaya

* 1:11 1:11 Xikita glosario "Esclavo".

yawi onoti mowañ, ¹⁶ e' ay'ya ken se esclavo, sino que majya sej que se esclavo; inán kenya se toknñin yej tikpoxchokiliáj. Nej poxsan nikchokiliá, e' tej máj xikpoxchokili ken agaj yej no kitoka toTeko, amo xikita ken se petz námol toknñin.

¹⁷ Siga nej tine-iknñimati iga timoconfiarowaj ipan toTeko, xikomemáwiwa' ken kuá' nej nemi tineomemáwiá.

¹⁸ Siga tejté mitzchñiwilij o siga tejté mitzichte kilij, nej xinecobararo. ¹⁹ Nej Pablo nikijkuilowa nomatika inimej tájtol: “Nej nia nimitzixtawati”,[†] e' anka wel no nimitzejlantiá iga tej no tine deberowa iga nimitznextilij iga tikixmati' Cristo.

²⁰ Noknñin, xinechñiwili inñin favor yej nimitztajtaniliá; xineyolchikawa iga nej moknñin iga tiksentokaj Cristo.

²¹ Nimitzijkuilowiliá inñin ama' wañ nikmati iga tinecredoj iwán tikchñiwas majya sej que yej nimitztajtanilij. ²² No nimitzijliá iga xitaye'tali ipan se cuarto iga nej, porque nej nikmati iga Dios yawi kichñiwati yej ankitajtaniliáj, iwán Yéj kichñiwas iga nej mania manimitzitatij.

Pablo monawatiá

²³ Epafra mitzijliá iga xiye'ono, yéj no nigaj ono' ipan cárcel iga kikizkijkej iga kipowa itájtol Cristo Jesús. ²⁴ No mitzijliá iga xiye'ono, Marcos, Aristarco, Demas iwán Lucas yej nepalewiáj iga nikpowaj itájtol Dios.

²⁵ Niktajtaniliá toTeko Jesucristo iga mamitzikneñikan. Ijkónyawa'.

[†] **1:19** 1:19 Neši iga Pablo kijkuiloj inimejsan tájtol imatika, anka se tajkuilowani kijkuiloj ipan ama' nochi lo demás yej Pablo kijtojtajki.

Ama' yej mo-ijkui loj iga judiyojmej yej kitokaj Jesucristo Hebreos

Dios tenotza ipan iPiltzin

¹ Ikyá Dios kitajtolmá' profetajmej* mia' vej iga makinotzakān to-ikyapatajwān, iwán ayá' nochipa iga tájtōl kinotzkej, sino de sese'pa. ² E' inán iga ayo' wejka iga nochi tamis, Dios tenotza' ipan Jesús yej iPiltzin. Dios kijtoj iga iPiltzin makichīwa nochi yej ono' pan inín tajli iwán yej ono' ajko, iwán ijkón Jesús nochi nokta itatki iga Dios kitatkimá'. ³ Ipan Jesús mo-ita ipoder Dios iwán ipan neši ken nokta in Dios, iwán iga ipoder itájtōl kichīwa iga nochi yej ono' wel maonokān. Kuā' Jesús kichija iga Dios wel teperdonarowiliá yej tikchijkej yej ayēkti, motālij ilādoj iyē'mā' Dios kān mandarowa ipan cielo.

TePiltzin máj kipiá poder que angelejmej

⁴ IPiltzin Dios majya sej que angelejmej,† iga Dios kimá' itokā' yej máj kajasi iga mamoweyimati. ⁵ Iwán Dios ayí' kijlij nisē ángel:

Tej tinopiltzin;

āman nej nimitzmá' movīdaj;

iwán se' vej kijtoj;

Nej nimochīwas tētaj iga yéj;

iwán yéj mochīwas tepiltzin iga nej.

⁶ E' kuā' kititan isentepiltzin ipan inín tajli, kijtoj:

Nochi iyāngelejmej Dios, makiweyimatīlti Jesús.

⁷ Iwán iga iyāngelejmej, Dios kijtoj:

Nikchīwa ken ejeka' noāngelejmej,

iwán notekipanowanimej wel nikchīwa ken tiwelōn.

⁸ E' Dios kijlij iPiltzin:

Tej tiDios iwán ayí' tamis iga timandarowa;

iwán tej nochi tikye'chīwa iga tirreinarowa.

⁹ Tej tikye'ita yej yēkti iwán tikijiya yej ayēkti;

inón iga Dios, yej moDios, mitztapejpen iga xitagobernarō,

iwán kichij iga máj xiyōlpakto que sekin mokniwān.

¹⁰ Nō kijtoj:

Tej, noTēko, kuā' pēwa' tikchij tajli, tiktālij kajkān matak-
saō,

iwán nō tikchij cielo iga momā'.

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Profeta". † 1:4 1:4 Xikita glosario "Ángel".

11 Cielo wān tajli tamiskej, e' tej tonos nochipa.

Nochi inomej wewejtiaskej ken tzótzol;

12 inomej tikokolochoj ken se tzótzol yej iga timotaajakiáj,

iwán mopatas ijkón ken kuá' agaj motapajpata.

E' tej kensan nochipa tonos,

iga ayí' timikis.

13 Dios, nisé ángel ayí' kijlij:

Ximotali iladoj noye'ma' kan nimandarowa, este que maniktali mokxitampa yej mitzijiyaj.

14 Nochi angelejmej espiritojmej iwán tekipanowaj iga Dios.

Dios kititani iga makipalewikan yej yawij mosalvarotij.

2

Nochipa matikejlantokan iga Dios temanawiá

1 Inón iga nochipa matikejlantokan ye'noticiaj yej tikakikej iga amo santá' tikisaskej ajachi ajachi ipan ye'ojtí.

2 Ikyá Dios kitajtólma' angelejmej iga makijlikan la gente

ken makichiwakan iwán ijkón nokta mochi. Tikmatij iga

yej akichijkej ken angelejmej kijtojkej, kinkochijkej ken

kajasij. ³ ¿Iwán tejemej?, ¿kén iga ayá' te-iknochiwaskaj

siga tiknempolowaj yej pox yekti yej tekajtewilij toTeko iga

timomanawiáj? ToTeko Jesús áchtosan kipowa' ken iga

temanawiá, iwán yej kikakikej, kitakej iga ompay nokta

iwán teojpapowilijkej. ⁴ Iwán Dios imatika tanextilij ipan

yejemen ga manesi iga melá' yej kipojkej. Dios tanextilij

ipan kuajkuantas yej este tamajmájtílsan wān de sese'pa

milagrojmej, wān nō kimajmakakej tokniwān iyEspíritoj

Santo kensan yéj kiye'ita'.

Jesucristo yej temanawiá

⁵ Dios ayá' kitalij angelejmej iga mamandarokan kēman ipan inón sé'paya tajli yej onos, de inón yej nemi titajtowaj.

⁶ Majwa' ijkuilijto' itájtól Dios, kan a'pa ijkín kijtowa:

¿Té iteki in taga' iga yéj xikejlamiki?

¿Té iteki ipiltzín taga' iga tikneki xikita iga maye'ono?

⁷ Tikchij iga ayá' wejka' iga mamoałimpamatito máj que angelejmej;

e' tej tikchij iga mamoweyimatilti ken rey,

iwán yéj tiktalij iga makimandarō nochi yej tikchij iga moma'.

⁸ Iwán nochi yej ono' tiktalij iyikxitan iga makimandarō.

Iwán iga Dios nochi kitalij iyikxitan, ayá' kikajtej nité yej

amo makimandarō. E' aya asi kuá' tiktaskej iga inochi

ónosya iyikxitan yéj. ⁹ E' tikitaj Jesús; Dios kichij iga ayá'

wejka' iga kalimpamatikej máj que angelejmej. Iwán Dios

iga tepoxchokiliá, kichij iga Jesús mamiki iga nochi tejemen. Inón iga inán moweyimatiltiá ken rey.

¹⁰ Nochi yej tikitaj, itatki Dios, iwán yéj kichij nochi yej ono' iwán kine' iga mia' ipilowán maonokan kan yéj ono'. Inón iga Dios kiyé'ita' iga Jesús inewi makichíwa* kuá' kiknochijkej, iga ijkón wel yéj matemanawi tonochin.

¹¹ Jesús kichíwa iga se toknin wel maye'ono iyixtaj Dios. Nochi yej ye'onokej iyixtaj Dios, sesan mochíwaj wán Jesús iga Dios isenTajmej. Iwán Jesús ayá' pinawa iga kijtowa iga iyiknimej yejemen, ¹² Ijkin Jesús kijlij Dios:

Nikpowilij noknimej a'yéj in tej, iwán nimitztakuikilij tatajkoyan kan monechkolo.

¹³ Iwán nq kijtoj:

Nej nimoconfiaroj ipan Dios.

Iwán sej kijtoj:

Nigaj nono' iwán nopilowán yej Dios nemá'.

¹⁴ Tejemen tikpiáj toesyó iwán tonakayo; ijkonsan nq Jesús, nakayoj iwán esyoj ken tejemen. Inón iga kuá' mi', kitānilij Tzitzimi' yej wel katka tamiktiaya. ¹⁵ Kuá' Jesús mi', kimanawij nochi yej nochípaya moknoimatitoyaj iga majmatoyaj iga yawij mikitij. ¹⁶ Jesuswa' nokta ayá' wālj kipalēwiko angelejmej, majwa' wālj kimanawikoj ipilowampa Abraham. ¹⁷ Inón iga mochij kensan nokta tejemej, iga wel makichíwa ken Dios kineki iwán mamochíwa ijefej sacerdotejmej yej mata-ikneli iwán mamiki iga ijkón wel kiperdonarowa nochi yej ayékti yej kichíwa la gente. ¹⁸ Iwán ken Jesús kiknochijkej, iwán Tzitzimi' kinekiá iga Jesús makichíwa yej ayékti, inán Jesús wel tepalēwiá iwán ijkón tiye'kisaskej kuá' Tzitzimi' te-ijliá iga matikchíwakan yej ayékti.

3

Jesús máj mamoweyimatilti que Moisés

¹ Inón iga nokniwán yej mitztapejpenkej Dios iga ximochíwakan itatki, xikejlamikikan a'yéj Cristo Jesús: Yéj ijefej sacerdotejmej, itatitan Dios, yej ipan tiksentalijtokej toalmaj. ² Jesús nochi kichij kensan Dios kine', iwán Dios kitālij iga mamochíwa sacerdote iga makichíwa itekipánol. Kensan nq Moisés yej kipalēwij nochi israelitajmej iga kichij kensan Dios kitekimá'. ³ E' Jesús kajasi iga mamoweyimatilti máj que Moisés, kensan yej kichíwa kajli kajasi iga mamoweyimatilti máj que kajli. ⁴ Nochi kajli agaj kichíwa, e' Dios kichij kuajkuntas, nochi yej ono' pan tajli iwán

* **2:10** 2:10 Kuá' Jesús mi' ipan cruz kixtaj inewi yej tikchijkej yej ayékti. Jn 19:30

yej ono' ajko. ⁵ Iwán Moisés yej itekipanowani Dios kichij kensan kitekimakakej iwán kipowilij israelitajmej yej Dios yawi kijliti kuá' panoj mia' año. ⁶ E' Cristo, yej ipíltzimpa Dios, mandarowa ipan íkal Dios. Tejémejwa' in inón kajli siga timoconfiarowaj ipan yéj iwán siga tipakij miej tikchixtokej iga kẹman tẹmanawikij.

Mosewiáj ipilowan Dios

⁷ Inón iga ijkín kijtowa iyEspíritoj Dios kan ijkuilijto': Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj,

⁸ amo ximoyoltakuawilikan ken amo-ikyapatajwan yej kichijkej yej ayekti iga ayá' kitajtólkuikej Dios iga neyokakuejkuesojkej pan desierto.

⁹ Ompa neyokakuejkuesojkej amo-ikyapatajwan, malej iga kitakej nochi yej nikchijtoya cuarenta años iga yejemen.

¹⁰ Inón iga yejemej poxsan nekuesojkej, iwán nikijtoj: "Nochipa yolpolijtinemij, iwán ayá' kinekikej makichiwakan ken nikmachtijkej."

¹¹ Inón iga kuá' nikuejkuesitoya, niknojma-ijtoj: "Ayá' kalakiskej kan mosewiskej nowan."

¹² Nokniwan, amo maono nisé de amejemen yej kiyoltilana yej ayekti iwán makikajtewa iga moconfiarowa ipan Dios yej ayí' mikis. ¹³ Majwa', nochipa ximosep-annonotzakan miej aman weljo', iga amo agaj mamotemaka iga mokajkayawa ipan yej ayekti. ¹⁴ Siga timoconfiarojtoskej kensan achto kuá' timoconfiarojkej este que matimikikan, ijkón sí tisen-onokej iwán Cristo.

¹⁵ Ijkín kijtowa itájtól Dios:

Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj, amo ximoyoltakuawilikan ken amo-ikyapatajwan yej kichijkej yej ayekti iga ayá' kitajtólkuikej Dios iga kiyokakuejkuesojkej Dios ipan desierto.

¹⁶ ¿Ayéj in inomej yej kikakikej itájtól Dios iwán ayá' kitajtólkuikej? Nochi yej Moisés kikixtij Egipto. ¹⁷ ¿Ayéj iwán kuejkuesitoya Dios cuarenta años? Inómejsan yej kichijkej yej ayekti iwán mikikej ipan desierto. ¹⁸ ¿Iwán ayéj Dios kinojma-ijlij iga ayá' kalakiskej kan mamosewikan iwán? Inómejsan no yej ayá' kichijkej ken Dios kitekimakakej. ¹⁹ Ijkón tikitaj iga ayá' kalakkej kan mamosewikan iga ayá' momela'confiarojkej ipan Dios.

4

¹ Inón iga, miej weljo' tikalakij kan Dios kijtoj iga tiawij timosewitij iwán, achi matitamajmawilikan, amosanta' agaj de amejemen ayá' kalakis. ² Iga ijkonsan no tejemej

tepowilijkej ye'notíciáj kensan ikyapamej, e' yejemej ayá' moconfiarojkej ipan yej kikakikej, wən ijkón inón tájtɔl ayá' kipalewíjkej yej kikakikej. ³ E' tejemej yej ticređojkej, tikalakikej kən mosewilo, kensan Dios kijtoj, e' iga yej ayá' kicređojkej, kijtoj:

Inón iga kuə' nikuejkuesitoya, nikmela'ijtoj iga ayá' kalakiskej kən mamosewikan nowən.

Malej iga Dioswa' kitamij itekipánɔl kuə'san kichij inın tajli; ⁴ iwən kanaj kən ijkuilijto' tajtowa del día siete:

Dios mosewíj ipan día siete kuə' tami' nochi itekipánɔl.

⁵ Iwən sej kijtowa kən ijkuilijto':

Ayá' kalakiskej iga mosewiskej nowən.

⁶ Inomej yej achto kikakikej ye'notíciáj ayá' kalakkej kən mosewilo iga ayá' kinekikej makichiwakan ken kijlijkej, e' poliwi-o' sekin iga makalakikan. ⁷ Inón iga Dios sej kitapejpen se día: inón día aman. Ken kijtoj sej kuə' mia' años despuéj kitajtɔlmá' Dios David kən ijkuilijto' yej tikitákeja:

Siga aman ankikakij yej Dios mitzijliáj, amo ximoyɔltakuawilikan.

⁸ Ijkón nesi iga inón tajli kən mosewilo, yej Dios kijlij israelitajmej iga kimakayaj, ayéj tajli de Canaán kən Josué kiwiga' israelitajmej. Inón ikyay panoj, e' Dios tajtówao' de se' día kuə' mamosewilo. ⁹ Inón iga, ónogo' kən wel mosewiáj ipilowən Dios. ¹⁰ Yej kalaki iga mosewiá wən Dios, mosewiá iga tami' itekipánɔl, kensan Dios nɔ mosewíj kuə' tami' itekipánɔl. ¹¹ Matimotejteki'wikan iga matikalakikan kən mosewilo, iga amo santá' agaj mɔxkuítij ipan inomej yej ayá' kalakkej iga ayá' kichijkej ken kijtoj Dios.

¹² Dioswa' itájtɔl isato' iwən nochi wel kichíwa. Iwən máj tateki que inochi espada yej kipiá ɔme itən, iwən wel kalaki este kitajkoteki toalmaj iwən toespíritoj, iwən kajkan salijto' toomiyomej iwən totótanojyo; iwən kinextiá te tikejlantokej iwən te tikchíwasnekij. ¹³ Ateyi nité yej Dios kichij yej wel mamiyana iyixtaj; Dios nochi kitas nokta ken ono', iwən iyixtaj yéj kəman tiawij tikijlitij nochi yej tikchijkej.

Jesús kichij iga wel matiknə'techokan Dios

¹⁴ Jesús, yej iPiltzın Dios, yej nokta ijefej sacerđotejmej yej máj mandarowa, yéj yájkiya itenoj Dios ipan cielo. Inón iga amo matikajtəwakan iga timoconfiarowaj ipan yéj. ¹⁵ Jesús tosacerđotej yej ijéfejpa sacerđotejmej, yéj wel tepalewiá iga amo matikchíwakan kuə' tikchíwasnekij yej ayékti; iga Tzitzimi' kichíwaltijnekiá Jesús nɔ yej ayékti ken kineki tejemej nɔ matikchíwakan; e' Jesús nikəman ayí' kichij yej ayékti. ¹⁶ Inón iga amo matimajmawikan iga matiktechokan

kaṇ ɛwato' Dios yej tɛpoxchokiliá, iwán te-ikneliá wān tɛpalɛwiá kuá' nokta nemi tiknekij.

5

¹ Nochipa kuá' kitaliáj sɛ ijɛfɛj sacerdotɛjmej, kitapejpenaj iga makipalɛwi israelitajmej iga mayɛ'onokān iyixtaj Dios. Inón sacerdote kimaka ofrenda* iwán kimiktiá yolqamej iga Dios, iga Dios makiperdonaro la gente yej kichij yej ayɛkti. ² Iwán sɛ sacerdote kimati iga kichiwao' nɔ yej ayɛkti, inón iga kikneliá yej akimatij siga ayompa nemij iwán pojpolijtinemij. ³ Iwán iga sacerdote nɔ kichywa yej ayɛkti, kimiktiá sɛ yolqá' iga Dios makiperdonarowili yej kichij yej ayɛkti, iwán kimiktiá se' yolqá' nɔ iga Dios makiperdonarowili la gente.

⁴ Ni agaj iséltisan moyokataliá iga mamochiwa ijɛfɛj sacerdotɛjmej, sino que inónwa' Dios kitapejpena iwán kimaka inón yɛ'tekipánol, ijkón ken kichij wān Aarón. ⁵ Ijkonсан nɔ Cristo, ayá' igánajsan mochiw ijɛfɛj sacerdotɛjmej, sino que Dios kijlij:

Tej tinopiltzɛn;

aman nej nimochij motaj.†

⁶ Nɔ kanaj ijkín ijkuilijto' itájtɔl Dios:

Tej nochipa tonos iga sacerdote,

ijkón kensan Melquisedec.

⁷ Kuá' Cristo onoya ipan tajli este choga' iga kitajtanilij Dios iga makimanawi iga amo mamiki. Iwán Dios kitajtolkagui' Cristo iga nochipa kichij ken Dios kineki. ⁸ Inón iga Cristo, malej iga iPiltzɛn Dios, kuá' kiknochiwkej, kimati' iga kuá' nemi kiknochiwaj, nemi kichywa ken kineki Dios. ⁹ Iwán iga Cristo nóchiya kichij yej kineki Dios, pan Cristo nochi inán wel momanawiá yej kichywa ken yéj kijtowa. ¹⁰ Iwán Dios kitaliw iga Cristo mamochiwa ijɛfɛj sacerdotɛjmej ken katka Melquisedec.

Amo xikajɛwakān iyojwi Dios

¹¹ De inín yej majo' wel katka manimitzijlikān, e' nikmati iga pox difiçil iga manimitzijlikān inewi, iga amejemen ayá' ankinekij xikentenderokān. ¹² Ikyay anmochijtokej itájtɔl Dios, welja katka xitamachtikān; e' ankinékijo' se j mamitzmachtikān itájtɔl Dios ken sɛ yej pɛwao' iga kitoka

* **5:1** 5:1 Nij tajtowa ken ónogo' weyitiopan Jerusalén, iwán ken ompa sacerdotɛjmej kimiktijkejo' yolqamej iga iyofrendaj Dios. Ipan año 70, soldadojmej de Roma kixitínkej weyitiopan Jerusalén, wān ay' máj wel ompa sacerdotɛjmej kimiktiliáj yolqamej iga Dios. Inín kijtojneki iga mo-ijkuloj Hebreos kuá' aya asi año 70. Inán ay' kanaj ono' ni sɛ sacerdote judío yej kimiktiliá yolqamej iga iyofrendaj Dios. (Num 15) † **5:5** 5:5 Sal 2:7

Cristo. Amochijkej sej ken anselikmej, ken kuą' aya wel antakuaj, ankinekij sej xikonikan chichiwalá'. ¹³ Iwán yej chichi-o', aya kimati siga kichíwa yej yękti o yej ayękti iga xólo'. ¹⁴ Yej welja kitapejpenaj yej kichíwaj katiapa yej yękti iwán katiapa yej ayękti, inonwa' ken tikita yej welja takuaj iga yoléjkeja.

6

¹ Inón iga ajachi ajachi máj matiyolasikan ipan iyojwi Cristo. Ay' matimoojpamachtikan ken achto tikchijtiwítziáj kuą' pęwa' iga timomachtijkej itájtól Cristo iga amo sej matipewakan ipan yej achto tenętilijkej. Tenętilijkej ken iga matimoyolpatakan iga tikajtęwaj iga tikchíwaj yej ayękti iga inón temiktiá, iwán ken iga matimoconfiarokan ipan Dios, ² yej tenętilijkej te iga mobautizarolo,* ken iga se kitaliá imá' ipan agaj iga ki-oradowiliá,† iwán iga ojpa-isaj yej miktokej iwán iga kęman kuą' támisya nochi, Dios tajuzgaroj. ³ Ajachi ajachi máj matiye'nemikan iga tiktokaj Cristo, siga ijkón Dios kinekis.

⁴ Kuą' agaj kikajtęwa iyojwi toTęko, ay' wel tikuepaltiáj, malej iga kíta'ya iga yękti yej Dios temaka iwán nọ kipiá' iyEspíritoj Dios, ⁵ iwán kita' iga pox yękti in itájtól Dios, nọ kimati' ken iga Dios wel tegobernarowa, ⁶ iwán siga kikajtęwa iyojwi Dios, ay'ya wel sej tikchíwaltiáj iga mamokuepa; iga ken kuą' nemi sej kimiktiá ipan cruz iPiltzın Dios iwán ijkón kipınajtiá Cristo iyixtaj la gente. ⁷ Tejemen ken tikita tajli yej kichichina tiawaayo' nochipa kuą' wetzi; siga ipan inón tajli mopoxchíwa yej motoka, ompa nęsi iga Dios kiye'ita. ⁸ E' siga ipan inón tajli ixwa witzyoj iwán kochkiyoj, ay' agaj kinekis iwán Dios ay'ya kiye'itas iwán inón yawi motatiti.

Matiye'nemikan iga tikmatij yej wı'o'

⁹ Malej iga ijkón nimitznonotzkej nejemej, nokniwan yej nimitzchokiliáj, e' nejemen nikmatij iga ankichijtokej yej yękti iwán Dios mitzsalvaroskej. ¹⁰ Iga Dios nochipa kichíwa yej yękti iwán ayá' kelkawa yej ankichijkej, ankipalęwijkej tokniwan yej moconfiarowaj ipan Dios kensan inán ankichijtokej. Ompa ankinęxtiáj iga ankinekij Dios. ¹¹ E' niknekij iga sejsé de amejemen ijkón xikyolmakatokan este que mawiki toTęko iga wel xikpiakan nochi yej Dios mitzmasukkej. ¹² Aniknekij xiflojojtikan, sino que ximixkuıtikan ipan inomej yej moconfiarowaj ipan Dios iwán ayá' siawij, ijkón Dios mitzmakaj yej kijtoj.

* 6:2 6:2 Xikita glosario "Bautizar". † 6:2 6:2 1 Ti 4:14, 5:22, 2 Ti 1:6

Yej Dios kijtowa, nochipa mochiwa

¹³ Kuá' Dios kinotza' Abraham iga kijlij yej yawi kimakati, yéjsan imatika motenewij iga ateyá se' yej máj tayakanto' que Dios, ¹⁴ iwán kijlij: "Nej nia nimitzmakati inochi iga xiye'ono, iwán nia nimitzpoxpwiwiti." ¹⁵ Iwán Abraham ayá' siawi' iga kichá' yej Dios kijtoj iga kimakas, iwán ijkón kipiá' nochi yej Dios kijlij. ¹⁶ Kuá' tajtaga' motajtoltiáj agaj iwán, kijtowaj iyixtaj agaj yej máj tayakanto', iwán kuá' mójtoja iyixtaj yej máj tayakanto', inón yej motajtoltijkej yawi mochiwati kensan kijtojkej. ¹⁷ Inón iga Dios kine' makiye'nexili inomej iga yawi kimakati yej kiprometeroj, iga Dios awel motajtolpata. Inón iga kinojma-ijtoj iga yawi kichiwati inón yej kiprometeroj. ¹⁸ Inín yej Dios kijtoj iwán kiprometeroj; awel kipata iga Dios ayá' takajkayawa. Poxsan matimoyolchikawakan tejemej yej timoconfiarowaj ipan toTeko iga tikmatij iga Dios yawi kichiwati nochi yej kijtoj. ¹⁹ Ken se ákal kipiá' ancla[‡] iga amo makiwiga maréjal kanaj, ijkón no tejemej setiá toalmaj iga tikmatitokej iga Dios ayá' tekajkayawa. Iwán inón teejlantiá iga tiawij iyikampa cortina[§] ipan cielo, ²⁰ kan kala' Jesús iga teojtapowilij. Ijkón yéj mochiw iga nochipa maono ijefej sacerdotejmej kensan katka Melquisedec.

7

Jesús, sacerdote kensan Melquisedec

¹ Melquisedec rey katka ipan weyi-altepe' yej itoka' Salem iwán no katka isacerdotej Dios yej ono' pox ajko. Iwán yéj yej yajki kixnamikito Abraham kuá' némiya asiá iga yajka kan momijmiktijkej. Abraham kitanilij mia' reyejmej iwán Melquisedec kitajtanilij Dios iga Abraham maye'ono. ² Iwán Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez yej kitanj kan momijmiktijkej wan reyejmej. Melquisedec itoka' kijtojneki "rey yej kichiwa yej yekti". Iwán yéj no rey de Salem, yej kijtojneki "rey yej kichiwa iga maonolo tamelá". ³ Ayagaj kimati a'yéj itaj Melquisedec, niga a'yéj iyé', niga iyikyapatajwewetkej, amomati keman onoko, niga keman migui'. Ijkonsan no tenexiliá ken ono' iPiltzin Dios, se sacerdote yej nochipa onos, iga ayá' mikis.

⁴ Ta' xikitakan; Melquisedec máj tayakantoya que to-ikyapatajwewej Abraham, iga Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez nochi yej kikuilij inomej reyejmej yej kitanilij.* ⁵ Ijkón kensan kijtowa iley Moisés

‡ **6:19** 6:19 Ancla se tepos yej chijto' ken akawalon yej tejtentito' imajma', kilpiliáj reata iwán kimotaj atampa iga kiketzeltiá ákal. § **6:19** 6:19 Xikita glosario "Cortina". * **7:4** 7:4 Gn 14:18-20

iga sacerdotejmej, petz kitapejpenkej ipilówampa Leví iwán kajasi iga israelitajmej makimakakan se de cada diez de inochi yej kitaniáj, malej iga yejemej nõ ipilówampa Abraham. ⁶ E' Melquisedec malej iga ayéj de ipilówampa Leví,† kikui' yej kimá' Abraham, se de cada diez nochi yej Abraham kikuñij reyeymej. Iwán Melquisedec kitajtanilij Dios iga Abraham maye'ono, malej iga Dios kñjlija Abraham iga yawi kiyé'chíwati. ⁷ Nochi tikmatij iga yej kitajtaniliá Dios iga agaj maye'ono, yej tatajtaniliá máj tayakanto' que inón se'. ⁸ Amampa sacerdotejmej yej ipilówampa Leví kikuij se de cada diez de nochi yej kitaniáj israelitajmej; iwán sacerdotejmej mikijsan; e' kan ijkuilijto' itájtõl Dios kan tajtowa de Melquisedec, tajtowa de yéj ken se yej isátogo'. ⁹ Inán sacerdotejmej yej de ipilówampa Leví kikuij se de cada diez yej kitaniáj israelitajmej. Wel tikijtowaj kuá' Abraham kimá' Melquisedec se de cada diez, ken kuá' Leví nõ kimá' Melquisedec se de cada diez. ¹⁰ Iga Leví nokta se de ipilówampa Abraham, wán kuá' Melquisedec kixnamikito Abraham, Abraham kenkuá' ipan iyesyo kinentiayay ipilowán, malej iga aya onoyaj.

¹¹ Iwán tikmatij iga iley Dios yej kimá' israelitajmej, kijtowa iga nochi sacerdotejmej mamochíwa de ipilówampa Leví. E' ayagaj wel ye'ono iyixtaj Dios iga yej kichíwaj sacerdotejmej, inón iga Dios kitapejpen se' sacerdote kensan Melquisedec, ayéj ken Aarón. ¹² Siga mopata' ken kitapejpenaj sacerdotejmej, nõ kineki mamopata la ley. ¹³ Inín nikijtowa de Jesús iga yéj de se' tribu‡ iwán ipan inón tribu akisa' nisé sacerdote. ¹⁴ Iwán nochi kimati iga toTeko kisa' ipan itribuj Judá, iwán ipan iley Moisés ayá' kijtoj iga ipan inín tribu makisa sacerdotejmej.

¹⁵ Iwán inán majya tikmela'itaj iga onoko se' sacerdote yej kensan Melquisedec, ¹⁶ ayá' mochij sacerdote ken kijtowa la ley, yej kijtowa de katiapa tribu wel kisa' sacerdote, sino que Jesús mochij sacerdote iga yéj nochipa ono' iwán ayí' mikis. ¹⁷ Porque ijkin kijtowa Dios iga Jesús:

Tej nochipa tonos sacerdote,
kensan Melquisedec.

¹⁸ Inón iga yej ikyapa ley políwi'ya iga awel tesalvarowa niga wel tepaléwiá. ¹⁹ Iley Moisés awel kichij iga agaj wel

† **7:6** 7:6,7 Israelitajmej kimatij iga nochi sacerdotejmej ipilówampa Leví. Num 18:26 kijtowa iga israelitajmej kimakayaj se de cada diez nochi yej kitaniáj, iga sacerdotejmej ayá' mñlchíwaj iga kipiaya se' tekipánõl iyixtaj Dios. Nõ kimatij iga Abraham itajwéj in Leví. Ijkin kinextiá iga Melquisedec majya sej que námõl sacerdote. ‡ **7:13** 7:13 Xikita glosario "Tribu".

maye'ono iyixtaj Dios, e' inán tikpiáj ipatka yej ípan wel timoconfiarowaj wən pan yéj wel tiknə'techowaj Dios.

²⁰ Iwán Dios kinojma-ijtoj nokta iga Jesús maono iga sacerdote. ²¹ Kuə' sekin sacerdotejmej kitəlkej, Dios ayá' kijtoj nité, e' kuə' Jesús mochij sacerdote, Dios kinojma-ijtoj ijkın kan ijkuilijto':

ToTəko kįtoja iwán ayı' kipatas itájtɔl:

"Tej nochipa tonos sacerdote

kensan Melquisedec."§

²² Inón iga, Jesús nokta kichij iga maono se' pacto yej máj yękti que yej achto kichij Moisés. ²³ Panojkej mia' sacerdotejmej iwán mikikej iga awel nochipa onoj, ²⁴ e' inın Jesús ayá' miki, inón iga yéj nochipa onos iga sacerdote. ²⁵ Inón iga Jesús wel nochipa kisalvarowa yej ípan kinə'techowaj Dios, iga Jesús nochipa ono' iga kitajtowiliá iyixtaj Dios yej kitokaj.

²⁶ Jesús nokta in ijęfej sacerdotejmej yej máj wel tɛpaləwiá. Yéj Dios kiye'ita', ayı' kichij yej ayękti, ayá' kichıwa ken inomej yej ayompa nemij. Iwán Jesús kitəlkej máj ajko que nochi yej ono' ípan cielo. ²⁷ Ayéj ken sekin sacerdotejmej yej cada día kimiktiáj* yolkamej iga kitatiliáj Dios, se yolka' kitatiá iga yejemej iga ayompa nemij, iwán se' iga ayompa nemi la gente. E' Jesús sesan vej migui' iga nochi, kuə' imatika motemá' iga mamiki. ²⁸ Iley Moisés kitaliá iga ijęfejmej sacerdotejmej, tajtaga' malej iga awel nochipa ye'nemij; e' despuéj iga Dios kimá' la ley, yéj kinojma-ijtoj iga iPiltzın maono iga ijęfej sacerdotejmej. Inın Jesús ayá' kichij yej ayękti iwán nochipa onos.

8

Jesús tɛtajtowiliá iyixtaj Dios

¹ Inınwa' in yej majya sej yękti yej nemi nimitzijliáj: iga tikpiáj tosacerdotej yej ijęfejpa sacerdotejmej yej ewato' iládojpa iye'mə' Dios kan mandarowa ne-iga pan cielo. ² Iwán kichijto' itekiyo sacerdote ípan mela'tiɔpan yej ono' ípan cielo yej kichij toTəko, ayéj tajtaga' kichij. ³ Nochi sacerdote kitaliáj iga kimaka ofrenda iwán kimiktiáj* yolka' iga kitatiliá Dios. Nɔ kajasi iga Jesús makipiá tejté iga makimaka Dios. ⁴ Siga Jesús onoya katka nigaj ípan tajlı ayá' mochıwaya sacerdote, iga onókejo' sacerdotejmej yej kimakaj iyofrendaj Dios ken tatekimaka iley Moisés. ⁵ E' inımej sacerdotejmej iga kichıwaj itekipanɔlmej, tənɛxtiliá

§ 7:21 7:21 Sal 110:4
nota Heb 5:1

* 7:27 7:27 Xikita nota Heb 5:1

* 8:3 8:3 Xikita

ken tikita itasejkanyo yej mochiwa ne-iga ipan cielo. Iga kuá' Moisés kijlijkej iga makichiwa kuetaxtiopan,† Dios kijlij: “Ta' xikita, tia tikchiwati ijkómpasan ken nimitznextilij ipan tepe'.”‡ 6 E' itekiyo Jesús yej inán ijéfejpa sacerdotejmej, majya sej yekti que yej kichiwa sacerdote§ ken yej tatekimá' Moisés. Iga inón pacto yej kichij, wel tetajtowiliá iyixtaj Dios. Iwán inín mochiwas iga Dios kijoja iga temakas yej majya sej teye'chiwas.

7 Siga katka inón pacto yej áchtoya onoya akipolowaya nité, ayejo' katka iga mamochiwa se' pacto. 8 E' Dios kita' iga yej kitokayaj achto pacto, ayá' ye'nemiáj, ijkín kijtoj de yejemej kan ikuilijto':

ToTeko kijtowa: Keman asis día kuá'

nikchiwas se' pacto wan ipilowampa Israel iwán ipilowampa Judá.

9 Ayéj ken inón pacto yej nikchij iwán iyikyapatajwan

kuá' nikmakitzkijkej iga nikixtijkej Egipto;

iwán ayá' kichijkej ken kijtowa inón pacto yej nikchij iwamej,

inón iga niksenkokajtejkej, kijtowa toTeko.

10 Inón iga, inín pacto yej nikchiwas wan israelitajmej, keman kuá' asis idiaj, kijtowa toTeko:

Nikchiwas iga noley nochipa makimatitokan,

iwán ikuilijtos ipan iyalmajmej.

Wan nej nimochiwas iDios,

iwán yejemej yawij mochiwatij notatki.

11 Ayagaj yawi kimachtiti se',

niga yej iwán motoka, niga iyiknín iga makijli:

“Xikixmatikan toTeko”,

iga nochi yawij ne-ixmatitij,

este yej aya yolej iwán este yej majya yolej.

12 Wan nej nia nikperdonarowilitij yej kichijkej yej ayekti, iwán nikeman máj ayo' nikelamikis yej kichijkej yej ayekti.

13 Kuá' Dios kijtowa iga mochiwa se' pacto, inón kijtojneki iga yej achto mochi, ayo' valerowa. Yej ikyapa pacto ayo' ke' poliwi iga yawi poliwiti.

9

Tiopan yej ono' ipan tajli wan tiopan yej ono' ipan cielo

1 Ipan yej áchtopa pacto ikuilijtoya ken iga mamoweyimatilti Dios ipan tiopan yej onoya ipan inín tajli. 2 Inón kuetaxtiopan ijkín onoya: kan tikalakij, tipanowaj pan áchtopa cortina, iwán ompa kijliáj “Kan yokachijto' iga

† 8:5 8:5 Xikita glosario “Kuetaxtiopan”. ‡ 8:5 8:5 Ex 25:40 § 8:6 8:6 Xikita nota verso 3.

Dios",* ompa onoya candelabro yej kipiaya siete ima' kan xojxota ti'ti iwán nō onoya mesa kan onoya pan yej ofrenda iga Dios. ³ Iwán iyikampa se' cortina,† kijliayaj "Kan Dios nokta ono'".‡ ⁴ Ompa onoya altar yej chijto' iga oro kan motatiá incienso iwán nō onoya yej ken baúl yej altitio' iga oro inoyan yej kijliáj arca del pacto.§ Ipan inón yej ken baúl onoya se' akomi' de oro yej kipiaya maná* iwán nō onoya ibaston Aarón yej xochowa' iwán ompa nō onoya ome patachte'ti kan ijkuilijto' el pacto. ⁵ Iyixko inón yej ken baúl onoyaj angelejmej yej tachíwalpa yej kijliáj querubines yej kinextiaya iga ompa ono' Dios, iwán iga iyastakapalmej kitzaktoyaj itentzakka yej ken baúl, iwán ompa mochíwaya iga moperdonarowaya yej kichíwayaj yej ayękti, e' inán de inín awel nimitzijliáj inochi.

⁶ Ijkón onoya nochi iyijtiko kuetaxtiopan, iwán sacerdotejmej nochipa kalakij ipan yej achto cuarto iga kichíwaj itekiyomej. ⁷ E' ipan se' cuarto kalákisan petz ijefej sacerdotejmej, se' vej al año; iwán kuá' kalaki ompa, kiwiga iyesyoyolkamej iga ofrenda iga Dios. Ijefej sacerdotejmej kiwiga iga yéjpa iga kichij yej ayękti iwán iga la gente nō yej kichijkej yej ayękti, malej iga ayá' kimatij siga kichijkej tejté yej ayękti. ⁸ Iga inín, iyEspíritoj Dios tenextiliá iga mięj onoya cortina yej tataj kotzaktoya ipan kuetaxtiopan, námql ayá' wel panowa ipan se' cuarto, ken tikijtowaj, awel asi kan Dios nokta ono'. ⁹ Inán nochi inón tenextiliá iga inomej ofrenda iwán yolkamej yej motatiliá Dios ipan weyitiopan, awel kichíwa iga maye'ono iyixtaj Dios se' toknín yej ijkón kiweyimatiá. ¹⁰ Ompa tenextiliajsan de tákual, te' mooniá iwán kén iga se' moewiltiá iga makina'techo Dios. Inón ni alín ayá' kewiltiá toalmaj, e' valerowaya mięj Dios aya kichíwa se' pacto.

¹¹ E' inán Cristo wálkaya, iwán inán yéj ijefej sacerdotejmej iga tejemej inán matiye'onokan. Inón tiopan kan yéj kichíwa itekiyo, máj ye'kti iwán máj ye'ono' iwán ayéj tajtaga' kichij, matikijtokan ayéj de inín tajli. ¹² E' Cristo kala' kan Dios nokta ono', ayéj iga taajzelwito iga iyesyoychivomej† niga torojtzitzin, sino que kimá' yéj iyesyoy iga ofrenda. Kala' sesan vej iwán kichij iga nochipa matiye'onokan iyixtaj Dios. ¹³ Iley Moisés kijtowa iga

* **9:2** 9:2 "Kan yokachijto' iga Dios"; español "Lugar Santo". Xikita glosario "Kuetaxtiopan". † **9:3** 9:3 Xikita glosario "Cortina". ‡ **9:3** 9:3 "Kan Dios nokta ono'"; español "Lugar Santísimo" Lev 16:2. Xikita glosario "Kuetaxtiopan". § **9:4** 9:4 Xikita glosario "Arca del pacto". * **9:4** 9:4 Dios kimá' maná israelitajmej iga makikuakan kuá' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16 † **9:12** 9:12 Xikita glosario "Chivo".

inomej yej ayá' kajasi makina'techokan Dios, siga sacerdote ki-ajtselwiá iga iyesyó torojmej wan chivojmej, iwán iga inexyo becerra, ijkón wel kina'techowaj Dios. ¹⁴ E' Cristo iyesyó majya sej kipiá poder que iyesyó yolkamej. Iwán iyEspíritoj Dios yej nochipa ono' kipaléwij Cristo iga wel motemá' iga makimiktikan, sinke tejté makichíwa yej ayékti, iwán iyesyó teewiltij iga ay' matikejlantokan iga tikchíwaj yej ayékti yej temiktiá, iga wel matikchíwakan yej kineki Dios yej isato'.

¹⁵ Inón iga, Jesucristo kichij se' pacto iga wel matetajtowili iyixtaj Dios. Cristo migui' iga wel Dios makiperdonarowili yej la gente kichíwayaj yej ayékti iga awel kichíwayaj yej kijtowaya achto pacto. Iwán yej Dios tetapejpen wel matikpiakan yej Dios temakokatij, yej ayí' tamis, ijkón ken yéj kijtoj. ¹⁶ Kuá' miki agaj, kikajtewa ama' yej kijliáj testamento.‡ Iga se' testamento mavaléroya, achto mamiki yej kichij inón testamento. ¹⁷ Se' testamento ayá' valerowa siga aya miki yej kichij, valerówaya kuá' mi'ya. ¹⁸ Inón iga ipan áchtopa pacto mochij wan esti iga kimiktijkej yolkamej. ¹⁹ Moisés kimatiltij nochi israelitajmej iga mamochíwa ken kijtowa la ley. Iwán Moisés kikui' alín itzojmiyo borregoŝ yej kichijkej iga machíliwi iwán se' ima' chichí'kuaxiwi' iwán kapachoj iga iyesyó torojtitzin iwán chivojtitzin, kisetilijkej wan a'ti iwán kajtselwij ama' kan ijkuilijto' la ley, iwán nq kajtselwij la gente. ²⁰ Iwán kijtoj: "Inón esti tanextiliá iga Dios kichij pacto wan amejemen." ²¹ Iwán Moisés nq kajtselwij kuetaxtiopan iga inón esti, iwán nq kajtselwij nochi yej ompa moneki. ²² La ley tatekimaka iga nochi mamojtselwi iga esti iga se' maye'ono iyixtaj Dios, iwán awel agaj kiperdonarowiliáj yej kichij yej ayékti siga até miki iga makitoyawa iyesyó.

Iga migui' Cristo teperdonarowiliá yej tikchijkej yej ayékti

²³ Nochi inimej ken copia de yej ono' ipan cielo. Inón iga mamojtselwi iga esti iga Dios makiye'ita. E' yej ono' ipan cielo kineki iga mamiki yej máj valerowa que yolkamej. ²⁴ Porque Cristo ayá' kala' tiopan yej tága'pa kichij. Yej nijpa tiopan tenextilijtoya iga ono' se' mela'tiopan ajko pan cielo, Cristo yajki ompiga kan inán ono' itenoj Dios iga tetajtowilijto'. ²⁵ Yej ijefej isacerdotejmej israelitajmej kalaki cada año* kan Dios nokta ono', iga taajtselwij iga yolka' iyesyó. E' Cristo sesan vej kichij, ayéj mia' vej. ²⁶ Siga cada año katka makichíwa Cristo, mia' vej mikiá desde kuá'

‡ 9:16 9:16 Testamento se' ama' kan ijkuilijto' a'yéj kikuis itatkimej yej mi'.

ŝ 9:19 9:19 Xikita glosario "Borrego". * 9:25 9:25 Xikita nota Heb 5:1

mochij inín tajli. E' inán, kuá' alín kipolowa iga poliwiłoj, Cristo wáłaj mikiko sesan vej iga nochi mateperdonarowili yej tikchijkej yej ayękti. ²⁷ Tonochimej tiawij timikitij sesan vej, iwán despuėj Dios yawi tejuzgaroti. ²⁸ Ijkón nọ Cristo motemá' iga migui' sesan vej, iga yėj kiwiga' nochi yej kichijkej yej ayękti mia' tokniwan. Después wı' sej, e' ayejo' iga teperdonarowiliki yej tikchijkej yej ayękti; sino que wı' iga kisalvarókiya yej kichixtokej.

10

Iley Moisés awel tepalewiá iga matiye'onokan iyixtaj Dios

¹ Iley Moisés ken tikita petz itasejkanyo' inón yej yawi wıtzéti-o', yej máj teye'chıwas. Iley Moisés áchisan yej tenęxtiliá; inón iga iley Moisés ayá' wel kichıwa iga maye'ono inomej yej kitemowaj Dios iga kimiktiajpa yolkamej cada año weyitiopan. ² Siga katka la ley wel makiperdonaro yej kichijkej yej ayękti, ay'ya katka agaj momachilij ipan iyalmaj iga kichij yej ayękti, iwán ay'ya monekis mamomikti yolkamej. ³ E' yolkamej yej kimiktialiáj* Dios, inonwa' iga san cada año kejlamikij iga kitekichıwaj yej ayękti. ⁴ Iga iyesyto tırojmej iwán chıvojmej awel kiperdonarowa yej tikchijkej yej ayękti.

⁵ Inón iga Cristo, kuá' wáłaj ipan tajli, kijlij Dios: Ayá' tikne' mamitzmiktilikan yolkamej niga se'pa ofrenda mamitzmakakan, sino que tikchij iga nej manikpiá nocuerpoj ken taga' iga manikchıwa ken tikneki.

⁶ Tej atikneki iga mamitzmiktilikan yolkamej, niga ofrenda iga wel xikperdonarowili tokniwej yej kichijkej yej ayękti.

⁷ Inón iga nikijtoj: "Nigaj nono', iga manikchıwa ken tej tikneki noDios, ijkón ken ijkuilijto' de nej ipan ama'."

⁸ Ahto Cristo kijlij Dios: "Ayá' tikye'ita iga mamitzmiktilikan yolkamej niga mamitzmakakan ofrenda, niga yolkamej iga mamıztatılıkampa iga xikperdonaro yej mochi yej ayękti, malej iga la ley ijkón tatekimaka." ⁹ Iwán Cristo nọ kijtowa: "Niwalaj iga nikchıwako ken tej tikneki noDios." Inón kijtojneki iga ay'ya máj mamomikti yolkamej ken ahto, iga inán Cristo motemá' iga mi'. ¹⁰ Dios téchija itatki, iga Jesucristo kichija ken Dios kineki iga momaga' iga mamiki sesan vej, ayı' sej mikis.

¹¹ Cada día iga tekipanowaj sacerdotejmej, kitatijtókejsan yolkamej iga kimakaj ofrenda Dios, malej iga inón awel

* **10:3** 10:3 Xikita nota Heb 5:1

kiperdonarowa yej se kichıwa yej ayekti. ¹² E' Jesucristo sesan vej migui', motemá' iga mamiki iga totechko wan ay' sej monekis iga agaj mamiki, iwán Jesucristo motalıj iladoj iyemá' Dios. ¹³ Iwán Cristo ompay kawı' iga kichıxtó' keman Dios makichıwa iga makitanılı yej kijiıyaj. ¹⁴ Sesan vej Cristo migui' iga mochiıj ofrenda, iwán iga inón kichij iga maye'onokan iyıxtaj Dios nochi yej yéj kitapejpen iga mochiwaskej itatki. ¹⁵ Iwán el Espíritu Santo tenojma-ıjlıá kan ijkın kijtowa:

¹⁶ Ijkın nia nimotajtolıtıi iwamej inomej día, kijtowa toTeko: Noley nia niktalıti ipan iyalmajmej, iwán nochipa kejlantoskej.

¹⁷ Iwán kijtoj no:

Ayı' máj nıkejlamıkilıskej yej ayompa kichijkej iwán yej pox ajayekti.

¹⁸ Inón iga, siga teperdonarowılıjkeja yej tikchijkej yej ayekti, ay'ya kineki máj ofrenda iga inón.

Matıkna'techokan Dios

¹⁹ Inón iga nokniwan, inán iga iyesyó Jesucristo yej kitoyaj kuá' mi' iga tejemej, ay'ya te tetzakuılıá iga tikalakij kan Dios nokta ono'. ²⁰ Tikalakij pan nuevojoti, iga Jesucristo tetapowılıj cortina† yej tetzakuılıjtóya iga amo matıkna'techokan Dios. Inón oti Jesucristo kitapoj iga migui' iga tejemej iga wel matisatokan. ²¹ Jesucristo tosacerdotej yej ijéfejpa sacerdotejmej yej mandarowa ipan ıkal Dios. ²² Inón iga inán matıkna'techokan Dios iwán matıkmela'sentalıkan toalmaj iwán matımoconfiarokan iga techokılıá. Iwán ayo' matıkejlantokan yej ayekti yej tikchijkej iwán matıkmatıtokan iga yéj tepájpa'ya iga mela'yeká'.‡

²³ Matıksentalıjtokan toalmaj iga tıcredowaj iga mochiwas yej tikchıxtokej. Tikmatıj iga Dios kichıwas yej kijtoj iwán nochipa matıkpowılıkan tokniwan iga tıcredowaj Dios. ²⁴ Matımoşepan-ejlantıkan iga máj matımochokilıkan iwán matıkchıwakan yej yekti. ²⁵ Sekin ay' asıj kan monechkowaj iga kiweyimatılıtıáj Dios, ayekti ijkón. Majwa' matımoşepan-anımarokan, inán máj iga tikmátıjya iga ay'ya wejkwawas iga wı' toTeko.

²⁶ Siga tıkyokachıjoskej yej ayekti kuá' tikmátıjya itájtól Dios, Cristo ay'ya wel sej mikis iga Dios mateperdonarowılı yej tikchıwaj yej ayekti. ²⁷ Siga ijkón katka, tikcháyajsan inón ti'ti yej tikmajmawılıjtókej yej keman iga Dios kitatıj iyenemıgojmej ipan tiwelón. ²⁸ Kuá' agaj ayá' kichıwaya ken

† **10:20** 10:20 Xikita glosario "Cortina". ‡ **10:22** 10:22 "Tepájpa'ya iga mela'yeká'": anka tajtowa de ken kichijkej sacerdotejmej (Ex 29:4) wan no iga mobautızarolo.

kijtowa iley Moisés, iwán ono' ome o eyi yej kita' iga akichij, inón toknín ay'ya kikneḷiayaj sino que kimela'miktiáyaja. ²⁹ Iwán amejemej inán ita' xikitakan!, ¿Ix ayá' majya sej kajasi iga poxsan makicastigarokan yej kitataksaj iPiltzín Dios, iwán kijiyaj iyesyó iwán kimalijliáj iyEspíritoj Dios yej tepoxikneḷiá? Inón esti kinextiá iga ono' se pacto, iwán iga inón esti, techij itatki Dios. ³⁰ Tikmatij iga toTeko ijkín kijtoj: "Nejwa' in yej nia nicastigaroti yej ayompa kichijkej; nej yej nia xixixtawati kensan iga se kichij." Iwán no kijtoj: "ToTeko kijuzgaroj igentej." ³¹ ¿Este tamajmájtĩlsan kuá' Dios yej isato' agaj kicastigarowa!

³² Amejemen xikejlamikikan ken ikya ankiyowijkej kuá' poxsan mitziknoçhiwayaj kuá' pewa' ankixmatikej Dios. ³³ Sekin de amejemen mitziixko-ijlijkej kuajkuantas, iwán mitziknoçhijkej iyixtaj la gente, iwán a veces amejemen ankipalewijkej sekin yej kiknoçhijkej. ³⁴ Amejemen ankikneḷijkej yej onoyaj çarcelijti'. Iwán malej iga tekiwajmej mitzkuilijkej yej amotatki, ampakikej iga ankimatij iga ankipiáj yej Dios kijtoj iga mitzmakaskej, yej máj yekti, yej ayá' nokta tamis. ³⁵ Inón iga amo xikajtewakan iga anmoconfiarowaj pan Dios, ijkón anyawij ankipiatij yej poxsan yekti. ³⁶ Inón iga amejemej yekti iga xikijyowikan kuá' mitziknoçhiwayaj iga wel xikchiwakan ken Dios kineki, ijkón ankipiaskej yej Dios kijtoj iga yawi mitzmakatij. ³⁷ Kan ijkuilijto' itájtɔl Dios kijtowa:

Ay' ke' poliwi,

yéj yawi wĩtzeti, wĩ'ya, ay'ya wejkaawas.

³⁸ Nikye'ita inomej yej moconfiarowaj ipan nej, iwán nochipa onoskej nowan,

e' siga kikajtewaj iga moconfiarowaj pan nej, ay'ya nikye'itas.

³⁹ Tejemen ayéj ken inomej yej kikajtewaj iga kitokaj Dios, inómejwa' yawij poliwitij. Tejemej inómejpa yej tiawij timosalvarotij iga timoconfiarowaj ipan toTeko.

11

Matimixkuítikan ipan inomej yej moconfiarojkej ipan Dios

¹ Iga timoconfiarowaj ipan Dios, kijtojneki iga tikmela'matij iga yawi temakati yej tikchixtokej; iwán ticredowaj iga óno'ya yej ayá' tikitaj. ² Dios kiyé'ita' to-ikyapatajwan iga moconfiarojkej ipan yéj.

³ Iga timoconfiarowaj ipan Dios, tikmatij iga Dios iga san itájtɔl kichij nochi tajli iwán yej ono' ajko. Inón iga yej inán tikitaj, Dios kichij iga tejté yej awel mo-itaya.

⁴ Iga Abel moconfiaroj ipan Dios, kimiktij sę borregoŷtŷin iga kitatiliŷ Dios, inon maŷ kiye'ita' Dios que yeŷ kitaliŷ Caın iga ofrenda. Inon iga Dios kiye'ita' iwın kiye'kuiliŷ yeŷ kimá' Abel. Ijkon, maleŷ Abel mıktó'ya, e' mopówasan ken iga yeŷ moconfiaroj pan Dios.

⁵ Iga Enoc moconfiaroj ipan Dios, kiwiŷakeŷ ipan cielo iga amo mamiki, iwın kuá' kitemojkeŷ ay'ya kasikeŷ iga kiwiŷa'ya Dios. E' kan iŷkuiliŷto' itáŷtol Dios kijtowa iga kuá' Enoc aya kiwiŷaj ipan cielo, kichij ken Dios kiye'ita.

⁶ Awel teŷe'itas Dios siga ayá' timoconfiarowaj ípan. Yeŷ kineki makina'techo Dios, makicredo iga Dios ono', iwın makicredo iga Dios kimaka yeŷ yeŷti yeŷ kitemowa.

⁷ Iga Noé moconfiaroj ipan Dios, kicredoj yeŷ kijtoj Dios iga yawi wıtzeti yeŷ aya kita' iwın kichij sę weŷi ákal iga amo maamiki isiwa' wan ipilowan. Iwın iga yeŷ moconfiaroj ipan Dios, amikikeŷ yeŷ ayompa nemiáj, e' Dios kiye'ita' Noé iga moconfiaroj ipan Dios.

⁸ Iga Abraham moconfiaroj pan yeŷ kijliŷ Dios, kisa' kan onoya iwın yajki kan Dios kijliŷ iga yawi kimakati yeŷ mochiwas itatki, maleŷ iga akimatiá kan nokta yawi. ⁹ Iwın iga yeŷ moconfiaroj, chantitoya ken weŷkachaneŷ ipan inon taŷli yeŷ Dios kijliŷ iga yawi kimakati. Chantitoya ipan kuetaŷkajli, kensan Isaac iwın Jacob chantitoyaj; Dios no kijliŷ yeŷemeŷ iga yawi kimakatij inon taŷli. ¹⁰ Abraham kichixtoya iga keman kitas inon weŷi-áltepe' kan ono' kajlimeŷ yeŷ ayı' xitiniskeŷ yeŷ Diospa kichij kensan keŷlan.

¹¹ Wan iga Sara no moconfiaroj ipan Dios, maleŷ iga ayá' kitaya ipiltŷin iwın ilámaja, wel mochiŷ teŷe' iwın kita' sę ipiltŷin iga kicredoj iga Dios yawi kichiwati yeŷ kijtoj. ¹² Ijkon Abraham, maleŷ iga aya pilwaj kuá' alın poliwiá iga mikiáy iga wéweja, e' pox piwikeŷ ipilowampa. Pox komatiakeŷ ken tikita ŷitalimeŷ iwın ken xajli yeŷ ono' lamartenoŷ, este awel momati ke' ono'.

¹³ Nochi inimeŷ yeŷ moconfiarojkeŷ ipan Dios, mikikeŷ, e' aya kipiakeŷ yeŷ Dios kijtoj iga yawi kimakatij. E' iga moconfiarojkeŷ ipan Dios, ken kuá' kitakeŷ yeŷ Dios yawi kichiwati iwın kicredojkeŷ iga Dios kichiwaw yeŷ kijtoj, wan pakikeŷ iga ken kuá' kitachiŷliŷkeŷ yeŷ Dios kichıwaso'. Iwın yeŷemeŷ momachiŷliŷkeŷ ken weŷkachaneŷmeŷ yeŷ san panowaj ipan inın taŷli. ¹⁴ Iwın yeŷ kijtowaj iga ayéŷ imela'chameŷ ipan inın taŷli, neŷi iga nemi kitemowaj italmeŷ kan mamomela'chantikan. ¹⁵ Iwın siga yeŷemeŷ katka keŷlantoyaj inon taŷli kan kiŷkeŷ, wel seŷ katka mokuepayaj. ¹⁶ E' yeŷemeŷ kinekiáj maonokan ipan taŷli kan maŷ tayeŷkan, iwın inon ono' ipan cielo. Inon iga Dios

ayá' pinawa iga yéj iDios inomej gente, inón iga kichij se weyi-altepe' kan yejemej chantitoskej.

¹⁷ Kuá' Dios kitasnekiá siga Abraham kimela'crédoja ipan, Dios kitajtanilij Abraham iga makikui ipiltzín yej itōka' Isaac iga makimikti iga iyofrendaj Dios. Abraham kisentalij iyalmaj iga kimiktiá iselpiltzín, ¹⁸ malej iga Dios áchtosan ijkín kijlij: “Mopiltzín Isaac pox yawi mitzpiwiti.” ¹⁹ Abraham kimatiá iga Dios wel ki-ojpa-ixitiá yej miktokej; inón iga wel tikijtowaj iga Dios sej kikuepilij ipiltzín Abraham iga ayá' mi'.

²⁰ Iga moconfiaroj Isaac ipan Dios, kijlij ipilowan yej itōka' Jacob iwán Esaú, iga Dios kēman kichiwās iga maye'onokan.

²¹ Iga moconfiaroj Jacob ipan Dios, kuá' mikisnékiya, kitajtanilij Dios iga maye'onokan sejsé ipilowan José, iwán mobastóntijpa iga moketza' iga kiweyimatiltij Dios. ²² Iga moconfiaroj José ipan Dios, kuá' na'ya iga yawi mikiti iga wéweja', kijtoj iga israelitajmej kēman yawij kīsatij Egipto. Iwán kijtoj iga kuá' kīsaskej, nō makiwiguilikan iyomiyomej.

²³ Iga moconfiarojkej itaj wān iye' Moisés ipan Dios, kuá' Moisés séligo', kiyantoyaj eyi mej iga kitakej este mōnsajti' in inón xolo', iwán ayá' majmawikej malej iga el rey tatekimá' iga mamomijmikti seli'choochichin. ²⁴ Iga moconfiaroj Moisés ipan Dios, kuá' yóleja ay'ya kine' iga mamō-ijli ipiltzín isiwāpiltzín rey faraón; ²⁵ majwa' kine' iga makiknochīwakan kensan israelitajmej yej ipilowan Dios que iga mapakto alín tiempo iga makichijto yej ayekti. ²⁶ Moisés máj kiyē'ita iga makiknochīwakan kensan kinkochijkej Cristo que iga makipiá yej poxsan valerowa yej ono' Egipto, iga yéj kimatitoya yej Dios yawi kimakati. ²⁷ Iga Moisés moconfiaroj pan Dios, kīsa' Egipto iwán malej iga el rey kuesiwi', e' ayá' kimajmawilij. Iwán Moisés kiyōlmakatoya nokta iga asisnekiá kan yawi, ken kuá' kitztoyaj Dios yej atikitaj.

²⁸ Iga moconfiaroj Moisés pan Dios, kichij ilwi' yej kijliáj Pascua* iwán tatekimá' iga mataajtzēlwikan iga esti ipan ikaltēmej israelitajmej iga el ángel yej tamiktiá amo makimikti ikōpompilowan israelitajmej. ²⁹ Iga moconfiarojkej israelitajmej pan Dios, wel kipatilijkej Tata'lámār kenkuá' nemi nejnemij ipan wá'tal. E' kuá' egipciojmej nō kinekiáj ijkón makichīwakan, amikikej.

³⁰ Iga israelitajmej moconfiarojkej pan Dios, wetzi' yej iga tekolaltitoya Jericó kuá' israelitajmej siete día kiyayawalojkej inón weyi-altepe'. ³¹ Iwán iga moconfiaroj

* 11:28 11:28 Xikita glosario “Pascua”.

pan Dios, se siwa' yej itoka' Rahab yej najnamolnemiá, ayá' migui' wan inomej yej ayá' kicredojkej Dios, iga Rahab ki-omemawij israelitajmej yej tapipiatoyaj.

³² Majo' wel nimitzijliayaj, e' awel inán manim-itztatapowikan de Gedeón, de Barac, de Sansón, de Jefe, de David, de Samuel iwán de profetajmej.† ³³ Iga moconfiarojkej pan Dios wel kitānilijkej reyejmej iwán wel taye'juzgarojkej, iwán kimakakej yej Dios kijtoj. Iwán tekuanimej kikamatzakkej iga amo wel makikuakan yejemej. ³⁴ Iwán kisewijkej tiwelon iwán cholojkej kuá' kimiktiayaj iga espada iwán Dios kimá' itajpalmej kuá' kuēketantóyaja iwán wel kitānilijkej iyenemigojmej iwán israelitajmej wel tatalochtijkej. ³⁵ Iwán sekin siwatkej iga moconfiarojkej pan Dios, ojpa-isakej ifamiliarmej yej miktóyaja.

Onoya toknimej yej moconfiarojkej ipan Dios, wan yej kijiyaj Dios kikitzkijkej inomej toknimej iwán kimagakej kansan makijtokan iga ay' kitokaj Dios. E' toknimej ayá' kinekikej iga makimajkawakan, majwa' motemakakej iga makimiktikan que iga makikajtewakan Dios, kimatikej iga keman wel ye'onoskej kuá' ojpa-isaskej. ³⁶ Sekin kipinajtijkej iwán kimagakej, sekin kilpijkej iga cadena iwán kakijkej ipan cárcel. ³⁷ Sekin kitemiktijkej, sekin kitajkotekkej iga sierroj, sekin kichiwaltijkej kuajkuan-tas iga ompa mamonextikan siga nokta kicredowaj Dios, sekin kimiktijkej iga espada iwán sekin nijnijiga yayaj iga cholojtinemiáj iwán motaajakiayaj iga ikuetaxyo borrego iwán chivo iga ay' katka tzotzolyojkej, iwán ay'ya motapialiayaj, kiyolmiktijkej iwán poxsan kinkochijkej. ³⁸ Inomej poxsan ye'nemiáj, akajasiáj iga maonokan iwán yej namolnemij, e' cholojtinemikej ipan desierto, ipan tepeyoj iwán mochantijkej ipan texapomej iwán pan talxapowewetkej. ³⁹ Dios kiyē'ita' nochi inomej iga mopox-confiarojkej ipan, e' malej ijkón, kuá' mikikej, aya kipiakej yej Dios kijtoj iga kimakayaj. ⁴⁰ Dios tepialiaya yej máj yēkti iga nō teejlantoya, inón iga Dios akine' iga yejémejsan maasikan iná' Dios, sino que matisenyē'onokan iwamej iyixtaj yéj.

12

Matimixkuítikan ipan Jesús

¹ Tejemej ken tikita teyawalojtokej mia' toknimej yej momela'nextijkej iga moconfiarojkej ipan Dios, inón iga matikajtewakan nochi yej ayá' tepalewiá iga wel

† 11:32 11:32 Xikita glosario "Profeta".

matiye'nemikan. Iwán matikajtewakan iga tikchijawaj yej ayekti yej te-ijiximaniajtiá iwán matimotalokan ken ijkan iga tiktokaj iyojwi Dios ke' iga tepolówao'.² Matimixkuítikan ipan Jesús, iga yéj yej achto tenextilij iga matimoconfiarokan pan Dios iwán nochipa tepaléwiá iga máj matimoconfiarokan. Jesús kiknochijkej ipan cruz iwán yéj ayá' piná' iga ompa migui', iga kimatiá iga despuéj iga mikis yawi pakiti iwán motalij iladoj iye'ma' Dios kan mandarowa.

³ Inón iga xikejlamikikan yej Jesús kichij kuá' kiknochijkej inomej yej ayá' ye'nemij iwán ximixkuítikan ipan Jesús, iwán amo xisiawikan niga amo ximosemakakan. ⁴ Kuá' anmomanawíaj iga mitzkítzkijnekij yej ayompa nemij, ni se de amejemen aya mitzmiktiáj. ⁵ ¿Ix ankelkájkeja ken Dios mitznontzaj amejemen ken ipilowan? Ijkin mitzijliáj kan ijkulijto' itájtól:

Nopiltzin, xiktajtólkui toTéko kuá' mitznagastilana iga ayéj ijkón ken nemi tikchiwa,

iwán amo xikajtewa iyojwi Dios, kuá' yéj mitzajajwa.

⁶ ToTéko yej yéj kipoxchokiliá, kinagastilana

iwán kiknochiwa nochi inón yej yéj kíkuiya iga ipiltzin.

⁷ Amejemej xikijyowikan kuá' Dios mitzajajwaj, ijkón Dios mitzkuij iga ipilowan. ¿Katiá tetaj yej ayá' kajajwa ipiltzin?

⁸ E' siga Dios ayá' mitzajajwaj ken kajajwaj nochi ipilowan, kijtojneki iga amejemen ayéj imela'pilowan Dios. ⁹ Kuá' aya tiyolejkej, totajmej yej tikpiáj ipan inin tajli no teajajwayaj iwán tikchijwayaj yej te-ijliayaj. ¿Te iga ayá' tikchijawaj ken te-ijliá toTaj yej ono' ipan cielo iga keman wel nochipa matonokan wan yéj?

¹⁰ Totajmej yej tikpiáj ipan inin tajli teajajwayaj kuá' aya tiyolejkej ken yejemej kiye'itayaj, e' Dios tenontza iga matiye'nemikan, iga matikchijtokan yej yekti, kensan yéj kichijwa. ¹¹ Melá' iga kuá' nemi te-iknochiwaj, inón ayagaj kiye'ita, majwa' timoknomatij, e' siga se mixkuítiá pan yej Dios kinextiá, yawi onoti tamelá iwán ye'nemis.

Ayekti iga amo matiktajtólkakikan Dios

¹² Inón iga amo xisiawikan iga anmotakítzkiáj ipan ima' toTéko iwán amo makuetani amotankuá' iga annemij ipan iyojwi toTéko. ¹³ Xiye'nemikan iyixtaj toTéko. Iwán xikpaléwikan yej sennemij amowan ipan toTéko iyojwi yej ken koxomej iga aya momela'confiarowaj ipan Dios, xikpaléwikan iga wel maye'nemikan.

¹⁴ Tamelá xonokan iwán inochin, iwán xikchiwakan ken kineki Dios, siga se ayá' ye'nemi, awel kitas toTéko. ¹⁵ Amo agaj makalimpamati iga Dios tepochiliá. Yej ijkón

kichjwa wel tanęxtiliá iga sekin nọ ayompa manemikan iwán mokuępa ken se yej yólchichixto' yej kimopa toknimej. ¹⁶ Amo agaj mamoteka wán yej ayá' iwán namiktito', niga makalimpamati yej kiyę'ita Dios; ijkón kichij Esaú kuá' kinamá' iga se tákual iherenciaj yej kimakaya itaj iga yéj kophon. ¹⁷ Amejemen ankimatij iga kuá' Esaú kinekiao' sej iga itaj makimaka iherenciaj, itaj kijtoj iga ay'ya wel. Iwán malej poxsan чога' in Esaú ay'san wel te kichij.

¹⁸ Amejemen ayéj ken israelitajmej yej kitechojkej tepe' Sinai,* yej wel mochijchimi iwán wewelonía, takomitiá iwán onoya ejeka' este tatikuini; ¹⁹ niga ankikakikej iga nawati' trompeta, niga ankikakikej iga tajtoj Dios. Yej kikakikej iga tajtoj Dios, kijlijkej Moisés iga makijli Dios iga ayo' máj matajto iwamej, ²⁰ iga kimajmawilijkej ken Dios tatekimá', ijkín kijtoj: “A'san neši yej taksas pan tepe', makitemiktikan o makimimakán, ijkón makichiwilikan kesiá yólka'.” ²¹ Israelitajmej poxsan kimajmawiliyay yej kitztoyaj. Este Moisés nọ kijtoj: “Nikuekuechkáto'ya iga nimajmawi.”

²² Amejemen ayá' ankitechojkej inón tepe' Sinai, majwa' ken kuá' ankitechojkej se' tepe' yej ono' ipan cielo yej itoká' Sion kan chijto' iweyi-altepe' Dios yej isato', inonwa' Jerusalén† yej ono' ipan cielo, ompa onokej pox mia' angelejmej yej kiweyimatiltiáj Dios. ²³ Iwán nọ ompa nechkatokej nochi yej Dios kita ken ipilowán nokta, yej itokamej ikuilijto' ipan cielo. Iwán kan nọ onokej iye-spiritojmej toknimej yej Dios kiyę'ita'ya iwán kichija iga maye'onokán. Nọ ankitechojkej kan ono' Dios yej nochi yawi kijuzgaroti ²⁴ iwán ankitechojkej Jesús yej tetajtowiliá iga inón nuevo pacto yej kichij iga iyesyó. Iga iyesyó tepajpa' iga mapoliwi yej tikchijkej yej ayękti iwán tenęxtiliá yej majya sej que iyesyó Abel.‡

²⁵ Inón iga matiktajtólkuikan yej tenotza. Pues siga inomej yej ayá' kitajtólkuikkej Dios kuá' kinotzkej nigaj ipan tajli ayá' momanawijkej, tejemej awel nokta timomanawjskej siga ayá' tiktajtólkuikj Dios kuá' tenotza este ipan cielo. ²⁶ Iwán kuá' tajtoj Dios este kuekuechka' tajli, e' inán kijtowa: “Nia sej nikuekuechkaltiti tajli; e' ayéj petz tajli sino este cielo.” ²⁷ Kuá' kijtowa “sej” tikejlamikij iga yawi poliwiti nochi yej Dios kichij yej wel moqlina, iwán káwissan yej ayá' wel moqlina. ²⁸ Matikmakakan gracias

* **12:18** 12:18 Ex 19 † **12:22** 12:22 Altepe' Jerusalén mochij ipan tepe' yej itoká' Sion. ‡ **12:24** 12:24 Gn 4:1-16. Caín wán Abel ipilowán Adán wán Eva. Caín kimiktij Abel, wán ipan Gn 4:10 kijtowa iga iyesyó Abel “tzajtzi”. Iyesyó Jesús tenęxtiliáj iga wel teperdonarowa.

Dios iga tonókejya kan ayá' wel moqlina, kan reinarowa Dios. Iwán matiye'tajtočan iga yéj wán matikmajmawilikán iga amo matikchiwakan yej Dios akiye'ita; ²⁹ iga toDios ken tikita ti'ti yej nochi wel kipolowa.

13

Ken iga manemi yej kitoka Cristo

¹ Nochipa ximochokilikán iga manesi iga amokn̄nmatij.

² Amo xikelkawakan iga xikomemawikan yej mitzpaçalowiliáj, sekin yej ijkón kichijkej niga kimatikej mataj komemawíjkejwa' angelejmej.

³ Xikejlamikikan yej onokej preso, ximomachilikán kenkuá' n̄ ampresojtitokej iwamej. Xikejlamikikan n̄ yej kwalotokej iga kimagakej, kenkuá' amejemen ijkón n̄ mitziknoçhijwaj.

⁴ Nochi makiye'ita iga se namiktito' iwán amo mayawi wán se'; iga Dios yawi kicastigaroti yej masi iwán yej ayá' iwán namiktito', iwán nochi yej mo-ichtakapiáj.

⁵ Amo xikpoxpiasnekikan tom̄n; xiye'onókanya ke'ya iga ankipiáj, iga Dios kijtoj: "Ayí' nimitzkajtewas niga nimitzsemakas." ⁶ Iwán wel tiknojma-ijtowaj:

ToTeko nepalewiá;

inón iga ayá' nimajmawi siga tejté nechijwilijneki agaj.

⁷ Xikejlamikikan amopastormej yej mitzpowilijkej itájt̄ol Dios. Xikejlamikikan ken iga ye'nemikej iwán ximixkuítikan ijkón ken yejemen moconfiarojkej ipan Dios.

⁸ Jesucristo ayí' mopata, in̄nsan yej onoya ikya, iwán yej ono' inán iwán yej nochipa onos. ⁹ Amo mamitzkajkawakan in̄omej yej ayompa tamachtiáj. Sé'paya tamachtiáj ayéj ken Cristo tamachtiaya. Máj ye'kti matimanarokan iga tikmatij iga Dios tepoxchokiliá, que iga matiktokakan in̄omej yej tanextiliáj de te wel mokua, puej ken iga yejemej tanextiliáj ni alín ayá' kipalewijkej.

¹⁰ Sacerdotejmej yej kitókajo' iley Moisés awel wán tejemen tiksenná'techowaj toTeko iga aya kimatij iga Cristo mi' ipan cruz iga tonoch̄n yej tikchijkej yej ayékti.*

¹¹ Puej ijefej sacerdotejmej kiwiga† tiopan iyesyoyolká' iga ofrenda, iga nochi gente maye'onokan iyixtaj Dios, e' icuerpoj in̄omej yolkamej kitatiayaj ayéj pan altepe'.

¹² Ijkón n̄ Jesús kimiktijkej ayéj ipan altepe'. Mi' iga nochi gente maye'ono iyixtaj Dios. Inón iga kitoyaj iyesyoyolká'. ¹³ N̄ ken kuá' matikisakan ipan altepe' iwán

* **13:10** 13:10 Versión literal: Tikpiá se altar kan awel takuaj sacerdotejmej yej tekipanowaj ipan kuetaxtiopan. † **13:11** 13:11 Xikita nota Heb 5:1

matiḱaḱan ḱan ono' Jesús iwán nō matikmachilḱan ken yéj kipijpinajtijkej. ¹⁴ Ipan inḱn tajli ateyi se ḱtepe' yej nochipa onos; e' tejemej tiktemojtiawij inón ḱtepe' yej yawi onoti. ¹⁵ Inón iga nochipa matikweyimatiltḱan Dios ipan itoḱa' Jesús. Iga tiktakuḱkiliáj, tikmakaj Dios yej yéj kajasi iga matikmakakan. Iga tiktakuḱkiliáj, timonextiáj iga yéj toṬeko. ¹⁶ Amo xikelḱawakan iga xikchḱwakan yej yékti iwán xikmakakan achi yej ankipiáj yej amotapialiáj, porque ijkón tikmakaj Dios yej yéj kiye'ita.

¹⁷ Xikchḱwakan ken mitzijliáj amopastormeḱ, xicredokan; porque yejemej nochipa kitztokej iga amo xipojpoliwikan. Yejemen kimatij iga keman yawij asitij itenoj Dios iga kijoskej nochi yej kichijkej. Nochipa xiye'nemikan iga amo xikyolmiktikan amopastormeḱ, porque siga ayá' ijkón ankichḱwaj amejemen, ayá' anye'kisaskej.

¹⁸ Xiktajtaniḱan Dios iga manepalewikan. Nikmatij iga ayagaj wel kijtowa iga nikchijkej yej ayékti, nejemej niknekij maniye'nemikan nochipa. ¹⁹ Nimitztajtaniáj iga xiktajtaniḱan Dios iga amo mawejkati wel sej manimitz-paxalowilitij.

Monawatiá

²⁰ Dios kichḱwa iga wel matonokan tamelá. Yéj ki-ojpa-ixitij toṬeko Jesucristo ḱan miktoya. Iga iyesyó Jesús, Dios kichij se' pacto iga wel nochipa teye'ita. Inán Jesús teḱuidarowa ken se pastor kicuidarowa iborregojmej, yéj nokta ijefej nochi pastormeḱ. ²¹ Dios makichḱwa iga amejemen wel xiye'nemikan iwán nochipa xikchḱwakan yej yékti kén yéj kineki. Iwán nō Jesucristo makichḱwa ipan nejemej ken yéj kineki. ¡Nochipa mamoweyimatilti Cristo! Ijkónyawa'.

²² Nokniwan, nimitztajtaniáj iga xinetajtolkakikan kén iga nimitznōnōtzaj ipan inḱn ama' yej alḱn nimitzijkuilowilijkej. ²³ Xikmatikan iga toknḱn Timoteo ayo' preḱojtito', siga nimanḱn asis, íwan niáj nimitzitatij.

²⁴ Xiksaludarokan inochi amopastormeḱ iwán inochi yej kitokaj Dios. Tokniwan yej chantitokej Italia mitztitaniliáj saludos.

²⁵ Dios mamitzyolchikawakan amonochḱn. Ijkónyawa'.

Ama' yej kijkuiloj Santiago

Ama' yej kijkuiloj Santiago

¹ Nej niSantiago, yej nikchijto' ken kineki Dios iwán toTeko Jesucristo, nimitsaludarowaj amonochin yej anki-tokaj Dios yej ampapayintokej noyan ipan inin tajli.

Dios tenextiliá te matikchiwakan

² Nokniwan, amejemen xipoxpakikan kuá' kuajkuantas wetzi amoyakapan. ³ Puej ankimátija siga ayá' ankikajtewaj iga anmoconfiarowaj ipan Dios, máj anmomachtiáj iga ankijyowiáj yej wetzi amoyakapan. ⁴ E' xikmejla'ijyowikan iga manesi iga anye'nemij iwán anye'tajlantokej iwán amo te mamitzpolokan.

⁵ Siga agaj de amejemen ayá' kimati te kichiwa, makita-jtanili Dios, iwán Dios kinextilij, puej yéj tenextiliá nochi yej tikmatisnekij iwán ayá' teajajwa. ⁶ E' kuá' kitajtani, mamocfiarojto iga Dios kimakas, amo makijto iga ayá' kimakas, iga yej ijkón kichiwa, ken tikita maréjal yej nijnijiga kiwiga ejeka'. ⁷ Yej ijkón kichiwa, amo makejlanto iga toTeko yawi kimakati tejté. ⁸ Yej ayá' sesan iyalmaj, nijnijiga yawi.

⁹ Siga se toknin ayá' motapialiá, mapaki iga Dios kiwey-imatis. ¹⁰ Iwán yej motapialiá mapaki kuá' moalimpamati. Porque yej motapialiá ken tikita ixochiyo kochki', iga panówasan. ¹¹ Kuá' kisa tonati' iwán tadotonitiá, kochki' waki, iwán ixochiyo xini, iwán imonsajyo ómpaya tami'. Ijkón no yej motapialiá mopoipolowa kuá' kejlanto' iga máj matatani.

Matikijyowikan inochi yej teyolmiktia

¹² Pakto' yej kijyowiá inochi yej kiyolmiktijto', iga kuá' pánoja, Dios kimakas yej pox yekti iwán pox monsajti' iga onos nochipa wan Dios, ijkón ken Dios kijlij nochi yej kichokiliáj. ¹³ Kuá' agaj kichiwasneki yej ayekti, amo makijto iga Dios nemi kichiwiliá, iga Dios ayá' kichiwasneki yej ayekti, niga agaj kichiwaltia yej ayekti. ¹⁴ Ayéj ijkón, kuá' se kichiwasneki yej ayekti, yéjsan mochiwiliá iga kiyoltilana yej iyalmaj kineki makichiwa iga kejlanto' yej ayekti. ¹⁵ Ipan inón yej ayekti yej se kejlanto' ipan iyalmaj pewa iga se kichiwa yej ayekti, iwán kuá' se kichijto' yej ayekti, nochipa miktos.

16 Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, amo ximokajkayawakan; 17 nochi yej temakaj yej yekti iwán monsjati', inón temaka Dios yej kichij nochi yej xota ipan cielo. Dios nochipa ono' iwán ayí' mopata, niga kichíwa iga matonokan kan takomichkan. 18 Iga itájtól Dios sej tinacerojkej iga matonokan ken áchtopa ipilowan iga ijkón yéj kine'.

Matikchíwakan ken kijtowa itájtól Dios

19 Inón iga nokniwan, sejsé de amejemen xikakikan yej mokniñ mitziñlijnekij, amo nimanín xitajtókán iwán amo nimanín xikuesiwikan, 20 porque yej kuesiwi, ayá' kichíwa ken Dios kineki. 21 Inón iga xikajtewakan nochi yej ayekti yej inán mopoxchijto' iwán ximoalimpamatikan iga xikyé'kakikan tájtól yej mitznextilijkej yej wel mitzmañawiskej.

22 E' ayéj iga san xikakikan itájtól Dios, sino que xikchíwakan, puej siga ayá' ankichíwaj san petz anmokajkajatoskej. 23 Yej san kipetzkaki itájtól Dios, iwán ayá' kichíwa, ken tikita se taga' yej kita ixaya' ipan espejo. 24 Motachiliá igánajsan, e' kuá' yáwiya, kelkawa ken iga tachá. 25 Majwa' siga amejemen ankiye'tachiliáj itájtól Dios iwán nochipa ankichíwaj ken kijtowa, ampaktoskej nochipa noyan kan annemij. Porque itájtól Dios pox yekti wan texitoma kan ken tilpitokej iga tikchijtokej yej ayekti. E' yej ayá' kelkawa yej kikaki, sino que kejlanto' ipan inón ley yej yekti, inón ley yej texitoma, iwán nochipa kichíwa ken tatekimaka inón ley, paktos iga ijkón kichijtos.

26 Siga agaj kijtowa iga kitoka Dios, iwán ayá' motentilana, mokajkayawa igánajsan iwán báldejsan iga kijtowa iga kitoka Dios. 27 Yej kimela'toka iyojwi Dios iwán ye'nemi iyixtaj toTeko, inín kichíwa: kipalewiá iknokej, iwán viudajmej kuá' tayokoxtokej, no kikajtewa kuajkuantas yej ayekti yej mochíwa ipan inín tajli.

2

Amo sesan matikyé'itakan

1 Nokniwan yej anmoconfiarowaj ipan toTeko Jesucristo yej nochi wel kichíwa, amo sesan xikyé'itakan. 2 Porque siga kan anmonechkowaj kalaki se taga' yej kiwajliga anillo de oro ipan imájpil, iwán kakijtiwi' ye'tzótzol, iwán kalaki no se yej ayá' motapialia yej kakijtiwi' tzotzolsósol, 3 iwán máj anki-omemawiaj yej ye'taajakijto' iwán ankijliskej: "Tejwa' yekti iga nij ximotali", iwán yej ayá' motapialia ankijliskej: "Tejwa' ómpao' xejkato o ximotali nigaj talpan." 4 Ijkónwa' nesí iga ayá' nochi ankiye'itaj iwán ayompa antajuzgarowaj.

⁵ Nokniwan ta' xikakikan: Dios kitapejpen yej ayá' motapialiáj ipan inín tajli iga mamocnfiarokan ipan yéj, iga maonokan kan yéj reinarowa ken yéj kijtoj iga ye'onoskej yej kichokiliáj. ⁶ E' amejemen ankipinajtíáj yej ayá' motapialiáj. ¿Ix ayejtaj yej motapialiáj in yej mitzkuijkuiliáj yej amotatki iwán mitzwawatatzowaj iga mitzwigaj itenoj yej mandarowaj? ⁷ ¿Ix ayejtaj yejemej yej maltajtowaj iga imonsajtoka' toTeko yej ankitenewiáj?

⁸ Amejemen siga melá' iga ankichiwaj yej iley Dios, kenya nokta kijtowa kan ijkulijto': "Xikchokili moknin kensan tej timochokiliá", ankichiwaj yej yekti. ⁹ E' siga ankinékijsan yej ankiye'itaj, iga ijkón ankichiwaj yej ayekti iwán mitzjuzgarowaj iley toDios. ¹⁰ Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, e' siga kikajtewa se, kenkuá' akichij nisé. Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, iwán kikajtewa se, iga itechko inón kinkochiwasekej. Iwán siga se kichíwa nochi ken kijtowa la ley, e' kikajtewa se, kinkochiwasekej iga ken kuá' nochi kikajtej. ¹¹ Porque Dios kijtoj: "Amo ximoteka wan yej ayá' iwán tinamiktito'", kijtoj nō: "Amo xitamikti", iwán siga ayá' moteka wan yej ayá' iwán namiktito', e' tamiktiá, kichija yej ayekti. ¹² Dios yawi mitzjuzgarotij iga inón ley yej texitomaki, ijkón amejemen xitajtokan iwán xinemikan iga ankimatij iga mitzjuzgaroskej. ¹³ Yej ayá' tachokiliá, ayá' nō yawij kichokilitij kuá' yawij kijuzgarotij; e' yej ta-ikneliá, onkisas kuá' Dios tajuzgaroj.

Ígasan iga se moconfiarowa e' akichíwa nité

¹⁴ Nokniwan, ¿te motaniliá siga se kijtowa iga moconfiarowa, e' ayá' kichíwa yej yekti? ¿Ix wel momanawij iga moconfiarówasan? ¹⁵ Ken matikijtōkan, siga agaj ayá' kipiá itzótzol niga te kikua; ¹⁶ siga se de amejemen kijlij: "Xiye'yawi; ximotaajaki iwán xitakua", e' ayá' kimaka yej kineki; ¿ix kipalewij? ¹⁷ Ijkón nō yej moconfiarowa, siga ayá' nesi iga kichíwa yej yekti, inonwa' ígasan iga moconfiarowa iga kenkuá' mikto'.

¹⁸ E' agaj kijtoj: "Tej timoconfiarowa ipan Dios iwán nej nikchíwa yej Diospa kineki." Siga ayá' tikchíwa ken Dios kineki, anesi iga timoconfiarowa, e' siga nikchíwa ken Dios kineki, kena nesi iga nimoconfiarowa ipan yéj. ¹⁹ Tej ticredowa iga Dios sesan, iwán iga ijkón ticredowa tikchíwa yej yekti, e' malespíritojmej nō kimatij iga Dios ono' iwán kuekuechkaj iga majmawij. ²⁰ Amo xipachtol, ¿ix atikmati siga se moconfiarowa wan ayá' kichíwa ken kineki Dios, inón ígasan iga moconfiarowa? ²¹ Dios kiyé'ita'

Abraham yej to-ikyapatajwéj iga yej kichij, kuá' kimiktiaya Isaac yej ipiltzín iga iyofrendaj Dios. ²² Ankitaj iga Abraham moconfiaroj ipan Dios iga kinextij ipan yej kichij, iwán iga kichij ken kineki Dios neši' iga momela'confiaroj ipan toTéko ²³ Ijkón mochij ken kijtowa itájtól Dios kan kijtowa: "Abraham moconfiaroj ipan Dios iwán iga moconfiaroj, Dios kiye'ita'." Iwán Abraham mochij iyamigoj Dios.

²⁴ Ankitaj amejemen iga Dios nõ komemawía inõn yej kichíwa yej yekti, ayá' iga mopetzconfiarowa. ²⁵ Ijkón nõ kichij Rahab, se siwá' yej najnamolnemiá; Dios kiye'ita' iga kichij yej yekti, iga ki-omemawij yej tapipiatoj iwán kipalewijkej iga kojmakakej ipan se' ojtí. ²⁶ Ijkón ken se cuerpo yej ayá' kipiá iyespíritoj, inõnwa' mikto', ijkõsan nõ yej moconfiarowa, yej ayá' kichíwa yej yekti, inõnwa' kenkuá' mikto'.

3

Tolenguaj

¹ Nokniwan, amo amonochin xitamachtijnekikan, ankimátija iga yej titamachtíaj, Dios máj yawi tejuzgarotij. ² Tonochin tikchíwaj mia' yej ayekti; e' siga agaj ayá' namoltajtowa, inõn ye'nemi iwán ayá' kichíwa yej ayekti ken kitajtani iyalmaj. ³ Kuá' kawayoj tiktaliliáj freno iga matecredo, welja tikuigaj kan tejemej tiknekij. ⁴ Ta'ki' xikitakan, akal nõ malej iga wejweyi iwán kitopewa yej pox recio ejeka', e' yej kinejnentiá wel kiwiga kan kineki iga se tepostzin. ⁵ Ijkõsan nõ tolenguaj; inõn nõ alimpatzin, e' wel kijtowa kuajkuantas, ken tikita se titzin yej wel kitatiá weyi akawalyoj. ⁶ Tolenguaj ken tikita ti'ti iwán wel kijtowa komati yej ajayekti iwán temopa tosempan, iwán Tzitzimi' kichijto' iga tolenguaj ken kuá' wewelkato', iwán wel tewiga kan ayí' sewi ti'ti.

⁷ Wel tikmansojtiliáj nochi animal, totomej, kowamej, iwán yej momati lamarijti'; ⁸ e' ayagaj wel motentilana. Tolenguaj ayagaj wel kimansojtiliá iwán kipiá ken tikita veneno yej tamiktiá. ⁹ Iga tolenguaj tikweyimatiltiáj toTaj Dios iwán tikmalijliáj toknimej yej Dios kichij kensan yéj. ¹⁰ Ipan sansé toten kisa ye'tájtól iwán yej ayekti. Nokniwan, amo ijkón matikchíwakan. ¹¹ ¿Ix wel ipan se atzontekon kisa yeká' iwán chichíka'? ¹² Nokniwan, ¿ix ipan amakuawi' wel ono nantzín, o ipan xoxokomeka' wel moteki itakilka

amakuawi'?'* Nq ipan se atzontekon awel kjsa yeka' iwán yej poye'.

Yej wel kentenderowaj ken Dios kineki

¹³ Siga agaj de amejemen kixmati itájtol Dios iwán nochi kentenderowa, manesi iga ye'nemi iwán mamoałimpamati. ¹⁴ E' siga amejemen anta-ixítajo' iwán ankitemowaj iga amejemejsan xiye'onokan, entonces amo ximoweyimatikan iga ankixmatij itájtol Dios, ijkón ayá' nemi ankichiwaj yej yekti. ¹⁵ Porque inqmpa tamatilis ayá' wj' de Dios, sino que de inín tajli, de taga' iwán de tzitzimi'. ¹⁶ Kan ta-ixitalo iwán kan kinekij nochi iga yejemejsan, ompa ayá' tawelonolo' iwán ompa mochijto' nochi yej ayekti. ¹⁷ E' yej wel kentenderowaj ken Dios kineki, ye'nemij iwán ayá' takuejkuesowaj; iwán pox te-ijiknimej, iwán ye'tajlantokej. Iwán ta-ikneliáj iwán kichiwaj yej yekti iwán ayá' takajkawaj. ¹⁸ Yej kinekij iga maonolo tamelá kimopaj sekin iga maonokan tamelá iga maye'nemikan.

4

Amo matiktokakan yej ayompa nemij

¹ ¿Ankimatij te iga anmomagaj iwán anmokejkuesowaj? Inón kjsa ipan amoalmaj kan ono' kuajkuantas yej mitzyoltilanaj iga xikchiwakan yej ayekti. ² Ankipiasnekij tejté iwán como awel ankipiáj, antamiktiáj, anmomagaj iwán anmokejkuesowaj iga anta-ixitaj. Awel ankipiáj yej ankinekij iga ayá' ankitajtaniliáj Dios. ³ Iwán siga ankitajtaniliáj Dios, ayá' mitzmakaj iga ayompa ankitajtaniliáj iga ankinekij xiknamoltamikan. ⁴ ¡Amejemen yej ayompa annemij! ¿Ix ayá' ankimatij iga yej kiyé'ita yej ayompa mochíwa ipan inín tajli, Dios kijiya inón? Yej kichíwasneki yej ayompa mochíwa ipan inín tajli, kichíwa iga Dios makijiya. ⁵ Inón iga itájtol Dios kijtowa: "IyEspíritoj Dios yej ono' topan tepoxchokiliá iwán akineki se' matiktokakan." ⁶ E' Dios máj tepalewiá iga tepoxchokiliá; itájtol Dios kijtowa: "Dios ayá' kipalewiá yej moweyimatij, e' kikneliá yej moalimpamatij." ⁷ Xikchiwakan yej Dios kineki iwán amo xikchiwakan ken kineki Tzitzimi' iwán yéj mitzchollowilскеj. ⁸ Xikna'techokan Dios iwán yéj mitzna'techoskej. Amejemen yej ankichiwaj yej ayekti ayo' máj xikchiwakan yej ayekti. Amejemen yejki' ankitokasnekij Dios iwán nq ankichiwaj yej ayekti yej mochíwa ipan inín tajli, xik-sentalikansan amoalmaj ipan Dios. ⁹ Ximoyolyamanakan,

* **3:12** 3:12 "Amakuawi'" achi ken "higuerajkuawi'". Xikita glosario "Higo". "Nantzín", español "aceitunas" yej itakilka kuawi' yej itoká' olivo. Xikita glosario "Olivo".

xichokakan iga anmomachiliáj iga ankichijtokej yej ayękti. Siga anwetzkatokej, xichokakan; siga ampaktokej, ximoknomatikan. ¹⁰ Ximoalimpamatikan iyixtaj toTęko, iwán yęj yawi mitzweyimatitij.

Amo xikpopowa moknĭn

¹¹ Nokniwan amo ximopopowakan. Yej kipopowa iyiknĭn, iwán kijuzgarowa iyiknĭn, iga ijkón kimalijliá iwán kijuzgarowa iley Dios yej tenęxtiliá iga matikchokilikan toknĭn. Siga tikjuzgarowa la ley, tej ayá' tikchĭwa ken kĭtowa la ley iga timomachiliá iga máj tiye'nemi. ¹² Petz Dios yej temá' iley wel tejuzgarowa, inón yej wel tamanawiá o tapolowa; ĩin tej, tę moteki iga xikjuzgaro se'?

Amo matimoweyimatikan

¹³ Inán xikakikan inĭn, amejemen yej ankĭjtowaj: "Aman o mošta niątij ipan inępa altepe', ompa nonoskej se año iga nitanamakatoskej iwán niktąntoskej tomĭn", ¹⁴ iwán nĭga ankĭmatij yej moštapa yawi mochĭwati. ĩKęntaj an in tejemej iga tonokej? Ken tikita se apo' yej nesiki iwán imanĭn poliwi sej. ¹⁵ Ijkinwa' in xikĭjtokan: "Siga toTęko kineki, tonoskej iwán tikchĭwaskej inĭn o inępa." ¹⁶ Welán anmoweyimatij iga ankĭjtowaj yej ankichĭwaskej, iwán ayękti iga se moweyimati. ¹⁷ Yej kimati tę iteki yej yękti iwán ayá' kichĭwa, ayompa kichĭwa.

5

Yej motapialiáj wan ayá' ta-ikneliáj

¹ ĩXikakikan amejemen yej anmotapialiáj! Xichokakan iwán xitzajtzikan iga yawij mitziknochĭwatij. ² Amotomĭmej poxkatokej; amotzotzolmej kixajxapoyótija chĭjki. ³ Amo oro iwán amoplataj misotatokej iwán iga misotato', inón mitznęxtĭskej iga anyawij ampoliwitij iwán ken tikita ti'ti yawij mitztatitij. Poxsan ankinechkojkej amotomĭn inán kuą' na'ya iga Dios yawi tajuzgaroti. ⁴ Ayá' ankixtajkej yej tekipanojkej ipan amómĭl iwán toTęko yej nochi wel kichĭwa kıká' yej yejemej kitajtantokej. Inón tomĭn yej ayá' ankixtajkej ken kuą' tzajtzi iyixtaj Dios amocontraj. ⁵ Iga ipan inĭn tajli amejemen anye'onoyaj, ankichĭwayaj yej ankĭnekij, anmochĭkajtokej ken ganado; iwán yawi asiti kuą' yawij mitzmiktitij.

⁶ Amejemen ankĭjtojkej iga mamikikan yej ayá' kichĭkej yej ayękti iwán ankimiktĭjkej iwán yejemej awel momanawĭjkej.

Matimixkuĭtikān ipan Job

⁷ Inón iga nokniwān xiktawelchixtokān este kuā' wj' toTēko. Ximixkuītikan ipan yej tekipanowa ipan mijli, yej kitawelchá este mamochiwa yej kitoga', iwān kitawelchá iga mawetzi tiawa'. ⁸ Amejemen nō xiktawelchakan iwān amo ximosemakakan, iga ayo' wejka iga wj' toTēko. ⁹ Nokniwān amo ximosepantejtelwikan, iga amo mamitzjuzgarokan, iga Dios yej tajuzgarowa wj'nēkiya. ¹⁰ Nokniwān, ximixkuītikan ipan profetajmej* yej kipojkej itájtōl toTēko iga kiyowijkej kuā' kiknochijkej. ¹¹ Puej tejemen tikye'itaj yej kiyowíaj kuā' kiknochijwaj. Amejemen ankikakíkeja kén iga Job nochi kiyowij, iwān ankimatij kén iga máj máj toTēko kipalewíj, iga toTēko pox tachokiliá iwān ta-ikneliá.

Ken iga matinemikan

¹² Nokniwān, amo xikijtōkan “kitzto' Paj”, niga “kitzto' cielo”, niga “kitzto' tajli”, iwān nité nokta. Kuā' ankijtowaj “kena” ijkón mamochiwa; kuā' ankijtowaj iga “ayá” ijkón mamochiwa, iga Dios amo mamitzjuzgarokan.

¹³ Siga agaj de amejemen nemi kiknochijwaj, matajto wān Dios. Siga agaj pakto', makitakuikili Dios. ¹⁴ Siga agaj wetito', makinotza ancianojmej† yej monechkowaj tiopan iga maoradokan iga yéj, iwān ipan itōka' toTēko makitalilikan aceite. ¹⁵ Iwān kuā' antajtowaj wān Dios, ximoconfiarokan ipan yéj, toTēko mitztajtōlkakiskej iwān yej wetito' yektiás; iwān siga kichij yej ayekti Dios yawi kelkawilíti. ¹⁶ Inón iga ximotēxitomakan sewo' iwān se' yej ankichijkej yej ayekti, iwān sejsé de amejemen xiktajtanilikan Dios iga makachitalti toknimej. Kuā' se yej ye'nemi tajtowa iwān Dios, Dios wel poxsan kichijwa yej quitajtaniliá. ¹⁷ Profeta yej itōka' Elías taga' katka kensan tejemen, iwān kuā' kitajtanilij Dios iga amo mawetzi tiawa', ayá' wetzi' ipan tajli ipan eyi año wān tajko. ¹⁸ Kuā' sej kitajtanilij Dios, wetzi' sej tiawa' iwān ipan tajli poxsan mochij yej motoga'.

¹⁹ Nokniwān, siga agaj de amejemen mopojpolowa iga kikajtewa iyojwi Dios, iwān sewo' sej kiyē'ojkuiltiá, ²⁰ xikmatikan amejemen siga agaj makiye'ojkuilti yej ay-ompa nemi, kimānawíá iga mikiá iwān kichijwas iga toTēko wel kelkawiliá mia' yej kichij yej ayekti.

* **5:10** 5:10 Xikita glosario “Profeta”. † **5:14** 5:14 Xikita glosario “Anciano”.

Áchtopa ama' yej kijkuiloj San Pedro

Pedro kijkuilowiliá yej kitokaj Cristo yej nijnijiga chantitokej

¹ Nej niPedro iyapóstol* Jesucristo, ken tikijtowaj nej se yej yéj kititan. Nimitzijkuilowiliáj nokniwan yej mitzkixtijkej† ipan amopaismej iwán inán anchantitokej ipan estadojmej yej itokamej, Ponto, Galacia, Capadocia, Asia iwán Bitinia. ² Amejemen yej mitztapejpenkej ken ikyay kejlantoya toTaj Dios. Iwán el Espíritu Santo kichij iga xiye'nemikan iwán xikchiwakan ken kineki Jesucristo yej mitzperdonarokej iga iyesyoye yej kitoyaj kuá' mi'.‡ Mamitzpaléwikan Dios iwán yéj makichiwa iga nochipa xonokan tamelá.

Mamoweyimatilti Dios

³ Matikweyimatiltikan Dios yej íTajpa toTeko Jesucristo, iga poxsan te-iknelij. Kuá' ojpa-isa' Jesucristo kan miktoya, kichij iga mati-ojpanacerokan sej iga wel matikmatikan iga nochipa tonoskej iwán. ⁴ Dios temakas yej yékti, yej anto' ajko ipan cielo, yej ayí' tamis, niga nempoliwis, niga palanis ken nochi yej tikixmatij ipan tajli. ⁵ Iga anmoconfiarojtokej ipan Dios, yéj mitzpaléwiáj iga ipoder este que mitzsalvaroskej kuá' asis hora iga yéj yawi tajuzgaroti.

⁶ Iga inín amejemen poxsan xipakikan, malej iga amejemen achi alín tiempo ankisufriroskej iga kuajkuantitas mitzchíwiliskej. ⁷ Iga anmoconfiarowaj pan Dios, inón poxsan valerowa ken tikita oro. Iga oro manesi iga mela'oroj, moprobárovowa pan ti'ti. Ijkonsan no iga manesi iga anmomela'confiarowaj ipan toTeko kuajkuantitas mitzpasaroskej iwán mela'nesis siga ankijyowiskej kuá' ankisufriroskej. Iga anmoconfiarowaj ipan Dios inón majya sej valerowa que oro; iga oro támissan keman. Ijkón, kuá' nesiki Jesucristo, ye'tajtoj iga amejemen iga anmoconfiarowaj ipan toTeko, mitzweyimatiltiskej iga ankijyowijkej yej mitzchíwilijkej.

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Apóstol". † **1:1** 1:1 Kikixtijkej iga moconfiarojkej ipan Jesucristo. Ipan Hch 8:1 tikitaj ken iga pe' mochij ijkón. ‡ **1:2** 1:2 Ipan griego tajtowa iga kajzelwiá iga iyesyoye Jesucristo. Anka Pedro kejlamikia ken kichijwayaj ikya judiyojmej iga maye'onokan iyixtaj Dios. Ex 24:8, Heb 9:19, Ex 29:22, Heb 10:22, Lv 14:6-7 y Lc 5:14

⁸ Amejemen ankichokiliáj Jesucristo malej ayí' ankitaj; iwán malej iga aya ankitaj, ankickredowaj yéj. Ampoxpakij, este awel ankijtowaj iga tájtł ken iga nochipa ampoxpakij. ⁹ Ampakij iga ankimátija iga toTeko mitzsalvaroskej iga anmoconfiarojkej ipan yéj.

¹⁰ Ikyay profetajmej[§] momachtijkej iwán tatajtantenkej iga makimatikan ken iga mosalvaroloj, iwán kijtojkej iga Dios tesalvaroj iga tepoxchokiliá. ¹¹ Ikyá kuá' Cristo aya wítziá ipan tajli, profetajmej kinekiáj makimatikan a'yéj an kichiwás iga mamosalvarolo iwán keman mochiwás. IyEspiritoj Cristo kimatiltiaya profetajmej kén iga Cristo yawij kinkochiwatij, iwán kén Cristo yawij kiweyimatiltitij. ¹² E' Dios kimatiltij inomej profetajmej iga yej yejemej kijtojkej ayéj iga yejemej, sino iga amejemen xiye'onokan. Inán Dios kititan el Espíritu Santo, kisa' ipan cielo iga makipalewi inomej yej kipowaj itájtł Dios iga amejemen xikmatikan inín ye'noticiaj yej aya ankimatiáj, yej angelejmej* no kinekij magui' makimatikanya.

Dios tenotza iga matiye'nemikan

¹³ Inón iga xikitakan ken iga annemij, xiye'tajlantokan iwán nochipa ximoconfiarojtokan ipan Dios iga yéj yawi mitzsalvarotij kuá' nesiki Jesucristo. ¹⁴ Xinemikan ken inomej tepilowan yej kichiwaj nochi yej kitekimakaj, amo xikchijtokan yej ayekti ken ankichiwajay kuá' aya ankixmatiáj Dios. ¹⁵ Majwa' xiye'nemikan, ijkón ken kajasi iga manemikan yej kitokaj toTeko, porque Dios yej mitznótzkej, ayí' kichíwa yej ayekti. ¹⁶ Porque kan ijkuilijto' itájtł Dios, ijkín kijtowa: "Amo xikchíwakan yej ayekti; porque nej ayí' nikchíwa yej ayekti."†

¹⁷ Amejemen ankijliáj iga "amoTaj" in Dios, yej ki-juzgarowa kensan iga se kichíwa, yéj ayá' sesan kiye'ita. Nochipa ximoalimpamatikan iyixtaj Dios miej amonókejo' ipan inín tajli. ¹⁸ Ankimátija iga amejemen Dios mitzxitonkej kan ikya ken an-ilpitoyaj iga ankichijtoyaj yej ayá' mitzpalewiáj, kensan kichijtoyaj amo-ikyapatajwan. Dios iga mitzxitonkej ayá' kixtaj iga oro o plata, ¹⁹ sino que iga Jesucristo iyesyoyej yej pox valerowa. Jesucristo kimiktijkej ken se borregoijtzi[‡] yej yektito', yej ayí' kichij yej ayekti. ²⁰ Cristo inonya nokta iga onoya este kuá' aya mochíwajay inín tajli, e' inán nesiko kuá' ay'ya wejka iga tajuzgaroki toTeko. Nesiko iga amejemen xiye'onokan. ²¹ Kuá' walaj

§ 1:10 1:10 Xikita glosario "Profeta". * 1:12 1:12 Xikita glosario "Ángel".

† 1:16 1:16 Lv 11:44-45; 19:2 ‡ 1:19 1:19 Xikita glosario "Borrego". § 1:19 1:19 Ex 12:3,5

Jesucristo, yéj mitznex̄tilijkej kén iga ankiçredowaj Dios yej ki-ojpa-ixitij Cristo kan miktoya. Iwán Dios kichij iga Cristo poxsan makiweyimatiltikan. Inón iga amejemen anmoconfiarojkej ipan Dios iwán ankimela'matitokej iga Dios kichiwás ken kijtoj.

²² Inán amejemen iga ankichiwaj ken kijtowa itájtɔl Dios, ay'ya ankejlantokej yej ayekti iwán welja ankimela'çhokiliáj tokniwán. Inón iga poxsan ximosepanchokilikán sewo' iwán se' iga inochi amoalmajmej. ²³ Porque amejemen sej an-ojpanacerojkej;* e' amotaj ayejo' yej miki, sino que mitzmakakej vida Dios iga itájtɔl yej isato' iwán nochipa onos. ²⁴ Porque itájtɔl Dios kijtowa:

Nochi gente ken tikita kochki',

iwán nochi yej motapialíá moweyimati, iwán inón yej kipiá,
ken tikita ixochiyo kochki'.

Kochki' waki iwán xini ixochiyo;

²⁵ e' itájtɔl toTeko nochipa onos.

Iwán inín tájtɔl inón ye'noticiaj yej tasalvarowa yej amejemen mitzpowilijkej.

2

¹ Xikajtewákanya iga ankichiwaj nochi yej ajayekti, ayo' xitakajkayawakan, amo san ximopajpantikan iga anye'nemij, amo xita-ixitakan iwán amo xitapopowakan.

² Ximochiwakan ken seli'kokone' yej atanekij iga kinectokej chichiwala', iwán inonwa' chichiwala' kijtojneki itájtɔl Dios yej pox yekti iwán tepalewiá iga wel máj matimoconfiarokan ipan yéj iwán wel tesalvarowa. ³ Amejemen ankimatija iga toTeko poxsan te-ikneliá.

Cristo, te'ti yej isato'

⁴ Inón iga xikna'techokan toTeko Jesucristo, yéjwa' ken tikita se te'ti yej isato', yej la gente kitajkalkej, e' inón te'ti Dios kitapejpen iwán poxsan valerowa. ⁵ Amejemen no ken antemey yej isatokej, iwán iga inomej te'ti Dios nemi kichíwa tiopan kan onos iyEspíritoj, iwán amejemen ansacerdotejmej yej ankichiwaj ken kineki Dios, iwán Jesucristo mitzpalewiáj iga ankimakaj iyofrendaj Dios yej poxsan kiye'ita. ⁶ No ijkín ijkuilijto' itájtɔl Dios:

Nej niktaliá se te'ti ipan Jerusalén,* inón te'ti kan pewa
iga mochiwa kajli, iwán inón te'ti Dios kitapejpen iga
poxsan valerowa,

yej ipan moconfiarowa ayá' mopinajtij.

* 1:23 1:23 Jn 3:3 * 2:6 2:6 O "Sion" yej itoka' tepe' kan mochi altepe' Jerusalén.

7 Iga amejemen yej ankičedowaj, inón te'ti poxsan valerowa, e' iga inomej yej ayá' kicredowaj, mocumplirowa kan ijkuijto' pan itájtól Dios:

Yej kalchiwaj kitajkalkej inón te'ti, e' inón te'ti majya sej valerowa iga kitapejpenkej iga ípan mataksato kajli yej nemi mochíwa.

8 No mochij yej ijkín ijkuijto':

Te'ti kan mokxiwitekilo iwán te'ti yej tawetziltiá.

Yejemej mokxiwitekij iga ayá' kicredowaj itájtól Jesucristo, inomej inonya nokta iga wálkej.

Amejemen itatki Dios

9 E' amejemen gente yej Dios mitztapejpenkej, ansacerdotejmej yej antekipanowaj iga yéj. Amejemen gente yej anye'nemij iyixtaj, iwán mitznótzkej iga xikpowakan yej Dios kichij yej ayagaj máj wel kichíwa. Dios mitzkixtijkej kan ankichijtoyaj yej ayekti iga inán xikchiwakan yej yekti ken yéj kineki. 10 Ikya amejemen ayéj te amoteki iyixtaj Dios, e' inán amejemen gente yej itátkiya Dios. Ikya ayagaj mitzikneliayaj, e' inán mitzikneliaja Dios.

Xinemikan ken Dios kineki

11 Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, yej ken anwejkachanejkej iwán yej ken ampanówajsan pan inín tajli,† nimitztajtaniáj iga amo xikchiwakan yej ayekti yej mitzyoltılanaj, wan amo xikchiwakan yej ayá' mitzpaléwiáj iga ankitokaj iyojwi toTeko. 12 Xiye'nemikan iyixtaj yej ayá' kicredowaj Dios. Ijkón yejemej, malej iga amejemen mitzijliáj iga ankichiwaj yej ayekti, yejemen kitaskej iga ankichiwaj yej yekti iwán kiweyimatiltiskej Dios kuá' yéj wí' tajuzgaróki.

13 Iga ankitokaj toTeko, xiktajtolkakikan yej mandarowaj ípan inín tajli: ken el rey César‡ iga yéj máj mandarowa, 14 iwán gobernadormej iga kititani el rey iga makicas-tigarokan yej kichiwaj yej ayekti iwán maye'tajtokan iga yej kichijtokej yej yekti. 15 Porque Dios kineki iga amejemej xikchiwakan yej yekti iga ay'ya mamitzpopowakan inomej yej xejxeto'nemij yej akixmatij itájtól toTeko.

16 Xinemikan ken yej wel ankichiwaj ken ankinekij iga ayagaj mitzpiáj ken esclavo,§ e' malej iga wel ankichiwaj ken ankinekij, amo iga inonya xikchiwakan yej ayekti. Xinemikan ken iyescłavojmej Dios iga ankichiwaj ken yéj kineki. 17 Xitarrespetarokan, xichokilikan tokniwan, xikmajmawilikan Dios iwán xik-respetarokan rey César.

† 2:11 2:11 Anka kijtojneki iga yej kitoka Cristo imela'čan ípan cielo. ‡ 2:13

2:13 Xikita glosario "César". § 2:16 2:16 Xikita glosario "Esclavo".

Matimixkuítikan pan Cristo ken iga kisufriroj

¹⁸ Amejemen yej an-esclavojmej, xikchiwakan ken mitztekimakaj amotekomej. Siga te-ijiknimej o malej ayá' o siga mitziknochiwaj. ¹⁹ Dios mitzye'itaj siga ankiyowiáj malej iga amotekomej mitzyokacastigarowaj iga ankichiwaj ken Dios kineki. ²⁰ E' siga mitziknochiwaj iga ankichiwaj yej ayekti, ay'ya agaj wel kijtowa iga mitzyoka-iknochiwaj; e' siga ankichiwaj yej yekti iwán mitziknochiwaj iwán ankiyowiáj, Dios kiye'ita. ²¹ Iga inón nokta mitztapejpenkej Dios; iga Cristo nō kiknochiwej iga totechko, inón iga matikchiwakan ken yéj kichij. ²² Cristo ayí' kichij yej ayekti iwán ayí' takajkayaj. ²³ Kuá' kuajkuantas yej ajayekti kijliayaj, Cristo ayá' tatenkuepiliaya iwán kuá' kimagakej, yéj ayá' momakuepa' sino que kisentaliaya iyalmaj pan Dios yej taye'juzgarowa. ²⁴ Cristo migui' ipan cruz iga totechko, iga inán tejemej matikajtewakan iga tikchijtokej yej ayekti, iwán welja matiye'nemikan. Cristo kimagakej este pox eskisa', iga amejemen xi-achitiakan. ²⁵ Porque ikya amejemen ken tikita anborrejojmej yej pojpolijtinemiáj, e' inán ayo' ampojpolijtinemij iga ankitókaja Cristo yej nochipa mitzcuidarowaj.

3*Ken makichiwakan yej namiktitokej*

¹ Ijkonsan nō amejemen siwatkej yej anwewejojkej, xikchiwakan ken kijtowa amowéj, ijkón sejsé de yejemej yej ayá' kicredowaj itájtōl Jesucristo, wel nō makicredokan, malej iga ayá' ankipowiliáj, ² iga yejemej kitaskej iga anye'nemij iwán antarrespetarowaj. ³ Iga anmomonsajtiliáj, ayá' ono' iga kén anmotziztzikuiáj iga mapoxye'nesi amotzónkal, o iga xiktaḷikan yej de oro, o iga xiknentikan amotzótzol yej pox patiyoj. ⁴ Majwa' anyoltzopelikmej, iga ijkempa monsajtilis nikeman atamis, iwán ompa nesi iga amejemen ante-ijiknimej iwán ankichiwaj iga xonokan tamelá, inonwa' kipoxye'ita Dios. ⁵ Ijkón yoltzopelikmej siwatkej yej ikypamej yej ye'nemiáj. Yejemej moconfiarowayaj ipan Dios iwán kicredowayaj iwewejmej. ⁶ Ijkón kichij Sara, yéj kicredoj iwéj yej itoká' Abraham. Kuá' Sara tajtowaya wan iwéj, kijliaya "noteko". Iwán amejemen anmochiwaskej ken kuá' ipilowan Sara, siga ankichiwaj yej yekti iwán ayá' ankimajmawiliáj nité.

⁷ Amejemen tajtaga' yej annamiktitokej, xikye'itakan sejsé amosiwa'. Yejemej kajasi iga xik-respetarokan porque siwatkej ayá' máj tajyowiáj que tajtaga'; yejemej nō mosalvaroskej kensan amejemej iga Dios mitzikneliáj. Ijkón

xikch̄iwak̄an iga nit̄e amo mamitzzakuil̄ikan kūa' antaj-towaj w̄an Dios.

Yej kink̄och̄iwaj iga kich̄iwaj yej yēkti

⁸ In̄on nimitzjilīaj, xonok̄an ken kūa' s̄esan amoalmajmej, xita-iknel̄ikan iw̄an ximosepanchok̄il̄ikan. Xite-ijikniw̄an iw̄an amo ximoweyimatikan. ⁹ Siga agaj mitzch̄iwilīaj tejt̄e yej aȳkti, amo n̄o xikch̄iwil̄ikan ijk̄on. Siga agaj mitzjilīaj kuajkuantas yej ajaȳkti, amo xiktenkuepil̄ikan. Majwa' xiktajtanil̄ikan Dios iga makipalew̄ikan yejemej, porque Dios mitztapejpenkej iga mamitzye'ch̄iwak̄an. ¹⁰ Iga ijk̄in kijtowa it̄ajt̄ol Dios:

Yej kineki maȳ'ono iw̄an mapakto,
amo makijjito yej aȳkti
niga matakajkaȳawa.

¹¹ Amo makich̄iwa yej aȳkti, makich̄iwa yej yēkti.

Makich̄iwa iga nochipa maono tamel̄a w̄an nochi tokn̄imej.

¹² Iga Dios kipalewīa yej ye'nemij,

iw̄an kitajt̄olkui kūa' or̄adowaj,

e' aȳa' kiye'ita yej kich̄iwaj yej aȳkti.

¹³ ¿A' wel mitzch̄iwil̄iskej yej aȳkti siga amejemen nochipa ankich̄iwaj yej yēkti? ¹⁴ Siga agaj mitzch̄iwilīaj tejt̄e iga ankich̄ijtokej yej yēkti, amejemen xipak̄ikan. Amo xikmajmawil̄ikan ni agaj, niga ximajmatok̄an. ¹⁵ Majwa' ipan amoalmaj xikweyimat̄il̄ikan Cristo iga ȳej amoT̄eko. Nochipa xikmatit̄ok̄anya t̄e ankijl̄iskej nochi yej mitztajtanij de in̄on yej amejemen ankich̄ixtokej iga anmoconfiarowaj ipan toT̄eko. ¹⁶ E' kūa' antajtowaj, amo ximoweyimatikan iw̄an xitarrespetarok̄an. Yej amoalmaj mitzjilīaj iga yēkti, in̄on xikch̄iwak̄an, iga yej mitzmal̄il̄ijlīaj iga ankīredōjtokej Cristo, mamop̄inajt̄ikan iga san tajtajtojkej. ¹⁷ M̄aj yēkti, siga Dios kineki, mamitzikn̄och̄iwak̄an iga ankich̄iwaj yej yēkti, que iga mamitzikn̄och̄iwak̄an iga ankich̄iwaj yej aȳkti.

¹⁸ Porque Cristo n̄o kink̄och̄ijkej kūa' kimiktijkej iga yej aȳkti tikch̄ijkej. Mi' s̄esan vej iga totechko iw̄an ay' kajasi sej iga mamiki iga tejemej. Ȳej aȳa' kich̄ij yej aȳkti; e' migui' iga yej kich̄iwaj yej aȳkti wel maonok̄an it̄enoj Dios. Migui' icuerpoj iw̄an iyEsp̄iritoj Dios ki-ojpa-ixitij. ¹⁹ Iw̄an iyEsp̄iritoj Cristo yajki kit̄atapow̄ito in̄omej esp̄iritojmej yej p̄resōjtokej. ²⁰ In̄omej yej pox ikya aȳa' kīredōjkej yej kijtoj Noé, kūa' Dios kijyowil̄ijtoya iga kich̄ixtoya iga mamoyolpatak̄an in̄omej mīej Noé nemi kich̄iwayaj weyī ākal. Ocho tokn̄imej mom̄anawijkej ipan weyī ākal, in̄omej aȳa' amikikej. ²¹ In̄on a'ti kijtojneki yej

ken iga mobautizarolo* inán, yej iga timosalvarojkej. Iga se mobautizarowa, ayéj iga maewi ikajlo', sino que iga se makitajtanili Dios iga makiperdonaro yej kichíwa yej ayékti. Iwán timosalvarowaj iga Jesucristo ojpa-isa' kan miktoya. ²² Yéj yajki ipan cielo iwán ewato' iladoj iye'ma'† Dios iwán yéj kimandarowa angelejmej iwán nochi yej mandarowaj iwán kipiáj poder.

4

Matikchíwakan ken Dios kineki

¹ Ijkón ken Cristo kinkochijkej, ijkón no amejemen xiksentajlikan amoalmajmej iga mamitziknochíwacan. Yej kijyowiá iga kinkochíwaj ken Cristo, kikájteja iga kichíwa yej ayékti. ² Ijkón kitekichijos nochipa ken kineki Dios, ayá' kichijos ken kiyoltilana yej ayékti. ³ Ikya no amejemen ankichijtoyaj ken kichíwaj yej ayá' kixmatij Dios, amejemen anmotekayaj wan yej ayá' iwán annamiktitokej, ankichijtoyaj yej mitzyoltilanayaj yej ayékti, antawanayaj, nochipa ansentawanayaj kan pox antajtakuwaj iga an-ilwichíwayaj, iwán ankiweyimatiltiayaj idolojmej. Iwán Dios kijiya nochi idolojmej. ⁴ E' inán yejemej ay' kojasiy te iga ay'ya ankichíwaj ken yejemej kichíwaj, iwán mitzpopówaja. ⁵ Yejemen se día yawij asitij itenoj Dios yej kijuzgarowa yej isatokej iwán yej miktokej, iwán yejemen kijoskej nochi yej kichijkej. ⁶ Porque yej inán miktókeja no ikayay kipowilijkej ye'noticiaj iga iyepiritojmej wel isatoskej nochipa wan Dios. Iga Dios kítoja iga nochi gente miki.

⁷ Ay'ya ke' poliwi iga yáwiya tamiti nochi. Inón iga amejemen xiktapejpenakan iga xikchíwakan yej yékti iwán nochipa xitajtokan wan Dios. ⁸ E' yej máj yékti, amejemen ximopoxchokilikan porque iga anmopoxchokiliáj wel anmoelkawiliáj siga agaj mitzchíwiliáj yej ayékti. ⁹ Xitaomemawikan kuá' mitzpaalowiliáj yej akipiáj kan kawij, amo te xikijtokan. ¹⁰ E' ijkón ken Dios sejsé mitzmakekej yej wel ankichíwaj, inón xikuikan iga xikpalewikan sekin. ¹¹ Siga agaj wel ye'tajtowa, makipowa itájtól Dios. Siga agaj wel kipalewiá se' toknin, makichíwa iga itájpál yej Dios kimaka. Nochi yej ankichíwaj, xikchíwakan iga mamoweyimatilti Dios ipan itoka' Jesucristo, porque yéj iga iweyi poder nochipa mandarowa. Ijkónyawa'.

Kinkochíwaj iga kitokaj Cristo

* 3:21 3:21 Xikita glosario "Bautizar". † 3:22 3:22 Yej ewato' iladoj iye'ma' se rey, no mandarowa. Ijkón Jesús senmandarowa wan iTaj.

¹² Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, amo ximomajtikan kuá' ankiufrirrowaj iga kuajkuantas mitzchiwiliáj iga anmoconfiarowaj ipan Cristo, inón ankimatitókeja. ¹³ Majwa' xipakikan kuá' mitziknochiwaj kensan Cristo nō kinkochijkej, iga nō xipakikan kuá' wj' iwán iweyi poder. ¹⁴ Xipakikan kuá' mitzijliáj kuajkuantas iga ankitokaj Cristo, iga iyEspíritoj Dios yej nochi kimandarowa, ono' wan amejemen. Yejemej kimalijliáj Dios, e' amejemen ankiweyimatiltiáj. ¹⁵ Siga agaj de amejemen kinkochiwaj, ayejpa iga antamiktijkej, niga antachtekkej, niga ankichijkej yej ayekti o niga anyokayawij antajtoj kan ayá' kajasi xitajtokan. ¹⁶ E' siga mitziknochiwaj iga ankitokaj Cristo, amo xipinawakan, majwa' xikweyimatiltikan Dios iga inón mitzchiwiliáj.

¹⁷ Ási'ya hora iga Dios yawi tajuzgaroti, e' pewa ipan ipilowan Dios. Siga pewa ipan tejemej, ¿kan kimakatij in inomej yej ayá' kichiwaj ken kijtowa itájtōl Dios? ¹⁸ Siga yej ye'nemi ayéj fácil iga mosalvarowa, ¿kan kimakati yej kichijto' yej ayekti? ¹⁹ Inón iga yej kisufrirrowaj iga ijkón kineki Dios, máj makichiwakan yej yekti iwán makisentalikan iyalmajmej ipan Dios yej techij, pues Dios nochipa kichywa yej kijtowa.

5

Pedro kinonotza yej kitokaj toTeko

¹ Achi manimitznonotzakan amejemen ancianojmej* yej ankidirigirrowaj tokniwan yej kitokaj Cristo. Nej nō ni-ancianoj kensan amejemen, iwán nej nikita' ken kinkochijkej Cristo. Nej nō nisen-onos wan toTeko kuá' kinextij iweyipoder. ² Xikitakan tokniwan yej Dios mitzmakekej iga xicuidarokan. Xicuidarokan ken se yej kicuidarowa yolkamej. Xikyolmakakan iga xikchiwakan ken Dios kineki, iwán amo xikteki'chiwakan. Ayéj iga tom̄in mamitzyoltilanakan. ³ Amo xiktekimakakan ken kuá' amatki tokniwan yej ankiuidarowaj, majwa' mamixkujtikan ipan amejemen iga anye'nemij. ⁴ Ijkón kuá' nesiki Jesucristo yej kimandarowa nochi pastormej, amejemen mitzmakekej amocoronaj† yej este monsjati' yej ayí' tamis.

⁵ Ijkonsan nō amejemen chokomej, xikchiwakan ken mitzijliáj ancianojmej. Ximoalimpamatikan iga wel ximosepancredokan iga ijkín kijtowa itájtōl Dios:

Dios ayá' kiye'ita yej moweyimati,
e' kipałewiá yej moalimpamati.‡

* 5:1 5:1 Xikita glosario "Anciano". † 5:4 5:4 Xikita glosario "Corona". ‡ 5:5 5:5 Pr 3:34

⁶ Ximoalɨmpamatikaŋ iyixtaj Dios yej kipiá poder, iga yéj wel mamitzweyimatikaŋ kuá' nokta kinekis. ⁷ Xikijlikaŋ Dios nochi yej amejemen mitzyolmiktijtokej, iga yéj kineki mamitzpalewikaŋ.

⁸ Xitajlantokaŋ, amo ken kuá' xikochtokaŋ; iga Tzitzimi' mitzijiyaj iwán yéj ken tikita tekuani yej tzajtzinemi iga kitemowa yej yawi kikuati. ⁹ Ximoconfiarojtokaŋ ipan toTeko iga wel xiktanilikaŋ Tzitzimi'. Ankimatij iga ijkonsan nɔ tokniwan yej onokej noyan ipan tajli, nɔ nemi kinkochiwaj. ¹⁰ E' kuá' achá mitziknochijkej, Dios kichiwás iga anye'onoskej, iwán iga amejemen ayí' xikajtewakaŋ iga anmoconfiarowaj ipan yéj; mitzpalewiskej iga amo xikajtewakaŋ iyojwi. Dios nɔ mitzpalewiskej iga xikmela'matitokaŋ yej ankiçredowaj. Dios tepoxchokiliá iwán tenotza' iga matisen-onokaŋ wan Jesucristo kaŋ nochipa mandarojto'. ¹¹ Yéj nochipa makipiá poder. Ijkónyawa'.

Monawatiá

¹² Tokniŋ Silvano, yej akikajtewa iyojwi toTeko, nepalewij iga nimitzijkuilowilijkej inin ama' iga nimitznɔnotzaj iwán iga xikmatikaŋ iga nochi yej mitzpasarojkej mitznextiliáj iga Dios mitzpoxchokiliáj. Iwán inin amo xikelkawakaŋ.

¹³ Tokniwan yej Dios nɔ kitapejpen kensan amejemej yej onokej Babilonia, § mitztitaniliáj saludos. Marcos yej nikita ken nopiltzin nɔ mitztitaniliáj saludos. ¹⁴ Ximosaludaroŋkaŋ se' iwán se' iwán ximopipitzokaŋ iga anmoçhokiliáj iga amejemen ipilowan Dios.

Xonokaŋ tamelá, amejemen yej ansetitokej wan Jesucristo. Ijkónyawa'.

Ómeya ama' yej kijekuloj San Pedro

Pedro kijekulowiliá yej kitokaj Cristo

¹ Nej niPedro iyapóstol* Jesucristo, ken tikjtowaj nej se yej yéj kitítan. Nimitzijkulowiliáj inín ama' amejemen yej poxsan anmoconfiarowaj ipan toTeko kensan nejemej, iga toDios Jesucristo yej tesalvarowa nochipa kichíwa yej yékti.

² Poxsan xiye'onokan iwán tamelá xonokan iga ankixmatij Dios iwán Jesucristo yej toTeko.

Dios tenotza iga matiye'nemikan

³ Iga ipoder Dios temá' nochi yej tiknekij iga wel matonokan ken yéj kiyé'ita. Yéj kichij iga matikixmatikan Jesucristo yej tenotza' iga iweyi poder iwán nochi yej yéj kiyé'chij. ⁴ Yéj iga inón iweyi poder temá' yej poxsan valerowa yej teprometerowilij, iga inón amejemen wel xonokan ken yéj ono' iwán xikajtewákanya iga ankichiwaj yej ayékti yej mitzyoltilanaj iwán tapojpolowa, ken kitekichivasnekij yej akixmatij Dios. ⁵ Iga anmoconfiarówaja ipan Dios, inán xiktemokan iga xiye'nemikan, xikmatikan katiapa yej yékti, ⁶ iwán amomatikasan ximoyoltakuawilikan iga amo xikchiwakan yej ayékti, iwán ayá' nimanín xikuesiwikan, iwán nochipa xiktemokan Dios, ⁷ iwán pox xite-ijknimej wan yej no kitokaj Cristo, iwán poxsan xikchokilikan nochi toknimej.

⁸ Siga amejemen nochi inín ankichijtokej, ayá' san ampetz-onoskej, ijkón ayéj baldejsan ankixmatikej toTeko Jesucristo. ⁹ E' yej ayá' kichíwa ijkín, inón ken tikita pacha o yej ayá' wejka tachá, kélkaja iga Dios kiperdonároja yej ikya kichij yej ayékti. ¹⁰ Inón iga nokniwan, nochipa xikchijtokan inimej yej nimitzijlijkej iga manesi iga Dios mitznotzkej iwán mitztapejpenkej. Siga ijkón ankichijoskej, ayí' anmopojpoloskej. ¹¹ Ijkón toTeko Cristo Jesús yej tesalvarowa mitzijliskej iga xiye'asikan kan yéj nochipa mandarowa.

Itájtól toTeko yej melá' nokta

¹² Inón iga nochipa nimitzejlantijoskej nochi inimej yej nimitzijlijkej, malej iga ankimátija iwán malej iga ankređojtokej itájtól Dios yej mitznextilijkej. ¹³ Mieջ nej nónoĝo', kajasi iga manimitztekinonotzakán ijkín.

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Apóstol".

¹⁴ ToTęko Jesucristo nęmatiltij iga ay'ya ke' poliwi iga nia nimikiti. ¹⁵ E' nemi nikchiwa nochi yej wel iga kuą' nimi'ya amo xikęlkawakan inın yej nimitzijlijkej.

¹⁶ Yej nimitznętilijkej de ipoder toTęko Jesucristo iwán iga yěj yawi wıtzeti sej, ayěj namoltatapowalis yej san niktęchijkej, pues nejemej niknojma-itakej iweyipoder toTęko. ¹⁷ Nikitakej kuą' Dios yej toTaj kiweyimatiltij iwán moká' inın monsjatjtól, kijtoj: "Inınwa' nokta in noPiltzın yej nikpoxchokiliá, yej niktapejpen." ¹⁸ Nejemej nokta nikakikej in inón yej tajtoj ipan cielo kuą' nonoyaj iwán toTęko ipan inón tepe' yej kitapejpen Dios.

¹⁹ Wel nokta timoconfiarowaj ipan yej kijtojkej profętajmej† iwán pox yekti iga amejemen inón xiktajtólkuikan. Inón tájtól ankitaj ken se cándıl yej tawía kan takomichkan, este que matanesi, ken kuą' Cristo tawía ipan amoalmajmej, ijkón ken şitalin yej kijliáj lucero de la mañana tawía kuą' tanęstíwi'ya. ²⁰ E' xikmatikan inın: ayagaj wel isęltisan kijtowa te kijtojneki se profecía yej ijkulijto' ipan itájtól Dios. ²¹ Profętajmej ayı' kiyoka-ijtojkej tejté yej yejemejpa kinekij; yejemej kijtowayaj yej Diospa kijliayaj iga makijtokan, san ken kijliayaj el Espiritu Santo.

2

Yej takajkawawaj kuą' tamachtíaj

¹ Onoya no ipan iyaltepemej israelitajmej yej ayompa tamachtíayaj, yej ayěj mela'profętajmej; ijkonsan no onoskej sekin de amejemęmpa yej mitzkajkawawáskejpa iga mitzmachtíaj. Yejemej yawij mitzmachtítij, malej iga tatzatjalan mitzmachtiskej tajtolmej yej tapojpolowa, iwán kijoskej iga Cristo ay'ya yej itękomej yejemej, malej iga Cristo inęmej kikowa' iga iyesy. Inómejwa' imatikámejsan motęmowiliáj iga nimanın mapoliwikan. ² Iwán mia' kitokaskej ken yejemej poxsan ayompa nemij, iwán itechko yejemej ay'ya ye'tajtoloj de iyojwi toTęko yej melá' nokta. ³ Iga kipoxpiasnekij tomin, yawij mitzkajkawawatij iga namoltajtól kansan mamitzkixtilikan tomin, e' ikay Dios kijtoj iga yawi kicastigaroti, iwán yejemej awel cholowaj.

⁴ Dios ayá' kiperdonroj anjelejmej* yej kichijkej yej ayękti, sino que kipatanaltijkej pan texapowěj kan takomichkan iwán kijilpij iga cadena, ompa onoskej este kuą' Dios yawi kijuzgaroti nochi. ⁵ Dios no ayá' kiperdonroj ikypamej yej kichijkej yej ayękti kuą' onoya Noé, sino que kititan tiawá' yej poxsan recio ipan inęmej gente

† 1:19 1:19 Xikita glosario "Profeta". * 2:4 2:4 Xikita glosario "Ángel".

vej kichijkej vej ayękti, iwán kisalvaroĵ Noé vej kipowa' itájtłł Dios iga maye'nemilo. Iwán nŃ kisalvaroĵ se' siete toknimeĵ. ⁶ Dios nŃ kitatij altepemeĵ vej itokā' Sodoma iwán Gomorra, kaŵi' néxtisan iga ompa mamixkuĩtilo iga vej ayá' ye'nemij, ijkŃn yawij kichiwĩłitij. ⁷ E' Dios kimānawij Lot vej ye'nemi', yęj moyŃlmiktiya ken iga kichiwayaj inŃmej gente vej ayá' ye'nemij. ⁸ Lot vej ye'nemi, čantitoya ipan altepe' kaŋ čantitoyaj inŃmej vej ayá' ye'nemij, iwán poxsan moyŃlmiktiya iga nochipa kitztoya iwán kikakiá vej inŃmej kichijtoyaj vej ayękti.

⁹ Inĩn tenęxtiliá iga toTęko wel kimānawiá vej moconfiarowa ipan kuā' nemi panowaj ipan prueba, iwán iga kęman toTęko yawi kicastigarŃtij vej kichijtokej vej ayękti kuā' yęj yawi kijuzgarŃti nochi.

¹⁰ ToTęko máĵ yawi kicastigarŃti yeĵsan keęĵlantokeĵ iwán kichijtokej vej ayękti iwán ayá' kimajmawiliáj ken yęj tatekimaka. InŃmej vej ayompa tamachtiáj ayá' majmawij iga kuajkuantas kijliáj vej mandarowaj ipan cielo. ¹¹ Anęeleĵmej maleĵ iga máĵ kipiáj poder iwán máĵ mandarowaj, ayá' miĵewiáj iga iyixtaj toTęko kimālijliáj inŃmej vej mandarowaj ipan cielo.

¹² InŃmej vej ayompa tamachtiáj ken tikita animāłmej iga ayá' tajłamikij. Yeĵemeĵ wałkej nokta iga yawij kikiťkitiťij iwán yawij kimikiťitiťij. E' yeĵemeĵ kimālijliáj tejtę vej ayá' kentęderowaj; e' yeĵemeĵ yawij mikitiťij ken tikita animāłmej. ¹³ Dios kinkŃochiwas in inŃmej kęsan yeĵemeĵ ta-iknŃochijkej. Yeĵemeĵ paĵij iga iyixtaj la gente kichiwaj vej ayękti ken iyāłmajmej kineĵij. Kuā' anmonechkowaj iga an-ilwichiwaj iga ankeĵłamikij toTęko Jesús, inimeĵ vej ayompa tamachtiáj nŃ asij waŋ sentakuaj waŋ amejemeŋ, e' piŋawalo iga mo-ita ken kichiwaj. Yeĵemeĵ ken tikita tejtę vej takakaloĵto' ipan ye'tzŃtzol.

¹⁴ Yeĵemeĵ kuā' kitaj se siwa' magui' mamasıkanya iwán. Iwán ayá' siawij iga kichijtokej vej ayękti. Kikajkayawaj vej aya momela'confiarowaj ipan toTęko. Yeĵemeĵ nochipa keĵłamikij iga majo' mamotapialikaŋ. Iwán inŃmej Ńno'ya iga Dios yawi kicastigarŃti. ¹⁵ Yeĵemeĵ pojpoliwikeĵa iga ay'ya kichiwaj ken kijtowa itájtłł Dios. Yeĵemeĵ kichiwaj ken kichij profeta Balaam vej ipiltzĩn Beor. Balaam poxsan kine' tomĩn vej ayompa motāniá. ¹⁶ Iwán se burra tajtoj ken tikita gente, kinŃŃtza' Balaam iwán kijlij iga ayompa nemi kichywa, waŋ Balaam ay'ya kichij ken kineĵiá.

¹⁷ InŃmej vej ayompa tamachtiáj ken tikita wa'pozŃjmej, iwán ken tikita mixti vej kiwiga ejeka'; yeĵemeĵ onŃkeĵa iga yaťij kaŋ pox takomichkaŋ iwán ompa nochipa onoskej.

18 Kuḗ' tamachtiáj kijtowaj tzojtzopeli'tájtɔl, e' inomej tájtɔl ayagaj kipalēwiá. Iga tamachtiáj iga se wel kichīwa yej ayēkti ken kiyoltilana, kikajkawawaj sekin yej kikajtējkejo' iga kichīwaj yej ayēkti. 19 Kijtowaj iga se wel kichīwa ken kineki iyalmaj iga ay' agaj kitekimaka, e' yejemen awel kikajtewaj iga kichijtokej yej ayēkti. Siga agaj awel kikajtewa iga kitekichijto' yej ayēkti, inón ono' ken esclavo. 20 Yej kixmatikeja toTēko Jesucristo yej tēsalvarowa iwán kimela'kajtējkeja iga kichīwaj yej ajayēkti, e' sejo' kichīwaj, inón mochīwaj majya sej que iga achto onoyaj. 21 Máj yēkti katka yejemej amo makixmatikan iyojwi toTēko que iga makixmatikan iwán makikajtewakan sej iga kichīwaj ken iga itájtɔl tatekimaka. 22 E' ipan yejemej mocumpliroj ken mojtowa: "Pelo kikua sej yej kisota', iwán siwakoyame' yej máltijo', sej momimimilowa ipan soki'."

3

Kuḗ' wī' sej toTēko

1 Noknimej yej nimitzpoxchokiliáj, iga inín ómeya ama' yej nimitzjkuilowiliáj. Ipan iyomexti ama' nikne' manimitznoņotzakan iga xikejlamikikan iga xikchīwakan yej yēkti. 2 Xikejlamikikan yej kijtojkej profetajmej yej Dios kitapejpen, iwán ken tatekimá' toTēko yej tēsalvarowa, yej apostolejmej mitznētilijkej.

3 Xikejlamikikan inín: kuḗ' ay' wejka iga wī' sej toTēko, onoti sekin yej kajawilmatiskej yej kijtoj Dios iwán kichīwaskej yej ayēkti san ken kineki iyalmajmej. 4 Tatajtaniskej: "¿Te iga áyan wī' Cristo ken iga kijtoj? Mikikeja totajwan iwán nochi ijkonan ono' desde iga mochij inín tajli." 5 Yejemej akikakisnekij iga este íkyaya Dios iga san itájtɔl kichij cielo iwán tajli. Iga san tatekimá' kisa' tajli ipan a'ti iwán nochi ono' iga a'ti. 6 Iwán iga a'ti ikya poliwiło'. 7 E' cielo iwán tajli yej inán ono', nō yawij poliwitij. Onokej iga yawij tatatij kuḗ' Dios yawi tajuzgaroti. Íkuḗ' yawij nō kipolotij inomej yej ayá' kitajtolkuij toTēko.

8 E' amejemen nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, amo xikelkawakan iga toTēko se día kita ken mil años iwán mil años kita ken se día. 9 ToTēko ayá' wejkwawas iga kichīwas yej kijtoj, ken sekin kijtowaj iga pox wéjkaja; e' yéj tēchixtogo' iga ayá' kineki mapoliwi ni agaj, sino que yéj kineki iga nochi mamoyolpatakan.

10 E' kuḗ' yawi wītzeti toTēko ayagaj kimatitos, ken tikita kuḗ' asi yej tachteki tayowakan; íkuḗ' ipan cielo poxsan tatikuinis iwán nochi yej onokej ajko yawij poliwitij iga

yawij tatatij. Ijkõnsan nõ tajli iwán yej ípan onokej, nochi yawi tatatij.

¹¹ Puej siga inimej nochi yawij poliwitij, jinón iga amejemen poxsan xiye'nemikã iwán xiktokakã toTẽko!
¹² Xikchixtokã iga maásiya inón día kuã' Dios yawi tajuzgarõti iwán xikchiwakã yej yẽkti iga máj nimanín maasi. Íkuã' cielo wewelõnis iga tatas iwán nochi yej onokej ajko yawij poliwitij iga yawij tatatij. ¹³ E' tejemej tikchixtokej kensan Dios kijtoj iga yawi temakati se'ya cielo iwán se'ya tajli kã nochi kichiwaj yej yẽkti.

¹⁴ Inón iga nokniwã yej nimitzpoxchõkiliáj, miej inón ankichixtokej, xikitakã iga ayo' xikchixtokã yej ayẽkti iga amo mamitzkuesowilikã Dios, majwa' xonokã tamelá iwã. ¹⁵ Xikmatikã, toTẽko tẽchixto'san iga kineki matimosalvarõkã. Ijkĩnsan nõ mitzijkuilowilijkej toknĩn Pablo yej tikpoxchõkiliáj, ijkõn kensan Dios kinẽxtilij. ¹⁶ Ipan nochi ama' yej Pablo mitzijkuilowilijkej, ijkĩnsan mitznõõtzej malej iga kãkanaj atikojasij tẽ kijtojneki. Iwã sekin yej ayá' ki-entenderowaj iwã ayá' poxsan moconfiarowaj ipan Cristo, ay' ompa kijtowaj ken tamachtíá Pablo. Ijkõnsan nõ kãkanaj kã ijkũilijto' itájtõl Dios yejemej ayompa tamachtíáj, iwã inõmej imatikámejsan nemi motemowiliáj iga yawij poliwitij.

¹⁷ Nokniwã yej nimitzpoxchõkiliáj, ankimátija nochi inĩn yej nimitzijlijkej, inón iga xikitakã ken iga anemij iga amo mamitzkajkawakã yej ayompa tamachtíáj iga wel mitzkixtiáj ipan ye'ojti iwã wel mitzpojpolowaj. ¹⁸ E' amejemen majwa' xikixmatikã toTẽko Jesucristo yej tẽsalvarowa iwã xikmatikã iga tẽchõkiliá. ¡Yéjsan mamoweyimatĩlti, inã iwã nochipa! Ijkõnyawa'.

Áchtopa ama' yej kijkuiloj San Juan

Tájtɔl yej kichíwa iga nochipa matonokan wan Dios

¹ Nejemej nimitzijkuilowiliáj de inón yej onoyay este kuá' pewa' inochi, iwán yej nikakikej iwán ken iga nikno-jma-itakej iga noyixmej. Iwán nikchijchimikej iga nomamej. Nemi nimitztatapowiáj de inón Tájtɔl yej kichíwa iga wel matisatokan.* ² Inonwa' Tájtɔl Jesucristo yej kichíwa iga wel matisatokan, monextij. Iwán nejemen nikitakej iwán noyan nikpowakej; iwán nimitzpowiliáj no amejemen de inín yej kichíwa iga nochipa matonokan wan Dios. Inín Tájtɔl onoya iwán toTaj iwán yéj ne-ixnextilijkej. ³ Nimitzpowiliáj kensan nikitakej iwán kensan nikakikej, iga wel matisetitokan kensan nejemen nisetitokej iwán Dios yej toTaj iwán Jesucristo yej iPiltzín Dios. ⁴ Nejemej nimitzijkuilowiliáj inín iga pox matiyolpaktokan.

Dios tepardonarowiliá iga tikchijkej yej ayékti

⁵ Ininwa' in ye'notíciáj yej Jesucristo nenextilijkej yej nejemej nimitzpowiliáj amejemen: Dios ayí' kichíwa yej ayékti, iga yéjwa' nokta tawilyo', kan yéj ono' ayá' takomichkan. ⁶ Siga tikjtowaj iga tisetitokej iwán, iwán tikchíwajo' yej ayékti iga tonókejo' ken kan takomichkan, titakajkayawaj iga atikchíwaj ken itájtɔl Dios tanextiliá. ⁷ E' siga tinemij kan tawilpan, ijkón ken Dios ono' kan tawilpan, ijkón tisetitokej iwán nochi yej kicredowaj Cristo; iwán iyesyó Jesucristo yej iPiltzín Dios tepajpakiliá nochi yej tikchíwaj yej ayékti.

⁸ Siga tikjtowaj iga ayá' tikchijkej yej ayékti, toganájmejsan timokajkayawaj, iwán ayá' tikjtowaj yej melá' nokta. ⁹ E' siga timoténxitomaj iga tikchijkej yej ayékti, Dios nochipa kichíwa ken kijtowa iwán yéjsan kajasi iga teelkawiliá iga tikchijkej yej ayékti, iwán wel teewiltiliá yej ayompa tikchijkej. ¹⁰ Siga tikjtowaj iga ayá' tikchijkej yej ayékti, nemi tikjtowaj iga Dios takajkayawa, iwán ijkón nesí iga ayá' nemi tiktajtɔlkuij Dios.

2

Cristo yej tetajtowiliá

* 1:1 1:1 "Matisatokan" o matonokan nochipa wan Dios.

¹ Amejemen yey nimitzitaj ken nopilowan, nimitzijkuilowiliáj inín iga amo xikchiwakan yey ayekti. E' siga agaj kichija' yey ayekti, tikpiáj se yey tetajtowiliá iyixtaj toTaj, inonwa' Jesucristo. Yéj ayí' kichíwa yey ayekti. ² Jesucristo motemá' iga mi' iga tejemej iga mateperdonarowili yey tikchijkej yey ayekti, ayejsan iga tejemej, no iga inochi gente yey ono' ipan inín tajli.

³ Siga tikchiwaj ken Dios tatekimaka, ijkón tikmatij iga tikixmátija Dios. ⁴ E' siga agaj kijtowa: "Nej nikixmati Dios", iwán ayá' kichíwa ken yéj tatekimaka, inonwa' takajkayawa, ayompa tajlamiki. ⁵ E' kuá' tikchiwaj ken Dios tatekimaka, ompa monextiá iga tikchokiliáj nokta in Dios; iwán ijkón tikmatij iga tisetitokej iwán yéj. ⁶ Yey kijtowa iga setito' iwán Dios, manemi ken nemiá Jesucristo.

Se'pay tatekimaka Dios

⁷ Nokniwan, inín yey nimitzijkuilowiliáj iga xikchiwakan, ayéj se'pay yey tatekimaka Dios: inonsan yey amejemen ikay mitztekimakakej iga xikchiwakan. Inín yey ikay mitztekimakakej, amejemen ankikakíkeja. ⁸ E' malej ijkón, nimitzijkuilowiliáj se'pay iga nimitztekimakaj, wel tikijtowaj iga inín aya i' mokaki, iwán ankimatij iga ijkón nokta tamachtij Cristo iwán monextiá no pan amejemen. Iga nóyanya nemi momati inín tájtól, ken kuá' némiya tawíá noyan iwán takomitilyo' nemi pojpoliwi.

⁹ Siga agaj kijtowa iga ono' ipan tawilyo', iwán kijiya iyiknin, inón ónogo' kan takomichkan. ¹⁰ Yey kichokiliá iyiknin, inón ono' pan tawilyo', iwán akichiwaltíá iga se' makichíwa yey ayekti. ¹¹ E' yey kijiya iyiknin inón ono' kan takomichkan iwán nemi kan takomichkan iwán ayá' kimati kan yawi, iga takomitilyo' ken kixtazako'.

¹² Nopilowan, nimitzijkuilowiliáj iga Dios mitzperdonarowilíjkeja nochi yey ankichijkej yey ayekti, iga Cristo mi' iga amejemen. ¹³ Tetajwan, nimitzijkuilowiliáj amejemen porque ankixmátija Cristo yey onóyaya este kuá' aya onoya nité. Chokomej iwán takomej nimitzijkuilowiliáj amejemen iga ankitanilijkej Tzitzimi'.

Nimitzijkuilowiliáj amejemen yey nimitzitaj ken nopilowantzitzin iga ankixmatikej toTaj. ¹⁴ Tetajwan, mitzijkuilowilijkej amejemen porque ankixmatij Cristo yey onóyaya kuá' aya onoya nité. Nimitzijkuilowilijkej amejemen chokomej iwán takomej iga ankijyowiliáj iga annemij ipan iyojwi toTeko, iwán ipan amoalmajmej ankicredojtokej itájtól Dios, iwán ankitanilijkej Tzitzimi'.

¹⁵ Amo xikyolmakakan iga xikchiwakan ken kichíwaj yey akixmatij Dios, niga mamitzyoltilanakan yey ono' ipan inín

tajli. Siga tej tikyolmakato' iga tikchīwa yej ayēkti yej ono' ipan inīn tajli, awel tikchōkiliá toTaj. ¹⁶ Iga nochi yej ayēkti yej tenēxtiliá yej kichīwaj yej akīxmatij Dios, yej mochiwa ipan inīn tajli: ken yej teyoltilana yej ayēkti, yej tikitaj wan tikpiasnekij, iwán iga timoweyimatij iga nochi yej tikpiáj. Nochi inīn ayá' tenēxtiliá toTaj Dios. ¹⁷ E' inīn tajli iwán nochi yej ono' yej ajayēkti yej teyoltilana, yáwisan tamiti. E' yej kichijto' ken kineki Dios yawi onoti nochipa.

Wi'ya taga' yej kijiya Cristo

¹⁸ Nopilowan, ay'ya ke' poliwi kuá' toTēko wī' tajuzgarōki. Amejemen ankikakikej iga wī' yej kijiya Cristo, iwán inán nesikoj mia' yej kijiya Cristo. Inón iga tikmatij iga ay'ya ke' poliwi iga wī' toTēko. ¹⁹ Inimej yej kijiya Cristo, de tejēmempasan katka yej tiktokaj Cristo, e' kiskej iga ayéj katka de tejēmempa. Porque siga de tejēmejpā katka kawiaj iwán tejemej, e' ijkón mochiwaj iga manesi iga ayéj nochi de tejemej.

²⁰ Cristo mitzmakakej el Espíritu Santo, iwán amonochin amejemen ankixmátija itájtōl Dios. ²¹ Nimitzijkuilowiliáj ayéj iga ayá' ankixmatij itájtōl Dios yej melá' nokta, sino que iga ankixmatij, iwán amejemen ankimatij iga ni agaj awel takajkayawa yej kitoka itájtōl Dios yej melá' nokta.

²² ¿A'yéj in yej takajkayawa? Inón yej kijtowa iga Jesús ayéj nokta Cristo, inonwa' in yej kijiya Cristo iga ono' icontraj ken kijtowa toTaj iwán tePiltzīn. ²³ Yej ayá' kijtowa iga Jesús iPiltzīn Dios, ayá' sennemi wan toTaj. E' yej kijtowa iga Jesús iPiltzīn Dios, inón sennemi wan toTaj.

²⁴ Inón iga amejemen xikchijtokan kensan yej ikayay mitznēxtilijkej ye'noticiaj, iwán siga ankichijoskej ken kijtowa ye'noticiaj yej ikayay ankikakikej, ansetitoskej wan tePiltzīn iwán toTaj. ²⁵ Ininya in yej te-ijlij Cristo: Iga nochipa tonoskej wan yéj.

²⁶ Inīn nimitzijkuilowilijkej iga amo xiktajtōlkuikan inomej yej takajkayawaj. ²⁷ E' amejemen ankipiáj el Espíritu Santo yej Jesucristo mitzmakakej, iwán ay' ankinekij iga se' mamitzmachtikan, porque el Espíritu mitznēxtiliáj nochi iwán yej yéj mitznēxtiliáj ijkonya nokta. Xisetitokan iwán Cristo ijkón ken el Espíritu mitznēxtilijkej.

²⁸ Inán nopilowan, xisetitokan iwán Cristo iga ijkón ayá' timajmawiskej kuá' yéj nesiki, ayá' timopinajtiskej kuá' wī'. ²⁹ Iga amejemej ankimatij iga Jesucristo nochipa kichīwa yej yēkti, iwán xikmatikan iga nochi yej kichīwaj yej yēkti inomej sí, ipilowan Dios.

3

Ipilowaŋ Dios

¹ Xikitakaŋ ken iga tepoxchokiliá Dios yej toTaj, iga te-ijliá iga tejemej ipilowaŋ yéj, melá' iga ijkón. Inón iga, yej ayá' kitokaj toTeko iyojwi, ayá' te-ixmatij iga ayá' kixmatij Dios.

² Nokniwaŋ yej nimitzpozchokiliáj, inán tejemej ipilówanya Dios, malej iga aya tikmatij kenya tonoskej inón vej. E' tikmatij iga kuá' nesiki Cristo timochiwasekej ken yéj, porque tikitasej ken nokta in yéj. ³ Iwán nochi yej kichixto' iga Dios inón kichiwás, kitemowa iga makichíwa yej Dios kineki, ijkón ken Cristo nochipa kichíwa yej yekti.

⁴ E' nochi yej kichíwa yej ayekti, akichíwa ken kijtowa iley Dios porque yej kichíwa yej ayekti ayá' kitoka iley Dios. ⁵ Amejemen ankimatij iga Jesucristo wálah ipan inín tájli iga tepardonarowiliko yej tikchijkej yej ayekti, iwán yéj ayí' kichij yej ayekti. ⁶ Inón iga nochi yej nochipa setito' iwán yéj, ay' wel kichijtos yej ayekti; e' nochi yej kichíwa yej ayekti, akicredowa Cristo, niga kixmati. ⁷ Nopilowaŋ, amo agaj mamitzkajkayawakan; yej kichijto' yej yekti, inón ye'nemi, kensan Jesús kichíwa yej yekti. ⁸ Yej kichijto' yej ayekti inonwa' kitoka Tzitzimi', iga Tzitzimi' este ikyay pewa' iga kichijto' yej ayekti. E' iPiltzín Dios wálah nokta iga makipolo yej kichijto' Tzitzimi'.

⁹ Ni agaj yej ipilówampa Dios kichijto'san yej ayekti, iga kichijto'ya ken kijtowa itájtól Dios, iwán awel kichijtos yej ayekti, iga Diosya ipiltzín. ¹⁰ Momati a'yéj in ipilowaŋ Dios iwán a'yéj in ipilowaŋ Tzitzimi', iga nochi yej ayá' kichijto' yej yekti iwán ayá' kichokiliá iyiknín, inón ayéj ipiltzín Dios.

Matimosepanchokilikān

¹¹ Ininwa' in ye'noticiaj yej ikyay ankikaktiwitzej: iga matimosepanchokilikān. ¹² Amo matikchíwakān ken Caín iga yéj kichij ken kineki Tzitzimi' iwán kimiktij iyiknín. ¿Iwán te íga kimiktij? Iga Caín ayompa nemiá, iwán iyiknín ye'nemiá.

¹³ Nokniwaŋ, siga mitzijiyaj yej akitokaj iyojwi Dios, inón amo xikitakaŋ ken tejté yej aya ankimatij. ¹⁴ Tejemej timiktóyaja iwán ti-ojpa-isákeja; inón tikmatij iga tikchokiliáj tokniwaŋ. Yej ayá' kichokiliá iyiknín, inón ken kuá' míktogo'. ¹⁵ Nochi yej kijiya iyiknín, inonwa' ken kuá' tamiktiá, iwán amejemej ankimatij iga nochi yej tamiktiá, inón ayí' wel onos waŋ Dios. ¹⁶ Tikmatij ken iga matimochokilikān, ken Jesucristo tenextilij kuá' migui' iga tejemej. Ijkonsan nō tejemej, matikchokilikān tokniwaŋ este wel matimikikān iga yejemej. ¹⁷ Siga se toknín motapialíá waŋ

kita se toknɨn yej kineki iga mamopalewi, iwán siga inón yej motapialía ayá' kipalewiá, ¿kén wel kijtoj iga tachokiliá ken kichɨwa Dios? ¹⁸ Nopilowan, amo matikijtokansan iga timochokiliáj, sino que mamela'nesi iga timochokiliáj.

Wel tikna'techowaj Dios

¹⁹ Ijkón iga tikchokiliáj toknimej, wel tikmatij iga ómpaya ken tinemij, iwán wel tikmatij iga tiye'onokej iyixtaj Dios. ²⁰ E' siga toalmaj te-ijliá iga tikchijkej yej ayekti, Dios máj kimati que toalmaj, iga yéj nochi kimati. ²¹ Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, siga toalmaj te-ijliá iga ayá' tikchijtokej yej ayekti, atimajmawij iga tikna'techowaj Dios. ²² Iwán yéj temakas nochi yej tiktajtaniliáj, iga tikchɨwaj ken yéj tatekimaka iwán tikchɨwaj yej yéjpa kiyé'ita. ²³ Dios tetekimaka iga maticredokan Jesucristo yej iPiltzimpa iwán matimosepanchokilikan ken yéj tatekimaka. ²⁴ Siga tikchɨwaj ken yéj tetekimaka, tisetitoskej wan Dios, iwán Dios nō setitos wan tejemen. Ijkín tikmatij iga tisetitokej wan Dios: iga iyEspíritoj yej yéj temá'.

4

Amo mamitzkajkawakan yej kijtówajki' iga Dios kima tájtól iga makijto

¹ Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, amo xicredokan nochi inomej yej kijtowaj iga iyEspíritoj Dios kitajtólmakaj, sino que xikitakan siga inón espíritu yej ono' ipan yejemej, wí' de Dios o ayéj. Iga ipan inín tajli poxsan nemi piwɨj yej takajkawawaj, inomej yej ayéj mela'profetajmej* yej kijtowaj iga Dioski' tajtowa pan yejemen. ² Ijkón amejemen wel ankimatiskej a'yéj kipiá iyEspíritoj Dios: nochi yej kijtowa iga Jesucristo kipiá' icuerpoj ken nochi taga' kuá' wálka ipan tajli, inón kipiá iyEspíritoj Dios. ³ Nochi yej ayá' kijtowa iga Jesucristo kipiá' icuerpoj ken nochi taga' kuá' wálka ipan tajli, inón ayá' kipiá iyEspíritoj Dios; sino que kipiá iyEspíritoj yej ayéj mela'Cristoj; yej amejemen ankimátija iga inón espíritu yawi wítzeti, iwán inán óno'ya ipan inín tajli.

⁴ Nopilowan, amejemen itatki Dios iwán ankitanilíjkeja inomej yej ayéj mela'profetajmej, yej takajkawawaj, iga inón iyEspíritoj Dios yej ono' ipan amejemen máj weliti que inón espíritu yej ono' ipan inomej yej ayá' kichɨwaj ken kineki toTēko. ⁵ Inomej yej takajkawawaj de inómejpa yej akitokaj toTēko, takajkawawaj kensan motekichɨwa ipan inín tajli, inón iga sekin yej nō akitokaj toTēko kitajtólkakij

* 4:1 4:1 Xikita glosario "Profeta".

inomej yej ayéj mela'profetajmej. ⁶ E' tejemej itatki Dios. Yej kixmati Dios, tetajtolkaki, e' yej ayéj itatki Dios ayá' tetajtolkakij. Ijkón wel tikmatij a'yéj kipiá iyEspíritoj Dios yej atakajkayawa iwán a'yéj kipiá espíritu yej takajkayawa.

Dios nochipa tēchokiliá

⁷ Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, mati-mosepanchokilikán, iga Dios kichíwa iga wel matikchokilikán tokniwan. Nochi yej kichokiliá iyiknín, inón ipiltzín Dios iwán kixmati Dios. ⁸ E' yej ayá' kichokiliá iyiknín, inón ayá' kixmati Dios, iga Dios nochipa tēchokiliá. ⁹ Dios kinextij iga tēpozchokiliá kuá' kititan isēPiltzín ipan inín tajli, iga timoconfiarowaj pan yéj, nochipa tonoskej wan Dios. ¹⁰ Ipan inín neši iga tēchokiliá: ayéj iga tejemej tikpoznekikej Dios, sino que yéj tēchokilij iwán kititan iPiltzín iga yéj mamiki iga tejemej iga wel mateperdonarowili yej tejemej tikchijkej yej ayékti.

¹¹ Nokniwan yej nimitzpozchokiliáj, siga Dios ijkón tēchokilij, tejemej nō matimochokilikán. ¹² Dios ayagaj kita' nikēman; e' siga timosepanchokiliáj, Dios setito' iwán tejemej iwán tejemej tisetitokej wan yéj, iwán ijkón momela'nextiá ken iga Dios tēpozchokiliá. ¹³ Ijkín tikmatij iga tisetitokej wan Dios iwán Dios setito' wan tejemej: iga iyEspíritoj yej yéj temá'. ¹⁴ Iwán nejemej nikitakej iwán niknojma-ijtowaj iga toTaj kititan iPiltzín iga makisalvaro nochi gente. ¹⁵ Dios setito' wan nochi yej kinojma-ijtowa iga Jesús nokta iPiltzín Dios. Ijkón wel tisetitoskej wan Dios iwán Dios wan tejemej.

¹⁶ Tikmatij wan ticedowaj iga Dios tēchokiliá. Dios tēchokiliá, iwán yej kichokiliá iyiknín, setito' wan Dios, iwán Dios setito' wan yéj. ¹⁷ Siga melá' tikchokiliáj tokniwan iwán tikchíwaj ken kichij Jesucristo kuá' onoya ipan inín tajli, timochíwaskej kensan yéj ken iga tēchokiliá, iwán ayá' timajmawiskej kuá' Dios tajuzgaroj. ¹⁸ Yej kimati iga Dios kichokiliá, ayá' majmawi. Kuá' tikmatij iga Dios tēpozchokiliá, ni alín atimajmawij. Iga yej majmawi kimati iga Dios yawi kicastigaroti. Inón iga, si agaj majmawi, aya kimela'mati iga Dios kipozchokiliá.

¹⁹ Tejemej tikchokiliáj Dios iwán tikchokiliáj tokniwan iga Dios achto tenegui'. ²⁰ Siga agaj kijtowa: "Nej nikchokiliá Dios", e' kijiya iyiknín, inón takajkayawa. Pues siga ayá' kichokiliá iyiknín yej wel kita, awel kichokiliá Dios yej ayá' kita. ²¹ Jesucristo ijkín te-ijliá iga matikchíwakán: Yej kichokiliá Dios, nō makichokili iyiknín.

5

Amo matikchīwakān ken yej akitokaj iyojwi toTēko

1 Nochi yej kijtowa iga Jesús nokta in Cristo,* inón yej ijkón kijtowa ipiltzīn Dios; iwán yej kichokiliá toTaj, nō kichokiliá ipilowān toTaj. 2 Siga tiknekij Dios iwán tikchīwaj yej yéj kijtowa, tikmatij iga nō tikchokiliáj ipilowān Dios. 3 Yej kichokiliá toTaj, kichīwa ken toTaj tatekimaka iwán yej toTaj tētekimaka iga matikchīwakān, ayéj ken yej awel mochīwa. 4 Nochi yej ipilowāmpa Dios kitāniliá yej teyoltīlāna yej ayēkti yej mochīwa pan inín tajli. Iga timoconfiarowaj ipan Jesús, ayá' tikchīwaj yej ayēkti ken kichīwaj yej ayá' kitokaj iyojwi toTēko. 5 Yej kicredowa iga Jesús iPiltzīn Dios, inón kitāniliá yej teyoltīlāna yej ayēkti yej mochīwa pan inín tajli, ken kichīwaj yej akitokaj iyojwi toTēko.

IyEspíritoj Dios kijtowa yej melá' nokta

6 Kuá' Jesucristo wálka ipan inín tajli, kibautizarojkej† pan a'ti, iwán kīsa' iyesyō kuá' mi' ipan cruz. IyEspíritoj Dios tēnojma-ijliá nochi inín, wān inín Espíritu kijtowa yej melá' nokta. 7 Eyímejwa' in yej onokej ipan cielo in yej tēnojma-ijliáj: toTaj, Tájtol wān el Espíritu Santo, iwán iyeyixtimej sansé kijtowaj. 8 Eyímejwa' in yej onokej ipan tajli in yej tēnojma-ijliáj: el Espíritu, a'ti iwán esti, iwán iyeyixtimej sansé kijtowaj. 9 Siga wel ticredowaj yej kijtowaj tajtaga', majya sej valerowa yej kijtowa Dios, porque Dios kijtowa yej kichij iPiltzīn. 10 Yej moconfiarowa ipan iPiltzīn Dios ipan iyalmaj kicredowa yej Dios kijtowa; e' yej ayá' kicredowa Dios, inón kipantiá iga Dios takajkayāwa, iga ayá' kicredowa yej Dios kijtoj de iPiltzīn. 11 Inīnwa' in yej kijtoj Dios: iga yéj kichīwas iga nochipa tonoskej iwān, siga ticredowaj ipan Cristo wel nokta nochipa tonoskej iwān. 12 Yej setito' wān iPiltzīn Dios, yawi onoti nochipa iwān ipan cielo; e' yej ayá' setito' wān iPiltzīn Dios, ayá' onos nochipa iwān.

Te iga mo-ijkuiloj inín ama'

13 Nimitzijkuilowiliá inín ama' amejemej yej anki-redowaj ipan iPiltzīn Dios, iga xikmatikānya iga nochipa amonoskej iwān yéj ipan cielo.

14 Timoconfiarowaj ipan Dios iga tikmatij iga kuá' tikta-jtaniliáj yej yejpa kiye'íta, yéj tētajtolkaki. 15 Iwán tejemej tikmatij nokta iga Dios tēkaki kuá' titajtowaj iwān; inón iga tikmatij iga tikpiaja yej tiktajtānilijkej.

* 5:1 5:1 Xikita glosario "Cristo". † 5:6 5:6 Xikita glosario "Bautizar".

¹⁶ Siga agaj kita iga iyikn̄n kichijto' yej ayękti, yej weljo' moperdonarowa, makitajtanili Dios iga makipalewi, iw̄n Dios kichiw̄s iga in̄n tokn̄n nochipa maono íw̄n ipan cielo. Nikijtowa in̄n siga kichij yej ayękti yej weljo' moperdonarowa, iga ono' nokta yej mochiwa yej ayękti yej aweljo' moperdonarowa, iga in̄mpa ayá' nikijtowa iga xiktajtanilik̄n Dios iga makipalewi. ¹⁷ Nochi yej mochiwa yej Dios ayá' kiye'ita, in̄nwa' ayękti; e' ono' yej mochiwa yej ayękti yej weljo' moperdonarowa.

¹⁸ Tikmatij iga yej ipilów̄mpa Dios ayo' kichijoskej yej ayękti. Porque iPiltz̄n Dios kicuidarowaj, iw̄n Tzitzimi' awel t̄ kichiw̄liáj.

¹⁹ Tikmatij iga tejemej tiktokaj Dios, e' n̄ tikmatij iga yej ayá' kitokasnekij Dios, nochi yejemej Tzitzimi' kitekimakaj.

²⁰ N̄ tikmatij iga iPiltz̄n Dios w̄lka, iw̄n yéj ten̄xtilij iga matikmela'ixmatik̄n yej mela'Dios. Iw̄n tejemej tik̄xmatij iga tisen-onokej iw̄n Jesucristo yej iPiltz̄n. Yejwa' in mela'Dios yej kichiw̄s iga wel matonok̄n nochipa íw̄n. ²¹ Nopilow̄n, amo xiktokak̄n yej ayéj mela'Dios. Ijkónyawa'.

Ómeya ama' yej kijekuloj San Juan

Matinemikan ken tenextiliá itájtɔl Dios

¹ Nej niJuan yej ni-anciānoj,* nimitzijkuilowiliáj amejemen yej Diospa mitztapejpenkej† yej ompa anmonechkowaj yej nimitzpoxchokiliáj, ayejsan nej sino que nɔ mitzchokiliáj nochi yej kixmatij itájtɔl Dios yej melá' nokta. ² Nimitzpoxchokiliáj amejemen iga tiksempiáj itájtɔl Dios yej melá' nokta ipan toalmaj, iwán nochipa tikpiaskej. ³ Niktajtaniliá Dios yej toTaj iwán Jesucristo yej iPiltzin Dios, iga mamitzyołchikawakan, mamitziknelikan, iwán makichiwakan iga xonokan tamelá, xicredoxtokan itájtɔl Dios yej melá' nokta iwán ximochokilikan.

⁴ Nipaki iga nikmati iga sekin de amejemen annemij ken tenextiliá itájtɔl Dios, ijkón ken Dios yej tóTajpa te-ijliá iga matikchiwakan. ⁵ Inán nokniwan, nimitzijliáj iga matimosepanchokilikan. Inín yej nimitzijkuilowiliáj, ayéj ken yej aya mitztekimakakej iga xikchiwakan, sino que inonsan yej ikyay tikmatikej. ⁶ Iga matikchokilikan tokniwan, kineki iga matinemikan ken Dios tetekimaka; iwán inón yej Dios te-ijliá iga matikchiwakan, ikyay ankimatitokej iwán tetekimaka iga matikchokilikan tokniwan.

Yej takajkayawaj

⁷ Ipan inín tajli ono' mia' yej takajkayajtinemij. Yejemej ayá' kijtowaj iga Jesucristo kipiá' icuɛrpoj ken nochi taga'. Yej ijkón kijtowa, inonwa' takajkayawa iwán kijiya Cristo. ⁸ Xikitakan nokta ken iga annemij, iga amo ankinempolɔskej yej ankichijkej, sino que Dios mamitzmakakan ke' kajasi yej iga ankichijkej.

⁹ Siga agaj tamachtiá yej Cristo ayá' tamachtij, inón ayá' kixmati Dios; e' yej kichijto' ken Cristo tamachtij inón sí sennemi wan toTaj iwán tePiltzin. ¹⁰ Siga agaj mitzpaɣalowiliáj iwán ayá' ijkín mitznextiliáj, amo xikomemawikan amochan niga xikijlikan "xiye'ásiya", ¹¹ porque yej ki-omemawiá yej ayompa tamachtiá, inonwa' ken kuá' iwán ayompa sentamachtiáj.

Monawatiá

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Anciano". † **1:1** 1:1 Ipan griego tajtowa de siwa' yej Dios kitapejpen wan ipilowan; inón kijtojneki "la iglesia elegida y a sus miembros" (Nueva Versión Internacional)

¹² Ónogo' komati yej wel katka manimitzijlikan; e' ayá' nikneki manimitzijkuilowilíkampa ipan ama', iga niájneki nomatika nimitzitatij iga wel matisentatapowakan iwán matisempakikan.

¹³ Tokniwan yej nij onokej yej nō kitapejpen Dios, kinekij xiye'onokan. Ijkónyawa'.

Éyiya ama' yej kijkuiloj San Juan

Juan ye'tajtowa iga Gayo

¹ Nej niJuan yej ni-anciānoj,* nimitziykuilowiliá inin ama' tej tinoamigoj yej motoka' Gayo. Nimitzchokiliá iga tiksentokaj yej melá' nokta.

² Noknin yej nimitzpoxxchokiliá, niktajtaniliá Dios iga ijkón ken tiye'nemi ipan iyojwi Dios, ijkón nō nochi yej tikchiwa maye'kisa, iwán amo ximenfermāro. ³ Poxsan nipagui' kuá' sekin tokniwan walkej, iwán nepowilijkej iga tej nochipa tikchijto' ken kijtowa itájtōl Dios yej melá' nokta. ⁴ Poxsan niyolchikajto' kuá' nikmati' iga nopilowan kichijtokej ken kijtowa itájtōl Dios yej melá' nokta.

⁵ Noknin yej nimitzpoxxchokiliá, nemi tikchiwa ijkonya nokta ken kineki toTēko iga tikpalewiá tokniwan yej kitokaj Cristo, malej ayá' tikijixmati iga wítzej ipan se' altepemej. ⁶ Inimej tokniwan yej kipowaj ye'noticiaj, kijtojkej iyixtaj tokniwan yej kicredowaj Dios kan nechkatoyaj iga poxxsan tikchokiliá yejemej. Achi xikojmakakan tokniwan kan nemi yawij; ijkón ken kajasi xikpalewikan yej tekipanowaj iga Dios. ⁷ Porque yejemej pewákeja iga kipojtinemij itájtōl Jesucristo, iwán yejemej ayá' nemi kikuij nité yej kimakasnekij namolmej yej akixmatij Dios. ⁸ Inón iga tejemej matikpalewikan iga wel makipowakan itájtōl Dios.

Diótrefes ayá' ye'nemi

⁹ Nej nimitziykuilowilijkeja se ama' iga mamoleero kan anmonechkowaj yej ankitokaj Cristo; e' Diótrefes, yej nochipa kineki mamitzmandarokan, ayá' nekui. ¹⁰ Inón iga, siga nia, nikajajwas iga nepopowa iwán iga ne-ijiya. Iwán ayejsan iga inón, ni alin ayá' komemawia tokniwan yej kipowaj ye'noticiaj. Iwán yej kinekij mataomemawikan, ayá' kimakaltia lugar iga mataomemawikan iwán ay'ya kimakaltia lugar iga maasikan kan monechkowaj tokniwan.

¹¹ Noknin yej nimitzpoxxchokiliá, amo ximixkuiti ipan yej kichijwa yej ayekti, xikchiwasan yej yekti. Yej kichijwa yej yekti, inón kitoka Dios; e' yej kichijwa yej ayekti, inón ayi' kita' Dios.

Wel mixkuitulo ipan Demetrio

* 1:1 1:1 Xikita glosario "Anciano".

¹² Nochi ye'tajtowa iga Demetrio, iwán ken iga nemi nesi iga kixmati yej melá' nokta. Nejemen nõ niye'tajtowaj iga yéj, iwán tikmátiya iga yej nejemen nikijtowaj ayá' nitakajkawaj.

Monawatiá

¹³ Ónogo' komati yej wel katka manimitzijli; e' ayá' nikneki manimitzijkuilowílipa ipan ama', ¹⁴ iga niájneki nomatika nimitzitati iga wel matisentatapowakan.

¹⁵ Dios makichíwa iga xono tamelá. Moamigojwan yej nigaj onokej kinekij iga xiye'ono. Xiksaludaro sejsé de toamigojmej yej ompiga onokej mowan.

Ama' yej kijkuiloj San Judas

Judas kijkuilowiliá yej kitokaj Jesús

¹ Nej niJudas, itekipanowañi Jesucristo, nej iyikniñ Santiago, nimitzijkuilowiliáj inin ama' yej toTaj Dios mitzchokiliáj, mitznotzkej iwán mitztapejpenkej iwán yej Jesucristo mitzomemawíáj iga ansetitokej iwán. ² Dios possan mamitziknelikan iwán makichiwa iga xonokan tamelá iwán máj mamitzchokilikan Dios.

Yej takajkayáwajpa kuá' tamachtíáj

³ Nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, possan nimitzijkuilowilijnekiáj iga kén iga Dios tesalvarowa. E' inán nemi nimitzijkuilowiliáj iga manimitzijlikan iga amo ni alin xikajtewakan yej ankiçredokej, yej sesan vej toTeko tenextilij kén iga tesalvarowa tejemej yej tetapejpen. ⁴ Porque sekin tajtaga' yej takajkayajtinemij, yokaasij kan anmonechkowaj iwán mitznamolmachiáj iga Dios nochipa te-ikneliá iwán ijkón kijtowaj iga se welki' ayompa nemi iga kimatito' iga Dios yawi kiperdonaroti. Ayo' no kichiwaj ken tetekimaka toTeko Jesucristo, yéjsan yej kajasi iga matemandaró. Desde ikyaya Dios kijtoj iga inomej yawij kicastigarotij.

⁵ Malej ankimátija, amo xikelkawakan yej kipasarojkej israelitajmej kuá' toTeko kixitij inomej kan esclavojtitoyaj Egipto; yej ayá' kichijkej ken Dios kijtowa, kimijmiktij. ⁶ No xikejlamikikan angelejmej* yej akichijkej itekipanolmej yej Dios kimakakaj iwán kiyokakajtejkej kan katka ichamej. Iwán Dios kipresojuwaj inomej angelejmej kan takomichkan iwán ompa ilpitoskej este kuá' Dios yawi tajuzgaroti. ⁷ Ijkonsan no xikejlamikikan yej chantitoyaj ipan altepemej Sodoma iwán Gomorra iwán sekin altepe' yej najna'san onokej; yejemej kitekichijtoyaj yej ayekti iga motekayaj wan a'san nesi iwán kichiwayaj yej ayá' kajasi. Inón iga Dios kicastigaroj inomej iga ti'ti yej ayí' sewi, iga ipan yejemen nochí mamixkuñikan.

⁸ Malej ijkón kimatitokej in inimej yej takajkayajtinemij, e' yejemej kijtowaj iga Dioski' kitemiktiáj iga wel kichiwaj yej ayekti iga icuerpojmej. Iwán ayá' kichiwaj ken kijtowa toTeko, iwán maltajtowaj iga angelejmej yej onokej ipan cielo. ⁹ Niga Miguel, yej el ángel yej máj mandarowa, kuá' mokuejkuesojtoyaj iwán Tzitzimi' iga Tzitzimi' kikuisnekiá

* 1:6 1:6 Xikita glosario "Ángel".

icu'erpoj Moisés, Miguel ayá' m̄ixewij iga kimalijlij Tzitzimi', sino que kijtoj: "NoTēko mamitzcastigarō." ¹⁰ E' inōmej tajtaga' małtajtowaj iga aṅgelejmej yej ayá' kixmatij. Yeje-mej ken tikita animāłmej yej awel tajlamikij iga kichiwaj kensan kineki iyalmajmej, e' iga inōn kichiwaj yawij poli-witij.

¹¹ Yeje-mej yawij kisufrirotij iga kichiwaj ken kichij Caín.† Iwān kichiwaj yej ayēkti iga kipiāsnēkijsan tomin kensan Balaam.‡ Nō mopoipolōskej kensan Coré§ iga akichiwāsnekij ken toTēko tatekimaka.

¹² Kuā' anmonechkowaj iga an-ilwichiwaj iga ankejlāmikij toTēko Jesús,* inimej yej ayompa tamachtiāj nō asij wān sentakuaj wān amejemēn, e' akimajmawiliāj Dios. Yeje-mej ken tikita tejtē yej takakalojto' ipan ye'tzōtzol. Yeje-mej ken pastormej yej yejēmensan mocuidarowaj. Yeje-mej ken tikita mixti yej kiwiga ejeka', e' ni alīn akimaga tiawā'. Iwān yeje-mej ken tikita kuawimej yej ayá' takij, mela'miktókeja iga kiwiwitákeja este inelwayo. ¹³ Yeje-mej ken tikita inōn maréjal yej poxsan mopapalakachowa, iwān yej kichijtokej, ken tikita iposōnka maréjal. Iwān yeje-mej ken tikita sitalimej† yej ay'ya kimatij kān yawij iwān onókeja iga yawij kicastigarotij kān paréj takomichkān, kān nochipa onoskej.

¹⁴ Enoc onoko kuā' pánoja siete tetaj yej ipilōwampa ipilowān Adán. Enoc ijkīn kijtoj kensan Dios kitajtolmá': "Nikita' toTēko wī' iwān poxsan komati iyāngelejmej ¹⁵ iga kijuzgarōki nochi, iwān iga kicastigarōki nochi yej ayá' ye'nemikej, iga kichijkej yej ayēkti iwān iga inochi tajtolmej yej iga kimalijlijkej Dios." ¹⁶ Yeje-mej poxsan tapopowaj, ayī' onoj tamelá, iwān yeje-mej kinekij makichiwakān yejsan kineki iyalmajmej. Poxsan moweyimatij. Iwān siga monēnekij agaj ipan, kāsans mamoye'chiwakān.

Judas tanōnotza iga maye'nemikān

¹⁷ E' amejemēn, noknimej yej nimitzpoxchōkiliāj, amo xikelkawakān iga apostolejmej‡ yej kitītan Jesucristo ¹⁸ mitzijlijkeja: "Kuā' ay'ya wejka iga wī' sej toTēko, onoti sekin yej kajawilmatiskej yej kijtoj Dios iwān kichiwāskej yej ayēkti san ken kineki iyalmajmej." ¹⁹ Inōmejwa' in yej kitēmowaj iga amo xonokān sesan ipan iyojwi Dios. Yeje-mej kichiwaj ken yeje-mej kinekij iwān ayá' kipiāj iyEspíritoj Dios.

† **1:11** 1:11 Caín kimiktij iyiknīn. Gn 4:8 ‡ **1:11** 1:11 Num 22:1-35 § **1:11**

1:11 Coré katka rebelde icōntraj Moisés. Num 16:1-35, 26:9,10 * **1:12** 1:12

Xikita glosario "Santa Cena". † **1:13** 1:13 Anka xī'tzimej. ‡ **1:17** 1:17 Xikita

glosario "Apóstol".

²⁰ E' amejemen, nokniwan yej nimitzpoxchokiliáj, ximosepanmachtikan itájtol Dios yej ankidredojkej. El Espiritu Santo mamitzpalewikan kuá' antajtowaj wan Dios. ²¹ Ayí' xikelkawakan iga Dios mitzchokiliáj, iwán xikchixtokan inón día kuá' toTeko Jesucristo yej te-ikneliá, kichiwás iga nochipa matonokan iwán yéj.

²² Xikpalewikan iwán xikyolyamanakan inomej yej ayá' kitawelcredowaj. ²³ Iwán sekin xikpowilikan itájtol Dios iga no mamosalvarokan iga amo matatakan pan tiwelon; iwán sekin xikiknelikan, e' ximocuidarokan de yejemej, iwán este itzotzolmej yej kakijtinemij iga kichiwaj yej ayékti, xikijiyilikan.

Mamoweyimati Dios

²⁴ Dios wel tepalewiá iga amo matikajtewakan iyojwi. Iwán wel tewiga iyixtaj este tipaktoskej, tonoskej ken tikita ayá' tikchijkej yej ayékti. ²⁵ Yéjsan iselti Dios, yéj yej wel tesalvarowa iga amo matecastigarokan iga tikchijkej yej ayékti. ToTeko Jesucristo makichiwa iga la gente makiweyimatiltikan Dios, yéjsan yej wel kichiwa nochi nokta, yéj ikayay onoya, inán ono' iwán nochipa onos. Ijkónyawa'.

Yej Jesucristo kinęxtilij San Juan El Apocalipsis

Yej Jesucristo tanęxtiliá

¹ Inın yej na'ya wı' yej yawi mochiwati, yej Dios kinęxtilij Jesucristo iga yéj sej makinęxtili yej kitokaj. Iwán Jesucristo kitıtan iyáγγελ* iga inımej tajtolmej manęmatılťiki, nej niJuan yej itatıtampa. ² Niknojma-ijtowa nochi yej nikita', yej Dios nenęxtilij wán yej Jesucristo nepowilij wán kichij.

³ Paıi yej kileerowa inımej tajtolmej, iwán paıij nı yej kikakij kuá' nemi moleerowa inımej tajtolmej yej kitıtan Dios iwán kichıwaj kensan ijkuilijto', iga ay'ya ke' poliwi iga yáwiya mochiwati kensan nigaj ijkuilijto'.

Juan kijkuilowiliáj las siete iglesias

⁴ Nej niJuan nikijkuilowiliá las siete iglesias yej ono' ipan estado de Asia. Dios yej nochipa ono', yej onóyaya iwán yawi wıtzeti, mamitzyolchikawakan iwán makichıwa iga xonokan tamelá. Iwán inımej siete espıritojmej† yej onokej itenoj kan ewato', kan reinarojto' Dios, nı mamitzyolchikajtokan. ⁵ Nı mamitzyolchikawakan Jesucristo yej kimela'mati inewi yej yawi mochiwati, yej achto ojpa-isa' kan miktoya, yej kimandarowa inochi yej mandarowaj ipan tajli. Cristo teçokiliá iwán tepájpa'ya iga iyesy, inın iga te-ita ken atikchijkej yej ayękti.

⁶ Iwán Jesús teçij iga matimochıwakan tirreyejmej iwán tisacerdotejmej iga matitekipanokan iga iDios yej iTaj. ¡Iwán Jesús mamoweyimatılti iga yéj ayı' tamis iga mandarowa! Ijkónyawa'.

⁷ ¡Ta' xikakikan, Cristo yawi wıtzeti ipan mixti! Iwán nochi yawij kitatij, este yej kimiktijkej Cristo nı yawij kitatij; iwán inochi toknımej yej onokej ipan tajli yawij çokatij kuá' yawij kitatij. Ijkón yawi mochiwati.

⁸ Ijkın kijtoj toTeıko yej noyan mandarowa, yej inán ono' iwán yej onoyay iwán yáwiya wıtzeti, "Nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi, nej Alfa iwán Omega."‡

Juan kita iga Cristo tawiá

⁹ Nej niJuan yej amoknın, ne-iknoçıwaj kensan nı amejemen mitziknoçıwaj. ToTeıko reinarowa ipan nej

* **1:1** 1:1 Xikita glosario "Ángel". † **1:4** 1:4 "Siete espıritojmej" kijtojneki el Espıritu Santo. ‡ **1:8** 1:8 Alfa, letra kan pewa alfabeto griego. Omega, letra kan tami alfabeto griego.

kensan nō reinarowa ipan amejemen. Iwán tikijyowiá kuá' te-iknoçhiwaj iga ijkón tepalewiá Jesús. Nonoya preso ipan tajkótal[§] yej itōka' Patmos iga san nikpowa itájtōl Dios yej Jesucristo nenextilij. ¹⁰ Iwán inín ipan inón día kuá' moweyimatiltiá toTēko, Dios iyEspíritoj asi' noyakapan iga manikchíwa ken yéj kinekiá, iwán notepotztaj nikagui' se tájtōl poxsan recio, ken tikakij inawatilka trompeta. ¹¹ Iwán ne-ijlij:

—Nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi, nej Alfa iwán Omega. Xikijkuilo ipan ama' yej tikita, iwán xiktitanili las siete iglesias yej onokej ipan estado de Asia, ken tikijtowaj ipan altepemej, Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia iwán Laodicea.

¹² Iwán nimokuepa' iga manikixmati a'yéj nemi nenotza; iwán kuá' nimokuépa'ya, nikita' siete mechonwewetkej de oro. ¹³ Iwán itajkoyan inón siete mechonwewetkej, nikita' se yej nesía ken tikita iPiltzjn Taga',* kakijto' isotantzótzol iwán ipan iyelix kipiaya se cintoron yej chijto' iga oro. ¹⁴ Iwán itzónkal este ijchkáti'san ken tikita ichka' o ken tikita mixti yej este ichkati', iwán iyixmej ken tikita tiwelon. ¹⁵ Iyiximej este xōta ken tikita bronce yej este xolákti'san iga kiye'tzotajkej; iwán iga tajtowa este tikujni ken tikita kuá' wopa kan wetzito' weya'. ¹⁶ Ipan iye'ma' kipiaya siete sitalin, iwán ipan iten kīsaya se espada yej este tempitzákti'san, iwán tateki iyomexiti iten. Ixaya' xōtaya ken tikita tonatj' kuá' tawíá paréj.

¹⁷ Kuá' niktachilij, niwetzi' iyixkitenōj ken kuá' san nimiktiajki. E' yéj netalilij iye'ma' iwán ne-ijlij:

—Amo ximajmawi; nej yej nikpewaltij nochi, nejsan niktamij nochi. ¹⁸ Nej yej nisato'; malej iga nimiktoya, ta' xikita, inán nia nonoti nochipa. Nej nikpiá llavejmej iga wel niktapowa kan onokej yej miktōkej iwán wel nikojpa-ixitiáj. ¹⁹ Inán xikijkuilo yej tikita', yej inán nemi moçhiwa iwán yej yawi moçhiwati. ²⁰ Inín kijtojneki inón siete sitalimej yej tikita' ipan noye'ma', iwán inón siete mechonwewetkej yej de oro: inomej siete sitalin kijtojneki angelejmej yej kitztokej inomej siete iglesias, iwán inomej siete mechonwewetkej, inonwa' kitojneki siete iglesias.

2

Mo-ijkuilowiliá yej chantitōkej Éfeso yej kitokaj Cristo

§ 1:9 1:9 Xikita glosario "Tajkótal o Isla". * 1:13 1:13 Xikita glosario "IPiltzjn Taga'".

1 'Ijkín xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Éfeso: "Ijkín nimitzijliáj nej yej nikpiá siete sítalin ipan noye'ma' iwán ninenejmento' itajkoyan inón siete mechonwewetkej de oro: 2 Nej nikmati inochi yej ankichiwaj; nimitzixmatij iga ampoxtekipanowaj, nochi ankijyowiáj iwán nikmati iga ayá' ankiye'itaj yej kichiwaj yej ayekti. Nej nikmati iga ankitalijkej a prueba yej momachiliáj iga apostolejmej* iwán ayéj, iwán anki-matij iga yejemen takajkayawaj. 3 Amejemen nochi ankijyowiáj, malej iga mitziknochijkej wan ampoxtekipanojkej iga nej iwán ayá' ansiawij. 4 E' nimitzmatiliáj tejté yej anikye'ita: ay'ya annehokiliáj ken annehokilijkej kuá' pe' annetokakej. 5 Inón iga xikejlamikikan ken achto ankichijtoyaj yej yekti iwán xikpatakan ken annemij iwán xikchiwakan sej ken achto ankichiwaj. Siga ayá' ijkón ankichiwaj, nia nimitziknochiwatij iwán nia nimitzenilitij anmomechonwéj kan iga ono' siga ayá' ankipataj ken annemij. 6 E' malej ijkón, nikye'ita iga ankijiyaj yej kichiwaj ken tanextiliáj yej kitokaj Nicolás, inón nej no nikijiya. 7 Xikye'kakikan yej iyEspíritos Dios kijliá yej netokaj: Yej kitanilij Tzitzimi', nia nikualtiti itakilka kuawi' yej tamaka vida yej ono' kan pox tayejan, yej itatki Dios."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Esmirna yej kitokaj Cristo

8 'No xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej netokaj yej ichamej Esmirna: "Ijkín nikijtowa yej achto nonoyaj iwán yej nochipa nia nonoti, yej nimiktoyaj iwán sej ni-ojpa-isa': 9 Nej nikmati inochi yej ankichiwaj; nikmati iga mitzinochiwaj iwán ayá' anmotapialiáj, e' iyixtaj Dios kenkuá' anmotapialiáj. Iwán nikmati kuá' malajtowaj iga amejemen yej momachiliáj iga judiyojmej, e' yejemen ayejwa' te in itekimej, sino que yejemen senemij wan yej kitokaj Tzitzimi'. 10 Amo ximomajtikan iga yawij mitziknochiwatij; Tzitzimi' yawi kichiwati iga sekin de amejemen makakikan carcelijti' iga makita siga anmosemakaskej iga anmoconfiarowaj ipan Dios, yawij mitziknochiwatij diez días. E' amo ximosemakakan este que ximikikan iwán nej nikchivas iga nochipa xonokan wan Dios iga ankitanilijkej Tzitzimi'. 11 Xikye'kakikan yej iyEspíritos Dios kijliá yej netokaj: Yej kitanilij Tzitzimi', la segunda muerte† até kichiwilij."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Pérgamo yej kitokaj Cristo

* 2:2 2:2 Xikita glosario "Apóstol". † 2:11 2:11 "Segunda muerte": Ap 20:14,15; 21:8

12 'Ijkín nọ xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej nętokaj yej ichamej Pérgamo: "Ijkín nikijtowa yej nikpiá espada yej tępitzakti' iwán tentito' iyomexti itęn: 13 Nej nikmati inewi yej ankichiwaj, iwán nikmati iga anchantitokej kęn gobernarrowa Tzitzimi', e' amejemen annemela'tokaj. Iwán ayá' nemi ankikajtęwaj iga annętokaj, malej iga ankitakej iga kimiktijkej Antipas inon yej nochipa kipowa' notajtł, kimiktijkej ipan amoaltepe' kęn chantito' Tzitzimi'. 14 E' nimitzmatiliáj tejtę yej anikye'ita: iga ankipiáj ompa ipan amoaltepe' Pérgamo sekin yej ayá' kinekij kikajtęwaj yej tanęxtilij Balaam,‡ inon yej kijlij Balac iga makinęxtili israęlitajmej iga makichiwakęn yej ayękti iwán iga makikuakęn tákual yej kichiwilijkej idolojmej iga kiweyimatiłtiáj iwán iga motękaj węn yej ayá' iwán namiktitokej. 15 Ankipiáj ompa nọ sekin yej ayá' kinekij makikajtęwakęn ken tanęxtiliáj yej kitokaj Nicolás iwán inon nej nikijiya. 16 Inon iga xikajtęwakęn iga ankichiwaj yej ayękti; siga ayá' ankikajtęwaj, nięti kęn amonokej iwán nia nicastigaroti yej kitokaj Nicolás iga espada§ yej kisa ipan notęn. 17 Xikye'kakikęn yej iyEspiritoj Dios kijliá yej nętokaj: Yej yawi kitaniliłti Tzitzimi', nia nikmakati iga makikua maná* yej iyanto'; nia nọ nikmakati sę tetzın yej este ichkáti'san, iwán ipan tetzın yawi ijkuilijtoti sę nuevo tọkǎ' yej ayagaj kixmati, yáwisan kixmatiti petz yejsan yawi kipiati inon tetzın."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Tiatira yej kitokaj Cristo

18 'Xikijkuilowili nọ el ángel yej kitzto' toknimej yej nętokaj yej ichamej Tiatira: "Ijkín nikijtowa nej yej iPiltzın Dios, yej nikpiá noyix ken tikita tiwelon iwán yej nikpiá nokxi yej ken de bronce yej este xota iga xolakti': 19 Nej nikmati inewi yej ankichiwaj; nikmati iga ante-ijiknimej iwán nochipa annoconfiarojtokej nopan iwán ampoxtekipanowaj, nochi ankijyowaiáj, iwán nikmati iga inán máj nemi ankichiwaj yej yękti que kuǎ' achto annętokakej. 20 E' nimitzmatiliáj tejtę yej anikye'ita: iga amejemen ayá' tę ankijliáj inon siwǎ' yej itọkǎ' Jesabel, yej kijtowa iga Dios kitajtłmaka, e' kikajkayajtokej yej nęcređojtokej, iga kinejnęxtiliáj iga manajnamolnemikęn iwán iga makikuakęn tákual yej kichiwilijkej idolojmej iga kiweyimatiłtiá. 21 Nej nikcha'ya iga makipata ken nemi, e' ayá' kineki makikajtęwa iga tejtępalnemi. 22 Iwán

‡ 2:14 2:14 Nm 31:16 § 2:16 2:16 "Espada" kijtojneki itajtł Jesús. * 2:17 2:17 Dios kimá' maná israęlitajmej iga makikuakęn, kuǎ' nemi yayaj ipan desierto. Ex 16

este nia nikchanteḡkati iwán nō nia nikiknoḡḡiwatij yej na-
 jnamolnemij iwanya inón siwa',²³ iwán ipilowaḡ inón siwa'
 nochi nia nikmiktiliti. Iwán ijkón inochi yej neḡredoḡtokej
 yawij kimatitij iga nej nikmati inochi yej la gente keḡlantokej
 ipan iyalmajmej; iwán sejsé de amejemen nimitzmakaskej
 san ken ankichijkej.²⁴ E' sekin de amejemen yej amonokej
 Tiatira, ayá' ankichiwaj yej tanextiliá inón siwa', iwán ayá'
 ankixmatij yej yejemen kijliáj "yej ichtákasán tanextiliá
 itamatilis Tzitzimi'". Nimitzijliáj iga amejemen ayá' nia
 nimitztekimakatij iga xikchiwakān se' tejté.²⁵ E' xikchij-
 tokaḡ ken nemi ankichiwaj, te que nej maniwiki.²⁶ Yej yawi
 kitaniliti Tzitzimi' iwán nochipa makichijto yej nej nikneki,
 nia niktaliti iga wel makimandaro inochi paismej,²⁷ ijkón
 ken noTaj neḡtalij iga wel manimandaro; ijkón nō yejemen
 yawij kimandarotij paismej, iwán pox wel tamandaroskej,
 ayagaj wel kitenkuepiliskej; kitanilij iyenemigojmej ken
 tikita kuá' se kixamaḡa akōmi' iga weya'tepos.²⁸ Iwán
 nikmakaskej sitalin yej tawia' yowalti'.²⁹ Xikye'kakikaḡ yej
 iyEspiritoj Dios kijliá yej neḡtokaj."

3

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Sardis yej kitokaj Cristo

¹ 'Nō xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej
 neḡtokaj yej ichamej Sardis: "Ijkín kijtowa yej kipiá siete
 iyEspiritoj Dios iwán siete sitalin: Nej nikmati inochi yej
 ankichiwaj, momati iga annemela'creḡowaj, e' amejemen
 ken anmiktokej no-ixtaj iga ay' annetokaj.² Xisakaḡ iga ken
 anmiktokej waḡ amo ximosemakakaḡ iwán xinereḡdoḡkaḡ
 malej iga neḡsi iga ay' annereḡowaj; nikita'ya iga ayá'
 ankichiwaj ken noDios kiyē'ita.³ Xikeḡlamikikaḡ yej
 mitznexḡtilijkej iwán xikchiwakān, iwán ay'ya xikchiwakān
 yej ayekti. Siga ayá' ankipataj ken iga annemij, niati
 kaḡ amonokej, niga ankimatiskej kēman, niati ken tikita
 inón yej tachteki.⁴ Iwán ompa Sardis, onókejo' sekin yej
 ayá' nemi kisokiwiáj itzotzolmej,* iwán nemiskej nowaḡ,
 kajakijtinemiskej iyista'tzotzolmej, iga ijkón kajasij iga
 manemikaḡ.⁵ Yej yawij kitanilitij Tzitzimi' yawij kajakijtotij
 iyista'tzotzolmej, iwán ayá' nia nikpoloḡi itokamej ipan ama'
 kaḡ ijkuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iwán Dios, sino
 que nia nikijlitij noTaj waḡ iyangelejmej iga inimej yej
 nemela'tokaj.⁶ Xiye'kakikaḡ yej iyEspiritoj Dios kijliá yej
 neḡtokaj."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Filadelfia yej kitokaj Cristo

* 3:4 3:4 Tzótzol yej sokiyoj kijtojneki iga se ayá' ye'nemi.

⁷ 'Nq xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej neɓokaj yej ichamej Filadelfia: "Ijkin kijtowa yej ayí' kichíwa yej ayekti iwán ayí' takajkayawa, yej kipiá illavej el rey David, yej kuá' kitapowa kalten ayagaj wel kitzakua, iwán kuá' kitzakua, ayagaj wel kitapowa: ⁸ Nej nikmati inochi yej ankichiwaj. Nimitztapowilíjkeja se kalten yej ayagaj wel kitzakua; malej iga ayá' ampoxtajpalejkej, ankichijkej ken kijtowa notájtól, iwán ayá' nemi ankijtowaj iga ayá' anne-ixmatij. ⁹ Nej nikchíwas iga mamotankuáketzati motenoj inomej yej kitokaj iyojwi Tzitzimi', yej takajkayawaj iga kijtowaj iga judiyojmej, e' ayéj ijkón, iga makimatikan iga nej nimitzchokiliáj. ¹⁰ Ankichijkej ken nej nikijtowa iga nochi xikijyowikan, inón iga nimitzmanawiskej kuá' wí' iga tacastigaroloj noyan ipan tajli. Ijkón nesís a'yéj moconfiarowaj ipan nej. ¹¹ Ay'ya wejkatís iga niwí'. Xikchijtókán ken nemi ankichiwaj iga ni agaj amo mamitzkuilíkan yej Dios mitzmasaskej. ¹² Yej yawi kitaniłiti Tzitzimi', nej nia nikchíwati iga máj matayakanto ipan itiofan Dios, iwán ompa nikeman ayá' yawij kístij; iwán ipan yejemen nia nikijkuiloti itoká' noDios iwán itoká' iweyi-altepe' noDios, inón yej itoká' nueva Jerusalén yej Dios kititanis, iwán nq nia nikijkuiloti iyakapamej se'ya notoká'. ¹³ Xikyé'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej neɓokaj."

Mo-ijkuilowiliá yej chantitokej Laodicea yej kitokaj Cristo

¹⁴ 'Nq xikijkuilowili el ángel yej kitzto' toknimej yej neɓokaj yej ichamej Laodicea: "Ijkin nikijtowa nej yej ayí' nitakajkayawa, iwán yej nochipa nikijtowa yej melá', nej nikpewaltij inochi yej Dios kichij: ¹⁵ Nej nikmati inochi yej ankichiwaj. Nikmati iga anjokoxmej, ayá' antotonikej niga ansesé'mej. ¡Masej katka ansesé'mej o antotonikej! ¹⁶ E' como anjokoxmej iwán ayéj ansesé'mej niga antotonikej, nimisotas iwán amejemen ankisaskej ipan noten iga ayá' annemela'tokaj. ¹⁷ Amejemen ankijtowaj iga anmotapialíáj, anye'onokej iga ayá' mitzpolowaj nité; e' amejemen ayá' anmo-itaj iga ayá' ankipiáj nité, ampetzpobrejmej, ampachamej iwán amonokej amopetzkan. ¹⁸ Inón iga nimitzijliáj, manimitznamakiltikan ye'oro yej pánoja pan ti'ti iga ximomela'tapialíkan, iwán tzótzol yej istá' iga ximotaajakikan iga amo xipinawakan iga amopetzkan amonokej iwán xiktalilíkan yej mitzpajtilíáj amoyix iga xitachakan. ¹⁹ Nej nikajajwa iwán niknextiliá kén iga maye'nemi nochi yej nikneki. Inón iga inán poxsan xikyolmakakan iga xitokakan iyojwi Dios. ²⁰ Ta' xinekaki, nej nono' ipan mokalten iga nimitznotzto'; siga tinekaki

iwán tinekalapowiliá, nej nikalakis mokaliĵti' iwán tisen-takuaskej. ²¹ Jej kiĵaniliskej Tzitzimi', nia niktalĵtij noná' iga iĵkón ño marreinařokan ken nej newato' iga nirreinařowa, iĵkón ken nej ño niktanilij Tzitzimi' iwán nimotálija iwán noTaj kan yéj ewato' iga reinařowa. ²² Xikye'kakikan yej iyEspíritoj Dios kijliá yej netokaj."

4

Ken iga moweyimati Dios ipan cielo

¹ Kuá' tami' inĵn, nikita' se puerta tapojto' ipan cielo; iwán inón yej achto nenotza', yej tajtoj ken tikita inawatilka trompeta, sej ne-ijlij:

—Xitejkawi nijiga, iwán nia nimitznexĵilĵti yej mochiwas kuá' pánoja nochi yej tikita'.

² Iwán ikuá' iyEspíritoj Dios wáľaj noyakapan, iwán nikita' se trono,* ono' ipan cielo iwán ipan inón trono, a'pa yej ewatoya. ³ Iwán yej ewatoya ipan trono nešía ken tikita se te'ti de jaspe† yej este xótasan o cornalina,‡ iwán inón trono, kiyawaloĵtoya se akosamaľo' yej petaniá ken tikita tepayaktzĵn yej itoĵka' esmeralda.§ ⁴ Iwán inón trono kiyawaloĵtoya se' veinticuatro tronos iwán ipan inón veinticuatro tronos eĵewatoyaj veinticuatro ancianojmej,* inochimej ijista' itzotzolmej, iwán ipan itzontekomej kipiayaj icorónajmej† puro de oro. ⁵ Iwán ipan trono tapetaniá, tawopaya iwán tatikuĵniá; iyĵxtaj inón trono onoya siete ti'ti yej wejwelontoyaj, iwán inón siete tiwelon inonwa' siete iyEspíritoj Dios. ⁶ Iyĵxtaj inón trono onoya ken tikita lámar yej poxsan chipakti' iwán wel tachalo noyan atampa.

Iwán inón trono yej ono' tajkoyan kiyawaloĵtoya naĵi ken ánimál, kipiayaj trojaj iyĵxmej iyĵxtajpamej iwán itepotztajpamej. ⁷ Jej áchtopa de inĵmej animáľmej nešía ken teĵuani; iwán se' nešía ken toroĵtzĵn, iwán sewo' nešía ken taga'; iwán sewo' nešía ken águila yej patanto'. ⁸ Inawixtimej inomej animáľmej kipiayaj seis iyastakapalmej, iwán iyakapamej pepechĵtoyaj iĵtimej iwán este itampa iyastakapalmej; iwán semilwi' iwán senyówal iĵkĵn kĵtoĵtoyaj:

Kajasi iga mamopoxweyimatĵliti

toTeĵo Dios yej nochi wel kichĵwa,

yej ikyay onoya, óno'san inán iwán yáwiya wĵtzeti sej.

* **4:2** 4:2 "Trono" asiento kan motalía rey iga mandarowa. † **4:3** 4:3 Jaspe te'ti yej xoxokti'. ‡ **4:3** 4:3 Cornalina te'ti yej chĵliti'. § **4:3** 4:3 Esmeralda se' te'ti yej xoxokti'. * **4:4** 4:4 Español: "ancianos"; anka angeľejmej. † **4:4** 4:4 Xikita glosario "Corona".

⁹ Kuḗ' inomej animälmej kiweyimatiltiyaj iwán ki-makayaj gracias Dios yej ewato' ipan trono, inón yej ono' nochipa iwán ayí' mikis, ¹⁰ inomej veinticuatro ancianojmej motankuaketzej iyixtaj Dios yej kiweyimatiltiáj yej nochipa ono' iwán ayí' mikis; iwán kitemowiáj icorónajmej iwán kitáliáj iyixtaj kan ewato' Dios, iwán ijkín kijtowaj:

¹¹ Annoteko iwán annoDios, tej mitzajasi iga mamitzweyimatiltikan, iga nochi wel tikchíwa; iga tej tikchij inochi yej ono', onókejsan iga tej tikne' iga maonokan.

5

Ama' yej ayagaj wel kitapowa

¹ Iwán nikita' iga inón yej ewato' ipan trono, iga iye'ma' kikitzkijto' se kimilolama',* ijkuilijto' ta-íjti'pa iwán itepotztáj bapa iwán ye'tzakto' iga siete sellos.† ² Iwán nikita' se ángel yej poxsan kipiá poder, ijkín tajtoj recio:

—¿A'yéj kajasi makipostekili isellojyo iwán makitapo inín kimilolama'?

³ E' ayagaj wel kitapowaya inón kimilolama' niga wel agaj kitachiliaya, niga yej ono' ipan cielo, niga yej ono' ipan tajli, niga yej ono' taltampa. ⁴ Iwán nej nichokaya poxsan, iga ayagaj wel kitapowa inón kimilolama', niga ayagaj wel kileerowaya, niga agaj wel kitachiliaya. ⁵ Iwán se de inomej ancianojmej ne-ijlij:

—Amo xichoka; inón yej kijliáj “León”‡ yej reinarowa yej irrázajpa Judá, yej ipiltzín ipilówampa rey David, kitánija iga wel makitapo inón kimilolama' iwán iga makipostekili inón siete isellojyo yej kipiá.

⁶ Iná' trono iwán tatajkoyan inomej nawí animälmej, iwán tatajkoyan inomej ancianojmej, nikita' se Cordero§ yej neši iga kimiktíjkaja. Ejkatoya iwán kipiaya siete ikuakua iwán siete iyix; iwán inón siete ixmej kijtjneki siete iyEspíritoj Dios yej kititan noyan ipan tajli. ⁷ Inón Cordero kikuiko inón kimilolama' yej kikitzkijtoya iga iye'ma' inón yej ewato' ipan trono. ⁸ Kuḗ' kíkui'ya inón kimilolama', inawixtimej inomej animälmej iwán inomej veinticuatro ancianojmej motankuaketzej iyixtaj inón Cordero. Sejsé de inomej ancianojmej kipiayaj se arpa,* iwán kipiayaj wajkalmej

* **5:1** 5:1 Xikita glosario “Kimilolama’”. † **5:1** 5:1 Sello kitáliliyay ama' iga matzakto iga a'san neši amo makileero, petz yej kititaniliáj. ‡ **5:5** 5:5 León ken tikita tekuani wan kijtjneki Jesucristo. Gn 49:9 § **5:6** 5:6 Cordero ken tikita borregoijtzn wan kijtjneki Jesucristo. Xikita glosario “Borrego” wan “Cordero”.

Xikita no Ex 12:3,5. * **5:8** 5:8 Xikita glosario “Arpa”.

de oro, e' tentokej iga incienso,[†] inón incienso kijtojneki iyoracionej yej kicredojskeje Dios. ⁹ Iwán kikuikayaj inin nuevo taku':

Tej mitzajasi nokta iga xikui inón kimilolama' iwán iga xikpostekili isellojyo;

iga mitzmiktijkej, iwán iga moesyó anekojkej iga manimochiwakan itatki Dios,

nejemej de inochi raza, yej de sese'pa iga tajtowaj, de inochi altepemej iwán de inochi paismej.

¹⁰ Tikchij iga manimochiwakan reyejmej iwán sacerdotejmej iga toDios,

iwán niawij nimandarotij ipan tajli.

¹¹ Iwán nikita', iwán nikagui' itajtölmej mia' angelejmej yej kiyawalojtoyaj trono, iwán inomej animälmej iwán inomej anciänojmej. Inomej angelejmej onoyaj poxsan komatimej,[‡] ¹² iwán ijkín kijtowayaj recio:

In Cordero yej kimiktijkaj,

kajasi iga mamoweyimatilti iga nochi wel kichüwa wan nochi itatki,

nochi kimati wan pox tajpalej,

iwán kajasi iga yéj mamoye'ita wan mamoweyimatilti iwán yejsan mamotakuikili.

¹³ Iwán nikagui' nō iga inochi yej isatokej yej Dios kichij, yej onokej ipan cielo, yej onokej talpan iwán yej onokej taltampa iwán yej onokej ipan lámaz, kijtowayaj:

Kajasi iga Dios yej ono' ipan trono wan el Cordero

nochipa mamotakuikili, mamoweyimatilti,

iwán nochipa marreinarokan.

¹⁴ Iwán inawixtimej inomej animälmej, ijkín kijtowayaj: —¡Ijkón mamochüwa!

Iwán inomej veinticuatro anciänojmej motankuäketzkej iwán kiweyimatiltijkej yej nochipa ono' iwán nochipa onos.

6

Siete sello

¹ Iwán nikita' iga inón Cordero kipostekilij se de inomej iseyojyo iga kitapoj kimilolama', iwán nikagui' se de inomej nawí yej ken animälmej este toskatikuini' ken teyo' iga kijtoj:

—¡Xiwiki iwán xitachá!

² Nitachá' iwán nikita' se ista'kawayoj, wan yej kitejkawilijtinemiá kikitzkijtoya se tawijtöl. Kimakakej se corona,*

[†] **5:8** 5:8 Incienso ken kópal yej kitatiayaj kuä' kiweyimatiltiayaj Dios. Lv 16:12

[‡] **5:11** 5:11 "Poxsan komatimej" o millones de millones. * **6:2** 6:2 Xikita glosario "Corona".

iwán kitānīlija iyenemīgojmej wān kīsa' iga matatānili iwán iga nochipa matatāniliĵto.

³ Kuā' el Cordero kipostekilij se' sello, niká' iga se' yolka' yej ken tōrojtzīn kijtoj:

—iXiwīki iwán xitachaki!

⁴ Iwán kīsako se' māj kawayoj yej este chīlti' ken tiwelon. Iwán yej kitejkawilijtinemiá, kimakakej iga wel makichīwa iga amo maonolo tamelá nōyan ipan tajli, sino que mamosepanmijmiktilo; iwán kimakakej se weyi espada.

⁵ Kuā' inón Cordero kipostekilija tercer sello, nikagui' se'ya māj yolka' yej ixaya' ken taga', kijtoj:

—iXiwīki iwán xitachá!

Iwán nikita' se pīsti'kawayoj, iwán yej kitejkawilijtinemiá kikītzkijtoya se balanza. ⁶ Iwán nikagui' se tájtōl tatajkoyān inón nāwi animālmej, kijtowāya:

—Monamaka se kilo trigo yej ipatī' ke' kitāniá se iga tekipanowa semilwi', achōnsan nō iga mokowa eyi kilo cebada; e' amo xikpetznēmpolo aceite wān vino.

⁷ Kuā' inón Cordero kipostekilij cuarto sello, nikagui' se' animal yej ken águila yej patānto', kijtoj:

—iXiwīki iwán xitachá!

⁸ Nitachá', iwán nikita' se kosti'kawayoj, iwán yej kitejkawilijtinemiá itōka' Mikīlisti, iwán itepotztaj yaya se' yej itōka' Hades yej kijtojneki kan onokej yej miktōkej. Inīmej omēn wel kichīwaj iga ipan cuarta parte de inīn tajli mamomijmiktilo iga espada, mamayāmikilo, makoĵkokolis-mikilo iwán matamijmiktīkan tēkuānimej wān sekin animālmej.

⁹ Kuā' inón Cordero kipostekilij quinto sello, nikita' itampa altar toknīmej yej kimijmiktijkej iga kipowakej itájtōl Dios iwán iga momela'nēxtijkej iga ye'nemiáj iyīxtaj Dios.

¹⁰ Iwán kitēnēwīayaj Dios te tzajtziājpa iga kijtowāyaj:

—NoTēko tej yej atikchīwa yej ayēkti iwán ayī' titakajkayāwa, ¿este kēman timomaĵij iga xikitalti inōmej yej onokej ipan tajli, yej nejemēn nēmiktijkej?

¹¹ Entonces kimakakej itzotzolmej yej ijista', iwán kijlijkej iga mamochákāno' se' alīn tiempo, este que mamási-o' nochi yej kicredōjtokej Cristo yej yāwijo' nō mikitij kensan yejemēn.

¹² Nikita' kuā' inón Cordero kipostekilija isexto sello kimilōlāma', pēwa' iga pox molīn tajli. Tōnatī' mochij este chapóti'san ken tikita tzótzol yej moakiá kuā' mikilo, iwán la luna mochij este chīlti'san ken tikita esti. ¹³ Iwán sītalimej yej onokej ipan cielo wejwetzikej ipan tajli, ken tikita kuā' ejeka' yej pox tajpalej kixixīniliá se kuawi' itākilka.

¹⁴ Cielo poliwi' ken tikita kuą' se ąma' mokołochowa, iwán inochi tepemej iwán inochi tajkotąlmej† mopatakej kan ojonoyaj. ¹⁵ Iwán reyejmej yej onokej ipan tajli, iwán yej paréj tayakąntokej iwán yej motapialiąj, iwán ijefejmej soldądojmej, iwán yej pox mandarowaj, iwán escląvojmej‡ iwán yej ayéj escląvojmej, miyankej ipan texapomej iwán itzalan tewewetkej. ¹⁶ Kijliayaj tepemej iwán tewewetkej:

—Xiwetzikan noyakapamej iga xine-iyánakąn iyixtaj inón yej ewato' ipan trono iwán xine-iyánakąn iyixtaj el Cordero iga amo manęcastigarokąn; ¹⁷ iga ási'ya día kuą' poxsan yawi tacastigaroti iwán ayagaj yawi kijyowiti.

7

Dios kimąnawia yej itatki

¹ Kuą' tami' inin nikita', nikita' nawi angelejmej ejejkatokej ipan nawi inakastan inin tajli, yej kitzakuilijtokej nawi ejeka' iga amo makipitzakąn tajli, niga lámąr, niga se kuawi'. ² Nọ nikita' se' ángel yej witziaaya ikisáyampa tonati' iwán kipiaya iselloj* Dios yej nochipa onos. Inin ángel kitzajtzilij recio inón nawi angelejmej yej Dios kimá' iga wel makichiwilikan tejté yej ayękti tajli wan lámąr, ³ iwán kijtoj:

—Amo xikchiwilikan nité yej ayękti in tajli, niga lámąr, niga kuawimej miej aya niksellarowaj pan iyixkuą' yej kicredojojtokej Dios.

⁴ Iwán nikągui' ke' kiselląrojkej: iga inóchiya masi' ciento cuarenta y cuatro mil yej israelitąjmejpa. ⁵ Yej ipilowan ipilowąpa Judá doce mil sellado, iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowąpa Rubén iwán yej ipilowan ipilowąpa Gad doce mil sellado, ⁶ yej ipilowan ipilowąpa Aser doce mil sellado, yej ipilowan ipilowąpa Neftalí doce mil sellado, yej ipilowan ipilowąpa Manasés doce mil sellado, ⁷ yej ipilowan ipilowąpa Simeón doce mil sellado, yej ipilowan ipilowąpa Leví doce mil sellado iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowąpa Isacar. ⁸ Iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowąpa Zabulón, doce mil sellado yej ipilowan ipilowąpa José iwán doce mil sellado yej ipilowan ipilowąpa Benjamín.

Mia' yej ijichkati'san itzótzol

⁹ Kuą' tami' inin, nikita' iga pox onolo', inewi paįsmej, raza, tajtolmej iwán inochi ąltepemej onoyaj iyixtaj trono iwán iyixtaj el Cordero; poxsan komatimej este ay'ya

† **6:14** 6:14 Xikita glosario "Tajkotąl o Isla". ‡ **6:15** 6:15 Xikita glosario

"Esclavo". * **7:2** 7:2 Inin sello iga momaręarowa toknimej iga manęsi iga Dios itatki.

moojasi ke' onokej, este ijichkáti'san itzotzolmej iwán kikijkitzkiytoyaj soya'. ¹⁰ Inochimej ijkín kijtowaꝝaj recio: Tēmanawij toDios, yej ewato' pan trono, iwán tēmanawij iPiltz'in yej kijliáj Cordero.

¹¹ Iwán inochi angelejmej ejejkatoꝝaj iga kiyawalojtoꝝaj trono, iwán ancianojmej, iwán inón nawi animálměj, motankuaqetzkej itēnoj trono iwán motzojtzompilojkej este ipan tajli iwán kiweyimatiłtijkej Dios, ¹² kijoꝝtoꝝaj: ¡Ijkónyawa'!

Kajasi iga matikweyimatiłtikān toDios, tikmatij iga Dios pox bueno, yéj nochi kimati, matikmakakān gracias, matikyē'itakān iga yéj nochi wel kichīwa iwán pox tajpalej, ijkón mamochīwili nochipa. Ijkónyawa'.

¹³ Iwán se de inōmej ancianojmej neꝝtajtan:

—¿A'yéj in inimej yej este ijichkáti'san itzotzolmej? ¿Kān wāłkej?

¹⁴ Iwán nikijlij:

—NoTēko, tej tikmati.

Iwán yéj ne-ijlij:

—Inimej yej poxsan kinkochijkej, iwán kipakkej itzotzolmej iwán kistayaltijkej iga iyesyō el Cordero. ¹⁵ Inón iga onokej itēnoj trono kān ewato' Dios iwán semilwi' iwán senyówal kiweyimatiłtijtokej ipan weyitiōpan;† iwán yej ewato' ipan trono ki-ōmemawij inōmej iga sen-onoskej. ¹⁶ Ay'ya semi mayānaskej iwán nikēman ay'ya atānekiskej, iwán ay'ya tōnatataskej iwán niga tadotōnmikiskej, ¹⁷ iga Jesucristo yej kijliáj Cordero yej ewato' tajko trono yawi kicuidarōti inōmej ken tikita borregojmej. Iwán Jesucristo yawi kiwigati kān ono' atzontekon iwán yawij konitij a'ti yej kichīwas iga nochipa maonolo; iwán Dios yawi kipojpowilīti iyixamej.

8

Yej sesan sello kawi

¹ Kuā' inón Cordero kipóste'ya sello siete yej kipiá kimilōlama', santakāmpolijtikāwi' ipan cielo ken media hora. ² Iwán nikita' siete angelejmej ejejkatokej iyixtaj Dios, iwán kimakakej sejsé de yejemen se trompeta. ³ Iwán nikita' se' ángel, kikitzkijto' se tikaxaktz'in de oro, iwán moketza' itēnoj altar; iwán kimakakej komati incienso iga makisenētili wān iyoraciōmej yej kicređojtokej Dios iga makitatikān ipan altar de oro yej ono' iyixtaj trono. ⁴ Iwán ipōkyo incienso yej kitatijtoya el ángel kisenētilij wān

† 7:15 7:15 Xikita glosario "Weyitiōpan".

iyoraciomej yej kicređojkej Dios asi' este kan ono' Dios.
⁵ Iwán inón ángel kikui' tikaxaktzjn iwán kite mij iga tékol
 yej xojxotáto'o yej onoya ipan altar iwán kipatanaltij pan
 tajli; iwán tatikuini', mokagui' tawopaya, tapetani' iwán
 kuekuechka' tajli.

Trompetajmej

⁶ Iwán inomej siete angelejmej kikuikej itrompetajmej iga
 yawij tapitzatij.

⁷ Kuá' yej achto ángel kipitza' itrompetaj, wetzi' pan tajli
 tiawa' yej de hielo iwán ti'ti yej setito' wan esti. Iwán
 de cada eyi parte tajli, tata' se parte. Iwán de cada eyi
 kuawi', tata' no se kuawi'. Iwán nochi yej ixwatokej yej
 te xojxoxokti', tata'.

⁸ Iwán el segundo ángel no kipitza' itrompetaj, iwán
 momota' tepa iteki ipan lámaz ken tikita se weyi tepé'
 welontiaya; iwán de cada eyi parte lámaz, se parte mochij
 esti. ⁹ Iwán migui' se de cada eyi yej momati lamarijti'. Iwán
 se de cada eyi wejweyi akalmej xixitínikej.

¹⁰ Iwán kuá' éyiya ángel no kipitza' itrompetaj, se weyi
 sitalin ken tikita mechon wewelontiwalaj ipan cielo, iwán
 wetzito ipan se parte de inón eyi parte weyamej iwán pan
 atzontekomej. ¹¹ Inón sitalin itoka' Chichí'; iwán de cada eyi
 weyamej, se weya' chichiya' iwán mia' toknimej mikikej iga
 konijkej chichika'.

¹² Kuá' cuarto ángel kipitza' itrompetaj, xitini' tonati',
 metzti* iwán sitalimej iwán ay'ya xotakej se parte de eyi
 parte. Ijkón iga nawi horas tonati' atawiaya iwán tay-
 owakan nawi horas ayá' taweltametztónaya niga sitalimej
 ayá' taweltawiyaj.

¹³ Iwán nikita', wan nikagui' iga se ángel† patantiaya tajko
 cielo, ijkín kijtojiaya recio:

—¡Poxsan, poxsan moqatzajtziloj ipan tajli! ¡Poxsan
 tamajmájtıl iga éyi-o' ángel poliwi iga yawij kipitzatij
 itrompetajmej!

9

¹ Kuá' quinto ángel kipitza' trompeta, nikita' iga wétzi'ya
 se sitalin ipan tajli, iwán inón sitalin kimakakej llave
 yej iga motapowa xapo' yej pox wejkatan kan entokej
 malespírotoymej. ² Iwán kitapoj inón wejkatanxapo', iwán
 popoga' ken yej kisa ipan se pox weyi tiwelon iwán
 ipokyo kitakompachoj tonati' iwán ejeka'. ³ Iwán ipan
 inón pōkti kiskej chapolimej iwán sempatanikej noyan

* **8:12** 8:12 Metzti: luna. † **8:13** 8:13 O águila o moxi.

ipan tajli; iwán inomej chapolimej kitekimakakej iga wel matatankuakān ken tikita kōlomej. ⁴ Iwán kitekimakakej iga amo makikuakān tato' yej ono' ipan tajli, nité yej xojxokti' iwán nisé kuawi' amo makikuālikān iyiswayo, petz makitankuakān tokñimejsan yej ayá' kipiáj inón marca pan iyixkuā' iga manesi iga itatki Dios. ⁵ E' kitekimakakej iga amo makimiktikān tokñimej, sino que san matatankuajtokān cinco meses; iwán kuā' tatankuaj inōmpa chapolimej kualoj ken tikita kuā' tatankua kōlo'. ⁶ Íkuā' tokñimej yawij kinekitij mamikikān, e' awel mikiskej; malej kinekiskej magui' mamikíkanya, e' ayá' wel mikiskej.

⁷ Inomej chapolimej ken tikita kawayojmej yej machti-tokej iga wel mayakān kán tamijmiktilo; iwán ipan itzontekomej kipiáj ken tikita corona* de oro, iwán inochimej kipiayaj ixaya' ken tikita taga'. ⁸ Itzonkalmej ken tikita siwā' itzónkal, iwán itanmej ken tikita tekuāni itan. ⁹ Iwán iyelixmej tzaktoyaj iga ken tikita kuachti de tepos, iwán kuā' patānij, iyastakapalmej nawatij ken tikita kuacarretajmej yej kitilāna kawayoj yej yawij kán tamijmiktij. ¹⁰ Ipan ikuitapilmej kipiáj itzinmimayomej ken tikita kōlo'. Iwán iga inón ta-iknochijoskej cinco mej. ¹¹ Inomej chapolimej kipiáj se ijefejmej yej itōkā' el Ángel yej itēko wejkatanxapo'; inín ángel en hebreo† itōkā' Abadón iwán ipan griego kijliáj Apolión, yej nō kitojneki yej taxixitina.

¹² Ijkón panoj yej áchtopa yej pox tamajmájtīl, e' políwi-o' se' ome yej pox tamajmájtīl.

¹³ Kuā' sexto ángel kipitza' itrompetaj, nikagui' se tájtōl kīsaya tatajkoyān inomej nāwi ikuakua inón altar de oro yej ono' iyixtaj Dios, ¹⁴ kijlij inón ángel yej kikitzkijtoya trompeta:

—Xikxitoma inón nāwi angelejmej yej ijilpitokej itēnoj weya' Eufrates.

¹⁵ Ijkón iga kimajkajkej inón nāwi angelejmej iga makimijmiktikān se tokñin de cada eyi de nochi tokñimej. Inomej angelejmej Dios kipreparadoj nokta iga inonsan hora y fecha matamijmiktikān. ¹⁶ Iwán nikagui' iga ono' 200 millones soldadojmej yej nemij ipan kawayojmej.

¹⁷ Ijkón nikita' kawayojmej, iwán yej kitejkawilijtinemiáj moeltzaktinemiáj iga tepos yej chilti' ken tiwelon, este azulti' wān kosti'. Iwán kawayojmej kipiayaj itzontekomej ken tikita itzontekon tekuāni, iwán ipan itēn kīsaya ti'ti, pōkti iwán azufre. ¹⁸ Iwán se tokñin de cada eyi de nochi

* 9:7 9:7 Xikita glosario "Corona". † 9:11 9:11 Xikita glosario "Hebreo".

toknimej mikikej iga ti'ti, pɔkti iwán azufre yej kɨsayaj ipan iten kawayojmej. ¹⁹ Porq̃ue inomej kawayojmej tamiktiayaj iga itenmej iwán iga ikuitapilmej, porq̃ue ikuitapilmej nesía ken tikita kowa' iwán iga inón tamiktiayaj.

²⁰ E' yej ayá' mikikej iga inimej yej kɨsa' ipan iten kawayojmej, ayá' mokajkajkej iga kichiwaj yej ayekti, niga mokajkajkej iga kiweyimatiltiáj malespíritojmej iwán ayá' nɔ mokajkajkej iga kiweyimatiltiáj kuatosantojmej yej de oro, plata, bronce, de te'ti iwán yej de kuawi'. (Inomej kuatosantojmej ayá' tacháj, iwán niga takakij iwán niga wel nejnemij.) ²¹ Ayá' nɔ mokajkajkej iga tamiktiáj, niga nɔ mokajkajkej iga taachisarowaj, niga mokajkajkej iga namolnemij wán yej ayá' iwán namiktitokej, iwán niga nɔ mokajkajkej iga tachteki.

10

Ángel yej kipiá kimilolamatzin

¹ Iwán nikita' se' ángel yej poxsan tajpalej, temotiwitziá ipan cielo e' wɨtziaya ipan mixti, iwán pan itzontekon onoya akosamalɔ'. Ixaya' ken tonatɨ' iwán iyikxi ken ɔme takétzal yej wewelɔnto'. ² Sɛ kimilolamatzin* kipatajtoya ipan imá', iwán iga iye'ikxi taksa' ipan lám̃ar, iwán iga iyopoch-ikxi taksa' ipan tajli. ³ Iwán kuá' tajtoj, mokagui' ken kuá' tzajtzi tɛkuani, iwán kuá' tzajtzi', mokagui' siete teyo' itajtɔlmej. ⁴ Kuá' támi'ya tajtojkej inomej siete teyo', nikijkuilowayay yej kijtojkej, e' nikagui' sɛ tájtɔl yej wálay ipan cielo, iwán ne-ijlij:

—Tejsan xikichtakamatito yej kijtojkej inimej siete teyo' iwán amo xikijkui.

⁵ Iwán inón ángel yej nikita' taksato' ipan lám̃ar iwán ipan tajli, kajko' iye'má' cielojkóbapa, ⁶ iwán kijtoj:

—Niknojma-ijtowa iyixtaj Dios yej nochipa isato', yej kichij cielo, tajli, lám̃ar iwán nochi yej ipan onokej, iga ay'ya wejkatís iga mochíwas yej Dios kijtoj. ⁷ Kuá' asis iga siéteja ángel kipítzas itrompɛtaj, inón vej mochíwasya yej Dios kejlánto', san ken kijtojkej profɛtajmej,† yej itekipanowanímejpa Dios.

⁸ Inón tájtɔl yej nikagui' ipan cielo, sej nenɔtza' iwán ne-ijlij:

—Xaj iwán xikui inón kimilolamatzin yej kitapojto' inɛpa ángel yej sɛ iyikxi taksato' ipan lám̃ar iwán se' iyikxi pan tajli.

* **10:2** 10:2 Xikita glosario "Kimilolama".
"Profeta".

† **10:7** 10:7 Xikita glosario

⁹ Iwán niajki kan ono' inón ángel iwán niktajtánij iga manemaka inón kimilolamatzin, iwán yéj ne-ijlij:

—Xíkuiwa' iwán xikua. Iwán ipan moten tikmachilij este tzopeli' ken tikita nekti, e' kuá' asis mojtiko chichiyas.

¹⁰ Iwán nikuilij inón kimilolamatzin kan kikitzkijtoya iwán nikuaj; iwán kuá' nemi nikua, nikmachilij jake tzopeli' ken tikita nekti, e' kuá' támi'ya nikuaj, nojtiko chichiya'.

¹¹ Iwán yéj ne-ijlij:

—Yékti iga sej xikojpapowilikán yéj Dios kijtowa iga yawi mochiwati. Xikojpapowilikán inochi toknimej yéj onokej ipan inochi altepemej, inochi paismej, san kén itajtolmej wan xikojpapowilikán inochi reyemej.

11

¹ Iwán nemakakej se ojta' ken tikita inõmpa kuawi' yéj iga tamedirolo, iwán ne-ijlijkej:

—Ximoketza, iwán xikmediro itiõpan Dios iwán nõ xikmediro altar yéj ono' tiõpan-ijti', iwán nõ xikita ke'mej ompa onokej yéj kiweyimatiltijtokej Dios. ² E' ipatiojyo tiõpan amo xikmediro, iga inón patio kimakakej yéj ayá' kixmatij Dios iwán yejemen yawij kitataksatij nõyan Jerusalén iga ompa mandaroskej cuarenta y dos meses yéj masi mil doscientos sesenta días. ³ Iwán nia niktitaniti õme yéj notatõtampa iga makijtokan yéj nej nikijtowa, iwán inõmej yawij kipojtotij mil doscientos sesenta días, e' yawij kajakijtotij itzotzolmej inõmpa yéj moakiá kuá' mikilo.

⁴ Inimej õme tatitan kijtojneki inón õme olivo* iwán inõnsan nõ kijtojneki inón õme mechõnwewetkej yéj ono' itenõj Dios yéj iteko tajli. ⁵ Siga agaj kineki makichiwili tejté yéj ayékti, yejemen kikixtiáj ti'ti ipan itenmej iga kimela'tatiáj nokta iyenemigojwan; ijkõn yawi mikiti agaj yéj makineki makichiwili tejté. ⁶ Inimej õme tajtaga' wel kitzakuaj cielo iga amo mawiki tiawa' miej yejemen kipowaj tájtol yéj Dios kimaka; iwán wel nõ kichiwaj iga a'ti mamochiwa esti iwán iga kiknochiwaj la gente iga plaga este ke' iga yejemej kinekiskej. ⁷ E' kuá' inimej kitamijkeja itekipanõlmej, weyi animál yawi kisasi pan wejkatanaxapo' iwán yawi kimajmagatij iyõmextin, kitaniliskej iwán yawij kimiktijij. ⁸ Iwán inõmej animajmej yawij wetzikawitij ipan icallejmej Jerusalén kan toteko Jesucristo kimiktijkej ipan kuacruz, inón weyi-altepe' kitõjneki ken kuá' altepe' Sodoma iwán país de Egipto. ⁹ Iwán eyi días iwán tajko, inewi gente de nochí altepemej, de sese'pa raza, de inochi

* 11:4 11:4 Xikita glosario "Olivo".

tajtólmej, yawij kitatij animajmej kan miktokej iwán aki-makaskej lugar iga makitókakan. ¹⁰Yej chantitokej ipan tajli yawij pakitij iga mikikeja, póxsanya nokta yawij pakitij, este yawij mosesepantitanilitij regalo; porque inomej gente poxsan kijiay inón omen yej Dios kimakaya tájtól iga makipowakan. Inomej gente poxsan moknoçhiwayaj iga yej kichwayaj inón omen. ¹¹E' kuá' pánoja eyi días iwán tajko, Dios ki-ojopa-ixitij sej iwán sej moketzkej, iwán inochi gente yej kitakej poxsan momajtijkej. ¹²Iwán iyomexti inomej tajtaga' kikakikej ipan cielo se tájtól yej poxsan recio, ijkín kijlikej:

—Xitejkawikan nijiga.

Iwán tejkej ipan cielo ipan se mixti, iwán iyen-emigojwan kitztoyaj. ¹³Iwán íkuá' poxsan molin tajli, iwán se tájkol de cada diez de inón weyi-altepe' xixitínikej kajlimej iwán mikikej siete mil gente. Iwán la gente yej ayá' mikikej, poxsan momajtijkej iwán kiweyimatiltijkej Dios yej ono' ipan cielo.

¹⁴Inín yajki el segundo yej pox tamajmájtıl, e' na'ya wı' se'.

Siete trompeta

¹⁵Iwán kuá' ási'ya pan siete ángel iga kipıtza' itrompetaj, mokagui' tajtólmej yej recio ipan cielo, kijtowayaj:

Inán toTeko Dios iwán Cristo yej iPiltzın;

nochipa yawij mandarotij ipan tajli

wan ayı' tamıs iga mandarowaj.

¹⁶Entonces inomej veinticuatro ancianojmej yej ejewatoyaj ipan itronojmej iyixtaj Dios, motzojtzontókakej este ipan tajli iwán kiweyimatiltijkej Dios, ¹⁷kijtojtoyaj:

Nimitzmakaj gracias, noTeko,

Dios yej nochi wel tikchiwa,

tej yej ikyay tonó' iwán inán tonó' iwán tiaya tiwıtzeti,

iga nochi wel tikchiwa wan

tipéwa'ya iga tirreınarowa.

¹⁸La gente yej ayá' mitzixmatij, kuejkuesiwikej,

e' asi' día iga tia titacastigaroti,

wan nq asi' día iga tia tikjuzgaroti yej miktokej,

iwán tia nq tikmakati yej yękti yej mitzcređojtokej, yej

kipojkej motájtól,

iwán yej mitzweyimatiltijkej tia tikmakati yej yękti,

kesiá yej tejté iteki iwán yej até iteki,

iwán tia tikpoloti inomej yej kisosolowaj tajli.

¹⁹Entonces tapowı' itioipan Dios yej ono' ipan cielo, iwán tiopan-ijti' nestoya se ken baúl† kan ęntoya diez

† 11:19 11:19 Xikita glosario “Arca del pacto”.

mandamiento. Iwán tapetani' iwán mokagui' tawopaya, tatikuini', molin tajli iwán wetzi' tiawa' de hielo.

12

Siwa' wan kuakuakowawéj

¹ Iwán ijkín nesiko ipan cielo ken tepa iteki yej paréj weyi: se siwa' tzaktoya iga tonati' iwán la luna onoya iyikxitan iwán kitajliytoya se corona* yej kipiá doce sitalin. ² Inín siwa' tatalaxwijtoya, iwán tzajtzia' iga pilkualowaya iga yáwiya taonoltiti. ³ Iwán nesiko se' yej monextij ipan cielo: se kuakuakowawéj yej tatá' yej kipiaya siete itzontekon, diez ikuakua iwán se corona ipan sejsé itzontekon. ⁴ Iwán iga ikuitápił kiwawatatzoj se de cada eyi sitalimej yej onokej ipan cielo iwán kipajpatanaltij talpan. Inín kuakuakowawéj moketza' iyixtaj siwa' yej yáwiya taonoltiti, iga makikuali ipiltzin kuá' maki-onolti. ⁵ Iwán inón siwa' kita' se iyokichpiltzin, iwán iga ibaston de tepos yawi kimandaroti inochi gente. Después Dios kikuilij ipiltzin iwán kiwiga' no kan ono' yéj iga no mamotali ipan itranoj. ⁶ Iwán inón siwa' yajki ipan desierto, kan Dios nokta kichij iga ompa makitamakatokan mil doscientos sesenta días.

⁷ Máj máj momijmiktilo' ipan cielo, iga Miguel iwán iyangelejmej momijmiktijkej wan inón kuakuakowawéj. Kuakuakowawéj iwán iyangelejmej no lucharojkej, ⁸ e' kipolojkej, iwán yejemen kikixtijkej iga ayo' maonokan ipan cielo. ⁹ Iwán kikixtijkej inón kuakuakowawéj, inonsan ikyapakowa' yej itoka' Tzitzimi' yej kikajkayawa inochi gente, kipatantijkej talpan wan iyangelejmej.

¹⁰ Iwán nikagui' se tájtol yej recio ipan cielo, kijtoj:

—Dios kimanawija igentej; kinextij iga nochí wel kichíwa iwán yejsan reinarowa. Inán Cristo noyan reinarowa iga kipatantijkej talpan Tzitzimi' yej kitelwiaya tokniwan, kitelwiaya semilwi' iwán senyówal iyixtaj Dios. ¹¹ Tokniwan tatanilijkej iga iyesyó el Cordero iwán iga itájtol Dios yej yejemen kipowakej; yejemen ayá' majmawikej iga yawij kimiktij, majwa' kisentálkej iyalmajmej iga mamikikan. ¹² Xipakikan cielojmej iwán yej ipan amonokej. E', jlástimajsan yej chantitokej ipan tajli iwán yej chantitokej ipan lámár! Iga Tzitzimi' kuejkuesitiajki kan anchantitokej, iga kimati iga alín kipolowa iga políwisya.

¹³ Kuá' inón kuakuakowawéj kita' iga óno'ya talpan, kitalochtij siwa' yej kita' ipiltzin. ¹⁴ E' inón siwa' kimakakej ome yej wejweyi iyastakápal águila, iga wel mapatani

* 12:1 12:1 Xikita glosario "Corona".

iga mayawi ipan desierto, kan kitamakatoskej tres años y medio, ompa ay'ya wel casis inon kuakuakowawej. ¹⁵ E' inon kuakuakowawej kikixtij trojaj a'ti ipan iten iga kichwa se weya', iga siwa' makiwiga arresomoj. ¹⁶ E' tajli kipalewij inon siwa', iga tajli tapowi' iwán inochi kitoloj in inon a'ti yej inon kuakuakowawej kikixtijtoya ipan iten. ¹⁷ Iwán iga san inon, kuakuakowawej paréj kikuesowilij inon siwa', iwán yajki kimijmiktito ipilowampa inon siwa', ken tikitowaj inomej yej kichiwaj kensan tatekimaka Dios iwán kichiwaj ken tenextilia Jesús. ¹⁸ Iwán inon kuakuakowawej moketza' lamartenoj.

13

Ome wejweyi animaj yej tamajmajtiá

¹ Nimoketza' ipan xajli yej ono' lamartenoj. Iwán nikita' iga nemi kisa ipan lámaj se weyi animaj yej kipiá siete itzontekon, iwán diez ikuakua iwán ipan sejsé ikuakua kipiaya se icoronaj,* iwán ipan sejsé itzontekon ijkulijto' toqamej yej Dios kikuesowa. ² Inin weyi animaj yej nikita' ken tikita tekuani,† iwán iyiximej ken tikita oso iyikxi, iwán kipiaya iten ken tikita tekuaniwéj.‡ Iwán kuakuakowawej kimá' iga wel mamandaro, iwán kitajlij ipan weyi asientoj kan tatekimakas. ³ Se de itzontekon inin weyi animaj nesia kan tzontektoya yej este wel miki, e' inin kan tzontektoya pajti', iwán nochi gente yej onokej ipan inin tajli madmiradokej iwán kitokakej inin weyi animaj. ⁴ Iwán kiweyimatihtijkej inon kuakuakowawej iga kimá' poder inon weyi animaj; no kiweyimatikej weyi animaj, kijtowayaj la gente:

—Ateyi se' ken inin weyi animaj, ayagaj wel momatiá iga iwan mamomijmikti.

⁵ No kimakaltijkej iga inon weyi animaj makijto tajtolmej yej iga imatika mokichmati, iwán kimajlijia Dios; iwán kitajkej iga mamandarojto cuarenta y dos meses. ⁶ Iwán ijkón kichij, kimajlij Dios, kimajlij itoka' Dios, kimajlij íkal Dios iwán kimajlij yej onokej ipan cielo. ⁷ No kimakaltijkej iga makimijmikti yej kitokaj iyojwi Dios, este que makitanilikan; iwán kimakakej iga wel makimandaro inochi raza, ipan inochi altepe', ipan inochi tajtolmej iwán ipan inochi nación. ⁸ Yej chantitokej ipan tajli poxsan kiweyimatihtijkej inon weyi animaj, petz yej ayá' ijkulijto' itokamej ipan iyama' el Cordero. Iga kuá' mochij inin tajli,

* **13:1** 13:1 Xikita glosario "Corona". † **13:2** 13:2 "Ken tikita tekuani": leopardo. ‡ **13:2** 13:2 "Ken tikita tekuani": león.

mo-ijkuiloj itoꝓamej yej nochipa onoskej wān Dios ipan āma' yej kipiá el Cordero yej mikika.

⁹ Si agaj wel takaki, makiye'kaki. ¹⁰ Yej yawij kipresojwītij yej kitokaj Dios, yejemej nō yawij kipresojwītij. Iwān yej yawij kimiktītij iga espada yej kitokaj Dios, nō yawij kimiktītij iga espada. Inōn iga yej kitokaj iyojwi Dios makijyowīkan iwān mamocnfiarokan pan Dios.

¹¹ Máj máj nikita' se' anímāl nemi kisa ipan tajli. Inín kipiaya ome ikuakua ken tikita borregoꝓtzi, e' tajtowaya ken kuakuakowawéj. ¹² Kipiaya poder kensan yej áchtopa weyi anímāl wān tekipanowaya iga yéj, iwān kichij iga inochi gente yej ono' ipan tajli makiweyimatītikan yej áchtopa weyi anímāl yej pajti' kan tzontektoya malej iga inōn katka mamíktoya. ¹³ Nō kichiwaya milagrojmej iga manesi iga ayéj námōl, este ipan cielo kiwetziltij ti'ti ipan tajli iyixtaj la gente. ¹⁴ Inōn kichij milagrojmej iga kimaka poder yej áchtopa weyi anímāl, kikajkayaj inochi toknimej yej ono' ipan tajli. Iwān kitekimá' iga makichiwakan se iyimagen inōn áchtopa anímāl yej kitzontekaj iga espada iwān ayá' migui'. ¹⁵ Iwān inōn segundo weyi anímāl kimakakej poder iga makimaka vida inōn imagen iwān iga makitajtolti. Iwān yej ayá' yawi kiweyimatitij inōn imagen yawij kimiktītij. ¹⁶ Iwān kichij iga inochi gente, yej kipiá itekiyo iwān yej ayá', yej kipiá tomīn iwān yej akipiá tomīn, esclavojmej iwān yej ayéj esclavojmej, makitalilīkan se marca ipan iye'ma' o pan iyixkuá'. ¹⁷ Iwān ni agaj awel takowa niga tanamaka, siga ayá' kipiá la marca o itoꝓa' inōn anímāl o inūmerojyo itoꝓa'. ¹⁸ Iga se mamomachti inín, kineki poxsan matajlamiki; si agaj kentenderowa makimati te kijtojneki inūmerojyo anímāl, tága'pa inūmeroj. Inōn número seiscientos sesenta y seis.

14

Kitakuikiliáj Cristo

¹ Después nitachá' iwān nikita' el Cordero onoya iyixko tepe' yej itoꝓa' Sion. Sen-onoyaj iwān inōn Cordero ciento cuarenta y cuatro mil tokniwān yej pan iyixkuá' ijkuilijto' itoꝓa' el Cordero iwān itoꝓa' iTaj. ² Iwān niká' se tájtōl yej wāljaj ipan cielo ken a'ti kuá' poxsan wōpa, ken kuá' poxsan tatikuīni, inōn tájtōl ken tikita kuá' nemi kitzotzonaj mia' arpa.* ³ Iwān kikuiktōyaj se nuevo takui' iyixtaj trono, iwān iyixtaj inōmej nawi animālmej iwān iyixtaj ancianojmej. Iwān ayagaj wel kimati inín takui' petz inōmej ciento

* 14:2 14:2 Xikita glosario "Arpa".

cuarenta y cuatro mil yej Dios kimānawij kan onolo' ipan inin tajli. ⁴ Inimej yej ayí' nokta motekkej wan siwa',[†] sino que ye'nemikej, iwán kitokaj el Cordero kansan yawi. El Cordero kikowa' inimej iga iyeyso, kitapejpen yej áchtopa mochijkej itátkipa Dios iwán el Cordero, inimej momakaj iga makichiwakan ken kineki Dios. ⁵ Iwán ayí' takajkayajkej iga ye'nemij iyixtaj Dios.

Eyi ángel kipowaj itajtqlmej

⁶ Iwán nikita' se' ángel patantinemi tajko cielo yej kinentiá ye'noticij yej ayí' tamis, yej mamopowili inochi gente yej ono' ipan tajli, inochi naciomej, raza iwán de nochi altepemej san ken tajtowaj. ⁷ Iwán kijtowa recio:

—Xikmajmawilikān Dios iwán xikweyimatiltikān, pues ási'ya hora iga yéj yawi tajuzgaroti; iwán xikweyimatikān inón yej kichij cielojmej iwán tajli, lámā, iwán inochi atzontekomej.

⁸ Iwán se' ángel nō kijtoj recio:

—Xixitini'ya in Babilonia yej weyi-altepe', iga kinextilijtoya mia' naciones iga makiweyimatiltikān idolojmej, iga inón kichiwaj kenkuá' tawānaj iga vino iwán yawij wan sesé.

⁹ Wan se' tercer ángel del cielo kijtoj recio:

—Siga agaj kiweyimati animāl wan iyimagen iwán siga motemaka iga makipiá imarcej pan iyixkuá' o ipan imā', ¹⁰ Dios kipoxkuesowilij iwán yawi kicastigaroti iwán yawij kiknochijtotij ipan ti'ti iwán azufre, kiknochijas iyixtaj iyangelejmej Dios iwán iyixtaj el Cordero. ¹¹ Iwán nochipa popoktos ti'ti iga kicastigarojtoskej semilwi' iwán senyówal yej kiweyimatij animāl iwán iyimagen, wan yej kipiáj marca yej itoka' inón animāl. ¹² Ijkón yej kicredojtokej Dios iwán kichiwaj ken ga tatekimaka, amo mamosemakān iga kitokaj iyojwi Jesús.

¹³ Niká' se tájtql ipan cielo yej ne-ijlij:

—Xikijkuilo yej nia nimitzijliti: “Mayolpakikān desde inán yej mikij ipan iyojwi toTēko.” El Espíritu Santo kijtowa iga inomej yawija mosewītij, áyo'ya tekipanoskej. Inochi yej kichijkej yej yēkti, yatī iwamej.

Dios kijuzgarowa nochi yej ono' ipan tajli

¹⁴ Después nitachá', iwán nikita' se mixti este istā' iwán iyixko mixti ewato' a'pa yéj tachá ken tikita iPiltzīn Taga'. Kitālijtoya se corona[‡] de oro iwán kikitzkijtoya se ken machete yej pox tateki yej iga motékpa trigo. ¹⁵ Iwán kisa'

[†] 14:4 14:4 Anka inin kijtojneki iga ayá' kiweyimatiltijkej idolojmej. [‡] 14:14 14:14 Xikita glosario “Corona”.

ipan weyitiopan se' ángel iwán kitzajtzilij recio yej ewato' iyixko mixti:

—Iga momachetej xiktékiya trigo; iga ási'ya itiempoj iga mamoteki, iwán la cosecha yej ono' ipan tajli chika'ya.

¹⁶ Iwán yej ewatoya ipan mixti kipanoltij imachetej ipan tajli iwán kitegui' yej chika'ya.

¹⁷ Iwán kisa' se' ángel ipan weyitiopan yej ono' ipan cielo, nō kikitzkijtoya imachetej yej pox tateki. ¹⁸ Iwán kisa' ipan altar se' ángel yej kipiá poder iga tapolowa iga ti'ti, iwán kitzajtzilij recio yej kikitzkijtoya machete yej pox tateki, kijlij:

—Xiktékiya iga momachetej yej pox tateki inomej racimomej de uva yej ono' ipan tajli iga yojoyksitókeja.

¹⁹ Iwán el ángel kipanoltij imachetej ipan uvajyoj, § iwán kitegui' uvajmej yej ono' ipan tajli, iwán kakij kan yawi mopatzkati, inōn kijtojneki weyi castigo yej Dios kititanis. ²⁰ Uvajmej kipatzkakej kan ay'yéj altepe' iwán kan mopatzka' uva kisa' esti, tejkaj este ipan iten kawayojmej, inōn esti motaloj trescientos kilómetros.

15

Angelejmej wan siete plaga iga ta-iknochiwaj

¹ Nō nikita' ipan cielo se yej este temajtiá yej ayi'pa mo-ita: siete angelejmej yej kiwajligayaj siete plaga yej iga tacastigarōwa. Kuā' tamis inochi inimej, Dios ay'ya kuesitos.

² Iwán nō nikita' lámār ken tikita vidrio nelijto' iwán ti'ti. Iwán nikita' nō ejejkatokej ipan lámār inomej yej kitānilijkej weyi anímāl iwán iyimagen iwán imarcej inōn weyi anímāl. Nochi inimej gente, Dios kimá' sejsé iyarpajmej.* ³ Iwán kikuikakej yej itaku' Moisés yej tekipanowaya iga Dios, yej itaku'pa nō el Cordero, kijtowayaj:

Tej tinoTēko, nochi wel tikchiwa.

Weyi iwán pox mōnsaj yej tej tikchiwa.

Yēkti iwán melá' inochi yej tikijtowa iga mamochiwa.

Tej yej tikmandarowa nochi yej ono' ipan tajli.

⁴ NoTēko, ¿a'yéj ayá' mamitzmajmawili?

¿A'yéj ayá' mamitzweyimatilti?

Tejsan mosēlti yej ayí' tikchiwa yej ayēkti,

iwán inochi naciomej witzetij iwán mitzweyimatiltiskej,

iga inochi kitakej yej tej tikchiwa poxsan yēkti.

⁵ Wān nikita' iga tapowí' tiopan ipan cielo, inōn kuetaxtiopan† kan moenayaj patachte'timej kan ijkuilijto' iley

§ 14:19 14:19 Xikita glosario "Uva". * 15:2 15:2 Xikita glosario "Arpa".

† 15:5 15:5 Hch 7:44. Nō xikita glosario "Kuetaxtiopan".

Dios yej kimá' Moisés. ⁶ Iwán ipan inón kuetaxtiōpan kışkej inōmej siete angelejmej yej kipiayaj siete plagajmej, kakijtokej ye'tzótzol yej chijto' iga lino‡ este pepetani, iwán kitalijtoyaj icintorōmej de oro este iyelixtēnojmej. ⁷ Iwán se de inōmej nawi animālmej yej onoya iyixtaj Dios, kimá' sejsé de inōmej siete angelejmej se wájkal yej chijto' iga oro yej tento' iga yej Dios yawi tacastigarōti; Dios yej nochipa onos wan ayí' mikis. ⁸ Inón weyitiōpan temi' iga pōkti yej wıtzıaya ipan iweyipoder Dios, iwán ayagaj wel kalaki ipan inón weyitiōpan, este que mapano inón siete plaga yej kipiayaj inōmej siete angelejmej.

16

Wajkalmey yej kipiajpiá yej iga Dios tacastigarōwa

¹ Iwán nikagui' se tájtōl recio kışaya ipan weyitiōpan, ijkın kijliaya inōmej siete angelejmej:

—Xakan ipan tajli iga xikawatij inón siete wájkal yej kipiajpiá yej iga Dios tacastigarōwa.

² Iwán yej áchtopa ángel yajki, iwán kitoyaj ipan tajli yej onoya ipan iwájkal, iwán inochi gente yej kipiayaj imarčaj weyi animāl iwán kiweyimatiáj iyimagen, kışa' iyakapamej kókol yej pox kualo.

³ In segundo ángel kitoyaj ipan lámar yej kipiaya ipan iwájkal, iwán lámar mochij ken tikita iyesyoy yej mikto', iwán migui' inochi yej onoya ipan lámar.

⁴ In tercer ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal, ipan a'timej iwán ipan atzontekomej iwán mochij esti. ⁵ Iwán nikagui' ijkın kijtoj inón ángel yej kicuidarōwa a'timej:

—Tej noTēko yej nochipa tonoya iwán nochipa tonos, tej ómpaya ken tikchıwa iwán kajasi iga ijkın titacastigarōwa. ⁶ Iga yejemej kimiktijkej yej moconfiarowaj ipan tej, iwán kimiktijkej moprofetajmej, iwán inán tej tikchij iga makonıkan esti, puej ijkón kajasi.

⁷ Iwán nikagui' se' tájtōl yej kışa' itēnoj altar, kijtowa:

—NoTēko Dios yej nochi wel tikchıwa, ken tej tita-juzgarōwa ómpaya nokta.

⁸ Iwán el cuarto ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal ipan tōnatı', iwán kichij iga tōnatı' wel makimela'tati la gente iga tiwelōn. ⁹ Iwán inochi este tátaya ikajlomej iga pox totōni' tiwelōn. E' malej ijkón ayagaj kipata' ken iga nemi iga makinā'techo Dios niga kiweyimatiłtijkej. Majwa' kimalıljıkej Dios yej kitıtani inımej yej tacastigarōwa.

‡ 15:6 15:6 Lino achi ken ichka', e' chijto' iga se'pa planta.

¹⁰ In quinto ángel kitoyaj yej kipiaya ipan iwájkal ipan itronoj weyi anímaj iwán kan mandarowa inón weyi anímaj tamichkantitikawi', iwán yej kiweyimati inón weyi anímaj molenguajtankuayaj iga kualowayaj. ¹¹ Iwán kimalijlijkej Dios yej ono' ipan cielo. Maltajtowayaj iga kualotoyaj iga kipiayaj ikokolmej. E' ayá' kikajtejkej iga kichiwaj yej ayekti.

¹² Iwán in sexto ángel kitoyaj no yej kipiaya ipan iwájkal ipan weya' yej itoka' Eufrates; iwán wagui' in weya' iga wel mapanokan inomej reyejmej yej witezj ikisáyampa tonati'.

¹³ Wan nikita' iga kisa' eyi yej ayéj ye'espíritoj, ken tikita kalamej. Se kisa' ipan iten kuakuakowawéj, se ipan iten weyi anímaj iwán se ipan iten yej ayéj mela'profetaj. ¹⁴ Inímejwa' iyespíritojmej tzitzimimej yej kichiwaj milagro. Iwán kinechkoskej inochi reyejmej yej onokej ipan inin tajli iga mamomijmiktikan kuá' Dios yawi tajuzgaroti.

¹⁵ ToTeko kijtowa:

—Ta' xikitakan, nej niwi' kuá' ayá' momati, ken se yej tachteki. Poxsan paktos yej kichijtos ken Dios kineki iwán iga ijkón kichijtos kenkuá' taajakijtos, ayá' nemis ipetzkan iwán ayá' pinawas.

¹⁶ Iwán inomej espíritojmej yej malojmej kinechkoj reyejmej kan itoka' Armagedón ipan tájtól Hebreo.*

¹⁷ Iwán ángel número siete kitoyaj iwájkal ipan ejeka'. Iwán ipan weyitiopan yej ono' ipan cielo, Dios tajtoj recio, kijtoj:

—Níkchija nochi.

¹⁸ Íkuá'san tapetani', tawopa' iwán tatikuini' iwán kuekuechka' tajli, inón talolin poxsan recio, nikeman ayi' panoj ijkompa talolin desde kuá' onolo' ipan tajli. ¹⁹ Iwán weyi-altepe' yej itoka' Babilonia, tzatzayani' tajli, éyiya mochi. Iwán altepemej yej ono' ipan inewi tajli xixitínikej. Ijkón Dios kejan inón weyi-altepe' Babilonia iga kichijtokej yej ayekti, inón iga poxsan kicastigaroj. ²⁰ Inochi tajkotálmej† iwán tepemej, poliwiki. ²¹ No wala' ipan cielo weyi granizo yej wetzi' ipan la gente. Inomej granizo iyetika ken cuarenta kilo. Iwán tajtaga' kimalijlijkej Dios iga wetzi' inón granizo, iga poxsan tapoloj inón granizo iga Dios tacastigaroj.

17

Siwa' yej najnamolnemi

* **16:16** 16:16 Xikita glosario "Hebreo". † **16:20** 16:20 Xikita glosario "Tajkotál o Isla".

¹ Iwán wáľaj se de inomej siete ąngelejmej yej kipiayaj siete wajkalmej, iwán ne-ijlij:

—Xinejnemi iwán nia nimitznęxtilįti ken iga Dios yawi kicastigaroti inón siwá' yej najnańolnemi yej ewato' itenoj mia' weyamej. ² Reyejmej, iwán la gente de inewi ąłtepemej kichijkej yej ajayękti iwán inón siwá' yej najnańolnemi yej kinęxtilįkej iga makiweyimatiłtįkan idolojmej.

³ Iwán iyEspįritoj Dios asi' noyakapan iwán el ąngel newįga' ipan se desierto. Ompa nikita' se siwá' ewato' ipan weyi ąńımal yej ęılıti', iyakapan ijkuilįto' tajtolmej yej Dios kijiya, inón ąńımal kipiaya siete itzontekon iwán diez ikuąkua. ⁴ Siwá' kakįto' itzótzol yej ąxokoti' iwán ęılıti', kitalįtoya oro, te'ti ken diamante iwán perlas.* Kikįtzkįtoya se wajkaltzın de oro tentoya iga vino, inón vino kįtojneki iga kichij yej pox ajayękti iwán tanęxtilį iga mamoweyimati idolojmej. ⁵ Ipan iyįkua' siwá' ijkuilįto' toka' yej ayá' momati te kįtojneki, kįtowa: "WeyiBabiloniaj yej tanęxtilį iga siwatkej manajnańolnemikan, iwán inochi yej moęıwa yej ayękti ipan inın tajlı." ⁶ Iwán nikita' iga inón siwá' tawąn iga konij iyesyomej yej moconfiarowaj ipan Dios yej kimiktįkej iga kipowaj itąjtol Jesucristo. Kuą' inón nikita', este nimadmirądoj. ⁷ Iwán inón ąngel ne-ijlij:

—ęTe iga timadmirądowa? Nia nimitznęxtilįti te kįtojneki inón siwá' iwán inón weyi ąńımal kan ewato' siwá', inón weyi ąńımal yej kipiá siete itzontekon iwán diez ikuąkua. ⁸ Weyi ąńımal yej tikita', onoya iwán inán ay' teyi. Yawi kįsati ipan wejkatanaxapo', e' iga san yawi mela'poliwiti. Desde kuą' moęıw inın tajlı, Dios kįkuilįoj itokamej ipan ąma' kan neši aja'yęj noęıpa onoskej iwán Dios. Yej ęąntitokej ipan tajlı, inomej yej itokamej ayá' ijkuilįto' ipan inón ąma', yawij majmawitį kuą' kitaskej inón weyi ąńımal yej onoya iwán inán ąyo'ya teyi, e' wı'o' sej.

⁹ 'Inın iga yejsan ye'tajlamiki wel kimatis te kįtojneki: Inón siete itzontekon ąńımal, kįtojneki siete tepe'† kan ewato' siwá'. ¹⁰ Nę kįtojneki siete reyejmej. Cinco de inomej reyejmej wetzįkeja, el sexto rey mandąrojt' inán, iwán el séptimo aya teyi inán. Kuą' wı', ayá' wejkatįs iga mandąroj. ¹¹ Weyi ąńımal yej ęılıti' yej onoyaw wąn inán ay' teyi, yęj se de inomejpa siete reyejmej; inonwa' mokuępas iga inón másįsya ocho rey; e' yawi mela'mikįtiya.

¹² 'Inomej diez kuąkuamej, inón kįtojneki diez reyejmej yej aya mandąrowaj; e' yawij gubernąrotį iwán weyi

* **17:4** 17:4 Perla pox valęrowa, ken tikita tetzın ke'pa ajayo' wąn iga perla wel moęıwa kęska'. † **17:9** 17:9 Siete tepe' anka kįtojneki ąłtepe' Roma.

anímal petz se hora. ¹³ Inímej diez reyejmej sansé iyalmajmej kipiáj iga yawij kipalewítij iga inón weyi anímal mamandaro. ¹⁴ Yawij momijmiktítij iwán el Cordero, e' el Cordero yawi tataniliti iga yéj nokta iTeko nochi tekomej wan Rey iga nochi reyejmej. Iwán el Cordero sen-onoskej iwán yéj Dios kinotzkej iwán kitapejpenkej iwán moconfiarowaj nochipa ipan yéj.

¹⁵ El ángel nō ne-ijlij:

—Inomej a'timej yéj tikita' kan ewato' inón siwa' yéj najnamolnemi, inomejwa' kijtojnekij yéj chantitokej ipan altepemej yéj onokej ipan nochi nación san katiapay itajtölmej. ¹⁶ Inomej diez kuakuamej yéj tikita' kipiá weyi anímal, yawij kijiyatij inón siwa' yéj najnamolnemi, yawij kikajtewatij iselti iwán ipetzkan, yawij kikuálitij inakayo siwa' iwán yawij kitatítij ipan ti'ti. ¹⁷ Dios kitalij ipan iyalmajmej inomej reyejmej iga makichiwakan ken Dios kineki, iga kipiakej sesan iyalmajmej iga kipalewijkej iga weyi anímal wel mamandaro este que mamochiwa ken kijtoj Dios. ¹⁸ Inón siwa' yéj tikita', inonwa' kijtojneki weyi-altepe' yéj irrey tatekimaka ipan nochi reyejmej yéj onokej ipan tajli.

18

Tata altepe' Babilonia

¹ Iwán nikita' se' ángel walaj ipan cielo yéj kipoxpiá poder. Kitawij tajli iga itiyō. ² Iwán ijkín kijtoj recio:

—Xixitini'ya, xixitini'ya weyi-altepe' Babilonia, iwán inán móchija kan mochantiáj tzitzimimej, ompa íchanya inochi malespiritomej iwán kan moxeketiáj totomej yéj ayá' mokua iwán mo-ijiya. ³ Iga inochi paismej kichijkej yéj ayékti ken kichiwaj yéj ichamej Babilonia iga kiweyimatiłtijkej idolojmej. Iwán inochi reyejmej de inin tajli ijkonsan kichijkej. Iwán tanamakanimej kipoxpiakej tomin iga yéj chantitokej Babilonia kikojkej nochi yéj kiyoltlanayaj.

⁴ Iwán nikagui' se' tájtöl ipan cielo kijtowa:

—Xikisakan ipan inón weyi-altepe' Babilonia, amejemej yéj nimitztapejpenkej, amo nō tewān xikchiwakan yéj ayékti iga amo nō mamitzcastigarokan. ⁵ Ási'ya iyixtaj Dios iga inomej yéj onokej Babilonia kichijtokej yéj ajayékti, iwán Dios ayá' nemi kelkawa. ⁶ Makichiwilikan Babilonia kensan kichiwilij sekin; makicastigarokan ome vej ke' yéj kicastigarōj sekin. Makichiwilikan ome vej yéj mitzchiwilijkej iga nō makimachili ken iga kualo. ⁷ Achonsan nō xicastigarokan ke'san yéj moweyimati' iwán ke'san kichij yéj

ayekti. Yéj moweyimati' iwán kijtoj ipan iyalmaj: “Nej nigaj newato' iga nej nochi nikmandarowa; nej ayéj ken se lástima siwa' yej mi' iwéj wan akipiá yej kipalewiá, nej nikeman ayá' nimoknomatitos.” ⁸ Inón iga ipan sansé día yawi wetziti iyakapan inimej yej tacastigarowa: mikílisti, chokalis iwán apis, iwán yawij kitatitij iga ti'ti, iga toTeko Dios yej nochi wel kichíwa kijtoj iga ijkón kajasi iga makicastigarokan Babilonia.

⁹ Reyejmej de inewi tajli yej kichijtoyaj yej poxsan ayekti, kensan kichíwa weyi-áltepe' Babilonia iga kiweyimatiltijkej idolojmej iwán kichijkej nochi yej kiyótilanayaj, yawij chokatiw iwán moknomatiskej kuá' kitaskej iga inón weyi-áltepe' popóktó'ya iga nemi tata. ¹⁰ Wéjkan kawiskej iga kimajmawiliskej iga makisencastigarokan iwamej, iwán kijtoskej:

—¡Ay! ¡Q'xan Babilonia yej tiweyi-áltepe', tej yej nochi tikmandarowaya! Inán nimanjnsan titata'.

¹¹ Nochi tanamakanimej chokaj iga moknomatij iga inón weyi-áltepe', iga ay'ya teyis kan tanamakaskej. ¹² Ayagaj kikowas yej kinamaka yej chijto' iga oro, plata, te'ti yej mojmónsajti', perlas, tzótzol de lino yej pox tzotakti', de seda yej axokoti' iwán chilti', nq inochi kuawimej yej ajwiya'pa, marfil,* kuawimej yej mojmónsajti', bronce, tepos, mármol;† ¹³ canela, especias yej ajwiya', incienso, mirra, perfumes, vino, aceite, harina yej kuécti', trigo; yolkamej yej motamamaltia, borregojmej, kawayojmej, kuacarrétajmej, iwán este toknimej yej kikuij iga esclavo. ¹⁴ Kijliskej inón weyi-áltepe':

—Ay'ya tikpiá yej tikpiaya yej tikpoxpiasnekiá, tikpóloja. Nikeman ay' tikpiás sej nochi yej pox patiyoj iwán yej mojmónsajti' yej tikpiaya.

¹⁵ Yej ompa tanamakatojaj, pox tatanikej iga yej kinamakayaj pan inón weyi-áltepe', e' kuá' kitaskej iga nemi tata, pox wejka kawiskej iga kimajmawiliskej iga makisencastigarokan iwamej, chokaskej wan moknomatiskej. ¹⁶ Iwán kijtoskej:

—¡Pobre inón weyi-áltepe'! Onoya ken tikita katka se siwa' yej kakijto' itzótzol de lino yej pox tzotakti' iwán tzótzol yej axokoti' iwán chilti', kitálijtoya oro, te'ti yej mojmónsajti' iwán perlas. ¹⁷ ¡Ipansan se hora tata' komati yej poxsan patiyoj!

* **18:12** 18:12 Marfil: elefante kipiá qme ken itan yej weyakti' yej kjasaj itampa iya', inón chijto' iga marfil. † **18:12** 18:12 Mármol te'ti yej mónsajti' yej wel motzotawa.

Ikapitamej aḱalmej, la gente yej yaya ipan aḱalmej, marinerojmeĵ iwán inochi yej tekipanowayaj ipan lám̄ar, wejka moketzaskej. ¹⁸ Kuḱ' kitaskej p̄okti iga nemi tata inón weyi-áltepe', tzajtziskej:

—¿K̄an tiawij tikasitij se' weyi-áltepe' ken inín?

¹⁹ Iwán motaliliskej tajli ipan itzontekomej iwán tza-jtziskej:

—¡Lástima, lástima; inín weyi-áltepe'! Iga itom̄in r̄icojtiakej inochi yej kipiayaj aḱal ipan lám̄ar; ĵinán ni-manĵnsan poliwi'!

²⁰ E' tej cielo xip̄aki, iwán n̄o map̄akik̄an prof̄etajmej, apostolejmej iwán inochi yej kitokaj Dios, iga Dios kicastigar̄oj inón weyi-áltepe' iga ijk̄ón kajasi iga nochi yej mitzch̄iwilijkej.

²¹ Iwán se' ángel yej pox tajpalej kikui' se' te'ti yej pox et̄i', iwán kipatanaltij ipan lám̄ar, iwán kijtoj:

—Ijk̄ón yawi poliwiti inón weyi-áltepe' yej it̄ok̄a' Babilonia iwán nik̄eman máj ayá' mo-itas. ²² In̄awat̄ilka arpa, § flauta, iwán trompeta, ay'ya máj mokakis ipan mocallej. Ateyis nisé tekipanow̄ani yej kich̄iwa tejté. Iwán in̄awat̄ilka molino ay'ya máj mokakis. ²³ Ay'ya máj x̄otas ti'ti, ay'ya mokakis ilwi' k̄an mon̄am̄iktilo. Malej iga motanamakanimej poxsan kipiayaj tom̄in ipan inín tajli, iwán tikajkayaj inochi pāismej iga moach̄isoj, tia timela'poliwiti. ²⁴ Dios kicastigar̄oj Babilonia iga itechko mikikej prof̄etajmej w̄an yej moconfiar̄oj ipan Cristo; nochi yej tamiktijkej m̄ixkūitijkej pan Babilonia.

19

¹ Iwán nikagui' ipan cielo itajt̄olmej mia' gente, kijtowaj: ĵMamoweyimat̄ilti toT̄eko Dios iga tesalvarowa!

Kajasi iga mamomajmawili iga nochi wel kich̄iwa.

² Yéj taye'juzgar̄owa w̄an nochipa ómpaya ken kich̄iwa.

Kicastigar̄oja inón siw̄a' yej najn̄am̄olnemi,

yej tan̄extiliaya iga la gente makiweyimat̄iltik̄an idolojmej; Dios mom̄atij ipan yej ch̄antitokej ipan inón weyi-áltepe' iga kimijmiktijkej yej kipowaj itajt̄ol.

³ Iwán se' vej kijtojkej:

—ĵMamoweyimat̄ilti toT̄eko! Iga nochipa popoktos inón weyi-áltepe' iga nemi tata.

⁴ Iwán in̄omej veinticuatro ancianojmej iwán in̄omej n̄awi anim̄almej, motankūaketzkej iwán este motzontokakej ipan

‡ 18:17 18:17 Marinerojmej: ijk̄ón kijliáj tajtaga' yej kinentiayaj aḱal. § 18:22 18:22 Xikita glosario "Arpa".

tajli iga kiweyimatiltijkej Dios yej ewato' ipan weyi asiento kan mandarowa, kijtojkej:

— ¡Ijkónyawa! ¡Mamoweyimatilti toTeko Dios!

⁵ Iwán kan ewato' Dios, moká' se tájtól, kijtowa: Xikweyimatiltikan toDios, amonochimej yej ankichiwaj ken yéj kineki iwán ankimajmawiliáj, yej kipiá itekiyo iwán yej ayá'.

Iylwiyo kuq' monamiktía el Cordero

⁶ Nikagui' nō ken tikita itájtól mia' gente, ken kuq' wopa a'ti iwán ken kuq' tatikuini, kijtowa:

¡Mamoweyimatilti toTeko Dios!

Yéj nochi wel kichíwa iwán péwa'ya iga reinarowa.

⁷ Matipakikan iwán matiyolpaktokan iwán matikweyimatiltikan,

iga así'ya hora iga monamiktía el Cordero.

Takotzín* taajakíjto'ya;

⁸ kajakija itzótzol de lino yej pox tzotakti', ejto' iwán este pepetani.

Inonwa' lino kijtojneki yej kichijkej yej yékti yej moconfiarowaj ipan Dios.

⁹ Iwán el ángel ne-ijlij:

— Ijkín xikijkuilo: “Mapaktokan yej onoskej ken te-ikniwan iga yawij motalitiy kan takualo kuq' monamiktij el Cordero.”

Iwán ne-ijlij:

— Ininwa' itajtólmej nokta Dios yej ayá' takajkayawa.

¹⁰ Iwán nimotankuaketza' iyikxitenoj inón ángel iga nikweyimatiltiaya, e' yéj ne-ijlij:

— Amo ximotankuaketza notenoy; iga nej nō niktoka Dios kensan tej iwán ken inochi mokniwan yej moconfiarowaj ipan tájtól yej Jesús kipowa'. Xikweyimatilti Dios.

Iga yej kipowaj yej kichij Jesús, inómejwa' el Espíritu kitajtolmakaj.

Kawayoj yej istá'

¹¹ Iwán nikita' tapojto' cielo, iwán nikita' se kawayoj yej istá', iwán yej kitejkawilijtinemiá itoká' “Nochipa kichíwa yej kijtowa iwán ayí' takajkayawa.” Yéj taye' juzgarowa iwán kichíwa yej yékti kuq' kitaniliá iyenemigojwan. ¹² Iyixmej ken tikita tiwelon iwán kitajliyoa mia' coronajmej,† iwán ijkuilijtoya se toka' yej yéjsan

* **19:7** 19:7 “Takotzín” kijtojneki nochi yej kitokaj Dios. Ipan itájtól Dios kanaj tikitaj iga Dios iwán yej kitokaj mocomparadowa ken se chokotzín yej namiktito' wan takotzín. † **19:12** 19:12 Xikita glosario “Corona”.

kimatiá. ¹³ Iwán kakijto' itzótzol yej kajkakalijto' esti, iwán itōka': Itájtōl Dios. ¹⁴ Iwán kitokaj soldadojmej yej onokej ipan cielo. Kakijtinemij itzotzolmej de lino yej tzotakti' iwán ijista', este ejejto', iwán tejkatinemij ipan ikawayojmej yej ijista'. ¹⁵ Ipan itēn kīsaya se espada yej pox tateki, iga inōn espada yawi kicastigarōti inochi paismej; iwán yawi kimandarōti iga se vara de tepos. Yéj kichīwas iga iyenemigojmej makitakan ken iga kuesiwi Dios. Yéj kitataksas iyenemigojmej ken se yej kitataksa uva iga kipatzka. Ijkōn iga Dios yej nochi wel kichīwa yawi kicastigarōti inochi gente. ¹⁶ Iwán ipan itzótzol iwán imaxá'bapa ikuilijto' inīn tōka': "Rey yej kimandarowa inochi reyejmej iwán iTeko inochi tekomej."

¹⁷ Después nikita' se' ángel ejkato' ipan tōnatī', iwán kitzajtzilij recio inochi tōtōmej yej patāntinemij ipan cielo, kijlij:

—Xiwitzekan iga xikuakij yej Dios mitzmakaj. ¹⁸ Xikuakan inakayomej reyejmej, kapitamej, soldadojmej iwán inakayo tajtaga' yej pox tamiktiá, iwán inakayo kawayojmej iwán yej kitejkawilijtinemij, iwán inochi inakayo la gente yej ayéj esclavojmej, iwán yej esclavojmej, yej kipiá itekiyo iwán yej ayá'.

¹⁹ Iwán nikita' weyi anímāl iwán inochi reyejmej de inewi tajli iwán isoldadojmej monechkojkej iga yawij momijmiktij iwán inōn yej tejkato' ipan iyista'kawayoj iwán inochi isoldadojmej. ²⁰ Inōn weyi anímāl kisempresojwijkej iwán inōn yej ayéj mela'profetaj yej kichijtoya kuajkuantas yej ayi'pa mo-ita iyixtaj inōn weyi anímāl. Iga kichij kuajkuantas yej ayi'pa mo-ita in inōn yej ayéj mela'profetaj, kikajkayaj inōmej yej motemakakej iga kitālilijkej imarčaj inōn weyi anímāl iwán kiweyimatikej iyimagen. Iwán weyi anímāl iwán yej ayéj mela'profetaj kimōtakej ipan tiwelōn kan nemi tata azufre. ²¹ Iwán sekin kimiktijkej iga inōn espada yej kīsaya ipan itēn yej tejkato' ipan kawayoj, iwán nochi tōtōmej ixwikej iga kikuajkej inimej inakayomej.

20

Mil años

¹ Nikita' se' ángel temoj ipan cielo, kikitzkijto' se llave iga kitapowa wejkatanaxpo', iwán kikitzkijto' se weyi cadena. ² Inīn ángel kilpij kuakuakowawéj, inōn ikyapakowa' yej nō kitōkawīayaj Tzitzimi' kilpij iga cadena mil años. ³ Kimōta' ipan wejkatanaxpo', iwán kiye'tentzakua' iwán kitālilij tejté iga amo agaj makitapo iga ay'ya máj makikajkawawa tokniwan yej onokej ipan paismej, este que maasi mil años.

Kuá' ásisya mil años yawij kimajkawatij, e' ayá' wejkwawas iga majkajtos.

⁴ Iwán nikita' weyi asientojmej kan motaliáj yej mandarowaj, ipan inón motalkej yej kimakakej poder iga matajuzgarokan. Nō nikita' iyalmajmej yej kikechtekkej iga kipowakej yej kichij Jesús wan itajtōl Dios. Yejemej ayá' kiweyimatikej weyi animāl niga kiweyimatikej iyimagen weyi animāl iwán ayá' motemakakej iga makitalilikān imarcej pan iyixkuá' niga ipan imamej. Nikita iga inimej ojpa-isakej iwán reinarōjkej iwán Cristo mil años. ⁵ E' sekin yej nō miktokej aya ojpa-isakej, inimej ojpa-isaskej este que maasi mil años. Inín yej áchtopa iga ojpa-isaloj. ⁶ ¡Mapaktokan yej ye'nemikej iyixtaj Dios, inomej yej yawij ojpa-isatij kuá' achto ojpa-isaloj! Iga ipan la segunda muerte ay'ya yawij mikitij, sino que mochīwaskej sacerdotejmej de Dios iwán de Cristo. Iwán reinarōskej mil años wan Cristo.

⁷ Kuá' ásisya mil años, Tzitzimi' yawi xitomiti kan presojtito'. ⁸ Iwán kisas iga kikajkawawas paismej Gog iwán Magog yej kijtojneki nochi paismej yej ono' ipan tajli. Wan Tzitzimi' kinechkoj nochi soldadojmej de inimej paismej. Pox komati soldadojmej ken tikita xajli yej ono' ipan lamarten iga yawij tamijmiktij. ⁹ Iwán noyan payiniskej ipan tajli iwán kiyawaloskej inón weyi-altepe' yej Dios kipoxchokiliá, kan onokej yej kitokaj Dios. E' Dios kititanis ti'ti yej wī' ipan cielo, iwán inochi kitatiskej. ¹⁰ Iwán Tzitzimi' yej takajkawajtoya kimotaskej ipan tiwelon kan nemi tata azufre, kan nō kimotakej weyi animāl iwán yej ayéj mela'profetaj. Iwán ompa nochipa kinkochijoskej semilwi' iwán senyówal.

Dios tajuzgarowa

¹¹ Iwán nikita' weyi asiento yej este ista', kan motaliá Dios iwán yéj ompa ewato'. Iyixtaj yéj, tajli iwán cielo mela'poliwiwej, akāwi' nité. ¹² Iwán nikita' yej miktókeja, ejejkatōkej iyixtaj Dios, onoyaj yej kipiá itekiyo iwán yej ayá'. Iwán tapowikej amamej, iwán se' ama' nō tapowī' kan ijkuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iwán Dios. Iwán Dios kijuzgaroj yej miktókeja kensan ijkuilijto' ipan amamej, kensan yejemej kichijkej. ¹³ Yej mikikej ipan lámān wan yej mikikej ipan tajli kīsakej kan miktōyāj wan monextijkej iyixtaj Dios, iwán sejsé kijuzgarōjkej ijkōn kensan yejemej kichijkej. ¹⁴ Iwán mikilisti iwán kan ono' yej miktokej kimotakej ipan laguna yej wewelkato', iga inín ome veja iga mikiloj. ¹⁵ Iwán yej ayá' ijkuilijtos itōkā' ipan ama' kan ijkuilijto' itokamej yej nochipa onoskej iyixtaj Dios nō kimotaskej ipan inón laguna yej wewelkato'.

21

Se'ya cielo wān se'ya tajli

¹ Iwān nikita' se'ya cielo iwān se'ya tajli; iga yej áhtopa cielo iwān tajli iwān lámār yej onoyaj poliwiķeja. ² Nej, niJuan nikita' inōn weyi-áltepe' yej Dios itatki yej kijliáj nueva Jerusalén, nikita iga nemi temowa ipan cielo iyixtaj Dios. Pox monsaĵti' ken tikita takotzĵn yej taajakĵto'ya iga monamiktiá iwān iwéj. ³ Iwān nikagui' se tájtōl recio yej wĵziaya ipan cielo kijtowa:

—ĵikita, Dios chantito' kan onolo'! Yéj yawi chantitoti iwamej, yejemej mochiwaskej igentej, iwān Dios onos iwamej. Yéj iséltisan onos Dios iga inomej. ⁴ Dios ta-ixpojpawas iga choĵatolo', iwān ay'ya mikiloj, niga choĵaloj, ay'ya agaj tenatos iga kualōtos, iga inochi yej onoya, pánoja.

⁵ Iwān yej ewatoya ipan weyi asiento kijtoj:

—Xikita, nej nikchiwa nuevo inochi yej ono'.

Nō ne-ijlij:

—Xikijkuilo; iga inimej tajtōlmej melá' nokta iwān wel timoconfiarowa ipan.

⁶ Iwān ne-ijlij:

—Chĵto'ya. Nej kan pewa iwān kan tami, ken letrajmej del alfabeto pewa ipan A iwān tami ipan Z. Yej atanekis nej nikmakas a'ti yej kĵsa ipan atzontekon yej tamaka vida, ayá' yawi kikowátipa. ⁷ Inōn nia nikmakati yej kitānilij Tzitzimi'; iwān nej iDios, iwān yéj nopiltzĵn. ⁸ E' yej kikajtewaj iga kitokaj iyojwi Dios, iwān yej ayá' kicredowaj itájtōl Dios, iwān yej kejlāntokej yej ayēkti, yej tamiktiáj, iwān yej kichĵwaj yej ayēkti iga yawij wān yej ayá' iwān namiktito', iwān yej taachisarowaj, iwān yej kiweyimatiĵ idolojmej iwān inochi yej takajkayawaj yawij kimōtatiĵ ipan laguna yej wewelkato' iga nemi tata azufre. Inĵn kijliáj la segunda muerte.

Se'ya Jerusalén

⁹ Iwān wālj se de inomej siete angelejmej yej kĵkĵtzkĵtoyaj siete wajkalmey yej kĵpiayaj siete plāgajmej iwān ne-ijlij:

—Xinejnemi, nia nimitznexĵtilĵti takotzĵn yej mochiwas isiwa' el Cordero.

¹⁰ IyEspĵritoj Dios asi' noyakapan wān newĵga' ipan se tepe' yej weyi iwān weĵkapan, iwān nenexĵtilij se weyi-áltepe' yej Dios itatki, yej itōĵa' Jerusalén, nikita' iga nemi temowa ipan cielo iyixtaj Dios. ¹¹ Inōn weyi-áltepe' tāwiaya iga iweyipoder Dios. Tāwiá ken tikita se te'ti yej

pox mōnsajti' ken te'ti de jaspe* ken tikita vidrio. ¹² Inōn weyi-áltepe' koláltitoya iga muro yej weyi iwán wejkapan, kipiá doce puerta; iwán onoya se ángel ipan sejsé kalten, iwán ipan sejsé puerta ijkuilijtoya itōka' se tribu† de inōmej doce tribu de Israel. ¹³ Onoya eyi ipuertajyo iladoj norte, eyi ipuertajyo al sur, eyi ipuertajyo ikisáyampa tonati', iwán se' eyi ipuertajyo ikalakiyampa tonati'. ¹⁴ Imurojyo inōn weyi-áltepe' kipiá doce weyite'ti kan taksato', iwán ipan sejsé de inōmej weyite'ti ijkuilijto' se itōka' de sejsé de inōmej doce iyapostolejmej el Cordero.

¹⁵ El ángel yej nowan tatapojtoya kikitzi'kijtoya se ojta' yej chijto' de oro iga kimedjrowa weyi-áltepe', ipuertajyomej iwán imurojyo. ¹⁶ Inōn weyi-áltepe' onoya cuadrado, achōnsan medjrowaya iweyajka iwán ikoyajka. El ángel kimedjroj weyi-áltepe' iga iwaraj de oro, medjroj dos mil doscientos kilómetros; achōnsan medjrowa iweyajka, iwejkapanka iwán ikoyajka. ¹⁷ Iwán kimedjroj iwejkapanka imurojyo, medjroj sesenta y cuatro metro, el ángel tamedjroj iga inōmpasan medida yej iga taga' tamedjrowa.

¹⁸ Muro chijtoya iga te'ti de jaspe, iwán weyi-áltepe' chijtoya iga mela'oroy yej este xōta ken vidrio. ¹⁹ Iwán ibasejyomej kan taksato' imurojyo inōn weyi-áltepe' ye'tachaya iga kipiaya sese'pa te'ti‡ yej mojmōnsajti'. Yej áchtopa ibasejyo kipiaya te'ti yej kijliáj jaspe, el segundo zafiro, el tercero ágata, se' kipiaya esmeralda; ²⁰ se' kipiaya ónice, se' kipiaya cornalina; se' kipiaya crisólito, se' kipiaya berilo, se' kipiaya topacio, se' kipiaya crisopraso; se' kipiaya jacinto iwán se' kipiaya amatista. Ijkōn masi' doce ibasejyo. ²¹ Ono' doce puerta; sejsé chijto' iga sesan perla.§ Iwán pata'ojti yej panowa tajkoáltepe' chijtoya iga mela'oroy yej este xōta ken vidrio.

²² Iwán ayá' nikita' nisé tiōpan ipan inōn weyi-áltepe', iga toTēko Dios yej kipoxpiá poder iwán el Cordero onokej iga tiōpan ipan inōn weyi-áltepe'. ²³ Ompa ayá' moneki tonati' niga luna iga matawi, iga Dios itawilka tawiá iwán el Cordero kitawij inōn weyi-áltepe'. ²⁴ La gente de inochi paismej yej mosalvaroskej nejnemiskej ipan itawilyo inōn weyi-áltepe', iwán reyejmej de inochi tajli kiwajliguiliskej yej patiyoy yej kipiáj. ²⁵ Ipuertajyomej nochipa tapojtos, iga ompa ateyiti yówal. ²⁶ Iwán inochi paismej kiwigaskej nochí yej valerowa wan kiweyimatiskej inōn weyi-áltepe'.

* **21:11** 21:11 Jaspe te'ti yej xoxokti'. † **21:12** 21:12 Xikita glosario "Tribu".

‡ **21:19** 21:19 Inimej temej yej iga chijtokej doce base este xōtaj wan sejsé kipiá icoloryo. § **21:21** 21:21 Perla pox valerowa, ken tikita tetzin ke'pa ajayo' wan iga perla wel mochíwa kōska'. Inán momati iga aljimpatzin, nij ñesi pox weyi.

²⁷ Ipan inón weyi-áltepe' ayá' kalakis nité yej ayękti iyixtaj Dios, niga yej kichiwaj yej ayękti niga yej takajkayawaj. Kalakis petz yejsan ijkuiljito' itoqa' ipan ama' yej kipiá el Cordero kan neşi itokamej yej nochipa onoskej wan Dios.

22

¹ Iwan el ángel nenextilij se weya' yej tamaka vida, este chipakti' ken tikita cristal. Inón weya' kısıya ipan iweyi asiento kan motalıá Dios iwan el Cordero. ² Inón a'ti motalowa itajko pata'ojti de inón weyi-áltepe', iwan itejtempan inón weya' onoyaj kuawimej yej tamakaj vida. Takij cada mes iwan iyiswayomej inomej kuawimej kikuij iga moachitialtilo. ³ Iwan ompa ay'ya teyis yej Dios akiye'ita. Ipan inón weyi-áltepe' Dios iwan el Cordero motalıáj ipan iweyi asientojmej wan yej kitokaj Dios kiweyimatiłtiskej. ⁴ Iwan kinojma-itztoskej nokta Dios, iwan itoqa' Dios ijkuilijtos pan iyixkua'. ⁵ Ompa ay'ya tayowatis iwan yej ompa onokej ay'ya kinekiskej ti'ti niga tonati', iga Dios yej toTęko kitawij yejemen wan nochipa reinaroskej iwan.

Nq'ya iga wi' Jesucristo

⁶ El ángel ne-ijlij:

—Inimej tajtolmej, melá' nokta iwan wel moconfiarolo ipan. Iwan toTęko, yej inonsan Dios yej kitajtolmá' profetajmej, kititan iyángel iga makinextili yej kitokaj yej ay'ya wejkatis iga yawi mochiwati.

⁷ Ijkin mitzijliáj Jesús:

—iXikakikan! iAy'ya wejkatis iga niwi'! iMapaki yej kicredoş yej ijkuilijto' ipan inın ama', yej yawi mochiwati!

⁸ Nej niJuan, yej nikagui' iwan nikita' nochi inın. Iwan kua' tami' nikagui' iwan nikita', nimotankuaketza' iyikx-itęnoj el ángel iga nikweyimati'. ⁹ E' yęj ne-ijlij:

—Amo ijkon xikchiwa; puej nej nę niktoka Dios kensan tej iwan kensan inochi moknimej yej kipowaj itajtol Dios, iwan inochi yej kichiwaj ken ijkuilijto' ipan inın ama'. Xikweyimatiłti Dios.

¹⁰ Nę ne-ijlij:

—Amo xikiyana inın ye'noticiaş de Dios yej ijkuilijto' ipan inın ama'; iga ay'ya ke' poliwi iga yawi mochiwati. ¹¹ Yej kichiwaj yej ayękti, kama makichiwaj yej ayękti; yej keşlamiki yej ayękti, máş makeşlamiki yej ayękti; e' yej kichiwaj yej yekti máş makichiwaj yej yekti; yej nokta kichiwaj ken Dios kineki, amo mamosemaka.

Jesús nę kijtoj:

¹² —Kena, nej ay'ya wejka iga niwi'. Iwan nikuaşligas ipremioş yej nia nikmakati seşseş kensan iga kichij. ¹³ Nej

kan pewa iwán kan tami, ken letrajmej del alfabeto pewa ipan A iwán tami ipan Z.

¹⁴ Mapaktokan yej kipaƙaj itzotzolmej* iwán wel makikuakan itakilka inón kuawi' yej tamaka vida iwán wel makalakikan ipan ipuertajyo weyi-áltepe'. ¹⁵ E' kawitij jueraj yej kichiwaj yej ayekti; yej taachisarowaj, yej najnamolnemij, yej tamiktiáj, yej kiweyimatiy idolojmej, iwán yej kiyolmakaj iga takajkayajtokej.

¹⁶ —Nej, niJesús, niktitan noángel iga makinextili yej netokaj inochi inín. Nej ipiltzín ipilówampa rey David; nej imaselkayo rey David iwán nej inón sitalin yej xota yowalti'.

¹⁷ El Espíritu iwán isiwa' el Cordero kijtowaj:

—Xiwiki.

Iwán yej kikaki, makijto:

—Xiwiki.

Iwán yej ataneki mawiki iwán makoni a'ti yej tamaka vida, yej ayá' monamakiltiá.

¹⁸ Inochi yej kikaki inín itájtól Dios yej ijkuilijto' ipan inín ama', nikijliáj inín: Siga agaj kitaliao' se' tejté ipan inimej tajtölmej yej ijkuilijto'ya, Dios yawi kitaliti iyakapan kokolis yej kiknochiwas, kensan ijkuilijto' ipan inín ama'.

¹⁹ Siga agaj kikuiliá tejté yej ijkuilijto' ipan inín ama' yej Dios kinextij, Dios yawi kiborraroti itoka' ipan ama' kan nesí a'yéj onos iwán nochipa, iwán yawi kitzakuiliti iga amo makalaki ipan iweyi-áltepe' Dios iwán akitas yej yekti yej ijkuilijto' ipan inín ama'.

²⁰ Yej kijtoj ijkín, kijtowa:

—Ay'ya wejkatis iga niwí'.

Ijkónyawa'. ¡Xiwiki noTeko Jesús!

²¹ ToTeko Jesucristo, mamitzylchikawakan amonochimej. Ijkónyawa'.

* **22:14** 22:14 “Yej kipaƙaj itzotzolmej” anka kijtojneki yej ye'nemij iga Dios kiperdonároja yej kichijkej yej ayekti.